ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

ΛΕΞΙΚΟ

ΤΗΣ
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

1100-1669

ΤΟΜΟΣ Β′

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1971

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1969 ἐκυκλοφόρησε ὁ πρῶτος τόμος τοῦ Λεξικοῦ τούτου. Σήμερα βρίσκομαι στὴν εὐχάριστη θέση νὰ δώσω στὴ δημοσιότητα τὸ δεύτερο. Ἐπιθυμῶ προτοῦ προχωρήσω νὰ εὐχαριστήσω θερμὰ ὅσους μὲ μικρότερα ἢ μεγαλύτερα δημοσιεύματά τους ἢ καὶ μὲ ἐπιστολές τους ἐτόνισαν τὴ χρησιμότητα τοῦ ἔργου καὶ μὲ τὶς καλοπροαίρετες παρατηρήσεις τους ζήτησαν νὰ βοηθήσουν τὸν πρωτεργάτη του νὰ προχωρήση - ὅπου ἦταν δυνατὸ - σὲ καλύτερες λύσεις ὁρισμένων τεχνικῶν ζητημάτων σχετικῶν μὲ τὴ σύνταξη τοῦ Λεξικοῦ. Εὐχαριστῶ καὶ ἐκείνους ποὺ παρατήρησαν ἀβλεπτήματα ἢ παραλείψεις καὶ θέλησαν καὶ τὸν ἀναγνώστη καὶ ἐμένα νὰ κατατοπίσουν.

Ἐπίσης εὐχαριστῶ τὸ *Ἐθνικὸν* (ἕως τελευταῖα *Βασιλικὸν*) *Ἵδρυμα Ἐρευνῶν*, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ μὲ ἐνισχύη καὶ κατὰ τὴ συμπλήρωση καὶ τὴν ἐκτύπωση τοῦ δεύτερου αὐτοῦ τόμου.

Ὀφείλω ἐπίσης νὰ ἐκφράσω τὶς εὐχαριστίες μου καὶ στὸ Συμβούλιο τοῦ *Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν* τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης γιὰ τὴν προθυμία μὲ τὴν ὁποία μὲ ἀποκλειστικὰ δική του πρωτοβουλία θέλησε σὲ δύσκολες προσωπικές μου στιγμὲς νὰ μοῦ παράσχη τὴν πολύτιμη συμπαράστασή του κατανοώντας, νομίζω, τὴ χρησιμότητα τοῦ ἔργου ποὺ παρασκευάζω καὶ θέτοντας στὴ διάθεσή μου ὁρισμένα ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα μέσα γιὰ μιὰν εὐκολώτερη συνέχιση τοῦ ἔργου. Στοὺς ἀγαπητοὺς συναδέλφους ποὺ συγκροτοῦν ἢ συγκρότησαν παλαιότερα τὸ Συμβούλιο τοῦτο χρωστῶ τὶς θερμές μου εὐχαριστίες.

Μερικὲς πρόσθετες παρατηρήσεις σχετικὰ μὲ μεθοδολογικὰ ζητήματα εἶναι ἴσως ἀναγκαῖες: Προκειμένου γιὰ ἀρχαῖες λέξεις ποὺ ἔχουν καὶ στὴν ἐποχὴ τῶν κειμένων μας εὐρύτερη δημοτικὴ χρήση καὶ ποὺ διατηροῦν ὡς δημοτικὲς ἀρχαῖες σημασίες τους, καταβάλλεται προσπάθεια νὰ καταχωριστοῦν καὶ οἱ σημασίες αὐτές, μολονότι εἶναι ἀρχαῖες, μὲ περιορισμένα πάντως παραθέματα.

Σὲ περιπτώσεις ποὺ ἡ παράθεση τοῦ οἰκείου χωρίου δὲν μπορεῖ νὰ διαφωτίση τὴ σημασία ἢ τὴ χρήση μιᾶς λέξης ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ δὲν καταχωρίζεται παράθεμα.

Ἔγινε προσπάθεια οἱ παραπομπὲς πρὸς συνώνυμα καὶ συγγενικὰ νὰ αὐ-

ξηθοῦν σὲ σημαντικὸ βαθμὸ χωρὶς νὰ ἐπιδιωχθῆ ὁ διαχωρισμὸς τῶν συνωνύμων ἀπὸ τὰ ἁπλῶς συγγενικά.

Ἀπὸ ὁρισμένο σημεῖο τοῦ τόμου τούτου ἐκρίθηκε σκόπιμο οἱ διάφοροι τύποι τῶν λημμάτων (ὅπου ὑπάρχει πολυτυπία) νὰ κατατάσσωνται ἀλφαβητικῶς καὶ ὄχι γενετικῶς. Τὸ σύστημα ποὺ προτιμήσαμε διευκολύνει περισσότερο, νομίζω, τὸν ἀναγνώστη στὴν ἀνεύρεση τοῦ τύπου ποὺ τὸν ἐνδιαφέρει. Ὑπογραμμίζω ἐξάλλου τὸ γεγονὸς ὅτι, καθὼς ἐφάνηκε στὴν πράξη, ἡ ταξινόμηση τῶν τύπων μὲ βάση τὴν προτεραιότητα τῆς ἐμφάνισής τους στὴ γλώσσα καταντοῦσε σὲ πολλὲς περιπτώσεις ζήτημα ὑποκειμενικὸ ἢ καὶ ὁδηγοῦσε συχνὰ σὲ ἀδιέξοδο καθὼς δὲν μπορούσαμε, ἐγκαταλείποντας τὸ καθιερωμένο σύστημα παράθεσης, νὰ δώσωμε τὴν παράλληλη γενετικὰ ἐμφάνισή τους.

Στὸ τέλος τοῦ δεύτερου αὐτοῦ τόμου καταχωρίστηκαν συμπληρώσεις καὶ διορθώσεις καὶ στὸν πρῶτο καὶ στὸν τόμο τοῦτον, τὶς ὁποῖες παρακαλεῖται νὰ ἔχη ὑπόψη του ὅποιος χρησιμοποιεῖ τὸ ἔργο.

Ὀφείλω τώρα νὰ ὑπογραμμίσω—πράγμα ποὺ ἔκαμα καὶ στὰ «Προλεγόμενα» καὶ τὰ «Ἐπιλεγόμενα» τοῦ πρώτου τόμου—τὴ συμβολὴ τῶν συνεργατῶν μου—ὅλων παλαιῶν μαθητῶν μου—στὴ συνέχιση τῆς σύνταξης τοῦ ἔργου τούτου. Ἐπέδειξαν ὅλοι τους ἀφοσίωση στὸ ἔργο, ἱκανότητα καὶ ἐργατικότητα σὲ ὄχι συνηθισμένο μέτρο. Γι' αὐτὸ δὲν ἔχω παρὰ νὰ τοὺς ἐκφράσω τὶς θερμές μου εὐχαριστίες καὶ νὰ τοὺς διαβεβαιώσω ὅτι ἡ ἔρευνα τῶν μεσαιωνικῶν καὶ τῶν νεοελληνικῶν φιλολογικῶν πραγμάτων θὰ θυμᾶται πάντοτε τὴ συμβολή τους σὲ ἕνα ἔργο ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι ὑπόθεση ἑνὸς μόνο μελετητῆ.

Συνεργάστηκαν μαζί μου :

Κομνηνὴ Πηδώνια, πτυχιοῦχος τῆς φιλολογίας, συνεργάτης τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ποὺ συνεχίζει τὴ συνεργασία της μαζί μου ἔχοντας καὶ τὴν εὐθύνη τῆς διεξαγωγῆς τῆς ὑπηρεσίας τοῦ «Λεξικοῦ»·

Μαριάννα Μαργαρίτη, πτυχιοῦχος φιλόλογος, ποὺ συνέχισε τὴ συνεργασία της μαζί μου ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν ἕως τὶς ἀρχὲς Ὀκτωβρίου 1970·

Γιολάντα Πασχαλίδου-Παπαδοπούλου, πτυχιοῦχος καὶ αὐτὴ φιλόλογος, ποὺ συνεχίζει τὴ συνεργασία της μαζί μου ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν·

Κωνσταντῖνος Δημάδης, τελειόφοιτος τῆς φιλολογίας, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐργάζεται κοντά μου.

Ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1970 καταλέγεται καὶ πάλι στοὺς συνεργάτες μου ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν ἡ μαθήτριά μου *Νίκη Πατριανταφύλλου-Θεοδωρίδου*, ποὺ εἶχε καὶ ἄλλοτε (1964-68) ἐργαστῆ στὴ σύνταξη τοῦ «Λεξικοῦ».

Στὸ συντακτικὸ προσωπικὸ τοῦ «Λεξικοῦ» συγκαταλέγεται ἀπὸ τὶς ἀρχὲς Μαΐου τοῦ 1970 καὶ ἡ πτυχιοῦχος φιλόλογος μαθήτριά μου *Εἰρήνη Κωνσταντίνου-Μπουζίκα*.

Στὰ «Ἐπιλεγόμενα» τοῦ πρώτου τόμου τοῦ «Λεξικοῦ» ἐσημείωνα ὅτι ἡ ἄλλοτε συνεργάτριά μου *Ἰωάννα Καραγιάννη* εἶχε ἀναγκαστῆ γιὰ λόγους ὑπηρεσιακοὺς νὰ διακόψη τὴ συνεργασία της μαζί μου, ἐξέφραζα ὅμως τὴν ἐλπίδα ὅτι προσωρινὴ ἦταν ἡ διακοπὴ τῆς συνεργασίας της. Μολονότι οὔτε τώρα ἔχω κοντά μου ὅπως ἄλλοτε τὴ συνεργάτιδά μου αὐτήν, ὅμως εὐχαρίστως διαπιστώνω ὅτι ποτὲ δὲν ἔλειψε ἀπὸ τὰ ἐνδιαφέροντά της ἡ μέριμνα γιὰ τὴν ἀπρόσκοπτη συνέχιση τοῦ «Λεξικοῦ» καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ τὸ βοηθήση στὴν περαιτέρω πορεία του μὲ ὅσα διέθετε μέσα κοντὰ στὸ ὑπηρεσιακὸ ἐπιστημονικό της ἔργο. Τῆς ἐκφράζω γι' αὐτὸ ἐγκάρδιες εὐχαριστίες.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης καὶ τὸν παλαιὸ βοηθό μου καὶ τώρα ἔκτακτο καθηγητὴ στὴν ἕδρα μου *Εὔδοξο Τσολάκη*, γιατὶ καὶ ἐκεῖνος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνδιαφέρεται καὶ νὰ βοηθῆ ἕνα ἔργο, στὸ ὁποῖο καὶ παλαιότερα ὡς βοηθός μου εἶχε συμβάλει.

Κατὰ τὸ τύπωμα τοῦ τόμου τούτου καὶ ἐπὶ μακρότερο χρονικὸ διάστημα προσέφεραν τὶς ὑπηρεσίες τους ὡς προσωπικοὶ βοηθοί μου οἱ παρακάτω μαθητές μου: *Γιούλα Παπατριανταφύλλου*, *Ρούλα Παπακυρίλλου - Πασχάλη*, πτυχιοῦχοι τοῦ Ἰνστιτούτου ξένων γλωσσῶν καὶ φιλολογιῶν, καὶ *Δημήτριος Παπαπαναγιώτου*, τελειόφοιτος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς.

Τέλος θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω (πράγμα ποὺ δυστυχῶς δὲν ἔγινε στὰ Προλεγόμενα τοῦ Α' τόμου) τὸν ἀγαπητὸ συνάδελφο Μανοῦσο Μανούσακα, ποὺ ἀπὸ παλιότερα εἶχε θέσει στὴ διάθεσή μου ἀνέκδοτα ἔμμετρα κείμενα τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα (βλ. βιβλιογραφία ἀρ. 20), ποὺ πρόκειται προσεχῶς νὰ τὰ δημοσιεύση. Εὐχαριστῶ τώρα καὶ τὴν πανεπιστημιακὴ βοηθὸ καὶ ἀγαπητή μου μαθήτρια Ἑλένη Κακουλίδη, ποὺ προθυμοποιήθηκε νὰ μοῦ κοινοποιήση πρὶν ἀπὸ τὴ δημοσίευσή τους ἀποσπάσματα ἀπὸ ἀνέκδοτο κυπριακὸ κείμενο, τὸ «Ἄνθος χαρίτων», ποὺ δημοσιεύεται προσεχῶς στὰ «Ἑλληνικά» (βλ. βιβλιογραφία ἀρ. 1485α) καὶ ποὺ χρησιμοποιήθηκε κατὰ τὸν καταρτισμὸ τῶν Προσθηκῶν ποὺ δημοσιεύονται στὸ τέλος τοῦ τόμου τούτου. Τὸ ἴδιο καὶ παλαιότερα μοῦ εἶχε κοινοποιήσει στοιχεῖα ἀπὸ τὸ λεξιλόγιο κειμένων τοῦ Ἰωάννη Μορεζίνου, ποὺ ἐντελῶς πρόσφατα δημοσιεύτηκαν στὰ «Κρητικὰ Χρονικὰ» (βλ. βιβλιογραφία ἀρ. 1470). Εὐχαριστῶ ἐπίσης τὸ δρα W. F. Bakker καὶ τὸ δρα H. van Gemert, ποὺ εὐγενικὰ καὶ ἐκεῖνοι ἔθεσαν στὴ διάθεσή μου τὸ γλωσσάριο τῆς νέας ἔκδοσης τῆς «Ρίμας παρηγορητικῆς» τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου, ποὺ τὴ δημοσιεύουν προσεχῶς. Τὸ γλωσσάριο τοῦτο ἔρχε-

ται νὰ ἐπαληθεύση καὶ ἐνδεχομένως νὰ βελτιώση τὴν ἀποδελτιωτικὴ ἐργασία μας πάνω στὸ κρητικὸ τοῦτο κείμενο.

Παραδίδοντας στὴ δημοσιότητα τὸ δεύτερο τόμο τοῦ «Λεξικοῦ» μου διατυπώνω τὴν εὐχὴ νὰ μὴ λείψουν ἀπὸ τὸ ἔργο οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀπρόσκοπτη συνέχισή του καὶ τὴν ὅσο γίνεται οὐσιωδέστερη συμβολή του στὴν προώθηση τῶν μεσαιωνικῶν καὶ νεοελληνικῶν φιλολογικῶν ἐρευνῶν.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψω νὰ ἐκφράσω τὶς εὐχαριστίες μου στὸ τυπογραφικὸ κατάστημα «Ἐμμανουὴλ Σφακιανάκη καὶ Υἱῶν» (Θεσσαλονίκη), ποὺ κατέβαλε κάθε προσπάθεια γιὰ τὴν εὐπρόσωπη ἐμφάνιση τοῦ δεύτερου τόμου ἑνὸς ἔργου ποὺ τὸ τύπωμά του παρουσιάζει πολλαπλὲς τεχνικὲς δυσκολίες.

Ἀπρίλιος 1971 Ε. ΚΡΙΑΡΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Οἱ βιβλιογραφικοὶ πίνακες ποὺ ἀκολουθοῦν περιέλαβαν δημοσιεύματα (ἐκδόσεις κειμένων, ἀλλὰ προπαντὸς μελετήματα) ποὺ δὲν εἶχε γίνει δυνατὸν νὰ καταχωριστοῦν στοὺς βιβλιογραφικοὺς πίνακες τοῦ πρώτου τόμου τοῦ Λεξικοῦ, εἴτε γιατὶ ἡ ἔναρξη τῆς σύνταξης τοῦ τόμου τούτου εἶχε ἀρχίσει μερικὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴ δημοσίευσή του, εἴτε γιατὶ τὰ παλαιότερα ἐκεῖνα δημοσιεύματα δὲν ἦταν τότε προσιτὰ στὴ σύνταξη τοῦ ἔργου. Ἔγινε προσπάθεια νὰ περιλάβωμε στοὺς πίνακες τούτους καὶ ὅσα δημοσιεύματα εἶδαν τὸ φῶς μετὰ τὴν κυκλοφόρηση τοῦ πρώτου τόμου, δηλ. μετὰ τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1969.

Α'. ΚΕΙΜΕΝΑ ΒΑΣΙΚΑ

α') *Ἐπώνυμα*

Ἐδῶ καταγράφονται κείμενα ποὺ ξέρομε τὸ συγγραφέα τους. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα χρησιμοποιεῖται ὡς λῆμμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη ἐξαίρεται τυπογραφικῶς μέσα στὴ βιβλιογραφικὴ μνεία. Παλαιότερες ἐκδόσεις κειμένων ἐχρησιμοποιήθηκαν, καὶ ἑπομένως βιβλιογραφοῦνται, ἐφόσον εἴτε τὸ κείμενό τους ἐχρησιμοποιήθηκε γιὰ τὸ Λεξικό, εἴτε κριτικὲς ἢ γλωσσικὲς ἀπόψεις τῶν παλαιότερων ἐκδοτῶν ἀντιμετωπίστηκαν καὶ συζητήθηκαν στὶς νεώτερες ἐκδόσεις ἢ ἐφόσον τὶς λάβαμε ὑπόψη κατὰ τὴν ἐπίλυση ζητημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζονται σὲ ἄρθρα τοῦ Λεξικοῦ. Ἐδῶ, ὅπως καὶ σὲ ἄλλους πίνακες, τὰ κείμενα ἀριθμοῦνται μὲ αὔξοντα ἀριθμὸ γιὰ νὰ γίνεται εὔκολη ἡ παραπομπὴ ἀπὸ τοὺς πίνακες βραχυγραφιῶν κειμένων στὸν πίνακα τοῦτον. Ἡ ἀρίθμηση εἶναι συμβατική· γι' αὐτὸ καὶ εἶναι συνεχὴς προκειμένου γιὰ ὅλους τοὺς βιβλιογραφικοὺς πίνακες στοὺς ὁποίους εἶναι ἀναγκαία· Οἱ βραχυγραφίες περιοδικῶν, συλλογῶν, κλπ., ποὺ ἰσχύουν γιὰ τὰ ἄρθρα τοῦ Λεξικοῦ, χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐδῶ.

Ἀκοντιάνος Γαβριήλ· βλ. ἀρ. 128, 129.

1461. *Βελλεριανὸς Ἀθανάσιος*, Ἐπιστολὲς (*Μ. Ι. Μανούσακας*, Θησαυρ. 6, 1969, 53-56, 61-63, 76-78). Βλ. καὶ ἀρ. 1551.

1462. *Βλαστὸς Ἐμμ.*, Ἐπιστολὲς πρὸς Γαβριὴλ Σεβῆρον (*Μ. Χαιρέτη*, Θησαυρ. 6, 1969, 176-179). Βλ. καὶ ἀρ. 1561.

1463. *Διασωρηνὸς Ἰάκωβος* (*Ε. Κουρούση*, Θεματογραφία τοῦ Ἰακώβου Διασωρηνοῦ [Κείμενα καὶ μελέται νεοελληνικῆς φιλολογίας]· Ἀθήνα 1969).

1464. *Καραντηνὸς Νικήτας* (*Μ. Νυσταζοπούλου*, Γράμμα τοῦ ἱερέως καὶ νομικοῦ τῶν παλατίων Νικήτα Καραντηνοῦ πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου [1256], Χαριστ. Ὀρλάνδ., τόμ. Β', Ἀθήνα 1966, 286-308).

Κοντιάνος Γαβριήλ· βλ. ἀρ. 128, 129.

1465. *Κουκάκαινα Μακαρία*, ἡγουμένη, Διαθήκη (*Μ. Χαιρέτη*, Θησαυρ. 6, 1969, 163-167). Βλ. καὶ ἀρ. 1561.

1466. *Μανασσῆς Κωνσταντῖνος*, Ἐκ τῶν κατ' Ἀρίστανδρον καὶ Καλλιθέαν ἐννέα λόγων (*Otto Mazal*, Der Roman des Konstantinos Manasses, Überlieferung, Rekonstruktion, Textausgabe der Fragmente [Österreich. Akademie der Wissenschaften, Kommission für Byzantinistik, Institut für Byzantinistik der Universität Wien. Wiener Byzantinische Studien, Band IV], Βιέννη 1967).

1467. *Μανολάκης Γεώργιος*, Ἐπιστολὴ πρὸς Γαβριὴλ Σεβῆρον (*Μ. Χαιρέτη*, Θησαυρ. 6, 1969, 172-74). Βλ. καὶ ἀρ. 1561.

1468. *Ματθαῖος Μυρέων*. Ἀκολουθία εἰς τοὺς νεοφανεῖς ἀστέρας καὶ θεολόγους Μελέτιον, πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, τὸν ἀπὸ Κρήτης καὶ Γαβριὴλ Φιλαδελφείας, τὸν ἀπὸ Μονεμβασίας καὶ Μάξιμον Κυθήρων τὸν Μαργούνιον, τὸν καὶ αὐτὸν ἀπὸ Κρήτης, τοὺς ἐν ἑνὶ καιρῷ ἐπὶ στηριγμῷ τῶν τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων καὶ πατρικῶν παραδόσεων διαλάμψαντας, ποιηθεῖσα Ματθαίῳ τῷ ταπεινῷ μητροπολίτῃ Μυρέων (*Α. Βρανούσης*, Ἐγκωμιαστικὴ ἀκολουθία γιὰ τοὺς τρεῖς ἱεράρχες: Μελέτιο Πηγᾶ, Γαβριὴλ Σεβῆρο καὶ Μάξιμο Μαργούνιο, ἀνέκδοτο ἔργο τοῦ Ματθαίου Μυρέων [Πεπρ. Β' ΔΚρ.Σ Γ', Ἀθήνα 1968, 368-411]).

1469. *Μεταξᾶς Νικόδημος*, Ἐπιστολὴ περὶ τῶν δυσχερειῶν... διὰ τὴν ἐγκατάστασίν του εἰς Βενετίαν (*Μ.Ι. Μανούσακας*, Θησαυρ. 6, 1969, 46-49). Βλ. καὶ ἀρ. 1551.

1470. *Μορεζῖνος Ἰωάννης*, Κλίνη Σολομῶντος (*Ε. Κακουλίδη*, Ὁ Ἰωάννης Μορεζῆνος καὶ τὸ ἔργο του, Κρ. Χρ. 22, 1970, 7-78· 388-506. τὸ κείμ. σελ. 389-465).

Μοσχολέος Θεοδώρητος· βλ. ἀρ. 147.

1471. *Παρθένιος Α'*, οἰκουμ. πατριάρχης, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἰωάννη Καλλέργη (*Ι.Κ. Χασιώτης*, Τὸ οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο καὶ ἡ Κρήτη μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως. Ἀνέκδοτα γράμματα τοῦ πατριάρχη Παρθενίου Α' /1639/, Θησαυρ. 6, 1969, 226-236).

1472. *Πλουσιαδηνὸς Ἰωάννης* (*Μ.Ι. Μανούσακας*, Ἀνέκδοτοι στίχοι καὶ αὐτόγραφος κῶδιξ τοῦ Ἰωάννου Πλουσιαδηνοῦ, Ἀθ. 68, 1965, 49-72).

1473. *Σεβῆρος Γαβριήλ*, Ἐνθύμησις περὶ ἐπεμβάσεως τοῦ δόγη τῆς Βενετίας ... (*Μ. Ι. Μανούσακας*, Θησαυρ. 6, 1969, 27-29). Βλ. καὶ ἀρ. 1551.

1474. *Σεβῆρος Γαβριήλ*, Διαθήκη (*Α. Στεργέλλης*, Ἡ διαθήκη τοῦ Γαβριὴλ Σεβήρου, 1616, καὶ ἡ ρύθμιση τῶν χρεῶν του, 1617-1647, Θησαυρ. 6, 1969, 182-200).

1475. *Σεβήρου (Σβήρου) Θεοκλήτη* καὶ *Μανολάκης Γεώργιος*, Ἐπιστολὴ πρὸς Γαβριὴλ Σεβῆρον (*Μ. Χαιρέτη*, Θησαυρ. 6, 1969, 170-172). Βλ. καὶ ἀρ. 1561.

1476. *Σκοῦφος Φιλόθεος* (*Μ. Ι. Μανούσακας*, Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ καὶ ἄγνωστος εἰκὼν τοῦ Φιλοθέου Σκούφου, Χαριστ. Ὀρλάνδ., τόμ. Α', Ἀθήνα 1965, 260-277· τὸ κείμ. σ. 268-269).

1477. *Σοφιανὸς Νικόλαος*, Πλουτάρχου φιλοσόφου Παιδαγωγὸς (*E. Legrand*, Nicolas Sophianos, Grammaire du grec vulgaire et traduction en grec vulgaire du traité de Plutarque sur l'éducation des enfants [Collection de monuments pour servir à l'étude de la langue néo-hellénique, 2], Ἀθήνα-Παρίσι 1874, σ. 87-123). [Βιβλιογραφήθηκε ἐκ νέου (πβ. ἀρ. 343), ἐπειδὴ τοῦ λοιποῦ θεωρεῖται βασικὸ κείμενο].

1478. *Σοφιανὸς Νικόλαος* [=συνεργασία του μὲ ἑλληνικὰ κομμάτια στὴν κωμωδία «*I tre tiranni*» τοῦ A. Ricchi] (*M. Vitti*, Nicola Sofianòs e la commedia dei Tre tiranni di A. Ricchi, Νεάπολη 1966, σ. 51-62).

1479. *Τρώιλος Ἰωάννης-Ἀνδρέας*. Βασιλεὺς ὁ Ρωδολίνος. Τραγωδία συνθεμένη παρὰ Ἰωάννου Ἀνδρέα τοῦ Τρωίλου. Ἐνετίησιν, παρὰ Ἰωάννη Ἀντωνίῳ τῷ Ἰουλιανῷ ͵αχμζ'.

1480. *Τσιρίγος Νικόλαος*, Ἐπιστολαὶ πρὸς Γαβριὴλ Σεβῆρον (*Μ. Χαιρέτη*, Θησαυρ. 6, 1969, 167-170). Βλ. καὶ ἀρ. 1561.

1481. *Χορτασμένος Ἰωάννης* (*H. Hunger*, Allzumenschliches aus dem Privatleben eines Byzantiner. Tagebuchnotizen des hypochonders Johannes Chortasmenos, Polychron. Dölger, 244-252).

1482. *Ψευδο-Πρόδρομος* (*Ε. Σουλογιάννης*, Στίχοι φερόμενοι ὡς πτωχοπροδρομικοὶ εἰς χειρόγραφον τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Παρνασσ. 10, 1968, 587-594).

1483. *Ψευδο-Σφραντζῆς*, [Χρονικὸν μέγα]. Χρονικὸν τοῦ Γεωργίου Φραντζῆ, τοῦ χρηματίσαντος πρωτοβεστιαρίου καὶ μετέπειτα μεγάλου λογοθέτου, διὰ δὲ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος Γρηγορίου μοναχοῦ (*V. Grecu*, Georgios Sphrantzes, Memorii, in anexă Pseudo-

Phrantzes: Macarie Melissenos, Cronica 1258 - 1481 [Scriptores Byzantini, 5], Βουκουρέστι 1966, σ. 149 κέ.).

β') *Ἀνώνυμα*

Στὸν πίνακα τοῦτον κατατάσσονται οἱ ἐκδόσεις τῶν ἀνώνυμων κειμένων μὲ ἀφετηρία τὴ λέξη ποὺ βαρύνει μέσα στὸν ὅλο τίτλο τοῦ κειμένου (ἂν ὁ τίτλος αὐτὸς εἶναι περιφραστικὸς) καὶ ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς λῆμμα γιὰ τὴ βιβλιογραφικὴ μνεία.

Προκειμένου γιὰ ἀνώνυμα κείμενα (μὲ περιορισμένη συνήθως ἔκταση) ποὺ φέρονται στὶς ἐκδόσεις μὲ τίτλο δοσμένο ἀπὸ τοὺς ἐκδότες τους (ὅπως ἀλφάβητοι, δημοτικός, δημώδης, ἐγκώμια, ποιήματα, στίχοι, στιχουργήματα, κλπ.), ἐχρησιμοποιήθηκε ἡ βασικὴ λέξη τοῦ τίτλου. Πρὸς τέτοια λοιπὸν λήμματα ὀφείλει νὰ κατευθύνῃ τὶς ἀναζητήσεις του ὁ ἀναγνώστης προκειμένου γιὰ κείμενα ποὺ ὑποθέτει ὅτι ἀνήκουν σ' αὐτὴ τὴν κατηγορία. Ὁ ξενόγλωσσος τίτλος ποὺ δόθηκε τυχὸν σὲ κείμενο ἀπὸ ξενόγλωσσο ἐκδότη (σὲ περίπτωση ποὺ τὸ κείμενο φέρεται χωρὶς τίτλο) ἢ ἁπλῶς ἡ βασικὴ μόνο λέξη του φέρονται στὸ βιβλιογραφικὸ κατάλογο μεταφρασμένα (λ.χ. δωρεά, ἔκθεσις χρονική, ἐξοπλισμός, κλπ.).

Καὶ στὸν πίνακα τοῦτον τὰ κείμενα ἀριθμοῦνται μὲ αὔξοντα ἀριθμὸ γιὰ τὸ λόγο ποὺ ἐδηλώσαμε καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ βιβλιογραφικοῦ πίνακα τῶν ἐπώνυμων κειμένων. Καὶ ἐδῶ χρησιμοποιοῦνται οἱ βραχυγραφίες περιοδικῶν, ἀνθολογιῶν, κλπ., ποὺ ἰσχύουν γιὰ τὰ ἄρθρα τοῦ Λεξικοῦ.

Τὸν ἀναγνώστη ποὺ ἀγνοεῖ τὸν ἀκριβῆ τίτλο ἀνώνυμου κειμένου ποὺ ἀναζητεῖ στὸν πίνακα τοῦτον καὶ ποὺ ἐνδεχομένως γνωρίζει τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη τοῦ κειμένου ποὺ τὸν ἐνδιαφέρει βοηθεῖ στὴν ἀναζήτησή του ὁ πίνακας ἐκδοτῶν ποὺ καταχωρίζεται στὸ τέλος τῆς Βιβλιογραφίας τοῦ δεύτερου αὐτοῦ τόμου τοῦ Λεξικοῦ. Ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κάθε ἐκδότη γίνεται παραπομπὴ στοὺς ἀριθμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους εἶναι καταχωρισμένα ὅλα τὰ κείμενα, ἐπώνυμα καὶ ἀνώνυμα, ποὺ ἔχει ἐκδώσει.

1484. *Ἀκάθιστος* (*Κ. Μητσάκης*, Ἕνας λαϊκὸς κρητικὸς «Ἀκάθιστος» τοῦ ΙΕ' αἰώνα, Βυζαντ. 1, 1969, 25-38).

1485. *Ἅλωσις Κύπρου* (*Β. Τζεδάκης*, Ἡ Κρήτη ἐν ἀνεκδότῳ ἐπικῷ ποιήματι περὶ τῆς ἁλώσεως τῆς Κύπρου ἐκ κώδικος τῆς Σιναϊτικῆς βιβλιοθήκης, Κρ. Χρ. 15-16, 1961/62 [Πεπρ. Α' ΔΚρ.Σ Β'], 156-174).

1485α. Fior di virtù.—*Ἄνθος χαρίτων* (*Ε. Κακουλίδη*, δημοσιεύεται προσεχῶς στὰ Ἑλλην., τόμ. 24).

1486. *Ἀριθμητικὴ βυζαντινὴ* (*K. Vogel*, Ein byzantinisches Rechenbuch des frühen 14. Jahrhunderts. Text, Übersetzung und Kommentar [Österreich. Akademie der Wissenschaften. Wiener Byzantinische Studien, τόμ. 6], Βιέννη 1968).

1486α. *Βελισάριος* (*E. Follieri*, Il poema bizantino di Belisario [Atti del Convegno Internazionale sul tema: La poesia epica e la sua formazione, 583-651, τὸ κείμενο: 620-650, Ρώμη 1970· Accad. dei Lincei, Problemi attuali di scienza e di cultura, Quaderno N. 139]).

1487. *Βίος Αἰσώπου* (*B.E. Perry*, Some addenda to the Life of Aesop, BZ 59, 1966, 285-304).

1488. *Δημώδη κείμενα* (*Φ. Μπουμπουλίδης*, Ἀνέκδοτοι παραλλαγαὶ δημωδῶν μεσαιωνικῶν κειμένων, Ἀθ. 67, 1963/64, 107-144).

1489. *Διήγηση Βενετίας* (*Φ. Μπουμπουλίδης*, Διήγησις τῆς φουμιστῆς Βενετίας, Ἀθ. 69, 1967, 181-190).

1489α. *Διήγησις... Ἀλεξάνδρου* (*J. Trumpf*, Zur Überlieferung des mittelgriechischen Prosa-Alexander und der Φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξαντρου, BZ 60, 1967, 3-40· τὸ κείμ. 18-21).

1490. *Διήγησις Ἀλεξάνδρου* (*Κ. Μητσάκης*, Διήγησις περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν μεγάλων πολέμων. Ἀνέκδοτη πεζὴ διασκευὴ τοῦ βυζαντινοῦ μυθιστορήματος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἀπὸ τὸν κώδικα 236 τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου, B-NJ 20, 1968, 228-302).

1491. *Διήγησις περὶ τῶν ἀναιρεθέντων* ἁγίων πατέρων τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει ὑπὸ τῶν λατινοφρονούντων (*J. Koder*, Patres Athonienses a latinophilis occisi sub Michaele VIII, JÖB 18, 1969, 80-88· τὸ κείμ. 82-85).

1492. *Ἐγκώμια* (*Β. Λαούρδας*, Βυζαντινὰ καὶ μεταβυζαντινὰ ἐγκώμια εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, Μακεδονικὰ 4, 1956, 47-162· τὸ κείμ. 49-121).

Ἔπαινος τῶν γυναικῶν, βλ. ἀρ. 275, καθὼς καὶ Morgan, Κρ. Χρ. 14, 1960, 221 κέ. καὶ Μανούσ., Κρητ. λογοτεχνία κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς βενετοκρατίας σ. 21 σημ. 2.

1493. *Ἐπιστολὴ Ἀδελφότητος* [*Βενετίας*] πρὸς τὸν Ἀθανάσιον (Βελλεριανὸν)... ἀγγέλλουσα τὴν ἐκλογήν του... (*Μ.Ι. Μανούσακας*, Θησαυρ. 6, 1969, 51-52). Βλ. καὶ ἀρ. 1551.

1494. *Ζήνων* (*Φ. Μπουμπουλίδης*, Τὸ πρότυπον τοῦ Ζήνωνος, Ἡράκλειο 1955· μέρος τοῦ κειμ. σ. 73-152).

1495. *Ἡγουμένη ἁγίου Γεωργίου Κερατιδιώτη*, Ἐπιστολὴ πρὸς Γαβριὴλ Σεβῆρον (*Μ. Χαιρέτη*, Θησαυρ. 6, 1969, 174-176). Βλ. καὶ ἀρ. 1561.

1496. *Θρῆνος Παναγίας* (*Κ. Γιαγκούλης*, Ἕνας ἀνέκδοτος Θρῆνος τῆς Παναγίας, Κυπρ. Σπ. 31, 1967, 183 - 205).

1497. *Ἰμπέριος καὶ Μαργαρώνα* (*Sp. Lambros*, Collection de romans grecs en langue vulgaire et en vers, Παρίσι 1880, σ. 239-321).

1498. *Νομοκάνων* (*Ν. Πολίτης*, "Εν κεφάλαιον νομοκάνονος περὶ γοητειῶν, μαντειῶν καὶ δεισιδαιμονιῶν, Λαογρ. 3, 1911, 381-389· τὸ κείμ. 385-389).

1499. *Ὀνειροκριτικὰ* (*Γ. Παπαχαραλάμπους*, Ὀνειροκριτικά, Κυπρ. Σπ. 30, 1966, 77-113).

1500. *Ὀνόματα πυλῶν* Κωνσταντινουπόλεως (*W. Beneschewitsch*, Die türkischen Namen der Tore von Konstantinopel (BZ 23, 1914/19 ⟨1920⟩, 408).

1501. *Ποιήματα* (*St. Racz*, Βυζαντινὰ ποιήματα περὶ τῶν οὐγγρικῶν ἐκστρατειῶν τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ, Βουδαπέστη 1941).

1502. *Πόλεμος Τρωάδος* (*Λ. Πολίτης*, Δύο φύλλα ἀπὸ χειρόγραφο τοῦ Πολέμου τῆς Τρωάδος, Ἑλλην. 22, 1969, 227-234).

1503. *Πρόλογος* καμωμένος *εἰς ἔπαινον* τῆς περίφημου νήσου *Κεφαλληνίας*, πατρίδας μας καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς καὶ τῆς τῶν Ἑνετῶν Ἀριστοκρατίας (*Σπ. Εὐαγγελάτος*, Ἱστορία τοῦ θεάτρου ἐν Κεφαλληνίᾳ, Ἀθήνα 1970, 6. 30-33).

1504. *Προφητεῖαι* (*Γ. Ζώρας*, Δύο προφητεῖαι περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Βυζαντίου, Παρνασσ. 7, 1965, 185 - 193).

1505. *Σπανέας* (*Γ. Ζώρας*, "Αγνωστος ἠπειρωτικὴ παραλλαγὴ τοῦ Σπανέα κατὰ τὸν Βατικανὸν ἑλληνικὸν κώδικα 1831, RSBN 1⟨11⟩, 1964, 47-77).

1506. *Στίχοι ὡραιότατοι*, ἀνέκδοτα βυζαντινὰ κείμενα (Πνευματ. Κύπρος 6, ἀρ. 66, 1966, 148 - 152).

1507. *Στιχούργημα μεταβυζαντινὸ* (*Δ. Μιχαηλίδης*, Τρία μεταβυζαντινὰ στιχουργήματα ἀπὸ χειρόγραφα τοῦ Ἁγίου "Ορους [Κείμενα καὶ μελέται νεοελληνικῆς φιλολογίας, 67], Ἀθήνα 1970, σ. 10).

1508. *Σύμβολον πίστεως* (*Γ. Ζώρας*, "Εμμετροι διασκευαὶ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, Παρνασσ. 9, 1967, 105-118).

1509. *Φλώριος καὶ Πλατζια-Φλώρα* (*D. C. Hesseling*, Le roman de Phlorios et Platzia Phlore, "Αμστερνταμ 1917).

1510. *Χρονικὸ σουλτάνων* (*Γ. Ζώρας*, Χρονικὸν περὶ τῶν Τούρκων σουλτάνων [προσθῆκαι καὶ παρατηρήσεις] ΕΕΦΣΠΑ 16, 1965/66, 604-606).

10.5.71

Β'. ΚΕΙΜΕΝΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ

Γιὰ τὸ βιβλιογραφικὸ τοῦτο πίνακα γενικῶς ἰσχύει ὅ,τι καὶ γιὰ τὸν πίνακα βασικῶν κειμένων. Πρέπει μόνο νὰ παρατηρηθῆ τοῦτο: ὁρισμένες συλλογὲς ἐγγράφων καὶ ἄλλα δημοσιεύματα ποὺ καταχωρίζουν ἔγγραφα μᾶς ἔδωσαν βοηθητικὸ ὑλικὸ χρήσιμο κατὰ τὴ σύνταξη τῶν ἄρθρων. Ἡ καταγραφὴ τῶν συλλογῶν καὶ τῶν δημοσιευμάτων αὐτῶν ἀποτέλεσε παράρτημα προσαρτημένο στὸ τέλος τοῦ βιβλιογραφικοῦ αὐτοῦ πίνακα καὶ ταξινομημένο ἀλφαβητικὰ σύμφωνα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη.

Μολονότι, ὅπως ἔχει ἀλλοῦ (Προλεγόμενα Α' τόμου, σελ. ιβ') δηλωθῆ, ἀποδελτιώθηκαν κείμενα τεχνικοῦ περιεχομένου γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν βοηθητικῶς, σὲ λίγες περιπτώσεις ἐβιβλιογραφήθηκαν καὶ ἀποδελτιώθηκαν μελέτες μὲ τεχνικό, νομικὸ λ.χ. ἢ ἄλλο περιεχόμενο, γιατὶ παρέχουν στοιχεῖα χρήσιμα ἐνίοτε γιὰ τὴν κατανόηση τεχνικῶν ὅρων ποὺ ἀπαντοῦν σὲ λογοτεχνικὰ ἢ ἱστοριογραφικὰ κείμενα.

α') *Ἐπώνυμα*

1511. *Κύριλλος Τραπεζοῦντος*, Ἐπιστολὴ (*C. Giannelli*, Il metropolita Cirillo di Trebisonda ed una sua protesta contro Innocenzo X, Scripta Minora, Ρώμη 1963, 131-145).

1512. *Μαυρίκιος*, Στρατηγικὸν (*H. Mihăescu*, Mauricius Acta militară [Scriptores Byzantini, 6], Βουκουρέστι 1970).

1513. *Μεσαρίτης Κωνσταντῖνος*. Τοῦ μακαρίτου κριτοῦ τοῦ βήλου κὺρ Κωνσταντίνου τοῦ Μεσαρίτου Λόγος εἰς τὴν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἴσοδον τῆς ὑπεράγνου παρθένου καὶ Θεοτόκου (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 32-55).

1514. *Νεῖλος*, ταπεινὸς *μοναχός*, Λόγος εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικοδήμου (Vita di S. Nicodemo di Kellarana a cura di Melina Arco Magrí [Testi e studi bizantino-ellenici, III], Ρώμη - Ἀθήνα 1969).

1515. *Πρόδρομος Θεόδωρος*, Κατομυομαχία (*H. Hunger*, Der Byzantinische Katz-Mäuse-Krieg, Theodoros Prodromos, Katomyomachia. Einleitung, Text und Übersetzung [Byzantina Vindobonensia, 3], Γκράτς - Βιέννη - Κολωνία 1968).

1516. *Χρύσιος*, Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ Ἰωάννου τοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀπελθόντος πρὸς Φαρμουθῆ καὶ ἐν τῷ φρέατι ἀσκήσαντος καὶ τελειωθέντος (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 263-282).

1517. *Ψελλὸς Μιχαήλ*, Στίχοι πολιτικοὶ πρὸς τὸν βασιλέα κυρὸν

Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον περὶ τῆς Γραμματικῆς (J. Fr. Boissonade, Ἀνέκδοτα.Anecdota Graeca e codicibus regiis Γ', Παρίσι 1831, σ. 200-228).

1518. *Ψευδο-Χρυσόστομος.* Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Χρυσοστόμου Λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ ἁγίου προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 87-94).

β') Ἀνώνυμα

1519. *Βίος... ἀποστόλου Ἀρχίππου* (*F. Halkin*, Légende inédite de l'apôtre Archippos, Kyriakon, Festschrift Johannes Quasten, σ. 576-579).

1520. *Βίος Εὐθυμίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως* (*P. Karlin-Hayter*, Vita Euthymii patriarchae Cp. Text, Translation, Introduction and Commentary [Bibliothèque de Byzantion, 3], Βρυξέλλες 1970).

1521. *Διγενής* (*G. Papaharalambous*, Akritic and Homeric Poetry, Κυπρ. Σπ. 27, 1963, 25-65).

1522. *Διήγησις* ἑτέρα περὶ τοῦ εἰς τὸν Τωβὴτ γενομένου *θαύματος* παρὰ τοῦ *ἀρχιστρατήγου Ραφαὴλ* (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 154-165).

1523. *Διήγησις* τοῦ γενομένου *θαύματος* παρὰ τοῦ *ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ* εἰς τὸν φέροντα ἰατρὸν τὰς ἰατρείας εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 148-152).

1524. *Ἐπιστολὴ Βαγιαζὶτ* Β' (*H. Hunger*, Ein griechischer Sultan Brief Bajezids II. an Lorenzo de' Medici, JÖBG 11-12, 1962/63, 115-120).

1525. *Ἱστορία αὐτοκρατόρων* (*I. Rochow*, Studien zu der Person, den Werken und dem Nachleben der Dichterin Kassia, Βερολίνο 1967, σ. 194-201: Die Darstellung der Brautwahl des Kaisers Theophilos in der Historia Imperatorum).

1526. [*Κατάλογος πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως*] (*V. Laurent*, Les premiers patriarches de Constantinople sous domination turque. Succession et chronologie d'après un catalogue inédit, REB 26, 1968 229-263).

1527. *Μαρτύριον ἁγίας Ἐπιχάρεως* (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 341-345).

1528. *Μαρτύριον ἁγίας* καὶ καλλινίκου μάρτυρος *Κυριακῆς* (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 302-311).

1529. *Μαρτύριον ἁγίας Παύλης* (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 59-68).

1530. *Μαρτύριον* (immo Βίος ἐν συντόμῳ) *ἁγίου Ἀβερκίου* (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 24-29).

1531. *Μαρτύριον ἁγίου* μεγαλομάρτυρος *Λαυρεντίου* καὶ τῶν σὺν αὐτῷ (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 286-300).

1532. *Μαρτύριον ἁγίου* καὶ ἐνδόξου μάρτυρος *Προκοπίου* (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 96-130).

1533. *Μετρολογία βυζαντινή* (*E. Schilbach*, Byzantinische metrologische Quellen, Ντύσσελντορφ 1970).

1534. *Ὁδοιπορικὸ Σιβηρίας* (*G. Moravcsik*, Ὁδοιπορικὸ τῆς Σιβηρίας σὲ ἑλληνικὴ γλώσσα (Ὁ Ἑλληνισμὸς εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Über Beziehungen des Griechentums zum Ausland in der neueren Zeit, herausgegeben von J. Irmscher und M. Mineemi, Βερολίνο 1968, σ. 273-288).

1535. *Ὁμιλία* εἰς τὴν *σύναξιν* τῶν *ἀσωμάτων* (*F. Halkin*, βλ. ἀρ. 2040, σ. 133-146).

1536. *Στιχουργήματα* (*Φ. Μπουμπουλίδης*, Δημώδη στιχουργήματα ἐκ ζακυνθινῶν χειρογράφων, ΕΛΑ 9-10, 1955/57 ⟨1958⟩, 29-38).

1537. *Στιχουργήματα μεταβυζαντινὰ* (*Δ. Μιχαηλίδης*, Τρία μεταβυζαντινὰ στιχουργήματα ἀπὸ χειρόγραφα τοῦ Ἁγίου Ὄρους [Κείμενα καὶ μελέται νεοελληνικῆς φιλολογίας, 67], Ἀθήνα 1970, σ. 9, 11).

γ') Παράρτημα (ἔγγραφα)

ΒΕΗΣ Ν.

1538. Σερβικὰ καὶ βυζαντινὰ γράμματα Μετεώρου (Βυζαντὶς 2, 1911-12, 1-100).

1539. Κατάλογος τῶν χειρογράφων καὶ παλαιοτύπων τῆς Δωροθέας Σχολῆς τῶν θεσσαλικῶν Τρικκάλων (ΕΜΑ 5, 1955, 3-46).

1540. Ὁ τρίτος κῶδιξ τῆς μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας (ΕΜΑ 6, 1956, 3-58).

1541. Τὰ χειρόγραφα τῶν Μετεώρων. Κατάλογος περιγραφικὸς τῶν χειρο-

γράφων κωδίκων τῶν ἀποκειμένων εἰς τὰς μονὰς τῶν Μετεώρων, τ. Α', Ἀθήνα 1967 [Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ] (Προλεγόμενα Λ. Βρανούση).

ΒΙΣΒΙΖΗΣ Ι.

1542. Τινὰ περὶ τῶν προικώων ἐγγράφων κατὰ τὴν Βενετοκρατίαν καὶ τὴν Τουρκοκρατίαν (ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965/68, 1-129).

ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Τ.

1543. Μονὴ Φιλοσόφου, Ἀθήνα 1960.

ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ Γ.

1544. Οἱ Τζαμπλάκωνες. Συμβολὴ εἰς τὴν βυζαντινὴν μακεδονικὴν προσωπογραφίαν τοῦ ΙΔ' αἰῶνος (Μακεδονικὰ 5, 1963, 125-183). Βλ. καὶ *Theocharides G.*

ΚΑΤΣΟΥΡΟΣ Α.

1545. Ναξιακὰ ἔγγραφα τῆς Τουρκοκρατίας. Δικαιοπραξίαι Ἰωάννου Γᾶ (ΕΜΑ 8 - 9, 1958/59 ⟨1961⟩, 125-190).

1546. Ναξιακὰ δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τοῦ 17ου αἰῶνος (ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 24 - 337).

ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ Μ.

1547. Ἑλληνικὰ νοταριακὰ ἔγγραφα (Θησαυρ. 3, 1964, 88 - 99).

1548. Ἀνέκδοτα χρονικὰ σημειώματα καὶ ἔγγραφα (1506 - 1521) τοῦ νοταρίου Ζακύνθου Θεοδώρου Ραφτοπούλου (Πρακτ. Γ' Παν.Σ Α', Ἀθήνα 1967, 213-227).

1549. Γράμματα πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν τοῦ ις' αἰῶνος ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς ἐν Βενετίᾳ ἑλληνικῆς ἀδελφότητος (Θησαυρ. 5, 1968, 7-22).

1550. Ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ γράμματα (1547 - 1806) πρὸς τοὺς ἐν Βενετίᾳ μητροπολίτας Φιλαδελφείας καὶ τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν ἀδελφότητα [Βιβλιοθήκη Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, ἀρ. 3], Βενετία 1968.

1551. Συλλογὴ ἀνεκδότων ἐγγράφων (1578-1685) ἀναφερομένων εἰς τοὺς ἐν Βενετίᾳ μητροπολίτας Φιλαδελφείας, Θησαυρ. 6, 1969, 7-112).

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ Φ.

1552. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ζακυνθίας οἰκογενείας Σιγούρου ἐπὶ Ἑνετοκρατίας (ΕΜΑ 7, 1957, 84 - 128).

ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ Ν.

1553. Ἐκκλησία καὶ δίκαιον εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Αἵμου ἐπὶ Τουρκοκρατίας (ΕΕΣΝΟΕΠΘ 8, 1960/63, 685 - 775).

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Σ.

1554. Νεοφύτου τοῦ Ϛ', πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἔγγραφα καὶ ἀφιερώματα πρὸς τὴν ἱ. μονὴν Ἰωάννου Θεολόγου Πάτμου (Χαριστ. Ὀρλάνδ., τόμ. Δ', Ἀθήνα 1967/68, 220-245).

ΠΑΤΡΙΝΕΛΗΣ Χ.

1555. Πατριαρχικὰ γράμματα καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ σημειώματα τοῦ ις' - ιη' αἰῶνος ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Ἱέρακος (Ἐθν. Βιβλιοθ. Ἑλλ. 1474) (ΕΜΑ 12, 1962 ⟨1965⟩, 116 - 165).

ΣΕΡΕΜΕΤΗΣ Δ.

1556. Δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας (Θησαυρ. 1, 1962, 131-139).

ΤΖΑΝΝΕΤΑΤΟΣ Θ.

1557. Τὸ πρακτικὸν τῆς λατινικῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας τοῦ 1264 καὶ ἡ ἐπιτομὴ αὐτοῦ, κριτικὴ ἔκδοσις αὐτῶν, Ἀθήνα 1965.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Κ.

1558. Ἀνέκδοτα νομικὰ ἔγγραφα Πατρῶν τῆς τελευταίας τουρκοκρατίας (Ἐραν., ἔτος 8, τόμ. Δ. Σ. Γκίνη Β', σ. 54-73).

ΤΣΙΡΠΑΝΛΗΣ Ζ.

1559. Σελίδες ἀπὸ τὴ μεσαιωνικὴ ἱστορία τῆς Νισύρου (1306-1453) (Δωδεκαν. 2, 1967, 29-50).

ΤΣΙΤΣΑΣ Α.

1560. Τὰ βάγια (Δελτίον Ἀναγνωστικῆς Ἑταιρίας Κερκύρας, ἔτος 6, 1969, ἀρ. 6, 72-82).

ΧΑΙΡΕΤΗ Μ.

1561. Ἡ ἐν Ἀκρωτηρίῳ Κυδωνίας γυναικεία μονὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου Κερατιδιώτη καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Γαβριὴλ Σεβήρου (Θησαυρ.6,1969,157-181).

DARROUZÈS J.

1562. Lettres de 1453 (REB 22, 1964, 72-127).

1563. Ekthésis Néa. Manuel des pittakia du XIVe siècle (REB 27, 1969, 5 - 127).

GAUTIER P.

1564. L'obituaire du Typikon du pantocrator (REB 27, 1969, 235-262).

LEMERLE P.

1565. Un praktikon inédit des archives de Karakala (janvier 1342) et la situation en Macédoine orientale au moment de l'usurpation de Cantacuzène (Χαριστ. 'Ορλάνδ., τόμ. Α', 'Αθήνα 1965, 278-298).

MERTZIOS C.

1566. Un mandat du quatorzième siècle en grec vulgaire (BF 2, 1967, 265-268).

OIKONOMIDÈS N.

1566α. Actes de Dionysiou, Παρίσι 1968.

THEOCHARIDES G.

1566β. Eine Vermächtnisurkunde des Grossstradopedarchen Demetrios Tzamblakon (Polychron. Dölger 486-495). Βλ. καὶ *Θεοχαρίδης Γ.*

Γ'. ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ

'Εδῶ καταχωρίστηκαν μόνο οἱ μελέτες ἐκεῖνες πού μᾶς ἔδωσαν σὲ σημαντικὴ κάπως κλίμακα ἐρευνητικὸ ὑλικό. Φυσικὰ μέσα στὰ ἄρθρα, ὅταν παρουσιάζεται ἡ περίπτωση, γίνονται παραπομπὲς καὶ σὲ μελετήματα πού μᾶς ἔδωσαν ἐλάχιστο ὑλικό. Στὸν πίνακα τοῦτον ξεχωρίστηκαν οἱ ἑλληνόγλωσσοι ἀπὸ τοὺς ξενόγλωσσους συγγραφεῖς, ὄχι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς ξένους. Οἱ μελετητὲς ἀριθμοῦνται μὲ αὔξοντα ἀριθμὸ γιὰ νὰ γίνεται εὔκολη ἡ παραπομπὴ ἀπὸ τὸν πίνακα βραχυγραφιῶν μελετητῶν (ὅπου ὑπάρχει τέτοια περίπτωση) στὸν πίνακα τοῦτον. Προκειμένου γιὰ περιοδικά, συλλογές, ἀνθολογίες καὶ ἄλλα ἀνάλογα δημοσιεύματα, ἐχρησιμοποιήθηκαν καὶ στὸν πίνακα τοῦτον οἱ βραχυγραφίες πού καθιερώθηκαν γιὰ τὰ ἄρθρα τοῦ Λεξικοῦ.

Γενικὰ ἔργα πού παρέχουν ἐν μέρει καὶ παρατηρήσεις μὲ εἰδικότερο φιλολογικὸ χαρακτήρα καταγράφονται κατ' ἐξαίρεση. Γενικῶς γραμματολογικὲς μελέτες καταγράφηκαν μόνο ἂν παρέχουν ἄφθονα στοιχεῖα στενώτερου φιλολογικοῦ χαρακτήρα ἢ ἂν παρέχουν παρατηρήσεις πού ἀναφέρονται εἰδικότερα στὴ μορφὴ τῶν κειμένων.

α') *Ἑλληνόγλωσσοι*

ΑΛΕΞΙΟΥ ΣΤ.

1567. Κρητικὰ σύμμεικτα. 1. Παρατηρήσεις στὴν «*Ἐρωφίλη*».—3. Τὸ «*Ἀνακάλημα τῆς Κωνσταντινόπολης*» (Ἑλλην. 22, 1969, 441 - 447).

ΑΛΙΣΑΝΔΡΑΤΟΣ Γ.

1568. Ἐρανίσματα γιὰ τὸν *Ἀπόκοπο* τοῦ Μπεργαδῆ (Ἑλλην. 20, 1967, 435 - 442).

ΑΜΑΝΤΟΣ Κ.

1569. *Σκλάβοι, Σκλαβησιάνοι* καὶ *βάρβαροι* (Πρακτ. Ἀκ. Ἀθ. 7, 1932, 331).

1570. *Τριχινάρης* (Ἑλλην. 7, 1934, 266).

1571. *Βόλος - Βολερὸν* (Ἑλλην. 7, 1934, 267 - 270).

1572. *Τρίνασος - Δωδεκάνησος* (Ἑλλην. 7, 1934, 274 - 276).

1573. *Κατοικιὰ* (Ἑλλην. 10, 1938, 122).

1574. *Σάλωνα - Τσάκωνες* (Ἑλλην. 10, 1938, 210-212).

1575. Γλωσσικὰ περίεργα (Ν. Ἑστ. 51, 1952, 73-74, 975-976).

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

1576. Γιὰ τὰ *καθίζω* καὶ *ἀνοίγω* (Πνευματ. Ζωή 3, 1939, 149).

ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ Ν.

1577. Τὰ σύνθετα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Ἴμβρου (ΑΘΛΓΘ 20, 1955, 225-270). Βλ. καὶ *Andriotis N.*

ΑΝΤΟΥΡΑΚΗΣ Γ.

1578. Τὸ λεξιλόγιο τοῦ μητάτου (Κρητικὴ Ἑστία 18, 1967, 298-299).

ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΣ Δ.

1579. *Ἀλτάνα - ἀρκάνη - ἀργάνη* (Δωδεκαν. Ἀρχ. 2, 1956, 190-194).

1580. Ἀρχαιοπινῆ τινα γλωσσικὰ ἐκ Κυκλάδων: *τσημίσκι—τσημός—κημός* (ΕΕΚυκλ.Μ 1, 1961, 593 - 599).

1581. Διαλεκτικὰ ἐκ τοῦ μεσαιωνικοῦ Πόντου (ΑΠ 26, 1964, 267-289).

1582. Νεοελληνικῶν τινων ἐπωνύμων ἐτυμολογία (Ἀθ. 70, 1968, 146-178). Βλ. καὶ Vayakakos D.

VINCENT A.L.

1583. Μιὰ πηγὴ τοῦ *Κατζούρμπου* (Κρ. Χρ. 20, 1966, 7-46).

1583α. Ὁ ποιητὴς τοῦ *Φορτουνάτου*. Ἀνέκδοτα ἔγγραφα γιὰ τὸ Μάρκο Ἀντώνιο Φώσκολο (Θησαυρ. 4, 1967, 53-84).

1583β. Νέα στοιχεῖα γιὰ τὸ Μάρκο Φώσκολο. Ἡ διαθήκη του καὶ ἄλλα ἔγγραφα (Θησαυρ. 5, 1968, 119-176).

ΒΙΣΒΙΖΗΣ Ι.

1584. Ἡ κοινοτικὴ διοίκησις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν (Ἡ πεντακοσιοστὴ ἐπέτειος ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀναμνηστικὸς τόμος [L' Hellénisme contemporain], Ἀθήνα 1953, σ. 183-204).

1585. Σημασιολογικὰ (ΕΑΙΕΔ 5, 1954, 123-127).

VITTI M.

1586. Ἑλληνικὰ σὲ ἰταλικὴ κωμωδία τοῦ 1533 (Θέατρο 27-28, 1966, 23-28).

ΒΟΓΙΑΤΖΙΔΗΣ Ι.

1587. Περὶ τοῦ νεοελληνικοῦ γεωγραφικοῦ ὀνόματος *Νιμποργειοῦ* (Ἀθ. 20, 1908, 15-32).

1588. *Ἐγκαιρία* (ΝΕ 17, 1923, 422).

1589. Γλῶσσα καὶ λαογραφία τῆς νήσου Ἄνδρου, τόμ. Α'—Γ', 1951, 1956, 1957 [Ἀνδριακὰ Χρονικὰ 4, 5, 6].

ΒΡΑΝΟΥΣΗ Ε.

1590. Πατμιακὰ Ζ'. Ἱστορικὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν Κρήτη τὸν ΙΒ' αἰώνα ἀπὸ πατμιακὲς πηγὲς (Κρ. Χρ. 15-16, 1961/62 [Πεπρ. Α' ΔΚρ.Σ Γ'], 5 - 16).

1591. Τὰ ἁγιολογικὰ κείμενα τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου, ἱδρυτοῦ τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς. Φιλολογικὴ παράδοσις καὶ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι [Δωδεκανησιακὴ ἱστορικὴ καὶ λαογραφικὴ ἑταιρεία. Αὐτοτελῆ δημοσιεύματα, ἀρ. 2], Ἀθήνα 1966.

ΒΡΑΝΟΥΣΗΣ Λ.

1592. Ἱστορικὰ καὶ τοπογραφικὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ κάστρου τῶν Ἰωαννίνων, Ἀθήνα 1968.

ΓΑΒΑΛΑΣ Ζ.

1593. Ἡ νῆσος Σίκινος, Ἀθήνα 1931.

ΓΚΙΝΗΣ Δ.

1594. Σημασιολογικὰ ἐκ μεταβυζαντινῶν νομικῶν κειμένων (Ἀθ. 67, 1963/64, 370-376).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑ

1594α. Τὸ ἀλφάβητον τοῦ Χάρου (Κυπρ. Γράμμ. τεῦχ. 70, Ἀπρίλ. 1941, 451-456).

ΔΗΜΑΡΑΣ Κ.

1595. Ἡ μεσαιωνική μας γλώσσα (=Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμος Α' (ἐφημ. «Τὸ Βῆμα» 26.6.1970).

EIDENEIER N.

1596. Λαογραφικὰ στὸ *Διγενὴ* τῆς Κρυπτοφέρρης (Ἑλλην. 20, 1967, 157 - 160).

1597. Διορθωτικὰ στὸ κείμενο τοῦ *Διγενῆ* τῆς Κρυπτοφέρρης (Ἑλλην. 23, 1970, 299-319).

ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ ΣΠ.

1598. Χρονολόγηση, τόπος συγγραφῆς τοῦ *Ζήνωνος* καὶ ἔρευνα γιὰ τὸν ποιητή του (Θησαυρ. 5, 1968, 177 - 203).

1599. Ἱστορία τοῦ θεάτρου ἐν Κεφαλληνίᾳ (1600 - 1900), Ἀθήνα 1970.

ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ Ε.

1600. Τὸ χρονικὸ τῶν Τούρκων σουλτάνων (τοῦ Βαρβερινοῦ ἑλλην. κώδικα 111) καὶ τὸ ἰταλικό του πρότυπο, Θεσσαλονίκη 1960.

ΖΕΠΟΣ Ι.

1601. *Παλληκαριάτικον ἢ ἀγριλίκιον* (Πελοπονν. 5, 1962, 322 - 347).

ΖΩΡΑΣ Γ.

1602. *Ἡ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ.*—Κριτικὴ ἔκδοση Γ. Μέγα (Ν. Ἑστ. 34, 1943, 1156-61).

1603. Τζάνε Βεντράμου, *Ἱστορία φιλαργυρίας μετὰ τῆς περηφανίας* (Συμπληρωματικαὶ σημειώσεις) (ΕΕΦΣΠΑ 16, 1965/66, 604-606).

ΗΜΕΛΛΟΣ ΣΤ.

1604. Γλωσσογεωγραφικά τινα ἐκ Νάξου (Ἀθ. 67, 1963/64, 33-46).

ΘΑΒΩΡΗΣ Α.

1605. Ὁ ἀπόλυτος ὑπερθετικὸς βαθμὸς μερικῶν ἐπιθέτων στὴ νέα ἑλληνικὴ (Ἑλλην. 19, 1966, 16-47, 254 - 295).

1606. Οὐσιαστικὰ ἀπὸ ἐπίθετα (καὶ μετοχὲς) στὴ νέα ἑλληνική, Θεσσαλονίκη 1969.

1607. Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως: *τὸ θρασίμι* (Ἑλλην. 22, 1969, 448 - 454).

1608. Βιβλιοκρ. τοῦ: Δ. Κρεκούκια, Τὰ προγνωστικὰ τοῦ καιροῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν, μεσαιωνικὴν καὶ νεωτέραν Ἑλλάδα (Ἑλλην. 21, 1968, 225 - 229).

1609. Βιβλιοκρ. τοῦ: H. Eideneier, Sogenannte christliche Tabuwörter im Griechischen (Ἑλλην. 22, 1969, 258 - 267). Βλ. καὶ *Thavoris A.*

ΚΑΚΡΙΔΗΣ Ι.

1610. Ποικίλα ἑλληνικὰ (Ἑλλην. 16, 1958 59, 219-222).

ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗΣ Ι.

1611. Ἑρμηνεία χωρίου ἐν μαγικῷ παπύρῳ (*θωρῶ—θεωρῶ—θορεῖν*) καί τινα περὶ τοῦ διδάγματος τοῦ Σκαλιγήρου (Ἐπιστημονικὸν μνημόσυνον Γεωργίου Κ. Γαρδίκα, Ἀθήνα 1939, σ. 35 - 42). Βλ. καὶ *Kalitsunakis J.*

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Ι.

1612. Παρατηρήσεις στὴν *Εὐγένα* (Ἑλλην. 23, 1970, 346-352).

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Ι.

1613. Βυζαντινὴ διπλωματικὴ Α'. Τὰ αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα, Θεσσαλονίκη 1969. Βλ. καὶ ἀρ. 1827.

ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ Α.

1614. Τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀστυπαλαίας (ΛΔ 8, 1958, 59 - 144).

1615. Βιβλιοκρ. τοῦ: G. Rohlfs, Lexicon Graecanicum Italiae inferioris — Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität (ΛΔ 10, 1964/65, 181 - 190).

ΚΑΡΑΤΖΑΣ ΣΤ.

1616. Ἕνα δωρικὸ κατάλοιπο στὶς ἑλληνικὲς καὶ ρομανικὲς διαλέκτους τῆς Καλαβρίας καὶ τῆς Σικελίας θεωρούμενο ἀραβικὸ (Ἑλλην. 15, 1957, 26 - 39).

ΚΑΨΩΜΕΝΟΣ ΣΤ.

1617. *Κρησφύγετον* (Ἀθ. 52, 1948, 244 - 253). Βλ. καὶ *Kapsomenos St.*

ΚΕΦΑΛΛΑΣ Α.

1618. Ἐτυμολογικὲς - σημασιολογικὲς ἔρευνες (Κυπρ. Χρ. 57, 1967, 84 - 85).

ΚΟΛΙΑΣ Γ.

1619. Βιβλιοκρ. τοῦ: C. Giannelli, Un lexique macédonien du XVIe siècle avec collaboration de A. Vaillant (Ν. Ἑστ. 67, 1960, 273 - 275).

ΚΟΝΤΟΣΟΠΟΥΛΟΣ Ν.

1620. Γλωσσογεωγραφικαὶ διερευνήσεις εἰς τὴν κρητικὴν διάλεκτον, Ἀθήνα 1969.

1620α. Ἡ σημερινὴ γλωσσικὴ κατάστασις ἐν Κρήτῃ καὶ ἡ γλῶσσα τῶν ἐν Ἀθήναις Κρητῶν (Κρ. Χρ. 22, 1970, 244-276).

ΚΟΥΓΕΑΣ Σ.

1621. *Κακ(κ)αβούλια* (Ἑλλην. 8, 1935, 154 - 156).

ΚΟΥΚΚΙΔΗΣ Κ.

1622. Λεξιλόγιον ἑλληνικῶν λέξεων παραγομένων ἐκ τῆς τουρκικῆς (ΑΘΛΓΘ 24, 1959, 290-312· 25, 1960, 121-200).

ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ Φ.

1623. Δημώδεις παροιμίαι καὶ δημώδεις φράσεις παρὰ Χρυσοστόμῳ (Τεσσαρακονταετηρὶς Θεοφίλου Βορέα Α', Ἀθήνα 1940, σ. 355 - 368).

1624. Βιβλιοκρ. τοῦ: Constantin VII Porphyrogénète, Le livre des cérémonies, τόμ. Α', βιβλ. α', κεφάλαια 1 - 46 (37). Texte établi et traduit par Albert Vogt. Le livre des cérémonies, Commentaire, I par Albert Vogt (ΕΕΒΣ 11, 1935, 458 - 463).

ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ Α.

1625. Τὸ ἐνετογραικικὸν ἰδίωμα τῆς commedia dialettale: νέες προοπτικὲς (Θησαυρ. 3, 1964, 140 - 145).

ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ Γ.

1626. Ὕβρις καὶ κάθαρσις παρ' *Ἐρωτοκρίτῳ* (Κρ. Χρ. 15 - 16, 1961/62 [Πεπρ. Α' ΔΚρ.Σ Γ'], 27 - 39).

ΚΡΕΚΟΥΚΙΑΣ Δ.

1627. Τὰ δημώδη ὀνόματα τῶν φυτῶν τῶν ἐπαρχιῶν Πάργας καὶ Μαργαριτίου (Πλάτων 16, 1964, 62 - 91).

ΚΡΙΑΡΑΣ Ε.

1628. Παρατηρήσεις ἑρμηνευτικὲς καὶ γλωσσικὲς σὲ βυζαντινὲς παροιμίες (ΕΕΦΣΠΘ 9, 1965, 83 - 98).

1629. Σημασιολογικὰ (B-NJ 19, 1966, 75 - 93).

1630. Ἀποκατάσταση χωρίου τοῦ *Ἐρωτοκρίτου* (Ἑλλην. 21, 1968, 410 - 412).

1631. Ἐκδοτικὰ σφάλματα καὶ βασικὲς ἀρχὲς γιὰ τὴν ἔκδοση νεοελληνικῶν κειμένων (Ἑλλην. 22, 1969, 163 - 172).

1632. Γλωσσικὰ σημειώματα σὲ ἁγιολογικὰ κείμενα (Ἑλλην. 22, 1969, 221 - 227).

1633. Τὸ ὄνομα «*Ροδάμνη*».—Ἐτυμολογικὰ καὶ σημασιολογικὰ (Ἑλλην. 22, 1969, 436 - 440).

1634. Ἀρχαϊστικὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα στὸν *Ἐρωτόκριτο* (Πεπρ. Β' ΔΚρ.Σ Δ', Ἀθήνα 1969, 255 - 276).

1635. Ἐτυμολογικὰ καὶ σημασιολογικὰ (Βυζαντ. 1, 1969, 1 - 22).

1636. Ἡ γλώσσα τῶν κειμένων τῆς ἑπτανησιακῆς γραμματείας καὶ ἡ ὀργάνωση συναφῶν ἐρευνῶν (Πρακτ. Γ' Παν.Σ Β', Ἀθήνα 1969, 44 - 49).

ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΣΤ.

1637. Πῶς ἡ λέξις *θέμα* ἔφθασε εἰς τὴν σημασίαν τῆς στρατιωτικῆς περιοχῆς (ΕΕΒΣ 23, 1953, 392 - 394).

ΚΩΣΤΑΚΗΣ Θ.

1638. Ὑφαντικὲς ὕλες καὶ ἐπεξεργασία τους στὴν Τσακωνιὰ (Πελοπονν. 5, 1962, 224 - 283).

1639. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμος Α' (Ροτόντα, ἔτ. 1, 1970, τεῦχ. 2, σ. 212-213).

ΛΑΟΥΡΔΑΣ Β.

1640. Κρητικὰ παλαιογραφικά. 10.—Ὁ Μαρκιανὸς κῶδιξ τοῦ Γεωργίου Κλόντζα καὶ οἱ περὶ Κρήτης χρησμοὶ (Κρ. Χρ. 5, 1951, 231 - 262).

ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ Β.

1641. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἀμπελογραφίας ἐν Ἑλλάδι (ΕΓΔΣΠΘ, 1958, σ. ἀνατ. 1 - 59).

ΛΟΥΚΑΤΟΣ Δ.

1642. Ἡ Πόλη στὴ γλώσσα καὶ τὰ κείμενα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ (Ν. Ἑστ. 53, 1953, 833 - 840).

ΛΥΚΟΥΔΗΣ ΣΤ.

1643. Περὶ τοῦ παρ' ἡμῖν ναυτικοῦ ὀνοματολογίου καὶ τῆς ἐνεστώσης θέσεως αὐτοῦ (Πρακτ. Ἀκ. Ἀθ. 14, 1939, 88 - 103).

ΛΥΠΟΥΡΛΗΣ Δ.

1644. *Λουφρὰ τὰ — ρουφλὰ τὰ* (Ἑλλην. 22, 1969, 243 - 250).

ΜΑΝΑΣΕΙΔΗΣ Σ.

1645. Γλωσσάριον ἐκ χειρογράφου ὑπ' ἀριθ. 371 Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως (ΑΘΛΓΘ 31, 1965, 36 - 56).

ΜΑΝΔΗΛΑΡΑΣ Β.

1646. Ἀθησαύριστα ἀριθμητικὰ (Ἀθ. 63, 1959, 336 - 353).

ΜΑΝΕΣΗΣ Σ.

1647. Ἡ κατάληξις *-ίδι* ὡς περιληπτικὴ ἐν τοπωνυμίοις (ΛΔ 4, 1942/48, 149 - 153).

1648. Οὐσιαστικὰ οὐδέτερα εἰς *-οὺ* (ΛΔ 5, 1950, 123 - 128).

ΜΑΝΤΟΥΒΑΛΟΥ Μ.

1649. Περὶ τῶν πρώτων στίχων τοῦ *Ἐρωτοκρίτου* (Παρνασσ. 7, 1965, 533 - 541).

1650-51. Ἡ παράστασις τῶν ἐζευγμένων βασιλέων καὶ ἡ περὶ αὐτὴν σχετικὴ παράδοσις, Ἀθήνα 1967.

ΜΕΓΑΣ Γ.

1652. Περὶ τῶν χειρογράφων τοῦ ποιήματος τοῦ Κρητὸς Γ. Χούμνου (Κρ. Χρ. 15 - 16, 1961/62 [Πεπρ. Α' ΔΚρ.Σ Β'], 408 - 420 καὶ Λαογρ. 25, 1967, 653 - 668).

ΜΕΛΑΝΟΦΡΥΔΗΣ Π.

1653. Γλωσσάριον τοῦ χωρίου *Ἄδισσα* (ΑΠ 20, 1955, 45 - 137).

ΜΕΝΑΡΔΟΣ Σ.

1654. Ἱστορία τῆς λέξεως *περίπου* (ΒΖ 30, 1929/30, 241 - 243).

1655. Γλωσσικαὶ μελέται [Δημοσιεύματα τοῦ Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν, 3], Λευκωσία 1969.

ΜΕΝΤΖΟΥ Μ.

1656. Σημασιολογικὰ τῆς λέξης *ξένος* σὲ ἐκκλησιαστικὰ κείμενα (Χάρις Κ. Βουρβέρη, Ἀθήνα 1964, 355 - 358). Βλ. καὶ *Mentzou M.*

ΜΕΡΑΚΛΗΣ Γ.

1657. Κριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ βυζαντινῶν κειμένων (Νέον Ἀθήναιον 3, 1958/60 ⟨1961⟩, 44 - 60).

ΜΕΡΕΝΤΙΤΗΣ Κ.

1658. Ὁ «διφυὴς» συντακτικὸς χαρακτὴρ τῶν συνδέσμων *ἵνα καὶ ὥστε* (Πλάτων 8, 1956, 158 - 179).

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ Δ.

1659. *Τζάγγρα*. Χωρίον τῆς *Ἀλεξιάδος* (Χ, 8, 6) εἰς ἔμμετρον παράφρασιν (ΕΕΒΣ 35, 1966/67, 136 - 140, 472).

1660. Ἡ μορφὴ τοῦ Παλαμήδη στὴ μεσαιωνική μας λογοτεχνία (Παρνασσ., περ. β', 11, 1969, 281 - 287).

1661. Παρατηρήσεις στὸ *Θανατικὸ τῆς Ρόδου* (Δωδεκαν. Ἀρχ. 5, 1970, 81 - 90).

1662. Φιλολογικὲς παρατηρήσεις σὲ παλαιότερα κείμενα (Ἑλλην. 23, 1970, 331-337).

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ Κ.

1663. *Κοιτάζω* (Παιδεία, τεῦχ. 4, 1936, 157 - 158).

ΜΟΥΡΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Α.

1664. Διορθωτικὸ στὸ *Ἀνακάλημα* (Ἑλλην. 23, 1970, 337-346).

ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ Γ.

1665. Ὁ διὰ συνθέσεως ὑποκορισμὸς εἰς τὴν ἑλληνικήν, Ἀθήνα 1969.

1666. Πλευραὶ τοῦ «μετ' ἐπιθήματος» ὑποκορισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς (Ἀθ. 71, 1970, 194-235).

1667. Βιβλιοκρ. τοῦ: P. Chantraine, Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots [Α - Δ] (Ἀθ. 70, 1968, 358 - 380). Βλ. καὶ *Babiniotis G.*

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ Φ.

1668. Παρατηρήσεις εἰς μεσαιωνικὰ κείμενα (Παρνασσ. 5, ἀριθ. 2, 1963, 213 - 226).

1669. Νεοελληνικὰ σημειώματα (Παρνασσ. 8, 1966, 153 - 158).

ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ Β.

1670. Αἱ λέξεις *Ἕλλην, Γραικὸς (Γραικύλος), Ρωμαῖος (Γραικορρωμαῖος), Βυζαντινός, Μωαμεθανός, Τοῦρκος*, Τυβίγγη 1920.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡ.

1671. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Μπόγκα, Τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Ἠπείρου Α', Ἰωάννινα 1964 (Ἀθ. 67, 1963 - 64, 426 - 430).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ Ν.

1672. Τὸ *κάτω ἀρμαμέντον* (καὶ ὄχι ὁ *κατεπάνω τοῦ ἅρματος*) (ΑΠ 26, 1964, 193 - 196).

ΠΑΓΚΑΛΟΣ Γ.

1673. Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Κρήτης, Ἀθήνα 1955.

1674. Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Κρήτης, τόμ. Β' - Δ', Ἀθήνα 1959 - 63. [Ὁ ἀρ. 1673 θεωρήθηκε ἀπὸ τὸ συγγραφέα ὡς Α' τόμ. τοῦ ἔργου].

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ Ν.

1675. Ἔρευναι ἐν Βενετίᾳ (Θησαυρ. 5, 1968, 45 - 120).

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ.

1676. Πόθεν τὸ ὄνομα *Σπανέας* τοῦ ὁμωνύμου βυζαντινοῦ παραινετικοῦ

ποιήματος (Πρακτ. Ἀκ. Ἀθ. 40, 1965 ⟨1967⟩, 560 - 562).

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Α.

1677. Λειτουργικοὶ ὅροι (Ἀθ. 40, 1928, 60 - 87).

1678. [Γιὰ τὴν ὀρθογραφία τῶν λέξεων *ἤμπἄν, ἤντσαν, ἤντἄν, κατενίζω, κοσσάρα, τηνὰν* καὶ *καμελλαύκιον*] (Ἀθ. 40, 1928, 208).

1679. Περὶ τῆς λέξεως *κλαρὶ* (Ἀθ. 46, 1935, 256).

1680. Περὶ τῆς λέξεως *χάσιος* (Ἀθ. 48, 1938, 3 - 14).

1681. Πόθεν ἡ φράσις *ἔλαβε χώραν* (Ἀθ. 49, 1939, 256).

1682. Φρασεολογικὰ (ΛΔ 4, 1942/48, 93 - 128).

1683. Γλωσσικαὶ ἔρευναι (ΑΠ 14, 1949, 3 - 35).

1684. Γλωσσικαὶ ἔρευναι (ΑΠ 15, 1950, 3 - 31· 17, 1952, 55-91).

1685. Φρασεολογικὰ (ΛΔ 5, 1950, 3 - 52· 6, 1953/54, 3 - 88· 7, 1955, 3 - 219).

1686. *Πορτάροι δίκλωποι* τῆς Κωνσταντινουπόλεως (ΑΠ 18, 1953, 96).

1687. Φρασεολογικά. Φράσεις καὶ γλωσσικοὶ ἰδιωτισμοὶ (ΑΠ 19, 1954, 61 - 150).

1688. Ἡ φράσις *τὸ κρῖμα στὸ λαιμό σου* (ΑΠ 20, 1955, 241 - 244).

1689. Πάλιν διὰ τὸ *χὰ=θὰ* (ΑΠ 20, 1955, 245 - 247).

1690. Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις (ΑΠ 21, 1956, 95 - 101).

1691. Γλωσσικὰ ποικίλα (ΑΠ 22, 1958, 191 - 198).

ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ Γ.

1692. Ἑρμηνευτικὰ (Κυπρ. Σπ. 26, 1962, 35 - 39). Βλ. καὶ *Papacharalampous G.*

ΠΑΠΑΧΑΡΙΣΗΣ Α.

1693. Γλωσσικὰ (Πλάτων 7, 1955, 132 - 135· 8, 1956, 187 - 188· 10, 1958, 352 - 361).

1694. Μεικτὰ (Πλάτων 11, 1959, 446 - 456).

1695. Ἀντίστοιχοι πρὸς ἀρχαίας νεοελληνικαὶ ἐκφράσεις (Πλάτων 13, 1961, 23 - 26, 299 - 308· 15, 1963, 279 - 284).

ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΧΡ.

1696. Ὁ Ροδίτης στιχουργὸς Ἐμμανουὴλ Γεωργιλλᾶς ἢ Λιμενίτης (Δωδεκαν. 2, 1967, 61 - 67).

1697. *Καταλόγια*, Στίχοι περὶ ἔρωτος καὶ ἀγάπης (Λαογρ. 24, 1966, 3 - 93).

ΠΑΣΧΑΛΗΣ Δ.

1698. Τοπωνυμικὸν τῆς νήσου Ἄνδρου, Ἀθήνα 1933.

ΠΑΤΣΙΔΗΣ Χ.

1699. Πῶς κλαῖνε οἱ Κύπριοι τοὺς νεκρούς των (Κυπρ. Σπ. 31, 1967, 118 - 133).

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Δ.

1700. Ἔθιμα συνεργασίας καὶ ἀλληλοβοηθείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ (ΕΛΑ 5 - 6, 1943/44, 59 - 85).

ΠΙΛΑΒΑΚΗΣ Κ.

1701. Γλωσσικὲς παρατηρήσεις (Πνευματ. Κύπρ. 4, 1964, 212 - 213).

1702. Μετάσταση τῆς προστακτικῆς (Περιπτώσεις στὸ κυπριακὸ ἰδίωμα) (Πνευματ. Κύπρ. 5, 1965, 316 - 317).

1702α. Τὸ πλεοναστικὸ *καὶ* στὸ *μὲν ϰαὶ* (*menge*) καὶ *ἐν ϰαὶ* (*enge*) (Πνευματ. Κύπρ. 6, 1965, 87 - 88).

1703. Γλωσσικὰ καὶ λαογραφικὰ ἐκ παλαιοτέρων συλλογῶν (Κυπρ. Σπ. 30, 1966, 39 - 76).

1704. Ἀπὸ τὸ πέρασμα ἑνὸς ἐκπαιδευτικοῦ, Λευκωσία 1967 (ἰδίως σ. 81 - 140).

1705. Συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς φωνητικῆς τοῦ κυπριακοῦ ἰδιώματος (Κυπρ. Σπ. 32, 1968, 121 - 153).

1706. Ἐτυμολογικὰ - σημασιολογικὰ (Πνευματ. Κύπρ. 10, 1970, 105 - 107).

ΠΟΛΙΤΗΣ Λ.

1707. *Ἀνάπαψη* (Ἑλλην. 12, 1953, 383 - 384).

1708. Καὶ πάλι γιὰ τὸ Βιτσέντζο Κορνάρο (Κρ. Χρ. 20, 1966, 206 - 212).

1709. Ἡ ἀποκατάσταση ἑνὸς χωρίου τοῦ *Ἐρωτόκριτου* (Ἑλλην. 22, 1969, 235 - 237).

1710. Βιβλιοκρ. τοῦ: V. Rotolo, *Libistro,* romanzo cavalleresco bizantino, introduzione e versione italiana (Ἑλλην. 20, 1967, 225 - 227).

1711. Βιβλιοκρ. τοῦ: Στ. Ἀλεξίου, *Ἡ Βοσκοπούλα* (Ἑλλην. 20, 1967, 227 - 231).

1712. Βιβλιοκρ. τοῦ : M. Vitti, Nicola Sofianòs e la commedia dei *Tre Tiranni* di A. Ricchi (Ἑλλην. 21, 1968, 229 - 232).

1713. Βιβλιοκρ. τοῦ: Στ. Ἀλεξίου, Μπεργαδῆ *Ἀπόκοπος* (Ἑλλην. 21, 1968, 233 - 237).

1714. Βιβλιοκρ. τῶν: G. Veloudis, Der neugriechische Alexander. Tradition in Bewahrung und Wandel καὶ G. Veloudis, Alexander der Grosse. Ein alter Neugrieche (Ἑλλην. 23, 1970, 386-392).

1715. Βιβλιοκρ. τῶν: K. Mitsakis, Der byzantinische Alexanderroman nach dem Codex Vindob. Theol. Gr. 244 καὶ Κ. Μητσάκη, Διήγησις περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν μεγάλων πολέμων. Ἀνέκδοτη πεζὴ διασκευὴ τοῦ βυζαντινοῦ μυθιστορήματος τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου ἀπὸ τὸν κώδικα 236 τῆς Μονῆς Κουτλουμουσίου (Ἑλλην. 23, 1970, 392-396). Βλ. καὶ *Politis L.*

ΠΟΛΙΤΗΣ Ν.

1716. Λαογραφικὰ σύμμεικτα, τόμ. Α' - Β', Ἀθήνα 1920 - 1921.

ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ-ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΔΟΥ ΓΛ.

1717. Τὸ θέατρον ἐν Ζακύνθῳ ἀπὸ τοῦ ιζ' μέχρι τοῦ ιθ' αἰῶνος (ἐπὶ τῇ βάσει ἀνεκδότων κειμένων), Ἀθήνα 1958.

ΡΗΓΑΣ Γ.

1718. Σκιάθου λαϊκὸς πολιτισμός, τεῦχος Γ' [Ἑλλην. Παράρτ., 18], Θεσσαλονίκη 1968.

ΡΟΥΣΣΟΣ Ε.

1719. Βιβλιοκρ. τοῦ: A. Papanikolaou, Zur Sprache Charitons (Ἑλλην. 19, 1966, 120 - 123).

ΡΩΜΑΙΟΣ Κ.

1720. Ποιὰ ἡ ὀρθὴ ἐτυμολογία τοῦ *Βουρλιᾶ* (Σπαρτιατικὰ Χρονικὰ 2, 1939, 8 - 9).

1721. *Σῦκον, συκοφάντης* καὶ παράγωγα (ΛΔ 4, 1942/48, 129 - 136).

ΣΕΓΔΙΤΣΑΣ Π.

1722. Ἡ ἐπιρροὴ τῶν λατινογενῶν γλωσσῶν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ναυτικοῦ γλωσσαρίου μας μετὰ πίνακος ἐξ 600 περίπου λέξεων μετὰ παρατηρήσεων, Ἀθήνα 1940.

ΣΕΤΑΤΟΣ Μ.

1723. Τὰ ἐτυμολογικὰ - σημασιολογικὰ ζεύγη λογίων καὶ δημοτικῶν λέξεων τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς, Θεσσαλονίκη 1969.

1724. Βιβλιοκρ. τοῦ : M. A. Lindenburg, *Βασιλεύω* dit du soleil (Ἑλλην. 20, 1967, 250 - 253).

1725. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Μπόγκα, Τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Ἠπείρου Α', Ἰωάννινα 1964 (Ἑλλην. 20, 1967, 259 - 261).

ΣΙΓΑΛΑΣ Α.

1726. Βιβλιοκρ. τοῦ : Fr. Dölger, Regesten der Kaiserurkunden des oströmischen Reiches von 565 - 1453. 3. Teil: Regesten von 1204 - 1282 (ΕΕΒΣ 9, 1932, 451 - 453).

ΣΟΥΜΕΛΙΔΗΣ Γ.

1727. Ἀκριτικὰ ᾄσματα (ΑΠ 1, 1928, 47 - 96).

1728. Σύνθετα τῆς ποντιακῆς διαλέκτου (ΑΠ 19, 1954, 161 - 178).

SPADARO G.

1729. Ἐπιδράσεις τοῦ Ariosto στὸν *Ἐρωτόκριτο*. Ὁ Tasso ἄγνωστος στὸν Κορνάρο (Ἐραν. 4, 1966, 222-229).

ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ Γ.

1730. Ποιηταὶ δημωδῶν ᾀσμάτων εἰς Τραπεζοῦντα κατὰ τὸν ιδ' αἰῶνα (ΑΠ 16, 1951, 263 - 266).

1731. Τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὴν βάπτισιν καὶ τὸν γάμον ἔθιμα τῶν Βυζαντινῶν ἐκ τῶν ἁγιολογικῶν πηγῶν (ΕΛΑ 7, 1952, 102 - 147).

1732. Εἰδήσεις περὶ σκωπτικῶν ᾀσμάτων τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν βυζαντινῶν χρόνων (Ἑλλην. 15, 1957, 275 - 278).

1732α. Βιβλιοκρ. τοῦ : Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, τόμ. Α', 1100-1669 (Μικρασιατικὰ Χρονικὰ 14, 1970, 535-540).

1733. Παρατηρήσεις ἐπὶ ἐνδυμάτων τινῶν κατὰ τὴν πρώτην βυζαντινὴν περίοδον (ΕΛΑ 9 - 10, 1955/57 ⟨1958⟩, 3 - 28).

ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ Μ.

1734. Περὶ τοῦ *Ὀνομαστικοῦ* τοῦ Πολυδεύκους καὶ ἑρμηνεία σχετικῶν χωρίων (Πρακτ. Ἀκ. Ἀθ. 21, 1946, 247 - 255).

1735. Γλωσσικὰ φαινόμενα. Α') Νέος γλωσσικὸς νόμος. Β') *Ἀγούδουρας* καὶ *βουδόρος* (Πρακτ. Ἀκ. Ἀθ. 27, 1952, 188 - 192).

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ Χ.

1736. Ἡ ἐτυμολογικὴ ἀρχὴ τῆς *κουραμάνας* (Μακεδονικὸν ἡμερολόγιον, 1965, 129 - 136).

ΣΦΥΡΟΕΡΑΣ Β.

1737. Τὰ ἑλληνικὰ πληρώματα τοῦ τουρκικοῦ στόλου, Ἀθήνα 1968.

ΤΖΑΝΝΕΤΑΤΟΣ Θ.

1738. Βιβλιοκρ. τοῦ: G. W. H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon (Ἀθ. 68, 1965, 338 - 348).

ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΣ Α.

1739. *Νά* (δεικτικὸν) (Ν. Ἑστ. 32, 1942, 674 - 675· *νὰ* (σύνδεσμος) αὐτ. 983 - 984, 1117, 1237 - 1238· 33, 1943, 87, 143, 364, 499 - 500· 34, 1943, 892).

1740. Δημοτικὰ ποὺ δὲν εἶναι δημοτικὰ (Ν. Ἑστ. 32, 1942, 1012 - 1013).

1741. Τὸ μόριον *ποὺ* (Ν. Ἑστ. 34, 1943, 1039, 1146, 1299, 1332, 1416· 35, 1944, 68, 224, 294, 341, 477, 528, 588· 36, 1944, 661, 831).

1742. Γλωσσικοὶ πρωτεῖς.—Σημασιολογικὰ καὶ συντακτικά. Τὸ μόριο *νά* (Συγκεφαλαίωσις) (Ν. Ἑστ. 35 - 36, 1944, 68, 224, 294, 341, 477, 528, 588, 661, 831· 37, 1945, 20 - 21).

ΤΟΜΠΑΪΔΗΣ Δ.

1743. Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Θάσου [ΕΕΦΣΠΘ, Παράρτ. ἀρ. 14], Θεσσαλονίκη 1967.

ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ Μ.

1744. Κοινωνικαί τινες ἐπιδράσεις ἐπὶ τὸ βυζαντινὸν δίκαιον (ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965/1968, 169 - 198).

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Μ.

1745. Ἅπαντα. Γενικὸ Εὑρετήριο [Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Ἰνστιτοῦτον Νεοελληνικῶν Σπουδῶν], Θεσσαλονίκη 1969.

ΤΡΩΙΑΝΟΣ ΣΠ.

1746. Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων παρεχομένων ἐνόρκων ἐγγυήσεων (ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965/1968, 130 - 168). Βλ. καὶ *Trojanos Sp.*

ΤΣΑΡΑΣ Γ.

1747. Τὸ νόημα τοῦ *γραικώσας* στὰ *Τακτικὰ* Λέοντος ς' τοῦ Σοφοῦ (Βυζαντ. 1, 1969, 135 - 156).

ΤΣΙΚΝΟΠΟΥΛΟΣ Ι.

1747α. Τοῦ ἁγίου Νεοφύτου Ἐγκωμιαστικὰ (Ἀπόστολος Βαρνάβας 23, 1962, 92-96).

ΤΣΙΡΠΑΝΛΗΣ Ζ.

1748. Βιβλιοκρ. τοῦ: Γ. Ζώρα, Ἰωάννου Ἀξαγιώλου, Διήγησις συνοπτικὴ Καρόλου τοῦ Ε' (Ἑλλην. 20, 1967, 233 - 238).

ΤΣΟΠΑΝΑΚΗΣ Α.

1749. Κοινὴ—ροδιακὰ ἰδιώματα (Ἀπάντ. στὸν Γ. Κουρμούλη), Ρόδος 1948.

1750. Μία δωρικὴ ἀντωνυμία (*αὐταυτός—ἀπατός μου, σου, του, ὁ ἀπατός*), Ρόδος 1948.

1751. Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τῶν ποιητικῶν λέξεων. «*Αἱ γλῶτται*», Ρόδος 1949.

1752. Τὸ σιατιστινὸ ἰδίωμα (Μακεδονικὰ 2, 1950, 266 - 298).

1753. Πολύγυρος (Μακεδονικὰ 4, 1955/60, 374 - 382).

1754. Μιὰ ἰωνικὴ παραγωγικὴ κατάληξη: *-ούδι (-ούδα, -ούδης)* (ΕΕΦΣΠΘ 10, 1968, 283 - 307).

1755. Ἐγκατάσταση Χαλκητῶν στὴ Ρόδο (Δωδεκαν. Ἀρχ. 5, 1970, 54 - 80). Βλ. καὶ *Tsopanakis A.*

ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ Γ.

1756. Ἡ ὁρολογία τῶν μερῶν τοῦ κεφαλιοῦ καὶ τοῦ λαιμοῦ στὰ ἀρχαῖα, μεσαιωνικὰ καὶ νέα ἑλληνικά, Ἀθήνα 1969.

ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ Ν.

1757. Γλωσσικὰ (Κρ. Χρ. 2, 1948, 66 - 67).

1758. Βυζαντινὴ ὁρολογία (Ἀθ. 61, 1957, 3 - 16).

1759. Σύλλαβος βυζαντινῶν μελετῶν καὶ κειμένων, Ἀθήνα 1961, σ. 279 - 280.

1760. Ἀποθησαυρίσματα (Ἀθ. 67, 1963/64, 3 - 19).

1761. Ἐπὶ τῆς ἀνάγκης συντάξεως Θησαυροῦ τῆς λογίας βυζαντινῆς γλώσσης (ΕΕΒΣ 33, 1964, 1 - 16).

1762. *Παρρησία - παρρησιαστικός* (ΕΕΒΣ 33, 1964, 226).

1763. Τὸ *μεγαλεῖον* (ΕΕΒΣ 33, 1964, 240).

1764. *Θύρα—θύραθεν* (ΕΕΒΣ 34, 1965, 312).

1765. *Λήθης βυθοί—λήθης πέδον—λήθης πεδίον* (ΕΕΒΣ 35, 1966/67, 68).

1766. *Πύργος, πυργοῦμαι* (ΕΕΒΣ 35, 1966/67, 128).

1767. *Ὑπουργός—πουργός—ὑπουργία* (ΕΕΒΣ 35, 1966/67, 214).

1768. Ἀποθησαυρίσματα (Ἀθ. 70, 1968, 3-36).

1769. Βυζαντινὴ ἐπιστολογραφία, ἤτοι εἰσαγωγὴ εἰς τὴν βυζαντινὴν φιλολογίαν Γ', ἔκδ. τρίτη, Ἀθήνα 1969/70.

1769α. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, τόμ. Α', 1100—1669 (Ἀθ. 71, 1970, 450-453). Βλ. καὶ *Tomadakis N.*

ΦΑΒΗΣ Β.

1770. Ἀνάπτυξις φωνήεντος ὡς συνοδίτου φθόγγου (*ἀκμὴν—ἀκμὴ—ἀκόμη*) (B-NJ 18, 1945/49 ⟨1960⟩, 154-169).

ΦΟΡΗΣ Β.

1771. Ἀντίστροφος πίνακας τῶν ἐπιρρημάτων σὲ -ως τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, Θεσσαλονίκη 1970.

1772. Ὁ προάγγελος ἑνὸς σπουδαιότατου λεξικοῦ [Ἐμμανουὴλ Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμος Α'] (Ν. Ἑστ. 88, 1970, 1557-1567).

ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ Χ.

1773. Σύμμεικτα κριτικά. Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις (Πλάτων 2, 1950, 90 - 129).

1774. Ρήματα μετὰ προθέσεως σύνθετα καὶ παρασύνθετα καὶ ρήματα ἀπὸ συντάξεως σύνθετα μετὰ προθέσεως (Πλάτων 5, 1953, 290-305).

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ Ν.

1775. Γλωσσικὲς σημειωσοῦλες. Σημασία τοῦ *δυνατός-ἀδύνατος* (Νεοελλ. Γράμματα, 1939, φ. 147, σ. 3.).

ΧΑΤΖΗ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ Κ.

1776. Περὶ τῶν «Ὁμηρικῶν λέξεων» ἐν Κύπρῳ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν ὑπὸ Γεωργίου Παπαχαραλάμπους (Πάφος 7, 1942, 181-184).

1777. Τὰ ἐν διασπορᾷ. Τόμος τιμητικός, Λευκωσία 1969.

1778. Μερικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ κυπριακῶν τοπωνυμίων (Πνευματ. Κύπρ. 10, 1970, 94 - 97).

1778α. Ἡ διπλωματία καὶ οἱ μηχανορραφίες στὶς αὐλὲς τῶν Φράγκων ρηγάδων τῆς Κύπρου, Ἀμμόχωστος 1970.

1779. Βιβλιοκρ. τοῦ : Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμος Α' (Δελτίον Ἐκπαιδευτικοῦ καὶ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Ἀμμοχώστου, 1969, Ἀμμόχωστος 1970, σ. 181-182). Βλ. καὶ *Hadjioannou K.*

ΧΑΤΖΗΣ Δ.

1780. *Γραῖα—Γραῖοι—Γραῖος—Γραικός* (Γέρας Ἀντωνίου Κεραμοπούλλου, Ἀθήνα 1953, 274 - 282). Βλ. καὶ *Hadzis D.*

ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ Ι.

1781. Βιβλιοκρ. τοῦ : Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμος Α' (Κριτικὰ φύλλα, τόμ. Α', τεῦχ. 1, 1971, 109-110).

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ Μ.

1782. Νεοελληνικὰ γλωσσικὰ (Κυπρ. Σπ. 32, 1968, 155-196).

β') Ξενόγλωσσοι

AERTS W.J.

1783. Periphrastica, Ἄμστερνταμ 1965.

AHRWEILER H.

1784. Les termes *Τσάκωνες - Τσακωνίαι* et leur évolution sémantique (REB 21, 1963, 243-249).

ALINE M.

1785. Gr. *πήτεα* ⟩ it. *pizza* ⟩ it. merid. *pitta* (Rom. Philol. 17, 1963, 108-110).

ANAGNOSTOPULOS G.

1786. Über das neugriechische *εἶναι* (= *ἐστί, εἰσί*) (Glotta 25, 1936, 9-11).

ANDRIOTIS N.

1787. Etymologische Erklärungen neugriechischer Dialektwörter

aus den Inseln des ägäischen Meeres (Glotta 25, 1936, 11-20). Βλ. καὶ *Ἀνδριώτης Ν.*

ANTONIADIS S.

1788. De l'influence de la langue et du droit byzantin sur le grec d'aujourd'hui (Chroniques d'Egypte 7, 1932, 157-171).

ATSALOS B.

1789. *Φύλακες*, un terme paléographique mal compris (BZ 61, 1968, 254-260).

1790. La terminologie du livre manuscrit à l'époque byzantine (Extrait des positions des thèses de IIIe cycle—École pratique des hautes études, Annuaire 1968/69, 571-573).

BABINIOTIS G.

1791. On the problem of «be-verbs» in modern Greek (Πλάτων 22, 1970, 26-56). Βλ. καὶ *Μπαμπινιώτης Γ.*

BAKKER W.

1792. Some remarks on Megas'commentary on «*The Sacrifice of Abraham*» (Κρ. Χρ. 21, 1969, 130-133).

BARTELINK G.

1793. Jeux de mots autour de *λόγος*, de ses composés et dérivés chez les auteurs chrétiens (Mélanges offerts à Christine Mohrmann..., 1963, 23-37).

BECK H.-G.

1794. Βιβλιοκρ. τοῦ: H. Lurier, Crusaders as Conquerors. *The Chronicle of Morea* (BZ 57, 1964, 422-423).

BEES N.

1795. Näheres zu *Megara-Magara* und verwandten Wörtern (B-NJ 17, 1939-43 ‹1944›, 50-52). Βλ. καὶ *Βέης Ν.*

BENVENISTE E.

1796. Un nom grec de la lèpre (Revue Philologique 38, 1964, 7-11).

BESCHEWLIEW W.

1797. Nochmals über das neugriechische *εἶναι* (=*ἐστί, εἰσί*) (Glotta 26, 1938, 262-263).

1798. Die volkssprachlichen Elemente in den Redensarten bei Theo-

phanes und in den Akklamationen bei Konstantin Porphyrogennetos [Byzantinische Beiträge, Βερολίνο 1964, 141-151].

BISCHOFF B. καὶ BECK H.-G.

1799. Das italienisch-griechische Glossar der Handschrift e 14 (127) der Biblioteca Capitolare in Monza (Medium Aevum Romanicum, Festschrift H. Rheinfelder, Μόναχο 1963, 49-62).

BISSINGER M.

1800. Das Adjektiv *μέγας* in der griechischen Dichtung [Münchener Studien zur Sprachwissensch.], Μόναχο 1966.

BJERKELUND G. J.

1801. *Parakalô*. Form, Funktion und Sinn der *parakalô*-Sätze in den paulinischen Briefen, Ὄσλο 1967.

BLANKEN G.

1802. Introduction à une étude du dialecte grec de Cargèse (Corse). Preliminaires - Phonétique, Λέυντεν 1947.

BONANNO M.

1803. Hesychiana (Univ. di Cagliari, Quaderni Istit. filol. greca 2, 1967, 109-111).

BÜHLER W.

1804. Hesychiana (Univ. di Cagliari, Quaderni Istit. filol. greca 1, 1966, 36-41).

CANART P.

1805. Trois groupes de récits édifiants byzantins (Byz. 36, 1966, 5-25 καὶ 382-385).

CHANTRAINE P.

1806. Βιβλιοκρ. τοῦ: G. Lampe, A Patristic Greek Lexicon (Revue de philol. 41, 1967, 328).

CHRYSOS E.

1807. Eine Konjektur zu Johannes Malalas (JÖBG 15, 1966, 147-152).

CONOMIS N.

1808. Hesychiana (Miscellanea Critica [griechischer Teil, 27-35], Deutsche Akad. d. Wiss.), Λειψία 1964.

1809. Varia graeca. Hesychiana II (Acta classica 9, 1966, 63-72).

1810. Graeco-Latina in Charisius (Glotta 46, 1968, 156-184).

1811-12. Hesychiana III (Glotta 47, 1969, 201-218).

CORTELAZZO M.

1813. L'elemento romanzo nei portolani greci (Bollettino Atl. Linguist. Mediterr. 1, 1959, 215-221).

1814. Corrispondenze italo-balcaniche nei prestiti dal turco (Omagiu lui Alexandru Rosetti, Βουκουρέστι 1965, 147-152).

1815. I più antichi prestiti bizantini nel veneziano (RSBN n.s. 2-3 [12-13], 1965/66 [=Atti del I° Congresso Nazionale, Ραβέννα 1965], 181-183).

1816. L'influsso linguistico greco a Venezia [Linguistica, 2], Bologna 1970.

DALLEGGIO E.

1817. Bibliographie analytique d'ouvrages religieux en grec imprimés avec des caractères latins (Μικρασιατικὰ Χρονικὰ 9, 1961, 385-499).

DARROUZÈS J.

1818. Ekthésis Néa. Manuel des pittakia du XIVe siècle (REB 27, 1969, 5-127).

1819. Βιβλιοκρ. τοῦ: L. Rydén, Das Leben des heiligen Narren Symeon von Leontios von Neapolis [Acta Universitatis Upsaliensis, Studia graeca Upsaliensia, 4], Οὐψάλα 1963 (REB 22, 1964, 263-264).

1820. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κριαρᾶ, *Ἀνακάλημα τῆς Κωνσταντινόπολης* (REB 25, 1967, 259-260).

DEGANI E.

1821. Hesychiana (Univ. di Cagliari, Quaderni Istit. filol. greca 1, 1966, 42-47· 2, 1967, 113-119).

D'EMILIA A.

1822. Tre ἀποφάνσεις di Demetrio Chomatianos in materia d'*ἀλληλοκληρονομία* (RSBN n.s. 1 [11], 1964, 103-120).

DIHLE A.

1823. *Αὐθέντης* (Glotta 39, 1961, 77-83).

DÖLGER FR.

1824. Regesten der Kaiserurkunden des oströmischen Reiches von 565-1453. 3. Teil: Regesten von 1204-1282, Μόναχο-Βερολίνο 1932.

1825. Zur Bedeutung von *φιλόσοφος* und *φιλοσοφία* in byzantinischer Zeit (Τεσσαρακ. Θ. Βορέα, Α', Ἀθήνα 1940, 125-136).

1826. *Παιδιόφραστος-πεζόφραστος* (Zeitschr. f. Balkanol. 1,1962,6-8).

DÖLGER FR. καὶ KARAYANNOPULOS J.

1827. Byzantinische Urkundenlehre. I. Die Kaiserurkunden, Μόναχο 1968. Βλ. καὶ ἀρ. 1613.

DRESSLER W.

1828. Griechisch (*nt*) zu (*nd*) zu(*d*)(Istit.Orient.Napol. 7, 1966, 61-81).

DUJCEV J.

1829. Βιβλιοκρ. τοῦ: V. Beševliev, Die protobulgarischen Inschriften (BZ 60, 1967, 129-136).

EIDENEIER H.

1830. Zu den *Προδρομικὰ* (BZ 57, 1964, 329-337).

1831. *Ψώμισμα* (BZ 57, 1964, 338-339).

1832. Zu einigen mittelgriechischen Interjektionen (JÖBG 17, 1968, 215-229).

1833. Zur Sprache des Michael Glykas (BZ 61, 1968, 5-9).

1834. Zu «*κρασίν*» (Ἑλλην. 23, 1970, 118-122).

1835. Βιβλιοκρ. τοῦ: Δ. Κρεκούκια, Προγνωστικὰ τοῦ καιροῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν, μεσαιωνικὴν καὶ νεωτέραν Ἑλλάδα (S-OF 26, 1967, 520).

1836. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμος Α' (S-OF 29, 1970, 496-497)· [δεύτερη βιβλιοκρισία τοῦ ἴδιου δημοσιεύεται προσεχῶς στὴ BZ].

ERBSE H.

1837. Βιβλιοκρ. τοῦ: K. Latte, Hesychii Alexandrini Lexicon, τόμ. 2 (BZ 61, 1968, 71-77).

ERICSSON K.

1838. Revising a date in the *Chronicon Paschale* (JÖBG 17, 1966, 17-28).

FABRICIUS C.

1839. Βιβλιοκρ. τοῦ: G.W.H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon (Journ. of Theol. Stud., n.s., 19, 1968, 311-321).

FOLLIERI E.

1840. Su alcuni libri greci stampati a Venezia nella prima metà de cinquecento [Contributi alla storia del libro italiano.—Miscellanea in onore di Lamberto Donati], Φλωρεντία 1969.

FUIANO M.

1841. Βιβλιοκρ. τοῦ: L-O. Sjöberg, *Stephanites und Jchnelates* (Arch. Stor. Province Napoletane, n.s., 41, 1962, 401-402).

GARZYA A.

1842. Note sulla lingua della Vita di San Nilo da Rossano (Atti 4° Congr. Stor. Calabrese, 75-84), Νεάπολη 1969.

GEORGACAS D.

1843. The names of Constantinople (TAPA 78, 1947, 347-367).

1844. *Ἡ κάρα*. The history of the word (BZ 53, 1960, 20-25).

1845. Place and other names in Greece of various Balkan origins, II (Zeitschr. f. Balkanol. 3, 1965, 77-100).

1846. Βιβλιοκρ. τοῦ: G. Rohlfs, Lexicon Graecanicum Italiae Inferioris (BZ 61, 1968, 322-334).

GEORGACAS D. καὶ McDONALD W.

1847. Place-Names of Southwest Peloponnesus, Minneapolis: Minn. 1969.

GRABLER FR.

1848. Βιβλιοκρ. τοῦ: O. Mazal, Der Roman des Konstantinos Manasses... (Deutsche Lit.-Ztg. 90, 1969, 313-315).

GRÉGOIRE H.

1849. Notes sur Anne Comnène (Byz. 3, 1926, 311-317).

GROSDIDIER DE MATONS J.

1850. Les thèmes d'édification dans la vie d'André Salos (Travaux et Memoires 4, 1970, 277-328).

GUILLAND R.

1851. Études sur le Grand Palais de Constantinople (JÖBG 13, 1964, 87-101).

1852. Études sur l'histoire administrative de l'empire byzantin (Byz. 34, 1964, 17-25· 35, 1965, 97-118).

1853. Études sur l'histoire administrative de l'empire byzantin. *Le silentiaire. Ὁ σιλεντιάριος* (Χαριστ. Ὀρλάνδ., τόμ. Δ', Ἀθήνα 1967/68, 33-46).

GUILLOU A.

1854. Les actes grecs de S. Maria di Messina. Enquête sur les populations grecques d'Italie du Sud et de Sicile, Παλέρμο 1963.

HADJIOANNOU K.

1855. Some linguistic comments on the text of At's *Vita of Aesop* published by B.E. Perry (BZ 62, 1969, 1-4). Βλ. καὶ *Χατζηϊωάννου Κ.*

HADZIS D.

1856. Was bedeutet «*Monodie*» in der byzantinischen Literatur? [Byzantinische Beiträge, Βερολίνο 1964, 177-185]. Βλ. καὶ *Χατζῆς Δ.*

HARL M.

1857. Remarques sur la langue des chrétiens à propos du Patristic Greek Lexicon (Journ. of Theol. Stud., n.s., 14, 1963, 406-420).

HEMMERDINGER B.

1858. *Τραγούδι* et l'histoire du texte des tragiques (Glotta 43, 1965, 298-301).

1859. 158 noms communs grecs d'origine iranienne, d'Eschyle au grec moderne (BSl 30, 1969, 18-41).

1860. De la méconnaissance de quelques étymologies grecques (Glotta 48, 1970, 40-66).

HUNGER H.

1861. Die Schönheitskonkurrenz in «*Belthandros und Chrysantza*» und die Brautschau am byzantinischen Kaiserhof (Byz. 35,1965, 150-58).

1862. Die Schildkröte im «Himmel» (*Stephanites und Ichnelates* I 40, S. 184, Sjöberg) (Wiener Studien 79, 1966, 260-263).

1863. Un roman byzantin et son atmosphère: *Callimaque et Chrysor-*

rhoé (Centre de recherche d'histoire et civilisation byzantines, Trav. et Mém. 3, 1968, 405-422).

1864. Βιβλιοκρ. τοῦ : K. Mitsakis, Der byzantinische Alexanderroman nach dem Codex Vindob. Theol. Gr. 244(JÖBG 17, 1968, 298-300).

1865. Βιβλιοκρ. τοῦ : J. Verpeaux, Pseudo-Kodinos, *Traité des offices* (BZ 61, 1968, 77-80).

IRMSCHER J.

1866. *Φιλέλλην* im spätantiken Sprachgebrauch [Studia Patristica, X, Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, τ. 107, σ. 183-186].

1867. *'Η Μαύρη Θάλασσα* im mittelgriechischen Sprachgebrauch (Omagiu lui George Oprescu, Βουκουρέστι 1961, 305-307).

1868. *Φιλέλλην* im mittelgriechischen Sprachgebrauch (BF 2, 1967, 238-246).

JACOBY D.

1869. Les archontes grecs et la féodalité en Morée franque (Trav. et Mém. 2, 1967, 421-481).

JEREMIAS J.

1870. *"Ομως* (I Cor. 14,7; Gal. 3, 15) (Zeitschr. neutest. Wiss. 52, 1961, 127-128).

JUNTZ G.

1871. Βιβλιοκρ. τοῦ : G. W. H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon (Journ. of Hell. Stud. 83, 1963, 177-178).

KAHANE H.

1872. Gli elementi linguistici italiani nel neogreco, Φλωρεντία 1938.

1873. Italienische Marinewörter im Neugriechischen (anlässlich D.C. Hesseling, Les mots maritimes...), Φλωρεντία 1938.

KAHANE H. καὶ R.

1874. Contributions by byzantinologists to romance etymology (Revue de linguist. romane 26, 1962, 126-139).

1875. Christian and un-christian etymologies (Harvard Theol. Review 57, 1964, 23-38).

1876. Byzantinoromanica (Polychron. Dölger, 304-317).

1877. Five romance etymologies (Revue de linguist. romane 31, 1967, 124-133).

1878. Les éléments byzantins dans les langues romanes (Cahiers Ferd. de Saussure 23, 1966, 67-73).

1879. Graeco-romance etymologies (II) (Rom. Philol. 21, 1968, 502-510).

KAHANE H. καὶ R. καὶ PIETRANGELI A.

1880. Egyptian papyri as a foot in romance etymology (Rom. Philol. 17, 1963, Maria Rosa Lida de Malkiel Memorial II, 310-319).

KALITSUNAKIS J.

1881. Βιβλιοκρ. τοῦ : Γ.Ν. Χατζιδάκι, Μεσαιωνικὰ καὶ νέα ἑλληνικὰ (Mitteil. Sem. f. Or. Spr. ἔτ. 12, 1909, 1-27). Βλ. καὶ *Καλιτσουνάκης Ι.*

KAPSOMENOS ST.

1882. *Μοῦργος* (BZ 36, 1936, 316-317).

1883. Zu einer Hesychglosse (BZ 38, 1938, 70).

1884. Das Griechische in Ägypten (Museum Helveticum 10, 1953, 248-263).

1885. Zur Etymologie von *κρησφύγετον* (Glotta 40, 1962, 43-50). Βλ. καὶ *Καψωμένος Στ.*

KARLIN-HAYTER P.

1886. La Vie de S. Cyrille le Philéote par E. Sargologos (Byz. 34, 1964, 607-611).

KEYDELL R.

1887. Sprachliche Bemerkungen zu den Historien des Agathias (BZ 61, 1968, 1-4).

KNÖS B.

1888. Les Oracles de Léon le Sage d'après un livre d'oracles byzantins illustrés récemment découvert ('Αφ. Τριαντ., 155-188).

1889. Autour du poème appelé *La prise de Constantinople* ('Ελλην. 20, 1967, 311-337).

KODER J.

1890. Patres Athonienses a latinophilis occisi sub Michaele VIII (JÖB 18, 1969, 79-88).

1891. Βιβλιοκρ. τοῦ: O. Mazal, Der Roman des Konstantinos Manasses (JÖB 18, 1969, 274-276).

KORTH G.

1892. Zur Etymologie des Wortes *Slavus* (Sklave) (Glotta 48, 1970, 145-153).

KRUMBACHER K.

1893. Βιβλιοκρ. τοῦ: D.C. Hesseling, Les cinq livres de la loi (Le Pentateuque) (BZ 6, 1897, 451-452).

KUDLIEN F.

1894. *'Ορθόκυλλος* oder *ὀρθόκωλος* (Hermes 88, 1960, 502-504).

KUMANIECKI K.

1895. Notes critiques sur le texte de Théophane Continué (Byz. 7, 1932, 235-237).

KYRRIS C.

1896. *Σταράτορος*= [*Πρωτοσ*]*τράτωρ* or *strator*: a military institution in XVth century Cyprus (ΕΕΒΣ 36, 1968, 119-138).

LAMBROS SP.

1897. Ein byzantinisches Volkslied (BZ 3, 1894, 165-166).

1898. Der Codex des Gedichtes über die Eroberung von Konstantinopel (BZ 9, 1900, 161-169).

LA ROSA F.

1899. L' *ἐγγυητής* della *παράστασις* (The Journal of Justistic Papyrology 12, 1961, 67-74).

LEMERLE P.

1900. La vie ancienne de Saint Athanase l'Athonite, composée au début du XIe siècle par Athanase de Lavra (Le Millénaire du Mont Athos, 963-1963, Études et Mélanges 1, 1963, 59-100).

LEROY - MOLINGHEN A.

1901. Du *κώθων* au *βαυκάλιον* (Byz. 35, 1965, 208-220).

LEROY - MOLINGHEN A. *καὶ* KARLIN - HAYTER P.

1902. *Basileopator* (Byz. 38, 1968, 278-281).

12.5.71

LINDENBURG M.A.

1903. *Basilevo* dit du soleil (Actes du XIIe Congrès Intern. des ét. byz., τόμ. Β', 385-389, Βελιγράδι 1964).

1904. Turkse woorden in Griekse mond (=Τουρκικὲς λέξεις στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα) (Antidoron, Festschrift S. Antoniadis, Λέυντεν 1965, σ. 103-127).

LJUNGVIK H.

1905. Zum Gebrauch einiger Adverbia im Neuen Testament (Eranos 62, 1964, 26-39).

LORENTZATOS P.

1906. Miscellanea graeca (Mélanges off. à M. O. Navarre, Τουλούζη 1935, σ. 275-283).

LOWE C.

1907. The *Rhodolinos* of Johannes Andreas Troilos (Μνήμ. Λάμπρ., 190-198).

MARZULLO B.

1908. Hesychiana (Univ. di Cagliari, Quaderni Istit. filol. greca 1, 1966, 48-67· 2, 1967, 121-130).

MAZAL O.

1909. Neue Exzerpte aus dem Roman des Konstantinos Manasses (JÖBG 15, 1966, 231-259).

1910. Das moralische Lehrgedicht im Cod. Paris. Gr. 2750 A. Ein Werk eines Nachahmers und Plagiators des Konstantinos Manasses (BZ 60, 1967, 249-268).

1911. Die Praktika des Athosklosters Xeropotamu (JÖBG 17, 1968, 85-115).

MEINERSMANN B.

1912. Die lateinischen Wörter und Namen in den griechischen Papyri, Λειψία 1927.

MENGES K.

1913. West-östliche Wortbeziehungen (Byz. 35, 1965, 495-503).

MENTZOU M.

1914. Der Bedeutungswandel des Wortes *xenos*. Die byzantinischen

Gelehrtengedichte und die neugriechischen Volkslieder über die Fremde, Ἀμβοῦργο 1964. Βλ. καὶ *Μέντζου Μ.*

MERCATI S.-G.

1915. Intorno al titolo dei lessici di Suida-Suda e di Papia [Atti della Accademia nazionale dei lincei, τόμ. 10], Ρώμη 1960.

MEYER G.

1916. Romanische Wörter im kyprischen Mittelgriechischen (Jahrb. f. rom. Phil. 15 [=3 n.s.], 1876, 33-56).

1917. Etymologisches (IF 1, 1892, 319-329).

1918. Neugriechische Etymologien (IF 3, 1894, 63-73).

MIHAESCU H.

1919. Influenţa grecească asupra limbii române pînă în secolul al XV-lea, Βουκουρέστι 1966.

1920. Les termes de commandement militaires latins dans le *Strategicon* de Maurice (Revue de linguistique 14, ἀρ. 3, 1969, 261-272).

1921. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμος Α' (RES-EE 8, 1970, 550-551).

MIHEVC E.

1922. Contributions sémasiologiques aux études de la langue de Jean Moschos (Živa antika 7, 1957, 241-244).

MIHEVC - GABROVEC E.

1923. Études sur la syntaxe de Ioannes Moschos, Λιουμπλιάνα 1960.

MIKLOSICH F.

1924. Die slavischen Elemente im Neugriechischen (Sitzungsber. d. phil.-hist. Cl. d. k. Akad. d. Wiss. 63 [1869], 529-566), Βιέννη 1870.

MILLER D.

1925. The *Logothete of the Drome* in the middle byzantine period (Byz. 39, 1966, 438-470).

MIRAMBEL A.

1926. Éssai sur l'évolution du verbe en grec byzantin (Bullet. de la Société de linguist. 61, 1966, 167-190).

1927. Quelques problèmes de l'aspect verbal en grec byzantin (BSl 28, 1967, 237-254).

MITSAKIS K.

1928. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμ. Α' (Journal of Hellenic Studies 90, 1970, 267-269).

MOHRMANN C.

1929. Les innovations sémantiques dans le grec et le latin des chrétiens (Humanitas 13-14, 1961/62, 322-335).

MORAVCSIK G.

1930. Βιβλιοκρ. τοῦ: Constantin VII Porphyrogénète. *Le Livre des cérémonies*, τόμ. Α', βιβλ. α', κεφ. 1-46 (37), texte établi et traduit par A l b e r t V o g t. Commentaires, βιβλ. Α' κεφ. 1-46 (37) par A l b e r t V o g t, Παρίσι 1935 (BZ 37, 1937, 126-130).

1931. *Hund in der Krippe.* Zu Geschichte eines griechischen Sprichwortes (Acta antiqua, Acad. Scient. Hungar. 12, 1964, 77-86).

MORGAN G.

1932. The emblems of *Erotocritos* (The Texas Quartely, Χειμ. 1967, 241-264).

MOUTSOS D.

1933. Two derivatives of a common source in medieval and modern Greek: *ζαβὸς* and *ζερβὸς* (Neo-hellenika 1, 1970, 183-190).

NASTUREL P.

1934-5. Quelques mots de plus à propos du *τόρνα, φράτρε* de Théophylacte et de Théophane *τόρνα, τόρνα, φράτρε* (Byzantinobulg. 2, 1966, 217-222).

PANZER B.

1936. Das Futurum des Griechischen. Ein Beitrag zur Struktur und Entwicklung des gr. Verbalsystems (München. Stud. z. Sprachwiss. 16, 1964, 55-73).

PAPACHARALAMPOUS G.

1937. Perideipna in Cyprus: ancient custom (Neo-hellenika 1, 1970, 55-57). Βλ. καὶ *Παπαχαραλάμπους Γ.*

PAPADEMETRIOU J.

1938-9. *Τὰ σχέδη τοῦ Μυός*: New sources and text (Illinois Studies in Language and Literature 58, 1969, 210-222).

PAPOULIA B.

1940. Die Wiedergabe der Bezeichnungen *Halîfa, Sultân* und *Wazîr* im Griechischen (S-OF) 25, 1966, 389-397).

PARLANGELI O.

1941. Βιβλιοκρ. τοῦ: E. Follieri, Il Teseida neogreco (Paideia 15, 1960, 72-73).

PECORARO V.

1942. Le fonti dei cori della *'Ερωφίλη* ('Ελλην. 22, 1969, 370-376).

PELLETIER A.

1943. Une création de l'apologétique chrétienne: *μοσχοποιεῖν*. Actes 7, 41 (Recherches des Sciences Réligieuses 54, 1966, 411-416).

PERNOT H.

1944. *Ξυπνῶ*.—Étude de léxicologie historique (J. Psichari, Études de philologie néo-grecque, Παρίσι 1892, 357-366).

PERRY B.

1945. The Greek source of some Armenian fables and certain closely-related matters of tradition (Polychron. Dölger, 418-430).

PETRUSEVSKI M.

1946. Quid significat *χατζιροφαγοῦσα* (Živa antika 2, 1952, 97).

PICCITTO G.

1947. Le formule greche usate un tempo nella pesca del pescespada nello stretto di Messina (Bollett. Centro Studi filol. linguist. siciliani 9, 1965, 16-62).

POLITIS L.

1948. L'épopée byzantine de Digénis Akritas.—Problèmes de la tradition du texte et des rapports avec les chansons akritiques (Atti del Convegno Internazionale sul tema: La poesia epica e la sua formazione, 551-581, Ρώμη 1969) [Accad. Nazion. dei Lincei, Problemi attuali di scienza e di cultura, Quaderno N. 139]. Βλ. καὶ *Πολίτης Λ.*

PONTANI F.

1949. Βιβλιοκρ. τοῦ: Λ. Πολίτη, Γ. Χορτάτση *Κατζοῦρμπος* ('Ελλην. 19, 1966, 398-403).

PSICHARI J.

1950. Études de philologie néo-grecque, Παρίσι 1892.

1951. *Ἔνι* dans Sophocles, les tragiques et dans le Spanéas (J. Psichari, Études de philologie néo-grecque 367-374).

REICHENKRON G.

1952. Zur römischen Kommandosprache bei byzantinischen Schriftstellern (BZ 54, 1961, 18-27).

REINACH TH.

1953. *Duracinum* (REG 12, 1899, 48-52).

RENEHAN R.

1954. Some Greek lexicographical notes (Glotta 46, 1968, 60-73).

ROBERT L.

1955. Noms de métiers dans des documents byzantins (Χαριστ. 'Ορλάνδ., Α', 'Αθήνα 1965, 324-347).

ROHLFS G.

1956. Oskisch **grecus* (**gricus*?) =lat. *graecus*? (Glotta 39, 1961, 268-273).

1957. Italogriech. *griko* 'griechisch' (Glotta 41, 1963, 300-303).

RONZEVALLE L.

1958. Les emprunts turcs dans le grec vulgaire de Roumélie et spécialement d'Andrinople (Mélanges de la Faculté Orientale Beyrouth 5, 1912, 571-588).

ROTOLO V.

1959. Un passo di Eustazio ovvero greco antico e greco moderno (Parola del passato 87, 1962, 448-449).

1960. Accezioni particolari dei verbi *χοροβατῶ* e *σκηνοβατῶ* in alcuni autori bizantini (Byz. 33, 1963, 231-239).

RUNCIMAN ST.

1961. Lucas Notaras, *«γαμβρὸς τοῦ βασιλέως»* (Polychron. Dölger, 447-449).

RYDBECK L.

1962-63. Fachprosa, vermeintliche Volkssprache und Neues Testament, Οὐψάλα 1967.

SCAZZOSO P.

1964. Ricerche sulla struttura del linguaggio dello Pseudo-Dionigi Areopagita [Pubbl. Univ. Catt. Sacro Cuore, Contributi, Serie 3, scienze, filol. e letteratura, 14], Μιλάνο 1967.

SCHILBACH E.

1965. Die *Hypotyposis* der *Καθολικοὶ κριταὶ τῶν Ρωμαίων* vom Juni 1398 (?) (BZ 61, 1968, 44-70).

1966. Byzantinische Metrologie [Byzantinisches Handbuch im Rahmen des Handbuches der Altertumswissenschaft, XII Abt., IV Teil], Μόναχο 1970.

SCHIRO G.

1967. Struttura e contenuto della *Cronaca dei Tocco* (Byz. 32, 1962, 203-250).

1968. Un significato sconosciuto di *«δημότης»* (Riv. Cult. Class. Mediev. VII, 1965 [=Studi in onore di A. Schieffini], 1006-1016).

1969. Un apografo della *Cronaca dei Tocco* prodotto da Nicola Sofianòs (RES-EE 7, 1969, no. 1, 209-219).

1970. L'agiografia e l'innografia italo-greca attraverso gli studi più recenti (Atti del 4o Congresso storico calabrese, Νεάπολη, ἀνάτ. σ. 3-16).

SCHMITT J.

1971. *Ριζικὸν—risico* (Miscellan. linguist. in onore di Graziadio Ascoli, Τορίνο 1901).

SCHREINER H.

1972. Die einleitenden Überschriften zu den von der gleichen Hand überlieferten Texten in Cod. Neap. Gr. III. AA. 9 und Cod. Neap. Gr. III. B. 27 (BF 1, 1966, 290-320).

1973. Βιβλιοκρ. τοῦ: P. Joannou, *Ὁ πιστικὸς βοσκός—Der treue Schäfer* (BZ 57, 1964, 151-157).

SCHUCHARDT H.

1974. Zur Wortgeschichte. Lat. *cisterna* (Zeitschr. f. rom. Philolog. 27, 1903, 623-624).

SEEL O.

1975. Der *Physiologus* übertragen und erläutert [Lebendige Antike]. Ζυρίχη καὶ Στουτγάρδη 1960.

SIRAT C.

1976. Un vocabulaire de mots d'emprunt gréco-latins dans un manuscript hébreu du XIIIe (Bullet. d'inform., Centre Nation. de la Rech. Scient., No 12, 1964, 103-112).

SOLOVIEV A.V.

1977. Le nom byzantin de la Russie, Gravenhage 1957.

SPADARO G.

1978. La battaglia di Tagliacozzo nella Cronaca di Morea (Studi in memoria di Carmelo Sgroi, 1893-1952, Τουρίνο 1965, σ. 621-631).

1979. Contributo sulle fonti del romanzo greco-medievale *«Florio e Plaziaflora»* [Κείμενα καὶ μελέται νεοελληνικῆς φιλολογίας, 26], Ἀθήνα 1966.

1980. Sulle fonti dell'*Assedio di Malta* di Antonio Achelis (Ἐραν. 4, 1966, 80-116).

1981. Note marginali su Marinos Tzanes Bunialis (Ἑλλην. 20, 1967, 160-165).

1982. Correzioni al lessico etimologico neogreco dell'Andriotis (Sic. Gymn., n.s., 21, 1968, 256-281).

1983. Etimologie neogreche (Ἑλλην. 21, 1968, 413-414).

1984. Una tragedia neoellenica del XVII secolo recentemente scoperta (Byz. 38, 1968, 433-459).

1985. Βιβλιοκρ. τοῦ: H. E. Lurier, Crusaders as Conquerors. *The Chronicle of Morea* translated from the Greek (Ἑλλην. 19, 1966, 386-397). Βλ. καὶ ἀρ. 1729.

SPECK P.

1986. Die *ἐνδυτή*. Literarische Quellen zur Bekleidung des Altars in der byzantinischen Kirche (JÖBG 15, 1966, 323-375).

1987. Zwei lexicis addenda der spätbyzantinischen Verwaltungssprache: *μετευγλώττισις-δεφένστωρ* (Ἑλλην. 21, 1968, 406-410).

1988. Der «Schriftsteller» Palamedes (JÖB 18, 1969, 89-93).

1989. Βιβλιοκρ. τοῦ: J. Verpeaux, Pseudo-Kodinos, *Le traité des offices* (Ἑλλην. 21, 1968, 195-201).

STAQUET J.

1990. Anne Comnène. Alexiade X, 8: Ἡ *τζάγγρα· τόξον βαρβαρικὸν* (Byz. 13, 1938, 505-512).

v. STEPSKI - DOLIWA S.

1991. Studien zur Syntax des byzantinischen Historikers Georgios Phrantzes, Μόναχο 1935.

STUWE E.

1992. Die französischen Lehnwörter und Namen in der mittelgriechischen *Chronik von Morea*, Ροστὸκ 1917.

SVORONOS N.

1993. Portulans grecs (REG 62, 1949, 237-240).

TABACHOVITZ D.

1994. Sprachliche und textkritische Studien zur Chronik des Theophanes Confessor, Οὐψάλα 1926.

TAMMARO V.

1995. Hesychianum (Univ. di Cagliari, Quaderni Istit. filol. greca 1, 1966, 68-69· 2, 1967, 131).

THAVORIS A.

1996. Una parola marinaresca greca di origine italiana: *σπάγκος* (Bollett. Atl. linguist. Mediterr. 10-12, 1968/70, 449-458). Βλ. καὶ *Θαβώρης Α.*

THUMB A.

1997. Germanische Lehnwörter im Neugriechischen (Hermann Paul zum 17. März 1902 dargebracht), Germanistische Abhandlungen, Στρασβοῦργο 1902.

1998. Handbuch der neugriechischen Volkssprache. Grammatik, Texte, Glossar, Στρασβοῦργο 1910.

TOMADAKIS N.

1999. Il ritmo nella poesia innografica bizantina (ΕΕΦΣΠΑ 18, 1968/69, 223-230). Βλ. καὶ *Τωμαδάκης Ν.*

TRAPP E.

2000. Die gesetzlichen Bestimmungen über die Errichtung einer *ἐποχή* (BF 1, 1966, 329-333).

2001. Der Sprachgebrauch Manuels II. in den Dialogen mit einem «Perser» (JÖBG 16, 1967, 189-197).

2002. Textkritische Bemerkungen zum Roman des Konstantin Manasses (JÖB 18, 1969, 73-77).

2003. Zur Identifizierung der Personen in der *Hadesfahrt* des Mazaris (JÖB 18, 1969, 95-99).

2004. Die Metropoliten von Nikaia und Nikomedia in der Palaiologenzeit (OCP 35, τεῦχ. 1, 1969, 183-192).

2005. Βιβλιοκρ. τοῦ: W. J. Aerts, Periphrastica (BZ 60, 1967, 92-94).

2006. Βιβλιοκρ. τοῦ: E. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669, τόμ. Α' (JÖB 19, 1970, 271-274).

TREU U.

2007. Über den Gebrauch der Präposition *ἀπό* mit dem Akkusativ (Aus der byz. Arbeit der Deutschen Demokratischen Republik, 1, herausgegeben von J. Irmscher, σ. 17-23 [Berliner byzantinistische Arbeiten, 5], Βερολίνο 1957.

2008. Das Wiesel im *Physiologus* (Wiss. Zeitschr. Univ. Rostock 12, 1963, 275-276).

TRIANDAPHYLLIDIS C.

2009. Lexique des mots latins dans Théophile et les *Novelles* de Justinien (J. Psichari, Études de philol. néo-grecque, Παρίσι 1892, 159-277).

TRIANTAPHYLLOPOULOS J.

2010. Le manuscrit de gloses nomiques *μαγκίπιουν* de la Bibliothèque Universitaire de Bâle (G²I 37 n. 7) (Actes du XIIe Congrès Intern. d'études byz., τόμ. Β', Βελιγράδι 1964, 519-523).

TROJANOS SP.

2011. *Καστροκτισία* (Βυζαντ. 1, 1969, 39-57). Βλ. καὶ *Τρωιανὸς Σπ.*

TRUMPF J.

2012. Zwei Zitate aus dem byzantinischen *Alexandergedicht* im Codex Vindob. Phil. Gr. 241 (JÖBG 14, 1965, 79-82).

2013. Zur Überlieferung des mittelgriechischen Prosa-Alexander und der *Φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξαντρου* (BZ 60, 1967, 3-40).

2014. Βιβλιοκρ. τοῦ: K. Mitsakis, Der byzantinische *Alexanderroman* nach dem Codex Vindob. Theol. Gr. 244 (BZ 62, 1969, 79-81).

2015. Βιβλιοκρ. τοῦ: G. Veloudis, Der neugriechische *Alexander* (BZ 62, 1969, 348-350).

TRYPANIS A.

2016. Early medieval Greek *ἰνὰ* (Glotta 38, 1960, 312-313).

TSOPANAKIS A.

2017-8. *Ψώμισμα = διάφυρμα,* nicht *διάσυρμα* (BZ 59, 1966, 8). Βλ. καὶ *Τσοπανάκης Α.*

VAGHENAS TH.

2019. Three Castles of the Morea identified (Neo-hellenika 1, 1970, 23-29).

VAYACACOS D.

2020. Noms de famille néogrecs dérivant de mots signifiant des grades, titres et offices ecclésiastiques (Studia Onomastica Monacensia 4, 1961, 753-761).

2021. Noms de famille néo-grecs dérivant de mots à signification des grades, titres et offices militaires et administratifs (Actes du premier Congrès Intern. des études balkaniques et sud-est européennes, VI Linguistique, 559-564). Βλ. καὶ *Βαγιακάκος Δ.*

VELOUDIS G.

2022. Der neugriechische Alexander. Tradition in Bewahrung und Wandel [Miscellanea Byzantina Monacensia, 8], Μόναχο 1968.

2023. Βιβλιοκρ. τοῦ: L. Bergson, Der griechische *Alexanderroman* (BZ 60, 1967, 87-90).

VERPEAUX J.

2024-7. Les *οἰκεῖοι.* Notes d'histoire institutionnelle et sociale (REB 23, 1965, 89-99).

WALLACK K. S.

2028. Aus der Bedeutungsgeschichte von *ὅλος.*—Die Definition des Aristoteles (Glotta 45, 1967, 23-39).

WASILEWSKI T.

2029. Les titres de *duc*, de *catépan* et de *pronoétès* dans l'empire byzantin du IXe jusqu' au XIIe siècle (Actes du XIIe Congrès Intern. d'études byz., τόμ. Β', 233-239), Βελιγράδι 1964.

WEIERHOLT K.

2030. Studien im Sprachgebrauch des Malalas [Symbolae Osloenses, fasc. 18], Ὄσλο 1963.

WENZEL S.

2031. *Ἀκηδία.* Additions to Lampe's Patristic Greek Lexicon (Vigiliae Christianae 17, 1963, 173-176).

WIFSTRAND A.

2032. *Εἰκότα.* Emendationen und Interpretationen zu griechischen Prosaikern der Kaiserzeit. V. Zu den Romanschriftstellern (Humanist. Vetenskapsamfundet i Lund, Arsberättelse 1944-45, 2, 69-110), Λούνδη 1945.

2033. Βιβλιοκρ. τοῦ: G. Lampe, A Patristic Greek Lexicon (Journ. Theol. Stud., n.s., 14, 1963, 400-406).

WILD J.

2034. Two technical terms used by Roman tapestry-weavers (Philologus 111, 1967, 151-155).

WITTEK M.

2035. Βιβλιοκρ. τοῦ: L.-O. Sjöberg, *Stephanites und Ichnelates* (Scriptorium 17, 1963, 212 κέ.)

ZUCKER F.

2035α. *Αὐθέντης* und Ableitungen (Sitzungsber. d. Sächs. Akad. d. Wiss. z. Leipzig 107, τεῦχ. 4), Βερολίνο 1962.

Δ'. ΣΥΛΛΟΓΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΘΟΛΟΓΟΙ

Οἱ συλλογὲς καὶ οἱ ἀνθολογίες κατατάσσονται μὲ βάση τὸ ὄνομα τοῦ συλλογέα ἢ τοῦ ἀνθολόγου τους καὶ ἀριθμοῦνται μὲ αὔξοντα ἀριθμὸ ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ παραπομπὴ ἀπὸ τὸν πίνακα βραχυγραφιῶν περιοδικῶν, συλλογῶν, κλπ., στὸν πίνακα τοῦτον.

α') *Ἑλληνόγλωσσοι*

2036. *Ἀλεξίου Στ.*, Κρητικὴ ἀνθολογία (ιε' - ιζ' αἰώνας). Εἰσαγωγή, ἀνθολόγηση καὶ σημειώματα [Ἑταιρία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν], β' ἔκδ., Ἡράκλειο 1969.

2037. *Μανούσακας Μ.*, Συλλογὴ ἀνεκδότων ἐγγράφων (1578-1685) ἀναφερομένων εἰς τοὺς ἐν Βενετίᾳ μητροπολίτας Φιλαδελφείας (Θησαυρ. 6, 1969, 7-112).

2038. *Χαιρέτη Μ.*, Ἡ ἐν Ἀκρωτηρίῳ Κυδωνίας γυναικεία μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κερατιδιώτη καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Γαβριὴλ Σεβήρου (Θησαυρ. 6, 1969, 157-181).

2039. *Χατζηϊωάννου Κ.*, Κυπριακὰ διαλεκτικὰ κείμενα, Ἀμμόχωστος 1961.

β') *Ξενόγλωσσοι*

2040. *Halkin F.*, Inédits byzantins d'Ochrida, Candie et Moscou [Subsidia Hagiographica, 38], Βρυξέλλες 1963.

Ε'. ΛΕΞΙΚΑ

α') *Ἑλληνόγλωσσα*

Γεννάδιος Π.Γ., Λεξικὸν φυτολογικόν, τόμ. Α'-Β', β' ἔκδ. μετὰ συμπληρώσεων, Ἀθήνα 1959.

Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης συνταχθὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς φιλολόγων καὶ ἐπιστημόνων ἐπιμελείᾳ Γεωργ. Ζευγώλη, ἔκδ. «Πρωΐας», Ἀθήνα 1933.

Πάπυρος - Λαρούς, Γενικὴ Παγκόσμιος Ἐγκυκλοπαιδεία μετὰ πλήρους λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γενικῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς ὕλης τοῦ «Grand Larousse Encyclopédique», προσαρμοσθείσης ὑπὸ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων «Πάπυρος», τόμ. Α' - ΙΒ', Ἀθήνα 1963-64.

«Πρωΐας» Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ὀρθογραφικὸν καὶ ἑρμηνευτικόν. *Συμπλήρωμα*, Ἀθήνα, χ. χρον.

Σταματάκος Ι., Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης καθαρευούσης καὶ δημοτικῆς καὶ ἐκ τῆς νέας ἑλληνικῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν, τόμ. Α' - Γ', Ἀθήνα 1952 - 62.

β') *Ξενόγλωσσα*

Bauer W., Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur, θεωρημένη ἀνατύπωση τῆς ε' βελτιωμένης καὶ ἰδιαιτέρως πλουτισμένης ἔκδοσης, Βερολίνο 1963.

Chantraine P., Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots, Παρίσι [1968 κέ.].

Frisk H., Griechisches etymologisches Wörterbuch, Αἰδελβέργη 1960 κέ.

Kiessling E., Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden mit Einschluss der griechischen Inschriften, Aufschriften, Ostraka, Mumienschilder usw. aus Ägypten, Suppl. 1, 1940-1966, Ἄμστερνταμ 1969.

ϛ'. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Καταγράφονται στὴ βιβλιογραφία περιοδικὰ ποὺ μᾶς ἔδωσαν περιορισμένο ἔστω ἀριθμὸ μελετημάτων. Δὲν καταγράφηκαν περιοδικὰ ποὺ ἐλέγχθηκαν, ἀλλὰ δὲ μᾶς ἔδωσαν καθόλου μελετήματα γιὰ ἀποδελτίωση ἢ ἔδωσαν ἐντελῶς ἀσήμαντο ἀριθμὸ τέτοιων μελετημάτων, καθὼς ἐπίσης δὲν καταγράφηκαν περιοδικὰ ποὺ ὑπηρετοῦν κλάδους ποὺ συγγενεύουν ἐλάχιστα ἢ δὲ συγγενεύουν καθόλου μὲ τὴ μεσαιωνικὴ ἑλληνικὴ ἢ τὴ νέα ἑλληνικὴ φιλολογία, ἔστω καὶ ἂν βρίσκωνται σ' αὐτὰ ὁρισμένα δημοσιεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν κατὰ τὴ σύνταξη ἄρθρων τοῦ Λεξικοῦ. Προκειμένου γιὰ καθαυτὸ βυζαντινολογικὰ περιοδικὰ καταγράφηκαν ἔστω καὶ ἂν ἔδωσαν ἐντελῶς περιορισμένο ἀριθμὸ δημοσιευμάτων γιὰ χρησιμοποίηση.

Ὡς στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὸ περιοδικὸ παρέχονται τὰ περαιτέρω στοιχεῖα τοῦ τίτλου (ἂν ὑπάρχουν), ὁ τόπος ὅπου ἐκδίδεται καὶ ἡ χρονολογία τοῦ πρώτου τόμου.

α') *Ἑλληνόγλωσσα*

Βυζαντινά, ἐπιστημονικὸν ὄργανον Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου, Θεσσαλονίκη 1969 κέ.

Δωδεκανησιακά, ἐτήσιο ἱστορικὸ φιλολογικὸ καὶ λαογραφικὸ περιοδικὸ σύγγραμμα, Ἀθήνα 1966 κέ.

Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον, σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Δωδεκανησιακῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας, Ἀθήνα 1955 κέ.

Ἐπετηρὶς τῆς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν, Ἀθήνα 1961 κέ.

Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου [=μετονομασία τοῦ: *Ἐπετηρὶς τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου* [Ἀκαδημία Ἀθηνῶν], Ἀθήνα 1966 κέ.

Ἠπειρωτικὰ Χρονικά, Ἰωάννινα 1926 κέ.

Σύμμεικτα [Βασιλικὸν Ἵδρυμα Ἐρευνῶν. Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν], Ἀθήνα 1966 κέ.

β') *Ξενόγλωσσα*

Byzantinische Forschungen, Internationale Zeitschrift für Byzantinistik, Ἄμστερνταμ 1966 κέ.

Byzantinobulgarica, Σόφια 1962 κέ.

Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik [= μετονομασία τοῦ Jahrbuch der Österreichischen Byzantinichen Gesellschaft], Βιέννη 1969 κέ.

Neo-hellenika, Annual Publication of the Center for Neo-hellenic Studies, Austin, Texas, U.S.A., Ἄμστερνταμ 1970 κέ.

Rivista di studi bizantini e neollenici, n.s. [=μετονομασία τοῦ Studi bizantini e neoellenici], Ρώμη 1964 κέ.

Travaux et Mémoires [Centre de recherches d'histoire et civilisation byzantines], Παρίσι 1965 κέ.

Ζ'. ΤΙΜΗΤΙΚΟΙ ΤΟΜΟΙ

Χαριστήριον εἰς *Ἀναστάσιον Κ. Ὀρλάνδον*, Α' - Δ', Ἀθήνα 1965-68.

Η'. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΚΔΟΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΡΩΤΩΝ ΤΟΜΩΝ

Ὁ πίνακας αὐτὸς εἶναι χρήσιμος 1) στὴν περίπτωση ποὺ ὁ ἀναγνώστης ἀγνοεῖ τὸν ἀκριβῆ τίτλο κειμένου μὲ ἄγνωστη πατρότητα καὶ ἑπομένως ἀδυνατεῖ νὰ τὸν ἀναζητήση καὶ νὰ τὸν βρῆ στοὺς πίνακες ἀνώνυμων κειμένων, μολονότι γνωρίζει τὸν ἐκδότη του· καὶ 2) στὴν περίπτωση ποὺ ὁ ἀναγνώστης θὰ ἤθελε νὰ ἔχη συνολικὰ ὑπόψη του τὰ κείμενα ποὺ ἔχει δημοσιεύσει ὁ κάθε ἐκδότης καὶ ποὺ χρησιμοποιήθηκαν κατὰ τὴ σύνταξη τοῦ Λεξικοῦ.

Ἕλληνες ἐκδότες ποὺ ἔχουν ἑλληνόγλωσσα καὶ ξενόγλωσσα ἐκδοτικὰ δημοσιεύματα καταχωρίστηκαν στὸν πίνακα τῶν ἑλληνόγλωσσων ἐκδοτῶν. Ἂν ἔχουν μόνο ξενόγλωσσα ἐκδοτικὰ δημοσιεύματα, καταχωρίστηκαν στὸν πίνακα τῶν ξενόγλωσσων ἐκδοτῶν.

α') *Ἑλληνόγλωσσων*

β') Ξενόγλωσσων

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Α'. ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὴ βιβλιογραφία κειμέμων (ἢ μελετητῶν).
Σὲ παρένθεση δηλώνεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη.

α') μὲ ἑλληνικὸ τίτλο

'Αγν., ποιήμ. (Ζώρ.)=155
Αἶν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.)=359
Αἰτωλ., Βοηβ. (Băn.)=5
Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.)=3
Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.)=2
Αἰτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. (Λάμπρ.)=4
Αἰτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ. (Λάμπρ.)=4
'Ακ. 'Αθ., Δημ. τραγ. Α' = 'Ακαδημία 'Αθηνῶν, Δημοτικὰ τραγούδια, τόμ. Α'
'Ακ. Σπαν. (Legr.)=112
῎Αλ. Κύπρ. (Τζεδάκης)=1485
'Αλλατ., Σύμβ. 'Αθαν.=307
'Αλφ. (Κακ.)=115
'Αλφ. (Μπουμπ.)=116
'Αλφ. ξεν. (Ζώρ.)=119
'Αλφ. (Mor.)=117
῾Αμ. παράκλ. (Legr.)=120
'Αναγν., Στ. πολιτ. (Băn.)=6
'Ανακάλ. (Κριαρ.)=121
'Ανάλ. 'Αθ. (Ζώρ.)=122
῎Ανθ. χαρ. (Κακ.) Ε ἢ V=1485α
῎Αννα Κομν. (Leib)=῎Αννα Κομνηνὴ (B. Leib, Παρίσι 1937-1945)
'Ανων., ῾Ιστ. σημ. (Σάθ.)=205
'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.)=7
'Απαρν. (Πολ. Λ.)=123
'Αποκ. Θεοτ. (Dawk.)=126
'Αποκ. Θεοτ. (Pern.)=125
'Απόκοπ. ('Αλεξ. Στ.)=57
'Απολλών. (Janss.)=127
'Απολλών. (Wagn.)=130
'Αποφθ. πατέρ. (P.G. 65)=354
'Αργυρ., Βάρν. (Mor.) K=8
'Αρέθ., 'Επιστ. (Karl.-Hayt.)=308
'Αρμούρ. (Κυριακ.)=132
'Αρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.)=9
῎Αρχ. Μεγ. (Μπουμπ.) P=116
῎Αρχ. Μεγ. (Merc. S.-G.) B=118
ᾎσμα Κύπρ. (Σπυριδ.)=135
ᾎσμα Μάλτ. (Σπυριδ.)=134
ᾎσμα πολ. (Ψιλ.)=133
ᾎσμα σεισμ. (Σπυριδ.)=136
'Ασσίζ. (Σάθ.)=137
'Ατταλ. (Βόνν.)=Μιχ. 'Ατταλειάτης (ἔκδ. Βόννης)
'Αχέλ. (Pern.)=10
'Αχιλλ. (Λάμπρ.) O=138
'Αχιλλ. (Haag) L=140
'Αχιλλ. (Hess.)L=139
'Αχιλλ. (Hess.)N=139
'Αχμέτ, 'Ον. (Drexl)=309

Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.)=141
Βέλθ. (Κριαρ.)=143
Βελλερ., 'Επιστ. (Μανούσ.)=1461
Βεν. κείμ. (Δημαρ.)=124
Βεν. (Λάμπρ.)=164
Βεν. (Μπουμπ.)=1489
Βεντράμ., Γυν. (Knös)=11
Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.)=12
Βησσ., 'Επιστ. (Λάμπρ.)=13
Βίος ἁγ. Κυπρ. (Schirò)=355
Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.)=147
Βίος ἁγ. Νικοδ. (Magri)= 1514
Βίος Αἰσώπ. (Perry)= 1487
Βίος 'Αλ. (Reichm.)=113

Βίος 'Αρχίππ. (Halkin)=1519
Βίος γέρ. (Schick) V=250
Βίος Δημ. Μοσχ. (Knös)=148
Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. (Karl.-Hayt.)=1520
Βίος ὁσ. 'Αθαν. (Βέης)=149
Βλαστοῦ, 'Επιστ. (Χαιρ.)= 1462
Βλεμμ., Δούκ. (Heisenb.)=310
Βλεμμ., Λάσκ. (Heisenb.)=311
Βλεμμ., Ποίημ. (Bury)=312
Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.)=150
Βουστρ. (Σάθ.)=14
Βραχ. χρον. (Λάμπρ.)= Σπ. Λάμπρου, Βραχέα χρονικά, ἐπιμελείᾳ Κ.'Αμάντου, 1938.
Βυζ. κάλ. (Παπαδ.-Κερ.)=366
Βυζ. σκωπτ. τραγ. (Πολ. Λ.)=356

Γαδ. διήγ. ('Αλεξ. Λ.)=151
Γαδ. διήγ. (Wagn.)=152
Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.)=242
Γερασ., ῞Ετ. στ. (Πέτρ.-Μεσογ.)=313
Γερασ., Θρ. Κρήτης (Πέτρ.-Μεσογ.)=313
Γερμ., 'Ον. (Drexl)=314
Γεωργ. 'Ακροπολ., Χρον. Συγγρ. (Heisenb.)=Γεωργίου 'Ακροπολίτου, Χρονικὴ Συγγραφὴ (A. Heisenberg, Λειψία 1903)
Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.)=15
Γεωργηλ., Θαν. (Legr.)=17
Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.)=16
Γεώργ. Μον. (Βόνν.)=323
Γεωργ. συνεχ. (Mor.)=315
Γλυκᾶ, 'Αναγ. (Εὔστρ.)=18
Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὔστρ.)=18
Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.)=19
Γράμμα κρ. διαλ. (Μανούσ.)=101
Γυμν. Ρώμ. (Μανούσ.)=153
Γύπ. (Κριαρ.)=105

Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. (Λάμπρ.) T=316
Δελλ. (Μανούσ.)=20
Δεφ., Λόγ. (Kar.)=22
Δεφ., Σωσ. (Legr.)=21
Δημ. ᾆσμ. (Καλ.)=351
Δημ. βυζ. ᾆσμ. (Πολ. Ν.)=359α
Δημ. κείμ. (Μπουμπ.)= 1488
Διαθ. 'Αλ. (Trumpf)=393
Διαθ. 'Ηγουμ. Μακαρίας (Χαιρ.)=1465
Διαθ. Θεοδ. Σαρ. (Θεοχ.)=385
Διαθ. Νίκων. (Λάμπρ.)=388
Διαθ. Ντεφαΐτζ. (Μανούσ.)=389
Διαθ. Πασχαλίγ. (Μανούσ.)=389
Διακρούσ. (Ξηρ.)=24
Δισωρ. (Κουρούσ.)=1463
Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.)=156
Διγ. κάβ. (Συκ.)=361
Διγ. (Καλ.) A=160
Διγ. (Καλ.) Esc.=160
Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ.=159
Διγ. (Hess.) Esc.=158
Διγ. (Lambr.) O=68
Διγ. (Mavr.) Gr.=161
Διγ. (Papahar.)=1521
Διγ. (Sath.-Legr.) Tρ.=157
Διδ. Σολ. (Legr.) P=162
Διήγ. 'Αγ. Σοφ. (Băn.)=163
Διήγ. 'Αλ. (Μητσάκ.) G=1490
Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V=114
Διήγ. 'Αλ. (Trumpf)FE= 1489α
Διήγ. ἀναιρεθ. (Koder)=1491
Διήγ. Βελ. (Cant.)=145
Διήγ. Βελ. (Foll.)=1486α
Διήγ. ἐκρ. Θήρ. (Λάμπρ.)=165
Διήγ. θαύμ. ἀρχ. Μιχ. (Halkin)=1523
Διήγ. μάρτ. (Πατριν.)=362
Διήγ. παιδ. (Wagn.)=166
Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.)=167
Διήγ. πόλ. Θεοδ. (Merc. S.-G.)=49
Διήγ. Τωβὴτ (Halkin)=1522
Διήγ. ὡραιότ. ('Ασώπ. Εἰρ.)=168
Δοκειαν. (Hopf)=317
Δούκ. (Grecu)=25
Δωρεὰ Μαρ. Παλαιολ. (Cirac Estop.)=169
Δωρ. Μον. (Βαλ.)=34
Δωρ. Μον. (Buchon)=26
Δωρ. Μον. (Hopf)=27

'Εβρ. γλωσσ. (Παπαδ.-Κερ.)=357
'Εβρ. ἔλεγ. (Παπαγ.)=170
῎Εγγρ. μον. Φιλοσ. (Γριτσόπ.)= 1543

'Εγκ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.)=1492
Εἰς Θεοτ. (Κακ.)=281
'Εκατόλ. (Hess.-Pern.) M=176
῎Εκθ. χρον. (Lambr.)=171
'Εκλ. Λέοντ. (Ζέπ.)=363
῎Εκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) =172
'Ελλην. νόμ. (Σάθ.)=226
'Εξήγ. πέτρ. (Βέης)=234
'Επιθαλ. 'Ανδρ. Β' (Strzyg.)=174
'Επιστ. 'Αδελφ. (Μανούσ.)=1493
'Επιστ. Βαγιαζ. (Hung.)=1524
'Επιστ. 'Ηγουμ. (Χαιρ.)=1495
'Επιστ. Μουρ. Β' (Λάμπρ.) AB=77
'Επιστ. Μωάμ. (Λάμπρ.)=175
'Ερμον. (Legr.)=28
'Ερωτόκρ. (Ξανθ.)=39
'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.)=176
'Ερωφ. (Ξανθ.)=104
Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher)=29
Εὐγέν. (Vitti)=56
Εὐγ. 'Ιωαννούλ. (Σάθ.)=306
Εὐστ., ῞Αλ. (Kyriak.)=320
Εὐστ., 'Ιλ. (Stallb.)=Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης, Παρεκβολαὶ (Stallbaum), Λειψία 1827/30
Εὐστ., Opusc. (Tafel)=319

Ζήν. (Μπουμπ.)=1494
Ζήνου, Πρόλ. (Legr.)=31
Ζήν. (Σάθ.)=177
Ζυγομ., 'Επιστ. (Hopf)=321
Ζωγγρ. (Μενάρδ.)=378

'Ηπειρ. (Βόνν.)=365

Θεολ., Τζίρ. (Λάμπρ.)=32
Θεοφ., Χρον. (De Boor)=322
Θησ. (Βεν.)=178
Θησ. (Foll.)=181
Θησ. (Morgan)=182
Θησ. (Schmitt)=179
Θρ. ἁλ. (Λάμπρ.)=189
Θρ. Θεοτ. (Μανούσ.)=183
Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) M=184
Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) K=185
Θρ. Κων/π. διάλ. (Ζώρ.)=191
Θρ. Κων/π. (Ζώρ.) B=192
Θρ. Κων/π. (Ζώρ.) Βαρβ.=190
Θρ. Κων/π. (Λάμπρ.)=189
Θρ. Κων/π. (Λάμπρ.) Πολλ.=188
Θρ. Κων/π. (Λάμπρ.) P suppl.=187
Θρ. Κων/π. (Παπαδ. - Κερ.) H=186
Θρ. Παναγ. (Γιαγκούλης)=1496
Θρ. πατρ. (Krumb.)=193
Θυσ. (Μέγ.²)=196

'Ιακ., Παραιν. (Ζώρ.)=33
'Ιατροσ. κῶδ. (῞Αμ.)=197
'Ιατροσ. (Legr.)=198
'Ιατροσόφ. (Legr.)=364
'Ιεραχοσ. (Hercher)=23
'Ιερόθ. 'Αββ. (Legr.)=1
'Ιμπ. (Κριαρ.)=200
'Ιμπ. (Lambr.)=1498
'Ιμπ. (Legr.)=199
'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.)=201
'Ιστ. Βατοπ. (Βαλ.)=142
'Ιστ. Βλαχ. (Legr.)=50
'Ιστ. 'Ηπείρ. (Cirac Estop.)=38
'Ιστ. πατρ. (Βόνν.)=203
'Ιστ. πολιτ. (Βόνν.)=204
'Ιωακ. Κύπρ. (Κριαρ.)=35
'Ιωάνν. ἱερ. (Παπαδ.-Κερ.)=36
'Ιων. (Hess.)=206

Κακὴ μάννα (Βέης)=207
Καλλίμ. (Κριαρ.)=208
Καλλίμ. (Lambr.)=S. Lambros, Collection de romans grecs, Παρίσι 1880, σ. 1-109
Καλλίμ. (Pichard)=209
Καλοσ., Χαλκ. (Hopf)=324
Καματηρ., Εἰσαγ. ἀστρον. (Weigl)=325
Καμεν. (Βόνν.)=323
Καναν. (P.G. 156)=37
Καραβ. (Del.)=173
Καραντην. (Νυσταζ.)=1464
Καρτάν., ῎Ανθ. (Hopf)=326
Κατάγρ. Χαριτόπ. (Βαλ.)=384
Κατάλοιπ. Λάμπρ.=381
Κατάλ. πατριαρχ. (Laurent)=1526
Κατζ. (Πολ. Λ.)=106
Κάτης (Băn.)=210

Κατσαΐτ. (Κριαρ.)=327
Κεδρ. (Βόνν.)=328
Κείμ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.)=368
Κεκ., Στρατ. (Wass. - Jern.)=329
Κίνναμ. (Βόνν.)=330
Κλήμ. λαϊκ. (Βαλ.)=303
Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ=263
Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Ι=263
Κορων., Μπούας (Σάθ.)=41
Κουρσάρ. (Κατσουρ.)=386
Κρασοπ. (Λάμπρ.)=284
Κρ. Βαρλ. Ἰωάσ. (Dawk.)=1151
Κρ. δημ. τραγ. (Ἀλεξ. Στ.)=358
Κρ. συμβόλ. (Ξανθ.)=392
Κυνοσ. (Hercher)=23
Κυπρ. ᾆσμ. (Σακ.)=360
Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.)=211
Κυπρ. χφ. (Παντ.)=380
Κυρίλλ., Ἐπιστ. (Giannelli)=1511
Κύριλλ. Κων/π. (Legr.)=331
Κωδ., Παρεκβ. (Βόνν.)=332
Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.)=302
Κωδ. (Preger)=333

Λεηλ. Παροιχ. (Κριαρ.)=212
Λεξ. Μακεδ. (Giann. - Vaill.)=214
Λεξ. (Miller)=213
Λέοντ., Αἰν. (Legr.)=43
Λίβ. (Μαυρ.) P=215
Λίβ. (Lamb.) Esc.=217
Λίβ. (Lamb.) N=217
Λίβ. (Lamb.) Sc.=217
Λίβ. (Wagn.) N=216
Λίμπον. (Legr.)=58
Λόγ. νουθ. (Wass. - Jern.)=367
Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L=220
Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O=219

Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher)=30
Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal)=1466
Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.)=47
Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller)=45
Μανασσ., Χρον. (Βόνν.)=46
Μανολ., Ἐπιστ. (Χαιρ.)=1467
Μαρκάδ. (Legr.)=223
Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.)=48
Ματθ. Μυρ., Ἀκ. (Βραν.)=1468

Μαρτύρ. ἁγ. Ἀβερκ. (Halkin)=1531
Μαρτύρ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.)=368
Μαρτύρ. ἁγ. Ἐπιχ. (Halkin)=1528
Μαρτύρ. ἁγ. Κυριακ. (Halkin)=1529
Μαρτύρ. ἁγ. Λαυρεντ. (Halkin)=1532
Μαρτύρ. ἁγ. Παύλης (Halkin)=1530
Μαρτύρ. ἁγ. Προκοπ. (Halkin)=1533
Μαυρικ., Στρατηγ. (Mihăescu)=1512
Μαχ. (Dawk.)=51
Μεσαρ. Κ., Λόγ. (Halkin)=1513
Μεταξᾶ, Ἐπιστ. (Μανούσ.)=1469
Μηλ., Ὁδοιπ. (Παπαγ. Σπ.)=52
Μιχ. ἱερομ. (Merc. S.-G.)=55
Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.)=1470
Μόσχ. (Hess.)=337
Μυστ. παθ. (Parlang.-Μανούσ.)=218
Μυστ. (Vogt)=225
Μ. Χρονογρ. (Τωμ.)=301

Ναξ. ἔγγρ. (Κατσουρ.)=387
Νείλ., Λόγ. Νικοδ. (Magrì)=1514
Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.)=227
Νεόφ. Ἔγκλ. (Τσικν.)=60
Νικήτ. Χων. (Βόνν.)=344
Νομοκ. (Πολ. Ν.)=1498

Ὁδοιπ. Σιβηρ. (Mor.)=1534
Ὀν. Δανιὴλ (Drexl)=370
Ὀν. Νικηφ. (Drexl)=338
Ὀνόμ. πυλ. Κων/π. (Beneschew.)=1500
Ὀν. (Παπαχαρ.)=1499
Ὀν. (Drexl)=371
Ὁρισμ. Μαμελ. (Βόνν.)=228
Ὁρισμ. Σινὰν (Λάμπρ.)=229
Ὀρνεοσ. (Hercher)=231
Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher)=230
Ὀψαρ. (Krumb.)=232

Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Βογιατζ.)=479
Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.)=61
Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.)=62
Πανάρ. (Λαμψ.)=63
Παντεχνῆ, Κυνηγ. (Miller)=64
Πανώρ. (Κριαρ.)=107
Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C=66
Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) B=221
Παράφρ. Μανασσ. (Tièche)=222

Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν.)= 344
Παρθεν., Γράμμ. (Χασιώτ.)=1471
Πάτρια Κων/π. (Preger)=373
Π.Δ. (Tisch.)=Παλαιὰ Διαθήκη, ἐκδ. Tischendorf
Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N=235
Πένθ. θαν. (Μπουμπ.) D=786
Πένθ. θαν. (Μπουμπ.) K=786
Πένθ. θαν. (Μπουμπ.) S=786
Πένθ. θαν. (Knös) S=236
Πεντ. (Hess.)=237
Περὶ γέρ. (Wagn.)=238
Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) A=241
Περὶ ξεν. (Wagn.) V=240
Περὶ πονηρ. (Eideneier N.)=242α
Περὶ πραγματ. (Eideneier N.)=242β
Πικατ. (Κριαρ.)=69
Πιστ. βοσκ. (Joann.)=243
Πλάτ., Ὅσα δεῖ (Ζώρ.)=70
Πλουσιαδ., Ἐπιστ. (Μανούσ.)=1472
Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.)=233
Ποιήμ. (Rácz)= 1501
Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.)=279
Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.)=1502
Πολυδ.=Πολυδεύκης (Bethe, Λειψία 1900)
Πορτολ. A (Del.)=373α
Πορτολ. B (Del.)=374
Πορφυρογ., Ἔκθ. (Βόνν.)=334
Πορφυρογ., Ἔκθ. (Vogt)=335
Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. (Mor.)=336
Πουλολ. (Ζώρ.) Ἀθ.=246
Πουλολ. (Ζώρ.) Z=244
Πουλολ. (Krawcz.)=245
Πρακτ. ἐπισκ. Κεφαλλ. (Τζαννετ.)=1557
Πρέσβ. ἱππ. (Breillat)=247
Προδρ., Ἀνέκδ. ποιήμ. (Λάμπρ.)=75
Προδρ., Δεητ. (Παπαδημ.)=72
Προδρ. Κατομυομ. (Hung.)=1515
Προδρ., Ροδ. (Hercher)=73
Προδρ., Σεβ. (Παπαδημ.)=72
Προδρ., Στ. δεητ. (Maiuri)=74
Προδρ. (Hess. - Pern.)=71
Πρόδρ. (Legr.)=76
Προκόπ. (Haury)=Προκόπιος (J. Haury, Λειψία 1905-1913)

Πρόλ. ἀγν. κωμ. (Morgan)=249
Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. (Εὐαγγελ.)=1503
Πρόλ. κωμ. (Βεργ.)=248
Προφητ. (Ζώρ.)=1504
Πτωχολ. (Ζώρ.) Z=256
Πτωχολ. (Ζώρ.) N=251
Πτωχολ. (Schick) P=250
Πωρικ. (Βεν. - Μαρκ.)=375
Πωρικ. (Βεν. - Camar.)=253
Πωρικ. (Ζώρ.) A=254
Πωρικ. (Ζώρ.) Ἀπ.=254
Πωρικ. (Ζώρ.) Z=254
Πωρικ. (Camar.) P=253
Πωρικ. (Camar.) S=253
Πωρικ. (Wagn.) V=252

Ριμ. Ἀπολλων. (Morgan)=128,129
Ριμ. Βελ. (Wagn.)=144
Ρίμ. θαν. (Κακ.)=255
Ριμ. κόρ. (Pern.)=257
Ροδολ. (Βάλσ.)=92
Ροδολ. (Βεν.)=1479
Ροδολ. (Μανούσ.)=93, 94
Ρωμανὸς (Maas - Trypanis) = Sancti Romani Melodi Cantica, A', B' (P. Maas καὶ C.A. Trypanis, Ὀξφόρδη 1963, 1969).

Σανγιν., Ὀνομ. μελῶν (Σάθ.)=340
Σατιρ. ποίημ. (Morgan)=259
Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.)=78
Σαχλ. A' (Wagn.) M=79
Σαχλ. A' (Wagn.) PM=79
Σαχλ. B' (Wagn.) P=80
Σαχλ. B' (Wagn.) PM=80
Σαχλ. (Vitti) N=81
Σεβήρ., Διαθ. (Στεργέλλ.)=1474
Σεβήρ., Ἐνθύμ. (Μανούσ.)=1473
Σεβήρ.-Μανολ., Ἐπιστ. (Χαιρ.)=1475
Σήθ., Τροφ. (Langkavel)=341
Σημ. Δωρ. Τζυκ. (Θεοχ.)=385
Σιγιλλ. Κωνστ. Μακρ. (Θεοχ.)=385
Σκλάβ. (Μπουμπ.)=82
Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.)=83
Σκοῦφ. Φ. (Μανούσ.)=1476
Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.)=85

Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.)=84
Σοφιαν., Γραμμ. (Legr.)=342
Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi (Vitti)=1478
Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.)= 1477
Σοφ. πρεσβ. (Schick) B=250
Σπαν. (Ζώρ.) V=1505
Σπαν. (Λάμπρ.) V=267
Σπαν. (Μαυρ.)P=260
Σπαν. (Hanna) A=266
Σπαν. (Hanna) B=266
Σπαν. (Hanna) O=264
Σπαν. (Hanna) V=262
Σπαν. (Hanna) V suppl.=264
Σπαν. (Legr.) P=261
Σπαν. (Lundström) U=265
Στ. 'Αδὰμ (Merc. S.-G.)=272
Στάθ. (Θέατρο)=269
Στάθ. (Μανούσ.)=270
Στάθ. (Σάθ.)=268
Σταυριν. (Legr.)=86
Σταφ., 'Ιατροσ. (Legr.)=87
Στ. Βοεβ. (Λάμπρ.)=271
Στεφ. 'Ιχνηλ. (Sjöberg)=376
Στιχούργ. μεταβυζ. (Μιχαηλίδ.)=1507
Στιχουργ. μεταβυζ. (Μιχαηλίδ.)=1537
Στιχουργ. (Μπουμπ.)=1536
Στίχ. ὡραιότ.=1506
Σύμβ. πίστ. (Ζώρ.)=1508
Συμ. Μάγιστρ. (Βόνν.)=Συμεὼν Μάγιστρος (ἔκδ. Βόννης)
Συναδ., Χρον. (Πέννας)=65
Σύναξ. ἀσωμ. (Halkin)=1535
Συναξ., γαδ. (Wagn.)=274
Συναξ. γυν. (Krumb.)=275
Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.)=390
Συνθήκ. Καλλ. (Ξανθ.)=391
Σφρ., Χρον. μ. (Grecu)=88
Σωσ. (Legr.)=276

Ταμυρλ. (Wagn.)=194
Τάξ. πόρτ. (Baştav)=277
Τζαμπλάκ. (Ζώρ.)=89
Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.)=59
Τζέτζη, 'Αλληγ. 'Ιλ. (Boisson.) =Tzetzae Allegoriae Iliadis.Accedunt Pselli Allegoriae curante Jo. Fr. Boissonade, Lutetiae 1851
Τραγ. Σούσ. (Δουλγ.)=377
Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.)=91
Τριβ., Ρὲ (Irmsch.)=90
Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.)=90
Τρωικὰ (Praecht.)=280
Τσιρίγ., 'Επιστ. (Χαιρ.)=1480

Ὕμν. Παναγ. (Κακ.)=282

Φαλιέρ., 'Ενύπν. (Ζώρ.)=95
Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) A=96
Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) V=97
Φαλιέρ., 'Ιστ. (Schmitt) N=99
Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.)=95
Φαλιέρ., Ῥίμ. (Ζώρ.) AN=95
Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L=98
Φαλλίδ. (Ξανθ.)=195
Φλώρ. (Κριαρ.)=283
Φλώρ. (Hess.)=1509
Φορτουν. (Ξανθ.) = 100
Φυλλ. 'Αλ. (Πάλλης)=352
Φυσιολ. (Karn.) M=339
Φυσιολ. (Legr.) =286
Φυσιολ. (Pitra)=285
Φυσιολ. (Punt.) B=287
Φυσιολ. (Sbord.)=289
Φυσιολ. (Zur.)=288
Φυσιολ. (Zur.) V=1409
Φυτολ. κείμ. (Thomson)=379

Χειλᾶ, Χρον. (Hopf)=102
Χίκα, 'Επίγρ. (Μανούσ.)=103
Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.)=103
Χορτασμ., 'Ημερολ. (Hung.)=1481
Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.)=108
Χούμνου, Π.Δ. (Marshall)=109
Χρησμ. (Βέης)=291
Χρησμ. (Λάμπρ.)=381
Χρησμ. (Trapp)=290
Χρον. 'Αθ. (Lambr.)=292
Χρον. Γαλαξ. (Σάθ.)=318
Χρον. Μον. (Βέης) K=382
Χρον. Μον. (Βέης) T=382
Χρον. Μον. (Lemerle) I=383
Χρον. Μορ. (Καλ.) H=297
Χρον. Μορ. (Schmitt) P=296
Χρον. Πασχ. (Βόνν.)=372

Χρον. σουλτ. (Ζώρ.)=299
Χρον. σουλτ. προσθ. (Ζώρ.)=1510
Χρον. Τόκκων (Schirò) = 298
Χρον. 1570 (Serruys) = 300
Χρον. (Kirp.) = 295
Χρονολ. πίν. βασ. (Λάμπρ.)=304
Χρυσίου, Βίος 'Ιωάνν. (Halkin)=1516
Χρύσιππ. (Σιγ.)=Ant. Sigalas, Des Chrysippos von Jerusalem Enkomion, 'Αθήνα 1937
Χρυσόβ. 'Ανδρ. Β' (Θεοχ.)=385

Ψελλοῦ, Δεισ. (Σάθ.)=346
Ψελλοῦ, 'Ερμην. μερῶν σώμ. (Σάθ.)=348
Ψελλοῦ, Στ. πολιτ. (Σάθ.)=345
Ψελλοῦ, Κοινολ. (Σάθ.)=347
Ψελλοῦ, Στ. πολιτ. (Boisson.)=1517
Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Legr.)= 111
Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Wagn.)= 110
Ψευδο-Δωρ., Διον. Β' (Ζαχαρ.)=348α
Ψευδο-Κωδ., 'Οφφικ. (Verp.)=349
Ψευδο-Πρόδρ. (Σουλογ.)=1482
Ψευδο-Συμ. (Halkin)=350
Ψευδο-Σφρ. (Grecu)=1483
Ψευδο-Χρυσόστ., Λόγ. (Halkin)=1518

'Ωροσκ. (Λάμπρ.)=305

β') μὲ ξένο τίτλο

Alexanderroman[b] (Bergson)=353

Ch. pop. (Pern.)=154
Chron. br. (Loen.)=293, 294
Chron. br. (Schreiner P.)=294

Divân (Burg.-Mantran)=273

Gesprächb. (Vasm.)=258

Hist. imp. (Mor.)=202
Hist. imp. (Rochow)=1525

Itinéraire (Ebers.)=239

Kret. Urk. (Koder)=392a

Metrol. (Schilb.)=1533
Mevlânâ (Burg.-Mantran)=273

Notizb. (Kug.)=224

Paysan rossignol (Sbord.)=369

Rebâb-nâmè (Burg.-Mantran)=273
Rechenb. (Hung.-Vog.)=131
Rechenb. (Vog.)=1486

Β' ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Στὸν πίνακα τοῦτον καταγράφονται οἱ βραχυγραφίες τῶν ὀνομάτων τῶν μελετητῶν καὶ ἑρμηνεύονται τὰ ὀνόματά τους αὐτὰ καθ' ἑαυτά, γιατὶ συχνὰ στὰ ἄρθρα γίνεται παραπομπὴ στὸ ὄνομα τοῦ μελετητῆ καὶ στὸ (βραχυγραφημένο συνήθως) τίτλο τοῦ περιοδικοῦ, ὅπου δημοσιεύτηκε ἡ μελέτη του. Ἐπίσης καταχωρίζονται οἱ βραχυγραφίες τῶν αὐτοτελῶν ἐρευνητικῶν δημοσιευμάτων (μὲ βραχυγραφημένα τὰ ὀνόματα τῶν μελετητῶν καὶ τοὺς τίτλους τῶν δημοσιευμάτων τους). Γιὰ τὰ ἐκδοτικὰ δημοσιεύματα ἰσχύει ἡ βραχυγραφία τοῦ κειμένου μὲ προταγμένο ὁλόγραφο τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη. Ἑπομένως γιὰ τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἰδιαίτερης βραχυγραφίας.—Ἡ ἑρμηνεία τῶν ἐδῶ βραχυγραφιῶν γίνεται ἔμμεσα μὲ τὴν παροχὴ τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖο βρίσκεται καταχωρισμένη ἡ μελέτη στὸν πίνακα βιβλιογραφίας μελετητῶν. Στὸν ἴδιο τοῦτο πίνακα παρέχονται καὶ οἱ βραχυγραφίες τῶν συλλογῶν καὶ τῶν ἀνθολογιῶν. Καὶ οἱ βραχυγραφίες αὐτὲς ἑρμηνεύονται ἔμμεσα: μὲ παροχὴ δηλ. τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖο κατατάσσεται ἡ συλλογὴ ἢ ἡ ἀνθολογία στὸ βιβλιογραφικὸ πίνακα συλλογῶν ἢ ἀνθολογιῶν.

Δημοσιεύματα ποὺ ἐκτείνονται σὲ ἐντελῶς περιορισμένο ἀριθμὸ σελίδων καὶ καταχωρίζονται σὲ περιοδικὰ ποὺ ἀνάγονται σὲ κλάδους ποὺ ἐλάχιστα συγγενεύουν ἢ δὲ συγγενεύουν καθόλου μὲ τὴ μεσαιωνικὴ ἑλληνικὴ ἢ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία δὲ βραχυγραφοῦνται. Ἡ ἐνδεχόμενη στὰ δημοσιεύματα αὐτὰ παραπομπὴ γίνεται μὲ τὴ μνεία ὁλόκληρου τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ ἢ συντομογραφημένου κατὰ τρόπο ἄμεσα κατανοητό.

Προκειμένου γιὰ ἐκτενέστερα δημοσιεύματα καταχωρισμένα σὲ περιοδικὰ μὴ ἄμεσα συγγενικὰ μὲ τὸ ἔργο μας συντομογραφεῖται ὁ τίτλος τους ἢ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα τῶν δημοσιευμάτων αὐτῶν.

α') Ἑλληνόγλωσσων

Ἀλεξ. Στ.=Ἀλεξίου Στ.
Ἀλεξ. Στ., Κρ. Ἀνθολ.=1410
Ἀλεξ. Στ., Κρ. Ἀνθολ.²=2036
Ἄμ.=Ἄμαντος Κ.
Ἄμ., Γλωσσ. μελετ.=421
Ἀναγνωστ.=Ἀναγνωστόπουλος Γ.
Ἀνδρ.=Ἀνδριώτης Ν.
Ἀνδρ., Σημασ.=441
Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ.=443
Ἀνδρ., Φάρασ.=435
Ἀντωνιάδ.=Ἀντωνιάδη Σ.

Βαγιακ.=Βαγιακάκος Δ.
Βαλ., Ἀνθολ.=Γ. Βαλέτα, Ἀνθολογία τῆς δημοτικῆς πεζογραφίας Α', 1947
Βισβίζ., Κοινοτ. διοίκ.=1584
Βλαχογ.=Βλαχογιάννης Γ.
Βογιατζ.=Βογιατζίδης Ι.
Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα Ἄνδρ.=1589
Βραν.=Βρανούσης
Βραν., Ἱστορ. Ἰωαννίν.=1592
Βρανούση, Ἁγιολογ. Χριστοδ.=1591

Γαβαλᾶς, Σίκιν.=1593
Γενναδ., Πτηνοτρ.=486
Γεωργακ.=Γεωργακᾶς Δ.

Δειν.=Δεινάκις Στ.
Δεκαβ.=Δεκαβάλλας Α.
Δένδ.=Δένδιας Μ.

Δραγ.=Δραγούμης Στ.

Εὐαγγελ., 'Ιστ. θεάτρ. Κεφαλλ.=1599

Ζαγαν., Φαρμ. φυτά=525
Ζαχαρ.=Ζαχαριάδου Ε.
Ζαχαρ., Χρον. σουλτ.=1600
Ζέπ.=Ζέπος Γ.
Ζώρ.=Ζώρας Γ.
Ζώρ., Βυζ. ποίησ.=1414
Ζώρ., Περὶ τὴν Ἅλ. Κων/π.=1417

Θαβώρ.=Θαβώρης Α.
Θαβώρ., Οὐσιαστ.=1606
Θαβώρ., Προσδιορ. ἡμερον.=536
Θεοχ., Διαθ.=1418
Θωμοπούλου, Τοπων.=537

Κακρ.=Κακριδῆς Ι.
Καλιτσ.=Καλιτσουνάκης Ι.
Καλιτσ., *θωρῶ*=1611
Καλιτσ., Μαγικ. παπ.=1611
Καλλέρ.=Καλλέρης Ι.
Καραγ., Βυζ. διπλ.=1613
Καρατζ.=Καρατζᾶς Στ.
Καρατζ., 'Υποκορ. Κύμης=554
Καρολ.=Καρολίδης Π.
Κατσουρ.=Κατσουρὸς Α.
Καψ.=Καψωμένος Στ.
Κοντοσοπούλου, Γλωσσογεωγρ. χρητ.=1620
Κοραῆ, Ἄτ.=578
Κοραῆ, Λεξιλ. σημ.=579
Κουγ.=Κουγέας Σ.
Κουκ.=Κουκουλὲς Φ.
Κουκ., ΒΒΠ=633
Κουκ., 'Ελλην. πάπυρ.=588
Κουκ., Εὐστ. Γραμμ.=626
Κουκ., Εὐστ. Λαογρ.=623
Κουκ., Παρατηρ. παπύρ.=587
Κουκ., Παροιμ. Χρυσοστ.=1623
Κρεκούκια, Προγν. καιροῦ=655
Κριαρ.=Κριαρᾶς Ε.
Κριαρ., Βυζ. ἱππ. μυθ.=1421
Κριάρη, Κρ. ᾆσμ.=357α
Κριαρ., Μελετήμ. 'Ερωτοκρ.=670
Κυριακ.=Κυριακίδης Στ.
Κυριακ., Διγ. 'Ακρ.=710
Κυριακ.-Νέστ., 'Υφαντά=718

Λάμπρ.=Λάμπρος Σπ.
Λαμψ.=Λαμψίδης Ο.
Λορεντζ.=Λορεντζάτος Π.
Λουκάτ.=Λουκάτος Δ.
Λουκόπ., Αἰτωλ.=742
Λουκόπ., Γεωργ.=746
Λουκόπ., Νεοελλ. μυθολ.=747
Λουκόπ., Παιγνίδια=743
Λουκόπ., Ποιμ.=745
Λουκόπ., Πῶς ὑφαίνουν...=744
Λωρεντζ.=Λωρεντζάτος Π.

Μανούσ.=Μανούσακας Μ.
Μανούσ., 'Ανέκδ. πατρ. γράμμ.=1550
Μαυρ., 'Εκλ. Α'=1424
Μέγ.=Μέγας Γ.
Μενάρδ.=Μενάρδος Σ.
Μενάρδ., Γλωσσ. μελ.=1655
Μηλιαρ.=Μηλιαράκης Α.
Μητσάκη, 'Αχιλλ.=780
Μιχαηλ. - Νουάρ. Γ.=Μιχαηλίδης - Νουάρος Γ.
Μπαμπιν., 'Υποκορ.=1665
Μπουμπ.=Μπουμπουλίδης Φ.
Μπουμπ., Μτχ. νεοελλ.=783
Μυστακ., Ἕλλην, Γραικὸς=1670

Ξανθ.=Ξανθουδίδης Στ.

Οἰκονομ.=Οἰκονομίδης Δ.

Παγκ., 'Ιδίωμ. Κρ.=1673, 1674
Παντ.=Παντελίδης Χρ.
Παντ., Φωνητ. Κύπρ.=837
Παπαγ.=Παπαγεωργίου Π.
Παπαγ., Δημ. ἑλλην.=844
Παπαγρηγοράκι, Ξέν. λέξ.=847
Παπαδ. Α.=Παπαδόπουλος Α.
Παπαδημ. Γ.=Παπαδημητρίου Γ.
Παπαδημ. Σ.=Παπαδημητρίου Σ.
Παπαδ.-Κερ. = Παπαδόπουλος-Κεραμεὺς Α.
Πασχ., Τοπων. Ἄνδρ.=1698
Πεζόπ.=Πεζόπουλος Γ.

Πετρόπ.=Πετρόπουλος Δ.
Πιλαβάκης, Πέρασμα=1704
Πολ. Λ.=Πολίτης Λ.
Πολ. Λ., Κρ. ποίησ.=1426
Πολ. Λ., Μετὰ Ἅλ.=1426
Πολ. Λ., Πρὶν Ἅλ.=1426
Πολ. Ν.=Πολίτης Ν.
Πολ. Ν., Θέατρ. Ζακ.=1717
Πολ. Ν., Λαογρ. Σύμμ.=1716
Πολ. Ν., Παροιμ. = 915

Ρήγας, Σκιάθ. πολιτ.=1718

Σάθ., 'Ελλην. 'Ανέκδ.=1427
Σάθ., ΜΒ=1428, 1429, 1430
Σακ., Κυπρ.=1432
Σβορ.=Σβορῶνος Ν.
Σεγδίτσα, Λατιν. γλωσσ. ναυτ.=1722
Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι=932
Σετάτ., 'Ετυμ. σημασ.=1723
Σκουβαρᾶ, Δυσετυμολ.=935
Σπυριδ.=Σπυριδάκης Γ.
Στεφανίδ.=Στεφανίδης Μ.
Σφυρ., Πληρώμ.=1737

Τζάρτζ.=Τζάρτζανος Α.
Τομπαΐδ., 'Ιδίωμ. Θάσ.=1743
Τριαντ.=Τριανταφυλλίδης Μ.
Τριαντ., Ἅπ. = 976
Τριαντ., Νεοελλ. γραμμ. = 974
Τριαντ., Ξενηλ.=973
Τσολ.=Τσολάκης Ε.
Τσοπ.=Τσοπανάκης Α.
Τσοπ., Γλῶτται=1751
Τσοπ., Δωρ. ἀντων.=1750
Τσοπ., Κοινὴ-ροδ. ἰδιώμ.=1749
Τσουδερ., 'Ορολογ.=1756
Τωμ.=Τωμαδάκης Ν.
Τωμ., Σύλλαβ.=1759

Φάβ.=Φάβης Β.
Φιλ.=Φιλήντας Μ.
Φιλ., Γλωσσογν.=1011
Φόρης, Πίν. ἐπιρρ.=1771
Φουρ.=Φουρίκης Π.

Χαριτων.=Χαριτωνίδης Χ.
Χατζ.=Χατζηϊωάννου Κ.
Χατζ., Διασπ.=1777
Χατζ., Διπλωματ.=1778α
Χατζιδ.=Χατζιδάκις Γ.
Χατζιδ., 'Ακαδημ. ἀναγν.=1085
Χατζιδ., Γλωσσ. μελ.=1051
Χατζιδ., ΜΝΕ=1054
Χατζ., Ξέν. στοιχ.=1026

Ψάλτ.=Ψάλτης Στ.
Ψυχ.=Ψυχάρης Γ.

β') Ξενόγλωσσων

Aerts, Periphr.=1783
Amantos, Suffixe=1114
Andriot.=Andriotis
Antoniadis, Langue byz.=1788

Bakker, Imper.=1119
Băn.=Bănescu
Bartelink, Jeux de mots=1793
Baştav, Ordo portae=277
Beaudouin, Dial. Chypr.=1121
Beschewl.=Beschewliev
Beševl.=Beševliev
Beševl., Protobulg. Inschr.=1129
Beševl., Spätgr. spätlat. Inschr.=1130
Beševl., Theophan.=1798
BGV=1449
Bibliogr. Hellén.=1450, 1451
Bischoff-Beck, Glossar=1799
Bissinger, «μέγας»=1800
Bjerkelund, «παρακαλῶ»=1801
Blanken, Dial. Cargèse=1802
Blanken, Grecs d. Cargèse=1131a
Böhlig, Untersuch. Sprachg.=1132
Bompaire, Remarques=1133

Γ΄. ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Στὸν πίνακα τοῦτον ἑρμηνεύονται ἁπλῶς οἱ βραχυγραφίες τῶν τίτλων περιοδικῶν, τιμητικῶν τόμων καὶ Πρακτικῶν Ἀκαδημιῶν. Γιὰ περισσότερα στοιχεῖα ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει νὰ χρησιμοποιῇ τοὺς οἰκείους βιβλιογραφικοὺς πίνακες. Οἱ βραχυγραφίες περιοδικῶν, συλλογῶν, ἀνθολογιῶν, κλπ., ποὺ ἰσχύουν γιὰ τὰ ἄρθρα, χρησιμοποιοῦνται καὶ στοὺς βιβλιογραφικοὺς πίνακες τῶν κειμένων καὶ τῶν μελετητῶν.

α΄) σὲ ἑλληνικὴ γλῶσσα

ΑΕΜ=Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν
Ἀθ.=Ἀθηνᾶ
ΑΘΛΓΘ=Ἀρχεῖον τοῦ θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ
ΑΠ=Ἀρχεῖον Πόντου
Ἀφ. Ἄμ.=Ἀφιέρωμα εἰς Κ.Ι. Ἄμαντον
Ἀφ. Τριαντ.=Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη
Ἀφ. Χατζιδ.=Ἀφιέρωμα εἰς Γ.Ν. Χατζιδάκιν
Βυζαντ.=Βυζαντινά
Γρηγ. Παλ.=Γρηγόριος Παλαμᾶς
ΔΙΕΕΕ=Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος
ΔΧρ.ΑΕ=Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας
Δωδεκαν.=Δωδεκανησιακά
Δωδεκαν. Ἀρχ.=Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον
ΕΑΙΕΔ=Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου
ΕΓΔΣΠΘ=Ἐπετηρὶς Γεωπον. καὶ Δασολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΒΣ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν
ΕΕΚΣ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν
ΕΕΚυκλ.Μ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν.
ΕΕΠ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς. Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον.
ΕΕΣΝΟΕΠΘ = Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
ΕΕΦΣΠΑ = Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
ΕΕΦΣΠΘ = Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Εἰκοσιπεντ. Κόντου = Εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
ΕΚΕΙΕΔ = Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου ἐρεύνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου
ΕΛΑ = Ἐπετηρὶς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου
Ἑλλην.=Ἑλληνικά
Ἑλλην. Δημ.=Ἑλληνικὴ Δημιουργία
ΕΜΑ=Ἐπετηρὶς Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου
Ἐπετ. Παρνασσ.=Ἐπετηρὶς Παρνασσοῦ
Ἐπιθ. ἑλληνοϊτ. πνευμ. ἐπικ.=Ἐπιθεώρησις ἑλληνοϊταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας
Ἐραν.=Ὁ Ἐρανιστής
ΗΜΕ=Ἡμερολόγιον Μεγάλης Ἑλλάδος

Θησαυρ.=Θησαυρίσματα
Θρακ.=Θρακικά
Κρ. Λαὸς=Κρητικὸς Λαὸς
Κρ. Μελ.=Κρητικαὶ Μελέται
Κρ. Πρωτοχρ.=Κρητικὴ Πρωτοχρονιὰ
Κρ. Χρ.=Κρητικὰ Χρονικὰ
Κυπρ. Γρ.=Κυπριακὰ Γράμματα
Κυπρ. Σπ.=Κυπριακαὶ Σπουδαὶ
Κυπρ. Χρ.=Κυπριακὰ Χρονικὰ
ΛΑ=Λεξικογραφικὸν Ἀρχεῖον
Λαογρ.=Λαογραφία
Λαογρ. παράρτ.=Λαογραφικὸν παράρτημα (Κυπριακῶν Σπουδῶν)
ΛΔ=Λεξικογραφικὸν Δελτίον
ΜΒ=Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη
Μνήμ. Ἀμ.=Εἰς μνήμην Κ. Ἀμάντου
Μνήμ. Λάμπρ.=Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου
ΝΕ=Νέος Ἑλληνομνήμων
Νεοελλ. Ἀρχ.=Νεοελληνικὸν Ἀρχεῖον
Ν. Ἑστ.=Νέα Ἑστία
Ὀρθόδ. Παρ.=Ὀρθόδοξος Παρουσία
Παναθήν.=Παναθήναια
Παρνασσ.=Παρνασσὸς
Πελοποννη.=Πελοποννησιακὰ
Πεπρ. Α' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Α' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
Πεπρ. Β' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
Πεπρ. Θ' ΔΒΣ=Πεπραγμένα Θ' Διεθνοῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου Θεσσαλονίκης
Πνευματ. Κύπρ.=Πνευματικὴ Κύπρος
Ποντ. Φύλλ.=Ποντιακὰ Φύλλα
Πραγμ. Ἀκ. Ἀθ.=Πραγματεῖαι Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
Πρακτ. Ἀκ. Ἀθ.=Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
Πρακτ. Α' Παν.Σ=Πρακτικὰ Α' Πανιονίου Συνεδρίου
Πρακτ. Γ' Παν.Σ.=Πρακτικὰ Γ' Πανιονίου Συνεδρίου
Προσφ. Κυριακ.=Προσφορὰ εἰς Στίλπωνα Κυριακίδην
Σύμμ.=Σύμμεικτα Β.Ι.Ε.
Τεσσαρακ. Κόντου= Τεσσαρακονταετηρὶς τῆς καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
Χαριστ. Ὀρλάνδ.=Χαριστήριον εἰς Α.Κ. Ὀρλάνδον
Χιακ. Χρον.=Χιακὰ Χρονικὰ
Χρ. Κρ.=Χριστιανικὴ Κρήτη
Χρον. Πόντ.=Χρονικὰ τοῦ Πόντου

β') σὲ ξένη γλώσσα

AAEEG=Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France
AIPhHOS=Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire orientales et slaves
BCH=Bulletin de correspondance hellénique
Berichte z. XI. Intern. Byz.-Kongr.= Berichte zum XI. Internationalen Byzantinisten-Kongress, Μόναχο 1958,
BF=Byzantinische Forschungen
BGV=E. Legrand, Bibliothèque Grecque Vulgaire
Bibliogr. Hellén.=E. Legrand, Bibliographie Hellénique
B-NJ=Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher
BSl=Byzantinoslavica
Byz.=Byzantion
Byzantinobulg.=Byzantinobulgarica
Byz.-Met.=Byzantina-Metabyzantina
BZ=Byzantinische Zeitschrift

Corp. Haml.=Corpus Hamleticum
DOP=Dumbarton Oaks Papers
Egyet. Philol. Közl.=Egyetemes Philologiai Közlöny
EO=Echos d'Orient
Festschr. Kretschmer=Festschrift für Universitäts-Professor Hofrat Dr. Paul Kretschmer
IF=Indogermanische Forschungen
IF Anzg.=Anzeiger für Indogermanische Sprach- und Altertumskunde. Beiblatt zu den Indogermanischen Forschungen
Istit. Orient. Nap.=Istituto Orientale di Napoli
JÖB=Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik
JÖBG=Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft
Mél. Diehl=Mélanges Charles Diehl
Mél. Kern=Mélanges Kern
Mél. Merlier=Mélanges offerts à Octave et Melpo Merlier
Misc. G. Merc.=Miscellanea Giovanni Mercati
Mitteil. Sem. Or. Spr.=Mitteilungen des Seminars für orientalische Sprachen
OCP=Orientalia Christiana Periodica
Philol. Woch.=Philologische Wochenscrift
Philol. Suppl.=Philologus, Supplementband
PNL=Probleme der neugriechischen Literatur
Polychron. Dölger = Polychronion, Festschrift Fr. Dölger.
REB=Revue des études byzantines
REG=Revue des études grecques
RES-EE=Revue des études sud-est européennes.
Rhein. Museum f. Philol.=Rheinisches Museum für Philologie
Rom. Philol.=Romance Philology
RSBN=Rivista di studi bizantini e neoellenici
SB=Studi bizantini
SBN=Studi bizantini e neoellenici
Sic. Gymn.=Siculorum Gymnasium
SIFC=Studi italiani di filologia classica
S-OF=Süd-Ost Forschungen
Star. Živ.=Starina Živaja
St. ist. gr.-rom=Studii istorice grecoromâne
TAPA=Transactions of the American Philological Association
Trav. et Mém.=Travaux et Mémoires
Viz. Vrem.=Vizantiiskij Vremennik
Zeitschr. f. Balkanol.=Zeitschrift für Balkanologie
Zeitschr. f. rom. Philol.=Zeitschrift für romanische Philologie
Zeitschr. f. vergleich. Sprachforsch.= Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung

Δ'. ΛΕΞΙΚΩΝ

α') Ἑλληνόγλωσσων

Ἀνδρ., Λεξ.=Ν. Π. Ἀνδριώτη, Ἐτυμολογικὸ Λεξικὸ τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς

Βλάχ.=Γερασίμου Βλάχου, Θησαυρὸς τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς βάσεως τετράγλωσσος.

Γεννάδ., Λεξ.=Π. Γ. Γενναδίου, Λεξικὸν φυτολογικόν.

Δημητράκ.=Δ. Δημητράκου, Μέγα Λεξικὸν ὅλης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ζώη, Λεξ. Ζακ.=Λ. Χ. Ζώη, Λεξικὸν φιλολογικὸν καὶ ἱστορικὸν Ζακύνθου.

Ἡσύχ.=Hesychii Alexandrini Lexicon (ἔκδ. K. Latte).

ΙΛ=Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Α': Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς.

Κουμαν., Συναγ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων.

Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγὴ νέων λέξεων.

Παπαδ. Α., Λεξ.=Α. Α. Παπαδοπούλου, Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς ποντικῆς διαλέκτου.

Πάπ.-Λαρ., Γεν. Ἐγκυκλοπ.=Πάπυρος-Λαρούς, Γενικὴ Παγκόσμιος Ἐγκυκλοπαιδεία μετὰ πλήρους λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Πασπ., Γλωσσ.=Α.Γ. Πασπάτη, Τὸ χιακὸν γλωσσάριον.

Πρωΐας Λεξ.=Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, συνταχθὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς φιλολόγων καὶ ἐπιστημόνων ἐπιμελείᾳ Γεωργ. Ζευγώλη, ἔκδοσις «Πρωΐας».

Πρωΐας Λεξ. Συμπλ.=«Πρωΐας» Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ὀρθογραφικὸν καὶ ἑρμηνευτικόν. Συμπλήρωμα.

Σούδα=Suidae Lexicon (ἔκδ. A. Adler)

Σταματ.=Ι. Σταματάκου, Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Στεφ., Θησ., βλ. Steph., Θησ.

Φωτ., Λεξ.=Φωτίου Λεξικό.

β') Ξενόγλωσσων

Bauer, Wört.=W. Bauer, Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments.

Chantraine, Dict. étym.=Pierre Chantraine, Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots.

Du Cange=Du Cange, Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis.

Frisk, Wört.=H. Frisk, Griechisches etymologisches Wörterbuch.

Garz., Diz.=Dizionario Garzanti della lingua italiana, Μιλάνο 1966.

Germ.=G. Germano, Vocabolario italiano e greco.

Gr. d'Hauterive, Dictionn.=R. Grandsaignes d'Hauterive, Dictionnaire d'ancien français, moyen âge et renaisance, Παρίσι 1947.

Lampe, Lex.=G.W.H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon.

L-S=H.G. Liddell καὶ R. Scott, A Greek-English Lexicon.

L-S Κων/νίδη=H. G. Liddell καὶ R

Scott, Μέγα Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, μετάφρ. Ξ. Μόσχου, ἐπιστασίᾳ Μ. Κωνσταντινίδη.
Preisigke - Kiessling=F. Preisigke - E. Kiessling, Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden.
Rohlfs, Et. Wört.=G. Rohlfs, Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität.
Somav.=A. da Somavera, Θησαυρὸς τῆς ρωμαϊκῆς καὶ τῆς φραγκικῆς γλώσσας.
Sophocl.=E.A. Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods.
Steph., Θησ.=H. Stephanus, Θησαυρὸς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ε'. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ

ἄγν. ἐτυμ.=ἄγνωστη ἐτυμολογία
ἄ. γρ.=ἄλλη γραφὴ
αἰτ.=αἰτιατικὴ
αἰτιολ.=αἰτιολογικὸς
ἀμάρτ.=ἀμάρτυρος
ἀμτβ.=ἀμετάβατος
ἀναβιβ.=ἀναβιβασμὸς
ἀναγκ. αἴτ.=ἀναγκαστικὸ αἴτιο
ἀνάγν.=ἀνάγνωση
ἀνακ.=ἀνακοίνωση
ἀναλογ.=ἀναλογία, ἀναλογικῶς
ἀνάτ.=ἀνάτυπο
ἀνέκδ.=ἀνέκδοτος
ἀντίθ.=ἀντίθετος
ἀντικ.=ἀντικείμενο
ἀντιμετάθ.=ἀντιμετάθεση
ἀντων.=ἀντωνυμία
ἀοριστολ.=ἀοριστολογικὸς
Ἄπ. = Ἄπαντα
ἀπαρέμφ.=ἀπαρέμφατο
ἀπορημ.=ἀπορηματικὸς
ἀπόσπ.=ἀπόσπασμα
ἀρ.=ἀριθμὸς
ἀραβ.=ἀραβικὸς
ἀραβοτουρκ.=ἀραβοτουρκικὸς
ἀραμ.=ἀραμαϊκὸς
ἀριθμτ.=ἀριθμητικὸ
ἀρσ.=ἀρσενικὸς
ἀρχ.=ἀρχαῖος
ἀρχαϊκ.=ἀρχαϊκὸς
ἄσχ.=ἄσχετος
αὐτ.=αὐτόθι
βενετ.=βενετικὸς
Βιβλιοκρ.=Βιβλιοκρισία
βλ.=βλέπε
βυζ.=βυζαντινὸς
γαλλ.=γαλλικὸς
γερμ.=γερμανικὸς
γεωγρ.=γεωγραφικὸς
γλωσσ.=γλωσσικὸς
Γλωσσάρ.=Γλωσσάριο
γρ.=γράφε, γραφὴ
δηλ.=δηλαδὴ
δήλ.=δήλωση
δημ.=δημοτικὸς
διόρθ.=διόρθωσε
διορθώσ.=διορθώσαμε
διφθογγ.=διφθογγισμὸς
ἔγγρ.=ἔγγραφο
εἰκασ.=εἰκασία
ἔκδ.=ἔκδοση
ἐκδ.=ἐκδόσεις, ἐκδότης
ἐλλειπτ.=ἐλλειπτικὸς
ἑλλην.=ἑλληνικὸς
ἐμπρόθ. προσδιορ.=ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς
ἑν.=ἑνικὸς
ἔναρθρ.=ἔναρθρος
ἐνδεχομ.=ἐνδεχομένως
ἐνεργ.=ἐνεργητικὸς
ἐνεστ.=ἐνεστώτας
ἐνθύμ.=ἐνθύμηση
ἐνν.=ἐννοεῖται
ἐπιγρ.=ἐπιγραφὴ
ἐπίδρ.=ἐπίδραση
ἐπίθ.=ἐπίθετο
ἐπιθετ.=ἐπιθετικὸς
Ἐπίλ.=Ἐπίλογος
ἐπιρρ.=ἐπιρρηματικός, -κῶς
ἐπίρρ.=ἐπίρρημα
ἐπιστ.=ἐπιστολὴ
ἐπιφ.=ἐπιφώνημα
ἑπόμ.=ἑπόμενος
ἐσφαλμ.=ἐσφαλμένος, -α
ἐτυμ.=ἐτυμολογία
ἐτυμολ.=ἐτυμολογικὸ τμῆμα ἄρθρου

θ.=θέμα
θετ.=θετικὸς
θηλ.=θηλυκὸς
ἰδιάζ. χρ.=ἰδιάζουσα χρήση
ἰδιωμ.=ἰδιωματικὸς
ἰδιώμ.=ἰδιώματα
Ἰντ.=Ἰντερμέδιο
ἰταλ.=ἰταλικὸς
κ.ἀ.=καὶ ἀλλαχοῦ
κατάλ.=κατάληξη
Κ.Δ.=Καινὴ Διαθήκη
κέ.=καὶ ἑξῆς
κεφ.=κεφάλαιο, -α
κοιν.=κοινός, -νῶς
κ.π.ἀ.=καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ
κριτ. ὑπ.=κριτικὸ ὑπόμνημα
κτητ.=κτητικός, κτητικὰ
κυριολ.=κυριολεκτικῶς
κύρ. ὄνομ.=κύριο ὄνομα
κώδ.=κώδικας
λ.=λέξη, λῆμμα
λαϊκ.=λαϊκὸς
λατ.=λατινικὸς
λόγ.=λόγιος
μεγεθ.=μεγεθυντικὸς
μεσν.=μεσαιωνικὸς
μεταπλ.=μεταπλασμὸς
μεταφ.=μεταφορικῶς
μετρ. ἀν.=μετρικὴ ἀνάγκη
μτβ.=μεταβατικὸς
μτγν.=μεταγενέστερος
μτξ.=μεταξὺ
μτχ.=μετοχὴ
ναυτ.=ναυτικὸς ὅρος
νεοελλ.=νεοελληνικὸς
ὀνομ.=ὀνομαστικὴ
ὄνομ.=ὄνομα
ὅ.π.=ὅπου παραπάνω
οὐδ.=οὐδέτερο
οὐσ.=οὐσιαστικὸ
οὐσιαστικοπ.=οὐσιαστικοποιημένος
παθητ.=παθητικὸς
παλαιογρ.=παλαιογραφικὸς
παπυρ.=παπυρικὰ κείμενα
παραγ.=παραγωγὴ
παράγ.=παράγωγο
παραλ.=παραλείπεται, -πονται
παράλ.=παράλειψη
παράλλ.=παράλληλος
παράρτ.=παράρτημα
παρετυμ.=παρετυμολογία
παρκ.=παρακείμενος
παρων.=παρωνύμιο
πβ.=παράβαλε
πιθ.=πιθανῶς
πληθ.=πληθυντικὸς
ποιητ. αἴτ.=ποιητικὸ αἴτιο
πολλ.=πολλαχοῦ
πραγματ.=πραγματολογικῶς
προβηγκ.=προβηγκιανὸς
προέλ.=προέλευση
προηγ.=προηγούμενος
πρόθ.=πρόθεση
προθετ.=προθετικὸς
προκ.=προκειμένου
πρόσ.=πρόσωπο
προσωποπ.=προσωποποίηση
προστ.=προστακτικὴ
προσφών.=προσφώνηση
πρότ.=πρότεινε
προφ.=προφανής, προφανῶς
πρωτόκλ.=πρωτόκλιτος
ρ.=ρῆμα
ρηματ.=ρηματικὸς
ρωσ.=ρωσικὸς
σ. = σελίδα
σελ.=σελίδα
σημ. = σημείωση
σήμ. = σήμερα
σημασ.=σημασία
σημασιολ.=σημασιολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
σημερ.=σημερινὸς
στ.=στίχος
στερ.=στερητικὸς
συγγ.=συγγενικὸς
συγκ.=συγκοπὴ
συγκριτ.=συγκριτικὸς
συμφ.=συμφυρμὸς
συν.=συνήθως
σύνδ.=σύνδεσμος
συνεκδ.=συνεκδοχὴ
συνεκφ.=συνεκφορὰ
συνθ.=συνθετικὸ
σύνθ.=σύνθεση

σύντ.=σύνταξη
συνών.=συνώνυμο
σχ.=σχῆμα
σχηματ.=σχηματισμός, σχηματίζεται
Σχολ.=Σχολιαστὴς
σχόλ.=σχόλιο
τ.=τύπος
τεύχ.=τεύχη
τεῦχ.=τεῦχος
τίτλ.=τίτλος
τόμ.=τόμος
τοπων.=τοπωνύμιο
τουρκ.=τουρκικὸς
τραγ.=τραγούδι, -δια
τσακων.=τσακωνικὸς
τυπολ.=τυπολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
ὑπερθ.=ὑπερθετικὸς
ὑποθ.=ὑποθετικὸς
Ὑπόθ.=Ὑπόθεση
ὑποκορ.=ὑποκοριστικὸ
ὑποτ.=ὑποτακτικὴ
ὑποτιμ.=ὑποτιμητικὸς
φρ.=φράση
Χορ.=χορικὸ
χρ.=χρήση
χφ. =χειρόγραφο
χφφ.=χειρόγραφα
χ. χρον.=χωρὶς χρονολογία

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Στὸν οἰκεῖο χῶρο τῶν «Προλεγομένων» τοῦ Α΄ τόμου ἔγινε λόγος γιὰ τὴ μέθοδο ποὺ ἀκολουθήθηκε στὴ σύνταξη τῶν ἄρθρων τοῦ Λεξικοῦ. Ἐδῶ θὰ προστεθοῦν ὁρισμένα λεπτομερειακότερα σχετικὰ στοιχεῖα.

Γιὰ τὸ θέμα τῆς *λημματογράφησης* βλ. «Προλεγόμενα» Α΄ τόμου, σ. ιδ΄.

Μετοχὲς παρακειμένου, ποὺ εἶναι σύνθετες λέξεις, σχηματισμένες χωρὶς νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀντίστοιχος ἐνεστωτικὸς τύπος (λ.χ. *ἀγουρομαζωμένος*), καθὼς καὶ μετοχὲς παρακειμένου ποὺ δὲν ἀνάγονται σὲ ἐνεστώτα (λ.χ. τοῦ τύπου *μυαλωμένος*), ἀποτελοῦν χωριστὰ λήμματα.

Οὐδέτερο ἐπιθέτου μὲ παράλληλη χρήση οὐσιαστικοῦ κατ' ἀρχὴν μᾶς ἀπασχολεῖ σὲ ἰδιαίτερη παράγραφο τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐπιθέτου, ἀποτελεῖ ὅμως χωριστὸ λῆμμα ἂν χρησιμοποιῆται περισσότερο ὡς οὐσιαστικὸ παρὰ ὡς ἐπίθετο σὲ οὐδέτερο γένος.

Σὲ περίπτωση ποὺ ἕνας τύπος ποὺ ἀπαντᾶ σὲ πτώση αἰτιατικὴ ἢ σὲ χρόνο ἀόριστο δὲν μπορεῖ νὰ ἀναχθῆ χωρὶς δισταγμὸ σὲ ὁρισμένη ὀνομαστικὴ ἢ σὲ ὁρισμένο ἐνεστώτα (ἀρχαϊστικὸς ἢ νεωτεριστικὸς τύπος;), τότε σημειώνονται στὴ θέση τοῦ λήμματος καὶ ὁ ἀρχαϊστικὸς καὶ ὁ νεωτεριστικὸς τύπος τῆς ὀνομαστικῆς ἢ τοῦ ἐνεστώτα (*ἀὴρ-ἀέρας*).

Σὲ ὁρισμένες ἰδιάζουσες περιπτώσεις κοντὰ στοὺς ἄλλους σὲ ὀνομαστικὴ ἑνικοῦ τύπους τοῦ οὐσιαστικοῦ παρέχονται στὸ τυπολογικὸ μέρος τοῦ ἄρθρου οἱ ἰδιότυπες πτώσεις.

Γιὰ τὴ βραχυγράφηση τοῦ τίτλου κειμένων ἢ ἐκδοτικῶν δημοσιευμάτων βλ. προσημείωμα τοῦ πίνακα βραχυγραφιῶν κειμένων (σ. ξθ΄) καὶ βραχυγραφιῶν μελετῶν (σ. ος΄). Σημειώνω ἐδῶ μόνο τοῦτο: ὅτι ὁ ἀραβικὸς ἀριθμὸς ποὺ τίθεται ὡς ἐκθέτης δίπλα σὲ ὄνομα ἐκδότη δηλώνει τὸν ἀριθμὸ τῆς ἔκδοσης.

Οἱ παραπομπὲς γίνονται στοὺς στίχους προκειμένου γιὰ ἔμμετρα κείμενα· στὴ σελίδα καὶ τὴ γραμμὴ τῆς σελίδας ὡς ἐκθέτη (ἂν ἡ γραμμὴ ἀριθμῆται στὴν ἔκδοση) προκειμένου γιὰ πεζὸ κείμενο. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιπτώσεις ὅπου ὁ πρῶτος ἀραβικὸς ἀριθμὸς δηλώνει τὸν ἀριθμὸ τῆς παραγράφου ἢ τοῦ ποιήματος μέσα στὴν ἔκδοση καὶ ὁ δεύτερος (ποὺ, ὅπως εἴπαμε, σημειώνεται ὡς ἐκθέτης) τὴ σειρὰ ἢ τὸ στίχο μέσα στὸ ποίημα (περίπτωση «Κυπριακῶν ἐρωτικῶν ποιημάτων» κ.ἄ.).

Καμιὰ φορὰ πρὶν ἀπὸ τὴ μνεία τῶν ἀριθμῶν τῆς παραπομπῆς σημειώνεται μὲ γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου ἢ μὲ ἄλλη βραχυγραφία ἡ παραλλαγὴ ἢ τὸ χειρόγραφο τοῦ κειμένου γιὰ τὸ ὁποῖο πρόκειται.

Μὲ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ποὺ συνοδεύονται μὲ τὸ σημεῖο τῆς ὀξείας σημειώνονται τμήματα πεζοῦ ἔργου ἢ πράξεις θεατρικοῦ κειμένου. Μὲ λατινικοὺς ἐξάλλου ἀριθμοὺς δηλώνονται κεφάλαια τῆς μετάφρασης τῆς *Πεντατεύχου* ἢ καὶ ἄλλων κειμένων. Ὁ ἀραβικὸς ἀριθμὸς ποὺ ἐνδεχομένως ἀκολουθεῖ δηλώνει τὴ θέση τοῦ στίχου μέσα στὸ κεφάλαιο. Καμιὰ φορὰ γιὰ εὐκολία τοῦ ἀναγνώστη (περίπτωση τοῦ κειμένου τοῦ *Πιστικοῦ βοσκοῦ*, ἔκδ. Joannou) ἡ παραπομπὴ γίνεται σύμφωνα μὲ τὸν τρόπο ποὺ ὁ ἐκδότης δηλώνει τὰ τμήματα τοῦ ἔργου. Ἄλλοτε πάλι προκειμένου γιὰ πεζὸ κείμενο μετὰ τὴ δήλωση τῆς σελίδας ἀκο-

λουθεῖ ἔνδειξη μὲ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ποὺ ὑπάρχει στὴ σελίδα πρὸς τὴν ὁποία γίνεται ἡ παραπομπή.

Προκειμένου γιὰ τὸ *Γύπαρη* (=*Πανώρια*) τοῦ Χορτάτση καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ντελλαπόρτα, καθὼς καὶ τὸ *Ἄνθος χαρίτων*, ἡ παραπομπὴ γίνεται στὶς νέες ἐκδόσεις τους ποὺ πρόκειται νὰ τυπωθοῦν προσεχῶς (Κριαρᾶ γιὰ τὸ πρῶτο κείμενο, Μανούσακα γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Ντελλαπόρτα καὶ Ἑλ. Κακουλίδη γιὰ τὸ τρίτο κείμενο).

Γιὰ τὴ διάρθρωση τοῦ *ἐτυμολογικοῦ τμήματος* βλ. «Προλεγόμενα» Α' τόμου, σ. ιε'.

Κατὰ τὴν παραπομπὴ σὲ αὐτοτελὲς δημοσίευμα ἐρευνητῆ ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τόμους περισσότερους ἀπὸ ἕνα χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐδῶ τὰ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου μὲ τὸ σημεῖο τῆς ὀξείας γιὰ νὰ δηλωθῆ ὁ ἀριθμὸς τοῦ τόμου. Κατὰ τὴν παραπομπὴ σὲ πραγματεία δημοσιευμένη σὲ περιοδικὸ δὲν ἀναφέρεται ὁ τίτλος τῆς πραγματείας, ἀλλὰ βραχυγραφημένα τὸ ὄνομα τοῦ ἐρευνητῆ καὶ ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ.

Λέξεις ποὺ ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ σὲ σχολιαστὴ ἢ σὲ ἐπιγραφὴ δὲν παίρνουν χαρακτηρισμὸ (*ἀρχ.* ἢ *μτγν.*), ἀλλὰ δηλώνεται ὅτι ἡ λέξη ἀπαντᾶ σὲ σχολιαστὴ ἢ σὲ ἐπιγραφή.

Προκειμένου γιὰ παραπομπὴ σὲ γλωσσικὲς παρατηρήσεις ἢ σχόλια τοῦ ἐκδότη ἑνὸς κειμένου χρησιμοποιεῖται ἡ βραχυγραφία τοῦ κειμένου καὶ γιὰ τὸ ἐκδοτικὸ δημοσίευμα, ἀλλὰ μὲ προταγμένο ὁλόγραφο τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη (π.χ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ.).

Γιὰ τὴ διάρθρωση τοῦ *σημασιολογικοῦ τμήματος* βλ. «Προλεγόμενα» Α' τόμου, σ. ις'.

Στὸ σημασιολογικὸ τμῆμα κοντὰ στὴ βραχυγραφία τοῦ κειμένου δὲ σημειώνεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη, ἀφοῦ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔχει ἤδη σημειωθῆ στὴ βραχυγραφία τοῦ κειμένου ποὺ καταγράφηκε στὸ τυπολογικὸ τμῆμα.

Σὲ περίπτωση ποὺ μία μόνο παραπομπὴ γίνεται στὸ τυπολογικὸ τμῆμα καὶ μία ἐπομένως καὶ στὸ σημασιολογικό, στὸ τελευταῖο αὐτὸ τμῆμα μετὰ τὸ παράθεμα σημειώνεται ἡ βραχυγραφία *ὅ.π.* (=ὅπου παραπάνω), ποὺ ὑποδηλώνει τὸ χωρίο ποὺ μνημονεύτηκε στὸ τυπολογικὸ τμῆμα. Ἂν στὸ τυπολογικὸ μέρος γίνεται παραπομπὴ σὲ περισσότερα χωρία ἑνὸς κειμένου, στὸ σημασιολογικὸ τμῆμα σημειώνομε δίπλα στὸ παράθεμα *αὐτ.* (=αὐτόθι) καὶ τὸν ἀριθμὸ σελίδας ἢ στίχου τοῦ κειμένου.

Ἡ ἀλλαγὴ στίχου στὸ παράθεμα δηλώνεται μὲ αἰσθητὴ τυπογραφικὴ ἀραίωση ἀνάμεσα στοὺς δύο στίχους.

Ὅταν μιᾶς ἀρχαίας λέξης ὑπάρχουν νεώτεροι τύποι, ὄχι ὅμως καὶ νεώτερες σημασίες, τὸ ἄρθρο δὲν ἔχει σημασιολογικὸ τμῆμα.

Χωρία ποὺ διορθώνονται σὲ εἰδικὴ πραγματεία καταγράφονται σύμφωνα μὲ τὴ διόρθωση, ἐφόσον εἶναι βέβαιη ἢ πιθανή· σὲ παρένθεση, ἀμέσως μετὰ τὴ λέξη ποὺ διορθώνεται, σημειώνεται ἡ ἐσφαλμένη διαφορετικὴ γραφὴ τοῦ ἐκδότη καὶ ἀμέσως κατόπιν βραχυγραφημένη ἡ βιβλιογραφικὴ ἔνδειξη γιὰ τὴ διόρθωση. Προκειμένου γιὰ ἐσφαλμένη γραφὴ ποὺ ἀπαντᾶ σὲ ἔκδοση, ἐκτὸς τοῦ ὅτι χρησιμοποιεῖται στὸ οἰκεῖο ἄρθρο ἡ γνήσια γραφή, καταρτίζεται καὶ λῆμμα μὲ τὴν ἐσφαλμένη γραφὴ ἢ τὴ λέξη στὴν ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ ἀναχθῆ ἡ γραφὴ αὐτὴ καὶ μὲ παραπομπὴ στὴν ἔκδοση ποὺ τὴν παρέχει, καθὼς καὶ μὲ μνεία τῆς γνήσιας γραφῆς ποὺ πρέπει νὰ δεχτοῦμε στὸ κείμενο (βλ. λ.χ. *ἀντιμεικόν, ἀνεγγριμασῶ, ἀπανεγνώριστος*).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ ΤΟΥ Β' ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

ἀμάραντον τό, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 542[29], 543[7].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμάραντον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀμάραντος*).

Φυτὸ ποὺ τὰ ἄνθη του δὲ μαραίνονται καὶ μὲ θεραπευτικὲς ἰδιότητες (Βλ. Ζαγαν., Φαρμ. φυτά, στὴ λ.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀμάραντος* 1): *Τινὲς δὲ βοτάνην ἀείζωον, ἣν καλοῦσιν ἀμάραντον, τρίψαντες* . . . αὐτ. 542[29]· *Ἕτεροι δὲ τρίψαντες ἀμάραντον ἐντιθέασι τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν* αὐτ. 543[7].

ἀμάραντος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 173[17], 285[28], Πένθ. θαν. (Μπουμπ.) Kf 30r, Λίμπον. (Legr.) 393.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμάραντος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., Βλαστοῦ, Συνών.).

1α) Ποὺ δὲ μαραίνεται: *τῆς ἑτέρας καὶ τρίτης τὸν ἐξ ἀνθέων στέφανον, τὸν ἐξ ἀμαράντων φυτῶν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 173[17]· **β**) (προκ. γιὰ ξύλο) ἄφθαρτος: *ἐν ἀμαράντοις ξύλοις καὶ λίθοις ἀδάμασιν Ἑρμοῦ γραφίδι . . . τὰ καθ' ἡμᾶς στηλογραφηθήσεται* Μακρεμβ., Ὑσμ. 285[28]. **2**) (Μεταφ.) αἰώνιος, ἀθάνατος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ. 2): *τῆς ἀμαράντου δωρεᾶς τῶν πραγμάτων τῶν θείων* Πένθ. θαν. Kf 30r.

ἀμαρταίνω, βλ. *ἁμαρτάνω*.

ἁμαρτάνω, Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 72, Συναξ. γυν. (Krumb.) 302, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 119[14], Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1373· *ἁμαρταίνω*, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 38, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [661].

Τὸ ἀρχ. *ἁμαρτάνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἁμαρταίνω* καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *ἁμαρτάνω*).

1α) Παραβαίνω τὸ θεῖο νόμο, κάνω ἁμαρτία (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀδύνατό 'ναι, τέκνον μου, ποτὲ νὰ ἁμαρτήσῃ ὅστις φοβᾶται τὸν Θεὸν καὶ νὰ παραστρατήσῃ* Ἱστ. Βλαχ. 1373· *ὅσα καὶ ἂν ἁμάρτεσεν ἀφότου ἐγεννήθη νὰ ἔχῃ τὴν συμπάθειον εὐτὺς τῶν ἐφταισμάτων* Χρον. Μορ. P 38. Πβ. *ἁμαρτεύω* Α' 1α· **β**) (μὲ ἐμπρόθετο προσδιορισμὸ προσώπου) σφάλλω ἀπέναντι σὲ κάποιον: *Κ' οἱ ἄνθρωποι κ' οἱ οὐρανοὶ σ' ἐμένα ἁμαρταίνουν* (παραλ. 2 στ.)· *ποῖος ἄλλος ὀχ τὴν μοίραν μου εἰς τοῦτο μ' εἶχε κάμει νά 'ρθω τὴν κακορίζικην* . . . Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [661]. Πβ. *ἁμαρτεύω* Α' 1β. **2**) Ὑποπίπτω σὲ σαρκικὸ ἁμάρτημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐκατηγόρησε τὸν Πατριάρχην ὅτι . . . ἠθέλησε νὰ τήνε δυναστεύσῃ νὰ ἁμαρτάνῃ μετ' αὐτῆς* Ἱστ. Πατρ. 119[14]. Πβ. *ἁμαρτεύω* Α2.

ἁμαρτεμὸς ὁ, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. V 19.

Ἀπὸ τὸ *ἁμαρτεύω*.

Παράβαση τοῦ θείου νόμου, τῶν θείων ἐντολῶν: *ἁμαρτεμὸ ἁμάρτεψεν* (πβ. «ἐπλημμέλησε πλημμελείᾳ» Π.Δ., Tisch., Λευιτ. V 19) *τοῦ Κύριου* ὅ.π. — Πβ. *ἁμάρτημα* 1, *ἁμαρτία* 1α.

ἁμαρτεύω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 162[25], 163[20], 414[14], Χρον. Μορ. (Καλ.) H 6864, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 6864, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 167, 169, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXIII 33, Λευιτ. IV 13, 27, V 2, 3, 4, 5, Ἀρ. V 7, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [638, 859], Ε' [294,

905]· *'μαρτεύω*, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 69· *ἁμαρτεμένος*, μτχ., Διήγ. ὡραιότ. ('Ασώπ. Εἰρ.) 40.

'Από τὸ ἀρχ. *ἁμαρτάνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Α' 'Αμτβ. **1α**) παραβαίνω τὸ θεῖο νόμο, κάνω ἁμαρτία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ στὴ λ. 1): *Εὐχήν, συμπάθειον νὰ ἔχουσιν ἀπὲ ὅσα ἁμαρτέψαν ἀφότου ἐγεννήθησαν* Χρον. Μορ. Η 6864· *Παρθένα τῶν παρθένων, πάντοτε πρέσβευε γιὰ μέ, τὸν πολλὰ ἁμαρτεμένον* Διήγ. ὡραιότ. 40. Πβ. *ἁμαρτάνω* **1**· **β**) (μὲ ἐμπρόθετο προσδιορισμὸ προσώπου) κάνω ἠθικὸ σφάλμα (ἀπέναντι σὲ κάποιον): *Νά 'τονε, κορασίδα μου, κι' ὁ Θεὸς νά 'θελε πέψει ὅτ' οἱ ἀνθρῶποι πρὸς ἐσὲ νά 'χασιν ἁμαρτέψει κι' ἀτή σου ἁμάρτημα ποτὲ στὸ θεῖον μὴν εἶχες πταίσει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [638]. Πβ. *ἁμαρτάνω* 1β. **2**) Ὑποπίπτω σὲ σαρκικὸ ἁμάρτημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἡ γυναίκα νὰ μηδὲν σφιχτῇ παρά τινος νὰ ἁμαρτεύσῃ μετ' αὐτὸν* 'Ασσίζ. 162^{25}· *ἐσεῖς ὅλοι τὸ ξεύρετε ὅποιος καὶ ἁμαρτέψῃ γράφει ὁ νόμος νὰ μπορῇ θάνατον νὰ τελέψῃ. Ἂν ἡ Σωσάνν' ἁμάρτεψε, χρεία 'ναι νὰ πεθάνῃ* Δεφ., Σωσ. 167, 169. Πβ. *ἁμαρτάνω* 2. **Β'** (Μτβ.) κάνω κάποιον νὰ παραβῇ τὸ θεῖο νόμο, νὰ διαπράξῃ ἁμάρτημα: *μὴν κάτσουν εἰς τὴν ἡγῆ σου πρόσποτε νὰ ἁμαρτέψουν ἐσὲν εἰς ἐμὲν ὅτι νὰ δουλέψῃς τὰ εἴδωλά τους* Πεντ. Ἔξ. XXIII 33.

ἁμάρτημα(ν) τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 254, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 46^{3}, 85^{26}, 115^{15}, 185^{18}, $193^{10,12}$, 468^{30}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 601, Διγ. (Καλ.) Α 1118, 1173, Θρ. Κων/π. (Παπαδ.-Κερ.) Η 96, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 144^{20}, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XI 15, 18, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 6^{26}, Γαδ. διήγ. ('Αλεξ. Λ.) 205, 386, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) Ν 403, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 137^{1}, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1366, Διήγ. ὡραιότ. ('Ασώπ. Εἰρ.) 532, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [639], Ζήν. (Σάθ.) Δ' 12, 185, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 431^{19}, 581^{7}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἁμάρτημα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Παράβαση τοῦ θείου νόμου, τῶν ἐντολῶν τῆς θρησκείας (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Bauer, Wört. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα λουτρὸν ἁμαρτημάτων* Διγ. Τρ. 601· *καὶ ὅποιος ἀπόκτησε τὸν φόβον τοῦ Κυρίου* (παραλ. 2 στ.) *ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα ἐλεύθερος εὑρέθη* Ἱστ. Βλαχ. 1366· *'Ασέβεια καὶ ἁμάρτημα τοσοῦτο καταργίζω καὶ τὸν Χριστόν μου γιὰ Θεὸν μόνον ἐγὼ γνωρίζω* Ζήν. Δ' 185. Πβ. *ἁμαρτεμός, ἁμαρτία* 1α. **2**) Σφάλμα (προκ. γιὰ ἰατρικὴ θεραπεία): *Καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἰς πάντα ταῦτα τὰ ἁμαρτήματα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ δίκαιον δύο μάρτυρας πρὶν νὰ καταπιαστῇ ἢ νὰ ἀφορμαθῇ ὁ ἰατρὸς* 'Ασσίζ. 185^{18}. **3**) Παρανομία, ἀδίκημα: *διὰ τοῦτον πρέπει νὰ ξεύρουν οἱ πάντες ὅτι πάντας ὁποὺ νὰ ποιήσουν φόνον οὐ ἕτερον ἁμάρτημαν…οἱ κριταὶ ἔνι κρατούμενοι νὰ τοὺς κρίνουν εἰς θάνατον* 'Ασσίζ. 468^{30}. Πβ. *ἁμαρτία* 4. Φρ. *Εἶναι ἔργον τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων νὰ* … =εἶναι ἄδικο, εἶναι κρίμα νὰ … Πβ. τὸ σημερ. *Δὲν εἶναι κρίμα κι' ἁμαρτιὰ νὰ* … (ΙΛ., λ. *ἁμαρτία* 1, φρ.): *οὐκ ἔνι τοῦτο τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων ἔργον ἐκεῖνοι νὰ λαμιώνουσιν καὶ ἐγὼ νὰ μὴ χορταίνω;* Προδρ. III 254.

ἁμαρτία ἡ, Σταφ., 'Ιατροσ. (Legr.) 14^{404}, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 33^{6}, 46^{5}, 98^{28}, 414^{18}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1849, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 151, 156, 1257, 1853, 2109, 2738, 3780, 3977, 4165, 4173, 5532, 5534, 5571, 5750, 7203, 7213, 7233, 7632, 7656, 8580, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 5414, Βίος ὁσ. 'Αθαν. (Βέης) 257, 'Απολλών. (Wagn.) 504, 'Απολλών. (Janss.) 499, Χρον. Τόκκων (Schirò) 3452, Μαχ. (Dawk.) 98^{10}, 252^{12}, $464^{20,22,28}$, Δούκ. (Grecu) 53^{18}, 187^{33}, Θησ. (Schmitt) 343 II 19a, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 30, Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 49, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 9^{4}, 13^{25}, 44^{5}, Συναξ. γυν. (Krumb.) 23, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 70, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 124, Δεφ., Λόγ.

(Kar.) 676, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 1306, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 6^{8}, 141^{13}, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 437, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 80^{24}, 132^{23}, Μ. Χρονογρ. (Τωμ.) 34^{16}, $35^{7,14}$, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 559, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 422, 635, 1711, 2086, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 373^{26}, 'Αποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 74, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 55, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 139 ιθ', Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 479^{6}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 115^{26} κ.π.ἀ.· *ἁμαρτιά*, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Wagn.) 663, 735, Θησ. (Foll.) I 30, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{22}, 1^{220}, Γαδ. διήγ. ('Αλεξ. Λ.) 204 (ἔκδ. Wagn. *ἀρτιές*· Wagn. προτ. *ἁμαρτιές*), Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 340, 856, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) Ν 401, Πένθ. θαν. (Knös) 332, 425, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 224, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 51, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 262, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 257, 723, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXII 8, Λευιτ. IV 3, V 6, 7, VII 1,2, 5, XIX 21, 'Αρ. VI 12, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε' 263, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [518] κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἁμαρτία*. Ἡ λ., καθὼς καὶ ὁ τ. *ἁμαρτιά*, καὶ σήμ. (ΙΛ). 'Απαντᾶ καὶ ἐπίθ. *ἁμαρτώδης* (ΝΕ 5, 1908, 277 σημ. 4).

1α) Παράβαση τοῦ θείου νόμου, τῶν ἐντολῶν τῆς θρησκείας (Πβ. L-S στὴ λ. 2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *οἱ ἁμαρτίες τοῦ λαοῦ ἄναψαν τὸν θυμὸν τοῦ Θεοῦ* Μ. Χρονογρ. 35^{7}· *Χαριτωμένη, … μεσίτευγε τὸν Κύριον μὴ ἰδῇ τὲς ἁμαρτιές μας* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{220}· *Τοῦτα οὖλα ἐπῆραν τα διὰ τὰς ἁμαρτίας μας οἱ Τοῦρκοι* Μαχ. 98^{10}· *'Εδῶ 'ναι ἡ μετάνοια τὲς ἁμαρτιὲς νὰ λύσουν καὶ νά 'βρουσιν συγχώρησιν ἂν μόνον τὸ θελήσουν* Πένθ. θαν. Ν 401· *δόξες νὰ ἔχῃ ὁ Θεὸς ὁπὄκαμε τὸ θάμα κ' ἐβγῆκα ἀπὸ τὴν ἁμαρτιὰ ὁποὺ 'θελα νὰ ποίσω* Κατζ. Ε' 263. Πβ. *ἁμαρτεμός, ἁμάρτημα* 1· **β**) (σὲ περιληπτικὴ χρήση) ἁμαρτήματα: *δὲν ἀκαρτεροῦσανε βοήθειαν … ἀπὸ κανέναν τόπον, μόνε ἀπὸ τὸν Θεό. 'Αμὴ ἡ ἁμαρτία τοῦ λαοῦ δὲν ἄφηνε* Χρον. σουλτ. 80^{24}· **γ**) ἡ εὐθύνη γιὰ τὸ ἁμάρτημα, τὸ κρίμα: *ὁ Θεὸς νὰ ποίσῃ κρίσην καὶ ἡ ἁμαρτία εἶναι ἀπάνω σας καὶ ἀπάνω τῶν παιδίων σας* Μαχ. 252^{12}· *ἡ ἁμαρτί' αὐτὴ ἂς εἶναι στὴν ψυχήν σας* Παλαμήδ., Βοηβ. 559· *ἀφότου εὑρίσκετον στὴν φυλακὴν δι' ἐμέναν* (παραλ. 1 στ.), *πάλε ἡ ἁμαρτία, τὸ μέμψιμον ἔρχετον εἰς ἐμέναν* Χρον. Μορ. Η 7656· **δ**) προπατορικὸ ἁμάρτημα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. II Β1β): *σ' ἐβάπτισε, σ' ἐξέπλυνεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, υἱὸν φωτὸς σὲ ἔκαμεν* Ἱστ. Βλαχ. 1711. **2**) (Μετωνυμικὰ) ἐξιλασμός, ἐξιλαστήριο θύμα (πβ. *κριάρι ἁμαρτιᾶς* Πεντ. Λευιτ. XIX 21=«κριὸν πλημμελείας» Π.Δ., Tisch., Λευιτ. XIX 21, *τῆς ἁμαρτιᾶς* Πεντ. Λευιτ. VII 1 = «τοῦ κριοῦ τοῦ περὶ τῆς πλημμελείας» Π.Δ., Tisch., Λευιτ. VI 31, *τὴν ἁμαρτιὰ* Πεντ. Λευιτ. VII 2=«τὸν κριὸν τῆς πλημμελείας» Π.Δ., Tisch., Λευιτ. VI 32, καθὼς καὶ *ἁμαρτιὰ* Πεντ. Λευιτ. V 6,7, *γιὰ ἁμαρτιὰ* Πεντ. 'Αρ. VI 12· πβ. καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. 4): *Εἰς τόπο ὅς νὰ σφάξουν τὸ ὁλοκαύτωμα νὰ σφάξουν τὴν ἁμαρτιὰ καὶ τὸ αἷμα του νὰ ῥαντίσῃ ἰπὶ τὸ θεσιαστήρι τριγύρου* Πεντ. Λευιτ. VII 2· *νὰ φέρῃ πρόβατο νιὸν τοῦ χρόνου του γιὰ ἁμαρτιὰ* Πεντ. 'Αρ. VI 12. **3α**) 'Αθέμιτη συμπεριφορὰ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἀφὸν μᾶς ἤφερε ἡ ἁμαρτία ἐδῶ εἰς τοὺς ἐχτρούς μας, ἐξεύρετε ὅτι μακρέα ἀπέχομεν τοῦ Μορέως* Χρον. Μορ. Η 3977· **β**) ἀδικία: *Ὁμοίως οἱ δύο κακόγεροι ποὺ ἐκρίναν τὴν Σωσάνναν καὶ τὸ δικόν τους πταίσιμον ἀπάνω της τὸ βάναν. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός: «Τόση ἁμαρτιὰ νὰ γίνῃ μὴν ἀφήσω»* Φαλιέρ., Λόγ. 221· *Ἕναν κεφάλαιο ἐγράψασιν στὸ προβελέντζι ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ἦτον τρόπος ἁμαρτίας καὶ ἄδικον μεγάλον* Χρον. Μορ. Η 8580· **γ**) κακὴ σύμπτωση, κακοτυχία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *τί εἶναι ἡ ἁμαρτία ποὺ γένεται εἰς ἐμένα νὰ μὴ πιαστῇ ἐκ τοὺς ἄρχοντες, ἀπὲ τοὺς κεφαλάδες ἕνας ἢ δύο νὰ ἀλλαχτῇ ἀφέντης ὁ ἀδελφός μου;* Χρον. Μορ. Ρ 5414· *ὡς ἦλθε ἀπὸ ἁμαρτίας κι' οὐκ εἶχεν κληρονόμον* (παραλ. 3 στ.), *τὸν τόπον του ἐμερίσασιν κ' ἐποῖκαν δύο μερίδια* Χρον. Μορ. Η 7233· *Ἔτυχεν τῆς ἁμαρτίας καὶ ηὑρέθην εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἔνι ὁ τόπος βαρικὸς καὶ στυπτικὸ τὸ κάστρο* Χρον. Τόκκων 3452. **4**) Παρανομία, ἀδίκημα: *ἂν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πιαστῇ εἰς καμμίαν ἄσχημην ἁμαρτία, καθάπερ ἐν μοιχείᾳ* 'Ασσίζ. 414^{18}· *ἰπὶ πᾶν ὑπόθεση ἁμαρτιᾶς, ἰπὶ βόδι ,ἰπὶ γαδούρι, ἰπὶ πρόβατο,…*

ἰπὶ πᾶν χάσιμο ὅς νὰ πῇ ὅτι αὐτό 'ναι ἐτοῦτο ὡς τοὺς κριτάδες νὰ ἔρτη ὑπόθεση τῶν δυῶν τους Πεντ. Ἔξ. XXII 8· *διὰ τὰ πράγματα τὰ ριζικάρικα οὐδὲν ἔνι τίποτες κρατημένος εἰς τὴν αὐτὴν ἁμαρτίαν ἐὰν οὐ μὴ γίνεται φανερὴ* 'Ασσίζ. 46^{5}. Πβ. *ἁμάρτημα* 3. **5α**) Σαρκικὸ ἁμάρτημα (Γιὰ τὴ σημασ. στὸν 'Αριστ., Πολιτικὰ βλ. Glotta 19, 1931, 219· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Θέλομε πεῖ πὼς σ' εὕραμε καὶ ἂς εἶσαι σὺ αἰτία μὲ ξένον ἄνθρωπον 'δεπὰ κ' ἐκάμνες ἁμαρτία* Δεφ., Σωσ. 124· *Τὲς ἔσυρναν δεμένες ἀπὸ τοῦ φόρου καὶ ἔκαμναν μὲ ταῦτες στανικῶς τὴν ἁμαρτίαν* Μ. Χρονογρ. 34^{16}· *τ' ἀνδρός της κάμνει κέρατα μεγάλα σὰν λαμπάδα. Μὲ κεῖνον τὸν Νεκταναβὸν πού 'τονε ὀκ τὴν 'Γυπτίαν, μ' αὐτεῖνον καταπιάστηκε, κάμνει τὴν ἁμαρτίαν* Δεφ., Λόγ. 676· **β**) ἐρωτικὴ ἐπιθυμία: *Εἰς τὰς δέκα* (ἐνν. τοῦ μηνὸς) *παύει* (ἐνν. ἡ φλεβοτομία) *τὴν ἁμαρτίαν* Σταφ., 'Ιατροσ. 14^{404}· **γ**) ἐρωτικὲς σχέσεις: *'Απ' ὄντες ἦμουν κοπελιὰ ὀκτὼ χρονῶν ἢ δέκα τὴν ἁμαρτιὰν ἠγάπησα, τοὺς καύχους ἐπεθύμουν* Σαχλ., 'Αφήγ. 856. **6**) Μειονέκτημα, ψεγάδι: *Ριφίος ὁ ἐμορφότατος χωρὶς καμιά 'μαρτία* Θησ. 343 Π 19α. Φρ. *'Από ἁμαρτίας τοῦ τόπου* = (πιθ.) ἀπὸ ἄσχημες συνθῆκες τοῦ τόπου: *'Ενταῦτα ἐσυνέβηκεν ἀπὸ ἁμαρτίας τοῦ τόπου* (παραλ. 1 στ.), *ὁ ἀφέντης τῆς Καρύταινας, ὁ ἐξάκουστος ἐκεῖνος ἔπεσε εἰς ζάλην φοβερήν, σ' ἀστένειον βαρυτάτην* Χρον. Μορ. Η 7213.

ἀμάρτυρος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 258, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 555^{26}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμάρτυρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲν κατοχυρώνεται μὲ μαρτυρίο: *εἰ δ' οὐ μή γε καὶ λάβη την ἀμάρτυρον καὶ μιγῇ μετ' αὐτῆς, λογίζεται ὡς γυναίκαν του* Ἑλλην. νόμ. 555^{26}. **2**) 'Απροσδιόριστος, ἀσαφής: *Εἰ δ' οὐ τραπῇς, εἰ δ' οὐ 'ττηθῇς, ἀλλ' ἴσως καὶ νικήσῃς, ἄδηλον ἔχεις τὸ καλόν, ἀμάρτυρον τὴν τύχην* Καλλίμ. 258.

ἁμαρτωλὸς, ἐπίθ. καὶ οὐσ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 526, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 18^{18}, 162^{14,19}, 163^{7,9}, 265^{23}, 414^{1,6,26,29}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 111, 7953, Ch. pop. (Pern.) 388, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{202,225}, 6^{24}, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 739, 742, 746, 'Αρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 392, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 246^{β} 14, 15, φ. 335^{α} 7, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 169^{τρίς}, 185, 192, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 363^{28}, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 57^{δίς}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 213, 216, Διακρούσ. (Ξηρ.) 118^{12}, Ρίμ. θαν. (Κακ.) γ 2, 35, 64, 68, 80, 112, 124.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἁμαρτωλός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Αὐτὸς ποὺ παραβαίνει τὸν ἠθικὸ νόμο, τὶς θεῖες ἐντολές, ποὺ διαπράττει ἁμάρτημα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ· βλ. Lampe, Lex. καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. 2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *οὐ θέλει* (ἐνν. *ὁ Κύριος*) *τὸν ἁμαρτωλὸν θανάτῳ συσχεθῆναι πρὸς τὴν αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ τὴν ἀποστροφήν του* Γλυκᾶ, Στ. 526· *ὅταν ἔλθη εἰς μετάνοιαν ἕνας ἄνθρωπος ἁμαρτωλός, . . . κράτησον παρὰ σοὶ αὐτὸν μὲ λόγους διδαχῆς* Βακτ. ἀρχιερ. 216· **β**) ἔνοχος (ὡς παραβάτης τῶν ἀνθρώπινων νόμων): *παντοῦ ὑστεροῦ ἡ δικαιοσύνη ὁποὺ εἶναι γλυκυτάτη καὶ ἐλεημονωτάτη τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ πταίστας βλέποντας τὸν καιρὸν τὸν πολὺν ὁποὺ ἔκαμαν μὲ τοσαύτην παίδευσιν καὶ τιμωρίαν* Σουμμ., Ρεμπελ. 192· **γ**) κοινὸς ἄνθρωπος (σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ Θεό): *Οὐκ ἦτον ἄξιος, οὐδὲ εὔπρεπον ὑπῆρχε ἐκεῖ ὅπου ἐστέψαν τὸν Χριστὸν μὲ ἀκάνθινον τὸ στέμμα νὰ στέψουσιν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον μὲ χρυσίον* Χρον. Μορ. Η 111. **2**) 'Ανάξιος, ταπεινός, ἀσήμαντος (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Διαθ. Νίκων., Λάμπρ., 227): *'Εγώ, δέσποτα βασιλεύς, εἶμαι ἀπὸ τώρα δοῦλος σου καί, ἂν ἀγαπᾷς νὰ ἰδῇς ἐμένα τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνδρα, ἔπαρε ἀνθρώπους καὶ κοπίασον εἰς τὸν Εὐφράτην* Διγ. Ἄνδρ. 363^{28}.

'Ενίοτε τὸ θηλ.: πόρνη, κοινή, ἀνήθικη γυναίκα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν.· πβ. ΚΔ, Λουκ. 7, 37 καὶ Migne, P.G. 61, 747· βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Β^{2} 123 κέ.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ

στὴ λ. Β1): *Περὶ τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικὸς καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ τῆς δίδουσιν* 'Ασσίζ. 18^{18}· *'Ομοίως ἂν εἶχεν εἰς τὴν συντροφιάν του τὴν ἁμαρτωλὴν πολλὰς φορὰς* 'Ασσίζ. 163^{7}· *καὶ εἰς ἐτούτη τὴν ἁμαρτωλὴ εὑρήκανε πάτημα διὰ νὰ σκεπάσουν τὴν ἀπρεπείαν τους* Σουμμ., Ρεμπελ. 169.

ἀμασκάλη ἡ, βλ. *μασχάλη*.

ἄμαστος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 171$^{30-1}$.

'Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *μαστός*.

Ποὺ δὲν ἔχει μαστούς: *ἄμαστον εἴποις ἰδὼν γεγράφθαι τὴν κόρην* ὅ.π.

ἀμασχάλη ἡ, βλ. *μασχάλη*.

ἀμάτζι τό, βλ. *ὀμάτζιον*.

ἀμαυρὸν, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1408.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀμαυρός*.

'Αδύνατα, ἐξασθενημένα (Προκ. γιὰ ἦχο ἡ σημασ. στὸ ἐπίθ. ἤδη ἀρχ., L-S, λ. *ἀμαυρός* Ι3): *ὁ δ' ἀμαυρὸν ἐφώνησε καὶ παρακεκομμένον* ὅ.π.

ἀμαυρώνω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 953, Ἑρμον. (Legr.) Ψ 18, Καναν. (P.G. 156) 64B, Θρ. Θεοτ. (Μανούσ.) 41.

Τὸ ἀρχ. *ἀμαυρῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Α' ('Ενεργ.) φθείρω, καταστρέφω (πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. ΙΙ): *καὶ πᾶσαν καὶ παντοίαν τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἠμαύρωσαν γῆν . . . καὶ πᾶν ἄλλο δεινὸν καὶ ὀλέθριον καθ' ἡμῶν ἐποιήσαντο* Καναν. 64B. **Β'** (Παθητ.) **1**) ἀλλάζω θωριά, χρῶμα (ἀπὸ συναισθηματικὴ ἀντίδραση) (Πβ. *τοῦ προσώπου του ἡ ὄψις εἰς τὸ μέλαν μετετράπη* Ἑρμον., Legr., Η 182· *κ' ἡ καλή του γὰρ ἡ ὄψις εἰς τὸ μέλαν ἐμετέβην* αὐτ. Η 337 καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 36): *καὶ τέλος πῶς ὁ βασιλεύς, ὡς εἶδεν, πῶς ἐξέστην, πῶς ἐξεπλάγην, ἔφριξεν, πῶς ἠμαυρώθην ὅλως* Καλλίμ. 953. Πβ. *ἀλλοιώνομαι* 1. **2**) Χάνω τὸ κάλλος, τὴν ὀμορφιά, ἀσχημίζω (Ἡ χρήση ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ παθητ.): *Ποῦ σου τὸ κάλλος, ὦ υἱέ, ποῦ σου ἡ ὡραιότης; πῶς ἠμαυρώθης ἐν σταυρῷ, υἱέ μου καὶ Θεέ μου;* Θρ. Θεοτ. 41. Πβ. *ἄγνωρος* 2β, *ἀλλοιώνομαι* 2, *ἀλλοχροιαίνω, μαυρίζω*. **3**) (Προκ. γιὰ συναισθήματα) ἀλλοιώνω, ἀμβλύνω, ἐξασθενῶ (Πβ. *ἀμαυρώνω ὀργήν, ἔρωτα* Πλούτ., L-S Κων/νίδη): *οὐ πολυχρονία χρόνων ἀμαυρώνει τοὺς ἐρῶντας* Ἑρμον. Ψ 18.

ἀμάχεμαν τό, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 79^{6}, 256$^{12-3}$, 328^{14}, 465^{12}.

'Απὸ τὸ *ἀμαχεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀμάχεμα*).

1) Τὸ νὰ δίνη κανεὶς κάτι ὡς ἐνέχυρο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ., λ. *ἀμάχεμα* 1): *καὶ διὰ τοῦτον κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι πόλεμος νὰ γένηται εἰς ὅλας τὰς ὁπλὰς ἀφὸν δοθοῦν τὰ ἀμάχια μέσα εἰς μ' ἡμέρας μετὰ τὸ ἀμάχεμαν* αὐτ. 465^{12}. Πβ. *ἀμανάτι, ἀμάχι(ν)* γ. **2**) Κατάσχεση κάποιου πράγματος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀμάχεμα* 2): *καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ πάκτου ἀμαχεύει τον καὶ ξοδιάζει κανέναν ἔξοδον δι' αὐτὸν τὸ ἀμάχεμαν, τίς νὰ πλερώση ἐκείνην τὴν ἔξοδον μὲ δίκαιον* αὐτ. 328^{14}.

ἀμαχεύγω, βλ. *ἀμαχεύω*.

ἀμαχευτιὸς ὁ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 64^{27}.

'Απὸ τὸ *ἀμαχεύω*. Γιὰ τὸ σχηματισμὸ πβ. *ἀγοραστιός, δανειστιός, πουλητιός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Σακ., Κυπρ. Β', Γλωσσ.).

’Ενεχυροδανειστής: *ὁ ἀμαχευτιὸς ἐρεσπιτίασεν τὴν πούλησην τῆς μούλας οὗ τοῦ ἀμαχίου ὀδίχως τὸν ὁρισμὸν τοῦ αὐθέντη του* δ.π.—Πβ. *ἀμανάτι, ἀμάχεμαν* 1, *ἀμάχι(ν)* α.

ἀμαχεύω, ’Ασσίζ. (Σάθ.) 43^{13}, 121^{16-17}, 131^{26}, 141^{24}, $172^{21,21-2}$, 322^{22}, 383^{14}, 401^{3}, 425^{11}, Μαχ. (Dawk.) 504^{13}, 568^{3}, Σαχλ. (Vitti) Ν 202, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 227, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 171· *ἀμαχεύγω,* ’Ασσίζ. (Σάθ.) $10^{21,22}$, $77^{5,6,9}$· *’μαχεύω,* ’Ασσίζ. (Σάθ.) 7^{27}, 54^{23}, 73^{24}, 173^{28}, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 202· *’μαχεύγω,* Σαχλ. (Vitti) Ν 123, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 134.

’Από τὸ οὐσ. *ἀμάχι(ν).* Βλ. Κοραῆ, ῎Ατ. Β′ 240. ῾Ο τ. *ἀμαχεύγω* καὶ σὲ Κρ. συμβόλ. (Ξανθ.) 100, 162 καὶ στὸ Βλάχ., λ. *ἀμαχεύγω*· γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ *γ* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 49-50 καὶ ’Αναγνωστ., ΛΑ 6, 1923, 83. ῾Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δίνω κάτι ὡς ἐνέχυρο, ὑποθηκεύω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ ἀγωγιάση κτηνὸν καί, ἀφοῦ τὸ ἀγωγιάση, πουλεῖ το ἢ ἀμαχεύγει το διὰ χρέος* ’Ασσίζ. 10^{21}· *ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πράγμαν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἐμάχεψέν το* ’Ασσίζ. 173^{28}· *῞Οταν δὲν ἔχῃ ὁ ζαριστής, τὰ ροῦχα του ’μαχεύγει* Σαχλ. Ν 123. Πβ. *ἀμανάτι, ἀμάχεμαν* 1, *ἀμάχι(ν)* α. **2**) Κάνω κατάσχεση κάποιου πράγματος (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 2β): *καὶ ὅσοι εἰς τὸ ὀφίτσιο τοῦτο γράφονται διὰ νὰ δουλεύουσι εἶναι ὡσὰν νὰ εἶναι οἱ ’φαντάδες, ἤγουν ὀφιτσιάλοι ἀφεντικοὶ καὶ ἀγκαλὰ καὶ δὲν πιάνουνε ἀνθρώπους, κάνουν ἔτερες ὑπηρεσίες τοῦ λαοῦ τῆς χώρας ὡσὰν νὰ ὁρίζουνε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔρχουνται εἰς τὴν κρίσην ὁμοίως καὶ νὰ ἀμαχεύουν* Σουμμ., Ρεμπελ. 171. Πβ. *ἀμάχεμαν* 2.

ἀμάχη ἡ, βλ. *μάχη.*

ἀμάχι(ν) τό, ’Ασσίζ. (Σάθ.) $6^{4-5,6,16}$, 7^{30}, $9^{14,19}$, 10^{29}, $17^{7-8,24}$, 18^{17}, 19^{1}, $40^{12,31}$, $43^{3,4,6,7,14,20,21}$, $54^{22,26,30}$, $64^{5,28}$, $66^{8,10,20,31}$, 78^{26}, $142^{2-3,19}$, $149^{24,26}$, 158^{18}, 161^{10}, $170^{9,11,15,16,26,28}$, 175^{15}, 187^{17}, $193^{6,8}$, $251^{5,18}$, $253^{13,14}$, 263^{28}, $303^{29,30}$, $304^{3,6,7,9,11}$, $310^{9,12,13,14,15-16,16,21}$, 314^{11}, 409^{30}, 421^{29}, $422^{24\ δίς}$, 445^{2}, Μαχ. (Dawk.) 470^{30}, 476^{17}, 480^{17}, $518^{20,22-3,24}$, 536^{12}, 540^{13}, 598^{11}, $604^{15,30}$, Σαχλ. (Vitti) Ν 196, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 63^{4}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ′ 123, Πιστ. βοσκ. (Joann.) ΙΙ 2, 211· 212· 247 κ.π.ἀ.

’Από τὸ οὐσ. *ἀμάχιον,* ποὺ ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *μάχη,* κατὰ τὸ *ἀλλαγὴ - ἀλλάγιον ⟩ ἀλλάγιν*· βλ. Κοραῆ, ῎Ατ. Β′ 36-37 καὶ Ψάλτη, ’Αθ. 27, ΛΑ 104 σημ. 1. ῾Η λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἀμαχί,* καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ πράγματα) ἐνέχυρο, ὑποθήκη (῾Η σημασ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἀμαχί,* καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ ἔβαλεν τὸ σπίτιν του ἀμάχιν ἢ ἄλλον καὶ ἐκεῖνος ὁποὺ τὰ ἔλαβεν ἀμάχιν λέγει ὅτι ἔνι ἐδικόν του* ’Ασσίζ. 19^{1}· *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ ἔβαλεν μίαν ἐδικήν του οἰκίαν εἰς ἀμάχιν οὐ χωράφια οὐ ἀμπελῶνας* ’Ασσίζ. 421^{29}· *. . . ἂς βάλωμεν τὰ ροῦχα μας ἀμάχι ἂν ἔλθῃ στὸ παιγνίδι μας, ἂν ἔν’ καὶ καταλάχῃ* Σαχλ. Ν 196· *ἀφήννω τὴν καρδιάμ μου ὥστι νὰ στρέψω ἀμάχιν εἰς τὸ στῆθος τὸ δικόσ σου* Κυπρ. ἐρωτ. 63^{4}· *σήμερο ἡ Κασσάντρα μου ἡ πολυαγαπημένη μοῦ ’δωκε τὰ μανίνια της κι’ ἀμάχι ἔβαλά τα* Κατζ. Γ′ 123· **β**) (προκ. γιὰ ζῶα) ἐνέχυρο: *ἂν ἴσως ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἐγγυτὴς ἑτέρου ἀνθρώπου διὰ πέρπυρα ρ′ καὶ ὁ δανειστὴς ζητᾶ τον ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ του καὶ ὁ ἐγγυτὴς παραδίδει τον μία μούλαν* ’Ασσίζ. 64^{5}· **γ**) (προκ. γιὰ πράξη) ἐγγύηση: *μ’ ἂν κιανένα φιλὶ ἀμάχι θέλης* Πιστ. βοσκ. ΙΙ 2, 247. Πβ. *ἀμανάτι, ἀμάχεμαν* 1, *ἀμαχευτιός, ἀμαχεύω* 1· **δ**) (προκ. γιὰ πρόσ.) ὅμηρος: *Δὲν εἶναι θαυμαστὸν ἂν κόψουν τὴν κεφαλήν μου· χειρότερα ἐμπορεῖς νὰ ποίσῃς· ἀμμὲ ἀθυμίζω σε πόσον κακὸν θέλει-ν γινῆν εἰς τοὺς Γενουβήσους ὅπου εἶναι εἰς τὴν Κερυνίαν ἐκείνους ὅπου κρατοῦν ἀμάχιν διὰλ λόγου μου* Μαχ. 480^{17}·

ἄμβαρ τό, βλ. *ἄμπαρ.*

ἀμβλύνομαι, Μακρεμβ., ῾Υσμ. (Hercher) $185^{13,16-7}$.

Τὸ ἀρχ. *ἀμβλύνομαι.*

Χαλαρώνομαι, παραλύω, ἀποχαυνώνομαι: *’Εγὼ δὲ μᾶλλον τὴν ἧτταν αἰδούμενος ἀντέχομαι βιαιότερον καὶ μόλις νικῶ καὶ νικῶν ἡττῶμαι καὶ ὅλος ἀμβλύνομαι. ῞Αμα γὰρ ἡ χεὶρ περὶ τὸν τῆς κόρης μαστὸν καὶ χαυνότης ὅλη περὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν ἐπέρρευσεν* αὐτ. 185^{13}.

ἀμβλυωπῶ· *ἀβλυωπῶ,* ῾Ερμον. (Legr.) Α 104, Η 105.

Τὸ ἀρχ. *ἀμβλυωπῶ.*

(Προκ. γιὰ τὰ μάτια) θολώνω, σκοτεινιάζω (ἀπὸ ὀργή): *τὴν καρδίαν ἐπικράνθη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ γὰρ τούτου ἀβλυώπησαν αὐτίκα* αὐτ. Η 105.

ἀμβροσία ἡ, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 189, Ε′ 81, 141.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμβροσία.*

῾Η ἀμβροσία ὡς ποτὸ τῶν θεῶν ἀντὶ γιὰ τὸ νέκταρ (῾Η σημασ. ἤδη ἀρχ., L-S στὴ λ. 1)· τὸ εὔγευστο κρασί: *μὲ τὸ κρασὶ τὸ Παριανό, τσῆ Χιὸς θὲ ν’ ἀρχινίσω* (παραλ. 1 στ.) *καὶ μὲ ἀμβροσία τῶν Χανιῶν, τσ’ ’Απαλικῆς μοσκάτο, τὸ νοῦ ντου καὶ τὴ γνώση ντου νὰ βάλω ἀπάνω κάτω* αὐτ. Πρόλ. 189.

ἄμβων ὁ, Διήγ. ῾Αγ. Σοφ. (Băn.) 149^{17}, ’Αξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 1256 (γεν. ἀπὸ μετρ. ἀν. *ἀμβῶνος*), ’Αρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 374.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄμβων.* ῾Η λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄμβωνας*).

Τὸ ὑψηλὸ βῆμα τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ ὅπου διαβάζεται τὸ εὐαγγέλιο καὶ γίνεται τὸ κήρυγμα (῾Η σημασ. ἤδη στὸ Σωκράτη Σχολαστικό, Migne, P.G. 67, 373Β· βλ. Νικήτ. Χων., Βόνν., Γλωσσ., καθὼς καὶ Bréhier, Le monde byzantin Γ′ 237 καὶ Τσοπ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960, 12): *῾Ο πατριάρχης στάθηκεν εἰς ἄμβωνα τὸν μέγαν* (παραλ. 1 στ.) *μὲ δώδεκα σκαλίδια εὔμορφα ἐνδυμένα* ’Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 374.

ἄμε, βλ. *ἄγωμε(ν).*

ἄμε τό, Μαχ. (Dawk.) $150^{10,14}$, Βουστρ. (Σάθ.) 543.

’Από τὸν τ. *ἄμε* ⟨*ἄγωμε* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 111· βλ. καὶ Μενάρδ., ’Αθ. 37, 1926, 62· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἄγωμαν*).

’Αναχώρηση: *διὰ νὰ μὴν μάθουν τὸ ἄμε τοῦ ρηγὸς* Μαχ. 150^{10}· *καὶ εἰς τὸ ἄμε της ἐγίνην μέγαν κλάμαν* Βουστρ. 543.

ἀμὲ καὶ **ἄμε,** βλ. *ἀμή.*

ἀμεθυσία ἡ, ’Ιατροσ. κῶδ. (῎Αμ.) ωπθ′.

’Από τὸ ἐπίθ. *ἀμέθυστος.* Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀ-* στερ. 1β. ῾Η λ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀμεθυσιά.*

’Αποχὴ ἀπὸ τὴ μέθη, νηφαλιότητα (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Περὶ ἀμεθυσίας* δ.π.

ἀμεθύσινος, ἐπίθ., Notizb. (Kug.) 144^{9}.

’Από τὸ οὐσ. *ἀμέθυσος* καὶ τὴν κατάλ. *-ινος.* Πβ. καὶ τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμεθύστινος* (L-S).

Κατασκευασμένος ἀπὸ ἀμέθυστο: *ἐδόθη ἐνέχυρο σταυρὸς χρυσοῦς μετὰ μαργάρων καὶ ὑελίων ἀμεθυσίνων* ὅ.π.

ἀμέθυσος ὁ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) 513^{396}, ῾Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 201^{19}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [99].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμέθυσος* (Bauer, Wört., λ. *ἀμέθυστος*)· πβ. *ἀμέθυστος* (ἐτυμ.) καὶ τὸ σημερ. *ἀμέθυστος* (ΙΛ, λ. *ἀμέθυστος* 3).

Ἡμιπολύτιμος λίθος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Bauer, Wört., λ. *ἀμέθυστος*) : *πλὴν λίθος ἀμέθυσος ἡ Δρόσιλλά μοι* Εὐγεν., Δρόσ. 513^{396}· *ροῦχον πολύτιμον, χρυσοΰφαντον, μαργαρόστρωτον μετὰ τῶν δώδεκα ἐκλεκτῶν λίθων τοῦ τε σαρδίου, παζίου, σμαράγδου, ἄνθρακος, σαπφείρου, ἰάσπου, ὑακίνθου, ἀχάτου, ἀμεθύσου, χρυσολίθου* . . . Ἱστ. πατρ. 201^{19}. —Πβ. *ἀμέθυστος*.

ἀμέθυστος ὁ, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 394.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμέθυστος*. Βλ. Frisk, Wört., H. Diels, Kuhn's Zeitschr. 47, 203 καὶ A. Clausing, Glotta 20, 1932, 292. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ στὴ λ. 3).

Ἡμιπολύτιμος λίθος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II 2): *Εἶχε καὶ εἰς τὸν γύρον της ἐκείνη ἡ κορώνα ἀμέθυστους πολύτιμους καὶ εὔμορφα ζαφείρια* ὅ.π. —Πβ. *ἀμέθυσος*.

ἀμείλικτος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 505.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμείλικτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Σκληρός, ἄσπλαχνος (Προκ. γιὰ πρόσ. ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 2): *Ὁ δράκων ἦλθεν, ἔφθασεν ἀφιλανθρώπῳ γνώμῃ* (παραλ. 2 στ.). *Τίς γράφει γνώμην σιδηρᾶν, ἀμείλικτον καρδίαν, πέτρινα σπλάχνα δράκοντος;* ὅ.π. —Συνών. *ἀκάρδιος* 2, *ἀμάλακτος* 4.

ἀμέλεια ἡ, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 476· *ἀμελία*, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 606, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 40, 110, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 148· *ἀμελιά*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 1, 159, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [139]· *ἀναμελία*, Λίβ. (Wagn.) Ν 2694, 2722, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 148, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 276· *ἀναμελιά*, Πανώρ. (Κριαρ.) Ε' 10, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [305], Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 28.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμέλεια*. Οἱ τ. *ἀμελία, ἀμελιὰ* ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄμελος*. Οἱ τ. *ἀναμελία, ἀναμελιὰ* ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνάμελος*. Πβ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 110. Ὁ τ. *ἀναμελία* καὶ στὸ Βλάχ.· ὁ τ. *ἀναμελιὰ* καὶ στὸ Germano, Vocabolario italiano. Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ, λ. *ἀμέλεια, ἀμελιά*).

1) Ἀμέλεια, ὀλιγωρία, ἀδιαφορία, νωθρότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀμέλεια, ἀμελιά*): *δι' ἐλαφρότητα φρενῶν καὶ ψυχῆς ἀμελίαν* Διγ. Gr. VI 606· *Τρέχουν οἱ σκλάβες σύντομα καὶ ὅλ' ἡ φαμελία· εἰς τὸ παλάτ' οὐκ ἔμεινεν κανεὶς ἀπ' ἀμελία* Δεφ., Σωσ. 148· *ὁποὺ ἔφθειρεν* (ἐνν. ὁ Παλαιολόγος) *κ' ἐχάλασεν τὸ γένος τῶν Ρωμαίων ἀπὸ ἀναμελίας του καὶ τῆς εὐθραύστου φύσης* Παρασπ., Βάρν. C 148· *γιάντα σ' ἐμένα ἐφάνηκε πολλὰ ἡ ἀναμελιά σου καὶ τὰ βερτόνια σου κρατεῖς μακρὰ καὶ τὴ φωτιά σου;* Ροδολ. Δ' [305]· *ἐμεῖς νὰ στέκωμε ἄνεργες καὶ μ' ἀμελιὰ μεγάλη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [139]. Πβ. *ἀμελεύω, ἀμελήτης, ἄμελος, ἀμελῶς*. **2**) Δισταγμός, ἐνδοιασμός, φόβος : *οὕτως ἁρμόζει, φίλε μου, πληροφορήθησέ το· τὰ πάσχουν διὰ τοὺς φίλους τους οἱ κατὰ ἀλήθειαν φίλοι* (παραλ. 1 στ.)· *σέβα εἰς τὴν θάλασσαν κ' ἐσὺ ὡσὰν θωρεῖς καὶ ἐμέναν· ἄφοβος, ἀνεννοίαστος, δίχως ἀναμελίας* Λίβ. Ν 2694· *καὶ ὡς εἶδα ὅτι τὴν θάλασσαν ἐπ' ἀληθείας ἐξέβην καὶ τὴν στερίαν περιπατῶ δίχως ἀναμελίας* . . . Λίβ. Ν 2722. —Πβ. *ἀμελῶ*.

ἀμελεύω, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 144^{15}· *ἀναμελεύγω*, Σαχλ. Β' (Wagn.) ΡΜ 667.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄμελος* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. Γιὰ τὸν τ. *ἀναμελεύγω* βλ. *ἄμελος* (ἐτυμ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δὲ φροντίζω (γιὰ κάτι), παραμελῶ, ἀδιαφορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *διατὶ οἱ φίλοι τοῦ Ἀχομάτη . . . δὲν ἀμελεύανε παρὰ νὰ βοηθοῦνε τοῦ Ἀχομάτη* Χρον. σουλτ. 144^{15}· *κ' ἐγὼ — ἠξεύρει τ' ὁ Χριστὸς — οὐδὲν ἀναμελεύγω τὸ δύναμαι καὶ τὸ μπορῶ ὅλους σας νὰ δουλεύγω* Σαχλ. Β' 667. —Πβ. *ἀμελῶ, ἀμέλεια* 1, *ἀμελήτης, ἄμελος, ἀμελῶς*.

ἀμελήτης ὁ, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 159.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμελητής*. Ὁ ἀναβιβ. τοῦ τόνου ἀπὸ μετρ. ἀν.

Αὐτὸς ποὺ δὲν ὑπολογίζει καὶ ἀδιαφορεῖ (γιὰ κάτι) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ὁ σαθροφόρος βασιλεύς, ὁ πάντων ἀμελήτης* ὅ.π. —Συνών. *ἀμελὴς* 1. Πβ. *ἀμελεύω, ἀμελῶ*.

ἀμελία καὶ **ἀμελιὰ** ἡ, βλ. *ἀμέλεια*.

ἄμελος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 6825· *ἀνάμελος*, Πανώρ. (Κριαρ.) Ε' 65, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 53, Β' 379, Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 24.

Ἀπὸ τὸ *ἀμελῶ* κατὰ τὸ σχῆμα *ἀδικῶ* - *ἄδικος*, *κυρῶ* - *ἄκυρος*, *λαλῶ* - *ἄλαλος*, κλπ. (Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 109). Ὁ τ. *ἀνάμελος* ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* (γιὰ τὸ τελευταῖο αὐτὸ βλ. ΙΛ, λ. *ἀ-* στερ. 1δ) καὶ τὸ *ἄμελος* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 100-10, ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 33· Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 77-8). Ὁ τ. καὶ στὸ Βλάχ., λ. *ἀνάμελος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. κοιν. καὶ σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ φροντίζει (γιὰ κάτι), ἀμελής, φυγόπονος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὡς ἦτον γὰρ παμφρόνιμος στρατιώτης εἰς τὰ πάντα* (ἐνν. ὁ Κάρλος), *οὐδὲν ἐγίνη ἄμελος νὰ τὸν καταφρονήσῃ* (ἐνν. τὸν Κουραδὴ καὶ τὰ φουσάτα του) Χρον. Μορ. Η 6825· *κ' ἡ ἀφεντιά σου ἀνάμελος δὲν καρτερεῖ νὰ πάρῃ ἀπόσταν ἐγεννήθηκε κιαμιὰ ἀπὸ κεῖνο χάρη* (ἐνν. τὸ ριζικό) Ἐρωφ. Β' 379. —Πβ. *ἀμελήτης*, καθὼς καὶ *ἀμελεύω, ἀμελῶ*.

ἀμελῶ, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 402, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1349, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. (Legr.) 397, 592, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 354, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 204, 357, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 18, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 7, 16 (ἔκδ. *μέλλεις*· διορθώσ. *ἀμελεῖς*), Διγ. (Lambr.) Ο 1516, 1624, 2712· *ἀναμελῶ*, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. (Legr.) 270, 464, Ζήν. (Σάθ.) Γ' 167.

Τὸ ἀρχ. *ἀμελῶ*. Ὁ τ. *ἀναμελῶ* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *ἀνάμελος*, βλ. *ἄμελος* (ἐτυμ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Παραμελῶ, ἀδιαφορῶ (γιὰ κάτι), καθυστερῶ (κάτι), διστάζω (νὰ . . .) (συνήθως μὲ ἄρνηση) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὅστις φιλήσειεν ἐγγὺς τοῦ ὕπνου οὐχ ὑστερεῖται, ὁ δὲ φιλῶν ἀπόμακρα μὴ ἀμελῇ τὰς νύκτας* Διγ. Gr. VI 402· *καὶ ἀπὸ ὅσον θέλω δυνηθῆ νὰ μὴ τὸ ἀμελήσω* Χρον. Τόκκων 1349· *Μηδὲν ἀναμελήσετε, ποσῶς μηδὲν σταθῆτε* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 464· *τὸ ἔχετε διὰ νὰ ποίσετε μηδὲν τὸ ἀμελῆτε* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 592· *ἂς δράμωμεν εἰς τὰ τειχιά, μηδόλως ἀμελοῦμεν* Ριμ. Βελ. 357· *ποιὸ φταίξιμο ἀναμέλησα εἶδες γιὰ τὸ παιδί μου;* Ζήν. Γ' 167· *ἀλλὰ τὸ ἀμπέλι ἠμέλησε* (ὑποκ. αὐτὸς) *καὶ ἐρήμαξεν* Χειλᾶ, Χρον. 354. —Πβ. *ἀμελεύω*.

ἀμελῶς, ἐπίρρ., Τρωικὰ (Praecht.) 521^{13}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1139, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 1929.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀμελῶς*.

Μὲ τρόπο ἀδιάφορο, ἀσυλλόγιστα: *λόγον προσαπαιτούμενοι τῶν αἰχμαλωτισθέντων καὶ τῶν φθαρέντων ἀμελῶς παρὰ τῶν Μακεδόνων* Βίος Ἀλ. 1929· *ὡς δὲ τὸ ἔρριψάν το οὕτως ἀμελῶς εἰς τὰ κλαδία* (ἐνν. τὸ παιδίν), *ηὗρασίν το βοσκοὶ* Τρωικὰ 521^{13}.

ἀμεντιάζω, βλ. *ἀμαντιάζω*.

ἀμερὰς ὁ, βλ. *ἀμιράς*.

ἀμερεμν—, βλ. *ἀμεριμν—.*

ἀμερέμνου, ἐπίρρ., Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 182[11].

᾿Απὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀμέρεμνα* μὲ ἐπίδρ. ἐπιρρ. σὲ *-ου* (*ὅπου, μονιτάρου, ἀλάργου*)· βλ. καὶ Ξανθουδίδη, ᾿Ερωτόκρ., Γλωσσ., λ. *ἀμέριμνος.*

Χωρὶς φροντίδα ἢ φόβο: *᾿Ετρώγαν κ᾿ ἐκοιμούντανε κ᾿ ἐπίνασι ἀμερέμνου κ᾿ ἠρχούντανε κ᾿ ἐχαίρουνταν στὴν χώραν τοῦ Ρεθέμνου* ὅ.π. —Πβ. *ἀμέριμνα* 1.

ἀμέριμνα, ἐπίρρ., Διδ. Σολ. (Legr.) P 1, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 192[17], 194[23], 197[27], Διγ. (Hess.) Esc. 847, Διγ. (Καλ.) Esc. 847, Πουλολ. (Krawcz.) 650, Λίβ. (Μαυρ.) P 2029, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1794, Esc. 2517, Λίβ. (Wagn.) N 651, ᾿Αχιλλ. (Haag) L 340, ᾿Αχιλλ. (Hess.) L 320, ᾿Αχιλλ. (Λαμπρ.) O 228, Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. (Legr.) 885, Μαχ. (Dawk.) 424[32], Ριμ. κόρ. (Pern.) 752, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 44[28], Θυσ. (Μέγ.[2]) 4· *ἀμέρεμνα,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 772, 2955, 3052, 4365, Λίβ. (Wagn.) N 772.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀμέριμνος.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Χωρὶς φροντίδα ἢ φόβο, ξένοιαστα (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *᾿Εσύ, κόρη, ἀπεμερίμνησες καὶ ἀμέριμνα κοιμᾶσαι* Διγ. (Καλ.) Esc. 847· *ὡσὰν ἔκαμε τὴ νίκη, . . . ἔτρωγε καὶ ἔπινε καὶ ἐξεφάντωνε ἀμέριμνα καὶ δὲν εἶχε ἔννοιαν* Χρον. σουλτ. 44[28]. Πβ. *ἀμερέμνου·* **β**) ἐλεύθερα· νόμιμα: *καὶ τότες ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμνος ὁ πουλητιός, ἤγουν ὁ διαλαλητὴς καὶ ἐκεῖνος ὁποὺ ἦτον τὸ πράγμαν ἐδικόν του ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ τὸ περιλάβῃ ἀμέριμνα ὥσπερ ἐδικόν του πράγμαν ὅτι ἔνι κείμενον* ᾿Ασσίζ. 197[27].

ἀμεριμνία ἡ, Σπαν. (Hanna) O 213, Hist. imp. (Mor.) 99, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2541, Διγ. (Καλ.) A 3709, Βίος ᾿Αλ. (Reichm.) 1943, Θεολ., Τζίρ. (Λάμπρ.) 356[20], Βίος όσ. ᾿Αθαν. (Βέης) 247, Δούκ. (Grecu) 119[8], 123[20], ῎Εκθ. χρον. (Lambr.) 59[20-1], ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 615, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 188 ρβ΄· *ἀμερεμνία,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 433.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμεριμνία.*

α) ᾿Απουσία φροντίδας, μέριμνας, φόβου· ἀφροντισιά, ἀδιαφορία, ξεγνοιασιά, ἡσυχία (῾Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S· πβ. καὶ τὴν πιὸ προχωρημένη σημασ. «ἐξασφάλιση», ἀλλὰ καὶ «συνθήκη ποὺ ἐξασφαλίζει», «σύμφωνον ἀσφαλείας» στὰ παλιότερα βυζ., ἀλλὰ καὶ τὰ κατόπιν χρόνια, Zucker, BZ 30, 1930, 152): *καὶ καθίσας ἐν πότοις καὶ ἀμεριμνίαις, εὐφραινόμενος καὶ ἀσελγαίνων* Δούκ. 123[20]· *οὐ γὰρ εὑρέθησαν ἐν ὅπλοις, ἀλλ᾿ ἦσαν ἐν ἀμεριμνίᾳ καθεύδοντες* ῎Εκθ. χρον. 59[20-1]· **β**) ἀδιαφορία (προκ. γιὰ ἐκπλήρωση ὑποχρεώσεων): *Περὶ χρεῶν ἀμεριμνίαι καθολικαὶ* Βακτ. ἀρχιερ. 188 ρβ΄.

ἀμέριμνος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 117, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 181, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 122[26], 132[23], 136[27], 140[11,18-9], 148[25], 153[21,26], 154[3], 167[4,14], 173[15], 193[31], 205[12,16,25], 208[11,23], 221[9], 225[7,9], 286[15], 289[5], 290[27], 297[22], 303[7], 405[6], Διγ. (Mavr.) Gr. IV 1045, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 401, Φλώρ. (Κριαρ.) 775, Λίβ. (Μαυρ.) P 92, Λίβ. (Lamb.) N 111, 146, Λίβ. (Wagn.) N 111, 146, Χρον. Τόκκων (Schirò) 2137, Δούκ. (Grecu) 313[11], ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 983, 1783, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α΄ 727, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 240[13]· *ἀμέρεμνος,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 92, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 131[33].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμέριμνος.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α[1]) Ποὺ εἶναι χωρὶς φροντίδες, ξένοιαστος (῾Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. I, καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸν νοῦν σου τὸν ἀμέριμνον μέριμνα νὰ δουλώσῃ* Λίβ. (Lamb.) N 146· **α[2]**) ποὺ δὲν ἔχει φροντίδες (γιὰ κάτι), ἀδιάφορος: *τάχατε, λέγει, ἀμέριμνος ὑπάρχει διὰ τὴν κόρην* Φλώρ. 775· **β**) ἀπαλλαγμένος (ἀπὸ κάτι): *ἦτον ὁ νοῦς μου ἀμέρεμνος καθόλου ἀπὲ τὸν πόθον* Λίβ. Esc. 92· **γ**) χωρὶς ἀνησυχία (γιὰ κάτι), ἀνυποψίαστος: *καὶ Φράγκον δὲν ἐλπίζασι . . . κ᾿ ἐκείτουνταν ἀμέριμνοι μὲ δίχως νὰ φοβοῦνται* Τζάνε, Κρ. πόλ. 240[13]· *κ᾿ ἐκάθετον ἀμέριμνος ἔτσι χωρὶς φουσάτα* ῾Ιστ. Βλαχ. 983· **δ**) ἀπαλλαγμένος ἀπὸ εὐθύνη, ἀθῶος: *πάντες ἔνι ἀμέριμνοι μὲ δίκαιον ἀπ᾿ ἐκεῖνον τὸν φόνον* ᾿Ασσίζ. 208[23]· *καὶ ἐν τούτῳ μένει ἀμέριμνος, τουτέστιν κίτες κατὰ τὴν ἀσσίζαν* ᾿Ασσίζ. 289[5]. Συνών. *κίτες.*

ἀμεριμνῶ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1991, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 136[29-31], 175[10], Λίβ. (Lamb.) Sc. 1792, Λίβ. (Wagn.) N 2635, Μαχ. (Dawk.), 358[17], 454[30], Συναξ. γυν. (Krumb.) 1178· *ἀμερεμνῶ,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 2953.

Τὸ μτγν. *ἀμεριμνῶ.*

Α΄ ᾿Ενεργ. **α**) εἶμαι χωρὶς φροντίδες, βρίσκομαι σὲ ἡσυχία (῾Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ἀμεριμνοῦσι τὸ λοιπὸν ἀπὸ χαρᾶς ἐκείνης* Καλλίμ. 1991· *ἐψηλῶσαν τα* (ἐνν. τὰ τείχη) . . . *καὶ ἐβάλαν . . . πολεμιστάδες καὶ ἐδιαφεντεύγουνταν καὶ ἀμεριμνῆσαν* Μαχ. 358[17]. Πβ. *ἀπομεριμνῶ·* **β**) ἀδιαφορῶ: *ἡ κόρη κόπτεται δι᾿ ἐσᾶς καὶ ἐσεῖς ἀμεριμνεῖτε* Λίβ. Sc. 1792· **γ**) παραμελῶ (κάποιον), ἀδιαφορῶ (γιὰ κάποιον): *τότες ἄλλους ἀγαποῦσαν κ᾿ ἐκεινοὺς* (=τοὺς συζύγους των) *ἀμεριμνοῦσα* (Ξανθ., BZ 16, 1907, 477, διόρθ. *ἀμεριμνοῦσαν ἢ δὲ μεριμνοῦσαν*) Συναξ. γυν. 1178. **Β΄** (Παθητ.) γίνομαι ἀμέριμνος (ὡς πρὸς κάτι), ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ εὐθύνη: *Περὶ τοῦ κρατοῦντος πράγμαν ἄδικα . . . διὰ ν᾿ ἀμεριμνηθῇ ἀπ᾿ ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν* ᾿Ασσίζ. 175[10].

ἀμεριμνώνω, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 136[29,31].

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀμέριμνος.*

Α΄ (᾿Ενεργ.) κάνω κάτι ἀμέριμνο. **Β΄** (Παθητ.) (προκ. γιὰ χρέος) ἐκλείπω, ἐξοφλοῦμαι: *νὰ πουλήσῃ ἀπὲ τὰς κληρονομίας τῆς γυναικός του, νὰ γίνεται ἀμέριμνος ἀπὲ τὸ χρέος του, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, ὅτι ἀπὲ τὰ ἀγαθὰ τῆς γυναικός του ἐντέχεται νὰ ἀμεριμνωθῇ τὸ χρέος τοῦ ἀνδρός της καὶ ἀπὲ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρὸς ἐντέχεται νὰ κιτιαστοῦν, ἤγουν ν᾿ ἀμεριμνωθοῦν τὰ χρέη τῆς συμβίας* ᾿Ασσίζ. 136[29,31]. —Πβ. *κιτιάζω·*

ἀμερίμνως, ἐπίρρ., Διγ. (Mavr.) Gr. IV 433, Βίος όσ. ᾿Αθαν. (Βέης) 252, Δούκ· (Grecu) 141[32], 363[14], ῎Εκθ. χρον. (Lambr.) 73[27].

῾Η λ. ἤδη σὲ ἐπιγρ. (L-S).

α) Χωρὶς φροντίδα, ξένοιαστα: *πῶς ἐπελάθου πάντερπνε, νέας ἡμῶν ἀγάπης καὶ ἡδέως καθύπνωσας ἀμερίμνως, εὐκόλως;* Διγ. Gr. IV 433· *καὶ τὴν πᾶσαν φροντίδαν ἔχων ἀμερίμνως ὁ γέρων ἡσύχαζε* Βίος όσ. ᾿Αθαν. 252. Πβ. *ἀμερέμνου, ἀμέριμνα* α· **β**) χωρὶς ἀνησυχία· ἄφοβα, ἀνενόχλητα: *σὺ δ᾿ ἐμὸς πενθερὸς γενήσῃ καὶ ἔκτοτε ἔσο ἀμερίμνως διάγων ἐν τῇ σῇ ἡγεμονίᾳ* Δούκ. 141[32]· *῾Ως χθὲς γὰρ καὶ πρότριτα θαρρῶντες ἀμερίμνως ἐκοιτάζοντο* Δούκ. 363[14].

ἀμέριστος, ἐπίθ., ᾿Αξαγ., Κάρολ. Ε΄ (Ζώρ.) 1234.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμέριστος.*

᾿Αδιαίρετος (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S· γιὰ τὴ χρήση πβ. τὰ *ἀμέριστος θεία οὐσία* καὶ *ἀμέριστος λόγος,* Lampe, Lex. στὴ λ. B1 καὶ B2): *Καὶ ταῦτα δ᾿ εἰσιέναι σε* (ἐνν. τὸν Κάρολον Ε΄) *ἐπὶ τῆς θεοκτίστου, λαμπρᾶς, ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἀμερίστου* ὅ.π.

ἄμερος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 179, βλ. *ἀμέρωτος.*

ἀμέρωτος, ἐπίθ., Πανώρ. (Κριαρ.) Α΄ 137, Πιστ. Βοσκ. (Joann). IV 2, 170 (βλ. πιὸ κάτω, σημασ.), Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α΄ [462].

᾿Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *μερώνω.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀδάμαστος, ἄγριος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Μὲ τὸν καιρὸ μερώνονται τ' ἀμέρωτα λιοντάρια* Πανώρ. Α' 137· *τ' ἀμέρωτου* (χφ. *τοῦμερου* τοῦ· ἐκδ. *ἄμερου* τοῦ· διορθώσ.) *ταυριοῦ τὶς θυμωμένες κοῦτλες* Πιστ. Βοσ. IV 2, 179· *Καὶ πῶς ὀργὴν τόσον πολλὴν βαστοῦν εἰς τὴν καρδιάν τους οἱ οὐρανοὶ κι' ἀμέρωτην κρατοῦν τὴν μάνητάν τους* Σουμμ. Παστ. φίδ. Α' [462]. —Πβ. *ἀνημέρωτος*.

ἄμες, βλ. *ἄγωμε(ν)*.

ἀμέστεν, βλ. *ἄγωμε(ν)*.

ἀμετάδοτος, ἐπίθ., Δελλ. (Μανούσ.) Α' 2497, 2600, 2638, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 252.

Ἡ λ. ἤδη σὲ σχόλ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀμεταδότως*.

Ποὺ δὲ δίνει, δὲ χαρίζει· ἄσπλαχνος, σκληρὸς (Ἡ σημασ. ἤδη σὲ σχόλ., L-S): *καὶ γίνουνται ἀμετάδοτοι, πτωχὸν οὐκ ἐλεοῦσι* Δελλ. Α' 2638· *ἄρχοντες ἀνελεήμονες, ἐπίσκοποι ἀμετάδοτοι, πατριάρχαι ἀκάρδιοι* Ἀποκ. Θεοτ. 252. —Πβ. *ἀκάρδιος*.

ἀμετάθετος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 1044, Φλώρ. (Κριαρ.) 1060, Λίβ. (Μαυρ.). Ρ 2092, 2194, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1872, 2026, 2170, Esc. 697, 2208, 3030, 3431, Ν 573 Λίβ. (Wagn.) Ν 573, 1946, 2707, 2847, 3050, Ἰμπ. (Κριαρ.) 183, 322, Δούκ. (Grecu) 137[23], Συναδ., Χρον. (Πέννας) 55.

Ἡ λ. ἤδη σὲ ἐπιγρ. (L-S.)

Ἀμετάβλητος, σταθερός, μόνιμος (Ἡ σημασ. ἤδη σὲ ἐπιγρ., L-S): *Καὶ ὡς εἶδεν ἀμετάθετον τὴν γνώμην μου εἰς τὸ πράγμα* Λίβ. Esc. 3431· *ὡς εἶδαν ἀμετάθετον τὸν νοῦν καὶ τὴν βουλήν του* Ἰμπ. 183· *τὴν τύχην του ἔχει σύνεργον νὰ πολεμῇ τὸν χρόνον καὶ δήμιον του ἀμετάθετον τὴν μοίραν του εἰς τὸν κόσμον* Λίβ. Esc. 2208.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = τὸ ἀμετάβλητο, σταθερότητα, ἐπιμονή: *τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης* Δούκ. 137[23]· *Βλέπουν καὶ τὸ ἀμετάθετον τῆς θλίψης τῆς τοσαύτης* Φλώρ. 1060· *τέλος πάντων ἰδόντες τὸ ἀμετάθετον τὸν ἔβαλαν τὸ κεφάλι του εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας καὶ μὲ τὸ πελέκι ἔκοψαν τὴν κεφαλήν του* Συναδ. Χρον. 55.

ἀμετάκλωστος, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 521[18], Μανασσ., Ἀριστ. (Τσολ.) ΙΙ 463, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1145, Ἑρμον. (Legr.) Β 89.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *μετακλώθω*.

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ κλωσθῇ γιὰ δεύτερη φορά· (μεταφ.) ἀμετάτρεπτος: *ἀλλ' ἦσαν ἀμετάκλωστα τὰ νήματα τῆς τύχης* Μανασσ., Χρον. 1145· *τὰ γὰρ ῥήματα τῆς τύχης ἀμετάκλωστα γὰρ εἶναι καὶ τὸ κυρωθὲν καθάπαξ οὐ γὰρ ἦν ἀναλυθῆναι* Ἑρμον. Β 89.

ἀμετανόητος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὐστρ.) 53, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 82, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 925, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2298.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμετανόητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Τὸ ἐπίρρ. *ἀμετανόητα* ἤδη στὸν Ἐφραὶμ Σύρο (Lampe, Lex., λ. *ἀμετανόητος* 2) καὶ ἄλλους.

Ποὺ δὲ μετανοεῖ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀμμ' εἶν' ἀμετανόητοι, πολλὰ κριματισμένοι* Θρ. Κύπρ. Μ 82.

ἀμετάστετα, ἐπίρρ., Φορτουν. (Ξανθ.) Β' 421.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. **ἀμετάστετος*, ποὺ ἀπὸ τὸ *μεταστένομαι* (Κείμ. ἀγ. Δημ., Λαούρδ., 398). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. τὸ ἐπίρρ. *ἀμετάστατα* στὸ Βλάχ.

Ἀμετάπειστα, σταθερά, ἀμετάτρεπτα: *κι' ἀνίσως καὶ δὲ συβαστῇ . . .* (παραλ. 1 στ.), *μὰ νὰ βαλθῇ ἀμετάστετα τοῦ γέρο νὰ τὴ δώσῃ* ὅ.π.

ἀμετάστρεπτος, ἐπίθ., Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 168[12].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμετάστρεπτος* (L-S).

Ποὺ δὲ γυρίζει πίσω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *αὐτοὶ δὲ πάντοτε ἔφευγον παρὰ τὸν ποταμὸν ἀμετάστρεπτοι* ὅ.π.

ἀμεταστρεφής, ἐπίθ., Δούκ. (Grecu) 163[27].

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *μεταστρέφω*. Πβ. τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμετάστροφος*.

(Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ δὲν παρέχει δυνατότητα ἐπιστροφῆς, ἀγύριστος: *Διαβὰς οὖν τὴν πρὸς τὸν Ἅδην ἀμεταστρεφῆ ὁδὸν κατέλιπε τὸν πρῶτον τῶν υἱέων αὐτοῦ ἀρχηγὸν Τούρκων, τὸν καλούμενον Μουρὰτ* ὅ.π.

ἀμετάτρεπτος, ἐπίθ., Βέλθ. (Κριαρ.) 117, 991, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 99[8], Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 139[14], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [711].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμετάτρεπτος*.

Ἀμετάβλητος, ἀμετάπειστος, σταθερὸς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *εἰ δ' ἴσως ἀμετάτρεπτον ἴδητε τὴν βουλήν του* (παραλ. 1 στ.), *ἐπάρετέ τον πεταστόν, γοργογυρίσετέ τον* Βέλθ. 117· *ὅτι ἡμεῖς δὲν παρασαλεύομεν ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων νόμων, ἀμὴ κρατοῦμεν αὐτοὺς καὶ διαφενδεύομεν νὰ εἶναι ἀσάλευτοι καὶ ἀμετάτρεπτοι εἰς τοὺς αἰῶνας* Ἱστ. πατρ. 99[8]. —Συνών. *ἄκλιτος, ἀκλόνητος, ἀμετάθετος, ἀπαρασάλευτος*.

ἀμετατρέπτως, ἐπίρρ., Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 419.

Ἡ λ. ἤδη σὲ Σχόλ. (L-S).

Ἀπαρασαλεύτως, ἀδιαφιλονείκητα, ἀναντίρρητα: *δεόμενος τὸν καίσαραν ποιῆσαι συμφωνίαν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ οἱ αὐτοῦ δότωσαν αἰωνίαν ὑποταγὴν καὶ μυριὰς τάλαντ' ἀμετατρέπτως καὶ ἕως οὗ σκανδαλισθῇ, ἀλλὰ πληροῖ κατ' ἔτος* ὅ.π.

ἄμετε καὶ **ἀμέτε,** βλ. *ἄγωμε(ν)*.

ἄμετρα, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 55, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 73[8], 122[8], 322[6], 373[25], Διγ. (Mavr.) Gr. VI 645, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2514, Διγ. (Καλ.) Α 3682, Ἑρμον. (Legr.) Χ 344, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 62, Σοφ. πρεσβ. (Schick) Β 356, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 393[14], Διγ. (Lambr.) Ο 891, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 181[25], 314[10], Διακρούσ. (Ξηρ.) 69[61].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄμετρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χωρὶς μέτρο, ὑπερβολικά, ἄφθονα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ καυχωμένη ἄμετρα θαρροῦσα τοῦ ἰσχύειν* Διγ. Τρ. 2514· *ὡς εἶδαν τὰ ἀδέλφια της πῶς ἄμετρα θρηνᾶται* Διγ. Ο 891· *νὰ τὸν δέρουσιν ἄμετρα* Ἀσσίζ. 73[8]· *καὶ νὰ τρῶ καὶ νὰ πίνη ἄμετρα* Ἀσσίζ. 122[8]· *ἕνα φορτὶ . . . ὁποὺ κ' ἐκεῖνο ἄμετρα τοὺς Τούρκους ἐκυνήγα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 314[10]. —Πβ. *ἀμέτρητα, ἀμετρίως* β.

ἀμέτρετος, βλ. *ἄμετρος*.

ἀμετρησία ἡ, Λίβ. (Lamb.) Esc. 730, βλ. *πονοαμετρησία*.

ἀμέτρητα, ἐπίρρ., Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 666, Ἰμπ. (Κριαρ.) 622, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 110, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [70], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 582[21].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀμέτρητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Χωρὶς μέτρο, ὑπερβολικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ἔκοψεν τὰ μαλλίτσια της, ἀμέτρητα ἐλυπᾶτον* Ἰμπ. 622· *γονατιστὴ ἐστάθηκεν, ἀμέτρητα καὶ κλαίγει* Θρ. Κύπρ.

Κ 110· *καὶ πολεμοῦμ' ἀμέτρητα καὶ ὁλημερνὶς μαλώνω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 582^{21}. —Πβ. *ἄμετρα, ἀμετρίως* β.

ἀμέτρητος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 6, 41, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 168.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμέτρητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀνεξάντλητος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *Ἔτσι κ' ἐγὼ ὁ καημένος* (παραλ. 1 στ.) *σὲ δυὸ πεθυμισμένες βρύσες, ὁποὺ τῶς* (ἔκδ. *τίς*· διορθώσ.) *δίδει μιὰ ἀμέτρητη καρδιὰ νερὸ ὡς κρουστάλλι* Πιστ. βοσκ. III 6, 41. **2**) Ποὺ δὲ μετρᾶ, ποὺ δὲν ὑπολογίζει, ἀσυλλόγιστος, ἀσύνετος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Βλέποντας τὸ λοιπὸν οἱ ἄρχοντες τὴν γνώμην τοῦ πρεβεδούρου ἐτούτην τὴν ἄπρεπην καὶ ἀμέτρητην, ὁποὺ ἔπιασε καὶ δὲν ἤθελε νὰ συμπέσῃ...* Σουμμ., Ρεμπελ. 168. Πβ. *ἄμετρος* 2.

ἀμετρία ἡ, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 168.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμετρία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ νὰ μὴ μετρᾶ, νὰ μὴ σταθμίζῃ κανεὶς σοβαρὰ τὰ πράγματα· ἐπιπολαιότητα, ἀπερισκεψία: *ἐθαυμαχτήκανε καὶ ἐπικραθήκανε βλέποντας τὴν ἀμετρία του καὶ τὴν ἀγνωσύνην τοῦ αὐτοῦ πρεβεδούρου* ὅ.π. —Πβ. *ἀγνωσύνη, ἄμετρος*.

ἀμετρίως, ἐπίρρ., Διήγ. Βελ. (Cant.) 80, 462, Φλώρ. (Μαυρ., Ἐκλ. Α') 1860.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄμετρος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ ἐπιρρ. *μετρίως*. Πβ. τὸ ἐπίρρ. *ἀμετρὶ* στὴ Σούδα (L-S Κων/νίδη).

α) Σὲ μεγάλο πλῆθος, σὲ μεγάλο ἀριθμό: *ὁ βασιλεὺς ἀρμάτωσεν κάτεργα ἑβδομήντα, ... γαλιότες καὶ πλοιάρια, τζιβοῦδες ἀμετρίως* Διήγ. Βελ. 80· **β**) πάρα πολύ, ὑπερβολικά: *καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ του χαίρουνται ἀμετρίως* Φλώρ. 1860. Πβ. *ἄμετρα, ἀμέτρητα*.

ἀμετρόβιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6334.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμετρόβιος*.

Μακρόβιος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl.): *ὅς κατὰ μὲν τὸν χρόνον ἀμετροβίοις ἤριζε κορώναις μακρογήρως* ὅ.π.

ἄμετρος, ἐπίθ., Ἀπολλών. (Janss.) 210, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 27^{4}, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 452, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 1.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄμετρος*.

1) (Προκ. γιὰ πράγμα, κλπ.) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ μετρηθῇ, νὰ ὑπολογιστῇ (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *Χρόνος ἐδῶ οὐ γίνεται, ἡμέρα οὐ χωρίζει, ἀλλὰ τὸ σκότος τ' ἄμετρον τρέχει καὶ ὀμπρὸς τανύζει* Ἀπόκοπ. 452. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ὑπερβολικός, ποὺ ὑπερβάλλει (σὲ κάποιο συναίσθημα ἢ σὲ μιὰ ἰδιότητα): *ν' ἀνοίξῃ τὴν καρδίτσαν σου ἐκ τὴν πολλὴν τὴν λύπην καὶ σὺ ἐγένου λυπηρὸς καὶ ἄμετρος τῆς λύπης* Ἀπολλών. 210· *Ὕψιστε, μέγα βασιλεῦ, ἄμετρέ τε* (ἔκδ. Wagn., Carm. Gr., *ἀμέτρετε*· Μπουμπ. *ἄμετρε τῶν*· λιγότερο πιθ. διόρθ. Κριαρ., Ἑλλην. 14, 1955, 495· ἴσως προτιμητέα ἡ ἀνάγνωση *ἄμετρέ τε*) *θαυμάτων* Σκλάβ. 1. **3**) (Προκ. γιὰ πρόσ. ἐπίσης) ποὺ δὲ μετρᾶ τὰ λόγια του, ἀσύνετος, ἀπερίσκεπτος, ἐπιπόλαιος (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ στὴ λ. *ἀμέτρητος* 2): *Ἐσεῖς ποὺ μὲ τὰ ὦτα σας ἐμὲν ἀκοῦτε ἀνέρπαστος τὴν γλῶτταμ μου πῶς κυματίζω μετὰ δακρύων πληξικῶν καὶ κατινίζω στὸν λογισμόν σας γι' ἄμετρον μὲμ μὲ ψηφᾶτε* Κυπρ. ἐρωτ. 27^{4}. Πβ. *ἀμέτρητος* 2.

ἀμή, σύνδ., Τρωικὰ (Praecht.) 530^{9}, Σπαν. (Hanna) Α 537, 625, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 108, Διδ. Σολ. (Legr.) Ρ 18, 78, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 285, Αἰν. ᾆσμ.

(Παπαδ.-Κερ.) 31, Διγ. (Hess.) Esc. 110, 672, 1299, 1331, κλπ., Διγ. (Καλ.) Esc. 334, 444, Βέλθ. (Κριαρ.) 211, Ἑρμον. (Legr.) Θ 41, Λ 218, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2671, 4134, 7811, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2671, 7811, 9086, Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 184, 288, Πουλολ. (Krawcz.) 409, 459, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 893, Πτωχολ. (Schick) P 82, 282, Φλώρ. (Κριαρ.) 1335, 1421, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 56, Ἀχιλλ. (Haag) L 1278, Ἀχιλλ. (Hess.) L 1254, 1258, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 193, 311, 582, Rechenb. (Vog.-Hung.) 46^{2}, 72^{4}, Θρ. πατρ. (Krumb.) 29, 59, 65, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 11, 571, 998, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 19, 42, 326, Βησσ., Ἐπιστ. (Λάμπρ.) 22^{10}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 10^{26}, 60^{1}, 76^{12}, 88^{36}, Θησ. (Foll.) I 34, 90, 105, 130, Θησ. (Βεν.) Β' [12^{3}], Γ' [28^{8}], Ch. pop. (Pern.) 510, 853, Ἀρμούρ. (Κυριακ.) 55, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 75, 211, 420, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 42, Σαχλ. (Vitti) N 71, 333, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 102, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 13, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 37, 237, 286, 439, Ἰμπ. (Legr.) 66, Συναξ. γυν. (Krumb). 66, 117, 302, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 10, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 357, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 92, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 272, 278, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 83, Ἀχέλ. (Pern.) 558, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 67^{15}, 71^{9}, 138^{6}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 100^{1}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 100^{8}, 155^{8}, 162^{11}, 173^{8}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 394, Ἀλφ. (Κακ.) 11^{34}, Δωρ. Μον. (Hopf) 238, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 42, Δωρ. Μον. (Buchon) XXXIII, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 387, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 130, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 476, Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 166, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 141, 244, 1064, κλπ., Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 158^{4}, 162^{1}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 313^{3}, 322^{17}, 351^{17}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 505, 517, Β' 940, 1612, Γ' 1030, Ε' 1299, Θυσ. (Μεγ.²) 221, 227, 236, 436, Εὐγέν. (Vitti) 694, 834, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [1293], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [424], Χορ. γ' [12], Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 173 ιβ', Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 529, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 248^{17}, 527^{25}, 582^{13}· *ἄμη*, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 60^{1}, 69^{6}· *ἀμμέ*, Ἀσσίζ (Σάθ.) 29^{16}, 31^{21}, 41^{20}, 43^{10}, 50^{11}, 52^{5}, 53^{26}, 64^{20}, 69^{13}, 88^{22}, 90^{16}, 92^{30}, 97^{27}, 100^{8}, 105^{29}, 171^{15}, 179^{17}, 301^{15}, 341^{20}, 413^{12}, 422^{24}, κλπ., Μαχ. (Dawk.) 12^{14}, 110^{19}, 176^{11}, 256^{23}, 366^{30}, 426^{18}, 428^{12}, 434^{22}, 456^{18}, 518^{25}, 524^{16}, 526^{27}, 588^{23}, 656^{25}, κλπ., Βουστρ. (Σάθ.) 417, 434, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 7^{12}, 9^{12}, 14^{5}, 21^{2}, 27^{8}, 30^{7}, 61^{5}, 70^{14}, 76^{5}, 80^{10}, 86^{5}, 90^{5}, $98^{8,20}$, 107^{19}, 109^{8}, 110^{30}, κλπ., Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) 329· *ἀμέ*, Διγ. (Hess.) Esc. 1224, Πτωχολ. (Schick) P 108, Φλώρ. (Κριαρ.) 1370, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 230, 276, Φυσιολ. (Legr.) 1087, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{130}, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 33, 258, Ἀχιλλ. (Haag) L 111, Ἀχιλλ. (Hess.) L 702, 1254, 1258, Ἰμπ. (Legr.) 275, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 12, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 1733, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 52, 78, Σαχλ. (Vitti) N 344, Σαχλ. Α', (Wagn.) PM 79, 216, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 474, 479, 663, 712, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 366, Ἐπίλ. I 537, 543, 548, Ἀλφ. (Κακ.) 11^{30}, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 234, Β' 237, 393, Γ' 84, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 3, 197· IV 7, 45, Φαλλίδ. (Ξανθ.) 20, 46, 63, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 1990, Θυσ. (Μέγ.²) 292, Στάθ. (Μανούσ.) Γ' 353, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [20,445], Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ) 857, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 138, Ἰντ. α' 13, Β' 97, Δ' 2, Διακρούσ. (Ξηρ.) 87^{4}, 101^{21}, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 518, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 150^{15}, 370^{17}, 459^{1}, 461^{15}, 484^{10}, 511^{13}, 518^{26}, 550^{6}, 555^{18}, 571^{4}, κλπ.· *ἄμε*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 56^{24}, 69^{6}· *ἀνμέ*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 158^{21}, 287^{18}, 290^{28}, 299^{23}, 315^{7}, 325^{15}, 352^{7}, 458^{20}, 519^{28}, 530^{19}, 561^{26}· *ἀμμά*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 21^{2}, 32^{5}, 54^{7}, 55^{7}· *'μμά*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 4^{5}, 18^{7}, 75^{32}, 94^{72}, 137^{21}· *ἀμά*, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 191.

Οἱ τ. *ἀμμή, ἀμὴ* ἀπὸ τὸ ἀρχ. *εἰ μὴ - ἂν μὴ* (Κοραῆ, Ἄτ. Β' 40, Ψάλτη, Ἀθ. 28, 1916, ΛΑ 39, 41). Οἱ τ. *ἀμμέ, ἀμὲ* ἀπὸ τὸ *ἀμμὴ* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *δὲ* (Χατζιδ., Ἀθ. 20, 1908, 577, Ψάλτη, ὅ.π. 43). Οἱ τ. *ἀμμά, ἀμὰ* ἀπὸ τὸ *ἀμμὴ* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀλλά*, καθὼς καὶ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρ. σὲ *-α* ἢ ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ ἰταλ. *ma* (Ψάλτη, ὅ.π. 43). Γιὰ τοὺς τ. *ἄμη, ἄμε* πβ. τὸ σημερ.

ἰδιωμ. τ. *ἄμα* (Ψάλτη, ὅ.π. 38, 41). Ἐσφαλμ. ἡ ὑπόθεση τοῦ Τζαρτζ. (Νεοελλ. Σύντ. Β′ 135) ὅτι ἀπὸ τὸ τουρκ. *ama* ἢ *amma*. Ὁ τ. *ἀμὴ* ἤδη στὸ 10. αἰ. (Διαθ. Νίκων., Λάμπρ., 228^{1}). Οἱ τ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Ψάλτη, ὅ.π. 38-46).

1α) (Μετὰ ἀρνητικὴ πρόταση· ὁ σύνδ. μὲ ρ.· πβ. L-S, λ. *ἀλλὰ* I1) ἀλλά: *ὦ καρδία, καὶ πῶς δὲν σχίζεσαι, ἀμὴ ὑπομένεις τὰ τέτοια συμβάματα;* Χίκα, Μονωδ. 166· *Δὲν ἔχω παραπόνεσην 'ποὺ σέναν, ἀμμέ 'ποὺ τὸ πικρὸν τὸ ριζικόν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 21^{2}· *οὐδὲν ἤκουσε, ἀμὴ ὅμοσε οὔτε νὰ φάγη, οὔτε νὰ κοιμηθῇ* Τρωικὰ 530^{9}· *δὲν ἐφύλαξεν τάξην τῆς ἀφεντίας, ἀμὴ ἐκαταφρόνεσε κ' ἔκαμεν ἀσωτίας* Ἱστ. Βλαχ. 244· *ἐγὼ γομάριν δὲ βαστῶ, ἀμμὲ μαντάτα φέρνω* Ἀνακάλ. 12· *Ροῦχα μπλιὸ δὲν ἀποτάσσω, ἀμὲ 'δὰ φορῶ τὸ ράσο* Φαλλίδ. 63· *οὐδὲν ἠθέλησες νὰ μὲ πλερώσης εἰς τὸν καιρόν, . . . ἀμμὲ ἄργησες ἐτεσαῦτον νὰ μὲ πλερώσης* Ἀσσίζ. 413^{12}· **β**) (μετὰ καταφατικὴ πρόταση· ὁ σύνδ. μὲ ρ.) ὅμως, ἀλλ' ὅμως, μολαταῦτα (Ἡ χρήση καὶ σήμ., βλ. Ψάλτη, ὅ.π. 42): *Ὁ ρὲ Τζουάνης ἐγάπαν πολλὰ τὸν Ἀποστόλε, ἀμμὲ διὰ τὸν φόβον τῆς ρήγαινας δὲν ἐτόρμα νὰ δείξη κανέναν φανὸν* Βουστρ. 417· *Στὲς ἄλυσες ἡ ζωή μου κατινίζει, ἀμμέ, γιατὶ ἴτσου ἀρέσει τῆς κυρᾶς μου, γλυκιά 'ν' τὰ πάθη κι' ὅσα μαρτυρίζει* Κυπρ. ἐρωτ. 98^{8}· *Κι' ἂν εἶμαι στὸ λαμπρόν, ἀμμ' ἔχω σκότη* Κυπρ. ἐρωτ. 61^{5}· *Ἐγὼ στὰ φύλλα τσῆ καρδιᾶς πάντα τὸ θέλω χώνει, ἀμ' ὁ καιρὸς κάθε κουρφὸ εἶν' ἀποὺ φανερώνει* Ἐρωφ. Α′ 476· *ἐκεῖ ηὗραν τοὺς Σαρακηνοὺς εὐγενεῖς Ἀραβίτας· γελῶντας τοὺς ἐλάλησαν, ἀμὴ οὐδὲν τοὺς ἐγνωρίσαν* Διγ. Esc. 334· *Καὶ εἶπαν τους: «Ὧδ' ἔναι, ἀμμὲ κρύβγεις τον»* Μαχ. 428^{12}· **γ**) (μετὰ καταφατικὴ πρόταση· ὁ σύνδ. μὲ τὸ ὄχι καὶ οὐσ. ἢ ἀντων. ἢ τὸ νὰ μὲ ὑποτ.) ὄχι ὅμως: *Ντύσου νὰ βάλης σκολινὰ ροῦχα τοῦ μισεμοῦ σου καὶ ν' ἀκλουθᾶς τοῦ Χάρου σου, ἀμὴ ὄχι τοῦ κυροῦ σου* Θυσ. 436· *Ἐκεῖνος εἶπε: «Ξεύρω το τώρα τίς μὲ ὑβρίζει· ὁ τόπος, ἀμὴ ὄχι σὺ ὁποὺ μὲ ἐμποδίζει»* Αἰτωλ., Μῦθ. 138^{6}· *Ἄς ἔρτη μόνος του καὶ νὰ τὸν προσδεκτοῦμεν ὡς γιὸν τὸ προείπαμεν, ἀμμὲ ὄχι νὰ μπῇ κανένας ἀπὲ τοὺς ἄπιστους Γενουβήσους* Μαχ. 456^{18}. **2**) (Προσθετικός, ἐπιτατικός· ὁ σύνδ. συνήθως μὲ τὸ *καὶ* ἢ *ὡς καί*· πβ. L-S, λ. *ἀλλὰ* I 1c) ἀλλὰ καί, ἀλλὰ ἀκόμη, ἀλλ' ἐπιπροσθέτως: *Τὸ βλέμμα καὶ τὸ γέλιο σου, ἀμὴ ὡς καὶ τὸ μαλλί σου ψευτὸ κι' αὐτεῖνο, 'πίβουλη, τό 'χεις στὴν κεφαλή σου;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′[1293]· *Ὄχι τὸ τέκνο μοναχὰ* (ἐνν. νὰ θυσιάσης), *ἀμὴ καὶ τὸ κορμί σου, τὸ σπίτι σου, τὸ πράμα σου, τὰ πλούτη κ' ἡ γυνή σου* Θυσ. 227· *καὶ οὐ μόνον οἱ Γαλατιανοὶ τὸν ἀγαποῦσαν, ἀμὴ καὶ οἱ Καραμανῖται* Ἱστ. πατρ. 173^{8}· *οὐχὶ μόνον φλωρία νὰ δώσωμεν διὰ τὰς ἐκκλησίας μας νὰ τοὺς ἐλευθερώσωμεν, ἀμὴ καὶ νὰ ἀπεθάνωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ παιδία μας* Ἱστ. πατρ. 162^{11}· *Δὲν ἔσωνεν μόνον νὰ ἐβγάλουν τὴν ψυχήν της, ἀμὴ ἔκοψαν καὶ τὰ κάλλη της καὶ εἶναι ἀνεγνώριστος;* Διγ. Ἀνδρ. 322^{17}· *ὄχι μόνον συχώρησην 'ποὺ σᾶς ὀλπίζω, ἀμμὲ καθεὶς ὡς ἀμαλὸν νὰ μὲ λυπᾶται* Κυπρ. ἐρωτ. 27^{8}. **3**) (Βεβαιωτικός· ὁ σύνδ. καμιὰ φορὰ μὲ τὸ βεβαιωτ. *ὅμως*) ἀλλὰ βέβαια, καὶ βέβαια (Πβ. τὴ σημερ. χρήση: Ψάλτη, ὅ.π. 42): *Πλανοῦν μας, ἀμμὲ Γενουβῆσοι εἶναι!* Μαχ. 588^{23}· *καὶ ἰδοὺ τὸ σῶμα φαίνεται ὀμπρός μας, τὴν δὲ μορφήν σου οὐ βλέπομεν. Ἔδε ἀνομία μεγάλη. Ἀμὴ ὅμως ἡ ψυχὴ ὅταν ἔβγη, χάνεται καὶ ἡ ὄψις* Διγ. Esc. 110. **4α**) (Μτβ.· ὁ σύνδ. στὴν ἀρχὴ τῆς πρότ.· πβ. L-S, λ. *ἀλλὰ* II 1) λοιπόν: *Ἀμμέ, ἐὰν ἔνι ὅτι ὁ ἰατρὸς εἶχεν οὕτως κακὰ ἰατρεύσει τὸν ἀσθενὴν . . . καὶ ἐκείνη ἢ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς νὰ ἔνι κρεμασμένος* Ἀσσίζ. 179^{17}· *ἀμέ, ἂν λαλῇς ἀλήθειαν, ὡς λέγεις καὶ καυχᾶσαι, ἕναν ἐκλέξου ἀπ' ἡμῶν, ὅν θέλεις καὶ κελεύεις* Διγ. Esc. 1224· *Εὑρὲ ἕναν ἀριθμὸν ὁποὺ νὰ ἔχη τέταρτον καὶ εἶναι πολλοί. Ἀμὴ ἂς εἰποῦμεν μ'* Rechenb. 72^{4}· *Καὶ πῶς τὰ ἐβάσταξεν ὁ δίκαιος κριτής; Ἀμμὲ διὰ τὰς πολλὰς καὶ ἀμέτρητες ἁμαρτίες ἐπαραχώρησεν ὁ Θεὸς* Μαχ. 426^{18}· *ἀμμ' ἀνίσως κ' ἡ γνώση μου ἀγκατιάζη στὸ μέτωπόν της τί ἔχει ὁ λογισμός της, ζῶντα κι' ἀφὸν 'ποθάνω εἶμαι δικός της* Κυπρ. ἐρωτ. 9^{12}· *Ἀμὲ γιατὶ μ' ὁρίζεις λίγα, ἄπονη περίσσια, νὰ μιλήσω* (ἔκδ. *μιλήσω;*· διορθώσ.), *λίγα* (ἐκδ. *Λίγα*· διορθώσ.) *σοῦ θέλω πεῖ* Πιστ. βοσκ. III 3,197· *Ἀμή, ὤ ἡ καημένη ἡ κερὰ ἡ γυναίκα του ἡ κακοπαν-*

τρεμένη Κατζ. Β′ 387· *Ἀμὴ ἡμεῖς τί ἄξιον ἔχομεν νὰ ἀποδώσωμεν τῇ βασιλείᾳ σου;* Σφρ., Χρον. μ. 76^{12}· **β**) (ὁ σύνδ. μὲ ἐπιφών.· πβ. L-S, λ. *ἀλλὰ* III): *ἀμμὲ γιμές! Τὸ δυνατὸν ξουφάριν . . .* Κυπρ. ἐρωτ. 107^{19}. **5**) (Ἀπορηματικός· πβ. L-S, λ. *ἀλλὰ* II1) μήπως (Ἡ χρήση καὶ σήμ., Ψάλτη, ὅ.π. 41): *Ἀμὴ ἐγὼ δὲν ἤμουνε κάστρον ἐξακουσμένον καὶ ἔγεμα χριστιανούς, τὰ νῦν δὲ χαλασμένον;* Θρ. πατρ. 59. **6**) (Ἐλλειπτικὸς) εἰδεμή, εἰδ' ἄλλως (Πβ. καὶ *ἄν*, Ἐκφρ.): *Δυὸ κονταρὲς εἰς τὰ κορμιὰ δίδουν τ' ἀρματωμένα κ' ἐλάχαν τ' ἄρματα καλά, ἀμὴ κ' οἱ δυό 'ποθαίνα* Ἐρωτόκρ. Β′ 1612· *Εἰς τὰ καλά μου μ' εὕρηκε, νὰ ζήσης, θυγατέρα, ἀμὴ κακὴ γιὰ λόγου ντου ἦτον ἐτούτ' ἡ μέρα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1030.

ἀμηνῶ, βλ. *μηνῶ*.

ἄμητος ὁ, Φυσιολ. (Zur.) XX 3b^{9}· *ἀμητός*, Φυσιολ. (Zur.) XX 1b^{11}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄμητος*. Ὁ τ. *ἀμητὸς* μτγν.

Μέρος ὅπου συσσωρεύεται ἡ σοδειά, ἀποθήκη: *βλέπων τοὺς ἀγωνιζομένους διὰ τὸν Κύριον βαστάζοντας τὰς ἑαυτῶν ἀρετὰς ὡς φορτία πνευματικὰ πορευομένους ἐν τῷ ἀμητῷ, τουτέστι ἐν τῷ προσκαίρῳ βίῳ τούτῳ σωρεύοντας ἐναποτίθενται ἐν ταῖς ἀποθήκαις* αὐτ. XX 1b^{11}.

ἀμηχανιὰ ἡ, Βίος γέρ. (Shick) V 847.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμηχανία*.

ἀμίλητα, ἐπίρρ., Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 1522.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀμίλητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χωρὶς μιλιά, σιωπηλὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Σηκώνεται, σφουγγίζεται, νὰ γιατρευτῇ γυρεύγει μὲ τῆς ἀντρειᾶς τὴν ἐντροπὴ ἀμίλητα μισσεύγει* ὅ.π.

ἀμίλητος, ἐπίθ., Ἀχιλλ. (Hess.) L 780, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 587, Ε′ 960.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *μιλῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ σὲ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲ μιλεῖ (ἐνῶ ἔχει τὴ δυνατότητα), σιωπηλὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Ὡς τ' ἄκουσεν ἡ Ἀρετὴ ὥρα λιγάκ' ἐστάθη ἀμίλητη κι' ὁ πόνος τση τὴν ἤκαμεν κ' ἐχάθη* Ἐρωτόκρ. Ε′ 960· **β**) ποὺ δὲν ἔχει φωνή, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ μιλήση: *καὶ ἐκ τὰ πολλὰ φιλήματα καὶ τὰς περιπλοκάς των τὰ δέντρα τὰ ἀμίλητα νὰ εἶπες καὶ ἀδονοῦσαν* Ἀχιλλ. L 780. —Πβ. *ἀλάλητος, ἄλαλος, ἄφωνος*.

ἀμιλλητήριος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3208.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμιλλητήριος*.

Ποὺ ἀνήκει σὲ ἅμιλλα, ἀγωνιστικὸς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ἡνίκα συζευγνύουσιν ἵππους ἁρματοστρόφοι καὶ δρόμους ἐρεθίζουσι πρὸς ἀμιλλητηρίους* ὅ.π.

ἀμιλλία ἡ, Διγ. (Mavr.) Gr. VII 19.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἅμιλλα* μὲ ἐπίδρ. τῶν οὐσ. σὲ *—ία*.

Συναγωνισμὸς (ἐδῶ: ὡς πρὸς ἕνα πλεονέκτημα): *Φαιδρῶς οἱ κλάδοι ἔθαλλον προσπίπτοντες ἀλλήλοις· τοσαύτη τις ἐτύγχανε τῶν δένδρων ἀμιλλία* ὅ.π.

ἀμιναῖος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 454^{6}, 457^{25}, 463^{24}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμιναῖος*.

Εἶδος ἰταλικοῦ οἴνου μὲ θεραπευτικὲς ἰδιότητες (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S. Γιὰ τὸ

πράγμα βλ. Λογοθέτη, ΕΓΔΣΠΘ 4, 1958, 30 σημ. 2): *Εἰ δὲ τὰ ἐντὸς πάσχει πάντα σὺν τοῖς ἐντέροις, τότε δίδοσθαι αὐτῷ οἶνον ἀμιναῖον μετὰ ῥυτῆς βοτάνης λελειωμένης* αὐτ. 463^{24}.

ἀμιράκι τό, Κατάλοιπ. (Λάμπρ.) 104^{16}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμιράς*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀγαδάκι* (ΙΛ).

Μικρὸς ἀμιρὰς (πιθ. μὲ τάση μειωτική): *Κ' ἐθυμώθη τὸ ἀμιράκι καὶ οὐαὶ στὴν Κύπρο ἔχει καὶ ὁμοίως καὶ τὴν Κρήτην* ὅ.π.

ἀμιράλης ὁ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2179, 8500, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2179· *ἀμιράλλης*, Μαχ. (Dawk.) 78^{25}, 90^{19}, 102^{25}, 104^{27}, 110^{37}, 146^{14}, 148$^{28-9}$, 154^{7,30}, 190^{2}, 258^{18}, 270$^{19-20}$, 278^{24}, 324^{28}, 336^{19}, 370^{4}, 394^{20}, 422^{8}, 488^{31}, 494^{12}, 512^{32}, 520^{14}, 544^{14}, Βουστρ. (Σάθ.) 427, 433, 448, 477· *'μιράλλης*, Μαχ. (Dawk.) 410^{5}· *ἀμιραλής*, Δούκ. (Grecu) 147^{12}, 403^{31}, Θησ. (Foll.) I 20, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 263^{3}· *ἀμιραλλής*, Μαχ. (Dawk.) 680^{14}· *ἀμιριαλής*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 338^{11}, 343^{7}, 398^{1}.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *amiral* (Triand., Lehnw. 3, 8, 143, 171 = Τριαντ., Ἅπ. Α' 327, 332, 446, 470 καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ., λ. *ἀμιράλης*). Ἡ λ. ἤδη στὸν Παχυμέρη (Du Cange, λ. *ἀμέρ*), καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀμμιράλιος*).

1) Ναύαρχος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Παχυμέρη καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀμμιράλιος*· βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β' 876): *Ἀπάρας οὖν ἀπὸ τῆς Καλλιουπόλεως ὁ στόλος ἔχων ἀμιραλὴν τὸν ... ἦλθεν ἐν Ἄνδρῳ τῇ νήσῳ* Δούκ. 147^{12}· *ἔβαλεν τὸν ἀδελφόν του ... ἀμιράλλην τῆς ἀρμάδας* Μαχ. 336^{19}· *κι' ὀγιὰ χαρὰ τ' ἀμιριαλῆ στὴν πρύμην τόνε κράζει καὶ μιὰν καδένα χρουσωτὴ εἰς τὸ λαιμὸ τοῦ μπάζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 343^{7}. **2**) Ἄρχοντας, διοικητὴς (Πβ. Dawk., Makh. Β' 236, λ. *ἀμιράλλης*): *εἶπαν το τοῦ ἀμιράλλη τῆς Ἀλεξάνδρας τὸ ἔλα τους* Μαχ. 278^{24}. —Πβ. *ἀμιράς*. Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄν. μὲ τοὺς τ. *Ἀμιριαλὴς* (Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{20}, 324^{13}, 336^{12,14}, 362^{2}, κλπ.) καὶ *Ἀμιριάλης* (Πανάρ., Λαμψ., 81^{17}).

ἀμιραλὴς ὁ, βλ. *ἀμιράλης*.

ἀμιραλινός, ἐπίθ.· *ἀμιραλλινός*, Μαχ. (Dawk.) 666^{7}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμιράλης* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός*.

Ποὺ ἀνήκει στὸν ἀμιράλη: *ἀπὸ τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ, τουτέστιν ποπλάνους* (ἐνν. *ἐσκότωσαν*) ... *τὸν σιργέντην τὸν ἀμιραλλινὸν* ὅ.π.

ἀμιραλλὴς ὁ, βλ. *ἀμιράλλης*.

ἀμιραλλινός, ἐπίθ., βλ. *ἀμιραλινός*.

ἀμιρὰς ὁ, Διγ. (Mavr.) Gr. I 30, 100, IV 21, Διγ. (Καλ.) Esc. 129, 205, 530, 719, 723, 1613, 1639, Διγ. (Hess.) Esc. 7, 126, 132, 196, 340, 348, 485, 494, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 122, 173, 272, 287, 321, 465, 467, 531,705, 716, Διγ. (Καλ.) Α 53, 281, 283, 301, 314, 514, 615, 1131, 1139, 1448, 2468, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 796, 921, 1066, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 494, 879, Φλώρ. (Κριαρ.) 1088, 1311, 1584, 1593, 1602, 1610, 1682, 1816, Πανάρ. (Λαμψ.) 70^{22}, 76^{11}, Δελλ. (Μανούσ.) 1241, 1307, 1316, 1319, 1321, 1322, 1327, 1339, 1348, Ἰμπ. (Κριαρ.) 649, Καναν. (P.G. 156) 64C, Ἐπιστ. Μωάμ. (Λάμπρ.) 61^{1}, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 44, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 660, 827, Μαχ. (Dawk.) 108^{21}, 176^{31}, 178^{5,30}, 182^{23}, 184^{20}, 188^{31}, 218^{1}, 288^{19}, 290^{21}, 622^{1}, 642^{7}, Ὁρισμ. Μαμελ. (Βόνν.) 96^{22}, Δούκ. (Grecu) 209^{14}, 417^{15}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 40^{4,14}, 44^{10}, 96^{11,33}, 98^{20}, 102^{7}, 116^{30}, 120^{22}, 152^{18}, Θησ. (Βεν.) Ζ' [105^{2}], Θησ. (Schmitt) 337 VII 99, Ἀρμούρ. (Κυριακ.) 104, Κάτης (Băn.) 79, Βουστρ. (Σάθ.) 442,

Πικατ. (Κριαρ.) 284, Ἰμπ. (Legr.) 722, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 12^{22}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 83^{15}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 313^{16}, 318^{11,33}, 329^{5}, 366^{13}, 368^{7}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 2045, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 266, Διγ. (Lambr.) Ο 52, 2121· *ἀμεράς*, Διγ. (Hess.) Esc. 530.

Ἀπὸ τὸ ἀραβ. *amir* ἢ *emir* (Triand., Lehnw. 148 = Τριαντ., Ἅπ. Α' 451, Χατζ., Ξέν. στοιχ., 59, Mor., Byzantinot. Β' 66). Ἡ λ. ἤδη σὲ παπυρ. τοῦ 7. αἰ. (Preisigke-Kiessling, λ. *ἀμῖρ*), στὸ Du Cange, λ. *ἀμέρ*, καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἄρχοντας, στρατηγός, διοικητὴς (τίτλος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς) (βλ. BZ 38, 1938, 372 καὶ Ἔρ. Βρανούση, Τὰ ἁγιολογ. κείμ. ὁσ. Χριστοδούλου 160 σημ. 3· πβ. καὶ ΙΛ): *Ἦν ἀμιρὰς τῶν εὐγενῶν πλουσιώτατος σφόδρα* Διγ. Gr. I 30· *ἀμὴν καὶ τὸ δερμάτι μου ἔχουν το οἱ σουλτάνοι, οἱ ἄρχοντες, οἱ εὐγενεῖς, μεγάλοι ἀμιράδες* Διήγ. παιδ. 879· *ὁ δὲ στρατάρχης ὁ μέγας καὶ πάντων ἐκείνων ἀμιρὰς καὶ δεσπότης ἔφθασεν* Καναν. 64C· **β**) (ὡς θωπευτικὴ προσφών.· πβ. *ἀμίρισσα*) = ἄρχοντά μου, ἀφέντη μου: *Νὰ ζήσῃς, ἀμιρά μου* Φορτουν. Α' 266.—Πβ. *ἀγάς, πασάς*. Ἀπαντᾶ καὶ βυζ. ἐπών. *Ἀμιρὰς* (BZ 11, 406)· πβ. καὶ τὸ βυζ. ἐπών. *Ἀμιρούτσης*. Τὸ *Ἀμιρὰς* (καὶ τὸ *Ἀμίρισσα*) καὶ ὡς βαπτιστ. σήμ. (Μπούτουρα, Τὰ νεοελλ. κύρ. ὀνόμ. 108-9).

ἀμιρεύω, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 180^{6}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμιρὰς* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Θεοφ., Χρον. (de Boor) 356^{17}, κλπ.

Εἶμαι ἀμιράς, διατελῶ διοικητής: *κατὰ τοῦ Ὀρχάνου, τοῦ τῆς Βιθυνίας ἀμιρεύοντος* ὅ.π.

ἀμιριαλὴς ὁ, βλ. *ἀμιράλης*.

ἀμιρικός, ἐπίθ., Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 1230.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμιρὰς* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*.

Ποὺ ἀνήκει στὸν ἀμιρά: *εἰς τὴν ἀμιρικὴν αὐλὴν* ὅ.π.

ἀμίρισσα ἡ, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 78^{29}, 82^{1}, 108^{16}, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 8, 215, Εὐγέν. (Vitti) 298, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 86, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ε' 291.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμιρὰς* καὶ τὴν κατάλ. *-ισσα*. Γιὰ τὴν κατάλ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ.

α) Ἡ γυναίκα τοῦ ἀμιρᾶ: *ἔμαθον καὶ τῆς ἐξαδέλφης αὐτοῦ τῆς ἀμιρίσσας ἐπαναστροφὴν εἰς τὴν πατρίδα* Σφρ., Χρον. μ. 78^{29}· **β**) (ὡς θωπευτικὴ προσφών.· πβ. *ἀμιρὰς*) ἀφέντρα, κυρά: *δόξεψε, ἀμίρισσά μου, τοῦτον τὸν ὄφην πούρι* Πιστ. βοσκ. IV 8, 215· *Σωφρόνια, Σωφρόνια, διμὲ Σωφρόνιά μου, ποιὸ ριζικὸ μὲς στὴ φωτιὰ σ' ἤφερε, ἀμίρισσά μου* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 86.—Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄν. (Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., Γλωσσ., λ. *Ἀμιρᾶς*, καὶ Μπούτουρα, Τὰ νεοελλ. κύρ. ὀνόμ. 108-9).

ἀμιρτζαντάριος ὁ, Πανάρ. (Λαμψ.) 68^{1}.

Ἀπὸ τὸ ἀραβοτουρκ. *emirjandar* (Mor., Byzantinot. Β' 68, λ. *ἀμιρᾶς*· πβ. καὶ Verpeaux, Pseudo-Kodinos, Traité des offices 341-2 καὶ 348 καὶ Λάμπρ., ΝΕ 2, 1905, 190 σημ. 1).

Στρατιωτικὸ ἀξίωμα, πρωτοσπαθάριος: *Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἄρχοντες τοῦ ζῆν ἀπεστερήθησαν, ἐτιμήθη ὁ Σχολάρχης ὁ κὺρ Νικήτας μέγας δούξ, ... ὁ υἱὸς τοῦ Σχολάρχη παρακοιμώμενος, Μιχαὴλ ὁ Μειζομάτης ἀμιρτζαντάριος* ὅ.π. — Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄν. στοὺς τ. *Ἀμιτζανταράνται*, καὶ *Ἀμιτζαντάριοι* Πανάρ. (Λαμψ.) 65^{21}, 67^{14}.

ἀμισθία ἡ, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 358, κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμισθία*.

Τὸ νὰ μὴν παίρνῃ κάποιος μισθό, ἔλλειψη μισθοῦ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ὅθεν καὶ ἀμοιβὴν ἀμισθίας δίδωσιν αὐτοῖς τὸ συγκαθῆσθαι πάντας μετ' αὐτοῦ ἐν τοῖς σελλίοις αὐτῶν πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ* ὅ.π.

ἀμίσθωτος, ἐπίθ., Λεξ. (Miller) I 178.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμίσθωτος*.

Ποὺ δὲν παίρνει μισθό, ποὺ δὲν ἔχει χρήματα: *ἀμίσθωτος καὶ νήστης τε τὸ γράφειν* **οὐκ** *ἰσχύεις* ὅ.π.

ἀμίστα ἡ, Βουστρ. (Σάθ.) 541.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *amista* (Χατζ., Ξέν. στοιχ.).

Σχέση, φιλία: *εἶχεν ἀμίστα μὲ τὴν ρήγαιναν, διότι ἡ ἀδελφή του ἡ Βέρα ἦταν ταμιτζέλλα τῆς ρήγαινας* ὅ.π.

ἀμμά, βλ. *ἀμή*.

ἀμματάκι(ν) τό, βλ. *ὀμματάκι(ν)*.

ἀμμάτι(ν) τό, βλ. *ὀμμάτι(ν)*.

ἀμματόκλαδον τό, βλ. *ὀμματόκλαδον*.

ἀμμέ, βλ. *ἀμή*.

ἀμμή, βλ. *ἀμή*.

ἀμμοπλύνω, Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 89.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄμμος* καὶ τὸ *πλύνω*.

Πλύνω (κάτι) ὅπως πλύνει ὁ «ἀμμοπλύτης» τὴν ἄμμο γιὰ συλλογὴ ψηγμάτων χρυσοῦ: *καὶ ἀμμοπλύνουν τα καλὰ* (οἱ φτωχοὶ τὰ ροῦχα τους) *ὥσπερ οἱ ἀμμοπλύται* ὅ.π. —Πβ. *ἀμμοπλύτης*.

ἀμμοπλύτης ὁ, Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 89.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄμμος* καὶ τὸ μτγν. οὐσ. *πλύντης* 〉 *πλύτης*. Πβ. τὸ οὐσ. *ἀμμοπλυσία*, ποὺ ἀπαντᾶ στοὺς Βυζ. ἀλχημιστὲς (Steph., Θησ., λ. *ἀμμοπλυσία*). Ἄλλα οὐσ. μὲ β' συνθ. τὸ *πλύτης* βλ. Χαριτων., ΕΕΦΣΠΘ 4, 1939, 65.

Αὐτὸς ποὺ πλύνει τὴν ἄμμο περισυλλέγοντας ψήγματα χρυσοῦ (βλ. Κουκ., ΒΒΠ B^{1} 203 καὶ Ϛ' 67 σημ. 11): *καὶ ἀμμοπλύνουν τα καλὰ* (ἐνν. τὰ ροῦχα τους οἱ φτωχοὶ) *ὥσπερ οἱ ἀμμοπλύται* ὅ.π.

ἄμμος ὁ, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 363^{8}, Βέλθ. (Κριαρ.) 1162, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 422, Πουλολ. (Ζώρ.) Ἀθ. 248, Λίβ. (Μαυρ.) P 2097, Μαχ. (Dawk.) 478^{20}, Θησ. (Foll.) I, 48, Ch. pop. (Pern.) 24, 49, 55, 775, Σαχλ. (Vitti) N 132, Σαχλ. A' (Wagn.) PM 5, 142, Σαχλ. B' (Wagn.) P 701, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 36^{8}, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXII 17, Ἔξ. II 12, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 2, 202· V 2,186, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 78, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 139, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) B' [571], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 28, Ζήν. (Σάθ.) B' 398, E' 374, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ). 250^{4}, 281^{4}, 321^{12}, 384^{20}, 521^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄμμος* (ἡ). Γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ γένους βλ. Hatzid., Einleit. 24 καὶ ΜΝΕ A' 66. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

1) Σύνολο ἀπὸ μικροὺς διαχωρισμένους κόκκους ὀρυκτῶν ποὺ καλύπτουν τὸ ἔδαφος, (ὅπως καὶ στὴν ἀρχ. καὶ τὴ νέα γλώσσα). **2**) Ἀμμώδης ἔκταση, ἀμμουδιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.): *Καὶ ὅπου καθίσῃς, ἄτυχε, εἰς ἄμμο ἢ σ' ἀκρωτήρι, σηκώνεις τὸ κεφάλι σου καὶ πάλιν κρούς το κάτω* Πουλολ. Ἀθ. 248· *κεῖσαι εἰς ἄμμον ποταμοῦ οὕτως γεγυμνωμένος* Βέλθ. 1162· *Κι' ὄντα τὶς σκάλες ἔβγαλαν διὰ νὰ ξεβοῦν στὸν ἄμμον* Θησ. I, 48.

Φρ. **α**) *Σπέρνω στὸν ἄμμο* (Συνών. παροιμ. φρ. βλ. ΙΛ, λ. *ἄμμος* 2): *κι' ὡς ὅπου θάρος ἀξ αὐτός σου ὀλπίζω τὸν ἄμμον σπέρνω καὶ νερὸν θερίζω* Κυπρ. ἐρωτ. 36^{8}· *Δορίντα κακορίζικη, θωρῶ στὸν ἄμμο σπέρνεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. B' [571]· *Σιτάριν ἔσπειρα στὴν γῆν καὶ ρύζιν εἰς τὸν ἄμμον* Ch. pop. 49· *καὶ φαίνεταί μου, σπέρνω τα τὰ λόγια μου στὸν ἄμμον* Σαχλ. A' 5· **β**) *κτίζω στὸν ἄμμον*: *Τοὺς Φράγκους ἀτιμάζανε, ἀμὴ στὸν ἄμμον κτίζαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 250^{4}· **γ**) *σκορπίζω* (κάτι) *στὸν ἄμμο ἢ σὰν ἄμμο*: *ὅταν κερδαίνῃ ὁ ζαριστής, στὸν ἄμμον* (Ξανθ., Βυζ. 1, 1909, 347, διόρθ. ἐσφαλμ. *ἄνεμον*· βλ. Vitti, Σαχλ., Κρ. Χρ. 14, 1960, 193) *τὰ σκορπίζει* Σαχλ. N 132· **δ**) *μετρῶ τὴν ἄμμο* (πβ. ΙΛ, λ. *ἄμμος* 1, φρ.): *〈καὶ〉 κάλλια βαλθῆν ἤθελα τὴν ἄμμο μὲ ἵδρωτα, μὲ κόπο νὰ μετρήσω* Βοσκοπ. 78· *καὶ φοβερὲς ἀντραγαθιές, ἀπού 'θελα νὰ κάμω μέτρος νὰ μηδὲν ἔχουσι σὰ εἰς τὸ γιαλὸ τὴν ἄμμο* Φορτουν. Γ' 28· πβ. καὶ τὶς ἐκφράσεις, προκειμένου νὰ δηλωθῇ πλῆθος, *σὰν (τὸν) ἄμμο, ὑπὲρ τὸν ἄμμον*: *ἀσήμι ἄμετρον, ποὺ σὰν ἄμμον ἐβγάναν μονέδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 521^{2}· *καὶ πληθυμὸ νὰ πληθύνω τὴ σπορά σου σὰν τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ σὰν τὸν ἄμμο* Πεντ. Γέν. XXII 17 (πβ. *ἐπληθύνθησαν ... ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης* Π.Δ., Tisch., Ἱερ. 15, 8)· *καὶ ὑπὲρ τὸν ἄμμον ἦσαν τὰ στρατεύματα αὐτοῦ* Παράφρ. Μανασσ. 363^{8}· *τί μέλλεται νὰ κάμω ὁποὺ τὰ βόλια τρέχουνε ἀπάνω μας σὰν ἄμμο;* Τζάνε, Κρ. πόλ. 384^{20}· **ε**) *ἄμμον-ἄμμον* = γιαλὸ-γιαλὸ (πβ. ΙΛ, λ. *ἄμμος* 2): *ἤρχετον ἀπὸ τὸν ἄμμον-ἄμμον* Σαχλ. B' 701. Γνωμ.: *τὸ νερὸ πάγει καὶ ὁ ἄμμος μεινίσκει, τουτέστιν οἱ ξένοι θέλουν πάγειν καὶ οἱ τοπικοὶ θέλουν μείνειν* Μαχ. 478^{20} (πβ. σύγχρονο γνωμ., ΙΛ, λ. *ἄμμος* 1, γνωμ.). —Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. (Ἱερόθ. Ἀββ., Legr., σελ. 335).

ἀμμωνιακὸν τό, Ἱερακοσ. (Hercher) 395^{26}, 396^{2}, 397^{8}, 492^{1}, 495^{6}, Κυνοσ. (Hercher) 591^{23}, Σταφ. Ἰατροσ. (Legr.) 3^{83}.

Τὸ μτγν. *ἀμμωνιακὸν* (ἐνν. *κόμμι*).

Τὸ χλωριοῦχο ἀμμώνιο, νισαντίρι, χρήσιμο στὴ φαρμακευτική, τὴ βαφικὴ καὶ τὴν ἐπικασσιτέρωση: *ἀμμωνιακὸν ἀποβρέξας μετὰ γυναικείου γάλακτος καὶ λειώσας ἐν θυίᾳ πτερῷ ἐμβρέχων ὑπάλειφε τὸν ὀφθαλμὸν* Ἱερακοσ. 395^{26}· *Περιστερῶν κόπρια ... καὶ τεάφην ψιλὴν καὶ ἀμμωνιακὸν σμίξε τα πάντα* Σταφ., Ἰατροσ. 3^{83}.

ἀμνὰς ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 25^{18}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμνάς*. Ἡ λ. στὸν τ. *ἀμνάδα* καὶ στὸν Κλαθμὸ Πελοποννήσου, Πρόλ. 30, ἔκδ. Κριαρ., Κατσαΐτης, καθὼς καὶ σήμ. στὴν Ἰκαρ. (ΙΛ, λ. *ἀμνάδα*). Καὶ οὐσ. *ἀμνάδι* (τὸ) στὸν Πόντο (Παπαδ. Α., ΛΔ 1, 1939, 9).

Θηλυκὸ πρόβατο ἑνὸς ἔτους, «ἀρνάδα»: *ἐπάρετε τῆς ἐλαίας τὸν καρπὸν καὶ τῆς ἀμνάδος τὸ μαλλὶν καὶ εἰπέτε* ὅ.π.

ἀμνέγω, βλ. *μνόγω*.

ἀμνημονῶ, Λίβ. (Lamb.) N 332, Esc. 457 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. *ἀμνημονῶ*.

Λησμονῶ κάτι: *ἀμνημονῶ εἰς ἐκεῖνον* (οὐδ.) αὐτ. N 332.

ἀμνηστία ἡ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher), 236[25], Ἀναγν., Στ. πολιτ. (Băn.) 46.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμνηστία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

Συγχώρηση (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Ταῦτά σοι, νέε, προσφωνῶ σὸς μήστωρ Κωνσταντῖνος τῆς ἀμνηστίας φάρμακον τῆς ἐμῆς σῇ καρδίᾳ* Ἀναγν., Στ. πολιτ. 46· *Καὶ σὺ μὲν ἀμνηστίας ἴσης ἐπεγκαλέσεις ἡμῖν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 236[25].

ἄμνηστος, ἐπίθ., Λίβ. (Wagn.) Ν 250.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄμνηστος*.

Ποὺ κάποιος δὲν τὸν θυμᾶται, δὲν τὸν ξέρει, δὲν τὸν λογαριάζει, ὁ ξεχασμένος: *θὲς ὅτι οὐδὲν νὰ πάθης ἄμνηστος νὰ εἶσ' ἀπ' ἔρωταν, οὐδὲν νὰ σὲ ψηφίζη* ὅ.π.

ἀμνόγω, βλ. *μνόγω*.

ἀμνὸς ὁ, Δούκ. (Grecu) 393, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1661.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμνὸς* (=ἀρνὶ) (Γιὰ τὴ χρήση τῆς λ. στοὺς ἐκκλ. συγγρ. βλ. Lampe, Lex.).

1) Φρ. *ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ* = ὁ Χριστός: *νὰ θυσιάζετ' ὁ ἀμνὸς ὁ αἴρων ἁμαρτίας παντὸς τοῦ κόσμου ὡς Θεὸς καὶ τὰς παρανομίας* Ἱστ. Βλαχ. 1661. **2**) Ὕφασμα ὅπου εἰκονίζεται τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐπιτάφιος: *Καὶ ἦν ἰδεῖν ἐν μέσῳ τῶν βαρβάρων ἕνα φοροῦντα σάκκον ἀρχιερατικὸν καὶ ἕτερον ζωννύμενον ἐπιτραχήλιον χρυσοῦν, ἕλκοντα κύνας ἐνδεδυμένους* (ἔκδ. *ἐνδεδημένους*· χφ *ἐνδεδυμένους*) *ἀντὶ τῶν σαγισμάτων ἀμνοὺς χρυσοϋφάντους* Δούκ. 393[3].

ἄμοιαστα, ἐπίρρ., Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1231.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄμοιαστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Μάταια, παράλογα, στὰ χαμένα: *ἐγνώριζε κ' ἐθώριεν τα πὼς ἦσαν ὅλ' ἀλήθεια· ἐγνώριζε κ' ἐθεώρει το κι' ἄμοιαστα τυραννᾶτο* ὅ.π.

ἄμοιαστος, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 168, 358, 360, 715, 954, 1631, Β' 1652, Γ' 85, 882, Δ' 398, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [978].

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ ἀπρόσωπο *μοιάζει*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Ἀταίριαστος, παράλογος, ἄπρεπος: *Πάντα 'ναι στὰ ψηλὰ φωτιὰ καὶ τσὶ φτεροῦγες καίγει κεινοῦ ποὺ τ' ἀνημπόρετα καὶ τ' ἄμοιαστα γυρεύγει* Ἐρωτόκρ. Α' 360· *Ἀφέντη μου, δὲν ἤβαλα στὸ νοῦ πράμα κιανένα, μουδ' ἄπρεπο, μουδ' ἄμοιαστο νὰ μὴ σ' ἀρέσ' ἐσένα* Ἐρωτόκρ. Δ' 398· *καλέ, πῶς δὲ σηκών' ὁ νοῦς καὶ πῶς δὲν ἀφορμίζω εἰς τ' ἄμοιαστα κ' εἰς τ' ἄφαντα ὁπού 'πες, θυγατέρα;* Ἐρωτόκρ. Γ' 85· *κ' ηὕρισκε χίλιες ἀφορμές, μ' ἀλήθεια δὲν τοῦ ξάζου, γιατὶ τὰ λόγια τ' ἄμοιαστα στὴ ζυγαριὰ δὲ σάζου* Ἐρωτόκρ. Β' 1652.

ἀμοιβὴ ἡ· *'μοιβή*, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 45.

Τὸ ἀρχ. *ἀμοιβή*.

ἀμοίραστος, ἐπίθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 788 κριτ. ὑπ.), Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 137 ριη', 145 μγ'.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *μοιράζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ πράγματα) ποὺ δὲν ἔχει μοιραστῆ, ἀδιανέμητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *κλίματα ἀμοίραστα* Παράφρ. Χων. 788. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ποὺ δὲν ἔκαμε μοιρασιά, διανομὴ περιουσίας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Περὶ ἀμοιράστων ἀδελφῶν . . . καὶ λείποντας ὁ πατὴρ αὐτῶν πῶς μοιράζουν* Βακτ. ἀρχιερ. 137 ριη'.

ἄμοιρος, ἐπίθ., Ἀχέλ. (Pern.) 1243· *ἀνέμοιρος*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 6, 87· IV 7, 186.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄμοιρος*. Ὁ τ. *ἀνέμοιρος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ τ. *ἀνε-* τοῦ στερ. ἀ- .

α) Ἀμέτοχος (στὶς συμφορές) (Ἡ χρήση σπάνια στοὺς ἀρχ., ὅπως σπάνια καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 304): *τὴν Σικελίαν ἄμοιρην δὲν θέλει τὴν ἀφήσει* (ἐνν. *ὁ ἐχθρός*)· **β**) ἄτυχος, ταλαίπωρος: *Ἀνέμοιρε δοξιώτη, τ' ἄρματά σου ρίξε τὰ πρικαμένα* Πιστ. βοσκ. IV 7, 186.

ἀμοίχευτος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 935.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμοίχευτος*.

Ποὺ δὲν προέρχεται ἀπὸ μοιχεία, ποὺ δὲν εἶναι νόθος, γνήσιος: *Φίλιππε, πάντων πόλεων δυνάστα, νῦν τελοῦμεν εἰς Κλεοπάτραν ἀδελφὴν σοὶ τῷ μεγίστῳ γάμους, ἐξ ἧς γνησίους παῖδας γεννήσεις ἀμοιχεύτους* ὅ.π.

ἀμολάρω (καὶ *ἀμολέρνω*), Ἀλφ. (Κακ.) 11[81], Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 600, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 213[15], 242[12], 329[4], 377[5], 388[13], 400[20], 419[1]· *ἀμολέρνω*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 152[19], 156[3], 157[17], 184[6], 190[2], 192[19,22], 214[29], 273[11], 286[29], 297[21], 310[15], 318[5], 320[7], 322[14], 385[25], 422[13], 450[11], 455[17], 482[5], 496[25]· *'μολέρνω*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 172[6], 197[24]· *ἀπολέρνω*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 167[12], 203[1]· *ἀμολαρμένος*, μτχ., Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 282[20].

Ἀπὸ τὸ βενετ. *molar* (Kahane, B-NJ 15, 1939, 105) ἢ τὸ ἰταλ. *mollare* (Δειν., Ἀθ. 41, 1929, 75) ἢ *(am)mollare* (Ἀνδρ., Λεξ.). Πβ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 33. Γιὰ τὸ μετασχηματισμὸ σὲ *-έρω* καὶ *-έρνω* βλ. Δειν., ὅ.π., 75-6 καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 303. Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ). Ἂν ἡ λ. προέρχεται ἀπὸ τὸ βενετ. καὶ ὄχι τὸ ἰταλ., τὸ ἀρκτ. ἀ- ἀπὸ τὴ συνεκφ. μὲ τὸ *νά*. Ὁ τ. *ἀπολέρνω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀπολύω-ἀπολυῶ* (Χατζιδ., Ἀθ. 20, 1908, 555).

1) (Προκ. γιὰ ἀντικ.) ἀφήνω (κάτι) νὰ πέση ἀπὸ τὸ χέρι μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀμολλάρω* Α1): *ἀπ' τὴν τρομάρα ὅ,τι καὶ ἂν ἐβαστοῦσα χάμαι τ' ἀμολάρα* Λεηλ. Παροικ. 600. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσωπο) ἀφήνω κάποιον ἐλεύθερο (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀμολλάρω* Α2): *Φτερὰ νὰ φόριες νὰ πετᾶς ἐγὼ δὲν σ' ἀμολάρω, ἂ δὲν δοξέψω τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχὴν νὰ πάρω* Ἀλφ. 11[81]. **3**) (Προκ. γιὰ πολεμικὴ ἐνέργεια) ἀφήνω νὰ ἐκσφενδονιστῆ, ἐκσφενδονίζω (μὲ ἀντικ. λ. ὅπως *ἀρκομπουζιά, βόλι, λουμπάρδα, λουμπαρδιά, μπάλα, μπόμπα, σαΐτα, σάρμπανο, τουφέκι*): *κ' ἐκάνασι παράκλησες κι' ὁ Τοῦρκος ἀμολέρνει βόλι μεγάλο ἐδεκεῖ καὶ δυὸ παπάδες παίρνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 157[17]· *Δυὸ λουμπαρδιὲς ἀμόλερνε κ' ἤρχουνταν πάσα ὥρα κ' οἱ μπάλες σπίτια ρίχνασι κ' ἐτάρασσεν ἡ χώρα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 214[29]· *τουφέκι δὲν ἀμόλαραν, λουμπάρδα δὲν ἐσύραν καὶ σὰν γυναῖκες νά 'τονε τσ' ἀφῆκαν καὶ τὸ πῆραν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 400[20]· *Σάρμπανα ν' ἀμολέρνουσι καὶ μπάλες νὰ κεντοῦνται* Τζάνε, Κρ. πόλ. 152[19]· *Σαΐτες ἐμολέρνασι καὶ μπάλες ἐπετοῦσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 197[24]· *εἶχαν ἀμολαρμένοι ἕνα κανόνι οἱ Χριστιανοὶ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 282[20].

ἀμόλυντος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 693, Διγ. (Καλ.) Esc. 174, Διακρούσ. (Ξηρ.) 116[28].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμόλυντος*.

Ποὺ δὲν ἔχει μολυνθῆ, ἀμίαντος, ἁγνός· (προκ. γιὰ κόρη) ποὺ δὲν ἔχει μιανθῆ ἀπὸ σαρκικὲς σχέσεις, παρθένος (Γιὰ τὴ χρήση βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *καὶ ὑπᾶτε, παραλάβετε ἀμόλυντον κοράσιον* Διγ. Esc. 174· *καὶ μετὰ τόσους ἐταγμοὺς καὶ μετὰ τόσους πόνους ἐνίκησα τοῦ δράκοντος τὴν ἄσπλαχνον καρδίαν, φυλαττομένη σήμερον ἀμόλυντος, παρθένος* Καλλίμ. 693. —Συνών. *ἄσπιλος*.

ἀμοναχός, ἐπίθ., βλ. *μοναχός.*

ἀμόνιν τό, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 92, Σατιρ. ποίημ. (Morgan) 293[1], Gesprächb. (Vasm.) 52[997], Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 86[10], Δωρ. Μον. (Hopf) 42, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1090, Β′ 194, 198, Δ′ 1760.

Ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀκμόνιον.* Γιὰ τὸ σχηματ. τῆς λ. βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 42, 1930, 79 καὶ Du Cange, λ. *ἀμόνη.*

Ἀμόνι (ὅπως καὶ σήμ.): *γιὰ νά 'χης τὴν καρδιὰν γιὸν χιόνιν κάμνει μ' ὁ πόθος σίδερον στ' ἀμόνιν* Κυπρ. ἐρωτ. 86[10]· *ζιμιὸ τὸ πιάνει τὸ σφυρί, ζιμιὸ χτυπᾶ στ' ἀμόνι* Ἐρωτόκρ. Α′ 1090.

ἀμόνω, βλ. *ὀμόνω.*

ἀμόρε τό, Εὐγέν. (Vitti) 206.

Τὸ ἰταλ. *amore.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κεφαλληνία (Ἀθ. 16, 1904, 202).

Ἀγάπη: *Γι' αὐτὸ λογιάζω κ' ἔχει της ἀγάπη καὶ ἀμόρε* ὅ.π.

ἀμορόζος ὁ, Κατζ. (Πολ. Λ.) Κατάλ. προσώπων· θηλ. *ἀμουρούζα,* Μαχ. (Dawk.) 224[29].

Τὸ ἰταλ. *amoroso.* Ὁ τ. *ἀμουρούζα* ἀπὸ τὸ προβηγκ. *amourousa* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 65). Ἡ λ. καὶ σὲ κυπρ. χφ. (Παντελ.) στοὺς τ. τοῦ θηλ. *ἀμορόζα* (15α) καὶ *'μουρούζα* (1β). Ἀπαντᾶ σήμ. μὲ διάφορους τ. σὲ ἰδιώμ. (BZ 10, 1901, 588· Ἀθ. 55, 1951, 367· AIPhHOS 7, 1939-44, 213· βλ. καὶ Δημητράκ.).

Ἐρωμένος: *ὁ ἄνωθεν μισὲρ Τζουὰν τὲ Μόρφου ἐπίασέν τον μεγάλη ἔννοια διὰ τὸ ἔλα τοῦ ρηγὸς μήπως καὶ εἶπαν τον τὰ μαντάτα οἱ ἀμουροῦζες τον διὰ τὸ πεῖσμαν τῆς ρήγαινας* Μαχ. 224[29].

ἄμουλα ἡ, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) χιζ′.

Ἀπὸ τὸ διαλεκτικὸ ἰταλ. *amola* ‹ λατ. *hamula* (Meyer, N. S. III 10). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ) καὶ Pern., Parlers de Chio Γ′ 349. Ἀπαντᾶ καὶ ὑποκορ. *ἀμουλάκι* (Pern., ὅ.π., Α′ 155 καὶ Buturas, Ein Kapitel 66 καὶ ΙΛ).

Φιάλη: *Σταφύλι νὰ ἀναθραφῆ εἰς τὴν ἄμουλα* ὅ.π.

ἀμουρούζα ἡ, βλ. *ἀμορόζος.*

ἄμουσα ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 476[28-9].

Ἄγνωστης ἐτυμολογίας.

Εἶδος μαχαιριοῦ: *εὑρίσκει ἕτερον ἄνθρωπον κοιτάμενον μὲ τὴν συμβίαν του καὶ ὁ καλοπίχερος ἔβγαλεν μαχαίριν εἰς ἕνα μαχαίριν οὗ εἰς μίαν ἄμουσαν καὶ ἔσφαξεν καὶ τοὺς δύο* ὅ.π.

ἀμουχλιασμένος, βλ. *μουχλιάζω.*

ἀμοχθητί, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. (Hercher) 366[31].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀμόχθητος* μὲ ἐπίδρ. τῶν ἐπιρρ. σὲ *-ί.*

Χωρὶς κόπο: *καὶ εὑρίσκων αὐτὸν ἐν τῇ ὥρᾳ ἕτοιμον ἀμοχθητὶ ἐλευθεροῖς αὐτὸν τοῦ ἀτιθάσου* ὅ.π.

ἀμπὰ ἡ, βλ. *ἀμπάς.*

ἀμπαδασσόρος ὁ, βλ. *ἀμπασσαδόρος.*

ἀμπαντονάρω, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 245_{α} 16 (βλ. σημασιολ.)· *ἀπαντονάρω,* Π.Ν. Διαθ. 335β 13· *'παντονάρω,* Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 261.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *abbandonare.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Τὸ *πα* (ἀντὶ *μπα*) τοῦ τ. *ἀπαντονάρω* καὶ σὲ ἄλλους σημερ. τ. τῆς λ. (ΙΛ).

Ἐγκαταλείπω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἀμπαντονάρα* (ἔκδ. *ἄττα ντῶν ἅγιω*· Κριαρ., B-NJ 10, 1934, 406, διόρθ.) *τσὶ γραφές, τὰ λέσι δὲ γροικοῦσι* Π.Ν. Διαθ. φ. 245α 16· *καὶ ὅλοι τὸν νοῦν τως εἶχαν ἄνω κάτω, φεύγουν καί 'παντονάρου τὰ δικά τως* Λεηλ. Παροικ. 261.

ἀμπαντῶ, βλ. *ἀπαντῶ.*

ἄμπαρ τό, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 998, 1918, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 579 κριτ. ὑπ.)· *ἄμβαρ,* Διγ. (Mavr.) Gr. VI 39· *ἄβαρ,* Διγ. (Mavr.) Gr. IV 223.

Ἀπὸ τὸ ἀραβ. *anbar* (Triand., Lehnw. 145 = Τριαντ., Ἄπ. Α′ 448 καὶ Pernot, Parlers de Chio 394). Ἡ λ. καὶ σὲ παλαιότ. κείμενα· βλ. Du Cange, λ. *ἄμπαρ* καὶ *ἄμπρα* καὶ Sophocl., λ. *ἄμπαρ.* Γιὰ τὸν τ. *ἄμβαρ* βλ. Triand, Lehnw. 49, 71, 145 = Τριαντ., Ἄπ. Α′ 365, 383, 448. Καὶ οὐδ. *ἄμβαρι* (Δημητράκ., λ. *ἄμπαρη*).

Ἀρωματικὴ οὐσία (γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ B^1 205· βλ. καὶ Du Cange): *πέμματα ἐκαπνίζοντο παντοῖα τε καὶ πλεῖστα, μόσχοι, κασσίαι, καφουραί, ἄμπαρ καὶ ξυλαλόαι* Διγ. Τρ. 1918· *τὸν τράχηλόν του γεμιστὸν ἄβαρ ὁμοῦ καὶ μόσχον* Διγ. Gr. IV 223.

ἄμπαρις ἡ, Διγ. (Καλ.) Α 1537, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 347[5], 375[16].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄμπαρ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. θηλ. *(ἄμπαρη)* καὶ οὐδ. *(ἄμπαρι)* (Δημητράκ., λ. *ἄμπαρη*).

Ἀρωματικὴ οὐσία (βλ. *ἄμπαρ*): *ἡ τραχηλέα του ἤτονε μὲ ἄμπαριν καὶ μόσχον* ὅ.π. —Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. (Miklosich-Müller, Acta Α′ 340-2).

ἀμπαρόμοσχον τό, βλ. *ἀμπαρομόσχος.*

ἀμπαρομόσχος ὁ, Ἀχιλλ. (Hess.) 1586· *ἀμπαρόμοσχον* τό, Ἀχιλλ. (Hess.) 1586 (κριτ. ὑπ.)

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄμπαρ* (τὸ) καὶ *μόσχος* (ὁ) ἢ *μόσχον* (τό).

Ἀρωματικὸ ὑγρό: *Ἐκεῖνον τοίνυν τὸ λαμπρὸν ἄστρον τῆς Ἀφροδίτης . . . ὁ ἀμπαρομόσχος ὁ καλός, τὸ μῆλον παραδείσου* αὐτ. 1586.

ἀμπάρρα ἡ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5395, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXVI 26, XXXV 11, XXXVI 31, XXXIX 33, Ἀρ. III 36, IV 31, Δευτ. III 5.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *barra* (Kretschmer, BZ 7, 1898, 401 καὶ Triand., Lehnw. 137 = Τριαντ., Ἄπ. Α′ 437). Γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀ- βλ. Triand., Lehnw. 23 = Τριαντ., Ἄπ. Α′ 344. Πβ. καὶ τὴν ἐτυμ. ἀπὸ τὸ *jeu de barres* (Δραγ., Ἀθ. 23, 1911, 73 καὶ Κουκ., ΒΒΠ A^1 180-1). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μοχλὸς μὲ τὸν ὁποῖο κλείνονται ἀπὸ μέσα οἱ πόρτες (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ νὰ κάμης ἀμπάρρες ξύλα ἐδρινὰ πέντε εἰς τὰ σανίδια πλάγι τοῦ μίσκαν τὸ ἕνα* Πεντ. Ἔξ. XXVI 26· *καὶ ἀνάγραψη φύλαξη παιδιὰ τοῦ Μέραρι σανίδια τοῦ μίσκαν καὶ οἱ ἀμπάρρες του καὶ οἱ στύλοι του* Πεντ. Ἀρ. III 36· **2**) Παιδικὸ παιγνίδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 10) (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. ΙΛ, λ. *ἀμπάριζα* 2 καὶ Κουκ., ΒΒΠ A^1 180-1, Γ′ 163 σημ. 5 καὶ Δ. Λουκόπ., Παιγνίδια ἑλλην. 34): *οὐδὲν ἐντρέπεστε ποσῶς νὰ παίζωμε*

ὡς κοπέλια; *Ὡσὰν παιγνίδιν παίζομεν, τὸ λέγουσιν ἀμπάρρες* Χρον. Μορ. Η 5395.

ἀμπὰς ὁ, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 76· *ἀμπὰ* ἡ, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 187.

Τὸ ἀραβοτουρκ. *aba* (Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. Ὁ τ. *ἀπὰ* στὴν Καππαδ. (ΙΛ· βλ. καὶ Ἀλεξίου Στ., Ἀπόκοπ., σελ. 237). Καὶ ὑποκορ. *ἀμπαδέλι* (ΙΛ).

Πανωφόρι ἀπὸ χοντρὸ μάλλινο ὕφασμα, τὸ βυζ. *κέντουκλον,* τὸ σημερ. *σαγιάκι* (Κουκ., ΒΒΠ Β ^{2} 23) (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Ἀγγ. Χατζημιχάλη, Ἀφ. Τριαντ. 450): *Βαστοῦν κεριὰ καὶ πατερμούς, φοροῦν πλατειὲς ἀμπάδες* Ἀπόκοπ. 187.

ἀμπασσάδα ἡ, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε′ 38.

Τὸ βενετ. *ambassada* (Meyer, NS IV 10). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὑπηρεσία μικρὴ ποὺ ἀνατίθεται σὲ κάποιον, «θέλημα» (πβ. Κριαρ., Ἑλλην. 15, 199 - 201) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *γιὰ δέτε τὴν κερὰ Μηλιὰ ντεσκριττιὸ τὴν ἔχει! Νὰ πηαίνω'ς τσὶ ἀμπασσάδες τση μὲ πέμπει καὶ κατέχει* ὅ.π.

ἀμπασσαδόρος ὁ, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 23, 25, 33, 97, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 57^{31}, Δωρ. Μον. (Buchon) XXIII, XXVII, XLI, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 176, 182· *'μπασσαδόρος,* Σταυριν. (Legr.) 539, Ποίημα Ἁλώσ. Κύπρ. (Τζεδ.) 3170, Ἰωακ. Κύπρ. (Κριαρ.) 403, Καρτάν., Ἀνθ. (Hopf) 269· *ἀμπασσιαδόρος* Κορων., Μπούας (Σάθ.) 18· *ἀμπαδασσόρος,* Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 183.

Τὸ βενετ. *ambassador* (βλ. καὶ Kretschmer, BZ 10, 1901, 586, καὶ Triand., Lehnw. 137 = Τριαντ., Ἀπ. Α′ 440). Ἡ λ. σὲ ὅλους τοὺς τ. της καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀμπασσαδῶρος.* Ὁ τ. *ἀμπασσαδοῦρος* ἀπαντᾶ στὸν Καρτάν., Ἀνθ. (Hopf) 269· βλ. καὶ Du Cange, λ. *ἀμπασσαδοῦρος* καὶ Kretschmer, ὅ.π. Ὁ τ. *ἀμπασσιαδόρος* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ ἰταλ. *ambasciatore* (πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀμπασσαδῶρος,* ἐτυμ.) καὶ ὁ τ. *ἀμπαδασσόρος* ὀφείλεται σὲ ἀντιμετάθ. Σὲ κυπρ. χφ. (Παντ.) 156 καὶ τ. *ἀμπαχιαδόρος,* ποὺ πρέπει νὰ ταυτιστῆ μὲ τὸν τ. *ἀμπασσιαδόρος,* γιὰ τὸν ὁποῖο βλ. Παντ., Ἀθ. 34, 1922, 144· πβ. καὶ Βαγιακ., Ἀθ. 59, 1955, 57.

Πληρεξούσιος, ἀπεσταλμένος: *Καὶ τὴν ἄλλη μερέα ὁ πασὰς τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ ὀνόματι Μπαγιαζίτης ἦρθε εἰς τὴν Πόλη ἀμπασσαδόρος καὶ ἐμίλησε μὲ τὸν βασιλέα Παλαιολόγο* Χρον. σουλτ. 57^{31}· *ὁ ἀμπαδασσόρος τῶν ἀρχόντων ἀπηλογήθη ὅτι . . .* Σουμμ., Ρεμπελ. 183· *καὶ οὕτως τὸ βουλήθησαν στείλασ' ἀμπασσιαδόρους στὴν αὐθεντίαν τῶν Βενετιῶν ἀξίους δημηγόρους* Κορων., Μπούας 18.—Συνών. *ἀποκρισιάριος, ἀποστολάτορας, ἀποσωστής, ἀράλντος, μαντατοφόρος.*

ἀμπασσαδοῦρος ὁ, βλ. *ἀμπασσαδόρος.*

ἀμπασσαρία ἡ, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 168, 182.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *ambasceria.*

Πρεσβεία: *Μὴν μπορῶντας τὸ λοιπὸν πλέον οἱ αὐτοὶ ἄρχοντες νὰ ὑποφέρουν τὲς περίσσιες ἀποτσιπωμάρες καὶ ἄπρεπες τάξες τοῦ λαοῦ ἐτούτου, . . . ἀποφασίσανε νὰ πέμψουν ἀμπασσαρία εἰς τὴν Βενετίαν* αὐτ. 182.

ἀμπάσσος, ἐπίθ., Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 548.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. ἐπίρρ. *abbasso.* Ἡ λ., καθὼς καὶ τὸ *ἀμπασωπός,* μαρτυρεῖται (Παπαγρηγοράκι, Ξέν. λέξ. 24 καὶ Α. Κριάρη, Κρ. ᾆσμ. 319) ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ τὴ σημασ. βραδύς, ἀργὸς (βλ. καὶ Kahane, AIPhHOS 7, 1939-44, 212· πβ. καὶ Κακρ., Ἀφ. Τριαντ. 139). Πβ. τὸ *μπασσάρω* στὴν Κεφαλληνία (Λωρεντζ., Ἀθ. 16, 1904, 203).

Κατώτερος, ὑποδεέστερος: *Φαμέγιο, κακορίζικη νὰ μ' ἔχης ἐδικό σου! Δὲν εἶμαι ἀμπάσσος στὴ δουλειὰ σὰν ἔχει ὁ λογισμός σου* ὅ.π.

ἀμπατάρω, βλ. *μπατάρω.*

ἀμπατζήδικο τό, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 45.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμπατζής.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κατάστημα ὅπου κατασκευάζονται ἢ πουλιοῦνται «ἀμπάδες», δηλ. ἐνδύματα ἀπὸ μάλλινο ὕφασμα: *καίγουνται τὰ ἀμπατζήδικα ὅλα* ὅ.π.

ἀμπατζῆς ὁ, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 47.

Τὸ τουρκ. *abacı.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ), καθὼς καὶ ὡς ἐπών. παλαιότ. (Συναδ., Χρον. 42) καὶ σήμ.

Αὐτὸς ποὺ κατασκευάζει ἢ πουλεῖ ἐνδύματα ἀπὸ μάλλινο ὕφασμα: *ἐκάλεσαν οἱ ἀμπατζῆδες τὸν ἀρχιερέα* ὅ.π.

ἀμπελεργάτης ὁ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6708.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄμπελος* καὶ *ἐργάτης.* Πβ. καὶ τὸ συνών. οὐσ. *ἀμπελάρης* (Du Cange καὶ ΙΛ, λ. *ἀμπελάρις*· βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε′ 283), καθὼς καὶ τὸ οὐσ. *ἀμπελᾶς* (Λέων Διάκ., Ἱστ. 113^{11}· βλ. καὶ Du Cange, Add.).

Αὐτὸς ποὺ ἐργάζεται στὰ ἀμπέλια: *κοσμῶν τοῖς ἀξιώμασι πάντας τοὺς προσιόντας κρηπιδοπώλας, σχοινουργούς, κναφεῖς, ἀμπελεργάτας* ὅ.π.

ἀμπελικὴ ἡ, Βουστρ. (Σάθ.) 462.

Τὸ θηλ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀμπελικός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ)· πβ. καὶ Du Cange, Add., λ. *ἀμπελίκη.* Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. μὲ τὴ σημασ. «ἀμπελουργική».

Μεγάλο ἀμπέλι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. ΙΙ): *ὁ ρήγας . . . ἐχάρισέν του . . . καὶ δύο ἀμπελικὲς* ὅ.π.

ἀμπελικὸς ὁ, Πουλολ. (Krawcz.) 476, 510, Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 297.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμπελικός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν καλλιέργεια τοῦ ἀμπελιοῦ, ἀμπελουργὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1.): *ὡς τὸ χαλάζι νὰ πετᾶς, ὡς κούρβουλον νὰ πέφτης καὶ τὰ παιδιὰ τ' ἀμπελικοῦ νὰ σὲ* (ἐνν. τὸ *ὀρτύκι*) *κλωτσοπατοῦσιν* Πουλολ. Ζ 297.

ἀμπέλι(ν) τό, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 79^{5}, 128^{30}, 156^{8}, 164^{11}, 170^{10}, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 609, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2497, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1260, Μαχ. (Dawk.) 196^{15} (πληθ. *ἀμπελία*), 622^{23} (πληθ. *ἀμπελία*), 670^{24} (πληθ. *ἀμπελία*), Σαχλ. (Vitti) Ν 158, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 216, Πεντ. (Hess.) Γέν. IX 20, Ἔξ. XXII 4, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ′ 224, 316, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 236^{20}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμπέλιον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἀμπέλιν* καὶ σὲ σικελ. ἔγγρ. (Cusa, I diplomi greci 311^{8} καὶ Guillou, Les actes . . . de S. Maria di Messina 22^{7}).

1) Κλῆμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ ἐκ τῆς φισκίνας τὸ πλευρόν, ἐκ τὴν δεξιὰν μερέαν ἦτον ἀμπέλι ριζωτὸν* Λίβ. Esc. 2497· *ἐφύτεψεν ἀμπέλι* Πεντ. Γέν. IX 20. **2**) Ἀμπέλι, ἀμπελώνας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἔβαλεν τὸ σπίτιν του ἀμάχιν ἢ τὴν γῆν του ἢ ἀμπέλιν του* Ἀσσίζ. 170^{10}· *Τ' ἀμπέλι μου ἐξανάνιωσα μὲ τὶς καταβολάδες* Πανώρ. Γ′ 316.

ἀμπελίνα ἡ, Φυσιολ. (Zur.) XIII 1^{8}.

Τὸ θηλ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀμπέλινος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ *-η* (*ἀμπελίνη*) σὲ *-α* πβ. *ἀθερίνη-ἀθερίνα*.

Κληματσίδα: *ὁ δὲ ἱερεὺς σημανθεὶς ἔρχεται καὶ ἐμπιπλᾶ τὸν βωμὸν ἀμπελινῶν ὅλων* ὅ.π.

ἀμπελιναῖος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 44^{515}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμπέλινος* μὲ ἐπίδρ. τῶν ἐπιθ. σὲ *-αῖος*.

Ποὺ ἀνήκει στὸ ἀμπέλι, ἀμπελήσιος: *δίδω αὐτὸν χάριν προικὸς . . . σκρόφαν ἀμπελιναίαν, φυτείαν, λύκους, κῆπον ὅλον ἀντραγίδας καὶ γάδαρον κηπουρὸν* ὅ.π.

ἀμπελίτσιν τό, Πουλολ. (Krawcz.) 509.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμπέλιν* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσιν* (Γιὰ τὴν κατάλ. βλ. Κουκ., Ἑλλην. 4, 1931, 361 κέ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *-ίτσα*).

Μικρὸ ἀμπέλι, ἀμπελάκι: *ἐγὼ μικρὸν εἶμ' ἀληθῶς ἀσούσσουμον πουλάκιν, στὰ ἀμπελίτσια βόσκομαι, ποτὲ ζημιὰν οὐ κάμνω* ὅ.π.—Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. (Ἱστ. πολιτ., Βόνν., 34^{15}).

ἄμπελο ἡ, βλ. *ἄμπελος*.

ἀμπελοβάργι τό, βλ. *μπαλουάρδο*.

ἀμπελοβάρδον τό, βλ. *μπαλουάρδο*.

ἀμπελοκλάδι τό, Περὶ γέρ. (Wagn.) 122.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀμπέλι(ν)* καὶ *κλαδί(ν)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ νόσημα «ἕρπης», ποὺ παρουσιάζεται στὸ κεφάλι καὶ τὸ πρόσωπο τῶν παιδιῶν, ἢ «ὀξείδωση τοῦ στομάχου» (διάρροια καὶ κωλικοὶ πόνοι), ἐπειδὴ θεραπεύεται μὲ ἀμπελοκλάδι· γιὰ τὴ λ. βλ. ΙΛ (βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 30, 1919, ΛΑ 31 καὶ ΒΒΠ Γ' 342· ἐπίσης ΙΛ στὴ λ. 5): *καὶ νὰ τὸν κάψῃ* (διόρθ. Κουκ. σὲ *κόψῃ*, ΒΒΠ ὅ.π.) *καὶ κακὸν θανάτου ἀμπελοκλάδι* ὅ.π.

ἀμπελοκόμος ὁ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6480.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄμπελος* καὶ τὸ *κομῶ*.

Ἀμπελουργός: *ἐνύβριζε τοῖς κηπευταῖς καὶ τοῖς ἀμπελοκόμοις* ὅ.π.

ἀμπελοκόπος ὁ, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 149 ρξθ'.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμπέλι* καὶ τὴν παραγ. κατάλ. *-κόπος* (Γιὰ τὴν κατάλ. βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 22, 1910, 245 κέ.).

Αὐτὸς ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν περιποίηση τοῦ ἀμπελιοῦ: *Περὶ δενδροκόπων καὶ ἀμπελοκόπων* ὅ.π.

ἄμπελος ἡ· *ἄμπελο*, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXV 16, Μηλ., Ὁδοιπ. (Παπαγ. Σπ.) 637.

Τὸ οὐσ. *ἄμπελος*. Γιὰ τὴν ὕπαρξη ὀνομαστ. *ἄμπελο* πβ. τὰ σημερ. τοπων. *Ἄμπελο* καὶ *Ἄμπελες* (ΙΛ, λ. *ἄμπελος*).

Κτῆμα (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. *ἀμπελοχώραφα*): *ἐτοῦτα εἶναι παιδιὰ τοῦ Ἰσμαὲλ καὶ ἐτοῦτα ὀνόματά τους εἰς τὶς ἄμπελές τους* (ἔκδ. *ἀμπελές*· ἐσφαλμ. ἡ ἀναγωγὴ τοῦ ἐκδ., σ. 420, σὲ ὀνομ. *ἀμπελά*, καθὼς καὶ ἡ ἑρμηνεία τοῦ Dieterich, Unters. gr. Spr. 290, ὅτι

ἀμπελὲς ἀντὶ *ἀμπελιές*· ὀνομ. *ἀμπελιὰ* κατὰ τὸ *μηλιὰ - μηλές*· διορθώσ.· πβ. *ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν* Π.Δ., Tisch., Γέν. XXV 16) *καὶ εἰς τὰ παλάτια τους δώδεκα μεγαλοσιάνοι εἰς τὰ ἔθνη τους* Πεντ. Γέν. XXV 16.—Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μνημονευμένα (βλ. ἐτυμ.) καὶ τοπων. *Ἄμπελος* (ὁ) (Ἀθ. 64, 1960, 145).

ἀμπελοχάριτζι τό, βλ. *ἀμπελοχάρτζι*.

ἀμπελοχάρτζι τό· *ἀμπελοχάριτζι*, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 37.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀμπέλι* καὶ *χάρτζι* (τουρκ. harç = ὑποχρέωση καταβολῆς χρηματικοῦ ποσοῦ).

Φόρος γιὰ ἀμπέλι: *Τὸν ἔλεγχε, διατὶ ἠδίκει τοὺς ἐπτωχοὺς εἰς ἀμπελοχάριτζια, εἰς χαράτσια καὶ εἰς μαμελάδες* ὅ.π.

ἀμπελοχώραφα τά, Hist. imp. (Mor.) 123^{14}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀμπέλιν* καὶ *χωράφιν* (Ἡ λ. καὶ σὲ ποίημα περὶ Βασιλ. Α', Mor., Μν. Ἀμ. 10, καθὼς καὶ σήμ., ΙΛ).

Ἀμπέλια καὶ χωράφια (μὲ τὸ γενικότερο νόημα: κτήματα): *οὔτε πλούσιοι ἦσαν, ... οὔτε πράγμα εἴχασιν, . . . οὔτε ἀμπελοχώραφα, οὔτε ζῶα* ὅ.π.

ἀμπελόχωρον, Λίβ. (Lamb.) Esc. 487, βλ. *ἀψευδήγορον*.

ἀμπελώνα ἡ, βλ. *ἀμπελώνας*.

ἀμπελώνας ὁ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 85^{17}, 221^{27}, 449^{21}· *ἀμπελώνα* ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 104^{10}, Ἐξήγ. πέτρ. (Βέης) 274, Φυσιολ. (Zur.) LIV 2.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀμπελών*. Γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ γένους πβ. *σωλήνας* ὁ < *σωλήνα* ἡ, κ.ἄ. Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀμπελώνας*.

Ἀμπελώνας, ὅπως καὶ σήμ.: *εἰ δὲ ἔρτη κανεὶς εἰς τὸν ἀμπελώνα μου, τουτέστιν εἰς τὸν μελισσιώναν μου* Ἀσσίζ. 449^{21}· *Ἐὰν γένηται μία πούλησῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἐνώπιον τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες γῆς ἢ ἀμπελώνας ἢ οἰκιῶν* Ἀσσίζ. 104^{10}· *ἀμπελώνα μικρὰν ἐφύτεψεν* Ἐξήγ. πέτρ. 274.

ἀμπέξω, βλ. *ἀπέξω*.

ἀμπέσω, βλ. *ἀπέσω*.

ἀμπῆς, βλ. *ἀπῆς*.

ἄμπιτο τό, Κατζ. (Πολ. Λ.) Πρόλ. 42, Ε' 35, 77, 397.

Τὸ ἰταλ. *abito*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἐνιαχοῦ (ΙΛ).

Φόρεμα (Γιὰ τὰ εἴδη φορεμάτων ποὺ μνημονεύονται στὸν Κατζ. βλ. Λ. Πολίτη, Κατζ., σ. ργ'): *Τ' ἄμπιτα εἶντα τά 'καμες;* αὐτ. Ε' 35.—Πβ. *ἀλλαξιά, βέστα, βράκα, γκαβαρδίνα, κόττα, μούδα, ρούμπα, σάρτζα, τζαμπουρλί, τζιπόνι, φεραρόλι*.

ἀμπλάστρι τό, βλ. *ἐμπλάστριον*.

ἀμπλικάρω, βλ. *ἀπλικάρω*.

ἀμπλικεύω, βλ. *ἀπλικεύω*.

ἀμποδίζω, βλ. *ἐμποδίζω*.

ἀμπόδισμα τό, βλ. *ἐμπόδισμα*.

ἀμπόδιστρο τό, βλ. *ἐμπόδιστρο.*

ἀμπολιάρης ὁ· *ἀμπουλιάρι* τό, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 450 (ἔκδ. *ἀμπολιάρει*).

'Από τὸ *ἐμβολιάζω* (=«σημειοῦμαί τι ἐκλεκτόν», Χατζιδ., 'Αθ. 6, 1894, 16· πβ. *ἔμβολον* = «σημεῖον ἐπὶ τοῦ ὠτὸς τοῦ ἐκλεχθέντος ἀρνίου», Χατζιδ., ὅ.π., 36· πβ. καὶ Πετρόπ., ΕΛΑ ἔτ. 5 καὶ 6, 1943-44, 73 σημ. 2). Ὑπάρχει καὶ σήμ. τ. οὐδ. *μπολιάρι* (Ξανθ., ΛΑ 5, 1918-20, 275). Πβ. καὶ τὰ σημερ. *μπολιασάρικο* (Ξανθ., ὅ.π.) καὶ *ἔμπολο* (Ξανθ., ὅ.π., 272) =ἐκλεκτὰ πρόβατα. Μαρτυρεῖται σήμ. καὶ θηλ. *ἀμπολιαρὲ* στὴ δυτ. Κρήτη καὶ *ἀμβολιαρὲ* στὴν ἀνατολ. (=μνηστὴ) (Χατζιδ., 'Αθ. 6, 1894, 16 καὶ 36).

Πρόβατο (σημαδεμένο) προορισμένο νὰ δωρηθῆ: *Τὸ προβατάκι τ' ἄσπρο τὸ πολιάρι* (=πολιόν, ἄσπρο· ἔκδ. *μπολιάρι*· ἔκδ. Δριμυτ. *πολιάρι*· Πολ. Λ., Κρ. ποίησ. σελ. 17 *πολιάρι*· πβ. Κουκ., ΕΕΚΣ 3, 1940, 70), *ὁπού 'χα τσῆ κερᾶς μου ἀμπουλιάρι* (ἔκδ. *ἀμπολιάρει*· ἔκδ. Δριμυτ. καὶ Πολ. Λ., Κρ. ποίησ. σελ. 17 *ἀμπουλιάρι*) ὅ.π.

ἀμπολιάρω, βλ. *ἀμπολιάρης.*

ἀμπόρετος, ἐπίθ., Δεφ., Λόγ. (Kar.) 136· *ἀνεμπόρετος,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 8, 28.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *μπορῶ*. Πβ. τὸ οὐσ. *ἀμποριὰ* (Λουκόπ., Ποιμ. 264).

1) 'Αδύναμος, ἀνήμπορος: *Δίδε ἀπὸ τὸ ἔχει σου εἰς τοὺς θυλακωμένους σ' αὐτείνους τοὺς ἀμπόρετους καὶ τοὺς ἐλυπημένους* Δεφ., Λόγ. 136. **2**) τὸ οὐδ. = ἀδύνατο (πράγμα), ἀκατόρθωτο, ἀπραγματοποίητο: *μοῦ φαίνεται ἀνεμπόρετο νὰ κάψω γιὰ λόγου του ποτὲ φωτιὰ τοῦ πόθου* Πιστ. βοσκ. I 8, 28.

ἄμποτε, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 347^{73}, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) B 295, Διγ. (Καλ.) Esc. 1353, Ὁρισμ. Μαμελ. (Βόνν.) 99^{2}, 'Αχιλλ. (Haag) L 258, 259, 'Αχιλλ. (Hess.) L 238, N 319, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) O 137, 138, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 1035, 1041, Βησσ., 'Επιστ. (Λάμπρ.) 22^{11}, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 347, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. 64, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 935, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 9^{9}, 23^{12}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 61, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 359^{34}, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 47, Διγ. (Lambr.) O 325· *ἄμποτες,* Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXVII 15, Αἰτωλ., Βοηβ. (Băn.) 257, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 58.

'Από τὴν ὑποθ. ἔκφρ. *ἂν ποτε* ('Ανδρ., Σημασ. ἐξ. 93 καὶ Λεξ., λ. *ἄμποτε*).

Εἴθε, μακάρι (Γιὰ τὴ χρήση βλ. 'Ανδρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960-3, 142): *Ἄμποτε, τέκνον μου καλόν, νὰ πάρῃς εὐτυχίαν* 'Αχιλλ. L 258· *ἄμποτε καὶ τοῦ στέμματος νὰ γένῃς κληρονόμος* 'Αχιλλ. L 259· *ἄμποτε νά 'βλεπ' ὁ πτωχὸς κι' ἂς ἤμουν διακονιάρης* Ριμ. Βελ. 935· *καὶ ἄμποτε τὸ μᾶς ἔταξαν νὰ τὸ φυλάξωσι τελείως* Βησσ., 'Επιστ. 22^{11}· *καὶ ἄμποτε ὁ Κύριος νὰ σᾶς κατανοδώσῃ* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 1035· *ἄμποτε, ἀφὸν τὸν θάνατον μοῦ δώσῃς* (παραλ. 1 στ.), *τοὺς πόνους μὲ τὴν ζωήν μου νὰ τελειώσῃς* Κυπρ. ἐρωτ. 9^{9}.

ἀμπουγιάρω, βλ. *ἀπογκιάρω.*

ἀμπουκώνω, βλ. *μπουκώνω.*

ἀμπουλιάρι τό, βλ. *ἀμπολιάρης.*

ἀμπώθω, Σαχλ. (Vitti) N 138, Σαχλ. A' (Wagn.) PM 150, Ριμ. 'Απολλων. (Morgan) 313, 'Αχέλ. (Pern.) 1277, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Γ' 49, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 166· 8, 59, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) A' 293, 1673, B' 1043, 1150, Γ' 210, 221, 453, Δ' 1705,

1857, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [170], Φορτουν. (Ξανθ.) 'Ιντ. β' 168, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 264^{30}, 272^{8}, 326^{19}, $488^{10,13}$· *ἀμπώνω,* Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 90, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 102, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Πρόλ. [73], Δ' [1289], Διακρούσ. (Ξηρ.) 103^{26}· *ἀμπώθω* ἢ *ἀμπώνω,* Προδρ. (Hess.-Pern.) III 391, Γαδ. διήγ. ('Αλεξ. Λ.) 493, 'Αχέλ. (Pern.) 1151, 1409, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 182, Φαλλίδ. (Ξανθ.) 29, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 1164, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [205, 1394], E' [1313], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 335^{4}, 518^{2}· *'πώνω,* Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 446.

'Από τὸ ἀρχ. *ἀπωθῶ* (Χατζιδ., ΜΝΕ A' 278). Γιὰ τὸ φαινόμενο ἀνάπτυξης ἀλόγου ἐρρίνου βλ. 'Ανδρ., B-NJ 17, 1944, 108 κέ. καὶ Φάβ., 'Αθ. 52, 1948, 271-7, ὅπου καὶ ἄλλη βιβλιογραφία. Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ., ἐτυμ. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. Ὁ τ. *ἀμπώνω* μὲ ποικίλες ἀποκλίσεις καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. Ὁ τ. *'πώνω* (σήμ. *'π-πών-νω*) στὰ Δωδεκάν. (ΙΛ, λ. *ἀμπώθω*).

1α) 'Ωθῶ, σπρώχνω, προωθῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A1): *καταπλακώνετ' ὁ λαὸς κι' ὁ γεῖς τὸν ἄλλ' ἀμπώθει* 'Ερωτόκρ. B' 1043· *Ὡσὰν τὸ φυλλοκάλαμο σ' ἀνέμου κακοσύνη, ὁπού κιαμιὰν ἀνάπαψη νὰ πάρῃ δὲν τ' ἀφήνει, μὰ ὧρες ἐπὰ κι' ὧρες ἐκεῖ τ' ἀμπώθουν οἱ ἀνέμοι* 'Ερωτόκρ. Γ' 221· *καὶ κλεῖ τὴν πόρτα μὲ σπουδήν, τὸν μάνταλον ἀμπώνει* Δεφ., Σωσ. 102· *καὶ πορπατεῖ καθένας μας ἐκεῖ ποὺ ἡ τύχη ἀμπώθει* 'Ερωτόκρ. Γ' 210· *καὶ νὰ σ' ἀμπώσω νὰ χαθῇς σ' ἔτοιο γκρεμνὸ μεγάλο* 'Ερωτόκρ. Γ' 1164· *τὰ κύματ' ἀπού τρέχου κι' ἀμπώθουσί μας εἰς τὴ γῆ* Ροδολ. Γ' [170]· **β**) παρακινῶ, παρορμῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. B1): *ἀνάθεμά σε, λογισμέ, ποῦ μ' ἔπωσες κ' ἐμπῆκα;* Γεωργηλ., Θαν. 446· *πόδας τὸν πόδαν ἤμπωθε καὶ πάντα μέσα μπαίνει* 'Ερωτόκρ. B' 1150· *κι' ὀπίσω ἂ θέλω νὰ συρθῶ ἡ πεθυμιὰ μ' ἀμπώθει* 'Ερωτόκρ. A' 293. **2α**) Ρίχνω, πετῶ: *κατάρτια κι' ὅλα τὰ σκοινιὰ ὁπού βαστᾶ νὰ λύσῃ καὶ νὰ τ' ἀμπώσῃ εἰς τὴν γῆν νὰ δώσῃ νὰ σκορπίσῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 335^{4}· **β**) (προκ. γιὰ μπόμπα, σαϊτιά, κλπ.) ἐκσφενδονίζω: *Καὶ ποῖος μὲ τὸ δοξάρι του τὴν σαϊτιά του ἀμπώνει κι' ὅθεν τὰ μάτια του θωροῦν ἴσια τήνε καρφώνει;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [73]· *Πιάνει μιὰ μπόμπα κι' ἄφτει τη καὶ κάτω τὴν ἀμπώθει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 326^{19}. **3**) Παρασύρω (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ στὴ λ. A1β, παροιμ.): *ἀφρίζουν ἕνα-ἕνα καὶ τὸ καράβ' ἀμπώθουσι μὲ μάνητα μεγάλη στὴ φουσκωμένη θάλασσα* 'Ερωτόκρ. A' 1673· ... *καὶ γαλιφιὲς τοῦ πόθου, ὁπού εἰς μεγάλους ἐγκρεμνοὺς νὰ γκρεμνιστῇς σ' ἀμπώθου* Φορτουν. 'Ιντ. β' 168. **4**) 'Αποκρούω: *μὰ σὰν τὸν εἶδ' ὁ Ἄριστος τὴ χέρα πῶς σηκώνει μὲ γληγορότη τὸ σπαθὶ ἀμπώθ' ὅσον ἐμπόρει* 'Ερωτόκρ. Δ' 1705. **5**) (Προκ. γιὰ τὴ μπουκιά, παιγνιωδῶς) προωθῶ, καταπίνω: *Πόση γλυκειὰ θαράπαψη καὶ νοστιμάδα πόση δίν' ἡ γουλιὰ ὄντες τὴ μασῆ κανεὶς νὰ τὴν ἀμπώσῃ* Κατζ. Γ' 182.—Πβ. *ἀπαμπώθω, ἐξαμπώθω.*

ἀμπωσιὰ ἡ, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 204, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [1398]· *ἀμπωστιά,* 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 1858· *ἀμπωστέ,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 9, 62.

'Από τὸν ἀόρ. *ἄμπωσα* τοῦ *ἀμπώθω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. *ἀμπωστὲ* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ B' 355 καὶ ΙΛ, λ. *ἀμπωσεά* (ἐτυμ.). Πβ. καὶ Βλάχ., λ. *ἀμποστικόν, ἀμποστής*. Πβ. καὶ *ἀμπωστὸς* (Χατζιδ., Glotta 3, 1912, 213).

Ὤθηση, σπρώξιμο, σκουντιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ μὲ τὴ χέρα, πού 'τον λεύτερη, τὸν ἀμπώθει καὶ μὲ τὴν ἀμπωστιά 'καμε κ' ἡ ἄλλη ξεσκλαβώθη* 'Ερωτόκρ. Δ' 1858· ... *μηδὲ νὰ κάμω μὲ τσ' ἀμπωστὲς λιγάκι νὰ κουνήσῃ* Πιστ. βοσκ. III 9, 62.

ἀμπωστὲ ἡ, βλ. *ἀμπωσιά.*

ἀμπωστιὰ ἡ, βλ. *ἀμπωσιά.*

ἄμυαλος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 1, 70.

Τὸ ἐπίθ. *ἀμύαλος* (σὲ ἐπίγρ., L-S) πού ἀπὸ τὸ *ἀμύελος* (στερ. *ἀ-* καὶ *μυελός*), πού ἤδη στὸν 'Αριστ. Τὸ *ἀμύελος* καὶ στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 194^{50}. Ἡ λ. *ἄμυαλος* καὶ σήμ. κοιν. καὶ μὲ διάφορους τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Πού δὲν ἔχει «μυαλό», ἀπερίσκεπτος, ἀνόητος: *ἐγὼ τυφλὸν καὶ ἄμυαλον δὲν βλέπω παρὰ τὴν πεθυμιά μου τὴν τυφλὴ* ὅ.π.

ἀμυγδαλάτος, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 11.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀμύγδαλον* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 122).

Πού ἔχει τὸ μέγεθος ἀμυγδάλου: *Αὐτός, ὁ κόλπος του ἔγεμε φθεῖρας ἀμυγδαλάτας* ὅ.π.

ἀμυγδαλέα ἡ, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 169.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμυγδαλέα*.

'Αμυγδαλιά: *πλουτεῖ καὶ ποίκιλα φυτὰ κι' ἀμπέλους καρποφόρους, ἀμυγδαλέας αὖθις τε καλὰς χρυσομηλέας* ὅ.π.

ἀμυγδαλέλαιον τό, 'Ορνεοσ. (Hercher) 581^{4}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμυγδαλέλαιον*.

Λάδι πού ἐξάγεται ἀπὸ ἀμύγδαλα: *Σησαμέλαιον νεαρὸν ἢ ἀμυγδαλέλαιον ὡσαύτως νεαρὸν δὸς μετὰ κρέατος δὶς ἢ καὶ τρὶς* ὅ.π. —Πβ. *ἀμυγδαλόλαδον*.

ἀμυγδαλίτσι τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 129b (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀμύγδαλον* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσι*.

'Αμυγδαλάκι: *κηπουρικὴν πολύκαρπον ν'ἀργάζουμουν τὴν τέχνην συκίτσια καὶ ῥωδάκινα, ῥοδίτσι', ἀμυγδαλίτσια* ὅ.π.

ἀμυγδαλόλαδον τό, Σταφ., 'Ιατροσ. (Legr.) 12^{345}.

'Απὸ τὰ οὐσ. *ἀμύγδαλον* καὶ *λάδι*. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Λάδι πού ἐξάγεται ἀπὸ τὰ πικραμύγδαλα καὶ χρησιμοποιεῖται στὴ φαρμακευτικὴ καὶ τὴ σαπωνοποιία: *Διὰ βῆχα ... ἀμυγδαλόλαδον καὶ δαφνόλαδον καὶ κερὶν ἄσπρο καὶ ἕνωσον αὐτὰ καὶ κάμε τα ἀλοιφὴν καὶ ἂς ἀλείφῃ τὸ στῆθος του* ὅ.π. —Πβ. *ἀμυγδαλέλαιον*.

ἀμύγδαλον τό, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1380.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμύγδαλον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

'Αμυγδαλιά: *Κέκτηται δένδρα ἔγκαρπα ὡραῖα καὶ ποικίλα, ἐλαίας, σύκα, ἀμύγδαλα, ῥοδάνθη μὲ τὰ φύλλα* ὅ.π.

ἀμύγδαλος ὁ, Πανώρ. (Κριαρ.) Δ' 100.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμύγδαλος* (ἡ).

"Αγρια ἀμυγδαλιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, ΙΛ)· (ἐδῶ) ῥαβδὶ ἀπὸ κλάδο ἄγριας ἀμυγδαλιᾶς: *Γλήγορ', 'Αθούσα, σπούδαξε νὰ φύγωμε ἀπ' ὀμπρός του, μὴ δικιμάσωμε βαρὺς ἂν εἶναι ἀμύγδαλός του* ὅ.π.

'Αμύγδαλος ὁ, Πωρικ. (Ζώρ.) Α 34.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμύγδαλον* μὲ ἀλλαγὴ γένους γιὰ λόγους προσωποποιίας.

Τὸ ἀμύγδαλο προσωποποιημένο: *ἐλθέτωσαν οἱ κηπουροὶ ἡμῶν ἅπαντες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν παραμονάριοι Καρύδιός τε καὶ ὁ Πιστάκιος καὶ ὁ Φοινίκιος καὶ ὁ Καστάνιος, 'Αμύγδαλός τε καὶ Λεφτοκάρυος* ὅ.π.

ἀμυγδαλωτός, ἐπίθ., Πεντ. (Hess.) 'Έξ. XXV 33, XXXVII 19, 20.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀμύγδαλον* καὶ τὴν κατάλ. *-ωτός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πού ἔχει σχῆμα ἀμυγδάλου: *καὶ εἰς τὴν λυχνιὰ τέσσερεις κοῦπες ἀμυγδαλωτὲς* (**ἔκδ.** *ἀμυγδαλῶτες*· διορθώσ.), *τὰ μῆλα της καὶ τὰ ἄθια της* αὐτ. 'Έξ. XXXVII 20.

ἀμυδρῶς, ἐπίρρ., Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Δ' 50, Ἑρμον. (Legr.) Φ 291, Δούκ. (Grecu) 187^{19}.

Ἡ λ. ἤδη στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

'Ασαφῶς, ὄχι καθαρά: *Φθασάντων ... ἐν τῷ ἄκρει τοῦ κάμπου, ὥστε τὴν πόλιν 'Αδριανοῦ φαίνεσθαι ἀμυδρῶς ἐξ αὐτοῦ* Δούκ. 187^{19}· *καθορῶμεν ... ἀμυδρῶς· ἦν γὰρ ἡμῶν μακρόθεν* Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 50· *'Αχιλλεὺς δὲ μόνον τοῦτο ἀμυδρῶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν* Ἑρμον. Φ 291.

ἀμύθητος, ἐπίθ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 678, Διγ. (Hess.) Esc. 151, Ἑρμον. (Legr.) Τ 15 (ἔκδ. *ἀθύμητος*· διορθώσ.), Πτωχολ. (Schick) P 655, Λίβ. (Μαυρ.) P 1778, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1081.

Τὸ ἐπίθ. ἤδη στὸ Δημοσθ. Τὸ οὐδ. *ἀμύθητον* (ἐπίρρ.) ἤδη στὸν 'Αριστ. καὶ στὸν πληθ. *ἀμύθητα* στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 279^{30}.

α) Δυσπερίγραπτος, ἐξαίρετος (Ἡ σημασ. ἤδη ἀρχ.): *τὸ κάλλος της τὸ ἐξαίρετον, τὸ ἀμύθητόν της ἦθος* Λίβ. Sc. 1081· **β**) ἀναρίθμητος (Ἡ σημασ. ἤδη ἀρχ.): *κακά της ἔχω ἀμύθητα, πικρίας ἀναριθμήτους* Λόγ. παρηγ. L 678· *καὶ κάστρα ἐπαράλαβα ἀμύθητα καὶ ἡγεμόνας* Διγ. Esc. 151.

ἄμυνα ἡ, Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) II 135, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2513, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 331.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄμυνα* (Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.). Καὶ οὐσ. *ἀμυντής* (ὁ) (Εὐστ., Opusc., Tafel, 116^{11}) παρὰ τὸ *ἀμύντης* (L-S).

Ὑπεράσπιση (μὲ ἀπόκρουση ἐχθροῦ): *μανθάνει ταῦτα Μάξιμος, πιμπρᾶται τὴν καρδίαν, εἰς ἄμυναν ὁπλίζεται, δόλους παντοίους ῥάπτει* Μανασσ., Χρον. 2513.

ἀμφιάζω, βλ. *ἀμφιέζω*.

ἀμφιβάλλω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2280, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 554^{11}, 'Απολλών. (Janss.) 41, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 34, 39, 67, 86, 93, 104, 116, 135, 136, 143· *ἀμφιβάνω*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Χορ. γ' [93].

Τὸ ἀρχ. *ἀμφιβάλλω*. Πβ. *ἀθιβάλλω* (ἐτυμ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. Ὁ τ. *ἀμφιβάνω* καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀμφιβάλλω*).

1) 'Αμφιβάλλω, ἀμφισβητῶ (ὅπως καὶ σήμ.) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. III): *ἀνθρώπου ὁπού αἰχμαλωτιστῆ ἡ γυναίκα του οὐδὲν δύναται νὰ ὁρμαστῆ* (=νὰ παντρευτῆ) *ἕως ὅτου ἀκούει ὅτι ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἀμφιβαλλομένης τῆς ζωῆς αὐτοῦ, χρήζει νὰ καρτερέσῃ ἕως πέντε χρόνους* Ἑλλην. νόμ. 554^{11}· *Σ' ὅποιον δὲν τὸ πιστεύει, μ' ἀμφιβάνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [93]. **2**) Περιβάλλω, καλύπτω, ἐπισκοτίζω (κάτι): *ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἠβούλετο ταύτην νὰ ὑπανδρέψῃ εἰς 'νίγματα καὶ δείγματα καὶ γὰρ παραμυθίαν ἀμφίβαλλεν τὴν ὑπανδρειάν, νὰ κρύψῃ τὴν αἰσχύνην* 'Απολλών. 41.

ἀμφιβάνω, βλ. *ἀμβιβάλλω*.

ἀμφιβολία ἡ, Δούκ. (Grecu) 87^{2-3}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 139 κη'.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀμφιβολία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

᾿Αμφισβήτηση (῾Η σημασ. ἤδη στὸν ᾿Αριστ.): *τὰς ἀμφιβολίας τὰς ἀναμεταξὺ συμβαινούσας Ρωμαίους καὶ Τούρκους αὐτὸς διέκρινε* Δούκ. 87^{2-3}. *Περὶ βαπτίσματος τῶν μικρῶν παιδίων, ἂν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι δὲν ἐβαπτίσθησαν* Βακτ. ἀρχιερ. 139 κη΄.

ἀμφίβολο(ν) τό, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Χορ. α΄ [85]· *ἀφίβολον*, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 236^{18}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀμφίβολος*.

Διαφορά, διαμάχη, φιλονικία: *ἐὰν δύο ᾿Ιουδαῖοι ἢ δύο Συριάνοι ἢ δύο ἕτεροι μίας πίστης καὶ ἑνοῦ νόμου, ἂν ἔχουν ἀφίβολον μέσον τους κανενοῦ ζητήματος ἀπὲ τὸ ὁποῖον ἀγκαλοῦν* ᾿Ασσίζ. 236^{18}· *τήραξε, σὲ παρακαλῶ, τ᾿ ἀμφίβολό μας* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α΄ [85].

ἀμφίβολος, ἐπίθ., Βησσ., ᾿Επιστ. (Λάμπρ.) 36^{8}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ΄ [1190, 1229], Δ΄ [740].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμφίβολος*. ῾Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

(Προκ. γιὰ πρόσωπα ἢ μὲ λ. ὅπως *νοῦς, καρδιά, ψυχή*) ποὺ βρίσκεται σὲ ἀμφιβολία (῾Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. IV): *εἶναι τινὰ ὁποὺ μὲ ποιοῦσιν ἀμφίβολον* Βησσ., ᾿Επιστ. 36^{8}· *μὴ στέκης τώρ᾿ ἀμφίβολη στὸ νὰ πιστέψῃς πλιό σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ΄ [1229]· *καὶ τὴν καρδιάν μου ἀμφίβολην εἶχα καὶ βαρεμένην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ΄ [1190].

ἀμφιβόλως, ἐπίρρ., ῾Ερμον. (Legr.) Ι 196.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀμφιβόλως*.

Μὲ διάθεση ἐριστική: *τὸν ᾿Αλέξανδρον ὁρίζουν εἰς Μενέλαον τὸν πρῶτον καταβῆναι ἀμφιβόλως* ὅ.π.

ἀμφιβρόντητος, ἐπίθ., ῾Ερμον. (Legr.) Ξ 232.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀμφὶ* καὶ τὸ *βροντῶ*.

(Προκ. γιὰ ἀσπίδα) ποὺ προστατεύοντας τὸ σῶμα ἀπὸ ἐμπρὸς καὶ ἀπὸ πίσω δέχεται χτυπήματα καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη: *Ζώννυται σπαθὶν ὡραῖον* (παραλ. 1 στ.), *ἀμφιβρόντητον ἀσπίδαν* (παραλ. 1 στ.), *σκέπουσαν ὀμπρὸς ὀπίσω ἐν τῷ δρόμῳ τοῦ πολέμου* ὅ.π.

ἀμφιέζω, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2855, Διγ. (Καλ.) Α 4060· *ἀφιέζω*, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 400^{26}· *ἀμφιάζω*, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2784.

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. *ἀμφίεσα* τοῦ ἀρχ. *ἀμφιέννυμι*. ῾Ο μτγν. τ. *ἀμφιάζω* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-άζω* (Frisk, Wört., λ. *ἀμφιάζω* καὶ Chantraine, Dictionn. étym., λ. *ἀμφιάζω*). Καὶ θηλ. οὐσ. *ἀμφίασις* (Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν., Mor., 30^{52}).

Περιβάλλω μὲ κάτι, «ντύνω» (Γιὰ τὴ σημασ. καὶ τὴ χρήση βλ. Κουκ., ΕΕΒΣ 19, 1949, 96 κέ.· πβ. Μαλάλ.: *ὀχήματα ἀργύρῳ ἠμφιεσμένα* 458, 1 καὶ Θεοφ., de Boor, Β΄ σ. 728, λ. *ἀμφιάζω* καὶ *ἀμφιέννυμι*): *εἶτα ἀργυροτράπεζαν ἠμφιεσμένην πάνυ σκεύη τε πολυτίμητα διάχρυσα ποιήσας* Διγ. Τρ. 2855· *ἔβαλεν τὴν ἁγίαν τράπεζαν ἠφιεσμένην μὲ χρυσίον καθαρὸν* Διγ. ῎Ανδρ. 400^{26}.

ἀμφικολλῶμαι, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Β΄ 134.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀμφὶ* καὶ τὸ *κολλῶμαι*. Πβ. τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀμφίκολλος* (L-S).

Προσκολλῶμαι: *῎Ερως, ἔρως δείλαιε, πῦρ πνέων ῎Ερως, ἂν εἶδες ἰξευθέντα τὸν στέρνου τόπον οὐκ ἂν καταπτὰς ἀμφεκολλήθης τάλας* ὅ.π.

ἀμφίμαχος, ἐπίθ., ῾Ερμον. (Legr.) Σ 31.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀμφὶ* καὶ τὸ *μάχομαι*. Καὶ *ἀμφιμάχομαι* καὶ ἐπίθ. *ἀμφιμάχητος*.

᾿Αβέβαιος ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα: *καὶ πλησίον γὰρ ἀλλήλων παρεγίνοντο αὐτίκα καὶ ἀμφίμαχον τὴν μάχην* (παραλ. 1 στ.) *ἐλαβώθησαν κ᾿ οἱ δύο* ὅ.π.—Συνών. *ἀμφίπαλος*.

ἀμφινεύω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Β΄ 184.

῾Η λ. ἤδη στὴν Παλατ. ᾿Ανθολ. (L-S).

Κλίνω τὸ κεφάλι, νεύω πρὸς τοῦτο ἢ πρὸς ἐκεῖνο, δίνω μιὰ ἀπάντηση: *Τί λοιπόν; ἀμφίνευσον, ὦ Καλλιγόνη* ὅ.π.

ἄμφιον τό, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6686, 6704, Παΐσ., ῾Ιστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 677.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀμφίον* (καὶ στὸν Εὐστ., Opusc., Tafel, 232^{20} κ.ἀ.). (Γιὰ τὴν πρώτη μνεία βλ. Grégoire καὶ Goossens, Byz. 13, 1938, 396 κέ.). ῾Ο τ. *ἄμφιον* ἤδη σὲ σχόλ. (L-S)· βλ. καὶ Lampe, Lex.

Τὰ ἐπίσημα ἐνδύματα τῶν αὐτοκρατόρων, καθὼς καὶ τῶν ἱερέων, κατὰ τὴν τέλεση τῆς θείας λειτουργίας: *καμάτων δ᾿ ἀπεχόμενος* (ἐνν. ὁ αὐτοκράτορας) *τῶν κατὰ τοὺς πολέμους ἐκάθητο χρυσοφορῶν, κοσμούμενος ἀμφίοις ἀκτῖνας ἀπαυγάζουσι πυρράζοντος χρυσίου* Μανασσ., Χρον. 6686.

ἀμφίπαλος, ἐπίθ., ῾Ερμον. (Legr.) Ρ 380.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀμφὶ* καὶ τὸ οὐσ. *πάλη*.

᾿Αμφίβολος ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα: *καὶ ἀμφίπαλος ἡ μάχη ἐγεγόνει τηνικαῦτα* ὅ.π. —Συνών. *ἀμφίμαχος*.

ἀμφισβητίζω, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 40.

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ ἀρχ. *ἀμφισβητῶ*.

᾿Αμφιβάλλω: *Βοήθειαν τοῦ ζήτησε καὶ νὰ σοὶ δώσῃ ἐλπίζω κ᾿ εἰς τοῦτο οὐκ ἀμφιγνοῶ, οὔτε ἀμφισβητίζω* ὅ.π.

ἀμφίστομος, ἐπίθ., Μανασσ., ᾿Αρίστ. (Τσολ.) ΙΙ 236, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3717.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμφίστομος*. Βλ. καὶ Sophocl.

(Προκ. γιὰ μαχαίρι ἢ σπαθί) δίκοπος: *ἔβλεψε τότε καὶ Περσὶς ἐκ Βυζαντίου σπάθην θεριστικήν, ἀμφίστομον, δρεπάνην πετομένην* Μανασσ., Χρον. 3717.

ἀμφοτεροδέξιος, ἐπίθ., Βίος ὁσ. ᾿Αθαν. (Βέης) 247, Δούκ. (Grecu), 227^{10}, 281^{30}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀμφοτεροδέξιος*. Βλ. καὶ Sophocl. Πβ. τὸ σημερ. ἰδιωμ. *ἀμφιδέξιν* (Dieterich, Unters. gr. Spr. 64).

1) Ποὺ χρησιμοποιεῖ ἐξίσου καλὰ καὶ τὰ δυό του χέρια· ἱκανός, ἄξιος: *ἐξῆλθε κι᾿ ὁ Μουρὰτ σὺν τοξόταις χιλίοις ἀμφοτεροδεξίοις καὶ μαχίμοις ἀλκιμωτάτοις* Δούκ. 227^{10}.
2) Κατάλληλος, εὐνοϊκός, βολικός: *ἄλσει τε πεπυκνωμένον καὶ βοτάναις συχναῖς καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἀμφοτεροδέξιον ἐν πᾶσι* Βίος ὁσ. ᾿Αθαν. 247.

ἀμφότεροι, ἀντων., Διγ. (Hess.) Esc. 1752, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 148, 2838, 3172 4280.

῾Η ἀρχ. ἀντων. *ἀμφότεροι*.

῞Ολοι μαζὶ (῾Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S, λ. *ἀμφότερος* ΙΙ καὶ Preisigke - Kiessling· πβ. καὶ Θεοφ., Χρον., de Boor, Β΄ 728. Γιὰ τὴ σημασιολογικὴ ἐξέλιξη βλ. Bury, The Classical Review 11, 1897, 393-5, Nestle, Berl. Wochenschr. 20, 1900, ἀρ. 47 στ. 1467 κέ. καὶ Bury, BZ 7, 1898, 469· πβ. καὶ τὴ σημασιολογικὴ ἐξέλιξη τοῦ *ἀμφι-*

βολος, L-S, λ. *ἀμφίβολος* II 1): *ἀλλ' ἔχετε ἀγάπην ἄπειρον ἀμφότεροι εἰς τὸν κόσμον καὶ ὁ Θεὸς ὁ πάντων δυνατός, ὁ συνέχων τὴν κτίσιν, αὐτὸς νὰ σᾶς κατευοδῇ εἰς ἀριστείαν μεγάλην* Διγ. Esc. 1752· *Συντρόφοι, φίλοι κι' ἀδελφοί, . . .* (παραλ. 6. στ.) *βουλὴ ἂς ἔχωμε ἀμφότεροι μὲ τί τρόπον καὶ στράταν νὰ πολεμήσωμεν* Χρον. Μορ. Η 2838. — Συνών. *ἄμφω* I.

ἀμφοτέρωθεν, ἐπίρρ., Κορων., Μπούας (Σάθ.) 52.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀμφοτέρωθεν*.

᾿Αναμεταξύ (μας, κλπ.): *῾Ο Φράντζας ἀμφοτέρωθεν κι' ὁ Σπάνιας ἐμοιράσαν αὐτῶν τινα περιοχὴν καὶ τὲς δουλειές των φιάσαν* ὅ.π. —Πβ. *ἀμφοτέρως* 2.

ἀμφοτέρως, ἐπίρρ., Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 425, ῾Ερμον. (Legr.) Α 259, Ε 438, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 688, 2515, 3197, 4290, 5933.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀμφοτέρως*.

1) ᾿Απὸ κοινοῦ, μαζί: *Βουλὴν ἐζήτησε ὁλονῶν νὰ τοῦ τὴν ἔχουν δώσει κι' ὅλοι ἀμφοτέρως εἴπασιν κ' ἐσυμβουλέψανέ τον* Χρον. Μορ. Η 2515· *Κ' ἐκεῖνοι γὰρ ἐνώθηκαν κ' οἱ πέντε ἀμφοτέρως* Χρον. Μορ. Η 3197. Πβ. *ἀμφότεροι, ἄμφω* II. **2**) ᾿Αναμεταξύ (μας, κλπ.): *Υἱέ μου, ἂν ἔχῃς γείτοναν ἢ συγγενῆν ἢ φίλον καὶ ποίσετε δικάσιμον καὶ μάχην ἀμφοτέρως* Σπαν. Ρ 425· *μὲ συμφωνίες, συμβίβασες, τὲς ἐποῖκαν ἀμφοτέρως* Χρον. Μορ. 5933. Πβ. *ἀμφοτέρωθεν*.

ἄμφω I, ἀντων., Διγ. (Mavr.) Gr. VI 177.

῾Η ἀρχ. ἀντων. *ἄμφω*.

῞Ολοι μαζί: *καὶ ἰδοὺ τρεῖς ἀνέφανον ὡραῖοι καβαλάροι στολάς τε ἀνεφέροντο ἄμφω παρηλλαγμένας* ὅ.π. —Συνών. *ἀμφότεροι*.

ἄμφω II, ἐπίρρ., ῾Ερμον. (Legr.) Η 228, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 561.

᾿Απὸ τὴν ἀρχ. ἀντων. *ἄμφω*.

Καὶ ἀπὸ τίς δύο μεριές· (ἐδῶ) κατὰ δύο τρόπους: *ἄμφω γὰρ καὶ καθέλκει με δεσμὸς βιαίου τρόμου* Ριμ. Βελ. 561· *ὀλιγοὶ μέλλουν στραφῆναι εἰς τὰς χώρας τὰς ἰδίας ἄμφω καὶ ἐκ τοῦ θανάτου κ' ἐκ τῆς ὀλεθρίας μάχης* ῾Ερμον. Η 228. —Πβ. *ἀμφοτέρως* 1.

ἄμωμον τό, ᾿Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 523^{23}.

῾Η λ. ἤδη στὸν ῾Ιπποκρ. Βλ. Frisk, Wört. καὶ Chantraine, Dictionn. étym.

᾿Αρωματικὸ φυτὸ μὲ προέλευση ἀνατολική: *Κιννάμωμον οὐγγίαν μίαν, ἄμωμον οὐγγίας ἕξ, μέλι ἀπηφρισμένον τὸ ἀρκοῦν μαλάξας ὁμοῦ καὶ συμμίξας μετὰ κρέατος δώσεις διὰ τριῶν ἡμερῶν* ὅ.π. —Πβ. *κιννάμωμον*.

ἀμωρία ἡ, βλ. *μωρία*.

ἄν, σύνδ., Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 90, Καλλίμ. (Κριαρ.) 496, Διγ. (Hess.) Esc. 807, 1345, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 268, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2510, 2712, Φλώρ. (Κριαρ.) 162, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2149, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 92^{14}, Ch. pop. (Pern.) 342, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 273, Σαχλ., ᾿Αφήγ. (Παπαδημ.) 436, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 2^{31}, 34^{7}, 48^{6}, 61^{5}, 93^{8}, 95^{33}, 104^{37}, 108^{34}, Φαλιέρ., ῾Ιστ. (Ζώρ.) V 433, Πεντ. (Hess.) Γέν. IV 9, XXXIV 31, XLV 3, Λευιτ. III 1, XV 24, ᾿Αρ. X 4, XI 23, Βίος γέρ. (Schick) V 810, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 303, ᾿Ερωφ. (Ξανθ.) Δ' 267, 658, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 437, 753, 1345, Δ' 515, Θυσ. (Μεγ.^{2}) 65, 166, 497, 717, Λίμπον. (Legr.) 206, Ζήν. (Σάθ.) Ε' 290, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 479, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 163^{14}, 164^{3}, Διακρούσ. (Ξηρ.)

104^{18}· ἄ, Διγ. (Hess.) Esc. 1100, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 482, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 1126, 4741, Δελλ. (Μανούσ.) Γ' 292, 459, Γράμμα κρ. διαλ. (Μανούσ.) 67, Μαχ. (Dawk.) 384^{32}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 105^{37}, ᾿Απόκοπ. (᾿Αλεξ. Στ.) 517, Συναξ. γυν. (Krumb.) 935, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 315, Φαλιέρ., ᾿Ενύπν. (Ζώρ.) 84, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 16, 250, ᾿Αλφ. (Κακ.) 11^{32}, 15^{2}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 96, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ' 401, Δ' 85, ᾿Ερωφ. (Ξανθ.) Α' 337, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 87· II 7, 173, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 319^{25}, 408^{32}, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 16, 253, 261, 293, 646, Β' 59, 277, 1667, Γ' 867, 1437, Δ' 322, 423, Θυσ. (Μεγ.^{2}) 87, 152, 475, 535, 815, Εὐγέν. (Vitti) 620, Στάθ. (Σάθ.) Β' 243, Γ' 308, ᾿Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 198, Γ' 42, 43, δ' 9, Φορτουν. (Ξανθ.) ᾿Ιντ. β' 57, 75, Γ' 196, Ζήν. (Σάθ.) Α' 212, Β' 313, Γ' 293, Διγ. (Lambr.) Ο 1812, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 338^{8}, 365^{6}, 416^{4}, 430^{20}, 443^{22}, 533^{25}, 544^{18}.

῾Ο ἀρχ. σύνδ. *ἄν*. ῾Ο τ. *ἂ* ὕστερα ἀπὸ ἀποβολὴ τοῦ *ν* μπροστὰ σὲ ὁρισμένα σύμφωνα. Τὸ *ν* ἀφομοιώνεται μπροστὰ σὲ ἄλλα σύμφωνα.

1) (Καθαρῶς ὑποθ.) ἂν (῾Η χρήση καὶ ἀρχ. καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἂ μ' ἀγαπᾷς, Πανάρετε, 'ς τούτη τὴ γιόστραν ἄμε* ᾿Ερωφ. Α' 337· *ἂ θέλῃς κι' ἄλλο τίποτας, ἐγώ 'μαι δουλευτής σου* Στάθ. Β' 243· *῏Α σοῦ 'φταιξα καμιὰ φορά, ἀπόφαση ἄλλη κάμε* Θυσ. 815· *λοιπὸν ἂμ μὲ ἀγαπᾶτε* Μαχ. 384^{32}· *Καλῶς ἦρθες, τὸ τέκνον μου, ἂν μοῦ ἤφερες κυνήγιν* Διγ. Esc. 807· *Γροίκησε, φίλε, ἂν πεθυμᾷς, ὁ νοῦς μου τὰ λογιάζει* Ζήν. Β' 313· *καὶ ἂ μοῦ τὸ δώσῃς, ἀφεντιὲς καὶ βασιλειὲς καὶ πλούτη νὰ σοῦ χαρίσω τάσσω σου* Φορτουν., ᾿Ιντ. β' 75. **2**) (᾿Ενδοτικὸς μὲ παρατατικό, ἀόριστο ὁριστικῆς ἢ ὑποτ. καὶ μὲ προταγμένο ἢ ἀκόλουθο *καί*, μὲ προταγμένο τὸ *καλά καί*, τὸ *πολλάκις* ἢ τὸ *πολλάκις καί*): ἀκόμη καὶ ἄν, καὶ στὴν περίπτωση ἀκόμη ποὺ (῾Η χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *κάθε καρδιὰ 'νελάμπανε, ἂν ἦτο σὰν τὸ χιόνι* ᾿Ερωτόκρ. Α' 437· *ποτὲ νὰ μὴν ἐσχόλαζεν, ἂν ἔζη χίλιους χρόνους* Σαχλ., ᾿Αφήγ. 436· *῏Α μοῦ 'πες πῶς ὁ ᾿Ισαὰκ σήμερον ἀποθαίνει* Θυσ. 152· *ἴσως καὶ ἂν ἐκαυχήσατο, ἐκείνους οὐ μὴ τοὺς δείρῃ* Διγ. Esc. 1345· *Κι' ἂν εἶμαι στὸ λαμπρόν, ἀμμ' ἔχω σκότη* Κυπρ. ἐρωτ. 61^{5}· *κι' ὀπίσω ἂ θέλω νὰ συρθῶ, ἡ πεθυμιὰ μ' ἀμπώθει* ᾿Ερωτόκρ. Α' 293· *ἐγὼ δὲ θέλω πεῖ τὸ ναί, ἂ ζήσω χίλιους χρόνους* ᾿Ερωτόκρ. Δ' 423· *καλὰ κι' ἂν πάψῃς τὸ θυμὸ λίγο κι' ἀφουκραστῇς μου, παίνεμα ἐλπίζω, ἀφέντη μου, νὰ δώσῃς τσῆ βουλῆς μου* ᾿Ερωφ. Δ' 267· *καλὰ κι' ἂν πεθινήσκω γι' ἀφορμήσ σου, γιὰ κεῖνον μὲν νοιαστῇς νὰ πεθυμήσω καμιὰ ζημιὰ δικήσ σου ν' ἀγροικήσω* Κυπρ. ἐρωτ. 104^{37}· *Μπορεῖ τὸ χιόνι τὸ λαμπρὸν νὰ σβήσῃ, καλὰ κι' ἂν διώχνῃ τὸ λαμπρὸν τὴν κρυάδα* Κυπρ. ἐρωτ. 48^{6}· *Κι' ὁ βασιλεὺς ὁ κύρης της πολλάκις κι' ἂν χολιάσῃ καὶ βαρεθῇ το τίποτες, πάλε νὰ τὸ ἀγαπήσῃ* Χρον. Μορ. Η 2510· *Πολλάκις* (Γιὰ τὴ χρήση τοῦ *πολλάκις* βλ. ᾿Ανδρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1963, 142) *ἂν ἐχάσαμεν τὸν τόπον τοῦ Μορέως, ἀπὸ τὸ κάστρον Χλουμουτσίου τὸν θέλομεν κερδίσει* Χρον. Μορ. Η 2712· *῎Αν καὶ βαρῇς στὴ χέρα σου, στό 'να δαχτύλι μόνο, γροικᾷς εἰς ὅλον τὸ κορμὶ τὸ βάρος καὶ τὸν πόνο* ᾿Ερωτόκρ. Δ' 615. **3**) (᾿Αοριστολογικὸς μὲ ἀναφορ. ἀντων. καὶ προταγμένο τὸ *καὶ* ἢ καὶ χωρὶς αὐτὸ) ὅποιος καὶ ἄν, κλπ. (῾Η χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἀρχοντοπούλαν ἄξιαν, ὡραιότατην τρυγόνα, ποὺ ὅσοι καὶ ἂν τὴν ἔβλεπαν ὅλοι τὴν καμαρώνα* Λίμπον. 206· *ὅ,τι ἂ θέλῃ σύβασες μὲ γράμμα ἂς τὸ μηνύσῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 533^{25}· *Τριακόσια ὑπέρπερα ἂ σοῦ θέ, σολδὶ νὰ μὴ σοῦ δώσῃ* Φαλιέρ., Λόγ. 315· *Φύσ', ἄνεμε, ὅπου καὶ ἂ θές· καράβι θὲ νὰ μὄρθῃ* Βεντράμ., Φιλ. 250. **4**) (᾿Απορημ.) **α**) μήπως, ἂν (μὲ ρῆμα ἐξαρτημένης πρότασης) (῾Η χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4 καὶ Τζαρτζ., Νεοελλ. σύντ. Β' 115-6): *καὶ τὴν ἁρμάτα τῶν Τουρκῶ ἂ βγαίνῃ νὰ ρωτήσῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 443^{22}· *κ' οἱ Χιῶτες τῶν ἐλέγανε ἂ θέλουν νὰ σταλάρουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 416^{4}· *πέ μου ἄλλος ἂ βρίσκεται ὡσὰν ἐμὲ ὁμοίως* Βεντράμ., Φιλ. 16· *ἰδέ την ἂν καὶ καίεται αὐτὴ ὡσὰν κ' ἐμένα* Ch. pop. 342· **β**) μήπως (κατὰ κάποιο βιασμὸ μὲ παράλειψη τοῦ ρ.) (πβ. καὶ Πεντ. Γέν. XVIII 14): *εἶπεν: «Δὲν ἠξέρω ἂν φυλαχτὴς τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐγώ;»*

Πεντ. Γέν. IV 9· *εἶπεν ὁ Ἰωσὲφ πρὸς τὰ ἀδέλφια του: «Ἐγὼ ὁ Ἰωσέφ· ἂν ἀκόμη ὁ πατέρας μου ζωντανός;»* Πεντ. Γέν. XLV 3. **5**) (Χρον.) ὅταν: *ἂν περπατοῦν, νυστάζουσιν· ἂν κάθηνται, κοιμῶνται* Προδρ. II χφ. G 90· *νά 'ναι . . . καὶ εὐτυχεῖς εἰς τὰς βουλὰς μᾶλλον καὶ ἂν βασιλεύσουν* Φλώρ. 162· *οὔδε νὰ παραδιαβάσω εἰμὴ μόνον ἂ γεράσω* Συναξ. γυν. 935· *τῶν εἶπε νὰ γυρίσουν κ' οἱ σύβασες ἂ θὰ γραφτοῦν τὴ χώρα νὰ τ' ἀφήσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 544^{18}. Συνών. *ἅμα* Γ1. **6**) (Σὲ φράση χωρὶς ἀπόδοση· γιὰ δήλωση ἀπειλῆς, κλπ.) (Ἡ χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1ε· βλ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 93 καὶ Τζαρτζ., Νεοελλ. σύνταξ. Β' 70) εἴθε νὰ . . ., μακάρι νὰ . . .: *Μ' ἂ δὲ σοῦ τὰ πλερώσω. Ἰκλούθα πούρι* Πιστ. βοσκ. II 7,173. Ἐκφρ. *ἂδ* (=ἂν) *δέν 'ναι* = εἰδ' ἄλλως (βλ. καὶ Μενάρδ., Ἀθ. 6, 1894, 151): *ἂδ δέν 'ναι πρασινίζει τὸ λαμπρόν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 105^{37}· *ἂδ* (=ἂν) *δέ 'ναι* = ἀλλὰ ἐάν: *"Αδ δέ 'ναι κ' ἔχεις λύπην στὰ διαβάζω, μὲ τὸ γλυκὺν τὸ δεῖσ σου δῶσ' μου θάρρος* Κυπρ. ἐρωτ. 99^{19}· *ἄ(ν) δὲ(ν)* = εἰδεμὴ (πβ. *ἀμὴ* 6): *γιὰ τοῦτο θέλου ἀδυνατὸ καὶ μπορεμένο ταίρι νά 'χουσιν· ἂ δὲ τοῦ λαφιοῦ τοῦ βάνου τὸ τσιμέρι* Φορτουν. Γ' 196· *ἂν δὲ καὶ δὲν θελήσωσι, βαρεῖτε, κόψετέ τους* Διακρούσ. 104^{18}· *ἂν δὲ καὶ δὲ θελήσουνε, ὅλους θὰ τοὺς χαλάσω* 163^{14}· *ἀδὲς ἀλλιῶς* = εἰδεμή, εἰδ' ἄλλως (Ἡ λ. καὶ στὸ Germano 275· βλ. Κριαρ., Ἀθ. 48, 1938, 155, λ. *ἀδές*): *Ἀδὲς ἀλλιῶς ἐσένα θὰ σκλαβώσω καὶ τῶν παιδιῶν σου θάνατο θὰ δώσω* Λεηλ. Παροικ. 377· *οὐδὲ κὰν* = οὔτε κάν: *οὐ χωρισθῆναι θέλω σου, οὐδὲ κὰν μίαν ὥραν* Διγ. Τρ. 268· *ἂ λάχη νὰ ἢ ἂ λάχη καὶ* (μὲ ὑποτ.): = ποὺ εἶναι πιθανό, ἐνδεχόμενο νὰ...: *τί νὰ σὲ λέγω τὰ πολλά, ἂ λάχη νὰ βαριέσαι;* Χρον. Μορ. 482· ἴσως, ἐνδεχομένως νὰ...: *καὶ ἂ λάχη νὰ σὲ λυπηθοῦν καὶ νὰ σοῦ τὸ χαρίσουν* Δελλ. 292· *εἰπέ το συντομώτερα καὶ ἂ λάχη νὰ τὸ ποίσω* Δελλ. 459· *ἂ λάχη νὰ πονέσουσιν καὶ νὰ μᾶς λυπηθοῦσιν* Ἀπόκοπ. 517· *καὶ ἱκέτευσον τὸν συμπαθῆ καὶ φιλάνθρωπον δεσπότην, ἂλ λάχη νὰ μεταμεληθῆ* Διγ. Ἄνδρ. 408^{32}· *ἂν τύχη νὰ* = ἴσως νὰ: *"Αν ταύτην ὑποσκεπαστῆς, ἂν ὑποκάτω πέσης, ἂν τύχη δράκοντος ἰσχὺν ἀκόρεστον ἐγλύσης* Καλλίμ. 496· *Μὰ ἂς εὕρω σκιὰς ἄλλη ἀφορμή, ἂν τύχη νὰ μ' ἀφήσης* Κατζ. Β' 303· *τὴν ἀγριεμένη ντου καρδιά, ἂν τύχη νὰ μερώση* Ἐρωφ. Δ' 658· *ἂν τυχαίνη νὰ...* = ἴσως: *πρὸς οὗ ἀναδιδάξουσιν ἡμῖν τὰ τοῦ ἀμιρᾶ καὶ ἂν τυχαίνη νὰ ἀφήσω τὸν υἱόν μου εἰς τὸν Μορέαν μὲ τὸν βίον μου* Σφρ., Χρον. μ. 92^{14}· *ἂν τύχως νὰ...* = ἴσως νὰ... (Ὁ τ. *τύχως* ἀπὸ ἐπίδρ. ἐπιρρ. σὲ -ως, πιθ. τοῦ *ἴσως*): *ἂν τύχως ν' ἀγροικήση ἡ κυρά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 2^{31}· *ἂν τύχως ἔτσι κλιόντα ν' ἀγροικήση ἐκείνη* Κυπρ. ἐρωτ. 34^{7}· *θέλω ζῆν μαρτυρώντα, ἂν τύχως νὰ τελειώσουν οἱ ἄχαροί μου χρόνοι* Κυπρ. ἐρωτ. 93^{8}· *"Αν τύχως νά 'ρτη λύπηση στά 'μμάτια* Κυπρ. ἐρωτ. 108^{34}· *ἂν...νὰ* = **α**) (κατὰ κάποιο βιασμὸ) ἄν (πβ. καὶ Πεντ. Λευιτ. XXV 51): *ἂν πλαγιασμὸ νὰ πλαγιάση ἀνὴρ αὐτὴν καὶ νὰ εἶναι στὸ ἀπομάκρεμά της ἀπάνου του καὶ νὰ μαγαριστῆ ἐφτὰ μέρες* Πεντ. Λευιτ. XV 24· *ἂν μὲ μιὰ νὰ χτυπήσουν* Πεντ. Ἀρ. X 4· **β**) μήπως (βλ. καὶ πιὸ πάνω): *ἂν ἡ δύναμη τοῦ Κύριου νὰ κοντέψη;* Πεντ. Ἀρ. XI 23· *ἂν σὰν* = (κατὰ βιασμὸ) ὡσάν: *καὶ εἶπαν: «Ἂν σὰν κούρβα νὰ κάμη τὴν ἀδελφή μας;* Πεντ. Γέν. XXXIV 31· *ἂν . . . ἂν . . .* = εἴτε . . . εἴτε: *ἂν ἀπὸ τὸ βουκόλιο αὐτὸς προσφέρνη, ἂν ἀρσενικὸ ἂν θηλυκὸ τέλειο νὰ τὸ προσφέρη ὀμπροστὰ στὸν Κύριο* Πεντ. Λευιτ. III 1. —Πβ. *ἀγκαλά, ἀνέν, ἀνίσως, ἀνισωστάς, λαχαίνω, τυχαίνω.*

ἀνά, πρόθ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4345, Ἔκθ. Χρον. (Lambr.) 20^{12}.

Ἡ ἀρχ. πρόθ. *ἀνά.* Γιὰ τὴ χρήση της στὴ νέα ἑλλην. βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 60 κέ. Βλ. καὶ Raderm., Neutest. Gramm. 20.

(Προκ. νὰ δηλωθῆ μέτρο. Μὲ γεν. πβ. de Boor, Θεοφ., Χρον. Β' 728, λ. *ἀνὰ* καὶ Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν., Mor., 334): ἀπὸ (μὲ αἰτ.): *τὸ μέτρον ἦσαν ἕκαστος ἀνὰ μιᾶς οὐργίας* Βίος Ἀλ. 4345· *ἔπεσον εἰς συμβιβάσεις ὅπως δώσωσιν αὐτῷ χαράτσιον ἀνὰ δισχιλίων φλωρίων ὁ καθεὶς κατ' ἔτος* Ἔκθ. χρον. 20^{12}.

ἀνάβα τό, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 363· *ἀνέβα,* Θησ. (Βεν.) Η' [59^{5}]· *ἀνήβα,* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 5373.

Ἀπὸ τὴν προστ. τοῦ ἀορ. τοῦ *ἀναβαίνω* (Sophocl.). Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἐπιφάνιο Μοναχὸ (Sophocl., Du Cange). Οἱ τ. *ἀνέβα* καὶ *ἀνήβα* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνέβα*).

α) Ἀνέβασμα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἐπιφάνιο Μοναχό, Sophocl., καὶ σήμ., ΙΛ., λ. *ἀνέβα* 1): *τοῦτο τὸ ἀνάβα τὸ γοργὸν ἔχει καὶ ὀξὺν κατάβαν* Γλυκᾶ, Στ. 363· **β**) ἀνήφορος: *"Εδωκαν τὰ σαλπίγγια, ἄρχισαν ν' ἀνηβαίνουν τὸ ἀνήβα τοῦ Μακρυπλαγίου, ἦλθαν στὴν Φονεμένη* Χρον. Μορ. P 5373. — Συνών. *ἀναβάσταμα, ἀνήφορον.*

ἀναβάζω, βλ. *ἀνεβάζω.*

ἀνάβαθος, ἐπίθ., Κορων., Μπούας (Σάθ.) 43, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 2170, 2178, Δ' 69, 172, 175, 1418, Ε' 1528.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *βάθος*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνα-* τοῦ στερ. *ἀ-* βλ. ΙΛ, λ. *ἀ-* στερ. 1δ καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 139· πβ. καὶ ΜΝΕ Β' 105 καὶ Ἀθ. 1, 1889, 228, 486, καθὼς καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 77-8. Βλ. ὅμως καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 82-3. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄβαθος*).

Ποὺ δὲν ἔχει πολὺ βάθος, ἀβαθὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄβαθος* 1): *Ὁ Θεὸς τοῦ ἐβοήθησε κι' ὁ ποταμὸς Τιζίνου εὑρέθηκεν ἀνάβαθος διὰ σωσμὸν ἐκείνου* Κορων., Μπούας 43· *καὶ τὸ μικρότερο γκρεμνὸ κι' ἀνάβαθο διαλέγει* Ἐρωτόκρ. Δ' 1418· *ἦρθε σ' ἀνάβαθα νερὰ καὶ μπλιὸ δὲν κιντυνεύγει* Ἐρωτόκρ. Ε' 1528.

ἀναβαίνω, βλ. *ἀνεβαίνω.*

ἀναβάλλω, Ἱερακοσ. (Hercher) 456^{19}, Χρον. Τόκκων (Schirò) 2005, 2156, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 1300· *ἀναβάνω,* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 8182.

Τὸ ἀρχ. *ἀναβάλλω.* Βλ. ὅμως καὶ Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 27. Γιὰ τὸν τ. *ἀναβάνω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 291-2· πβ. τὸν ἴδιο, Ἀθ. 22, 1910, 234. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἀναβάνω* καὶ σήμ. (ΙΛ)· πβ. καὶ Ἠπειρ. (Βόνν.) 267^{1}.

1) Ἐμῶ, ἐξεμῶ (κάτι) (Πβ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 50): *Εἰς δυσπεπτοῦντα καὶ ἀναβάλλοντα τὰ κρέατα* Ἱερακοσ. 456^{19}. **2**) Βάζω, φέρνω στὸ μυαλό μου (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3, Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 27): . . . *ἐβάλθη νὰ σκοπίζη νὰ ἀναβάνη λογισμοὺς πῶς ἠμπορεῖ νὰ πράξη* Χρον. Μορ. P 8182. Πβ. *ἀναβιβάζω* 4, *ἀναθιβάλλω.* **3**) Ἀναφέρω, μνημονεύω, ἐξιστορῶ (Ἡ σημασ. στὰ Ἠπειρ., Βόνν., 267^{1} καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5. Βλ. καὶ Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 26 καὶ Τραχίλη, Ἀθ. 45, 1935, 224): *ἄρχισαν καὶ ἀνάβαλλαν τοῦ δούκα τὲς δουλεῖες, τὴν πράξην του, τὴν γνώσην του* Χρον. Τόκκων 2005. —Συνών. *ἀθιβάλλω α.*

ἀναβάνω, βλ. *ἀναβάλλω.*

ἀναβαρία ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 47^{19-20}.

Τὸ ἰταλ. *avaria* (ἀπὸ τὸ ἀραβ. *awār* = ζημία σὲ ἐμπόρευμα ἢ τὸν πληθ. *awarīya* = ἀντικείμενα, πράγματα ποὺ ἔπαθαν ἀβαρία) μὲ τὸ στερ. *ἀ-*, *ἀν-* ἢ τὴν πρόθ. *ἀνά.* Γιὰ τὴ χρήση τῆς *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 73 κέ.

Ἀβαρία, βλάβη ἢ ζημία πλοίου ἢ τοῦ φορτίου του κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ του: *Ἐὰν τύχη ὅτι μία νάβα ἢ καράβιν . . . κιντυνεύση καὶ ρίψη ἀπὲ τὸ γομάριν του . . . διὰ νὰ ἀλαφρύνη τὸ καράβιν διὰ νὰ γλυτώσουν τὴν ζωήν τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι παρευτὺς . . . νὰ ψηφίσουν πρῶτον . . . καὶ ἔπειτα τὸ ἐναπόμεινεν ἀπὲ τὸ γομάριν του . . . ὅλα ταῦτα νὰ*

ψηφιστοῦν εἰς τιμὴν καὶ νὰ μοιρασθῆ . . . ἡ ζημία καὶ τὸ ἐρρίψασιν νὰ τὸ βάλλουν εἰς ψῆφος ὡσὰν κουστεύγει καὶ τὰς ἔξοδες καὶ ἀναβαρίες του εἰς τὸν τόπον ὁποὺ ἐσώθησαν, ἤθελεν εἶσταιν τοῦτον ἄδικον ὅ.π.

ἀνάβασις ἡ, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 290, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἀμ.) ωξγ', Λίβ. (Μαυρ.) P 2740, Λίβ. (Lamb.) Esc. 272, Δούκ. (Grecu) 429[11].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάβασις*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *ἀνάβαση*). Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀνέβασι*.

1α) Ἀνέβασμα, ἐξόγκωση, ὕψωση (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 3): *ἀπὸ ἀνάβασιν νεροῦ* Λίβ. 2740· **β**) φούσκωμα, πρήξιμο: *Περὶ ἀνάβασιν σαρκὸς* Ἰατροσ. κῶδ. ωξγ'. **2**) Κατάπλους σὲ λιμάνι, ἄφιξη: *ὁ τύραννος δὲ μαθὼν τὴν ἀνάβασιν τοῦ στόλου γεγονυῖαν ἐν Σινώπῃ* Δούκ. 429[11]. **3**) (Μεταφ.) ἀνέβασμα, πρόοδος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. III): *ἕως οὗ νὰ γένη ἡ προκοπὴ καὶ ἡ ἀνάβασίς σου ἡδεῖα* Λόγ. παρηγ. O 290.

ἀναβασμίδιν τό, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) L 346.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *βασμίδιν*.

Σκαλοπάτι, βαθμίδα (σκάλας): *Ἔρχεται ὁκάποιος δυστυχὴς χρόνους πολλὰ θλιμμένος* (παραλ. 1 στ.) *καὶ κρύβε τοῦ εὐτυχήματος* (ἔκδ. *καὶ κρύβεται ἐπὶ ὀχήματος*· Σβορ., Ἀθ. 47, 1937, 135, διόρθ.) *αὐτὸ τὸ ἀναβασμίδιν* ὅ.π. —Πβ. *βασμίδιν*.

ἀναβάσταμαν τό, Χούμνου Π.Δ. (Marshall) IV 33.

Ἀπὸ τὸ *ἀναβαστῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Ἀνηφοριά: *Ἔπαρε τ' ἀναβάσταμαν, τὴν στράταν τὴν μεγάλην* ὅ.π. —Συνών. *ἀνάβαβ, ἀνήφορον*.

ἀναβαστῶ, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) AN 98, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 288[9].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *βαστῶ*. Πβ. ὅμως καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 20, 1908, 578. Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Α' (Ἐνεργ.) σηκώνω, κουβαλῶ, μεταφέρω (Πβ. L-S, λ. *ἀναβαστάζω*): *Οἱ κατεργάροι μὲ σακκιὰ χώματ' ἀναβαστοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 288[9]. **Β'** (Μέσ.) συγκρατοῦμαι (στὴ ζωή), ἐπιζῶ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *ἀναβαστῶ*, Μέσ. 1): *Καὶ ἀνὲν κ' ἐδόθη μετ' αὐτὰ ὅλοι νὰ πολεμοῦμε ἐδῶ στὴν κοσμικὴν ζωὴν γιὰ ν' ἀναβαστακτοῦμε* Φαλιέρ., Ρίμ. AN 98. —Πβ. *κρατῶ*.

ἀναβάτης ὁ, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2772, Διγ. (Καλ.) A 3975.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναβάτης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνεβάτης*).

Σκάλα: *ὁ πύργος οὖν κοχλοειδῆν εἶχε τὸν ἀναβάτην* Διγ. Τρ. 2772.

ἀνάβατο, βλ. *ἀναβατό*.

ἀναβατὸ τό· *ἀνάβατο* Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XII 15, Δευτ. XVI 3· *ἀνέβατο* Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXXIV 25.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀναβατός*. Οἱ τ. *ἀνάβατο* καὶ *ἀνέβατο* πιθ. κατὰ βιασμό. Ὁ τ. *ἀνέβατο* ἀπὸ τὸ *ἀνεβατὸς* 〈 *ἀναβατός*.

Ψωμὶ ἔνζυμο (πβ. ΙΛ, λ. *ἀνεβατὸς* B1): *μὴ σφάξης ἰπὶ ἀνέβατο αἷμα τοῦ θεσιοῦ μου* αὐτ. Ἔξ. XXXIV 25.

ἀναβατός, ἐπίθ., Ἰατροσ. κῶδ. (Ἀμ.) 162 φϞδ'· *ἀνάβατος* (πιθ. κατὰ βιασμὸ

ἀντὶ *ἀναβατὸς*) Πεντ. (Hess.) Λευιτ. II 11· *ἀνέβατος* (πιθ. κατὰ βιασμὸ ἀντὶ *ἀνεβατὸς*) Πεντ. (Hess.) Λευιτ. VI 10, XXIII 17.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναβατός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνεβατός*).

1) (Προκ. γιὰ ζυμάρι ἢ ψωμί) ὁ ζυμωμένος μὲ προζύμι, ζυμωτὸς (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μιχαὴλ Κηρουλ., Sophocl. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνεβατὸς* A1): *ὅλο τὸ κανίσκι ὃς νὰ προσφέρετε τοῦ Κύριου νὰ μὴ γενῆ ἀνάβατο* Λευιτ. II 11· *ἀπὸ τὰ καθίσματά σας νὰ φέρετε ψωμὶ ὕψωμα δυὸ δεκάλιτρα σιμιδάλι νὰ εἶναι ἀνέβατο* Πεντ. Λευιτ. XXIII 17. **2**) Ἀνάγλυφος (πβ. ΙΛ, λ. *ἀνεβατὸς* A3 καὶ Βεν. κείμ., Δημαρ., 2): *Νὰ γράψης γράμματα ἀναβατὰ εἰς σίδερον* Ἰατροσ. κῶδ. φϞδ'.

ἀνάβγω, βλ. *ἀνάφτω*.

ἀναβελιάζω, Διακρούσ. (Ξηρ.) 95[7].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *βελιάζω* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναβελάζω*).

Βελάζω δυνατὰ (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναβελάζω* 1): *Καθολικὰ ὡσὰν ἀρνιὰ ἔτσι ἀναβελιάζαν, οἱ μάννες ἐθρηνούσανε καὶ τὰ παιδιὰ φωνάζαν* ὅ.π.

ἀναβιβάζω, Διδ. Σολ. (Legr.) P 5, Σπαν. (Μαυρ.) P 224, Κρασοπ. (Λάμπρ.) 86, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 108[20], 294[22], 352[23], 357[26], 359[3], Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 255, Διήγ. Βελ. (Cant.) 456/7, Λίβ. (Lamb.) Sc. 3155, Esc. 91, N 110, Λίβ. (Wagn.) N 3737, Δούκ. (Grecu) 127[5], Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 26[14], 29[27], 46[8], 69[18], Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 40[9], 41[5], 70[6], Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 316[29].

Τὸ ἀρχ. *ἀναβιβάζω*.

1α) Ἐξυψώνω κάποιον (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *καὶ ὁ Θεὸς ὁ δίκαιος παιδεύει καὶ ἀφανίζει καὶ ἀτυχίζει ἀδίκους, δικαιοὺς ἀναβιβάζει* Διήγ. Βελ. 456/7· **β**) ἀνεβάζω, προάγω κάποιον σὲ ἕνα ἀξίωμα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 7): *ἐκβαλόντες οὖν τὸν κύριον Μάρκον ληστρικῶς ἀνεβίβασαν τὸν Συμεῶνα τὸν Τραπεζούντιον* Ἱστ. πολιτ. 40[9]· **γ**) (μέσ.) ἀνέρχομαι σὲ ἕνα ἀξίωμα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 7): *Καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ κύρι-Διονύσιος ὁρισμῷ τοῦ κρατοῦντος* Ἔκθ. χρον. 29[27]. **2**) Αὐξάνω (τὸ μισθό): *Ἐζήτησαν . . . καὶ ἄλλο τοῦ μὴ καβαλικεῦσαι Χριστιανὸν καὶ Ἑβραῖον ἐντὸς τῆς Πόλεως καὶ ἵνα μὴ ἔχωσι καὶ ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν τραχηλίας καὶ τοῦ ἀναβιβάσαι τὰ σιτηρέσια αὐτῶν* Ἔκθ. Χρον. 69[18]. **3**) (Μέσ.) Ἀνέρχομαι, φθάνω ἕως ἕνα ποσὸ χρημάτων: *Ἀμμὲ ἔχει πόλεμον ἐὰν τὸ ἔγκλημαν ἀναβιβάζεται ἕως ἕναν μάρκον ἀσήμιν* Ἀσσίζ. 352[23]· *Ἐὰν τὸ ζήτημαν ἀναβιβάζεται ἀποὺ ἕνα μάρκον ἀσήμι καὶ ἀνωμέρου* Ἀσσίζ. 357[26]. **4**) (Κατὰ παράλ. τοῦ *«εἰς νοῦν»*) Φέρνω στὸ μυαλό, σκέπτομαι, κρίνω (Πβ. Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 27): *ἀμ' ὡς τὸ γνώθεις ἔσω σου, ὡς τὸ ἀναβιβάζεις* Σπαν. P 224. Πβ. *ἀναβάλλω* 2. Φρ. *Ἀναβιβάζει ὁ νοῦς μου*=φέρνω στὸ νοῦ, κρίνω: *ἀμὴ ὡς τὸ γνώθεις πάντοτε καὶ ἀναβιβάζει ὁ νοῦς σου* Διδ. Σολ. P 5· *ἂν τὸ ἀναβιβάζῃ ὁ νοῦς σου* Διγ. Ἄνδρ. 316[29]· *ἀναβιβάζω εἰς νοῦν* = φέρνω στὸ νοῦ, ἀναλογίζομαι, θυμοῦμαι: *Ἂν γὰρ εἰς αἴσθησιν ἔλθω καὶ εἰς νοῦν ἀναβιβάσω* Λίβ. Sc. 3155. **5**) Ἐπιβιβάζω κάποιον (σὲ πλοῖο) (Πβ. L-S στὴ λ. 3): *τὸν βασιλέα δὲ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἀναβιβάσας ἐν πλοίοις ἔφερεν ἐν Κωνσταντινουπόλει* Ἔκθ. χρον. 26[14].

ἀναβίωσις ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1328.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναβίωσις*.

Ἐπάνοδος στὴ ζωή (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *καὶ πάλιν ἀναβίωσις αὐτοῦ παρὰ τοῦ μήλου* ὅ.π.

ἀναβλαστάνω, Διγ. (Καλ.) Α 2843.

Τὸ ἀρχ. *ἀναβλαστάνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βλαστάνω, φυτρώνω, μεγαλώνω (Πβ. Βλάχ., λ. *ἀναβλαστένω*): *ἀναβλαστάνασιν ὁμοῦ κλήματα μὲ τὰ δένδρα* ὅ.π.

ἀνάβλεμμα τό, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 253, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 47, Ἀχιλλ. (Haag) L 693, Ἀχιλλ. (Hess.) L 673, Θησ. (Βεν.) Γ′ [49^{8}], Ch. pop. (Pern.) 276, Χούμνου Π.Δ. (Marshall) IV 58, Σαχλ. Β′ (Wagn.) Ρ 181, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 372, Ἆσμα σεισμ. (Σπυριδ.) 12, Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 305, 408, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 3, 230, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 163, 1954, Β′ 955, 1544, 2292, Δ′ 394, 1311, Ε′ 338, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 107, 236, 567, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [1069], Β′ [337, 351].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάβλεμμα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κοίταγμα, βλέμμα, στροφὴ τοῦ βλέμματος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ κίνημαν, τὸ λύγισμαν καὶ τὸ ἀνάβλεμμάν της ἔκαιεν καὶ τοὺς ἔρωτες καὶ κατεφλόγιζέν τους* Ἀχιλλ. L 693· *Τὰ ρόδα τοῦ προσώπου σου κ' οἱ κρίνοι ἂς ξεραθοῦσι κ' ἐκ τὸ γλυκύ σου ἀνάβλεμμα οἱ ἔρωτες ἃς βγοῦσι* Πανώρ. Β′ 408· *καὶ πρὸς αὐτοὺς λυπητερὰ τ' ἀνάβλεμμα σηκώνει* Ἐρωτόκρ. Ε′ 338.

ἀναβλεμματίζω, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 351, Ἀχιλλ. (Hess.) L 1321.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνάβλεμμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Σηκώνω τὸ βλέμμα μου: *ἡ κόρη ἀνεβλεμμάτισεν καὶ εἶδεν ἐπάνω κάτω* Ἀχιλλ. L 1321. Πβ. *ἀνάβλεψις*· **β**) κοιτάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸ πῶς λαλεῖς, πῶς στήκεσαι, πῶς ἀναβλεμματίζεις;* Προδρ. III 351. Πβ. *ἀναβλέπω* 2.

ἀναβλέπω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1752, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2625, Φυσιολ. (Pitra) 339^{20}, Θησ. (Βεν.) Β′ [7^{2}], Θ′ [13^{4}], Φαλιέρ., Ἐνύπν. (Ζώρ.) 35, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β′ 65.

Τὸ ἀρχ. *ἀναβλέπω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Φρ. *ἀναβλέπει τὸ φῶς μου* = ξαναβλέπουν τὰ μάτια μου: *Μ' ἐφάνηκεν 'τι ἐξύπνησα κι' ἀνάβλεψεν τὸ φῶς μου κι' ὁ Ἔρωτας ἐστέκετον μὲ τὸ δοξάρι ὀμπρός μου* Φαλιέρ., Ἐνύπν. 35· **β**) (μεταφ.) ἀποκτῶ πάλι τὴν ὅρασή μου (Πβ. L-S στὴ λ. II καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *λόγιασε . . . πὼς ἡ ἀγάπη σοῦ κρατεῖ τυφλὸ τὸ λογισμό σου. Μ' ἂν ἀναβλέψης θὲς ἰδεῖ τὸ πὼς δὲν εἶν' τιμή σου* Ἐρωφ. Β′ 65· *διὰ τῆς τριημέρου ταφῆς καὶ ἐγέρσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνέβλεψαν καὶ ἐζωοποιήθησαν. Πρὸ γὰρ τοῦ βαπτίσματος κωφοὶ καὶ τυφλοὶ ὠνομάζοντο* Φυσιολ. 339^{20}. **2**) Ρίχνω τὸ βλέμμα μου, κοιτάζω: *ἀπὸ μακρὰν ἀνέβλεψα καὶ βλέπω ἀρματωμένους* Λίβ. Ρ 2625. Πβ. *ἀναβλεμματίζω* β. **3**) Ἔρχομαι στὰ συγκαλά μου, συνέρχομαι, ἀνακτῶ τὶς αἰσθήσεις μου: *Καὶ τὸ χλομὸν τὸ πρόσωπον . . . σιγὰ τὸ ἐκατάβρεξαν μὲ δροσερὸν γὰρ ὕδωρ καὶ παρευθὺς ἐννόησε κι' ἀνάβλεψεν ὀλίγον* Θησ. Θ′ [13^{4}]. Φρ. *ἀναβλέπω τὸ φῶς μου* = ἀνακτῶ τὶς αἰσθήσεις μου, συνέρχομαι: *Ἀφὸν ὁ φόβος ἔδωκεν ἄδεια τοῦ λογισμοῦ του κ' ἐμεταστάθη ἀπάνου του κι' ἀνάβλεψε τὸ φῶς του* Θησ. Β′ [7^{2}].

ἀνάβλεψις ἡ, Ἀπολλών. (Janss.) 200.

Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 78 κέ.

Τὸ νὰ βλέπη (κάποιος) πρὸς τὰ ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ὁ δὲ Ἀπολλώνιος οὐ κινεῖ εἰς ἀνάβλεψιν ἄνω* ὅ.π. —Πβ. *ἀναβλεμματίζω* α.

ἀνάβλημα τό, Ἱερακοσ. (Hercher) 349.

Ἀπὸ τὸ *ἀναβάλλω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς ἐπιστημονικὸς ὅρος (Κουμαν., Συναγ.). Πβ. καὶ τὸ σημερ. *ἀνάβαλμα* (ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀνάβλεψις* (ἐτυμ.).

Σημεῖο ὑψηλὸ ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς βάθρο (Πβ. L-S, *ἀναβάλλω* 2): *γενέσθω δὲ τὸ κοῖλον αὐτῆς* (ἐνν. τῆς χειρὸς) *ἀνάβλημα βάσις τῷ ἱέρακι* ὅ.π.

ἀναβλύζω, Ἱερακοσ. (Hercher) 356, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 839, Διγ. (Hess.) Esc. 1633, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 282, 1889.

Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀνάβλεψις* (ἐτυμ.).

α) (Προκ. γιὰ πηγὴ ἢ ποταμὸ) βγάζω νερὸ μὲ ὁρμὴ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐν αὐτῷ γὰρ αἱ δώδεκα πηγαὶ ἀναβλυστάνουν* (παραλ. 1 στ.), *ἐξ ὧν αἱ μέν εἰσι θερμαὶ ἀναβλύζουσαι θᾶττον* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1889· *ἀνέβλυζον οἱ ποταμοί, ἠγάλλοντο τὰ δένδρα* Διγ. Gr. IV 839· **β**) (προκ. γιὰ ὑγρὸ) πετιέμαι ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *δίδου πίνειν τῷ ἱέρακι θερμοῦ ἀναβλύζοντος αἵματος* Ἱερακοσ. 356.

ἀναβλυστάνω, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1887, 1986.

Τὸ μτγν. *ἀναβλυστάνω.* Βλ. καὶ *ἀνάβλεψις* (ἐτυμ.).

Ἀναβλύζω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ἐν αὐτῷ γὰρ αἱ δώδεκα πηγαὶ ἀναβλυστάνουν* (παραλ. 1 στ.), *ἐξ ὧν αἱ μέν εἰσι θερμαὶ ἀναβλύζουσαι θᾶττον* αὐτ. Ἱστ. Σινᾶ 1887· *Ἔχει καὶ ὕδατα πολλὰ* (ἐνν. ὁ τόπος) *κρείττονα τῶν ἑτέρων γῆθεν ἀναβλυστάνοντα* αὐτ. 1986.

ἀναβοηθῶ, Δούκ. (Grecu) 163^{14}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *βοηθῶ* (*ἀναβοηθῶ* = ἁπλὸ *βοηθῶ*· βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 76). Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ γιατρὸ) παρέχω βοήθεια, συνεφέρνω κάποιον (Πβ. καὶ τὶς σημερ. σημασ., ΙΛ): *Πίπτει τοῦ ἵππου ἐπιληψίᾳ κεκρατημένος ἡμίξηρος . . . Μετακαλεσάμενοι οὖν τοὺς δοκιμωτάτους τῶν ἰατρῶν . . . ἀνεβοήθουν αὐτὸν τάχα* ὅ.π.

ἀναβόλεμα τό, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1677.

Ἀπὸ τὸ *ἀναβολεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀνάβλεψις* (ἐτυμ.).

Ἀνηφορικὸς δρόμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἐκεῖσε τ' ἀναβόλεμα δύσβατον καθορᾶται, ἀνάγον εἰς τὸ ἄναντες* ὅ.π.

ἀναβολεύγω, βλ. *ἀναβολεύω.*

ἀναβολεύω, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) ΑΝ 27· *ἀναβολεύγω,* Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 27.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναβολὴ* (Βλ. καὶ Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 23-4· βλ. καὶ *ἀνάβλεψις,* ἐτυμ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) πηγαίνω πρὸς τὰ ἐπάνω (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ): *κι' αὐτείν' ὅπ' ἀγαπᾶ δεξὰ κρατεῖ ν' ἀναβολεύη* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 27.

ἀνάβολον τό, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 4758.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάβολον* (L-S Suppl.) Πβ. τὸ σημερ. *ἀνάβολος* (ΙΛ)· βλ. καὶ Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917 ΛΑ 18 κέ. Γιὰ τὴν *ἀνὰ* βλ. *ἀνάβλεψις* (ἐτυμ.).

Λοφίσκος, ὕψωμα: *Ὁ Μέγας γὰρ Δομέστικος στὴν τένταν ἐκαθέτον, ὅπου ἦτον ἀνάβολον εἰς τὸ χωριὸν Πρινίτσας* ὅ.π. —Συνών. *ἀναβουνάδιν, ἀναβουνάριν, βουνάκι, βουνάρι(ν).*

ἀναβουβαριάζω, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XIV 24, XXIII 27, Δευτ. VII 23.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *βουβαριάζω*. Τὸ *βουβαριάζω* ἀπὸ τὸ *βαβουρίζω* (Ἐρωτόκρ., Ξανθ., Β′ 957 καὶ σήμ., ΙΛ), ποὺ ἀπὸ τὸ *βαβούρα* μὲ ἀντιμεταχώρηση. Τὸ *βαβούρα* κατὰ τὸν Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., Γλωσσ., λ. ὀνοματοποιημένη. Κατὰ τὸν Triand., Lehnw. 144 = Τριαντ., Ἄπ. 447 καὶ τὸν Meyer, NS IV 15, ρωμανικῆς προέλευσης. Πβ. *ἀναμπαμπουλιάζω* (ΙΛ).

Θορυβῶ, συνταράσσω (ὁμάδα), ἐνσπείρω (σὲ κάποιον) τὸν πανικό: *καὶ ἦτον εἰς τὸ φύλαγμα τοῦ πουρνοῦ καὶ ἐπρόσκυψεν ὁ Κύριος πρὸς τὸ φουσάτο τῆς Αἴγυφτος μὲ στύλο τῆς στιᾶς καὶ γνέφο κοὶ ἀναβουβάριασεν* (ἐνν. ὁ Κύριος) *τὸ φουσάτο τῆς Αἴγυφτος* αὐτ. Ἔξ. XIV 24· *τὴν τρομάρα μου νὰ ἀπεστείλω ὀμπροστά σου καὶ νὰ ἀναβουβαριάσω ὅλο τὸν λαὸ* αὐτ. Ἔξ. XXIII 27.

ἀναβουβάριασμα τό, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXVIII 20.

Ἀπὸ τὸ *ἀναβουβαριάζω*.

Ταραχή, σύγχυση, πανικός: *νὰ ἀπεστείλη ὁ Κύριος εἰς ἐσὲν τὴν κατάρα, τὸ ἀναβουβάριασμα καὶ τὸ ἀνασκύντημα εἰς πᾶν ἄπλωμα τοῦ χεριοῦ σου* ὅ.π. —Συνών. *ἀνακάτωσις, ἀναλοχή, ἀναμιγὴ* 1.—Πβ. *ἀναβουβαριασμός*.

ἀναβουβαριασμὸς ὁ, Πεντ. (Hess.) Δευτ. VII 23.

Ἀπὸ τὸ *ἀναβουβαριάζω*.

Ἀναστάτωση, ταραχή: *Καὶ νὰ τοὺς δώση ὁ Κύριος ὁ Θεός σου ὀμπροστά σου καὶ νὰ τοὺς ἀναβουβαριάση ἀναβουβαριασμὸ μεγάλο ὡς νὰ ξελειφτοῦν* ὅ.π. —Συνών. *ἀνακάτωσις, ἀναλοχή, ἀναμιγή*. Πβ. *ἀναβουβάριασμα*.

ἀναβουλιὰ ἡ, βλ. *ἀνεβουλιά*.

ἀναβούλομαι, Θησ. (Βεν.) Β′ [39⁶], Θησ. (Βεν.) Θ′ [44⁴] (*ἀνεβουλήθη*), Ἑρμον. (Legr.) Η 33 (*ἀνεβουλήθη· ἂν ἐβουλήθη*, Ἑρμον., Μαυρ., Ἐκλ. Α′, σ. 120 στ. 1201).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *βούλομαι* (*ἀναβούλομαι* = ἁπλὸ *βούλομαι*· βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 73 κέ.), ἂν δὲν πρόκειται γιὰ πλάσμα ἀντὶ τῶν ὀρθῶν πιθ. *ἂν βούλωμαι* καὶ *ἂν ἐβουλήθη*.

Θέλω, ἐπιθυμῶ: *Παρακαλῶ σε τὸ λοιπὸν μηδὲν τὸ πάρης βάρος· ἀναβούλομαι πρὸς τὸ παρὸν νὰ ποίσω δικαιοσύνη* Θησ. Β′ [39⁶]· *τοῦ Διὸς γὰρ ἐπληρώθη εἶτι* (ἔκδ. ἤτοι) *γὰρ ἀνεβουλήθη* Ἑρμον. Η 33.

ἀναβουνάδιν τό, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1292, Esc. 2427.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *βουνάδιν*· βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 30, 1919, ΛΑ 29 καὶ *ἀνάβλεψις* (ἐτυμ.).

Μικρὸ ὕψωμα, λοφίσκος: *Μύτην, τὴν ἐτορνεύσασιν τὰ χέρια τῶν ἐρώτων καὶ ἔθηκάν την νὰ κείτεται μέσα εἰς τὸ πρόσωπόν της ὡσὰν εἰς κάμπον ὁμαλὸν μικρὸν ἀναβουνάδιν* αὐτ. Sc. 1292. —Συνών. *ἀνάβολον, βουνάκι, βουνάρι(ν)*. Πβ. *ἀναβουνάριν*.

ἀναβουνάριν τό, Λίβ. (Wagn.) Ν 2129.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *βουνάριν*. Βλ. καὶ *ἀνάβλεψις* (ἐτυμ.). Πβ. τὸ σημερ. *ἀναβουνάρα* (ΙΛ).

Μικρὸ ὕψωμα, λοφίσκος: *Μύτην, τὴν ἐτορνεύσασι τὰ χέρια τῶν ἐρώτων καὶ ἔθηκάν την νὰ κείτεται μέσα εἰς τὸ πρόσωπόν της ὡσὰν εἰς κάμπον ὁμαλὸν μικρὸν ἀναβουνάριν* ὅ.π. —Συνών. *ἀνάβολον, βουνάκι, βουνάρι(ν)*. Πβ. *ἀναβουνάδιν*.

ἀναβράζομαι, Παντεχνῆ, Κυνηγ. (Miller) 52.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *βράζω*· βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 79, 82· βλ. ὅμως καὶ Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 76. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναβράζω* (ΙΛ).

Ἀναβρύζω, ἀναπηδῶ (ὅπως τὸ νερό): *ῥανὶς αἵματος ἢ παμφόλυξ ἀναβρασθέντα τῆς σφαγῆς τοῦ θηράματος τὴν λεοντὴν κατερράντισεν* ὅ.π.

ἀναβράκωτος, ἐπίθ., βλ. «Προσθῆκες στὰ ἄρθρα τοῦ Α′ τόμου», λ. *ἀβράκωτος*.

ἀνάβρασις ἡ, Ἱερόθ. Ἀββ. (Legr.) 335.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάβρασις*. Βλ. καὶ *ἀναβράζομαι* (ἐτυμ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάβρασι*).

(Προκ. γιὰ σεισμὸ) ἀναταραχή, σφοδρὸ σάλεμα ὅπως σὲ κοχλασμὸ τοῦ νεροῦ (Πβ. τὴ μτγν. σημασ. τοῦ *βράττω*, L-S στὴ λ. 1 καὶ τὴ σημερ., ΙΛ, λ. *ἀνάβρασι* 2): *μᾶς ἀπέτα* (ἐνν. ὁ σεισμὸς) *ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν πολλήν του ἀνάβρασιν, ταραχὴν καὶ σάλευσιν, ὁποὺ ἔσειε τὴν γῆν καὶ τὴν ἀνεβοκατέβαζε* ὅ.π.

ἀναβρύζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε′ [1392].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ μτγν. *ἀναβρύω*· πβ. τὸ μτγν. *βλύζω, βλύω*.

Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναβρύω*).

(Μεταφ. προκ. γιὰ συναισθήματα) ἀναβλύζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ., λ. *ἀναβρύω* 1β): *Μὰ τῆς χαρᾶς ὁ ποταμὸς ποτὲ δὲν σταματίζει, μὰ στέκεται παντοτινὰ καὶ πλιότερ' ἀναβρύζει* ὅ.π. —Πβ. *ἀναβλύζω, ἀναβρύω, ἀναβρῶ*.

ἀνάβρυσις –η ἡ, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1966.

Ἀπὸ τὸ *ἀναβρύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάβρυσι*).

Πηγὴ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *ἀνάβρυσι*): *ἐκεῖ γὰρ κάλαμοι εἰσί, φοίνικές εὐθαλεῖς τε καὶ χλοερὰ βλαστήματα καὶ ἀναβρύσεις πλεῖσται* ὅ.π.

ἀναβρυτικός, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 348.

Ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀναβρύω* καὶ τὴν παραγωγικὴ κατάλ. *-ικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἀναβρύει· ποὺ ἔχει πηγὴ ποὺ ἀναβρύει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· πβ. καὶ Βαγιακ., Ἀθ. 64, 1960, 145): *καὶ ὑποκάτω τῆς συκῆς ὑπάρχει δεξαμένη μεγίστη, ἀναβρυτική, ὕδατος πεπλησμένη* ὅ.π. —Πβ. *ἀναβρυτός*.

ἀναβρυτός, ἐπίθ., Πεντ. (Hess.) Γεν. XXVI 19, Λευιτ. XIV 50.

Ἀπὸ τὸ *ἀναβρύω*· πβ. τὸ οὐσ. *ἀνάβρυτον*, Beševl., Protobulg. Inschr. 278 καὶ Glotta 17, 1929, 71· καὶ Γεωργακ., Mél. Merlier 1, 1956, 236· πβ. ἐπίσης Βασιλικὰ 19, 8, 15. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Στὸν πληθ. μὲ τὸ οὐσ. *νερὰ*) πηγαῖος, ποὺ ἀναβλύζει πηγαῖα (Πβ. καὶ *ἀναβρυτά*, Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 95· πβ. ἐπίσης *ἀναβρίκος*, Κουκ., Ἀθ. 57, 1953, 200. Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἔσκαψαν οἱ σκλάβοι τοῦ Ἰτσχὰκ εἰς τὸν ποταμὸ καὶ εὕρηκαν ἐκεῖ πηγάδι νερὰ ἀναβρυτὰ* Πεντ. Γεν. XXVI 19. —Πβ *ἀναβρυτικός*.

ἀναβρυχῶμαι, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 9.

Τὸ ἀρχ. *ἀναβρυχῶμαι*. Ἡ λ. σήμ. μὲ τὸν τ. *ἀναβρουχοῦμαι* (ΙΛ, λ. *ἀναβρυχῶ*).

Ἀντιλαλῶ, ἀντηχῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναβρυχῶ* 1): *καὶ ὅταν ἐκινήσασιν* (ἐνν. *οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ στρατιώτηδες*) *ἡ γῆ ἀναβρυχᾶτον* ὅ.π.

ἀναβρύω, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1889, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 150²².

Τὸ μτγν. *ἀναβρύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀναβλύζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ὕδωρ ψυχρὸν ἀνέβρυεν ἐν μέσῳ τοῦ λειμῶνος* Διγ. Τρ. 1889. —Πβ. *ἀναβλύζω, ἀναβρύζω, ἀναβρῶ*.

ἀναβρῶ, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1754, (ἔκδ. *ἀναθρῆ*· Ξανθ. B-NJ 2, 203, διόρθ.), Θησ. (Βεν.) Ζ′ [57^{6}], Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2435 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 69].

Ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀναβρύω* μὲ καταβιβασμὸ τοῦ τόνου, κατὰ τὸ *κυλίω-κυλιῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναβρύω*).

α) (Προκ. γιὰ πηγή, βρύση) βγάζω νερὸ μὲ ὁρμὴ (πβ. ΙΛ, λ. *ἀναβρύω* 1): *καὶ βρύσες ὁλοκάθαρες εἶδε ποὺ ἀναβροῦσαν* Θησ. Ζ′ [57^{6}]· *ὁπὄτρεχαν σὰν ποταμοὶ* (ἐνν. οἱ σοφοί), *σὰν βρύσες ἀναβροῦσαν* Ἱστ. Βλαχ. 2435[=Γέν. Ρωμ. 69]· **β)** (προκ. γιὰ ὑγρὸ) ἀναδίνω (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *ἀναβλύζω* 1): *καὶ ν' ἀναβρῆ ροδόσταμαν* (ἐνν. ἡ γῆ) *καὶ νὰ μυρίζῃ μόσχον* Ἀχιλλ. 1754. —Πβ. *ἀναβλύζω, ἀναβρύζω, ἀναβρύω*.

ἀνάβω, βλ. *ἀνάφτω*.

ἀναγαλλιὰ ἡ, Φαλιέρ, Ἱστ. (Ζώρ.) V 468.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγαλλιῶ* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναγάλλια*).

Χαρά, εὐφροσύνη (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναγάλλια*): *Τί ἔν' τὸ δηγᾶσαι; τί ἔν' τὸ λὲς εἰς τὴν ἀναγαλλιά μου;* ὅ.π. —Πβ. *ἀγαλλίαμα, ἀγαλλίασις, ἀγαλλίασμα, ἀγαλλιασμός*.

ἀναγαλλιάζω, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 265, Πανώρ. (Κριαρ.) Α′ 318, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Χορ. β′ [22], Ε′ [1393], Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 27, Α′ 357, Γ′ 187. Γιὰ τὸν ἀόρ. *ἀναγάλλιασα* καὶ *ἀνεγαλλιάσθην*, καθὼς καὶ τὴ μτχ. *ἀναγαλλιασμένος*, βλ. *ἀναγαλλιῶ*.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ *ἀγαλλιάζω*. Πβ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 77. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

1) Αἰσθάνομαι μεγάλη χαρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *χαρὰν ἔχει κι' ἀναγαλλιάζει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1393]· *μὰ χαίρεται καὶ ἀναγαλλιάζει ἡ Πόλη* Ζήν. Α′ 357. Πβ. *ἀγαλλιάζω, ἀγαλλιῶ, ἀναγαλλιῶ*. **2**) Μτβ.) προξενῶ σὲ κάποιον χαρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ποιὸς πόθος, ποιὰ κατάνυξη σ' ἀναγαλλιάζει;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. β′ [22]· *ἐγὼ ἀνάφτω τὲς καρδιὲς κ' ἐγὼ τσ' ἀναγαλλιάζω* Ζήν. Πρόλ. 27.

ἀναγάλλιαση ἡ, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 410, Π.Ν.Διαθ. (Μέγ.) φ 336β 9, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ′ 207, Ε′ 57, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ′ 113, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β′ 477, Πιστ. βοσκ. (Joann.) ΙΙ 5, 88, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 53, 898, 911, 1210, Β′ 80, Γ′ 1493, Ε′ 107, Στάθ. (Σάθ.) Α′ 304, Γ′ 148, 149, 156, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [282], Δ′ [86], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [1256], Ε′ [1404], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ′ 514, Ε′ 145, 171, 301, 343, Ζήν. (Σάθ.) Β′ 345, Πρόλ. κωμ. (Βεργ.) 77, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 300^{10}, 344^{10}, 406^{25}· *ἀναγάλλιασις*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ἀφ. [24], Πρόλ. [23], Α′ [259, 415, 706], Β′ [1165], Δ′ [420], Ε′ [1261]· *ἀνεγάλλιαση*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 344^{7}· *ἀναγαλλίαση*, Ζήν. (Σάθ.) Ε′ 210· *ἀναγαλλίασις*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [774].

Ἀπὸ τὸ *ἀναγαλλιάζω*. Ὁ τ. *ἀναγαλλίασις* καὶ στὸ Βλάχ. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *ἀνεγάλλαση* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναγάλλιασι*).

α) Χαρά, εὐφροσύνη, ἱκανοποίηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναγάλλιασι* 1): *καὶ ποιὰ καρδιὰ νὰ δηγηθῆ τὴν ἀναγάλλιασή μου;* Φαλιέρ., Ἱστ. Α 410· *Μεγάλην ἀναγάλλιαση μέσα γροικᾶ ἡ καρδιά μου* Κατζ. Γ′ 207· *θεράπιο κι' ἀναγάλλιαση ἤπαιρνεν τὸ κορμί μου* Ἐρωτόκρ. Α′ 898. Πβ. *ἀγαλλίαμα, ἀγαλλίασις, ἀγαλλίασμα, ἀγαλλιασμός, ἀναγαλλιά*· **β**) χαρά, ἑορτασμός: *Δὲ γράφω τσ' ἀνεγάλλιασες τῆς χώρας ὁποὺ κάναν, ὁποὺ στολίσαν τρίγυρα καὶ πεύκια χάμαι βάναν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 344^{7}.

ἀναγαλλίασις ἡ, βλ. *ἀναγάλλιαση*.

ἀναγαλλιασμὸς ὁ, Πανώρ. (Κριαρ.) Δ′ 284, 422, 436, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Γ′ 202, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 6, 287· 6, 309.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγαλλιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χαρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τσῆ κόρης μου μοῦ δείχνει ὁ γεῖς τὸ μπιστεμένο πόθο καὶ χίλιους ἀναγαλλιασμοὺς κάνει ζιμιὸ καὶ γνώθω* Ἐρωφ. Γ′ 202· *εἰσὲ μεγάλο πλῆθος τῶν ἀναγαλλιασμῶν καὶ τῆς χαρᾶς σου* Πιστ. βοσκ. V 6, 309. —Πβ. *ἀγαλλίαμα, ἀγαλλίασις, ἀγαλλίασμα, ἀναγαλλιά, ἀναγάλλιαση*.

ἀναγαλλὶς ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 77, 126.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναγαλλίς*.

Ποῶδες φυτὸ (Βλ. Γενναδ., Λεξ., λ. *ἀναγαλλίς*. Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *Ἦν κρίνον χιονόχροον, ἦσαν ἀναγαλλίδες* αὐτ. 77.

ἀναγαλλιῶ, Ἰμπ. (Legr.) 1038, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ′ 160, 162, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ′ 723, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 6, 281, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 56, 2229, Β′ 1251, Γ′ 1249, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 475, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [64], Φορτουν. (Ξανθ.) Ε′ 325· *ἀνεγαλλιῶ*, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 36^{257-8}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Ε′ 1388· *ἀναγάλλιασα* ἢ *ἀνεγάλλιασα* (ἀόρ., καθὼς καὶ γιὰ τὸ *ἀναγαλλιάζω*), Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 413, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ′ 273, Πανώρ. (Κριαρ.) Δ′ 433, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. β′ 66, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 135, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 114, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 50, 858, Β′ 2, 1311, 2420, Γ′ 752, Δ′ 611, 806, Ε′ 357, 1245, 1247, 1432, Εὐγέν. (Vitti) 1106, Στάθ. (Σάθ.) Α′ 244, Φορτουν. (Ξανθ.) Β′ 323, Ζήν. (Σάθ.) Α′ 121, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 468, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 437^{23}· *ἀναγαλλιασμένος*, μτχ., Πανώρ. (Κριαρ.) Πρόλ. θεᾶς Γ′ 112, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 1657, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′ [418], Ε′ [1270], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 300^{4}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀγαλλιῶ*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνεγαλλιῶ* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 30-1. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναγαλλιάζω*).

1) Χαίρομαι, εὐφραίνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναγαλλιάζω* 1α): *καὶ ἰδὼν ταῦτα ὁ ἀγριόσπανος ἐνεγαλλιάσθην ἡ καρδία του* Ἀκ. Σπαν. 36^{257-8}· *πολλὰ τὸν περιχαίρουνται σκιρτῶντες, εὐφραινῶντες, εὐτρεπισμένοι ἅπαντες καὶ ἀναγαλλιῶντες* Ἰμπ. 1038· *ὁ κύρης του ἀνεγάλλιασε, ὡσὰν τὸν εἶδε πάλι* Ἐρωτόκρ. Α′ 858· *καὶ τὰ πουλιὰ χαμοπετοῦν κι' ἀναγαλλιοῦσιν οὖλα* Ἐρωτόκρ. Β′ 1251· *ἡ χώρα ὅλ' ἐνεγάλλιασε, ποθὲς δὲν εἶχαν πρίκα* Ἐρωτόκρ. Ε′ 1388· *Ὢ πόσον ἤθελε χαρῆ, πόσον ἀναγαλλιάσει* Φορτουν. Β′ 323. Πβ. *ἀγαλλιάζω, ἀγαλλιῶ, ἀναγαλλιάζω* 1. **2**) Προξενῶ (σὲ κάποιον) μεγάλη χαρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναγαλλιάζω* 2): *ἐμένα τὰ θαμάσματα τοῦτα μ' ἀναγαλλιοῦσι* Στάθ. Γ′ 475. Πβ. *ἀναγαλλιάζω* 2. Ἡ μτχ. παρκ. *ἀναγαλλιασμένος* (κοινὴ καὶ γιὰ τὸ *ἀναγαλλιάζω*) ὡς ἐπίθ. = χαρούμενος: *τοῦ Κυπριώτη σίμωσε μ' ὄψ' ἀναγαλλιασμένη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1657· *Χαρὰ μεγάλη ἐλάβασι κ' ἦσ' ἀναγαλλιασμένοι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [418].

ἀναγαμμίζω, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 7053 (ἔκδ. *ἀναγαμήσασιν*· Ξανθ., Ἀφ. Χατζιδ. 81, διόρθ.: *ἀναγαμμίσασιν*).

Πιθ. παράλληλος τ. τοῦ *ἀναγαμμαδίζω* = κάμπτομαι, στρέφομαι, ποὺ ἀπαντᾶ ἤδη σὲ ἰταλιωτικὸ ἔγγρ. τοῦ 12. αἰ. (Ξανθ., Ἀφ. Χατζιδ. 81 καὶ Κουκ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 93 σημ. 6). Πβ. ὅμως καὶ μᾶλλον ἀπίθανες γνῶμες: Δραγούμη, Ἀθ. 23, 1911, 74 καὶ Ἀθ. 26, 1914, 26 καὶ Παπαγ., Δημ. ἑλλην. 7-9.

Κάμπτω, στρίβω, κάνω στροφὴ (σὲ σχῆμα τοῦ γράμματος Γ): *Οἱ Φράγκοι ἀναγαμμίσασιν, ἀφῆκαν τὲς κατοῦνες* ὅ.π.

ἀναγάπητος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 1, 28 (ἔκδ. *'ναι ἀγαπικόν·* διορθώσ.), Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [21].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἀγαπητός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἀγαπιέται, ποὺ δὲν ἀξίζει νὰ ἀγαπηθῇ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μὰ πράγμα ποὺ ἀναγάπητο* (ἔκδ. *'ναι ἀγαπικόν·* διορθώσ.) *ἀπατό του βρίσκεται φυσικὰ νὰ τ' ἀγαπήση κανεὶς ποτὲ δὲν ἔτσι* (= *δὲν ἔν' ἔτσι·* ἀποβολὴ συλλαβῆς ἀνομοιωτικὰ) *δυνατό του* Πιστ. βοσκ. IV 1, 28.

ἀναγαυριάζω, Συναξ. γυν. (Krumb.) 1068.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *γαυριάζω*.

Κατέχομαι ἀπὸ μεγάλη σαρκικὴ ὁρμὴ (πβ. Δημητράκ., λ. *γαυριάζω*): *καὶ ὅσον ἦτον ξεδομένη πρῶτα καὶ ἀναγαυριασμένη καὶ πολλὰ πεθυμισμένη ἔγινε τώρα λυσσιασμένη* ὅ.π.

ἀναγγειλτής ὁ, βλ. *ἀναγγελτής*.

ἀναγγέλλω, Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 316· Πεντ. (Hess.) XXXVIII Γέν. 13, 24 (παθητ. ἀόρ. *ἀναγγείλθην*).

Τὸ ἀρχ. *ἀναγγέλλω*.

Ἐξομολογοῦμαι: *λέγουσι καὶ τὸν γάδαρον: «Ἔλα κ' ἐσὺ καλέ μου καὶ ὅλα σου τὰ κρίματα στάσου κι' ἀνάγγειλέ μου»* Γαδ. διήγ. 316.

ἀναγγελτής ὁ· *ἀναγγειλτής*, Πεντ. (Hess.) Γέν. XLI 24.

Ὁ τ. *ἀναγγειλτής* ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναγγέλλω* καὶ τὴν κατάλ. *-τής*.

Ἐξηγητής, ἑρμηνευτής: *καὶ ἐκατάπιαν τὰ στάχια* (ἔκδ. *στάχα·* διορθώσ.) *τὰ φτενὰ τὰ ἐφτὰ στάχια* (ἔκδ. *στάχα·* διορθώσ.) *τὰ καλὰ καὶ εἶπα πρὸς τοὺς μάγους καὶ δὲν εἶναι ἀναγγειλτὴς ἐμὲν* ὅ.π.

ἀνάγγριση ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [1138].

Ἀπὸ τὸ *ἀναγγρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στην Πελοπόννησο (ΙΛ, λ. *ἀνάγγρισι*).

Ἐρεθισμός, πρόκληση (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνάγγρισι* 2): *Ἀμὴ ἀνισῶς καὶ κανενεὶς σὲ δαύτονε σιμώση κι' ἀνάγγρισην καὶ πείραξην θελήση νὰ τοῦ δώση* ὅ.π. —Πβ. *ἀγγρίζω* 1α, β.

ἀναγελαστούρης ὁ, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 42.

Ἀπὸ τὸ **ἀναγελαστής* καὶ τὴν παραγ. κατάλ. *-ούρης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ ἀρέσκεται νὰ κοροϊδεύη, νὰ περιγελᾶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὁ παπὰ κὺρ-Κοῦζος... ταπεινός, ἀμὴ ἠγάπα τὸ κρασάκι καὶ ἦταν καὶ ἀναγελαστούρης* ὅ.π.

ἀναγελῶ, Σπαν. (Hanna) Ο 92, Διδ. Σολ. (Legr.) 133, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 283, Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 307, Πουλολ. (Ζώρ.) Ἀθ. 24, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 319, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 167, Μαχ. (Dawk.) 656^{3-4}, Θησ. (Βεν.) Θ' [47^{7}], Ἀρμούρ. (Κυριακ.) 33, Σαχλ. (Vitti) Ν 85, 381, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 253, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 470, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 267, Ἀχέλ. (Pern.) 1282, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 38^{12}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 315, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2054, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 187, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 331^{28}, 363^{31}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 783, Βακτ. Β. ἀρχιερ. (Μομφ.) 153

ρμα', Ζήν. (Σάθ.) Δ' 214, Μαρκάδ. (Legr.) Πρόλ. 14, 597, Διακρούσ. (Ξηρ.) 97^{7}· *ἀναελῶ*, Ἆσμα Μάλτ. (Σπυριδ.) 71· *ἀνεγελῶ*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 783.

Τὸ ἀρχ. *ἀναγελῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

(Ἐνεργ. καὶ μέσ.) περιγελῶ, κοροϊδεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀπότις τὴν ἐφίλησεν στέκει καὶ ἀναγελᾶ την* Ἐρωτοπ. 319· *Τότε, ὡς τὰ ἤκουσε ὁ Μπαγιαζίτης, ἐγέλασε καὶ ἀναγέλασε τὰ λόγια του* Χρον. σουλτ. 38^{12}· *φοβοῦμαι τὸ πολὺν φουσάτον μήπως χειρίσουν τινὲς καὶ ἀναγελασθοῦσιν τίποτες καὶ φανῇ μου κακὸν* Διγ. Ἄνδρ. 363^{31}. *καὶ θέλουσι σ' ἀνεγελᾶ ὅσοι κι' ἂ σὲ κατέχου* Ἐρωτόκρ. Γ' 783.—Πβ. *περιγελῶ, περιπαίζω*.

ἀναγεμίζω, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 556^{28}, 557^{15}, Ἰμπ. (Legr.) 717, Ἀχέλ. (Pern.) 434, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 200^{7}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *γεμίζω*. Βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 74, 76. Ἡ λ. ἤδη στὸ Βίο τοῦ ἁγίου Δομετίου (Anal. Boll. 19, 1900, 315^{11}) καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) Γεμίζω ὡς ἐπάνω, ἀπογεμίζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *τρία βαρέλια γέμισεν δουκάτα ἐκ χρυσίου καὶ ἄνω ἐκ τῶν δουκατῶν ἅλας ἀναγεμίζει* Ἰμπ. 717· *γοργὸ ν' ἀναγεμίσουσι χανδάκι δοκιμάσαν* Ἀχέλ. 434· *μὲ χῶμα τσ' ἀναγέμισε* (ἐνν. *τσὶ λάκκους*) *κ' εἰς τὰ τειχιὰ ἀνεβαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 200^{7}. **2**) Γεμίζω (Ἡ χρήση καὶ στὸ Βίο τοῦ ἁγίου Δομετίου· βλ. πιὸ πάνω): *ποιήσας σακκούλιν... τὰ ἐπιγεγραμμένα μαλάγματα ἀναγεμίσεις καὶ ἐπενδύσεις εἰς ἕκαστον δάκτυλον ὅθεν ὁ ὄνυξ ἐξερριζώθη* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 557^{15}.

ἀναγέννησις ἡ, Διγ. (Mavr.) Gr. III 227, 331, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 648, Διγ. (Καλ.) Α 1166.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναγέννησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ἡ μεταστροφὴ ἀπίστου σὲ χριστιανὸ μὲ τὸ βάπτισμα (πβ. Sophocl. στὴ λ. 3): *καὶ τὴν μητέρα τὴν αὐτοῦ ὁ ἀμιρὰς βαπτίσας αὐτὸς ταύτην ἐδέξατο ἐν τῇ ἀναγεννήσει* Διγ. Gr. III 331.

ἀναγεννῶ, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 2^{7}, 62^{7}, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) III 2, Διγ. (Lambr.) Ο 1097.

Τὸ μτγν. *ἀναγεννῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

α) Κάνω κάποιον χριστιανό, δηλ. ἀπὸ ἀσεβῆ εὐσεβῆ: *ὃν καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ αὐθέντης μου κὺρ-Κωνσταντῖνος ἀνεγέννησε διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος* Σφρ., Χρον. μ. 62^{7}· **β**) βαπτίζω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 5d): *ἐγεννήθην, ... ἀνεγεννήθην δὲ ὑπὸ τῆς ὁσιωτάτης καὶ ἁγίας Θωμαΐδος* Σφρ., Χρον. μ. 2^{7}.

ἀναγέρνω, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 113, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XIV 27, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 225^{22}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀνεγείρω*. Πβ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 131. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

1) Ἀνακατώνω, ἐρευνῶ (γιὰ νὰ βρῶ κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Καὶ Τοῦρκοι μπήκασιν ἐκεῖ στὰ σπίτια πολλοὶ μέσα κ' ἐσποῦσαν καὶ ἀναγέρνασι νὰ βρούσινε τορνέσα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 225^{22}. **2**) Κάνω ἄνω κάτω, συνταράσσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Κατάλαβε τὰ φυσικὰ καὶ τὰ σαλέματά του* (= *τοῦ κόσμου*) *...τὸ πῶς τ' ἀνακατώνουσιν, πῶς τ' ἀναγέρνου ὅλα* Φαλιέρ., Ρίμ. L 113. **3**) Ἀναστρέφοντας, ἀνατρέποντας καταποντίζω (Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α2β καὶ 3α): *ἀνάγειρεν ὁ Κύριος τὴν Αἴγυπτο μεσωθιὸ τὴ θάλασσα* Πεντ. Ἔξ. XIV 27.

ἀνάγερτος, ἐπίθ.· *ἀνήγερτος*, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 323.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀναγερτὸς* (ΙΛ· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀναγέρνω* Β1) μὲ ἀναβιβ. τοῦ τόνου γιὰ νὰ δηλωθῆ στέρηση, βλ. ΙΛ, λ. *ἀ-* στερ. 2α. 'Ο τ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάγερτος* καὶ *ἀναγερτός*.

(Προκ. γιὰ νεκρὸ) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ξανασηκωθῆ, ποὺ δὲν πρόκειται νὰ ξανασηκωθῆ: *πόσα ἀνήγερτα κορμιὰ κείτονται τῶν ἐνδόξων* ὅ.π.

ἀναγιάτρευτος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 3,21.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἀγιάτρευτος* (ποὺ τὸ ἀρχικό του *ἀ-* δὲ θεωρήθηκε στερ.). Γιὰ τὸ σχηματισμὸ βλ. καὶ Κουκ., 'Αθ. 43, 1931, 77-8.

Ποὺ δὲ θεραπεύτηκε, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ θεραπευτῆ: *ὤ τοῦ θανάτου πάλι πληγὴ ἀναγιάτρευτή μας* ὅ.π. —Πβ. *ἀνιάτρευτος*.

ἀνάγιωμαν τό, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 200^{5-6}, 451^{11-2}.

'Από τό *ἀναγιώνω*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

'Ανατροφή: *τοῦτα* (ἐνν. τὰ πτηνὰ) *ἔνι πράγματα χειροπιαστὰ καὶ εἰς νομὴν καὶ εἰς ἀγνωριμίδαν τοῦ ἀναγιωμάτου τῶν ἐσπιτιῶν* 'Ασσίζ. 200^{5-6}.

ἀναγιώνω, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 20^{28}, 124^{17-8}, 200^{6-7} (χφ. καὶ ἔκδ. παρέχει ὄχι ἀσφαλῆ τ. *ἀναγινοῦνται*), 200^{11}, 261^{26}, 375^{10}, 451^{12}, 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 566^{11}, 'Απολλών. (Janss.) 426, Μαχ. (Dawk.) 10^{25}, 388^{2}, 486^{32-3}, 542^{29}· *ἀγιώνω*, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 123^{19}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *υἱὸς* 〉 *γιὸς* (Σακ., Κυπρ. Β', λ. *ἀναγυιώνω*· ὁ Dawkins, Makh. B' 236, δὲ δέχεται τὴν ἐτυμ.). 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ, λ. *ἀναγιών-νω*)· καὶ σύνθ. *βυζαναγιώννω* καὶ *βυζοτουλουπαναγιώννω* ('Ανδρ., 'Αφ. Τριαντ. 47). Μαρτυρεῖται καὶ θηλ. τοῦ ἀμάρτυρου * *ἀναγιώτης*: *ἀναγιώτρια* (βλ. Du Cange, λ. *ἀναγιότρια*).

Α' (Μτβ.) **α**) ἀνατρέφω (παιδιὰ) ('Η σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ, λ. *ἀναγιώνω*): *Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνδρογύνου, τὸ ἐχωρίστην καὶ ἔχου τέκνα, τίς νὰ τὰ ἀναγιώση* 'Ασσίζ. 261^{26}. Φρ. *καλὰ ἀναγιωμένος* = ποὺ ἔχει ἀνατραφῆ μὲ ἐπιμέλεια (ὅπως οἱ «εὐγενεῖς»): *ἀμμ' ἔχομεν καβαλάρηδες εὐγενικοὺς λιζίους καὶ πουρζέζηδες πολλὰ καλὰ ἀναγιωμένους* Μαχ. 486^{32}. **β**) ἐκτρέφω (ζῶα) ἐκπαιδεύοντάς (τα): *Περὶ τῶν γερακιῶν,... τὰ οἱ μπαρούνηδες καὶ οἱ καβαλάριοι ἀναγιώνουν νὰ κυνηγοῦν* 'Ασσίζ. 20^{28}. **Β'** ('Αμτβ.) (προκ. γιὰ παιδιὰ) μεγαλώνω (Πβ. τὸ σημερ. *ἀναγιούμενος*, Μενάρδ., 'Αθ. 37, 1925, 67): *Καὶ ἐπόθανεν ὁ υἱὸς τοῦ ρὲ Οὔγγε καὶ ὁ υἱός του ἀναγιώθην καὶ ἐγίνετον καβαλάρης εἰς τὴν Φραγκίαν* Μαχ. 388^{2}.

ἀναγιωτὴ ἡ, 'Απολλών. (Wagn.) 113.

'Από τὸ *ἀναγιώνω*. 'Απαντᾶ σήμ. καὶ ἀρσ. *ἀναγιωτὸς* = θετὸς γιός, ΙΛ, λ. *ἀναγιωτός*· γιὰ τὴ χρήση τοῦ ἐπιθ. τούτου στὴν Κύπρο βλ. Πανάρετο, Κυπρ. Σπ. 14, 1950, 121.

'Αναθρεφτὴ κόρη ('Η σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ, λ. *ἀναγιωτός*): *κεῖνος εἶχε* (ἔκδ. *εἶχ'*· διορθώσ.) *ἀναγιωτὴν* ('Η λ. στὸ χωρίο χρησιμοποιήθηκε κατὰ παραδρομὴ ἀντὶ τοῦ *γυναίκα* = σύζυγος· πβ. αὐτ. 419· ἡ ἑρμηνεία: «σύζυγος», Ξανθ., Λαογρ. 3, 1911, 621, βεβιασμένη· ἡ διόρθωση τοῦ Janssen, Narratio neograeca Apoll. Tyrii, 1954, σ. 127, *ἀναγυίωτις*, καθὼς καὶ τοῦ Κουκ., Λαογρ. 3, 191, 376-7, ἀπαράδεκτες· βλ. καὶ Heisenb., BZ 21, 1912, 565) *ὄνομα Διονυσίαν* ὅ.π.

ἀναγκάζω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 187, Καλλίμ. (Κριαρ.) 671, 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 535^{18}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 570^{18}, Διγ. (Hess.) Esc. 123, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1172, 2653, Διγ. (Καλ.) Α 994, 1733, 3824, 'Ερμον. (Legr.) Ζ 85, Τ 248, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2512, 2525, 6789, Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 376, 'Αθ. 429, Πουλολ. (Krawcz.) 652,

Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2299, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1598, 'Αχιλλ. (Hess.) L 341, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 167, 244, Χρον. Τόκκων (Schirò) 2118, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 352, Μαχ. (Dawk.) 44^{4}, 160^{1}, 180^{15}, 184^{20}, 198^{21}, 230^{25}, 254^{31}, 262^{28-36}, 408^{14}, 412^{12}, 442^{23}, 498^{10}, 552^{28}, 568^{29}, 640^{19-21}, 664^{2}, 652^{10}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 24^{2}, 42^{9}, 68^{8}, 100^{13}, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ2, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 103^{20}, 128^{9}, ῎Εκθ. χρον. (Lambr.) 54^{16}, 'Ιμπ. (Legr.) 271, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 112, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 108, Περὶ γέρ. (Wagn.) 110, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 69, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 67^{15}, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 620, 1802, 1905, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 163, 170, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 331^{10}, 347^{10}, 351^{28}, 369^{12}, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Ε' 831, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) 'Υπόθ. [72], Ε' [398], Λίμπον. (Legr.) 5, 254, Διγ. (Lambr.) Ο 592, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 442^{11}, 502^{4}· *'ναγκάζω*, 'Απολλών. (Janss.) 486· *ἀνεγκάζω*, Διγ. (Lambr.) Ο 755, 817, 1347, 2501· *'νεγκάζω*, 'Αχιλλ. (Haag) L 278, Συναξ. γυν. (Krumb.) 208, 316, Διγ. (Lambr.) Ο 444.

Τὸ ἀρχ. *ἀναγκάζω*. Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ *α* τῆς συλλαβῆς *να* σὲ *ε* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 30-1, Κουκ., 'Αθ. 43, 1931, 68 καὶ Φιλ., Θρακ. 5, 1934, 271. 'Η λ., καθὼς καὶ οἱ τ. της, καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πιέζω, ὑποχρεώνω, ἐξαναγκάζω (κάποιον) ('Η σημασ. ἀρχ. καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Λογιάζω, ἀνεγκάζει την στανιό της νὰ τὴν πάρη στὴν Σοφία, τὸν τόπο του, διὰ νὰ τήνε πάγη* Διγ. Ο 755· *καὶ τοῦτο ἀναγκάζει με νά 'μαι πάντα κλιαμένη* Διγ. Ο 592· *ἀναγκασθεὶς ἀπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ ἔφυγεν ἀπὸ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν τῶν Ξανθοπούλων μονὴν ἀπῆλθε* Σφρ., Χρον. μ. 68^{8}· *῞Οποιος κι' ἂν ἤθελε ἐβγῆ ἔξω τὸν ἀναγκάζαν νὰ φάγη 'πού τὰ κρέατα γὴ ὅλοι τὸν ἀτιμάζαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 442^{11}· *'Εγὼ δὲν σὲ ἀνέγκασα νὰ ἔλθης στανικῶς σου* Διγ. Ο 817· *οὐδὲ μ' αὐτὴν νὰ κοιμηθῶ ἐγὼ ἐνέγκασά την* Διγ. Ο 444· *῎Ορεξή μου μ' ἀναγκάζει νὰ μουλλώσω μὲν σὲ πλήξω* Κυπρ. ἐρωτ. 128^{9}. **2**) Πιέζω στενοχωρώντας, στενοχωρῶ, φέρνω σὲ δύσκολη θέση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3· βλ. καὶ Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 532 καὶ 'Ερωτόκρ., σ. 489· συναφὴς σημασ.: «περιορίζω κάποιον σὲ κάτι» στὰ 'Αποφθ. πατέρ., P.G. 63, 213): *Πρικαίνεις κι' ἀναγκάζεις με, ἄτιε κ' ἐσὺ Φροσύνη* 'Ερωτόκρ. Ε' 831· *τότε πολλὰ ἀναγκάσθησαν κλαίοντες τὴν ἀδελφήν τους* Διγ. Esc. 123· *'Από πολλὲς ἀνάγκασες, ὁποὺ τὸν ἀναγκάσαν* 'Ιμπ. 167· *ἐνέγκασεν τὸν ἄνδραν της καὶ εἰς θάνατον τὸν βάνει* Συναξ. γυν. 316· *εἰ δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ποθεῖς, οὐ μὴ σὲ ἀναγκάσω* Διγ. Τρ. 1172· *ἀνάγκαζε, τυράννει με, πίκραινε, φλόγιζέ με* Λίβ. Ρ 2299· *ἂν εὕρουν εἰς κατώφορον ψυχὴν ἀναγκασμένην, ἐκεῖ περισυνάγονται* Γλυκᾶ, Στ. 187· *ἐπολεμῆσαν τὸ κάστρον καὶ ἐζημιῶσαν τὸν λιμιώναν καὶ τὸ ἐξώκαστρον δὲν ἠμπορῆσα νὰ τὸ πάρουν, διατὶ ἀναγκάζουνταν* Μαχ. 160^{1}. Πβ. *ἀναγκεύω*. **3**) (Μὲ ἀντικ. τὴ λ. *πόλη*) πιέζω (ὡς ἐχθρός), πολιορκῶ: *ἤλθαμεν... μὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ρηγὸς νὰ μᾶς παραδώσουν τὴν Κερυνίαν καὶ ἂς πᾶμε νὰ τὴν ἀναγκάσωμεν* Μαχ. 442^{23}. **4**) (Μὲ ἀντικ. πράγμα ἢ γεγονὸς) πιέζω, ἀσκῶ πίεση γιὰ νὰ γίνη κάτι, ἐπισπεύδω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5): *ἀναγκάζοντας ὁ αὐθέντης ὁ πρεβεδοῦρος τὴν δουλειὰ νὰ γένη μὲ πάσα σπουδὴ* Σουμμ., Ρεμπελ. 163· *συνεκατέβαινε τὸ τοιοῦτον συμπενθέριον, ἐμοῦ πλέον τῶν ἄλλων συναινοῦντος τοῦτο καὶ ἀναγκάζοντος* Σφρ., Χρον. μ. 100^{13}. **5**) 'Επιβάλλω (κάτι): *ἔριδας καὶ μάχας πλείστας καὶ θανάτους ἀναγκάζει* 'Ερμον. Ζ 85· *αὖθις ἐπαπειλᾶταί μοι, τὸν γάμον ἀναγκάζει* Καλλίμ. 671· *καὶ παραμπρὸς νὰ σοῦ τὸ πῶ καὶ μὴ μοῦ τ' ἀναγκάσης* Λίβ. Esc. 1598· *ὦ Κύριε, ποὺ τ' ἀνάγκασεν νὰ μὴ ἰδῆ τὸ θέρος* Περὶ γέρ. 110· *ἡ ρμ' Νεαρὰ ὁρίζει ὅτι καὶ ἀμφότερα τὰ δύο πρόσωπα ἠμποροῦν νὰ σώζεται ὁ γάμος καὶ νὰ παρθενεύουν τῆς συναφείας οὐδεὶς ἀναγκάζει* 'Ελλην. νόμ. 535^{18}. **6**) 'Αναζωπυρῶ (προκ. γιὰ φωτιὰ) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α6): *Μὰ τὴν φωτιὰ 'ναγκάσετε καὶ πλιὸ μηδὲν ἀργῆτε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [398]. **7α**) 'Επίμονα παρακινῶ, παροτρύνω, προτρέπω (κάποιον) ('Η σημασ.

ἤδη μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ.· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1) *Ἕκτωρ δὲ πάλιν τοὺς Τρῶας ἀναγκάζει πρὸς τὴν μάχην* Ἑρμον. Τ 248· *ὀρέχτη κι' ἀναγκάστηκεν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του νὰ φουσατέψη νὰ ἐλθῇ ἐκεῖσε εἰς τὴν Πούλιαν* Χρον. Μορ. Η 6789· *ἔσφιξεν τὸν σουλτάνον καὶ ἀνάγκαζέν τον νὰ πέψη τὴν ἀρμάδαν εἰς τὴν Κύπρον* Μαχ. 652^{10}· *ὁ ἀφέντης τῆς Σπάρας πολλὰ ἀνάγκαζεν τὸν πάπαν καὶ τοὺς ἀφέντες τοὺς ἄλλους διὰ νὰ γένη τὸ πασάντζιν τοῦτον* Μαχ. 198^{21}· *ὁ λογισμός μου ἐβιάζε με, ὁ νοῦς μου ἠνάγκαζέ με* Σαχλ. Β' 2· *ὡσὰν εἶδε τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τῶν Τούρκων δὲν εἶχε τί κάμη, μόνε ἠνάγκαζε νὰ πολεμοῦνε* Χρον. σουλτ. 67^{15}· *Πολλὰ τὸν ἐνεγκάσασιν ἵνα τσαγκὶν φορέση* 'Αχιλλ. L 278· *Καὶ πάλιν ἐπορεύοντο μετὰ σπουδῆς τὸν δρόμον ἀλλήλως τους* (ἔκδ. *ἀλλήλους τους*· διορθώσ.) *ἠναγκάζοντο ταχὺ νὰ περιτρέχουν* Διγ. Α 994. **β**) Πιέζω μὲ ἀλλεπάλληλες παρακλήσεις, προσπαθῶ νὰ πείσω: *Πολλοὶ τὸν ἠναγκάζασι νὰ πᾶσιν μετ' ἐκεῖνον* 'Ιμπ. 244. **8**) (Μὲ ἀντικ. ὄν. ζώου ἢ πτηνοῦ) ἐρεθίζω, παρακινῶ (σὲ μιὰ ἐνέργεια) (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2): *ἀνάγκαζαν τὸν σκορδιαλὸν διὰ νὰ φιλονικήση* Πουλολ. 'Αθ. 429· *τὸ ἄλογον ἀνέγκασεν, τρέχει καὶ τήνε σώνει* Διγ. Ο 1347· *'Εκεῖνος τὸ ἐννόησεν, ἀρχίζει ν' ἀνεγκάζη τὸ ἄλογο καὶ τό 'δερνεν καὶ πτερνιστήρια βάζει* Διγ. Ο 2501· *ἀνάγκασον φαγεῖν τὸν ἱέρακα* 'Ορνεοσ. 570^{18}. **9**) Θρηνῶ (κάτι) ('Η σημασ. καὶ σημ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *ἐμὴν τὴν ὑποχώρησιν ἠνάγκαζε βαρέως* Διγ. Α 3824. **10**) ('Απρόσ.) εἶναι ἀνάγκη: *ἀμὴ νῦν, ἂν τὸ ἐπάρω, ἀναγκάζει νὰ διαφερώμεθα μετὰ τὸν ἀδελφόν μου* Σφρ., Χρον. μ. 42^{9}. Πβ. *ἀναγκαῖος* $1β^{2}$. **11**) ('Ενεργ. καὶ μέσ.) σπεύδω, βιάζομαι, εἶμαι βιαστικὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1· γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ 'Ανδρ., Σημασ. ἐξ. 37): *πρὶν τὸν καιρὸν ἀνάγκαζα καὶ ἐπεθύμου νὰ κτήσω τὸ ρηγάτον 'Ιεροσολύμων* Μαχ. 230^{25}· *ἐμήνυσεν τοῦ ρηγὸς μοναῦτα ν' ἀναγκαστῆ νὰ πέψη τὸ πλέρωμάν τους* Μαχ. 180^{15}· *ἐλᾶτε, ἀναγκαστῆτε ὡδὰ κοντά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 103^{20}· *'Επειδὴ τοῦτον ἔβαλέν το ὁ Θεὸς εἰς τὸν νοῦν σου, ἀναγκάστου νὰ στραφῆς* Μαχ. 552^{23}. Πβ. *ἀναγκαστός, ἀνάγκη* 5.

ἀναγκαῖον τό, Φυσιολ. (Legr.) 416, 535, Φυσιολ. (Zur.) XVII 2^{5}, XXXIV 1^{2}, Φυσιολ. (Pitra) 346^{21}, $356^{7,10,14}$· *ἀναγκίον*, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 436^{22}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀναγκαῖος*.

1) (Πληθ.) γεννητικὰ μόρια, αἰδοῖα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex., λ. *ἀναγκαῖος* 1· ἡ σημασ. καὶ στὸν ἑν. στὴν ἀρχ. ἑλλ.· συνών. στὴ βυζ. γραμματεία βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ϛ' 536): *ὅτε πυρωθῇ ἡ θήλη, τρώγει τὰ ἀναγκαῖα τοῦ ἄρρενος καὶ γίνεται ἔγκυος* Φυσιολ. XVII 2^{5}· *εὐθὺς φράσσει τὸ στόμα της καὶ κόπτει τ' ἀναγκαῖα ἐμόρια τοῦ ἄρρενος κἀκεῖνος ἀποθνήσκει* Φυσιολ. 416. **2**) 'Αποχωρητήριο (Στὸν πληθ. ἡ σημασ. καὶ παλαιότ.· βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ Β' 6, 1955/6, 235 = ΒΒΠ Δ' 310 καὶ Θεοχαρ, Μακεδ. 5, 1950, 152· βλ. καὶ Du Cange, λ. *ἀναγκαῖα*· ἡ σημασ. προκ. γιὰ τὸν ἑν. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναγκαῖο*): *πλεῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ πάγη εἰς τὸ ἀναγκίον καὶ ἐτελεύτησεν* 'Ασσίζ. 436^{22}. Πβ. *ἀναγκαῖος* 1β3.

ἀναγκαῖος, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 522^{6}, 'Ιατροσ. (Legr.) 6^{161}, Δούκ. (Grecu) 243^{9}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 4^{2}, 16^{29}, 22^{11}, $24^{2,28}$, 126^{24}, 144^{18}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 19, 34, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 86^{26}, Δωρ. Μον. (Buchon) XXX, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 162, Μαρκάδ. (Legr.) 142.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναγκαῖος* (βλ. καὶ Chantraine, Dict. étym., λ. *ἀνάγκη*). 'Η λ. καὶ σήμ.

1α) 'Αναγκαστικὸς ('Η σημασ. ἀρχ.): *ἐζήτησεν οὖν τοῦτο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δι' ἑαυτὸν μετὰ λόγων παρακλητικῶν καὶ αἰτίων ἀναγκαίων, ὁποὺ τὸν ἠνάγκαζον ἵνα ἔχη τὸ ἐμὸν χρείαν* Σφρ., Χρον. μ. 24^{2}· **β**[1]) ἀπαραίτητος ('Η σημασ. ἀρχ.): *τοῦ ἐλείπανε δύο ἀναγκαῖα πράματα* Χρον. σουλτ. 86^{29}· *Καὶ τ' ἀναγκαῖα σύντυχε, τὰ δ' ἄκαιρα ἀφῆσε* Κορων., Μπούας 34· *ὡς βούλεται τοῦ συνευρεθῆναι μετ' αὐτοῦ καὶ λόγους δοῦναι καὶ λαβεῖν ἀναγκαίους* Δούκ. 243^{9}· *αὐτὴν καὶ μόνην ἀναγκαίαν τροφὴν* Σφρ., Χρον. μ. 126^{21}· *διὰ δουλείας, τὰς εἶχεν ἀναγκαίας* Τρωικὰ 522^{6}· **β**[2]) (ἀπρόσ.) *εἶναι ἀναγκαῖον* ('Η ἀπρόσ. χρήση μτγν.· βλ. Bauer, Wört. στὴ λ.) = εἶναι ἀπαραίτητο: *ἤτανε ἀναγκαῖον νὰ γραπτῇ ὁ λαὸς ὅλος* Σουμμ., Ρεμπελ. 162· **β**[3]) (συνήθ. μὲ τὸ οὐσ. *τόπος*) ἀποχωρητήριο, ἀπόπατος (βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *ἀναγκαῖος* δ) (Συνών. στὴ βυζ. γραμματ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ' 310): *καὶ νὰ βρομῇ τὸ στόμα του ὡς τόπος ἀναγκαῖος* Μαρκάδ. 142. Πβ. *ἀναγκαῖον* 2. **2**) Χρήσιμος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1· βλ. καὶ Σοφιανοῦ, Γραμμ., Legr., 84): *χρεία ἔκαμεν εἰς αὐτὸ τὸ κάστρον: κτίσις καὶ ἄλλοι καλλωπισμοὶ καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα* Δωρ. Μον. XXX· *λόγους θείους πολλὰ 'ναγκαιοτάτους τε κι' οὐδὲ ποσῶς ἀχρείους* Κορων., Μπούας 19· *τὰ ἔχρηζεν ἀπ' ἐκεῖνον πολλὰ καὶ ἀναγκαῖα εὕρισκεν αὐτὰ δι' ἐμοῦ* Σφρ., Χρον. μ. 22^{11}. **3**) Σημαντικός, ἀξιόλογος, σπουδαῖος (Πβ. Preisigke-Kiessling στὴ λ. 1, 2 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *πολλῶν γενομένων ἀναγκαίων καὶ μνήμης ἀξίων, λέγω δὴ τῆς εἰς τὴν δύσιν ἀφίξεως τῶν πέντε υἱῶν 'Αμιρᾶ τοῦ Παϊαζίτη* Σφρ., Χρον. μ. 4^{2}.

ἀναγκαιωμένος, βλ. *λοιμοαναγκαιωμένος*.

ἀναγκαλίζομαι, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 250, Σπαν. (Hanna) Α 93.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀγκαλίζομαι*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναγκαλιάζω* (ΙΛ, λ. *ἀναγκαλεάζω*). Γιὰ τὴ σύνθ. βλ. *ἀναγκαλίζω* (ἐτυμ.).

'Αγκαλιάζω: *κἂν μάθης ὅτι καθαρὰν ἐφύλαξεν ἀγάπην, τότε [κ' ἐσὺ] ἀναγκαλίσου τον καὶ δέξου τον ὡς φίλον* Σπαν. Α 93. —Συνών. *ἀγκαλίζομαι, ἀγκαλίζω, ἀναγκαλίζω*.

ἀναγκαλίζω, Διγ. (Lambr.) Ο 1201, 2061, Φυσιολ. (Pitra) 371^{15}, Φυσιολ. (Legr.) 368.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀγκαλίζω*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναγκαλιάζω* (ΙΛ, λ. *ἀναγκαλεάζω*). Γιὰ τὴ σύνθ. βλ. Κουκ. 'Αθ. 43, 1931, 76, ὅπου μαρτυρεῖται καὶ τὸ οὐσ. *ἀναγκαλιά*. 'Απιθανότερο ὅτι πρόκειται γιὰ ἀφομοίωση τοῦ *ε* τοῦ *ἐναγκαλίζομαι-ἐναγκαλίζω* πρὸς τὸ *α* τῆς δεύτερης συλλαβῆς.

'Αγκαλιάζω: *τὴν κόρη ἐνηγκάλισεν καὶ κατεφίλησέν την* Διγ. Ο 2061· *ἀναγκαλίζει τὸ θηριὸν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον* Φυσιολ. (Legr.) 368. —Συνών. *ἀγκαλίζω, -ομαι, περιλαμβάνω, περιμπλέκω*. Πβ. *περιέχω*.

ἀναγκαλῶ, βλ. *ἀνεγκαλῶ*.

ἀνάγκαση ἡ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 48^{28}, Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) Α 474, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 167, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 173, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Χορ. δ' [76].

'Απὸ τὸ *ἀναγκάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Εξαναγκασμὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἦσαν ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀνάγκαση τῶν σκανδάλων ἐτούτων* Σουμμ., Ρεμπελ. 173. Πβ. *ἀναγκασία*. **2**) Προτροπή, παρακίνηση: *καὶ ποιὸς μὲ τόση χαμηλὴ κι' ἀνάξια θέληση καὶ βουλὴ μ' ἄπρεπον τρόπον τὲς δυνατές σου ἀνάγκασες ἀφήνει καὶ δὲν τὲς ἀκλουθᾶ;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. δ' [76]. **3**) Σπουδή, βιασύνη ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4· βλ. καὶ 'Ανδρ., Σημασ. ἐξ. 37): *'Απὸ πολλὲς ἀνάγκασες, ὁποὺ τὸν ἀναγκάζαν* 'Ιμπ. 167· *ὁ καραβοκύρης διὰ τὴν ἀνάγκασήν του μισταρώνει ἄλλους ναύτας πλοίων ἀκριβὰ* 'Ασσίζ. 48^{28}. **4**) Στενοχώρια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2) *εἶντα δηγᾶσαι; τί ἔν' τὸ λὲς εἰς τὲς ἀνάγκασές μου;* Φαλιέρ., 'Ιστ. Α 474.

ἀναγκασία ἡ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3745, 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 148^{23}, 150^{18}.

᾿Απὸ τὸ *ἀναγκάζω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναγκασιά*).

᾿Εξαναγκασμός, ἄσκηση βίας, βιαιότητα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. ᾿Ανδρ., Σημασ. ἐξ. 37): *ἐκινδύνευσαν... νὰ θανατωθοῦν ἀπὸ ἀναγκασίας τοῦ αὐτοῦ ᾿Αρσενίου* ῾Ιστ. πατρ. 148^{23}. —Πβ. *ἀνάγκαση*.

ἀναγκαστός, ἐπίθ., Μαχ. (Dawk.) 34^{24}, Βουστρ. (Σάθ.) 503.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναγκαστός*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βιαστικὸς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.· βλ. καὶ ᾿Ανδρ., Σημασ. ἐξ 37): *ἐπῆγαν ἀναγκαστοὶ εἰς τὴν ᾿Αμμούχουστον* Βουστρ. 503· *θωρῶντα πῶς ἔρχουνταν ἀναγκαστοὶ ἐφοβήθην* Μαχ. 34^{24}. —Πβ. *ἀναγκάζω* 11.

ἀνάγκαψις –η ἡ, βλ. *ἀνάκαμψις -ψη*.

ἀναγκεύω· *ἀναγκεμένος*, μτχ., Δεφ., Λόγ. (Kar.) 399.

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *ἀνάγκη*. ῾Η λ. καὶ ἡ μτχ. καὶ σήμ. (ΙΛ στὴ λ.), καθὼς καὶ τὰ οὐσ. *ἀνάγκεμα* καὶ *ἀναγκεμὸς* (ΙΛ).

῾Η μτχ. *ἀναγκεμένος* = ποὺ κατέχεται ἀπὸ δαίμονες, φρενοβλαβής, τρελὸς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Μτχ. 4): *Δὲν λέγω ἀγάπην γυναικός, διατὶ ἔναι ἀναγκεμένη, ἀγάπη λίγοι ἔχουνε νά 'ναι στερεωμένη* ὅ.π. —Πβ. *ἀναγκάζω* 2.

ἀνάγκη ἡ, Τρωικὰ (Praecht.) 531^{20}, 534^{27}, Σταφ., ᾿Ιατροσ. (Legr.) 2^{53}, 4^{104}, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 142, Προδρ., Σεβ. (Παπαδημ.) 18, 167, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 282, Καλλίμ. (Κριαρ.) 263, 1131, 1340, ῾Ιερακοσ. (Hercher) 464^{3}, Διγ. (Hess.) Esc. 1193, 1840, Διγ. (Καλ.) Esc. 803, 1193, 1736, Βέλθ. (Κριαρ.) 777, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) Α' 208, ᾿Ιατροσ. κῶδ. (῎Αμ.) κε', λ', Φλώρ. (Κριαρ.) 314, 1689, Λίβ. (Μαυρ.) P 921, 2090, Λίβ. (Lamb.) Sc. 204, 2008, 2225, Esc. 2266, 3179, Λίβ. (Wagn.) N 3720, ᾿Ιμπ. (Κριαρ.) 767, Μαχ. (Dawk.) 110^{5}, 490^{27}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 100^{34}, Μαρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 341^{9}, Σαχλ., ᾿Αφήγ. (Παπαδημ.) 22, ᾿Απόκοπ. (᾿Αλεξ. Στ.) 168, 288, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 92, Θρ. Θεοτ. (Μανούσ.) 119, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 30^{11}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 143^{10}, ῾Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 182^{17}, ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 988, 1227, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 323^{29}, 327^{22}, 329^{4}, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 258, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 42, ᾿Αποκ. Θεοτ. (Dawk.) I 37, II 51.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάγκη*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πίεση, ἐξαναγκασμός: *ἀνάγκην, λέγει, ἔχομεν ἐκ τῆς Οὐγγριᾶς τὸ μέρος* ῾Ιστ. Βλαχ. 988· *καὶ οὐδὲν ἠμπόρουν νὰ βαστῶ τοῦ πόνου τὴν ἀνάγκην* Σαχλ., ᾿Αφήγ. 22· *Πόσην γὰρ βίαν καὶ ἀνάγκην ὑπέστησαν οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ ἅγιοι, ἵνα δογματίσωσι ταῦτα* Μάρκ., Βουλκ. 341^{9}. Φρ. *κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην* = ὁπωσδήποτε: *Κατὰ πᾶσαν ἀνάγκη νὰ τὸν εὑρῆτε* Χρον. σουλτ. 143^{10}· πβ. *ἀναγκάζω* 1, *ἀναγκαῖος* 1α. **2α**) Δύσκολη περίσταση, στενοχώρια, θλίψη, σκοτούρα (῾Η σημασ. ἀρχ. καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἀνάγκην γὰρ ἐρωτικὴν παρηγορεῖ καὶ λόγος* Καλλίμ. 1131· *τρέχετε πρὸς Καλλίμαχον, δεινὴν ἀνάγκην ἔχει* Καλλίμ. 1340· *Εἰς δὲ μικρὸν ἀνασασμὸν εἰς παρηγόρημά σου ἰδοὺ τὸ δακτυλίδιν μου τοῦτο χαρίζομαί σοι, ἂν εἰς ἀνάγκην, μνήσθητι καὶ παρηγορηθήσει* Καλλίμ. 263· *πρόφθασον ἐν ἀνάγκαις νῦν, πρόφθασον ἐν τῇ θλίψει* Διγ. Esc. 1840· *καὶ πόσας τρικυμίας ὑπέμεινα, πόσας βαρέας ἀνάγκας* Διγ. Esc. 1736· *ἔπαθεν πόνους φοβεροὺς καὶ ἀνάγκας ὑπεστάθην* Λίβ. Esc. 2266· *εἶναι ἐκεῖ μεγάλα κλάηματα καὶ μεγάλη ἀνάγκη* ᾿Αποκ. Θεοτ. I 37· *γνωρίζεται δὲ πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ μετὰ ἀνάγκης ἀποπατεῖν* ῾Ιερακοσ. 464^{3}· *σὺ μόνος ὑπερασπιστὴς τῶν ἐν ἀνάγκαις βίου* Προδρ. IV 282· *Σῶζε ἡμᾶς, πανάχραντε, ἀπὸ πάσης ἀνάγκης* Θρ. Θεοτ. 119· **β**) (πληθ.) δεινά: *πολλὰς ἀνάγκας ἔπαθεν διὰ τὴν ἐμὴν φιλίαν*

Λίβ. P 2090· *Πόσας ἀνάγκας ἔπαθον, πόσας ὑπέστην βίας* Προδρ., Σεβ. 18· *Τοὺς πειρασμούς, τὰς φυλακάς, τὰς βίας, τὰς ἀνάγκας* Προδρ., Σεβ. 167· *καὶ νὰ παύσουσιν οἱ πόλεμοι καὶ αἱ ἀνάγκαι* Τρωικὰ 531^{20}· *Καὶ ἔπαθεν εἰς τὴν θάλασσαν πολλὰς ἀνάγκας καὶ συμφορὰς ἀπὸ τοὺς χειμῶνας καὶ τοὺς μεγάλους κλύδωνας* Τρωικὰ 534^{27}· *νὰ λέγῃ τὰς ἀνάγκας του, τὰς θλίψεις, τὰς πικρίας* ᾿Ιμπ. 767. Πβ. *ἀναγκάζω* 2. **3**) Προσπάθεια, ἀγώνας, περιπέτεια: *ἀπόστρωσε τὸν μαῦρον μου καὶ στρῶσε μου τὸν γρίβαν* (παραλ. 4 στ.), *ὅτι εἰς ἀνάγκην φοβερὰν καὶ εἰς ἁρπαγὴν ὑπάγω* Διγ. Esc. 803· *ὁκάποτε ηὗρεν τὸ ἤθελεν μετὰ πολλῆς ἀνάγκης* Λίβ. Esc. 3179. **4α**) ᾿Αρρώστια (῾Η σημασ. ἀρχ. καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 4· βλ. καὶ Χρυσάνθη, Κυπρ. Σπ. 7, 1943, 76, 78, 83): *ἀρρωστιὰ ἐσυνέβη τῆς κόρης... καὶ τέτοια ἀνάγκη δυνατὴ πειράζει τὸ κοράσιον* Φλώρ. 1689· *Πόσις εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγκην* ᾿Ιατροσ. κῶδ. κε'· *Μηδὲν τὴν κάμης νὰ γενῇ ἀνάγκη καὶ κατάρα* Θυσ. 42· **β**) πόνος (σωματικός): *Στραγγουρία δὲ ἔνι ὅταν κατουρῇ καὶ στάζῃ ὀλιγούτσικον ὀλιγούτσικον μετὰ πόνου καὶ ἀνάγκης* Σταφ., ᾿Ιατροσ. 2^{53}. Πβ. *λοιμοαναγκαιωμένος*. **5**) Σπουδή, βιάση: *Καὶ οἱ λᾶς ἐξέβησαν καβαλάρηδες καὶ ἀπεζοὶ καὶ ἐδῶξάν τους καὶ ἀπὲ τὴν ἀνάγκην τους ἀφῆκαν τὰς τέντας τους καὶ τὸ δικόν τους* Μαχ. 110^{5}· *ἀφῆκαν τὸν τόπον καὶ μὲ μεγάλην ἀνάγκην ἐπῆγαν εἰς τὴν Λευκωσίαν* Μαχ. 490^{27}. Φρ. *ὡς ἐξ ἀνάγκης* = ἀμέσως, βιαστικά: *ὡς ἐξ ἀνάγκης καὶ σπουδῆς στὸν ἅδην νὰ στραφῆτε* ᾿Απόκοπ. 168· *θέλω σοῦ τ' ἀναγγείλει ὡς ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ 'δὰ μὲ τὰ πικρὰ τὰ χείλη* ᾿Απόκοπ. 288. Πβ. *ἀναγκάζω* 11. **6**) Δικαιολογία, αἴτιο (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. L-S στὴ λ. 2): *ποιὰ ἀνάγκη νὰ μὲ χωρίσῃ ἐκ τῆς ἀγάπης σου;* Διγ. ῎Ανδρ. 329^{4}· *πῶς ἤθελα κουρασθῆ δίχως καμίας ἀνάγκης* Διγ. (Καλ.) Esc. 1193. **7**) (᾿Απρόσ. σύνταξη μὲ τὸ *εἶναι* ἢ χωρὶς αὐτὸ) εἶναι ἀπαραίτητο, χρειάζεται (῾Η χρήση καὶ ἀρχ. καὶ σημερ., Δημητράκ., στὴ λ. 8): *ἀνάγκη ἦτον καὶ εἴτι ἤθελεν μὲ εἰπεῖ νὰ μὴν τὸν ἀκούσω κιόλα;* Διγ. ῎Ανδρ. 327^{22}· *καὶ τώρα πᾶσαν ἀνάγκην νὰ μᾶς δώσῃς τὴν ἀδελφήν μας* Διγ. ῎Ανδρ. 323^{29}. Πβ. *ἀναγκάζω* 10, *ἀναγκαῖος* 1β2, *χρεία*.

ἀναγκίον τό, βλ. *ἀναγκαῖον*.

ἀναγλυκοπόταμον τό, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2967.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *γλυκοπόταμον*. Πβ. *ἀναπόταμον* καὶ *γλυκοπόταμον*, *γλυκοποτάμι*, καθὼς τὸ καὶ σημερ. *ἀναποταμία* (ΙΛ).

Ποταμὸς ποὺ κατεβαίνει ἀπὸ ὑψηλὰ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. *ἀναποταμία*, ΙΛ): *καὶ ἐπεριπάτουν μοναχὸς καὶ ἐκοσμογύρευσά σε, τὸ μονοπάτι τὸ θεωρεῖς καὶ τὸ λιβάδιν τοῦτο καὶ τὸ ἀναγλυκοπόταμον μὲ εἶχε πολλὰ θλιμμένον* ὅ.π.

ἀνάγναντα, ἐπίρρ., Πεντ. (Hess.) ῎Εξ. XXVIII 27· *ἀνάγναντις*, Πεντ. Γέν. II 18, XXXI 32, 37, XXXIII 12, ῎Εξ. X 10, XVIII 19, XIX 2, XXV 27, XXVI 9, 35, XXVIII 25, 27, 37, XXXIV 3, 10, XXXIX 18, 20, XL 24, Λευιτ. III 9, V 8, ᾿Αρ. II 2, VIII 2, 3, XXV 4, Δευτ. I 1, II 19, III 29, IV 46, XI 30, XXXI 11, XXXII 52· *ἀναγναντίς*, Πεντ. Γέν. XXI 16, XXV 21, XXX 38, XLVII 15, ῎Εξ. XIV 2.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἀγνάντια* κατὰ μεταπλασμό. Οἱ τ. *ἀνάγναντις*, *ἀναγναντὶς* ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἀγναντίς*. Οἱ τ. *ἀγναντὶς* καὶ *ἀναγναντὶς* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀγνάντια* καὶ *ἀνάγναντα*). Γιὰ τὴν *ἀνὰ* βλ. Κουκ., ᾿Αθ. 43, 1931, 76. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) ᾿Απέναντι, ἀντίκρυ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ κάμῃς δυὸ κρικέλια μαλαματένια καὶ νὰ δώσῃς αὐτὰ ἰπὶ δυὸ νώμους τοῦ ἐπανωφοριοῦ ἀποκάτω ἀπὸ ἀνάγναντις τὰ πρόσωπά του ἀνάγναντα τὴ συγκόλλησή του ἀπὸ ἀπάνου τὸ τεχνικὸ τοῦ ἀπανωφοριοῦ* αὐτ. ῎Εξ. XXVIII 27· *ἔκατσεν ἀπὸ ἀναγναντὶς καὶ ἐσήκωσεν τὴ φωνή της καὶ ἔκλαψεν*

αὐτ. Γέν. XXI 16· *ἔπαρε ὅλα τὰ κεφαλάτικα τοῦ λαοῦ καὶ κρέμασε αὐτουνοὺς τοῦ Κύριου ἀνάγγαντις τὸν ἥλιο* αὐτ. Ἀρ. XXV 4· **β**) μπροστὰ (σὲ κάποιον ἢ σὲ κάτι): *ἂς εἶσαι ἐσὺ τοῦ λαοῦ ἀνάγγαντις τὸν Θεὸν* αὐτ. Ἔξ. XVIII 19· *ἰδοὺ ἐγὼ κόφτω διαθήκη ἀνάγγαντις ὅλο τὸν λαὸ νὰ κάμω θαμάγματα* αὐτ. Ἔξ. XXXIV 10· **γ**) κοντά, πλησίον: *καὶ νὰ σιμώσης ἀνάγγαντις παιδιὰ τοῦ Ἄμμον* αὐτ. Δευτ. II 19· *ἀπατὰ τὸ ποίμνιο καὶ τὸ βουκόλιο νὰ μὴ βόσκουν πρὸς ἀνάγγαντις τὸ ὄρος ἐκεῖνο* αὐτ. Ἔξ. XXXIV 3· *δὲν εἶναι καλὸ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἀμοναχός του, νὰ κάμω αὐτουνοῦ βοηθὸ ἀνάγγαντίς του* αὐτ. Γέν. II 18· **δ**) ἀντίκρυ, ἀπὸ μακριά: *ὅτι ἀπὸ ἀνάγγαντις νὰ διῆς τὴν ἠγῆ καὶ ἐκεῖ νὰ μὴν ἔρθης* αὐτ. Δευτ. XXXII 52· **ε**) ὡς πρὸς, σχετικὰ μέ: *ἔψαλλεν ὁ Ἰσχὰκ εἰς τὸν Κύριο ἀναγγαντὶς τὴ γυναίκα του ὅτι ἄτεκνη αὐτή...* αὐτ. Γέν. XXV 21 (πβ. Π.Δ., Tisch., Γέν. XXV 21).

ἀναγγαντίζω, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXVI 5, XXXVI 12, Δευτ. II 9.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀγγαντίζω,* ποὺ ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀγγάντια*. Γιὰ τὴν *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 76. Τὸ *ἀγγαντίζω* καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Ἀμτβ.) τοποθετοῦμαι, στέκομαι ἀπέναντι· κοιτάζω ἀντικριστὰ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. *ἀγγαντεύω, ἀγγαντιάζω*): *πενήντα θηλὲς ἔκαμεν εἰς τὴν ἄκρα τοῦ βηλαριοῦ ὅς εἰς τὴ συγκόλληση τὴν δεύτερη, ἀναγγαντίζουν οἱ θηλὲς μιὰ πρὸς μιὰ* αὐτ. Ἔξ. XXXVI 12· **β**) (μέσ. μτβ.) (προκ. γιὰ πόλεμο) προβάλλω (πόλεμο) ἀπειλώντας κάποιον (πβ. Π.Δ., Tisch., Δευτ. II 9): *μὴν ἀναγγαντιστῆς εἰς αὐτουνοὺς πόλεμο* αὐτ. Δευτ. II 9.

ἀνάγγαντις καὶ **ἀναγγαντίς,** ἐπίρρ., βλ. *ἀνάγγαντα*.

ἀναγνώθω, Σπαν. (Hanna) A 45, V 38, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 756, O 648, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) A 361, 404, 408, Λίβ. (Lamb.) Sc. 144, 378, 558, Esc. 1267, Λίβ. (Wagn.) N 1121, 1228, 1526, 1602, 3839, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 5, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [93], Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 59, 73, Σαχλ. Α΄ (Wagn.) PM 14, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 399, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.)107, Ἰμπ. (Legr.) 72, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XVII 19, Ἀχέλ. (Pern.) 838, Δωρ. Μον. (Buchon) XXIV, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 337[1], 363[25]· *ἀνεγνώθω,* Βέλθ. (Κριαρ.) 394· *'νεγνώθω,* Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 76, Διγ. (Hess.) Esc. 303· *ἀναγνώνω,* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 703, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) Πρόλ. 11, 15, 61· *ἀναγνώννω,* Μαχ. (Dawk.) 160[32], 288[28], 300[23], 370[27], 512[31], Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 104[74].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀνέγνωσα* τοῦ ἀρχ. *ἀναγινώσκω* κατὰ τὸ *κλώθω (ἔκλωσα-κλώθω)* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α΄ 297, Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 535). Ὁ τ. *ἀναγνώνω* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-ώνω*. Γιὰ τὸν τ. *'νεγνώθω* βλ. Κριαρᾶ, Ἀνακάλ., Γλωσσ., λ. *'νεγνώθω*. Τὸ ρ. καὶ οἱ τ. του καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Διαβάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ ἐπῆγεν τὸ χαρτὶν εἰς τὸν ρῆγα καὶ ἀνάγνωσέν το τοῦ ἀμιράλλη* Μαχ. 512[31]· *καὶ ὅλα εἶναι ψεματολογίες καὶ ἄξια νὰ τὰ ἀναγνώθη τινὰς καὶ νὰ γελᾶ* Διγ. Ἄνδρ. 337[1]· *Λοιπὸν οἱ ἀναγνώνοντες* (ἔκδ. *ἀναγνώμονες*· διορθώσ.) *ἄμποτε καλὰ νά 'σθε κ' ἐμένα ν' ἀναφέρνετε, πάντα νὰ μὲ θυμᾶσθε* Παλαμήδ., Βοηβ. Πρόλ. 61· **β**) διαβάζω (ἐκκλησιαστικὰ κείμενα στὴν ἐκκλησία): *ἐψάλλαν, ἐνεγνώθασι εἰς τ' ἅγια μοναστήρια* Ἀνακάλ. 76. **2**) Μελετῶ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ὅμοια σημασ. τοῦ ρ. *διαβάζω*): *ἐμάθαινεν τὰ γράμματα σπουδαίως ἀναγνώθων* Ἰμπ. 72.

ἀναγνώμων, βλ. *ἀναγνώθω*.

ἀναγνώνω, βλ. *ἀναγνώθω*.

ἀναγνωρίζω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1526, 1699, 1726, 1824, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 53[1], 173[31], 310[1], 424[6], Ἀπολλών. (Janss.) 802, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2612, Esc. 3355, 3776, Ἔκθ.

χρον. (Lambr.) 16[21], Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) AN 275· *ἀνεγνωρίζω,* Λίβ. (Lamb.) Sc. 2618, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 271.

Τὸ ἀρχ. *ἀναγνωρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. Ὁ τ. *ἀνεγνωρίζω* σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀναγνωρίζω*).

1) Βεβαιώνομαι ὅτι κάτι ἢ κάποιος εἶναι γνώριμός μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *βλέπει τὴν κόρην, ἐκ παντὸς ἀναγνωρίζει ταύτην* Καλλίμ. 1824· *ἡ κόρη ἀνεγνωρίζει τὸ ὄνομα, ἀναισθητεῖ καὶ πίπτει* Λίβ. Sc. 2618· *ἐκεῖνος ὁποὺ εἶχεν τὸ αὐτὸ πράγμαν χαμένον, ἀναγνώρισέν το* Ἀσσίζ. 424[6]. **2**) Παραδέχομαι, ὁμολογῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁ ἐγγυτὴς ἀρνᾶται τὴν ἐγγυμασίαν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἔπειτα ἀναγνωρίζει τὴν ἐγγυμασίαν ἄνευ δυναστειὸν μαρτύρων εἰς τὴν αὐλὴν* Ἀσσίζ. 310[1].

ἀναγνώρισμα τό, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1510.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναγνώρισμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Στοιχεῖο ἢ πληροφορία ποὺ χρησιμεύει γιὰ ἀναγνώριση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ὀλίγον ἀναγνώρισμα Καλλίμαχος εὑρίσκει τῆς Χρυσορρόης τῆς χρυσῆς παρὰ τοῦ ζευγηλάτου* ὅ.π.

ἀνάγνωσις -ση ἡ, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 256, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 891, 939, Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 39, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 45.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάγνωσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀνάγνωση, μελέτη ἱερῶν κειμένων (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. τὴ μτγν. ἤδη χρήση, Bauer, Wört., λ. *ἀνάγνωσις* 1 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. A1,2): *τὸ γὰρ πλῆθος τῶν γονυκλισιῶν καὶ ἡ συνεχὴς ἐπάλληλος ἀνάγνωσις οὐκ εἶα τοῦτον ἀκηδιᾶσαι* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 256· *Ὁπόταν γοῦν δεήσωνται ἄρτους εἰς τὸ ποιῆσαι, ἅπαντες οἱ μονάζοντες ἀθροίζονται ἐκεῖσε καὶ πρῶτον μὲν ἀνάγνωσις προτίθεται μεγίστη* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 891. **2**) (Συνεκδ.) οἱ περικοπὲς ἱερῶν κειμένων (βλ. L-S, λ. *ἀναγνώσεις*· πβ. Lampe, Lex., ὅ.π.): *Ὕμνους, ψαλμούς, ἀνάγνωσες ψάλε στὴν Παναγία* Ἀλφ. II 39· *Νὰ διαβάζη ἀνάγνωσες ὅλον ἕνα εἰς τὴν μητρόπολιν* Συναδ., Χρον. 45.

ἀναγνώστης ὁ, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 64, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 13[29], 107[31], 130[3-4], 133[6], 365[25], 384[18], Ch. pop. (Pern.) 9, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 141[9], Διγ. (Lambr.) O 2396, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 133 λβ΄, 159 ϛβ΄, 186 μ΄.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναγνώστης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ ἰδιωμ. (ΙΛ).

1) Αὐτὸς ποὺ διαβάζει κάτι (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. τὴ μτγν. χρήση, L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Χαρτὶ σὲ πέμπω, λυγερή, ἀφέντρ', ἀνάγνωσέ το. Τὸν ἀναγνώστη προσκυνῶ κι' ὁποὺ τ' ἀκούει φιλῶ τον* Ch. pop. 9· *Ὁ βασιλέας τῶν μηνῶν ὁ Μάς, λογιάζω, εἶναι, κ' ἐσύ, ὦ ἀναγνῶστα μου, πὼς εἶναι ἔτσι κρίνε* Διγ. O 2396. **2**) Πρόσωπο μὲ κατώτερο ἐκκλησιαστικὸ βαθμὸ ποὺ βοηθεῖ τὸ διάκονο καὶ τὸν ἱερέα στὰ ἔργα τους (βλ. H.-G. Beck, Kirche u. theolog. Literatur... 79 καὶ 113, Κουκ., ΒΒΠ Ϛ΄ 83 καὶ Θρησκευτ. καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπ., λ. *ἀναγνώστης,* λειτουργ. καὶ λαογρ.· ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Preisigke-Kiessling, Lampe, Lex., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐκεῖνος ἔν' γραμματικός, τεχνίτης ἀναγνώστης* (παραλ. 1 στ.)· *ἐκεῖνος ἔχει εἰς τὴν μονὴν κὰν δεκαπέντε χρόνους* Προδρ. III 64· *ἐκεῖνος ὁ θνητὸς ἦτον ἀναγνώστης ὅπου εἶχεν καμμίαν χειροτονίαν ἐν ἑαυτῷ* Ἀσσίζ. 384[18].—Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄνομ. καὶ ὡς ἐπών. (βλ. Βαγιακ., Ἀθ. 63, 1959, 206, 236 καὶ ΕΕΒΣ 13, 1937, 295· 26, 1956, 351· 28, 1958, 479).

ἀναγόρευτος, ἐπίθ.· *ἀνηγόρευτος,* Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 573[28].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀναγόρευτος*. Ὁ τ. *ἀνηγόρευτος* ἀπὸ τὸν τ. *ἀνηγορεύω* τοῦ *ἀναγορεύω*

(ΙΛ, λ. *ἀναγορεύω* καὶ Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 27) ἢ κατ' ἀναλογία ἄλλων λ. ποὺ ἔχουν τὸ *ἀνη-* ὡς α' συνθ. (ΙΛ, λ. *ἀ-στερ.* 1δ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἀναφέρεται, ποὺ δὲ μνημονεύεται (πβ. τὴ μτγν. σημασ. L-S): *οἱ θεῖοι νόμοι οὐδὲ αὐτὸ ἀφῆκαν ἀνηγόρευτον, ἀλλ' οὖν καὶ περὶ αὐτοῦ διωρίσαντο* ὅ.π.

ἀναγορεύω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2365, Βέλθ. (Κριαρ.) 1333, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4094, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3234, 3246· *ἀνηγορεύω*, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 574^{20}, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2061.

Τὸ ἀρχ. *ἀναγορεύω* (βλ. Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 27-9). Ὁ τ. *ἀνηγορεύω* ἀπὸ τὴ χρονικὴ αὔξηση, Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 69). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ.)

1) Ἀνακηρύττω δημόσια, διορίζω, ὀνομάζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.: *γαμβρὸς ἀνηγορεύεται Χρυσοῦ τοῦ βασιλέως* Λίβ. Sc. 2061· *ἀναγορευόμέν σε σεβάσμιον, Ἀλέξανδρε, καὶ μέγα βασιλέα* Βίος Ἀλ. 4094· *Νυμφίος δ' ἀναγορευθεὶς ὁμοίως καὶ αὐτοκράτωρ* Βέλθ. 1333· *Κωνστάντιον τὸν δεύτερον υἱὸν ἀναγορεύει πάσης ἑῴας κράτορα* Μανασσ., Χρον. 2365. **2**) Ὁρίζω ἐπίτροπο: *πατὴρ οὐδὲν ἀνηγορεύεται χάριν τῶν παιδίων* Ἑλλην. νόμ. 574^{20}.

ἀνάγραμμα τό, Πεντ. (Hess.) Γέν. XLI 36, Ἔξ. XXXVIII 21.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγράφω*.

Τακτοποίηση, ὀργάνωση (μὲ κανονισμό), καθορισμὸς (γραπτός): *καὶ νὰ εἶναι τὸ φαγὶ γιὰ ἀνάγραμμα εἰς τὴν ἤγῆ γιὰ τὰ ἑφτὰ χρόνια τῆς πείνας* αὐτ. Γέν. XLI 36· *ἐτοῦτα ἀναγράμματα τοῦ μίσκαν· μίσκαν τῆς μαρτυριᾶς ὅς ἀναγράφτην διὰ στόμα τοῦ Μοσὲ* αὐτ. Ἔξ. XXXVIII 21. —Πβ. *ἀναγραμμός*.

ἀναγραμμὸς ὁ, Πεντ. (Hess.) Γέν. L 24, 25, Ἔξ. III 16, XIII 19.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγράφω*.

Καθορισμὸς (ἑνὸς γεγονότος)· φροντίδα (γι' αὐτὸ καὶ γιὰ ὅποιον σχετίζεται μ' αὐτὸ) (πβ. *ἐπισκοπῇ ἐπισκέψεται*, ἐνν. ὁ Θεός, Π.Δ., Tisch., Γέν. L 24, 25, Ἔξ. III 16, XIII 19): *ἀναγραμμὸ νὰ ἀναγράψη ὁ Θεὸς ἐσᾶς καὶ νὰ ἀνεβάσετε τὰ κόκκαλά μου ἀπὸ ἐδῶ* Πεντ. Γέν. L 25.

ἀναγραφεὺς ὁ, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 84^{7}.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγράφω*.

Αὐτὸς ποὺ γράφει, ἢ ἀντιγράφει· γραμματικός, γραμματεύς: *τοῦ πατρὸς Μαχουμοὺτ τζελεμπῆ τοῦ ἀναγραφέως* ὅ.π.

ἀναγράφω, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXI 1, XXXIX 4, XL 4, XLI 34 δίς, L 24, Ἔξ. IV 31, XIII 19, XXI 12, XXXII 34, XXXIV 7, XXXVIII 25, XXXVIII 26, Λευιτ. XXVI 16, Ἀρ. I 3, 19, 21, 23, 25, 27, $44^{δίς}$, II 4, 11, 19, $32^{δίς}$, 33, III 10, 15 δίς, IV 16, 24, 27, 29, 32, 34, $37^{δίς}$, 41, XXVI 7, 18, $62^{δίς}$, XXXI 14, 48, Δευτ. V 9, XX 9.

Τὸ ἀρχ. *ἀναγράφω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

1) Κάνω ἀπογραφὴ (πβ. Preisigke-Kiessling στὴ λ. 2): *καὶ οἱ Λεβὶμ δὲν ἀναγράφτηκαν μεσωθιὸ παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ* Πεντ. Ἀρ. II 33· *ἀπὸ υἱὸν εἴκοσι χρονῶν καὶ ἀπάνου πᾶν ὅπου ἐβγαίνει στρατιὰ εἰς τὸν Ἰσραὲλ νὰ ἀναγράψετε αὐτουνοὺς εἰς τὶς στρατιές τους* Πεντ. Ἀρ. I 3· *ἡ στρατιά του καὶ οἱ ἀναγραμμένοι τους σαράντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι* Πεντ. Ἀρ. II 19· *οἱ ἀναγραμμένοι τους εἰς τὸ σκῆφτρο τοῦ Ἰούδα* Πεντ. Ἀρ. I 27. **2**) Ἀποδίδω (σὲ *κάποιον κάτι*) (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Preisigke-Kiessling στὴ λ. 4 καὶ Ἡ-

πειρ., Βόνν., 2291· βλ. καὶ Bauer, Wört.): *ἀναγράφει* (ἐνν. *ὁ Θεὸς*) *κρίμα γονεῶν ἰπὶ παιδιὰ* Πεντ. Δευτ. V 9. **3**) Ὁρίζω, τοποθετῶ (κάποιον ἀρχηγό): *νὰ ἀναγράψουν* (ἐνν. *οἱ ραβδατόροι*) *ἀρχοὺς στρατιὲς εἰς κεφαλατίκι τοῦ λαοῦ* Πεντ. Δευτ. XX 9· *καὶ ἀνάγραψέ τον ἰπὶ τὸ σπίτι του καὶ ὅλο τὸ εἶναι αὐτουνοῦ ἔδωσεν εἰς τὸ χέρι του* Πεντ. Γέν. XXXIX 4. **4α**) Καθορίζω, διατάζω, παραγγέλλω: *ἐπαράγγειλεν ὁ Κύριος τὸν Μωσὲ καὶ ἀνάγραψέν τους εἰς τὴν ἔρημο τοῦ Σιναΐ* Πεντ. Ἀρ. I 19· *ἀνάγραψεν ὁ Μωσὲ καὶ ὁ Ἀαρὼν διὰ στόμα τοῦ Κύριου* Πεντ. Ἀρ. IV 41· **β**) ἀναθέτω (κάτι σὲ κάποιον): *νὰ ἀναγράψετε ἀπάνου τους μὲ φύλαξη ὅλο τὸ σήκωμά τους* Πεντ. Ἀρ. IV 27· πβ. *φύλαξη*. **5**) Προσέχω, φροντίζω: *ἄκουσαν ὅτι ἀνάγραψεν ὁ Κύριος τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσραέλ, καὶ ὅτι εἶδεν τὴν φτώχα τους* Πεντ. Ἔξ. IV 31· (μὲ σύστ. ἀντικ.): *ὁ Θεὸς ἀναγραμμὸ νὰ ἀναγράψη ἐσᾶς καὶ νὰ ἀνεβάση ἐσᾶς ἀπὸ τὴν ἤγῆ ἐτούτη* Πεντ. Γέν. L 24.

ἀνάγραψη ἡ, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. III 32, 36, IV 16.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγράφω*.

Ἀνάθεση φροντίδας· ἐπίβλεψη: *καὶ ἀνάγραψη φύλαξη παιδιὰ τοῦ Μεραρί* αὐτ. III 36. —Πβ. *ἀναγράφω* 5.

ἀναγριοτσάπωτος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 46^{560}.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *ἀνάγριος* καὶ *τσαπωτός*. Γιὰ τὸ *ἀνάγριος* (= ἄγριος) βλ. ΙΛ στὴ λ. καὶ γιὰ τὸ *τσαπωτὸς* πβ. τὸ ἐπίθ. *χρυσοτσάπωτος*.

Ποὺ εἶναι κατασκευασμένος ἀπὸ ἄγριο, τραχὺ ὕφασμα (ἐδῶ πιθ. μεταφ. ἡ χρήση προκ. γιὰ ἄνθρωπο = ἀπὸ τραχειὰ «στόφα»): *ἀναγριοτσάπωτε, φίσα μὲ σαυρίδι* ὅ.π.

ἀναγριοῦμαι, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 441.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ ἀρχ. *ἀγριοῦμαι*. Γιὰ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 77.

(Προκ. γιὰ τὴ θάλασσα) ἀγριεύω, φουρτουνιάζω (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρήση ἤδη μτγν., L-S, λ. *ἀγριόω* II 2): *ὥσπερ νὰ δῆς τὴν θάλασσαν ὡσὰν ἀναγριοῦται ὑπὸ ἀέρος ἰσχυροῦ καὶ κύματα γεμίζουν* ὅ.π.—Πβ. *ἀγριώνω*, μτχ. 1β, *ἀναγριώνω* 1.

ἀναγριώνω, Ἰμπ. (Κριαρ.) 421, Θησ. (Βεν.) Ζ' [111^{8}], Θησ. (Morgan) I 42.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀγριώνω*. Γιὰ τὴν *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 77. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) κεντρίζω, ἐρεθίζω: *ἀναγριώνουν* (ἐνν. ὁ Ἀλαμάνος καὶ ὁ Ἰμπέριος) *τὰ φαριά, κροῦσιν τὰ πτερνιστήρια* Ἰμπ. 421. Πβ. *ἀγγρίζω* Α1α, *ἀγριώνω* I Α1α. **2**) (Προκ. γιὰ τρίχωμα ζώων) κάνω νὰ σηκωθοῦν ὄρθιες οἱ τρίχες: *τὴν τρίχα τ' ἀναγριώνει την* (ἐνν. τὸ *λονταρόπουλον*) *ἀπ' ὄρεξην τὴν ἔχει* Θησ. I 42. **Β'** Ἀμτβ. (Προκ. γιὰ τὰ μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου) σηκώνονται ὄρθιες οἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς: *Ἐφάνησαν, ἐδείλιαζεν ἀπέσω ἡ καρδιά τους. Οἱ τρίχες τους ἀνάγριωναν καὶ ὅλα τὰ μαλλιά τους* Θησ. Ζ' [111^{8}].

ἀναγροικοῦμαι, Θησ. (Βεν.) Δ' [57^{6}].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀγροικοῦμαι* (Πβ. ΙΛ, λ. **ἀναγροικῶ*).

Ἀκούομαι, γίνομαι ἀκουστός: *καὶ δὲν ἠξεύρει ὁ ἄθλιος ὅτι ἀνεγροικήθη* ὅ.π.

ἀναγυιώνω, βλ. *ἀναγιώνω*.

ἀναγυιωτὴ ἡ, βλ. *ἀναγιωτή*.

ἀναγύρεμα τό, Ἰμπ. (Lambr., Coll.) 605.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγυρεύω*.

Ἀναζήτηση: *ἐξήβη εἰς ἀναγύρεμα κόρης τῆς Μαργαρώνας* ὅ.π.—Πβ. *ἀναγυρευμός, ἀναγύρευσις*.

ἀναγυρευμὸς ὁ, Φλώρ. (Κριαρ.) 1027, 1125· *ἀναγυρεμός*, Ἰμπ. (Κριαρ.) 638.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγυρεύω*.

Ἀναζήτηση: *νὰ βγῆς εἰς ἀναγυρευμὸν τῆς ταπεινῆς ἐμένα* Φλώρ. 1027· *νὰ ἐξέβη εἰς ἀναγυρεμόν, νὰ μάθη διὰ τὴν κόρην* Ἰμπ. 638.—Πβ. *ἀναγύρεμα, ἀναγύρευσις*.

ἀναγύρευσις ἡ, Φλώρ. (Κριαρ.) 1229, Ἰμπ. (Κριαρ.) 810, 833.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγυρεύω*. Ἡ λ. στὸ Γρηγορᾶ (Βόνν.) Γ′ 160 καὶ σὲ μεσν. κώδ. (Cantarella, Codex Messanensis Graecus 105, Παλέρμο 1937, 95^{6})· πβ. καὶ Μανδηλαρᾶ, Ἀθ. 62, 1958, 345.

Ἀναζήτηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἐβγαίνει εἰς ἀναγύρευσιν τῆς κόρης Πλάτζια-Φλώρης* Φλώρ. 1229.

ἀναγυρεύω, Φλώρ. (Κριαρ.) 1257, 1403, 1523, 1540, Λίβ. (Μαυρ.) P 76, 122, 378, 429, 481, 1120, 1157, Λίβ. (Lamb.) Esc. 737, 2555, 2870, N 555, Ἰμπ. (Legr.) 936, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 67, 187, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε′ 432, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 158^{15}, 177^{26}, 469^{14}· *ἀναγυρεύγω*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 679, 2563, 3488, 3572, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{98}, Θυσ. (Μεγ.^{2}) 721.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *γυρεύω*. Γιὰ τὴν *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 76. Γιὰ τὸ *γ* τοῦ τ. *ἀναγυρεύγω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 49-51, Β′ 325-9. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀναζητῶ, ζητῶ, ψάχνω (κάποιον ἢ κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1· ἡ ἴδια σημασ. καὶ στὸ ἁπλὸ *γυρεύω* ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex., λ. *γυρεύω* 3,4): *ὁ γενεράλες ἔγραψεν πῶς θὰ τσ' ἀναγυρέψη* (=αὐτοὺς) Τζάνε, Κρ. πόλ. 158^{15}· *ἀπὸ τὸ Ρέθεμνος φαγιὰ μόνον τσ' ἀναγυρέψαν* (=ἀπ' αὐτοὺς) Τζάνε, Κρ. πόλ. 177^{26}· *καὶ ἂν τὴ συντύχη ἄνδρας της νὰ τῆς τ' ἀναγυρέψη* (ἐνν. τὰ ροῦχα του), *τὴν ὥρα αὐτὴ μανιώνεται θάνατον νὰ τοῦ πέψη* Βεντράμ., Γυν. 67· *Πότε τὴν κόρην τὴν ποθῶ καὶ τὴν ἀναγυρεύω, κυρά μου, ἐξενοδόχησες, εἰπέ, ἀφηγήσου μέ το* Φλώρ. 1257· πβ. *κοσμοαναγυρεύω*· συνών. *ἀναζητῶ, ἀναψηλαφῶ*. **β**) ἐπιζητῶ (κάτι ἢ νὰ κάμω κάτι): *ἀναγυρεύει ἀφορμὴν νὰ μὲ ἀναδιδάξη τοῦ ἔρωτος μυστήρια* Λίβ. P 122· *ἐσπούδαζα, ἀνεγύρευγα, νὰ μάθω ἀνεψηλάφουν τίς εἶναι καὶ πόθεν ὁ ἄνθρωπος* Λίβ. Esc. 3572· **γ**) ἀποζητῶ, ποθῶ: *πῶς νὰ τὸν βάλη* (ἐνν. ἡ πόρνη τὸν ἄνδρα) *εἰς ὄρεξην νὰ τὴν ἀναγυρέψη* Βεντράμ., Γυν. 187· **δ**) ζητῶ νὰ δοκιμάσω, νὰ ὑποβάλω σὲ δοκιμασία: *Τσὶ δούλους του τσὶ μπιστικοὺς ἔτσι ἀναγυρεύγει* (ἐνν. ὁ Θεὸς) Θυσ. 721. **2**) Βρίσκω: *μετὰ πολλὴν ἀναδρομὴν ἀναγυρεύσασί με* Λίβ. Esc. 2555· *καὶ πῶς νὰ ἀναγυρεύσωμεν τὸ κάστρον τῆς Ροδάμνης* Λίβ. Esc. 737.

ἀναγυρίζω, Διγ. (Καλ.) Esc. 168, Ἑρμον. (Legr.) Υ 347, Θησ. (Βεν.) Η′[90^{7}], Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 244α 10, φ. 260β 22, Πανώρ. (Κριαρ.) Α′ 214, Δ′ 230· *ἀνεγυρίζω*, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VII 94.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *γυρίζω*. Γιὰ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 80. Γιὰ τὴ λ. βλ. Ψάλτη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 29 κέ. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ Ἀμτβ. **α**) Γυρίζω πίσω, ἐπιστρέφω (πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Καὶ τὶς πάλι ἀναγύριζε καὶ τὶς ἐμπρὸς ἐρχέτον* Θησ. Η′[90^{7}]· συνών. *στρέφω*· **β**) συστέλλομαι (ἀπέναντι σὲ κάποιον): *ὅσοι καὶ ἂ γεννηθούσινε δὲν τῶς* (=ἀπέναντι σ' αὐτοὺς) *ἀναγυρίζω*

Π.Ν. Διαθ. φ. 260β 22. **Β′** Μτβ. **1α**) Ἀπομακρύνω (πβ. ΙΛ στὴ λ. Β4): *κ' ἐκεῖνο ἀποὺ χτίζω χαλᾶ γιαμιὰ καὶ τὸ ζητῶ καὶ θέλω ἀναγυρίζω* Πανώρ. Α′ 214· **β**) ἀποφεύγω (κάποιον) (πβ. ΙΛ στὴ λ. Β4β): *αὐτὴ δὲν ἔχει λύπηση κι' ἀγάπη δὲ γνωρίζει, μὰ πλειάτερα παρὰ θεριὸ νά 'μου μ' ἀναγυρίζει* Πανώρ. Δ′ 230· συνών. *μακραίνω*. **2**) Παραπλανῶ (κάποιον), ἀπατῶ (πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. Β5): *καὶ ἐγὼ ὡς διὰ τ' ἐτούτην ἤκρυβα καὶ ἀνεγύριζά σας* Διγ. Esc. 168. **3**) Αἰσθάνομαι συστολὴ ἀπέναντι σὲ κάποιον, σέβομαι κάποιον, ὑπολογίζω (Ἡ σημασ. καὶ στὰ Poèm. histor. (Legr.) 270^{129}· πβ. τὴ σημερ. σημασ. τῆς μτχ. *ἀναγυρισμένος*=σεβαστός, ΙΛ, λ. *ἀναγυρίζω*, μτχ. 1. Ἐπίσης βλ. Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 44 καὶ Ψάλτη, ὅ.π.): *Ἐγώ 'μαι ὁποῖος φανερὰ τὸν κόσμο διαγουμίζω καὶ ὁποὺ ρηγάδες καὶ ἀφεντιὲς δὲν τὲς ἀναγυρίζω* Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 10· *βασιλέαν οὐ φροντίζει* (ἐνν. *ἡ σπάθη*), *οὐ σοφὸν ἀναγυρίζει* Ἑρμον. Υ 347.

ἀναγυρισμὸς ὁ, Τρωικὰ (Praecht.) 529^{23}.

Ἀπὸ τὸ *ἀναγυρίζω*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναγύρισμα* (ΙΛ).

Κινήσεις μελῶν τοῦ σώματος: *ὁ Ἕκτωρ ἀπὸ τοὺς ἀναγυρισμούς του καὶ τὴν ὁρμήν του κατέλαβεν ὅτι δὲν ἔναι ὁ Ἀχιλλεὺς* ὅ.π.

ἀναγυριστικὰ τά· *ἀνεγυριστικά*, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 353.

Ὁ πληθ. τοῦ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀναγυριστικὸς* (ΙΛ) ὡς οὐσ. Τὸ ἐπίθ., καθὼς καὶ τὸ οὐδ. στὸν πληθ. (αὐτὸ μὲ διαφορ. σημασ.), καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναγυριστικός*).

Ὑπαινιγμοὶ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *ἀναγυρίζω* Β 1β καὶ *ἀναγυριστικά*): *Ἀμέ, μὰ δὲν ἐγροίκησα τὰ ἀνεγυριστικά σου, μὰ τὴ ρεσπόστα, δάσκαλε, σὰν ἔπρεπε ἤδιδά σου* ὅ.π.

ἀνάγω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 234, Γλυκᾶ, Ἀναγ. (Εὔστρ.) 255, 401, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 280, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 427, Λίβ. (Μαυρ.) P 148, Φυσιολ. (Legr.) 54, Φυσιολ. (Pitra) 371^{28}, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 139, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) K 132, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 120, Χρον. (Kirp.) 304, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 193^{3}, Ἀλφ. (Κακ.) 14^{7}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) I 6.

Τὸ ἀρχ. *ἀνάγω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ., ἀλλὰ καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1α) (Μτβ.) βγάζω κάποιον ἀπὸ χαμηλὰ καὶ τὸν ὁδηγῶ ὑψηλότερα (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ. καὶ χρήση, L-S στὴ λ. I καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἀπέρριψάς με, δέσποτα, πάλιν ἀνάγαγέ με* Γλυκᾶ, Στ. 234· *χεῖρα πάρασχέ με, ἀνάγουσαν ἐκ βόθρου με, λάκκου τοῦ τῆς πενίας* Προδρ. IV 280· **β**) (ἀμτβ. μέσ.) ἀνεβαίνω: *πῶς ἀπὸ τὸν βυθὸν ἀνάγεται, διὰ πόθον ἀναβαίνει* Λίβ. P 148· **γ**) (ἀμτβ. μέσ.) ὁδηγοῦμαι (πνευματικῶς): *Ἐγὼ δὲ τοῦτο τὸ ρητὸν πιστῶς αἰχμαλωτίζων εἰς ἐκδοχὴν ἀνάγομαι τούτου τιμιωτάτην* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 255· **δ**) (ἀμτβ. μέσ.) (προκ. γιὰ κάποιον ποὺ καταλαμβάνει ἀνώτερη θέση) ἀνέρχομαι: *ἀνήχθη εἰς τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν* Χρον. 304· **ε**) (μεταφ.) (μτβ. καὶ ἀμτβ.) κάνω κάποιον νὰ ὀρθοποδήση, ἐξυψώνω, προάγω: *Νὰ ἐλευθερώσω Ρωμανίαν ἐκ τῶν ἐχθρῶν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς Ρωμαίους τοὺς κατηφεῖς ν' ἀνάξω, νὰ ὑψηλώσω* Παρασπ., Βάρν. C 139· *τοὺς μὲν ἀνάγει σήμερον, τοὺς δὲ ἄλλους κατεβάζει* Περὶ ξεν. Α 427· **2**) (Μεταφ.) **α**) (μέσ. μὲ δοτ.) (προκ. γιὰ γεγονότα) ἀντανακλῶ, ἔχω ἀπήχηση, σχετίζομαι: *ὡς πάντ' αὐτῇ* (ἐνν. *τῇ Κων/πόλει*) *ἀνάγονται ὡς οὔσῃ μητροπόλει* Ριμ. Βελ. 120· **β**) θεωροῦμαι: *ἀνάγονται παρόμοια αὐτὰ τὰ δύο ζῶα* Φυσιολ. (Legr.) 54. **γ**) (ἀμτβ. μέσ.) ἀνάγομαι σὲ κάτι ὅμοιό μου, μοιάζω μὲ κάτι: *Ὁ διάβολος ἀνάγεται, ἄνθρωπ', εἰς τὴν ἀρκούδα* Φυσιολ. (Pitra) 371^{28}.

ἀναγωγὴ ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 598, Φυσιολ. (Pitra) 373^{9}, Γλυκᾶ, Ἀναγ. (Εὔστρ.) 335.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀναγωγή. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Καταγωγή: *Αὐτὸς δὲ πάλιν τὴν ἀρχὴν ἐπιζητεῖ τῆς κόρης, τὸ γένος, τὴν ἀναγωγήν, τὴν χώραν, τοὺς προγόνους* Καλλίμ. 598. Συνών.. *ῥίζα.* **2**) Ἀνέβασμα, ἐξύψωση, ἐξιδανίκευση (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. A): *τί δ' οὐκ ἀφεὶς τὴν ὑψηλὴν ἀναγωγὴν τοῦ λόγου, πρὸς τὴν ἐμὴν ὑπόθεσιν τοῦτον καταβιβάζω;* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 335. **3**) Μεταφορὰ (θεωρητική) ἑνὸς γεγονότος ἀπὸ μιὰ περίπτωση σὲ μιὰ ἄλλη, ἀλληγορία· δίδαγμα ἀπὸ διήγηση (Πβ. τὴ μτγν. σημασ. L-S στὴ λ. II): *Ἄκουε τὴν ἀναγωγήν, ἄνθρωπε, τοῦ θηρίου* Φυσιολ. 373^{9}.

ἀναγώγια τά, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 273^{5}.

Τὸ μτγν. οὐσ. ἀναγώγια.

Τραγούδια χαρᾶς (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. καὶ λ. ἀναβατήριον): *σῶστρα θύουσιν ὡς ἐπ' ἀναβιοῦσι παισίν, ᾄδουσιν ἀναγώγια καὶ χορεύουσιν ἐπινίκια* Μακρεμβ., Ὑσμ. 273^{5}.

ἀναγωγοῦμαι, Φυσιολ. (Pitra) 360^{13}.

Πιθ. κατὰ τὰ *παιδαγωγὸς—παιδαγωγῶ—παιδαγωγοῦμαι*· πβ. καὶ τὸ ἀρχ. *ἀναγωγός*.

Χρησιμοποιοῦμαι (μὲ κάποια «ἀναγωγή») γιὰ νὰ διατυπωθῆ δίδαγμα: *μιμήθητι, ὦ ἄνθρωπε, τὴν ῥῶσιν τῆς μελίσσης . . . Καθὼς γὰρ ἄνωθεν εἴπαμεν, πλεῖον ἀναγωγεῖται* ὅ.π. —Πβ. *ἀναγωγή* 3.

ἀνάγων, ὁ, Λίβ. (Μαυρ.) P 1023 (ἔκδ. *ἀγών*· διορθώσ.), 2837, 2838, Λίβ. (Lamb.) Esc. 373, 374, 2459.

Μτχ. τοῦ ἀρχ. ἀνάγω ὡς οὐσ.

Κολόνα μὲ ἀγωγὸ ποὺ ἀνεβάζει νερὸ (Πβ. ΙΛ, λ. ἀνάγω, μτχ. 1): *εἰς τὴν φισκίναν ἄνωθεν ἱστέκετον ὁ ἀνάγων καὶ ἀπάνου εἰς τὸν ἀνάγοντα μάρμαρον ὡς λεκάνη* Λίβ. Esc. 373, 374. —Συνών. *ἀνώγαιον, νεροαγωγή, νεροαναβάτης.*

ἀναδακρύζω, Ἰμπ. (Legr.) 172.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *δακρύζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δακρύζω: *παραπονᾶται μέσα του, κλαίει καὶ ἀναδακρύζει* ὅ.π. —Πβ. *ἀναδακρυώνω.*

ἀναδακρυώνω, Κάτης (Bǎn.) 62, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 267, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 394, 1963, Β' 998, 1162, 1450, 1734, 2020, Γ' 65, 614, 818, 1375, Δ' 914, 1200, 1485, 1578, 1662, 1730, 1823, 1834, Ε' 167, 337, 603, 716, 931, Θυσ. (Μέγ.²) 93, 548· *ἀναδακρώνω*, Ἰμπ. (Legr.) 970 (ἔκδ. *ἀναδρακώση*· διορθώσ.), Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 85.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *δακρυώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δακρύζω: *μ' ἕναν ὀμμάτι ἀναγελᾶ, μὲ τ' ἄλλο ἀναδακρυώνει* Ἀπόκοπ. 267· *κάθε καρδιὰ νὰ τοῦ γροικᾶ, κλαίει κι' ἀναδακρυώνει* Ἐρωτόκρ. Α' 394. —Πβ. *ἀναδακρύζω.*

ἀναδεικνύω, Ἱερακοσ. (Hercher)) 515^{17}, Λίβ. (Μαυρ.) P 85, 540, Δούκ. (Grecu) 201^{2}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναδείκνυμι*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναδείχνω* (ΙΛ).

α) Ἀνακηρύσσω, ἐγκαθιστῶ (σὲ ἀξίωμα) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II): *Ἄρτι δέ σε ἀρχηγὸν ἀναδείξαντες μετὰ Θεὸν οἱ Ῥωμαῖοι* Δούκ. 201^{2}· **β**) κάνω κάποιον νὰ φανῆ μεγάλος, σπουδαῖος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II· πβ. καὶ ΙΛ, λ. ἀναδείχνω 1): *καὶ τὸν εὐφυῆ θηρατὴν ἀναδείξεις* Ἱερακοσ. 515^{17}· **γ**) φανερώνω (ἕνα γεγονός): *ἄνθρωπος*

ἤμουν εὐγενής, πλούσιος, τοπάρχης μέγας (παραλ. 2 στ.), *ὅσον νομίζω ὁ καιρὸς νὰ σὲ τὸ ἀναδείξῃ* Λίβ. P 85· *ἔμαθε, κατενόησεν ὁ μηνυτὴς ἐκεῖνος τὸ τίνος ἔν' ἡ ταραχὴ καὶ τίνος ἡ κατούνα· ἐπῆγεν καὶ ἀνέδειξεν Χρυσοῦ τοῦ βασιλέως* Λίβ. P 540.

ἀναδενδράδι τό, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 348, 409, Βεν. (Λάμπρ.) 12, Ch. pop. (Pern.) 170· *ἀναδενδράρι*, Βεν. (Wagn.) 12 (βλ. καὶ Μπουμπ., Ἀθ. 67, 1963/64, 123).

Ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ἀναδενδράς*. Ὁ τ. *ἀναδενδράρι* κατὰ τὰ οὐσ. σὲ -*άρι*· πβ. τὸ σημερ. τ. *ἀναδενδράλι* (ΙΛ, λ. *ἀναδεντράδι*), ποὺ πιθ. ἀπὸ τὸν τ. *ἀναδενδράρι* μὲ ἀνομ. Ἡ λ. στὸν τ. *ἀναδενδράδιον* ἤδη στὸν Πορφυρογ., Ἔκθ. (βλ. Guilland, ΕΕΒΣ 27, 1957, 68 κέ.· πβ. καὶ J. Perles, BZ 2, 1893, 578) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναδεντράδι*).

1) Βλαστάρι· παραφυάδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναδεντράδι* 1, 2): *Ἀναδενδράδι νερατζιᾶς, σταφύλι τοῦ κλημάτου,* (παραλ. 3 στ.) *καὶ πάντ' ἐγὼ νὰ σὲ φιλῶ, νὰ σὲ περιλαμπάνω* Ἐρωτοπ. 348· *νὰ στήσω 'γὼ στὸ πλάγι μου κάλλιον σου ἀναδενδράδι, νὰ στέκης καὶ νὰ τὸν θωρῇς νὰ καίεται ἡ καρδιά σου* Ἐρωτοπ. 409. **2**) Τόπος δενδρόφυτος: *διατὶ ἔνι* (ἐνν. ἡ Βενετία) *βρύση ἀφύρατος, πλατὺν ἀναδενδράδι καὶ μάννα μὲ τοὺς ἄρχοντας καὶ δροσερὸν λιβάδιν* Βεν. (Λάμπρ.) 12.

ἀναδενδροκαρπία ἡ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ϛ' 569.

Ἀπὸ τὰ ἀρχ. οὐσ. *ἀναδενδρὰς* καὶ *καρπός*.

Καρπὸς τῆς ἀναδενδράδος: *καὶ νῦν ἱμερτὴ σὺ τρυγᾶσθαί μοι, κόρη, ὡς ἀκροπρέμνων ἀναδενδροκαρπίας* ὅ.π.

ἀνάδεσμος ὁ, Ἱερακοσ. (Hercher) 496^{16}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάδεσμος*.

Δέσμη: *Ἀκροχορδόνην βοτάνην μετὰ πηγάνου χλωροῦ ἀναδέσμου ἕνου βαλὼν ἐν ἰγδίῳ κόψας αὐτὰ ἐπίχριε* ὅ.π.

ἀναδεσμὸς ὁ, Λίβ. (Μαυρ.) P 1431 (ἔκδ. *ἀναδεσμόν*· διορθώσ.: *ἕνα δεσμόν*).

ἀναδεύω, Ἱερακοσ. (Hercher) 483^{13-4}, Θησ. (Βεν.) Η' [17^{4}, 81^{3}] (Πβ. Marshall, BZ 30, 1929/30, 135), Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Bǎn.) 156^{16}.

Τὸ μτγν. *ἀναδεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀνακατεύω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A1): *στέαρ χοίρειον παλαιὸν λαβὼν καὶ μετὰ κλημάτων τέφρας ἀναδεύσας βάλε αὐτὸ εἰς τὴν πληγὴν* Ἱερακοσ. 483^{13}· *ἔβλεπον θεῖον ἄγγελον . . . καὶ ἀνάδευεν αὐτὰ* (=*χρυσάφι, ἀσήμιν, κύπρον,* κλπ.) *μέσα εἰς τὸν λέβητα* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156^{16}. Πβ. *ἀνακατώνω* A2α¹ **2**) Συγχέω· ἀναμειγνυόμενος σὲ κάτι φέρω σ' αὐτὸ σύγχυση (πβ. ΙΛ στὴ λ. B1): *Ἀπὲ τὸν κάμπον πήγαιναν, τὰς ῥέντας διαχωρίζουν, ἐκεῖ ποὺ τρίμωξ' ἤβλεπαν ὅλη τὴν ἀναδεύαν* Θησ. Η' [17^{4}]· *ἐσέβαινε μὲ τὸ σπαθί . . . Ἔναν ἐδῶ, ἄλλον ἐκεῖ, ὅλους τοὺς ἀναδεύει* Θησ. Η' [81^{3}]. Πβ. *ἀνακατώνω* A6.

ἀναδέχομαι, Σπαν. (Legr.) P 281, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2952, 2965, Ὁρισμ. Μαμελ. (Βόνν.) 97^{3}, 98^{6}, Φλώρ. (Κριαρ.) 1449 (*ἐνεδέχτηκεν*), Θρ. Κων/π. (Ζώρ.) Βαρβ. 2, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 52, 53, 62, 64.

Τὸ ἀρχ. *ἀναδέχομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δέχομαι στὴν ἀγκαλιά μου ἀπὸ τὴν κολυμπήθρα τὸ νεοβαπτισμένο παιδί, γίνομαι ἀνάδοχος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1d): *πάτερ μου ποθεινότατε, ἐκ πνεύματος ἁγίου, ὁποὺ μὲ ἀναδέχτηκες βαπτίσματος ἐκ θείου* Θρ. Κων/π. Βαρβ. 2.

2) Ὑποδέχομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *γλυκία τοὺς ἀναδέχτηκεν μετὰ τιμῆς μεγάλης* Χρον. Μορ. Η 2952.

ἀνάδια, ἐπίρρ., βλ. *ἀγνάντια.*

ἀναδιγοῦμαι, βλ. *ἀναδιηγοῦμαι.*

ἀναδιδάσκω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 221^{17}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 9, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1144, 2129, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1458, 1742, 1934, 2334, Esc. 84, 802, 839, 2602, 2898, 3097, 3521, Ν 103, 173, 678, 802, 839, 965, Λίβ. (Wagn.) Ν 715, 2299, 2585, 2766, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 92^{13}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναδιδάσκω.*

α) Πληροφορῶ: *κ' ἐπῆγεν, ἀνεδίδαξεν Χρυσὸν τὸν βασιλέα ἁπλῶς διὰ τὴν κατούνα μου καὶ ἀπὲ τοὺς ἐδικούς μου* Λίβ. Esc. 802· *καὶ τὸν ἐμὸν τὸν ἔρωτα πάλιν ἀνεδιδάχθην* Λίβ. Sc. 2334· **β**) διηγοῦμαι: *νὰ κάτσης νὰ μὲ ἀφηγηθῆς καὶ νὰ μὲ ἀναδιδάξης τὰ ἔπαθες* Λίβ. Sc. 1934· συνών. *ἀναδιγοῦμαι·* **γ**) συνεχίζω τὴ διήγηση: *Φίλε μου, ἂς σὲ περικόψω* (παραλ. 1 στ.) *καὶ πάλι ἐνθυμίζω* (χφ. *ἀναθυμοῦμαι·* διορθώσ. κατὰ Ν 715) *σε τοῦ νὰ μὲ ἀναδιδάξης* Λίβ. Esc. 839.

ἀναδίδω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1807, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 369^{1}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 2200.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀναδίδωμι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, τὴν Κύπρο κ.ἀ. (ΙΛ, λ. *ἀναδίνω*).

1) Δίνω (πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀναδίδωμι* 1 καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 74): *Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος χαρτώνεται γυναῖκα , . . . ἂν οὐδὲν τῆς τὸ ἀναδώση, οὐδὲν τὴν ἤθελεν χαρτωθῆν* Ἀσσίζ. 369^{1}. **2**) ὑποχωρῶ (Ἡ σημασ. στὸ *ἀναδίδωμι* ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *Ἂν δὲ ποσῶς ἀνέδωκεν τοῖς πειρασμοῖς ἡ Τύχη* Καλλίμ. 1807. **3**) (Μέσ.) βγαίνω ἐπάνω: *ἀθρόως ἀναδίδονται ἐκ τῶν κειμένων* (δηλ. τῶν νεκρῶν) *πλεῖστοι* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 2200.

ἀναδιηγοῦμαι· *ἀναδιγοῦμαι*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 63.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *διηγοῦμαι.* Γιὰ τὴν *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 73 κέ.

Διηγοῦμαι: *καὶ θέλω σε ἀναδιγηθῆ τὰ ἔπαθα εἰς τὸν κόσμον* ὅ.π. —Συνών. *ἀναδιδάσκω.*

ἀνάδοσις ἡ, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 2002· *ἀνάδοση*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 829.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάδοσις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ διάφορους τ. (ΙΛ, λ. *ἀνάδοσι*).

Ὑγρασία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάδοσι* 2· βλ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 20, 1908, 580): *ξεραίνετ' ἡ ἀνάδοση, τὸ δρόσος τσῆ θροφῆς τως* Ἐρωτόκρ. Γ' 829.

ἀναδοσμία ἡ, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1036.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνάδοση* (βλ. ΙΛ, λ. *ἀναδοσιὰ*) μὲ ἐπίδρ. τοῦ οὐσ. *ὀσμή.*

Εὐωδιὰ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *ἀναδοσιὰ* 1β): *Καὶ νῦν ὁρᾶται προφανῶς ἡ ὀπὴ τοῦ ἐλαίου ἀναδοσμίαν ἔχουσα στὸν τόπον τοῦ χειλαίου* ὅ.π. —Πβ. *μυρωδιά.*

ἀναδοῦμαι, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6221.

Τὸ ἀρχ. *ἀναδοῦμαι.*

Παίρνω καὶ βάζω στὸ κεφάλι μου: *Καὶ πάλιν αἱ βασίλισσαι τὸ στέφος ἀναδοῦνται* ὅ.π.

ἀναδοχὴ ἡ, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., Β 140, κριτ. ὑπ.), Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1494, 8249, 8620, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 20^{31}, 68^{32}, 88^{35}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναδοχή.* Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ.

1) Ὑποδοχή: *κι' ὁ πρίγκιπας τὸν ἔποικεν ἀναδοχὴν μεγάλην* Χρον. Μορ. Η 8620. **2**) Εὔνοια: *τόσην τιμὴν κι' ἀναδοχὴν ἔδειχνε πρὸς ἐκεῖνον* Χρον. Μορ. Η 8249.

ἀνάδοχος ὁ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5475, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 709, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 338^{15}, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 33.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάδοχος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

1) Νουνὸς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 53-7, 61-7): *καὶ ἐγὼ νὰ γενῶ ἀνάδοχός σου εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα* Διγ. Ἄνδρ. 338^{15}. **2**) Ἐκεῖνος ποὺ ὑποδέχεται (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. *ἀναδέχομαι*): *γλυκύς, πραῢς ἀνάδοχος* (ἔκδ. *πραΰς, ἀνάδοχος·* ἐκδ. ἐσφαλμ. ἑρμηνεύει, σ. 372, «γλυκύς, καταδεκτικός»· διορθώσ.), *εἰς πάντας τέτοιος ἦτον* Χρον. Μορ. Η 5475.

ἀναδρακώνω, Ἰμπ. (Legr.) 970, βλ. *ἀναδακρυώνω.*

ἀναδρομὴ ἡ, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2555, Λίβ. (Wagn.) Ν 2247· *ἀνανδρομή*, Καλλίμ. (Κριαρ.) 32.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναδρομή.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Περιπλάνηση, μετάβαση ἀπὸ τόπο σὲ τόπο: *μετὰ πολλὴν ἀναδρομὴν ἀνεγυρεύσασίν με* Λίβ. Esc. 2555. **2**) Κορμοστασιὰ (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Ψευδο-Συμ., Halkin, 11): *εἰς κάλλος, εἰς ἀνανδρομήν, εἰς πᾶσαν εὐανδρίαν* Καλλίμ. 32. Πβ. *ἀνάριμα, ἀνάσταλμα, ἡλικία.*

ἀναδρομίζω, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 136^{6}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *δρομίζω.*

Ξεκινῶ νὰ. . . , προσπαθῶ νὰ . . . (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *νὰ γυρίση ὀπίσω, νὰ πάγη εἰς τὸν τόπον του, νὰ κάθεται καὶ νὰ μὴ ἀναδρομίση* (ἔκδ. *ἀναδρομήση*) *νὰ 'ρθῆ παραμπρὸς* ὅ.π.

ἀναελῶ, βλ. *ἀναγελῶ.*

ἀνάζαβος, ἐπίθ., Πουλολ. (Krawcz.) 54 (χφ. *ἀνάζηβος*).

Κατὰ τὴν ἐκδ. πιθ. ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ ἐπίθ. *ζαβός.*

Ἀνόητος, «τρελός» ?: *σώπασε, κακοτύχερε, γεράκιν ξερασμένον, ἀνάζαβε τοῦ παρβανᾶ μὲ τ' ἄχρηστον δερμάτιν* ὅ.π.

ἀναζευγνύω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 576, 2161, 3737.

Τὸ ἀρχ. *ἀναζευγνύω.*

(Προκ. γιὰ ἡγήτορα στρατοῦ) γυρίζω πίσω, ἐπιστρέφω (μὲ στράτευμα) : *Καὶ νικητὴς ἀνέζευξεν ἐν ἔτεσιν ἐννέα* αὐτ. 576.

ἀνάζηβος, βλ. *ἀνάζαβος.*

ἀναζήτημα τό, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 588.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ζήτημα.*

Ἐπιδίωξη: *διατὶ ἔχω φανερὴν ὀλπὶν στ' ἀναζητήματά μου* ὅ.π.

ἀναζήτησις ἡ, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 466, Ο 480, Ἀπολλών. (Janss.) 37, 133, Λίβ. (Μαυρ.) P 303, 352, 457, 2003, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1418, 1754, 2036, 2240, Esc. 549, 601, 2912, 3206, 3423, N 340, 492, 587, 2259, 2297, 2856, 3043, 3819.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναζήτησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

1) Προσπάθεια γιὰ νὰ βρεθῇ κάτι (ὅπως καὶ σήμ.): *καὶ ὅρμησε εἰς ἀναζήτησιν τῆς κόρης τῆς Ροδάμνης* Λίβ. (Lamb.) N 587. **2**) Ἀνεύρεση: *ἐλπίζεις εἰς ἀναζήτησιν καὶ πάλιν τοῦ Λιβίστρου* Λίβ. Esc. 3418. **3**) Πρόταση γάμου: *ἐκ γένους τε βασιλικοῦ καὶ ἐκ τῶν μεγιστάνων ἦλθον εἰς ἀναζήτησιν, τὴν κόρην νὰ τὴν πάρουν. Ἐκεῖνος δὲ. . . . . . οὐκ ἠβούλετο ταύτην νὰ ὑπανδρέψῃ* Ἀπολλών. 37.

ἀναζητῶ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1353, 1435, 1437, 2181, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 262^{20}, Βέλθ. (Κριαρ.) 86, Ἀπολλών. (Janns.) 610, Λίβ. (Μαυρ.) P 142, 564, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2006, 3235, Esc. 827, 3176, 4376, N 705, 827, Λίβ. (Wagn.) N 2826, 3817, Θησ. (Foll.) I 29, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 119, 120, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (Ζώρ.) 44, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 131, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 158, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β′ 202, Γ′ 339, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. α′ 123, Γ′ 252, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 178· 4, 121, Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 187, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 692, Δ′ 772, 1654, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [943], Γ′ [458], Φορτουν. (Ξανθ.) Δ′ 45, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 74, Ε′ 112, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 181^{4}, 253^{27}, 277^{6}, 307^{8}, $370^{1,22}$, 428^{26}, 573^{22}· *ἀνεζητῶ*, Ch. pop. (Pern.) 472, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 683, 998, 1579.

Τὸ ἀρχ. *ἀναζητῶ*. Ὁ τ. *ἀνεζητῶ* ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀνεζήτησα* (ΙΛ). Βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 63. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) Ζητῶ νὰ βρῶ, ψάχνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀληθινὰ ἀναζήτουν σε νὰ πάρῃς τὴν εὐχή μου* Κατζ. Γ′ 339· *ὡς ἀδελφοὶ τὸν ἀδελφὸν ἂς τὸν ἀναζητοῦμεν* Καλλίμ. 1353. **2**) Ζητῶ κάτι ἢ κάποιον μὲ πόθο (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2· βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β′, 1955/56, 235 καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 40): *τὴν Ἀρετὴν ἀναζητᾷ, τῆς Ἀρετῆς θυμᾶται* Ἐρωτόκρ. Δ′ 772· *τὸ λαγουτάρῃ ἀνεζητῶ, τοῦ τραγουδιοῦ θυμοῦμαι* Ἐρωτόκρ. Α′ 998. Πβ. *ἀποζητῶ*. **3**) Διεκδικῶ, ζητῶ νὰ ἀποκτήσω (κάτι): *Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἐκαμώθην ἄδικα οὗ κάτινες ἀναζητοῦν το, ποταπὸν δικαίωμαν ἐντέχεται νὰ γένῃ* Ἀσσίζ. 262^{20}. **4**) Ζητῶ κάτι ἀπὸ κάποιον, παρακαλῶ κάποιον γιὰ κάτι: *ὑπῆγα εἰς τὸν πατέρα μου, σκύφτω, παρακαλῶ τον καὶ σταυρωτὰ τὰ χέρια μου χάριν ἀναζητῶ τον* Τριβ., Ρὲ 158. **5**) Ἐπιθυμῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ, ἀναζητῶ κι᾿ ὁρίζω . . .* Θησ. I 29. **6**) Αἰσθάνομαι τὴν ἀπουσία προσώπου ἢ τὴν ἔλλειψη πράγματος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ τότες τόνε παίρνουσι καὶ πᾶν καὶ τόνε θάπτου καὶ τὸν ἀναζητούσινε γιὰ τὰ καμώματά του* Τζάνε, Κρ. πόλ. 277^{6}.

Ἡ μτχ. *ἀναζητημένος* ὡς ἐπίθ. = ποθητός, περιζήτητος: *Χαριτωμένη μας κερά, πολλὰ ἀναζητημένη* Ἐρωφ. Ἰντ. α′ 123· *Ὦ κόσμε καλορίζικε, τόπε χαριτωμένε, τῶ ζωντανῶ παράδεισος, δίκια ἀναζητημένε* Ἐρωφ. Γ′ 252· *τ᾿ ἄξο κορμὶ καὶ τ᾿ ἀναζητημένο* Φορτουν. Δ′ 45.

ἀναζυμώνομαι, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3772.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ζυμώνομαι*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναζυμώνω* (ΙΛ).

Ἀνακατεύομαι, συμφύρομαι: *εἰς μίαν . . . κατούναν* (παραλ. 1 στ.) *ὁποὺ ἀνεζυμώθημεν* (χφ. *ἀνεζυμώθηκεν*· ἐκδ. προτείνει κατὰ Sc. *συνεζυμώθημεν*· διορθώσ.) *μὲ τὰ δάκρυα μας οἱ δύο* ὅ.π. —Πβ. *ἀναδεύω*.

ἀναζῶ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1130, 1411, 1799, 1813, Βέλθ. (Κριαρ.) 1185, Λίβ.

(Μαυρ.) P 2371, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1413, 2494, 2496, Esc. 3659, Λίβ. (Wagn.) N 2254, 3104, 3127, Θησ. (Βεν.) Δ′ [36^{3}], Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 363, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 4, 142, Στάθ. (Σάθ.) Α′ 17, Λίμπον. (Legr.) Εἰσαγ. 57· *ἀνεζῶ*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 1312, Ε′ 1124 (ἀόρ. *ἐνέζησα*).

Τὸ μτγν. *ἀναζῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Α′ Ἀμτβ. **α**) Ξανάρχομαι στὴ ζωή, ξαναζωντανεύω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ζῇ Λίβιστρος; εἰπέ με. Λέγε με πῶς ἀνέζησεν καὶ πῶς ἀνεψυχώθην* Λίβ. Sc. 2494· *ἀποθανὼν ἀνέζησε, καὶ τίς νὰ τὸ πιστεύσῃ;* Λίβ. Sc. 2496· πβ. *ἀνασαίνω* Α8· **β**) συνέρχομαι ἀπὸ λιποθυμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἔπεσ᾿, ἐλιποθύμησεν ἐκ τοῦ πολλοῦ τοῦ πόνου. Τὸ δὲ τρυγόνιν ἔφερε νερὸν μὲ τὰ πτερά του· τὴν κόρην ἐκατέβρεξεν, ἀνέζησεν αὐτίκα* (δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι ἐδῶ τὸ ρ. μτβ.· βλ. πιὸ κάτω) Βέλθ. 1185· πβ. *συνεφέρνω*· **γ**) ἐξακολουθῶ νὰ ζῶ μὲ τὴ ζωὴ κάποιου ἄλλου: *νὰ ζῇ πολὺν καιρὸν στὸν φίλον του ἀπομένει· τοῦ φίλου ἡ δύσις ἐκεινῆς τοῦ Κάστορος ὁμοιάζει, ὁποὺ τὴν ζήσην του στὸ φῶς τοῦ Πολυδεύκους βάζει· τέτοιας λογῆς ἀνέζησεν, αὐθέντη, καὶ εἰς ἐσένα ὁ Λίμπονας ὁ ἔνδοξος καὶ εἶστεν οἱ δυὸ τὸ ἕνα* Λίμπον., Εἰσαγ. 57· **δ**) (προκ. γιὰ φυτά, κλπ.) ἀναζωογονοῦμαι (πβ. Δημητράκ., λ. *ἀναζῶ* 2): *ἀναγαλλιάσουν καὶ χαροῦν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι θωρώντας τά ᾿σανε νεκρὰ* (ἐνν. τὰ χορτάρια, λουλούδια, κλπ.): *πὼς ἀνεζῆσαν πάλι* Ἐρωτόκρ. Β′ 1312· **ε**) (μεταφ.) ἀναζωογονοῦμαι, παίρνω κουράγιο (πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 1): *ἀνέζησεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ λόγου μόνον* Καλλίμ. 1130· *Δῶσ᾿ του γλυκάδαν τίβοτας δαμάκι ν᾿ ἀναζήσῃ* Φαλιέρ., Ἱστ. Α 363. Πβ. *ἀναζωῶ* β·
Β′ (Μτβ.) ζωογονῶ, δίνω ζωὴ (σὲ κάτι ἢ σὲ κάποιον) (πβ. ΙΛ στὴ λ. Β1): *μὲ ἕνα γλυκύ σου στόχασμα πάραυτας ν᾿ ἀναζήσῃς τὴ νεκρωμένη μου καρδιὰ καὶ τσὶ ἔγνοιες μου νὰ σβήσῃς* Στάθ. Α′ 17· *Ἂν τύχῃ καὶ Οὐρανὸς νὰ μ᾿ ἀναζήσῃ* Πιστ. βοσκ. I 4, 142. Πβ. *ἀναζωῶ α*.

ἀναζωννύομαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 164^{31}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2311, 3357, Δούκ. (Grecu) 289^{3}.

Τὸ μτγν. *ἀναζώννυμι*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναζώνω*.

1) Φορῶ: *Ἡ δ᾿ ἀνεζώσατο τὸν χιτῶνα* Μακρεμβ., Ὑσμ. 164^{31}. **2**) (Προκ. γιὰ ἐξουσία) ἀναλαμβάνω, παίρνω στὰ χέρια μου: *ἀκούσας τὸν θάνατον τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Μορὰτ καὶ τὸν Μεχμὲτ τὴν ἡγεμονίαν ἀναζωσάμενον* Δούκ. 289^{3}.

ἀναζωστάριν τό, Διγ. (Καλ.) Α 3455.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ζωστάριν*.

Εἶδος ποδήρους στρατιωτικοῦ χιτώνα (βλ. Καλονάρο, Διγ. Α σ. 191 σημ. 3454-5 καὶ Du Cange, λ. *ζωστάριον*): *ἐνδεδυμένος ἔτυχον ἱμάτιον βαγδάτιν καὶ θαυμαστὸν ὁλόβηρον, ὀξὺν ἀναζωστάριν* ὅ.π. —Πβ. *ἀζωσταράκιν*.

ἀναζωῶ, Πρόδρ. (Legr.) 7^{8}, Προδρ., Δεητ. (Παπαδημ.) 53, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 1f (χφφ. HS) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6104, Φυσιολ. (Legr.) 784· *ἀνεζωῶ*, Φυσιολ. (Legr.) 819.

Τὸ μτγν. *ἀναζωῶ*. Ὁ τ. *ἀνεζωῶ* ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀνεζώωσα*.

α) Ἐπαναφέρω στὴ ζωή: *Καὶ πάλιν ἀναζώωσον* (ἐνν. *με*) *ὡς χλόην ξηρανθεῖσαν* Προδρ., Δεητ. 53· *καὶ τοὺς πιστεύοντας εἰς μὲ πάντας ἀνεζωώσω* Φυσιολ. 819· πβ. *ἀναζῶ* Β· **β**) ἀναζωογονῶ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ὀλβίζων τοὺς ἀπόρους καὶ τοὺς ψυγέντας τῷ κακῷ . . . ἀναζωῶν καὶ ζωπυρῶν* Μανασσ., Χρον. 6104. Πβ. *ἀναζῶ* Αε, *ἀναθάλλω* Β.

ἀναθάλλω, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι δ' 80, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1979, Διγ. (Καλ.) Α 2872, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1034, Θησ. (Βεν.) Θ' [75^{8}], Παΐσ., Ἱστ., Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1416, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2402 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 44].

Τὸ μτγν. *ἀναθάλλω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἀμτβ. **1**) Ἀκμάζω (Πβ. L-S στὴ λ. Ι καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1): *ποῦ εἶν' ἡ δόξα ἡ πολλὴ κ' ἡ χάρις ἡ μεγάλη, τὸ κάλλος, ἡ εὐπρέπεια, ὁπού 'χε ἀναθάλει;* Ἱστ. Βλαχ. 2402· **2**) Ἀναζωογονοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *καὶ συνεκαρδιώθησαν πάλιν νεκραὶ καρδίαι, ἀνέθαλον, ἀνέζησαν εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον* Καλλίμ. 1979. Πβ. *ἀνασαίνω* Α8. **3**) Χαίρομαι, ἀγαλλιάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *ἀνέθαλε ἡ ψυχίτσα του, ἐχάρηκεν μεγάλως* Ἀχιλλ. Ν 1034. Συνών. *ἀγαλλιάζω, ἀγαλλιῶ*. **Β'** (Μτβ.) ἀναζωογονῶ (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ): *σκιάζει, ἀναθάλλει τε* (ἐνν. *ἀμπελὼν*) *ἐλθόντας καλογέρους* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1416. Πβ. *ἀναζωῶ* β.

ἀναθάλπω, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 554^{30}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *θάλπω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Ζεσταίνω: *καὶ ὅταν ἀναθάλψης τὸν τόπον, λάβε μάλιν* (πιθ. γρ. *μαλλίν*· ἀπίθ. ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ὑποκορ. *μάλιον* τοῦ ἀχρ. *μαλὸς=μαλλὸς*) *ἄπλυτον . . . καὶ εἰς τοὺς κλασθέντας τόπους θὲς* ὅ.π.

ἀνάθεμα(ν) τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 325n (κριτ. ὑπ.), IV 19, 20, 64a (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 65, 89a (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 9, Βέλθ. (Κριαρ.) 44, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 28^{6}, $28^{29,42}$, $32^{119,120}$, 34^{185}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 826, Ὀψαρ. (Krumb.) 362^{43} δίς, Ἀχιλλ. (Haag) L 1323 δίς, Ἀχιλλ. (Hess.) L 1303 δίς, Ν 1667 δίς, Μαχ. (Dawk.) 222^{21}, 672^{11}, Δούκ. (Grecu) 317^{14}, Θησ. (Βεν.) Γ' [3^{7}], Ε' [71^{7}], Η' [83^{5}], Ch. pop. (Pern.) 53, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) Χ 10, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 446, Ριμ. Ἀπολλων. (Morgan) 1539, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 145, Γ' 291, Δ' 108, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 523, Δ' 106, Πιστ. βοσκ. (Joann.) ΙΙΙ 2, 123, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 273, Σταυριν. (Legr.) 1161, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1869, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 172, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 399, 657, 861, 1512, Β' 569, 651, Γ' 107, 223, 1177, 1196, Δ' 84, 213, 600, 1846, 2009, Ε' 988, Εὐγέν. (Vitti) 1222, 1380, Στάθ. (Σάθ.) Α' 61, 75, Β' 33, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 37, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [1403], Φορτουν. (Ξανθ). Α' 151, Β' 383, Γ' 285, Δ' 210, Ἆσμα πολ. (Ψιλ.) 359, Τζάνε, Κρ. πολ. (Ξηρ.) 227^{23}, $404^{24,25}$· *'νάθημα,* Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 89 (χφ. C) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάθεμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ). Στοὺς Βυζ. καὶ σύνθ.: *κατανάθεμα* καὶ *παντανάθεμα*. Πβ. τὸ ρ. *ἀνατίθημι* (Ψευδο-Σφρ., Grecu, 186^{31}).

1) Ἀναθεματισμὸς (ὅπως καὶ σήμ.) (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ, Sophocl. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 326 κέ., Ἀμ. Ἀλιβιζ., Θρησκ. καὶ Ἠθ. Ἐγκυκλοπ. στὴ λ.): *σὺν τοῖς ἡγουμένοις καὶ πνευματικοῖς . . . τὸ ἀνάθεμα ἐξεβόησαν* Δούκ. 317^{14}· *Κορίσκη, μὲ τ' ἀνάθεμα, νά 'σαι καταραμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1403]. Ἰδιάζουσες χρήσεις **α**) μὲ δοτ. προσώπου, μὲ αἰτ. προσώπου ἢ πράγματος, μὲ ἐμπρόθετο προσδιορισμὸ καὶ ἀναφ. πρόταση, γιὰ νὰ δηλωθῇ ὅτι κάποιος εἶναι ἄξιος κατάρας ἢ ἀποστροφῆς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἀνάθεμά με, βασιλεῦ, καὶ τρὶς ἀνάθεμά με* Προδρ. IV 89a (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· *ἀνάθεμά σε, ἔρωτα, τυφλέ, 'πίβουλε, ψεύτη* Ἐρωτόκρ. Α' 399· *ἀνάθεμά μοι, Βέλθανδρε, ἂν ἐγὼ σὲ κρατήσω* Βέλθ. 44· *ἀνάθεμα ὅσοι κλαῖσι* Πανώρ. Δ' 106· **β**) μὲ αἰτ. γιὰ νὰ δηλωθῇ ἄρνηση: *Μ' ἀνάθεμά την τὴ χαρὰ πού 'δε τὴν ὥρα κείνη* Ἐρωτόκρ. Α' 861· *Μ' ἀνάθεμα τὸ διάφορο, τῶν τραγουδιῶ τὸ πλοῦτος* Ἐρωτόκρ. Α' 1512. **2**) (Τόπος καταραμένος) καταστροφὴ

ποὺ τὴν ἔφερε μιὰ κατάρα (Πβ. Παπαδ. Α., Ἀθ. 46, 1935, 205-8, καὶ ΙΛ στὴ λ. 2. Ἡ σημασ. καὶ στὸ Θεοφ., Χρον., de Boor, 442^{7}): *Ἔρκομαι ἀκ τ' ἀνάθεμα κ' ἐκ τὸ βαρὺν τὸ σκότος* Ἀνακάλ. 9· *Σύρε νὰ πᾶς στ' ἀνάθεμα* Θησ. Η' [83^{5}]. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ἤδη ἀπὸ τὰ μτγν. χρόνια.

ἀναθεματίζω, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 46^{554}, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 694, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 938, Βεν. (Λάμπρ.) 63, Θησ. (Βεν.) Γ' [3^{6}], Ἐκθ. Χρον. (Lambr.) 29^{5}, Συναξ. γυν. (Krumb.) 1088, Ἀχέλ. (Pern.) 1270, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 103^{2}, 155^{9}, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 270, 406, Σταυριν. (Legr.) 1095, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 237, 1867, 1874, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 170 δίς, 171, 173, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1013, Δ' 80, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 46, 54, 58 δίς, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 214, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [750], Διγ. (Lambr.) Ο 1119, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 405^{24}, 472^{18}· *'ναθεματίζω,* Δεφ., Σωσ. (Legr.) 269.

Τὸ μτγν. *ἀναθεματίζω*. Ἡ λ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ). Στὴν Κ.Δ., Ματθ., 26, 74, ἀπαντᾶ τὸ σύνθ. *καταναθεματίζω*.

1α) Καταριέμαι (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *κλαίει καὶ ἀναθεμάτιζε τσ' ἀγάπης τὴν ὀδύνη* Ἐρωτόκρ. Δ' 80· *κι' ἀρχινίζει τὸ ριζικό τζη ν' ἀναθεματίζη* Βοσκοπ. 270· **β**) γίνομαι αἴτιος τῆς κατάρας, συντελῶ ὥστε νὰ εἶναι κάποιος καταραμένος: *Στὴν μέσην ἔχουν τὸ δενδρόν, τὸ φίδι ἔναι ζωσμένον, ποὺ τοὺς ἀναθεμάτισεν τ' ἀναθεματισμένον* Βεν. 63. **2**) Ἐπιβάλλω τὸν ἀναθεματισμὸ (ἐκκλησ.) (Πβ. L-S Κων/νίδη στὴ λ. Ι3 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. C): *μὲ ἔκαμαν ἀναφορὰν καὶ μὲ ἀφόρισαν καὶ μὲ ἀναθεμάτισαν καὶ μὲ ἄργησαν* Συναδ., Χρον. 46. **3**) Ἀποκηρύσσω, καταδικάζω (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. D): *Δὲν εἶναι ἄλλη αἵρεσις, ἄλλη μαγαροσύνη ὡσὰν μὲ τὰ ἀργύρια λαβεῖν ἱεροσύνη· ὁ Πέτρος ὁ ἀπόστολος τὴν ἀναθεματίζει* Ἱστ. Βλαχ. 1867. Ἡ μτχ. *ἀναθεματισμένος* = καταραμένος, ποὺ ἀξίζει νὰ ἔχῃ τὸ «ἀνάθεμα» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ., μτχ. 1. Πβ. καὶ Ἀνδρ., Ἀθ. 44, 1932, 197): *Ὦ φθόνε τρισκατάρατε, ἀναθεματισμένε* Σταυριν. 1095.

ἀναθεματισμὸς ὁ, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 60, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 214, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 316^{16}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναθεματισμός* (Sophocl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Ἀναθεμάτισμα, κατάρα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl, καὶ σήμ., ΙΛ): *Τοὺς σκλάβους πιάστε, δείρετε, τὸ φόνο νὰ πλερώσουν κι' ἀκόμη ἀναθετατισμοὺς ἀπάνω σας νὰ δώσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 316 .

ἀναθεματῶ, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 632, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. XV 30, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 65.

Ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀναθεματίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Ἰων. καὶ Πελοπόνν. (ΙΛ, λ. *ἀναθεματίζω*).

Καταριέμαι: *τὸν καιρὸ ἀναθεματεῖ καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν* Πόλ. Τρωάδ. 632. —Συνών. *καταριέμαι*.

ἀναθεμὸς ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 488^{4}.

Ἀπὸ τὸ *ἀναθέτω* (βλ. *ἀναθέτω*, σημασιολ.) ἢ ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνάθεμα* μὲ ἐπίδρ. οὐσ. σὲ *-μὸς* (Πβ. τὴ σημερ. μτχ. *ἀναθεμένος*, Ἀνδρ., Ἀθ. 44, 1932, 197).

Ἀναθεματισμός, ἀνάθεμα: *νά 'χη χίλιους ἀναθεμοὺς τσῆ λουμπαρδιᾶς τὸ βόλι* ὅ.π.

ἀνάθεσις ἡ, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 88^{17}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀνάθεσις. Ἡ λ. καὶ σήμ. (στὸν τ. -ση) ὡς λόγ.

Ἐντολή, παραγγελία: "Ὡρισέ μοι δὲ ὅτι «πέμψειν ἤθελα εἰς τὸν Μορέαν καὶ ἀπὸ τούτους τάχα τοὺς γεραιτέρους, ἀλλὰ θέλω νὰ δώσω οἰκειόχειρόν μου ἀνάθεσιν, ἔχουσαν κεφάλαια ε'» ὅ.π.

ἀναθέτω, Πτωχολ. (Ζώρ.) N 617, 683, Βίος γέρ. (Schick) V 697.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἀνατίθημι. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

(Μὲ τὴν πρόθ. εἰς καὶ τὴν αἰτ. τὸν Θεὸν) παραδίδοντας (κάποιον) στὴν κρίση τοῦ Θεοῦ τὸν ἐξορκίζω (Πβ. Lampe, Lex., λ. ἀνατίθημι A1): Πρὸς τὸν γέροντα ὑπάγει εἰς Θεὸν τὸν ἀναθέτει: «Τίμιε πάτερ, δίδαξέ με . . .» Πτωχολ. N 683.

ἀναθετῶ, Λίβ. (Lamb.). Esc. 520, ἐσφαλμ. γραφὴ ἀναθετῆτε ἀντὶ ἀθετῆτε, βλ. ἀθετῶ.

ἀναθεώρηση ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 56[12] (χφ. καὶ ἔκδ. ἀναθεωριστῆς· διορθώσ.), 102[6] (ἔκδ. ἀθεώρησην· διορθώσ.), 152[24], 352[10], 447[22], Μαχ. (Dawk.) 460[5].

Τὸ μτγν. οὐσ. ἀναθεώρησις.

1) Καταμέτρηση, ἔλεγχος τοῦ ἀριθμοῦ: πρὶ νὰ φᾶν ἐποῖκαν ἀναθεώρησην εἰς τοὺς λᾶς: καὶ ηὗραν κ' ἐλεῖπαν ν' ἀνομάτοι Μαχ. 460[5]. **2**) Γνώμη, πεποίθηση (μετὰ ἀπὸ ἔλεγχο): θέλει νὰ ξαναέλθη εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανοὺς διὰ νὰ γένη χριστιανός, . . . ἐφειδὴν ἔχει ἐτεσαύτην ἀναθεώρησην ὅτι ἀφῆκεν κακὸν νόμον διὰ τὴν καλὴν πίστην Ἀσσίζ. 447[22]. **3**) Ἀπόδειξη (Πβ. Sophocl., λ. ἀναθεώρησις): νὰ μηδὲν τοῦ πιστεύσουν, . . . οὐδὲ κανεὶς νὰ ἔχη καμίαν ἀγανάκτησην, ἂν οὐδὲν ἔχη περίτου ἀναθεώρησην, ἀκόμη ἂν ἦτον τοῦτον, εὔκολα ὅτι ἀγάπαν ἢ ἐμίσαν κάτιναν Ἀσσίζ. 152[24]· ἐὰν εἰς Συριάνος ἀγκαλῆ ἕναν Φράγκον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πράγμαν ἀποὺ τοῦ ἐδάνεισεν καὶ ὁ Φράγκος ἀρνᾶται τοῦτον τὸ πράγμα ὁποὺ τοῦ ζητᾶ καὶ ὁ Συριάνος οὐδὲν ἔχει μαρτυρίες, ὁ Φράγκος νὰ μηδὲν τοῦ ποιήση ὅρκον τοῦ Συριάνου, ἐὰν οὐ μὴ ἔχουν πράγμαν τῆς ἀθύμισης ἢ τῆς ἀναθεώρησης Ἀσσίζ. 56[12]. **4**) Καταγγελία, μήνυση (γιὰ ἔλεγχο): ἐὰν ἐγίνετον ὅτι κανεὶς Συριάνος ἢ Ἀκουβίτης . . . νὰ ἐποῖκαν καμμίαν ἀναθεώρησην ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη, . . . ἀπ' αὐτῶν ἠμποροῦν καλὰ νὰ φέρουν μάρτυρας Ἀσσίζ. 102[6].

ἀναθεωριστή, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 56[12] (τῆς . . . ἀναθεωριστῆς· πιθ. ἐσφαλμ. γραφὴ ἀντὶ ἀναθεώρησης), βλ. ἀναθεώρηση.

ἀναθεωρῶ, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 134[31], Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 29[11-2].

Τὸ μτγν. ἀναθεωρῶ. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ἐπιθεωρῶ, ἐπισκέπτομαι (τόπο): ἀπῆλθον . . . εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν, . . . ἵνα καὶ τὸν τόπον καὶ τοὺς ἐκεῖσεν ἀναθεωρήσω Σφρ., Χρον. μ. 134[31].

ἀναθιβάλλω, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 6[17], Ἰμπ. (Legr.) 343, 667, 1031, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 87, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 244β 6, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 78, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 526, Διγ. (Lambr.) O 122· ἀναθιβάνω, Ριμ. Ἀπολλων. (Morgan) 26, Ch. pop. (Pern.) 319, Χούμνου, Π. Δ. (Marshall) IV 23, VII 89 (ἔκδ. νὰ τὰ θιβάνη· Μέγ., B-NJ 7, 1930, 215, διόρθ.: ν' ἀναθιβάνη), XII 26, Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ) 464, Ἰμπ. (Legr.) 386, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 125, 164, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 8, 716, 1067, Β' 63, 395, 1607, Γ' 615, 1181, Ε' 1280, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 142, 152, Διγ. (Lambr.) O 434.

Κατὰ Κοραῆ, Ἄτ. Β' 50, ἀπὸ τὸ ἀντιβάλλω. Τὴν ἴδια ἄποψη ὑποστηρίζει καὶ ὁ Χατζιδ.,

Ἀθ. 1, 1889, 288. Βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 10. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1α**) Λέγω (Πβ. L-S στὴ λ. II): Τὸν Σὴθ ἐπαρακάλεσεν καὶ ἄκου τί ἀναθιβάνει (παραλ. 1 στ.). «Σύρε», τοῦ λέγει . . . Χούμνου, Π.Δ. IV 23· Τοῦτα τὰ λόγια τρέμοντας τὰ χείλη ἀνεθιβάνα Ἐρωτόκρ. Α' 1067· συνών. συντυχαίνω· **β**) ἀναφέρω, κάνω λόγο γιὰ κάτι, διηγοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1α, β): Μ' ἀπῆς ἐδῶ τὸ κλάημα μου σ' ἤφερε τὸ μεγάλο, τὴν ἀφορμὴ τοῦ πόνου μου θὲ νὰ σ' ἀναθιβάλω Πανώρ. Α' 78. Πβ. ἀναθυμίζω β. **2**) Σκέπτομαι, θυμοῦμαι (κάποιον) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): Ἄς τονε τὸ Ρωτόκριτο, μὴν τὸν ἀναθιβάνης Ἐρωτόκρ. Γ' 1181. Συνών. ἀναθυμοῦμαι 1. —Πβ. ἀθιβάλλω, ἀναπολῶ. **Β'** Ἀμτβ. **1**) Θυμοῦμαι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β2): λοιπὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς πόλεμον μεγάλον ἐπῆγεν ὁ πατέρας της, καθὼς ἀναθιβάλλω Διγ. O 122. Συνών. ἀνιστορίζω. Πβ. ἀναπολῶ. **2**) Ὑποθέτω, νομίζω: στοὺς Τούρκους εἶχε ἀνάμεσον περίσσιους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι τοῦ ἔδιδαν λόγον, ἀναθιβάνω, σὰν ἄνδρας νά 'λθη πάραυθα στοὺς Τούρκους καταπάνω Παλαμήδ., Βοηβ. 125.

ἀναθιβάνω, βλ. ἀναθιβάλλω.

ἀναθιβολεύομαι, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1962.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀνὰ καὶ τὸ ἀθιβολεύω.

Γίνεται λόγος (γιὰ μένα) (Πβ. ΙΛ, λ. ἀναθιβολεύω 1): . . . ὅ,τ' ἤσφαλα γιὰ κείνη νὰ μὴν ἀναθιβολευτῆ, κι' ἀνέγνοια ν' ἀπομείνη ὅ.π. —Πβ. ἀθιβολεύω, ἀναθυμίζω.

ἀναθλίβω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4877.

Τὸ μτγν. ἀναθλίβω.

Πιέζω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 1): τὴν θάλασσαν ἀνέθλιβε τῶν ἀγωγίμων βάρος ὅ.π.

ἀνάθομαι, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 519[1], Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 546[22], 560[13], 574[7].

Ἡ λ. πλαστή. Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἀνατίθημι.

Ἀφήνω, ἐμπιστεύομαι τὸν ἑαυτό μου (σὲ κάποιον): ἀνάθομαι εἰς τὴν ὑμετέραν ἁγιότητα καὶ αἰτῶ μέσην ἀπόφασιν ὅ.π.

ἀναθρέβω, βλ. ἀνατρέφω.

ἀνάθρεμμα τό, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. VI 5, XXXII 14.

Τὸ μτγν. οὐσ. ἀνάθρεμμα. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

Τέκνο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): ἐσηκωθήκετε κατωθιὸ τοὺς γονεούς σας ἀνάθρεμμα (πβ. ὅμως τὴν ἀντίστοιχη λ. σύντριμμα, Π.Δ., Tisch., Ἀρ. XXXII 14) ἀθρώπων φταισμένων αὐτ. XXXII 14. Ἰδιάζουσα χρήση: ἀναθρέφω ἀνάθρεμμα (μὲ β' ἀντικ.)=ἀφήνω νὰ μεγαλώση, νὰ αὐξηθῆ (κάτι): νὰ ἀναθρέψη ἀνάθρεμμα τρίχα τοῦ κεφαλιοῦ του αὐτ. VI 5.

ἀναθρεφτός, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 843, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 584.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀναθρεπτός. Ἡ λ. στὸν τ. ἀναθρεφτὸς σὲ Κρ. συμβόλ. (Ξανθ.) 66 καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ ζῶο) ποὺ τὸ ἔχουν ἀναθρέψει, ποὺ ἔχει ἀνατραφῆ: Ἐδά μοῦ δῶσε τὸ φαρί, ὁπού 'ν' ἀναθρεφτό μου κ' ἕνα κοντάρι καὶ σπαθὶ μόνο στὸ μισσεμό μου Ἐρωτόκρ. Γ' 843· **β**) θετὸς (προκ. γιὰ παιδὶ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): ἐγὼ παιδὶ δὲν ἔκαμα

ποτέ μου στὸν καιρό μου, μὰ συντηρώντας σήμερο τοῦτο τ' ἀναθρεφτό μου παιδί, τὸ Φουρτουνάτο μου, τὸ ὁποιὸ ἔχω ἀναθρεμμένο . . . Φορτουν. Γ' 584.

ἀναθρέφω, βλ. *ἀνατρέφω.*

ἀναθροφὴ ἡ, βλ. *ἀνατροφή.*

ἀναθρῶ, βλ. *ἀναβρῶ.*

ἀναθύμημα τό, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XII 14, XIII 9, XXXIX 7, Λευιτ. XXIII 24, Ἀρ. V 15.

Ἀπὸ τὸ *ἀναθυμῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνάμνηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ νὰ εἶναι ἡμέρα ἐτούτη ἐσᾶς γιὰ ἀναθύμημα, καὶ νὰ ἑορτάσετε αὐτὸ ἑορτὴ τοῦ Κύριου εἰς τὶς γενεές σας* αὐτ. Ἔξ. XII 14· *καὶ νὰ εἶναι ἐσὲν γιὰ σημάδι ἰπὶ τὸ χέρι σου καὶ γιὰ ἀναθύμημα ἀνάμεσα τὰ μάτια σου* αὐτ. Ἔξ. XIII 9. —Πβ. *ἀναθύμηση* α.

ἀναθύμηση ἡ, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XVII 14, Λευιτ. II 9, 16, V 12, VI 8, XXIV 7, Ἀρ. II 2, V 18, 26, X 10, XXXI 54.

Ἀπὸ τὸ *ἀναθυμῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀνάμνηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *γράψε ἐτοῦτο ἀναθύμηση εἰς τὸ χαρτὶ* αὐτ. Ἔξ. XVII 14· *νὰ εἶναι ἐσᾶς γιὰ ἀναθύμηση ὄμπροστε στὸν Θεό σας* αὐτ. Ἀρ. X 10· **β**) ἀναμνηστικό, ἐνθύμιο: *ἐπῆραν αὐτὸ* (ἐνν. *τὸ μάλαμα*) *πρὸς τέντα τοῦ τάρωμα ἀναθύμηση εἰς τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ ὄμπροστε στὸν Κύριο* αὐτ. Ἀρ. XXXI 54· *νὰ εἶναι γιὰ τὸ ψωμὶ γιὰ ἀναθύμηση πυριὰ τοῦ Κύριου* αὐτ. Λευιτ. XXIV 7. —Πβ. *ἀναθύμημα.*

ἀναθυμίαμα τό, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (ἔκδ. προσεχὴς Κακ.· ἀνακ. ἐκδ.) 50.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναθυμίαμα.*

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναθυμίασης (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *Διότις ἡ νεφέλη εἶναι ἕνα ἀναθυμίαμα τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ἀνασηκώνεται εἰς ὕψος καὶ πάλιν διαλύεται εἰς δροσίαν* ὅ.π.

ἀναθυμίζω, Διγ. (Καλ.) Α 1302, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [119, 147], Καραβ. (Del.) 495[29], Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XX 24, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (ἔκδ. προσεχὴς Κακ.· ἀνακ. ἐκδ.) 79, 88, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 71.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *θυμίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Θυμίζω, κάνω λόγο (γιὰ κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ πάλιν διὰ ἔρωτα ἀναθυμίζω τώρα* Διγ. Α 1302· *Τοῦ Ράδουλ τὰ καμώματα νὰ σᾶς ἀναθυμίσω* Ἱστ. Βλαχ. 372· συνών. *ἀναγορεύω, ἀναθιβάλλω* Α1. Πβ. *ἀναθιβολεύομαι*· **β**) ὑπενθυμίζω: *Νὰ τόνε νουθετᾶ . . . ἀναθυμίζοντάς του τὴν αἰωνίαν κόλασην* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 79. Πβ. *ἀναμνιάζω* 3.

ἀναθυμοῦμαι, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 382[5], Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 14, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3974, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 365, 713, 1037, Θησ. (Βεν.) Γ' [65 [3], 69 [4]], Δ' [25[3]], Θ' [23[3]], Θησ. (Schmitt) 334 III 69, Ch. pop. (Pern.) 822, Σαχλ. (Vitti) Ν 81, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 307, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 406, 522, 555, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 219, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. X 9, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 218, 1200, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 357, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 1387, 1392, 1731, Στάθ. (Σάθ.) Β' 156, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [435].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *θυμοῦμαι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀναθυμίζω*).

1) Θυμοῦμαι, ξαναφέρνω στὸ νοῦ μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναθυμίζω.* Βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 75, 76, 81): *νὰ τὸ ἀπολησμονήσετε, νὰ μὴ τὸ ἀναθυμᾶσθε* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 1037· *ἀναθυμώντας τὸν καιρὸν ὁπού 'τον δοξασμένος* Θησ. Δ' [25[3]]· *καὶ διάβαζέ τα, θώριε τα κι' ἀναθυμοῦ κ' ἐμένα* Ἐρωτόκρ. Γ' 1387· *ὅλοι ἀναθυμηθήκαμε κ' ἐφέραμε στὸ νοῦ μας τὴν ὥρα* . . . Ἐρωφ. Α' 357. Συνών. *ἀναθιβάλλω* Α2, *ἀναπολῶ, ἀνιστορίζω, ἀνιστορῶ, ἐνθυμοῦμαι.* **2α**) Βάζω στὸ νοῦ μου (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Πηγᾶ, Βαλ., 71): *Ὁ πελελὸς στὰ σκοτεινὰ ἄδηλα ἀναθυμᾶται* Σαχλ. Ν 81· *καὶ στέμματος βασιλικοῦ βαλεῖν ἀναθυμήθη* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 218· πβ. *ἀθιβάλλω* β· **β**) νοιάζομαι, ἐνδιαφέρομαι (γιὰ κάποιον): *ἐμὲν τὸν υἱόν, τὸν τυραγνᾶς, δὲν τὸν ἀναθυμᾶσαι;* Ch. pop. 822. Συνών. *φροντίζω.*

ἀναθυμῶ, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. V 15.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναθυμίζω.* Ἡ λ. καὶ στὴ σύγχρονη νεοελλ. λογοτεχνία (ΙΛ, λ. *ἀναθυμίζω*).

Θυμίζω: *κανίσκι ζήλειας αὐτή, κανίσκι ἀναθύμημα, ἀναθυμάει κρίμα* ὅ.π.

ἀναθυμώνομαι, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 451, 581, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 657.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *θυμώνομαι.*

Ὀργίζομαι, θυμώνω: *ἀνεθυμώθη, τίποτε κανεὶς μηδὲν ἠρώτα* (παραλ. 1 στ.), *πῦρ ἀπετᾶ ἐκ τὸ πρόσωπον, φαίνεται ἐκ τὸν θυμόν του* Πόλ. Τρωάδ. 581. —Συνών. *θυμώνω.*

ἀναιδεστάτως, ἐπίρρ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4240.

Ἀπὸ τὸν ὑπερθ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀναιδής.*

Μὲ μεγάλη ἀναίδεια: *συλληφθεὶς κατώπτευεν ἡμᾶς ἀναιδεστάτως* ὅ.π.

ἀναίματος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 1391.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναίματος.*

Ποὺ δὲν ἔχει αἱμάτωμα, ποὺ δὲν εἶναι ματωμένος: *καὶ ποῦ τὸ λάβωμάν σου; κεῖσαι νεκρὸς ἀναίματος! καὶ πῶς ἐθανατώθης;* ὅ.π.

ἀναίρεσις ἡ, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 70[19], 77[2].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναίρεσις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναίρεσι*).

Ἀντίκρουση: *εἰς ἀναίρεσιν τοῦ Τζάνε Καναβούτσου, ὡς θέλοντος πατριαρχεῦσαι τὸν Ἰωαννίκιον, . . . ἐποίησεν ὁ Κουνούπης τὸ αὐτοῦ θέλημα καὶ ἐψήφισαν τὸν Σοφίας Ἱερεμίαν πατριάρχην* αὐτ. 70[19]· *Ἐναντιούμενοι δέ τινες τῶν κληρικῶν, ὡς ὅτι ἔρχεται, ἠκούσθη, ὁ πατριάρχης καὶ ἔστι καθ' ὁδόν, εἰς γὰρ ἀναίρεσιν αὐτῶν ἐποίησε τὸ χαράτσιον φλωρία χιλιάδες πέντε κατ' ἔτος, καὶ οὕτως ἐγένετο μαντριάρχης* αὐτ. 77[2].

ἀναισθάνομαι, βλ. *αἰσθάνομαι.*

ἀναισθησία ἡ, Βέλθ. (Κριαρ.) 849, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 203, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2478, 2707, Esc. 4444, Ν 321, Ἔκθ. Χρον. (Lambr.) 74[11]· *ἀναιστησία,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 3868.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναισθησία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. καὶ μὲ τοὺς δύο τ. (ΙΛ).

1) Ἀπουσία τῶν αἰσθήσεων, λιποθυμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *σ' ἀναισθησία ἔπεσον ἀμφότερα τὰ μέρη καὶ ἔκειντο τὰ σώματα μισοαποθαμένα* Βέλθ. 849. Πβ. *ἀνασπασμός.* **2**) Ἡ μὴ αἴσθηση τῆς πραγματικότητας: *ἔπεσον γὰρ ἐν μέσῳ τῶν καμή-*

λων, μὴ ἰδόντες ἐκ τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς μέθης· ἐθάρρουν γὰρ ὅτι ἐστὶν ἡ τοῦ αὐθεντὸς πόρτα... Ὁ δὲ αὐθέντης ἵστατο ἄντικρυ μετὰ τῶν γενιτσάρων ... θεωροῦντες τὴν ἀναισθησίαν αὐτῶν Ἐκθ. Χρον. 74^{11}. **3**) Ἀδιαφορία (Πβ. (Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀπὸ ἀναισθησίας μου, τὴν εἶχα πρὸς ἐσέναν* (ἐνν. τὸν Ἔρωτα), *κατεφρονίσθης ἀπὸ ἐμέν, δέσποτα ποθοκράτορ* Λίβ. Ν 321.

ἀναίσθητα, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2705, βλ. *ἀναίσθητος*.

ἀναίσθητος, ἐπίθ., Σπαν. (Hanna) Α 21, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 29, 34, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 11, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1058, 1421, 1745, Διγ. (Καλ.) Α 107, 4118, Βέλθ. (Κριαρ.) 80, 864, 865, 1154, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 113, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 200, 2296, 2448, Λίβ. (Lamb.) Sc. 734, 2237, 2411, 2705 (ἔκδ. Lamb. *ἀναίσθητα*· ἔκδ. Μαυρ. Ρ 2448 *ἀναίσθητη*), Λίβ. (Wagn.) Ν 175, 318, 3116, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 898, 956, 1721, Ἰμπ. (Wagn., Le roman de Imbérios) 405, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) Ν 472, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 58, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γʹ [970]· *ἀναίστητος*, Λίβ. (Lamb.) Sc. 892, Esc. 159, 3420, 3593, 3837, Λίβ. (Wagn.) Ν 1634, 3040, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 554, 1029, 1666, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 448, 763, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 187, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 243, Σουμμ., Παστ. φίδ. Αʹ [1177].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναίσθητος*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ ἔχει χάσει τὶς αἰσθήσεις του παροδικὰ (ἀπὸ συναισθηματικὴ ἀντίδραση), λιπόθυμος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 1 καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀφ' τὴν θλίψην τὴν πολλὴν ἀναίσθητος ἐγίνη* (παραλ. 1 στ.). *Καὶ μόλις ἐσυνέφερε τὸν νοῦν της ἡ Χρυσάντζα...* Βέλθ. 1154· *ἐνθυμηθεὶς ἐκείνην αὐτίκα ὀλιγοθύμησεν, ἔπεσεν πρὸς τὴν κλίνην καὶ ἐκείτεντον ἀναίσθητος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας* Ἀχιλλ. Ν 898· *φωνάζω, κράζω καὶ οὐ λαλεῖς, καὶ εὐθὺς κεντοῦ με πόνοι καὶ γίνομαι ἀναίσθητος, κρύσταλλον παγωμένον* Σπαν. Ρ 11· *Γίνομαι ὥσπερ ἄφωνος καὶ ἀναίσθητος, κυρά μου, ἔρχομαι στὴν κατούνα μου, ὀλιγωρῶ καὶ πίπτω* Ἐρωτοπ. 113· **β**) ἐξουθενωμένος, ἀπονεκρωμένος (συναισθηματικά): *ὅλου καθόλου ἐξεστηκὸν ἐργάζεσαι τὸν νοῦν μου καὶ παντελῶς ἀναίστητον τὸ πάθος σου ποιεῖ με* Ἀχιλλ. Ν 1666· *Δέξου ἀπ' ἀναίστητον ψυχὴν αἰσθήσεως πονοχάρτιν καὶ ἀπὸ καρδίαν ὁλόνεκρον γραφὴν ἐμψυχωμένην* Λίβ. Sc. 892· **γ**) ποὺ ἔχει χάσει τὶς αἰσθήσεις καὶ τὴ συνείδηση (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρήση ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 1· ἡ φρ. *νεκρὸς κι' ἀναίσθητος* καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νεκρός τε καὶ ἀναίστητος ἤθελεν μεταπνεύσει* Ἰμπ. 405· *καὶ εἶδες πῶς ἀπόθανεν, νεκρὸν ἐτήρησές τον, ἄψυχον, ἀνενέργητον, ἀναίστητον τελείως* Λίβ. Esc. 3420. Πβ. *νεκραναίσθητος*. **2α**) (Προκ. γιὰ τὰ ἄψυχα) ποὺ εἶναι δίχως ζωή, δίχως αἰσθήσεις, ἄψυχος (Πβ. *ἀναίσθητος τόπος* = βουβός, ἀπαθής, Θεοδόσιος Διάκονος, Παναγιωτάκης, Αʹ 245): *εἰ μὴ ψυχρὸν καὶ ἀναίσθητον, κρυσταλλωμένον ὕδωρ* Κομν., Διδασκ. Δ 34· *κ' ἐκεῖνα τὰ μηχανικὰ καὶ ἀναίσθητα πουλία* Διγ. Α 107· *Καὶ ὡς χαράκι ἀναίσθητον θέλει νὰ στέκῃ ἀκόμη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γʹ [970]· *Μόνον σ' ἀναίστητα μαλλιὰ κάθε σου πόθον βάνεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Αʹ [1177]· **β**) (προκ. γιὰ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ) ποὺ δὲν ἔχει συνείδηση, λογικό, σκέψη: *καὶ ὡς ζῶα, ποὺ εἶναι ἀναίσθητα, δὲν ἐγροικοῦν τὸ τί ἔχουν* Πένθ. θαν. Ν 472· *καὶ ἀπὸ τὰ καταφιλήματα καὶ τὰς περιπλοκάς τους τὰ δένδρα τὰ ἀναίστητα ἀντοδονοῦσιν πλέον* Ἀχιλλ. Ο 448· *Ἔρως, ... τῶν ἀναισθήτων ἀρχηγέ, τῶν αἰσθητῶν κατάρχα* Λίβ. Ρ 200. **3**) Ἀσυγκίνητος (ἠθικά), ἀνάλγητος, σκληρὸς (Βλ. Εὐστ., Opusc., Taffel, 69, 10. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *εἶσαι ἀναιστητότερος καὶ παρὰ τὸ λιθάριν* Λίβ. Esc. 3593. **4α**) Ποὺ βρίσκεται σὲ σύγχυση, ποὺ σαστίζει: *Τίνος ψυχὴ νὰ ηὑρίσκετον στὴν ὥραν ἐδεκείνην νὰ μὴν ἐμετατέρπετον καὶ ἀναίστητος νὰ γένῃ;* Παρασπ., Βάρν. C 187· *τὸν νοῦν νὰ χάσῃ παρευθύς, ἀναίστητος νὰ γένῃ* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 243· **β**) ποὺ

ἔχει χάσει τὸ λογικό του, τρελὸς (ἀπὸ ἔρωτα) (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 2): *νεκρὸς ὁ βασιλεὺς ἐξ ἐρωτοληψίας καὶ παντελῶς ἀναίσθητος ἐκ τῆς ἀπελπισίας* Καλλίμ. 1058· *ὡς ἄνθρωπος ἀναίσθητος, παραπεφρονημένος* Καλλίμ. 1745.

ἀναισθητῶ, Ἀμ. παράκλ. (Legr.) 12, Καλλίμ. (Κριαρ.) 939, Βέλθ. (Κριαρ.) 1208, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 386, 2373, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2501, 2576, 2618, 2700, Esc. 3666, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1312, 1643, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 269· *ἀναιστητῶ*, Λίβ. (Lamb.) Ν 523, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 265, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 265.

Τὸ ἀρχ. *ἀναισθητῶ*.

1α) Χάνω τὶς αἰσθήσεις μου, λιποθυμῶ (Βλ. καὶ Lampe, Lex.): *ἀνεγνωρίζει τὸ ὄνομα, ἀναισθητεῖ καὶ πίπτει* Λίβ. Sc. 2618· *πάλιν τὸν νοῦν ἀναισθητεῖ, κλονίζεται καρδίαν* Λίβ. Sc. 2501· Πβ. *ἀναίσθητος* 1α· **β**) ἐξουθενώνομαι, παραλύω (ἀπὸ λύπη): *καὶ πρὸς τὴν κόρην βλέποντες πάντες ἀναισθητοῦσιν, οὐδὲν γὰρ εἶχαν κὰν ποσῶς* (ἔκδ. *καμποσῶς*· διορθώσ.) *φωνὴν κὰν νὰ συντύχουν· καὶ ἐκείνη λέγει πρὸς αὐτοὺς μετὰ πολλῶν δακρύων* Ἀχιλλ. Ν 1643. Πβ. *ἀναίσθητος* 1β. Φρ. *ἀναισθητῶ κακῶς* = βρίσκομαι σὲ ἄσχημη ψυχικὴ κατάσταση Καλλίμ. 939. **2**) Εἶμαι ἀναίσθητος, δὲ συναισθάνομαι (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *Ἐγὼ δὲ προσκολλώμενος τοῖς πονηροῖς πολίταις λιμῷ πολλῷ διαφθείρομαι πάσης ἀγαθοεργίας καὶ ἀναισθητῶ καὶ οὐ βούλομαι τὸν ἄσωτον μιμεῖσθαι* Ἀμ. παράκλ. 12. Πβ. *ἀναίσθητος* 3.

ἀναίσκυντος, βλ. *ἀναίσχυντος*.

ἀναισκυντῶ, βλ. *ἀναισχυντῶ*.

ἀναίστητος, βλ. *ἀναίσθητος*.

ἀναίσχυντα, ἐπίρρ., Διγ. (Καλ.) Esc. 1153, Φλώρ. (Κριαρ.) 830, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 336, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 339, Πικατ. (Κριαρ.) 341.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀναίσχυντος*.

1) Ἀδιάντροπα: *καὶ τί σοῦ φθαίγω, ἄνθρωπε, καὶ ἀναίσχυντα μὲ βρίζεις;* Πικατ. 341· *τὰ ὡραῖα τὰ τραχήλια τους καὶ πόδας των χιονάτους* (παραλ. 1 στ.) *ἀναίσχυντα τὰ ἐδείχνασιν μὴ νὰ τρωθῇ εἰς ἀγάπην* Φλώρ. 830. **2**) Μὲ τρόπο ποὺ νὰ προκαλῇ αἰσχύνη, ἐξευτελιστικὰ (Πβ. L-S, λ. *ἀναίσχυντος* II): *τοὺς Τούρκους ἐτροπώσαμεν ἀναίσχυντα, ἐναντία* Παρασπ., Βάρν. C 336.

ἀναισχύντημα τό· *ἀνασκύντημα*, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXVIII 20.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναισχύντημα*. Ὁ τ. *ἀνασκύντημα* καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Ἀπειλὴ γιὰ καταστροφή: *νὰ ἀπεστείλῃ ὁ Κύριος εἰς ἐσὲν τὴν κατάρα, τὸ ἀναβουβάριασμα καὶ τὸ ἀνασκύντημα εἰς πᾶν ἅπλωμα τοῦ χεριοῦ σου* ὅ.π. —Πβ. *ἀναπείλημαν*.

ἀναισχυντία ἡ, Διγ. (Mavr.) Gr. II 285, Ἑρμον. (Legr.) Ο 300, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 103^{16}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 145^{19}· *ἀναισχυντιά*, Φλώρ. (Κριαρ.) 1398, Τριβ., Ῥὲ (Irmsch.) 323· *ἀνασχυντία*, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 108 (κατὰ χφ.· ἔκδ. Καλιτσ. *ἀναισχυν-*· βλ. Πολ. Λ., B-NJ 9, 1932, 174).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναισχυντία*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνασχυντία* πβ. τὸ σημερ. *ἀνασκύντια* (ΙΛ, λ. *ἀναισχυντία*). Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) Ἀδιαντροπιὰ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1). **2**) Παρεκτροπὴ ποὺ φέρνει ντροπὴ (πβ. L-S, λ. *ἀναίσχυντος* II): *κακὸν μηδὲν μὲ ποίσῃς, μηδὲ ὕβριν, μηδὲ*

ἀναισχυντιὰν πράξης ποτὲ εἰς ἐμένα Φλώρ. 1398. **3α**) Ἐπίπληξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *καὶ μὲ πόνου γὰρ καὶ μόχθου καὶ πολλῶν ἀναισχυντίων καὶ δαρμῶν ὑπεραπείρων ὑπομένει* (ἐνν. *τὸ βρέφος*) *τὰς μαθήσεις* Ἑρμον. Ω 300· **β**) προσβλητικὰ λόγια: *Τοὺς λόγους, τὲς ἀναισχυντιές, τὰ ὅσα καὶ ἂν τοῦ 'πε, ὅλα τῆς τὰ ἀνάφερε* Τριβ., Ρὲ 323· **γ**) ὕβρις, προσβολή: *ἔδειξεν* (ἐνν. ὁ Χριστὸς) *τῶν ξένων τὲς πικρίες, τὲς θλίψες καὶ τὰ βάσανα καὶ τὲς ἀνασχυντίες· ὑβρίστη, ἐραπίστηκε* Περὶ ξεν. Α 108.

ἀναισχυντίζω, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 388.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναισχυντῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στοὺς Παξοὺς (ΙΛ, λ. *ἀναισχυντῶ*).

Φέρομαι μὲ ἀπρέπεια, ἀδιάντροπα: *Ὄξινον δότε ἀπὸ τοῦ νῦν κρασὶν τὸν Ἱλαριῶνα, ἂς ἔνι καὶ ὀλιγούτσικον, νὰ μὴν ἀναισχυντίζῃ* ὅ.π.—Πβ. *ἀναισχυντῶ* Α.

ἀναίσχυντος, ἐπίθ., ἐνιαχοῦ· *ἀναίσκυντος*, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XV 9, XXXII 21· *ἀναισκυντός*, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XIII 14· *ἀνάσκυντος*, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXXII 6.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναίσχυντος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.· ὁ τ. *ἀναίσκυντος* ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *ἀναίσχυντος*). Ὁ τ. *ἀναισκυντὸς* πιθ. κατὰ βιασμό. Ὁ τ. *ἀνάσκυντος* καὶ στοῦ Βλαστοῦ, Συνών.

Ἀνάξιος ἠθικά· ἄμυαλος, ἐπιπόλαιος: *ἐγὼ νὰ τοὺς καταζηλέψω μὲ δίχως λαόν, μὲ ἔθνο ἀναίσκυντο νὰ τους κακώσω* αὐτ. XXXII 21· *λαὸς ἀνάσκυντος καὶ ὄχι φρόνιμος* αὐτ. XXXII 6.

ἀναισχυντῶ, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 10, Ἑρμον. (Legr.) M 27, Λίβ. (Μαυρ.) P 2772, Λίβ. (Lamb.) N 241, 442, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 24^{4}· *ἀναισκυντῶ*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 195 (χφ. *ἀναισκύτεις*· διορθώσ.)· *ἀνασκυντῶ*, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXXVII 10.

Τὸ ἀρχ. *ἀναισχυντῶ*. Ὁ τ. *ἀνασκυντῶ* καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *ἀναισχυντῶ*· βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *ἀνασκιντῶ*).

Α′ (Ἀμτβ.) φέρομαι μὲ ἀναίδεια (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S)· (ἐδῶ προκ. γιὰ στίχο) περιλαμβάνω θρασύ, ἀδιάντροπο περιεχόμενο: *εἰ μὴ τινὰς πολιτικοὺς ἀμέτρους πάλιν στίχους, συνεσταλμένους, παίζοντας, ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντῶντας* Προδρ. I 10. Πβ. *ἀναισχυντίζω*.
Β′ Μτβ. **1**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) περιφρονῶ (Γιὰ τὴ μτβ. χρήση τοῦ ρ. βλ. Ἀνδρ., Προσφ. Κυριακ., 54-5): *ἀναισχυντεῖς τὸν ἔρωτα καὶ πόθον οὐ ψηφίζεις;* Λίβ. N 241· *Θαυμάζομαι*... (παραλ. 1 στ.) *τὸ πῶς οὐκ ἦσουν δοῦλος του, πῶς τὸν ἀναισχυντήθης* Λίβ. N 442. **2**) Ἐπιπλήττω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὁ δὲ ἀναισχυντήσας ἀπεδίωξεν αὐτοὺς μηδόλως παραδεξάμενος τὸν λόγον αὐτῶν* Ἔκθ. χρον. 24· *ἀνασκύντησεν εἰς αὐτὸν* (πβ. *ἐπετίμησεν αὐτῷ* Π.Δ., Tisch,. Γέν. XXXVII 10) Πεντ. Γέν. XXXVII 10.

ἀναιτίατος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3387, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 181.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναιτίατος*.

α) Ποὺ δὲ φέρει εὐθύνη: *ἐγὼ γὰρ ἀναιτίατος σοῦ ποιουμένου φίλους τοὺς ἐξαγίστους καὶ σκαιοὺς καὶ τοὺς ὑπομοχθήρους* Μανασσ., Χρον. 3387· **β**) ἀθῶος: *ἀναιτίατος ἔνι εἰς τὸ καθόλου, ἄδολος καὶ ἀκέραιος* Γεωργηλ., Βελ. 181. Συνών. *ἀνένοχος*. Πβ. *ἀναμάρτητος* γ.

ἀναίτιον τό, Φλώρ. (Κριαρ.) 431, 439, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 74^{25}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀναίτιος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἀριστ. (L-S, λ. *ἀναίτιος* II).

α) Ἀθωότητα (πβ. ΙΛ, λ. *ἀναίτιος* 1): *νὰ μὴ ἔχῃ τί ἀποκρίνεσθαι διὰ τὸ ἀναίτιόν της· πταῖσμαν οὐκ εἶχε νὰ εἰπῇ, ἀπόκρισιν οὐκ εἶχεν* Φλώρ. 431· **β**) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ εὐθύνη: *ἐδέησεν οὖν, ἵνα διὰ τὸ ἀναίτιόν μου πλέον δηλώσω τῷ αὐθέντῃ μου τῷ βασιλεῖ τὰ καλὰ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ τὰ ἐναντία* Σφρ., Χρον. μ. 74^{25}.

ἀναιτίως, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 427, Φλώρ. (Κριαρ.) 471.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀναιτίως*.

Χωρὶς λόγο, χωρὶς φταίξιμο (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Κεκ., Στρατ., Wass.-Jern., 14^{27}· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀναίτια*): *δι' ἐσένα θανατώνομαι ἀδίκως καὶ ἀναιτίως* Φλώρ. 471.

ἀνακαθέζομαι, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 245.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *καθέζομαι*.

Σηκώνομαι καὶ μένω καθιστὸς στὸ κρεβάτι μου: *εὐθὺς ἀνακαθέζομαι μετὰ σπουδῆς μεγάλης καὶ εὑρίσκω τὸ σκλαβώνικον καὶ βάλλω το ἐπάνω* ὅ.π.

ἀνακαινίζω, Φυσιολ. (Legr.) 94, 96, 106, Φυσιολ.(Pitra) 359^{15}, Φυσιολ. (Punt.) B 4^{16}, Μαρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 344^{2}, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 686, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 29, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 118, 2733, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 28, 41, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 164 μς′.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακαινίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ).

Α′ Ἐνεργ. **1**) Ἀνοικοδομῶ (πόλη, ἐκκλησία, κλπ.) (Πβ. L-S· πβ. καὶ *τὰς πόλεις ἀνακαινίσας* Χρον. Μον., Βέης, Τ 66): *συγκαταβάσει τοῦ ῥηγὸς βωμοὺς ἀνακαινίσαι* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 686. Συνών. *ἀνασταίνω* 2β **2**) Ἱδρύω, ἐγκαινιάζω (ἐκκλησία) (Βλ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 21, 1909, 448): *τὲς θεῖες ἐκκλησίες, τὲς ποῖες ἀνεκαίνισαν ἐν τῷ ὀνόματί σου* Βίος ἁγ. Νικ. 29. **3α**[1]) Κάνω νὰ ἀναβιώσῃ κάτι: *Θεέ, ταύτην ἀφάνισον καὶ μὴ τὴν καρτερέσῃς, ὅτι αὐτὴ τὸν Ἄρειον εἶχεν ἀνακαινίσει, ἐχθρὸν τὸν Μακεδόνιον τὸν εἶχεν ἐξυπνήσει* Ἱστ. Βλαχ. 2733· **α**[2]) (προκ. γιὰ φωνὴ ζώων): ἐπαναλαμβάνω: *ἐκεῖνος τρεῖς φωνὰς ἄλλας ἀνακαινίζει* Φυσιολ. 94, 96, 106· **β**) ἀνανεώνω, ἐνισχύω (αἴσθημα): *Καλὰ ἐσυμβουλεύτηκε νὰ δώσουν, νὰ χαρίσουν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς αὐτὸν νὰ τὴν ἀνακαινίσουν* Ἱστ. Βλαχ. 118· **γ**) ἀνανεώνω (κάποιον ψυχικῶς) (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. Α· πβ. *νὰ ἀνακαινισθῇ τὸ ἐλεεινὸν γένος* Σοφιαν., Παιδαγ., Legr. 93): *Ἀνακαίνιζε σεαυτὸν λοιπὸν διὰ τῆς μετανοίας* Φυσιολ. 359^{15}. **Β′** Μέσ. **α**) Ξανανιώνω, ἀναζωογονοῦμαι: *ἀετὸς παρὰ τὸ «ἀεὶ ἔτος» διὰ τὸ πολλάκις ἀνακαινίζεσθαι* Μάρκ., Βουλκ. 344^{2}· πβ. *ἀνακαινώνω* Β· **β**) ἀνανεώνομαι (πνευματικὰ) (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. Be): *ἀνακαίνισου 'κ τῶν γραφῶν, νέκρωσον ἁμαρτίας* Φυσιολ. 106.

ἀνακαίνισις ἡ, Φυσιολ. (Legr.) 93, Φυσιολ. (Zur.) IV 2^{2}, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 7^{16}.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακαινίζω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Lampe, Lex.

Ἀνανέωση πνευματικὴ (βλ. Lampe, Lex.): *Ἀνακαινίσεις κέκτησαι καὶ σὺ ἄνθρωπε, τρεῖς τε· ὡς γὰρ ἐκεῖνος (=ὁ ἔλαφος) τρεῖς φωνὰς ἄλλας ἀνακαινίζει, ἀνακαινίσου καὶ ἐσὺ χαρίσμασι τριῶν τε· τὸ βάπτισμα τὸ πρῶτόν τε, ὅπερ ἔν' ἀφθαρσίας· τὸ δεύτερον μετάνοια* Φυσιολ. 93.

ἀνακαίνισμα τό, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 151^{6-7}.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακαινίζω*.

Οἰκοδόμηση, χτίσιμο: *Ἦτον δὲ ὁ πρωτομάστορης ἐκεῖνος πολλὰ τεχνίτης καὶ φρόνιμος εἰς τὰ ἀνακαινίσματα τῶν ἐκκλησιῶν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνακαινίζω* Α1, 2.

ἀνακαινουργῶ, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 374^{11}.

Τὸ μτγν. *ἀνακαινουργέω* (Lampe, Lex.).

(Μτβ.) ἀνανεώνω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex.): *ὁ Μάιος ἐβασίλευσεν εἰς ὅλους τοὺς μῆνας, διότις στολίζεται ἡ γῆ... καὶ εὐτρεπίζουνται τὰ περιβόλια καὶ ἀνακαινουργεῖ ὅλους τοὺς ἔρωτας* ὅ.π.—Πβ. *ἀνακαινουργώνω, ξανακαινουργιώνω.*

ἀνακαινουργώνω, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ. - Κερ.) 1359 (βλ. καὶ Βογιατζ., Ἐπετ. Παρνασσ. 12, 1916, 240).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *καινουργώνω.*

(Ἀμτβ.) γίνομαι καινούργιος: *Ὡραῖος ἔστι καὶ αὐτός, καινουργολευκασμένος,* (δηλ. ὁ *ναός*), *ἔχει καὶ νάρθηκα τερπνὸν κ' εἶναι ζωγραφισμένος, ὅστις ἀνακαινούργωσε κόπῳ τῶν καλογέρων* ὅ.π.—Συνών. *ξανακαινουργιώνω.*

ἀνακαινώνω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 110^{18}, Φυσιολ. (Legr.) 1051.

Τὸ μτγν. *ἀνακαινῶ.*

Α' (Ἐνεργ.) ἀνακαινίζω, ἐπισκευάζω: *θέλω νὰ ἀνακαινώσω τὰς οἰκίας μου* Ἀσσίζ. 110^{18}. **Β'** (Μέσ.) ἀνανεώνομαι, ἀναζωογονοῦμαι: *ὅταν εἰς γῆρας γὰρ ἔλθῃ, τυφλοῦται καὶ ἐκεῖνος* (δηλ. ὁ ὄφις) (παραλ. 1 στ.), *ἀνοίγει δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, εὐθὺς ἀνακαινοῦται καὶ πάλιν νέος γίνεται* Φυσιολ. 1051. Πβ. *ἀνακαινίζω* Βα.

ἀνακαίνωσις ἡ, Φυσιολ. (Pitra) 359.

Τὸ μτγν. *ἀνακαίνωσις.*

Ἀνανέωση (βλ. καὶ Lampe, Lex.) *κατὰ τὰς τρεῖς αὐτοῦ* (=τοῦ κέρατος τῆς ἐλάφου) *ἀνακαινώσεις* ὅ.π.—Πβ. *ἀνακαίνισις.*

Ἀνακάκαβος ὁ, Πωρικ. (Camar.) S 15, Πωρικ. (Ζώρ.) A 5, Πωρικ. (Wagn.) V 199^{17}.

Γιὰ τὴ λ. βλ. Langkavel, Bot. sp. Gr. 196^{2}. Πβ. καὶ Du Cange, Add., λ. *ἀνακακαβέα.*

Προσωποποίηση τῆς *ἀνακακαβέας* = τοῦ λωτοῦ: *Τζιτζύφου τε καὶ Ἀνακακάβων, τῶν γραμματικῶν αὐτοῦ* αὐτ. A5.

ἀνακακάρωμα τό, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 28^{11}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *κακάρωμα,* ποὺ ἀπὸ τὸ *κακαρώνω.* Γιὰ τὸ ρ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 144 καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *κακαρώνω·* βλ. ὅμως καὶ Φιλ., Γλωσσογν. Α' 188.

Λιποθυμία σὲ ἐπικίνδυνο βαθμὸ (Γιὰ τὴν ἐπιτατικὴ σημασ. τῆς *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 81): *ἂν ἀπαντήσῃς σπανὸν καὶ ἱδρώνῃ τὸ γένιν του, ἔτσι τὸν χαιρέτησε: «Βαθρακοῦ ἀποσκέλωμαν καὶ γραίας αἶγας ἀνακακάρωμα . . .»* ὅ.π.

ἀνακαλαμίδιν τό, Λίβ. (Μαυρ.) P 1044, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1344.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *καλαμίδιν* (ἂν δὲν ἐπιβάλλεται διόρθωση· βλ. πιὸ κάτω). Πβ. *πάντως καὶ ἀγκαλαμίδα* (Δημητράκ.).

Καλάμι ψαρέματος (βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 333): *νὰ στέκῃ νὰ κρατῇ τάχα ἀνακαλαμίδιν* (Λίβ. N 2181 *τάχατες καλαμίδιν,* βλ. Lambert, Λίβ. Sc. 1344, κριτ. ὑπ.· Μαυρ. πρότ. *τάχα ἕνα καλαμίδιν*) *καὶ ἐκ τῆς φισκίνας τὸν βυθὸν τὰ ὀψάρια νὰ ἀγκιστρεύῃ* αὐτ. Sc. 1344.

ἀνακάλημα τό, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) τίτλ.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακαλῶ.* Ἡ λ. στὸν τ. *ἀνακάλημαν* καὶ σὲ ἄλλους τ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ)· ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange· πβ. τὸ μτγν. *ἀνάκλημα* (Δημητράκ.).

Θρῆνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Κριαρᾶ, Ἀνακάλ. 8 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 168 σημ. 7 καὶ 231 σημ. 6): *Ἀνακάλημα τῆς Κωνσταντινόπολης* ὅ.π.—Γιὰ τὰ συνών. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ' 168.

ἀνακαλύπτω, Σπαν. (Lundström) U 40, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1236, Διγ. (Mavr.) Gr. V 115, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1713, Δούκ. (Grecu) 67^{18}, 161^{26}, 215^{35}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακαλύπτω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. λόγ. καὶ μὲ διάφορους τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ἀποκαλύπτω, φανερώνω (Ἡ σημασ. ἀρχ.· πβ. καὶ τὰ *ἀνακαλυπτήρια* (δῶρα), Sophocl., καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 111 σημ. 2): *Γνώμην αὐτοῦ τὴν ἔνδοθεν δολίως κεκρυμμένην ἀνακαλύπτειν ἄρχεται δεινὸς ὁ παραβάτης* Διγ. Τρ. 1713.

ἀνακαλῶ, Σπαν. (Λάμπρ.) V 97, Στ. Ἀδὰμ (Merc. S.-G.) 31, Φυσιολ. (Legr.) 816, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XII 37.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακαλῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. λόγ. καὶ μὲ διάφορους τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Α' Ἐνεργ. **α**) προσκαλῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., σὲ ἔγγρ. τοῦ 1694, ΕΜΑ 3, 1950, 163, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τότε ἀνακάλεσε καὶ δέξου αὐτὸν εἰς φίλον* Σπαν. V 97· συνών. *ἀνακράζω* 6α· **β**) (προκ. γιὰ τὸ Χριστὸ) καλῶ κοντά μου: *καὶ τὸν προπάτορα ἡμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους λαβὼν ἀπεκατέστησες πρὸς τὴν ἀρχαίαν πατρίδα καὶ ἡμᾶς πρὸς σὲ ἀνακάλεσε ἀπὸ τῆς ξενιτείας* Στ. Ἀδὰμ 31· *ἐπὶ σταυροῦ ἀνυψωθεὶς πάντας ἀνακαλέσει* Φυσιολ. 816· πβ. *ἀνακράζω* 5. **Β'** (Μέσ.) θρηνῶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κριαρᾶ, Ἀνακάλ. 8 καὶ 8 σημ. 22, καθὼς καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 168 σημ. 7· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3· γιὰ τὴν παλαιότ. μεσν. χρήση βλ. Σπυριδ., ΕΕΒΣ 20, 1950, 119 καὶ 126 σημ. 7 καὶ Κ. Ρωμαίου, Κοντὰ στὶς ρίζες, σ. 370 κἑ.): *Καὶ πρὸς τὸν τάφον ἔδραμεν καὶ κλαίει καὶ ἀνακαλιέται* Χούμνου, Π.Δ. XII 37. Πβ. *ἀνακάλημα.*

ἀνάκαμψις ἡ, Λίβ. (Wagn.) N 3038· *ἀνάκαψις,* Λίβ. (Lamb.) Sc. 2235· *ἀνάγκαψις,* Λίβ. (Μαυρ.) P 2294.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάκαμψις.*

Ἐπιστροφὴ (Πβ. τὸ μτγν. *ἀνακάμπτω,* Lampe, Lex.· κατὰ Ζακυθηνό, Despotat grec de Morée B' 186, ἡ λ. σὲ ἔγγρ. τοῦ 1219 σημαίνει «ἀπόδοση ἐτήσιας χρηματικῆς ὀφειλῆς»): *Ἐλπίζεις τὴν ἀνάκαμψιν πάλε τὴν τοῦ Λιβίστρου* Λίβ. N 3038.

ἀνάκαρα τά, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 188· *'νάκαρα,* Θυσ. (Μεγ.^{2}) 325.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακαρώνω* (*καρώνω* ‹ ἀρχ. *καρῶ,* Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 144) κατὰ τὰ *πεινῶ - πεῖνα, ἀνασαίνω - ἀνάσα, νυστάζω - νύστα, καρώνω - κάρα,* κλπ. (Χατζιδ., ὅ.π. 76), προῆλθε τὸ *ἀνάκαρα* ἡ (ΙΛ, λ. *ἀνάκαρο,* Δημητράκ.) › *ἀνάκαρα* τὰ (συνήθ. ὁ πληθ.) (βλ. καὶ Χατζιδ., ὅ.π. 144). Ἡ λ. καὶ σήμ. καὶ μὲ τοὺς δύο τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάκαρο*).

Σωματικὴ δύναμη, ἀντοχὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάκαρο* 1): *Δὲν ἔχω πλιό μου 'νάκαρα, ἡ δύναμή μου χάθη* Θυσ. 325.

ἀνακαρὰς ὁ, Πουλολ. (Krawcz.) 624, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 1043, Διήγ. Βελ. (Cant.) 259, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 340, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1543, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 397, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 446, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 52, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 217 κριτ. ὑπ., 495 κριτ. ὑπ.), Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 16, Ἀχέλ. (Pern.) 736, 2048,

Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 362^{8}, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 211^{5}, 243^{25}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 75^{23}, 96^{19}· *νακαράς*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 156^{17}, 176^{17}.

Ἀπὸ τὸ ἀραβικὸ *naqqāra* ἢ τὸ μεσν. λατιν. *nacara* ἢ τὸ ἰταλ. *nàcchera* (βλ. Irmscher, Τριβ., Ποιήμ., Γλωσσ., λ. *ἀνάκαρας* καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., Γλωσσ., λ. *νιάκαρη*). Τὸ *α* τοῦ τ. *ἀνακαρὰς* ὄχι προθετικό, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ παρετυμ. πρὸς τὴν *ἀνὰ* (Triand., Lehnw. 23, 109 = Τριαντ., Ἄπ. Α′ 345, 415). Στὸν Ψευδο-Κωδ., Ὀφφικ. (Verp.) ἀπαντοῦν καὶ λ. *ἀνάκαρα* 172^{10} καὶ *ἀνακαρισταὶ* 172^{9}, 197^{16}. Ἡ λ. καὶ μὲ τοὺς δύο τ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Εἶδος τυμπάνου (Κουκ., ΒΒΠ Ε′ 241· βλ. καὶ Πάπ.-Λαρ., Γεν. Ἐγκυκλοπ., λ. *ἀνάκαρα τὰ*) ἢ πνευστοῦ ὀργάνου (Πβ. τὸν παρέμβλητο στ. *συρλάδες καὶ τὰ μπίφαρα, ἀνακαρὰν τὸν λέγουν* Συναξ. γαδ., Wagn., 341) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ κάμηλος δὲ νὰ βαστᾷ ζυγὴν ἀνακαράδες* (κατὰ χφ. V· ἔκδ. *λέγω* [*τὰς*] *ἀνακαράδας*· βλ. Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 369) *καὶ νὰ τοὺς παίζῃ ὁ πονδικὸς* Διήγ. Παιδ. 1043· *ὄργανα τοῦ πολέμου, τρουμπέτες, βιόλες, μπίφαρα, τύμπαν', ἀνακαράδες* Διήγ. Βελ. 259· *τρομποῦτες νὰ χαλοῦσι, ἀνακαράδες, βούκινα, σουρλάδες, καρλαμοῦζες* Χρον. Τόκκων 1543.—Πβ. *νάκαρο, νιάκαρη*.

ἀνάκατα, ἐπίρρ., Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 210, Θησ. (Βεν.) ΙΒ′ [73^{5}], Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 208 (ἔκδ. *ἀνάκουτα*· διορθώσ.), Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 352.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνάκατος*. Ὁ Χατζιδ. (ΕΕΠ 9, 1912/3, 21 καὶ Ἀκαδημ. ἀναγν. Β′ 464) δέχεται ὕπαρξη τοῦ **ἀνώκατος* ⟨ *ἄνω κάτω*· βλ. καὶ ΙΛ καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *ἀνάκατος*. Κατὰ Georgac., Glotta 36, 1957, 110-1, ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀνὰ κατά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Χωρὶς διάκριση, φύρδην μίγδην (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Πλούσιες, πτωχὲς ἀνάκατα μὲ τὸ σχοινὶ δεμένες* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 210· *Ἀνάκατα γὰρ ἔβλεπες, ἀρχόντους καὶ χωριάτες* Θησ. [73^{5}]. **2**) (Προκ. γιὰ φωνὴ) συγκεχυμένα (πβ. *γοὴ συμμιγὴς* Τιμόθ., Πέρσ. 35): ⟨*ὁ*⟩ *εἷς τὸν ἄλλον δὲν γροικᾷ καὶ ἀνάκατα* (ἔκδ. *ἀνάκουτα*· διορθώσ.) *φωνάζουν* Σαχλ., Ἀφήγ. 208.

ἀνάκατος, ἐπίθ., Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 378, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 335 (ἔκδ. *ἀνακατός*· διορθώσ.), Διακρούσ. (Ξηρ.) 101^{2}.

Ἀπὸ τὴν συνεκφ. τῶν ἐπιρρ. *ἄνω* καὶ *κάτω* μὲ τὴ μεσολάβηση τοῦ ἐπιθ. **ἀνώκατος* (ΙΛ καὶ Χατζιδ., ΕΕΠΑ 9, 1912/3, 21 καὶ Ἀκαδημ. ἀναγν. Β′ 464· πβ. καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 495, ΙΛ καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *ἀνάκατος*). Ἡ ἄποψη τοῦ Georgac., Glotta 36, 1957, 110-1, ὅτι ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀνάκατα* (βλ. λ., τυπολ.) ἀπίθ. (πβ. τὸ σημερ. *ἀνωκατίζω*, ΙΛ, λ. *ἀνακατίζω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ βρίσκεται μαζὶ μὲ ἄλλους χωρὶς τάξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τοὺς καλογέρους τοὺς πτωχοὺς καὶ καλογρὲς ἀντάμα ἀνάκατους τοὺς σύρνουσιν μὲ τὸ μεγάλον κλάμα* Θρ. Κύπρ. Κ 378. **2**) Ποὺ δὲν εἶναι ἀμιγής· μεικτὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τώρα ἐσᾶς ἀπόμειναν μόνον τὰ κάτεργά σας λιγνά, χοντρά, ἀνάκατα, κι' ἂς εἶν' μὲ τὴν ὑγειά σας* Διακρούσ. 101^{2}.

ἀνακάτωμα(ν) τό, Διήγ. Βελ. (Cant.) 358, Ριμ. Βελ. (Wagn). 595, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 17^{14}, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. VIII 17, 18, 20, 25, 27, XII 38, XXX 35, Ἀχέλ. (Pern.) 389, 734, 1446, 1586, 2163, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. α′ 33, Δ′ 9, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 170, 172, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 611, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 157, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 51, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε′ 380, Ζήν. (Σάθ.) Β′ 108, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 257^{22}· *ἀνεκάτωμα*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 913, 936, Γ′ 1615, Ε′ 25.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακατώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀναταραχή, σύγχυση, φασαρία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *'Σ τοῦτα τ' ἀνεκατώματα γλακοῦν οἱ ἀντρειωμένοι νὰ δοῦν εἶντά 'χου διαφορὲς ἐτοῦτ' οἱ μαλωμένοι* Ἐρωτόκρ. Β′ 913· *Μεγάλ' ἀνακατώματα καὶ ταραχὴ περίσσα μοῦ 'πασι πὼς στοῦ βασιλιοῦ τὸ σπίτιν ἐγροικῆσα* Ἐρωφ. Δ′ 9· *τὸν πόλεμον ἐπιάσαν μὲ τόσον ἀνακάτωμα καὶ δύναμιν μεγάλη* Ἀχέλ. 734· *ἀγάπα περίσσια νὰ βλέπῃ ἀνακατώματα, σύγχυσες καὶ συμφορὲς εἰς τὴν χώρα* Σουμμ., Ρεμπελ. 170· πβ. *ἀναβουβάρισμα, ἀνάβρασις, ἀνακάτωσις* 2. **2**) Ραδιουργία, σκάνδαλο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β5): *ποτὲ δὲν ἐσύντρεχε εἰς καλό, μόνον πάντα του σκάνδαλα καὶ ἀνακατώματα ἔκαμε* Σουμμ., Ρεμπελ. 172. **3**) Σύγχυση (ψυχική) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β1): *ἀνάψυξιν καὶ ἀνάπαυσιν ὀλίγην διὰ νά 'χῃ 'κ τὸ τόσον ἀνακάτωμα ποὺ πῆρεν εἰς τὴν μάχη* Ἀχέλ. 2163· *Φίλε, τὴν πίκρα ξόρισε, τὰ ἀνακατώματά σου, τὰ στείλασι οἱ ὀρανοὶ γιὰ νά βγου εἰσὲ χαρά σου* Στάθ. Γ′ 157. **4**) Διένεξη, σύγκρουση: *Ἐφήκασι τσ' ἀθιβολές, στ' ἄρματα βάνου χέρα* (παραλ. 1 στ.)· *'ς τοῦτα τὰ ἀνακατώματα δυὸ πέσα κι' ἀποθάνα* Ἐρωτόκρ. Α′ 611· *Τότες ἀπού* (ἔκδ. *ὁπού*· διορθώσ.) *τὰ κάτεργα σολδάδοι ἔξω ἐβγῆκαν καὶ μέσα στ' ἀνακάτωμα καμπόσοι ἐκοπῆκαν* Τζάνε, Κρ. πολ. 257^{22}· *Καὶ πλήσια ἀνακατώματα καὶ ταραχὴ μεγάλη γιὰ τσ' ὀμορφιές τση τσὶ πολλὲς μέσα τως εἶχε βάλει* (ἐνν. μιὰ κορασίδα) Ἐρωφ. Ἰντ. α′ 33. Πβ. *ἀνακατωμὸς* 2, *ἀνακάτωσις* 3. **5**) *Σμῆνος ἀπὸ μύγες δηλητηριώδεις* (Πβ. *κυνόμυια* Π.Δ., Tisch., Ἔξ. VIII 21): *ἐγὼ ἀπεστείλνω εἰς ἐσὲν καὶ εἰς τοὺς σκλάβους σου καὶ εἰς τὰ σπίτια σου τὸ ἀνακάτωμα* Πεντ. Ἔξ. VIII 17.—Πβ. *σύγχυση*.

ἀνακατωμὸς ὁ· *ἀνεκατωμός*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1675, Β′ 2002, Δ′ 1125.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακατώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ταραχὴ τῶν στοιχείων τῆς φύσης: ... *γενῆ μεγάλη ταραχὴ κ' ἡ μέρα σκοτεινιάσῃ κ' ἐκείνους τσ' ἀνεκατωμοὺς ὁ κόσμος τσὶ δειλιάσῃ* αὐτ. Β′ 2002. Πβ. *ἀνακάτωσις* 1. **2**) Συμπλοκή, μάχη: *Εἰς τούτους τσ' ἀνακατωμοὺς εἰκοσιδυὸ ἀντρειωμένοι εἶχαν ἐκ τὸ Βλαντίστρατο μιὰν ὀρδινιὰ παρμένη* αὐτ. Δ′ 1125. Πβ. *ἀνακάτωμα(ν)* 4, *ἀνακάτωσις -ση* 3.

ἀνακατώνω, Τρωικὰ (Praecht.) 526^{20}, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1304, 1333, Θρ. Κων/π. διάλ. (Ζώρ.) 18, Παρασπ., Βάρν. (Mor). C 272, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 268, Μαχ. (Dawk.) 248^{30}, 552^{32}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 58^{24}, Θησ. (Βεν.) Ζ′ [43^{6}], ΙΑ′ [82^{6}], Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) Χ 39, Βουστρ. (Σάθ.) 533, 540, Σαχλ. Β′ (Wagn.) Ρ 275, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 492, Ἰμπ. (Legr.) 948, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 29, 68, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) ΑΝ 225, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 380, Πεντ. (Hess.) Γέν. XI 7, 9, Ἔξ. XXIX 2, 40, XXX 35, Λευιτ. II 4, VII 10, 12, IX 4, XXIII 13, Ἀρ. VI 15, VII 13, 25, 31, 37, 43, VIII 8, XXVIII 5, Ἀχέλ. (Pern). 872, 2505, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 24^{3}, Ποίημ. Ἁλ. Κύπρ. (Τζεδ.) 1747, Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 117, 313, Γ′ 254, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Γ′ 233, Δ′ 134, 167, Πιστ. βοσκ. (Joann). I 4, 150· II 5, 146· III 3, 304· 5, 313· 7, 5· IV 2, 125· 5, 213. V 7, 94, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 457, 1860, 1880, 1883, 2730, 2731, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 394^{19}, 398^{13}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ′ 52, 654, 1003, Ε′ 561, Στάθ. (Σάθ.) Β′ 18, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [239, 347], Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 212, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [811, 1148], Γ′ [422, 428], Δ′ [770, 985], Ε′ [1442, 1500], Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 118, Β′ 305, Δ′ 7, Ε′ 14, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 206^{27}, 268^{15}, 272^{23}, 282^{19}, 324^{9}, 432^{25}, 450^{25}, 485^{2}, 487^{7}, 565^{11}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 84^{3}· *ἀνεκατώνω*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 682, Β′ 787, 802, 1113, 2149, Φορτουν. (Ξανθ.) Β′ 105.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνάκατος* ἢ ἀπὸ τὸ **ἀνωκατώνω* ⟨ *ἄνω - κάτω* (πβ. τὸ σημερ. κρητ. ἀ-

νωκατίζω, ΙΛ, λ. ἀνακατίζω καὶ Χατζιδ., ΕΕΠΑ 9, 1912/3, 21 καὶ Ἀκαδημ. ἀναγν. Β′ 464). Ἡ λ. καὶ σήμ. καὶ στοὺς δύο τ. (ΙΛ).

Α′ Κυριολ. **1α**) Ἀναταράζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *στὰ θολὰ νερὰ καὶ στ' ἀνεκατωμένα* Ἐρωτόκρ. Α′ 682· *Καὶ τὸ γιαλὸ ἄσπρο καὶ θολό, βαθιὰ ἀνακατωμένο* Ἐρωτόκρ. Δ′ 654· **β**) κινῶ σκεῦος γιὰ νὰ μετακινηθῆ τὸ περιεχόμενό του (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ν' ἀνακατώσω πάλι ἀργὰ γιὰ σὲ τὸν κουνενό μου* Πανώρ. Γ′ 254. **2α**[1]) Ἀναμειγνύω διαφορετικὰ πράγματα ἢ καὶ ὁμάδες ἀνθρώπων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *φωτιὰ μὲ τὰ λινόξυλα νά 'ν' ἀνακατωμένη* Ἐρωφ. Δ′ 134· *προίκα μὲ χαρὰ φέρνω ἀνακατωμένη* Ροδολ. Γ′ [347]· *ὅλα τὰ καλά 'ναι μ' ἀρίφνητα κακὰ ἀνακατωμένα* Πιστ. βοσκ. IV 5, 213· *ν' ἀνεκατώνης τὸ γλυκὺ μὲ τὴν πολλὴ πρικότη* Φορτουν. Β′ 105· *Ἤβανε χίλιους λογισμοὺς κι' ὁ νοῦς τσ' ἀνακατώνει* Ἐρωτόκρ. Ε′ 561· *δὲν ἦσαν ὅλοι ἀνακατωμένοι, ἀλλὰ χώρια οἱ ἄνδρες καὶ χώρια οἱ γυναῖκες* Διγ. Ἄνδρ. 394^{19}· *εἶχες ἀποκοτήσει στὰ φιλιά μας τ' ἄφταιστα, τὰ φιλιά σου κ' ἐσὺ τὰ πονηρὰ ν' ἀνακατώσης* Πιστ. βοσκ. III 3, 304· *τὴ φωτιὰ καὶ τὸ σκοτάδι ἀνάμεσα τσῆ μέρας καὶ τσῆ νύκτας ν' ἀνακατώνη ἀρχίζει* (ἐνν. ἡ αὐγή) Πιστ. βοσκ. I 4, 150· *Ἡ ἄβυσσος ἐξέρασεν πίσσ' ἀνακατωμένην καὶ 'πύριν βρέχει οὐρανὸς μὲ 'στίαν ἀφτουμένην* Χούμνου, Π.Δ. Χ 39· πβ. *ἀναδεύω* 1, *ἀνάκατος* 1· **α**[2]) νοθεύω: *γιάντα τὰ περασμένα μου πάθη μου καινουργιώνεις καὶ τὴ χαρὰ ὁποὺ μ' ἄξωσες περίσσα ἀνακατώνεις;* Στάθ. Β′ 18· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) φέρνω σὲ ἐπαφή, σὲ ἐπικοινωνία (Πβ. Σοφιαν., Παιδαγ., Legr., 118): *Ἐτύχαινε σὰν ἤκουσε πὼς εἶμ' ἐπά, νὰ φύγη, ὄχι ν' ἀνεκατώνεται καὶ μετὰ μὲ νὰ σμίγη* Ἐρωτόκρ. Β′ 802· *ἐχώθης σ' ἐκεῖνον τὸν εὐγενικὸν χορὸν κι' ἀνακατώθης ἀνάμεσα σ' ἀρχοντικὰ κοράσια τιμημένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [422]· **γ**) (προκ. γιὰ πράγματα) φέρνω σὲ συνάφεια: *καὶ ἀνεκατώθην τὸ αἷμα του μὲ τῶν πολλῶν τὸ αἷμα* Θρ. Κων/π. διάλ. 18· *αὐτὴ καὶ ἀνακάτωσεν ἅπάσας τὰς αἱρέσεις* Ἱστ. Βλαχ. 2731. **3**) Ζυμώνω (Πβ. τὸ ἀρχ. *φύρω* = ζυμώνω): *πίτες λιπανάβατες ἀνακατωμένες μὲ τὸ λάδι* Πεντ. Λευιτ. II 4. **4α**) (Προκ. γιὰ ἄψυχα) μπερδεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3, Δημητράκ. στὴ λ. 3): *οἱ κλάδοι τῶν δένδρων ἀνακατώνουνταν ἀπ' ἀλλήλων, τῶν δὲ φύλλων αἱ συμπλοκαὶ ἔκαμναν ἐπάνωθεν οὐρανὸν* Διγ. Ἄνδρ. 398^{13}· **β**) (προκ. γιὰ ζητήματα): *τὰς ὑποθέσεις ὁποὺ ἦσαν ἀνακατωμέναι τὰς ἔγραψεν κατὰ τάξιν* Βακτ. ἀρχιερ. 212. **5**) Στενοχωρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *τὴν ἀνακάτωσεν ἡ ἄμετρή μου πρίκα* Ἐρωφ. Δ′ 167· *Σήμερα θύμηση πρικιὰ μηδὲν ἀνακατώση τὸ στῆθος σου* Ροδολ. Γ′ [239]· *βλέπομεν λοιπὸν τὴν κοσμικὴν τὴν πλάση τὴν πᾶσαν ὥραν καθενὸς τὸ ριζικὸ ν' ἀλλάσση καὶ μετ' αὐτὸ τὸ μπέρδεμα ἀνακατώνομάστε* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 225· *Ὅλη ἀνακατωμένη καὶ μὲ βαρὰν καρδιά 'θελα κινήσει* Πιστ. βοσκ. III 7, 5· *Καὶ πλήσια ἀνακατώνομαι κι' ὅλονε μὲ συγχύζει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [985]· *Ἀφέντη, πρᾶμα ἐγνοιανὸ πολλὰ μ' ἀνεκατώνει* Ἐρωτόκρ. Β′ 787. **6**) Ἀναστατώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *Θέλω νὰ τὸν καστιγαρίσω, διατὶ τοῦτος ἀνακατώνει τοὺς ἀνθρώπους καὶ γινίσκονται πολλὰ σκάνταλα* Βουστρ. 540· *Ποιὰ συμφορά, Ἀναστάσιε, τὴν χώρα ἀνακατώνει;* Ζήν. Δ′ 7· *Τότες λουμπάρδες ἀκούσανε κι' ὅλοι ἀνακατωθῆκαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 324^{9}· *ὄντε βροντᾶ κι' ἀφρίζη 'ς καιρὸ π' ἀνεκατώνεται μὲ ταραχὴ μεγάλη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1113· *Τὴν... φωνὴν τοῦ Μεεμέτη* (παραλ. 1 στ.) *νὰ τὴν καταπατήσουσι κάτω χαμαὶ κειμένην, διότι ἀνακάτωσεν ὅλην τὴν οἰκουμένην* Ἱστ. Βλαχ. 2731. Πβ. *ἀναγέρνω* 2, *ἀναδεύω* 2, *ἀνακάτωμα(ν)* 1, *ἀνακάτωσις -ση* 1. Συνών. *ἀναμιγίζω, ἀναμίγω* Β1β. **7**) Ἔρχομαι σὲ ἐρωτικὴ συνάφεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α6· πβ. καὶ τὸ *θνητῇ θεὸς χρῄζων μιγῆναι* Αἰσχ., Προμ. 737): *νὰ σμίξω, ν' ἀνακατωθῶ, μιὰ σάρκα νὰ γενοῦμε καὶ δυὸ ψυχὲς πασίχαρες σ' ἕνα κορμὶ νὰ μποῦμε* Πανώρ. Β′ 313. **Β′** Μεταφ. **1**) Διερευνῶ, «σκαλίζω» (κάτι): *λοιπὸν τὸ περὶ τῆς συνόδου μελέτα μὲν αὐτὸ καὶ ἀνακάτωνε, καὶ μάλισθ' ὅταν ἔχῃς*

χρείαν τινὰ φοβίσαι τοὺς ἀσεβεῖς Σφρ., Χρον. μ. 58^{24}. **2α**) (Προκ. γιὰ τόπο) φέρνω ἐπάνω κάτω, διατρέχω, περιηγοῦμαι: *Ἕξι ἀδερφοὺς ὡσὰν ἐμὲ ἔχω τριγύρου γύρου* (παραλ. 1 στ.)· *τὴν Ἴδα ὅλη δύνουνται ζιμιὸ ν' ἀνακατώσου* Πανώρ. Β′ 117· **β**) (ἀμτβ.) μετακινοῦμαι ἀναζητώντας: *ηὗρες τὸν τάφον εὔκαιρον κ' ἐστράφης εἰς τὴν χώρα. Κλαίγοντα ἐνεκάτωσες νά 'βρῃς τοὺς ἀποστόλους* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{139}. Πβ. *ἀναγέρνω* 1. **3**) Προκαλῶ σύγχυση, συγκινῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *ἔκραξεν τὸ ὄνομά της Βαβέλ, ὅτι ἐκεῖ ἀνακάτωσεν ὁ Κύριος τὴ γλώσσα ὅλης τῆς ἠγῆς* Πεντ. Γέν. XXII 4· *τούτη λιγάκι μόνο ἡ ἄργητά της τὸ νοῦ μου ἀνατώνει* Πιστ. βοσκ. III 5, 313. **Γ′** Μέσ. **1**) Ἀναμειγνύομαι (σὲ κάτι), ἐπεμβαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β4): *κανένα σου ἐπίσκοπον μὴ τὸν χειροτονήσῃς μὲ δῶρα, μὲ ἀργύρια καὶ μὲ τὴν σιμωνία· μηδὲ ν' ἀνακατώνεσαι, ὅτ' εἶναι ἁμαρτία* Ἱστ. Βλαχ. 1860· *Εἰς τ' ἄρματα τοὺς ἔβλεπες πολλὰ 'νακατωμένους* Θησ. ΙΑ′ [82^{6}]. **2**) Συγκρούομαι (πβ. καὶ τὸ *μιγῆναι ἐν δαΐ* Ἰλ. Ξ 386): *Καὶ νὰ μοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς χάρην καὶ νὰ σμιχθοῦμεν μ' αὐτὸν τὸν Πιαλὲ πασιὰ καὶ ν' ἀνακατωθοῦμεν* Ποίημ. Ἀλ. Κύπρ. 1747· *ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἄτακτοι σὰν ὄρνιθες ἐμπῆκαν μὲ τοὺς καλοὺς Χριστιανοὺς καὶ ὅλ' ἀνακατωθῆκαν* Ἀχέλ. 2505· *Νὰ βλέπουνε τὰ μάτια μου νά 'ναι ἀνακατωμένα τὰ δυὸ φουσάτα νὰ κολλοῦ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 432^{25}. Συνών. *ἀνασμίγω* Β. **3**) Κάνω φασαρία συζητώντας: *καὶ ἀνακατώθησαν μεσόν τους καὶ ἐπέψαν τὸν σὶρ Ἀντώνη Καντέλη νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ρήγα* Μαχ. 552^{32}.

ἀνακατωσιὰ ἡ· *ἀνακατωδία*, Βουστρ. (Σάθ.) 437, 446, 500· *'νακατωδιά*, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 767, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 723 (ἐκδ. *ἀνακατωσιά*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ *ἀνακατώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀναταραχὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Ἀξαπολοῦσιν τὰ λαμπρά, 'νακατωσιὰ ἐγίνη* Θρ. Κύπρ. Μ 723· *οἱ ἄνθρωποι τῆς χώρας δὲν τὸν ἀφῆκαν νὰ μπῆ καὶ εἶπαν του νὰ στραφῆ νὰ φέρῃ τὴν ρήγαινα. Καὶ εἰς τοῦτες τὲς ἀνακατωσίες εἶχεν ἕναν Μένικον Λαχανᾶν* Βουστρ. 500.—Πβ. *ἀνακάτωμα(ν)* 1, *ἀνακάτωσις -ση* 2.

ἀνακάτωσις -ση ἡ, Ἑρμον. (Legr.) Φ 182, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1461, Μαχ. (Dawk.) 302^{12}, Κάτης (Bǎn.) 6, Ἀχέλ. (Pern.) 816, 1129, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 97^{6}, 122^{2}, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α′ 166, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 3, 164, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 165, 177, 191, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [821], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 158^{10}, 169^{4}, 184^{23}, 280^{15}, 281^{9}, 298^{17}, 383^{2}, 387^{3}, 398^{12}, 418^{4}, 521^{20}, 545^{23}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 103^{26}· *ἀνεκάτωση*, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 459, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 2130.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακατώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνακάτωσι*).

1) Ταραχὴ τῶν στοιχείων τῆς φύσης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ., λ. *ἀνακάτωσι* Α2): *Ὡσὰν τὸ μαῦρο νέφαλο . . .* (παραλ. 1 στ.), *φυσᾶ το 'χ τὴν Ἀνατολὴ καὶ πάει το στὴ Δύση, κάνει τ' ἡ ἀνεκάτωση νὰ βρέξῃ νὰ χιονίσῃ* Ἐρωτόκρ. Β′ 2130. Πβ. *ἀνακατωμὸς* 1. **2**) Ἀναταραχή, ἀναστάτωση, σύγχυση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *νὰ πιάσουν ὅλοι τ' ἄρματα κ' οἱ Τοῦρκοι ἔχουν νά 'ρθουν. Κ' ἐγίνη ἀνακάτωση σ' ὅλους κ' ἐραζονάραν κ' ἐκλαίγασι πολλότατοι κ' εἴχασι πλήσι' ἀντάραν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 184^{23}· *πιάνει στὴν ἀνακάτωση συχνιὰ τῶ νιῶ ἡ ἀγάπη* Ἐρωφ. Α′ 166· *Θεωρώντα ὁ ἀμιρὰς . . . πὼς ἡ Κύπρος εὑρίσκεται εἰς μεγάλην ἀνακάτωσην ἐγύρεψε νὰ πάρῃ τὴν χώραν του* Μαχ. 302^{12}· *θέλει τοὺς κακοφανῆ καὶ θέλει γίνει ἀνακάτωσις* Σουμμ., Ρεμπελ. 165. Πβ. *ἀναβουβάρισμα, ἀνακάτωμα(ν)* 1, *ἀναλοχή, ἀναμιγή, ἀνακατωσιά, ἀνακατώνω* Α6. **3**) Συμπλοκή, μάχη, σύγκρουση (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνακάτωσι* Β6): *ἔπεσαν ἀπὸ τσ' ἄρχοντες τότες ἐκεῖ καμπόσοι μέσα στὴν ἀνακάτωση, ὁπού 'χανε μαλώσει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 169^{4}· *Φωνὲς ἐβγῆκαν παρευθὺς καὶ κλάματα καὶ πόνοι σ' αὐτὴν τὴν ἀνακάτωσην κ' ἕνας τὸν ἄλλ' ἀμπώνει* Δι-

ακρούσ. 103^{26}. Πβ. *ἀνακάτωμα(ν)* 4, *ἀνάμειξι* 3. **4**) Κοινωνικὴ σχέση, συναναστροφὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνακάτωσι* Β4· βλ. Καψ., ΕΕΚΣ 1, 1938, 570): *σύντεκνε πιστὲ τσ' ἀγάπης τσ' ἐδικῆς μας, τυχαίνει σου νὰ χαίρεσαι στὴν ἀνακάτωσή μας* Κάτης 6.

ἀνακατωτὴς ὁ, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXX 35, XXXVII 29.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακατώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀρωματοποιός: *νὰ κάμης αὐτὴν κάπνισμα ἀνακάτωμα κάμωμα ἀνακατωτῆ, ἀνακατωμένο καθάριο ἅγιο* αὐτ. Ἔξ. XXX 35.

ἀνακαχλάζω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 241^{23-4}, Πρέσβ. ἱππ. (Breillat) 135· *ἀνακοχλάζω*, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1997.

Τὸ μτγν. *ἀνακαχλάζω*. Τ. *ἀναχοχλάζω* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *ἀνακοχλάζω*).

1) (Προκ. γιὰ νερὸ) βρίσκομαι σὲ βρασμό: *ταύτας δὲ τὰς πηγὰς ἀνακαχλάζειν εἴποις ἰδὼν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 241^{23-4}· *Πέφυκε σφόδρα καυστηρὸν ὕδωρ ἀνακοχλάζον* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1997. **2**) Ταράσσομαι (ψυχικῶς): *Ἀνακαχλάζει τῷ θυμῷ, σφοδρῶς ἐξαγριοῦται* Πρέσβ. ἱππ. 135.

ἀνάκαψις ἡ, βλ. *ἀνάκαμψις*.

ἀνάκειμαι· ἀπρόσ. *ἀνάκειται*, Σαχλ. (Vitti) Ν 222, 311, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 380, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 189, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 14, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 325, 607.

Τὸ ἀρχ. *ἀνάκειμαι*.

1) Πρόκειται, μέλλεται, εἶναι γραφτό: *τὰ ζάρια μοῦ 'λεγαν κακὸν κι' ἀνάκειται νὰ χάσω* Σαχλ. Α' 189. **2**) Εἶναι ἀνάγκη, ἐπιβάλλεται, πρέπει: *κι' ὁ λογισμός μου βιάζει με κι' ἀνάκειται νὰ γράψω* Σαχλ. Β' 14· *ἀμὴ ὅπου πλέει εἰς τὴν θάλασσαν ἀνάκειται νὰ μάθη νὰ πλέη καὶ αὐτὸς τὴν θάλασσαν* Σαχλ., Ἀφήγ. 325.

ἀνακείτομαι, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 313.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀνάκειμαι* (*κεῖμαι*) μεσν. *κείτομαι* κατὰ τὸ *θέτομαι* Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 316 κέ.).

Εἶμαι ἐκτεθειμένος, ἐξαρτῶμαι ἀπὸ τὴ θέληση, ἀπὸ τὴν ἐξουσία κάποιου (πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀνάκειμαι* II 1): *στὰς χεῖρας μου ἀνακείτονται πῶς νὰ τὰ διασώσω* (ἐνν. *ὅλα τὰ φουσάτα*) ὅ.π.

ἀνακεφαλίζω, Ἀχιλλ. (Haag) L 645, 900.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *κεφαλίζω*, ποὺ ἀπὸ τὸ οὐσ. *κεφαλή*. Ὁ τ. *'νεκεφαλίζω* ἀπὸ τὸν τ. *'νὲ* τῆς *ἀνὰ* (Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 68). Ἡ λ. ἤδη στὸν Καλλίνικο Μοναχὸ (Lampe, Lex.) καὶ σὲ Δημ. βυζ. ᾆσμ. (Πολ. Ν.) 631, 10β. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ὑψώνω, ἀνορθώνω τὸ κεφάλι (Πβ. ὅμως καὶ τὴν προχωρημένη σημασ. στὸν Καλλίνικο Μοναχό, ὅ.π. καὶ Δημ. βυζ. ᾆσμ., ὅ.π. Βλ. καὶ Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 205 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 329. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *. . . ρίκτει καὶ τὸ στεφάνιν κ' ἐκεῖνος τὸ ἐδέχτηκεν κ' ἐκατεφίλησέν το, ἕτοιμ' ἀνεκεφάλισεν καὶ λέγει της τῆς κόρης* αὐτ. 900. Πβ. *ἀναβλεμματίζω* α, *ἀνακεφάλιστος*· **β**) ὑψώνω καὶ κάμπτω πρὸς τὰ πίσω τὸ κεφάλι, λιποθυμῶ (πβ. Δημ. βυζ. ᾆσμ., ὅ.π. καὶ Ἀχιλλ., Hess., Ν 897: *ὀλιγοθύμησεν*): *. . . καὶ ἐνθυμήθη τὴν κόρην, γοργὸν ἐνεκεφάλισεν* (ἔκδ. *ἐνεγκεφάλισεν*· χφ. *ἐνεκεφάλισεν*· βλ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 205) *καὶ εἰς τὴν κλίνην πέφτει* αὐτ. 645. Πβ. *ἀναισθητῶ* 1α.

ἀνακεφάλιστος, ἐπίθ., Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 340^{1-2}.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακεφαλίζω* (βλ. ὅμως καὶ Ξανθ., B-NJ, 2, 1921, 205).

Ποὺ ἔχει ὑψωμένο τὸ κεφάλι (βλ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 205): *Καὶ ὡς τεθῶσι τὰ σώματα αὐτῶν* (δηλ. *τῶν βουλκολάκων*) *εἰς τοὺς τάφους, οὐχ εὑρίσκουσιν αὐτὰ ὡς ἐτέθησαν,. . . ἀλλὰ τὰ μὲν πλάγια, τὰ δὲ τελέως ἐπίκωπα, τὰ δ' ἄλλα πάντα ἀνακεφάλιστα, ὥσπερ ἐπ' οὐδὲν καθεύδοντα* ὅ.π.—Πβ. *ἀνακεφαλίζω* 1α.

ἀνακέφαλος, ἐπίθ., [Προσθήκη στὸ ἄρθρο *ἀκέφαλος*], Μαχ. (Dawk.) 376^{33}, 384^{3}, 452^{30}.

Ἀπὸ τὸν τ. *ἀνα-* τοῦ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *κεφαλή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β' 446.

α) Χωρὶς ἀρχηγὸ (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀκέφαλος* 1): *Ἦλθες νὰ πλανέσης τὸν ἀφέντην μας τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμόχουστον καὶ νὰ ἔλθουν οἱ Γενουβῆσοι νὰ μᾶς εὕρουν ἀνακεφάλους, νὰ μᾶς κουρσέψουν* Μαχ. 384^{3}· **β**) ποὺ δὲν ἔχει ὁδηγό, κηδεμόνα, ἀπροστάτευτος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., ὅ.π.): *Τότες ἐπῆραν τὸν ρὲ Πιὲρ μετά τους ὡς γιὸ νὰ εἶχεν εἶσταιν σφακτὸ. . . τὸ ὀρφανόν, τὸ ἀνακέφαλον* Μαχ. 452^{30}.

ἀνακήρυξις ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5593, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 677.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνακήρυξις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δημόσια προσφώνηση (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex.): *ἐπίπροσθεν ἐτίθετο πάντας τοῦ Κωνσταντίνου ἐν ταῖς ἀνακηρύξεσιν, ἐν γράμμασιν, ἐν θρόνοις* Μανασσ., Χρον. 5593. **2**) (Προκ. γιὰ στράτευμα) ἐπιθυμία ποὺ δηλώνεται μὲ φωνές: *ὁ βασιλεὺς βουλόμενος τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι τοῦ πλήθους ἀνακήρυξιν βούλεται θεραπίσαι* Ριμ. Βελ. 677.

ἀνακηρύττω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 182^{25}, Φλώρ. (Κριαρ.) 1112, Λίβ. (Μαυρ.) P 956, 986, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1219, Esc. 2324, Λίβ. (Wagn.) Ν 2095, 2934· *ἀνεκηρύττω*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2366.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακηρύσσω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. γιὰ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες) ἐπευφημῶ (μαζὶ μὲ ἄλλους) γιὰ νὰ ἐκδηλώσω τὴ χαρὰ καὶ τὴν ἱκανοποίησή μου (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., Steph., Θησ.): *Ἤκουσαν, εὐχαρίστησαν Χρυσὸν τὸν βασιλέα· ἀνευφημίζουν δεύτερον, τρανῶς ἀνακηρύττουν* Λίβ. P 986. **2**) Ἀναγορεύω (κάποιον) βασιλέα, ἄρχοντα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 5. αἰ. μ.Χ., Sophocl.): *Ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς ἀπὸ τὸ πλῆθος ὅλον* Λίβ. Sc. 1219· *Στέμμαν βασιλικότατον ἐνόμιζον, υἱέ μου, νὰ σὲ φορέσω, βασιλιὰν νὰ σὲ ἀνακηρύξω* Φλωρ. 1112· *Χώρας μεγάλης δέσποιναν σὲ θέλω ἀνακηρύξει* Λίβ. Ν 2934. Πβ. *ἀναγορεύω* 1. **3**) Ὀνομάζω, χαρακτηρίζω, διαλαλῶ (Πβ. τὴ σημασ. «διαπομπεύω» στὸ Λέοντα Χοιροσφάκτη, Κουκ., ΒΒΠ Γ', 186 σημ. 4): *ξυγκοιμηθήσομαι τῇ παρθένῳ καὶ νήδυμον τὸν ὕπνον ἀνακηρύξω ποιητικῶς* Μακρεμβ., Ὑσμ. 182^{25}.

ἀνακινῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5944, Λίβ. (Lamb.) Ν 372, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 597· *ἀνακουνῶ*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [1387].

Τὸ ἀρχ. *ἀνακινῶ*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἐνεργ. μτβ. **1**) Κινῶ, μετακινῶ (προκ. γιὰ κίνηση ἀπὸ κάτω πρὸς ἐπάνω) (Πβ. τὴν ἀρχ. καὶ τὴν ἤδη μεσν. σημασ., Steph. Θησ., καὶ τὴ σημερ., ΙΛ, λ. *ἀνακινῶ* 1): *μιὰ δέμπλα νὰ ξεσκίσω θέλ' ἀπὸ τοῦτο τὸ δεντρόν, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ βγάλω ἐτοῦτο τὸ πολλὰ βαρὺ χαράκι τὸ μεγάλο· ἐτούτη εἶν' πολλὰ καλὴ γιὰ νὰ τ' ἀνακουνήσω* Σουμμ., Παστ.

φίδ. Γ' [1387]. **2**) Παρακινῶ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Steph., Θησ.): *Καὶ γὰρ ἀνακινήσασα* (ἐνν. ἡ *Τύχη*) *πρὸς τὴν ἀποστασίαν Βάρδαν* Μανασσ., Χρον. 5944. **B'** Μέσ. **1**) Κινοῦμαι (προκ. γιὰ ἔμψυχα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ ἄψυχα): *ἔμψυχος ἦτον, ἔλεγες, ζῇ καὶ ἀνακινεῖται* Λίβ. Ν 372. **2**) (Προκ. γιὰ διήγηση) μεταφέρομαι ἀπὸ ἕνα θέμα σὲ ἄλλο: *Οὐ δύναμαι καταλεπτῶς ὡς ἄπειρος γραμμάτων δημηγορεῖν τε καὶ λαλεῖν βασιλικῶν πραγμάτων· καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ παύω κι' ἀνακινοῦμαι εἰς τὴν τοῦ Πώγωνος φυγήν· ὡς οἶδα* (ἔκδ. *εἶδα*· διορθώσ.) *διηγοῦμαι* 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 597.

ἀνακλαίω· μτχ. *ἀνακλαημένος*, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 25, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Α' 623.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακλαίω*. Ἡ μτχ. *ἀνακλαημένος* καὶ σήμ. στὴν Κρήτη καὶ στὴ Ζάκυνθο (ΙΛ).

Ἡ μτχ.= ποὺ ἔκλαψε πρὶν ἀπὸ λίγο καὶ ἔχει ἀκόμη ὑγρὰ τὰ μάτια του (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *βρίσκει τὴ νοικοκυρὰ καὶ κλώθει ἀνακλαημένη* Πανώρ. Β' 25.

ἀνάκλησις ἡ, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 285, Διήγ. Βελ. (Cant.) 556, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Legr.) 861, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 347, 348, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 996, Εἰς Θεοτ. (Κακ.) 102, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 241^{26}, 437^{11}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάκλησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

1) 'Επάνοδος, ξαναγύρισμα (τῶν καλῶν), εὐτυχία: *ποτὲ ὁμόνοιαν οἱ Ρωμαιοί, ποτὲ μοναυθεντίαν, ποτὲ καλῶν ἀνάκλησιν δὲν ἠμποροῦν νὰ δοῦσιν* Διήγ. Βελ. 556. **2**) Βοήθεια: *ἕτερα κάστρα ἐποιήσασιν . . . λαβόντες τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐκλαμπροτάτης ἡμῶν αὐθεντίας* Χειλᾶ, Χρον. 347. **3**) Διάδοση (γεγονότος), διαλαλημός: *νὰ γενῇ ἀνάκλησις τοῖς Χριστιανοῖς τῆς Δύσης* Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 861.

ἀνακλίνω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6437, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 728.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακλίνω*.

α) (Μτβ.) ξαπλώνω: *'Εν τῷ λειμῶνι τῷ τερπνῷ ἑαυτὸν ἀνακλίνας* Διγ. Gr.VI 728· **β**) (ἀμτβ.) πέφτω, ξαπλώνω: *ὑπώπτευε μὴ δεύτερον πρὸς λέχος ἀνακλίνῃ* Μανασσ., Χρον. 6437.

ἀνακλῶ· *ἀγκλῶ*, Διγ. (Καλ.) Esc. 1136.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακλῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ συγκ. τῆς *ἀνὰ* στὸν τ. *ἀγκλῶ* βλ. Κουκ., 'Αθ. 43, 1931, 71 σημ. 1.

ἀνακομίζω, Δούκ. (Grecu) 141^{7}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 566, 953, 1631.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακομίζω* (Καὶ οὐσ. *ἀνακόμισις*, Vita di Sant' Elia, ἔκδ. Rossi Taibbi, 1608, = μετακομιδὴ ὀστῶν· στὴ Σούδα: *ἄνοισις, ἀνακόμισις*).

1) Μεταφέρω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Preisigke - Kiessling στὴ λ. 1): *ἀπὸ τὴν 'Αλεξάνδρειαν ἦραν αὐτὴν μακρόθεν· καὶ δὴ ἀνακομίσαντες κατέθεντο ὑπτίαν* Παΐσ., Ἱστ· Σινᾶ 1631. **2**) Φέρνω ἐπάνω: *θυρίδιον ὑπάρχει . . . ἐξ οὗ ἀνακομίζουν κατ' ἀριθμὸν τὰ βρώματα* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 953. **3**) (Προκ. γιὰ ὀστᾶ) μεταφέρω ἀπὸ τὸν τάφο (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1 C): *τὰ ὀστᾶ τοῦ Παγιαζὶτ . . . ἀνακομίσας ἐκ τοῦ τάφου πυρὶ παρέδωκε* Δούκ. 141^{7}.

ἀνακόμπωμα τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 186.

'Απὸ τὸ *ἀνακομπώνω*. Τ. *ἀνακούμπωμα* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, καθὼς καὶ ἄλλοι τ. ἀλλοῦ (ΙΛ, λ. *ἀνασκούμπωμα*).

'Ανασήκωμα τῶν μανικιῶν, ἀνασκούμπωμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνασκούμπωμα*

1): *καὶ ἀπαλαρέα μουχρούτινον γλυκὺν κρασὶν ἐπάνω καὶ ἀνακομπώματα τραγὰ καὶ βλέπε τότε βούκκας* ὅ.π.

ἀνακομπώνω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 331, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 66, Μαχ. (Dawk.) 400^{6}· *ἀναμπουκώνω*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 542^{11}· *ἀνασκουμπώνω*, Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 96, Πουλολ. (Ζώρ.) 'Αθ. 97, Πουλολ. (Krawcz.) 103, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 291, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 64.

'Απὸ τὸ μεσν. *ἀνακομβῶ* (βλ. Κουκ., ΒΒΠ B^{2} 55-6 καὶ L-S, λ. *ἀνακομβόομαι*), ποὺ ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *κομβῶ*<*κόμβος*. Ὁ τ. *ἀναμπουκώνω* ἀπὸ ἀντιμετάθεση. Ὁ τ. *ἀνασκουμπώνω* μὲ ἀνάπτυξη σ ἀπὸ ἐπίδραση συγγενῶν ρ., λ.χ. τοῦ *ἀνασηκώνω* (βλ. καὶ Παντ., B-NJ 6, 1927/8, 402). Γιὰ τ. *ἀνασκομπώνω* πβ. *ὁλοανασκομπωμένος*. Οἱ τ. *ἀναμπουκώνω* καὶ *ἀνασκουμπώνω* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνασκουμπώνω*).

1α) Τραβῶ πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ δένω: *ἐννοιάστην νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπὲ τὴν φυλακήν. . . κ' ἐνακόμπωσεν ψηλὰ τὰ σίδερα καὶ ἔβαλεν τὰ 'ποδήματα κ' ἐκατάδησέν τα* Μαχ. 400^{6}· **β**) ἀνασηκώνω τὰ μανίκια ἢ τὸ ἄκρο τοῦ φορέματός μου (γιὰ νὰ ἐκτελέσω μιὰ ἐργασία) (Πβ. L-S Κων/νίδη, λ. *ἀνακομβόομαι*· βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 238· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνασκουμπώνω* 1): *ἔπλυνε τὸ μαντίλι της κ' εἶχε ἀνασκουμπωμένα τὰ χέρια τσῃ κ'· ἐλάμπασι σὰ νά ἦταν μαρμαρένια* Κατζ. Α' 291. Συνών. *ἀνακωλώνω*. Πβ. *ἀνασκεπάζω* Αβ. **2**) (Μέσ.) προετοιμάζομαι, λαβαίνω τὰ μέτρα μου, βάζω τὰ δυνατά μου, κάνω κάθε δυνατὴ προσπάθεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνασκουμπώνω* 2α, β): *'Αφότου φθάσῃ ὁ πειρασμός, τὸ πόθεν μὴ γυρεύῃς* (παραλ. **1** στ.), *ἀνακομπώσου, δέξου τον καὶ ὡς δύνῃ δούλευσέ τον* Γλυκᾶ, Στ. 331· *Καὶ ἔτσι βλέποντας ἐμεῖς . . . τὸ πῶς . . . πλέον ἐβγαμὸν δὲν ἔχουν . . . ἀνασκουμπωθήκαμε καὶ οἱ τρεῖς . . . καὶ ἐμαζώναμεν ἡμεῖς τὰ ἄσπρα* Συναδ., Χρον. 64· *ἀνάθεμά με, βασιλεῦ, ὅταν στραφῶ καὶ ἰδῶ τον τὸ πῶς ἀνακομπώνεται κατὰ τῆς μαγειρίας* Προδρ. IV 66.

ἀνακόπτω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5017, Ἱερακοσ. (Hercher) 435^{13}· *ἀνακόφτω*, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 5085· *ἀνασκόφτω*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5085.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακόπτω*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνασκόφτω* βλ. Παντ., B-NJ 6, 1927/8, 402. 'Εσφαλμ. ἡ γνώμη τοῦ Schmitt, Χρον. Μορ., Γλωσσ., λ. *ἀνασκόπτω*. Ὁ τ. καὶ σήμ. στὴν Κορσική (ΙΛ, λ. *ἀνακόφτω*).

1) Σταματῶ, συγκρατῶ, ἐμποδίζω (κάποιον ἢ κάτι) (Πβ. L-S στὴ λ. III· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1, 2): *'Ηθέλησεν ὁ πρίγκιπας νὰ δράμῃ εἰς τοὺς Ρωμαίους καὶ ἄλλοι τὸν ἀνάκοψαν καὶ ἐμποδίσασίν τον* Χρον. Μορ. P 5085· *τοὺς τῶν δακρύων ὀχετοὺς εὐτέχνως ἀνακόπτει* Μανασσ., Χρον. 5017. **2**) Χτυπῶ, ἀνακατεύω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II 3): *μίξας τῷ δροσάτῳ φύλλον ἰνδικὸν σεσησμένον καὶ βούτυρον ἀνακόψας εἰς δέρμα μυὸς μικροῦ ἔμβαλε* Ἱερακοσ. 435^{13}.

ἀνακουμπίζω, Πεντ. (Hess.) Γέν. XVIII 4, 5, "Εξ. XXIX 15, Λευιτ. I 4, III 2, 8, 13, IV 4, 15, 24, 29, 33, XVI 21, XXIV 14, 'Αρ. XXVII 18, 23, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 124.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀκουμπίζω*.

A' (Μτβ.) βάζω, τοποθετῶ (κάτι κάπου): *καὶ νὰ ἀνακουμπίσῃ τὸ χέρι του ἰπὶ κεφάλι τοῦ ριφιοῦ* Πεντ. Λευιτ. IV 24. Πβ. *ἀκουμπίζω* B2. 'Ιδιάζ. χρ.: *ἀνακουμπίζω τὴν καρδιά μου* = τρώγω: *καὶ νὰ πάρω κομμάτι ψωμὶ καὶ ἀνακουμπίσετε τὴν καρδιά σας* Πεντ. Γέν. XVIII 5. **B'** ('Αμτβ.) ξαπλώνω, ξεκουράζομαι: *σὲ στρῶμα φτωχικὸ ν' ἀνακουμπίσῃς* Βοσκοπ. 124· *πλύνετε τὰ ποδάρια σας καὶ ἀνακουμπίσετε κατωθιὸ τὸ δέντρο* Πεντ. Γέν. XVIII 4. Πβ. *ἀκουμπίζω* A1α.

ἀνακουμπιστήρι τό, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXI 19.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ἀκουμπιστήρι*.

Στήριγμα· μπαστούνι: *ἂν σηκωθῇ καὶ πορπατήξῃ ὄξω ἰπὶ τὸ ἀνακουμπιστήρι του* ὅ.π.

ἀνακουνῶ, βλ. *ἀνακινῶ*.

ἀνακούρκουδα, ἐπίρρ., Συναξ. γαδ. (Wagn.) 297.

Ὀρθῶς ὁ Κοραῆς, Ἄτ. Δ′ 11, τὸ συνδέει μὲ τὸ *κλωκυδὰ* τοῦ Ἡσυχ., ποὺ ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ὀκλαδόν*. Βλ. ἐπίσης καὶ Φιλ., Γραμμ. 110. Γιὰ τὶς ἄλλες ἐτυμ. βλ. ΙΛ καὶ Ἀνδρ., Λεξ.

Ὅταν κάθεται κανεὶς «ὀκλαδόν», μὲ λυγισμένα τὰ γόνατα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ κάτσε ἀνακούρκουδα καὶ στὰ ἐμπρός σου σκόπει* ὅ.π.

ἀνακουρκουδοκλανομούστακος, ἐπίθ., Ἀχ. Σπαν. (Legr.) 37[276]· *ἀνακουρδοκλανομούστακος*, Ἀχ. Σπαν. (Legr.) 34[201].

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀνακούρκουδα* καὶ τὸ ἐπίθ. **κλανομούστακος*. Ὁ τ. *ἀνακουρδοκλανομούστακος* μὲ ἁπλολογία.

Ὑβριστικὸς χαρακτηρισμός: *μωρὲ σπανέ, ἀτζάτε, . . . ἀνακουρκουδοκλανομούστακε* αὐτ. 37[276].

ἀνάκουτα, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 208, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνάκατα*.

ἀνακουφίζω, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 646, Λίβ. (Wagn). N 2587.

Τὸ ἀρχ. *ἀνακουφίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπαλλάσσω κάποιον ἀπὸ ψυχικὸ βάρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *νὰ ποίσω τίποτε εἰς αὐτὸν νὰ τὸν ἀνακουφίσω ἀπὸ τὰ δυστυχήματα τῶν παραπίσω χρόνων* Λόγ. παρηγ.L 646.—Συνών. *ἀλαφραίνω* Α1β, *ἀλαφρώνω* Α1γ, *ἀναπαύω* Α1β, *δροσίζω*. Πβ. *ἀνασαίνω* Α2.

ἀνακουφισμὸς ὁ, Λίβ. (Μαυρ.) P 358, Λίβ. (Lamb.) Esc. 105, N 496.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακουφίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ ψυχικὸ βάρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ὡς διὰ παρηγορίαν μου καὶ διὰ ἀνακουφισμόν μου λόγους νὰ ἐμπαίζῃ ἐρωτικοὺς καὶ ἄλλα νὰ μὲ θέτῃ καὶ ἔμνοστα λόγια νὰ λαλῇ, μὴ νὰ μὲ μεταφέρῃ* αὐτ. 496.—Συνών. *κουφισμός*.

ἀνακουφώνω, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 165[19], 274[5], 480[4].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *κουφώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σκάβοντας ἀπὸ κάτω κάνω κάτι κοῖλο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Κι᾿ ὁλημερνὶς ἐσκάπτανε, τὴν γῆν ἀνακουφώνουν, τέχνες μὲ τρύπες κάμνουσι καὶ στὰ φορτιὰ σιμώνουν* αὐτ. 274[5].

ἀνακόφτω, βλ. *ἀνακόπτω*.

ἀνακοχλακίζω, βλ. *ἀναχοχλακίζω*.

ἀνακράζω, Σπαν. (Hanna) V 87, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ϛ′ 29, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 212[30-1], Διγ. (Mavr.) Gr. II 239, Διγ. (Καλ.) A 353, Βέλθ. (Κριαρ.) 751, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 7353, 7390, 7396, 7410, 7493, 7499, 7574, 8175, 9058, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 278, 7596, Ἀπολλών. (Janss.) 154, 376, 702, Λέοντ. Αἰν. (Legr.) I 110, Χρησμ. (Trapp) I[118],

Θησ. (Βεν.) Η′[99[7]], Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) IV 70, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Καχ.) 1[152,223], 7[57], Ἰμπ. (Legr.) 310, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 1372, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 206, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [1287].

Τὸ ἀρχ. *ἀνακράζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτεχν. καὶ ἰδιωμ. (ΙΛ).

1) Φωνάζω (κάτι), λέγω: *διὰ νὰ ἀφκραστῇς μετὰ κεινοὺς τὰ ἔχω ν᾿ ἀνακράξω* Χρον. Μορ. H 7410· *«ἄκουσέ μου, παιδάκι μου», τοῦτα τῆς ἀνακράζει* Ἰμπ. 310. **2**) Διεκδικῶ: *εἰς φυλακὴν ἐκρατιέτον κι᾿ οὐδὲν ἠμπόρει τοῦ νὰ ἐξέβῃ . . . διὰ νὰ ἔλθῃ ἀνακράζοντα τὸ ἰγονικὸν Ἀκόβης* Χρον. Μορ. H 7493. **3**) Κάνω ἔφεση (νομ.) (βλ. Ζέπο, ΕΕΒΣ 18, 1948, 210 καὶ Ἀδαμαντίου, ΔΙΕΕΕ 6, 1902/6, 461, 524, 544): *ἡ ὑπόθεσις τῆς Ἄκοβας, νὰ μὴν τὴν ἀνακράξῃ στὴν κούρτην γὰρ τοῦ πρίγκιπος ἐκείνου τοῦ Μορέως* Χρον. Μορ. H 7390. Πβ. *ἀνάκραξις* 3. **4**) Καταγγέλλω: *τοὺς καμπίτας τοὺς κράζουν εἰς πόλεμον τοῦ φόνου . . . ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἡ αὐλὴ νὰ φᾷ καὶ νὰ πιῇ* (ἔκδ. *πῆ*· διορθώσ.) *μέχρι μ′ ἡμέρας, ἐὰν ἐτεσαῦτα τὸ ἀνέκραξαν ἐκεῖνον τὸ κράξιμον* Ἀσσίζ. 212[30-1]. **5**) Καλῶ κοντά μου (κάποιον) (πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Μυρτίνε, ἀνάκραξέ τονε μ᾿ ἐσένα νὰ θελήσῃ . . . νὰ πολεμήσῃ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [1287]· *. . . νὰ τὸν ζητήσῃ* (δηλ. *τὸν λίζιο*) *ὁ ἀφέντης του καὶ νὰ τὸν ἀνακράξῃ* Χρον. Μορ. H 7574· *ὅταν σὲ ἀνακράζουσιν καὶ θέλουν σε δι᾿ ἀφέντην* Χρον. Μορ. P 278. Πβ. *ἀνακαλῶ* Αβ. **6**) Προσκαλῶ: *μηδὲ εἰς κάλεσμαν ποτέ, ἂν οὐδὲν σὲ ἀνακράξουν* Σπαν. V87. Συνών. *ἀνακαλῶ* Αα. **7**) Ἐπικαλοῦμαι: *τὸν Ἔρωταν ἀνέκραξε, στὸν πόθο παραδόθη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1372· *καὶ τ᾿ ὄνομά μου ἀνάκραζε λυπητερὰ εἰς ἐκεῖνο* Στάθ. Γ′ 206. **8α**) Ἐπιζητῶ, ἐπιθυμῶ: *πλεονέκται καὶ δυνάσται ἀνακράζουν νὰ τὴν φᾶσιν* Λέοντ., Αἰν. I 110· **β**) ἐπιζητῶ, ἀκολουθῶ: *πάσα ποτάμιν ξέχωρα τὸν δρόμον του ἀνακράζει* Χούμνου, Π.Δ. IV 70.

ἀνακράξιμον τό, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 345[19].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνακράζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμον*.

Ἀναβολή, προθεσμία (Βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β′ 447): *ἡ κρίσις νὰ τῆς δώσῃ καιρὸν ιε′ ἡμέρες . . . μετὰ ταῦτα ἐντέχεται νὰ τῆς δώσου ἕτερον ἀνακράξιμον, τὸ λέγεται ρεσπίτ, ἕνα χρόνον καὶ μία ἡμέραν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνάκραξις* 3.

ἀνάκραξις -ξη ἡ, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 7355, 8940, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 344[17], Κορων., Μπούας (Σάθ.) 134, Δωρ. Μον. (Buchon) XXII.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακράζω*.

1) Πρόσκληση: *Κι᾿ ἀκούων τὴν ἀνάκραξην ποὺ κάμνει ὁ βασιλέας* Κορων., Μπούας 134· *διὰ τὴν ἀγάπην σου κ᾿ εἰς τὴν ἀνάκραξήν σου ἦλθαν ἐτοῦτοι μετ᾿ ἐμὲ ἐδῶ διὰ τὴν τιμήν τους* Χρον. Μορ. H 8940. Πβ. *ἀνακράζω* 6. **2**) Ἔκκληση, ἔφεση (νομ.): *ἀνάκραξεν κ᾿ ἐζήτησεν τὸ κάστρον τῆς Ἀκόβου* (παραλ. 1 στ.). *Ἐποίησε γὰρ τὴν δεύτερην ἀνάκραξην καὶ τρίτην* Χρον. Μορ. H 7355. Πβ. *ἀνακράζω* 3. **3**) Ἀναβολή: *τὸ δίκαιον τῆς κρίσης ἀποὺ τους βάλλου εἰς ἀνάκραξην, τὸ λέγεται εἰς ρεσπίτ, διατὶ οἱ κριτάδες δὲν ἠμποροῦν νὰ συμπάψουν ὅλοι ἀντάμα* Ἀσσίζ. 344[17]. Πβ. *ἀνακράξιμον*.

ἀνακρατορία, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 1e (κριτ. ὑπ), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνακτορία*.

ἀνακρατῶ, Λίβ. (Μαυρ.) P 1256.

Τὸ μτγν. *ἀνακρατῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Κρατῶ (βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 75): *σηκώνομαι ὁλοσόβαρος, ἐβγαίνω ἀπὸ τὴν πόρταν, ἀνακρατῶ πεντόσχοινον καὶ ἱστήκομαι ἐννοιασμένος* ὅ.π.—Πβ. *βασταίνω, βαστῶ*.

ἀνακράτως, Ἑρμον. (Legr). Λ 236, Φ 195, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνὰ κράτος*.

ἀνακρεμάζω, Φυσιολ. (Zur.) XLVI^{5}, Φυσιολ. (Pitra) 362^{8}· *ἀνακρεμνάζω*, Φυσιολ. (Zur.) XLVI$^{1-2,2-3,4}$.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνακρεμῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-άζω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Φυσιολ. (Karn.) Μ 32^{5} καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνακρεμῶ*).

1) Ἐξαρτῶ (ἕνα πράγμα ἀπὸ κάτι ἄλλο): *εἰ οὖν τὰ κτίσματα ἀνακρεμάζουσιν ἄλληλα, πόσῳ μᾶλλον ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἁπάντων Θεός, ὁ ἀνακρεμάσας τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐκτείνας αὐτὸν ὡσεὶ δέρριν* Φυσιολ. XLVI^{5}. **2**) Ἐξαρτῶ ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου. ἐξουσιάζω, ὑποτάσσω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνακρεμῶ* Αβ): *Ὁ φυσιολόγος ἔλεξεν περὶ τοῦ μαγνήτου λίθου ὅτι ἀνακρεμνάζει τὸν σίδηρον κολλήσας τὸν σίδηρον τῷ λίθῳ καὶ ἀνακρεμνάζει αὐτὸν* Φυσιολ. XLVI$^{2-3}$.

ἀνακρέμαση ἡ, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1308.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνακρεμῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνομβρία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνακρέμασι* 3· βλ. καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 422 καὶ 491): *'ς καιρὸ ποὺ σ' ἀνακρέμαση ὁ ἥλιος τὸν κόσμο κάψη* ὅ.π.

ἀνακρημνῶ, Ἱερακοσ. (Hercher) 418^{16}.

Τὸ μτγν. *ἀνακρημνάω* (L-S, Sophocl., λ. *ἀνακρήμνημι*). Πβ. τὸ νεοελλ. *ἀνακρεμνῶ* (ΙΛ, λ. *ἀνακρεμῶ*).

Σηκώνω ψηλά: *ἀνακρημνῶν τὰς ῥῖνας αὐτοῦ* (=τοῦ ἱέρακος) *πρὸς τὸ ἀναδραμεῖν ἀπὸ τῆς ὑπερώας πρὸς τοὺς ἄλλους τόπους τὴν θεραπείαν* ὅ.π.

ἀνακρινίσκω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 189^{29}.

Ἀπὸ τὸ *ἀνακρίνω* καὶ τὴν κατάλ. *-ίσκω*.

Κρίνω: *ἀμμέ, ἂν τοῦ ἐγλύτωσεν εἰς στανιό* (ἔκδ. *εἰστανιό*) *του, τὸ δίκαιον ἀνακρινίσκει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένος . . . κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων* ὅ.π.

ἀνακρίνω· *'νακρίνω*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 4, 228 (ἔκδ. *'νοκρίνω*· διορθώσ.).

Τὸ ἀρχ. *ἀνακρίνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ἐξετάζω, μελετῶ (ζήτημα): *μὰ ἀντίμεψη ἀγάπης ποτὲ μ', ἂν τό 'νακρίνω, δὲ θέλει βρεῖ ἀπὸ 'κεῖ* ὅ.π.

ἀνακρύπτω, Βέλθ. (Μαυρ., Ἐκλ. Α') 363, βλ. *ἀνατρέφω*.

ἀνάκτησις ἡ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Θ' 139.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάκτησις*.

Ἐπανάκτηση δυνάμεων (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *καὶ λῆξον ὀψὲ τῶν μακρῶν ὀδυρμάτων ἄγουσα σαυτὴν εἰς ἀνάκτησιν, κόρη* ὅ.π.

ἀνακτίζω, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 137, Πρόδρ. (Legr.) 5, Προδρ., Σεβ. (Παπαδημ.) 243, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 354, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 67^{32}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 229, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2382 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 24].

Τὸ μτγν. *ἀνακτίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναχτίζω*).

1) Ἐπισκευάζω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Χρυσόστ., P.G. 60, 765, καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναχτίζω* 1β): *ἔπεισεν τὸν αὐθέντην, ὅπως ἀνακτίσῃ τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου . . . ἔμελλε γὰρ*

πεσεῖν ἐκ τῆς παλαιότητος ἡ τρούλλα Ἔκθ. χρον. 67^{32}. **2**) Ἀνεγείρω, οἰκοδομῶ, χτίζω (Ἡ χρήση καὶ προκ. γιὰ ναυπήγηση πλοίου· βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 74 καὶ ΒΒΠ Ε' 346. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναχτίζω* 2): *θέλεις ἰδεῖν παράξενον τῆς Δυστυχίας τὸ κάστρον, τὸ ἀνέκτισεν ἡ συμφορά, τὸ ἀφύρωσαν* (χφ. *τὸαφύρωσαν*· ἔκδ. *ἀφιέρωσαν*) *αἱ λύπαι* Λόγ. παρηγ. Ο 137· *ἀνάθεμά με ἀπὸ τοῦ νῦν ἂν ἀνακτίσω πύργον* Πρόδρ. 54· *ὤ πῶς καὶ νὰ ἐξύπνησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος σὲ ἀνάκτισεν μὲ ὄρεξιν ἐκεῖνος* Ἱστ. Βλαχ. 2382.

ἀνάκτισις ἡ, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2386, 2397, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 347, 348, Ἔκθ. Χρον. (Lambr.) 31^{15}, Κώδ. Χρονογρ. (Ἀμ.) 58, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 42^{16}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 111^{4}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 137.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάκτισις*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Lampe, Lex. καὶ Sophocl.

1) Ἀνέγερση κτηρίων: *ἐποίησεν* (ἐνν. ὁ πατριάρχης) *ἀνακτίσεις καὶ καλλιεργείας οὐκ ὀλίγας* Ἔκθ. Χρον. 31^{15}· *ὡς εὐεργεσίαν ἡγούμεθα τούτου τοῦ ναοῦ τὴν προσπάθειαν καὶ τὴν ἀνάκτισιν* Χειλᾶ, Χρον. 348. **2**) Ἀνοικοδόμηση: *εἴ που καὶ πόλις τῶν Θηβῶν ἀνάκτισιν εὑρήσει* Βίος Ἀλ. 2397.

ἀνακτορία ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 1e (κριτ. ὑπ.) (χφ. *ἀνακρατορίας*· διόρθ. ἐκδ. σελ. 117).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνακτορία*. Γιὰ τὴ λ. βλ. L-S καὶ Lampe, Lex., καθὼς καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Α' 39.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ «ἄνακτος»: *Τὰς ἀκοὰς προθεῖναί μου τῆς σῆς ἀνακτορίας* ὅ.π.

ἀνάκτορον τό, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 3656, 3748, Ἔκθ. Χρον. (Lambr.) 8^{6}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάκτορον*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Παλάτι (Ἡ σημασ. καὶ στὴν Παλατ. Ἀνθολ., L-S· βλ. καὶ Lampe, Lex.): *πορευθεὶς ἐν τῇ Μαγνησίᾳ καὶ κτίσας ἀνάκτορον ἰδίαζεν* (=ἐζοῦσε) *ἐντὸς τούτου* Ἔκθ. χρον. 8^{6}.

ἀνακτός, ἐπίθ., Ἑρμον. (Legr.) Ν 234 (ἔκδ. *ἀνάτακτον*· χφ. *ἄνακτον*· διορθώσ.).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνακτός*.

Ὑψηλὸς (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S): *καὶ εἰς ἀνακτὸν γὰρ τόπον ἐπεκάθισεν καὶ εἶδεν μετ' αὐτοὺς γὰρ τὸ φουσάτον* ὅ.π.

ἀνακυλίω, Παντεχνῆ, Κυνηγ. (Miller) 47.

Τὸ μτγν. *ἀνακυλίω*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνακυλῶ*.

Ὀργώνω, καλλιεργῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνακυλῶ* Α3β): *ἀνηρεύνα τὰς ἀνακυλισθείσας ἀρούρας* ὅ.π.

ἀνακυρτοῦμαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 164^{8}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *κυρτοῦμαι* (Ἡ λ. στὸν Ἡσύχ.: *ἀνακυρτᾶσαι*· βλ. καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀνακυρτόομαι*).

Ἀνασηκώνομαι καὶ γίνομαι κυρτός: . . . *δοκεῖν τὸ ὕδωρ κινεῖσθαι διηνεκῶς καὶ κατακυματοῦσθαι καὶ οἷον ἀνακυρτοῦσθαι* ὅ.π.

ἀνακωλώνω, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 396 κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *κωλώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σηκώνω (τὰ ροῦχα) πρὸς τὰ ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.Α1): *οἱ ἀδιαντρο-*

πώτεροι . . . καὶ τὸν Θεὸν μηδόλως φοβούμενοι τὰ ροῦχα αὐτῶν ἀνακωλώνοντες ἔκρουον δ.π.—Συνών. *ἀνακομπώνω* 1. Πβ. *ἀνασκεπάζω* Αβ.

ἀνακωχὴ ἡ, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 453, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 791.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνακωχή*.

᾿Ανακούφιση (πβ. *ἀνακωχὴ κακῶν* Θουκ. 4, 117): *τῆς Κωνσταντινουπόλεως φήμην νὰ δώσης πάλιν* (παραλ. 1 στ.) *κἀμοῦ ὀλίγον κουφισμὸν τάχατε τοῦ πατρός σου κι' ὀλιγοστὴν ἀνακωχὴν ἐκείνης τῆς μητρός σου* Ριμ. Βελ. 791.

ἀναλαβαίνω, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 117^{27}, 118^{3}, 172^{14}, 173^{22}, 287^{10}, $290^{20,23}$, 322^{19}, 368^{26}, 369^{8}, 425^{4}, $444^{8,9-10}$, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 506^{23}, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 2096, 2158, Γ' 1723.

᾿Απὸ τὸ ἀρχ. *ἀναλαμβάνω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Ξανθουδίδη, ᾿Ερωτόκρ., σ. 438 καὶ ᾿Αθ. 26, 1914, ΛΑ 154. Βλ. ὅμως καὶ Κουκ., ᾿Αθ. 29, 1917, ΛΑ 105. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Παίρνω πίσω (῾Η σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 447): *οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ ἀναλάβη τὸ τῆς ἔδωκεν* ᾿Ασσίζ. 118^{2}· *ἐκεῖνος ὁποὺ ἔχει τὸ πράγμαν του χαμένον καὶ ηὗρεν το ἐντέχεται νὰ τὸ ἀναλάβη μὲ τοιαύτην ὁπλὴν* ᾿Ασσίζ. 425^{4}. Πβ. *ἀναπαίρνω*. **2**) Καίω: *῾Η κάηλα ἡ ψοματινὴ ἐπέρασεν κ' ἐδιάβη· νερὸ γυρεύγει τσῆ φωτιᾶς πρὶ νὰ τὸν ἀναλάβη* ᾿Ερωτόκρ. Α' 2096. Πβ. *ἀναλαμπάνω* Α. **3**) Καίομαι: *῎Ερωτας τσ' ἧφτε τὴ φωτιὰ κ' ἤστεκε ν' ἀναλάβη* ᾿Ερωτόκρ. Α' 2158· *Οὐρανέ, ρίξε φωτιὰ ὁ κόσμος ν' ἀναλάβη* ᾿Ερωτόκρ. Γ' 1723. Πβ. *ἀναλαμπάνω* Β.

ἀναλαβρίζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [12].

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *λαβρίζω*.

Φέρνω ξανὰ λάβρα, θερμότητα, ἀναθερμαίνω: *῞Οποιος γροικᾶ καὶ γνώθει πῶς φλογίζουν οἱ λάβρες τῆς φωτιᾶς σου τῆς μεγάλης καὶ πόσον τὲς καρδιὲς ἀναλαβρίζουν: «Πνεῦμα, σοῦ θέλ' εἰπεῖ, θνητὸ σὺ βασιλεύεις»* δ.π.

ἀνάλαιμα, ἐπίρρ., Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 410, Ε' 15, 495, Φορτουν. (Ξανθ.) ᾿Ιντ. β' 169.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *λαιμός*. Γιὰ τὸ σχηματ. τοῦ τ. βλ. Χατζιδ., ᾿Αθ. 28, 1916, ΛΑ 21. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πρὸς τὰ ἐπάνω, πρὸς τὸ λαιμό· (μὲ ρ. ὅπως *βγάζω*, κλπ.) σὲ κακὸ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μὴ μᾶσε βγάλη ἀνάλαιμα τόση χαρὰ μεγάλη* Κατζ. Ε' 495.

῾Ως οὐσ. οὐδ. γέν.: *πρικὺ νὰ σὄβγη ἀνάλαιμα, σκληρὸ κι' ἀσβολωμένο* Φορτουν. ᾿Ιντ. β' 169· *πρικὺ νὰ σὄβγη ἀνάλαιμα, γέρο λωλέ, σοῦ τάσσω* Κατζ. Ε' 15· *οἱ γάμοι αὐτεῖνοι ἀνάλαιμα νὰ τσ' ἔβγουσι μεγάλο* Κατζ. Γ' 410.

ἀναλαλαγμὸς ὁ, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 132^{37}.

᾿Απὸ τὸ ἀρχ. *ἀναλαλάζω* ἢ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ἀλαλαγμός*.

᾿Αλαλαγμός: *ἐξαίφνης ἠκούσανε τὸν ἀναλαλαγμὸν ὁποὺ ἀλαλάζανε καὶ ἐδράμανε οἱ Μεθωναῖοι μὲ τὰ ἅρματά τους* δ.π.

ἀναλαμβάνω, Σταφ., ᾿Ιατροσ. (Legr.) 19^{39}, Κρασοπ. (Λάμπρ.) 114, Καλλίμ. (Κριαρ.) 571, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 174^{6}, ῾Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 534^{8}, ῾Ιερακοσ. (Hercher) 485^{20}, 490^{6}, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 300, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1737, Βίος ᾿Αλ. (Reichm.) 2601, 3834, ᾿Αχιλλ. (Hess.) Ν 1796, Φυσιολ. (Zur.) Ι 13.

Τὸ ἀρχ. *ἀναλαμβάνω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ, λ. *ἀναλαβαίνω*).

Α' ᾿Ενεργ. **1**) Παίρνω στὰ χέρια μου: *καὶ τὸ κλειδὶν ἀναλαβὼν ἀπὸ τῶν προσκεφάλων* Καλλίμ. 571· *ταῦτα πάντα κόψας καὶ σήσας ἀναλάμβανε καὶ κόπρον ὄρνιθος καὶ ὄξους τὰ ἀρκοῦντα* ῾Ιερακοσ. 490^{6}. **2**) (Προκ. γιὰ τροφὴ) παίρνω, γεύομαι (Πβ. καὶ Κείμ. ἀγ. Δημ., Λαούρδ., σ. 7): *Πάλιν ἐμετεβρόντησεν ἡ γῆ, διχῶς ἐρράγη, καθαρογλυκοπίπερος ἀνέβαινεν ὁ μοῦστος. Τὸ στόμα μου ἐνέλαβεν ἐκ τ' οὐρανοῦ τὸ μέλι, αἱ χεῖρες μου ἐγέμισαν ἀπὸ τῆς γῆς τὴν σκάφην* Κρασοπ. 114. **3**) (*ἐμαυτόν*)· ξαναποκτῶ τὶς σωματικές μου δυνάμεις (῾Η σημασ. ἀρχ.· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀναπαίρνω* 2): *ἐν τοῖς πολλοῖς προσκρούσμασιν πάντοθεν αἱμαχθέντων ἐκεῖσέ που κατέπεσον ὡς νεκρικῶς ὑπτία· καὶ μεθ' ἡμέρας ἑαυτὴν μόλις ἀναλαβοῦσα ἐν τῇ πηγῇ ὑπέστρεψα* Διγ. Τρ. 1737. **4**) Παίρνω στὴν ἐξουσία μου (῾Η σημασ. ἀρχ.): *ἀνέλαβον τὴν Τροία καὶ ἠφάνισαν τελείως* ᾿Αχιλλ. Ν 1796· *᾿Αλέξανδρος . . . . . . εὐθὺς ἀναλαμβάνει πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ποιήσας τὴν πορείαν* Βίος ᾿Αλ. 3834. **5**) ᾿Αναλαμβάνω νὰ παραδεχτῶ (κάτι) (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. ΙΙ): *Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες, ὅτι ἡμεῖς . . . ἐπίσκοπος ᾿Αρσινόης . . .* ῾Ελλην. νόμ. 534^{8}. **6**) ᾿Αποκτῶ (κληρονομικῶς), κληρονομῶ: *ρήτορας ἐκπέμπειν πρὸς Μακεδόνα μείρακα, τύραννον, τολμητίαν, τὴν τοῦ πατρὸς κακόνοιαν αὐτὸν ἀναλαβόντα* Βίος ᾿Αλ. 2601. **7**) (Μὲ αἰτ. ἀντικ. + *ἐπὶ* μὲ αἰτ.) ἀντιλαμβάνομαι, θεωρῶ (κάποιον, κάτι) ὡς . . . : *Τὰ μὲν ὄρη, νοητὲ ἄνθρωπε, ἀναλάμβανε ἐπὶ τοὺς προφήτας, τοὺς βουνοὺς ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους* Φυσιολ. L 13. **Β'** Μέσ. (προκ. γιὰ τὴν ᾿Ανάληψη τοῦ Χριστοῦ) (῾Η λ. πολλ. στὴν Κ.Δ.): *῾Ο Χριστὸς ἀνέστη, ὁ Χριστὸς ἀνελήφθη καὶ ἐκατήργησεν πάντα πυρετὸν* Σταφ., ᾿Ιατροσ. 19^{39}. —Πβ. *ξαναλαμβάνω*.

ἀναλαμπάνω, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 378, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 281· *ἀναλαμπαίνω*, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 199.

᾿Απὸ τὸ *ἀναλαμβάνω*. Τὸ ρ. καὶ στὰ σύνθ. *περιλαμπάνω*, *μεταλαμπάνω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναλαβαίνω*).

Ι Κυριολ. **Α'** (Μτβ.) καίω: *μιὰ ὁποὺ σ' ἐμὲ τὰ μάτια τζη χίλιες φωτιὲς πετοῦσι κι' ὅλο μ' ἀναλαμπάνουσι κ' ἐκείνη δὲν κεντοῦσι* Πανώρ. Β' 378· *εὔκολα καὶ τὰ κάρβουνα κ' ἡ σπίθα ἀναλαμπάνει, τ' ἄχερα, τὰ λινόξυλα, πούρι καὶ νὰ τὰ φτάνη* ᾿Ερωτόκρ. Α' 281. Πβ. *ἀναλαβαίνω* 2. **Β'** (᾿Αμτβ.) Πιάνω φωτιά, ἀνάβω, καίομαι: *Μὲ τὴν ἀγάπη καίγομαι κι' ὅλος ἀναλαμπαίνω* Πανώρ. Α' 199. Πβ. *ἀναλαβαίνω* 3. **ΙΙ** (Μεταφ.) συγκινοῦμαι: *Κάθε καρδιὰ 'νελάμπανε, ἂν ἦτο σὰν τὸ χιόνι σ' ἔτοια γλυκότατη φωνὴ κοντὰ νὰ τσῆ σιμώνη* ᾿Ερωτόκρ. Α' 436.

ἀναλαμπὴ ἡ, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 118, 259, 322, 878, 962, 1694, 1710, Β' 1857 2296, Γ' 459, Δ' 850, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 784.

᾿Απὸ τὸ *ἀναλάμπω* (βλ. Χατζιδ., ᾿Ακαδημ. ἀναγν. Γ' 253). ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' (Κυριολ.) φωτιά, φλόγα (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *σπίθα μικρὴ κι' ἀψήφιστη δὲ λάμπει, μηδὲ βράζει καὶ πὼς νὰ κάμη ἀναλαμπὴ κιανεὶς δὲν τὸ λογιάζει* ᾿Ερωτόκρ. Α' 322: *. . . τὰ κάρβουνα γλήγορα νὰ τὰ σβήσω μὴν κάμουσιν ἀναλαμπή, ὁποὺ τὴ λάψη δίδει* ᾿Ερωτόκρ. Α' 259· *ὤφ' ἡ καρδιὰ μ' ἐρράγη καὶ τὸ κορμὶ μ' ἐπλάκωσεν ἀναλαμπὴ κ' ἐκάγη* Θυσ. 784· *μὰ δὲν ἐγνώθασι ποτὲ τὸ λογισμὸν ἀπὄχει, γιατί 'χωνε μὲ φρόνεψη τσ' ἀναλαμπῆς τὴ λόχη* ᾿Ερωτόκρ. Α' 878. **Β'** (Μεταφ.) θερμὸ ἐνδιαφέρον, πάθος: *μὲ τὸ ξιφάρι μοῦ μιλεῖ* (ἐνν. ὁ ῎Ερωτας), *μὲ τὴ σαΐτα λέγει, τὸ δίκιο ντου μ' ἀναλαμπὴ καὶ φλόγα τὸ γυρεύγει* ᾿Ερωτόκρ. Α' 1710· *Δὲν ἦτον τούτ' ἀναλαμπὴ τοῦ πόθου, θυγατέρα* ᾿Ερωτόκρ. Γ' 459.—Σὲ βυζ. παροιμ.=ξαναδυνάμωμα. (βλ. Πολ. Ν., ᾿Επετ. Παρν. 2, 1898, 103· ἐσφαλμ. ΙΛ στὴ λ. 1γ): *ἀναλαμπὴ χειμῶνος, δάκρυα ποιμένος* Krumb., Sprichw. 121.

ἀναλάμπω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5496, Καλλίμ. (Κριαρ.) 766.

Τὸ ἀρχ. *ἀναλάμπω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Ἤπειρ. (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ ὁπλισμὸ) ἀκτινοβολῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀνέλαμπον οἱ κόρυθες, ἀσπίδες ἐπατάγουν* Μανασσ., Χρον. 5496· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ. ἢ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα) ἀκτινοβολῶ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S· πβ. καὶ Lampe, Lex.): *Τὸ κάλλος γοῦν τὸ φυσικὸν ἀνέλαμπε τῆς κόρης*.—Συνών. *ἀκτινοβολῶ*.

ἀνάλατος, ἐπίθ., Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 13^{362}, 14^{382}, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 207 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 287α (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Ἱερακοσ. (Hercher) 489^{18}, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 381.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ἅλας*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ἀπαντᾶ ἰδιωμ. καὶ στὸν τ. *ἀνάλιν*.

1) Ποὺ δὲν εἶναι ἁλατισμένος (ὅπως καὶ σήμ.): *ἡμᾶς δὲ προτιθέασι κυάμους βεβρεγμένους, ἀκρώμους, ἀναλάτους τε καὶ μελανοὺς εἰς κόρον* Προδρ. 287α (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.). Πβ. *ἄναλος*. **2**) (Προκ. γιὰ ἄνθρωπο) ἄνοστος, ἄχαρος, ἀσυμπαθὴς (Πβ. Εὐστ., Ἰλ., Stallb., 1840^{24}: «*μὴ ἅλμην, ὅ δὴ λέγεται, ἔχοντα, τὸν ἀηδῆ ἐκ μεταφορᾶς ἐδεσμάτων*»· βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 179. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): *κακόβια, ἀνάλατη, κοχλή, τόψια, ψειρομασκάλα* Στάθ. Γ' 381.

ἀναλέγομαι, Δούκ. (Grecu) 121^{1}, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{15}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναλέγομαι*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 29, 1917, 187.

Ἐκλέγω, διαλέγω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναλέγω*· βλ. καὶ Κουκ., Πραγμ. Ἀκ. Ἀθ. 20, 1954, 16): *Τὴν ἐνελέκτηκες ὁδὸν οὐδεποσῶς τὴν χάνεις* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{15}· *αὐτὸς τοὺς ταχυδρόμους τῶν ἵππων ἀναλεξάμενος ἄνεισι ἐν τῇ ἀκροπόλει* Δούκ. 121^{1}.

ἀναλείχω, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 6, 52, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 89.

Τὸ ἀρχ. *ἀναλείχω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Τὸ μέσ. καὶ στὸ Βλάχ.

Α' (Ἐνεργ.) γλείφω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μὲ τὴ δική του γλώσσαν τῶν παιδιῶν του σὰν γεννηθοῦσι δίδει* (ἐνν. τὸ ἀρκούδι) *θωριὰ ἀναλείχοντάς τα* (*ἀναλέγοντάς* χφ., ἔκδ.· διορθώσ.) Πιστ. βοσκ. III 6, 52. Συνών. *γλείφω*. **Β'** (Μέσ.) ἀναγλείφομαι (βλέποντας ὀρεκτικὸ φαγητὸ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἤστεκα καὶ ἀναλείχουμου κ' ἤθελα ν' ἀρχινίσω νὰ τὴ φκαιρέσω* (ἐνν. *τὴ μουρχούτα*=τὴν πιατέλα) Φορτουν. Α' 89.

ἀνάλεξη ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [676].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάλεξις*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἐκκλ. συγγρ. (Lampe, Lex., λ. *ἀνάλεξις*).

Ἐπιλογὴ λόγων· διάκριση, εὐγένεια (πβ. ΙΛ, λ. *ἀναλέγω* 5): *Πράγμα δικόν του τ' ὄδωσα κ' ἐκεῖνος πάλ' ἐμένα μοῦ τό 'δωσε μ' ἀνάλεξην καὶ πλήσι' ἀγαπημένα* ὅ.π.

ἀνάληψις ἡ, Ἱερακοσ. (Hercher) 456^{2}, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{181}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 2216, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 64.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάληψις*.

1) Ἐπανάκτηση (Ἡ σημασ. ἤδη στοὺς ἐκκλ. συγγρ., Lampe, Lex. καὶ Sophocl. στὴ λ. 2): *οὐδὲν ἔλαττον χρήσει τῇ προρρηθείσῃ θεραπείᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις βοηθήμασι πρὸς ἀνάληψιν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ* Ἱερακοσ. 456^{2}. **2**) Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ (βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. II): *Καὶ μετὰ τὴν Ἀνάληψιν Κυρίου ὑπανοίξας οὐκέτι εὗρε τὸ ὀστοῦν ἔνδον* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 2216.

ἀναλιβαδία ἡ, Λίβ. (Μαυρ.) P 1, 3, 2593, Λίβ. (Lamb.) N 27.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *λιβάδι(ο)ν* ἢ ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀναλίβαδον*.

Λιβάδι: *Νέος εἰς ἀναπόταμον καὶ εἰς ἀναλιβαδίαν μέσ' εἰς στενὸν ἐδιέβαινεν θλιμμένος μονοπάτιν* αὐτ. P 1.—Πβ. *ἀναλιβάδιον, ἀναλίβαδον, ἐμνοστοαναλίβαδον*.

ἀναλιβάδιον τό, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1919, Esc. 3078.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀναλίβαδον* μὲ ἐπίδρ. τοῦ οὐσ. *λιβάδι(ο)ν*.

Λιβάδι: *ἐγὼ τὴν στράταν νὰ κρατῶ τὴν τοῦ ξενοδοχείου καὶ ἐκεῖνος πάλιν τῶν δενδρῶν καὶ τοῦ ἀναλιβαδίου* αὐτ. Sc. 1919.

ἀναλίβαδον τό, Λίβ. (Μαυρ.) P 2617 Λίβ. (Lamb.) Sc. 2858, Esc. 179, 1737, 3068, 4046, 4049, 4123, N 29, 195, Λίβ. (Wagn.) N 195, 1533, 3464, Ἀλφ. ξεν. (Ζώρ.) 63, 111.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *λιβάδι(ο)ν*.

Λιβάδι: *ηὕραμεν ἀναλίβαδον ν' ἀνθῇ, νὰ πρασινίζῃ* Λίβ. Sc. 2858. Πβ. *ἀναλιβαδία, ἀναλιβάδιον*.

ἀναλιγώνω, Θησ. (Βεν.) Β'[1^{1}], Ι'[86^{6}], ΙΑ'[50^{1}, 50^{3}], Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 57, 105, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 796.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *λιγώνω*. Γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 491 καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 476.

Α' Μτβ. **1**) Διαλύω, ρευστοποιῶ, λειώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Εἶχεν ὁ ἥλιος δύο φορὲς τὰ χιόνι' ἀναλιγώσει ἀπάνω στὰ ψηλὰ βουνὰ* Θησ. Β' [1^{1}]· *Χρυσάφι, λέγω μάλαμα, ὅρισε ἀναλιγῶσαν* Βεντράμ., Φιλ. 105. Πβ. *ἀναλύω* Α1. **2**) Συγκινῶ ἰδιαιτέρως (πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ πάσα χάδιο ἔμορφο, ὅλ' ἀναλίγωνέ τον* Θησ. ΙΑ' [50^{3}].
Β' Ἀμτβ. **1**) Ρευστοποιοῦμαι, λειώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α, β (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Νεκτάριο Ἱεροσολ., Μανούσ., Κρ. Χρον. 7, 1953, 192): *σὰν τὸ κερί 'νελίγωνε κ' ἐφύρα σὰν τὸ χιόνι* Ἐρωτόκρ. Α' 796. Συνών. *ἀναλύω* Β1. **2**) (Προκ. γιὰ ἄνθρωπο) λειώνω ὅπως τὸ μέταλλο· καίομαι: *Στὸ χάρκωμα τὸν κάτσασι γυμνὸν ν' ἀναλιγώσῃ* Βεντράμ., Φιλ. 57.

ἀναλικιώνομαι, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 265.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἡλικιώνομαι*. Ἐσφαλμ. ὁ Hatzid., Einleit., 100, βλέπει παρετυμολογία πρὸς τὴν *ἀνά*. Ἀπαντᾶ σήμ. τ. *ἀναλικώνω* (ΙΛ, λ. **ἀνηλικώνω*), καθὼς καὶ οὐσ. *ἀναλιγκάρι* τὸ = ζῶο ποὺ διατηρεῖ ὁ βοσκὸς γιὰ ἀναπαραγωγὴ (Κουκ., Ἀθ. 59, 1955, 178).

Γίνομαι ἐνήλικος, «μεγαλώνω» (Πβ. ΙΛ, λ. **ἀνηλικώνω*): *Ὡσὰν ἀναλικιώθηκαν κ' ἔγιναν παλληκάρια* ὅ.π.

ἀναλίσκω, βλ. *ἀναλώνω*.

ἀναλλαγὴ ἡ, Λίβ. (Wagn.) N 1007 (ἔκδ. *ἀναλογή*· διορθώσ.)· *ἀναλλαή*, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 92^{20}.

Ἀπὸ τὸ *ἀναλλάζω* (ΙΛ) ἢ τὸ ἀρχ. *ἐναλλαγὴ* μὲ ἀφομοίωση τοῦ ε ἢ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ἀλλαγή*. Στὸν Πόντο *ἀναλλαγάδιν* τό. Ἂν ὁ τ. *ἀναλογὴ* γνήσιος, τότε ὑπόκειται ἀναλογικὸς σχηματ. πρὸς τὰ οὐσ. σὲ *-λογή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μεταβολὴ (Πβ. τὴ σημερ. σημασ. «ἀλλαγὴ ἐνδυμάτων», ΙΛ): *ἔχει ὁ καιρὸς ἀναλ-*

λαγὲς καὶ ἐχθρούς μου κάνω φίλους Λίβ. Ν 1007. Πβ. *ἄλλαγμα* 1. **2**) Ἄμφια ἱερατικὰ (Τὸ ὑποκορ. *ἀναλλαγάδον* καὶ στὸν Πόντο μὲ τὴν ἴδια σημασ., ἀλλὰ καὶ γενικότερα «πολυτελὴς ἐνδυμασία»· βλ. Κουκ., ΒΒΠ Β^{2} 21): *ἐδιάβησαν καὶ εἰς τὶς ἄλλες ἐκκλησίες . . . καὶ ἐπαίρνασι τὰ σκεύη, χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ δισκοπότηρα καὶ ἀναλλαὴν τῶν ἱερέων* Χρον. σουλτ. 92^{20}. Πβ. *ἀλλαγὴ* 2β.

ἀνάλογα, ἐπίρρ., Θησ. (Βεν.) ΙΒ′ [53^{1}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνάλογος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κανονικά, ἁρμονικά, ὅσο πρέπει: *Ἦτον ἡ κόρη στὸ κορμὶ ἀνάλογα μεγάλη* ὅ.π.—Πβ. *ἀνάλογος* 2, *ἀναλόγως*.

ἀναλογεῖον τό, Λίβ. (Lamb.) Esc. 513.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναλογεῖον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναλογεῖο*).

Ἔπιπλο γιὰ τοποθέτηση βιβλίων: *εἰς χρυσοκόκκινον ἀπάνου ἀναλογεῖον* ὅ.π.—Πβ. *ἀναλόγιον*.

ἀναλογία ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 117^{7}, 330^{25}, 368^{14}, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 801.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναλογία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὅρος συμφωνίας, ποινικὴ ρήτρα: *Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐχαρτώθην μίαν γυναίκαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ἐβάλαν ἀναλογίες εἰς τὸ χάρτωμαν* Ἀσσίζ. 117^{7}. Φρ. *χωρίς, ἄνευ ἀναλογίας* = ἀδιαφιλονεικήτως: *καὶ ὅλοι νὰ συγκλίνωμεν στὸν ἅγιον τὸν πάπαν, ὅτι εἶναι σ' ὅλους κεφαλὴ χωρὶς ἀναλογίας* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 801.

ἀναλόγιον τό, Μαχ. Dawk. 100^{16}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 178^{7}· *ἀναλόγιν*, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 273.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναλόγιον*. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ., λ. *ἀναλογιό*. Πβ. καὶ τὸ σημερ. *ἀναλόγιο*, ΙΛ, λ. *ἀναλόγι*.

1) Ἔπιπλο γιὰ τοποθέτηση βιβλίων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναλόγι* 1): *εὑρίσκω εἰς χρυσοκόκκινον ἐπάνω ἀναλόγιν πτερὸν νὰ κεῖται τοῦ Ἔρωτος καὶ τόξον γεμισμένον* Λίβ. Ρ 273. **2**) Εἰκονοστάσιο (ὡς κινητὸ σκεῦος) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναλόγι* 1): *ἔβαλεν εἰς τὸ ἀναλόγιον τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἐμόσαν ὅλοι πασαεὶς* Μαχ. 100^{16}. Πβ. *ἀναλογεῖον*.

ἀνάλογος, ἐπίθ., Ἔκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) 17^{4}, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 250, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 408, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1297, Esc. 654, 2413, 2434, Ν 2117, Δούκ. (Grecu) 405^{8}, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 46.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνάλογος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ ἀναλογεῖ, ταιριάζει, συμφωνεῖ (μὲ κάτι) (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πλάσις αὐτὴ πρὸς ἔρωταν ἀνάλογος ὑπάρχει* Λίβ. Ρ 408. **2**) Ποὺ ἔχει κανονικὲς ἀναλογίες, συμμετρικός: *τὸ ὅλον τοῦ προσώπου της ἀνάλογον νὰ κεῖται* Λίβ. Sc. 1297.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ.: Μερίδιο ποὺ ἀναλογεῖ (σὲ κάποιον) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάλογος* 2): *νὰ μὴν δώσου τὸ ἀνάλογόν τους* Συναδ., Χρον. 46. Φρ. *κατὰ τὸ ἀνάλογον* = ὅπως πρέπει, ὅπως ταιριάζει: *ἐδεξιωσάμην τὸν ἄνδρα καὶ ὡς ἀδελφὸν τοῦ ἡγεμόνος πεποίηκα. . . Ὁμοίως καὶ τοὺς συγκαθέδρους αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀνάλογον* Δούκ. 405^{8}. Πβ. *ἀναλογῶ*.

ἀναλογῶ· *ἀναλογοῦν* (τό), Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 20^{31}.

Τὸ *ἀναλογῶ* στὸν Ἀριστ.

Σὲ γ' πρόσ.= ταιριάζει (Ἡ σημασ. ἀρχ.)· ἡ μτχ. = ἐκεῖνο ποὺ ἁρμόζει, ποὺ πρέπει: *οἱ δὲ κελλιῶταί μου . . . ἂς ἔχουσι παρὰ πάντων ὑμῶν τῶν υἱῶν μου ἀγάπην τε καὶ ἀνεκδοχὸν καὶ προμήθειαν κατὰ τὸ ἀναλογοῦν ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν* ὅ.π.

ἀναλόγως, Λίβ. (Lamb.) Esc. 424, Ν 301.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀναλόγως*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μὲ τρόπο ἀνάλογο, κανονικὰ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *σύνθεσην, σχῆμα καὶ κοπὴν καὶ πλάσην ἀναλόγως* αὐτ. Ν 301· *καὶ τὸ ἀπ' ἐκεῖνον πρόσωπον γέροντος ὁμοιάζει . . . σὺν δὲ τὸ σκῆμα καὶ κοπὴν καὶ πλάσην ἀναλόγως* αὐτ. Esc. 424.—Πβ. *ἀνάλογα*.

ἄναλος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 468^{14}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.· καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι ἁλατισμένος, ἀνάλατος (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Πόντο, ΙΛ, ὅπου καὶ ἐπίθ. οὐδ. *ἀνάλιν*): *εἶτα σχοινοσάπωνον καὶ μέλι ἄκαπνον καὶ βούτυρον ἄναλον* ὅ.π. —Πβ. *ἀνάλατος* 1.

ἀνάλουστος, ἐπίθ., Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 390.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀνα-* καὶ τὸ *λούομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄλουστος*).

Ἄλουστος: *ἄπλυτος καὶ ἀνάλουστος, κακὰ κυβερνημένος* ὅ.π.

ἀναλοχὴ ἡ, Μαχ. (Dawk) 384^{26}.

Ἀγν. ἐτυμ. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Θόρυβος, ταραχὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ): *Γροικώντα τὴν ἀναλοχὴν ὁ κοντοσταύλης ἐβίγλισε νὰ τοὺς ἰδῇ καὶ ἦτον σκοτεινὰ* ὅ.π.—Συνών. *ἀναμιγή*. Πβ. *ἀναβουβάριασμα, ἀνακατωσιά, ἀνακάτωσις -ση* 2.

ἀναλύσιμος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι ζ′ 45, ΙΙ 466.

Ἀπὸ τὸ *ἀναλύω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμος*.

Ποὺ μπορεῖ νὰ ἀκυρωθῆ: *καὶ τὸ καθάπαξ κυρωθὲν οὐ δύναται λυθῆναι, οὐδ' ἔστιν ἀναλύσιμον τοῦ δαίμονος τὸ κλῶστρον* αὐτ. Ι ζ′ 45.

ἀνάλυσις ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6329.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάλυσις*.

Ἀποχώρηση τῆς ψυχῆς (ἀπὸ τὸ σκήνωμα) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl., Lampe, Lex. στὴ λ. 5, Bauer, Wört. καθὼς καὶ Σπυριδ., ΕΕΒΣ 20, 1950, 101): *τὴν ἀνάλυσιν αὐτῆς γνοῦσα τὴν ἐκ τοῦ σκήνους* ὅ.π.—Πβ. *ἀναλύω* Β1.

ἀναλύω, Σπαν. (Hanna) Α 26, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 12, Ἱερακοσ. (Hercher) 339^{37}, 405^{12}, 484^{17}, 497^{20}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 539^{29}, 564^{18,24}, Κυνοσ. (Hercher) 596^{17}, Διγ. (Mavr.) Gr. I 333, Rechenb. (Vog.-Hung.) 2^{3}, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 156^{17}, Πεντ. (Hess.) Δευτ. Ι 28, ΧΧ 8· *ἀναλυῶ*, Βοσκοπ. (Γιάνναρη-Τωμ., Κρητικὰ Ι) 363· *ἀναλῶ*, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 424.

Τὸ ἀρχ. *ἀναλύω*· οἱ τ. *ἀναλυῶ* καὶ *ἀναλῶ* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) Λειώνω, ρευστοποιῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *χρυσάφι, ἀσήμιν . . . τὰ ἔβαλαν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὰ ἐχώνευσαν . . . Καὶ ὡσὰν ἀνάλυσαν καλὰ τὰ ἐπῆραν οἱ τεχνίτες καὶ τὰ ἔχυσαν εἰς καλούπιν* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156^{17}· *ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μετὰ πυέλου ἀναλυθέντος ἐξ αὐτοῦ τὸν ὀφθαλμὸν ἐπίχριε* Ἱερακοσ. 405^{12}. Πβ. *ἀναλιγώνω* Α1, *ἀναλώνω* 5. **2**) Διαλύω, καταστρέφω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1ε καὶ *ἀναλύω* (κάποιον) = διαλύω τὸν «κατάδεσμο» ποὺ τὸν δεσμεύει, Κουκ., ΒΒΠ ϛ' 229): *πῦρ καὶ φλογίζει κι' ἀναλεῖ τὰ τείχη Γολετταίων* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 424. **Β'** Ἀμτβ. **1**) Διαλύομαι, ρευστοποιοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ, ΙΛ στὴ λ. Β1· ἡ σημασ. «πεθαίνω» συχνὴ σὲ ἁγιολογικὰ κείμενα, Σπυριδ., ΕΕΒΣ 20, 1950, 101 καὶ Beševl., Spätgr. spätlat. Inschr. 224^{4}, 226^{5-6}· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Β2): *Σὰν τὸ κερὶ ἀνάλυε ὄνταν ἄφτη* Βοσκοπ. 363. Συνών. *ἀναλιγώνω* Β1. **2**) (Μεταφ.) λειώνω, ἐξουθενώνω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Αϛ): *Ἀνέλυσέ μ' ἡ φλόγωσις τῶν πολυστεναγμάτων καί 'γάλιν 'γάλιν χύνομαι, λύομαι, ὑπαγαίνω* Σπαν. (Hanna) Α 26. Φρ. *ἀναλύω τὴν καρδιὰ* (κάποιου) (πβ. *ἵνα μὴ δειλιάνῃ τὴν καρδιὰν τοῦ ἀδελφοῦ* Π.Δ., Tisch., Δευτ. ΧΧ 8) = ἀποθαρρύνω κάποιον, τὸν κάνω νὰ δειλιάσῃ: *τίς ὁ ἀνὴρ ὁποὺ φουβᾶται καὶ ἀχαμνὸς καρδιᾶς; ἂς πάῃ καὶ ἂς στραφῇ εἰς τὸ σπίτι του καὶ νὰ μὴν ἀναλύσῃ τὴν καρδιὰ τῶν ἀδερφιῶν του σὰν τὴν καρδιά του* Πεντ. Δευτ. ΧΧ 8.

ἀναλώνω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4688, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 391, Διγ. (Καλ.) Α 842, Ἑρμον. (Legr.) Α 381, Λέοντ., Αἰν. (Legr.) Ι 252, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 83, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 35, Ζήνου, Πρόλ. (Legr.) 240.

Τὸ ἀρχ. *ἀναλόω*.

Α' Ἐνεργ. **1**) Κυριεύω (πόλη, κλπ.): Λέοντ., Αἰν. Ι 252. **2**) Φονεύω (Πβ. L-S, λ. *ἀναλίσκω* II, Bauer, Wört., λ. *ἀναλίσκω* καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀναλίσκω* 1): *δεσμώτην ἐγκαθείργνυσι φρουρᾷ λαβυρινθώδει καὶ κατὰ νοῦν ἐσκέπτετο πῶς ἀναλώσει τοῦτον* Μανασσ., Χρον. 4688. **3**) Καταστρέφω (κάτι) (Πβ. τὴ σημασ. «καίω» τοῦ *καταναλίσκω* στὸν Ἀριστ., καθὼς καὶ τὸ *πυρὶ καὶ σιδήρῳ καταναλῶσαι* στὰς Ἀποδημίας τοῦ Νικάνδρου Νουκίου, ἔκδ. de Faucault, 167 - 72): *ἐκ πυρὸς καυστικωτάτου καὶ ἀνάλωσε τὰ πάντα* Ἑρμον. Α 381. **4**) Διαγράφω, σβήνω τὴν ἀνάμνηση (πράγματος): *Καὶ τούτη ἡ βοήθεια ποὺ θέλετε τοῦ δώσει πρῶτον ὁ χρόνος καὶ αἰὼν δὲν θέλει ἀναλώσει, ἀλλὰ εἰς μνήμην πάντοτε ταύτην ἕξει τὴν χάριν* Κορων., Μπούας 35. **5**) Διαλύω (κάτι σὲ ὑγρό): *ἀνήλωσεν τὸ φαρμάκι εἰς τὴν κούπα καὶ ἐκέρασεν τὸν Ἀλέξανδρον* Διήγ. Ἀλ. V 83. Πβ. *ἀναλύω* Α1. **Β'** (Παθητ.) (μὲ αἰτ.) ξοδεύομαι γιὰ κάτι: *Διὰ νὰ μάθετε λοιπὸν 'ς τί τόπον ἐτυπώθη, πόνος καὶ δεξιότητι καὶ ποῖος τὸ ἀναλώθη, Δημήτριος κατ' ὄνομα, Ζῆνος τὸ ἐπινόμι* Ζήνου, Πρόλ. 240.

ἀναλώσιμος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 281.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀναλόω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμος*.

Ποὺ μπορεῖ νὰ καταργηθῇ ἢ νὰ ἀλλάξῃ: *καὶ τὸ καθάπαξ κυρωθὲν οὐ δύναται λυθῆναι, οὐδ' ἔστιν ἀναλώσιμον οὔκουν τὸ πεπρωμένον* ὅ.π.—Πβ. *ἀναλώνω*.

ἀνάλωσις -ση ἡ, Διήγ. Ἀλ.(Mitsak.) V 50, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 14, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 432, 700, 816, 1091, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 48, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 94^{12}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἅλωσις* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀναλώνω*.

1) Ἅλωση: *ἡ ἀνάλωσις τῆς ἐλεεινῆς Πόλης* Χρον. σουλτ. 94^{12}· *ἤκουσαν τὴν ἀνάλωσιν τῆς Ἀθήνας καὶ ἔπεσαν εἰς λογισμὸν μέγαν* Διήγ. Ἀλ. V 50· *μετὰ τὴν ἀνάλωσιν ὡς πρέπει νὰ τριομφάρῃς* Κορων., Μπούας 14. **2**) Ἀναταραχή, ἀνακατωσούρα: *Ἀλλ' ὁ καθόλου στεναγμὸς ἀνάλωσης παντοίας καὶ φλόγα καὶ περίστασις ἄπειρα τῆς καρδίας* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1091· *ἦν γὰρ τοσαύτη ταραχὴ καὶ θόρυβος καὶ ζάλη καὶ τρικυμία καὶ φθορὰ καὶ ἀνάλωσις μεγάλη ὅτ' ὁ λαός . . . μέχρι τῆς ἀκροπόλεως ἐνέδραμον τὴν θύραν* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 432. Πβ. *ἀναβουβάριασμα, ἀνακατωσιά, ἀνακάτωσις -ση* 2, *ἀναλοχή, ἀναμιγή*.

ἀναμαζώνω, Ριμ. Ἀπολλων. (Morgan) 1013, Τζάνε, Κρ. πολ. (Ξηρ.) 367^{19}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *μαζώνω*.

Συγκεντρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *Τοὺς Τούρκους ἀναμάζωξε κ' ἔρχεται καὶ σιμώνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 367^{19}.

ἀναμαλάσσω, Ἱερακοσ. (Hercher) 452^{1-2}, 484^{16}, 486^{25}, 488^{25}, 495^{4}, 500^{7}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 532^{13}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀναμαλάσσω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνακατώνω, κάνω μιὰ μάζα, μαλάσσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *κόπρου κατοικιδίας ὄρνιθος . . . καὶ ῥητίνης καὶ πίσσης, ταῦτα . . . λαβὼν . . . καὶ ἀναμαλάξας ἐπιτίθει* Ἱερακοσ. 495^{4}.—Συνών. *ἀνακατώνω* Α3.

ἀναμαλλιάρης, ἐπίθ., Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 80, 124, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 419· *ἀνιμαλλιάρης* Μαχ. (Dawk.) 572^{27} (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *μαλλιὰ τά*. Γιὰ τὴ σημασ. τῆς *ἀνὰ* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 20, 1908, 578 καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 82· γιὰ τὴν κατάλ. *-ιάρης* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 12, 1900, 307. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ξεμαλλιασμένος, μὲ ἀνακατωμένα τὰ μαλλιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναμαλλιάρις* 1): *νὰ μὲ θωροῦ γδυμνὸ κι' ἀναμαλλιάρῃ* Βοσκοπ. 419.

ἀναμαλλιαρίζω, Συναξ. γυν. (Krumb.) 985.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀναμαλλιάρης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ξεμαλλιάζω, τραβῶ τὰ μαλλιὰ κάποιου: *ἄλλοι τὸν ἀναμαλλιαρίζουν καὶ ἄλλοι τόνε ξεσπαθίζου* ὅ.π.—Συνών. *μαδίζω*.

ἀναμανθάνω, Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 6, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) ϛ' 32, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3960, Διγ. (Mavr.) Gr. ΙΙΙ 310, IV 965.

Τὸ ἀρχ. *ἀναμανθάνω*.

Μαθαίνω, πληροφοροῦμαι: *πολλοὶ δὲ τῶν ἀπελατῶν τοῦτο ἀναμαθόντες* Διγ. Gr. IV 965.

ἀναμάρτητος, ἐπίθ., Θρ. Θεοτ. (Μανούσ.) 95, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 103, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 61, Ἀποκ, Θεοτ. (Dawk.) ΙΙ 36.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναμάρτητος*.

α) Ποὺ δὲν ἔχει ἁμαρτήσει (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ Bauer, Wört.): *Μὰ ἀνισωστὰς καὶ βρεθῇ πάλι ἡ ψυχὴ νὰ εἶναι καθαρὰ καὶ ἀναμάρτητος* Ἀποκ. Θεοτ. ΙΙ 36· **β**) (προκ. γιὰ τὸ Θεό): *ὅτι ὁ ἀναμάρτητος Θεὸς καὶ ποιητής μου ὡς κλέπτης καὶ κατάδικος ἐπάνω σου ἡπλώθη* Θρ. Θεοτ. 95· **γ**) ἀθῶος: *Καὶ τ' ἀναμάρτητα παιδιὰ γιὰ νὰ μὴν σκλαβωθοῦσιν* Θρ. Κύπρ. Κ 103. Πβ. *ἀναιτίατος* β.

ἀναμάσσομαι, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1662.

Τὸ ἀρχ. ἀναμάσσομαι.

Περιποιοῦμαι: *Ἐγώ ποτε τὰ τραύματα, τοὺς μώλωπας, τὰ πάθη ἀνεμασσόμην, ἔβλεπα, ἔδιδα θεραπείαν* ὅ.π.

ἀναμελεύγω, βλ. *ἀμελεύω.*

ἀναμελία ἡ, βλ. *ἀμέλεια*

ἀνάμελος, ἐπίθ. βλ. *ἄμελος*

ἀναμελῶ, βλ. *ἀμελῶ.*

ἀναμένω, Σπαν. (Hanna) A 420, Σπαν. (Legr.) P 207, Σπαν. (Λάμπρ.) V 319, 556, Διγ. (Hess). Esc. 1106, Διγ. (Καλ.) Esc. 1029, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) Α′ 295, 814, 816, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 886, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 612, 722, Φλώρ. (Κριαρ.) 1145, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) A 198, Ἀπολλών. (Wagn.) 579, Λίβ. (Μαυρ.) P 617, 2115, Λίβ. (Lamb.) Esc. 892, Ἀχιλλ. (Haag) L 331, 804, 985, Ἀχιλλ. (Hess.) L311, 333, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 38, Φυσιολ. (Legr.) 952, Θησ. (Βεν.) Β′ [4^{4}], Ch. pop. (Pern.) 330, 474, Χούμνου Π.Δ. (Marshall) IX 4, 9, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 12, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 13^{5}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 21, 30, 83, Ἀχέλ. (Pern.) 518, 2416, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 28^{10}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 352^{33}, Εὐγέν. (Vitti) 128, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [1032], Λίμπον. (Legr.) Ἐπίλ. 50, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 25, 163, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 153^{4}, 218^{8}, $301^{5,18}$, 516^{10}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 91^{17}· *ἀναμένω ἢ ἀνεμένω,* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2980, 3650, 8118, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 443, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 124^{8}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 97^{1}, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ′ 513, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 304, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 243^{19}, 262^{19}· *'ναμένω ἢ 'νεμένω,* Ἀχιλλ. (Hess.) L 786, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 392· *ἀνιμένω,* Λίβ. (Lamb.) Sc. 1910, Ριμ. κόρ. (Pern.) 615 (*ἐνίμενα παρατ.*), Ἰμπ. (Legr.) 313, 394, 744, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 30, 64, 125, Τριβ., Ρέ (Irmsch.) 90, 98, Ἀχέλ. (Pern.) 2263, 2456, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 245_{α} 11, Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 87, 137, 375, 394, Γ′ 410, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρ. 138, Β′ 364, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 3, 21· 5, 251, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 253, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 430, 514, 530, 596, 783, Γ′ 546, 559, 567, 586, 625, 655, 1204, Δ′ 1601, Θυσ. (Μέγ.[2]) 21, 268, 296, 373, 497, 499, 501, 504, 506, 522, 556 (*ἐνίμενα, παρατ.*), 1003 (*ἐνίμενα, παρατ.*), 1111 (*ἐνίμενα, παρατ.*)Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′ [1402], Ε′ [140], Φορτουν. (Ξανθ.) Α′ 424, Ἰντ. α′ 25, Β′ 468 (*ἐνίμενα, παρατ.*), Γ′ 115, 603, 718, Δ′ 228, 304, 321, Ε′ 3 (*ἐνίμενα, παρατ.*), 19, 104, Ζήν. (Σάθ.) Δ′ 101, 127, 374, 378, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 187^{1}, 222^{19}, 226^{26}, 277^{16}, 296^{6}, 298^{19}, 306^{9}, 310^{25}, 311^{18}, 341^{15}, $353^{15,18}$, 358^{24}, 405^{15}, 426^{26}, 504^{26}, 505^{12}, 536^{8}, 551^{1}, $553^{1,18}$, Διγ. (Lambr.) O 1326, 2596.

Τὸ ἀρχ. *ἀναμένω.* Ὁ τ. *ἀνεμένω* ἀπὸ τὴν ἐσωτερ. αὔξηση· ὁ τ. *ἀνιμένω* κατὰ τὸ *περιμένω* (Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 29· βλ. ὅμως καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 496 καὶ ΙΛ, λ. *ἀναμένω,* ἐτυμ.). Τὸ ρ. καὶ οἱ τ. του καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Περιμένω (κάποιον, κάτι), περιμένω νὰ . . . (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *αὔριον ἔλα γλήγορα, ἐγὼ ἀναμένειν θέλω* Ἀχιλλ. L 804· *νὰ πάσινε στοῦ βασιλιοῦ, ὁποὺ τοὺς ἀνιμένει* Ἐρωτόκρ. Α′ 596· *ὁ γεῖς τὸν ἄλλ' ἀνίμενε τὴν ἐμιλιὰ νὰ βγάλη* Ἐρωτόκρ. Γ′ 586· *Ἐτοῦτα δὲν τ' ἀνίμενα νὰ μοῦ τὰ πῆς ἐμένα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1204· *Μὲ πεθυμιά 'νιμένασι τσῆ νύχτας τὸ σκοτίδι* Ἐρωτόκρ. Γ′ 655· *Μὲ τσῆ καρδιᾶς τ' ἀπόκτυπο θέλω σᾶς ἀνιμένει· μ' ὅ,τι ἐγδοχὴ στὰ σίδερα ἔχουν οἱ φλακιασμένοι* Θυσ. 499· **β**) ἐλπίζω, προσδοκῶ (κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Ποιὰν ἀνιμένω πλιὰ γιατρειὰ στοὺς πόνους μου νὰ δώση;* Πανώρ. Β′ 375· *ἐκ τὸν Θεὸν ἀνάμενε πάντοτε βοηθείαν* Ἀχέλ. 518· *νὰ φθάσης τὸ ἐπιθυμεῖς κ' ἐκεῖνο τ' ἀναμένεις* Τζαμπλάκ. 38· γ) ἀδημονῶ (νὰ δῶ κάποιον): *Τάσσω σου κ' ἡ γιἀγάπη μου πάντα νὰ σ' ἀνιμένη* Πανώρ. Β′ 400· *ἀνιμένουν τσῆ φλακῆς τὴν πόρτα νὰ κτυπήση* Θυσ. 501· **δ**) περιμένω (κάτι κακό): *Στρέφετ' ἐπά, στρέφετ' ἐκεῖ ὡσὰν περιορισμένη καὶ φαίνεταί σου κ' ἐγνοιανὸν μαντάτον ἀνιμένει* Θυσ. 296· *Μ' ἀφήνω σας, γιατὶ θωρῶ τὸ στρατηγὸ καὶ βγαίνει· τοῦτον ὁποὺ πρικότατο θάνατον ἀνιμένει* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 138· **ε**) καιροφυλακτῶ: *. . . καὶ μαθαίνου πῶς εἰς τὸ Μυλοπόταμον Τοῦρκοι καὶ τσ' ἀνιμένου, ὅταν περάσου ἀπό 'κεῖ, ὄξω νὰ θέ νὰ βγοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 311^{18}. **2**) Ἔχω πρόθεση, σκοπεύω νὰ . . . : *ἀνέμενα νὰ σοῦ τὸ πῶ τάχα νὰ τὸ γροικήσου κ' οἱ ἄλλοι συμβουλάτοροι νὰ δοῦ νὰ σ' ἀμποδίσου* Ἐρωφ. Δ′ 513. **3**) (Ἀμτβ.) μένω ἀργός, καθυστερῶ (νὰ κάμω κάτι), παραιτοῦμαι (ἀπὸ κάτι): *στὸ Διγενὴ* (χφ. ἔκδ. *Διγεν'*· διορθώσ.) *ἀπάνω 'τρεξεν, ποσῶς δὲν ἀνιμένει* Διγ. O 2596. **4**) (Στὸ γ′ πρόσ. συνήθ. καὶ μὲ αἰτ. προσ.) ἐπίκειμαι (σὲ κάποιον ὡς μοιραῖο ἢ ἁπλῶς ἐπακόλουθο) : *εἶντα μαχαίρι καὶ φωτιὰ σήμερο σ' ἀνιμένει;* Ἐρωφ. Β′ 364· *ὦ μάννα μου, καὶ τί γλυκὺ μαντάτο σ' ἀνιμένει;* Θυσ. 1003· *Ὅτι εἶσαι βασιλέως υἱὸς καὶ στέμμαν σὲ ἀναμένει* Φλώρ. 1145. **5**) (Ἀμτβ.) ἀπομένω, μένω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τότε ἀνέμεινε πικραμένος ὁ σουλτάνος, ὁποὺ ἀνέμεινε χωρὶς λουμπάρδες* Χρον. σουλτ. 97^{1}· *ὁ γάδαρος ἐκεῖ ψοφᾶ, στὸν τόπον ἀναμένει* Αἰτωλ., Μῦθ. 124^{8}. **6**) Ἀνήκω, ταιριάζω: *Ἐπῆγαν διὰ* (ἔκδ. *δά*· διορθώσ.) *νὰ πάρουσι τὴν χώραν τῆς Μιλάνας, δι' ὅν κεινοῦ ἀνίμενεν ἐκ συγγενειᾶς τῆς μάννας* Κορων., Μπούας 30· *Ἀπ' αὔτους τόσον μου λαὸν ν' ἀκούσω σκοτωμένον, νά 'χουσι καὶ τὸ πράγμα μου, ὁποὺ μοὶ ἀναμένει* Κορων., Μπούας 30· *Τὸ δὲ ρεάμι 'πόμεινε στοῦ Σπάνια τὰς χεῖρας, γιατὶ 'κεινοῦ ἀνίμενε διὰ δικαίας μοίρας* Κορων., Μπούας 64. **7**) (Ἀπρόσ., ἂν δὲν πρόκειται γιὰ τυπογρ. λάθος) πρόκειται: *Ἐνύκτιασεν κι' ἀνίμενε γιὰ νὰ παραδοθοῦσι* Τζάνε, Κρ. πολ. 341^{15}.—Συνών. *καρτερῶ.*

ἀναμεριάζω, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 37.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀνάμερα* (βλ. τελευταῖο τοῦτο ΙΛ) καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὑποχωρῶ, ἀπομακρύνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *Κι' ἀρχίζασιν οἱ ἄνθρωποι πολλὰ νὰ δειλιάζουν καὶ ἐκ τοῦ πολέμου εὐθὺς τότε ν' ἀναμεριάζουν* ὅ.π.

ἀναμερίζω, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α′ 94, Β′ 7, 116, 262, Γ′ 450.

Τὸ μτγν. *ἀναμερίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀπομακρύνω (κάποιον, κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Τὸ Νικολὸ ὀχ τὸ σπίτι σου νὰ τὸν ἀναμερίσης* αὐτ. Β′ 262· **β**) ἀποφεύγω: *γιαῦτος ὡσὰν τὸ δαίμονα ὅλες τσ' ἀναμερίζω* αὐτ. Α′ 94· *. . . λοιπὸν τὸ σπίτι μας τώρα ἀναμέριζέ το* αὐτ. Β′ 116.

ἀνάμεσα, βλ. *ἀναμέσον.*

ἀναμέσον, ἐπίρρ., Βέλθ. (Κριαρ.) 1065, Μαχ. (Dawk.) 660^{2}, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 147^{16}, Ἀχέλ. (Pern.) 522, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 153^{18}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 859, 1667, Δωρ. Μον. (Buchon) XXXI, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 357^{19}, 398^{16}, Σάθ., ΜΒ ϛ′ σ. 35· *ἀνάμεσο(ν),* Πωρικ. (Camar.) 138^{4}, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 281^{13}, 379^{4}, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 8777, Λίβ. (Μαυρ.) P 1294, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 53^{22}, 135^{12}, Δωρ. Μον. (Buchon) XVIII, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) Εἰσαγ. 29· 124, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 164, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 390^{10}, Εὐγέν. (Vitti) 558, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 134, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [898], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 523^{3}· *ἀναμεσό(ν),* Μαχ. (Dawk.) 516^{28}, 576^{33}, Διγ.

(Πασχ.) Ἄνδρ. 371^{38}, Στάθ. (Σάθ.) Α' 332· *ἀναμέσα,* Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) Α' 529· *ἀνάμεσα,* Διγ. (Καλ.) Esc. 1057, 1089, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2583, Διήγ. Βελ. (Cant.) 454, Φλώρ. (Κριαρ.) 1674, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1388, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 237, Μαχ. (Dawk.) 528^{28}, 626^{31}, Ch. pop. (Pern.) 506, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 118^{31}, Πικατ. (Κριαρ.) 202, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 145, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XIII 9, 16, XXIX 39, Λευιτ. XXIII 5, XXVII 33, Ἀρ. IX 3, Δευτ. XI 18, XXVIII 57, Ἀχέλ. (Pern.) 1820, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 56^{16}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 64^{3}, Μηλ., Ὁδοιπ. (Παπαγ. Σπ.) 637, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ἰντ. γ' 9, Πανώρ. (Κριαρ.) Πρόλ. 27, Α' 90, Γ' 114, 408, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β' 516, Δ' 113, 122, Ε' 605, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 361· IV 3, 14· 6, 21, Σταυριν. (Legr.) 380, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 627, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 162, 193, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 390^{5}, Στάθ. (Σάθ.) Β' 130, Γ' 174, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [41], Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 156, 181, 182, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [1232], Γ' [423, 524, 1135], Χορ. δ' [58], Ε' [1336], Λίμπον. (Legr.) Ἐπίλ. 72, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. α' 72, Ζήν. (Σάθ.) Ε' 331, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 159^{13}, 383^{15}, 486^{2}· *ἀνάμεσας,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 5, 93· III 6, 62· *ἀναμεσά,* Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [283], Γ' [1168]· *ἀναμεσάς,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 5, 93.

Ἀπὸ τὴ μτγν. ἔκφρ. *ἀνὰ μέσον* (βλ. Raderm., Neutest. Gramm. 138 καὶ Tabachovitz, Eranos 31, 1934, 113· παλαιὲς μνεῖες τοῦ *ἀναμέσον* βλ. Lampe, Lex.· πβ. καὶ Mitsakis, Glotta 43, 1965, 180). Ὁ τ. *ἀνάμεσα* καὶ στὸν Ψελλὸ (βλ. Μανδηλαρᾶ, Ἀθ. 62, 1959, 346). Γιὰ τὸ σχηματ. τοῦ τ. *ἀνάμεσα* βλ. Παπαδ. Α., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 137 καὶ ΛΔ 2, 1940, 68. Οἱ τ. *ἀνάμεσο, ἀναμεσόν, ἀνάμεσα* καὶ *ἀναμεσὰ* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάμεσα, ἀναμεσόν*).

1) Τοπ. **α**) μεταξὺ (διαφόρων τόπων, οἰκοδομημάτων, ἀντικειμένων, κλπ. Ἡ χρήση καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάμεσα* 1α καὶ *ἀνάμεσον* 1α): *ἀνάμεσα στὸν Βοῦργον κ' εἰς τὴν χώρα* Ἀχέλ. 1820· *ἀνάμεσα δύο σπιτίων* Βακτ. ἀρχιερ. 181· *ἀνάμεσα στὰ ξόβεργα τέτοιον τὸν λόγον λέγει* Ch. pop. 506· *Κι' ἀπὸ τὰ τουρκοκάτεργα ἀνάμεσα περάσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{13}· *αὐτεῖνος ἔχει τὴν καρδιὰ τὴ δόλια μου καημένη κι' ἀνάμεσα στὰ χείλη μου στέκεται κι' ἀνιμένει πότες νὰ δῇ . . .* Πανώρ. Γ' 410· συνών. *ἀναμεταξὺ* 1α· **β**) στὸ μέσο (ἑνὸς τόπου πραγματικοῦ ἢ εἰκονικοῦ): *ἀνάμεσα τοῦ ποταμοῦ ἦτονε μία καμάρα* Πικατ. 202· *ἦταν ἀναμέσο 'νοῦ πεδίου καὶ ὅρισεν τὸν λαὸν τὸν ἀπεζικὸν νὰ πιάσουν τ' ἅρματά τους* Μαχ. 660^{2}· *Ἐσένα ἐθάψα ζωντανὸ ἀνάμεσα στὸ χῶμα* Ζήν. Ε' 331· *πιέτω δὶς εἰς τὸ φαγὶν αὐτοῦ οἶνον ἀναμέσον ὕδατος θερμὸν* Σάθ. ΜΒ ζ' σ. 35· *ἀνάμεσα στὸν θάνατον στέκεται ἡ ζωή μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1135]. **2**) Χρον. **α**) μέσα σὲ χρονικὸ διάστημα (Ἡ σημασ. καὶ σημ., ΙΛ, λ. *ἀνάμεσα* 2β): *Περὶ κριτοῦ ὅτι ἀνάμεσα εἴκοσι ἡμέρας θέλει νὰ ἰδῇ τὴν κρίσιν* Βακτ. ἀρχιερ. 156· *γενόμενον χρονῶν κε' καὶ ἀνάμεσον εἰς χρόνον ἕνα ἀνατρέπει τὰ κακῶς πουλήσας καὶ ἀγοράσας* Βακτ. ἀρχιερ. 134· *ἀνάμεσα τὰ ἰσπερινὰ* Πεντ. Ἔξ. XXIX 39· **β**) κατὰ τὴ διάρκεια (γεγονότος): *ἀνάμεσα τῆς ταραχῆς τούτης ἀπέθανεν καὶ ἡ κόρη* Μαχ. 528^{28}· **3**) Μεταξὺ (προσώπων) ἢ μέσα (σὲ ὁμάδα προσώπων): *μηδὲν γένη ὁρμασία ἀνάμεσον χριστιανοῦ καὶ Σαρακηνοῦ* Ἀσσίζ. 379^{4}· *Δύο ἀδέλφια ἀνάμεσόν τωνε ποτὲ νὰ παντρευτοῦσι* Στάθ. Γ' 174· *ὁ παμπόνηρος διάβολος ἐπῆρεν μίσος ἀναμεσὸν τῆς νύμφης καὶ τῆς πεθθερᾶς* Μαχ. 576^{33}· *καὶ τούτη ἡ μέρα ἂς εἶναι πάντοτε ἀνάμεσά μας τιμημένη* Πιστ. βοσκ. IV 6, 21· *τιμὴ ἂς τοῦ κάμωμε ὅλοι ἀνάμεσά μας* Πιστ. βοσκ. IV 3, 14· *ἐπήγασι στὴν πόλη μὲ μία γνώμη καὶ βουλὴ ἀνάμεσά τους ὅλοι* Λίμπον., Ἐπίλ. 72· *ἐμαλώνασι ἀνάμεσόν τους ἕνας τὸν ἄλλον* Χρον. σουλτ. 135^{12}· *ἐμουρμουριζότουνα ἀνάμεσα τὸν λαὸν* Σουμμ., Ρεμπελ. 162· *ἀπολοῦνε ἀνάμεσα εἰς τὸ λαὸ τουφέκια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 486^{2}. Πβ. *ἀναμεταξὺ* 1β. Ἰδιάζ. χρ.: (α) *ἀναμέσον . . . καὶ ἀναμέσον . . .* = μεταξὺ . . . καὶ . . . (Πβ. *ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους* Π.Δ., Tisch., Γέν. I 4): *Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλό· κ'*

ἐχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνάμεσα τὸ φῶς καὶ ἀνάμεσα τὸ σκότο Πεντ. Γέν. I 4· *ἀπὸ ἀνάμεσα* + αἰτ. = ἀπὸ (κάτι): *ἀπὸ ἀνάμεσα τὰ ποδάρια του* Πεντ. Γέν. XLIX 10 (πβ. *ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ* Π.Δ., Tisch., Γέν. XLIX 10)· (β) στὸ μέσο (προσώπων ὁμάδας), μπροστὰ (σὲ πρόσ. ὁμ.) *μὲ σπάθην κοπτερὴν ἀνάμεσά τους βγαίνουν* (οἱ χριστιανοὶ) Ἀχέλ. 522· (γ) (προκ. γιὰ ἀνταλλαγὴ) *νὰ μὴ ψηλαφήσῃ ἀνάμεσα καλὸ εἰς κακὸ* Πεντ. Λευιτ. XXVII 33· (δ) (μὲ αἰτ. ἀντικ.) μπροστά: *ἀνάμεσα τὰ μάτια σου* Πεντ. Ἔξ. XIII 9.—Πβ. *μέσον.*

ἀναμεταξία ἡ, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 503^{15}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀναμεταξύ.*

Διαφορά, διένεξη: *ἔμπροσθεν τοῦ ἐπισκόπου Τουσκουλάνου, ὅν δεδώκαμεν εἰς τὰς ἀναμεταξίας αὐτῶν ἀκροατὴν* ὅ.π.

ἀναμεταξύ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 77^{27}, 88^{31}, 105^{27}, 131^{16}, 294^{26}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 522^{26}, Ἐπιστ. Μουρ. Β' (Λάμπρ.) 58 Α, Δούκ. (Grecu) 87^{3}, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 135, 1022, Χίκα, Μονῳδ. (Μανούσ.) 111, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 146.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ., καθὼς καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Τοπικῶς) μεταξύ: *ηὗρεν τὸν χείμαρρον πολλὰ μέγαν, ὁποῖος ἦτον ἀναμεταξὺ ἐκείνου καὶ τῆς χώρας ὁποὺ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ* Ἀσσίζ. 88^{31}· συνών. *ἀναμέσον* 1α· **β**) (προκ. γιὰ σχέση προσώπων) μεταξύ: *Τὴν ἀναμεταξύ τους φιλονεικίαν* Χίκα, Μονῳδ. 111· *τὰς ἀμφιβολίας τὰς ἀναμεταξὺ συμβαινούσας Ρωμαίοις καὶ Τούρκοις αὐτὸς διέκρινε κατὰ τὸν ἀραβικὸν νόμον* Δούκ. 87^{3}· πβ. *ἀναμέσον* 3α· **γ**) (μὲ παράλ. προσδιορ.) ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλο, ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο: *στοιχήματα τὰ ἔχουν ἀναμεταξὺ* Ἀσσίζ. 105^{27}. **2**) (Προκ. γιὰ σχέση κοινοῦ κλήρου, κοινῆς ἰδιοκτησίας) μεταξύ: *τῶν κλήρων τῶν ἀναμεταξὺ ἐκείνης καὶ τοῦ συμβίου της* Ἀσσίζ. 131^{16}.

ἀναμέτρητος, ἐπίθ., βλ. *ἀμέτρητος.*

ἀναμηνῶ, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2755.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *μηνῶ.*

Παραγγέλλω: *μὲ ἀνεμήνυσεν νὰ στέκω νὰ τοὺς βλέπω* ὅ.π.

ἀναμιγὴ ἡ, Μαχ. (Dawk.) 264^{33}, Ἀχέλ. (Pern.) 2176, 2239, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β' 517, Ε' 605, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 5, 281, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 54, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 311, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 204^{13}, 240^{5}, 252^{3}, 261^{4}, 287^{1}, 318^{15}, 345^{27}, 539^{25} (βλ. καὶ Ξανθ. ΒΖ 18, 1909, 593, ὅπου συζητεῖται τ. *ἀνεμιγή*).

Ἡ λ. ἤδη σὲ σχόλ. (L-S) (Πβ. *ἀναλάμπω, ἀναλαμπή,* Χατζιδ., ΕΕΠ 9, 1913, 19), καθὼς καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Θόρυβος, ἀναταραχὴ (Πβ. ΙΛ): *Ἐγροίκησεν ὁ ῥήγας τὴν ἀναμιγὴν καὶ ἐσηκώθην ἀπὸ τὸ κρεβάτιν* Μαχ. 264^{33}· *καὶ τέτοια ἀναμιγὴ γιατί κάνετ' ἀνάμεσά σας;* Ἐρωφ. Ε' 605· *Θωρῶ τὴ χώρα ἀδειάζουνε μ' ἀναμιγὴ καὶ κλαῖσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 539^{25}· *Καὶ μέσα στὴν ἀναμιγήν, στὴν ματωμένην μάχην* Τζάνε, Κρ. πόλ. 287^{1}.—Συνών. *ἀναλοχή.* Πβ. *ἀναβουβάριασμα, ἀνακατωσιά, ἀνακάτωσις -ση* 2, *ἀνάλωσις* 1.

ἀναμίγι τό, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 190, Ε' 52.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀναμιγή.* Πβ. *ἀλλάγιον* (ἐτυμ.).

Θόρυβος, φασαρία: *Μωρή, μωρή, μὴν κάνωμε στὴ ῥούγα ἀναμίγι* Κατζ. Ε' 52.—Συνών. βλ. στὴ λ. *ἀναμιγή.*

ἀναμιγίζω, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β′ 511, Ε′ 14, Τζάνε,Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 305[10]· *ἀνεμιγίζω*, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ′ 423.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀναμιγή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀναστατώνω, ἀναταράσσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ποιὸς κλαίγ' ἐδῶ, ποιὸς θρήνεται, ποιὸς εἶν' ἀποὺ γεμίζει τοῦτο τὸ σπίτι κλάηματα κι' ὅλο τ' ἀναμιγίζει;* Ἐρωφ. Ε′ 14· *ἔτσι μὲ δύο λογισμοὺς στέκω ἀνεμιγισμένος* Φορτουν. Γ′ 423.—Συνών. *ἀνακατώνω* Α6.

ἀναμίγω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 437[19], 455[6], Μαχ. (Dawk.) 50[24], 372,[27], 374[32], 438 (κριτ. ὑπ.), 532[12], Βουστρ. (Σάθ.) 441, 477, 507, 527, 535, 539· *ἀνασμίγω*, Τρωικὰ (Praecht.) 526[20].

Ἀπὸ τὸ *ἀναμιγνύω* κατὰ τὸ σχῆμα *ἤνοιξα - ἀνοίγω, ἀνέμιξα - ἀναμίγω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ (Ἐνεργ.) ξεσηκώνω, ὁδηγῶ σὲ ρήξη (κάποιους): *ἐκαταρᾶτον τοὺς δύο τους υἱοὺς ὅπου ἀναμεῖξαν τοὺς καβαλάρηδες* Μαχ. 50[24]. **Β′** Μέσ. **1α**) Ξεσηκώνομαι, θορυβοῦμαι καὶ (γι' αὐτὸ) συγκεντρώνομαι: *ὅλη ἡ χώρα ἀναμίκτηκεν καὶ ἐμηνύσαν τοῦ κοντοσταύλη* Μαχ. 532[12]· **β**) ἀναστατώνομαι: *Καὶ γροικώντα τὸ μαντάτον εἰς τὴν χώραν ὅλοι ἀναμίκτησαν* Βουστρ. 535· συνών. *ἀνακατώνω* Α6. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ πεπτικὸ σύστημα) ἀνακατεύομαι: *ἤκουσαν τὸν ἀστενὴν νὰ πῆ ὅτι περὶ αὐτὸν τὸ τοῦ ἔδωκεν νὰ φάγη ἀνεμίχτησαν τὰ ἐντός του καὶ ἀπεθανίσκει* Ἀσσίζ. 437[19].

ἀνάμιξις ἡ, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 525[26], 582[28], Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 503[12], Ἑρμον. (Legr.) Ι 324, Φ 181, Ἀχέλ. (Pern.) 2496.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάμιξις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (*ἀνάμιξη*).

1) Ἀνακάτεμα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S, καὶ σήμ.): *διὰ τὴν ἀνάμιξιν τοῦ αἵματος τῆς γονῆς* Ἑλλην. νόμ. 582[28]. **2**) Διένεξη: *ἐπάνω εἰς δεκατισμὸν καὶ ἕτερα δίκαια καὶ τὰς ἀναμίξεις αὐτῶν κωλῦσαι* Διάτ. Κυπρ. 503[12]. **3**) Συμπλοκή: *καὶ τότε μὲ σπαθιά 'σμιξαν καὶ ἀνάμιξις ἐκείνη πολλὰ φρικώδης ἦτονε. . .* Ἀχέλ. 2496. Συνών. *ἀνακάτωσις -ση* 3.

ἀναμνήσι τό, Ἰμπ. (Legr). 784.

Ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάμνησις*. Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. τὸ σημερ. *ἁγιομνήσι* (ΙΛ) ‹ μεσν. *ἁγιομνήσιον*.

Μνημόσυνο: *ν' ἀφήνουσιν τοὺς ἱερεῖς ὅλους εἰς τὸν γιαλώνα νὰ ψάλλουσιν, τὸν ταπεινὸν ξένον ν' ἀναστορήσουν καὶ νὰ τὸν μνημονεύουσι καὶ νὰ τὸν μακαρίσουν* (παραλ. 1 στ.) *καὶ σ' αὖτον κάμνομεν ἡμεῖς ἐτοῦτον τ' ἀναμνήσι* ὅ.π.

ἀνάμνησις ἡ, Προδρ., Ροδ. (Hercher) Η′ 211.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάμνησις*.

Φρ. *εἰς ἀνάμνησιν λαμβάνω*=φέρνω στὸ νοῦ μου, σκέπτομαι (κάποιον): *Ἦν οὖν ἰδεῖν πάσχοντα τὸν Δοσικλέα ἐπεὶ Ροδάνθην εἰς ἀνάμνησιν λάβοι* ὅ.π.—Πβ. *ἀνανοοῦμαι*.

ἀναμνιάζω, Σαχλ. Α′(Wagn.) PM 155, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 823, 831, 867, Δ′ 774·

Ἀπὸ τὸ *ἀναμνίζω*. Βλ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 395-6. Βλ. ὅμως **ἐπίσης** τὸν ἴδιο, Βυζαντὶς 1, 1909, 345, Χατζιδ., ΕΕΠ 10, 1913-4, 66 καὶ Γεωργακ., ΛΔ 2, 1940, 124.

1) Θυμοῦμαι (κάποιον), ὑπολογίζω, λογαριάζω: *ὅταν κερδαίνη ὁ ζαριστής, πολλοὶ τὸν*

συντροφιάζουν, ἀμή, ὅταν χάνη, ἀφήνουν τον κι' οὐδὲν τὸν ἀναμνιάζουν Σαχλ. Α′ 155. **2**) Σκέπτομαι (κάτι), ἐνδιαφέρομαι (γιὰ κάτι): *γιὰ τσὶ δουλειές μας. . . ἔγνοια κιαμιὰ δὲν ἔχεις κι' οὐδὲ γεράκια, οὐδὲ σκυλιά, οὐδ' ἄλογα ἀναμνιάζεις* Ἐρωτόκρ. Α′ 831. **3**) Κάνω κάποιον νὰ θυμηθῆ, ὑπενθυμίζω σὲ κάποιον: *Στὴν Ἔγριπο κατοίκησε κι' ἀποδεκεῖ λογιάζει νὰ πέμπη δοῦλο μὲ γραφὲς τὸ φίλο ν' ἀναμνιάζη γιὰ νὰ μαθαίνη πῶς περνοῦ* Ἐρωτόκρ. Δ′ 774. Πβ. *ἀναθυμίζω* β.

ἀναμνίζω, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5031, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) Ο 602.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναμιμνήσκω* κατὰ τὸ σχῆμα *κομίζω - ἐκόμισα, ἀνέμνησα - ἀναμνίζω* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 275 κέ.).

1) Θυμοῦμαι (κάτι) (Πβ. L-S., λ. *ἀναμιμνήσκω* 3): *ἀνάμνισαν τὸ ἐπάθασιν ἐκεῖ στὸν τόπο ἐκεῖνον* Χρον. Μορ. Η 5031. Συνών. *θυμοῦμαι*. Πβ. *ἀναθιβάλλω* Β1, *ἀναθυμοῦμαι* 1, *ἀνιστορῶ*. **2**) Ἀναγγέλλω (κάποιον): *. . . καρτέρει νὰ ἔμπω ἐγὼ εἰς τὴν κυράν, ἵνα σὲ ἀναμνίσω* Λόγ. παρηγ. Ο 602.

ἀναμοιβὴ ἡ, Διγ. (Καλ.) Esc. 1757 (κατὰ χφ.· ἔκδ. *ἀνταμοιβήν*).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ἀμοιβή*.

Ἀνταμοιβὴ (Βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 75): *καὶ ἕκαστος λάβη ἀναμοιβὴν ἐκ τοῦ ἰδίου του ἔργου* ὅ.π.

ἀναμονὴ ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2368, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 825, 1605, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2, 741, Esc. 1130, 1893.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναμονή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Προσδοκία (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Στέργετε εἰς τὴν ἀσχόλησιν, ποσῶς μὴ ἀποδημῆτε, ἡ ἀναμονὴ καλὸν εἶναι, πληρώνει ἀκέραιον πράγμα* Λίβ. Sc. 2. **2**) Ἀναβολή, διορία (Πβ. L-S Κων/νίδη, Ἰάμβλιχος, καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *ἂν δὲ πάλιν οὐ πέμψης με σημάδιν ἰδικόν σου, δίδεις με πάλιν ἀναμονήν, ἐλπίζω το τοῦ χρόνου* Λίβ. Sc. 741. **3**) Μικρὸ χρονικὸ διάστημα: *Τάχα μικρὰν ἀνάπαυσιν εὕρηκα τῶν κακῶν σου πρὸς ὥραν, πρὸς ἀναμονὴν καὶ πρὸς στιγμὴν ὀλίγην* Καλλίμ. 2368.

ἀναμόννω, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 10[5].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀμόννω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνομόνω*).

Σηκώνω τὸ χέρι μου γιὰ νὰ χτυπήσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνομόνω* 2): *Ἀφὸν τοῦ ξιφαριοῦ μ' ἔχεις σημάδιν, ὦ Πόθε, ἀλλοῦ δὲν ἔσυρες νὰ δώσης* (παραλ. 2 στ.). *Ἀναμωμένος καὶ πωρνὸν καὶ βράδυν ἔβλεπες στὴν καρδιὰν νὰ μὲ καρφώσης* ὅ.π.

ἀναμουρδωμὸς ὁ, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 5, 39 (ἔκδ. *ἀναμουρδόν μου*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ *ἀναμουρδώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός*.

Ἀκαθαρσία, βρομιά: *ἤθελε τῆς ψυχῆς μου νὰ ξεπλύνη τὸν ἀναμουρδωμὸν καὶ τὸ σκουνάδι* ὅ.π.

ἀναμουρδώνω, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β′ 127, Δ′ 630, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 7, 13, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 338, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [241], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′[1089]· *ἀνεμουρδώνω*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 78, 1113, Ε′ 1200, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ′ 21, 38, 39.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *μουρδώνω*. Γιὰ τὴν **προέλ.** τοῦ β′ συνθ. βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Δ′ 336-7, Meyer, NS III 46, Triand., Lehnw. 80 = Τριαντ., **Ἀπ.** Α′ 390, καθὼς καὶ Ψάλτη,

Ἀφ. Χατζιδ. 66 κέ. Πβ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 495 καὶ Kretschmer, Glotta 13, 1924, 256. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

1) Λερώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Λίγ' ἂν ἀνεμουρδώθηκε τὸ ροῦχο πάστρεψέ το* Ἐρωτόκρ. Γ' 1113· *καὶ λαντουροῦ καί 'γραίνου με κι' ἀναμουρδώνουσί με* (ἐνν. *τὰ αἵματα*) Ἐρωφ. Β' 127· *μὲ βοῦρκα, μὲ πηλά 'ναμουρδωμένο* (ἐνν. *τὸ σπήλιο*) Βοσκοπ. 338· *μὲ τὰ σκατά σου, βρομερέ, νὰ μὴ μὲ ἀνεμουρδώνης* Φορτουν. Δ' 21. Συνών. *ἀλείφω* 5, *λερώνω*. **2**) (Μεταφ.) 'μολύνω, μιαίνω: *γιατὶ ὅποιος ἀναμούρδωσε τόση φιλιὰ μεγάλη τυχαίνει μὲ τὸ αἷμα του νὰ τὴν ξεπλύνη πάλι* Ροδολ. Δ' [241]· *κι' ἄξα δὲν εἶν' ἡ χέρα ντου σ' ἔτοιο δεντρὸ ν' ἁπλώση· δὲ μοιάζει ν' ἀνεμουρδωθῆ στὸ στόμα ντ' ἔτοια βρώση* Ἐρωτόκρ. Γ' 78· *κ' ἐσύ, ἀναμουρδωμένη θεά, γιὰ νὰ μποροῦσι νὰ φαίνουνται λιγότερα οἱ ἐντροπές σου* Πιστ. βοσκ. IV 7, 13· *ὄντε τὸ σφάλμα στὴν τιμὴ πληγώνει καὶ βαρίσκει· τοῦτο δὲν ἔχει γιατρειά, γιατὶ πολλὰ πληγώνει, οὐδὲ παστρεύγεται ποτὲ ἐκεῖ π' ἀνεμουρδώνει* Ἐρωτόκρ. Ε' 1200.—Πβ. *μαγαρίζω*.

ἀναμουσουρίζω, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 5, 237.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *μουσουρίζω* (ΙΛ). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Ὀσφραίνομαι, μυρίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *γιὰ κεῖνο προπατῶ καὶ ὡσὰν τὸ σκύλο μόν' ἀναμουσουρίζω νὰ τὴν εὕρω* ὅ.π.

ἀναμοχλεύω, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 52.

Τὸ ἀρχ. *ἀναμοχλεύω*.

Ταράζω ψυχικά, συγκινῶ: *Ἐτρώθη ἡ καρδία του κι' ὅλως ἀνεμοχλεύθη* ὅ.π.

ἀναμοχλῶ, Δούκ. (Grecu) 415^{14}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *μοχλῶ*. (Τὸ β' συνθ. σὲ ἀποσπ. τοῦ Ἀριστοφ.). Ἀπαντᾶ καὶ *ἀναμοχλίζω* (Lampe, Lex.).

Ἀνακινῶ: *ἀνέμου βορέως πνέοντος καὶ τὴν θάλατταν ἀναμοχλοῦντος* ὅ.π.—Πβ. *ἀνακατώνω* A1α.

ἀναμπαίζω, βλ. *ἀνεμπαίζω*.

ἀναμπαιστικός, ἐπίθ., βλ. *ἀνεμπαιστικός*.

ἀναμπαλώνομαι· *ἀνεμπαλώνομαι*, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε' 35.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *μπαλώνομαι*.

(Μεταφ.) τακτοποιοῦμαι, βολεύομαι: *Μὰ τοῦτοι ποιὸς ποκάμισο μᾶς δίνει, ποιὸς φιστάνι* (παραλ. 1 στ.) *καὶ ἀνεμπαλωνόμαστε* (ἔκδ. *ἀνεμπαλωνόμαστανε*· διορθώσ.) *κ' ἐμεῖς οἱ καψωμένες* ὅ.π.

ἀνάμπλεμμα τό, [Προσθήκη στὸ ἄρθρο *ἀνάβλεμμα*, ἀπ' ὅπου πρέπει νὰ διαγραφῆ τό:] Πανώρ. Β' 408.

Τ. τοῦ οὐσ. *ἀνάβλεμμα*. Ὁ τ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *ἀνάβλεμμα*).

ἀναμπλήζομαι, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 134^{35} (ἔκδ. *ἀνομπλήσθη*· διορθώσ.).

Τὸ μέσο τοῦ *ἀναμπλήζω*, ποὺ ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀνέπλησα* τοῦ *ἀναπίμπλημι*, ἢ τὸ *ἀνεμπλήζομαι* (βλ. ΙΛ, λ. *ἀνεμπλήζω*) μὲ ἀφομοίωση τοῦ *ε*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνεμπλήζω*). Βλ. καὶ Ξανθουδίδη, Φορτουν., σ. 222.

Χορταίνω (κάτι) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνεμπλήζω* 2): *μά 'χε τὲς ρίζες του γδυμνὲς κ' ἦτον καμαδισμένον* (παραλ. 2 στ.) *κι' ὁ κηπουρὸς τὸ κοίταξε τότες καὶ τὸ σπλαγχνίσθη καὶ τοῦ 'ριξε πολὺ νερὸ ὥστε ποὺ τ' ἀναμπλήσθη* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναμπλῶ*.

ἀναμπλῶ, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε' 36· *ἀνομπλῶ*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 241^{20}, 361^{8}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀνέπλησα* τοῦ ἀρχ. *ἀναπίμπλημι* (Ξανθουδίδη, Φορτουν., σ. 222) ἢ ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ **ἐμπλήζω* (ΙΛ, λ. *ἀνεμπλήζω, ἐτυμ.*). Ἡ μτχ. *ἀναμπλημένος* καὶ στὴν Κύπρο σήμ. (Πιλαβάκης, Κυπρ. Γράμμ. 21, 1956, 86). Γιὰ τὸν τ. *ἀνομπλῶ* πβ. Φάβ., Ἀθ. 27, 1915, ΛΑ 149.

Α' (Ἐνεργ. μτβ.) χορταίνω (κάποιον) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναμπλήζω* 2): *πρόβατα, βόδια πήρασι τὴν χώραν ν' ἀναμπλήσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 241^{20}· *Κι' ἀλέθαν κ' ἐζυμώνασι καὶ παξιμάδια κάμα γιὰ ν' ἀναμπλήση τὸ λαὸ καὶ πλειότερα νὰ φᾶσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 361^{8}. **Β'** (Ἀμτβ.) χορταίνω: *κι' ἀπὸ κάθ' ἄλλο τίβετας εἶμεστα ἀναμπλημένες* Φορτουν. Ε' 36. Βλ. καὶ *ἀναμπλήζομαι*.

ἀναμπουκώνω, βλ. *ἀνακομπώνω*.

ἀναμυτίζω, Πωρικ. (Wagn.) V 93.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *μυτίζω* < *μύτη* (Πβ. τὸ σημερ. *ἀναμυταλίζω*, ΙΛ).

(Προκ. γιὰ χοῖρο) σπρώχνω μὲ τὸ ρύγχος: *νὰ κοιμῶνται εἰς τὰς ρύμνας καὶ νὰ ἐμπηλώνωνται, χοιρίδια νὰ τοὺς ἀναμυτίζουν καὶ κότες νὰ τοὺς γλείφουν* ὅ.π.

ἀναμφίβολος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [908].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀναμφίβολος*.

Ποὺ δὲν προκαλεῖ ἀμφιβολία, βέβαιος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *Τὰ πράγματα εἰς τὸν οὐρανόν, ποὺ μέλλουσι νὰ 'λθοῦσι 'ς τσ'* (ἔκδ. *τζ*) *ἀνθρώπους κι' ἀναμφίβολα στὸν κόσμον νὰ γενοῦσι* ὅ.π.

ἀναμφιβόλως, Ἱερακοσ. (Hercher) 419^{18}, 454^{15}, Ἑρμον. (Legr).) Γ 25, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 917.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀναμφιβόλως*.

Χωρὶς ἀμφιβολία, χωρὶς ἄλλο, ἀσφαλῶς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ὁ ἐρῶν γὰρ ὁμοιάζει μέθυσον ἀναμφιβόλως* Ἑρμον. Γ 25· *μῦν χοίρειον πάρεχε αὐτῷ καὶ ἰαθήσεται ἀναμφιβόλως* Ἱερακόσ. 419^{18}.

ἀνανδράνισμα τό, βλ. *ἀνεντράνισμα*.

ἀνανδρεῖος ἢ ἀνάνδριος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. IV 679.

Πιθ. κατὰ τὸ σχῆμα *ἀνδρεία-ἀνδρεῖος* ἐπλάστηκε *ἀνανδρία-ἀνανδρεῖος*, ἂν δὲν πρόκειται γιὰ ἐπίδρ. μόνη τοῦ *ἀνδρεῖος* στὸ *ἄνανδρος*.

Ἄνανδρος: *οὐ γὰρ εἰμὶ τῶν ἀγενῶν, οὐδὲ τῶν ἀνανδρείων* ὅ.π.

ἀνανδρομὴ ἡ, βλ. *ἀναδρομή*.

ἀνανέμομαι· ἀόρ. *ἀνεμήθη*, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 98.

Τὸ ἀρχ. *ἀνανέμομαι*. Ὁ ἀόρ. *ἀνεμήθη* πιθ. ἀπὸ ἁπλολογία.

Ἐπαναφέρομαι, ἐπανέρχομαι στὴν ἐξουσία, στὴν κυριότητα κάποιου: ***Καὶ πράγμα-***

τά των ἔπειτα ὅλα τὰ διαγουμίσαν. Πολὺ δὲ κέρδος ἔποικαν κ' ἡ χώρα ἀνεμήθη στὸν βασιλιὰ Μαξιμιανὸν ὅ.π.

ἀνανεμοστρόφιλος ὁ, Πιστ. βοσκ. IV 2, 142, βλ. *ἀνεμοστρόβιλος*.

ἀνανέργητος, ἐπίθ., βλ. *ἀνενέργητος*.

ἀνανεύω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 168^{4}, Ἑρμόν. (Legr.) Β 216, Χ 365.

Τὸ ἀρχ. *ἀνανεύω*.

Σηκώνω τὸ κεφάλι μου (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II 1): *Ἀνένευσεν ἡ κόρη καὶ ἀτενῶς ἰδοῦσά με μικρὸν ἐμειδίασε καὶ πάλιν κατένευσε κἂν ἐγὼ τοῖς ἔρωσιν οὐκ ἐπένευον* ὅ.π.

ἀνανεῶ -ώνω, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 576^{5}, Διγ. (Mavr.) Gr. III 294, Ἑρμον. (Legr.) Ψ 22, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2137, Δούκ. (Grecu) 171^{30}.

Τὸ μτγν. *ἀνανεόω*. Ἡ λ. στὸν τ. *-ώνω* καὶ σήμ. κοινή, καθὼς καὶ στὴν Κύπρ. στὸν τ. *ἀνανιώνω* (ΙΛ, λ. *ἀνανεώνω*).

Α') Μτβ. **1**) Τονώνω, ἐνισχύω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *ὁ γὰρ νοῦς ἀναπεμπάζει τὰς συνάφειας ἐρώτων καὶ ἀνανεοῖ τὸν πόθον* Ἑρμον. Ψ 22· *Ἡ κόρη δ' ἀνανεοῦσα* (περιττή, μολονότι εὐοδώνει τὸ μέτρο, ἡ διόρθ. τοῦ ἐκδ. *ἀνανέουσα* ἀπὸ ρ. *ἀνανέω*· πβ. διορθωτ. πρόταση Mavr.: *ἡ κόρη δὲ τὸν ἔρωτα ἀνανεοῦσ' ἐκ πόθου*) *τὸν ἔρωτα ἐκ πόθου* Διγ. Gr. III 294. **2**) (Προκ. νὰ δοθῆ ὑπόσχεση, ὅρκος) ἐκ νέου διακηρύττω, ἐπαναλαμβάνω (Ἡ χρήση καὶ ἀρχ. στὸ μέσ.): *τὴν ἀναγόρευσιν Μορὰτ καὶ πίστεις ἀνανεοῦντες εἰρηνικάς, ὡς ἔθος τοῖς νέοις καὶ ἀρχηγοῖς ἡγεμόσι* Δούκ. 171^{30}. **3**) Ἀντικαθιστῶ (κάποιον ἢ κάτι μὲ ἄλλον ἢ ἄλλο)· (πβ. Preisigke - Kiessling, λ. *ἀνανεόω*) (προκ. γιὰ μάρτυρες ποὺ κλητεύονται): καλῶ ἐκ νέου ἢ καλῶ νέους: *ἐὰν εἴπη πράγμα κατ' αὐτοὺς οἷον οὐδὲν πρέπει, λαμβάνει ἡ ἄλλη μερέα ἡμέραν νὰ ἀνανεώση τοὺς μάρτυρας* Ἑλλην. νόμ. 576^{5}.

ἀνανήφω, Μιχ. ἱερομ. (Merc. S.-G.), Δούκ. (Grecu) 125^{5}, Εἰς Θεοτ. (Κακ.) 72.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ἔρχομαι στὴ συναίσθηση τοῦ ἑαυτοῦ μου (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Ἀριστ.): *ὀψέποτε ἀνανήψας ἐκ τοῦ κάρους τῆς μέθης* Δούκ. 125^{5}.

ἀνανθρωπίζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [555].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἀνθρωπίζω*. Πβ. τὸ παπυρικὸ (3. αἰ. μ.Χ.) *ἀνάνθρωπος* (L-S).

Καταργῶ, θανατώνω τὸν ἄνθρωπο: *τῶν ἀνθρώπων ἀλύπητε νόμε, π' ἀνανθρωπίζεις, γιατί γιὰ πόθου πλερωμὴν τὸν θάνατον χαρίζεις;* ὅ.π.

ἀνανοῶ, Προδρ., Ροδ. (Hercher) Η' 213· *ἀνανοοῦμαι,* Ἑρμον. (Legr.) Ξ 24, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1672, Θησ. (Βεν.) Δ' [66^{7}], Η' [47^{6}]· *ἀνανοῦμαι,* Gesprächb. (Vasm). 103^{5}.

Τὸ μτγν. *ἀνανοῶ*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Φάβ., Ἀθ. 27, 1915, ΛΑ 149-50. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνακαλῶ στὴ μνήμη μου, ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *ἀνανογιέμαι* 3): *βλέπει την καὶ ἀναστενάζει· ἀνανοᾶται τὰ ἐπικράθηκε* Λίβ. Ρ 1672· *Ἀλήθεια πρὶν νὰ κοιμηθῆ ἀτός του ἀνανοᾶτον· μὲ τὴν ἀγάπη ἀρχίνιζε, μ' αὐτὴν παραπονᾶτον* Θησ. Δ' [66^{7}]· *ἐπεὶ Ροδάνθην εἰς ἀνάμνησιν λάβοι* (ἐνν. ὁ Δοσικλῆς) *ταῖς παρθένοις γὰρ τὴν ἑαυτοῦ παρθένον ἀνανοῶν ἔκλαιεν ἐν τῇ καρδίᾳ* Προδρ., Ροδ. Η' 213.—Συνών. *ἀναθιβάλλω* Α2, *ἀναθυμοῦμαι* 1, *ἀναμνίζω* 1, *ἀναπολῶ, ἀνιστορῶ, θυμοῦμαι*.

ἀναντήρητος, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 319, βλ. *ἀνεντήρητος*.

ἀνάντια, ἐπίρρ., βλ. *ἀγνάντια*.

ἀνάντιος, ἐπίθ., βλ. *ἐνάντιος*.

ἀναντρ–, βλ. *ἀνεντρ-*

ἀναξείκαστος, βλ. *ἀνεξείκαστος*.

ἀναξηλείφω, βλ. *ἀνεξαλείφω*.

ἀναξία ἡ, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 97.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ἀξία*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναξιάδα*.

Ἀναξιότητα: *Ὅλος ὑπάρχω βδελυκτὸς καὶ πάσης ἀναξίας, τῆς καθαρᾶς καὶ ἄμωμου ἱερουργοπραξίας* ὅ.π.

ἀνάξια, ἐπίρρ., Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 49^{5}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [547].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνάξιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χωρὶς νὰ ὑπάρχη αἰτία, ἐπαρκὴς δικαιολογία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὁ μύθος λέγει πὼς πολλοὶ ἀνάξια ἐμπαίνουν μὲ τοὺς μεγαλειότερους ἄξιοι μὴ νὰ γένουν* Αἰτωλ., Μῦθ. 49^{5}.—Συνών. *ἄδικα* 2β.

ἀνάξιος ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) III 447, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 526^{22}, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 86, VIII 167, Διγ. (Hess.) Esc. 1837, Διγ. (Καλ.) Α 2959, Ἑρμον. (Legr.) Ω 37, 111, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2468, Θεολ., Τζίρ. (Λάμπρ.) 355^{15}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 144^{15}, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 7^{66}, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 49^{5}, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 38^{4}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 183^{11}, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 2, 143, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 155, 217, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [83, 560], Γ' [403], Δ' [1038], Χορ. δ' [74], Ε' [216], Ζήν. (Σάθ.) Γ' 135· *ἀνάξος,* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [330].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνάξιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ἀξίζει τὴν προστασία (κάποιου προσώπου) ἢ δὲν εἶναι ἄξιος κάποιας ἐκδήλωσης (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *τρὶς τῶν ἀχράντων μυστηρίων μὲ ἐκοινώνησαν τὸν ἀνάξιον* Σφρ., Χρον. μ. 144^{15}· *κ' ἐσύ, κοπέλι πελελόν, ἀνάξιο τέτοιας χάρης* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [83]· *καὶ παντελῶς ἀνάξιοι ἐσμὲν τοῦ σοῦ ἐλέους* Διγ. Gr. VIII 167. **2**) Ἀνίκανος, ἀνεπιτήδειος (σὲ κάτι) (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *εἰς τὴν μάχην οὐκ ἐμβαίναν ὡς ἀνάξιοι πολέμου* Ἑρμον. Ω 111· *ἀνάξιος παντάπασιν πολεμεῖν τὰ θηρία* Διγ. Gr. IV 86. **3**) Εὐτελής, ταπεινὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Πάντα της* (ἐνν. ἡ γυναίκα) *τὸν ἀνάξιον ποθεῖ καὶ τὸν ψηλώνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1038]· *καὶ δοῦλος ὢν ἀνάξιος τολμήσας ἐδεήθην* Προδρ. III 447. **4**) Ἀναξιοπρεπὴς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *μ' ὅλο ἀποὺ 'ναι κάμωμα σφαλτὸ καὶ ντροπιασμένο κι' ἀνάξο* Ροδολ. Δ' [330]. **5**) (Προκ. γιὰ γεγονότα ἢ πράγματα) ἀταίριαστος, ἀποτυχεμένος: *Ἐπὶ τῶν ἀναξίων γάμων . . . ἐὰν λάβη ἄνθρωπος . . . καὶ μεταμεληθῆ . . . οἱ ἀρραβῶνες . . . στρέφουνται ὡς ἐδόθησαν* Ἑλλην. νόμ. 526^{22}· *Λύσετέ την καὶ τ' ἀνάξια ρίξετε τὰ σκοινιὰ* Πιστ. βοσκ. V2, 143· *ἔπαινους ἀνάξιους ποὺ μοῦ δίνεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [403].

ἀναξίως, ἐπίρρ., Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 141^{17}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀναξίως*.

Μὲ τρόπο ὄχι κανονικὸ (Πβ. Lampe, Lex.): *ἔλαβε τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως . . . παρανόμως καὶ ἔξω κανόνων, ἀναξίως* ὅ.π.

ἀναπαγὴ ἡ, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 117, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{90}· *ἀναπά*, Μαχ. (Dawk.) 58^{27}, $408^{6,8,9}$.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀνεπάην* τοῦ *ἀναπαύομαι* (ΙΛ, λ. *ἀναπαή*).

1) Ἀνάπαυση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναπαὴ* 1): *Σ δύο μερτικὰ μοιράσετε πάσα ζωὴν τ' ἀνθρώπου· εἰς ἕναν τῆς ἀναπαγῆς, στ' ἄλλον τοῦ μέγα κόπου* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{90}. **2**) Ἀποχωρητήριο (πβ. ΙΛ, λ. *ἀνάπαψι* 1δ): *Τὸν κύρην τῆς Τύρου ἐσφάξεν τον εἰς τὴν ἀναπὰν* Μαχ. 58^{27}. Συνών. *ἀναγκαῖον* 2. Πβ. *ἀναγκαῖος* $1β^{3}$.

Ἡ λ. σὲ ἔναρθρη γεν. ἐπιρρ.=ἥσυχα: *ὕστερα, σὰ χορτάσωμε, τσ' ἀναπαγῆς μας πάλι ρεμέδιο 'ς τούτη τὴ δουλειὰ θέλομε βρεῖ τὴν ἄλλη* Κατζ. Α' 117.

ἀναπαημὸς ὁ, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 3, Β' 621, 774, 1498, 1797, Δ' 717, 1592, 1800, Ε' 738.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀνεπάην* τοῦ *ἀναπαύομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναπαμός*).

α) Παύση, σταμάτημα (πβ. ΙΛ, λ. *ἀναπαμὸς* 1α): *μὲ τοῦ καιροῦ τ' ἀλλάματα, π' ἀναπαημὸ δὲν ἔχου* Ἐρωτόκρ. Α' 3· πβ. *ἀνάπαυσις -ση* 4· **β**) ἡσυχία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναπαμὸς* 1β): *ὡσὰν τὸν εἶδε κ' ἤγερνε καὶ τόσον αἷμα τρέχει, ἀγκουσεμένη βρίσκεται κι' ἀναπαημὸ δὲν ἔχει* Ἐρωτόκρ. Β' 1498. Πβ. *ἀνάπαυσις -ση* 2.

ἀναπαίζω, βλ. *ἀνεμπαίζω*.

ἀναπαίρνω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 265^{7-8}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *παίρνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Παίρνω πίσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 448· βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 80): *ποταπὸν χάρισμα ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ δώση καὶ ποταπὸν ὄχι· καὶ ἂν ἠμπορῇ νὰ τὸ ἀναπάρῃ ὀπίσω* ὅ.π.—Συνών. *ἀναλαβαίνω* 1.

ἀναπάλημαν, βλ. *ἀναπείλημαν*.

ἀνάπαλιν, Rechenb. (Vog.-Hung.) 5.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀνάπαλιν* ὡς ἐπίθ. Ὡς ἐπίθ. ἤδη στὸν Εὐκλ. (L-S) καὶ στὸ Ὀν. (Drexl) 25^{11}, 363^{226}.

Ἀντίστροφος: *Μέθοδος ἡ ἀνάπαλιν τῶν τριῶν* ὅ.π.

ἀναπαμένα, ἐπίρρ., Ἀχιλλ. (Hess.) L 92, Θησ. (Foll.) I 131, Θησ. (Βεν.) Γ' [93^{6}]· *ἀναπαημένα*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [1507], Χορ. δ' [9].

Τὸ οὐδ. τῆς μτχ. παρκ. *ἀναπαμένος* τοῦ *ἀναπαύω*.

1) Ἀναπαυτικά: *Κάθισμα νὰ τῆς κάμωμε νὰ κάτση ἀναπαημένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1507]. **2**) Ἥσυχα, μὲ ἠρεμία: *Ὅρισε ἐκ τὸν κίνδυνον ἐτοῦτον νὰ μὲ βγάλουν ἀναπαμένα καὶ γλυκία, γιὰ τὴν θυσίαν ποὺ κάμνω* Θησ. Γ' [93^{6}]. **3**) Ἀμέριμνα, χωρὶς φροντίδες: *Ἀμ' ἔζιε ἀμέριμνος καὶ ἀναπαημένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. δ' [9]· *ἀμὲ νὰ τρῶς, νὰ πίνῃς ἀναπαμένα* Ἀχιλλ. L 92. **4**) Τακτοποιημένα, μὲ τάξη: *τὸ παλάτι μὲ χάσδια χρυσοράντιστα, πλούσια πολὺ ὑπὲρ μέτρον, ἀναπαμένα κ' ἔμορφα καὶ πλούσια ὀρδινιασμένα* Θησ. Γ' 131.—Πβ. *ἀναπαυτικά*.

ἀναπαμὸς ὁ, βλ. *ἀναπαημός*.

ἀναπαραδίδω· *ἀνεπαραδίδω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 160^{4-5}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *παραδίδω*.

Παραδίδω κάποιον (σὲ μιὰ ἀρχή): *ὅταν ὁ αὐθέντης ἀνεπαράδωκεν τὸν συνεσκάρδον τοῖς ἐμπιστευτιόδαις, διὰ νὰ τὸν φέρουν εἰς τὴν κρίσιν νὰ τελειωθῇ ἢ νὰ 'κανωθῇ τὸ δίκαιόν τους* ὅ.π.

ἀνάπαση, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 379, βλ. *ἀνάπαυσις -ση*.

ἀνάπαυλα ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 1 rr (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 164^{14}, 170^{2}, Ἱερακοσ. (Hercher) 492^{19}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάπαυλα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

Καταφυγή, παραμυθία (Πβ. L-S στὴ λ. I2): *Πρὸς ὅρμον καὶ ἀνάπαυλαν πάντων τῶν ἐν ἀνάγκαις* Προδρ. IV 1 rr (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

ἀνάπαυμα τό, Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 52.

Ἡ λ. ἤδη σὲ παπυρ. (Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 266) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάπαμα*). Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 426.

Ἀνάπαυση, ξεκούραση: *ἀπὸ τὸ νὰ στερηθοῦμεν . . . τὸ ἀνάπαυμα τῶν κοπιασμένων* ὅ.π.—Πβ. *ἀνάπαυσις*.

ἀναπαυμὸς ὁ, βλ. *ἀναπαημός*.

ἀνάπαυσις–ση ἡ, Σπαν. (Hanna) A 200, O 217, Σπαν. (Λάμπρ.) V 213, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 161, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 46, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5970, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2032, 2331, 2416, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 786, 2561, Διγ. (Καλ.) A 3730, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 551, Βέλθ. (Κριαρ.) 1086, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4738, Φλώρ. (Κριαρ.) 782. 1009, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 245, Ἀπολλών. (Janss.) 146, Λίβ. (Μαυρ.) P 21, 388, 533, 2266, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2195, Esc. 3377, N 47, 669, Ἀχιλλ. (Haag) L 111, 245, 248, Ἀχιλλ. (Hess.) L 465, 1128, N 1663, 1743, Ἰμπ. (Κριαρ.) 705, Μαχ. (Dawk.) 260^{7}, 352^{24}, 552^{26}, Δούκ. (Grecu) 307^{31}, 353^{21}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 120^{5}, 144^{28}, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [247], Θησ. (Schmitt) 338 VII 108, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VII 67, IX 6, 30, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 526, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 105, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 171, 220, Δεφ. Λόγ. (Kar.) 207, 326, 363, 366, 764, Ἀχέλ. (Pern.) 1349, 2162, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 199^{7}, Δωρ. Μον. (Buchon) XL, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1234, Εὐγέν. (Vitti) 1291, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [670], Γ' [472, 812], Δ' [1513], Ε' [549], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 224^{28}, 240^{2}, 279^{6}, 355^{14}, 382^{15}, 410^{18}, 486^{23}, 519^{23}, 556^{15}, 572^{3}· *ἀνάπαψη*, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 5593, 5707, 6458, 6604, 6780, 6883, 7208, 8405, 8706, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 1681, Θησ. (Foll.) I 108, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 35^{5}, 69^{24}, 75^{26}, 94^{9}, 97^{29}, 145^{2}, Ἰμπ. (Legr.) 658, 797, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 381, Πεντ. (Hess.) Γέν. VIII 9, 21, XLIX 15, Ἔξ. XXIX 18, 41, Λευιτ. I 9, III 5, VIII 21, XV 7, XXVI 31, Ἀρ. XVIII 17, XXVIII 2, 24, Δευτ. XII 9, XXVIII 65, Ἀχέλ. (Pern.) 1389, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 88, 100, 148, 162, Β' 150, 366, 478, 577, 582, Γ' 202, 498, 555, Δ' 180, 426, Ε' 70, 90, 332, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 183, Ἰντ. α' 53, 76, 84, 93, 169, Β' 367, 501,

513, Ἰντ. β' 33, 164, Γ' 14, 42, 140, 263, 400, Δ' 67, 507, 530, Ε' 494, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 379 (χφ. καὶ ἔκδ. *ἀνάπασες*· διόρθ. Κριαρ. B-NJ 19, 1966, 279)· 3, 191· II 5, 3· 7, 64· IV 6, 39· 6, 42· V 1, 61, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 358, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 465, 491, 728, 891, 1109, Β' 563, Γ' 14, 169, 220, 343, Δ' 366, 840, 1198, Ε' 48, 1530, Θυσ. (Μεγ.[2]) 104, 111, 860, 866, Στάθ. (Σάθ.) Α' 307, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ' 18, Δ' 34, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [136], Δ' [37], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [979, 1150], Ε' [242], Φορτουν. (Ξανθ). Πρόλ. 28, 128, Α' 250, Β' 442, Γ' 124, 388, Ἰντ. γ' 22, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 22, Α' 12, 161, 178, 264, Β' 10, 12, 106, 206, Ε' 80, Διγ. (Lambr.) O 276, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 448[4], Διακρούσ. (Ξηρ.) 70[80].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάπαυσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάπαψι*).

1α) Ξεκούραση (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀνάπαψι* 1α): *ἄρτον εἶχεν δάκρυα καὶ πότον μοιρολόγια καὶ κλίνην ἀναστεναγμοὺς καὶ ἀνάπαυσιν τὰς λύπας* Ἀχιλλ. N 1743· *Καὶ τὰ καημένα μάτι' ἀπού τὸν ὕπνο καὶ τὴν ἀνάπαψή τως τ' ἄλλα μέλη κ' ἐγώ 'μαθα καὶ βγάνω* Πιστ. βοσκ. I 3, 191· *νὰ πάρουσιν ἀνάπαυσιν ἐκ τὸν πολὺν τὸν κόπον* Ἀχιλλ. L 465· *Δὲν εἶν' καιρὸς γι' ἀνάπαψη, δὲν εἶν' καιρὸς γιὰ στρῶμα* Θυσ. 111· *Χριστέ μου, δὸς ἀνάπαυσιν, Χριστέ μου, δὸς ὑπνίτσιν* Γλυκᾶ, Στ. 161· συνών. *ἀνασασμὸς* 1· **β**) ἀνακούφιση: *Ἐκεῖ 'βρηκεν ἀνάπαψη καὶ δρόσος τοῦ καημοῦ τση* Ἐρωτόκρ. Β' 563· *ἀνάπαψη 'ς τσὶ πόνους μου ποτέ μου δὲν ὀλπίζω* Πανώρ. Α' 148· *Λοιπὸν τὴν θλίψησ σου, πουλλίν, γροικώντα εἰς τὴν δικήμ μου ἀνάπαψην εὑρίσκω* Κυπρ. Ἐρωτ. 75[26]· συνών. *ἀναπνοὴ* 3, *ἀνασασμὸς* 2, *ἀνακουφισμός, κουφισμός*· **γ**) ἄνεση: *Αὐτὴ* (δηλ. ἡ *καυχίτσα*) *καὶ τὸ τραπέζιν μου, αὐτὴ καὶ τὴν στρωμνήν μου καὶ πᾶσαν μου ἀνάπαυσιν σώζει νὰ τὴν δουλεύῃ* Καλλίμ. 2416· *διδοὺς γὰρ αὐτοῖς ἀνθρώπους ἵνα μετὰ ἀνέσεως καὶ ἀναπαύσεως ἀπέρχωνται τὴν ὁδὸν* Σφρ., Χρον. μ. 120[5]· **δ**) ἱκανοποίηση, χαρὰ (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. B1, C3, H): *οἱ Γενουβῆσοι... δὲν παίρνουν ἄλλην ἀνάπαυσην παροὺ εἰς τὸ πλοῦτος καὶ εἰς τὸν κάματον* Μαχ. 552[26]· *Μὰ σὰν ἐμίσσεψ' ἀπὸ κεῖ καὶ μπλιὸ δὲν τὸν ἐθώρει καμιᾶς λογῆς ἀνάπαψη δὲν ηὕρισκεν ἡ κόρη* Ἐρωτόκρ. Γ' 14· *τὴ ζωὴ τοῦ πόθου τὴ δροσάτη, ὁποὺ χαρὲς κι' ἀνάπαψες πάσα καιρὸ εἶ' γιομάτη* Πανώρ. Γ' 202· *ἄλλη ἀνάπαψη νὰ πάρω δὲν ἐμπόρου παρὰ τὴν ὥρα μοναχὰς ποὺ τὴν κερά μου θώρου* Ἐρωφ. Α' 183· *καὶ νὰ καπνίσῃς ὅλο τὸ κριάρι εἰς τὸ θεσιαστήρι ὁλοκαύτωμα αὐτὸ τοῦ Κύριου μυρωδιά, ἀνάπαψη, πυριὰ τοῦ Κύριου* Πεντ. Ἔξ. XXIX 18 (πβ. *εἰς ὀσμὴν εὐωδίας* Π.Δ., Tisch., Ἔξ. XXIX 18). Συνών. *ἀναγάλλιαση* α. Φρ. *εἰς τὴν ἀνάπαυσήν (μου)* = γιὰ ἱκανοποίησή (μου): *Χαίρου, καυχοῦ καὶ λέγε το* (ἔκδ. *'λέγετο*· διορθώσ.) *εἰς τὴν ἀνάπαυσήν σου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 411[24]· **ε**) ἀσφάλεια, ἐξασφάλιση (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1639, Χρ. Κρ. 1, 1912, 224): *μόνο ἀγάπη, ἂν μπορῇς, κάμε μ' αὐτὸν γιὰ νὰ 'χῃς ἀνάπαψην καὶ ἀφοβιὰ εἰς ὅποιον τόπο λάχῃς* Διγ. O 276· *ηὗραν τὸ πέλαγος κακόν, οὐδὲν εἶχεν λιμιώναν, νὰ πιάσουσιν τὰ πλευτικὰ κι' ἀνάπαψη νὰ ἔχουν* Χρον. Μορ. P 1681· **ς'**) περιποίηση: *νά 'ναι εἰς τὰ θελήματα καὶ εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου* Σπαν. O 217·.... *τὴν πᾶσαν σπουδὴν ἐδείκνυτο ὁ Ἀθανάσιος χάριν τῆς εἰς τὸν γέροντα ἀναπαύσεως καὶ διακονίας* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 245. **2**) Ἡσυχία, ἠρεμία (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. F) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀνάπαψι* 1β): *Πότες κ' ἐμὲ τ' ἀμμάτια μου μιὰν ὥραν ἐστεγνῶσα; Πότες γλυκιὰ τὰ σφάλισα κι' ἀνάπαψη μοῦ 'δῶσα;* Ἐρωφ. Γ' 14· *Τούτ' εἶν' ἐκείνη ἀπ' ἀγαπῶ, τούτ' εἶναι ἀπού ξετρέχω· τούτ' εἶναι ἀπού γιὰ λόγου τση ἀνάπαψη δὲν ἔχω* Πανώρ. Α' 100· *καὶ δὲν εὑρίσκει ἀνάπαψη στὸ στῆθος ἡ καρδιά μου* Ἐρωτόκρ. Γ' 343· *Σὰν ἐσκολάσα οἱ σκοτωμοὶ ὀγιὰ τὴν ὥρα κείνη καὶ τὸν ὀχθρό ντου πασανεὶς σ' ἀνάπαψην ἀφήνει* Ἐρωτόκρ. Δ' 1198· *Ὡσὰν τὸ φυλλοκάλαμο σ' ἀνέμου κακοσύνη, ὁποὺ κιαμιὰν ἀνάπαψη νὰ πάρῃ δὲν τ' ἀφήνει* Ἐρωτόκρ. Γ' 220· *ἀνάπαψην δὲν βρίσκω, γιατὶ στὸ μίσσεμάν της ἐσηκώθην πάσα χαρὰ κ' ἡ πλήξη μου*

πιντώθη Κυπρ. ἐρωτ. 94[9]· *καὶ παρευθεὶς ἡ θάλασσα τὴν πρώτην καλοσύνη* (ἔκδ. *καλοσύνην*· διορθώσ.) *καὶ τὴν πολλὴν ἀνάπαψην σὲ μιὰ μεριὰ ἀφήνει* (ἔκδ. *ἀφήνειν*· διορθώσ.) Τζάνε, Κρ. πόλ. 448[4]. Πβ. *ἀναπαημὸς* β. Φρ. *μ(ἑ) (τὴν) ἀνάπαυσίν (ἢ ἀνάπαψή) (μου) ἢ μετὰ ἀναπαύσεως* = (α) (ἁπλῶς) ἥσυχα, μὲ τὴν ἡσυχία μου (γιὰ τὴν ἐπιρρ. ἔκφρ. *μετὰ ἀ.* πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. I): *Δός μου καιρὸν κιὰς τόσον μὲ τὴν ἀνάπαψή μου νὰ μιλήσω* Πιστ. βοσκ. II 7, 64· (β) ἥσυχα, ὄχι βιαστικά: *νά 'ρθη μὲ πλιά του ἀνάπαψη κι' ὄχι μὲ σπούδα τόση* Ροδολ. Γ' [136]. **3**) Εἰρηνικὸς βίος, εὐημερία (ἐνίοτε χώρας) (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. C4, F): *Ἐκράτει τὰ ρηγάτα του μὲ ἀνάπαψην κ' εἰρήνην* Χρον. Μορ. H 6780· *ὁ βλέπων νὰ εἶδεν ἕνωσιν ἀστέρων δύο μεγάλων δηλοῦσαν ἀνάπαυσιν καὶ πλατυσμὸν Ρωμαίων* Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 551· *Καὶ ἄκουσον τὴν βιοτὴν τσαγγάρου καὶ νὰ μάθῃς τὴν βρῶσιν καὶ ἀνάπαυσιν τὴν ἔχει καθ' ἑκάστην* Προδρ. IV 46· *χαίρουνται τὴν ἀνάπαψην τὰ ἔθνη εἰς πάσα τόπον* Ζήν. Πρόλ. 22· *δὲν ἤρθετε ὡς τώρα πρὸς τὴν ἀνάπαψη καὶ πρὸς τὴν κλερονομιὰ* Πεντ. Δευτ. XII 9. **4**) Σταμάτημα, διακοπὴ (Πβ. συγγενικὴ ἀρχ. χρήση, ἀλλὰ καὶ στὸν Εὐστ., Ἅλ., Kyriak., 134[17]: *ἀνάπαυσις αἰχμαλωσίας*): *καὶ κείτομαι δίχως καμιὰν ἀνάπαυσιν καὶ κλαίγω* Φαλιέρ., Ἱστ. 105 V. Πβ. *ἀναπαημὸς* α. **5**) Σταμάτημα, στήριγμα (Πβ. *στάσις* Π.Δ., Tisch., Γέν. VIII 9): *δὲν ηὗρεν ἡ περιστερὰ ἀνάπαψη εἰς ἀπαλάμη τοῦ ποδαριοῦ της* Πεντ. Γέν. VIII 9· *νὰ μὴν εἶναι ἀνάπαψη εἰς τὴν ἀπαλαμιὰ τοῦ ποδαριοῦ σου* (πβ. *στάσις* Π.Δ., Tisch., Δευτ. XXVIII 65), Πεντ. Δευτ. XXVIII 65. **6**) Εὐκολία, εὐκαιρία: *Ἐτοῦτο μ' ἄλλη ἀνάπαψην θέλομε τὸ λογιάσει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [979]· *Μὲ ἄλλην σου ἀνάπαυσιν τά 'παθες θὲς μιλήσεις* Εὐγέν. 1450. **7**) Τοποθέτηση, κατάσταση: *Ὅλα τῆς γῆς ἀλλάσσουν τὰ κινούμενα ἀνάπαψην καὶ ριζικὸν τὴν σήμερον* Κυπρ. ἐρωτ. 97[22]. **8**) Ὀκνηρία, τεμπελιά: *ἡ δείλιαση, ἡ ἀνάπαψη, πῶς ἡ ἀναμελιά τως εἶναι ἀφορμὴ καὶ στέκουσι πάντα τως ξεπεσμένοι* Φορτουν. Πρόλ. 28· *ὅτι διὰ τὴν ἀνάπαυσιν πολλοὶ παραστρατίζουν* Δεφ., Λόγ. 326· *ἀπὸ τὴν ἀνάπαψην ἐκείνη τὴν ἄκαρπη καὶ ἀνέργα, ὁποὺ μισᾶ* (ἔκδ. *μοσᾶ*· διορθώσ.) *τὸν κόπον* Πιστ. βοσκ. IV 6, 39· *Εἰς τὴν ὀκνιὰν καὶ ἀνάπαυσιν πολλὰ κακὰ ἀκλουθοῦσι* Δεφ., Λόγ. 207. Συνών. *ἀκαμασιά*. **9α**) Κρεβάτι: *Σμίγουσι ξύλα καὶ καρφιὰ κι' ἀπάνω τόνε βάνου καὶ μὲ μεγάλη μαστοριὰ ἀνάπαψη τοῦ κάνου, νὰ μὴ σαλεύγῃ τὸ κορμὶ* Ἐρωτόκρ. Ε' 48· *εἰς τὴν μονήν, εἰς τὴν στρωμνήν, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν του* Καλλίμ. 2331· *Δότε τ' ἀνδρὸς ἀνάπαυσιν μετὰ τῆς γυναικός του* Χούμνου, Π.Δ. VII 67· *τὴν κεφαλή σου κλίνε την εἰς τὴν ἀνάπαψή σου* Θυσ. 866· συνών. *κλινάρι(ν), κράβατος, κραβάτι(ν)*· **β**) κατοικία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ· πβ. Lampe., Lex. στὴ λ. 6.): *Ἐνταῦτα ἀπηλογίασεν ὁ πρίγκιπας τὸν λαόν του κ' ἐδιάβηκεν ὁ καταεῖς εἰς τὴν ἀνάπαψήν του* Χρον. Μορ. H 5707· *Ἀνάπαυσην Γροικώντα τὴν μαντατοφορίαν ὥρισεν καὶ ἐδῶκαν του ἀνάπαυσην* Μαχ. 352[24]· *τοὺς ἔδωκε καὶ σπίτια νὰ σταθοῦσιν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 519[23]· συνών. *ὀσπίτιον*· **γ**) κατασκήνωση: *διὰ νὰ ἔχουν τὰ φουσάτα τους ἀνάπαψην κι' ἀπλίκιν* Χρον. Μορ. H 6604· *ἦτον χώρα εὔκολη διὰ ἀνάπαψην φουσάτου* Χρον. Μορ. H 5593. **10α**) Θάνατος (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. C1,2 καὶ ΙΛ, λ. *ἀναπαμὸς* 2 καὶ Σπυριδ., ΕΕΒΣ 20, 1950, 101 σημ. 5): *ἔστιν ἡμῖν ἀνάπαυσις καὶ τάφος μετὰ ταῦτα* Βίος Ἀλ. 4738· *διὰ ἀναπαύσεις πολλῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων τιμίων προσώπων* Ἱστ. πατρ. 199[7]· *Στοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ ἐκεῖ νά 'ναι ἡ ψυχή του στοὺς κόλπους τῶν προπάτορων μὲ τὴν ἀνάπαψή του* Ζήνου, Πρόλ. 239· **β**) μεταθανάτια, μακάρια ζωὴ (πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. C1,8,10· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2, Ἀσμ.): *Καὶ τοῦ Μαρτζέλλου ἀνάπαυση ὁ Θεὸς νὰ τοῦ χαρίσῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 382[15]· *τσῆ δείχνουσι τὴν παράδεισον, τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ, τὴν σύναξην τῶν δικαίων καὶ τὴν ἀνάπαψη* Ἀποκ. Θεοτ. II 95· **γ**) τάφος (βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 13): *καὶ νά 'ρθα ν' ἀνεπάηκα εἰς τὴν ἀνάπαψή σου* Θυσ. 860.—Πβ. *θεράπευσις, θεράπιο*.

ἀναπαυτικά, ἐπίρρ., Θησ. (Βεν.) Ε′ [56^{2}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀναπαυτικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Σὲ ἡσυχία, σὲ ἄνεση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ): *πῶς ἔτσι ἀναπαυτικὰ μᾶς ἄφηνεν ἡ τύχη* ὅ.π.— Πβ. *ἀναπαμένα*.

ἀναπαυτικός, ἐπίθ., Θησ. (Βεν.) ΙΒ′ [32^{4}], Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν, 204^{24} κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀναπαυτικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Ποὺ παρέχει ἀνάπαυση, εὐμάρεια· ἄκοπος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1γ): *Ζωὴ ἀναπαυτικὴ* ὅ.π.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=(στρατιωτ.) σύνθημα γιὰ ἀνάπαυση: *Ἐπειδὴ δὲ περὶ ὀψίαν ἦν ἡ ἡμέρα, τὸ μὲν ἀναπαυτικὸν διατόρως συνεθημάτιζε* Παράφρ. Χων. 204^{24}.

ἀναπαύω, Σπαν. (Hanna) A 421, Σπαν. (Λάμπρ.) V 249, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) B 285, Ἰατροσ. (Legr.) 22^{130}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1409, 1749, 4112, 5544, 5590, 6072, 6140, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 1273, 4234, 4661, 5937, Πτωχολ. (Schick) P 72, Πτωχολ. (Ζώρ.) N 76, Φλώρ. (Κριαρ.) 187, 337, 864, 1690, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) A 12, Λίβ. (Μαυρ.) P 1758, Λίβ. (Lamb.) Sc. 234, 1059 (κριτ. ὑπ.), Esc. 4054, Λίβ. (Wagn.) N 1207, 1415, 3056, Ἀχιλλ. (Haag) L 420, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1548, Ἰμπ. (Κριαρ.) 435, 506, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 467, Βησσ., Ἐπιστ. (Λάμπρ.) 35^{16}, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 353, Μαχ. (Dawk.) 22^{29}, 172^{20}, 208^{20}, 484^{22}, Θησ. (Foll.) I 16, 20, 81, Θησ. (Βεν.) Ε′ [9^{8}], Η′ [77^{6}], Ch. pop. (Pern.) 612, 920, Χούμνου, Π.Δ. (Marschall) III 11, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 69^{19}, 133^{13}, Συναξ. γυν. (Krumb.) 11, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 26, 33, 65, 86, 133, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 91, 732, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XX 11, Δευτ. III 20, XII 10, XXV 19, XXVIII 65, Ἀχέλ. (Pern.) 766, 1088, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λαμπρ.) 110^{3}, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) K 155, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 64^{20}, 104^{8}, Μ. Χρονογρ. (Τωμ.) 35^{15}, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 335α 15, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε′ 98, Πανώρ. (Κριαρ.) Ἀφ. 55, Πρόλ. 61, Β′ 42, Γ′ 493, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β′ 225, Γ′ 390, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 3, 119· II 2, 198· 5, 52· III 3, 40· 3, 93· IV 3, 66· V 1, 110, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 370, 1163, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 368^{15}, 369^{31}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 858, Δ′ 122, Ε′ 293, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 486, Εὐγέν. (Vitti) 119, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 29, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 57, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Πρόλ. [46], Χορ. α′ [49], Δ′ [759], Ε′ [89], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ′ 629, 651, Διγ. (Lambr.) O 1699, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 189^{19}, 219^{5}, 261^{5}, 276^{27}, 359^{3}, 437^{5}, 563^{3}, 565^{12}, 573^{8}· *ἀναπαύγω,* Μαχ. (Dawk.) 194^{16}, 438^{32}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 110^{13}· *'ναπαύω,* Θησ. (Foll.) I 139, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 20^{5}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 19, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) M 274, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 573^{9}· *ἀνεπαύω,* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 1478· *'νεπαύω,* Πτωχολ. (Schick) P 279, Διήγ. Βελ. (Cant.) 266, 438, Φλώρ. (Κριαρ.) 1300, Λίβ. (Μαυρ.) P 1205, Λίβ. (Lamb.) Sc. 69, Ἀχιλλ. (Haag) L 1018, 1291, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VII 69, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 860, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 57, 60· *ἀναπεύω,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2634, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 6140, Θησ. (Foll.) I 1, Θησ. (Βεν.) Ι′ [10^{4}], Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 95, Ἀχέλ. (Pern.) 1525, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 57^{4}, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 8^{12}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 139^{23}· *ἀναπεύγω,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 1358, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 8^{12}, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 260β 18, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 389, 1053, 1619, Β′ 82, Γ′ 990, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ′ 245· *ἐναπαύομαι,* Θησ. (Foll.) I 82· μτχ. *ἀναπαυμένος,* Κορων., Μπούας (Σάθ.) 118, 124, Δωρ. Μον. (Buchon) XXVI, Θυσ. (Μεγ.^{2}) 109· *ἀναπαμένος,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 124^{31}, Μαχ. (Dawk.) 22^{27}, 70^{10}, 534^{34}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 99^{12}, 119^{14}, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) AN 235, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) K 316, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α′ 24, Γ′ 464, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [821]· *ἀναπαημένος,* Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ′ 16, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. α′ 74, Β′ 306, Γ′ 280, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 2, 214· V 5, 170 (ἔκδ. *ἀναπαγμένος*· διορθώσ.), Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 899, Ε′ 1159, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε′ [1, 697], Φορτουν. (Ξανθ.) Ε′ 324, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 297^{3}, 389^{17}, 566^{21}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπαύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ). Ὁ τ. *ἀναπεύω* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-εύω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 271 καὶ Ἀθ. 24, 1912, 12).

Α′ Ἐνεργ. μτβ. **1α)** Ξεκουράζω (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. Α3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. Α1α): *ὄντεν ἡ νύχτα ἡ δροσερὴ κάθ' ἄνθρωπ' ἀναπεύγει καὶ κάθε ζὸ νὰ κοιμηθῇ τόπο νὰ βρῇ γυρεύγει* Ἐρωτόκρ. Α′ 389· *ἀνάπαψεν τὰ ἄλογα, ὁμοίως καὶ τὸν λαόν του* Χρον. Μορ. Η 1749· *νὰ ἀναπάψῃ τὰ φουσάτα του ἀπὸ τὸν κόπο τοῦ πολέμου* Χρον. σουλτ. 64^{20}· *ἔδωκέν τους ἕναν ὄμορφον ἀπλίκιν καὶ ἐμπῆκαν ν' ἀναπαυτοῦσιν* Μαχ. 172^{20}· *καὶ ἀναπαύτην εἰς τὴν ἡμέρα τὴν ἔφτατη* Πεντ. Ἔξ. XX 11· *Οἱ μὲν ἐλέγαν νὰ ἀπελθοῦν στὸ σπίτι του ὁ καθένας νὰ ἀναπαοῦσιν κὰν ποσῶς, διατὶ ἦσαν κοπιασμένοι* Χρον. Μορ. Η 5590· *μέρα δὲν ἀναπεύγομαι καὶ νύκτα δὲν κοιμοῦμαι* Π.Ν. Διαθ. φ. 260β 18. Συνών. *ἀλαφρώνω* Α2, *ξεκουράζω*. Πβ. *ἀνάπαυσις* 1α· *ἀνασαίνω* Α1. Ἡ μτχ. *ἀναπαμένος* (ὡς ἐπίθ.)=ξεκούραστος: *ὁ Ἀχιλλεὺς τοὺς ἔλεγεν: Ἔξω μερεὰν σταθῆτε διὰ νὰ ἔλθουσιν ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀναπαμένους* Ἀχιλλ. L 400· **β)** ἀνακουφίζω (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1572· Σάθα, Τουρκοκρατ. Ἑλλὰς 171): *ἐλάφρυνε καὶ ἀνάπαυσε τὸ βάρος μας ὀλίγον* Σπαν. V 249· *Πολλὰ γὰρ μᾶς ἐβάρυνεν ὁ μέγας ὁ πατήρ σου· ἀνάπαυσόν μας ὀλιγὸν* (ἔκδ. *ὀλίγον*· διορθώσ.) *καὶ νὰ μᾶς ἔχῃς πάντα· δοῦλοι σου πάντες νὰ εἴμεθεν* Σπαν. Α 421· *...δὲν θὲ νὰ τὴν ἀφήσῃ πολὺ καιρὸν στὰ βάσανα, μὰ θὰν τὴν ἀναπάψῃ* Εὐγέν. 119· *Μοῦ φαίνεται νὰ σὲ τὰ εἰπῶ, ν' ἀναπαγῇ καρδιά μου* Φαλιέρ., Ἱστ. V 91· *πίε ἐξ αὐτοῦ καὶ πλύνε καὶ τὰ μόρια σου καὶ θέλεις ἀναπαυτῆν* Ἰατροσ. 22^{130}· συνών. *ἀλαφραίνω* 1β, *ἀλαφρώνω* 1γ, *ἀνακουφίζω, δροσίζω*· πβ. *ἀνασαίνω* 2, *ἀνάπαυσις* 1β· **γ)** ἀπαλλάσσω (ἀπὸ φροντίδες): *κόρη, τὸν νοῦν σου ἡσύχασε κι' ἀνάπαψ' τὴν ψυχήν σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [759]· *Τότε νὰ κεφαλαιώσετε, αὐθέντες νὰ γενῆτε· ν' ἀναπαυθῆτε ὅλοι σας, τινὰ νὰ μὴ φοβᾶστε* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 467· **δ)** ἐξασφαλίζω: *ἐγὼ νὰ σοῦ δώσω ἄλλους τόπους νὰ σὲ ἀναπάψω· νὰ περάσῃς τὴν ζωήν σου ὡσὰν σοῦ πρέπει* Χρον. σουλτ. 104^{8}· *ὡς ὅτι νὰ ἀναπάψῃ* (πβ. *ἕως ἂν καταπαύσῃ* Π.Δ., Tisch., Δευτ. III 20) *ὁ Κύριος τοὺς ἀδελφούς σας σὰν ἐσᾶς* Πεντ. Δευτ. III 20 (Πβ. τὴ μτχ. *ἀναπαμένος* ὡς ἐπίθ. = ἀσφαλής: *ἂν θέλῃς νὰ στέκῃς ἀναπαμένος, ἄμε μέσα εἰς τὸν λιμιώναν* Πορτολ. Α, Del., 40^{5})· *ἀπὸ μαλιὲς καὶ σύγχυσες περίσσια ἀναπαημένοι* Ἐρωφ. Ἰντ. α′ 74· *μὲ δίχως ἔγνοια ἡ βασιλειά, περίσσια ἀναπαημένη* Ἐρωφ. Γ′ 280. Ἡ μτχ. *ἀναπαμένος* (ὡς ἐπίθ.)= ἀμέριμνος: *Τούτη τὴν ὥρα κάθε εἷς γλυκότατα κοιμᾶται κι' ἀναπαμένος μηδεμιὰ δουλειά του σκιὰς θυμᾶται* Κατζ. Α′ 24· **ε)** φροντίζω, περιποιοῦμαι: *θαρροῦν εἰς ἐμένα νὰ τοὺς διορθώσω καὶ νὰ τοὺς ἀναπαύσω καλὰ* Βησσ., Ἐπιστ. 35^{15}· *βλέπει το ἀφέντης του, ἔμορφα τ' ἀναπεύει* Αἰτωλ., Μῦθ. 57^{4}· **ϛ)** ἱκανοποιῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. Α2): *Ἐνέπαυσέ με ἡ συμβουλὴ καὶ ὁ λόγος ἤρεσέ με* Λίβ. Sc. 69· *εἴ τι χρεία τοὺς ἔκαμνε καλὰ τοὺς ἀναπεύουν* Θησ. Ι′ [10^{4}]· *ν' ἀναπάψῃ τὴν πεῖνα τὴν πολλὴ ντου* Πιστ. βοσκ. III 3, 93· *ἐπῆρεν πρῶτα τὴν Ἀδὰν καὶ τὴν Σελὰν τοῦ φέρνουν. Μ' αὐτοῦνες ἀνεπαύετον, εἶχεν τες διὰ δικές του* Χούμνου, Π.Δ. III 11· *ἡ πεθυμιὰ ἀναπεύγεται, πράμ' ἄλλο μπλιὸ δὲ θέλει* Ἐρωτόκρ. Β′ 82· *ἐσεῖς ποὺ μ' ἐμισούσατε τώρα ἀναπαυτῆτε* Κυπρ. ἐρωτ. 133^{13}· ἡ μτχ. παρκ. (ὡς ἐπίθ.)=ἱκανοποιημένος: *Νὰ τοὺς δώσῃς μούλκια νὰ εἶναι πολλὰ ἀναπαυμένοι* Δωρ. Μον. XXVI· *ποῖσε τους κληρονομίες ὅπου νὰ εἶναι ἀναπαμένοι* Μαχ. 22^{27}· *πόσα χαι-*

ράμενος πολλὰ κι' ἀναπαημένος μένω Φορτουν. Ε' 324· Καὶ Σπιναλόγγα, σὲ χαρὰ στέκε κι' ἀναπαημένη Τζάνε, Κρ. πόλ. 566^{21}· εἰς ὅλα κοντεντάρεται κι' ἀναπαμένος μένει Κατζ. Δ' 16· πβ. ἀνάπαυσις 1δ· (προκ. γιὰ πράγματα) ἱκανοποιητικός, ἄνετος: Παντόθεν εἶναι ἡ κατοικιὰ καλὴ κι' ἀναπαημένη· ὅθεν ἀρέσει καθενὸς κι' ἀναπαημένος μένει Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1].Πβ. ἀνάπαυσις 1γ. **2**) Σταματῶ (κάτι) (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. B1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): φιλεῖ τα, συργουλίζει τα, τὸ κλάημα νὰ ἀναπάψη Π.Ν. Διαθ. φ. 335α 15. Πβ. ἀνάπαυσις 4. **3**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) παρέχω μεταθανάτια μακαριότητα (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ.B3 καὶ ΙΛ στὴ λ.Α1, φρ.): Ὁ Θεὸς νὰ ἀναπαύση τὴν ψυχήν σου μετὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ Μ. Χρονογρ. 35^{15}. Πβ. ἀνάπαυσις 9β. **Β' Μέσ. 1α**) Μένω ἥσυχος, ἀδρανής, ἀδρανῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β5): ἦλθες ἐδῶ εἰς τὸν Μορέαν ποτὲ οὐ καὶ ἀναπαύτης. Εὐθέως φουσάτα ἐσώρεψες κι' ἀτός σου ἀρματώθης Χρον. Μορ. Η 5544. Ἡ μτχ. ἀναπαμένος (ὡς ἐπίθ.)=ἀδρανής: καὶ νικημένος (ἐνν. σὺ ὁ νοῦς) δὲ στέκεσαι ποτέ σου ἀναπαημένος Πιστ. βοσκ. V 5, 170· Ἡ Βενετιὰ νὰ τό 'ξευρεν δὲν ἦτο (ἔκδ. ἦτον· διορθώσ.) ἀναπαμένη Θρ. Κύπρ. Κ 316· **β**) χαίρομαι τὴν ἡσυχία, μένω ἥσυχος (Πβ. Lampe, Lex στὴ λ.B5· ἡ σημασ. καὶ σήμ.): κάθονται κι' ἀναπεύονται, τίποτε οὐ ψηφοῦσιν Χρον. Μορ. Η 2634· Μπασὰς δὲν ἀναπαύετον, ἀλλ' εἶχεν στὸ κεφάλιν ἀπὸ τὴν πρίκαν κ' ἐντροπὴν πολλὰ μεγάλην ζάλην 'Αχέλ. 766· 'Εσυβάστηκε τοῦ ρήγα ἡ θυγατέρα ὁ γάμος νὰ ξετελειωθῆ ἐτούτην τὴν ἡμέρα· τὰ δύσκολα καὶ τὰ βαρά, ἐδά 'ν' ἀναπαημένα 'Ερωτόκρ. Ε' 1159. Ἡ μτχ. παρκ. (ὡς ἐπίθ.)=ἤρεμος, ἀτάραχος, εἰρηνικός: ἀναπαημένη βρίσκουμουν καὶ παρηγορημένη 'Ερωτόκρ. Α' 899· Μὰ θέλουσίνε σύβασες, γιὰ νά 'ναι ἀναπαημένοι Τζάνε, Κρ. πόλ. 389^{17}· Εἶναι γυμνή, μὰ μὲ καρδιὰν στέκετ' ἀναπαμένην Σουμμ. Παστ. φίδ. Β' [821]· μὲ τὴ φτωχειὰ περνᾶ ζωὴ καλὴ κι' ἀναπαημένη 'Ερωφ. Β' 306· Δὲν ἔχει ὁ κόσμος πούπετες ἀναπαμένη στάση Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 235. Πβ. ἀνάπαυσις 2α· **γ**) (προκ. γιὰ τὴ θάλασσα) εἶμαι γαληνιαῖος: εἰς τόσ' ὅτι (ἔκδ. τόσον 'τι· διορθώσ.) ἐξημέρωσεν κ' ἡ θάλασσα ἀναπάγη Θησ. Ι 20. Πβ. ἀνάπαυσις 2β. **2**) Εἶμαι ἐγκαταστημένος, ἔχω τὴν ἕδρα μου: ἐκεῖνος ν' ἀναπαύεται εἰς τὸ σκαμνὶ τῆς Ρώμης Χρον. Μορ. Η6140. **3**) 'Επαναπαύομαι (Πβ. Lampe. Lex. στὴ λ.B2): ἔτσι σ' ἐμὲν τὸν ταπεινὸν ν' ἀναπαυτῆς δαμάκι Ch. pop. 820· εἰς τὰ ἔθνη ἐκεῖνα νὰ μὴν ἀναπαυτῆς Πεντ. Δευτ. XXVIII 65. **4**) (Μὲ αἰτ. ἀντικ.) ἀπαλλάσσομαι (ἀπὸ κάτι): νὰ ἀναπαυθῶ ⟨'χ⟩ (προσθήκη δική μας) τὰ δύσκολα τὰ πάσχω καθ' ἑκάστην Λίβ. Ν. 1415. Συνών. ἀλαφρώνω Α4, ἀνασαίνω Α3. Ἡ μτχ. ἀναπαμένος (ὡς ἐπίθ.) (προκ. γιὰ πράγμα)=ἀνενόχλητος: Τὴν πόρτ' αὐτείνη ἄφησ' τη νὰ στέκη ἀναπαμένη Κατζ. Γ' 464. **5**) Σταματῶ (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. Β1): δὲν εἶν' καιρὸς ἀκόμη ν' ἀναπαγῆ ὁ θυμὸς κ' ἡ μάνητά σας; Πιστ. βοσκ. IV 3, 66: ν' ἀναπαγούσινε κ' ἐμὲ οἱ ἔγνοιες μου οἱ περίσσες Φορτουν. Γ' 651· ποτὲ δὲν ἀναπεύετον ἀλτελαρία κείνη 'Αχέλ. 1525. Συνών. ἀνασαίνω Α5. Πβ. ἀνάπαυσις 4. **6**) Διαμένω, παραμένω: σύρε εἰς τὴν 'Ανδριανούπολη καὶ ἀναπεύου ἐκεῖ Χρον. σουλτ. 139^{23}. Πβ. ἀνάπαυσις 9β. **7**) Ξαπλώνω (γιὰ νὰ ξεκουραστῶ) (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ.B5· ἡ σημασ. καὶ σήμ.): ἡ Σάρρα μὲ τὸν 'Αβραὰμ ἐπῆγεν κ' ἐνεπάγη Χούμνου, Π.Δ. VII 69· Καὶ ἀφότου ἀποδειπνήσασιν, ὑπᾶν νὰ ἀναπαυθοῦσιν 'Ιμπ. 506· Χωρὶς δὲ βίγλα στέκασιν, ἄφοβ', ἀναπαυμένοι Κορων., Μπούας 124· Μέσα 'τονε πολλότατοι κ' ἦτονε ἀναπαημένοι Τζάνε, Κρ. πόλ. 297^{3}. Συνών. ἀκουμπίζω Α1α, ἐξαπλώνω, θέτω, πλαγιάζω. Πβ. ἀνάπαυσις 9α. **8**) Κοιμοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): νύκτα 'ν' πολλὴ κι' ἂς θέσωμε, καλέ, ν' ἀναπαγοῦμε Θυσ. 486· ὑπάγουν εἰς τὴν κλίνην τους νὰ ἀναπαυθοῦν οἱ δύο 'Αχιλλ. Ν 1548. Συνών. ἀκουμπίζω Α1β. Πβ. ἀνάπαυσις 9α. **9**) Πεθαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): ἀναπαύθην ἐν Κυρίῳ κ' ἐπῆγε ἡ ψυχή του μετὰ τῶν μαρτύρων Συναδ., Χρον. 29· Μακάρι ὁ Θιὸς νὰ τὸ 'θελε νά 'μουν ἀποθαμένος κι' αὐτὸ χαρά μου ἤτονε νά 'μουν ἀναπαμένος Θησ. Γ' [24^{8}]. Συνών. ἀποθαίνω. Πβ. ἀνάπαυσις 10α.—Πβ. παρακοιμοῦμαι.

ἀναπαψάρης, ἐπίθ.· ἀνεπαψάρης, Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 24.

'Απὸ τὸ οὐσ. ἀνάπαψη καὶ τὴν παραγ. κατάλ. -άρης. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀναπαψιάρις). Γιὰ τὸν τ. ἀνεπαψάρης πβ. τὸν τ. ἀνεπαύω τοῦ ἀναπαύω.

Ποὺ ζῆ μὲ ἀπραγμοσύνη: τσὶ ἀνάμελους καὶ τοὺς ὀκνοὺς κι' ὅλους τσὶ ἀνεπαψάρους ὅ.π.

ἀνάπαψη ἡ, βλ. ἀνάπαυσις.

ἀναπεδῶ, βλ. ἀναπηδῶ.

ἀναπείλημα(ν) τό, Μαχ. (Dawk.) 144^{10-11}, 266^{34} (ἔκδ. κατὰ χφ. ἀναπάλημαν· βλ ὅμως Dawk., Makh. B' σ. 236), 294^{8}, 638^{20}.

'Απὸ τὸ ἀναπειλῶ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. τὸ σημερ. ἰδιωμ. ἀναπείλιασμα (ΙΛ).

'Απειλὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): ἔθελες νὰ κόψης τὴν κεφαλήν μου κ' ἐγὼ νὰ κόψω τὴν δική σου καὶ τὸ ἀναπείλημάν σου νὰπ πέση ἀπάνω σου αὐτ. 266^{34}.—Συνών. φοβέρα, φοβερισμός. Πβ. ἀναισχύντημα.

ἀναπειλῶ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 147^{5}, 398^{16}, Λίβ. (Wagn.) Ν 2338, Μαχ. (Dawk.) 566^{15}, 638^{20}.

'Απὸ τὴν πρόθ. ἀνὰ καὶ τὸ ἀπειλῶ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

('Ενεργ. καὶ μέσ.) ἀπειλῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): ἀνεπείλησεν ἐμὲν ὡς συγγενήν του Λίβ. Ν 2338· ἀναπειλᾶται νὰ δέρη οὐ νὰ σκοτώση τὸν ἀφέντη του 'Ασσίζ. 398^{16}· ἔμαθεν τ' ἀναπείλημα ὅπου ἀναπειλᾶτον ὁ σουρτάνος τὸν ρήγα Μαχ. 638^{20}.—Συνών. φοβερίζω.

ἀναπελπισία ἡ· ἀνεπιλπισία, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2997.

'Απὸ συμφ. τῶν οὐσ. ἀνελπισία καὶ ἀπελπισία ἢ (ἁπλῶς) ἀπὸ τὸ στερ. ἀν- καὶ τὸ οὐσ. ἀπελπισία (Πβ. ἀναπέλπιστος).

'Απελπισία: μὴ σὲ κρατήση ὁ λογισμὸς ὁ τῆς ἀποτυχίας, μὴ σὲ κρατήση κίντυνος τῆς ἀνεπιλπισίας ὅ.π.

ἀναπέλπιστα, ἐπίρρ.· ἀνεπόλπιστα, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1288, 1496, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [120]· ἀνιπόλπιστα, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 1069.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. ἀναπέλπιστος.

'Απροσδόκητα, δίχως νὰ τὸ περιμένη κανείς: καὶ τάσσω σου 'ς λίγον καιρὸ θέλεις ξελησμονήσει τουνῆς ποὺ ἀνεπόλπιστα σ' ἔβαλε σ' ἔτοια κρίση 'Ερωτόκρ. Α' 1288.—Πβ. ἀνέλπιστα, αἰφνηδόν, αἰφνίδια, αἰφνίδιον, αἰφνιδιοῦ, αἰφνιδῶς, ἀκαρτέρετα.

ἀναπέλπιστος, ἐπίθ.· ἀνεπόλπιστος, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 721, 729, 734, Γ' 557, 1161, 1252, Ε' 1441, Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 142· ἀνιπόλπιστος, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) ΑΝ 216, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 195, 362, Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 142, Ε' 176.

'Απὸ συμφ. τῶν ἐπιθ. ἀνέλπιστος καὶ ἀπέλπιστος. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. ἀναπέλπιστος).

Ποὺ δὲν τὸν περιμένει κανείς, ἀνέλπιστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀναπέλπιστος): καὶ ὥρες τὸν φίλον 'πίβουλον, βοηθὸν τὸν ὀργιστόν σου καὶ ἄνθρωπο ἀνιπόλπιστο νά 'χης διὰ σωστόν σου Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 216· καὶ ἀνιπόλπιστες χαρὲς τὴν σήμερο νὰ δῆτε Φορτουν. Ε' 176.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=τὸ ἀνέλπιστο: εἰντά 'τον τ' ἀνεπόλπιστο ποὺ τσ' ηὗρεν ἔτσ' αἰφνίδια 'Ερωτόκρ. Γ' 557. Πβ. αἰφνίδιος.

ἀναπεμπάζω, Ἑρμον. (Legr.) Θ 269, Φ 243, Ψ 20.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀναπεμπάζομαι.*

Λαμβάνω ὑπόψη μου, ἀναλογίζομαι: *τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀνεπέμπασεν ὁ νοῦς του* αὐτ. Θ 269· *ὁ γὰρ νοῦς ἀναπεμπάζει τὰς συνάφειας ἐρώτων* αὐτ. Ψ 20.

ἀναπέμπω, Μυστ. (Vogt) 59, Διγ. (Mavr.) Gr. II 268, V 33, VI 411, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 439, 2001, Διγ. (Καλ.) Α 892, 2965, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 3160, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 319, Φυσιολ. (Zur.) XIII 1^{20}, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 459, Ἀνάλ. Ἀθ. (Ζώρ.) 49, Μάρκ, Βουλκ. (Λάμπρ.) 351^{28}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπέμπω.* Ἡ λ. καὶ σὲ δημοτ. τραγ. (Δημητράκ στὴ λ. 11).

Α′ Ἐνεργ. **1α**) Ἐκπέμπω, ἀναδίδω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν.): *ἦχον ἀνέπεμπον τερπνὸν ὀρέων ἀντηχούντων* Διγ. Τρ. 2001· *ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπόρρητον ἀνέπεμπε τὴν χάριν* Διγ. Gr. VI 411· *Πάλιν Ἀθήνα ὀδυρμοὺς ἐκ βάθους ἀναπέμπει* Ἀνάλ. Ἀθ. 49· **β**) (ἐκκλησ.) ἀπευθύνω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ.3):... *ἵνα καὶ ἡμεῖς δι' εὐχῶν ἐκτείνωμεν τὰς χεῖρας καὶ ἀναπέμψωμεν εὐωδίαν πνευματικὴν διὰ πολιτείας ἀγαθῆς* Φυσιολ. XIII 1^{20}· *δόξαν ἀνέπεμψεν θεῷ καὶ πάντες οἱ ἐδικοί του* Ἀχιλλ. Ο 319. **2**) Στέλνω (Ἡ σημασ. σὲ ἐπιγρ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἅς ἀναπέμψη αὐτὸν πρὸς τὸν Πιλάτον* Μυστ. 59. **3**) (Νομ.) ζητῶ ἀναβολή, ἀναβάλλω: *ἐντέχεται νὰ πῆ ὁ μαντατοφόρος τοῦ ἐμπαλῆ: «Κύριε, ὁ κύρης μου χαιρετᾶ σε καὶ ἀναπέμπει τὴν ἡμέραν του ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἔνι ἀσθενὴς καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθη εἰς τὴν ἡμέραν του* Ἀσσίζ. 89^{19}. **Β′** (Μέσ.) ἐκπηδῶ, προβάλλω (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *καὶ ἐκ τῆς ῥίζης θαυμαστὴ ἀνεπέμπετο βρύσις* Διγ. Gr. V 33.

ἀναπεταρίζω· *ἀναπεταρισμένος,* μτχ., Διγ. (Lambr.) Ο 731.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *πεταρίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Krumbacher, Συναξ. γυν., σ. 419.

Ἀνοίγω καὶ κλείνω τὶς φτεροῦγες μου γιὰ νὰ πετάξω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Κατόπι της καὶ ὁ ἀτὸς ἀναπεταρισμένος ἔδραμεν καὶ γιὰ λόγου της ἤτονε ὡρμισμένος* ὅ.π. —Πβ. *ἀναπετῶ* Αβ, *ἀναφτερακίζω, ἀναφτερουγίζω.*

ἀναπετάριν τό, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 6047, Συναξ. γυν. (Krumb.) 337.

Ἀπὸ τὸ *ἀναπετῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-άριν* (βλ. Κουκ., ΒΒΠ ϛ′ 278· πβ. ΙΛ, λ. *ἀναπεταρίκι*).

Σάλι (τοῦ ὤμου): *ἀναπετάριν τὸν ἔβαλεν καὶ ἐφακιόλισέν τον καὶ ῥόκαν εἰς τὴν ζῶσιν του* Συναξ. γυν. 337· *τὰ ὀμμάτια της ἐσφούγγισεν μετὰ τὸ ἀναπετάριν* Χρον. Μορ. Η 6047.

ἀναπέτασμα τό, Διγ. (Καλ.) Α 136.

Ἀπὸ τὸ *ἀναπετῶ.* Τὸ σ κατὰ τὰ οὐσ. ποὺ παράγονται ἀπὸ τὰ ρ. σὲ *-άζω.* Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναπέταμα*). Ἀπαντᾶ καὶ οὐσ. παλαιότ. *ἀναπετασμὸς* (*τῷ τῆς ἀμπεχόνης ἀναπετασμῷ* Βίος ὁσίου Ἠλιοῦ Νέου, Rossi Taibbi, 1069), καὶ σήμ. *ἀναπετασμὸς* (ΙΛ, λ. *ἀναπεταμός*).

Παιγνίδισμα, σύσπαση τῶν βλεφάρων (Πβ. ΙΛ. λ. *ἀναπέταμα* 2): *τὰ μάτια της ὑπόμαυρα, ὡσὰν ὑπογελοῦσαν, ἐστάζασιν τὸν ἔρωτα μὲ τὸ ἀναπέτασμά της* ὅ.π.

ἀναπετῶ, Σπαν. (Hanna) Β 468, Σπαν. (Λάμπρ.) V 517, Ἱερακοσ. (Hercher) 462^{8}, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 508, 1656, Λίβ. (Lamb.) Esc. 766, 1903, Ν 645, 766, 1712, 2202, Φυσιολ. (Legr.) 662, 853, Πεντ. (Hess.) Γέν. Ι 2, Δευτ. XXXII 11.

Τὸ μτγν. *ἀναπετῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ Ἀμτβ. **α**) Πετῶ, πλανῶμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἄνεμος τοῦ Θεοῦ ἀναπετάει ἰπὶ πρόσωπα τῶν νερῶν* Πεντ. Γέν. Ι 2· **β**) προσπαθῶ νὰ πετάξω: *ἀφ' ἑαυτῶν οὐ δύνανται πετάσαι τὰ πουλία, ἀλλ' ἔρχετ' ὁ ἀρσενικός, βαστᾶ αὐτῶν τὴν βρῶσιν* (παραλ. 1 στ.) *ἐτοῦτος γὰρ κομπώνει τα κἀκεῖν' ἀναπετοῦσιν* Φυσιολ. 662· πβ. *ἀναπεταρίζω, ἀναφτερακίζω, ἀναφτερουγίζω·* **γ**) ὑψώνομαι, πηγαίνω πρὸς τὰ ἐπάνω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναπετῶ* 6): *ὀφρύδιν σαλευόμενον καὶ ἀναπεπετασμένον* Σπαν. V 517. **Β′** Μτβ. **α**) ἁπλώνω (πβ. ΙΛ, λ. *ἀναπεταρίζω* 3): *ἀναπετῶ τὴν τέντα μου, στένω τὸ φλάμπουρό μου* Λίβ. Ν 645· **β**) ξεσηκώνω, ἐρεθίζω: *ὁ διάβολος... ποικίλος ὢν καὶ πάνουργος, πολλὰ μᾶς ἐνθυμίζει· τὸν νοῦν ἡμῶν ἀναπετᾶ κ' ἐξάφτει καὶ πυρώνει* Φυσιολ. 853.

ἀναπεύ(γ)ω, βλ. *ἀναπαύω.*

ἀνάπηγμα τό, Ἰατροσ. Κῶδ. (Ἄμ.) σε′.

Ἀπὸ τὸ *ἀναπήζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάπημα*).

Ὅ,τι μένει μετὰ τὸ βράσιμο: *Αἰγειοζούλαπον νὰ βράση μὲ ξερὲς αἶγες καὶ νωπές, νὰ γένη κινητικόν· νὰ πιῆς* (χφ. *πὶς*) *τὴν ἡμέραν του ἀνάπηγμα φορὲς δύο* ὅ.π.

ἀναπηδῶ, Ἱερακοσ. (Hercher) 441^{30}, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 57, Δούκ. (Grecu) 117^{24}· *ἀναπεδῶ,* Θησ. (Foll.) Ι 132.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπηδῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πηδῶ πρὸς τὰ ἐπάνω: *Ἐὰν ἀπόστημα ἔχη ὁ ἱέραξ, ταχὺ ἀναπηδᾶ* Ἱερακοσ. 441^{30}. **2**) Σκιρτῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀναπηδᾶ ἡ καρδίτσα της μετὰ χαρᾶς μεγάλης* Πόλ. Τρωάδ. 57. **3**) (Προκ. γιὰ φήμη) ἀκούομαι ἔξαφνα: *θροῦς ἀναπηδήσας πρωὶ ἐν τῷ δήμῳ ὡς ὁ ἡγεμὼν ἐτεθνήκει* Δούκ. 117^{24}.

ἀναπιάνομαι· *ἀνεπιάστησαν,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 118^{15}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἂν ἐπιάστησαν.*

ἀναπιδύω, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι ϛ′ 55.

Τὸ μτγν. *ἀναπιδύω.* Βλ. καὶ Lampe, Lex.

Ἀναβλύζω: *συναντωμένη γὰρ αὐτοῖς* (=*τοῖς δάκρυσι*) *ἡ σπλαγχνοφάγος λύπη ἀναδραμεῖν σφαδάζουσιν εἰς βλέφαρα καὶ κόρας τὴν ῥύμην τούτων ἵστησι πρὶν ἔξω παρακύψαι, σφοδρῶς ἀναπιδύοντα κάτω μετοχετεύει* ὅ.π.—Πβ. *ἀναβλύζω, ἀναβρύω, ἀναβρῶ.*

ἀναπίνω, Συναξ. γυν. (Krumb.) 295 (ἔκδ. *καὶ νὰ πίνη·* διόρθ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′572).

Τὸ ἀρχ. *ἀναπίνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α′ 310.

Ἀναρουφῶ, πίνω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *ὅταν διψάση διὰ νερὸ καὶ νὰ ἔναι καὶ χωριάτης ὅπου* (ἔκδ. *ὁπού·* διορθώσ.) *τὸ εὕρη ὁ ἄτυχος 'ναχάσκει* (ἔκδ. *ἀναχάσκει·* διορθώσ.) *καὶ ἀναπίνει* ὅ.π. —Πβ. *ἀναρουφῶ.*

ἀναπίπτω, Λίβ. (Wagn.) Ν 1803.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπίπτω.*

Μετατίθεμαι, μεταβαίνω· καταλήγω: *εἰς αἰσθήσεως μέγεθος ἀνέπεσεν ὁ νοῦς μου* ὅ.π.

ἀνάπλαγον τό, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 280.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *πλάγι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πλαγιὰ βουνοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τσὶ στράτες καὶ γκρεμνὰ ἐπερπατοῦσα καὶ εἰς τὰ βουνὰ καὶ ἀνάπλαγα ἐκρατοῦσα* ὅ.π.

ἀναπλαρέα ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 94.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνάπλιον* (=μάλλινο κλινοσκέπασμα) καὶ τὴν κατάλ. *-αρέα* (Eideneier, BZ 57, 1964, 331). Γιὰ τὸ α' συνθ. βλ. ΙΛ, λ. *ἀνάπλι* καὶ γιὰ τὴν κατάλ. *-έα, -αρέα* Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 343 καὶ Β' 263, καθὼς καὶ Georgac., Glotta 31, 1951, 211 κἑ.

Οἰκονόμος (γυναίκα στὸ σπίτι) (πβ. ΙΛ, λ. *ἀνάπλα* I 2): *οἰκονομῶ τὰ κατὰ σέ, τρέχω, μοχθῶ, διώκω καὶ κάμνω λινοβάμβακον ἱμάτιν καὶ φορῶ το, ἔχεις με κουρατόρισσαν, ἔχεις με ἀναπλαρέαν καὶ κάμνω καὶ τὰ μαλλωτά, κάμνω καὶ τὰ ναρθήκια* ὅ.π.

ἀνάπλασις ἡ, Βέλθ. (Κριαρ.) 627.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάπλασις.*

Διάπλαση, διαμόρφωση: *εἶσαι εἰς τὴν ἀνάπλασιν καὶ πλάσιν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ κορμιοῦ καὶ σώματος κ' ἐσὺ ὥσπερ τὴν ἄλλην* ὅ.π.

ἀναπλέκομαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 211^{29}, 212^{4}, Πικατ. (Κριαρ.) 285, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 30, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 294^{9}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπλέκομαι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναπλέκω*).

1) Ἀγκαλιάζω: *ὅλην ἀνεπλεκόμην τὴν κόρην ὡς ἄμπελον* Μακρεμβ., Ὑσμ. 211^{29}. **2**) Ἔχω ξέπλεκα τὰ μαλλιά μου (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναπλέκω* II καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 83): *ἀρχόντισσες νὰ δέρνωνται, κοράσι' ἀναπλεμένα* Σκλάβ. 30. Πβ. *ἀνάπλεκος.*

ἀνάπλεκος, ἐπίθ., Περὶ γέρ. (Wagn.) 95.

Ἀπὸ τὸ *ἀναπλέκω.*

Ποὺ ἔχει ξέπλεκα τὰ μαλλιά του, ἀχτένιστος (Πβ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 83): *ἀνάπλεκη, ἀνορδίνιαστη, κρέμονται τὰ μαλλιά της* ὅ.π.—Πβ. *ἀνάπλοκος.*

ἀναπληρώνω, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 552^{4}, Ἱερακοσ. (Hercher) 480^{3}, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 250, Ἀλφ. ξεν. (Ζώρ.) 56, 59, Φυσιολ. (Legr.) 531, Φυσιολ. (Zur.) XXXIX 2^{14}, Μαχ. (Dawk.) 318^{32}, Ἰμπ. (Legr.) 240, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 181^{12}, Εὐγέν. (Vitti) 389· *ἀναπλερώνω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 184^{8}-^{9}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 211.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀναπληρῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

Α' Ἐνεργ. **1α**) Συμπληρώνω, ἀντικαθιστῶ: *εἰς πάσα τίτλον εἴ τι ἔλειπεν νὰ τὸ ἀναπλερώνη* Βακτ. ἀρχιερ. 211· **β**) συμπληρώνω, προσθέτω (λόγους): *καὶ μὲ τὲς θλίψες τὲς πολλὲς τὴν διδαχὴν τελειώνει, καὶ τότες ἡ μητέρα του ὅλα τ' ἀναπληρώνει. Ἀρχίζει λόγους ἐκ καρδιᾶς* Ἰμπ. 240. **2α**) Ἀποζημιώνω (Πβ. L-S, λ. *ἐκπληρόω* 2): *ἂν ἐπέθανεν ἀπού κανέναν ἀπ' αὖτα τὰ σημεῖα, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἀναπλερώση μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσσίζαν* Ἀσσίζ. 184^{8}· **β**) ἱκανοποιῶ: *Ὡσὰν μὲ εὐχαριστήσετε σᾶς θέλω ἀναπληρώσει, μὲ δίχως πλερωμὴν καλὴν δὲν θέλω σᾶς ἀφήσει* Εὐγέν. 389. **3**) Ὁλοκληρώνω, ἀποτελῶ: *οἱ τὴν σύνοδον ἀναπληροῦντες ἀρχιερεῖς ἐπὶ ἐξετάσει τῶν τοιούτων* Ἱστ. πατρ. 181^{12}· *ἐν κόπῳ...καὶ στεναγμῷ σὲ ἀνέθρεψαν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἀνεπλήρωσαν* Φυσιολ. XXXIX 2^{14}. **4**) Ἐκτελῶ, ἐφαρμόζω: *κανόνα λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ ἀνάλογον τῆς δυνάμεως..., τὸν δέ γε κανόνα τῇ ἐπιούσῃ ἀναπληρεῖν* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 250. **5**) (Προκ. γιὰ τὰ φτερὰ) χάνω: *Ὅταν ἴδης ὅτι ἀγάγει τοὺς ἐλατῆρας* (=τὰ φτερὰ) *αὐτοῦ τὸ ζῶον* (δηλ. ὁ ἱέραξ) *καὶ ἀναπληρώσει..., ὄξει φυράσας διάχριε τοὺς ἐλατῆρας ὡς πρὸς τὰς ῥίζας αὐτῶν καὶ στηρίζονται* Ἱερακοσ. 480^{3}. **Β' Μέσ. 1**) Ὁλοκληρώνομαι, γίνομαι κατάλληλος, ἱκανός: *καὶ ὅσοι θέλουν ἅψονται τὰς σάρκας τοῦ διαβόλου, εὐθὺς ἀναπληρώνονται πρὸς φόνους, πρὸς πορνείας* Φυσιολ. 531. **2**) Χάνομαι: *τοὺς πόνους καὶ τὰς συμφορὰς ἡ ξενιτειὰ ἀναθρέψει· ἕνα ἀναπληρώνεται καὶ χίλια γεννοῦνται* Ἀλφ. ξεν. 59· *Ἰδὲς τὰ νέφη τοῦ οὐρανοῦ, τὰ σύρνουν οἱ ἀνέμοι* (παραλ. 1 στ.)· *τὰ μὲν ἀναπληρώνονται, τὰ δὲ ἄλλα ἀναγεννοῦνται* Ἀλφ. ξεν. 56.

ἀναπλήρωσις ἡ, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2214, Notizb. (Kug.) 146^{15}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

(Προκ. γιὰ καταβολὴ χρημάτων) συμπληρωματικὴ πληρωμή, ἐξόφληση: *Ἔδωκέ μοι ὁ... πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐννέα νομισμάτων καὶ τοῦ ἑξαμηναίου τοῦ πληρωθέντος ἕως τῆς τριακοστῆς τοῦ Ἀπριλίου σταυράτα ιζ'* Notizb. 146^{15}.

ἀναπλοκή ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2098, Διγ. (Καλ.) Esc. 228, Φλώρ. (Κριαρ.) 835, 871, 876, Λίβ. (Μαυρ.) P 287, 379, 855, 1493, Λίβ. (Lamb.)Esc. 1603, Σαχλ. (Vitti) N 300.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναπλοκή.*

1) Ἀγκάλιασμα, περίπτυξη, ἀσπασμός: *Μετὰ γοῦν τὰς ἀναπλοκὰς καὶ τοὺς ἐρωτολόγους* Καλλίμ. 2098· *ἡ ἀναπλοκή του, ὁ ἀνασασμός, ἡ καρδιοψύχωσίς του, ὁ πόθος ἔναι τῆς ὡριᾶς κόρης, τῆς Πλάτζια-Φλώρας* Φλώρ. 876· *Οὐδὲν θυμᾶται ἡ πολτική* (ἔκδ. *πολιτική*· διορθώσ.) *ἀναπλοκὲς τοῦ φίλου* Σαχλ. N 300. **2**) (Ὡς τρυφερὴ προσφών. πρὸς ἀγαπημένο πρόσωπο) «ἀγάπη»: *Τέκνον μου ποθεινότατον, ψυχή μου, ἀναπλοκή μου* Διγ. Esc. 228. Πβ. *ἀναπνιὰ* Β1.

ἀνάπλοκος, ἐπίθ., Λίβ. (Lamb.) Sc. 500, Λίβ. (Wagn.) N 1464.

Ἀπὸ τὸ *ἀναπλέκω.*

Περιπλεγμένος: *ἀνάπλοκέ μου κρεμασμὲ κ' ἐνήδονέ μου πόθε* Λίβ. N 1464. —Πβ. *ἀνάπλεκος.*

ἀναπλωρίζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 183^{27}, 188^{19}, 408^{21}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *πλωρίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' (Μτβ.) κατευθύνω τὸ πλοῖο πρὸς ὁρισμένη κατεύθυνση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1β): *καὶ τότες ἐσηκώθηκαν κάτεργα καὶ γαλιόνια. Κ'οἱ Τοῦρκοι ἀρχίζουν νὰ κολλοῦν κ'ἐκεῖνοι ἀναπλωρίζουν γιαμιὰ καὶ τῶν χριστιανῶν τὴν δύναμιν γνωρίζουν* αὐτ. 183^{27}. **Β'** (Ἀμτβ.) (Προκ. γιὰ πλοῖο, ἰδίως πολεμικὸ) βάζω πλώρη, παίρνω ὁρισμένη κατεύθυνση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Τότες ἀναπλωρίζουνε τὰ κάτεργα καὶ ρίκτου λουμπάρδες, βόλια τῶν σπιτιῶν νὰ δοῦν τὴν δύναμή ντου* αὐτ. 408^{21}. Πβ. *ἀνοίγω* Α6γ.

ἀνάπνευσις ἡ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 520^{21}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναπνέω.*

Δύσπνοια (πβ. *ὑπὸ τῆς δυσπνοίας* αὐτ. 520^{28}): *Ὅταν ἴδης τὸν ἱέρακα μετὰ βίας ἀφοδεύοντα, γίνωσκε αὐτὸν ἢ σπόγγον ἔχειν ἢ ἀνάπνευσιν* ὅ.π.—Πβ. *ἀναπνοὴ* 2.

ἀναπνέω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 181^{2}, Καλλίμ. (Κριαρ.) 929, Ἱερακοσ. (Hercher) 434^{11}, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 696, Ἰμπ. (Lambr., Coll.) 447· *ἀναπνέγω*, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 218.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπνέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἀμτβ. **1α**) Εἰσπνέω καὶ ἐκπνέω ἀέρα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐὰν ἴδης βιαίως ἀναπνέον, ἴσθι τὸ ἧπαρ αὐτοῦ ἕλκος ἔχειν* Ἱερακοσ. 434^{11}· **β**) ζῶ, βρίσκομαι στὴ ζωὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α, Φρ.): *μὴ φανερώσης*

τίποτε ὥστε νὰ ἀναπνέγω Βίος ἁγ. Νικ. 218· **γ**) λαχανιάζω, ἀγκομαχῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *καὶ βαρεοφορτώνουν σας ἕως νὰ ἀναπνῆτε* Διήγ. παιδ. 696. **2**) Ξαναζωντανεύω (ἀμτβ.): *πιστεύω, ἂν ἤτονε νεκρός, ἤθελεν ἀναπνεύσει* Ἰμπ. 447. **Β'** (Μτβ.) ἐκπέμπω (κάτι), ἀπὸ τὸ ὁποῖο σὰν νὰ εἶμαι γεμάτος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, Δημητρακ. στὴ λ. 4): *ὅλον ἀναπνεῖς μοι τὸν Ἔρωτα* Μακρεμβ., Ὑσμ. 181^{2}.

ἀναπνιὰ ἡ, Κάτης (Băn.) 41, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 295, Πανώρ. (Κριαρ.) Β'172, Γ' 542, Δ' 396, Ε' 78, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ε' 31, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 81· IV 3, 209, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1487, Γ' 344, Δ' 310, 1005, 1315, 1749, Ε' 7, 559, 962, 1051, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 1072, Εὐγέν. (Vitti) 1252, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [174, 278, 375, 421, 464], Ε' [260], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [1264], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 596, Δ' 201, Ζήν. (Σάθ.) Γ' 184, Ε' 360, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 140^{17}.

Κατὰ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 105 καὶ 227 ἀπὸ τὸ *ἀναπνέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναπνοιά*).

Α' (Κυριολ.) ἀναπνοή, ἀνάσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναπνοιὰ* 1): *ἀσπρίσανε τὰ χείλη ντης, ἡ ἀναπνιὰ τζ' ἐχάθη* Ἐρωτόκρ. Ε' 559· *ὁποὺ μοῦ ἐχάθη ἡ ἐμιλιὰ κ' ἐσβήστη ἡ γιἀναπνιά μου* Ζήν. Γ' 184. Πβ. *ἀναπνοὴ* 1α, *ἀνασασμὸς* 3. Φρ. (Προκ. γιὰ πνευστὸ ὄργανο) *δίδω ἀναπνιὰ*=φυσῶ: *Δίδου στὰ βούκινα ἀναπνιά, τσὶ σάλπιγγες φυσοῦσι* Ἐρωτόκρ. Δ' 1005. **Β'** Μεταφ. **1**) Ἀναπνοή, ζωή, ὑπόσταση: *τὸ Φορτουνάτο βλέποντας, ὁπού 'ναι ἡ ἀναπνιά μου* Φορτουν. Γ' 596. **2**) Ἀνακούφιση: *Τότες οἱ πρικιαμένοι* (παραλ. 4 στ.) *λίγη ἀναπνιὰν ἐπήρασι* Πιστ. βοσκ. IV 3, 209. Συνών. *ἀνακουφισμός, ἀνάπαυσις* 1β, *ἀναπνοὴ* 3, *ἀνασασμὸς* 2, *κουφισμός*.

ἀναπνίγομαι, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 524^{1}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *πνίγομαι*. Βλ. καὶ Steph., Θησ.

Ἔχω δύσπνοια, αἰσθάνομαι ἀσφυξία: *Ὁ ἱέραξ εἰ πρὸς ἀναπνοὴν κεφαλῆς ἔχει, οὕτως νοήσεις: οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ πεπρησμένοι καὶ ἀπὸ τοῦ στήθους ἀναπνίγεται* ὅ.π.

ἀναπνοὴ ἡ, Σπαν. (Λάμπρ.) V 17, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 575, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 523^{26,27}, Διγ. (Hess.) Esc. 371, 408, 540, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 555, Φυσιολ. (Zur.) XXI 3^{4}, Θησ. (Βεν.) Θ' [4^{5}], Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 125^{11}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [602]· *ἀναπνοά*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [376].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναπνοή*. Ἡ λ. καὶ σήμ.· ὁ τ. *ἀναπνοὰ* σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀναπνοή*).

1α) Εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II, καὶ σήμ., ΙΛ): *κεῖται ὑπτία* (ἐνν. ἡ ἀλώπηξ) *κρατοῦσα ἐν αὐτῇ τὰς ἀναπνοὰς* Φυσιολ. XXI 3^{4}· *στὴν ὑστερήν μου ἀναπνοὰ νὰ θέλουν μὲ κοιτάξει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [376]· **β**) (στὸν πληθ. προκ. γιὰ θυμὸ) συχνὴ ἀναπνοή: *Πᾶν πράγμα ἐφανέρωσε... εἴ τι πεθύμα νὰ γενῇ καὶ παρευθὺς ἐβγῆκε πολὺς θυμὸς κι' ἀναπνοὲς* Θησ. Θ' [4^{6}]· **γ**) ἐκπνοή: *... γιατὶ τὰ χέρια φυσᾶς τα μὲ τὸ στόμα;* (παραλ. 1 στ.) *ὅτι ἐβγάν' ἀναπνοή, φυσῶ τα μὴν* (ἔκδ. *τα νὰ μὴν*) *κρυώσω* Αἰτωλ., Μῦθ. 125^{11}· **δ**) (σὲ τρυφερὴ προσφών.): *Τέκνον μου πολυπόθητον, ὀμμάτια μου, καρδιά μου, ἀναπνοή μου* Διγ. Esc. 540. Συνών. *ἀνασασμὸς* 4· **2**) Δύσπνοια: *Ὁ ἱέραξ εἰ πρὸς ἀναπνοὴν κεφαλῆς* (πβ. *κεφαλικῆς δυσπνοίας* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 524^{7}) *ἔχει, οὕτως νοήσεις: οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ πεπρησμένοι καὶ ἀπὸ τοῦ στήθους ἀναπνίγεται* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 523^{27}. Πβ. *ἀνάπνευσις*. **3**) Ἀνάπαυλα, ἀνακούφιση ἀπὸ δεινὰ (Πβ. L-S, στὴ λ. I): *Ὦ Μιχαὴλ ταλαίπωρε, παιδὶν τῆς δυστυχίας, ἔχεις καιρὸν ἀναπνοῆς, ἔχεις καιρὸν ἀδείας* Γλυκᾶ, Στ. 575· *τοῦ νὰ ἔχω σε ἀναπνοὴν καὶ παραμύθιόν μου* Σπαν. V 17. Συνών. *ἀνακουφισμός, ἀνάπαυσις* 1β, *ἀνασασμὸς* 2, *κουφισμός*.

ἀνάποδα, ἐπίρρ., Ριμ. Ἀπολλων. (Morgan) 112, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 54^{22}, 70^{5}, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 214^{6}, 239^{17}, 296^{18}, 297^{22}, 380^{16}, 436^{7}, 510^{23}.

Ἀπὸ τὴν φρ. *ἀνὰ πόδα* (Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 14 καὶ Georgac., Glotta 36, 1957, 111). Πβ. καὶ τ. *ἀνώποδα* στὸ Νικήτ. Χων. (Κουμαν., Συναγ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μὲ τὸ πάνω μέρος κάτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὰ φλάμπουρα τῶν Φραγκῶν τὰ ἔσυρνε ἄνω κάτω ἀνάποδα πρὸς ἐντροπὴν αὐτῶν* Κώδ. Χρονογρ. 70^{5}. **2**) Μὲ τὸ πίσω μέρος ἐμπρός: *Καὶ τότες, ὡσὰν εἴδασι τὴν λουμπαρδιά, γυρίζουν κ' ἐλάμνασι ρνάποδα κι' ἀρχίζουν ν' ἀρμενίζουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 214^{6}. **3**) Ἀντίθετα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *μὰ σὰν ὁ κύκλος τοῦ καιροῦ πολλὲς φορὲς γυρίζει ξανάστροφα κι' ἀνάποδα κ' εἰς χαλασμὸν ἀρχίζει* Ριμ. Ἀπολλων. 112. **4**) Ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι περιμένει κανεὶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 10): *βλέπω κ' οἱ ὀλπίδες τως ἀνάποδα ἐβγῆκαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 510^{23}.—Συνών. *ἀνάστροφα*.

ἀναποδίζω, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 590, 764, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2152, 2421, Διγ. (Καλ.) Α 3150, Δούκ. (Grecu) 75^{1}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναποδίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Μτβ.) κάμνω κάποιον νὰ γυρίση, νὰ στραφῆ πίσω (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *Ἐπεὶ δ' ὁ λόγος ἡμᾶς ἀναποδίζων ἀπὸ τὸν Παγιαζὶτ εἰς τὸν πάππον αὐτοῦ τὸν Ὀρχὰν ἕνεκα τῶν αἰτιαμάτων τοῦ Καντακουζηνοῦ ἀναχαιτίσας κατήντησε, φέρε πάλιν... εὐθυδρομήσωμεν* Δούκ. 75^{1}· **β**) (Ἀμτβ.) κάνω βήματα πρὸς τὰ πίσω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II): *ἡ δὲ ἀναποδίσασα τρόμῳ συνεχομένη...* Διγ. Gr. VI 590.

ἀναποδογραμμένος, ἐπίθ., Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 226.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀνάποδα* καὶ τὴ μτχ. παθητ. παρκ. τοῦ *γράφω*. Γιὰ τὸ α' συνθ. βλ. *ἀνάποδα*, ἐτυμ. Πβ. τὰ σημερ. *ἀναποδογεννημένος, ἀναποδοκαημένος* (ΙΛ) καὶ τὸ *κακογραμμένος* σὲ δημ. τραγούδια (Δημητράκ.).

«Κακογραμμένος» ἀπὸ τὴ μοίρα, κακορίζικος, ἄτυχος (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνάποδος* 3): *διατὶ ἔγινα κακόμοιρος καὶ ἀναποδογραμμένος* ὅ.π. —Πβ. *ἄτυχος, κακοατυχημένος, κακογραμμένος, κακόμοιρος, κακορίζικος*.

ἀναποδοκυλισμένος, μτχ., Διακρούσ. (Ξηρ.) 80^{30}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀνάποδα* καὶ τὴ μτχ. παρκ. *κυλισμένος*. Γιὰ τὸ α' συνθ. βλ. *ἀνάποδα* ἐτυμ. Πβ. *ἀναποδογραμμένος*, ἐτυμ.

Ξαπλωμένος κυλιέμαι (σὲ κάτι): *μπέηδες καὶ τσαούσηδες, ἀγάδες ἀξιωμένοι ἤτονε νὰ τοὺς ἔβλεπες πῶς ἦσαν ξαπλωμένοι καὶ μέσα εἰς τὰ αἵματ' ἀναποδοκυλισμένοι* ὅ.π.

ἀναποιῶ, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1172.

Τὸ ἀρχ. *ἀναποιῶ*.

(Προκ. γιὰ συμπεθεριὸ) κάνω: *Ὁ δούκας.... ....ἐγνοιάζεται μεγάλως μὴ τύχη καὶ ἐπάρη τα τὰ Γιάννινα ὁ Σπάτας, ὅτι καὶ ἀνεποίησαν καὶ τὴν συμπεθερίαν* ὅ.π. —Πβ. *ξετελειώνω*.

ἀναπολιτάνικος, Μαχ. (Dawk.) 170^{9}, βλ. *ναπολιτάνικος*.

ἀναπολῶ, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 2138.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπολῶ*.

Φέρνω στὸ μυαλό μου, θυμοῦμαι (Ἡ χρήση ἤδη μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Ἐκεῖ*

καὶ φράροι λειτουργιὰν ἔσθ' ὅτ' ἐπιτελοῦσιν καὶ Θεὸν βρέφος κείμενον ἔνθα ἀναπολοῦσιν ὅ.π. —Πβ. *ἀναθιβάλλω* Α2, *ἀναθυμοῦμαι* 1, *ἀναμνίζω* 1, *ἀνανοῶ, ἀνιστορῶ, θυμοῦμαι.*

ἀναπόμπιμος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3931, 5685.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀναπόμπιμος.*

Ποὺ τὸν στέλνουν πίσω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 1): *Καὶ πάλιν ἀναπόμπιμος γίνεται πρὸς Συρίαν* αὐτ. 5685.

ἀναπόνιπτος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 236^{30}, 285^{8}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναπόνιπτος.*

(Μεταφ.) ποὺ δὲν ἐξαλείφεται (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Κύριλλο Ἀλεξανδρ., L-S Κων/νίδη στὴ λ. II): *οὐ περισώσεις τὴν μνήμην ἐξ ἡμετέρων ἐκείνων τεράτων κλῆσιν τῇ θαλάττῃ δωρούμενος... καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐν ὕδατι καταζωγραφῶν καὶ μέχρις ἐσχάτων τηρῶν ἀναπόνιπτα* αὐτ. 285^{8}.

ἀνάπονος, βλ. *ἄπονος.*

ἀναπονοῦμαι, Πιστ. βοσκ. (Joann) III 2,90.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *πονοῦμαι.*

Προσπαθῶ, κοπιάζω: *γιάντα, νὰ ζήσῃς, γιάντ' ἀναπονᾶται;* ὅ.π.

ἀναπόσπαστα, ἐπίρρ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 271^{24}.

Ἀπὸ τὸ μεσν. ἐπίθ. *ἀναπόσπαστος* (L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Σφιχτὰ (Πβ. Δημητράκ.): *περιπλέκονται* (ἐνν. *αἱ μητέρες*) *φιλοῦσι, θρηνοῦσι καὶ ξυνέχουσιν ἀναπόσπαστα* ὅ.π.

ἀναπόταμον τό, Βέλθ. (Κριαρ.) 240, 293, 317, 518, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1, 2602, Λίβ. (Lamb.) Ν 27.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ποτάμι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *ἀναπόταμο*). Στὸν Πόντο καὶ λ. *ἀναποταμία* (ΙΛ).

Ποτάμι ποὺ ἔρχεται ἀπὸ ψηλὰ (Πβ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 79 καὶ Dölger, Schatzk. 186): *Ἔπιασε τὸ ἀναπόταμον ἐκεῖνος καὶ γυρεύει, τὴν κεφαλὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπεθυμεῖ γνωρίσαι* Βέλθ. 240.—Πβ. *γλυκοαναπόταμον.*

ἀναποταμὸς ὁ, Λίβ. (Lamb.) Esc. 4139, βλ. *γλυκοαναπόταμον.*

ἀναπραγιὰ ἡ, βλ. *ἀπραγία.*

ἀναπτερῶ, Ἱερακοσ. (Hercher) 360^{1} (γ' πρόσ. *ἀναπτερᾶ*· πβ. ΙΛ, λ. *ἀναφτερῶ* 2), Ἑρμον. (Legr.) Ψ 210.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπτερόω.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀναφτερῶ* (ΙΛ).

ἀναπτερώνω, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 819.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπτερῶ.*

Δίνω φτερά, ἐξυψώνω· ἐνθαρρύνω: *δι' οὗ κι' ὠργίσθην ὁ Θεὸς τὸ γένος τῶν Ρωμαίων· τοῦ Ἰσμαὴλ ἐσήκωσεν καὶ ἐνεπτέρωσέν τον, καὶ ἔνι τοῦ Θεοῦ ῥαβδὶν διὰ νὰ μᾶς παιδεύῃ* ὅ.π.

ἀνάπτησις ἡ, Ἱερακοσ. (Hercher) 339^{26}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *πτῆσις.* Ἡ λ. ἤδη στὸν 5. αἰ. μ.Χ. (L-S).

Πέταγμα πρὸς τὰ ἐπάνω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 5. αἰ. μ.Χ., L-S): *ἵνα τῇ ἀναπτήσει τοῦ ὄρνιθος ὁ θηρευτὴς πρὸς ἑαυτὸν ἑλκύσῃ τοὺς νεοττοὺς* ὅ.π.

ἀναπτός, ἐπίθ., Θησ. (Βεν.) Γ' [43^{4}]· *ἀναφτός,* Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 310, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [425].

Ἀπὸ τὸ *ἀνάπτω-ἀνάφτω.* Στὸ Νόννο τὸ *ἄναπτος=ἀναμμένος* (L-S Κων/νίδη). Ὁ τ. *ἀναπτὸς* (*ἀνάπτω*) στὸν Εὐστ., Ὀδ. 1774^{15} =ὁ προσαρμοσμένος. Ὁ τ. *ἀναφτὸς* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναφτός*).

α) Ἄσβηστος, ἀναμμένος (Πβ. L-S Κων/νίδη, λ. *ἄναπτος* II 2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναφτὸς*): *λαμπάδα εἶσαι ἀναφτὴ μὲ δίχως μανουάλι* Γαδ. διήγ. 310· **β**) (μεταφ. προκ. γιὰ δίψα) σφοδρός, ὑπερβολικός: *οἱ δύο 'γαπητικοὶ τὴν ἡδονὴν ἐχάσαν ὀπὄσβενε πολλὲς φορὲς τὴν ἀναπτήν τους δίψαν* Θησ. Γ' [43^{4}].

ἀναπτύσσω, Ἱερακοσ. (Hercher) 385^{3}, 402^{12}, 431^{30}, Φυσιολ. (Zur.) VIII 1^{7}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναπτύσσω.*

1) (Προκ. γιὰ στόμα) ἀνοίγω (Ἡ χρήση ἤδη μτγν., L-S): *ἀναπτύξας τὸ στόμα τοῦ ἱέρακος διάχριε τὴν ὑπερῴαν αὐτοῦ ἐπιμελῶς* Ἱερακοσ. 385^{3}. **2**) (Προκ. γιὰ πληγὴ) σχίζω, διανοίγω: *ἡ τούτων μήτηρ ἑαυτῆς τὴν πλευρὰν ἀναπτύσσει καὶ τὰ αἵματα αὐτῆς στάζονται ἐπὶ τὰ νεκρὰ σώματα τῶν νοσσῶν αὐτῆς καὶ ἐγείρει αὐτὰ* Φυσιολ. VIII 1^{7}. Συνών. *ἀνοίγω* Α2β.

ἀναπτυχὴ ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 272 (*ἀναψυχὴν* χφ. καὶ ἔκδ.· διόρθ. Pichard, Le roman de Callimaque).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναπτυχή.*

Ὕψωμα, λόφος: *Ὁ τρίτος οὖν περιδραμὼν μόνος τοῦ κάστρου γύρον τόπου μικρὰν ἀναπτυχὴν εὑρὼν ὑψηλοτέραν καὶ πήξας τὸ κοντάριν του τινάσσεται γενναίως* ὅ.π.—Πβ. *ἀνάβολον, ἀναβουνάδιν, ἀναβουνάριν, βουνάκι, βουνάρι(ν).*

ἀνάπτω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 187^{27}, 247^{14}, Καλλίμ. (Κριαρ.) 352, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 275, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 238, Διγ. (Καλ.) Α 688, 1690, 2335, Πτωχολ. (Schick) Ρ 92, Φλώρ. (Κριαρ.) 544, Φυσιολ. (Zur.) IL 1^{5}, Θησ. (Βεν.) Β' [66^{8}], Ἔκθ. Χρον. (Lambr.) 17^{9}, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 597, Ἀχέλ. (Pern.) 1756, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 316^{14}, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 166^{7}, $170^{7,11,16}$, 268^{25}, 284^{3}· μτχ. *ἀναπτωμένος,* Ἀχέλ. (Pern.) 1756· *ἀνάφτω,* Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 680, Ἀχέλ. (Pern.) 2038, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 3, 187, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 120, Στάθ. (Σάθ.) Ἰντ. β' 94, 108, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 123, 129, Β' 36, 75, Γ' 165, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 274^{28}, 280^{9}, 316^{8}, 323^{9}, 383^{19}, 398^{13}, 408^{1}, 502^{19}, 524^{16}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 89^{4}· *'νάφτω,* Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 360· *ἀνάφτω ἢ ἀνάβω,* Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 3718, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 305, Λίβ. (Wagn.) Ν 1800, Θρ. Κων/π. (Λάμπρ.) 249^{13}, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [36], Γ' [76^{6}], Θησ. (Schmitt) 335 III 75, Ch. pop. (Pern.) 363, 422, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 145, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXV 37, XXVII 20, XXX 8, XXXV 3, XL 4, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 1^{19}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 82^{4}, 117^{34}, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 45, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. (Λάμπρ.) 111^{4}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ὑπόθ. [32], Πρόλ. [43], Δ' [1157, 1426], Λίμπον. (Legr.) 56, 420, Διγ. (Lambr.) Ο 440, 1827, 2146, 2885· *ἀνάφθω,* Ἀχέλ. (Pern.) 1541· *ἀνάβγω,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3718, Θησ. (Βεν.) Γ' [32^{4}].

Τὸ ἀρχ. *ἀνάπτω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάφτω*).

Α' Μτβ. **1α**) ἀνάβω (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀνάφτω Α1): *Τὸ βράδυ ἀνάψασι φωτιὲς στὰ τείχη νὰ θωροῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 408[1]· *μὰ κεῖνοι ἐκαήκανε ἀποὺ τὴν 'στιὰν π' ἀνάψαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 524[16]· **β**) (προκ. γιὰ πολεμικὰ ὄργανα) κάνω νὰ ἐκπυρσοκροτήσῃ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀνάφτω Α1, Φρ.): *ἀνάφτουσὶ μία μπόμπα καὶ πετοῦ ντη* Τζάνε, Κρ.πόλ. 383[19]· *ἡ χώρα μπόμπες ἄναψε καὶ κάτω τοὺς τὲς ρίκτει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 274[28]. **2**) (Προκ. νὰ προκληθῇ ἐρωτικὴ ἢ ἄλλη διάθεση· μὲ ἀντικ. τὶς λ. *στῆθος, καρδιά, νοῦς, ἔρωτας, φλόγα, κλπ.*) ἀνάβω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. ἀνάφτω Α2α): *Καὶ πάλιν Ὑσμίνη κιρνᾷ καὶ πάλιν ἐραστὴς ἐγὼ καὶ πάλιν ἀνάπτω τὸν ἔρωτα* Μακρεμβ., Ὑσμ. 187[27]· *Μουσικέ, τὸ τραγούδι σου πλιὰ ἀνάφτει τὴν καρδιά μου* Ζήν. Β' 75· *ἀνάπτει φλόγα εἰς αὐτὴν* Διγ. Ἄνδρ. 316[14]. **3α**) (Προκ. γιὰ πνευματικὴ λειτουργία ἢ συγκίνηση) ἐξάπτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀνάφτω Α2α): *αἱ ἁμαρτίαι τοῦ λαοῦ ἄναψαν τὸν θυμὸν τοῦ Θεοῦ* Θρ. Κων/π. 249[13]· *καὶ τὴν μνήμην ἀνῆψε* Μακρεμβ., Ὑσμ. 247[14]· **β**) (μὲ ἀντικ. πρόσωπο) (Πβ. ΙΛ, λ. ἀνάφτω Α2β): *Ζῆλος δ' ἀνῆψεν τοὺς πολλοὺς διὰ νὰ τοὺς χωρίσουν* Διγ. Α 2335. **4**) Καίω: *ἐκεινοῦ τὰ γένι' ἀνάπτει καὶ τὸ πρόσωπον τσιφλίζει* Πτωχολ. Ρ 92· *μὲ τὲς φωτιὲς ἐτοῦτες μας νὰ ἀνάψωμε τὴ Χώρα* Ζήν., Πρόλ. 167. **Β'** Ἀμτβ. **1α**) ἀνάβω, παρέχω φλόγα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀνάφτω Α1): *εἰς τὴν καρδιὰ τ' Ἁρμάκιου φωτιὰ πολλὴ ν' ἀνάψη καὶ ὅλα τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς ἡ φλόγα νὰ τὰ κάψη* Ζήν. Β' 321. *Ἄνεμος τότ' ἐφύσησεν, ἄναψεν ἡ φωλία* Αἰτωλ., Μῦθ. 1[19]· *Ἄναψε καὶ τὸ κάτεργο γιαμιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 398[13]· *Ἡ χώρα ὅλη ἄναπτε εἰς τὰ τειχιὰ τριγύρου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 166[7]· **β**) (προκ. γιὰ φουρνέλο, κλπ. ἢ πολεμικὸ ὄργανο) παίρνω φωτιά: *Μὰ τὸ φουσάτο ἐσίμωσε ὅπ' ἄναψεν ἡ μίνα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 502[19]· *Μ'ἀνάπτανε τὰ σάρμπανα καὶ ἐρίκτανε τὲς σφαῖρες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 170[7]. **2α[1]**) Φλέγομαι, διακατέχομαι ἀπὸ ἐρωτικὴ ἐπιθυμία ἢ ἐρωτικὸ συναίσθημα: *γι' αὐτὴ καίγομαι καὶ ἀνάφτω* Θησ. Γ', [76[6]]· **α[2]**) ὁμοίως καὶ τὸ *ἀνάπτομαι* (πβ. Φυσιολ., Karn., Μ 35[3]): *κατὰ πολλὰ ἀναμμένος ἀπὸ τὸν πόθον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ὑπόθ. [32]· **β**) (μὲ ὑποκ. τὶς λ. *ἔρως, πόνος, ζῆλος, κλπ.*) διακατέχω, κυριαρχῶ, ἔχω δύναμη: *Ἔρως ἀνῆψεν εἰς αὐτὴν μεγάλος τῆς ἀγάπης* Διγ. Α 1690· *Πόνος ἀνήφθη εἰς αὐτὴν ὡς τὸ δίκαιον ἔχει* Διγ. Gr. IV 275· **γ**) (προκ. γιὰ πόλεμο, μάχη, κλπ.) δυναμώνω (ἀμτβ.), ἐνισχύομαι: *Καὶ ἐσμίξανε καὶ ἄναψε ὁ πόλεμος εἰς τὸ σπαθὶ καὶ ἐγίνη μεγάλη σφαγὴ* Χρον. σουλτ. 117[34]· *Μέσα σὲ τοῦτον εἴχασιν ἀναπτωμένον πάλιν τῆς γῆς τὸν μέγαν πόλεμον μὲ ταραχὴν καὶ ζάλην* Ἀχέλ. 1756· *δὲν ξεύρεις τὰ συγχύσματα, τσ' ὄχθρητες ὁπού ἀνάφτου στὴ χώρα ἐτούτη ὁλημερνὶς* Ζήν. Πρόλ. 115· **δ**) (μὲ ὑποκ. πρόσ.) ἐρεθίζομαι (ἀπὸ συναίσθημα): *Ἐκακοφάνηκε τοῦ ἀγᾶ ὁ φόνος ὁπού ἐγίνη καὶ ἄναψεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ἔγινε σὰν καμίνι* Λίμπον. 420· *ὁ Διγενὴς εἰς τὴν καρδιὰν ἄναψεν κ' ἐθυμώθη* Διγ. Ο 2146· **ε**) (μὲ ὑποκ. πρόσ.) συγκινοῦμαι: *τώρα φοβᾶται καὶ πονεῖ, 'νάφτει ὀκ τὴν συντροφιά σου* Φαλιέρ., Ἱστ. Α 360.

ἀνάρα ἡ, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXIV 41.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρὰ* (Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. *κατάρα*) ἢ ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ἄρα* (=ἀρά, κατάρα, βλ. ΙΛ, λ. *ἄρα*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὅρκος ἢ κατάρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ) (Πβ. *ἀπὸ τῆς ἀρᾶς μου... ἀπὸ τοῦ ὁρκισμοῦ μου* Π.Δ., Tisch., Γέν. XXIV 41): *τότες νὰ καθεριστῇς ἀπὸ τὴν ἀνάρα μου ὅτι νὰ ἔρθῃς πρὸς τὴ γενεά μου· καὶ ἂν δὲ σώσουν ἐσὲν καὶ νὰ εἶσαι καθάριος ἀπὸ τὴν ἀνάρα μου* ὅ.π.

ἀναράδα ἡ, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 619, βλ. *νεράιδα*.

ἀνάρετος, ἐπίθ., Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 71.

Ἡ λ. σὲ ἀπόσπ. Σοφοκλ. καὶ στὸν Ψελλὸ (Σάθα, ΜΒ Ε' 427). Ὁ Ξανθουδίδης, Φορτουν. σ. 222, τὴν θεωρεῖ πλάσμα τοῦ ποιητῆ.

Ποὺ δὲν εἶναι ἐνάρετος: *Καὶ οἱ ἄνεργοι καὶ ἀνάρετοι καὶ φοβιτσιάροι οὗλοι* ὅ.π.

ἄναρθρος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 48.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄναρθρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ἀσυνάρτητος (Πβ. L-S στὴ λ. II): *κράζειν ἀρξαμένου* (ἐνν. τοῦ *κόρακος*) *καὶ λέγειν ὅλως ἄναρθρα καὶ παρακεκομμένα* ὅ.π.

ἀνάρια, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 4031.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνάριος*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Du Cange καὶ ΙΛ, λ. *ἀνάραια*.

Σὲ ἀραιὰ διαστήματα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάραια* 1): *ἀνάρια ὅλοι ἐβάλθηκαν... τοὺς Ἀλλαμάνους ἔσφαξαν καὶ ἐθανάτωσάν τους* ὅ.π.

ἀναρίθμητος, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 525[18], Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 678, 723, Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 4, III 224, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 348, Καλλίμ. (Κριαρ.) 993, 1508, Διγ. (Mavr.) Gr. I 52, Βέλθ. (Κριαρ.) 514, 945, 1284, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 78, Λίβ. (Mavr.) P 2576, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2158, 2283, 2892, 3137, 3201, Esc. 1475, 2730, 3340, 3467, 3894, 4186, Λίβ. (Wagn.) N 1325, 2969, 3499, 3783, Καναν. (P.G. 156) 68, 73, Δούκ. (Grecu) 91[16], Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 22δίς, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 5[17], 12[18], 13[3], 25[14], 44[17], 74[25], Ἰμπ. (Legr.) 42, Αἰτωλ., Βοηβ. (Băn.) 19, Διακρούσ. (Ξηρ.) 97[23], Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 17[1], 36[21], Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 371, Σταυριν. (Legr.) 372, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1129, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 364[11], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [929], Διγ. (Lambr.) O 1992, Διακρούσ. (Ξηρ.) 78[22], 79[4]· *ἀναρίφνητος*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 154[7], 468[2]· *ἀνερίφνητος*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 320[8], 474[23]· *ἀρίθμητος*, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1408, Διγ. (Καλ.) Α 2272, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) O 554, Ἰμπ. (Κριαρ.) 509, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 647, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 663, Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 484, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 224, Ἰμπ. (Legr.) 569, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 150, 151, Ἀχέλ. (Pern.) 609α, 2287, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2532, Διγ. (Lambr.) O 481, Διακρούσ. (Ξηρ.) 79[4], 106[23]· *ἀρίφνητος*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3600, 4660, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3600, 4660, Διήγ. Βελ. (Cant.) 395, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 988, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 153, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) K 144, Θησ. (Βεν.) Β' [79[7]], Κάτης (Băn.) 56, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) IV 82, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 376, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 80, Πικατ. (Κριαρ.) 260, Ἰμπ. (Legr.) 988, Ἀχέλ. (Pern.) 569, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 28, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 120, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἀφ. 45, Α' 421, Γ' 142, 230, Δ' 6, 660, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 5, 213, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 28, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 517, 638, 1216, Δ' 1123, Ε' 297, 398, 1227, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ' 61, Ζήν. (Σάθ.) Α' 6, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 419[25], 535[1].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀναρίθμητος*. Ὁ τ. *ἀρίθμητος* κατὰ τὸ σχῆμα *ἀγγίζω-ἄγγιχτος*· βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 138 καὶ ΙΛ. Ὁ τ. *ἀρίφνητος* ἀπὸ τὸ *ἀρίθμητος*. Ἡ λ. μὲ ὅλους τοὺς τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ μετριέται **α**) (προκ. γιὰ πρόσωπα, ὁμάδες προσώπων, ζῶα, δέντρα, κλπ.) ἀμέτρητος, ἀνυπολόγιστος (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀρίθμητους χριστιανοὺς ἐφόνευσεν ἀδίκως* Ἱστ. Βλάχ. 2532· *Ἦρθε λαὸς ἀρίφνητος, ἐγέμισεν ὁ φόρος* Ἐρωτόκρ. Β' 517· *Ἔφταξε ὡς τὸν Ἁρμυρὸ ἀρίφνητον φουσάτο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 419[25]· *πλῆθος πολλῶν καβαλαριῶν ἀρίφνητον καὶ μέγαν* Διήγ. Βελ. 395· *ἐπῆγε κ' ηὗρε συντροφιὰ ἀρίφνητον κομμάτι* Κάτης 56· *πολλοὺς βοσκοὺς κι' ἀρίφνητα κουράδια* Ἐρωτόκρ. Β' 638· *πλείστην τὴν*

ὕλην εὕρομεν δένδρων ἀναριθμήτων Βίος 'Αλ. 78· **β**) (προκ. γιὰ ἀντικείμενα γενικῶς) ἀπειράριθμος, ἀμέτρητος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *σαΐτες ἀνερίφνητες, φουρνέλα καὶ τοὺς καίγα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 474[23]. *μπαστούνια ἀναρίθμητα, πολλὴν ἀλτελαρία* Διακρούσ. 78[22]· **γ**) (προκ. γιὰ πλοῦτο, «χρυσίον, λογάριν», κλπ.) ἄφθονος, ἄπειρος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *χρυσίον ἀναρίθμητον καὶ ἀκριβὰ λιθάρια* Διγ. Ο 1992· *ἐγώ 'χασα τ' ἀρίφνητά μου πλούτη* Ζήν. Α' 6· *χρυσάφιν ἔχει ἀρίθμητον* Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 647· **δ**) (προκ. γιὰ χρονικὴ διάρκεια) πολύς, μακρός: *ἔστεκε ἀρίφνητο καιρὸ δίχως ν' ἀποφασίση* 'Ερωφ. 'Αφ. 45· *ἡ συντροφιά 'τονε πολλὴ κι' ἀρίφνητ' ὥρα κράτει* 'Ερωτόκρ. Β' 1216· **ε'**) (προκ. γιὰ κάλλος) ὑπερβολικὸς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Τὰ κάλλη σου τ' ἀρίφνητα καμιὰ φορὰ μὴ χάσω* 'Ερωφ. Γ' 142· **ς**) (προκ. γιὰ ψυχικὰ ἢ ἄλλα γεγονότα) σημαντικός, σπουδαῖος: *ἀρίφνητος μεταγνωμὸς μὲ κάνει νὰ θυμοῦμαι...* 'Ερωφ. Α' 421· *μὲ χαλασμὸν ἀρίθμητον εἰς ὅλες τὲς ὁμάδες* 'Αχέλ. 2287· *"Ω θαύμασμα ἀρίφνητο· νά 'χουν τὰ μάγια τόση χάρη* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Γ' 61. —Πβ. *ἄμετρος*.

ἀνάριμα τό, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1322, Θυσ. (Μέγ.[2]) 108.

'Από τὸ *ἀναρίχνω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάρριμα*). Βλ. Ξανθ., 'Αθ. 26, 1914, ΛΑ 132 καὶ 'Ερωτόκρ., σ. 422 καὶ 492.

Οἱ γραμμὲς τοῦ σώματος, τὸ παράστημα, ἡ ἐμφάνιση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάρριμα* 2): *στ' ἀρχοντικὰ ἀναρίματα κ' εἰς τῆς ἀντρειᾶς τὸ νάτο* 'Ερωτόκρ. Β' 1322· *περιορισμένο σὲ θωρῶ 'πὸ τ' ἀναρίματά σου* Θυσ. 108. —Πβ. *ἀναδρομὴ* 2, *ἀνάσταλμα, ἡλικία*.

ἀναρίφνητος, ἐπίθ., βλ. *ἀναρίθμητος*.

ἀναρμάτωτος, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 532[1], 'Ερμον. (Legr.) Φ 272, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 489 κριτ. ὑπ.), Φλώρ. (Κριαρ.) 1389, 'Αχιλλ. (Hess.) Ν 423· *ἀνερμάτωτος*, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 229.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἀρματώνω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

"Αοπλος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μόνος καὶ ἀναρμάτωτος ὑπάγει πρὸς τὸν πύργον* Φλώρ. 1389· *καὶ νὰ τοὺς περιπέσουσιν ἀμέριμνα ὡς κοιμοῦνται κ' ἐξαίφνης ἀνερμάτωτους καὶ νὰ τοὺς κατελύσουν* 'Αχιλλ. Ο 229.

ἀνάρμεγος, ἐπίθ., Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 86.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἀρμέγω*. Πβ. ὅμως *ἀνάμελκτος* (σχόλ. Θεοκρίτ., L-S). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνάρμεχτος*). Γιὰ τὰ στερ. ἐπίθ. σὲ *-γος* βλ. Κακρ., 'Αθ. 38, 1926, 196.

Ποὺ δὲν τὸν ἄρμεξαν ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνάρμεχτος*): *Τὰ πρόβατα εἶναι ἀνάρμεγα, σκύλα, συναφορμάς σου* ὅ.π.

ἀνάρμοστος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 2321, 2519, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 70, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) Ν 378, Πένθ. θαν. (Knös) 5378.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνάρμοστος*. 'Η λ. καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ) καὶ σήμ. ὡς λόγ.

1) Ποὺ δὲν ταιριάζει ('Η σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.): *... γιατὶ ἔναι πράγμ' ἀνάρμοστο νά 'χουν χαρὰ καὶ θλίψη* Πένθ. θαν. Ν 378. **2**) 'Ασυμβίβαστος, ἀλλόκοτος, ἰδιότροπος: *ἀνάρμοστοι, ἀσυντελεῖς ὑπάρχουσιν οἱ λόγοι. 'Ημεῖς ἐκείνων βρώματα ἐσμὲν εἰς εὐωχίαν καὶ πῶς γὰρ ἔνι δυνατὸν ὁμοῦ νὰ συνταχθοῦμεν;* Διήγ. παιδ. 70. **3**) "Ασκοπος, παράλογος: *τὸ νὰ σύρνωμεν τὸ τόσον τὸ φουσάτον* (παραλ. 1 στ.) *πρὸς τὸ δυσκολοπάτητον ὄρος... ἀνάρμοστον, ἀστράτευτον, ἔξω παντὸς τοῦ λόγου* Καλλίμ. 2519.

ἀναροξιὰ ἡ, βλ. *ἀνορεξιά*.

ἀναρούφισμα τό, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 718, 730.

'Από τὸ *ἀναρουφῶ*. 'Η κατάλ. *-ισμα* κατὰ παράγωγα ἀπὸ ρ. σὲ *-ίζω*. 'Η λ. καὶ σήμ (ΙΛ, λ. *ἀναρρούφημα*).

Ρούφηγμα μὲ βαθειὰ εἰσπνοὴ (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναρρούφημα* 2): *καὶ εἰς τὸ ἀναρούφισμαν τῆς ἐγκαρισματέας ὁ ὄνος ἐκατέπιεν γραφὴν τοῦ βασιλέως* Διήγ. παιδ. 718.

ἀναρουφῶ, Σάθ., ΜΒ τ. ς' σ. λδ.

Τὸ ἀρχ. *ἀναρροφῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναρρουφῶ*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Κουκ, Εὐστ. Λαογρ. Α' 310 καὶ 'Αθ. 43, 1931, 67.

Ρουφῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναρρουφῶ* 1): *μασᾶ ψωμὶν καυμένον βρεμένον ἐν ὄξει, ἀναρουφᾶ μικρὸν καὶ περιπατεῖ μικρὸν καὶ καθέζεται μικρὸν* ὅ.π. —Πβ. *ἀναπίνω*.

ἀναρπάζω, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 4244.

Τὸ ἀρχ. *ἀναρπάζω*. 'Η λ. καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ).

'Αρπάζω μὲ βίαιο τρόπο ('Η σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *'Ο δ' ἀναρπάσας τὴν αὐτὴν* (δηλ. τὴν γυναῖκα) *καὶ πόρρωθεν καθίσας* ὅ.π.

ἀνάρπαστος, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 222· *ἀνέρπαστος*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 27[2].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνάρπαστος*. 'Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ τὸν ἁρπάζουν βίαια: *"Αν δὲ πολλάκις πλανηθῇ κανεὶς τῶν καλογέρων* (παραλ. 4 στ.), *αὐτίκα γὰρ ἀνάρπαστον σηκώνουν τον ἐκεῖθεν καὶ ὡς οὗ νὰ τὸν ἐκβάλωσι συρόμενον ἀπέκει...* Προδρ. ΙΙΙ 222. **2**) Συνεπαρμένος, ποὺ βρίσκεται σὲ ἔκσταση (Πβ. Somav, λ. *ἀναρπασμένος*): *'Εσεῖς ποὺ μὲ τὰ ὦτα σας ἐμὲν ἀκοῦτε ἀνέρπαστος τὴν γλῶτταμ μου πῶς κυματίζω μετὰ δακρύων πληξικῶν καὶ κατινίζω, στὸν λογισμόν σας γι' ἄμετρον ⟨μὲμ⟩ μὲ ψηφᾶτε* Κυπρ. ἐρωτ. 27[2].

ἀναρράπτω, Προδρ. (Hess.-Pern.) Ι 85, 'Ιερακοσ. (Hercher) 484[22].

Τὸ ἀρχ. *ἀναρράπτω*. 'Η λ. καὶ σήμ. σὲ διάφορους τ. (ΙΛ, λ. *ἀναρράφτω*).

1) (Προκ. γιὰ πληγὴ) ράβω, συνδέω τὰ ἄκρα (γιὰ νὰ ἐπουλωθῇ): *λαβὼν αὐτὸν* (δηλ. τὸν ἱέρακα) *παραχρῆμα ἀνάρραψον τὴν πληγὴν* 'Ιερακοσ. 484[22]. **2**) (Μεταφ., προκ. γιὰ τοῖχο) ἐπιδιορθώνω, ξαναφτιάχνω (Πβ. *περιρράπτω*, Προδρ., Hess.-Pern. Ι 86· βλ. ἐπίσης Κουκ., ΒΒΠ Δ' 257): *Θύραν οὐκ ἤλλαξας ποτέ, σανίδιν οὐκ εὐψύχει, ποτὲ οὐκ ἐξεκεράμωσας, οὐδὲ ἀνερράψω τοῖχον* Προδρ. Ι 85.

ἀναρρέγχω, Μακρεμβ., 'Υσμ. (Hercher) 181[22].

'Από τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ῥέγχω*.

Ρουχαλίζω: *'Ο γοῦν Κρατισθένης εὐθὺς ὑπνώττων ἀνέρρεγχεν, ἐμοῦ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ ὕπνος ἐξέφυγεν* ὅ.π. —Συνών. *ῥοχαλίζω*.

ἀναρρήγνυμαι, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2781, 6561, 6647, Ψευδο-Σφρ. (Grecu): 172[18].

Τὸ ἀρχ. *ἀναρρήγνυμαι*.

(Προκ. γιὰ πόλεμο, συμφορές, εἰσβολές, κλπ.): ἐκρήγνυμαι, προβάλλω ἀπειλητικά:

βαρὺς μὲν ἑκατέρωθεν πόλεμος ἀνερράγη Μανασσ., Χρον. 6561· *νέφους ἰσχυρᾶς μάχης ἀναρραγέντος* Μανασσ., Χρον. 2781· *ἐντεῦθεν ἀνερράγησαν ἐπίρροιαι βαρβάρων* Μανασσ., Χρον. 6647· *ἐκ τῆς Ἀσίας τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀνερράγησαν πελάγη* Ψευδο-Σφρ. 172^{18}.

ἀναρριπίζω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1547, 3263.

Τὸ ἀρχ. *ἀναρριπίζω.*

1) (Προκ. γιὰ φωτιὰ) δυναμώνω, τονώνω (Πβ. L-S στὴ λ. 1): *τοῖς πτέρυξιν ἀνέκαιε τὸ πῦρ ἀναρριπίζων* αὐτ. 1547. **2**) (Προκ. γιὰ πόλεμο) προετοιμάζω, ἐνισχύω τὴν τάση γιά... (Πβ. L-S στὴ λ. 1): *πόλεμον ἀνερρίπισε κατὰ τῶν δυσσεβούντων* αὐτ. 3263.

ἀνάρρυσις ἡ, Διγ. (Mavr.) Gr. I 78, V 163.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάρρυσις.*

Ἀπελευθέρωση (Ἡ σημασ. καὶ στὶς Νεαρὲς τοῦ Ἰουστιν. καὶ στὸ Φώτιο, βλ. Δημητράκ. καὶ Κουκ., ΕΕΒΣ 19, 1949, 86): *ἀπέλθετε μετὰ σπουδῆς εἰς ἀνάρρυσιν ταύτης* αὐτ. I 78.

ἀναρρύω, Διγ. (Mavr.)Gr. I 333 (ἔκδ. *ἀναλύουσι·* διόρθ. Τσοπ., Ἑλλην. 17, 1962, 81).

Τὸ ἀρχ. *ἀναρρύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ἀπελευθερώνω (Πβ. τὸ ἀρχ. *ἀναρρύομαι* καὶ Θεοφ., Χρον., de Boor, 455^{11}, καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *ὢ θαῦμα ὅπερ βλέπομεν, δύναμις τῶν Ρωμαίων, αἰχμάλωτα ἀναρρύουσι, φουσάτα καταλύουν* Διγ. Gr. I 333.—Πβ. *ἀνάρρυσις.*

ἀναρρωστῶ, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXIX 21.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀρρωστῶ.*

(Μὲ σύστ. ἀντικ., κατὰ ἑβραϊκὴ μίμηση, καὶ μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ.) στέλνω ἀρρώστια (σὲ κάποιον) (Πβ. *τὰς νόσους ἃς ἀπέστειλε Κύριος ἐπ' αὐτὴν* Π.Δ., Tisch., Δευτ. XXIX 21): *τὶς ἀρρωστιές της, ὅς ἀναρρώστησεν ὁ Κύριος εἰς αὐτὴν* ὅ.π.

ἀναρχία ἡ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 233^{3}, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 614, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 72^{17}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 137.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναρχία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

1) Ἀνακατωσούρα, φασαρία (Πβ. ΙΛ): *ἡ κατὰ τὴν τραγῳδίαν καὶ πυρὸς κρείττων ἀναρχία ναυτικὴ μικροῦ δεῖν καὶ τὸν Κρατισθένην παρεδίδου τοῖς κύμασι* Μακρεμβ., Ὑσμ. 233^{3}. Πβ. *ἀναβουβάριασμα, ἀνακάτωμα(ν)* 1, *ἀνακατωμὸς* 1, *ἀνακάτωσις-ση* 2. **2**) Αὐθαιρεσία: *Περὶ ἀναρχίας, ἤγουν ὁπού ἐπάρῃ τινὰς χρεωφειλέτης τίποτες τινὸς ἀνθρώπου χωρὶς κρίσιν* Βακτ. ἀρχιερ. 137.

ἀνάρχομαι· *ἀνάρξομαι,* Προδρ. (Hess.-Pern.) III 419 b (χφ. V) (κριτ. ὑπ.), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπάρξομαι.*

ἄναρχος, ἐπίθ., Φλώρ. (Κριαρ.) 692, Πανάρ. (Λαμψ.) 70^{15}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄναρχος.*

1) Αὐθαίρετος (Πβ. L-S στὴ λ. II): *Εἰσῆλθεν ὁ πικέρνης Ἰωάννης ὁ Τζανιχίτης καὶ ἐκράτησε τὴν Τζάνιχαν, τὸ κάστρον, ἀνάρχῳ χειρὶ* Πανάρ. 70^{15}. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) ποὺ δὲν ἔχει ἀρχὴ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν. Lampe, Lex.. στὴ λ. B1): *Θεέ, πατέρων κύριε, ἄναρχε, παντεπόπτα* Φλώρ. 692.

ἀνάρχως, ἐπίρρ., Βέλθ. (Κριαρ.) 1235.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνάρχως.*

Αὐθαίρετα: *καὶ τὴν γυναίκαν ἥρπαξες ὁκάποθεν ἀνάρχως* ὅ.π.

ἀναρώτηκτα, ἐπίρρ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (ἔκδ. προσεχὴς Κακ.· ἀνακ. ἐκδ.) 121.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀναρώτηκτος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ, λ. *ἀναρώτητα*).

Χωρὶς νὰ ζητηθῆ ἄδεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναρώτητα* 2): *Καὶ ἀναρώτηκτα 'δρομαχιστὶ ἀνεβαίνει ἀπάνω εἰς τὸ παλάτιν* ὅ.π.

ἀναρωτῶ, βλ. *ἀνερωτῶ.*

ἀνασαίνω, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 520, 696, Καλλίμ. (Κριαρ.) 154, 343, 409, 2028, Βέλθ. (Κριαρ.) 1099, Διήγ. Βελ. (Cant.) 404, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 7, Φλώρ. (Κριαρ.) 804, 1529, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 111, Λίβ. (Μαυρ.) P 2374, 2629, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2504, 2921, Esc. 3669, Λίβ. (Wagn.) N 213, 3119, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1315, Ἱμπ. (Κριαρ.) 179, 532, 653, Ἀλφ. ξεν. (Ζώρ.) 9, Χρόν. Τόκκων (Schirò) 1270, Θησ. (Βεν.) Γ' [38^{8}], [42^{4}], Ε' [16^{7}], Ζ' [97^{2}], Η' [111^{6}], Ch. pop. (Pern.) 206, Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 7, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 27, 463, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXIII 12, XXXI 17, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [15], Ζήν. (Σάθ.) Δ' 113, Διγ. (Lambr.) O 2466, Διακρούσ. (Ξηρ.) 79^{28}, 84^{25}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνεσις* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-αίνω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 58 σημ. 1· πβ. καὶ ΜΝΕ Α' 294), καθὼς καὶ Χαριτων., Ἀθ. 18, 1906, 557-8. Ὁ Κοραῆς, Ἄτ. Α' 378 καὶ Λεξιλ. σημ. 9, παράγει τὴ λ. ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀνασθμαίνω.* Βλ. καὶ Φιλ., Θρακ. 5, 1934, 278. Ἡ λ. ἤδη στὸ Νικήτ. Χων. (Βόνν.) 518^{26}.

Α' 1) Ξεκουράζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἔξι μέρες ἔκαμεν ὁ Κύριος ὀρανοὺς καὶ τὴν ἠγῆ καὶ τὴν ἡμέρα τὴν ἔφτατη ἐξάργησεν καὶ ἀνάσανεν* Πεντ. Ἔξ. XXXI 17· *οὐκ ἠθελήσασιν ποσῶς σταθῆν καὶ ἀνασάνειν* Βέλθ. 1099. Πβ. *ἀναπαύω* Α1. **2**) Ἀνακουφίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ψυχρὸν εἰς κόρον ἔπιεν, ἀνέσανεν ὀλίγον* Καλλίμ. 409· *καὶ ζῆσε μὲ παρηγοριὰν κι' ἀνάσανε δαμάκι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [15]. Πβ. *ἀναπαύω* Α1β, *παίρνω, ἀέρα.* **3**) Παρηγοροῦμαι: *μὴ ν' ἀνασάνῃ ὀλιγοστὸν ἐκ τὸ κακὸν τὸ εἶδεν* Διήγ. Βελ. 404. Συνών. *ἀναπαύω* Β4. **4**) Ἱκανοποιοῦμαι: *Ἐγὼ ἀνάσανα μικρὸν ὅτι ηὗρα τὸ ἐζήτουν* Φλώρ. 1529· *Καὶ μὲ τὴν τέτοιαν ἀφορμὴν ἐπέρνα ὁ καιρός τους κ' εἰς τὰ πολλά τους τὰ κακὰ ἀνάσαν' ὁ σκοπός τους* Θησ. Γ' [38^{8}]. Πβ. *ἀναπαύω* Α1ς. **5**) Παύω, σταματῶ: *Ἀλλὰ ὁ πόλεμος ποσῶς ποτὲ δὲν ἀνασαίνει* Διακρούσ. 84^{25}. Συνών. *ἀναπαύω* Β5. **6**) Ἀναπνέω: *Καὶ νῦν, ἂν ζήσῃς μερικόν, ἂν ἀνασάνῃς μόνον, χωρὶς ὀδύνης καὶ κλαυθμοῦ ὥραν ἂν ποίσῃς μίαν* Καλλίμ. 2028· *σφάζει με, περιπλέκει με, δὲν ἠμπορῶ ἀνασάνω* Ch. pop. 206. **7**) Ζῶ: *ἀπάρτι μέλλεις εἰς χαρὰς καὶ τύχας ἀνασάνειν* Λόγ. παρηγ. O 696. **8**) Ἀναζῶ, ἀναζωογονοῦμαι: *Νεκρὸς ἂν ἦτον πίστεψε πάραυτα ν' ἀνασάνῃ καὶ νὰ σταθῇ νὰ ἐλεηθῇ καὶ νὰ χαρῇ ἡ ψυχή του* Φλώρ. 804. Πβ. *ἀναζῶ* Αα, *ἀναθάλλω* Α2, *ἀναπνέω* Α2. **Β'** (Μτβ.) ἀναπνέω (κάτι)· ζῶ (μιὰ κατάσταση): *καὶ χύνει δάκρυα ποταμοὺς καὶ φλόγαν ἀνασαίνει* Λίβ. Sc. 2504· *Ἁπλῶς ἂν εἶδες τὸ λουτρόν, λιποθυμήσω, πέσω καὶ ζήσω λιποθύμημα καὶ χάριν ἀνασάνω* Καλλίμ. 343.

ἀνασαλιάζω, Συναξ. γυν. (Krumb.) 817.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *σαλιάζω.*

Τρέχουν τὰ σάλια μου· γλυκοσαλιαρίζω (ἐρωτικά): *καὶ ἀκουμπᾶ εἰς τὸ παρεθύρι,*

βλέπει διὰ τὸν νοικοκύρη (παραλ. 4 στ.) *καὶ θωρεῖς καὶ ἀνασαλιάζει καὶ τοὺς ἔξωθεν μαυλίζει· σάν γαϊδάρα καταπίνει* ὅ.π.

ἀνασασμὸς ὁ, Σπαν. (Hanna) A 10, B 8, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 11, I 5, Σπαν. (Μαυρ.) P 5, Καλλίμ. (Κριαρ.) 261, 840, 1497, 1603, 1940, 1948, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 370, Διγ. (Καλ.) A 821, Φλώρ. (Κριαρ.) 299, 323, 876, 1583, 1642, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 138, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1293, Esc. 2428, 3466, Λίβ. (Wagn.) N 2130, Ἀχιλλ. (Hess.) N 981, 1272, 1487, Ἰμπ. (Κριαρ.) 219, Θησ. (Βεν.) Ε′ [67^{6}], Η′ [78^{2}], Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 92, Ἰμπ. (Legr.) 243, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 331^{29}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′ [466, 1203], Ε′ [57]· *'νασασμός,* Θησ. (Βεν.) Γ′ [38^{5}].

Ἀπὸ τὸ *ἀνασαίνω.* Πβ. καὶ τὸ σημερ. *ἀνάσασμα* (ΙΛ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. *'νασασμὸς* πβ. τὸ σημερ. *'νεσασμὸς* (ΙΛ).

1) Ξεκούραση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *πολεμίζοντας πολληώρα οἱ στρατιῶτες πολλάκις γιὰ* (ἔκδ. *γι'*) *ἀνασασμὸν καὶ δύναμη, νὰ πάρουν ἔβγαιναν ἐκ τὸν πόλεμον* Θησ. Η′ [78^{2}]· *ξεκούρασην καὶ ἀνασασμὸν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [57]. Συνών. *ἀνάπαυσις* 1α. **2**) Ἀνακούφιση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀνασασμὸν ἐλάβασι πατέρες οἱ καημένοι π' ἀπὸ τὸν φόβον στέκασι κλιτοὶ καὶ πικραμένοι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [466]· *παρηγορεῖται μερικῶς, ἀνασασμὸν εὑρίσκει* Καλλίμ. 1497. Συνών. *ἀνακουφισμός, ἀνάπαυσις* 1β, *ἀναπνοὴ* 3, *ἀναψυχὴ* 1, *κουφισμός.* **3**) Πνοή, ἀναπνοὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· πβ. τὴ σημερ. χρήση σὲ προσταγὴ Ἀνδρ., Ἀθ. 44, 1933, 221) *ἔπεσεν ἄψυχος, νεκρός, ἀνασασμὸν οὐκ εἶχεν* Καλλίμ. 1603· *ἀπέξω τοῦ φρουντζάτου μου καὶ τῆς κορτίνας πέσε· ἀνθρώπων γὰρ ἀνασασμὸν ποσῶς οὐκ ὑποφέρω* Καλλίμ. 1948. Συνών. *ἀναπνιὰ* 1, *ἀναπνοὴ* 1α. **4**) (Ὡς τρυφερὴ προσφών.· βλ. Κουκ., ΒΒΠ′ Α^{2} 20): *Ὦ κόρη γατανόφρυδη καὶ φῶς τῶν ὀμματιῶν μου, ἀνασασμὲ τῶν πόνων μου, τῶν ἔχω στὴν καρδιά μου* Ἐρωτοπ. 138· *κυράτσα ὀρωτική, ψυχή μου, ἀνασασμέ μου* Ἀχιλλ. N 1487. Συνών. *ἀναπνοὴ* 1δ.

ἀνάσβηστος, ἐπίθ., βλ. *ἄσβηστος.*

ἀνασβολωμένος, μτχ., Ζήν. (Σάθ.) Δ′ 390.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὴ μτχ. *ἀσβολωμένος* τοῦ *ἀσβολώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) (προκ. γιὰ τὴν τύχη) σκοτεινός, κακὸς (Ἡ χρήση καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὦ ἀνασβολωμένη μας τύχη, διμὲ κρυαίνω* ὅ.π.

ἀνασειράζω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6425.

Τὸ ἀρχ. *ἀνασειράζω.*

Συγκρατῶ (Πβ. L-S στὴ λ. 1): *θράσους τὸν βρασμὸν ὥσπερ ἀνασειράζων καὶ φεύγων τὸ κατὰ κρημνῶν ἐλαύνειν ἀπροόπτως* ὅ.π.

ἀνασείω, Μυστ. (Vogt) 58.

Τὸ ἀρχ. *ἀνασείω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Συνταράσσω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *Ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων...* ὅ.π.

ἀνασέρνω, βλ. *ἀνασύρνω.*

ἀνασηκώνω, Λόγ. Παρηγ. (Λάμπρ.) L 602, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 624, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1883, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 102, Διγ. (Καλ.) A 540, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 335, 784, Ἑρμον. (Legr.) Λ 159, Λίβ. (Μαυρ.) P 1323, Λίβ. (Wagn.) N 1165, Ἀχιλλ.

(Haag) L 774, Ἀχιλλ. (Hess.) L 754, N 245, 1060, Βεν. (Λάμπρ.) 76, Θησ. (Βεν.) Ι′ [83^{5}], Κάτης (Bǎn.) 83, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{48}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 324^{24}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1470, Β′ 425, 1389, Δ′ 1653, Ε′ 1439, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 291· *'νεσηκώνω,* Hist. Imp. (Mor.) 100.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *σηκώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 79. Ὁ τ. *'νεσηκώνω* καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Α′ Ἐνεργ. **1**) Σηκώνω πρὸς τὰ ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1)· **α**) (κάτι) (Βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ Β′ 6, 1955/6, 236): *τὴν τένταν ἀνεσήκωσαν καὶ ἔνδοθεν εἰσῆλθον* Διγ. Τρ. 102· *ἀνασηκώνει τὸ σπαθίν, δείχνει διὰ νὰ τὸ χάση* Βεν. 76· *Ἐμπῆκε μέσα μοναχὴ καὶ τ' ἀρμαριοῦ σιμώνει· τὴν πρώτην ἄνοιξη θωρεῖ, 'πιτήδεια ἀνασηκώνει* Ἐρωτόκρ. Α′ 1470· πβ. *ἀνασταίνω* 1· **β**) (κάποιον): *ἀφοῦ τὴν ἀνασήκωσαν κ' ἐγροίκησεν ὀλίγον κλαίοντα ἄρχισε νὰ πῆ: 'Αλίμονο σ' ἐμένα!* Θησ. Ι′ [83^{5}]· **γ**) (μέλος τοῦ σώματος, κλπ.): *ὁ ὄφης ἀνασήκωσεν τὸ ὄμμα του πρὸς αὖτον* Πόλ. Τρωάδ. 335· *τὴν χεῖραν του ἀνασήκωνεν, Ἕλληνας φοβερίζει* Πόλ. Τρωάδ. 784. **Β′** Μέσ. **1**) Σηκώνομαι (ἀπὸ τὴ θέση μου ἢ ἀπὸ τὴ γῆ): *ὀχ τὸ θρονί ντου τὸ χρουσὸ λιγάκι ἀνεσηκώθη* Ἐρωτόκρ. Β′ 425· *ἐκείνη ἀπὲ τὴν κλίνην της πάλιν ἀνεσηκώθην* Ἀχιλλ. N 1060· *ἐξελιγώθη ἡ κερὰ ὁποὺ 'το λιγωμένη· καὶ πάσκει ν' ἀνεσηκωθῆ νὰ 'ρθῆ νὰ σ' εὕρῃ θέλει* Θυσ. 291· *Ἠνεσηκώθη καὶ ἤστεκεν κλινοτραχηλισμένος* Λόγ. παρηγ. L 602. **2**) (Προκ. γιὰ τὴ γῆ) σείομαι: *ἐδέτσι βρόντηξ' οὐρανὸς κ' ἡ γῆς ἀνεσηκώθη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1389.

ἀνασκάπτω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2918, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 224^{3}, Θησ. (Foll.) I 107.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνασκάφτω*).

1) Σκάβω (τὴ γῆ) ἀπὸ βαθιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνασκάφτω* 1): *τρόπους πολλοὺς ἐγύρεψες τὴν γῆν μου ν' ἀνασκάψης* Θησ. I 107. **2**) Ξεθάφτω (νεκρὸ) (Γιὰ τὴ μεσν. σημασ. τῆς λ. βλ. Ἀνδρ., Ἀθ., 44, 1932, 197 καὶ Κουκ. ΒΒΠ Γ′ 328, Δ′ 198, Ε′ παράρτ. 83): *ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνον τὸν νεκρὸν νὰ τὸν ἀνασκάψουσιν διὰ νὰ ἀγνωρίσουν πῶς ἐπέθανεν* Ἀσσίζ. 224^{3}. Συνών. *ἀποχώνω.*

ἀνάσκελα, ἐπίρρ., Hist. imp. (Mor.) 104, Διγ. (Καλ) Esc. 1273, 1547, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 551, Πουλολ. (Krawcz.) 67, Φυσιολ. (Legr.) 472, 522, Θησ. (Βεν.) Θ′ [7^{8}], Θησ. (Schmitt) 339 IX 5, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) K 383, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) M 340, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 370^{14}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 2146, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 273^{2}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 89^{26}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄνω* καὶ τὸ οὐσ. *σκέλος* (Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 79 καὶ ΒΒΠ Ϛ′ 183 καὶ Παπαδ. Α., ΛΔ 2, 1940, 20. Ὑπάρχει καὶ ἐπίθ. *ἀνάσκελος* (ΙΛ).

Μὲ τὴ ράχη νὰ ἀγγίζῃ στὴ γῆ, στὸ κρεβάτι, κλπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τ' ἄλογο ρίχν' ἀνάσκελα μ' ὅλο τὸν καβαλάρη* Ἐρωτόκρ. Β′ 2146· *ἀνάσκελα καὶ πίκουπα ἦτον ἀπεθαμένοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 273^{2}· *ὀμπρούμυτα κι' ἀνάσκελα ἤτανε ἐρριμένα* Θρ. Κύπρ. K 383. Συνών. *ἀνάταυρα.* Πβ. *ἐξανάσκελα.*

ἀνασκελώνω, Μαχ. (Dawk.) 600^{31}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀνάσκελα* καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνοίγω τὰ σκέλη (μου): *ἀπήδησεν καὶ ἀνασκέλωσεν καὶ ἀγκάλιζεν τὰς ρίζας τῶν δένδρων μὲ τὸ μαντίλιν τῶν χερίων καὶ μὲ τὰ σχέλια του ἀπου δέντρον εἰς δέντρον καὶ ἀπέσωσεν χαμαὶ* ὅ.π.

ἀνασκεπάζω, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 988, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 299, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 516, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 7.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *σκεπάζω*.

Α' (Κυριολ.) ξεσκεπάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὅταν τὸν φέρουσιν νὰ φὰ τὸ γιόμα καὶ τὸν δεῖπνον, ἀνασκεπάζει καὶ θωρεῖ, στοχάζεται τὴν βρῶσιν* Σαχλ. Β' 299· **β**) (μὲ ἀντικ. πρόσ.) σηκώνω τὰ ροῦχα (κάποιου): *ἄλλοι μ' ἀνασκεπάζασι κ' ἐβγάνασι τὴν ψή μου* Κατζ. Δ' 7. Πβ. *ἀνακομπώνω* 1β, *ἀνακωλώνω*. **Β'** (Μεταφ.) ἀποκαλύπτω: *διὰ τοῦτο τὲς ἐσύνθεσα μὲ θρῆνον διὰ στίχου· διὰ τοῦτο ταῦτα ἔγραψα καὶ ἀνεσκέπασά τα, νὰ τὰ διαβάση ὁπὄχει νοῦ καὶ νὰ μετρᾶ τὰ πάντα* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 988.

ἀνασκέπαστος, ἐπίθ., βλ. *ἀσκέπαστος*.

ἀνασκίζω, Θησ. (Βεν.) Ζ' [125^{6}].

Τὸ ἀρχ. *ἀνασχίζω*.

Διασχίζω, περνῶ (κάνοντας κάποια καταστροφή): *ἐδῶ κ' ἐκεῖ γὰρ τρέχοντα ἔσω ἐκ τὸν δρυμώναν* (παραλ. 1 στ.), *πολλὰ κλαδία κόπτοντα καὶ τράφους ἀνασκίζει* ὅ.π.

ἀνασκίντημα, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXVIII 20, βλ. *ἀναισχύντημα*.

ἀνασκιρτῶ, Λίβ. (Wagn.) N 2254.

Τὸ μτγν. *ἀνασκιρτῶ*.

Πηδῶ ἐπάνω· ζωντανεύω, ἀποκτῶ ξανὰ ζωὴ (Πβ. L-S): *εὐθὺς ἀνεψυχώθην. Ἀνέζησα, ἀνεσκίρτησα, τὴν κόρην ἐγυρεύω* ὅ.π. —Πβ. *ἀναζῶ* Αα, *ἀναθάλλω* 2, *ἀνασαίνω* Α8.

ἀνασκολοπίζω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 184$^{2-3}$, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3159, Δούκ. (Grecu) 149^{8}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνασκολοπίζω* (Βλ. καὶ Georgac., Glotta 36, 1957, 111).

(Προκ. γιὰ τὸ βλέμμα) προσηλώνω (Πβ. L-S): *Καὶ ἡ μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ἐπαττάλευσεν, ἐγὼ δὲ τοὺς ἐμοὺς ὅλους ἐπὶ τὸ τῆς κόρης ἀνεσκολόπισα πρόσωπον* Μακρεμβ., Ὑσμ. 184$^{2-3}$.

ἀνασκομπώνω, βλ. *ἀνακομπώνω*.

ἀνασκόπτω, βλ. *ἀνακόπτω*.

ἀνασκουμπώνω, βλ. *ἀνακομπώνω*.

ἀνασκούφωτος, ἐπίθ., βλ. *ἀσκούφωτος*.

ἀνασκύντημα τό, βλ. *ἀναισχύντημα*.

ἀνάσκυντος, ἐπίθ., *βλ. ἀναίσχυντος*.

ἀνασκυντῶ, βλ. *ἀναισχυντῶ*.

ἀνασμίγω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1784, Θησ. (Βεν.) Η' [20^{6}].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *σμίγω*. Γιὰ τὴ λ., ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ β' συνθ., βλ. Ἑβρ. γλωσσ. (Παπαδ.-Κερ.) 21.

Α' (Μὲ αἰτ. προσ.) ἔρχομαι σὲ ἐπαφὴ (μὲ κάποιον), (τὸν) ἀγγίζω, (τὸν) πλησιάζω: *τινὰν οὐκ ἔφηκαν πρὸς τὸ νὰ τὸν σιμώση ἢ νὰ τὸν ἅψεται ποσῶς ἢ νὰ τὸν ἀνασμίξη* Καλλίμ. 1784. **Β'** (Μέσ.) Ἔρχομαι σὲ σύγκρουση (μὲ ἄλλον): *ὅλοι τους ἀνασμίχθησαν χωρὶς κανέναν φόβον* Θησ. Η' [20^{6}]. Συνών. *ἀνακατώνω* Γ2.

ἀνασπάζομαι, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [551].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀσπάζομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φιλῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἄφης νὰ τὸν ἀνασπασθῶ πρὶν πεθαμένος μείνη* ὅ.π.

ἀνασπάζω, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 568, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 109^{29}, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 600, Ἰμπ. (Legr.) 207, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 178· *'νεσπάζω*, Ἀπολλών. (Janss.) 614.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνασπῶ*.

1) (Προκ. γιὰ τρίχες, γένια, κλπ.) τραβῶ, ξεριζώνω: *ὁ ἄνδρας της ὀκ τὴν πικριὰ τὰ γένια του ἀνασπάζει* Δεφ., Σωσ. 178. Πβ. *ἀνασπῶ* Α1α. **2**) Ἀποσπῶ, ἐπιτυγχάνω (κάτι δικαστικῶς): *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποὺ ἔβαλεν τὸ βολίκιν του σκεπαστὰ μέσα εἰς ἄλλον τοῖχον οὐδὲν ἀνασπάζει τίποτες εἰς τὴν αὐλὴν* Ἀσσίζ. 109^{29}. Πβ. *ἀνασπῶ* Α2γ.

ἀνάσπασμα τό, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XIV 54.

Ἀπὸ τὸ *ἀνασπῶ*. Ἡ λ. καὶ στὸν Εὐστ., Ἰλ. (Stallb.) 679^{34}: *σελίνου ἀνάσπασμα*.

Κασίδα: *ἐτούτη ἡ ὁρμηνειὰ εἰς πᾶν πληγὴ τῆς λούβας καὶ γιὰ τὸ ἀνάσπασμα* (πβ. Π.Δ., Tisch., Λευιτ. XIV 54 *λέπρας καὶ θραύσματος*) ὅ.π.

ἀνασπασμὸς ὁ, I, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2282.

Ἀπὸ τὸ *ἀνασπῶ*.

Λιποθυμία: *εἶχεν ψυχῆς ἀνασπασμούς, καρδιακὰς νεκρώσεις καὶ ἀναριθμήτους συμφορὰς καὶ συχνοαναισθησίας* (ἔκδ. *συγχνοαναισθησίας*) ὅ.π. —Πβ. *ἀναισθησία* 1.

ἀνασπασμὸς ὁ, II, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 43.

Ἀπὸ τὸ *ἀνασπάζομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀσπασμὸς τῆς «Ἀγάπης» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μᾶς ἔδωσεν τὸν ἀνασπασμόν, τὸ Χριστὸς ἀνέστη* ὅ.π.

ἀνασπαστοκλωνόριζος, ἐπίθ., Γεωργηλ., Θαν. (Wagn,) 231.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνασπαστὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κλωνόριζα τὰ* (=κλῶνοι καὶ ρίζες).

Ποὺ ξεριζώνεται ἐντελῶς, σύριζα: *ἀνασπαστοκλωνόριζους ἀπὸ τὴν γῆν χωρίζεις* (ἐνν. σὺ ὁ Χάρος τοὺς ἀνθρώπους) ὅ.π.

ἀνάσπαστος, ἐπίθ., Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 324.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνασπαστὸς* μὲ ἀναβιβασμὸ τοῦ τόνου γιὰ νὰ δηλωθῆ στέρηση.

Ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ξεριζωθῆ: *μηδὲ ριζώσουσιν ἐκεῖ ἢ νὰ πολυσταθοῦσιν καὶ κάμουν ρίζες δυνατές, ἀνάσπαστες διόλου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὶς νὰ τσ'* (ἔκδ. *τὲς*· διορθώσ.) *ἀνασπάση;* ὅ.π.

ἀνασπῶ, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 39, 443, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3862, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1447, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 90^{14}, 100^{25}, 110^{24}, 203^{37}, 456,^{7,15}, 464^{10}, Ἱερακοσ. (Hercher) 425^{22}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 535^{29}, Διγ. (Mavr.) Gr. II 221, V 10, VIII 214, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 474, Διγ. (Καλ.) Α 860, 987, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 552, Βέλθ. (Κριαρ.) 696, 1155, Ἀχ. Σπαν. (Legr.) 33^{156}, Ἑρμον. (Legr.) Σ 13, Πουλολ. (Krawcz.) 320, 431, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 123, 156, 160, 228, 586, Λίβ. (Μαυρ.) P 310, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3955, 3967,

3972, 4082, Ἀχιλλ. (Hess.) N 827, Φυσιολ. (Legr.) 866, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 43, 325, Μαχ. (Dawk.) 358^{34}, Ch. pop. (Pern.) 787, 788, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XII 24, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 346, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 48, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXXII 26, Μ. Χρονογρ. (Τωμ.) 34^{10}, Ἀλφ. (Κακ.) 11^{18}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β′ 48, Πανώρ. (Κριαρ.) Α′ 74, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α′ 185, 189, 482, Γ′ 125, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 1, 73, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 368, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 334^{37}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 980, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 67, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [1198], Β′ [60, 1248], Λίμπον. (Legr.) 14, 451, Ζήν. (Σάθ.) Α′ 113, 146· *ἀνεσπῶ*, Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. ε′ [8]· *'νεσπῶ*, Βέλθ. (Κριαρ.) 268, 815.

Τὸ ἀρχ. *ἀνασπῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

I Ἐνεργ. **Α′** Μτβ. **1α**) (προκ. γιὰ δέντρα, φυτά, δόντια, τρίχες, κλπ.) τραβῶ, ξεριζώνω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2): *Δύσκολον εἶν' ἕνα δεντρὸ κιανεὶς νὰ θ' ἀνασπάση* Ἐρωφ. Α′ 185· *καὶ τὸ σπαθί μου σὲ καρδιὲς πασάδων νὰ χορτάσω καὶ τοῦ σουλτάνου τοῦ Μεεμὲτ τὰ γένια ν' ἀνασπάσω* Κατζ. Β′ 48· *ἔβγαλεν τὰ μαλλία του καὶ δείχνει τὸ πῶς τοῦ τὰ ἀνάσπασεν* Ἀσσίζ. 456^{7}. *ὀδόντας ἀνασπάσατε ἅπαντας τοῦ θηρίου* Διγ. Α 987· *Τὴν γλώσσα σου τὴν σκύλινην θέλω νὰ σοῦ τραβήξω, ν' ἀνασπαστῆ ὀχ τὸν λάρυγγα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1248]· *ἀνάσπασον τὰ πτερὰ τῶν μηλίγγων αὐτοῦ* Ἱερακοσ. 425^{22}· *Ἐγὼ δὲν εἶδα νὰ σταθῇ τὸν ἥλιο νὰ μ' ἀκούση, μὰ εἶδα χαράκια καὶ δεντρὰ πολλὰ νὰ ἀνασπαστοῦσι* Πανώρ. Α′ 74· *Τὴν πατρικὴν ἀσέβειαν ἀνέσπασε ῥιζόθεν* Μανασσ., Χρον. 3862· πβ. *ἀνασπάζω* 1· **β**) (προκ. γιὰ λόγχη, κλπ.) σύρω, τραβῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *μετὰ εὐτολμίας ἀνέσπασε μαχαίρι* Κορων., Μπούας 48· **γ**) (μεταφ· προκ. γιὰ τὴν καρδιά, τὴν ψυχὴ) ξεριζώνω (Ἡ χρήση καὶ στὰ δημ. τραγούδια, ΙΛ στὴ λ. Α2, Ἆσμ.): *σύρριζον τὴν καρδίαν της ἀνέσπασεν ἡ λύπη* Βέλθ. 1155· *Ὀμμάτια εἶχα κ' ἐπῆρές τα, καρδιὰν καὶ ἀνέσπασές την* Ἐρωτοπ. 123· ... *φοβοῦμαι ταπεινὸς μὴ ἀνασπασθῇ ψυχή μου* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 43. Φρ. *ἀνασπῶμαι καρδίαν*: *Πολὺν ἐγείρω κοπετόν, ἀνασπασθῶ καρδίαν* Καλλίμ. 1447. **2α**) Ἀποσπῶ, τραβῶ πρὸς τὸ μέρος μου, παίρνω στὰ χέρια μου: *ἐκεῖνος κἂν εἰς φυλακὴν κἂν εἰς δεσμοὺς ἐμπέσης, νὰ σὲ ἀνασπάση δύναται καὶ νὰ σ' ἐλευθερώση* Γλυκᾶ, Στ. 443· *ἐλέους ἄνευ ἀνασπᾷ καὶ κατασπᾷ πρὸς Ἅδην* Γλυκᾶ, Στ. 39· *βλέπεσαι αὐτὸς ὁ λογισμὸς πλειότερα μὴ ῥιζώση, μ' ἀνάσπασε καὶ ῥίξε τον μὴ σὲ κακαποδώση* Ἐρωτόκρ. Α′ 980· *προϋπάντησεν τὸ ἅγιον λείψανον καὶ τὸ ἀνέσπασεν γυμνοκέφαλος μὲ ὅλον του τὸν κόσμον* Συναδ., Χρον. 67· *Ἑπτὰ ψυχὲς καὶ ἂν ἔβαλεν ὁ πλάστης εἰς ἐμένα καὶ τὲς ἑπτὰ μὲ ἀνέσπασεν ἡ περισσή σου ἀγάπη* Ἐρωτοπ. 228· **β**) διεκδικῶ (κάτι), ζητῶ (δικαστικῶς) νὰ ἀποκτήσω (κάτι) στὴ δικαιοδοσία μου: *διαφεντεύγουν με ν' ἀκουμπίσω τὰς καμάρας μου εἰς τὸν τοῖχον ὁποίας ἀκομὴ δείχνει φανερὰ εἰς τὸν τοῖχον τὰς καμάρας μου καὶ τὰ παραθύριά μου ὁποὺ ἦσαν πρὸς τὸν τοῖχον πρὸς τὸ μέρος μου καὶ διὰ τὸ ἔνι οὕτως φανερὸν θέλω νὰ ἀνασπάσω τὸ ἥμισον τοῦ τοίχου* Ἀσσίζ. 110^{24}· **γ**) ἀποσπῶ, ἐπιτυγχάνω (κάτι δικαστικῶς): *ἐκεῖνος ὁποὺ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ὁρισμένην θέλει ἀνασπάσει πάντα ὅσα τὸν ἀγκαλέσαντα καὶ ἐκεῖνος ὁποὺ οὐκ ἦλθεν... ἐχάσεν τὸ δίκαιόν του μὲ δίκαιον* Ἀσσίζ. 90^{14}. Πβ. *ἀνασπάζω* 2· **δ**) δημιουργῶ ζητήματα, ἐνοχλῶ: *ἐκεῖνος ἔνι συνηθισμένος νὰ κακοποιῇ καὶ νὰ ἀνασπᾷ τοὺς λᾶς καὶ ἔκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν* Ἀσσίζ. 464^{10}. **Β′** (Ἀμτβ.) ξεριζώνομαι: *Γιατί 'ναι πράγμα* (ἐνν. ἡ δυστυχιά μας) *ὁποὺ μπορεῖ νὰ κάμη ν' ἀνασπάσουν τὰ δένδρη καὶ νὰ μείνουσι στὴν γῆν ξεριζωμένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [464]. **II** Μέσ. **1**) Ἀποτραβιέμαι, ἀπομακρύνομαι: *τότες ἀνασπάστην ἕνας ἀπότορμος παιδίος... καὶ ἐπῆρεν μετά του πενήντα παλληκαρία* Μαχ. 358^{34}. **2**) Ἐλευθερώνομαι, γλυτώνω: *ἐλάλησε τὰ μέλλοντα καὶ ὁκάποτε ἀνεσπάσθην ἀπὸ τοῦ ὀνείρου τὴν πλοκὴν* Λίβ. P 310. **3**) Ἐκπηγάζω, προέρχομαι: *οἱ στίχοι ἀνεσπάστησαν μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου* Ἐρωτοπ. 156. —Πβ. *ἐξανασπῶ*.

ἀνασταίνω, Βέλθ. (Κριαρ.) 1274, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 8670, Φλώρ. (Κριαρ.) 416, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 350, 351, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) $1^{147,174}$, Νεκρ. Βασιλ. (Μανούσ.) 4, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 30, 40, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 486, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) A 296, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 294, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 202, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 611, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 18^{4}, Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 205, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 7, 34, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 409^{9}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1816, Γ′ 744, 1486, Δ′ 297, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 111· *ἀνεσταίνω*, Θυσ. (Μεγ.²) 288· *'νεσταίνω*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Ε′ 470, 754, 763, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 25^{135}· *ἀναστήνω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 4^{2}, 27^{12}, 260^{4}, 262^{11}, Μαχ. (Dawk.) 610^{5}, 626^{23}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 58^{8}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀνίστημι*. Ὅλοι οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναστένω*).

1) Σηκώνω ψηλὰ (κάτι): *τὴν βασιλικὴν σημαίαν ἀνασταίνει καὶ φύλακας ἐπρόσταξεν ἐκεῖσε διαμένειν* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 611· (μέσ.) σηκώνομαι, προετοιμάζομαι (γιὰ κάτι): *Ἀνάστα γοῦν, ὦ δούκα μου, σύρε στὸν βασιλέα* Κορων., Μπούας 40. **2α**) Χτίζω, οἰκοδομῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναστένω* 1β): *Περὶ τοῦ ῥημαδίου ὁποὺ οὐδὲν εἶχεν ἀπού πολὺν καιρὸν σπίτια καὶ τώρα βούλονται ἀναστῆσαι καὶ οἰκοδομῆσαι τεῖντα δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη* Ἀσσίζ. 260^{4}· *τῆς θάλασσας τὰ κύματα θέλει γιὰ ν' ἀναστήση καὶ τὸν ἀφρὸν τῆς θάλασσας θεμέλιον νὰ τὸν στήση* Δεφ., Λόγ. 113· **β**) ξαναχτίζω, ἀνοικοδομῶ, ἀνακαινίζω (Πβ. Κατσουρ., Ἔγγρ. 84): *νὰ ἀναστήση τὸ μοναστήριον τοῦτο τὸ παλαιὸν* Χειλᾶ, Χρον. 351. Συνών. *ἀνακαινίζω* Α1. **3α**) Ξαναφέρνω στὴ ζωὴ ἀπὸ τὸν Ἅδη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναστένω* 2α): *παρηγοριὰ τοῦ δώκασι τοῦτ' ὅλα κι' ἀνεστάθη κ' ἐπλήθυν' ἡ ὀλπίδα ντου* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1486· *δύνεσαι ἀπού νεκρὸν νὰ μ' ἀναστήσης* Κυπρ. ἐρωτ. 58^{8}· *Ἀναστεμένον τὸν Ἰησοῦν ἐξώθηκες ἡ πρώτη νὰ τὸν ἰδῇς* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{147}· *μὲ μίαν σου φωνὴν Λάζαρος ἐνεστάθη* Διήγ. ὡραιότ. 25^{135}· πβ. *ἀναζῶ* Αα, *ἀναζωῶ* α· **β**) ξαναφέρνω στὴ ζωὴ τὸ γονιὸ μὲ τὴν παρουσία τοῦ τέκνου (ποὺ παίρνει τὸ ὄνομά του) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναστένω* 2γ): *νὰ σμίξετε, γιατὶ σ' ἐσὲ εἶν' ὅλα μας τὰ θάρρη τὸν κύρη καὶ τὴ μάννα σου μὲ τέκνα ν' ἀνασταίσης* Ἐρωτόκρ. Δ′ 297. **4**) Ἀνατρέφω, μεγαλώνω (παιδὶ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναστένω* 6· πβ. ΙΛ, λ. *ἀναστητὴς*): *ἀνάστησα κ' ἐποῖκα την καὶ ἀποκατέστησά την* Φλώρ. 416. Συνών. *ἀναγιώνω* Αα, *ἀνατρέφω* Αα. **5**) Συντελῶ στὴν προαγωγὴ κτήματος, δάσους (Βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α′ 267 καὶ τοῦ ἴδιου ΒΒΠ Ε′ 426 καὶ σημ. 3 καὶ 4· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναστένω* 7α): *ἀνάστησεν ἕναν ὄμορφον περιβόλιν καὶ ἕναν ὄμορφον ἀπλίκιν εἰς τὴν ποταμίαν* Μαχ. 610^{5}· *ἀνασταίνουν δένδρα* Χειλᾶ, Χρον. 350· *ὄρη καὶ κάμπους καὶ βουνὰ καὶ δάση ἀναστημένα* Φαλιέρ., Ρίμ. AN 206. **6**) Ἐνισχύω (γενικῶς) (κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1382 καὶ σὲ ἄλλα μτγν. (Μανούσ., Θησαυρ. 3, 1965, 89) καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναστένω* 5α): *νὰ καταλύση τὰ κακὰ κουστούμια* (=συνήθειες) *καὶ τὰ καλὰ νὰ τὰ ἀναστήση* Ἀσσίζ. 27^{12}. **7**) Ἀνασυγκροτῶ (τόπον): *ἀλλὰ ἂν θέλη, βούλεται τὸν τόπο ν' ἀναστήση, ἀγάπη ἂς ποιήση μετ' αὐτοὺς εἰρηνικὴν στερέαν* Χρον. Μορ. H 8670.

ἀνασταλάζω, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 526· *ἀνασταλάσσω*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 4150 (ἀπίθ. ἢ διόρθ. ἐκδ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *σταλάζω*. Πβ. καὶ τὸ μτγν. *ἀνασταλῶ*.

Στάζω: *ἀπὸ τοῦ δένδρου τὴν κορφὴν ν' ἀνασταλάξη μέλιν* Λόγ. παρηγ. L 526· *ἀπὲ τὰ μάτια της τὰ δάκρυα ἀνασταλάσσου* Λίβ. Esc. 4150.

ἀνάσταλμα τό, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1027, Διγ. (Καλ.) Α 287, 1565.

Ἀπὸ τὸ *ἀναστέλλω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. Τὸ *α* τῆς συλλαβῆς *-στα* ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἀορ. *ἐστάλην* (πβ. *σταλτὸς*).

Ἀνάστημα, ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση: *Ὡραῖος ἦν εἰς ὅρασιν, γλυκὺς εἰς συντυχίαν, τερπνὸς εἰς τὸ ἀνάσταλμα, ὅλος μεμετρημένος* Διγ. Α 1565. —Πβ. *ὑπερανασταλμένος*, καθὼς καὶ *ἀναδρομή, ἀνάριμα, ἡλικία*.

ἀνάστασις -ση καὶ **Ἀνάστασις -ση** ἡ, Ἀπολλών. (Janss.) 647, 781, Ριμ. κόρ. (Pern.) 601, Ρίμ. θαν. (Κακ.) γ 57, Συναξ. γυν. (Krumb.) 276, Θυσ. (Μέγ^{2}.) 1134.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάστασις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ΙΛ (λ. *Ἀνάσταση*).

1) Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ: *κ' ἦτον διπλὴ ἡ ἑορτὴ Ἀνάστασης Κυρίου* Ἀπολλών. 781. **2**) (Θρησκ.) ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, δευτέρα παρουσία: *ἀείποτε νὰ στεκόμαστε εἰς τὸν Ἅδην ἀποκάτω, ἤγουν εἰς τὴν ἀνάστασιν τὴν μέλλοντα νὰ γένη* Συναξ. γυν. 276· *Κ' εἰς καιρὸν ἀναστάσεως, ἡμέρα πικραμένην, ὅταν τὸ βούκινον φανῇ σ' ὅλην τὴν οἰκουμένην* Ρίμ. θαν. γ 57. **3**) Ἀνάσταση (πεθαμένων): *Ὄντε βρεθῇ γιὰ τοὺς νεκροὺς ἀνάστασης βοτάνι* Ριμ. κόρ. 601. Συνών. *ἀναβίωσις*. **4**) Ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα: *καὶ τὸ ταχὺ νὰ κάμωμε τσ' Ἀνάστασης τὴ σκόλη* Θυσ. 1134· *Οὐκ ἔνι θλῖψις σήμερον, ἀλλὰ χαρὰ μεγάλη· παγκόσμιος Ἀνάστασις Χριστοῦ τοῦ ζωοδότου* Ἀπολλών. 647.

ἀναστέκομαι, Καλλίμ. (Κριαρ.) 349, Χρον. Τόκκων (Schirò) 3440, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 448, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 855· *'νεστέκομαι*, Ἰων. (Hess.) 213^{3}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *στέκομαι*.

1) Σηκώνομαι: «*Ἀνάστα, πορεύγου*»... *καὶ ἐνεστάθην Ἰωνᾶ* Ἰων. 213^{3}. **2**) Στέκομαι κοντά: *εἰς τὸ καμίνιν τὸ λοιπὸν ἐπῆγεν, ἀνεστάθην καὶ καμινάρην τοῦ λουτροῦ γυρεύει νὰ ἐγνωρίση* Καλλίμ. 349. **3**) Παρουσιάζομαι, προβάλλω: *νὰ πᾶς μ' ὅλη τὴ μαρτυριὰ ὀμπρὸς εἰς τοῦ Σωτῆρα· τὸ αἷμα σου ν' ἀνασταθῇ ὀμπρὸς στὸ πρόσωπό ντου, νὰ προσκυνᾶς καθημερνὸ τὸν τόπο τῶν ποδιῶ ντου* Θυσ. 855. **4**) Στέκομαι στὰ πόδια μου, ἀναλαμβάνω δυνάμεις: *ἀφοῦ γὰρ ἀναστάθηκεν ὁ Δούκας ὁ δεσπότης ἀπὸ τὴν ζάλην τὴν πολλὴν* Χρον. Τόκκων 3440.

ἀναστέλλω, I, Διγ. (Mavr.) Gr. V 152, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1751, 2263.

Τὸ ἀρχ. *ἀναστέλλω*.

1) Κάνω κάποιον νὰ διακόψη κάτι ποὺ κάνει: *ἐγὼ ταύτην, ὡς δυνατόν, ἀνέστειλα τοῦ θρήνου* Διγ. Gr. V 152. **2**) Παραλύω (μιὰ σωματικὴ ἱκανότητα): *κ' ἐπαρακάλεσαν αὐτὴν* (δηλ. τὴ Μαξιμὼ) *ἡμῶν συμβοηθῆσαι, ὅπως αὐτὸν ἐκπέσωμεν ἀνόητα τὴν νύκτα* (παραλ. 1 στ.) *καὶ ἀναστείλωμεν αὐτοῦ τὴν πάντολμον ἀνδρείαν* Διγ. Τρ. 2263.

ἀναστέλλω, II, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1913, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνατέλλω*.

ἀνάστελμαν τό, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 90$^{4-5}$.

Ἀπὸ τὸ *ἀναστέλλω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 449).

(Προκ. γιὰ δίκη) ἀναβολή: *οὐδὲν ἠμπόρησεν νά ἔλθη εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὴν ἡμέραν του· ἀμὲ... ἂν οὐκ εἶχε νὰ πέψη τὴν ἡμέραν του πρὶν μίαν ἡμέραν ἔμπροστεν εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζη ἕτερον ἀνάστελμαν* ὅ.π.—Συνών. *ἀνακράξιμον, ἀνάκραξις* 3, *ρεσπίτ*.

ἀναστέναγμα(ν) τό, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 79, Περὶ ξεν. (Wagn.) V 80, Λίβ. (Μαυρ.) P 17, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2148, 2385, 2608, Esc. 8, 2679, Λίβ. (Wagn.) N 43, 2962, 3084, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 814, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) II 38, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 258, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 86, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 391· III 6, 230, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [671], Δ' [839], Λίμπον. (Legr.) 510· *ἀναστέναμα*, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2957,

Λίβ. (Wagn.) N 3208, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 14^{3}, 40^{3}, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 2, 75, Γ' 582, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 1, 39· *ἀναστένασμα*, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 79, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 521, Λίβ. (Lamb.) N 43, Λίβ. (Wagn.) N 3208, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 239, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 7, 35, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 416.

Ἀπὸ τὸ *ἀναστενάζω*. Ἡ λ. μὲ ὅλους τοὺς τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀναστεναγμός: *Ὢ δάση μου πυκνότατα, φύγετε ἀπὸ σιμά μου μὴ σᾶσε κάψου σήμερο τ' ἀναστενάματά μου* Πανώρ. Α' 2. —Πβ. *ἀνθρωποαναστέναγμα, συχνοαναστένασμα*.

ἀναστεναγμός ὁ, Διγ. (Hess.) Esc. 470, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 624, Λίβ. (Μαυρ.) P 2028, 2350, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3100, 3331, 3822, 4019, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1743, Ἰμπ. (Κριαρ.) 520, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [12, 279], Γ' Ὑπόθ. [7], Γ' [4^{6}], Ι' Ὑπόθ. [9], ΙΒ' [29^{3}], Ch. pop. (Pern.) 826, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) IV 3, 6, Ριμ. κόρ. (Pern.) 700, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 150^{25}, 152^{12}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 28, Αἰτωλ., Βοηβ. (Bǎn.) 294, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 414, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. β' 125, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 260, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 264, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1319, 2465 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 87], Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 317^{8}, 329^{2}, 368$^{5, 28}$, 380^{35}, Εὐγέν. (Vitti) 1164, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [661, 715, 1253], Γ' [33], Δ' [208, 414, 432, 1110, 1369], Ε' [201, 326, 1379, 1542], Λίμπον. (Legr.) 78, Ζήν. (Σάθ.) Γ' 384, Δ' 115, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 179^{10}, 195$^{7, 23}$, 204^{14}, 226^{29}, 389^{14}, 411^{25}, 539^{21}, 547^{1}, 560^{16}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 95^{17}, 99^{9}· *ἀναστεναμός*, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 66, Β' 477, 523, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 266, Γ' 11, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 323, IV 8, 168, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 103, 250, 501, 1102, 1494, Γ' 194, 321, 322, 323, 324, 342, 344, 630, 1466, Δ' 732, 1904, Ε' 703, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 367, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 301^{9}, 458^{6}· *ἀναστενασμός*, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 90^{36}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 192, Δ' 179, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 5, 294, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 395.

Ἀπὸ τὸ *ἀναστενάζω*. Ἡ λ. μὲ ὅλους τοὺς τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στεναγμός: *Μ' ἀγκοῦσες, μ' ἀναστεναμοὺς ἐπέρνα νύχτα μέρα* Ἐρωτόκρ. Α' 501· *ὁ βασιλεύ, ὡσὰν ἔμαθε ὅτι ἐλαβώθη ὁ καπετάνιος καὶ ἔφυγε, τότε ἐπήγαινε μὲ ἀναστενασμὸν νὰ τὸν εὑρῇ* Χρον. σουλτ. 90^{36}.

ἀναστενάζω, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 281, Λίβ. (Μαυρ.) P 2443, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2631, Esc. 3798, Κάτης (Bǎn.) 73, Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 43, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 62, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 635, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [407], Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 360· *ἀνεστενάζω*, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 443, Διγ. (Lambr.) O 106· *'νεστενάζω*, Ἀκ. Σπαν (Legr.) 31^{104}, Λίβ. (Wagn.) N 1363, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 622, Ε' 1003.

Τὸ ἀρχ. *ἀναστενάζω*. Ἡ λ. σὲ ὅλους τοὺς τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀναστενάζω (ὅπως καὶ σήμ.): *νὰ ἀναστενάζη, νὰ πονῇ, νὰ καίγεται ἡ καρδιά της* Φορτουν. Δ' 360· *χίλιες φορὲς ἐγροίκησα γιὰ σὲ ν' ἀναστενάζη* Πανώρ. Γ' 493· **β**) (προκ. γιὰ ζῶα ποὺ προσωποποιοῦνται): *ἀπῆτις μέσα ἐμπήκασι, ἀναστενάζει ὁ κάτης* Κάτης 73· **γ**) (προκ. γιὰ τὰ ἄψυχα: γῆ, βουνά, Ἅδη, κλπ.) (Ἡ χρήση καὶ σὲ δημ. τραγούδια, ΙΛ στὴ λ., Παροιμ.): *τὰ ὄρη νὰ χαλάσουσιν, ἡ γῆς νὰ ἀναστενάξη* Περὶ ξεν. Α 281· *Ἀναστενάζουν τὰ βουνά, πάσχουν δι' ἐμὲ οἱ κάμποι* Λίβ. Sc. 2631· *καὶ Ἅδης ἀναστέναξε 'ς τόσον κακὸν ποὺ γίνη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 206^{13}.

ἀναστένα(σ)μα τό, βλ. *ἀναστέναγμα(ν)*.

ἀναστενα(σ)μός ὁ, βλ. *ἀναστεναγμός*.

ἀναστένω, βλ. *ἀνασταίνω*.

ἀναστηλώνω, Λίβ. (Μαυρ.)P 1541, Λίβ. (Lamb.) Sc. 635, Λίβ. (Wagn.) N 1538.

Τὸ μτγν. *ἀναστηλόω.*

Ὑψώνω στήλη (γιὰ νὰ τιμήσω κάποιον): *παρακαλεῖ τὸν ἥλιον καὶ ὀμνύει τὸ φεγγάριν, ἂν τὸ κερδίση τὸ ποθεῖ, νὰ τοὺς ἀναστηλώση* Λίβ. Sc. 635.

ἀνάστημα(ν) τό, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 202[12,23], 361[3], 451[22], 453[12], Διγ. (Mavr.) Gr. VI 448, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2330.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάστημα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Κάτι ποὺ ὑψώνεται· οἰκοδόμημα (Πβ L-S, λ. *ἀνάστημα* καὶ ΙΛ, καθὼς καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ Β′ 6, 1955/6, 236): *Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος... παχτώνει μίαν γῆν ἐδικήν διὰ νὰ οἰκοδομήση οἰκίας ἢ ἕτερον τίποτες ἀνάστημαν ἐπάνω της...* Ἀσσίζ. 202[12]. **2**) (Προκ. γιὰ λόφο) κορυφὴ (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνάστημα*): *ἐν δὲ τῷ ἀναστήματι γενόμενον τοῦ λόφου* Διγ. Τρ. 2330.

ἀναστήννω, βλ. *ἀνασταίνω.*

ἀνάστολος, ἐπίθ., Φορτουν. (Ξανθ.) Α′ 263, Β′ 262.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀνα-* καὶ τὸ οὐσ. *στολή.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 83, ΕΕΚΣ 3, 1940, 43 καὶ Ξανθουδίδη, Φορτουν., σ. 222. Πβ. καὶ Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 168.

α) (Προκ. γιὰ φορέματα) κακοφτιαγμένος, ἀσουλούπωτος: *ἐγέλασε θωρώντας τα αὐτὰ τ' ἀνάστολά σου ροῦχα καὶ τὴ μπερέτα σου καὶ μᾶλλιος τοῦ κολάρου, ἀποὺ σοῦ φαίνεται χορδὴ πὼς ἔν' ἑνοὺς γαϊδάρου* αὐτ. Α′ 263· **β**) κακοφτιαγμένος: *καὶ δὲν ἐντρέπεται ἡ ζαβὴ 'νοὺς γέρο ξεπεσμένου, ἀνήμπορου καὶ ἀνάστολου καὶ ξετραχηλισμένου μιὰ κορασίδα ὡσὰν αὐτὴ στὰ χέρια του νὰ βάλη* αὐτ. Β′ 262.

ἀναστορῶ, βλ. *ἀνιστορῶ.*

ἀναστρέφω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 89[15], Διγ. (Καλ.) Α 3670, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [681].

Τὸ ἀρχ. *ἀναστρέφω.*

1) Ἀναβάλλω: *ἐντέχεται νὰ ἀναστρέψη τὴν ἡμέραν του καὶ ἐντέχεται νὰ ποίση νῶσιν τῆς αὐλῆς τὸ κώλυμάν του μίαν ἡμέραν προτέρου παρὰ τὴν ἡμέραν του ὁποὺ ἔνι ξημερωμένος* Ἀσσίζ. 89[15]. Συνών. *ἀναπέμπω* Α3. **2**) (Μέσ.) συναναστρέφομαι: *Εἶδε κανεὶς τὴν ὄργητα μ' ἀγάπη ἀνταμωμένην ἀντάμα ν' ἀναστρέφωνται κι' ὁμάδι νὰ σμικτοῦσι, σὲ στῆθος καὶ σὲ μιὰν καρδιὰν σμικτὰ νὰ κατοικοῦσι;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [681].

ἀναστριγγίζω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 212[8].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *στριγγίζω.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Dawk., Ἀφ. Χατζιδ. 52. Πβ. *ἀποστριγγίζω* (Μαχ., Dawk., 250[24]).

Ἐπιπλήττω (κάποιον) μὲ φωνές: *ἂν ἔχη κανέναν παιδὶν ὁποὺ οὐκ ἔχει τινὰν νὰ τοῦ ἀναστριγγίση καὶ νὰ τὸ παιδεύση καὶ ἐκεῖνον ἔνι μαθημένον κακοποιεῖν...* ὅ.π. —Πβ. *ἀναισχυντῶ.*

ἄναστρος, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 28, 42.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄναστρος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει ἄστρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τὸν οὐρανὸν τὸν ἄναστρον παρήγαγεν ἀρχῆθεν* αὐτ. 28· *Παρὰ τὴν πρώτην ἄναστρον ἑτέραν ὄντα* (ἐνν. τὸν οὐρανὸν) *σφαῖραν* αὐτ. 42.

ἀνάστροφα, ἐπίρρ., Κορων., Μπούας (Σάθ.) 69, Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 161.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνάστροφος* < *ἀναστρέφω.*

Ἀνάποδα: *ὦ καιροὶ καὶ πράγματα, ἔτσι ἐγυρίσετε ἀνάστροφα; Ἡμεῖς ἐλπίζαμεν νὰ πλέκωμεν εἰσόδια... καὶ ἐσεῖς μᾶς ἐκαταντήσατε νὰ κάμνωμεν ἐξόδια* Χίκα, Μονωδ. 161. —Συνών. *ἀνάποδα.* Πβ. *ξανάστροφα.*

ἀνασύρνω, Παράφρ Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 739, κριτ. ὑπ.)· *'νεσύρνω,* Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 492· *ἀνασέρνω,* Ἰμπ. (Legr.) 749.

Ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀνασύρω.* Ἡ λ. καὶ σὲ δημ. τραγούδια (Ἀρμούρ., Κυριακ., 46, Ἆσμα Μάλτ., Σπυριδ., 43). Ὁ τ. *ἀνασύρνω* ἤδη στὸ Νικήτ. Χων. (Βόνν.) 739[26]. Οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνασέρνω*).

1) Σέρνω πρὸς τὰ ἐπάνω· (προκ. γιὰ τὰ φρύδια γιὰ νὰ ἐκδηλώσω δυσαρέσκεια, θυμὸ) (πβ. *ἀνασπᾶν τὰς ὀφρῦς,* L-S, λ. *ἀνασπάω* 6): *τὰ φρύδια ντου ἐνέσυρνε, τὰ μάτια ντου ἀγριεύγει* Ἐρωτόκρ. Β′ 492. **2**) Παρατραβῶ, παρατείνω: *Μακραίνω τὴν διήγησιν, πολλὰ τὴν ἀνασέρνω* Ἰμπ. 749.—Πβ. *ξανασύρνω.*

ἀνασυχνοασχολοῦμαι· *ἀνασυχνοσχολοῦμαι,* Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1280 (ἔκδ. *ἀνασυχνοσχολεῖ το·* διορθώσ.· πβ. Λίβ., Lamb., Sc. 153).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *συχνοασχολοῦμαι* (Βλ. Lambert., Λίβ., σ. 495, λ. *συχνοασχολοῦμαι*).

Ἀσχολοῦμαι ἐπανειλημμένα μὲ κάτι (Πβ. Μαυροφρύδη, Ἐκλ. Α′, σ. 445, λ. *ἀνασυχνοσχολῶ*): *ἐκράτειν το* (ἐνν. *τὸ βεργὶν*) *εἰς τὰ χέρια της, ἐθεώρειν τὶ τὴν γράφει καὶ ὅλο ἐσυχνοπαρήγγελνε τίς τὸ ἔρριψε νὰ μάθουν* (παραλ. 1 στ.) *καὶ παίζει ἐκείνη τὸ βεργὶν καὶ ἀνασυχνοσχολεῖται* ὅ.π.

ἀνασφάζομαι, Πουλολ. (Krawcz.) 479.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *σφάζομαι.*

Σφάζω τὸν ἑαυτό μου, αὐτοκτονῶ: *ὅταν στραφῶ καὶ ἴδω σε, ὀρτύκιν, εἰς τὸν γάμον, νὰ εἶσαι μικροκέφαλον, ἄσκημον καὶ κωλάτον* (παραλ. 5 στ.), *ὑπάγω νὰ ἀνασφαγῶ, ὑπάγω ν' ἀποθάνω* ὅ.π.

ἀνασχίζω, βλ. *ἀνασκίζω.*

ἀνασώζω, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 3039, Φυσιολ. (Legr.) XXXII.

Τὸ ἀρχ. *ἀνασῴζω.*

Α′ (Ἐνεργ.) ἐπανορθώνω, ἀποζημιώνω: *ὅταν εὕρη βρῶμα, ἐσθίει λίτρας μα' καὶ ἀνασώζει τῶν πρώτων ἡμερῶν τὴν νηστείαν* Φυσιολ. XXXII. Πβ. *ἀνασώνω* 3. **Β′** (Παθητ.) γλυτώνω, ἀπαλλάσσομαι: *Ἀνασωθεὶς οὖν τάχιον Ἀλέξανδρος τῆς νόσου* Βίος Ἀλ. 3039.

ἀνασώνω, Ριμ. κόρ. (Pern.) 618, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [196], Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἀφ. 39, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 1, 47· 6, 332.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *σώνω.* Πβ. τὸ ἀρχ. *ἀνασῴζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φτάνω, ἔρχομαι (Πβ. L-S, λ. *ἀνασῴζω* 2): *Ὄντεν ὁ υἱὸς ἀνέσωσεν ἔξ' ὀκ τὸ παραθύρι, ἡ λυγερὴ ἐκ τὴ ραθυμιὰν ἦτονε χρειὰ νὰ γείρη* Ριμ. κόρ. 618. **2α**) Συμπληρώνω, ὁλοκληρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1):... *Ποιός, πλῆθος ν' ἀνασώσης γυρεύγεις, μοῦ 'λεγε συχνιά, τσῆ θάλασσας τσῆ τόσης μ' ἕνα θολὸ κι' ἀπόμικρο ποτάμι π' ἀποφρύσσει* Ἐρωφ. Ἀφ. 39· *Δὲν ἤθελα, πτωχέ, νὰ σὲ πικράνω καὶ πόνο ν' ἀνασώσω* Πιστ.

βοσκ. III 6,332· **β**) (προκ. γιὰ λόγο, πληροφορία, κλπ.) προφταίνω, μεταβιβάζω (σὲ κάποιον): *καὶ τέτοιο λόγο νὰ τσῆ πῆ τσ' ἤθελεν ἀνασώσει* Ροδολ. Γ' [196]. **3**) Ἐπανορθώνω (κάτι), ἀποζημιώνω (γιὰ κάτι): *Ἐδῶ ἡ ἀχόρταή μου θωριὰ θροφὴ θέλ' εὕρει τῆς νήστειας της νὰ δώση μὲ τὶς γλυκότητές της τὴν περασμένην πεῖνα ν' ἀνασώση* Πιστ. βοσκ. III 1, 47. Πβ. *ἀνασώζω* Α.

ἀνασωσμὸς ὁ, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 724.

Τὸ μτγν. *ἀνασωσμός*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀνάσωσμα* (ΙΛ).

Διάσωση, σωτηρία (σώματος ἢ ψυχῆς) (Πβ. L-S): *Χριστέ, ἄνοιξον τὰ μάτια μου. καθάρισον τὸ φῶς μου, νὰ βλέπω τὴν εἰκόνα σου, ὁποὺ εἶναι ἀνασωσμός μου* ὅ.π.

ἀναταγμὸς ὁ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 484, 516· *ἀναταμός*, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2025, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2185, Esc. 3369· *ἀναтασμός*, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1093, 1427, 2376.

Ἀπὸ τὸ *ἀνατάζω*. Ὁ Κουκ., ΒΒΠ ς' 55, ἀναφέρει καὶ τ. *ἀνετασμός*.

Βασανιστήριο: *τὸν ἀναταγμὸν ἐκεῖνον τὸν φρικώδην* Καλλίμ. 516· *Καὶ τοὺς καθ' ὥραν στεναγμούς, ἀναταμοὺς ἐκείνους ὅσους τὸ σὸν πανευγενὲς ἐσυνετάκην σῶμαν* Καλλίμ. 2025.

ἀνατάζω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 508, 582, Λίβ. (Wagn.) N 3047, Πικατ. (Κριαρ.) 337· *ἀνατάσσω*, Γλυκᾶ, Ἀναγ. (Εὐστρ.) 277, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 227^{23}, Λίβ. (Lamb.) Sc. 933, 2243, Esc. 2015, 3428, Ἀχιλλ. (Hess.) N 399, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 324.

Τὸ μτγν. *ἀνετάζω*.

1) Ἀνακρίνω (Πβ. L-S, λ. *ἀνετάζω*): *Οὐδὲν πρέπει νὰ εἰσακουσθῆ παρὰ τῆς πολιτικῆς αὐλῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἡ ποία ἔνι κρατημένη περὶ τοῦτα τὰ κρισίματα νὰ ἀκούση καὶ νὰ διδάξη καὶ διορθῶσαι καὶ μὲ τοὺς πνευματικοὺς νὰ ἐξετάση καὶ νὰ τοὺς ἀνατάξαι καὶ εἰς μετάνοιαν τοῦ τοιούτου κακοῦ διόρθωσιν* Ἀσσίζ. 227^{23}. **2α**) Βασανίζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 35): *Λαβὼν τι κείμενον ἐκεῖ λεπτὸν λυγῶδες ξύλον ἀνέταζεν ἐπὶ πολὺ τὴν κρεμαμένην κόρην* Καλλίμ. 508· **β**) τιμωρῶ: *Ἡ θάλασσα ζαλίζεται, βρυχᾶται, κυματίζει, καὶ τὸν περάτην τὸν πτωχὸν ὡς πταίστην ἀνατάσσουν* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 277· **γ**) (μέσ.) βασανίζομαι προσπαθώντας νὰ κάνω κάτι· προσπαθῶ: *Καστέλλιν ἔχεις, δέσποτα, τὸ ἠγάπα ὁ πατήρ σου· πολλὰ τὸ περιεκύκλωσεν καὶ ἐκατεσφάλισέν το* (παραλ. 1 στ.)· *τρεῖς μῆνας ἀνατάσσεται* (Ἐσφαλμ. ὁ Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 202, δέχεται ὅτι τὸ ρ. εἶναι ἄσχετο πρὸς τὸ *ἀνετάζω*) *καὶ οὐ δύναται τὸ πάρη* Ἀχιλλ. N 399. **3**) Στενοχωρῶ (πολὺ) *Πῶς μὲ ἀνατάσσει σήμερον δι' ἐσὲν ὁ λογισμός μου;* Λίβ. Sc. 933. **4**) Βασανίζοντας διδάσκω· κάνω κάποιον νὰ μάθη: *κρεμνοῦν καὶ ἀνατάσσουν τους* (πβ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 357) *νὰ τρῶσιν τοὺς ἀνθρώπους* Σαχλ. Β' 324. **5**) Ὑβρίζω: *Καὶ τάχα τότε ἐκίνησα τὸν Χάρο ν' ἀγενίζω καὶ ἀνάταξά τον ἄχρηστα καὶ τ' ὄνομά ντου ἐβρίζω* Πικατ. 337. Συνών. *ἀγενίζω, ἀνατιμώνω, γενολογῶ, ὑβρίζω*. Πβ. *παστολο(γ)ῶ*.

ἀνάτακτος, Ἑρμον. (Legr.) N 234, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνακτός*.

ἀναταμὸς ὁ, βλ. *ἀναταγμός*.

ἀναταράσσομαι, Πανάρ. (Λαμψ.) 69^{32}, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 375, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 600.

Τὸ ἀρχ. *ἀναταράσσομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ., (ΙΛ, λ. *ἀναταράζω*).

1) Ξεσηκώνομαι: *ἐζωγρήθη δὲ ὁ μέγας δοὺξ ὁ Σχολάρης. Ἀναταραχθεὶς δὲ ὁ λαὸς πάλιν ἐλευθερώθη* Πανάρ. 69^{32}. **2**) Αἰσθάνομαι τάση πρὸς ἐμετὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναταράζω* 4): *ἔνι μεθούκλιν ὁ ἔρημος, κουρούνα καμωμένος κι' ἀναταράσσομαι κ' ἐγὼ ὑπὸ τῆς μεθυσιᾶς του* Σαχλ. Β' 375.

ἀνατασμὸς ὁ, βλ. *ἀναταγμός*.

ἀνατάσσω, βλ. *ἀνατάζω*.

ἀνάταυρα, ἐπίρρ., Προδρ. (Legr.) 7^{9}.

Ἡ λ. ἤδη στὸ Φωτ., Λεξ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνάσκελα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Φωτ., Λεξ. καὶ σήμ. ΙΛ): *καὶ πάλιν πέση ἀνάταυρα καὶ πάλιν κύψας πίη* ὅ.π. —Συνών. *ἀνάσκελα*.

ἀνατείλημαν τό, βλ. *ἀνάτελμαν*.

ἀνατείνω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1752, Ἱερακοσ. (Hercher) 418^{23}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνατείνω*.

1) (Μτβ.) (μὲ ἐμπρόθετο προσδιορισμὸ) σηκώνω τὸ κεφάλι (κάποιου): *ἀνάτεινον δὲ αὐτὸν* (δηλ. τὸν ἱέρακα) *ἐκ τῆς ῥινός, ἵνα εἰσέρχηται ἐκ τοῦ οὐρανίσκου αὐτοῦ πανταχόθεν ἡ τοιαύτη ἰατρεία* Ἱερακοσ. 418^{23}. **2**) (Ἀμτβ.) ὑψώνω τὸ κεφάλι καὶ κοιτάζω πρὸς τὰ ἐπάνω: *ἀνέβλεψεν, ἀνέτεινεν, εἶδεν, τὴν νερατζέαν* Καλλίμ. 1752. Πβ. *ἀναβλέπω* 2, *ἀνεντρανίζω*.

ἀνατέλλω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 88, 4355, 6305, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 351, VI 34 (ἔκδ. *ἀνατέλλειν*· ἐσφαλμ. Τσοπ., Ἑλλην. 17, 1962, 87, διόρθ. *ἀναθάλλειν*· πβ. *ἐξανέτελλον* Διγ. Gr. VI 32), Διγ. (Καλ.) A 1767, 1787, 1871, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1913 (ἔκδ. *ἀναστέλλειν*· διορθώσ.), Λίβ. (Μαυρ.) P 489, 2386, 2391, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2524, Esc. 2590, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXXIII 2, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 85^{9}, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1313, Διγ. (Πασχ.) Ἀνδρ. 352^{32}, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. α' 74, β' 98.

Τὸ ἀρχ. *ἀνατέλλω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἀμτβ. **1α**) (Προκ. γιὰ τὸ φῶς, τὴν ἡμέρα) ἀνατέλλω, φωτίζω (Πβ. τὴν ἀρχ. χρήση, L-S στὴ λ. II 1 καὶ βλ. Φυσιολ., Karn., M $32^{14,15}$): *ἐχάραξεν ἡ ἀνατολὴ κι' ἀνέτειλεν ἡ μέρα* Λίβ. Esc. 2590· *ὡς γὰρ ἀκτὶς ἀνέτειλεν ἐν μέσῳ τοῦ προσώπου* Διγ. Gr. IV 351· **β**) (προκ. γιὰ ἄστρο) ἀνατέλλω (Ἡ χρήση ἀρχ., L-S στὴ λ. II 1): *αὐγερινὸς ἀνέτειλεν καὶ ἂς περιπατοῦμεν* Διγ. A 1871· **γ**) φωτίζομαι καὶ γίνομαι ὁρατός, ἐμφανίζομαι: *ἔδωκεν ὁ ἥλιος τὴν αὐγὴν καὶ ἀνέτειλεν τὸ κάστρον* Λίβ. 489. **2**) (Προκ. γιὰ κλώνους, ἄνθη, κλπ.) ἀναφύομαι, ὑψώνομαι (Πβ. L-S στὴ λ. II 3 καὶ Φυσιολ., Karn., M 15^{11}): *ἦσαν καὶ φάλαγγες φυτῶν, ἀνέτελλον καὶ δένδρων καλλίφυλλοι, καλλίκομοι κλῶνες ὀπωροφόροι* Μανασσ., Χρον. 88· *αἱ παρειαὶ ὡς εὔθαλλον ἐξανέτελλον ῥόδον· ἄνθος ῥόδον ἀρτιφυὲς ὑπέφηνε τὰ χείλη ὁπηνίκα ταῖς κάλυξιν ἄρχεται ἀνατέλειν* Διγ. Gr. VI 34. **3**) Προέρχομαι ἀπὸ κάτι: *Πιστεύομεν ὅτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ ἀνατέλλουσι λόγος καὶ πνεῦμα* Ἱστ. πατρ. 85^{9}. **4**) Προβάλλω ἀπὸ τὴν ἀφάνεια, διαλάμπω, ἀποκτῶ κῦρος: *καὶ πάλιν ἀνατέταλκε τῆς πίστεως ὁ λόγος, ἀναστηλοῦνται τὰ σεπτά, λάμπουσιν αἱ μορφώσεις* Μανασσ. Χρον. 4355. **5**) Ἐμφανίζομαι, παρουσιάζομαι, ἀναφαίνομαι (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. II 5 καί: *ἀνατείλατε, ἀνατείλατε, ἀνατείλατε, βασιλεῖς τῶν Ρωμαίων*, P. Schreiner, BZ 60, 1967, 79. Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Γ' 56, Δ' 135· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁ Κύριος ἀπὸ τὴ Σινὰ ἦρθεν καὶ ἀνάτειλεν ἀπὸ τὴ Σεὶρ αὐτωνῶν* Πεντ. Δευτ. XXXIII 2.

Συνών. *ἀναφαίνω* Βα, *ἀναφανίζω* Ι, Β, *ἀναφανίσκω*. **Β'** Μτβ. **1α**) (Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο καὶ τὴ σελήνη) κάνω νὰ ἀνατείλῃ (Πβ. L-S στὴ λ. I1· βλ. καὶ Hatzid., Einleit. 202): *ὁμοίως καὶ τὸν ἥλιον, ἂν τὸ καλομετρήσῃς, δικαίοις καὶ ἁμαρτωλοῖς ἴσια τὸν ἀνατέλλει* (ἐνν. ὁ Θεὸς) Ἱστ. Βλαχ. 1313·*...Θεέ,...δῦνόν μοι τὸν ἥλιον, ἀνάτειλον τὸ φέγγος* Διγ. Α 1787· **β**) ἐκπέμπω, σκορπίζω: *ἐντεῦθεν ἥλιος φαιδρὰς ἀνέτειλεν ἀκτῖνας* Μανασσ., Χρον. 6305. **2**) Προβάλλω, ἀναφέρω, ἐκφέρω (βλ. Ξανθουδίδη, Φορτουν., σ. 222): *πρίχου μιλήσω ἄλλον ἐγώ, οὐδὲ λόγο ν' ἀνατείλω* Φορτουν. Ἰντ. β' 98· *δὲν ἦτο χρειαζόμενο νὰ πῶ οὐδὲ ν' ἀνατείλω ἄλλους λογαριασμοὺς* Φορτουν. Ἰντ. α' 74. Πβ. *ἀναφαίνω* Α, *ἐξανατέλλω*.

ἀνάτελμα(ν) τό, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 4711, 5053, Παρασπ., Βάρν. (Mor.)C 182, 318, Σταυριν. (Legr.) 644· *ἀνατείλημαν*, Ἀσσίζ. 269[28], 470[1].

Ἀπὸ τὸ *ἀνατέλλω*. Ὁ τ. *ἀνατείλημαν* ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ ρ. Ἡ λ. καὶ μὲ τοὺς δύο τ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο) ἀνατολὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ταχύτσιν ἦτον ἀκομή, ὥρα ἀνατελμάτου* Χρον. Μορ. Η 4711· *Καὶ τὸ αὔριο ἐξημερώνοντα, ὥρα ἀνατελμάτου* Χρον. Μορ. 5053· *ἀπὸ τ' ἀνάτελμα τοῦ ἡλιοῦ ἕως ποὺ γίνῃ βράδυ* Σταυριν. 644· **β**) (προκ. γιὰ τὰ ἄστρα) ἐμφάνιση στὸ στερέωμα (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνατέλλω* 1): *ὁ δαρμένος ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του ἕως τὸ ἀνατείλημαν τῶν ἀστέρων* Ἀσσίζ. 269[28].

Ἡ λ. ὡς ἐπίρρ.=τὴν ὥρα τῆς ἀνατολῆς (Ἡ χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Τὸ μεσονύκτιον ἔφτασεν καὶ ἡ αὐγὴ σιμώνει* (παραλ. 1 στ.) *καὶ τοῦ ἡλιοῦ ἀνάτελμα πλησιάζουν τὰ φουσάτα* Παρασπ., Βάρν C 182.

ἀνατηρῶ, Θησ. (Βεν.) Γ' [33[7]].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *τηρῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ρίχνω τὸ βλέμμα μου (σὲ κάποιον), ἀντικρίζω (κάποιον) (Πβ. ΙΛ): *Ἔτσι ἐτοῦτοι καθημερνὸν τὴν ὥρι' ἀνατηρώντας ἐσυναγκάζαν τὴν ἱστίαν τοῦ ἔρωτος θωρώντας* δ.π. —Πβ. *ἀναβλέπω* 2, *ἀνατρανίζω* 2, *ἀνεντρανίζω* 2.

ἀνατίθημι, Διγ. (Καλ.) Α 798, Δούκ. (Grecu) 135[4], 145[17-18].

Τὸ ἀρχ. *ἀνατίθημι*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναθέτω* (ΙΛ).

Α' (Ἐνεργ.) Φρ. *ἀνατίθημι μνημόσυνον*=δίνω εὐκαιρία σὲ κάποιον νὰ μὲ μνημονεύῃ: *εἰ καὶ οὐδὲν χρηστὸν εἰργάσατο ὁ Τεμὴρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀλλὰ τὸ διαφθεῖραι καὶ ἐρείπιον ἀφεῖναι τὸ πολίχνιον τὸ ἐν Σμύρνῃ, μέγα μνημόσυνον ἀνέθηκε τῇ Ἰωνίᾳ* Δούκ. 145[17-18]. **Β'** (Μέσ.) ἀνακοινώνω, γνωστοποιῶ, ἐμπιστεύομαι (σὲ κάποιον κάτι) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. B2): *οὐ πᾶσαν γάρ μου τὴν βουλὴν σοὶ ἀνεθέμην μόνῃ;* Διγ. Α 798. **Γ'** (Παθητ.) παραδίδομαι: *Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Παγιαζίτ ὁ εἰς ὁμήρους ἀνατεθεὶς παρὰ τοῦ Μουσουλμὰν τῷ βασιλεῖ Μανουὴλ* Δούκ. 135[4].

ἀνατιμώνω, Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 158.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀτιμώνω* ἢ ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* (κατὰ πλεονασμὸ) καὶ τὸ *ἀτιμώνω*.

Μιλῶ προσβλητικὰ (σὲ κάποιον), ὑβρίζω (κάποιον): *καὶ τὸν πτωχὸν τὸν γάδαρον στέκει κι' ἀνατιμώνει: «Γλήγορα, σκυλογάδαρε, πιάσε κουπὶ νὰ λάμνῃς»* δ.π. —Συνών. *ἀγενίζω, ἀνατάζω* 5, *γενολογῶ, ὑβρίζω*. Πβ. *παστολο(γ)ῶ*.

ἀνατμουρσιά, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXXVII 20, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἕνα ἀπὸ τὰ μουρσιὰ* (*μουρσὶ*=λάκκος· πηγάδι).

Ἀνατολὴ ἡ, Λίμπον. (Legr.) 491· *ἀνετολή*, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 394.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνατολή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία: *τοῦ Νοεμβρίου στὲς ὀκτώ, ποὺ ἡ Ἀνατολὴ δοξάζει τὴν Ἀσωμάτων σύναξιν, Περούλης ἑορτάζει* Λίμπον. 491.—Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων.=ἡ Μ. Ἀσία ἢ γενικότερα οἱ χῶρες τῆς Ἀνατολῆς (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 6 καὶ Ἄμ., Ἑλλην. 9, 1936, 32-6): *σχεδὸν γὰρ οὗτος ἅπασαν Ἀνατολὴν ἐκτρέψας, ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον θέλων πολιορκῆσαι* Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 3062. Φρ. *Ἀνατολὴ καὶ Δύση*=ὅλος ὁ κόσμος: *ἐφάνηκε ξεχωριστὸς σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση* Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 458. Ἀπαντᾷ καὶ κύρ. ὄνομ. *Ἀνετόλιος*, Διήγ. ὡραιότ., (Ἀσώπ. Εἰρ.) 324.

ἀνατολικά, ἐπίρρ., Πεντ. (Hess.)Γέν. II 8, III 24, XIII 11, XXV 6, XXVIII 14, Ἔξ. XXVII 13, XXXVIII 13, Λευιτ. XVI 14, Ἀρ. II 3, X 5, XXXII 19, XXXIV 11, 15, Δευτ. III 27, IV 41, 47.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀνατολικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

α) (Καμιὰ φορὰ καὶ μὲ τὴν πρόθ. *ἀπὸ*) πρὸς τὸ ἀνατολικὸ μέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἀπέστειλέ τους ἀποπάνου τοῦ Ἰτσχὰκ τὸν υἱό του,... ἀνατολικά, πρὸς ἡγῆ τῆς ἀνατολῆς* αὐτ. Γέν. XXV 6· *ἐφύτεψεν ὁ Κύριος ὁ Θεὸς περιβόλι εἰς τὴν παράδεισο ἀπὸ ἀνατολικὰ* αὐτ. Γέν. II 8· *νὰ δυναμώσῃς θαλασσινὰ καὶ ἀνατολικὰ καὶ βορεινὰ καὶ νοτικὰ* αὐτ. Γέν. XXVIII 14· **β**) (πάντοτε μὲ τὴν πρόθ. *ἀπὸ*) ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ μέρος (πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *ἐσυνεπῆρεν ὁ Λὼτ ἀπὸ ἀνατολικὰ* αὐτ. Γέν. XIII 11.

ἀνατολικός, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.)IV 129d (κριτ. ὑπ.), Ἰων. (Hess.) 217[8], Διγ. (Mavr.)Gr. I 265, Διγ. (Καλ.) Α 488, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 4555, Μαχ. (Dawk.) 660[23], Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 339[13], Πεντ. (Hess.)Ἔξ. X 13, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 1024, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 323[14], Συναδ., Χρον. (Πέννας) 33· *ἀντολικός*, Ὀρνεοσ. (Hercher) 577[20].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνατολικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

I) Ἐπίθ. **α**) Ποὺ βρίσκεται στὴν ἀνατολή: *ἐπερικυκλώσαν τὸ φουσάτον μας ἀπὲ τ' ἀνατολικὰ μέρη* Μαχ. 660[23]· *ἐκ χώρας ἀνατολικῆς ἐξ εὐγενῶν γονέων* Διγ. Α 488· *οἱ ἀνατολικοὶ δὲ ζάγανοι κρείττονες τῶν δυτικῶν* Ὀρνεοσ. 577[20]· **β**) (προκ. γιὰ τὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησία σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ δυτική): *διὰ νὰ εἶν' ὀρθόδοξος υἱὸς τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀνατολικῆς λοιπόν, στύλος τῆς εὐσεβείας* Παλαμήδ., Βοηβ. 1024· **γ**) (προκ. γιὰ ἄνεμο) ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὰ ἀνατολικά: *ὁ ἄνεμος ὁ ἀνατολικὸς ἐσήκωσεν ἀκρίδα* Πεντ. Ἔξ. X 13. **II**) Οὐσ. **Α'** Τὸ ἀρσ.=στρατιῶτες ἀπὸ τὴ Μ. Ἀσία: *καὶ ἦλθαν κι' ἀνατολικοὶ κὰν ἄλλες δύο χιλιάδες* Χρον. Μορ. Η 4555. **Β'** Τὸ οὐδ. **1**) (Μὲ παράλ. τοῦ οὐσ. «θέμα»=διοικητικὴ περιοχή): *Ἡμεῖς ἐκ τὸ ἀνατολικόν, ἐξ εὐγενῶν Ρωμαίων* Διγ. Gr. I 265. **2**) Εἶδος δαμάσκηνου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2α· βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΒΣ 17, 1941, 83): *δαμασκηναπιδόμηλα, δαμάσκηνα κροκάτα, τὰ λέγουν ἀνατολικά, τὰ λέγουν λαγηνάτα* Προδρ. IV 129d (κριτ. ὑπ.).

Ἀνατολίτης ὁ, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 48[4].

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνατολὴ* ὡς κύρ. ὄν. Ἡ λ. καὶ στὰ Miklosich-Müller, Acta et diplomata Ε' 18 καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *εἶχε κοντά του ἕναν Ἀνατολίτη πασὰ εἰς τὴν βουλήν του* δ.π.

ἀνατρανίζω, Λίβ. (Μαυρ.)P 399, Λίβ. (Lamb.)Sc. 419, N 204, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.)

(Ο 738, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 200, 'Αλφ. (Κακ.) 14^{37}, Στάθ. (Σάθ.) 'Ιντ. α' 7, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [426]· *ἀνετρανίζω ἢ 'νετρανίζω,* Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 316^{16}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *τρανίζω*⟨*τρανῶ* (Κοραῆς, "Ατ. Α' 112). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. *ἀνεντρανίζω.*

1α) (Χωρὶς ἀντικ.) ὑψώνω τὸ βλέμμα μου ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Πῶς ἐτόλμησες καὶ ἐνετράνισες εἰς ἐμένα;* Διγ. "Ανδρ. 316^{16}. Πβ. *ἀνεντρανίζω* 1α· **β**) κοιτάζω μὲ προσοχὴ): *ἀπὸ μακρὰ ἀνετράνισα καὶ βλέπω ἀρματωμένους* Λίβ. Ν 204. Πβ. *ἀναβλέπω.* 2. **2**) (Μὲ ἀντικ.) κοιτάζω, ἀτενίζω, παρατηρῶ (μὲ προσοχὴ) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *στήκω, θεωρῶ τὸν "Ερωτα, τὴν κόρη ἀνατρανίζω* Λίβ. Ρ 399· *οὐκ ἠμποροῦν τὰ μάτια μου νὰ σὲ ἀνατρανίσουν* 'Αχιλλ. Ο 738· *τ' ἀμμάτια σου ἀνατράνισε τὰ γλυκοσοθεμένα* Στάθ. 'Ιντ. α' 7· *εὗρε μνημεῖον ἀνοικτὸν καὶ ἀνατράνισέ το* 'Αλφ. 14^{37}. Πβ. *ἀνατηρῶ, ἀνεντρανίζω* 2.

ἀνατρέπω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2930, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 85, 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 524^{8}, 527^{19}, 533^{11}, 541^{24}, 547^{6}, 561^{18}, 575^{3}, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) $503^{2,9}$, 507^{17}, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 42, Διγ. (Καλ.) Α 1852, Πεντ. (Hess.) 'Αρ. XXVII 14, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1772, 2655, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 134, 135, 147.

Τὸ ἀρχ. *ἀνατρέπω.*

1α) 'Ακυρώνω, διαλύω: *ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις, ἃς ... ἀρχιεπίσκοπος δικαίως ἔκδωκεν, ἔργῳ ἀνέτρεψεν* Διάτ. Κυπρ. 503^{2}· *ἐὰν μνηστευθῇ ἄνθρωπος γυναικὸς καὶ γινώσκῃ ὅτι ἔναι ἄλλης γενεᾶς ἢ πίστεως, οὐ δύναται μεταμεληθεὶς ἀνατρέψαι τὴν μνηστείαν* 'Ελλην. νόμ. 524^{8}· **β**) καταργῶ: *γίνουνται οἱ ἄνθρωποι εἰς τελείαν ἡλικίαν ἀπὸ κ' χρόνου ἕως κε',... δύνανται καὶ νὰ ἀνατρέψουν τοὺς κουράτορας αὐτῶν* 'Ελλην. νόμ. 527^{19}. **2**) (Προκ. γιὰ δικαιολογίες) δὲν παραδέχομαι, δὲ θεωρῶ ἱκανοποιητικές: *ὁρίζομεν οὕτως, ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ κυροῦ δεῖνα καὶ ὁρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογήσασθαι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς συμβίου αὐτοῦ* 'Ελλην. νόμ. 547^{6}.

ἀνατρέφω, 'Ιερακοσ. (Hercher) 375^{23}, 499^{18}, Διγ. (Hess.) Esc. 613, Διγ. (Καλ.) Esc. 613, Βέλθ. (Κριαρ.) 362, 886, Gesprächb. (Vasm.) 108^{2514}, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1079, Λίβ. (Wagn.) Ν 2806, 'Αχιλλ. (Hess.) L 539, Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 52, 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 108^{5}, 173^{8}, 'Αρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 373· *ἀναθρέφω,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3054, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 8048, Πουλολ. (Ζώρ.) 'Αθ. 213, 'Ιατροσ. κῶδ. ("Αμ.) 163 χιζ', Φλώρ. (Κριαρ.) 144, 154, 417, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 159, 'Απολλών. (Janss.) 431, Λίβ. (Lamb.) Sc 1113, Esc. 3155, 'Αχιλλ. (Haag) L 33, 720, 'Αχιλλ. (Hess.) L 700, Ν 996, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 50, 'Αλφ. ξεν. (Ζώρ.) 58, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1208, Χούμνου, Π.Δ. (Marhsall) XIII 46, Φαλιέρ., 'Ενύπν. (Ζώρ.) 43, Περὶ γέρ. (Wagn.) 35, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. Χ 6, XXI 10, 'Αρ. VI 5, Δευτ. XXI 12, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 236, Δ' 282, Ε' 170, 466, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ' 67, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Α' 150, Γ' 154, 276, Δ' 124, 143, 379, 659, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 197· V 5, 118· 5, 253, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 448, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 342^{21}, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 142, 1015, Β' 599, 829, Γ' 90, Δ' 617, 1213, Θυσ. (Μέγ.²) 769, 807, Στάθ. (Σάθ.) Α' 254, 'Ιντ. β' 72, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 149 Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 18, 'Ιντ. α' 167, Γ' 380, 616, Δ' 571, Ε' 125, Ζήν. (Σάθ.) Ε' 60, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 134^{16}, 178^{8}, 585^{28}· *ἀναθρέβω,* Λίβ. (Wagn.) Ν 1897.

Τὸ ἀρχ. *ἀνατρέφω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναθρέφω*).

Α' 'Ενεργ. **1α**) 'Ανατρέφω, μεγαλώνω (κάποιον) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναθρέφω* 1): *Γιὰ νὰ μὲ δώσῃς τσῇ φωτιᾶς μ' ἐνέθρεφες, γονή μου;* Θυσ. 807· *ἐγὼ 'μαι ὁποὺ*

σὲ ἐνέθρεψα καὶ ἐκατεκάλλυνά σε 'Αχιλλ. Ν 996· *Στὰ χέρια σου μ' ἀνάθρεψες, μεγάλον ἔκαμές με* 'Ερωφ. Δ' 659· συνών. *ἀναγιώνω* Αα, *ἀνασταίνω* 4· **β**) (προκ. γιὰ φυτὰ) περιποιοῦμαι (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. *ἀνατρέφω ἄμπελον* Trinchera, Syll. 400, 289): *καὶ τοῦ δενδροῦ τ' ὀπωρικὸ τ' ἀνάθρεψεν ἡ κόρη μὲ προσοχὴ καὶ μὲ τιμὴ* Περὶ γέρ. 35· **γ**) (προκ. γιὰ κόμη) τρέφω: *νὰ ἀναθρέψῃ ἀνάθρεμμα τρίχα τοῦ κεφαλιοῦ του* Πεντ. 'Αρ. VI 5. **2**) 'Ενισχύω, ἐπαυξάνω: *Τοὺς πόνους καὶ τὰς συμφορὰς ἡ ξενιτειὰ ἀναθρέφει* 'Αλφ. ξεν. 58. **3**) (Μὲ βιασμὸ ἀντὶ τοῦ *ἀνατρέπω*) ἀφαιρῶ τὴν «κίδαριν» (πβ. *ἀποκιδαρώσετε* Π.Δ., Tisch., Λευιτ. Χ 6· βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 109): *τὰ κεφάλια σας μὴ ἀναθρέψετε καὶ τὰ ροῦχα σας μὴ ξεσκίσετε* Πεντ. Λευιτ. Χ 6. **Β'** (Μέσ.) αὐξάνομαι, μεγαλώνω **α**) (προκ. γιὰ πρόσωπα) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναθρέφω*): *καὶ ἐνεθράφην τὸ παιδίν, γίνῃ χρονῶν τεσσάρων* 'Αχιλλ. (Haag) L 33· *'Αμ' ὅποιος σὲ φτωχειὰ πολλὴ ἀναθραφτῇ* (παραλ. 2 στ.), *τοῦ ριζικοῦ τὴν ὄργητα ποτὲ δὲν τὴ φοβᾶται* 'Ερωτόκρ. Δ' 617· *παπάδες, γέροντες κ' ἐσεῖς ἀναθρεμμένοι νέοι τοῦ Χάντακος* Τζάνε, Κρ. πόλ. 134^{16}· συνών. *ἀναγιώνω* Β· **β**) (προκ. γιὰ πτηνὰ): *βρέχε αὐτὸν* (δηλ. τὸν ἱέρακα) *μετὰ ἐλαίου χλιαροῦ καὶ ὕδατος καὶ ἀνατραφήσεται* 'Ιερακοσ. 499^{18}· **γ**) (προκ. γιὰ φυτά): *"Ωσπερ τὸ ρόδον ἄσπρον ἔν' καὶ κόκκινον καὶ ὡραῖον, οὕτως τὸ κάλλος ἔπλασεν ἡ φύσις καὶ τῶν δύο· κρινοτριανταφυλλόροδα, ἐρωτοαναθρεμμένα, ἀναθρεμμένα σύντομα, ἐρωτοηγαπημένα* Φλώρ. 154· *Σταφύλι νὰ ἀναθραφῇ εἰς τὴν ἄμουλα* 'Ιατροσ. κῶδ. 163 χιζ'.

ἀνατρέχω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α' 5, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2792, Καλλίμ. (Κριαρ.) 137, 201, 1951, Διγ. (Hess.) Esc. 1622, 1720, Διγ. (Καλ.) Esc. 262, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2287, Διγ. (Καλ.) Α 3376, 'Ερμον. (Legr.) Ο 157, Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 75, 'Αθ. 76, Πουλολ. (Krawcz.) 79, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 378, Λίβ. (Wagn.) Ν 514, 2287, 'Αχιλλ. (Haag) L 85, 157, 'Αχιλλ. (Hess.) Ν 214, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 148, 263, Φυσιολ. (Legr.) 939, Θησ. (Foll.) I 39, Θησ. (Βεν.) Β' [55²], 'Αλφ. (Κακ.) 14^{62}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνατρέχω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Κατευθύνομαι, πηγαίνω (κάπου) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὅλοι σας ἀνατρέχετε ἀπέσω εἰς ποτάμιν* Διγ. Esc. 1720· **β**) ἐπιζητῶ (νὰ...): *ἐδῶ ἀνατρέχω νὰ τὸ ἰδῶ καὶ ἐκεῖ νὰ τὸ γυρεύσω* Λίβ. Ν 514. **2**) 'Ανεβαίνω (τόπον) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *καὶ σφοδρὸς πόλεμος τότε πρὸς τὸ τεῖχος ἀνατρέχει* 'Ερμον. Ο 157· *ὡς ἄνδρες ἀναδράμωμεν ὀρεινοπετροβούνιν* Καλλίμ. 137. **3α**) Διατρέχω (τόπον) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *καὶ καβαλάρης καὶ πεζὸς τὸν κόσμον ἀνατρέχει* 'Αλφ. 14^{62}· *ἀνέτρεχεν, παρέτρεχεν ὁ μισθαργὸς τὸν κῆπον* Καλλίμ. 1951· πβ. *ἀνεβοκατεβαίνω*· **β**) διατρέχω, ἐπιθεωρῶ (ὁμάδα ἀνθρώπων) (Βλ. καὶ Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 204, καὶ Κουκ., 'Αθ. 43, 1931, 80): *βεργὶν ἐπῆρεν* (ἐνν. ὁ 'Αχιλλεὺς) *κόκκινον καὶ ὅλους ἀνατρέχει καὶ ὅλους ἀπὸ τὴν πρόσοψην γνώριζεν τὴν καρδίαν* 'Αχιλλ. L 157.

ἀνατριχάζω, Πεντ. (Hess.) "Εξ. XV 15.

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνατριχῶ.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνατριχιάζω*).

Σηκώνονται οἱ τρίχες τοῦ σώματός μου (ἀπὸ συγκίνηση) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἔπιασέ τους τρομάρα, ἀνατρίχασαν ὅλοι οἱ καθισμένοι τοῦ Κεναὰν* ὅ.π.

ἀνατριχιάζω, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 218, Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 432, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 172, Ζήν. (Σάθ.) Γ' 28, 232.

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνατριχιῶ* (βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 277, καθὼς καὶ 'Ανδρ., Λεξ., λ. *-ιάζω*). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σηκώνονται οἱ τρίχες τοῦ σώματός μου (ἀπὸ συγκίνηση) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ.

Πβ. καὶ 'Ανδρ., 'Αθ. 44, 1933, 197): *Τούτη 'ναι ἡ κορασίδα μου, τούτη 'ναι ἡ πεθυμιά μου* (παραλ. 2 στ.) *κ' ἡ ἀναπνιά μου ἐκόντηνε κι' ὅλος ἀνατριχιάσα* Πανώρ. Β' 172.

ἀνατριχιῶ, Σαχλ.Β' (Wagn.)PM 554, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.)Δ' 31, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [161], Ζήν. (Σάθ.) Α' 140, 190, Γ' 300, Δ' 166, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 511[23].

'Από τὸ *ἀνατριχῶ* μὲ ἐπίδρ. ρ. σὲ *-ιῶ* (*φρικιῶ, κλπ.*). Πβ. *ἀνατριχιάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνατριχιάζω*).

1) Σηκώνονται οἱ τρίχες μου (ἀπὸ συγκίνηση) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνατριχιάζω* 1α): *'Ανατριχιῶ νὰ στοχαστῶ, τ' ἀμμάτιά μου ἂς τὰ φύγω...* Ζήν. Δ' 166· *ὅλος γροικῶ κι' ἀνατριχιῶ καὶ δὲ μπορῶ μιλήσω* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 31· *"Ωφου καὶ πῶς ἀνατριχιῶ καὶ πῶς δειλιῶ μεγάλα* Ροδολ. Γ' [161]. Πβ. *ἀνατριχιάζω*. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ πρόσωπο ἢ γιὰ μέλη τοῦ σώματος) τρέμω, ριγῶ (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνατριχιάζω* 2α): *ὤ πῶς τὰ μέλη μου γροικῶ καὶ ἀνατριχιοῦσι* Ζήν. Γ' 300· *ἀνατριχιῶ καὶ χάνομαι, στὴν δύναμην λιγαίνω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 511[23].

ἀνατριχόγενα τά, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [1239].

'Από τὸ ἐπίρρ. *ἀνάτριχα* (<μτγν. ἐπίθ. *ἀνάτριχος*) καὶ τὸ οὐσ. *γένια τὰ* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναποδογένει*).

Γένια μὲ τρίχες ἄτακτες καὶ ἀνορθωμένες: *Τὴν μούρην σου τὴν ὅμορφη θέλεις νὰ σ' ἀγαπήσω; ἢ τοῦτα σου τὰ λιγδερὰ ἀνατριχόγενά σου;* ὅ.π.

ἀνατριχῶ, Περὶ γέρ. (Wagn.) 55.

'Από τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *τρίχα*. Πβ. τὸ ἐπίρρ. *ἀνάτριχα* Ι (ΙΛ) καὶ τὰ *ἀνατριχιάζω, ἀνατριχιῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνατριχιάζω*).

('Αμτβ.) σηκώνονται οἱ τρίχες μου: *ἀνατριχοῦν τὰ γένια του καὶ τρίζουν σὰν χηναῖου* ὅ.π.

ἀνατριχώνω, 'Απόκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 225.

'Από τὸ ἐπίρρ. *ἀνάτριχα* (<μτγν. ἐπίθ. *ἀνάτριχος*) καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω*.

('Αμτβ.) ἐναντιώνομαι (βλ. καὶ 'Αλεξίου Στ., 'Απόκοπ., σ. 237): *Καὶ ὁ ἄλλος τους ἀρχίνησεν μᾶλλον ν' ἀνατριχώνη· λέγει: «Τὸ μᾶς ἀνήγγειλε, τοῦτο δοικᾶ καὶ σώνει»* ὅ.π.

ἀνατρομάζω, Διγ. (Καλ.) Esc. 1037· *ἀνατρομάσσω*, Λίβ. (Wagn.) Ν 3179, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε' 306.

'Από τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *τρομάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Τρομάζω, φοβοῦμαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἡ κόρη, ὡς εἶδε τὸν λαὸν καὶ ὡς εἶδε τόσον πλῆθος, πολλὰ τοὺς ἐφοβήθην καὶ ἀνατρομάζουσα ἔλεγεν τὸν πολυπόθητόν της* Διγ. Esc. 1037· *Γιὰ ποιὰ 'φορμὴ μᾶς ἔκραξε δὲν ἠμπορῶ λογιάσω κ' ἔγνοια πολλὴ μ' ἐπλάκωσε καὶ δίκια ἀνατρομάσσω* Κατζ. Ε' 306· **β**) τρέμω ἀπὸ φόβο (Πβ. τὴ σημερ. σημασ. «σείομαι» προκ. γιὰ τὴ γῆ, ΙΛ στὴ λ. Α2): *λαλῶ τον: «Τὶ λιγοθυμεῖς καὶ ἀνατρομάσσεις ὅλος»;* Λίβ. Ν 3179.

ἀνατρομάσσω, βλ. *ἀνατρομάζω*.

ἀνατροπὴ ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1031, 1589, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 507[17], Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 145, 146.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνατροπή*. 'Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

1α) 'Ακύρωση: *περὶ διαθήκης ἀνατροπῆς καὶ ὅτι κατὰ ἕξι τρόπους ῥήγνυται ἡ διαθήκη*

Βακτ. ἀρχιερ. 145· **β**) μεταβολή: *ἐπεὶ δὲ τοῦτο γέγονεν, ἀνατροπὴν οὐκ ἔχει* Καλλίμ. 1031. **2**) Κατάπαυση, σταμάτημα: *κἂν καὶ τῶν θρήνων καὶ κλαθμῶν ἀνατροπὴν οὐκ ἔχει* (ἐνν. ἡ Χρυσορρόη) Καλλίμ. 1589. Πβ. *ἀνάπαυσις* 4.

ἀνατροφὴ ἡ, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 304, Καλλίμ. (Κριαρ.) 605, 624, 849, Πουλολ. (Krawcz.) 441, 'Απολλών. (Wagn.) 395, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1499, Λίβ. (Lamb.) Sc. 511, Esc. 701, Λίβ. (Wagn.) Ν 4, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 69, Κορων., Μπούας 4· *ἀναθροφή*, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 298, Διγ. (Καλ.) Α 272, Φλώρ. (Κριαρ.) 155, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 52, 1206, Θυσ. (Μέγ[2].) 804, Λίμπον. (Legr.) 109, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε' 131, Ζήν. (Σάθ.) Δ' 17, Διγ. (Lambr.) Ο 1592, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 229[1].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνατροφή*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναθροφή*).

1α) Φροντίδες γιὰ τὸ μεγάλωμα παιδιοῦ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναθροφὴ* 1): *Μετὰ δὲ τὴν ἀνατροφὴν τεσσάρων ἤδη χρόνων ὁρίζει ὁ πατέρας του γράμματα νὰ μαθαίνη* 'Ιμπ. 69· πβ. *ἀνάγιωμαν*· **β**) ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἀνατρέφεται κάποιος, διαπαιδαγώγηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ. λ. *ἀναθροφὴ* 2): *καὶ μὲ καλὲς ἀναθροφὲς ἤτονε παιδεμένος* Διγ. Ο 1592· *ἂς μάθω καὶ τὴν χώραν σου καὶ τὴν ἀνατροφήν σου* Καλλίμ. 624· *καθίζεις εἰς τὴν ῥάχην του καὶ τρῶς τὰ τραύματά του, τὴν δ' ἄλλη σου ἀνατροφήν, κουρούνα ξερασμένη καὶ κλέπτρια, μεσημερνοὺ* (ἔκδ. *μεσημερνοῦ* διορθώσ.· πβ. *μεσημερούσα* στ. 453), *ἀδιάντροπη, βρομούσα* Πουλολ. 441· *Τῆς νεότης ἡ ἀναθροφὴ καὶ τὸ θεμέλιο πρῶτο ὁ φόβος εἶναι τοῦ Θεοῦ...* Ζήν. Δ' 17. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ ἀνάστημα, τὴν «ἡλικία») αὔξηση, μεγάλωμα, ὕψος: *ἂν δ' ἦλθες εἰς ἀνατροφὴν αὐτῆς τῆς ἡλικίας, προσώπου τὴν φαιδρότηταν, δύναμιν τῶν χειρῶν του, οὐκ οἶδα πῶς συνέκρινας τοῦτον εἰς ἄλλον ἕναν* Καλλίμ. 849. **3α**) Τὸ παιδὶ ποὺ ἀνατράφηκε ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναθροφὴ* 1β· πβ. καὶ τὸ σημερ. *γέννημα καὶ θρέμμα*): *γυναῖκες, ἄνδρες, τέκνα μου, γέννα κι' ἀναθροφή μου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 229· *τῆς εὐτυχιᾶς ἔνι παιδίν, ἀνατροφὴ* (ἔκδ. *ἀνατροφὴν*) *καὶ πράγμαν* Λόγ. παρηγ. Ο 304· *ἂν εἶσαι "Ερωτος ἀνατροφὴ καὶ τῆς αἰσθήσεως πράγμα* Λίβ. Ρ 1499· πβ. *ἀνάθρεμμα*· **β**) θυγατέρα ἢ θετὴ θυγατέρα, ψυχοκόρη: *'Εναπέμεινε δὲ ἡ ἀθλία μήτηρ μόνη μετὰ μιᾶς καὶ μόνης ἀνατροφῆς αὐτῆς, αἱ δὲ ἄλλαι διεμερίσθησαν* Σφρ., Χρον. μ. 98[22]. Πβ. *ἀναγιωτή, ἀναθρεφτὸς* β.

ἀνατρυχώνω, 'Απόκοπ. (Legr., BGV Β') 225, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνατριχώνω*.

ἀνατυπῶ, Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) Ι η' 31.

Τὸ μτγν. *ἀνατυπῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. μὲ τ. *ἀνατυπώνω* (Δημητράκ.).

'Αναπαριστάνω νοερά, μὲ τὴ φαντασία μου ('Η σημασ. στὸ μέσ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. Ι): *"Ονειροι γὰρ ὡς τὰ πολλὰ φαντασιοκοποῦσιν, ἀνατυποῦντες εἴδωλα καὶ ζωγραφοῦντες τύπους τῶν ἀκουστῶν καὶ θεατῶν ἡμερινῶν πραγμάτων* ὅ.π.

ἀνατύπωσις ἡ, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 138[5-6].

'Από τὸ *ἀνατυπῶ*. 'Η λ. ἤδη στὸ Γρηγόριο Ναζιανζηνὸ (Lampe, Lex. στὴ λ. 1) καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Παράσταση ('Η διατύπωση «εἰκονικὴ ἀνατύπωσις» ἤδη στὸ Δαμασκηνό, Sophocl.): *πιστεύω τὰς εἰκονικὰς ἀνατυπώσεις οὐ λατρευτικῶς, ἀλλὰ σχετικῶς ἀσπάζεσθαι τὴν 'Εκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τιμᾶν* ὅ.π.

ἀναυλώνω, Μαχ. (Dawk.) 544[23], κλπ., Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 196[22], βλ. *ναυλώνω*.

ἀναυχαριστοῦμαι, βλ. *ἀνευχαριστοῦμαι*.

ἄναφα ή, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XI 19, Δευτ. XIV 18.

Μεταγραφὴ ἑβραϊκῆς λέξης, ποὺ σημαίνει τὸ πτηνὸ χαραδριό: *καὶ τὴν χασίδα τὴν ἄναφα εἰς τὴ λογή της καὶ τὸν ἄγριο πέτεινο καὶ τὴν νυχτερίδα* αὐτ. Λευιτ. XI 19.

ἀναφαγιὰ ή, βλ. *ἀφαγιά*.

ἀναφαίνω, Βέλθ. (Κριαρ.) 135, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 6041, Μαχ. (Dawk.) 88^{38}, 130^{29}, 166^{14}, 188^{16}, 190^{10}, 200^{34}, 330^{35}, 342^{16}, 362^{5}, 414^{31}, 428^{8}, 658^{37}, $660^{5,28}$, 666^{23}, 668^{5}, $676^{28,32}$, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) IX 10, Βουστρ. (Σάθ.) 444, 520, Ἰμπ. (Legr.) 627, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 300· *'ναφαίνω*, Μαχ. (Dawk.) 460^{22}, 568^{12}· *'νεφαίνω*, Βέλθ. (Κριαρ.) 135.

Τὸ ἀρχ. *ἀναφαίνω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *'νεφαίνω* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' (Μτβ.) Φρ. *ἀναφαίνω λόγους*=λέγω: *καὶ πρὸς αὐτὸν ἐνέφηναν μαλακοτέρους λόγους* Βέλθ. 135. Πβ. *ἀνατέλλω* Β2. **Β'** Ἀμτβ. **α**) Παρουσιάζομαι, ἐμφανίζομαι (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μουσαῖο, Δημητράκ. στὴ λ. 9 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Καὶ τότες ἀνάφανεν ὁ μέγας μάστρος τῆς Ρόδου ἐπάνω εἰς δύο κάτεργα* Μαχ. 188^{16}· *Καὶ τότες ἀναφάναν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουναρίου* Μαχ. 660^{28}· συνών. *ἀνατέλλω* Α5, *ἀναφανίζω* Ι, Β, *ἀναφανίσκω*· **β**) ἐμφανίζομαι, ἔρχομαι: *ἡ παρθένος ρήγαινα Βαλιεντίνα ἀνάφανεν εἰς τὴν Ἀμόχουστον καὶ ἁρμάστην μὲ τὸν ρήγαν* Μαχ. 330^{35}.

ἀναφάλας, ἐπίθ., Ἑρμον. (Legr.) Δ 320.

Μεσν. τ. τοῦ μτγν. ἐπιθ. *ἀναφάλαντος*=φαλακρός, ποὺ θεωρήθηκε γενικὴ ὑποθ. *ἀναφάλας*, βλ. L-S, λ. *ἀναφάλαντος, φάλανθος*. Γιὰ τὴν ἐπίδοση τῆς λ. στὰ μεσν. κείμ. βλ. Du Cange, λ. *ἀναφαλὰς* καὶ Addenda, λ. *ἀνάφαλας* = φαλακρός, καὶ Sophocl., λ. *ἀναφάλας*.

Φαλακρός: *πλατυπρόσωπος, εὐπώγων, φρόνιμος καὶ ἀναφάλας* ὅ.π.

ἀναφανάριν, Αἰν. ᾆσμα (Παπαδ.-Κερ.) 108, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀναφωνάριν*.

ἀναφανίζομαι· *ἀνεφανίστην*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3232, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνευφημίστην*.

ἀναφανίζω Ι, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 48, 72, 133, 145.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *φανίζω*.

Α' (Ἐνεργ.) ἐμφανίζω, παρουσιάζω (κάποιον): *εἰς τὴν πόρταν τὸν ἔπιασεν εἶς τότ' ἁρματωμένος, στὸν δούκα τὸν ἐδιάβασε καὶ ἀνεφάνισέ τον* αὐτ. 48. Πβ. *ἀναφαίνω* Α. **Β'** (Μέσ.) ἐμφανίζομαι, παρουσιάζομαι: *ἐμπρὸς τ' ἀναφανίστηκε καὶ ἐχαιρέτησέ τον* αὐτ. 72· *εὐθὺς δ' ἀναφανίσθηκεν ἐμπρὸς στὴν αὐθεντίαν κ' ἐκείνην ἐχαιρέτησεν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ* αὐτ. 145. Συνών. *ἀνατέλλω* Α5, *ἀναφαίνω* Βα, *ἀναφανίσκω*.

ἀναφανίζω ΙΙ, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XIII 42, 43.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀφανίζω*. Γιὰ τὴν *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 73 κἑ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀφανίζω, ἐξαφανίζω, καταστρέφω τελείως: *Εἶπεν εἰς παρατήρημαν: «Μέλλει ν' ἀναφανίση τὴν βασιλειὰν καὶ τὸν λαὸν νὰ μοῦ καταποντίση»* αὐτ. XIII 43.

ἀναφανίσκω· *'νεφανίσκω*, Μαχ. (Dawk.) 586^{29}.

Ἀπὸ τὸ *ἀναφαίνω*. Γιὰ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 62, 67. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐμφανίζομαι, παρουσιάζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *...ἐψοφοῦσαν τῆς πείνας... καὶ ὅ,τις ἐνεφάνισκε νὰ ψαρέψῃ, οἱ Βενετίκοι ἐκαμακεύγαν τον* ὅ.π.—Συνών. *ἀνατέλλω* Α5, *ἀναφαίνω* Βα, *ἀναφανίζω* Ι, Β.

ἀνάφεντος, ἐπίθ., Μαχ. (Dawk.) 352^{1}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 6.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ἀφέντης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει ἀρχηγό, κύριο· ἀδέσποτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α)· *ἀνάφεντος ἀπόμεινε τ' Ἀγγελοκάστρου ἡ χώρα* Κορων., Μπούας 6.

ἀνάφερμα τό, Πεντ. Ἔξ. (Hess.) III 15.

Ἀπὸ τὸ *ἀναφέρνω*.

Χαρακτηριστικό, σύμβολο, ἀναμνηστικό: *ἐτοῦτο τὸ ὄνομά μου εἰς τὸ ναιώνα καὶ ἐτοῦτο τὸ ἀνάφερμά μου εἰς γενεὰ καὶ γενεὰ* ὅ.π.

ἀναφέρω, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 289r (χφ.V) (κριτ. ὑπ.), Καλλίμ. (Κριαρ.) 1403, 1595, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 153^{1}, 391^{18}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 553^{22}, Λίβ. (Wagn.) Ν 3296, Φυσιολ. (Legr.) XXXII, 82, Φυσιολ. (Zur.) IV 1^{5}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 341^{13}· *ἀναφέρνω*, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 161, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 103^{10}, 141^{15}, Ἰμπ. (Legr.) 241, 750, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 24, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 3, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) Πρόλ. Ἀναγν. 62, 1190· (ὁριστ. καὶ ὑποτ. ἀορ.), Ἀσσίζ. (Σάθ.) $390^{24,31}$, 404^{15}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 8149, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2474, Λίβ. (Wagn.) Ν 3091, Ἰμπ. (Wagn., Le roman de Imbérios) 119, Μαχ. (Dawk.) 272^{28}, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [152], Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 141^{15}, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 169, Συναξ. γυν. (Krumb.) 440, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 129, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 518, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 67^{11}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναφέρω*. Γιὰ τὸν τ. *ἀναφέρνω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 291.

Α' Μτβ. **1α**) Ἀνακοινώνω, κάνω λόγο (γιὰ κάτι) (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3): *ἐσύντυχαν πολλὰ κ' εἶπαν καὶ ἀναφέραν* Χρον. Μορ. Η 8149· *ὅμως, ὡς μ' ἐρωτήσετε, θέλω σᾶς τ' ἀναφέρει, στὸν κόσμο πῶς πορεύεται τοῦ καθενὸς τὸ ταίρι* Ἀπόκοπ. 169· *καὶ ταῦτα μὲν ὁ δοῦλος σου τολμῶν σοι ἀναφέρει* Προδρ. III 289r (χφ. V) (κριτ. ὑπ.)· *τοῦτα οὖλα ἀνάφερέν τα ὀμπρὸς τοῦ πρίντζη* Μαχ. 272^{28}· *κ' ἤρχισε νὰ δημηγορῇ κ' εἰς αὐτοὺς ν' ἀναφέρνῃ* Κορων., Μπούας 24· *ἅπαντες ὑποσχόμεθα καὶ σύρ' ἀνάφερέ το* Κορων., Μπούας 129· **β**) ἐκθέτω, διηγοῦμαι: *μακραίνω τὴν διήγησην, πολλὰ τὴν ἀναφέρνω· ἄκουσον καὶ τοῦ καραβιοῦ ποὺ σᾶς τὴν ἀναφέρνω* Ἰμπ. 750· *περὶ ἔρωτος ἀναφέρω καὶ περὶ ἀγάπης* Διγ. Ἄνδρ. 341· *ἂν ὀρεχτῇς καὶ τ' ἄρματα εἰς ρίμην ν' ἀναφέρῃς, κάμνει σου γὰρ τὸν Ὅμηρον νὰ πάρῃς καὶ νὰ φέρῃς* Κυπρ. ἐρωτ. 141^{15}· **γ**) κάνω καταγγελία, καταγγέλλω, μηνύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *τοῦτο διώρισται παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐὰν μὴ γένεται ἡ ὁρμασία ἐξ ἀρεσκείας ἀμφοτέρων, πρῶτον ἀναφέρωσιν τὴν ὁρμασίαν τῇ βασιλείᾳ* Ἑλλην. νόμ. 553^{22}· **δ**) συμβουλεύω: *ἀλήθεια ἀναφέρνω σε, κἂν τολμηρὸς ὁ λόγος, χώρισον ἵππους ἔμορφους, φαριὰ δοκιμασμένα καὶ τῶν ἀλόγων τὰς μονὰς νὰ εἶναι φυλαγμένα* Ἀχιλλ. Ν 161. **2**) Ὁμολογῶ, παραδέχομαι (κάτι): *νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸ κριτήριον διὰ νὰ ἐγνωρίσῃ ἂν ἔν ὅτι νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν σκλάβον καὶ τὸ ἀναφέρει ἐντέχεται νὰ τὸν κρίνουν οἱ κριτάδες* Ἀσσίζ. 153^{1}· *ἀφειδὴν τὸ ἀνάφεραν ὅτι ἔμπροστέν του τὸ ἔδωκεν* Ἀσσίζ. 390^{31}. **3**) Μνημονεύω, θυμοῦμαι (κάποιον) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II 10): *διὰ τὴν νίκην ποὺ 'καμεν καὶ πῶς μικροὶ μεγάλοι ἄλλον δὲν ἀναφέρνασιν μόν' τ' ὄνομα Μιχάλη* Παλαμήδ., Βοηβ. 1190· *νά 'χῃ νὰ εἰπῇ ἡ γλῶσσα μου καὶ ὁ νοῦς μου ν' ἀναφέρῃ* Φαλιέρ., Ἱστ. V 518· *ἀρχίζει λόγους ἐκ καρδιᾶς υἱοῦ της ν' ἀναφέρνῃ, νὰ θρήνεται μὲ κλάημα καὶ τὸ κορμὶ νὰ δέρνῃ* Ἰμπ. 241· *δὲν ἀναφέρνω τὸ λοιπὸν τὲς Μοῦσες τῶν Ἑλλήνων* Φαλιέρ., Λόγ. 3. **4**) Μετα-

φέρω (κάτι): *μὴ δυναμένη τεκεῖν, ἀπέρχεται ὁ ἄρρην κατὰ νότον καὶ λαμβάνει λίθον ὀνόματι εὐτόκιον καὶ ἀναφέρει αὐτὸν καὶ θέτει ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς καὶ εὐκόλως γεννᾷ ἡ θήλη* Φυσιολ. (Legr.) XXXII· **5**) Ὑποφέρω, ἀνέχομαι (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. I3): *τὴν σὴν πικρὴν ὑστέρησιν πῶς νὰ τὴν ἀναφέρω;* Ἰμπ. (Wagn., Le roman de Imbérios) 119. **6**) Κάνω (κάτι) νὰ γυρίσῃ στὴν προηγούμενη κατάσταση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. B1): *καὶ ἀναφέρει τὴν πνοὴν ἔσω εἰς τὴν ὀπήν του* Φυσιολ. (Legr.) 82· *περιπλακέντες τὸν νεκρὸν ὡσεὶ νεκροὶ σιγῶσι, ἀφαιρεθέντες τὴν φωνὴν ἀπὸ τῶν στεναγμάτων. Καὶ πάλιν ἀναφέρουσιν μόλις τὴν ὄψιν τούτων* Καλλίμ. 1403. **B'** (Ἀμτβ.) Συνέρχομαι, ἀναλαμβάνω (ἀπὸ λιποθυμία ἢ ἄλλη σωματικὴ ἀλλοίωση) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II 66· πβ. ΙΛ στὴ λ. B1): *εἰ μὴ τὴν φθάσῃ τὸ νερόν, ποσῶς οὐκ ἀναφέρει* Καλλίμ. 1595· *πιάνω νερόν, ραντίζω την, ἀνήφερεν ἡ κόρη* Λίβ. N 3091. Συνών. *ἀναφυλλίζω*.

ἀναφεύγω, Φυσιολ. (Legr.) 330, Φυσιολ. (Pitra) 371^{6}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναφεύγω*.

Ἀπομακρύνομαι: *'Ανὲν' καὶ τὰ κουτάβια του* (ἐνν. τοῦ σκύλου) *ἄλλος τινὰς νὰ δώσῃ ἢ νὰ τὰ πνίξῃ [στὸ νερὸν] κ' ἐκεῖνος δὲν θωρῇ τα, τότ' ἀναφεύγει καὶ ὑπᾶ καθὼς περιστερά τε* αὐτ. 330.

ἀναφηγοῦμαι, Λίβ. (Lamb.) Esc. 687, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀφηγοῦμαι*.

ἀναφηκράζομαι, βλ. *ἀναφουκράζομαι*.

ἀναφημίζω, βλ. *ἀνευφημίζω*.

ἀναφημῶ, βλ. *ἀνευφημῶ*.

ἀνάφθω, βλ. *ἀνάπτω*.

ἀναφνητὸ τό, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4189.

Ἄγν. ἐτυμ.

(Πιθ.) εἶδος δένδρου καρποφόρου: *πλείστην τὴν ὕλην εὕρομεν δένδρων ἀναριθμήτων, ἀναφνητὰ λεγόμενα σχόντα καρποὺς ἐκεῖνα ὡς μῆλα τὰ φαινόμενα παρόμοια πεπόνων* ὅ.π.

ἀναφορὰ ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 43^{29}, 391^{9}, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2774, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 78^{22}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 200^{1}, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXV 19, XXXII 26, Ἀξαγ., Κάρολ. E' (Ζώρ.) 916, 980, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 112^{19}, 176^{7}, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 30, 46, 53, 54, 57, 60, 61.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναφορά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Φρ. *παρακλητικὴ ἀναφορά*=παρακλητικὸς λόγος, παράκληση: *κλῖνον τὸ οὖς σου ἐπ' ἐμὲ διὰ τῆς Θεοτόκου καὶ πρόσσχες παρακλητικὴν ἀναφορὰν μεθ' ὅρκου* Ἀξαγ., Κάρολ. E' 980· **β**) ἔκθεση, ἀφήγηση, ἐξιστόρηση: *ἀναφορὰν ἀνέφερεν τὸν Λίβιστρον ἡ κόρη τὸν ἐξ ἀρχῆν της ἔρωταν, τὸ τσίνεμαν τὸ πρῶτον* Λίβ. Sc. 2774. **2α**) Ἔκθεση «πεπραγμένων», ἀναφορὰ (κατωτέρου πρὸς ἀνώτερο) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II 5· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *ἔγραψα πρὸς τὸν αὐθέντην μου τὸν βασιλέα ὅσα καὶ εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἔπραξα,... ἔγραψα δὲ καὶ ἑτέραν ἀναφορὰν περὶ ὧν μέλλω δηλώσειν* Σφρ., Χρον. μ. 78^{22}· **β**) ἔκθεση δυσμενής, καταγγελία (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *μὲ ἔκαμαν ἀναφορὰν καὶ μὲ ἀφόρισαν καὶ μὲ ἀναθεμάτισαν* Συναδ., Χρον. 46· *Καὶ ἔτσι πιάνουν καὶ μὲ κάμουν ἀναφοράν καὶ ἄρτζι καὶ τὰ ἔστειλαν εἰς τὴν Πόλη* Συναδ., Χρον. 57. Συνών. *ἄρτζι*. Πβ. *ἀναφέρω* Αγ. **3α**) Μνεία (προκ. γιὰ ὄνομα) (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μιχαὴλ Κηρουλάριο, Sophocl. στὴ λ. 5):

εἶπα νὰ τοὺς ἀπολέσω, νὰ ξαργήσω ἀπὸ ἄνθρωπον τὴν ἀναφορά τους (Πβ. *τὸ μνημόσυνον αὐτῶν* Π.Δ., Tisch., Δευτ. XXXII 26) Πεντ. Δευτ. XXXII 26· **β**) μνεία, μαρτυρία: *ἐκεῖνος ὁποὺ ζητᾶ οὐκ ἔχει τινὰς μάρτυρας... ἔχασεν ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ ἐζήταν μὲ τὸ κείμενον, ἐφειδὴν ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει ἄλλη ἀναφορὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ ζητᾶ* Ἀσσίζ. 391^{9}. **4**) Ἄρτος τῆς Θείας Εὐχαριστίας (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 5. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. F καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ὡς πράγμαν ἐγκαινιασμένον καὶ εὐλογημένον καὶ ἦν ἅγια ποτήρια, σταυρούς, ἀναφοράδες, δίσκους* Ἀσσίζ. 43^{29}.

ἀναφουκράζομαι· *ἀναφηκράζομαι*, Θησ. (Bev.) I' [36^{4}].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἀφουκράζομαι*.

Ἀκούω: *ἀναφηκράζετον τοὺς λόγους τοῦ Θησέου* ὅ.π.—Τὰ συνών. καὶ συγγενικὰ βλ. στὸ ἄρθρο *ἀκούω*.

ἀναφτερακίζω, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) B' 1620.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *φτερακίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ πουλιὰ) ἀνοιγοκλείνω τὰ φτερά μου καὶ ἑτοιμάζομαι νὰ πετάξω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ὡσὰν πουλιὰ ὄντε βόσκουνται κι' ἀξάφνου ν' ἀγροικήσου χτύπο πολὺ στὴ μέση ντως καὶ ν' ἀναφτερακίσου καὶ νὰ πετάξουν τὸ ζιμιὸ σὰν ξεπεριορισμένα* ὅ.π.—Πβ. *ἀναπεταρίζω*, *ἀναπετῶ* Αβ, *ἀναφτερουγίζω*.

ἀναφτερουγίζω, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) B' 1620 (χφ., κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. *ἀναπτερυγίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ πουλιὰ) ἀνοιγοκλείνω τὰ φτερά μου καθὼς ἑτοιμάζομαι νὰ πετάξω: *ὡσὰν πουλιὰ ὄντε βόσκουνε κι' ἀξάφνου ν' ἀγροικήσου χτύπο πολὺ στὴ μέση ντως καὶ ν' ἀναφτερουγίσου καὶ νὰ πετάξουν γλήγορα σὰν ξεπεριορισμένα* ὅ.π.—Πβ. *ἀναπεταρίζω*, *ἀναπετῶ* Αβ, *ἀναφτερακίζω*.

ἀναφτός, ἐπίθ., βλ. *ἀναπτός*.

ἀνάφτω, βλ. *ἀνάπτω*.

ἀναφυλλίζω· *'νεφυλλίζω*, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 38^{306}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ **φυλλίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Συνέρχομαι ἀπὸ λιποθυμία (πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *ἔσωσέν τον ἡ ὀσμὴ εἰς τὰ ρουθούνια καὶ ἐνεφύλλισεν δαμὶν ἀπὸ τῆς ἀραθυμίας του* ὅ.π.—Συνών. *ἀναφέρω* B. Πβ. *ἀναζῶ* Αβ.

ἀναφύομαι, Ἔκθ. Χρον. (Lambr.) 28^{9}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναφύομαι*.

(Μεταφ.) δημιουργοῦμαι, προβάλλω, γεννῶμαι: *ἀνεφύησαν σκάνδαλα οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν κληρικῶν* ὅ.π.

ἀναφύρω, Ἱερακοσ. (Hercher) 487^{12}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναφύρω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Ἀναμειγνύω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Θεμίστιο, L—S στὴ λ. 1, καὶ σήμ., ΙΛ): *ἔπειτα λαβὼν τὴν κόνιν ἀνάφυρε οὔρῳ ἀνθρωπίνῳ καὶ ἐπιτίθει* ὅ.π.—Συνών. *ἀνακατώνω* A3, *ἀναμαλάσσω*·

ἀναφυσῶ, Ὀρνεοσ. (Hercher) 581^{28}, Βέλθ. (Κριαρ.) 654 (χφ. *ἀνεφύσησεν*· ἔκδ. *ἐνεφύσησεν*).

Τὸ ἀρχ. *ἀναφυσῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Μακεδον. (ΙΛ).

Φυσῶ (Βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 75· πβ. καὶ ΙΛ): *ἀναφυσᾷ καὶ ἐκβάλλει ἀπὸ τῶν ρωθωνίων αὐτοῦ ὑγρὰ* Ὀρνεοσ. 581[28].

ἀναφωνάζω, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 597.

Ἀπὸ τὸ *ἀναφωνῶ*. Ἡ λ. καὶ στὸν Κοραῆ (Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.).

Φωνάζω: *Ἡ δ' ἄλλη ἀνεφώναξε: «Ἄνοιξ' ἐσὺ τὴν πόρταν»* ὅ.π.—Συνών. *ἀνακράζω* 1. Πβ. *ἀναφωνῶ*.

ἀναφωνάριν τό, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 108 (ἔκδ. *ἀναφανάριν*· ἐκδ. σωστὰ προτείνει *ἀναφωνάριν*).

Ἀπὸ τὸ *ἀναφωνῶ*. Πβ. καὶ τὰ σημερ. *ἀνεφωνάρι* καὶ *ἀνεφωνάριο* στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *ἀναφωνάρι*=ἰσχυρὸς γόος), καθὼς καὶ τὸ σημερ. *ἀναφωναρίζω* στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Τραγούδι: *καὶ τραγουδεῖς καὶ κελαδεῖς ἔμορφ' ἀναφωνάριν* ὅ.π.—Πβ. *ἀναφώνημα*.

ἀναφώνημα τό, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 255.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀναφώνημα*.

Τραγούδι: *καὶ πλησιάσαντος αὐτοῦ ἀναφώνημα εἶπε* (παραλ. 3 στ.). *Τῆς ἡδονῆς ὡς ἤκουσαν τῷ οἴκῳ οἱ παρόντες, ἐξέστησαν ὥσπερ ποτὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκεῖνος, ὅτε τὸ μέλος ἤκουε Σειρήνων ἐν τῷ πλοίῳ* ὅ.π.—Πβ. *ἀναφωνάριν*.

ἀναφωνῶ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1856, Διγ. (Καλ.)Α 1866, Βέλθ. (Κριαρ.) 1202.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1α) Καλῶ, φωνάζω δυνατὰ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 1): *καὶ πάλιν ἤκουσε φωνὴν μεγάλην ἐκ δευτέρου καὶ πάλιν ἀνεφώνησε τὸ ὄνομα Χρυσάντζας* Βέλθ. 1202· **β**) καλῶ, φωνάζω (κάποιον) μὲ ἀνησυχία: *λιποθυμεῖ καὶ πίπτει* (ἐνν. *ὁ μισθαργός*) (παραλ. 2 στ.). *Ὁ κηπουρὸς τὸν μισθαργὸν ἀναφωνεῖ καὶ λέγει* Καλλίμ. 1856. **2**) Λέω τραγουδώντας, τραγουδῶ: *Καὶ τὴν κιθάραν ἤχησεν, ἀναφωνεῖ καὶ λέγει* Διγ. Α 1866.

ἀναχαιντρίζω, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 603.

Ἀπὸ τὸ *ἀναχαιτίζω* (πβ. *ἀναχαιντρώνω*, ἐτυμ.). Βλ. ὅμως καὶ Ξανθ., Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 133 καὶ Ἐρωτόκρ., σ. 493, λ. *ἀναχεντρώνω*.

Ἑτοιμάζομαι νὰ ἐπιτεθῶ, στρέφομαι κάπου μὲ κακὲς διαθέσεις (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναχαιτώνω* 3): *τὸν Τοῦρκον τὸν ἀγριόσκυλον, τ' ἀνήμερον θηρίον* (παραλ. 3 στ.), *τὸ γένος τὸ ρωμαϊκὸν ἐκαταδούλωσέν το καὶ πρὸς τὰ μέρη τῆς Φραγκιᾶς, βλέπω, ἀναχαιντρίζει* ὅ.π.

ἀναχαιντρώνω, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 1034.

Κατὰ Κουκ., Ἀθ. 49, 1939, 137, ἀπὸ τὸ *ἀναχαιτώνω*〉*ἀναχαιντώνω* μὲ ἀνάπτυξη τοῦ ρ. Βλ. ὅμως καὶ Ξανθ., Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 132-3 καὶ Ἐρωτόκρ., σ. 493, λ. *ἀναχεντρώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη κ.ἀ. (ΙΛ, λ. *ἀναχαιτώνω*).

Ἀνασηκώνομαι, ἀνορθώνομαι (προκ. γιὰ τὶς τρίχες ἐξαγριωμένου ζώου) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναχαιτώνω* 1): *ἀφροκοπᾶ τὸ στόμα ντου* (δηλ. τοῦ λιονταριοῦ), *τὸ κοῦφος του μουγκρίζει* (παραλ. 2 στ.), *ἀναχαιντρώνουν τὰ μαλλιὰ* ὅ.π.

ἀναχαίρομαι, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 354, 3904, 5676.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *χαίρομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χαίρομαι πολὺ (γιὰ κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 75): *κι' ὁ Μελίκ, ὡς τὸ ἤκουσεν, μεγάλως τὸ ἀνεχάρη* αὐτ. 5676.—Συνών. *ἀγαλλιῶ, ἀναγαλλιάζω*.

ἀναχαιτίζω, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1378, Διγ. (Καλ.) Α 2242, Δούκ. (Grecu) 75[2].

Τὸ ἀρχ. *ἀναχαιτίζω*. Πβ. *ἀναχαιντρίζω* καὶ τὸ σημερ. *ἀναχαιτιάζω* (ΙΛ).

Ἀμτβ. **α**) (προκ. γιὰ ποταμὸ) πάνω στὴν ὁρμή μου σταματῶ (ἡ χρήση ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *οἱ ποταμοὶ ἀναχαίτιζον ὑπὸ χαρᾶς ἐκείνης* Διγ. Α 2242· **β**) (προκ. γιὰ λόγο, συζήτηση) χάνω τὴ συνέχειά μου, σταματῶ (Ἡ χρήση ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2· πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. II): *ἐπεὶ δ' ὁ λόγος ἡμᾶς ἀναποδίζων ἀπὸ τοῦ Παγιαζὴτ εἰς τὸν πάππον αὐτοῦ τὸν Ὀρχὰν ἕνεκα τῶν αἰτιαμάτων τοῦ Καντακουζηνοῦ ἀναχαιτίσας κατήντησε* Δούκ. 75[3].

ἀναχανιάζω· *ἀχανιάζω*, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 46· *μαχανιάζω*, Μαχ. (Dawk.) 424[18].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ **χανιάζω*, ποὺ ἀπὸ τὸ οὐσ. *χάνος* (τὸ) ἢ ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἔχανον* τοῦ *χάσκω* (Χατζιδ., Ἀθ., 25, 1913, 208). Οἱ τ. *ἀχανιάζω, μαχανιάζω* ἀπὸ τὸ *ἀναχανιάζω* μὲ ἀνομοίωση. Τ. *μαχανίζω* καὶ στὴν Καππαδ. Γιὰ τὸ νεώτ. *λαχανιάζω* 〈 *ἀναχανιάζω* βλ. Χατζιδ., ὅ.π.

Λαχανιάζω: *εὐθὺς ἐδιέβηκε* (ἐνν. ὁ στρατηγὸς) *κ' ἦτον πολλὰ ἱδρωμένος καὶ τοῦ τραγούτση ἐσύντυχε ὅλος ἀχανιασμένος* Κορων., Μπούας 46.—Πβ. *ἀναχανιοῦμαι*.

ἀναχανιοῦμαι, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2,68.

Παράλληλος τ. τοῦ *ἀναχανιάζω* (Βλ. ΙΛ., λ. *ἀναχανειοῦμαι*).

Λαχανιάζω: *ὁ σκύλος ὁ καλός του περίσσια κουρασμένος μ' ἀπαντήχνει* (ἔκδ. -*ήχει*· διορθώσ.) *κι' ὅλος ἀναχανιέτο* (ἔκδ. *κιόλας ἀναχωνιέτο*· διορθώσ.) *σ' ἐκεῖνο τὸ λιβάδι* ὅ.π.—Πβ. *ἀναχανιάζω*.

ἀναχαράσσω, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 469.

Τὸ μτγν. *ἀναχαράσσω* (Γιὰ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 81). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναχαράζω*).

(Προκ. γιὰ αἶγα) μασῶ ξανὰ τὴν τροφή μου, ἀναμηρυκάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναχαράζω* Β3): *Τὸ πρόβατον δὲ παρευθὺς ἔρισεν πρὸς τὴν αἶγαν* (παραλ. 5 στ.): *«ἁπλῶς νὰ στέκῃς ὡς λωλὴ καὶ νὰ ἀναχαράσσῃς καὶ νὰ κουνῇς τὸ γένιν σου ἀπάνω τε καὶ κάτω»* ὅ.π.

ἀναχασκίζω, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) Ἐπίλ. Ι 540, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 391, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 284· *'νεχασκίζω*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 919.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *χασκίζω*· βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 298. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναχάσκω*).

α) (Μτβ. καὶ ἀμτβ.) ἀνοίγω τὸ στόμα μου γιὰ νὰ πῶ κάτι, νὰ μιλήσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναχάσκω* 5): *Μὰ ὡς ἐνεχάσκισε νὰ πῇ τὴν προξενιὰ τοῦ γάμου* Ἐρωτόκρ. Γ' 919· *ἐσφικτοκλείδωνα καλά, πτωχὸς οὐδὲν ἐτόλμα νὰ μὲ ζητήσῃ τίποτας, ν' ἀναχασκίσῃ στόμα, διατὶ κατέχασιν καλὰ τὴν εἴδησην τὴν εἶχα* Ἀπόκοπ. Ἐπίλ. Ι 540· **β**) (ἀμτβ.) (προκ. γιὰ λόγια) ἐμφανίζομαι στὸ στόμα: *Οἱ ρατζιόνες τοῦ Μιλᾶ θὰ πῇ στὸν τρόπο αὐτόνο τὸ πῶς τὸ αἷμα 'δρώνουσι νὰ ἀναχασκίσου μόνο* Στάθ. Γ' 284.

ἀναχάσκω· *'ναχάσκω*, Συναξ. γυν. (Krumb.) 295 (ἔκδ. *ἀναχάσκει*· διορθώσ.).

Τὸ ἀρχ. *ἀναχάσκω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

᾿Ανοίγω τὸ στόμα (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): *ὅταν διψάσῃ διὰ νερὸ καὶ νὰ ἔναι καὶ χωριάτης, ὅπου* (ἔκδ. *ὁπού*· διορθώσ.) *τὸ εὕρῃ ὁ ἄτυχος ᾿ναχάσκει καὶ ἀναπίνει* ὅ.π.

ἀναχασμῶμαι, Κρασοπ. (Λάμπρ.) 4.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ ἀρχ. *χασμῶμαι*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναχασμ͜ειέμαι*).

Χασμουριέμαι (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναχασμ͜ειέμαι* 1): *῾Ο μεθυστὴς ἐξύπνησε, τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του. Κίτρινον εἶδεν οὐρανόν, γεμάτον πεταλούδας. Μὲ τὸ πουγούνι τὲς μετρᾶ, φυσᾶ καὶ ἀναχασμᾶται* ὅ.π.

ἀναχεντρίζω, βλ. *ἀναχαιντρίζω*.

ἀναχεντρώνω, βλ. *ἀναχαιντρώνω*.

ἀναχεσομάγουλος, ἐπίθ., ᾿Ακ. Σπαν. (Legr.) 39^{334}.

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναχέζω* καὶ τὸ οὐσ. *μάγουλο*. ῾Η λ. πλαστή. Γιὰ τὴ σύνθεσή της βλ. ᾿Ανδρ., Glotta 27, 1938, 111.

Ποὺ τοῦ ἔχουν ρυπάνει τὰ μάγουλα: *῏Ω παράσημε τριγένη,...ἀγριότραγε καὶ ἀναχεσομάγουλε* ὅ.π.

ἀναχεσομούσουδος, ἐπίθ., ᾿Ακ. Σπαν. (Legr.) $30^{60\text{-}1}$· *ἀναχεσομείσιδος*, ᾿Ακ. Σπαν. (Legr.) 34^{189}, 35^{229}.

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναχέζω* καὶ τὸ οὐσ. *μουσούδι*. ῾Η λ. πλαστή. Γιὰ τὴ σύνθεσή της βλ. ᾿Ανδρ., Glotta 27, 1939, 111.

Ποὺ τοῦ ἔχουν ρυπάνει τὸ μουσούδι: *σπανὲ πονηρέ, ἀναχεσομούσουδε καὶ φακλανάτε* αὐτ. $30^{60\text{-}1}$.

ἀναχεσοφυσαλλίδα ἡ, ᾿Ακ. Σπαν. (Legr.) 36^{250}.

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναχέζω* καὶ τὸ οὐσ. *φυσαλλίδα* ‹ ἀρχ. *φυσαλλίς*. ῾Η λ. πλαστὴ ἀπὸ σατιρ. διάθεση. Γιὰ τὴ σύνθεση βλ. ᾿Ανδρ., Glotta 27, 1931, 111.

Πορδή: *εἰς τὴν ἀναχεσοφυσαλλίδαν πορδαλίστρια τοῦ κώλου μου* ὅ.π.

ἀναχεσοφυσοπορδαλίστρια ἡ, ᾿Ακ. Σπαν. (Legr.) 37^{297}.

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀναχέζω* καὶ τὸ οὐσ. *φυσοπορδαλίστρια*. Τὸ β′ συνθ. τοῦ οὐσ. ἀπὸ τὸ *πορδαλίζω*. ῾Η λ. πλαστὴ ἀπὸ σατιρ. διάθεση. Γιὰ τὴ σύνθεση βλ. ᾿Ανδρ., Glotta 27, 1931, 111.

Πορδή: *τὴν ἀναχεσοφυσοπορδαλίστριαν τοῦ κώλου του* ὅ.π.

ἀνάχλιο τό· *ἠνάχλιο*, ᾿Αχιλλ. (Hess.) N 1103.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἄχνη-ἀχνός*, Κουκ., ΒΒΠ ϛ′ 278 κέ. Βλ. ὅμως ΙΛ, λ. *ἀναχλός*.

Φόρεμα λινό, πολὺ λεπτὸ (Κουκ., ὅ.π.): *ἠνάχλια χρυσοπράσινα εἶχαν ἀπανωφόρια* (ἐνν. οἱ δώδεκα *ἀγοῦροι* τοῦ ᾿Αχιλλέα) ὅ.π.

ἀναχοχλακίζω, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 771.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *χοχλακίζω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ τὰ σωθικὰ σὲ περίπτωση ὀργῆς) βράζω, κοχλάζω: *ὅλος ν᾿ἀναταράσσεται* (ἐνν. ὁ Σπιδόλιοντας), *ν᾿ ἀγριεύγῃ, νὰ μανίζῃ· τὰ σωθικά ντ᾿ ὡς τὸ θερμὸ βράζου, ἀναχοχλακίζου* ὅ.π.

ἀνάχυμα τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 267^{9}, 299^{2}, 367^{20}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνάχυμα*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

῎Ορυγμα βαθύ, πρόχωμα (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἀναχύματα εἰς τὰ χωράφια ἐκάναν* αὐτ. 267^{9}· *Τότες σηκώνετ᾿ ὁ λαὸς τρίγυρα στὰ χαντάκια καὶ βλέπει τ᾿ ἀναχύματα ὁπού ᾿χανε κι᾿ αὐλάκια* αὐτ. 299^{2}·*...βλέπει τ᾿ ἀναχύματα κ᾿ εἰς τὸ γιοφύρι σώνει* αὐτ. 367^{20}.

ἀναχύνω, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 276^{22}, 302^{11}, 560^{8}.

᾿Απὸ τὸ μτγν. *ἀναχέω* (Πβ. Φάβ., ᾿Αθ. 42, 1930, 251). ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

᾿Ανασκάπτω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Δημητράκ., λ. *ἀναχέω* 3· πβ. τὴ σημασ. τοῦ *ἀναχύσειν*, Du Cange, καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 3): *τσὶ λάκκους ν᾿ ἀναχύνουσι κ᾿ οἱ πέτρες νὰ φανοῦσι* αὐτ. 302^{11}· *καὶ βλέπει γύρου τρίγυρα κ᾿ εἶντά ᾿τον καμωμένα! Φορτιὰ πολλὰ καὶ* (ἔκδ. *κι᾿*· διορθώσ.) *ἄμετρα χωράφια ἀναχυμένα* αὐτ. 560^{8}· *᾿Απῆς ἐφύγα* (ἔκδ. *ἐφύγαν*· διορθώσ.) *οἱ Χριστιανοὶ καὶ πρὸς τὰ τείχη μπῆκαν, οἱ Τοῦρκοι ἀναχύνουσι τὲς τάβλες τους* αὐτ. 276^{22}.

ἀναχωνιοῦμαι· *ἀναχωνιέτο*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 68, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀναχανιέτο*.

ἀναχώνω, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 2160, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 209^{16}.

Τὸ μτγν. *ἀναχόω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ τάφο) ἀνοίγω: *τσὶ πόρτες ἐσηκώνασι, τὰ μνήματ᾿ ἀναχώνα κ᾿ ἐβγάνασίνε τοὺς νεκροὺς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 209^{16}· **β**) βγάζω (νεκρὸ) ἀπὸ τὸν τάφο, ξεχώνω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐκεῖνον ποὺ εὑρίσκουντον στὸν τάφον ἀναχώνου* ᾿Ερωτόκρ· Β′ 2160.

ἀναχώρησις ἡ, Παΐσ., ῾Ιστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1399.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναχώρησις*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναχώρησι*).

(Προκ. γιὰ ἀσκητή, ἀναχωρητὴ) ἀποχώρηση, ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν ἐγκόσμιά ζωὴ (῾Η σημασ. ἤδη στοὺς Πατέρες, Sophocl. στὴ λ. 2): *οἵτινες* (δηλ. οἱ *ἀσκηταὶ*) *τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν τῇ ἀναχωρήσει διήνυσαν ἀσκητικῶς* ὅ.π.

ἀναχωρητής ὁ, Φυσιολ. (Pitra) 372^{2}, Δούκ. (Grecu) 151^{9}.

᾿Απὸ τὸ *ἀναχωρῶ*. ῾Η λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. μ.Χ. (Lampe, Lex.).

Αὐτὸς ποὺ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν κόσμο γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του, μοναχὸς (῾Η σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *ἔτυχε δὲ... κατοικεῖν ἐν τῇ νήσῳ ἀναχωρητὴν... γέροντα ἐν τῇ μονῇ* Δούκ. 151^{9}· *τὸν μέγαν ἀναχωρητήν,* [*τὸν*] *Παῦλον τὸν Θηβαῖον* Φυσιολ. 372^{2}.

ἀναχωρητικός, ἐπίθ., Φυσιολ. (Zur.) XI 1^{2}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀναχωρητικός*.

Ποὺ ἀγαπᾶ τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν ὁμαδικὴ ζωὴ (῾Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ἀναχωρητική ἐστιν ἡ τρυγὼν καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις οἰκεῖ. Οὐκ ἀγαπᾶ εἶναι μέσον τοῦ πλήθους* ὅ.π.

ἀναχωρίζω, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 82, Πικατ. (Κριαρ.) 174, ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1885.

Τὸ ἀρχ. *ἀναχωρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Μῆλο (ΙΛ, λ. *ἀναχωρῶ*).

Α′ (Μτβ.) ἀπομακρύνω (κάποιον) ἀπὸ κοντά μου, (τὸν) ἐγκαταλείπω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4 καὶ τὸ σημερ. «τὸν χωρίζω», προκ. γιὰ διαζύγιο, ἐγκατάλειψη συζύγου): *Μὰ τοῦτο σὲ παρακαλῶ: νὰ μὴ μὲ* (κατὰ χφ.· ἔκδ. *μοῦ*) *ἀναχωρίσης καὶ ᾿ς τόπον ἀγριογνώριμον μόνον μηδὲν μ᾿ ἀφήσης* Πικατ. 174· *μηδὲ ν᾿ ἀνακατώνεσαι εἰς τὴν ἱεροσύνην* (παραλ. 1 στ.), *μόνον τοὺς ἀναχώρισε καὶ ἀπὸ τούτους λεῖψε* Ἱστ. Βλαχ. 1885. **Β′** (Ἀμτβ.) ἀπομακρύνομαι, φεύγω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀναχωρίζει παρευθὺς ἀπὸ τὰς διασφαγάδας· εἰς τὸ κρεβάτιν ἔπεσεν, ἠγέρθηκεν, ἐκάτσεν* Πόλ. Τρωάδ. 82.

ἀναχωρῶ, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 92, Φυσιολ. (Zur.) XI $1^{6,7}$, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 63^{14}, 67^{21}, 68^{3-4}.

Τὸ ἀρχ. *ἀναχωρῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

1) Παραμερίζω, ὑποχωρῶ (σὲ κάποιον): *Ὁ δὲ σουλτὰν Σελίμης ἔφθασεν ἐν Ἀδριανουπόλει οὐδενὸς ὄντος τοῦ κωλύοντος, ἀλλὰ πάντων ἀναχωρούντων αὐτῷ ὡς κυρίῳ* Ἱστ. πολιτ. 63^{14}. **2**) Ἀποχωρῶ (ἀπὸ ἀξίωμα) (Πβ. L-S στὴ λ. III, χωρίο Πολυβίου): *ἄκων τῆς ἀρχῆς ἀνεχώρησε* Ἱστ. πολιτ. 67^{21}. **3**) Ἀποσύρομαι ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ γιὰ νὰ ζήσω σὰν ἐρημίτης (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἐπιφάνιο, 4 αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Ἡ τρυγὼν ἀναχωρεῖν ἀγαπᾷ, οἱ δὲ γενναῖοι χριστοφόροι τὸ ἀναχωρεῖν ἀγαπάτωσαν* Φυσιολ. XI $1^{6,7}$. **4**) Φρ. *ὅλον ἀναχωρῶ*=σπεύδω: *γοργὸν στὴν πόρταν ἔφθασεν ὅλον ἀναχωροῦντα* Πόλ. Τρωάδ. 92.

ἄναψη ἡ, Θησ. (Βεν.) Γ′ [79^{5}].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄναψις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἄναμμα, φλόγα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ἀλλὰ θέλ᾿ εἶσται πλειότερη ἄναψην τῆς φωτίας μέσα στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς* (ἔκδ. *καρδίας*) *καὶ νὰ μὲ κατακάψη* ὅ.π.—Πβ. *ἄψιμο*.

ἀναψηλάφησις ἡ, Ἱερακοσ. (Hercher) 508^{13}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ψηλάφησις*. Ἡ λ. παλαιότ. βυζ. (L-S) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἀναζήτηση, ψάξιμο (Ἡ σημασ. ἤδη στὶς Νεαρὲς τοῦ Ἰουστ., L-S): *πρὸς ἀκριβεστέραν ἀναψηλάφησιν ἐρεθίζονται* ὅ.π.

ἀναψηλαφισμὸς ὁ, Λίβ. (Lamb.) Sc. 573.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ψηλαφισμός*.

Ἀναζήτηση (Πβ. *ἀναψηλάφησις*, L-S): *πόνεσε τὰς κακώσεις του τὰς ἔπαθεν δι᾿ ἐσένα, τὸν δίχρονόν του πειρασμόν, τοὺς ἀναψηλαφισμούς του* ὅ.π.

ἀναψηλαφῶ, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 93, Βέλθ. (Κριαρ.) 1127, 1133, 1138, Φλώρ. (Κριαρ.) 1401, Λίβ. (Lamb.) Sc. 144, 1406, 2303, Esc. 103, 567, 1267, 3572, Ν 356.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ψηλαφῶ*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἐπιφάνιο, 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

1) Ψάχνω ψηλαφώντας, ἐξετάζω: *ἀνεψηλάφουν διάδεσμον μὴ ἔχη ὁ σφόνδυλός μου, ἔβλεπα ἂν εἶμαι ὡς μὲ ἔσυρναν ἐκεῖνοι δεσμωμένον* Λίβ. Ν 356· *καὶ τὸ βεργὶν τὴν δίδουσιν τὸ εὑρήκασιν γραμμένον, ἁρπάζει καὶ ἀναγνώθει το, θεωρεῖ, ἀναψηλαφᾶ το* Λίβ. Sc. 144· *εὐθὺς ἐκράτει τὸ χαρτίν, γοργὸν τὸ ἀποτυλίσσει καὶ βλέπει καὶ ἀναψηλαφᾶ καὶ εὑρίσκει τον ἐκεῖνον* Λόγ. παρηγ. Ο 93. **2**) Ψάχνω, γυρεύω, ἀναζητῶ: *ἀνεψηλάφα, ἐγύρευε, τίποτα οὐχ εὑρίσκει* Βέλθ. 1127· *ἐσπούδαζα, ἀνεγύρευγα, νὰ μάθω ἀνεψηλάφουν*

τίς εἶναι καὶ πόθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ τί ἔναι τὸ στενάζει Λίβ. Esc. 3572· *μετὰ πολλὴν παραδρομὴν ἀνεψηλάφησάν με, εὗρόν με...* Λίβ. Sc. 1406.

ἀναψηφίζω, Μαρκάδ. (Legr.) Πρόλ. 24.

Τὸ ἀρχ. *ἀναψηφίζω*.

Ἀνακηρύσσω, ἀναγορεύω: *καὶ βασιλέα ἄξιον νὰ τὸν ἀναψηφίσουν* ὅ.π.—Πβ. *ψηφίζω*.

ἀναψηφισμένος, μτχ., Πανώρ. (Κριαρ.) Γ′ 244, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 278^{8}· *ἀνεψηφισμένος*, Ροδολ. (Βάλσ.) Πρόλ. Α′.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀνα-* καὶ τὴ μτχ. *ψηφισμένος* τοῦ *ψηφίζω* κατὰ τὸ *ἀνεψήφιστος* ⟨ *ἀψήφιστος*.

Ποὺ δὲν τὸν λαμβάνει κανεὶς ὑπόψη, ἀσήμαντος, παρακατιανός: *ἄλλο κιανέναν ἄσκημο βοσκὸ ἀναψηφισμένο* Πανώρ. Γ′ 244· *Νὰ λέσι: «Ποῦ τὸ ἤλπιζαν γυναῖκες τιμημένες οἱ ἄνδρες νὰ μᾶσε θωροῦν ἔτσ᾿ ἀναψηφισμένες !»* Τζάνε, Κρ. πόλ. 278^{8}.—Πβ. *ἀψήφιστος, ἀψηφῶ*.

ἀνάψυξη ἡ, Ἀχέλ. (Pern.) 2162.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνάψυξις*.

Ξεκούραση, ἀναψυχή, ἀνακούφιση (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S, λ. *ἀνάψυξις* 3): *ἀνάψυξην καὶ ἀνάπαυσην ὀλίγην διὰ νά ᾿χη ᾿κ τὸ τόσον ἀνακάτωμα ποὺ πῆρεν εἰς τὴν μάχη* ὅ.π.—Πβ. *ἀνακουφισμός, ἀνάπαυσις* 1α,β, *ἀναπνοὴ* 3, *ἀνασασμὸς* 1,2, *ἀναψυχὴ* 1, *κουφισμός*.

ἀναψυχὴ ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 975, Διγ. (Mavr.) Gr. III 296, Διγ. (Καλ.) Α 3851, Ἑρμον. (Legr.) Β 332, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 448, Ἀλφ. ξεν. (Ζώρ.) 41, Λίμπον. (Legr.) 296. Βλ. καὶ λ. *ἀναπτυχή*.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀναψυχή*.

1) Ἀνακούφιση, παρηγοριά: *Ταῦτα ὡς ἤκουσεν αὐτὴ ἀναψυχὴν ἐπῆρε, ἀλήθειαν ἐνόμισε τὰ εἰρημένα πάντα* Διγ. Α 3851· *Ἥλιε, τῶν ξένων σύντροφε, ξένων συνοδοιπόρε, τῶν ξένων ἡ ἀναψυχὴ τῶν ἀπαρηγορήτων* Ἀλφ. ξεν. 41. Συνών. *ἀνακουφισμός, ἀνάπαυσις* 1β, *ἀναπνοὴ* 3, *ἀνασασμὸς* 2, *κουφισμός*. Πβ. *ἀὴρ - ἀέρας* 4, *ἀνάψυξη*. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ., κυρίως σὲ τρυφερὴ προσφών.) ἱκανοποίηση, εὐχαρίστηση, χαρά: *χώρας Λιβάντρου τοῦ ρηγὸς ἀναψυχὴ καὶ κάλλος* Λίβ. Ρ 448· *καλῶς ἦλθες, ἐλπίς ἐμή, ἀναψυχὴ τοῦ βίου* Διγ. Gr. III 296· *αἴσθησιν καὶ κουφισμόν γαρ καὶ ἀναψυχὴν καὶ δρόσον καὶ πυρσὸν καὶ φῶς καὶ αἴγλην προσεκάλει τῶν ὀμμάτων* Ἑρμον. Β 332. **3**) Ψυχαγωγία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐξέβης πρὸς ἀναψυχὴν καὶ παραβιβασμόν σου* Καλλίμ. 975.

ἀναψυχῶ I (-όω), Καλλίμ. (Κριαρ.) 1737, 1768.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ψυχή*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἰωάννη Χρυσόστ. (L-S Κων/νίδη).

Α′ (Ἐνεργ.) ξαναδίνω ψυχή, ζωή, ἀνασταίνω, ἀναζωογονῶ (Πβ. L-S Κων/νίδη): *καὶ συμπλακῶ τὰς χάριτας τῆς ἀσυγκρίτου κόρης· ἀναψυχώσωμεν νεκρὰς ψυχὰς καὶ τεθλιμμένας* Καλλίμ. 1737. Συνών. *ἀναζῶ* Β. Πβ. *ἀναζωῶ*. **Β′** (Μέσ.) ἐμψυχώνομαι, παίρνω θάρρος, ἐλπίδα: *Οὕτω δοκεῖ τὸν δάκτυλον τοῦ Καλλιμάχου βλέπειν· ἀναψυχοῦται μετ᾿ αὐτοῦ, παρηγορεῖται τάχα* Καλλίμ. 1768. Συνών. *ἀναζῶ* Αε.—Πβ. *ἀναψυχῶ* II.

ἀναψυχῶ II (-έω), Διγ. (Καλ.) Α 110, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2303, Ἀχέλ. (Pern.) 795.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ψυχή*.

Ἀμτβ. **1α**) Ἔχω πάλι τὴν ψυχή μου, βρίσκομαι πάλι στὴ ζωή: *καὶ εἶπε με: «Ζῆ καὶ*

ἀναψυχεῖ καὶ ἀναψηλαφᾶ σε Λίβ. Sc. 2303· **β**) παίρνω νέα ζωή, ἀναζωογονοῦμαι: *καὶ ἀπ' τὸ μέλος τὸ εὔμορφον καρδιὲς ἀναψυχοῦσαν* Διγ. Α 110. **2**) Ἀνακουφίζομαι, «ἀνασαίνω»: *Θωρῶντα τὰ ἐρχόμενα κ' ἐγὼ σιγοτρομάσσω· 'ς τόσον κακὸν ποὺ θὲ γενῆ ἄλλην βουλὴν θὰ πιάσω, καλὰ καὶ νὰ μηδὲν μπορῶ καθόλου νὰ τ' ἀφήσω, νά 'βρω ἄλλον τίποτα νὰ πῶ, δαμὶ ν' ἀναψυχήσω* Ἀχέλ. 795.—Πβ. *ἀναψυχῶ* I.

ἀναψυχώνω I, Λίβ. (Lamb.) Sc. 699, 1412, 2494, 2515, 2682, Esc. 1800, 2565, 4092, Λίβ. (Wagn.) N 3081, 3278· *ἀνεψυχώνω*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3849.

Ἀπὸ τὸ *ἀναψυχῶ* I. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

1) Ξαναδίνω (σὲ κάποιον) ψυχή, ζωή, ἀνασταίνω (κάποιον): *καὶ ἐλέησε τὸν ἐνέκρωσεν, ὡραία μου, τὸ πιττάκιν* (παραλ. 2 στ.)· *πάλιν μετὰ ἄλλην σου γραφὴν ἰδὲ ἀναψύχωσέ τον* Λίβ. Sc. 699· (μέσ.) *βάλλω το εἰς τὸ δακτύλιν μου καὶ εὐθὺς ἐθανατώθην* (παραλ. 9 στ.)· *κρατοῦσιν τὸ δακτύλιν μου, βλέπουν τὸ δακτυλίδιν, ἐβγάνουν τάχα νὰ τὸ ἰδοῦν καὶ εὐθὺς ἀνεψυχώθην. Ἀνέζησα, ἐξεπήδησα, τὴν κόρην ἐψηλάφουν* Λίβ. Sc. 1412· *λέγε με πῶς ἀνέζησεν καὶ πῶς ἀνεψυχώθην* (παρ. 1 στ.)· *ἀποθανὼν ἀνέζησε καὶ τίς νὰ τὸ πιστεύσῃ;* Λίβ. Sc. 2494. **2**) (Μέσ.) ξαναζωντανεύω· ξαναριζώνω: *Καρδιά μου, τὸ γαϊτάνι σου, τὸ τριχογάιτανόν* (χφ. *κρυφογαΐτανον*· ἐκδ. πρότ. *τριχογαΐτανόν*) *σου τὸν ὁρισμόν σου ἐποίησα καὶ ἐτραχηλόδεσά το· καὶ ἐκεῖνο* (ἔκδ.-*νον*) *ὡς ἦτον σύρριζον, μόνον ἀνεψυχώθην ἀπέσω εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ ὅλο* (ἔκδ. *ὅλον*· διορθώσ.) *ἐπερίπλεξέ με* Λίβ. Esc. 4092. **3**) Συνεφέρνω (κάποιον) ἀπὸ λιποθυμία: *ὑπάγω πάλιν πρὸς αὐτόν, βλέπω τον ἀναισθήτει* (ἔκδ. *ἀναισθήτην*· ἐκδ. πρότ.) (παραλ. 4 στ.)· *μόλις ἀναψυχώνω τον μετὰ πολλῆς τῆς βίας* Λίβ. Sc. 2682. (Μέσ.) συνέρχομαι ἀπὸ λιποθυμία: *ὑπάγω πάλιν εἰς αὐτόν, βλέπω τον κλονισμένον* (παραλ. 4 στ.). *Μόλις ἀναψυχώνεται μετὰ πολλῆς τῆς βίας* Λίβ. N 3278· *τὴν ὥραν ἔπεσε νεκρὴ ἀπὸ λιποθυμίαν· ἤκουσε διὰ τὸν Λίβιστρον καὶ εὐθὺς ἀνεψυχώθη* Λίβ. N 3081.

ἀναψυχώνω II, βλ. *ἀψυχώνω*.

ἄνδα, σύνδ., Ἑβρ. ἐλεγ. (Παπαγ.) 172, βλ. *ὄντε*.

ἀνδάμα, ἐπίρρ., βλ. *ἀντάμα*.

ἀνδραγάθημα τό, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2071, Δούκ. (Grecu) 357^{7}· *ἀντραγάθημα*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2235.

Τὸ μτγν. οὐδ. *ἀνδραγάθημα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντραγάθημα*).

1α) Γενναία πράξη, κατόρθωμα (στὸν πόλεμο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντραγάθημα*): *καὶ ἠξεύρει καὶ πολέμους σου καὶ ἀντραγαθήματά σου* Λίβ. Esc. 2235· **β**) προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβαση τῆς μάχης: *ἔμελλον μεταπεσεῖν τὰ τῆς τύχης ἀνδραγαθήματα ἐν χερσὶ τῶν Τούρκων* Δούκ. 357^{7}. **2**) Ἐπιχείρηση πολεμική: *ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς ἀνδραγάθημά μου φαρὶν ἐκαβαλίκευσα, ἐξέβην εἰς τὸν κάμπον* Διγ. Τρ. 2071.

ἀνδραγαθία ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 58· *ἀνδραγαθιά*, Διγ. (Hess.) Esc. 740, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 761, 871, Διγ. (Καλ.) Α 1293, Διήγ. Βελ. (Cant.) 122, 171, Φλώρ. (Κριαρ.) 721, Ἀχιλλ. (Haag) L 117, 253, Ἀχιλλ. (Hess.) L 98, 233, N 665, 1556, Ἰμπ. (Κριαρ.) 131, 308, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 818, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 125, 141, 143, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 4, 58, Παλαμήδ., Βοηθ. (Legr.) Πρόλ. Ἀναγν. 20, Σταυριν. (Legr.) 5, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Bev.) Β' [749], Διγ. (Lambr.) Ο 376, 2644· *ἀντραγαθία*, Μαχ. (Dawk.) 434^{6}, Τζάνε Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 310^{19}· *ἀντραγαθιά*, Σαχλ. (Vitti)

N 77, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 144, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 102, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 79, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 42, Β' 31, Γ' 27.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνδραγαθία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντραγαθία*).

1) Σωματικὴ ἀρετή, ἀνδρεία: *ὁ Φλώριος ἂν εἶχεν εἰς τὸ κορμί του ἀνδραγαθιὲς οἵας βλέπω εἰς ἐσένα* Φλώρ. 721. **2**) Κατόρθωμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντραγαθία*· βλ. καὶ Dawk., Makh. Β', σ. 237): *καὶ θέλω νὰ διατακτῶ ἀνδραγαθιὲς νὰ κάμω πῶς νὰ νικήσω τοὺς ἐχθροὺς ὅλους τῆς βασιλείας* Ἀχιλλ. L 253· *Ἰδοὺ καὶ χρήματα πολλά, στρατηγικαὶ δυνάμεις καὶ τὰ ἄλλα τὰ φερόμενα πρὸς τὰς ἀνδραγαθίας* Καλλίμ. 58. Πβ. *ἀνδραγάθημα, ἀνδραγαθισμός, ἀνδρεία* 1γ. **3**) (Προκ. κυρίως γιὰ τὸν ἔρωτα) περιπέτεια, ἐπιτυχία: *μαριολιὲς καὶ ἀντραγαθιὲς γυρεύγεις* Φορτουν. Α' 42· *Μὰ 'γώ, ποὺ εἶμαι πραχτικὴ ⟨'ς⟩ τσ' ἀνδραγαθιὲς τοῦ πόθου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [749].

ἀνδραγαθίζομαι, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) I α' 27.

Τὸ ἀρχ. *ἀνδραγαθίζομαι*.

Κάνω ἀνδραγαθία (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S) *ἀνδραγαθίζεσθαι προσήκει στρατιώτῃ* ὅ.π.

ἀνδραγαθισμὸς ὁ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1374.

Ἀπὸ τὸ *ἀνδραγαθίζομαι*.

Κατόρθωμα: *καὶ μὲ τοὺς ἀνδραγαθισμούς, μὲ τὰς πολλὰς τὰς νίκας* ὅ.π.—Πβ. *ἀνδραγάθημα, ἀνδραγαθία*.

ἀνδραδέλφη ἡ, βλ. *ἀνδράδελφος*.

ἀνδραδελφόπαις ὁ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6148.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀνδράδελφος* καὶ *παῖς*. Πβ. τὸ οὐσ. *ἀντραεφόπον* στὸν Πόντο (ΙΛ, λ. *ἀντραδερφόπουλον*).

Ὁ γιὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ συζύγου: *τὸν ἀνδραδελφόπαιδα τὸν Μιχαὴλ ἐκεῖνον* ὅ.π.

ἀνδράδελφος ὁ, Λίβ. (Lamb.) Sc. I 37· *ἀνδραδέλφη* ἡ, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 551· *ἀντράδελφος*, Μαχ. (Dawk.) 546^{13} (Πβ. *αὐτάδελφος*).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνδρας* καὶ *ἀδελφός*. Ἡ λ. στὴ Σούδα, τὸ Ζωναρᾶ καὶ τὸν Εὐστ., Ἰλ. (Stallb.) 392^{2} (Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 264-5). Παλαιότ. τ. *ἀνδραδελφή*, Lampe, Lex., λ. *ἀνδραδελφή*. (Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν κοινὴ νεοελλ. καὶ στὰ ἰδιώμ., ΙΛ, λ. *ἀντράδερφος*):

Ὁ ἀδελφὸς τοῦ συζύγου. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντράδερφος*): *θωρῶντα ἡ ρήγαινα ὅτι ὁ ἀντράδελφός της ὁ πρίντζης εἶχεν εἰς τὴν συντροφίαν του πολλοὺς Βουλγάρους* Μαχ. 546^{13}.

ἀνδρανίζω καὶ **ἀνδρανῶ**, βλ. *ἐντρανίζω*.

ἄνδρας ὁ, Σπαν. (Hanna) Α 303, V 188, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 401^{25-6}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 885, 1589, Διγ. (Καλ.) Esc. 1147, Α 2961, Βέλθ. (Κριαρ.) 98, 404, 416, 928, 975, 988, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 30^{76}, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 555, Πανάρ. (Λαμψ.) 81^{25}, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 671, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2221, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1124, 2017, Λίβ. (Wagn.) N 435, 1958, 2972, Ἀχιλλ. (Haag) L 176, Ἰμπ. (Κριαρ.) 308, 313, 335, 369, Δούκ. (Grecu) 293^{14}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 78^{33}, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [177], Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 328, 523, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 48, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 467, Συναξ. γυν. (Krumb.) 264 (ἔκδ. *ἀδρός*· ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνδρὸς*), 385, Κορων., Μπούας (Σάθ.)

49, 65, 126, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 113, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β' 437, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 223, 1246, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 729, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 366^{22}, 373^{18}, 384^{18}, Εὐγέν. (Vitti) 695, Στάθ. (Σάθ.) Β' 47, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 187, Διγ. (Lambr.) Ο 1842, 2469, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 236^{6}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 110^{9}· *ἄντρας*, Ἰων. (Hess.) 214^{60}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3274, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 153^{14}, Πεντ. (Hess.) Γέν. VII 2, Λευιτ. XXI 3, XXII 12, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 403, Β' 551, Γ' 22, 78, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ' 344, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1727, Β' 1314, Γ' 1130, 1455, Φορτουν. (Ξανθ.) Β' 65, Δ' 196, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 380^{6}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνήρ*. Ὁ τ. *ἄντρας* καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ, λ. *ἄντρας*).

1α) Ἄνδρας (ὡς πρὸς τὸ φύλο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄντρας* 1): *ἄντρα ἀδυνατότερο δὲν ἔκανεν ἡ φύση* Φορτουν. Δ' 196· *ἄνδρας πολλὰ πανεύμορφος, ἄσπρος, ξανθὸς τὴν τρίχαν* Λίβ. Ν 435· **β**) ἀρσενικὸ ζῶο: *ἀπὲ ὅλο τὸ χτῆνο τὸ καθάριο νὰ πάρῃς ἐσὲν ἑφτά, ἑφτά, ἄντρα καὶ γεναίκα του* Πεντ. Γέν. VII 2. **2**) Γενναῖος ἄνδρας, παλληκάρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἄντρας* 3): *ὡς ἄνδρας ἀγωνίστησε νὰ ζήσῃς, ν' ἀποθάνῃς· πάντες γὰρ ἀποθνήσκομεν κὰν οὕτως, κὰν ἀλλέως* Σπαν. Α 303. Συνών. *ἄγουρος* 1α, *ἀγχεσίμαχος, νέος, νεούτσικος, νεώτερος, παλληκάρι(ν), παλληκαρίτσι(ν)*. Πβ. *ἀνδρεῖος*. **3**) Σύζυγος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄντρας* 4): *ἄντρα ποτὲ καλύτερο νὰ βρῇς βλοητικό σου* Πανώρ. Γ' 22· *νά 'ν' ἄντρας μου καὶ ταίρι μου κι' ἄλλης δὲν τὸν ἀφήνω* Ἐρωτόκρ. Γ' 1130· *εὐχαριστῶ τοὺς Ἔρωτας, καλὸν ἄνδρα μ' ἐδῶκαν* Διγ. Esc. 1147.

ἀνδράχνη ἡ, Ἱερακοσ. (Hercher) 399^{2}, 443^{8}, Σάθ., ΜΒ τ. ϛ' σ. λγ'· *ἀτράχνη*, Ἱερακοσ. (Hercher) 399^{6}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνδράχνη* (L-S). Γιὰ τὴ λ. βλ. Kalits., Erkl. Eust. 42, Ἀμ., Χιακ. Χρον. 6, 1926, 10, Στεφανίδ., Λαογρ. 10, 1929, 202, Φάβ., Ἀθ. 53, 1949, 281, Κουκ., ΒΒΠ Β^{2} 219, Frisk, Wört., Ἀνδρ., Λεξ. καὶ Langkavel, Bot. sp. Gr., 21^{78} καὶ Γενναδ., Λεξ., λ. *ἀνδράχνη*.

Εἶδος φυτοῦ, ἀντράκλα, γλυστρίδα (Βλ. ΙΛ, λ. *ἀντράκλα* Ι): *λαβὼν ἀνδράχνην καὶ ὀλίγον τρίψας ἔπειτα βουτύρῳ συμμείξας δίδου τῷ ἱέρακι μετὰ κρέως* Ἱερακοσ. 443^{8}· *ἀνδράχνη, ἤτοι τὸ χοιροβότανον* Σάθ., ΜΒ τ. ϛ' σ. λγ'.

ἀνδρεία ἡ, Σπαν. (Hanna) Α 491, Διδ. Σολ. (Legr.) Ρ 126, Προδρ. (Hess.-Pern.) Ι 195, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) 363, Καλλίμ. (Κριαρ.) 62, 121, 276, Ἱερακοσ. (Hercher) 512^{8}, Διγ. (Mavr.) Gr. I 44, III 340, IV 1003, VII 214, Διγ. (Hess.) Esc. 1704, Διγ. (Καλ.) Esc. 1415, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2263, 2396, Διγ. (Καλ.) Α 1323, 1331, 3351, 3776, 3894, Βέλθ. (Κριαρ.) 5, 166, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 352, 367, 482, Ἑρμον. (Legr.) Δ 172, Χ 200, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 1930, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 937, 984, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1994, Ν 102, Esc. 695, 3506, Λίβ. (Wagn.) Ν 570, Ἀχιλλ. (Haag) L 446, 1362, Ἀχιλλ. (Hess.) L 1040, Ν 204, 261, 1201, 1466, 1812, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 61, Δούκ. (Grecu) 407^{8}, Θησ. (Foll.) Ι 67, Θησ. (Βεν.) Δ' [62^{6}], Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 49, Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 85, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 63, Συναξ. γυν. (Krumb.) 14, 218, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 10, 23, 27, 112, 117, 123, 144, 145, Ἀχέλ. (Pern.) 244, 1854, 2057, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 76^{7}, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 223, 2366 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 8], 2853, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 160, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 317^{20}, 318^{13}, 363^{21}, 366^{3}, 384^{20}, 412^{22}, Διγ. (Lambr.) Ο 1290, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 196^{13}, 373^{3}, 440^{23}, 542^{19}· *ἀνδρειά*, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 84, 443, Ἀχιλλ. (Hess.) L 31, 1184, Ν 98, 1007, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 169, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 66, 370, Θησ. (Foll.) Ι 6, 88, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 35, 44, 61, 63, 64, 73, 94, 130, 132, 144, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 20, Αἰτωλ, Μῦθ. (Λάμπρ.)

112^{4}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 219, Σταυριν. (Legr.) 18, 892, 1267, Εὐγέν. (Vitti) 238, 710, 713, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Χορ. α' [27], Α' [265], Γ' [1400], Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 45, Β' 416, Γ' 81, Ε' 146, Διγ. (Lambr.) Ο 1286, 1500, 2880, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 186^{26}, 198^{14}, 272^{19}, 528^{21}, 572^{21}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 107^{11}· *ἀντρεία*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 4152, 4906, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3164, Ἀχιλλ. (Hess.) L 1252, Ἀχιλλ. (Haag) L 908, Μαχ. (Dawk.) 650^{34}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 992· *ἀντρειά*, Ἀχιλλ. (Hess.) L 1252, Μαχ. (Dawk.) 638^{25}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 149^{8}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 280, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ' 283, Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 1, 11, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 656, 1052, 1206, 1380, Β' 503, 1320, 1322, 1636, 2343, 2347, Γ' 63, 1214, Δ' 288, 1017, 1536, 1568, 1775, Ε' 1414, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 165, 199, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [53], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [985], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 82, 741, Δ' 273, Ζήν. (Σάθ.) Γ' 181, Δ' 137, Πρόλ. κωμ. (Βεργ.) 14, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 345^{20}, 388^{17}, 435^{17}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 84^{11}· *ἀντρειγιά*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 28.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνδρεία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρεία*).

1α) Γενναιότητα (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρεία*): *ἔνι εἰς ἀντρεία ἐξάκουστος ἀπάνω εἰς τοὺς στρατιῶτες* Χρον. Μορ. Η 4152· *Δείχνει τσὶ χάρες τῆς ἀντρειᾶς καὶ τοῦ κορμιοῦ τὰ κάλλη* Ἐρωτόκρ. Β' 503· *στ' ἀρχοντικὰ ἀναρίματα κ' εἰς τῆς ἀντρειᾶς τὸ νάτο* Ἐρωτόκρ. Β' 1322· *ἐστράφην τὸ φουσάτον τοῦ σουλτάνου μὲ νίκος μὲ τοὺς Μαμουλούκηδες καὶ ἐξηγήθησαν τὴν ἀταξίαν τοὺς Κυπριῶτες καὶ πὼς εἶναι ἄπρακτοι τῆς ἀντρείας* Μαχ. 650^{34}· *τόσα 'ν' χαμένα τ' ἄρθρα τῆς ἀντρειᾶς μου* Κυπρ. ἐρωτ. 149^{8}· συνών. *ἀνδρειοσύνη*· **β**) (προκ. γιὰ ἄνδρα) ὁρμή, ὁρμητικότητα: *μ' ἔτοια ἀντρειὰ πορπάτει ὁποὺ βροντὲς καὶ σκονισμοὺς κάνει τὸ μονοπάτι* Ἐρωτόκρ. Δ' 1017· **γ**) (στὸν πληθ.) κατορθώματα: *εἰς ἀντρειγιὲς ἐξακουστὸς ἐγίνη* Ἐρωτόκρ. Α' 28· συνών. *ἀγαθοεργία, ἀνδραγάθημα* 1α, *ἀνδραγαθία* 2· **δ**) ἱκανότητα: *ποιὲς δύναμες μποροῦσι καὶ ποιᾶς γυναίκας ἀντρειὲς νὰ τόνε πολεμοῦσι* (ἐνν. τὸν πόθο); Ἐρωτόκρ. Γ' 1214. **2**) (Προκ. γιὰ σκύλο) μεγάλη ἐνεργητικότητα: *τοῦ θηρευτικοῦ κυνὸς καὶ τῇ συνήθει φωνῇ πρὸς ἀνδρείαν αὐτὸν ἐρέθιζε* Ἱερακοσ. 512^{8}. **3**) Ἐνηλικίωση: *τὴν γέννησιν, ἀνατροφήν, ἀνδρεία τοῦ Ἀχιλλέως* Ἀχιλλ. Ν 1806.

ἀνδρειεύω· *ἀντρειεύω*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 4792, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1226, Β' 1581, 1633, 1922, 2401, Γ' 157, 575, 1532, Δ' 679, 695, 1966· *ἀντρειεύγω*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 106, Β' 1173, Γ' 981, Δ' 55, 692, 1457, 1856, Ε' 933· *ἀνδρεύω*, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 113· *ἀντρεύω*, Φαλιέρ, Ἱστ. (Ζώρ.) V 269, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (Ζώρ.) 52· *ἀντρεύγω*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 317, 2062, 2141.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνδρεῖος* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρειεύω*).

Α' Ἐνεργ. **1**) (Μτβ.) ἐνθαρρύνω, δίνω κουράγιο: *ὁ ἅγιος Γεώργιος ἦτον κι' ὁδήγευεν κι' ἀντρείευεν τοὺς Φράγκους νὰ πολεμοῦσιν* Χρον. Μορ. Η 4792. **2**) (Ἀμτβ.) **α**) Παίρνω θάρρος, κουράγιο: *καὶ μ' ἔτοια ξόμπλια φανερὰ ἀντρεύγει, ξεφοβᾶται* Ἐρωτόκρ. Α' 2062· συνών. *ἀναψυχῶ* Ι Β, *ἀνδρίζω* Ββ· **β**) ἐνισχύομαι, αὐξάνω (πβ. ΙΛ, λ. *ἀντρειεύω* 3): *ἀγάπη ποὺ στὰ βάσανα ἀντρεύγει καὶ πληθαίνει* Ἐρωτόκρ. Α' 317. **Β'** Μέσ. **α**) Βάζω δύναμη: *καὶ μὲ τὸν πόδα τὸ ζερβὸ τ' ἀλλοῦ τὸν πόδα ἐκράτει, μὲ τὸ δεξὸν ἀντρειεύγετο, χάμαι τὸν ἀντιπάτει* Ἐρωτόκρ. Δ' 1856· **β**) συγκεντρώνω τὶς δυνάμεις μου, ἀναλαμβάνω μιὰ προσπάθεια: *ἔτσ' ἤκανε στὴ ζάλη ντου καί, μ' ὅλο π' ἀντρειεύτη, στό 'στερο μὴ μπορώντας μπλιὸ ἀπὸ τὴ σέλα πέφτει* Ἐρωτόκρ. Β' 1581· *τυχαίνει σου ν' ἀντρειευτῇς στὸν πόλεμο ποὺ μπῆκες νὰ μὴ νικήσου σήμερο τὰ βάσανα κ' οἱ πρίκες* Ἐρωτόκρ. Δ' 679· **γ**) προσπαθῶ νὰ ἐπιτύχω (κάτι): *Ὅσ' ὥρα ἐπολέμανε ἀντρειεύγετο* (ἐνν. τὸ ἄλογο) *νὰ λύσῃ, νὰ πάῃ στὸν ἀφέντη ντου ὀγιὰ νὰ τοῦ βουηθήσῃ* Ἐρωτόκρ. Β' 1173. Συνών. *ἀναπονοῦμαι*. Πβ. *ἀγωνίζομαι, ἀγωνίζω, ἀγωνοῦμαι* 2α, *ἀναδρομίζω*.

ἀνδρεῖος, ἐπίθ. ὡς οὐσ., Διγ. (Καλ.) Α 523.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνδρεῖος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρεῖος*).

Γενναῖος στρατιώτης, «παλληκάρι» (πβ. τὴ σημασ. τοῦ ἐπιθ. «θεῖος» προκ. γιὰ τὸ χριστιανικὸ λόγο: Φυσιολ. Karn., Μ 56[10]): *αὐθέντην μὲ ἐποίησαν εἰς ὅλην τὴν Συρίαν, διαλεκτοὺς μὲ ἔδωσαν ἀνδρείους τρισχιλίους* ὅ.π.—Συνών. *ἀγχεσίμαχος, παλληκαρίτσι(ν)*. Πβ. *ἄνδρας* 2, *ἀνδρίζω, μτχ., ἀνδρικὸς* 2α, *ἀνδροκάρδιος*.

ἀνδρειοσύνη ἡ· *ἀντρειοσύνη,* Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXXII 18, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ. Β′ 1227.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνδρεῖος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γενναιότητα, ἀνδρεία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρειοσύνη*): *ἀπιλόγημα ἀντρειοσύνης... ἀπιλόγημα ἀχαμνοσύνης* Πεντ. Ἔξ. XXXII 18· *νὰ δείξῃ ἀπάνω στ' ἄλογο τέχνη κι' ἀντρειοσύνη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1227.—Πβ. *ἀνδρειότητα*.

ἀνδρειότητα ἡ· *ἀντρειότητα,* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 466[20]· *ἀντρειότη,* Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1061.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνδρειότης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρειότη*). Γιὰ τὴ διπλοτυπία βλ. Χατζιδ. στὸν Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 72.

Ἀνδρεία, γενναιότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρειότη*): *τὸ περασμένο κάμωμα τῆς ἀντρειότης πάλι μοῦ πλήθυνε τὴν παιδωμή, μοῦ πλήθυνε τὴ ζάλη* Ἐρωτόκρ. Α′ 1061. —Πβ. *ἀνδραγαθία* 1, *ἀνδρειοσύνη*.

ἀνδρειοῦμαι, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 766, Διγ. (Καλ.) Α 1298, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 617, Φυσιολ. (Zur.) LIV[4], Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 341[9].

Τὸ μτγν. *ἀνδρειόομαι*. Πβ. *ἀνδρειώνω*.

1) Γίνομαι ἄνδρας, μεγαλώνω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *οὗτος τοίνυν ἀνδρειωθεὶς αὔξησιν ἡλικίας καὶ ἔτος γὰρ τριακοστὸν καὶ τρίτον αὖθις πέλων* Διγ. Τρ. 766. Πβ. *ἀκρομεγαλώνω, ἀναγιώνω* Β, *ἀνδρειώνω* Β2· **2**) Ἀποκτῶ δύναμη, δυναμώνω, ἐνισχύομαι: *ἐξέρχεται* (ἐνν. *ὁ μονιὸς ἄγριος*) ... *ζητῶν ὕδωρ τοῦ συγκυλισθῆναι ἐν αὐτῷ καὶ τότε ἀνδρειᾶται καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ ἀμπελῶνι* Φυσιολ. LIV[4]. Πβ. *ἀνδρίζω* Βα.

ἀνδρειόψυχος, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. (Πέννας) 70.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνδρεῖος* καὶ τὸ οὐσ. *ψυχή*. Γιὰ τὴ λ. πβ. τὸ ἐπίθ. *ἀνδρειόθυμος* (Σούδα, λ. *ψυχικός*).

Ποὺ ἔχει γενναία ψυχή, γενναιόψυχος: *ἄνθρωπος θεωρητικός, ἰσχυρὸς καὶ ἀνδρειόψυχος, φρονιμότατος* ὅ.π.

ἀνδρειωμένα, ἐπίρρ., Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 193, 437, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 61, 172, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 64, Θησ. (Foll.) Ι 73, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [176], Ριμ. Βελ. (Wagn.) 288, 291, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 39[23], Σταυριν. (Legr.) 595· *ἀντρειωμένα,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 4031· *ἀνδρωμένα,* Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 120[21].

Ἀπὸ τὴ μτχ. *ἀνδρειωμένος* τοῦ *ἀνδρειώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρειωμένα*).

α) Μὲ γενναιότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρειωμένα*): *νὰ πολεμῆτε εὔτολμα ὡς ἄνδρες, τιμημένα, ἀνδρειωμένα, πρακτικά, σπουδαῖα, ὀχυρωμένα* Ριμ. Βελ. 288· *ἐνίκησαν στρατιωτικά, συντακτικά, ἀνδρειωμένα* Ἀχιλλ. Ν 437· **β**) μὲ παρρησία, μὲ θάρρος, μὲ τόλμη: *λέγει πρὸς τὸν πατέρα του εὔτολμα, ἀνδρειωμένα* Ἀχιλλ. Ν 193· *Ἰάγγος ὁ πανθαύμαστος λέγει ἀνδρειωμένα* Παρασπ., Βάρν. C 172.

ἀνδρειωμένος, μτχ., βλ. *ἀνδρειώνω*.

ἀνδρειώνω, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 1048, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 617, Καναν. (P.G. 156) 77 C, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXXI 6, 7, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 355[28], 371[25,33], Διγ. (Lambr.) Ο 1256· *ἀντρειώνω,* Θρ. Κων/π. διάλ. (Ζώρ.) 17, Μαχ. (Dawk.) 416[19], Πεντ. (Hess.) Γέν. VII 18, Ἔξ. XVII 11, Δευτ. III 28, XXXI 23· μτχ. *ἀνδρειωμένος,* Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2100, Διγ. (Καλ.) Α 1582, 3109, Βέλθ. (Κριαρ.) 102, Φλώρ. (Κριαρ.) 554, Λίβ. Lamb.) Esc. 3230, Ἰμπ. (Κριαρ.) 345, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 55, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 40, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 158, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 411[24], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′ [1189], Διακρούσ. (Ξηρ.) 90[27]· *ἠνδρειωμένος,* Ἑρμον. (Legr.) Ρ 387· *ἀντρειωμένος,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 6225, Μαχ. (Dawk.) 196[6], Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ′ 764, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 1362, Δ′ 979, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 554[8]· *ἀνδρωμένος,* Θησ. (Βεν.) Η′ [88[8]], Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 307· *ἀντρωμένος,* Δεφ., Λόγ. (Kar.) 397, Στάθ. (Σάθ.) Ἰντ. α′ 45, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ′ 1745, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [500], Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. γ′ 120, Τζάνε, Κρ. πολ. (Ξηρ.) 161[11], 399[3], 509[12].

Τὸ μτγν. *ἀνδρειόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρειώνω*). Γιὰ τὸ σχηματισμὸ τοῦ ρ. βλ. Χατζιδ., ΛΑ 6, 1923, 13.

Α′ (Ἐνεργ.) ἐνισχύω, ἐνθαρρύνω, κάνω (κάποιον) δυνατὸ (Πβ. L-S, λ. *ἀνδρειόω*): *αἱ μὲν πέτρας εἰς τὸ τεῖχος ἀνέβαζον πρὸς τοὺς πολεμιστὰς τῶν Ρωμαίων καὶ ἠνδρείωναν αὐτοὺς καὶ ὠθοῦσαν αὐτοὺς πρὸς τὴν μάχην* Καναν. 77C· *παράγγειλε τὸν Ἰωσουα καὶ δυνάμωσέ τον καὶ ἄντρειωσέ τον ὅτι αὐτὸς νὰ ἀπεράσῃ ὄμπροστε στὸν λαὸ* Πεντ. Δευτ. III 28. Πβ. *ἀνανεῶ, -ώνω* Α1, *ἀναρριπίζω* 2, *ἀνασταίνω* 7, *ἀνατρέφω* Α2. **Β′** Μέσ. **1**) Παίρνω θάρρος, γίνομαι ἢ δείχνομαι ἀνδρεῖος (πβ. L-S, λ. *ἀνδρειόω,* Παθητ.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρειώνω* 1): *ἐσκότωσαν τὸν βασιλιὰ ὅσα καὶ ἂν ἀντρειωνέτον* Θρ. Κων/π. διάλ. 17. —Ἡ μτχ. παρκ.: (1α) ἀνδρεῖος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρειώνω,* μτχ. 1): *ἐκεῖ νὰ ἔβλεπες κορμιὰ καὶ νέους ἀνδρειωμένους* Διακρούσ. 90[27]· *πολεμούσασι μὲ τὴν καρδία ἀνδρωμένη* Θησ. Η′ [88[8]]· *ἕναν κοντάρι θαυμαστόν, φρικτόν, ἀνδρειωμένον* Ἰμπ. 345· (β) (προκ. γιὰ ἦθος) τολμηρός: *μὲ θάρρος εὐτολμότατον, μὲ ἦθος ἀνδρειωμένον* Φλώρ. 551. (2) (προκ. γιὰ ζῶα) ἰσχυρός, δυνατὸς (πβ. τὴν ἀρχ. καὶ τὴ σημερ. χρήση τοῦ ἐπιθ. *ἀνδρεῖος-ἀντρεῖος* προκ. γιὰ ζῶα, L-S, λ. *ἀνδρεῖος* II 2 καὶ ΙΛ, λ. *ἀντρεῖος* 2): *νὰ δράμῃ ἄλογον καλόν, ἀνδρειωμένον* Γεωργηλ., Βελ. 55. (3) (προκ. γιὰ νίκη ἢ μάχη) ποὺ σχετίζεται μὲ ἐπίδειξη ἀνδρείας (Πβ. Χρον. Γαλαξ., Σάθ., 197): *νικᾶται νίκην φοβεράν, ἀλλὰ ἀνδρειωμένην νίκην* Λίβ. Esc. 3230. **2**) Γίνομαι ἄντρας, μεγαλώνω (στὰ χρόνια) (Πβ. L-S, λ. *ἀνδρειόω,* Παθητ.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρειώνω* 4): *...τόσον ἠνδρειώθηκεν ὁποὺ ἐπ' ἀληθείας κανένας δὲν εὑρέθηκεν ὁποὺ νὰ πολεμήσῃ τοῦτον τὸν νέον Ἀχιλλὲ* Διγ. Ο 1256. Πβ. *ἀνδρειοῦμαι* 1. **3**) Αὐξάνομαι, πληθύνομαι, πληθαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρειώνω* 5): *ἀντρειώθηκαν τὰ νερά, ἐπλήθυναν πολλὰ* Πεντ. Γέν. VII 18.

ἀνδρεύω, βλ. *ἀνδρειεύω*.

Ἀνδριανοπολίτης ὁ· *Ἀντρανοπολίτης,* Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 1115.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Ἀδριανούπολη - Ἀνδριανόπολη* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτης*.

Ὁ κάτοικος τῆς Ἀδριανούπολης: *Ἤρθασιν γὰρ οἱ ἄρχοντες οἱ Ἀντρανοπολῖται* ὅ.π.

ἀνδριὰς ὁ, Διγ. (Mavr.) Gr. VII 51, Διγ. (Lambr.) Ο 22.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνδριάς*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Mavrogordato, Διγ. Gr. VII, σημ. στ. 3359.

1) Ψηλὸς (ἄνδρας), εὔσωμος σὰν ἀνδριάντας (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. b): *εἶχενε τέκνα θαυμαστά, γίγαντες, ἀνδριάντες* Διγ. Ο 22. **2**) Ἀνδρῶν (γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ma-

vrogordato, δ.π.): *ἔσωθεν δὲ τριώροφα ποιήσας ὑπερῶα, ἔχοντα ὕψος ἱκανόν, ὀρόφους παμποικίλους, ἀνδριάντας σταυροειδεῖς* (Grégoire, Byz. 6, 1931, 504, πρότ. ἐσφαλμ. *ταυροειδεῖς*· βλ. Ξυγγόπουλο, Λαογρ. 12, 1938-48, 553), *πεντακούβουκλα ξένα* Διγ. Gr. VII 51.

ἀνδρίζω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 341, Κρασοπ. (Λάμπρ.) 86, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3216, Καλλίμ. (Κριαρ.) 554, 1371, Ἱερακοσ. (Hercher) 510^{36}, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 248, VIII 112, Διγ. (Sath. - Legr.) Τρ. 2182, Διγ. (Καλ.) Α 911, 3182, Ἀχ. Σπαν. (Legr.) 38^{323-4}, Ἑρμον. (Legr.) Χ 288, Σ 294, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 382^{14}· *ἀδρίζω*, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 55^{14}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνδρίζω*. Ἡ λ. καὶ στὸν Πόντο μὲ διαφ. σημασ. (ΙΛ, λ. *ἀντρίζω*).

Α' Ἐνεργ. (προκ. γιὰ τὴν ἔκφραση τοῦ ματιοῦ) δυναμώνω, ἐνισχύω: *ἀναβιβάζεις πνεύματα, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνδρίζεις* Κρασοπ. 86. Συνών. *ἀναρριπίζω* 1. Πβ. *ἀνανεῶ, -ώνω* Α1, *ἀναρριπίζω* 2, *ἀνασταίνω* 7, *ἀνατρέφω* Α2. **Β'** Μέσ. **α**) Δείχνομαι σὰν ἄνδρας, δείχνω ἀνδρεία· τονώνομαι, ἐνισχύομαι ψυχικῶς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S): *νεώτεροί μου, ἀνδρίζεσθε, φαρία, μὴν κατοκνῆτε* Διγ. Α 311· — Ἡ μτχ. *ἠνδρισμένος* = ἀνδρεῖος, γενναῖος: *λεοντόψυχε Ἀχίλλη, ἠνδρισμένε παρὰ πάντας* Ἑρμον. Χ 288· **β**) (προκ. γιὰ τὸν ἱέρακα) παίρνω θάρρος: *ἀκούων γὰρ ὁ ἱέραξ τῆς φωνῆς σου, ἥν ἐξ ἔθους ἔγνω, τοσοῦτον ἀνδρίζεται, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἀετὸν φοβεῖται, τὸν τοὺς ἱέρακας ἐσθίοντα* Ἱερακοσ. 510^{36}. Πβ. *ἀνδρειώνω* Β1, μτχ. (2).

ἀνδρικά, ἐπίρρ., Μαρκάδ. (Legr.) 628.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνδρικός*.

Ὅπως φέρεται ὁ ἄνδρας, μὲ τρόπο ἀνδρικό: *καὶ τῶν ἐχθρῶν του ἀνδρικὰ τὰ αἵματα νὰ χύση* δ.π.

ἀνδρικάτος, ἐπίθ., Ἀχέλ. (Pern.) 706.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνδρικὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*.

Ὅπως ταιριάζει σὲ ἄνδρα: *νά 'ν' ὁ πόλεμος μέγας καὶ ἀνδρικάτος* δ.π.

ἀνδρίκειος, ἐπίθ., Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 118, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 356, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 169 ριβ', 183 ζ', Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [1291], Μαρκάδ. (Legr.) 297.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνδρικὸς* μὲ ἐπίδρ. τοῦ ἐπιθ. *γυναικεῖος-γυναίκειος* (Γεωργακ., Ἀφ. Ἀμ. 424· πβ. ὅμως καὶ Meyer, NS III 76 καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *-ίκιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρίκειος*).

Ποὺ ἀνήκει, ταιριάζει σὲ ἄνδρα: *ἡ μεγαλοψυχία ἀντρίκειες ἔχει πράξες* Φαλιέρ, Λόγ. 356· *Περὶ στολῆς ἀνδρίκειας ὅτι δὲν τὴν φορεῖ γυναίκα* Βακτ. ἀρχιερ. 183 ζ. Φρ. *ἀνδρίκεια φύση* = οἱ ἄνδρες: *ποιὰ νὰ βρέθηκε ψυχὴ ἀφ' τὴν ἀνδρίκειαν φύσην θεωρώντας τέτοιες εὐμορφιὲς νὰ μὴ τὲς ἀγαπήση;* Γεωργηλ., Θαν. 118.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ. = φορέματα ἀνδρικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντρίκειος* Β2): *Σὰν μ' ἤβλεπε πρωτύτερα μ' ἀνδρίκεια φορεμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1291].

ἀνδρικός, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 530^{3}, 532^{15}, Ἐκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) $16^{1,11}$, 17^{2}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 530^{14}, Διγ. (Sath. - Legr.) Τρ. 1617, 1957, 2249, 2852, Διγ. (Καλ.) Α 2961, 4057, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 1934, 2150, 2762, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 555, 972, Θησ. (Foll.) Ι 98, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [209], Δωρ. Μον. (Buchon) XXXIX, XLI, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 377^{12}, 400^{23}. *ἀντρικός*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3219, 3226, 3856, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXII 5.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνδρικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντρικός*).

1) Ποὺ ἔχει σχέση μὲ ἄνδρα (Ἡ σημασ. ἀρχ., ΙΛ στὴ λ. Ι 1): *τοῦ συναφθῆναι... ἀνδρὶ... ὅτι οὐ δύναται πλέον βαστάξαι τὴν στέρησιν τὴν ἀνδρικὴν* Ἑλλην. νόμ. 530^{14}. Συνών. *ἀνδρῷος*. **2α**) (Προκ. γιὰ ἄνδρα) γενναῖος, ἀνδρεῖος (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Κατσαΐτη, Κριαρ., Ἰφιγ. Β' 130): *ἄνδρα σε ἀνδρικότατον ὁποὺ νικᾶς τοὺς πάντας* Διγ. Α 2961· **β**) (προκ. γιὰ γέρο) θαλερός: *γέρον ἀνδρικώτατε* Διγ. Τρ. 2249· **γ**) (προκ. γιὰ πόλη) γενναῖος: *καὶ πόλιν ἤγειρε καλήν, ἀνδρικωτάτην* Βίος Ἀλ. 2762· **δ**) (προκ. γιὰ ζῶα): ἰσχυρός, δυνατός: *Ἄλλης οὖν ἐπιβάντες γῆς εὑρήσομεν ῥαδίως ἵππους ἀνδρικωτέρους τε καὶ φιλανθρωποτέρους* Βίος Ἀλ. 2150.

ἀνδρικῶς, ἐπίρρ., Διγ. (Mavr.) Gr. VII 5, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2694, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 498, 907.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀνδρικῶς*.

Μὲ ἀνδρεία: *μετὰ τὸ πάσας ἀνδρικῶς τὰς ἄκρας ὑποτάξαι* Διγ. Gr. VII 5· *πολλοὺς πολέμους νικήσας ἀνδρικώτατα* Βίος Ἀλ. 907.

ἀνδρίστικα, ἐπίρρ,. βλ. *ἀντρίστικα*.

ἀνδροαρμώνω ἢ **ἀνδρομώνω**· *ἀντρομιώνω*, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 378 (χφ., ἔκδ. *ἀντρομνιώσης*· παράλλ. χωρίο Δεφ. *παντρέψης*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνδρας* καὶ τὸ *ἁρμώνω* ἢ *ὁρμώνω* (ΙΛ, λ. *ἁρμώνω*).

Παντρεύω (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. τὸ σημερ. κυπρ. *ἁρμάζω* ⟨ *ἁρμόζω—ἁρμασιὰ* = παντρεύω-γάμος· πιθ. ἄσχ. τὸ *ἀνδροδμής*· «ὕπανδρος γυνὴ» τοῦ Ἡσυχ.): *στενέψου ἀπὸ τὸ ἔχει σου νὰ τὲς ἀντρομιώσης* ὅ.π.

ἀνδροαμώνω, βλ. *ἀνδροαρμώνω*.

ἀνδροβόρος, ἐπίθ.· *ἀνδροβορός*, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1474, Διγ. (Καλ.) Α 2340.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ τὸ *βιβρώσκω*. Ἡ λ. καὶ στὸν Κόιντο Σμυρναῖο καὶ Παλατ. Ἀνθολ. Γιὰ τὸν παρατον. βλ. Χατζιδ., Einl. 435 καὶ ΜΝΕ Β' 158.

Ποὺ ἐξολοθρεύει τοὺς ἄνδρες, ποὺ ἔχει σκοτώσει πολλούς: *ὁ θαυμαστὸς ἀνδροβορὸς Ἀκρίτης ὁ γενναῖος, ὅν ἐβοήθησαν πολλὰ αἱ ἄκραι τῆς Συρίας* Διγ. Α 2340.—Πβ. *ἀνδροδιώκτης*.

ἀνδρόγενο τό, βλ. *ἀνδρόγυνο*.

ἀνδρογυναικόπαιδα τά, Δούκ. (Grecu) 399^{16}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνδρας* καὶ *γυναικόπαιδα*.

Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ (ὡς σύνολο): *ἐν τῇ τῶν Μαγγάνων μονῇ τουρκοκαλόγηροι, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις ἀνδρογυναικόπαιδα Τούρκων* ὅ.π.

ἀνδρόγυνον τό, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 113^{3}, 121^{25}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 535^{23}, Βέλθ. (Κριαρ.) 970, Ὡροσκ. (Λάμπρ.) 38^{15}, 42^{19}, 45^{26}, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 31, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 5, Ἰμπ. (Κριαρ.) 39, Σαχλ. Α' (Wagn.) ΡΜ 337, Ἰμπ. (Legr.) 37, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 277, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 233, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 366^{21}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.)

176, 179, 181, Διγ. (Lambr.) Ο 508· *ἀνδρόγενο*, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 192· *ἀνδρόυνο*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 376^{14}· *ἀντρόγυνο(ν)*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) $113^{9,14,21,26}$, 260^{12}, 364^{13}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5967, 7974, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 3276, Ἀπολλών. (Janss.) 525, 818, Σαχλ. (Vitti) Ν 393, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 472, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 28, Κατζ. (Πολ. Λ.) Πρόλ. 18, Πανώρ. (Κριαρ.) Δ' 382, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 6, 337, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 39, Β' 664, Ε' 1511, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' 132, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 582, Ἆσμα πολ. (Ψιλ.) 359· *ἀντρόγενο*, Γύπ. (Κριαρ.) Δ' 326, Θυσ. (Μέγ.²) 385· *ἀντρόυνο*, Πανώρ. (Κριαρ.) Ε' 372, Θυσ. (Μέγ.²) 1143, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 555.

Πιθ. νεώτερη σύνθ. ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνδρας καὶ γυνή*>*γυναίκα* (ἂν ὄχι ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀνδρόγυνον*). Ἡ λ. στὸ οὐδ. δηλώνοντας ἄνδρα καὶ γυναίκα (ὄχι ὅμως σὲ συζυγικὸ δεσμὸ) καὶ στὸν Παλλάδιο, Βίος Ἰωάνν. Χρυσοστ. (P.G. 47, 47)· βλ. καὶ Lampe, Lex.· καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *ἀντρόγυνο*).

Ἡ γυναίκα καὶ ὁ ἄντρας σὲ συζυγικὸ δεσμὸ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex., λ. *ἀνδρόγυνος*): *ἀγαπημένο ἀντρόγυνο ἦτονε πλιὰ παρ' ἄλλο* Ἐρωτόκρ. Α' 39· *Πόση χαρὰ τ' ἀντρόγενο ἐπήραμεν ἀντάμι ὄντα μᾶς εἶπεν ὁ Θεὸς τὸ πῶς σὲ θέλω κάμει* Θυσ. 385.

ἀνδρογύνως, ἐπίρρ.· *ἀνδρόγυνως*, Ταμυρλ. (Wagn.) 59.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνδρόγυνος*. Ἡ λ. καὶ παλαιότ. μεσν. (βλ. Lampe, Lex.). Ὁ ἀναβιβ. τοῦ τόνου ἀπὸ μετρ. ἀν.

Σὰ νὰ εἶναι κανεὶς καὶ ἄνδρας καὶ γυναίκα: *καὶ ὡς παρθένας δὲ αὐτὰς ἐμίαινον δονοῦντες καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτὰς ἀνδρόγυνως ἐχρῶντο* ὅ.π.

ἀνδροδιώκτης, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6564.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ τὸ μτγν. οὐσ. *διώκτης*.

Ποὺ καταδιώκει, ποὺ ἐξολοθρεύει τοὺς ἄνδρες: *καὶ πάντη περιέτρεχεν ἀνδροδιώκτης Ἄρης* ὅ.π.—Πβ. *ἀνδροβόρος*.

ἀνδροκάρδιος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ). Ι γ' 12, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1271, 1705.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ *καρδία*.

Γενναῖος, ἀνδρεῖος: *παράστημα ψυχῆς ἀνδροκαρδίου* Μανασσ., Χρον. 1705· *ἀνδροκαρδίοις συμβολαῖς τὰς φάλαγγας ῥηγνύντες* Μανασσ., Χρον. 1271.—Συνών. *ἄνδρας* 2, *ἀνδρικὸς* 2α.

ἀνδρολαλία ἡ, βλ. *ἀδρολαλία*.

ἀνδρομανία ἡ· *ἀνδρομανιά*, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 816.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ *μανία*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Γρηγ. Ναζιανζ. (Lampe, Lex.).

Ἀρσενοκοιτία (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Γρηγ. Ναζιανζ., Lampe, Lex. καὶ Sophocl.): *πορνειές, μοιχειές, ἀνδρομανιές, κλεψιές, ἀνδροκτασίες* ὅ.π.

ἀνδρομώνω, βλ. *ἀνδροα(ρ)μώνω*.

ἀνδρόνους, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5704.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ *νοῦς*.

Ποὺ ἔχει ἀνδρικὸ φρόνημα, συνετός: *καρτερικός, ἀνδρόσπλαγχνος, εὐκάρδιος, ἀνδρόνους* ὅ.π.—Πβ. *ἀγαθογνώμων*.

ἀνδρόσπλαγχνος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5704.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ *σπλάγχνον*.

Ποὺ ἔχει ἀνδρικὴ ψυχή· φιλεύσπλαχνος: *καρτερικός, ἀνδρόσπλαγχνος, εὐκάρδιος, ἀνδρόνους* ὅ.π.

ἀνδροτοξότης ὁ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Δ' 382.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ *τοξότης*.

(Προκ. γιὰ τὸν Ἔρωτα) ποὺ τοξεύει, πληγώνει τοὺς ἀνθρώπους: *Βεβλημένος γὰρ καὶ Πολύφημος πάλαι τὸ στέρνον ἐξ Ἔρωτος ἀνδροτοξότου* ὅ.π.

ἀνδρότουβον, βλ. *ἀπτρότουβον*.

ἀνδρόυνο τό, βλ. *ἀνδρόγυνο*.

ἀνδροφθαρσία ἡ, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 63.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνὴρ* καὶ τὸ μεσν. οὐσ. *φθάρσις* (γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. Δημητράκ.). Πβ. τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνδροφθόρος*.

Φθορά, θάνατος ἀνδρῶν: *εἰς τὰς δύο στρατείας μέγας λοιμὸς ἐγίνετον πολλῆς ἀνδροφθαρσίας* ὅ.π.

ἀνδρωμένα, ἐπίρρ., βλ. *ἀνδρειωμένα*.

ἀνδρωμένος, μτχ., βλ. *ἀνδρειώνω*.

ἀνδρῷος, ἐπίθ., Ἑρμον. (Legr.) Ω 308.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνδρῷος*.

Ἀνδρικός: *ὅταν δ' ἔλθῃ πρὸς τὴν ἥβην, τὴν ποθούμενην ἀνδρῴαν φύσιν, τὴν τελείαν λέγω* ὅ.π.

ἀνέ, σύνδ., βλ. *ἀνέν*.

ἀνέβα τό, βλ. *ἀνάβα*.

ἀνεβάζω, Σπαν. (Hanna) Α 537, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 708, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 900, 8182, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 1472, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 232, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2335, Λίβ. (Wagn.) Ν 2064, 2182, Καναν. (P.G. 156) 77 C, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 572, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VII 30, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 708, Πεντ. (Hess.) Γέν. VIII 20, XXII 2, 13, XXXVII 28, XLVI 4, L 24, 25, Ἐξ. III 8, 17, XXIV 5, XXX 9, XXXII 4, 6, XXXIII 12, XL 29, Λευιτ. XI 3, Ἀρ. XXIII 14, Δευτ. XIV 6, 7, XX 1, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 51^{5}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 105^{5}, 129^{18}, 192^{15}, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἀφ. 74, Α' 448, 600, Δ' 328, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 6, 29, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 372^{29}, Στάθ. (Σάθ.) Β' 118, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 66, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 178 ρξγ', Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [927], Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 21, Ἰντ. δ' 144, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 28, Β' 414, 434, Γ' 64, 271, Δ' 333, Ε' 242, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 214^{23}, 264^{30}, 489^{10}, 516^{25}, 535^{23}, 537^{2}· *'νεβάζω*, Ἰων. (Hess.) 215^{7}, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 417, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) Εἰσαγ. 59· *ἀναβάζω*, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 966, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1229, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 23, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 21, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XII 13, XIV 7, XXVIII 61, Ρίμ. θαν. (Κακ.) γ' 139· *ἀνηβάζω*, Βέλθ. (Κριαρ.) 634, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 900, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1558, 3002, Διγ. (Lambr.) Ο 535.

'Από τὸ ἀρχ. *ἀναβιβάζω*. Γιὰ τὸν τ. *ἀναβάζω* βλ. Χατζιδ., Einleit. 153, καὶ τὸν τ. *ἀνηβάζω* βλ. Κουκ., 'Αθ. 43, 1931, 69.

1α[1]) ἀνεβάζω, μεταφέρω (σὲ ὑψηλότερο μέρος) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τὸ φλάμουρον ἀνήβασαν εἰς τὸν γουλὰν ἀπάνω* Χρον. Τόκκων 3002· *ἀνέβασε τέτοιες φρικτὲς λουμπάρδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 214[23]· *τοὺς τσαουσάδες ἔστειλε νὰ πᾶσι νὰ τοὺς βιάζουν στὰ ὄρη νά τσ' ἀμπώθουσι κι' ἀλλοῦ νὰ τσ' ἀνεβάζουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 264[30]· *τὴν Σάραν γδύνουν σύντομα, στὸ στρῶμα ἀνεβάζουν* Χούμνου, Π.Δ. VII 30· *ὡς ἦτο πρῶτα τὸ παιδὶ στὸ θρόνο ν' ἀνεβάσου* Ζήν. Β' 434· *εἰς τσῆ σβίγας μου* (μιλεῖ ἡ Τύχη) *τὸ ψῆλος τσί ἀνεβάζω* Φορτουν. Πρόλ. 21· *εἰς τσ' ὀρανοὺς συχνότατα τὸ νοῦν ἀνέβαζέ μου* 'Ερωφ. 'Αφ. 74· *ἀνέβασες ἀπὸ βόθρον ζωές μου* 'Ιων. 215[7]· *εἰς ὕψος ἀνεβάζουν με καὶ πρῶτον εὐφημίζουν* Λίβ. Ν 2064· συνών. *ἀνακομίζω* 2· πβ. *ἀναβαστῶ* Α, *ἀναφέρω* Α4· **α**[2]) μεταφέρω στὸ καλύτερο: *νὰ τὸν ἀνεβάσω ἀπὸ τὴν ἠγῆ ἐκείνη πρὸς ἠγῆ καλὴ καὶ φαρδειὰ* Πεντ. 'Εξ. III 8· **α**[3]) ἀνεβάζω στὸ βωμό, προσφέρω (κάτι) ὡς θυσία (πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀναβαίνω* Β5): *ἐπῆρεν τὸ κριάρι καὶ ἀνέβασέ το γιὰ ὁλοκαύτωμα* Πεντ. Γέν. XXII 13· *νὰ ἀναβάσης τὰ ὁλοκαυτώματά σου* Πεντ. Δευτ. XII 13· **β**) κάνω (κάτι) νὰ ἀνεβῆ: *ὁ πόλεμος ὁ φλογερὸς τὴ χώρα ν' ἀφανίζη* (παραλ. 1 στ.) *καὶ νὰ πετᾷ τὰ χώματα, σωροὺς νὰ τ' ἀνεβάζη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 535[23]. **2**) «'Ανεβάζω» στὸ στόμα, κάνω νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ στόμα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β3): *πᾶν ὁποὺ ὁπλίζει... ἀνεβάζει μαρούγασμα* (=μυρηκασμὸ) *εἰς τὸ χτῆνο* Πεντ. Λευιτ. XI 3. **3α**) Φέρνω (στὸ νοῦ μου): *Καὶ ἐγὼ ἀνέβασα θυμόν· λέγω· ἂς τὸν γυρίσουν* Λόγ. παρηγ. Ο 708· συνών. *ἀναβάλλω* 2, *ἀναθυμοῦμαι* 2α, *ἀναμνιάζω* 2, *ἀνανοῶ*· πβ. *ἀναβιβάζω* 4 καὶ 4Φρ., *ἀναβολεύω*, *ἀνεβαίνω* 1δ· **β**) (ὑποκ. ὁ νοῦς, ὁ λογισμὸς) σκέπτομαι (κάτι) (Πβ. τὸ νεοελλ. *κατεβάζει τὸ μυαλό μου*): *ὁ λογισμὸς ἀνέβαζε νὰ γράψω τίτοιες λέξεις* Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 572· *Ποίαν ἀξιοτίμητον αὐτὸν γραφὴν νὰ γράψω, ὑψηλότατον ἔπαινος ὁ νοῦς μου ν' ἀναβάση;* 'Αργυρ., Βάρν. Κ 21. Πβ. *ἀναβιβάζω* 4, Φρ., *σεβάζω*. **4**) (Μὲ ἀντικ. πρόσ.) ὑψώνω τιμώντας ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *τὸν ἀνεβάζει σ' ἄμετρη καλοριζικιὰ* 'Ερωφ. Α' 448. Πβ. *ἀναβιβάζω* 1α, *ἀναβιβάζω* 1β, *ἀνάγω* 1α, *ἀνεβαίνω* 7. **5**) (Προκ. γιὰ χρηματ. ποσὸ) αὐξάνω (μτβ.) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *ἐμάζωξε τοὺς γιανιτσάρους... καὶ τὴν πληρωμή τους τῶνε ἀνέβασε* Χρον. σουλτ. 51[5]· *περὶ προπετοῦς ἀνθρώπου ὁποὺ ἀνεβάζει ἀλλουνοῦ πραγματείαν ἢ τὴν κατεβάζει διὰ νὰ τήνε πάρη* Βακτ. ἀρχιερ. 178. Πβ. *ἀβγατίζω* Α1, *ἀναβιβάζω* 2, 3, *ἀνεβαίνω* 9α.—Πβ. *ἀναβιβάζω*.

ἀνεβαίνω, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 404, 455, 698, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 34, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 131, 261, III 335 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 340c (χφ. V) (κριτ. ὑπ.), 344α (χφ. H) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5803, 6562, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) Β 300, Διγ. (Καλ.) Esc. 1397, Διγ. (Καλ.) Α 104, 120, 2275, Βέλθ. (Κριαρ.), 491, 1139, 1144, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 168, Πανάρ. (Λαμψ.) 77[2], Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) 109, 'Απολλών. (Wagn.) 543, 'Απολλών. (Janss.) 663, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 931, 1061, Λίβ. (Lamb.) Sc. 3167, Esc. 2044, 2132, 2780, 3044, Ν 167, Λίβ. (Wagn.) Ν 1401, 'Αχιλλ. (Haag) L 270, 'Αχιλλ. (Hess.) L 250, Ν 1403, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 275, Χρον. Τόκκων (Schirò) 3004, 3119, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 10[13], Θησ. (Βεν.) Β' [43[5]], Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VII 31, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 7[39], Ριμ. Βελ. (Wagn.) 237, Βουστρ. (Σάθ.) 502, 526, Γαδ. διήγ. ('Αλεξ. Λ.) 142, 438, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 63, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. (Bǎn.) 151,[11] 156[25], Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 385, "Εκθ. χρον. (Lambr.) 44[14,19], 'Απόκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 35, 37, Πικατ. (Κριαρ.) 113, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 69, 77, 145, Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) V 234, Πεντ. (Hess.) Γέν. II 6, XIII 1, XIX 15, XXXI 10, XLI 5, XLIV 34, 'Εξ. II 23, XXXII 30, XXXIII 5, 'Αρ. IX 17, 21, X 11, XXVII 12, Δευτ. I 4, IX 9, XVII 8, XXV 7, XXIX 22, 'Αχέλ. (Pern.) 692, 1766, 2111, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 8[3], 101[4], 102[7], 122[3], 'Ιστ.

πολιτ. (Βόνν.) 46[6], 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 113[8], Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 247, Γ' 480, Ε' 25, 410, Πανώρ. (Κριαρ.) Δ' 351, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Γ' 341, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 3, 179· IV 5, 102· 5, 106, Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 178, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1964, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 314[26], 361[27], 379[25], 387[4], 'Ερωτόκρ. (Ξανθ). Α' 2119, Β' 2304, Γ' 398, Εὐγέν. (Vitti) 1374, Στάθ. (Σάθ.) 'Ιντ. β' 116, Γ 49, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Δ' 135, Διήγ. ὡραιότ. ('Ασωπ. Εἰρ.) 151, Λίμπον. (Legr.) 370, 511, Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 49, 53, Ζήν. (Σάθ.) Δ' 136, 294, 361, Ε' 25, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 511, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 155[18], 166[24], 170[20], 183[16], 200[7], 255[20], 281[11], 292[8], 304[21], 316[4], 386[13], 420[7], 430[16], 489[19], 555[19], 579[18], Διακρούσ. (Ξηρ.) 94[4], 96[25]· *'νεβαίνω,* 'Ανακάλ. (Κριαρ.) 28, Μαχ. (Dawk.) 8[11], 36[10], 46[36], 152[27], 186[20], 204[22], 206[6], 324[3], 326[29], 338[33], 410[6], 414[26], 444[17], 548[27], 550[27], 554[11], 582[11], 584[15], Βουστρ. (Σάθ.) 418, Διήγ. ὡραιότ. ('Ασωπ. Εἰρ.) 899, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 176[14]· *ἀναβαίνω,* Σπαν. (Hanna) Α 592, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 192, 358, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 424, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 333, 'Ιατροσ. (Legr.) 19[49], 'Ιερακοσ. (Hercher) 381[32], Κυνοσ. (Hercher) 597[4], Λίβ. (Lamb.) Sc. 439, "Εκθ. χρον. (Lambr.) 79[18], Πεντ. (Hess.) Δευτ. IX 23, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 137· *'ναβαίνω,* 'Αλφ. (Mor.) IV 74· *ἀνηβαίνω,* Πρόδρ. (Hess.-Pern.) III 340 c (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Διγ. (Hess.) Esc. 1077, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 5372, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2503, 3284, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Legr.) 1004, Θησ. (Βεν.) Ζ' [129[7]], ΙΑ' [26[5]]· *'νηβαίνω,* Διγ. (Lambr.) Ο 58, 1896, 2725.

Τὸ ἀρχ. *ἀναβαίνω*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνηβαίνω* βλ. Χατζιδ., Einleit. 65, ΜΝΕ Α' 33, 187 καὶ 'Αθ. 20, 1908, 574, καθὼς καὶ Κουκ., 'Αθ. 43, 1931, 69. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) 'Ανεβαίνω (κάπου) ('Η σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἐσίμωσε τοῦ παλατιοῦ, ἀνέβηκε τὴ σκάλα* 'Ερωτόκρ. Α' 2119· *καὶ τότε ἀποσκαλώσαμεν καὶ ἀνέβημαν τὸ βράχος* Λίβ. Esc. 2780· *ἄρχισαν ν' ἀνηβαίνουν τὸ ἀνήβα τοῦ Μακρυπλαγίου* Χρον. Μορ. Ρ 5372· *Εὐθὺς τ' ἀνέβην, ὥρμησα καὶ τὴν τροφὴν ὠρέχθην* 'Απόκοπ. 35· *Κατζοῦρμπο, ἂς ἔβγωμε ἀπὸ δῶ μάνητα πλιὸ μὴν πάρω κι' ἀνέβω ἀπάνω σπίτι τση καὶ πιάσω καὶ τὴ γδάρω* Κατζ. Γ' 480· *δὲν ἀνέβηκα εἰς ἄλογο* Διγ. "Ανδρ. 379[15]· *τὴν ὄρθωσιν, τὸ δύσφορον ν' ἀνάβω τῆς ὀδύνης* Λόγ. παρηγ. Ο 424· *τοῦ πόνου τὸ ἀνώφορον ἤρξου, ψυχή, ἀναβαίνειν* Γλυκᾶ, Στ. 192. Συνών. *ἀνάγω* 1β. Πβ. *ἀνατρέχω* 2. Φρ. (α) *ἀνεβαίνω στὴ μπερλίνα*=διακωμωδοῦμαι (πβ. καὶ *μπαίνω στὴ μπερλίνα* Κατζ. Α' 362): *θὲ νὰ σὲ κάμω ν' ἀνεβῆς σήμερο στὴ μπερλίνα* Κατζ. Ε' 410· (β) *ἀνεβαίνω στὸν κόσμο* (ἐνν. ἀπὸ τὸν "Αδη)· *"Εχεις ἐλπίδα, λέγε μου, στὸν κόσμον πλέον ν' ἀνέβης;* Πικατ. 113· **β**) ὑψώνομαι: *ἂν ἔχη ὡς ὄρος ἀναβῆν, ὡς κέδρος ἀνυψῶσαι, χαλάσειν ἔχει ὀψέποτε, κατακλιθῆν καὶ πέσειν* Γλυκᾶ, Στ. 358· **γ**) ἀνεβαίνω (μὲ κατεύθυνση πρὸς τὸ Θεὸ) (Πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀναβαίνω* Β 6b): *πιστεύω καὶ τὸ δίκιο μου εἰς τὸ Θεὸ ν' ἀνέβη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 555[19]· *'Εσεῖς ἐφταίξετε φταίσιμο μεγάλο καὶ τώρα θὰ ἀνέβω πρὸς τὸν Κύριο ἂν τύχη νὰ συμπαθήσω γιὰ τὸ φταίσιμό σας* Πεντ. 'Εξ. XXXII 30· **δ**) ἀνεβαίνω (μὲ κατεύθυνση πρὸς τὴν καρδιά, τὸ νοῦ, κλπ.) ('Η χρ. ἤδη μτγν., L-S, λ. *ἀναβαίνω* III b καὶ Lampe, Lex, λ. *ἀναβαίνω* II B): *ἀναβαίνουσι καπνοὶ δριμύτατοι εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν καὶ ὑπὸ τούτου ἀλγοῦσιν* 'Ιερακοσ. 381[32]· *μέρεμνα γὰρ ἐρωτικὴ τὸν νοῦν μου οὐκ ἀνέβη* Λίβ. Esc. 2132· *Τοῦτά 'πασιν οἱ ἐπαοιδοί, λέγω οἱ ἀστρολόγοι, κ' εἰς τοῦ ρηγὸς τὴν φρόνησιν ἐνήβαιναν οἱ λόγοι* Διγ. Ο 58· *ὡς ὅταν ἐτελείωνα μιὰ λέξιν τε καὶ ἄλλην καὶ ἄλλες ἀνηβαίνασιν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου* Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 1004· *κ' ἐμένα πλέο τρομάρα μ' ἀνέβαινε θωρώντας την καὶ ἤρχομου εἰς λιγωμάρα* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 234· *ἐκείνη ἀνέβην εἰς θυμὸν καὶ λέγει* Λόγ. παρηγ. L 698. Πβ. *ἀνεβάζω* 3α· **ε**) (ὑποκ. *φωνή, κραυγή,* κλπ.) ἀνεβαίνω: *ἔνθα σημαντηρίου φωνὴ οὐκ ἀναβαίνει* 'Ιατροσ. 19[49]· *ἀνέβην ἡ κραυγή τους πρὸς τὸν Θεὸ* Πεντ. 'Εξ. II 23· *μέσον Ρωμαίων καὶ Περσῶν ἄγριος*

θρους ἀνέβη Μανασσ., Χρον. 6562· ϛ) προέρχομαι (ἀπὸ χαμηλότερο χῶρο): ἡ πύρωσις ἀνέβαινε ἐκ τῶν σωληναρίων Διγ. Α 120.— Ἡ μτχ. ἀνεβασμένος ὅπως καὶ σήμ.: Ἀπανωθιὸν τῶν οὐρανῶν, δέσποιν', ἀνεβασμένη Σκλέντζα Ποιήμ. 7^{39}. Συνών. ἀνασπῶ ΙΙ 3, ἀνατέλλω Α3. **2**) (Μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ.) μπαίνω, εἰσχωρῶ, εἰσβάλλω, ἐπιτίθεμαι: Θωρῶ οἱ Τοῦρκοι 'νέβησαν εἰς τὴν ἁγίαν Πόλην καὶ τώρα ἀφανίζουσιν ἐμὲν καὶ τὸν λαόν μου Ἀνακάλ. 28· Τὰ τρὶς ἀλλάγια ἔδειραν καὶ ἀνέβησαν ὡς ἄνδρας Ἀχιλλ. Ο 275· οἱ δώδεκα ἀνέβησαν θαρρῶντες πρὸς ἐκεῖνον Ἀχιλλ. Ν 1403· ὅσοι κι' ἂν ἀνεβήκανε ὅλοι νεκροὶ ἀπομεῖνα Τζάνε, Κρ. πόλ. 316^{4}· Ἔκαναν λάκκους τρίγυρα ἂν τύχη ν' ἀνεβοῦσι (ἐνν. οἱ ἐχθροὶ) Τζάνε, Κρ. πόλ. 155^{13}. **3α**) Πηγαίνω, ἔρχομαι: Πάτερ, πετσὶν οὐδὲν ἔχω νὰ ἀνάβω νὰ ἀγοράσω Προδρ. ΙΙΙ 333· πάγιλος καὶ ὁ ποδεστὰς ἐνέβησαν εἰς τὴν Λευκωσίαν ζητώντα τοὺς μαντατοφόρους Μαχ. 206^{6}· ἐκεῖνος μὲν ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ κατέργου ἀνέβη εἰς τένδας, ἃς αὐτῷ προητοίμασαν Σφρ., Χρον. μ. 10^{13}· ὦ κοινὴ τοῦ γένους ψυχή, ποῦ ἀνέβης καὶ ἄφησες τὸ σῶμα ὡσὰν νενεκρωμένον καὶ ἀνενέργητον; Χίκα, Μονωδ. 178· Μέσα σ' ἐτοῦτ' ἀπόκρυφοι σ' ἄλλη μερὰ 'νεβῆκαν Ἀχέλ. 692· Ἀναβᾶτε καὶ κλερονομήσετε τὴν ἡγῆ ὅς ἔδωκα ἐσᾶς Πεντ. Δευτ. ΙΧ 23. Φρ. ἀνέβην (καὶ) ἐκατέβηκα=ἐπῆγα καὶ ἦρθα, ἐνδιαφέρθηκα, ἐπροσπάθησα: ἐξέβηκα ἐκ τὴν θάλασσαν, ἐπάτησα τὴν ἄμμον, ἀνέβην κ' ἐκατέβηκα νὰ ἰδῶ ἂν ἐκομπώθην Λίβ. Esc. 3044· ἀνέβην, ἐκατέβηκα νὰ παίζω τὸ σπαθίν μου Λίβ. Ρ 931. Πβ. ἀνατρέχω 1α· **β**) παρουσιάζομαι (Πβ. L-S, λ. ἀναβαίνω ΙΙ 3): ὄνταν ἐνέβην ὀμπρὸς τοῦ ἀμιράλλη εἶπεν του Μαχ. 410^{6}· ἀνέβησαν ἔμπροσθεν τοῦ ρηγὸς καὶ τῆς βουλῆς του καὶ ἀνάφεράν του τὴν μαντατοφορίαν τους Μαχ. 326^{29}· ἐκεῖνοι μόνον οἱ δώδεκα ἀνέβησαν θαρσουμένοι, ἐγλήγορα τὸν ἐχαιρετίσασιν κ' ἐπροσκυνήσασίν τον Ἀχιλλ. L 250· Καὶ ἀνέβην μέσον τους ὁ κούντης ντὲ Ρουχὰς Βουστρ. 526. **4**) Ἐπιβιβάζομαι (σὲ πλοῖο): ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Μαχ. 8^{11}· ἐνέβησαν ἀπάνω καὶ ἔποικαν ἄρμενα Βουστρ. 4^{18}· εἰς τὴν κοιλιὰν τοῦ καραβιοῦ ἀνέβηκεν ἡ κόρη Ἀπολλών. 663· εἰς τὸ καράβι τ' ἀφεντὸς Καπέλλου ἀνεβαίνει Τζάνε, Κρ. πόλ. 170^{20}. **5**) Φυτρώνω (Πβ. L-S Κων/νίδη, λ. ἀναβαίνω ΙΙΙ α): ἰδοὺ ἑφτὰ στάχα ἀνεβαίνουν εἰς καλάμι ἕνα, εὔρωστα καὶ καλὰ Πεντ. Γέν. XLI 5· νὰ μὴ φυτρώση καὶ νὰ μὴν ἀνέβη εἰς αὐτὴν πᾶν χορτάρι Πεντ. Δευτ. XXIX 22· τοῦτο δὲ ποιήσεις ἐπὶ δέκα ἡμέρας καὶ ἀναβήσεται ὁ ὄνυξ Κυνοσ. 597^{4}. Πβ. ἀνατέλλω Α2. **6**) Ἀνατέλλω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Θεοφ., Χρον., de Boor, 470^{11} καὶ σήμ.· βλ. καὶ Θαβώρ., Προσδιορ. ἥμερον. 95, καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): ὁ αὐγερινὸς ἀνέβην Πεντ. Γέν. XIX 15. **7**) Προάγομαι, τιμῶμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 5): Περὶ ἀπειθῶν κληρικῶν ὁποὺ δὲν πείθονται νὰ ἀναβοῦσιν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν Βακτ. ἀρχιερ. 137 νὰ ἐπαινοῦνται πανταχοῦ κ' εἰς δόξες ν' ἀνεβαίνουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 579^{12}· καὶ τώρα τὸ μειράκιον, τὸ σιχαντὸ τὸ ἔθνος, ἐνέβηκεν, ἐψήλωσεν, ἐγίνη αὐθέντης μέγας Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 490. Πβ. ἀνεβάζω 4. **8α**) (Προκ. γιὰ θάλασσα) φουσκώνω: Καὶ εἶπαν πὼς ἀνέβηκε ἡ θάλασσα παραπάνω Διήγ. ὡραιότ. 151· **β**) (προκ. ἐπίσης γιὰ θάλασσα) πλημμυρίζω: Ὡς ἦβγαλε, ἐρχίνησε ἡ θάλασσα κ' ἐνέβη ἀπάνω στὰ χωράφια καὶ πάλε ἐκατέβη Διήγ. ὡραιότ. 899· **γ**) (προκ. γιὰ φωτιὰ) δυναμώνω: Ὅσ' ἡ φωτιὰ ἀνεβαίνει καὶ τὸ νερὸ γυρεύγει πάντα νὰ κατεβαίνη Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 3, 179. **9α**) (Προκ. γιὰ χρηματ. ποσὸ) αὐξάνομαι, συμποσοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 7): ἡ προίκα του ἀνέβαινε ἑξήντα μυριάδας Διγ. Α 2275. Πβ. ἀναβιβάζω 5, ἀνεβάζω 5· **β**) (προκ. γιὰ μὴ ὑλικὰ πράγματα) αὐξάνομαι (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S, λ. ἀναβαίνω ΙΙ 8): ἀναβαίνει ὁ ἔπαινος, πληθύνετ' ἡ τιμή σου Σπαν. Α 592.

ἀνέβασμα τό, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 575, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 265^{6}.

Ἀπὸ τὸ ἀνεβαίνω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ νὰ ἀνεβαίνη κανείς, ἀνάβαση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): Καὶ μ' ὅλο ποὖ'το δύσκολη (ἐνν. ἡ μερὰ = τὸ μέρος), στ' ἀνέβασμα ἀντρειεύτη Ἐρωτόκρ. Γ' 575.—Πβ. ἀνάβα α, ἀνάβαση 1α, ἀναγωγὴ 2, ἀνεβασμός.—Ἡ λ. καὶ στὸ τοπων.: Τῆς Γριᾶς τ' ἀνέβασμα Τζάνε, Κρ. πόλ. 265^{6} (βλ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 594).

ἀνεβασμός ὁ, Πεντ. (Hess.) Γέν. XLVI 4.

Ἀπὸ τὸ ἀνεβάζω.

Ἀνέβασμα: ἐγὼ νὰ κατέβω μετὰ σὲν εἰς τὴν Αἴγυφτο καὶ ἐγὼ νὰ σὲ ἀνεβάσω ἀπατὰ ἀνεβασμὸ ὅ.π.—Πβ. ἀνάβα α, ἀνάβασις 1α, ἀνέβασμα.

ἀνέβατο, βλ. ἀναβατό.

ἀνέβατος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [318]· ἀνήβατος, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2128 (ἔκδ. -βευτος· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀνε- καὶ τὸ ἐπίθ. βατός. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. ἀνάβατος).

Ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν περπατήση, νὰ τὸν φτάση, ἀπρόσιτος (Πβ. ΙΛ, λ. ἄβατος 1β):... Τσ' ἐλπίδες μας ψηλὰ 'νεβάσετέ τες κ' εἰς τ' οὐρανοῦ τ' ἀνέβατα τὰ ὕψη ἠφέρετέ τες ὅ.π.—Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄνομ. (Σάρου, ΕΕΒΣ 19, 1949, 202).—Βλ. καὶ ἄβατος.

ἀνεβλάβομαι, Φαλιέρ. Ρίμ. (Ζώρ.) ΑΝ 314 (ἔκδ. ἐνεβλάβεται· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀνὰ καὶ τὸ βλάφτομαι - βλάβομαι.

Βλάπτομαι: Ὢ πόσο πρέπει πάσα εἷς τὸν κόσμον ν' ἀπαρνᾶται καὶ ὢ πόσον ἀνεβλάβεται πρὸς αὐτὸ τὸ φελᾶται! ὅ.π.

ἀνεβοκατεβάζω, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 222, 338, Ἱερόθ. Ἀββ. (Legr.) 335.

Ἀπὸ τὰ ρ. ἀνεβάζω καὶ κατεβάζω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ σύνθεση βλ. Κόντου, Γλωσσ. παρατηρ. 281 καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 478, καθὼς καὶ Ἀνδρ., Ἀφ. Τριαντ. 43-61.

Ἀνεβάζω καὶ κατεβάζω (ἐπανειλημμένα) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): Ἔσειε τὴν γῆν καὶ τὴν ἀνεβοκατέβαζε, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ τὴν βυθίση Ἱερόθ. Ἀββ. 335.

ἀνεβοκατεβαίνω, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 1047, 1060, 1070, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1, 1821, 2017, Β' 1065, 1529, 1579, Δ' 257, 1029, 1789, Ε' 63, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 40, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 199^{8}.

Ἀπὸ τὰ ρ. ἀνεβαίνω καὶ κατεβαίνω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ σύνθεση βλ. ἀνεβοκατεβάζω, ἐτυμ.

α) Ἀνεβαίνω καὶ κατεβαίνω (ἐπανειλημμένα): Τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα π' ἀνεβοκατεβαίνουν Ἐρωτόκρ. Α' 1· **β**) πηγαινοέρχομαι πάνω κάτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): Ἦρθε καὶ τοῦ Κυπρίδημου ἡ ὥρα π' ἀνιμένει (παραλ. 1 στ.)· μέσα στὸ φόρος δυὸ φορὲς ἀνεβοκατεβαίνει Ἐρωτόκρ. Β' 1529.

ἀνεγάλλιαση ἡ, βλ. ἀναγάλλιαση.

ἀνεγαλλιῶ, βλ. ἀναγαλλιῶ.

ἀνέγγιαχτος, ἐπίθ., βλ. ἄγγιχτος.

ἀνέγγιστος, ἐπίθ., Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345^{17}, Βησσ., Ἐπιστ. (Λάμπρ.) 21^{11}.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀν- καὶ τὸ ἐγγίζω. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. ἄγγιχτος).

α) Ἄθικτος, ἀπείρακτος, ἀνέπαφος (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, λ. ἄγγιχτος 1β): Θέλει δὲ καὶ ὁρίζει ὁ ἁγιώτατος πάπας, ἵνα τὰ μὲν διακόσια κατὰ μῆνα νὰ εἶναι διὰ τὰ τρία ἀ-

δέλφια ἐπίσης ἀνέγγιστα Βησσ., Ἐπιστ. 21[11]. Πβ. *ἄβλαφτος, ἄγγιχτος α, ἀκαινοτόμητος, ἀμάλακτος 1*· **β**) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀγγίξη κανεὶς (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, λ. *ἄγγιχτος 4*): *ἔθηκέ τα εἰς ἔντιμον καὶ ἀνέγγιστον τόπον* Παράφρ. Μανασσ. 345[17].

ἀνέγγιχτος, ἐπίθ., βλ. *ἄγγιχτος*.

ἀνέγγλυτος, ἐπίθ., βλ. *ἀνέγλυτος*.

ἀνεγγριμασῶ· *ἐνεγγριμασοῦσαν*, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 862, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀγγριομανοῦσαν*.

ἀνέγδικα, ἐπίρρ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 5, 198.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀνε-* καὶ τὸ *γδικῶ*.

Ἀτιμώρητα: *καὶ ἀνέγδικα πῶς ἄφτεις καὶ λαβρίζεις σ' ἀνέσβηστη φωτιά;* ὅ.π.

ἀνεγδίκιωτος, ἐπίθ., βλ. *ἀγδίκιωτος* καὶ Παροράματα β' τόμου τοῦ Λεξ. τούτου.

ἀνεγείρω, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2759, Φλώρ. (Κριαρ.) 356, 513, Δούκ. (Grecu) 119[18], Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 69, Χρον. Ἀθ. (Lambr.) 86[2].

Τὸ ἀρχ. *ἀνεγείρω*.

Α' (Ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀμτβ. μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ.) παρακινοῦμαι, ξεσηκώνομαι, μαζεύω τὶς δυνάμεις μου, κάνω κουράγιο (γιὰ κάτι) (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 2): *εἰς ὀργὴν γὰρ ἀνήγειρεν καὶ φθόνον ἡ ψυχή μου* Φλώρ. 356· *καρδία μου, ἀνεγέρθητ' εἰς βοήθειαν τῆς ὡραίας* Φλώρ. 513. **Β'** Ἐνεργ. μτβ. **1**) (Προκ. γιὰ χώματα) ὑψώνω, κάνω πρόχωμα: *φοβηθεὶς τοὺς ὑπεναντίους καὶ πυκνώσας τὰς τέντας τάφρον ἔσκαψε καὶ χώματα ἀνήγειρε* Δούκ. 119[18]. **2α**) (Προκ. γιὰ κτίσμα) κτίζω, οἰκοδομῶ (Ἡ σημασ. ἤδη στὴν Παλατ. Ἀνθολ., L-S στὴ λ. III· βλ. καὶ Beševl., Spätgr. spätlat. Inschr. 218, 1· 236, 1· 237, 1): *ἀνηγέρθη ἡ βρύσις τοῦ Ἐξεχώρου* Χρον. Ἀθ. 86[2]· *ἀνεγεῖραι ταύτῃ* (=τῇ Αἰγύπτῳ) *πόλιν μεγίστην* Βίος Ἀλ. 2759. Συνών. *ἀνακτίζω 2, ἀνασταίνω 2α*· **β**) (μεταφ.) (προκ. γιὰ τὸ οὐράνιο στερέωμα) δημιουργῶ: *κι' ἀνήγειρας* (ἐνν. σὺ Θεὲ) *τὸν οὐρανὸν καὶ πάντας τοὺς ἀστέρας* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 69.

ἀνεγελῶ, βλ. *ἀναγελῶ*.

ἀνεγκάζω, βλ. *ἀναγκάζω*.

ἀνεγκαλῶ· *ἀναγκαλῶ*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 127[8].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἐγκαλῶ*. Βλ. καὶ Κουκ. Ἀθ. 43, 1931, 75.

Καταμηνῶ: *ἐὰν ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναίκα ἀναγκαλῇ τὸν ἄνδραν της εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλὴν ἀποὺ δαρμὸν* ὅ.π.

ἀνέγκλητος I, ἐπίθ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 68[10], Βίος Ἀλ. (Reichm.) 362, 427, 3032.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνέγκλητος*.

1α) Ἀθῷος, ἄμεμπτος (πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): *ὡς οὖν ἀνέγκλητος λοιπόν, ἄφοβος ἔσο τοίνυν* Βίος Ἀλ. 362. Συνών. *ἀδόλωτος β, ἀκριμάτιστος, ἀμέριμνος δ, ἀναιτίατος β, ἀναμάρτητος γ*. Πβ. *ἀκαταζήτητος*· **β**) ποὺ δὲν προκαλεῖ βλάβη: *ἀνέγκλητον τὸ φάρμακον καὶ κάλλιστον ὑπάρχει* Βίος Ἀλ. 3032. **2**) (Δικαστ.) ἀπαλλαγμένος, δίχως ὑποχρέωση σὲ τρίτον (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): *καὶ ἀπότις ὀμόση, ἔνι ἀνέγκλητος ἀπὲ τὰ δέκα πέρπυρα* Ἀσσίζ. 68[10].

ἀνέγκλητος II, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 468, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνέγγλυτος*.

ἀνεγκωμιάζω, Ἑρμον. (Legr.) Ε 101.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἐγκωμιάζω*. Γιὰ τὴ σημασ. τῆς *ἀνὰ* βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 73 κέ.

Ἐγκωμιάζω, ἐξυμνῶ: *Ἐπαινεῖ γὰρ καὶ δοξάζει ἔν τε τῇ ζωῇ γὰρ τούτων, μετὰ θάνατον γὰρ πάλιν πρέπει δ' ἀνεγκωμιάζειν* ὅ.π.

ἀνέγλυκος, Ἀνακάλ. (Legr., Coll. de monum. 5) 73, ἐσφαλμ. ἀνάγν. ἀντὶ *ἀνέγλυτος*· βλ. *ἀνέγλυτος*.

ἀνέγλυτος, ἐπίθ., Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 73, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 27, Σαχλ. Β' (Wagner) PM 646, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 247, 250, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 335 (γὴ *ἀνέγλυτη*· χφ. *γιανέγλητη*· ἐκδ. ἐσφαλμ. *γῇ ἄν ἒ' γλυτή*· βλ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 278), Εὐγέν. (Vitti) 526, 1202, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 373, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 43· *ἀνέγγλυτος*, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 468.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἔκλυτος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἐγλύω*<*ἐκλύω*. Ὁ τ. *ἀνέγγλυτος* καὶ σὲ Κρ. συμβόλ. (Ξανθ.) 283 (ὅπου καὶ τ. *ἀνέκλυτος*). Πβ. καὶ *ἀνεκλύτωτος* (ἐτυμ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν παντρεύτηκε, ἀνύπαντρος, ἄγαμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὲς κόρες τὲς ἀνέγλυτες καὶ τὲς οἰκοκυράδες* Γεωργηλ., Θαν. 27· *Κι' ὡσὰν κοπέλα ἀνέγλυτη εἶχε τὴν παρθενιάν της* Εὐγέν. 1202· *ἀνέγλυτος προξενητὴς γιὰ λόγου του γυρεύει* Στάθ. Γ' 373. *Ὦ πόσοι* (ἐκδ. *Ὁπόσοι*) *μὲ τὰ ψέματα τὰ λόγια τους μιλοῦσι καὶ λέγουν τὶς ἀνέγγλυτες τὸ πῶς αὐτοὶ φιλοῦσι* Δεφ., Λόγ. 468.

ἀνεγλύτωτος, ἐπίθ., βλ. *ἀνεκλύτωτος*.

ἀνεγνοίασθος, ἐπίθ., βλ. *ἀνέγνοιαστος*.

ἀνέγνοιαστα, ἐπίρρ., Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 213, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 722, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 555, Ἐρωφ. (Ξανθ. Γ' 273.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνέγνοιαστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *ἄνοιαστα*).

Ἀμέριμνα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄνοιαστα 1*): *ἔτρωγα, ἔπινα καλά, ἀνέγνοιαστα ἐκοιμόμουν* Περὶ ξεν. Α 213.—Συνών. *ἀμερέμνου*.

ἀνέγνοιαστος, ἐπίθ., Ἀχέλ. (Pern.) 2337, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 135[27], Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 181, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 353[25], Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 727, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 406· *ἀνεγνοίαστος*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3013· *ἀνεγνοιάστος*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 205· *ἀνεγνοίασθος*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 409· *ἀνεννοίαστος*, Λίβ. (Μαυρ.) P 2076, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1854, Λίβ. (Wagn.) N 2209, 2694· *ἀνέννοιαστος*, Διγ. (Καλ.) Α 1524, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 46, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 4· *ἀνεννοίατος*, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1376.

Ὁ παλαιότερος τ. *ἀνεννοίαστος* ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἐννοιάζομαι*. Ὁ τ. *ἀνέγνοιαστος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ τ. *ἔγνοια* τοῦ οὐσ. *ἔννοια-ἔγνοια*. Ὁ τ. *ἀνεγνοιάστος* μὲ βιασμό. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄνοιαστος*).

Ἀμέριμνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄνοιαστος 1*): *ἀνέγνοιαστοι κι' ἀμέριμνοι εἶν' τοῦτοι, θυγατέρα* Ἐρωτόκρ. Α' 727· *ἄθλιβος, ἀνεννοίαστος, ποθοαμεριμνημένος* Λίβ. N 2209· *ὁ φόβος ἀνεννοίαστος δίχα τινὸς ἀνάγκης* Λίβ. P 2076.

ἀνέγνοιος, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α΄ 1962, 2139, Β΄ 811, Γ΄ 224, Δ΄ 619, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἀφ. 44, Δ΄ 504, Ἰντ. δ΄ 50.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ἔγνοια*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ρνέννοιος*).

Ἀμέριμνος, ἥσυχος, ξένοιαστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνέννοιος* 1): *...ὅποιος σὲ φτωχειὰ πολλὴ ἀναθραφῆ... ...πάντ' ἀνέγνοιος πορπατεῖ κι' ἂν τρώῃ κι' ἂν κοιμᾶται* Ἐρωτόκρ. Δ΄ 619· *Κ' ἐκεῖ ποὺ πάντα σὰν κερὰ ἀνέγνοια τὸν ἐθεώρει, ἐδὰ κλιτὰ καὶ ντροπιαστὰ τὸν ἤβλεπεν ἡ κόρη* Ἐρωτόκρ. Α΄ 2139.

ἀνεγνώθω, βλ. *ἀναγνώθω*.

ἀνεγνωρημένος, μτχ., Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [190].

Πλαστὴ πιθ. λ. ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνέγνωρος*, τ. πιθ. τοῦ *ἄγνωρος* (πβ. *ἀνεγνωριά*), μὲ ἐπίδρ. μτχ. σὲ *-ημένος*.

Ἀγνώριστος, ἀλλοιωμένος στὴν ὄψη: *Εἰς τὴν Ἀθήνα στράφηκε πολλὰ 'νεγνωρημένος κ' εἰς δουλοσύνη τοῦ Θησιοῦ* (ἔκδ. *Θησίου*) *ἐσέβη φοβισμένος* ὅ.π.—Πβ. *ἀγνώριμος* 1.

ἀνεγνωριὰ ἡ, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ΄ 1408.

Ἀπὸ τὸν τ. *ἀνέγνωρος* τοῦ ἐπιθ. *ἄγνωρος* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β΄ 227). Ἡ λ. καὶ στοῦ Βλαστοῦ, Συνών. 13.

Ἀχαριστία: *Καλλιὰ νὰ πάρω θάνατο μ' ὅλα μου τὰ φουσάτα παρὰ νὰ μπῶ στὰ γέρα μου 'ς τσ' ἀνεγνωριᾶς τὴ στράτα* ὅ.π.—Συνών. *ἀγνωσία* 2. Πβ. *ἀνεγνωριμιὰ* β, *ἀνεγνωρισία* β.

ἀνεγνωρίζω, βλ. *ἀναγνωρίζω*.

ἀνεγνωριμιὰ ἡ, Θησ. (Foll.) Ι 30, Φαλιέρ, Ρίμ. (Ζώρ.) L 183.

Ἀπὸ τὸν τ. *ἀνεγνώριμος* τοῦ ἐπιθ. *ἀγνώριμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ).

α) Ἀμάθεια: *Ἐπόση ἀνεγνωριμιὰ καὶ λίγη χρήση ἔχουν ὁπού διακρένου καὶ λαλοῦ αὐτὰ τὰ δὲν κατέχουν* Φαλιέρ, Ρίμ. L 183. Πβ. *ἀνεγνωρισία* α· **β**) ἀχαριστία: *...ἡ ἀθλία τους καρδιὰ* (ἐνν. τῶν ἀνδρῶν τους) *κ' ἡ ἀνεγνωριμιά τους, ποὺ δὲν μᾶς ἐκρατούσασιν ὅμοιες ὡσὰν ἐκείνους* Θησ. Ι 30. Πβ. *ἀνεγνωριά, ἀνεγνωρισία* β.

ἀνεγνώριμος, ἐπίθ., βλ. *ἀγνώριμος*.

ἀνεγνωρισία ἡ, Λίβ. (Lamb.) Esc. 445· *ἀνεγνωρισά*, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) ΑΝ 185.

Ἀπὸ τὸν τ. *ἀνεγνώριστος* τοῦ ἐπιθ. *ἀγνώριστος* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀγνωρισιά*).

α) Ἀμάθεια: *Ὢ πόσην ἀνεγνωρισιὰ καὶ λίγη χρήση ἔχουν ὁπού διακρίνουν καὶ λαλοῦν αὐτὰ τὰ δὲν κατέχουν* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 185. Πβ. *ἀνεγνωριμιὰ* α· **β**) ἀχαριστία: *...ἀπὸ ἀνεγνωρισίας μου τὴν εἶχα πρὸς ἐσέναν κατεφρονέθης ἀπ' ἐμοῦ, δέσποτα παντοκράτορ* ὅ.π. Συνών. *ἀγνωσία* 2. Πβ. *ἀνεγνωριά, ἀνεγνωριμιὰ* β.

ἀνεγνώριστα, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 472.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνεγνώριστος*.

Χωρὶς νὰ τὸ πάρῃ κανεὶς εἴδηση, κρυφὰ (Βλ. Παπαδ. Α., ΛΔ 2, 1940, 20): *ἀκτύπητ', ἀνεγνώριστα ἐτύφλωσαν τὸν ἥρων νὰ μὴ τὸ μάθουν οἱ πολλοὶ κ' ἐμποδιστῇ τὸ δράμα* ὅ.π.—Συνών. *ἄγνωστα* 1, *ἀγνώστως, ἄδηλα* 1, *ἀνόητα*.

ἀνεγνώριστον, τό, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1483.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀνεγνώριστος* ὡς οὐσ.

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ἄγνωστος (σὲ κάποιον): *τὸν ἀκόμη οὐκ ἐγνώρισες, οὐδὲ συνέτυχές τον* (παραλ. 2 στ.) *καὶ διὰ τὸ ἀνεγνώριστον τὸ ἐμὸν ὡς πρὸς ἐσέναν* ὅ.π.

ἀνεγνώριστος, ἐπίθ., βλ. *ἀγνώριστος*.

ἀνέγνωρος, ἐπίθ., βλ. *ἄγνωρος*.

ἀνέγνωστος, ἐπίθ., βλ. *ἄγνωστος*.

ἀνεγυρίζω, βλ. *ἀναγυρίζω*.

ἀνεδρία ἡ, βλ. *ἀνυδρία*.

ἀνεζητῶ, βλ. *ἀναζητῶ*.

ἀνεζῶ, βλ. *ἀναζῶ*.

ἀνεημαλιά· *ἀνεημαλιαῖς*, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 12, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνωμαλιές*.

ἀνεθάρρετα, ἐπίρρ., Συναδ., Χρον. (Πέννας) 60.

Ἀπὸ τὸν τ. *ἀνεθάρρετος* τοῦ ἐπιθ. *ἀθάρρετος* (ΙΛ, λ. *ἀθάρετος*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀθάρετα*).

Χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃ κανείς, ἀπροσδόκητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀθάρετα*): *Τὴν γυναῖκα μου,.. τὰ παιδιά μου,.. τὴν πατρίδα μου, ὁπού ἐστερήθηκα ἔτσι γρήγορα καί ἔξαφνα καὶ ἀνεθάρρετα καὶ ἀνέλπιστα* ὅ.π. — Πβ. *αἰφνίδια, αἰφνιδιοῦ, αἰφνιδῶς, ἀκαρτέρετα, ἀναπέλπιστα, ἀνέλπιστα*.

ἀνεῖ, σύνδ., βλ. *ἀνέν*.

ἀνείκαστος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. IV 57, 864, 1031, V 206, VI 655, VII 130, VIII 72, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2523, 3103, 3154, Διγ. (Καλ.) Α 4409, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 34^{177}, Ἰμπ. (Legr.) 270.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνείκαστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν φανταστῇ κάποιος, ἀφάνταστος, ὑπερβολικὸς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Δημητάκ. στὴ λ. 1 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *τὴν σὴν ἀνείκαστον ἰσχὺν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν* Διγ. Gr. VI 655· *τὸν ταύτῃ προξενήσαντα συμφορὰς ἀνεικάστους* Διγ. Gr. V 206· *ἀνδρεία ποῦ σου ἄπειρος, ἀνείκαστος ἡ τόλμη;* Διγ. Τρ. 3154. **2α**) Ποὺ δὲ γίνεται κατανοητὸς καὶ ἀντιληπτὸς μὲ τὴ φαντασία, ἀπαράμιλλος, ἀσύγκριτος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *πολὺς ὢν κλῆρος ἐν αὐτῷ καὶ ἀνείκαστος δόξα* Διγ. Gr. IV 57· *τίς τῶν ποδῶν ἐκώλυσε τὸν ἀνείκαστον δρόμον;* Διγ. Gr. VII 130· συνών. *ἀκατάληπτος* α· **β**) ἀπροσδιόριστος κατὰ τὸ πλῆθος, ἀνυπολόγιστος, ἀκαταμέτρητος, ἀπέραντος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *μεθ' ἑαυτοῦ παραλαβὼν ἀνείκαστόν τε πλῆθος* Διγ. Gr. IV 864· *δουκάτα δὲ ἀνείκαστα, δὲν ἦσαν μετρημένα* Ἰμπ. 270· *ἔχεις καὶ γὰρ ἐν τῷ στρατῷ ἐξόδους ἀνεικάστους* Διγ. Gr. IV 1031· *τὸ τοῦ στρατοῦ ἀνείκαστον ἐπεχείρουν χωρίσαι* Διγ. Gr. VIII 72· **γ**) ἀπροσδιόριστος κατὰ τὴ μορφὴ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ὢ σπανὲ ἀλίμονε, ἀθώρετε, ἀκτένιστε, ἀνείκαστε* Ἀκ. Σπαν. 34^{177}. — Πβ. *ἀνεξείκαστος*.

ἀνεικείμενος, Φυσιολ. (Zur.) XLVIII^{15}, βλ. *ἀντίκειμαι*.

ἀνειμένως, Ταμυρλ. (Wagn.) 64, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνημέρως*.

ἀνεῖ(ν), σύνδ., βλ. *ἀνέ(ν)*.

ἀνεκασάρω· *ἀνεκασάρῃ* (γ' πρόσ. ἑν. ὑποτ. ἐνεστ. ἢ ἀορ.) Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 747.

Κατὰ Ξανθουδίδη, Φορτουν., σ. 222, λ. *ἀνεκασάρῃ*, ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνεγκασάρης* = ὀξύθυμος, ποὺ σήμ. στὴ Σητεία. Πιθανότ. ἡ γνώμη τοῦ Δειν. ὅτι πρόκειται γιὰ ρ. σχετικὸ μὲ τὸ κυπρ. *ἀνακατσιῶ* = σιχαίνομαι, ἀηδιάζω καὶ τὸ κρητ. *ἀνακατώνομαι*· ὁ Δειν. παραβάλλει καὶ πρὸς τὸ ἐπίθ. *ἀνακατσιάρης* (ΙΛ). Βλ. καὶ Nourney, Lat. Ital. 49.

Ἐγροίκησά τηνε κ' ἐγὼ ζιμιὸ ν' ἀνεκασάρῃ ὅ.π.

ἀνεκάτωμα τό, βλ. *ἀνακάτωμα*.

ἀνεκατωμός ὁ, βλ. *ἀνακατωμός*.

ἀνεκατώνω, βλ. *ἀνακατώνω*.

ἀνεκάτωση ἡ, βλ. *ἀνακάτωση*.

ἀνεκδιήγητος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. (Legr.) $34^{203,205}$, 35^{218}, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 788, 814, 864.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεκδιήγητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν μπορεῖ κάποιος νὰ τὸν διηγηθῇ, ἀπερίγραπτος, ἀνείπωτος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *τὸ βαρὺν καὶ ἀνεκδιήγητον τέλος τριῶν χρόνων χαράτσιν* Ἀκ. Σπαν. 34^{203}· *Ἐκ τε ρομφαίας καὶ πυρὸς ἔγενε μέγας φόνος   κοινὸς κι' ἀνεκδιήγητος, ὡς ἔδειξεν ὁ χρόνος* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 814.—Συνών. *ἀνεκλάλητος*. Πβ. καὶ *ἀνεκδίκητος*.

ἀνεκδιήκητος, βλ. *ἀνεκδίκητος*.

ἀνεκδίκητος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. I 282, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 385^{4}· *ἀνεκδιήκητος*, Διγ. (Καλ.) Α 512· *ἀνεκδιήγητος*, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 75, 2239.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεκδίκητος*. Ὁ τ. *ἀνεκδιήκητος* κατὰ τὸ *ἀνεκδιήγητος*, ποὺ κι' αὐτὸ ἀπὸ παρανόηση πῆρε τὴ σημασ. τοῦ *ἀνεκδίκητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ μένει ἀνεκδίκητος, ἀτιμώρητος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *οὐ γὰρ ἀνεκδίκητον ἐάσομεν τὴν τόλμην* Διγ. Gr. I 282.—Πβ. *ἀγδίκητος, ἀγδίκιωτος*.

ἀνεκδοχὴ ἡ, Σφρ., Χρον. μ. (P.G. 156) 1032C, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀναδοχή*· βλ. Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 20^{31}.

ἀνεκλάλητος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 560, Πτωχολ. (Ζώρ.) Ν 819, Φλώρ. (Κριαρ.) 342, 451, 629, Καναν. (P.G. 156) 80B, Διακρούσ. (Ξηρ.) 119^{18}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεκλάλητος*.

Ἀνέκφραστος, ἀπερίγραπτος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *θάνατον ἀνεκλάλητον* Φλώρ. 629· *χαρὰν τὴν ἀνεκλάλητον* Γλυκᾶ Στ. 560.—Συνών. *ἀνεκδιήγητος, ἀνέκφραστος* β.

ἀνεκλαλήτως, ἐπίρρ., Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) ϛ' 565, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 589.

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεκλάλητος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

Μὲ τρόπο ποὺ δὲν περιγράφεται, ὑπερβολικὰ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *ἀνεκλαλήτως ἀλγύνεις* Εὐγεν., Δρόσ. ϛ' 565· *ἀνεκλαλήτως χαίροντες* Διγ. Gr. IV 589.—Συνών. *ἄμετρα, ἀμέτρητα, ἀμετρίως* β.

ἀνεκλύτωτος, ἐπίθ., Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 555 8^{r},8^{v}· *ἀνεγλύτωτος*, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2847 (κώδ. *ἀνεγλύτωτε*· ἐσφαλμ. ἡ Lamb. διόρθ. *πανγλυκύτατε*).

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ **ἐκλυτόω*⟩* *ἐκλυτώνω*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνεγλύτωτος* πβ. *(ἐ)γλυτώνω* (* *ἐκλυτώνω* καὶ *ἐκλύω*⟩ *γλύω*, *ἐκλιστρῶ*⟩ *γλιστρῶ*, Ἀνδρ., Λεξ., λ. *γλυτώνω* καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 160. Πβ. ἐπίσης *ἀνέγλυτος* (ἐτυμ.).

Ποὺ δὲν παντρεύτηκε, ἀνύπαντρος: *Ἔλεγα: «Τὴν ἀνέκπλοκον, τὴν ἀνεκλύτωτόν μου, τὴν ἔχω ὀμμάτια καὶ ψυχήν, ἀναπνοήν, καρδίαν»* Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 555 8^{r}· *καὶ ἰδοὺ τὴν θυγατέρα μου, τὴν ἀνεκλύτωτόν μου   νύμφην, κρατάρχα, πέμπω σε, τὴν περιπόθητόν μου* Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 555 8^{v}. *στρατιῶτα μου ἀνεγλύτωτε, καρδία μου, ἀχώριστέ μου* Λίβ. Sc. 2847.—Πβ. *ἀνέγλυτος*.

ἀνέκπλοκος, ἐπίθ., Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 555.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἔκπλοκος*.

Ποὺ δὲν εἶναι παντρεμένος: *τὴν ἀνέκπλοκον, τὴν ἀνεκλύτωτόν μου,   τὴν ἔχω ὀμμάτια καὶ ψυχήν, ἀναπνοήν, καρδίαν* ὅ.π.—Συνών. *ἀνεκλύτωτος*.

ἀνεκράτητος, ἐπίθ., βλ. *ἀκράτητος*.

ἄνεκτος· *ἄνεκτον θρῆνον*, Λίβ. (Wagn.) Ν 3083, ἐσφαλμ. ἀνάγν. τοῦ: *ἂν ἐκ τὸν θρῆνον* ἢ *ἂν ἐκ τῶν θρήνων*· πβ. Λίβ. (Lamb.) Sc. 2279.

ἀνεκτύπητος, ἐπίθ., βλ. *ἀκτύπητος*.

ἀνεκφράζω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 448.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἐκφράζω*.

Περιγράφω (πβ. *ἔκφρασις* = *περιγραφή*): *Τὴν κόρην ὡς ἐκρέματο στενάζων ἀνεκφράζει* ὅ.π.

ἀνέκφραστος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 1735, 1960, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1425, Ἰμπ. (Κριαρ.) 339, 471, 515.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνέκφραστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ περιγραφῇ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 1): *καὶ τρέμω μήπως τὰς ψυχὰς εὐθὺς συννεκρωθῶμεν   ἀπὸ φρικτοῦ τοῦ πράγματος ἐξ ἀνεκφράστου τρόπου* Καλλίμ. 1735· **β**) ἀπερίγραπτος· ὑπερβολικὸς (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Βλεμμ., Ποίημ., Bury, 85): *τοῦ φιλήματος ἀνέκφραστος γλυκύτης* Καλλίμ. 1960· *εἶχε χαρὰν ἀνέκφραστον βλέπων τοσοῦτον κάλλος* Ἀχιλλ. Ν 1425. Συνών. *ἀνεκλάλητος*.

ἀνελέγχω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 181^{19}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνελέγχω*.

Ἀποδεικνύω, φανερώνω: *ὀφθαλμὸς γὰρ ἐξ ἔρωτος ἄγρυπνος ἀνελέγχει ψυχὴν ἐρῶσαν* ὅ.π.—Πβ. *ἀναδεικνύω* γ.

ἀνελεήμονας, ἐπίθ., βλ. *ἀνελεήμων*.

ἀνελεημόνητα, ἐπίρρ., Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ 260α 30.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνελεημόνητος*. Πβ. *ἀνελεήμονα* (ΙΛ).

Ἄσπλαχνα, σκληρά: *ὄντες ἀνελεημόνητα τὸν παίρνης* (δηλ. σύ, Χάρε, τὸν ἄνθρωπο) *πρίκες δίνεις* (*ἔτις... τὸ παίρνεις πριτσιὸ...* ἔκδ.· διόρθ. Κριαρ., B-NJ 10, 1932/3-1933/4, 403) ὅ.π.—Συνών. *ἀλύπητα* 1.

ἀνελεημόνητος, ἐπίθ., Θησ. (Βεν.) Δ' [16[6]].

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἐλεημονῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σκληρός, ἄσπλαχνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Μὲ ἐντροπὴ ἐβάλασι τὴν πρώτη 'στίαν γυναῖκες.* *Ἥρα ἀνελεημόνητη, τί θέλεις πλιὸ νὰ ποίσῃς;* ὅ.π.—Συνών. *ἀγροίκητος, ἀδιάκριτος* 3, *ἀλύπητος* 1, *ἀμάλακτος* 4, *ἀμείλικτος, ἀμετάδοτος*. Πβ. *ἀνελεήμων*.

ἀνελεήμονον τό, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1989, 1991.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀνελεήμονος* ὡς οὐσ. (βλ. *ἀνελεήμων*).

'Ασπλαχνία, σκληρότητα: *Τώρα φονεύγομαι δι' ἐσὲν καὶ ἀπὸ τὸ ἀνελεήμονόν σου* αὐτ. 1991.

ἀνελεήμονος, ἐπίθ., βλ. *ἀνελεήμων*.

ἀνελεημονοὺσα, ἐπίθ., βλ. *ἀνελεήμων*.

ἀνελεήμων, ἐπίθ.· *ἀνελεήμονας*, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 74, Σταυριν. (Legr.) 1096· *ἀνελεήμονος*, Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [42[4]]· θηλ. *ἀνελεμονοὺσα*, Θησ. (Βεν.) Δ' [11[4]].

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ. Οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνελεήμονος*).

Ἄσπλαχνος, ἀνελέητος (Ἡ σημασ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνελεήμονος* 1β): *Χάρε ἀνελεήμονα καὶ θάνατ' ὀργισμένε* Σταυριν. 1096· *ὦ ἀνελεήμονοι θεοί, δίχως ἐλεημοσύνη* Θησ. ΙΑ' [42[4]]· *ὦ εἱμαρμένη κι' ἄστατη Τύχη, ἀνελεμονοὺσα* Θησ. Δ' [11[4]].—Συνών. *ἀκάρδιος* 2, *ἀλύπητος* 1, *ἀμείλικτος, ἀμετάδοτος*. Πβ. *ἀλογάριαστος, ἀνελεημόνητος*.

ἀνέλικος, ἐπίθ., 'Αρμούρ. (Κυριακ.) 8, βλ. *ἀνήλικος*.

ἀνελκύω, Ἑρμον. (Legr.) Ψ' 71 (ἀόρ. *ἀνελκύσαν*).

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνέλκω*.

Τραβῶ πρὸς τὰ ἔξω, βγάζω: *τὰς ἀγκύρας ἀνελκύσαν* ὅ.π.

ἀνέλο τό, Καραβ. (Del.) 503[8].

Τὸ ἰταλ. *anello*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Βαγιακάκ., 'Αθ. 64, 1960, 374. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ., λ. *ἀνέλλο*).

Κρίκος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνέλλο* 1): *ἀνέλα τῆς ἄγκουρας* ὅ.π.

ἀνέλπιδα, ἐπίρρ.· *ἀνόλπιδα*, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1[180].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀνέλπιδος*. Πβ. τὸν τ. *ἀνόλπιδος* (ΙΛ, λ. *ἀνέλπιδος*). Ἡ λ. καὶ σὲ δημ. τραγούδι (Δημητράκ.).

'Ανέλπιστα, ἀναπάντεχα (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνέλπιδος* 1): *τέκνον μὲ τὴν χάρην σου ἀνόλπιδα ἐθρέψαν* ὅ.π.

ἀνελπισία ἡ, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1572, Λίβ. (Lamb.) Sc. 692, 1837.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀνέλπιστος*. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. μὲ τ. *ἀνελπισιά* (Δημητράκ.).

Ἔλλειψη ἐλπίδας, ἀπελπισία (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Βλάχ.): *καὶ οὐκ ἤξερα ὅτι τὸ χαρτὶν εἶχεν τὸν θάνατόν μου καὶ ἀπόφασιν μοῦ ὑπέγραφεν καὶ ἀνελπισίας μου χρόνον* αὐτ. Sc. 692.—Πβ. *ἀναπελπισία*.

ἀνέλπιστα, ἐπίρρ., Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 28[1], Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 97, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 60· *ἀνόλπιστα*, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 141, Σουμμ., Παστ. φιδ. (Βεν.) Πρόλ. [83], Α' [839], Δ' [1010, 1280], Ε' [840, 878, 974], Διγ. (Lambr.) Ο 2920.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀνέλπιστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

'Απροσδόκητα, χωρὶς νὰ τὸ περιμένη κανεὶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸν Διγενὴ ἀνόλπιστα εὐθὺς εἶδεν ὀμπρός της* Διγ. Ο 2920· *'Ανόλπιστα καὶ ξαφνικὰ ἀληθινὰ σὲ χάνω* Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [840].—Πβ. *αἰφνηδόν, αἰφνίδια, αἰφνίδιον, ἀκαρτέρετα, ἀναπέλπιστα*.

ἀνελπιστία ἡ, Λίβ. (Wagn.) Ν 2679.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνελπιστία*. Ἡ λ. καὶ στὸν Ἡσύχ. (λ. *ἀπόγνωσις*).

'Απελπισία (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *τί σὲ κρατεῖ ὁ λογισμὸς ὁ τῆς ἀποτυχίας; Τί σὲ ταράσσει κίνδυνος ὁ τῆς ἀνελπιστίας;* ὅ.π.

ἀνέλπιστος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 960, Διγ. (Mavr.) Gr. II 15, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 146, Διγ. (Καλ.) Α 584, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 147, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 40· *ἀνόλπιστος*, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 190, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 86[31], Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε' 2, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 164, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 185.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνέλπιστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

1α) 'Απροσδόκητος, ξαφνικὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *...ὁ γέροντας εὑρίσκει ἐκεῖνον τὸ ἀνόλπιστον καὶ θαυμαστὸν κανίσκι* Βίος ἁγ. Νικ. 164· *'Αμὴ ἀνόλπιστο ἐξαφνικὸ τοῦ ἦλθε* Χρον. σουλτ. 86[31]· συνών. *ἀθάρρευτος*· πβ. *ἀναπέλπιστος*· **β**) πρωτοφανής, πρωτάκουστος: *ὅλοι ἐφρίξανε εἰς τέτοια ἀπρεπεία ἀνόλπιστη* Σουμμ., Ρεμπελ. 185. Συνών. *ἀκατανόητος* 2. **2**) 'Απελπισμένος (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ 1 καὶ Sophocl. στὴ λ. 2): *δόξα τῇ δυναστείᾳ σου, ἐλπὶς τῶν ἀνελπίστων* Διγ. Α 584. **3α**) (Προκ. γιὰ πράγμα) ποὺ δὲν παρέχει ἐλπίδες: *τὸ κάστρον ἀπαράδοτον, πανόχυρον καὶ μέγα, ὅλως ἀνεπιβούλευτον, ἀνέλπιστον εἰς νίκην* Καλλίμ. 960· **β**) (προκ. γιὰ τόπο) ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ (τὸν) φτάσῃ: *τοῦτο* (=τὸ πλοῖο ποὺ κλυδωνίζεται) *καὶ παραγίνεται εἰς νήσους ἀνελπίστους, τῆς οἰκουμένης δὲ ἐκτός, ποικίλους καὶ μεγίστους* 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 147.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. = ἀπροσδόκητο κακὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *εἰς τὸ ταχὺ εὑρέθησαν πνιγμένοι...καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἐθαύμασαν εἰς τὸ ἀνέλπιστον* Συναδ., Χρον. 40.—Πβ. *αἰφνίδιος, ἐξαφνικός*.

ἀνελπίστως, ἐπίρρ., ἐνιαχοῦ· *ἀνολπίστως*, Διγ. (Καλ.) Α 2616.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀνελπίστως*.

'Απροσδόκητα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀνέλπιστος* Ι: *καὶ τούτου τὸ παράλογον ὡς εἶδον ἀνολπίστως* ὅ.π.—Πβ. *αἰφνίδια, αἰφνίδιον, ἀκαρτέρετα*.

ἀνελύπητα, ἐπίρρ., βλ. *ἀλύπητα*.

ἀνελύπητος, ἐπίθ., βλ. *ἀλύπητος*.

ἀνέμβατος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὐστρ.) 120.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνέμβατος*.

(Προκ. γιὰ τόπο) ἀπρόσιτος, ἀπλησίαστος, κλειστὸς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ

λ. 1, Lampe, Lex., Sophocl.): *Οὐ τοῖς πολλοῖς ἀνέμβατος* (ἐνν. *ὁ λειμών*), *οὐδέ που κεκλεισμένος* ὅ.π.

ἀνέμη ἡ, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 28, Σαχλ. (Vitti) Ν 316, Σαχλ. Α΄ (Wagn.) PM 286.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνεμος*. Ἡ λ. ἤδη στὰ Ἀποφθ. πατέρ. (P.G. 65) 261 καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὄργανο τοῦ ἀργαλειοῦ (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Β[2] 114· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τάχατε κλεῖ τὰ μάτια του, μὴ νὰ τὸν ἔλθη ὕπνος* (παραλ. 3 στ.) *κι' ὅλην τὴν νύκτα* (ἔκδ.-*ταν*· διορθώσ.) *ὁ ἐλεεινὸς γυρίζει ὡσὰν ἀνέμη* Περὶ ξεν. Α 28.

ἀνεμίζω, Πωρικ. (Ζώρ.) Ζ 42, Πεντ. (Hess.) Γέν. XV 11, Στάθ. (Σάθ.) Β΄ 77 (ἔκδ. *ἀνεμίσει*· διορθώσ. *ἀνεμίσης*)· *'νεμίζω*, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε΄ 59.

Μαρτυρεῖται ὡς μτγν. τὸ μέσ. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἡσύχ. (λ. *ἀναψῦξαι*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α΄ Κυριολ. **1**) Διώχνω, διασκορπίζω: *καὶ ἐκατέβην ὁ ἀετὸς ἐπὶ τὰ κορμιὰ καὶ ἀνέμισεν αὐτὰ* (ἐνν. τὰ *ὄρνεα*) *ὁ Ἀβραὰμ* Πεντ. Γέν. XV 11. **2**) Ὀσφραίνομαι, μυρίζω (κάποιον) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 6): *σκύλοι καὶ γάτες νὰ τοὺς γλείφουν καὶ χοῖροι νὰ τοὺς ἀνεμίζουν* ἐνν. τοὺς μεθυσμένους) Πωρικ. Ζ 42. **3**) (Προκ. γιὰ ἔντερα) ἔχω ἀέρια, γουργουρίζω: *ἐπόμεινε εὔκαιρη ἡ κοιλιὰ κ' ἐνέμιζε* Φορτουν. Ε΄ 59. **Β΄** (Μεταφ.) διαισθάνομαι, «μυρίζομαι» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6β): *ὅπου ἀνεμίσης τίποτας καλὸ σιμὰ ἀποστρέφου* Στάθ. Β΄ 77. Πβ. *ἀγροικίζω, ἀγροικῶ* ΙΙ 2, *ἀκούω* Α5.

ἀνεμική ἡ, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε΄ (Ζώρ.) 519, Πανώρ. (Κριαρ.) Β΄ 255, Γ΄ 84, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἀφ. 60, Β΄ 237, Γ΄ 47, 196, Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 2, 398, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β΄ 450, 1112, 1384, 1997, Γ΄ 1633, Δ΄ 710, Ε΄ 1110, Θυσ. (Μέγ.[2]) 68, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α΄ [675], Δ΄ [1113], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 144[6].

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *ἀνεμικὸς* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνεμικὸς* Β).

Α΄ (Κυριολ.) δυνατὸς ἄνεμος, θύελλα, καταιγίδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνεμικὸς* Β1): *ἀμὲ γὴ ὁ ἥλιος ψύγει το γὴ ἀνεμικὴ μαδεῖ το* (ἐνν. τὸ ρόδο) Πανώρ. Γ΄ 84· *ὄντεν ἀστράφτη καὶ βροντᾶ κι' ἀνεμικὲς φυσοῦσι* Ἐρωφ. Γ΄ 47· *μηδ' ὁ χειμώνας νέφαλα τόσα μπορὰ σηκώση, μὲ ταραχὴ κι' ἀνεμικὴ τὸν ἥλιο νὰ θαμπώση* Ἐρωφ. Γ΄ 196· *Σὰν ἀξοπίσω τσῆ βροντῆς μιὰ ἀνεμικὴ μεγάλη ἔρθη καὶ ρίξη τὰ δεντρά, χάμαι στὴ γῆς τὰ βάλη* Ἐρωτόκρ. Β΄ 1997. Συνών. *ἀνεμοζάλη* 1α. Πβ. *ἀὴρ-ἀέρας* 3α, *ἀνεμοστρόβιλος, ἀνεμοταραχίδα, ἀνεμοταραχίδιν*. **Β΄** Μεταφ. **α**) Ψυχικὴ ἀναταραχή: *Γνέφη τοῦ πόθου σκοτεινὰ π' ἀνεμικὲς φυσοῦσι τοῦ πόνου καὶ δακρυῶν βροχὲς σ' ἐκείνους π' ἀγαποῦσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α΄ [675]· **β**) δύσκολη περίσταση (τῆς ζωῆς): *Καημένο σπίτι τοῦ Ἀβραάμ, ποιὸς σοῦ 'δωκε κατάρα; Σ' εἶντα σκουντούφλα βρίσκεσαι, ἀνεμικὴ κι' ἀντάρα;* Θυσ. 68.

ἀνεμικός, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ΄ [1108].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ.

Ποὺ εἶναι «σὰν τὸν ἄνεμο», ποὺ δὲν ἔχει ὑπόσταση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α3α): *μὲ τὶς ἀνεμικὲς ἐλπίδες π' ἀσηκώνεις* ὅ.π.

ἀνέμι(ν) τό, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 107[4,11,15,24,25,32,38].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνεμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνέμι* Ι).

Ἄνεμος, ἀέρας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνέμι* Ι): *Ἐλάφιν τόσα γλήγορα στὴν στράταν δὲν τρέχει...* (παραλ. 1 στ.), *'δὲ νέφος ὄνταφ φεύγη ὀμπρὸ στ' ἀνέμιν* (παραλ. 1 στ.) *γιὸν φεύγουν τούτης τῆς ζωῆς οἱ χρόνοι* αὐτ. 107· *παρακαλῶντα νὰ κοποῦν οἱ χρό-*

νοι ἐκεῖνον ἀποὺ μὲ κρατεῖ στὴν στράταν πρὶν νὰ μὲ χάση τὸ σκλερὸν ἀνέμι αὐτ. 107[24]. —Πβ. *ἀέρι(ον), ἀὴρ-ἀέρας* 3α.

ἀνεμίτσι(ν) τό, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 805.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσι(ν)*.

Λεπτοΰφαντο, σὰν ἀέρας λινὸ ἔνδυμα (Πβ. τὰ παλαιότ. βυζ. συνών. *ἀνεμιαῖα, ἀέρια, ἀερώδη*, καθὼς καὶ τὰ σημερ., Θράκ., *πεντανέμια*· σὲ δημ. τραγούδια: *ἀεράτο καὶ ἀγερινὸ φουστάνι*· βλ. Κουκ., ΕΕΒΣ 15, 1939, 142-4· 24, 1954, 6 [=Κουκ., ΒΒΠ ς΄ 274, 280] καὶ ΒΒΠ Β[2] 31): *καὶ διφιγγίτσιν σπαστρικόν, μονόφυλλον ἐφόρειν· ἄλλοτε πάλιν τὰ λινὰ τὰ λέγουν ἀνεμίτσια* ὅ.π. — Συνών. *ἀνάχλιο*.

ἀνεμοζάλη ἡ, Διγ. (Hess.) Esc. 1117, Βέλθ. (Κριαρ.) 1091, Gesprächb. (Vasm.) 39[24], Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 10, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 143[5], Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 270, 812, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ. 228, Σταυριν. (Legr.) 410, 441.

Ἡ λ. ἤδη σὲ σχόλ. (L-S). Βλ. καὶ Κριαρᾶ, Ἀνακάλ., σ. 56. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Κακοκαιρία, θύελλα, καταιγίδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀστραπόβροντο πολύ, ἀλλὰ καὶ ἀνεμοζάλη* Βέλθ. 1091· *Τὰ σπίτια τότες χάλασεν ὡσὰν ἀνεμοζάλη* Θρ. Κύπρ. Μ 228. Συνών. ἀνεμική. Πβ. *ἀὴρ-ἀέρας* 3α, *ἀνεμοστρόβιλος, ἀνεμοταραχίδα, ἀνεμοταραχίδιν*· **β**) (μεταφ.) καταραμένος τόπος ἢ τόπος καταστροφῆς (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. καὶ σήμ. ἰδίως σὲ δημ. τραγ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἔρκομαι ἀκ τ' ἀνάθεμα κ' ἐκ τὸ βαρὺν τὸ σκότος, ἀκ τὴν ἀστραποχάλαζην, ἀκ τὴν ἀνεμοζάλην* Ἀνακάλ. 10· *ἔκαμνε τὰ φουσάτα του καὶ πᾶν τσ'* (ἔκδ. *τῆς*· διορθώσ.) *ἀνεμοζάλης* Σταυριν. 410. **2**) Ἀναταραχή: *ἀλλ' ὁ Μιχάλης τ' ὄδωκεν τέτοιαν ἀνεμοζάλην, ὅτι εἰς ὀλίγον τοῦ ἔλειψεν νὰ χάση τὸ κεφάλιν* Σταυριν. 441.

ἀνεμοκάραβον τό, Περὶ ξεν. (Wagn.) V 134.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ *καράβι*.

Καράβι ποὺ κινεῖται μὲ τὸν ἄνεμο: *ἂν ἐμπορέση ἄνθρωπος στὰ σύννεφα ν' ἀνέβη* (παραλ. 1 στ.) *...νά 'φαγεν καὶ τὰ βροῦλα καὶ τὰ ἀνεμοκάραβα, τοῦ κόσμου τὲς ἁρμάδες* ὅ.π.— Πβ. *ἁρμενοκάραβον*.

ἀνεμομαχῶ, Ἔκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) 15[20].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ τὴν παραγ. κατάλ. *-μαχῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Πολεμῶ ἐναντίον τοῦ ἀνέμου, κάνω φανταστικὸ πόλεμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἀνεμομαχεῖν ἐδόκουν πνέοντες τοῦ βορρᾶ κατὰ μέτωπον* ὅ.π.

ἀνεμόμυλος ὁ, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 56.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ *μύλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μύλος ποὺ κινεῖται μὲ τὸν ἄνεμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Κυπρ. Σπ. 8, 1946, 73): *ὁπόταν ἔβγαινε* (ἐνν. ὁ καπνός), *ἐφάνη καθολικὰ ὡσὰν πύργος τοῦ ἀνεμομύλου* ὅ.π.

ἀνεμόπτερος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3652.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ *πτερόν*. Ἡ λ. καὶ στὴ σημερ. λογοτεχνία (ΙΛ, λ. *ἀνεμόφτερος*).

Ποὺ τρέχει γρήγορα ὅπως ὁ ἄνεμος, γοργοκίνητος: *καὶ στόλον ἀνεμόπτερον ἀντίπλουν ἑτοιμάζει* ὅ.π.

ἄνεμος ὁ, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 44[492], Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 164 χο΄, Σαχλ. Β΄ (Wagn.) Ρ 111, 369, Σαχλ. Α΄ (Wagn.) PM 224, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 105, Πεντ. (Hess.) Γέν. Ι 2,

III 8, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 142[7], Ἀλφ. (Μπουμπ.) I 20, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 139, Ἐ-ρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρ. 44, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 2, 34, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 989, 1034, Γ' 518, 1096, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 154, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [1164], Ε' [493], Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. δ' 192, Διγ. (Lambr.) Ο 1635, Τζάνε, Κρ. πόλ. 401[21]. ἄνεμος ἡ, Ἰων. (Hess.) 213[4].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνεμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. καὶ ὁρισμένα της σύνθ. βλ. Kalits., Erkl. Eust. 8 κέ.

1) Ἄνεμος (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σημερ.): *ὡσὰν φυσήξη ἄνεμος, ἀφήνουν τὸ τιμόνι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 401[21]. Φρ. *νὰ ποίση ἄνεμον*=νὰ κάμη (ἐνν. ὁ Θεὸς) ὥστε νὰ φυσήση ἀέρας: *...τὸν Θεὸν ἐδέετον* (ἐνν. *τὸ καλάμι*), *πολλὰ ἐπαρακάλιε διὰ νὰ ποίση ἄνεμον* Αἰτωλ., Μῦθ. 142[7]. **2**) (Μεταφ.) (προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ: *ἄνεμος τοῦ Θεοῦ ἀναπετάει ἐπὶ πρόσωπα τῶν νερῶν* Πεντ. Γέν. I 2. **3**) Δαίμονας, διάβολος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *Ἀνέ-ναι καὶ δὲν εἶναι ἀποθαμένος, ἀνέναι καὶ οἱ ἀνέμοι παρμένον δὲν τὸν ἔχουν* Πιστ. βοσκ. V 2, 34· φρ. (σὲ κατάρα) *πήγαινε, σύρε στὸν ἄνεμο, νὰ σὲ πάρη ὁ ἄνεμος* = χάσου (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α, 1β, Φρ. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 329): *Σύρε στὸν ἄνεμ' ἀπ' ἐδῶ, γέροντα βουρλι-σμένε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [493]. Πβ. *ἀήρ-ἀέρας* 3 β. **4**) (Πιθ.) ἀέρια τῶν ἐντέρων: *Ἕτερον διὰ τοὺς ἀνέμους* Ἰατροσ. κῶδ. 164 χο'. Ἰδιάζ. χρ. = κάτι ἄπιαστο, ἀσήμαντο: *Καλά, μὰ ἐσὺ τὰ λόγια μου στὸ νοῦ σου δὲν τὰ στρέγεις καὶ μαγερεύγεις ἄνεμο κι' ἄνεμο θὲς χορταίνει* Κατζ. Γ' 139. Φρ. (α) *ἄνεμος τῆς ἡμεροῦς*=τὸ δειλινὸ (Πβ. *τὸ δειλινὸν* Π.Δ., Tisch., Γέν. III 8): *Πορεύγεται* (ἐνν. *ὁ Κύριος*) *εἰς τὸ περιβόλι εἰς τὸν ἄνεμο τῆς ἡμεροῦς* Πεντ. Γέν. III 8· (β) *ἐλπίζω στὸν ἄνεμο*=ἔχω μάταιες ἐλπίδες: *εἰς τὸ παιγνίδιν του θαρρεῖ* (ἐνν. *ὁ ζαριστής*), *στὸν ἄνεμον ἐλπίζει* Σαχλ. Α' 224· (γ) *κυνηγῶ ἀνέμους*=ματαιοπονῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α, Φρ.): *Λέγει τον: «Παλληκάρι μου, τί κυνηγᾶς ἀνέμους;»* Διγ. Ο 1635· (δ) *πέμπω εἰς τὸν ἄνεμον*=καταστρέφω: *χαλοῦσι κ' εἰς τὸν ἄνεμο πέμπου τσὶ βασιλεῖες* Φορτουν. Ἰντ. δ' 192· (ε) *σκορπῶ στοὺς ἀνέμους*=σπαταλῶ: *...ποῦ κεῖνοι...* (παραλ. 2 στ.) *γὴ κεῖνοι ποὺ σκορπούσανε τὰ πλούτη στοὺς ἀνέμους;* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 44· (ϛ') *ρίχνω τὰ λόγια μου στὸν ἄνεμο, χάνω τὰ λόγια μου στὸν ἄνεμο* = μιλῶ στὰ χαμένα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α, Φρ.): *πολλά 'γνωστά 'ν' τὰ λόγια σου, στὸν ἄνεμο τὰ ρίχνεις* Ἐρωτόκρ. Β' 1034.—Ἡ λ. μὲ τ. *Ἀνεμᾶς* ὡς κύρ. ὄνομ.: *ὁρίζει καὶ σεβάζουν τον στοῦ Ἀνεμᾶ* (ἔκδ. *στοῦ ἄνεμον*· Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 560, διόρθ.) *τὸν πύργον* Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 99.

ἀνεμοσκορπίζω, Σπαν. (Ζώρ.) V 620, Σταυριν. (Legr.) 197.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ τὸ *σκορπίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

(Μεταφ.) σκορπίζω (κάτι) στὸν ἄνεμο, διαλύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκόψε τὰ φουσάτα μου καὶ ἀνεμοσκόρπισέ τα* ὅ.π.

ἀνεμοστρόβιλος ὁ, Gesprächb. (Vasm.) 141, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 935, 1014, 1917, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 27, Λίμπον. (Legr.) Ἐπίλ. 54, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 171· ἀνεμοστρόφιλος, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 142 (ἔκδ. *ἀνανεμοστρόφιλος*· Kriar., B-NJ 19, 1966, 279, διόρθ.: *σὰν ἀνεμοστρόφιλος*), Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [187].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνεμος* καὶ *στρόβιλος*. Ἡ λ. ἤδη στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Δανιήλ, Lampe, Lex). Ὁ τ. *ἀνεμοστρόφιλος* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *στρέφω* ἢ *στροφή*. Βλ. καὶ Βαγιακάκ., Ἀθ. 54, 1950, 311.

Στρόβιλος ἀνέμου, τυφώνας (Ἡ σημασ. ἤδη στὴν Ἀποκάλυψη Δανιήλ, Lampe, Lex., καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Μέγ., ΕΛΛ, 1941/2, 159): *Κι' ὡσὰν ἀνεμοστρόφιλος ποὺ ξαφνικὰ πλα-κώση καὶ σπίτια δένδρη κι' ὅ,τι βρῆ θωρεῖς νὰ ξεριζώση* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [187]·

Καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθεν μέγας ἀνεμοστρόβιλος καὶ ἐσκόρπισεν ὅλην τὴν στάκτην Συναδ., Χρον. 27.—Πβ. *ἀνεμικὴ* Α, *ἀνεμοζάλη* 1α, *ἀνεμοταραχίδα*, *ἀνεμοταραχίδιν*.

ἀνεμοστρόφιλος ὁ, βλ. *ἀνεμοστρόβιλος*.

ἀνεμοταραχίδα ἡ, Χρησμ. (Βέης) 13[20].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνεμοταραχὴ* μὲ ἐπίδρ. συνων. σὲ *-ίδα*, ὅπως λ.χ. *ἀνεμοσουρίδα* (ΙΛ, λ. *ἀνεμοσυρίδα*), *ἀνεμίδα* I (ΙΛ).

Ἀνεμοστρόβιλος: *βλέπε ζάλην καὶ ἀνεμοταραχίδαν* ὅ.π.—Συνών. βλ. λ. *ἀνεμοστρό-βιλος*.

ἀνεμοταραχίδιν τό, Χρησμ. (Trapp) VI 22.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀνεμοταραχή*. Πβ. *ἀνεμίδι* I (ΙΛ).

Ἀνεμοστρόβιλος: *Τότε βλέπε καὶ νὰ ἰδῇς ζάλην καὶ ἀνεμοταραχίδιν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνεμοταραχίδα*.

ἀνεμοῦμαι, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 71.

Τὸ ἀρχ. *ἀνεμοῦμαι*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *ἀνεμοῦν*). Πβ. ΙΛ (λ. *ἀνεμώνω*).

Ξεχύνομαι, ὁρμῶ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S Κων/νίδη, λ. *ἀνεμῶ* II· πβ ΙΛ, λ. *ἀνε-μώνω* 2): *Ὅσοι δὲ πρῶτα 'ξέβησαν στὸν κάμπ' ἀνεμηθῆκαν καὶ μὲ σινιὸρ Μερκούριον εἰς πόλεμον βαλθῆκαν* ὅ.π.

ἀνεμουρδώνω, βλ. *ἀναμουρδώνω*.

ἀνεμοφθόρητος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 341.

Παρεκτεταμένος τ. τοῦ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεμόφθορος*.

Ποὺ εἶναι ἐκτεθειμένος στὸν ἄνεμο, ποὺ φθείρεται ἀπὸ τὸν ἄνεμο: *καὶ φύσις ἀπὸ τῶν αὐ-τῶν παιδοποιῶν σπερμάτων φέρειν ἀνεμοφθόρητον καὶ τροφοδότην στάχυν* ὅ.π.

ἀνεμοφόρητος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) II 391.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεμοφόρητος*.

Ποὺ παρασύρεται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *Ὁ δέ, θανάτου βά-ραθρον ἄλλοις ὑπονομεύων, αὐτός, αὐτὸς ταντάλωθεὶς ριπτεῖται κατὰ χάους. Ὥσπερ ἀνεμοφόρητος φελλὸς ἀντετινάχθη* ὅ.π.

ἀνεμπαίζω, Πωρικ. (Ζώρ.) Ζ 42, Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) σελ. 60 [στ. 40]· *'νε-μπαίζω*, Ριμ. κόρ. (Pern.) 759, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 345, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 28[12], Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 28[12] (ἔκδ. *ἐνώμπαιζε*· διορθώσ.)· *ἀναμπαίζω*, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 75 (ἔκδ. *ἀναπαίζουσι*· διορθώσ.), Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 83[17], Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1592, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [489, 657, 870], Γ' [1237], Δ' [13, 1030, 1033].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἐμπαίζω*. Ἡ λ. καὶ στὰ Κείμ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.) σελ. ἰδ. 7 καὶ σήμ., (ΙΛ, λ. *ἀνεμπαίζω*). Πβ. καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀνέμπαικτος*.

α) Ἐμπαίζω, κοροϊδεύω, περιγελῶ: *ἀπὸ τῆς σῆς ὀκνίας ἔφυγαν οἱ ἐχθροί μου καὶ τώρα μ' ἀναμπαίζουσι πού 'σαν δοῦλοι δικοί μου* Κορων., Μπούας 75· *Καθὼς θωρῶ ἀναμ-παίζεις με, Δορίντα, ἢ ἐλωλάθης* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [657]· *οὐδὲ νὰ ἀναμπαίζεται καὶ νὰ καταφρονιέται* Ἱστ. Βλαχ. 1592· *...νὰ τοὺς γελοῦν καὶ νὰ τοὺς ἀνεμπαίζουν* Πωρικ. Ζ 42· **β**) ἐξαπατῶ: *καὶ δὲν ἤτανε τὰ λόγια του ἀληθινά, μόνε τοὺς τὰ ἔστειλε διὰ νὰ τοὺς ἀναμπαίξη*

Χρον. σουλτ. 83^{17}· ...*τὴ γυναίκα τοῦ 'Αδὰμ μὲ δόλον τσ' ἑρμηνεύει* (ἐνν. *ὁ διάβολος*) (παραλ. 2 στ.): *«Φάγε καὶ δῶσ' καὶ τοῦ 'Αδάμ...»* (παραλ. 2 στ.)· *καὶ ἁπλώνει, πιάνει τὸν καρπὸν καὶ σύντομα ἀνεμπαίχθη* Χούμνου, Π.Δ. σελ. 60 [στ. 40]. Συνών. *κομπώνω*. Πβ. *ἀπεργώνω*. Πβ. ἐπίσης καὶ *ἀναμπαιστικός*.

ἀνεμπιστεμένος, μτχ., Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXVIII 59bis, βλ. *ἐμπιστεύομαι*.

ἀνέμπλοκος, ἐπίθ., Παράφρ. Χων (Νικήτ. Χων., Βόνν., 519 κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἐμπλέκω*.

Ποὺ δὲν ἔχει ἐμπλακῆ (σὲ μάχη)· ποὺ δὲν ἔχει ὑποστῆ βλάβη, ἄθικτος, ἀκέραιος: *ἀνέμπλοκον φάλαγγα* ὅ.π.

ἀνεμπόδιστος, ἐπίθ., Λίβ. (Μαυρ.) P 1809, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 179, 184, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [1089], Δ' [391].

'Η λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀμπόδιστος*).

α) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ποὺ δὲν ἐμποδίζεται, ἀκώλυτος, ἐλεύθερος ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. I 1 καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀμπόδιστος* 1): *ἀμὴ ὡσὰν εὑρεθήκανε ἀνεμπόδιστοι εἰς τὰ καμώματά τους, ἐψήλωσε ὁ νοῦς τους* Σουμμ., Ρεμπελ. 184· **β**) (προκ. γιὰ πράγματα) ποὺ δὲν ἔχει ἐμπόδια, ποὺ δὲν παρέχει ἐμπόδια, ἐλεύθερος ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. II· πβ. καὶ τὴ σημερ., ΙΛ, λ. *ἀμπόδιστος* 2): *καὶ ἀνεμπόδιστον διαβάζει τοῦ ποθοέρωτος τὴν στράταν* Λίβ. P 1809· **γ**) (προκ. γιὰ συναισθήματα) ἐλεύθερος ἀπὸ ἐμπόδια, ἀδιατάρακτος: *ἀνεμπόδιστον χαρὰν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1089].—'Η λ. καὶ ὡς κύρ. ὄνομ. (ΕΕΒΣ 12, 1936, 30· 28, 1958, 139).

ἀνεμποδίστως, ἐπίρρ., Λόγ. Παρηγ. (Lambr.) O 670, 'Ιερακοσ. (Hercher) 350^{22}, 351^{13}, Καναν. (P.G. 156) 73A, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 225, 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 142^{2}, Δωρ. Μον. (Buchon) XXII.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνεμποδίστως*.

Δίχως ἐμπόδια καὶ προσκόμματα, ἐλεύθερα, ἀνενόχλητα ('Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. I 1): *ἐκκαθαίροντα αὐτῶν τὸν τῶν πτερῶν ῥύπον, ἵνα ἀνεμποδίστως καὶ ταχέως ποιῶνται τὴν πτῆσιν* (ἐνν. οἱ ἱέρακες) 'Ιερακοσ. 350^{22}· *ἵνα... ἀπὸ τούτου ἄδειαν εὕρουν καὶ ἀναβῶσιν οἱ Μουσουλμάνοι ἀνεμποδίστως καὶ κρατήσωσι τὴν πόλιν* Καναν. 73A· *νὰ ἔχη τὸν θρόνον τῆς Μονεμβασίας ἀνεμποδίστως* 'Ιστ. πατρ. 142^{2}· *νὰ τοὺς δώση ὁρισμὸν νὰ ἔχουν τὰ πράγματά τους ἀνεμποδίστως* Δωρ. Μον. XXII.

ἀνεμπόρετος, ἐπίθ., βλ. *ἀνημπόρετος*.

ἀνεμώδης, ἐπίθ., 'Ωροσκ. (Λάμπρ.) 39^{5}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. Πβ. τὸ σημερ. ἐπίθ. *ἀνεμώδικος* (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ ἐποχὴ τοῦ ἔτους) ποὺ σ' αὐτὴν ἐπικρατοῦν ἄνεμοι ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S): *Τὸ μὲν ἔαρ ψυχρὸν καὶ ὑγρόν, τὸ θέρος μέσον, τὸ δὲ μεθόπωρον ἀνεμῶδες* ὅ.π.

ἀνέ(ν), σύνδ., Βουστρ. (Σάθ.) 455, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 33, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Δ' 4, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 628, Γ' 1136, Θυσ. (Μεγ.²) 457, 617, 785, 885· *ἀνένι*, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 399^{11}, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 567· *ἀνέναι*, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 241, Β' 136· *ἀνεῖναι*, Θυσ. (Μέγ.²) 713· *ἀνεῖ(ν)*, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε' 371.

'Από τὸ σύνδ. *ἂν* καὶ τὸ *ἔνι* - *ἔναι* (=γ' πρόσ. τοῦ *εἶμαι*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ., σ. 494 (λ. *ἀνὲ* καὶ *ἀνὲν*) Ψάλτη, ΛΑ 5, 1918/20, 42 κέ., Παπαδ. Α., 'Αθ. 45,

1933, 29 κέ., 'Ανδρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960/3, 146 καὶ Mihevc-Gabrovec, Ziva antika 13-14, 1964, 112 κέ. Τ. *ἄνε(ν)* καὶ *ἄνει(ν)*, ποὺ ἐνίοτε φέρονται στὶς ἐκδ., δὲν εἶναι ἀσφαλεῖς· ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν τόνο τῆς φράσης καὶ ὄχι τῆς λ.· πβ. *ὁπού* - *ὅπου*).

1) ('Υποθετ.· μὲ ἀκόλουθους ἐνίοτε τοὺς συνδ. *ὅτι*, *νὰ* ἢ συχνότ. τὸν *καὶ* ⟨ ἢ ἐνδεχομένως τὸν *καὶ* (*νὰ*) μὲ παρατατ.⟩) ἂν συμβῆ νά..., ἂν ('Η χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀνὲν ξυπνήση* (ἐνν. τὸ παιδὶ) *νὰ σὲ δῆ, κρεμᾶται στὸ λαιμό σου* Θυσ. 457· *ἀνὲν κι' ἀπ' ἄλλο δὲν μπορεῖ πράμα θροφὴ νὰ πάρη* Κατζ. Α' 33· *ἀνέναι καὶ γοργόρθετε θέλομε φάγει ὁμάδι* Πανώρ. Β' 136· *'Οπίσω σύρσου, ἀνεῖ δὲ θὲς νὰ χάσης τὴ ζωή σου* Φορτουν. Ε' 371. Συνών. *ἅμα* Γ3. Πβ. *ἂν* 1, *ἄν* 'Εκφρ., *ἀνίσως*. **2**) (Παραχωρ.· ἐνδεχομένως μὲ ἑπόμ. καὶ προηγ. τὸ σύνδ. *καὶ* ἢ μόνο ἑπόμ.) ἀκόμη καὶ ἄν, ἔστω καὶ ἂν ('Η χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *καὶ χίλιοι χρόν' ἀνέ διαβοῦ, μ' ἄλλο δὲν κάνω γάμο* 'Ερωτόκρ. Γ' 1136· *'Η σάρκα, ἀνεῖναι καὶ πονεῖ, ἀπομονὴν ἃς ἔχη* Θυσ. 713. Πβ. *ἂν* 2. **3**) ('Αοριστολ.· μὲ ἀναφορ. ἀντων. καὶ συνήθ. μὲ προηγ. τὸ σύνδ. *καὶ*) ὅποιος καὶ ἂν ('Η χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Τέκνο μου, δῶσ' εὐχαριστιὰ εἰς ὅ,τι κι' ἀνὲν πάθης* Θυσ. 785. *Δὲν ἔναι μπλιὸ μετανιωμὸς εἰς ὅ,τι κι' ἀνὲν κάμω* Θυσ. 617. Πβ. *ἂν* 3. **4**) ('Απορημ. ἐνδεχομένως μὲ ἀκόλουθους τοὺς συνδ. *καὶ* ἢ *ὅτι*) μήπως, ἂν (εἰσάγοντας ἐξαρτημένη πρότ.): *'Επολομοῦσαν βίγλαν ἀνὲν καὶ ἐβγοῦν ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν Κερυνίαν* Βουστρ. 455· *Τοῦ φίλου συντυχαίνει ἀνὲ γροικᾶ λαβωματιά, πῶς βρίσκεται, πῶς πηαίνει* 'Ερωτόκρ. Α' 628· *νὰ σὲ θωρῶ, νὰ μὲ θωρῆς, νὰ δῶ ἀνέ λαχταρίζης*· (ἔκδ. *λακταρίζης*) Θυσ. 885· *δὲν ξεύρω ἢ κακορίζικη σήμερο ἀνέ γλυτώσω* 'Ερωφ. Δ' 4· *νὰ τοῦ συντύχουν* (ἐνν. τοῦ βασιλιᾶ)... *τὲς συμφωνίες... ἀνένι ὅτι ἀρέσουν του καὶ θέλει νὰ τὲς στέρξη* Χρον. Μορ. H 567. Πβ. *ἂν* 4α, *ἄν* 'Εκφρ.—Πβ. *ἀνίσως*.

ἀνέναι, σύνδ., βλ. *ἀνέ(ν)*.

ἀνενδοιάστως, ἐπίρρ., Διγ. (Mavr.) Gr. IV 985.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνενδοιάστως*. 'Η λ. καὶ σὲ παπυρ. (L-S).

Χωρὶς ἐνδοιασμό, χωρὶς δισταγμό, ἀνεπιφύλακτα (Πβ. L-S): *ἐλθὲ τοίνυν ὡς πρὸς ἡμᾶς χαίρων ἀνενδοιάστως, μὴ ὑποπτεύων λυπηρὸν παρ' ἡμῶν ὑποστῆναι* ὅ.π.

ἀνενέργητος, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 527^{16}, Σπαν. (Hanna) B 509, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 390, Σπαν. (Μαυρ.) P 463, Σπαν. (Λάμπρ.) V 390, 564, Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) I ζ' 7, 'Ιερακοσ. (Hercher) 504^{16}, 507^{27}, 511^{1}, Διγ. (Mavr.) Gr. VIII 265, Λίβ. (Μαυρ.) P 2296, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2237, 2834, Esc. 3420, 4024, Λίβ. (Wagn.) N 3040, 3440, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 348, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 138^{9}, Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 341^{25}, Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 179.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνενέργητος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ **Δημητράκ.**).

1α) (Προκ. γιὰ πρόσ., τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ἢ πνεῦμα, καθὼς καὶ ζῶα) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐνεργήση, ἀδρανὴς ('Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 1 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *ἄψυχον, ἀνενέργητον* (ἐνν. τὸ Λίβιστρο), *ἀναίσθητον τελείως* Λίβ. Sc. 2237· *ὦ κοινὴ τοῦ γένους ψυχή, ποῦ ἀνέβης καὶ ἄφησες τὸ σῶμα ὡσὰν νενεκρωμένον καὶ ἀνενέργητον;* Χίκα, Μονωδ. 179· *ἄπρακτον, ἀνενέργητον ποιοῦν τὸν λογισμόν μου* Σπαν. V 569· *ἀστοχῶν τῆς θήρας καὶ θλιβήσεται καὶ ὀκνηρὸς εἰς τὸ ἑξῆς γενήσεται καὶ ἀνενέργητος* 'Ιερακοσ. 504^{16}· **β**) (προκ. γιὰ ἔργο) ποὺ δὲν εἶναι ἀποτελεσματικός, ποὺ δὲν ἐκπληρώνει τὸν προορισμό του ('Η σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl.)· *ἀνενέργητον τὸ τόξον του* (δηλ. τοῦ ῎Ερωτα) *ὀνομάζεις* Λίβ. Sc. 2834· **γ**) (προκ. γιὰ ἔργο, ἀποτέλεσμα ἐργασίας, ἐπίτευγμα) μάταιος: *εἴ τι ἐκατόρθωνε καὶ ἐτεχνάζετο, ὅλον ἦτον ἀνενέργητον* Τρωικὰ 527^{16}. Πβ. *ἄκαιρος* 3β· **δ**) (προκ. γιὰ πράγματα) ποὺ δὲ χρησιμοποιεῖται, ἄχρηστος: *πονήματα καὶ βιβλία, ἅπερ πεποιήκασιν οἱ ἀρχαιότεροι σο-*

φοὶ καὶ οὕτως εἰσὶ κείμενα καὶ ἀνενέργητα Μάρκ., Βουλκ. 341^{25}. Συνών. *ἀδιαφόρητος*. Πβ· *ἄκαιρος* 3α. **2**) ('Εκκλησ.) **α**) (προκ. γιὰ τὴ φύση τοῦ Χριστοῦ) ποὺ δὲν ἔχει (θεία) ἐνέργεια ('Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 2 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *Πιστεύω μήτε ἀνενέργητον εἶναι τὴν θείαν φύσιν καὶ ἐνεργειῶν οὐσιωδῶν ἔρημον, μήτε ταὐτὸν εἶναι οὐσίαν καὶ ἐνέργειαν* Σφρ., Χρον. μ. 138^{9}· **β**) (προκ. γιὰ μοναστήρι) ποὺ δὲ λειτουργεῖται ἡ ἐκκλησία του: *ἡ δὲ ἐπισκοπὴ αὕτη ἔμεινεν ἀργὴ καὶ τὸ μοναστήριον ἄπορον καὶ ἀνενέργητον* Χειλᾶ, Χρον. 348.

ἀνένι, σύνδ.,βλ. *ἀνέ(ν)*.

ἀνεννόητος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 45.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεννόητος*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν μπορεῖ ὁ νοῦς νὰ τὸν συλλάβη, ἀδιανόητος: *τὴν παντόχυτον φύσιν τὴν ὑδατίαν καὶ τὰς ἀβύσσους διελὼν καὶ τούτων τὸ μὲν ἄνω πρὸς ὕψος ἀνεννόητον κούφως μετεωρίσας* (ἐνν. ὁ Θεὸς) ὅ.π.

ἀνέννοιαστος, ἐπίθ., βλ. *ἀνέγνοιαστος*.

ἀνεννοίατος, ἐπίθ., βλ. *ἀνέγνοιαστος*.

ἀνενοχλησία ἡ, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 3092, 3104, Διγ. (Καλ.)Α 4329.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνενόχλητος*. 'Η λ. καὶ σὲ χρυσόβ. 'Ανδρον. πρεσβ. (P.G. 161, 1049 καὶ 1069).

Κατάσταση χωρὶς ἐνοχλήσεις ἢ ταραχές, ἠρεμία: *καὶ ἦν εἰρήνη πανταχοῦ καὶ ἀνενοχλησία* Διγ. Α 4329.

ἀνενόχλητος, ἐπίθ., Σταφ., 'Ιατροσ. (Legr.) 25^{2-3}, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 208^{10}, 426^{2-3}, 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 82^{10}· *ἀνηνόχλητος*, Πουλολ. (Krawcz.) 465 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνενόχλητος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲν τὸν ἐνοχλεῖ κανεὶς ('Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S, καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὡς ὅτι οὐδὲν τὸν ἐλάβωσεν ἐκεῖνον τὸν ἀπεθαμένον καὶ νὰ μένη ἀνενόχλητος ἀπὲ τὴν τζουῖζαν τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐνδέχεται νὰ ἔνι ἀμέριμνος ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον* 'Ασσίζ. 208^{10}. **2**) 'Αμέριμνος: *ἀπήγαιναν οἱ τρεῖς καλοὶ ἀδελφοὶ ἀνενόχλητοι, ἀτάραχοι καὶ ἀσκανδάλιστοι εἰς τὸ ὄρος τῶν 'Ελαιῶν* Σταφ., 'Ιατροσ. 25^{3}. **3**) Ποὺ δὲν ἐνοχλεῖ (κάποιον), ἥσυχος (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., Δημητράκ., στὴ λ. 2): *τὸ σιγηρὸν καὶ τακτικὸν καὶ ἀνηνόχλητον τρυγόνιν* Πουλολ. 465 (κριτ. ὑπ.). Πβ. *ἀνόχλητος*.

ἀνένοχος, ἐπίθ., 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 514^{7}, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 503^{11}.

'Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἔνοχος*. 'Η λ. καὶ στὸ Θεόδ. Στουδ. (L-S Κων/νίδη).

Ποὺ δὲν ἐνέχεται σὲ παράπτωμα, ἀθῶος: *ἐκάθισεν κριτής, ὁλοτελῶς ἀνένοχος σκανδάλου* 'Ελλην. νόμ. 514^{7}.—Συνών. *ἀδόλωτος* β, *ἀμέριμνος* δ, *ἀναιτίατος*. Πβ. *ἀκριμάτιστος*.

ἀνεντήρητα, ἐπίρρ.· *ἀντήρητα*, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{27}, Πικατ. (Κριαρ.) 207, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 179, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Α' 117, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 1460, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [43], Φορτουν. (Ξανθ.) Β' 169, Γ' 665, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 38, Β' 219, Γ' 348, Δ' 59, 79, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 405.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνεντήρητος*〉*ἀντήρητος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χωρὶς «ντήρηση» («ἐντήρηση»), χωρὶς φόβο, χωρὶς δισταγμὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνεντήρητα*): *Σιμώσετέ τση ἀντήρητα* Πανώρ. Β' 179· *μὲ κάνουσιν ἀντήρητα νὰ σοῦ ξεφανερώσω* 'Ερωφ. Α' 117· *Μίλιε μου πούρι ἀντήρητα* Φορτουν. Γ' 665.

ἀνεντήρητος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. (Wagn.) 319 (ἔκδ. *ἀναντίρρητος*· Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 357, πρότ. κατὰ χφ P *ἀνεντήρητος*).

'Απὸ τὸ στερ. ἀν- καὶ τὸ *(ἐ)ντηροῦμαι*. Γιὰ τὸ σχηματ. βλ. βιβλιογρ.: Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ., σ. 497, λ. *ἀντήρητα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν τὸν κατέχει φόβος, δειλία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *"Αφοβος, ἀνεντήρητος, μὴ ἔχουσα δειλίαν* ὅ.π.

ἀνεντραλίζω, βλ. *ἀνεντρανίζω*.

ἀνεντρανίζω, Φλώρ. (Κριαρ.) 493, Λίβ. (Μαυρ.) P 840, 1216, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2747, Esc. 188, 755, 1145, 1209, 1278, 3833, Βεν. (Λάμπρ.) 21, 40, 55, Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 25, 88, Φαλιέρ, 'Ιστ. (Ζώρ.) V 252, 622, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 524, 1177, 1519, 1549, 2137, Β' 566, 1935, 2221, 2290, 2402, Γ' 83, 369, 1099, 1398, Ε' 31, 438, 636, 882, 913· *ἀνενδρανίζω*, Καλλίμ. (Κριαρ.) 817, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2684· *'νεντρανίζω*, 'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 198, 'Αχιλλ. (Hess.) L 834, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 267· *'νενδρανίζω*, Λίβ. (Lamb.) Sc. 17· *ἀναντρανίζω*, 'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 613, 'Αχιλλ. (Haag) L 721, 'Αχιλλ. (Hess.) L 701, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 200, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 41, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Legr.) 816, Θησ. (Βεν.) Η' [79^{2}], Ι' [36^{8}], Ch. pop. (Pern.) 33, 795, Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 19, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 76^{10}, 'Ιμπ. (Legr.) 816, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 185, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 336, 416, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 2115, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [558], Χορ. γ' [71], Ε' [100]· *ἀνεντραλίζω*, Ch. pop. (Pern.) 231· *ἀναντραλίζω*, Ch. pop. (Pern.) 350.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *ἐντρανίζω*. Βλ. Κοραῆ, "Ατ. Α' 112. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Οἱ τ. *ἀνενδρανίζω* καὶ *ἀνεντραλίζω* καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ). Τ. *ἀναδρανίζω* καὶ στὸ Μελέτιο Πηγᾶ (Βαλ., 'Ανθολ. Γ' 72).

α) (Μὲ ἀντικ. τὴ λ. *μάτια*) σηκώνω (τὸ βλέμμα) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *πρὸς τὴν κερά ντου μὲ καημὸ τὰ μάτια ἀνεντρανίζει* 'Ερωτόκρ. Β' 2402· *Τὰ μάτια ντού 'χε σφαλιστά, τότες τ' ἀνεντρανίζει* 'Ερωτόκρ. Ε' 913. Συνών. *ἀναβλεμματίζω* α. Πβ. *ἀνατρανίζω* 1α, *ἐντρανίζω*· **β**) (χωρὶς ἀντικ.) κοιτάζω, βλέπω ('Η χρήση καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Πῶς ἔχω γλώσσα καὶ μιλῶ, μάτια κι' ἀνεντρανίζω;* 'Ερωτόκρ. Γ' 83· *ἀναντραλίζω καὶ θωρῶ· τ' ἄστρο ποὺ λάμπει ἐσύ 'σαι* Ch. pop. 350· *ἐκεῖνος ἀνεντράνισεν καὶ εὐθὺς ἐγνώρισέ την* Λίβ. Esc. 3833. Συνών. *ἀναβλεμματίζω* β, *ἀναβλέπω* 2. Πβ. *ἀνατρανίζω* 1β· **γ**) (μὲ ἀντικ. πρόσ. ἢ πράγμα) κοιτάζω, παρατηρῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *συχνοδιαβαίνω τὸ στενὸν καὶ δὲν μὲ ἀναντρανίζεις* 'Ερωτοπ. 613· *μιὰν κόρην ἐνεντράνισα κ' ἐπιάσε με εἰς τὰ βρόχια* 'Ερωτοπ. 198· *ἀπῆτις ἀνεντράλισα τὰ ἐρωτικά σου κάλλη* Ch. pop. 231. Πβ. *ἀνατηρῶ, ἀνατρανίζω* 2.

ἀνεντράνισμα(ν) τό, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 2205, Δ' 1911· *ἀναντράνισμα*, 'Αχιλλ. (Haag) L 840, 'Αχιλλ. (Hess.) L 820· *ἀνανδράνισμαν*, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 116· *ἀναντράλισμα*, Ch. pop. (Pern.) 325.

'Απὸ τὸ *ἀνεντρανίζω*.

1) 'Ανάβλεμμα: *ὅλα τ' ἀνεντρανίσματα ποὺ δίδ' ἡ 'Αρετούσα ἡ τάξη κ' ἡ γλυκότητα πάντα τὰ συγκερνοῦσα* 'Ερωτόκρ. Α' 2205· *καὶ μ' ἕναν ἀναντράνισμα σὰν παραπονεμένο εἶπ' ἕνα λόγο σιγανό: «Μπάρμπα μου, ἐδὰ 'ποθαίνω»* 'Ερωτόκρ. Δ' 1911. **2**)

Παράστημα, κορμοστασιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ.· βλ. 'Αθ. 56, 1952, 373, ὅπου ἐσφαλμ. ὁ Κουκ. ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξη τῆς σημασ.· πβ. ΙΛ, λ. *ἀνεντρανιστάδα*): *ἐκείνου τὸ ἀναντράνισμα, τὸ ἔμορφόν του σχῆμα* 'Αχιλλ. L 840· *νεράδες ἢ ἀγγέλισσες καὶ πλέον ἐξεφυσῆσαν τὸ σεῖσμα καὶ τὸ λύγισμα καὶ τ' ἀνανδράνισμάν των* Γεωργηλ., Θαν. 116. Συνών. *ἀναδρομὴ* 2, *ἀνάσταλμα*. Πβ. *ἀὴρ-ἀέρας* 5.

ἀνεντρανισμὸς ὁ· *ἀναντρανισμός*, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 375^{11}.

'Από τὸ *ἀνεντρανίζω* > *ἀναντρανίζω*.

'Ανάβλεμμα: *Τὰ δὲ ὀμμάτια της, ὡσὰν σύρνει ἡ μυρωδιὰ τὸν ἄνθρωπον, ἔτσι ἔσυρναν εἰς τὸν ἀναντρανισμὸν* ὅ.π.—Πβ. *ἀναντράνισμα, ἀνεντράνισμα* 1.

ἀνεντρανῶ· *ἀναντραλῶ*, Θησ. (Βεν.) Δ' [54^{7}]· *ἐνεντραλῶ*, Θησ. (Foll.) I 48.

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνεντρανίζω*.

(Μὲ ἀντικ. τὴ λ. *μάτια*) σηκώνω (τὸ βλέμμα): *Καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ μάτια της ἀναντραλεῖ κ' ἐθώρει* Θησ. Δ' [54^{7}].—Γιὰ συνών. καὶ συγγενικὰ βλ. *ἀνεντρανίζω* 1α.

ἀνέντροπος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. (Wagn.) 353.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ἐντροπή*. 'Η λ. ἤδη στὸν 'Ησύχ., λ. *ἀπαντινά*. Βλ. Georgac., Glotta 36, 1957, 198. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αδιάντροπος, ἀναίσχυντος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 298): *ἀνέντροπε, κοψόουρε* (ἐνν. ἔλαφε), *ἔβγα ἀπὸ τὴν μέσην* ὅ.π.—Συνών. *ἀδιάκριτος* 2β, *ἀδιάντροπος*.

ἀνεξάλειπτος, ἐπίθ., Σπαν. (Λάμπρ.) V 53, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 220.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνεξάλειπτος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ πρόσ.) διαρκής, διηνεκὴς (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, καὶ τὴ μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 1, Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *δοῦλος, ἀλλ' ἀνεξάλειπτος τῆς ὅλης τῆς ζωῆς μου* Πόλ. Τρωάδ. 220· (προκ. γιὰ λόγια) *ἔχειν τούτους* (ἐνν. τοὺς λόγους) *εἰς τὴν σὴν καρδίαν ἐπὶ μνήμης ἀνεξαλείπτους ἐκ παντὸς πρὸς προκοπήν σου μάλα* Σπαν. V 53.

ἀνεξαλείφω· *ἀναξηλείφω*, Μαχ. (Dawk.) 640^{29}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ **ξηλείφω*, τ. τοῦ *ἐξαλείφω* (τὸ *η* ἀπὸ τὸν ἀόρ.). 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ, λ. *ἀναξαλείφω*).

Καταστρέφω, ἐξαφανίζω: *ὁ σουλτάνος εἶναι ἀγγρισμένος μετά σου... καὶ πολομᾶ μεγάλην ἀρμάδαν νὰ ἔλθη ἀπάνω σου καὶ ἀναξηλείψη τὸ νησσίν σου* ὅ.π.—Πβ. *ἀθῶ, ἀμαυρώνω* Α.

ἀνεξέγερτος, ἐπίθ., Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 461.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἐξεγείρομαι*.

(Προκ. γιὰ νεκρὸ) ποὺ δὲν πρόκειται νὰ ξυπνήση καὶ νὰ σηκωθῆ ἐπάνω: *πολλὰ ἔλμα ἐπέσασιν· ἐκεῖνοι ὅπου τὰ εἶχαν κοιμοῦνται ἀνεξέγερτοι εἰς τὴν πλατεῖαν ἄμμον· συνομοῦ ἐσφαζόντησαν, δίχως ἐλεημοσύνης* ὅ.π.—Πβ. *ἀνάγερτος*.

ἀνεξείκαστος, ἐπίθ., 'Ερωφ. (Ξανθ.) 'Αφ. 49, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 137· III 3, 149· 6, 243· 8, 53· *ἀξείκαστος*, Φαλιέρ, 'Ιστ. (Ζώρ.) Α 397, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Ε' 338.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *(ἐ)ξεικάζω*. 'Ο τ. *ἀξείκαστος* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀξείκαστος*).

'Απερίγραπτος, ἀπέραντος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀξείκαστος*):... *βάνοντας στὸ λογισμό μου πάλι τὸν πόνο τὸν ἀξείκαστο, τὴν πίκρα τὴν μεγάλη* 'Ερωφ. Ε' 338· *γιατὶ ὅσο σὲ θωρῶ ψηλὸ σὲ βλέπω κι' ἄλλο τόσο μὲ σπλάχνος ἀνεξείκαστο κι' ἄμετρη καλοσύνη* 'Ερωφ. 'Αφ. 49· *Μὰ τοῦτο ὅλον εἶναι μικρότατον ποτάμι σιμὰ στὴν ἀνεξείκαστην καὶ τόσην θάλασσα* Πιστ. βοσκ. III 6, 243.—Πβ. *ἀνείκαστος*.

ἀνεξέταστος, ἐπίθ., "Εκθ. χρον. (Lambr.) 38^{11}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 186.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνεξέταστος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ὑποβάλλεται σὲ ἔρευνα καὶ μελέτη ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2· πβ. καὶ τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 1): *οὐδὲ γὰρ καὶ αὐτὰς τὰς τῶν ἐπιστημῶν ἐργασίας ἀφῆκεν ἀνεξετάστους* "Εκθ. χρον. 38^{11}. **2**) (Προκ. γιὰ διαγωγὴ) ποὺ δὲν ἔχει ὑποβληθῆ σὲ ἔλεγχο καὶ κρίση, ἀνεξέλεγκτος (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Lampe, Lex.): *Περὶ χειροτονίας κληρικοῦ εὑρισκομένου ἐφαμάρτου, ἀνεξετάστου εἰς τὰ αὐτοῦ πταίσματα* Βακτ. ἀρχιερ. 186.

ἀνεξετάστως, ἐπίρρ., Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1690, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 369^{17}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνεξετάστως*. Πβ. τὸ σημερ. ἐπίρρ. *ἀνεξέταστα* (ΙΛ).

Δίχως ἐξέταση καὶ ἔρευνα, δίχως πολυπραγμοσύνη ('Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *...ἐθέμην συνοδεύειν μετὰ αὐτοῦ ὡς βούλεται καὶ θέλει ἀνεξετάστως* Διγ. Τρ. 1690.

ἀνεξήγητος, ἐπίθ· *ἀξήγητος*, Νομοκάν. 'Ιβήρ. (Πολ. Ν.) 389^{7-8}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεξήγητος*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀξήγητος*).

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἐξηγήση κάποιος ('Η σημασ. ἤδη στὸν 'Ησύχ., λ. *σεμνά*· καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *γράφουσιν ... γράμματα καὶ χαρακτῆρας καὶ ἀξήγητα στοιχεῖα* ὅ.π.

ἀνεξημερώνω· *ἀνεξημερώσω*, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 301, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἂν ἐξημερώσω*.

ἀνεξικακία ἡ, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 280.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνεξικακία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Διάθεση συγγνώμης, μακροθυμία, ἀμνησικακία ('Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S, καὶ σήμερ., Δημητράκ.): *Καὶ δίδω σου ἁπλότητα καὶ ἀνεξικακίαν· σὺ* (δηλ. ἡ ἀλωποὺ) *δὲ δράσσεις καὶ σφίγγεις με* (δηλ. τὸν λαγωὸν) *μέσον ἐκ τοῦ τραχήλου* ὅ.π.

ἀνεξίκακος, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. (Πέννας) 47.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεξίκακος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) μακρόθυμος, ἀμνησίκακος ('Η σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ. μ.Χ., Lampe, Lex. στὴ λ. 1α): *Φρῖξον, ἥλιε, στέναξον, γῆ· καὶ κλονουμένη βόησον: «'Ανεξίκακε»* ὅ.π.

ἀνεξικάκως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2164, 'Ιερακοσ. (Hercher) 409^{9}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνεξικάκως*.

α) Μὲ μακροθυμία ('Η σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *ἀνεξικάκως ἔφερεν ἅπασαν λοιδορίαν* Μανασσ., Χρον. 2164· **β**) ὑπομονετικὰ (Πβ. *ἀνεξικακία πόνων*, L-S, καὶ τὴ σημασ. στὸν Εὐστάθιο 'Αντιοχέα, Lampe, Lex.): *βασταζέσθω δὲ καλῶς καὶ ἐμπείρως καὶ ἀνεξικάκως* (ἐνν. ὁ *ἱέραξ*) 'Ιερακοσ. 409^{9}.

ἀνεξιχνίαστος, ἐπίθ., Κώδ. Χρονογρ. ("Αμ.) 53.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεξιχνίαστος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ παρακολουθήση (κάποιος) τὰ ἴχνη, τὴν κατεύθυνσή του, ἀνεξακρί-

βωτος (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. ἤδη μτγν., L-S): *τὰ κρίματά σου ἄβυσσος πολλὴ κι' ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοί σου* ὅ.π.

ἀνέξοδος, ἐπίθ., 'Ακ. Σπαν. (Legr.) 45[521].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀνέξοδος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Ποὺ δὲν κάνει ἔξοδα, δαπάνες (Πβ. τὴ μτγν. σημασ. τοῦ ἔξοδος (Α), L-S στὴ λ. IV, καὶ τὴ σημασ. τοῦ ἀνέξοδος στὸν 4. αἰ. μ.Χ., Lampe, Lex. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1): *ποιῶ δὲ καὶ τὸν γαμπρόν μου ἀνέξοδον ἀπὸ τὴν ἔξοδον τοῦ ἀλόγου του δίχως ἄχυρον τὸν μήναν τριάντα ἡμέρας* ὅ.π.

ἀνεξόρθωτα, ἐπίρρ., Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 384, 'Αργυρ., Βάρν. (Mor.) K 386.

'Απὸ τὸ στερ. ἀν- καὶ τὸ ἐξορθώνω.

(Πιθ.) ἀμετάπειστα, σταθερά: *'Ενίκησέν τον ἡ ὄρεξις, ἐπῆρε τον τὸ θράσος σπουδαῖα καὶ ἀνεξόρθωτα μετὰ ὀλίγην γνῶσιν στὴν τέντα τοῦ 'Αμουράτμπεη ἀπέσω κατεβαίνει* Παρασπ., Βάρν. C 384.

ἀνέορτος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 224[3].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀνέορτος.

Ποὺ δὲν ἔχει ἑορταστικὸ χαρακτῆρα, πρόχειρος: *τράπεζα παρ' ἡμῖν αὐτοσχέδιος εἰς τὸ δωμάτιον, τὰ δὲ περὶ τροφὰς καὶ πόσεις ἀφιλότιμα καὶ λίαν ἀνέορτα* ὅ.π.

ἀνεπαισχύντως, ἐπίρρ., Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 19[25].

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. ἀνεπαισχύντως (Lampe, Lex.).

Χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ λόγος γιὰ δισταγμὸ ἢ ντροπὴ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *ὑποδείξας τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ἡμῶν ἀνεπαισχύντως καὶ μετὰ παρρησίας* ὅ.π.

ἀνεπαύω, βλ. *ἀναπαύω*.

ἀνεπαψάρης, ἐπίθ., βλ. *ἀναπαψάρης*.

ἀνεπηρέαστος, ἐπίθ., Δούκ. (Grecu) 373[18], Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 82[10].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀνεπηρέαστος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). 'Επίρρ. ἀνεπηρεάστως καὶ στὸ Μαλάλα, Βόνν., 383[17]).

Ποὺ δὲν ἐπηρεάζεται, ἀπείραχτος (Πβ. L-S): *ἔκαμεν αὐτὴν πατριαρχεῖον, ὅ στερεώσει Κύριος ὁ Θεός... ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀνενόχλητον καὶ ἀνεπηρέαστον ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ* Ἱστ. πατρ. 82[10].—Πβ. *ἄγγιχτος* β.

ἀνεπίβατος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 170[4], Καλλίμ. (Κριαρ.) 79, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1732.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀνεπίβατος.

Ἄβατος, ἀπροσπέλαστος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *εἰς ἀνεπίβατον βουνόν, εἰς ὀρεινόν, κρημνώδη* Καλλίμ. 79· *Συντετριμμένη καὶ φθαρτὴ ἐκ τῆς πολυκαιρίας πέλει* (ἐνν. ἡ φυλακὴ) *καὶ ἀνεπίβατος χοὸς τῆς ἀμετρίας* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1732.—Συνών. *ἀδιόδευτος, ἀνεπιχώρητος, ἀνθρωποαπερίκοπος*.

ἀνεπιβούλευτος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 960.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀνεπιβούλευτος. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἐπιβουλευτῇ κανεὶς (Πβ. L-S στὴ λ. 2 καὶ Κεκ., Στρατ., Wass.-Jern., 797): *τὸ κάστρον ἀπαράδοτον, πανόχυρον καὶ μέγα, ὅλως ἀνεπιβούλευτον, ἀνέλπιστον εἰς νίκην* ὅ.π.

ἀνεπίγνωθα, ἐπίρρ., Καλλίμ. (Lambr., Coll..) 1480.

'Απὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀνεπίγνωστα* (Δημητράκ.) μὲ ἐπίδρ. τοῦ *γνώθω*.

Χωρὶς ἐπίγνωση: *οὐδὲ γὰρ ἥξευρε ποσῶς τὸν δρόμον καὶ νὰ δράμῃ* (παραλ. 1 στ.), *ἀλλ' οὕτως ἀνεπίγνωθα καὶ χώρις ἑρμηνείας ἐπεριπάτειν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνεπίγνωτα*.

ἀνεπίγνωτα, ἐπίρρ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 1480.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. **ἀνεπίγνωτος* < μτγν. *ἀνεπίγνωστος*.

Χωρὶς ἐπίγνωση, ἀσυνείδητα: *Οὐδὲ γὰρ ἥξευρε ποσῶς τὸν τόπον καὶ νὰ δράμῃ* (παραλ. 1 στ.) *ἀλλ' οὕτως ἀνεπίγνωτα καὶ χώρις ἑρμηνείας ἐπεριπάτειν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνεπίγνωθα*.

ἀνεπίγραφος, ἐπίθ., 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 1024.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀνεπίγραφος. Ἡ λ. καὶ σὲ παπυρ. (Preisigke-Kiessling).

Ποὺ δὲ γράφεται, παράδοξος, ἀπίστευτος (Πβ. ΙΑ, λ. ἄγραφτος 1γ): *καὶ ἄλλα πλεῖστα λέγουσιν ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγενον ἀνεπίγραφα, ἃ καὶ θαυμάζοντ' ὅλοι* ὅ.π.—Πβ. *ἀκατανόητος* 1.

ἀνεπίληπτος, ἐπίθ., 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 983, 1029.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀνεπίληπτος.

Ποὺ δὲν εἶναι ἐπιλήψιμος, ἄμεμπτος, ἀκέραιος (Πβ. L-S): *Ὅτι ἐγὼ πρὸς τὰ καλὰ καὶ τὰ συμφέροντά σοι ὑπάρχω σφόδρ' ἀκόρεστος ὡς 'δρωπικὸς τοῖς πᾶσιν ὕδασιν κι' ἀνεπίληπτος πιστὸς τῆς βασιλείας* αὐτ. 983.

ἀνεπιλπισία ἡ, βλ. *ἀναπελπισία*.

ἀνεπιμέλητος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 379[28].

Ἡ λ. ἤδη σὲ σχόλ. (L-S).

'Αφρόντιστος· ἐξασθενημένος, ἀδύνατος: *ὅταν δὲ ὁ ἱέραξ ὑπὸ μόχθου ἀνεπιμέλητος ᾖ, πάρεχε αὐτῷ ἐκ τῶν τοιούτων* (ἐνν. κρεάτων) *ἐν πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ* ὅ.π.—Πβ. *ἀδύναμος*.

ἀνεπίστευτος, ἐπίθ., βλ. *ἀπίστευτος*.

ἀνεπιστρέφω, Φυσιολ. (Legr.) 633.

'Απὸ τὴν πρόθ. ἀνὰ καὶ τὸ ἐπιστρέφω.

'Επιστρέφω, γυρίζω πίσω: *Καὶ ἀνεπίστρεψον εὐθὺς εἰς τοὺς ἰδίους τόπους* ὅ.π.—Συνών. *ἀναγυρίζω* Αα, *ἀνθυποστρέφω* Α. Πβ. *ἀναζευγνύω, στρέφω*.

ἀνεπίστροφος, ἐπίθ., Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 41 (ἔκδ. *ἀνεπιστροφήν*· διόρθ. Κριαρ., B-NJ 19, 1966, 87).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀνεπίστροφος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ πορεία) ποὺ δὲ σχετίζεται μὲ ἐπιστροφή· σταθερός, ἀμετάβλητος: *καὶ ἀνεπίστροφην ὁδὸν ἔδραμαν ἕως τέλους καὶ μία ποίμνη γέγοναν μετὰ τοὺς ἀρχαγγέλους* ὅ.π.—Συνών. *ἀδιάγερτος*. Πβ. *ἀγύριστος, ἀμετάθετος, ἀμεταστρεφής, ἀμετάτρεπτος*.

ἀνεπισφαλής, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 184^{20}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἐπισφαλής*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Θεμίστ. καὶ στὸν Ψευδο-Ἀλέξ. Ἀφροδ. (L-S).

Ἄψογος, τέλειος· κανονικός: *Ὅλον τὸ πρόσωπον κύκλος ἀνεπισφαλής· ἡ ῥὶν κέντρου λόγον ἐπέχει πρὸς ὅλον τὸ κύκλωμα* δ.π.

ἀνεπιτήδειος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 506^{24}, 512^{33}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνεπιτήδειος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀκατάλληλος (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *Εἰ δὲ ὁ τόπος ἐστὶ χθαμαλώτερος ἢ καὶ ἄλλως ἀνεπιτήδειος ἔνθα ὁ ἱέραξ ἐκάθισε* αὐτ. 506^{24}· **β**) (προκ. γιὰ ἐνέργεια) ἀδέξιος, ἀνεπιτυχής: *Ἐὰν οὖν γένηται τοῦτο ἢ ὑπὸ δυσκόλου τόπου ἢ ὑπὸ ἀφέσεως ἀνεπιτηδείου,... ὁ ἱέραξ οὐκ ὀρέγεται τῆς θήρας* αὐτ. 512^{33}. Συνών. *ἀδόκιμος* β.

ἀνεπιτήδευτος, ἐπίθ., Λόγ., παρηγ. (Λάμπρ.) L 753, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1163.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεπιτήδευτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲν ἀσκήθηκε (σὲ κάτι)· μὴ ἔμπειρος (σὲ κάτι)· ἄσχετος (Πβ. L-S στὴ λ. II): *Ἔγραψα, οὐκ ἐξαίρετον ὑπέγραψα τὸν μῦθον. Πλὴν γὰρ ἀνεπιτήδευτος πόθου, δίχως φουδούλαν, ὅλος ὁ μῦθος ἔρωτος καὶ ἀνερωτολήπτου* Λόγ. παρηγ. L 753. Πβ. *ἀλλότριος* 1. **2**) Μὴ πλαστός· γνήσιος, φυσικὸς (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *κάλλος ἀνεπιτήδευτον, αὐτόβαπτον, αὐτόχρουν* Μανασσ., Χρον. 1163.

ἀνεπιφώνητος, ἐπίθ., Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 146.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἀρχ. *ἐπιφωνῶ*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Sophocl. καὶ Steph., Θησ.

Ποὺ δὲν ἐκφωνήθηκε μπροστὰ σὲ ἄλλους, ποὺ ἔγινε σιωπηρά: *Περὶ δωρεᾶς ἀνεπιφωνήτου καὶ δωρεᾶς γινομένης χωρὶς γράμμα καὶ μαρτύρων* δ.π.

ἀνεπιχείρητος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. IV 11, Λίβ. (Lamb.) Sc. 3068, Λίβ. (Wagn.) N 3650, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 940.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνεπιχείρητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν μπορεῖ κάποιος νὰ τὸν ἐπιχειρήση, δυσκολοκατόρθωτος (πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, καὶ τὴ σημερ., Δημητάκ. στὴ λ. 1): *Νεότης γὰρ ἀκμάζουσα καρδίας ἀνασπάει, εἶτα πάντα κατατολμᾷ τῶν ἀνεπιχειρήτων* Διγ. Gr. IV 11· *λοιπὸν ἀνεπιχείρητον καὶ δυσκατορθωμένον ἔναι τὸ πράγμα τῆς ἐμῆς ἐρωτικῆς ἀγάπης* Λίβ. Sc. 3068.

ἀνεπιχώρητος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 92.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἐπιχωρῶ*.

Ἀπρόσιτος, ἄβατος: *ὄρος ἀνεπιχώρητον, οὐρανομήκη δένδρα* δ.π.—Συνών. *ἀνθρωποαπερίκοπος*. Πβ. *ἀνέβατος, ἀνεπίβατος*.

ἀνεπόλπιστα, ἐπίρρ., βλ. *ἀναπέλπιστα*.

ἀνεπόλπιστος, ἐπίθ., βλ. *ἀναπέλπιστος*.

ἀνεράιδα ἡ, βλ. *νεράιδα*.

ἀνέραστος, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α' 217, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 232^{6}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνέραστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲν εἶναι ἀγαπητός, εὐχάριστος, εὐπρόσδεκτος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Δημη-

τράκ., στὴ λ. 4): *οὕτω μοι καὶ τὸ ζῆν ποθεινὸν καὶ τὸ θανεῖν οὐκ ἀνέραστον* Μακρεμβ., Ὑσμ. 232^{6}. **2**) (Ἐνεργ. μὲ γεν.) ποὺ δὲν ἀγαπᾶ (κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II· πβ. *ἀνέραστον βίον*, L-S στὴ λ. I 1): *ψυχὴ γὰρ ἀνέραστός ἐστι τοῦ βίου λύπαις ἀμέτροις ἐμπεσοῦσα πολλάκις* Εὐγεν., Δρόσ. Α' 217.

ἀνέργητος, Κομν., Ποίημ. (Wagn.) Β 526, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνενέργητος* (Σπαν., Hanna, Β 509).

ἀνεργισμένος, ἐπίθ., Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 19.

Πιθ. ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἐνεργῶ* (*'νεργῶ*, Σουμμ., Παστ. φίδ., Βεν., Γ' [1005]): *ἐνέργησα* (*'νέργησα*) καὶ τὸ προθ. *ἀ-* ἀπὸ συνεκφορὰ μὲ τὸ *θὰ* ἢ τὸ *νά*. Βλ. ὅμως καὶ Ξανθουδίδη, Φορτουν., σ. 223, λ. *ἀνεργισμένος*.

Ἐνεργητικός, δραστήριος (Βλ. Ξανθουδίδη, Φορτουν., σ. 223, λ. *ἀνεργισμένος*): *Ἐγώ 'μαι* (ἐνν. *ἡ Τύχη*), *ἁποὺ τσὶ ἀπόκοτους καὶ τοὺς ἀνεργισμένους, τσὶ πρόθυμους, τσὶ ποθητοὺς κι' ὅλους τσὶ προκομμένους ἀιδάρω* δ.π.

ἄνεργος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 8186, Φλώρ. (Κριαρ.) 1769, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 320, 1781, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Καχ.) 5^{2}, Φαλιέρ, Λόγ. (Ζώρ.) 34, 281, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 329· IV 6,40·7, 3, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [1084], Ε' [778], Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 23, 71

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄνεργος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Κακρ., Ἀθ. 38, 1926, 196 σημ. 2.

1) Ποὺ δὲν ἐνεργεῖ, ποὺ δὲν ἐργάζεται, ἀδρανής, τεμπέλης (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. 3): *καὶ τσὶ ἄνεργους καὶ τσὶ δειλιοὺς καὶ τσὶ παραθεσμιάρους, τσὶ ἀνάμελους καὶ τοὺς ὀκνούς...* (παραλ. 1 στ.) *...στὸν πάτο τσὶ γκρεμνίζω* Φορτουν. Πρόλ. 23· *γιατὶ ἀπὸ τὴν ἀνάπαψην ἐκείνη τὴν ἄκαρπη καὶ ἀνέργα* Πιστ. βοσκ. IV 6, 40. Συνών. *ἀδούλης*. **2**) Ἄπρακτος, ποὺ δὲν πέτυχε τὸ σκοπό του: *ὅλοι τὸν θέλουσι γελᾶ, μέμφεσται κι' ὀνειδίζει, διότι ἐστράφη ἄνεργος, τὴν ἔξοδόν του ἐχάσε* Χρον. Μορ. Η 8186. **3**) Ποὺ δὲν ἐνεργεῖ ἀποτελεσματικά, ποὺ περιέρχεται σὲ ἀδράνεια: *ἐκεῖ ἐφάν' ἡ ἐνέργεια ἡ τοῦ δακτυλιδίου· φεύγει τὸ πῦρ, ἐσβέστηκεν, ἄνεργον ἀπομένει* Φλώρ. 1769. **4**) Ἀκατέργαστος: *κι' ὡς τ' ἄφτιαστο, χοντρὸ καὶ ἄνεργο ἀκόμη σίδερο* Πιστ. βοσκ. I 1, 329.

ἀνερεθίστως, ἐπίρρ., Θεολ., Τζίρ. (Λάμπρ.) 358^{5-6}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνερέθιστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μὲ τρόπο ποὺ δὲν προκαλεῖ ἐρεθισμό, ὀργή: *ἀφιλονείκως καὶ ἀνερεθίστως τὰ βουλητὰ ἐκζητοῦντες. Οὐδεὶς γὰρ παρακαλῶν ἀπειλεῖ, οὐδὲ ὁ ζητῶν ἐρεθίζει* δ.π.

ἀνερευνῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 182^{19}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2012, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 182, Διγ. (Καλ.) Α 413, 439, Δούκ. (Grecu) 291^{21}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνερευνῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μτβ. **1**) Ἐρευνῶ, ἐξετάζω μὲ προσοχὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S): *ὁπόταν ὁ κοινὸς κριτὴς πάντων ἀνερευνήσῃ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ σκαιῶν τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 182· *ζητήσω τὰ πρόσφορα φάρμακα, τὴν οὐλὴν καταμαλάξω πᾶσαν ἰατρικῶς, ἐπιστημονικῶς ἀνερευνήσω καὶ ὅλην ἰάσομαι* Μακρεμβ., Ὑσμ. 182^{19}. **2α**) Ψάχνω νὰ βρῶ, ἀναζητῶ (κάποιον) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Δημητράκ.): *τὴν ἀδελφὴν τὴν θαυμαστὴν αὐτῶν, ἣν ἀνηρεύνων* Διγ. Α 439· *συνών. ἀναγυρεύω* 1α· **β**) ψάχνω (κάποιον), κάνω σωματικὴ ἔρευνα (Πβ. *ὁ κλέπτης ἀνερευνᾶται*, Κεκ., Στρατ., Wass.-Jern., 61^{14}): *τρομερὸς ὑπῆρχεν ὡς τοὺς φοιτῶντας παρ' αὐτὸν ἀνερευνᾶν προστάττειν μήπως ἐπικολπίδιον*

τύχοι τις κρύπτων ξίφος Μανασσ., Χρον. 2012. **3**) Ζητῶ, ἐπιζητῶ, ἀπαιτῶ (Πβ. *ὁ βασιλεὺς... ἀλλοτρίων βασιλέων θησαυροὺς ἀνερευνήσει* Ὀν., Drexl, 80^{7}): *ὁ υἱὸς τοῦ ἅρπαγος κατὰ τοῦ πρῴην ἀδικηθέντος καὶ διὰ τοῦτο ἀνερευνῶντος τὰ ἴδια σὺν δυνάμει κατ' αὐτοῦ ἐπεστράτευσε* Δούκ. 291^{21}.

ἀνερίφνητος, ἐπίθ., βλ. *ἀναρίθμητος*.

ἀνερμάτωτος, ἐπίθ., βλ. *ἀναρμάτωτος*.

ἀνέρπαστος, ἐπίθ., βλ. *ἀνάρπαστος*.

ἀνέρχομαι, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 138^{4}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 565^{20}, Ἱερακοσ. (Hercher) 390^{6}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 572^{12}, Ἐκθ. χρον. (Lambr.) 28^{7}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνέρχομαι*.

1) Ἀνεβαίνω σὲ ἕνα ἀξίωμα (Πβ. Λεόντιο Βυζ., Lampe, Lex.): *ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ... Μᾶρκος* Ἐκθ. χρον. 28^{7}. Συνών. *ἀναβιβάζω* 1γ. **2**) Παρουσιάζομαι στὶς ἀρχές: *ἀνένι ὅτι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἡμέραν ἀνῆλθεν κανεὶς ἄνθρωπος ἢ γυναίκα ὅπου νὰ δείξῃ μὲ β' πιστοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἦτον συγγενὴς* Ἀσσίζ. 138^{4}. **3**) (Προκ. γιὰ φάρμακο) εἰσχωρῶ (μέσα στὸν ὀργανισμό): *εὐθέως τὰς ῥῖνας* (ἐνν. τοῦ ἱέρακος) *ἐντὸς τοῦ στόματός σου βάλλων πίπισον, ἵνα ἡ ἰατρεία αὕτη ἐν αὐτοῖς ἀνέλθῃ* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 572^{12}. **4**) (Μεταφ.) ἀνατρέχω: *πρότερον ἀνέρχου ἐπὶ τοὺς γονεῖς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἐρευνήσῃς τοὺς βαθμούς, εἶτα ἀνέρχου εἰς τοὺς κατιόντας* Ἑλλην. νόμ. 565^{20}.

ἀνερωτήτως, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 66.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνερώτητος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἰωάννη Μοναχὸ (L-S Κων/νίδη) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀναρώτητα*).

Χωρὶς ἐρώτηση, αὐθαίρετα (Πβ. Ἰωάννη Μοναχό, L-S Κων/νίδη): *καὶ ζῶντα μὲ κατήντησεν εἰς Ἅδην παρ' ἐλπίδα πάσης προφάσεως ἐκτός, ὅλως ἀνερωτήτως* ὅ.π.

ἀνερωτόληπτος, ἐπίθ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 754.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἐρωτόληπτος*.

Ποὺ δὲν κατέχεται ἀπὸ τὸν ἔρωτα: *Ἔγραψα, οὐκ ἐξαίρετον ὑπέγραψα τὸν μῦθον. Πλὴν γὰρ ἀνεπιτήδευτος πόθου, δίχως φουδούλαν, ὅλος ὁ μῦθος ἔρωτος καὶ ἀνερωτολήπτου* ὅ.π.

ἀνερωτῶ, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 281, Καλλίμ. (Κριαρ.) 883, Διγ. (Hess.) Esc. 133, Διγ. (Καλ.) Esc. 133, Διγ. (Sath.-Legr.) 1054, Διγ. (Καλ.) Α 1592, Ἀπολλών. (Janss.) 91, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1943, Λίβ. (Lamb.) Sc. 141, Λίβ. (Wagn.) Ν 711, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 156, Ἰμπ. (Legr.) 747, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1921, 2079· *ἀναρωτῶ*, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 261, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 7, Καλλίμ. (Κριαρ.) 592, 943, 1420, Φλώρ. (Κριαρ.) 1407, Περὶ ξεν. (Wagn.) V 391, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 366, Ἀπολλών. (Janss.) 316, 351, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1264, 3056, Λίβ. (Wagn.) Ν 1118, 1194, 2507, 2731, Ἀχιλλ. (Haag) L 877, Ἀχιλλ. (Hess.) L 857, Ἀλφ. ξεν. (Ζώρ.) 114, Φυσιολ. (Legr.) 579, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) γ' 70, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 278, Πικατ. (Κριαρ.) 145, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 100, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 346, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 1617, Φορτουν. (Ξανθ.) Β' 472, Γ' 674, Δ' 42, 458, Ε' 233, Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 36.

Τὸ ἀρχ. *ἀνερωτῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναρωτῶ*).

Ἐρευνῶ ἐπίμονα, ζητῶ νὰ πληροφορηθῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀναρωτῶ* 1):

μ' ἔδοξεν τότε ὁ λογισμὸς νὰ τοὺς ἀναρωτήσω Ἀπόκοπ. 278· *οὐδὲ γειτόνοι καὶ δικοί, φίλοι ν' ἀναρωτοῦνται* Πικατ. 145· *καὶ ζαλισμένη ἀναρωτᾶ καὶ λέει στὴ Φροσύνη* Ἐρωτόκρ. Γ' 1617· *Πάντ' ἡ γυναίκα ἀνερωτᾶ καὶ πεθυμᾶ ν' ἀκούσῃ* Ἐρωτόκρ. Α' 2079.

ἀνέσβηστος, ἐπίθ., βλ. *ἄσβηστος*.

ἀνέσι τό, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 401, Θησ. (Βεν.) Γ' [15^{3}], Δ' [26^{4}], Η' [78^{3}], Εὐγέν. (Vitti) 460.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνεσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνάπαυση, ἡσυχία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πολλάκις γιὰ ἀνασασμὸν καὶ δύναμιν νὰ πάρουν ἔβγαιναν ἐκ τὸν πόλεμον κ' ἐπαίρνανε* (ἔκδ. *-νοναι*) *ἀνέσι* Θησ. Η' [78^{3}].

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπίρρ. = ἁπαλά: *φιλεῖ, φιλεῖ με γαληνά, κρατεῖ με ἀνέσι - ἀνέσι* Ἐρωτοπ. 401.

ἀνέσια, ἐπίρρ., Διγ. (Hess.) Esc. 795.

Ἀπὸ τὸν πληθ. τοῦ οὐσ. *ἀνέσι*. Πβ. ὅμως καὶ οὐσ. *ἀνεσία* ἡ (L-S) καὶ *ἀνέσια* ἡ (ΙΛ).

Ἥσυχα, ἤρεμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνέσια* ἡ 1β. Πβ. Dawk., Amer. Journ. of Arch. XXXVIII, 1934, ἀρ. 1, 120^{22}): *ἐπῆγεν καὶ ἐπέζευσεν κάτω καὶ ἀνέσια ἐσύντυχεν τὸν πρωτοστράτορά του* ὅ.π.

ἀνέσιμος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5901.

Ἡ λ. ἤδη σὲ σχόλ. (L-S).

Ἐλεύθερος (ἀπὸ κάτι)· (προκ. γιὰ χρονικὴ περίοδο) ἀπαλλαγμένος ἀπὸ πόλεμο (Πβ. L-S): *ἐν ἀνεσίμοις δὲ καιροῖς πρᾶος, ἡδύς, ἀστεῖος* ὅ.π.

ἄνεσις -ση ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 8^{215}, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 327, Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 117, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 317, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 31^{110}, 46^{558}, Φλώρ. (Κριαρ.) 95, 783, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 307, 495, 524, Ἀλφ. ξεν. (Ζώρ.) 92, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) $348^{δίς}$, 350, Μαχ. (Dawk.) 574^{6}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 120^{4-5}, Θησ. (Βεν.) Η' [111^{7}], Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 434, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 44, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 1142, Ἀχέλ. (Pern.) 997, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1547, 2544 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 134], 2568 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 154], Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 368^{17}, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) ΙΙ 84, 120, 161, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 57, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 47, 533, Λίμπον. (Legr.) Εἰσαγ. 45, 523, Ζήν. (Σάθ.) Β' 211, Διγ. (Lambr.) Ο 2119, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 142^{14}, 220^{19}, 310^{16}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνεσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ, λ. *ἄνεσι*).

1) (Προκ. γιὰ πυρετὸ) ἐλάττωση, μείωση (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 2, χωρίο Γαληνοῦ): *Τριταῖος πυρετὸς δὲ ἔνι ὅταν μίαν ἡμέραν ἔχῃ ἄνεσιν, τὴν δὲ ἄλλην πυρέσσῃ* Σταφ., Ἰατροσ. 8^{215}. **2α**) Ἀνάπαυση (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Σοφιαν., Παιδαγ., Legr., 113 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄνεσι* 1): *Κι' ἄνεσην πῆραν τ' ἄλογα, ποὺ ἦσαν κοπιασμένα* Κορων., Μπούας 44· *εἰς τὲς φροντίδες ἄνεσην ἔπαιρναν κ' εἰς τοὺς κόπους* Ἀχέλ. 997· *γιὰ νά 'βρῃ ἐλίγη ἄνεση ἡ κούρασή του ἡ τόση* Ζήν. Β' 211· συνών. *ἀνάπαυσις* 1α· **β**) ἀνακούφιση: *νὰ βροῦν καμπόσην ἄνεσην ἐκ τὲς πολλὲς τὲς θλίψες* Περὶ ξεν. Α 307· *Δῶσ' τους ὀλίγην ἄνεσην εἰς τὰ πολλὰ τὰ βάρη* Ἱστ. Βλαχ. 1547· συνών. *ἀνάπαυσις* 1β· **γ**) ἀπουσία στενοχώριας, εὐθυμία, χαρά: *Ἄνεσιν ἔχω καὶ χαρὰν πολλὴν εἰς τὴν ψυχήν μου* Φλώρ. 783· *ὄνταν ἐπεσῶσαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγός, ἐννοιάζουνταν πῶς θέλουν τοὺς γλυτώσειν ὁ ῥήγας καὶ εἶχαν μικρὴν ἄνεσην* Μαχ. 574^{6}· *ἀλλ' ὅμως θέλει σ' ἄνεσην τρέψει τὴν τόσην λύπη* Λίμπον. Εἰσαγ. 45· πβ.

ἀνάπαυσις 1δ. **3**) Ἱκανοποίηση: *Καὶ γὰρ ὁ φέρων πειρασμὸν καὶ λύπας ὑπομένων ἐκδέχεται τὴν ἄνεσιν τῆς μισθαποδοσίας* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 317. **4**) Ἀσφάλεια· ἔλλειψη φόβου: *διδόντος γὰρ αὐτοῖς ἀνθρώπους, ἵνα μετὰ ἀνέσεως καὶ ἀναπαύσεως ἀπέρχωνται τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν ἔξω τόπον* Σφρ., Χρον. μ. 120$^{4-5}$. Πβ. *ἀνάπαυσις* 1ε. **5**) Ἀναπνοὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄνεσι* 2· βλ. καὶ Κληρίδη, Κυπρ. Σπ. 8, 1944, 105). Φρ.: *παίρνω ἄνεση* = κάνω διακοπή, ξεκουράζομαι (Πβ. ΙΛ, λ. *ἄνεσι* 2, φρ.): *οἱ μπουμπαρδάροι ἄνεση καθόλου δὲν ἐπαίρναν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 310^{16}. **6**) Εὐκολία ζωῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸν πληθ.): *μὴ ἔχοντες γῆν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἰδίαν τοῦ Μοναστηρίου δι' ἄνεσιν μερικὴν* Χειλᾶ, Χρον. 350. Φρ.: *πρὸς ἄνεσιν* = ἐλεύθερα, ἀνεμπόδιστα: *φύλακας καθιστάνωσιν ἐκεῖσε τῶν παιδίων, ὡς ἵνα μὴ τολμήσωσιν δακρῦσαι ἢ στενάξαι ἢ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ πρὸς ἄνεσιν χαράξαι* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1142.

ἀνεσκέπαστος, ἐπίθ., βλ. *ἀσκέπαστος*.

ἀνέσπερος, ἐπίθ., Στ. Ἀδὰμ (Merc. S.-G.) 35, Διγ. (Hess.) Esc. 472, Διγ. (Καλ.) Esc. 472, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 127, Ἱστ. Πατρ. (Βόνν.) 123^{16}, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 4.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνέσπερος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτεχν. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ δύει, ποὺ φωτίζει πάντοτε (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex., καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ λαμβάνει ζωὴν τὴν αἰώνιον καὶ φῶς τὸ ἀνέσπερον* Ἱστ. Πατρ. 123^{16}· *Σελήνη, φῶς ἀνέσπερον, ὥσπερ ἐκείνην λάμπεις* Ἐρωτοπ. 127.

ἀνεσπῶ, βλ. *ἀνασπῶ*.

ἀνεστενάζω, βλ. *ἀναστενάζω*.

ἀνεσύρνω, βλ. *ἀνασύρνω*.

ἀνέτοιμος, ἐπίθ., Ἀλφ. (Κακ.) 14^{95}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 74^{3}, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 61.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνέτοιμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι ἕτοιμος, ἀπροετοίμαστος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ): *πρὶν νὰ σὲ λάβη ὁ θάνατος ἀνέτοιμον ἐκ τούτου* ὅ.π.

ἀνετολὴ ἡ, βλ. *ἀνατολή*.

ἄνετος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Ἀναγ. (Εὐστρ.) 209, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 175^{27}, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2121, Ἱερακοσ. (Hercher) 189^{2}, 499^{7}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

1) Ἀναπαυτικός, ἥσυχος, ἀτάραχος (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. 3 καὶ τὴ σημερ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Κοιμᾶται μέχρι δειλινοῦ βασιλικῶς ἡ κόρη. Ὡς εἶδον ἀνετώτατον τὸν τῆς δεσποίνης ὕπνον* Καλλίμ. 2121. **2**) Ποὺ δὲν παρέχει ἐμπόδια, εὔκολος (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *...ῥήξας* (ἐνν. *τις*) *τὰς ἡνίας ἀνέτῳ δρόμῳ φέρεται πόρρω που τῆς εὐθείας* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 209. **3α**) (Προκ. γιὰ πτηνὰ) ποὺ δὲ δεσμεύεται, δὲν ἐμποδίζεται, ἐλεύθερος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Πῶς οὐ πτερύσσεται τὸ πτηνὸν ἀνέτῳ πτερῷ, ἀλλὰ δουλογραφεῖται καινῶς οὕτω καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν;* Μακρεμβ., Ὑσμ. 175^{27}. **β**) ποὺ δὲ φέρει (ἰατρικὸ) ἐπίδεσμο· *ἐὰν θλασθῇ ὄνυξ ἐν ἄκρᾳ, ἔασον αὐτὸν* (δηλ. τὸν ἱέρακα) *ἐν τῇ οἰκίᾳ ἄνετον* Ἱερακοσ. 499^{7}.

ἀνετρανίζω, βλ. *ἀνατρανίζω*.

ἄνευ, πρόθ. καὶ σύνδ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 95^{15}, 105^{24}, 130^{11}, 131^{6}, 190^{15}, 282$^{7-8}$, 382^{9}, 384^{25}, 385^{20}, 414^{16}, 452^{26}, 472^{10}, 477^{21}, Βέλθ. (Κριαρ.) 1207, Ἑρμον. (Legr.) Γ 15, Ι 39, Χ 240, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 925, 4286, 6672, 9104, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2790, 2939, Διήγ. πόλ. Θεοδ. (Merc. S.-G.) 90, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 140^{5}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 80^{31}· *ἄνευα*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 456^{13,29}· *ἀνεύα*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 417^{7}, 442^{13}· *ἄνευθεν*, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2015.

Ἡ ἀρχ. πρόθ. *ἄνευ*. Ὁ τ. *ἄνευα* (καὶ στὸν Πόντο, ΙΛ) κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ *-α*. Ὁ τ. *ἄνευθεν* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ *-θεν*.

Α' Πρόθ. (μετὰ καταφατικὴ καὶ ἀρνητικὴ πρόταση· μὲ γεν. ἢ αἰτ. ἢ τὸ *νὰ* + ὑποτ. ἢ ἀπαρέμφ.) χωρὶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀμμὲ αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἔνι κρατούμενη νὰ ὀμόση εἰς τὰ ἅγια νὰ μηδὲν ἔβγη ἀπὲ τὴν χώρα ἄνευ τῆς εἰδήσεως* Ἀσσίζ. 385^{20}· *ἡ συμβία μου οὐδὲν θέλει νὰ ἐγκλητεύωμαι ἀνεύα της, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ἰδῇ ἡ αὐλὴ* Ἀσσίζ. 417^{7}· *ἄνευθεν κρίσεις φονικὲς καὶ κρίσεις τῶν αἱμάτων* Χρον. Μορ. P 2015· *πρὸς πάντας ὁποὺ κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος ἄνευ πόλεμον* Ἀσσίζ. 130^{11}· *δι' αὐτὸν οὐδὲν ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ στρέψη τίποτες ἄνευ νὰ θελήση* Ἀσσίζ. 414^{16}· *καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεθαίνει ἄνευ διαθήκην ποιῆσαι κανενὸς πράγματος* Ἀσσίζ. 131^{6}. **Β'** Σύνδ. (μετὰ ἀρνητικὴ πρόταση· ἐνίοτε μὲ τὸν ὑποθ. *ἂν* ἢ τὸν *καὶ*) ἐκτὸς (ἄν), παρὰ μόνον, ἀλλά: *τὰ τέκνα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χωρίσουν τὸ μερτικόν τους ἀπὲ τὸ μερτικὸν τοῦ πατρός τους ἕως ὅπου ὁ πατήρ τους ζῇ, ἄνευ ἂν θελήση ὁ πατὴρ νὰ τὸ ἀπονείμη μὲ τὸ ἴδιον τὸ θέλημαν* Ἀσσίζ. 383^{17}· *οὐδὲν ἐδιήρκεσεν πολλὰ ἄνευ κ' ἡμέρες δύο* Χρον. Μορ. Η 9104· *οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔχουν καμμίαν αὐλὴν ἄνευ μεσόν τους* Ἀσσίζ. 105^{24}· *τοιοῦτον ἔγκλημαν οὐδὲν πρέπει νὰ εἰσακουστῇ, οὐδὲ νὰ κριθῇ διὰ τῆς ῥεῖκῆς αὐλῆς ἄνευ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ὁποὺ ἔνι εἰς τοῦτον κρατημένη* Ἀσσίζ. 477^{21}. Πβ. *ἀμὴ* 1α.

ἄνευα καὶ **ἀνεύα**, πρόθ. καὶ σύνδ., βλ. *ἄνευ*.

ἄνευθεν, πρόθ. καὶ σύνδ., βλ. *ἄνευ*.

ἀνευκαριστιὰ ἡ, βλ. *ἀνευχαριστία*.

ἀνευλόγητος, ἐπίθ., Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 140 β', 180 κε'.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἐπίθ. *εὐλογητός*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Προκόπ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν εὐλογήθηκε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Προκόπ., Lampe, Lex.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Περὶ σμίξεως ἀνδρογύνου ἀνευλογήτου* αὐτ. 180 κε'· *Περὶ γάμου ἀνευλογήτου* αὐτ. 140 β'.

ἄνευρος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 7, 130, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [1191, 1459].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *νευρά*.

(Προκ. γιὰ τόξο) ποὺ δὲν ἔχει χορδή: *Μὲ τὸ δοξάρι τ' ἄνευρον αὐτεῖνο τὸ δικόν σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1191]· *Καὶ τσακισμένο κι' ἄνευρον* (ἐνν. δοξάρι) *στὸν λόγγον σὲ σκορπίζω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1459].

ἀνευφημίζω, Λίβ. (Μαυρ.) P 986, 1008, 1934, 2220, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1260, 1301, 1305, 1665, 2059, 2070 (κριτ. ὑπ.), Esc. 2438, 3232 (ἔκδ. *ἀνεφανίστην*· διορθώσ. *ἀνευφημίστην*), Λίβ. (Wagn.) Ν 2138, 2142, 2871.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ *εὐφημίζω*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Θεόδ. Στουδ. (P.G. 99) 217Β.

1) Ἐπευφημῶ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Θεόδ. Στουδ.): *ἀνεκηρύχθην βασιλεύς, τρανῶς ἀνευφημίσθην* Λίβ. Sc. 1305. **2**) Ἀνακηρύττω δημόσια, ἀναγορεύω, προσαγορεύω: *Ἀνευφημίσθην βασιλεὺς ἐγὼ τοῦ Ἀργυροκάστρου* Λίβ. Sc. 1301· *Φέρουν σκουτάριν στρογγυλό, καθίζουν τον ἐπάνω· γαμβρὸν τὸν ἀνευφήμισαν Χρυσοῦ τοῦ βασιλέως* Λίβ. Sc. 1665. Πβ. *ἀναγορεύω* 1, *ἀναδεικνύω* α, *ἀνακηρύσσω*.

ἀνευφημῶ, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4031, Πανάρ. (Λαμψ.) 71[12], Λίβ. (Lamb.) Sc. 2070, Esc. 2366, Λίβ. (Wagn.) N 3759, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 391.

Τὸ ἀρχ. *ἀνευφημῶ*.

1) (Ἀμτβ.) ἐπευφημῶ, ἐπιδοκιμάζω δημόσια μὲ ἐπευφημίες (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II): *ἀνεκηρύττουν δεύτερον, τρανῶς ἀνευφημοῦσιν* Λίβ. Esc. 2366· *Οὕτως δημηγορήσαντος καλλίστως Ἀλεξάνδρου, οἱ πάντες ἐπεφώνησαν αὐτὸν ἀνευφημοῦντες* Βίος Ἀλ. 4031· *ὅτε καὶ πόλεμος ἐγένετο, προσκυνήσαντες τὸν βασιλέα καὶ ἀνευφήμησαν* Πανάρ. 71[12]. Πβ. *ἀνευφημίζω* 1. **2**) Ὀνομάζω, ἀναγορεύω: *ἤκουσεν* (ἐνν. ὁ Βερδερίχος) *ὅτι ὁ Λίβιστρος ἄνδρας μου ἀνευφημήθην καὶ ἀνηγορεύθην βασιλεὺς εἰς τὸ Ἀργυρὸν τὸ Κάστρον* Λίβ. Sc. 2070. Πβ. *ἀναγορεύω* 1, *ἀναδεικνύω* α, *ἀνακηρύττω*.

ἀνευχαρίστητος, ἐπίθ.· *ἀφχαρίστητος*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [1312].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *εὐχαριστῶ* 〉 *φχαριστῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ μένει εὐχαριστημένος, ἱκανοποιημένος, ἀνικανοποίητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ μὲ τὸν φόνον ἡ αἰτία μένει φανερωμένη τόσον ποὺ πάλ᾽ εἰς κίνδυνον βρίσκεται ἡ τιμή της. Νὰ χάσῃ ἡ ἀφχαρίστητη ἐτούτην μ᾽ ἐντροπή της* ὅ.π.

ἀνευχαριστία ἡ· *ἀνευχαριστιά*, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [822]· *ἀνευκαριστιά*, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [472].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *εὐχαριστία — εὐχαριστιά*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνευχαριστιά*).

1) Δυσαρέσκεια, παράπονο: *ἐτέλειωσεν εἰς τὸν ἀνθὸ τσῆ νιότης τσῆ ἀκριβῆς του μὲ πλῆσαν ἀνευκαριστιὰ τσῆ τύχης τσῆ ἄδικής του* Ροδολ. Γ′ [472]. **2**) Ἔλλειψη εὐχαρίστησης, μὴ ἱκανοποίηση: *Γιὰ νά ᾽χῃ πάντα περισσοὺς καὶ μ᾽ ἕνα τὴν καρδιάν της νὰ θεραπεύῃ μὲ χαρὲς κατὰ τὴν πεθυμιάν της. Διατὶ ἡ πολλὴ ἀνακάτωσις καὶ τὸ περίσσιον θάρρος φέρνει τὴν ἀνευχαριστιὰ καὶ τὸ περίσσιον βάρος* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [822].

ἀνευχάριστος, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 57.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *εὐχάριστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν προκαλεῖ εὐχαρίστηση, μὴ εὐπρόσδεκτος, ἀνεπιθύμητος: *Καὶ οὔτε τὸν βασιλέα τὸν Πρίαμον, οὔτε τοὺς Τρωαδίτες ἐφάνη καλὸν διὰ τὴν ἅρπαξην τῆς Ἑλένης καὶ ἀνευχάριστον ἐδέκτηκαν τὸν Πάριν* ὅ.π.

ἀνευχαριστοῦμαι· *ἀναυχαριστοῦμαι*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 551[5].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *εὐχαριστοῦμαι*. Πβ. *ἀνευχαρίστητος*.

Δυσαρεστοῦμαι, λυποῦμαι (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνευχαρίστητος* 1): *Ὤφου! πῶς θὰ μὲ πάρουνε* (ἐνν. οἱ Τοῦρκοι) *δὲν ἀναυχαριστοῦμαι, γιατὶ γροικῶ σ᾽ ὅλην τὴν γῆν ἀπάνω καὶ ᾽παινοῦμαι* (παραλ. 2 στ.). *Μὰ ἤρχισαν κ᾽ οἱ Χριστιανοὶ νὰ φύγουν, νὰ μ᾽ ἀφήσουν* ὅ.π.— Συνών. *ἀγγρίζω* Ββ.

ἀνέφαλον τό, βλ. *νέφαλον*.

ἀνεφέλετος, ἐπίθ., βλ. *ἀνωφέλετος*.

ἀνέφελος, ἐπίθ., βλ. *ἀνώφελος*.

ἀνεφημίζω, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1305 κ.ἀ., ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνευφημίζω*.

ἀνεφημῶ, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2366 κ.ἀ., ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνευφημῶ*.

ἄνεφθος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 437[19] (ἔκδ. πιθ. κατὰ τυπογρ. σφάλμα *ἀνεφθός*), 449[7].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄνεφθος*.

Ἄβραστος, ὠμὸς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 1): *Ἰοῦ ἀνέφθου καὶ ἐλαίου ἱσπανικοῦ... τὸ ἴσον... ἀναμείξας* αὐτ. 449[7]· *φακὴν ἄνεφθον τρίψας καὶ μέλιτι φυράσας* αὐτ. 437[19].

ἀνέφοβα, ἐπίρρ., βλ. *ἄφοβα*.

ἀνεχορταγιὰ ἡ, βλ. *ἀχορταγιά*.

ἀνέχω, Σπαν. (Hanna) B 503, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α′ 93, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 171[32], 238[3], 265[24], Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 47, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 87, Θρ. Θεοτ. (Μανούσ.) 103.

Τὸ ἀρχ. *ἀνέχω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνέχομαι*).

Α′ Μτβ. **1**) (Ἐνεργ.) κρατῶ, συγκρατῶ (Πβ. L-S στὴ λ. A1): *μετ᾽ οὐ πολύ μοι πάλιν ἐφίσταται τὴν Ὑσμίνην ἀνέχων πρὸ τῶν χειρῶν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 238[3]· *ξυνείπετο Σώστρατος καὶ θυγάτηρ Σωστράτου τῇ τῆς Ὑσμίνης ἀνεχομένη χειρὶ* Μακρεμβ., Ὑσμ. 265[24]. *Ἡ δ᾽ ἑτέρα χεὶρ τὸ χιτώνιον ἀνέχει πρὸ τῶν μηρῶν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 171[32]. **2**) Μέσ. **α**) (μὲ ἀπαρέμφ.) δέχομαι, παραδέχομαι, συγκατανεύω (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν. Lampe, Lex. στὴ λ. B2) *ποιεῖν ἀνάσχου, δέομαι, ὅπερ ἐγὼ λαλήσω* Ριμ. Βελ. 87· *καὶ γὰρ διὰ τὸ πλάσμα σου ταῦτα παθεῖν ἠνέσχου* Θρ. Θεοτ. 103· **β**) (μὲ αἰτ.) ἀνέχομαι, ὑπομένω: *ἐγὼ τὸν Θεὸν καταφρονῶ... κ᾽ ἐκεῖνος ἀναμένει με κι᾽ ἀνέχεταί με τόσον* Σπαν. B 503. **Β′** (Ἀμτβ.) (ἐνεργ.) ὑψώνομαι (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. B1ε): *Κίων δέ τις ἀνεῖχε τῆς πηγῆς μέσον* Εὐγεν., Δρόσ. Α′ 93.

ἀνεψηφισὰ ἡ, βλ. *ἀψηφισιά*.

ἀνεψήφιστος, ἐπίθ., βλ. *ἀψήφιστος*.

ἀνεψιὰ ἡ, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 7428, 8864, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 24[21], 112[4], Θησ. (Foll.) I 8, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 710· *ἀνεψία*, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 7428, 8864· *ἀνιψιά*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 119[29].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνεψιά*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνεψία* βλ. Χατζιδ., ΕΕΠ 12, 1915/6, 14-5. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., ΙΛ, λ. *ἀνεψιός*).

1) Ἐξαδέλφη (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνιψιὸς* 1): *ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸ τῆς ἀφῆκεν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ τοῦ τεθνεῶτος... ἢ τὰ ἀδελφοτέκνια του ἢ ἀδελφοτεκνές του ἢ οἱ ἀνιψιοί του ἢ ἀνιψιάδες του* Ἀσσίζ. 119[29]. **2**) Ἡ κόρη τοῦ ἀδελφοῦ ἢ τῆς ἀδελφῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): *εὑρίσκεται γὰρ ἀνεψία τοῦ ἀφέντου τῆς Ἀκόβου* Χρον. Μορ. H 7428.

ἀνεψίδι(ον) τό, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 6, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 160.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνεψιὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ίδι(ον)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἀνιψιὸς ἢ ἀνιψιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Περὶ κληρονομίας ὁποὺ κληρονομοῦν τὰ ἀνεψίδια ἀδελφοῦ ἀπὸ ἕναν πατέρα καὶ μίαν μητέρα* Βακτ. ἀρχιερ. 160.

ἀνέψιν τό· *ἀνίψιν,* Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XII 26.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀνεψιός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνέψι*).

Τὸ παιδὶ τῆς ἀδελφῆς ἢ τοῦ ἀδελφοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνίψι* 2): *Ἡ θεία τοῦ Μωυσῆ, τὴν λέγουσιν Μαρία, τ' ἀνίψιν της ἐγνώρισεν, ζητᾶ της ἀγγαρεία* (ἔκδ. *ἐγγαρεία*· Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ., σελ. 64, διόρθ. *ἀγγαρεία*) ὅ.π.—Συνών. *ἀδελφόπαις, ἀδελφοτέκνη, ἀδελφοτέκνι, ἀδελφότεκνος.*

ἀνεψιὸς ὁ, Τρωικὰ (Praecht.) 529^{14}, Σπαν. (Hanna) A 4, Ὀψαρ. (Krumb.) 361^{14}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 46^{27}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 89, 128, Λίμπον. (Legr.) Ἐπίλ. 60, Πρόλ. ἄγν. κωμ. (Morgan) 36, 41· *ἀνεψίος,* Χρον. Μορ. (Καλ.) H 3251, 3256, 3362, 6489, 7188, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3362, 6782, 7220· *ἀνέψιος,* Λίβ. (Lamb.) Sc. 3199· *ἀνιψιός,* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 7188, Μαχ. (Dawk.) 60^{17}, 94^{3}, 112^{31}, 304^{7}, 618^{34}· *ἀνιψίος,* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 6775, Βουστρ. (Σάθ.) 426, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 53^{33}, 58^{4}, 108^{32}, 137^{27}· *ἀνιψός,* Ἀχέλ. (Pern.) 2400, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 245, Δ' 1257, 1569, 1820.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνεψιός*. Ὁ τ. *ἀνιψιὸς* μὲ προληπτικὴ ἀφομοίωση. Γιὰ τὸν τ. *ἀνεψίος* βλ. Χατζιδ., ΕΕΠ 12, 1915/6, 14-5. Ὁ τ. *ἀνέψιος* καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἀνεψιαδός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνιψιός*).

1) Ἐξάδελφος (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Χατζ., Διασπ. 239, ΙΛ, λ. *ἀνιψιὸς* 1): *Ἔφερεν χαρτία ἀπὲ τὸν ρῆγαν τῆς Φραγκίας τοῦ ἀνιψιοῦ του εἰς τὸν ἁγιότατον πάπαν Ἰνοκέντιον* Μαχ. 94^{3}. **2**) Ἀνιψιὸς (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Πορφύριο, Bailly, Dictionn. gr.-fr. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνιψιὸς* 2. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 261): *νὰ ἀφήση θεῖον καὶ ἀνίψιον νὰ πολεμήσουνε* Χρον. σουλτ. 58^{4}. Συνών. *ἀδελφόπαις, ἀδελφοτέκνι, ἀδελφότεκνος.*

ἀνεῳκτός, ἐπίθ., βλ. *ἀνοικτός.*

ἀνήβα τό, βλ. *ἀνάβα(ν).*

ἀνηβάζω, βλ. *ἀνεβάζω.*

ἀνηβαίνω, βλ. *ἀνεβαίνω.*

ἀνήβατος καὶ **ἀνήβευτος,** βλ. *ἀνέβατος.*

ἀνήγερτος, ἐπίθ., βλ. *ἀνάγερτος.*

ἀνηγόρευτος, ἐπίθ., βλ. *ἀναγόρευτος.*

ἀνηγορεύω, βλ. *ἀναγορεύω.*

ἀνηθέλαιον τό, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 47^{582}, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 156 σνβ'.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνηθέλαιον.*

Λάδι ἀπὸ τοὺς σπόρους τοῦ ἄνηθου.

ἀνήθιν τό, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 44^{505}, 45^{533}.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἄνηθον.*

Τὸ φυτὸ ἄνηθον: *περιβόλιν νὰ ἔχη ἀπέσω ἐλαίας καὶ ἐλαιοφόριν, ἀνήθιν* αὐτ. 44^{505}.

Ἀνήθιος ὁ, Πωρικ. (Ζώρ.) Ἀπ. 13.

Προσωποποίηση τοῦ οὐσ. *ἀνήθιν*: *ὁ πρῶτος σεβαστός Πιπέριος μετὰ... Ἀνηθίου τε καὶ Μιλάνθρου* ὅ.π.—Πβ. Ἄνηθος.

ἀνηθοκουδιμέντον τό, Πρόδρ. (Hess.-Pern.) II H 40.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνηθον* καὶ *κουδιμέντον* ‹ λατ. *condimentum*. Γιὰ τὸ *κου* ἀντὶ *κον* πβ. τὸ σημερ. *κουδούμεντον* (=μαϊντανὸς) (Κουκ., ΒΒΠ Ε' 42 σημ. 3).

Ἄνηθο καὶ μαϊντανός: *σελινοπρασορέπανα καὶ ἀνηθοκουδιμέντα, σπανάκιν, χρυσολάχανον* Προδρ. II H 40.

ἀνηθόλαδον τό, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 12^{344}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνηθον* καὶ *λάδι.*

Λάδι ἀπὸ τοὺς σπόρους τοῦ ἄνηθου.

Ἀνηθομαλαθρόκουκα τά, Πωρικ. (Camar.) S 105^{5}, P 107^{6}, Πωρικ. (Βεν.-Camar.) 108^{28}, Πωρικ. (Wagn.) V 40.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνηθον* καὶ *μαλαθρόκουκα* (=μάλαθρα καὶ κουκιά).

Ἄνηθος, μάλαθρα καὶ κουκιὰ ἢ ἄνηθος καὶ σπόροι τοῦ μαλάθρου (ὅλα μαζὶ σὲ προσωποποίηση) (Γιὰ τὸ νόημα τῶν συνθ. βλ. Camariano Ar., Čerčetari Literari 3, 1939, 82, 83): *μά τὰ Ἀνηθομαλαθρόκουκα, ψευδῶς ἀνήγγειλεν ἡ Στάφυλος πρὸς τὴν βασιλείαν σου* Πωρικ. S 105^{5}.

ἄνηθον τό, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 8^{222}, Ἱερακοσ. (Hercher) 413^{18}, 425^{14}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 533^{19}, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 163 χν', 169 ͵αμα', Gesprächb. (Vasm.) 49^{18}, Πωρικ. (Ζώρ.) Ἀπ. 30.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνηθον* (Γιὰ τὴ λ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 64 κέ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄνηθο*).

Ἄνηθο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἄνηθο* 1): *πότιζε δὲ τοὺς τοιούτους σελίνου ρίζαν καὶ ἀνήθου ρίζαν καὶ ἀγριομάρουλον* Σταφ., Ἰατροσ. 8^{222}.

Ἄνηθος ὁ, Πωρικ. (Βεν.-Camar.) 108^{14}, Πωρικ. (Wagn.) 199^{18}, Πωρικ. (Ζώρ.) Ἀπ. 34.

Τὸ οὐσ. *ἄνηθον* ὡς ἀρσ. σὲ προσωποποίηση.

Ἄνηθο (σὲ προσωποποίηση): *ὁ πρωτοσέβαστος Πιπέριος μετὰ Κυμίνου τοῦ κόμητος... Ἀνήθου τε καὶ Μαράθου* Πωρικ. 199^{18}.—Πβ. *Ἀνήθιος.*

ἀνήκοος, ἐπίθ., Σπαν. (Μαυρ.) P 201, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 262, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 126^{5}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνήκοος*. Στὸν Ἰωσὴφ φιλόσ. (Walz, Rhetores graeci, Γ' 471) ἀπαντᾶ τ. *ἀνήκουος.*

1) Ποὺ δὲν ἄκουσε κάτι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I 1): *Τῆς ἡδονῆς ὡς ἤκουσαν τῷ οἴκῳ οἱ παρόντες* (παραλ. 2 στ.). *Ἀλλ' οὐδ' ἡ κόρη ἔμεινεν ἀνήκοος τοῦ νέου* Διγ. Gr. IV 262. **2**) Ποὺ δὲν ὑπακούει, ποὺ δὲ συμμορφώνεται μὲ τὶς ὑποδείξεις κάποιου (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. I 3): *πολλὰ διορισαμένου καὶ ζητήσαντος, ἵνα ἢ μετ' αὐτοῦ ἀπέλθω ἢ..., ἀνήκοος ἐγενόμην καὶ εἰς ἀμφότερα* Σφρ., Χρον. μ. 126^{5}.

ἀνηλεῶς, ἐπίρρ., Διγ. (Mavr.) Gr. VI 837, Διγ. (Καλ.) Α 460, Ἑρμον. (Legr.) Ψ 305, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 1569, 2212, 2394, 3778, Ταμυρλ. (Wagn.) 68 (ἔκδ. *ἀνίλεως*· διορθώσ.), Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 77, Δούκ. (Grecu) 233^{30}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 62^{25}, 80^{14}· *ἀνηλέως*, Ἑρμον. (Legr.) Φ 340, 355.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀνηλεῶς*.

Ἄσπλαχνα, ἀλύπητα (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *πότε παρρησίᾳ τοῦτο* (δηλ. *τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου*) *ἀνηλέως κατατρώσει* (ὑποκ. *τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου*), *πότε καὶ κρυφίως πάλιν* Ἑρμον. Φ 340.

ἀνηλικιώνομαι, βλ. *ἀναλικιώνομαι*.

ἀνήλικος, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 107, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 39^{29}, 144^{2}, 249^{21}, 269^{7}, 282^{10}, 283^{18}, 288^{19}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 577^{23}, 578^{6}, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3054, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 172, 538, Μαχ. (Dawk.) 169^{19}, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 70, Διγ. (Lambr.) O 2642, Ἀλφ. (Mor.) IV 17· *ἀνέλικος*, Ἀρμούρ. (Κυριακ.) 8.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνήλικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ἔχει φτάσει τὴν ἀνδρική, τὴ νόμιμη ἡλικία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἔχω παιδιὰ ἀνήλικα* Ἀλφ. IV 17· *ἐὰν ἔναι ἀνήλικα, χρεωστοῦν οἱ γονεῖς νὰ τρέφουν τὰ παιδία* Ἑλλην. νόμ. 577^{23}. **2**) Ποὺ δὲν ἔχει πεῖρα, μὴ ἔμπειρος: *Θωρῶ σε ἀνήλικον φιλιᾶς καὶ ἀπείραστον τοῦ πόθου* Ἐρωτοπ. 538. Πβ. *ἀδόκιμος* β, *ἀκάτεχος* 1, *ἀμάθητος, ἄμαθος*.

ἀνήλιος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 267^{29}, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 66, 244.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνήλιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ στερεῖται τὸν ἥλιο, σκοτεινὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐμπῆκα εἰς μνῆμα σκοτεινόν, εἰς γῆν κι' ἀνήλιον χῶμα* Ἀπόκοπ. 66· *νὰ 'γέρθημαν οἱ ταπεινοὶ ἀπὸ τ' ἀνήλιον στρῶμα* Ἀπόκοπ. 244· *Ἥλιον εἶχον τὸν παῖδα καὶ νῦν τοῦ παιδὸς κρυβέντος ἀνήλιος ἡ μήτηρ ἐγὼ* Μακρεμβ., Ὑσμ. 267^{29}.

ἀνήμερα, ἐπίρρ., Συναδ., Χρον. (Πέννας) 46, 62.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *ἡμέρα* (βλ. Κουκ., Ἀθ. 43, 1931, 83). Διαφορετικὲς προελεύσεις δέχονται ἐσφαλμ. ὁ Ἄμ., Χιακ. Χρον. 2, 1912, 105, ὁ Παπαδ. Α., Λεξ. στὴ λ. καὶ ὁ Φιλ., Θρακ. 3, 1932, 357.

Τὴν ἴδια μέρα (ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1· γιὰ τὶς ἄλλες σημασ. τῆς λ. βλ. ΙΛ στὴ λ. 2, 3 καὶ Κριαρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960, 224 κέ.): *ἀνήμερα τοῦ Λαζάρου βράδυ* αὐτ. 46· *τῷ αὐτῷ χρόνῳ, τὸν Ἀπρίλιον μῆναν, ἀνήμερα τὸ Πάσχα* αὐτ. 62.—Πβ. *ἀντήμερα*.

ἀνήμερος, ἐπίθ., Στ. Ἀδὰμ (Merc. S.-G.) 85, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 155, Διγ. (Καλ.) Α 177, Ἑρμον. (Legr.) Κ 231, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 157, Διήγ. Βελ. (Cant.) 207, 219, Φλώρ. (Κριαρ.) 664, 1365, Καναν. (P.G. 156) 72A, Φυσιολ. (Legr.) 348, Φυσιολ. (Pitra) 371^{15}, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 477, Δούκ. (Grecu) 303^{10}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 100, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 61, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 315^{33}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 88^{22}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνήμερος*.

1α) (Προκ. γιὰ ζῶα) ἄγριος, ἀτίθασος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὢ πάθος πὤναι ἀγιάτρευτον* (ἔκδ. *ἀγιάτρευθος*) *καὶ ἀνήμερον θηρίον* Βεντράμ., Γυν. 61· *ὥσπερ θεριὰ ἀνήμερα οὕτως ἐπολεμίζαν* Διήγ. Βελ. 207· **β**) (προκ. γιὰ ἀνθρώπους) ἄγριος, φοβερός, κακὸς (Γιὰ τὴ χρήση βλ. ΙΛ στὴ λ. 1, Φρ.): *κακός, δεινός, ἀνήμερος, φιλίαν οὐ θέλει*

φίλου Φλώρ. 1365· γ) (προκ. γιὰ φωνὴ) ἄγριος: *φωνὰς ἀγρίους καὶ ἀνημέρους* Καναν. 72A.—Πβ. *ἀμέρωτος, ἀνημέρωτος*. **2**) (Προκ. γιὰ ψυχικὰ χαρακτηριστικὰ) ὑπερβολικὸς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Εἶτα βλέπων ὁ Σαρπήδης τὴν ἀνήμερον κακίαν* Ἑρμον. Κ 231· Συνών. *ἄμετρος* 1.—Πβ. *ἀγέρωχος* 1, *ἀγριογνώριμος, ἀγριοθεώρητος, ἀγριόθωρος, ἀγριοκάρδιος, ἀγριόπνοος, ἀγριόσκυλος, ἀγριώδης, ἄγροικος* 1, *ἀλύπητος* 1, *ἀμέρωτος*.

ἀνημέρως, ἐπίρρ., Προδρ. (Hess.-Pern.) III 5 (χφ. L) (κριτ. ὑπ.), (προφ. λάθος τοῦ ἀντιγρ. ἀντὶ *ἀνειμένως*), Ταμυρλ. (Wagn.) 64.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνημέρως*.

Μὲ ἄγριο τρόπο: *τὸ ἔμβρυον ἐφόνευον κ' ἔτικτον ἀνημέρως* Ταμυρλ. 64.—Συνών. *ἄγρια, ἀγριωδῶς*.

ἀνημέρωτος, ἐπίθ., Κορων., Μπούας (Σάθ.) 95, 109, 135, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [64], Γ' [884], Δ' [219].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνημέρωτος*.

(Προκ. γιὰ ζῶα καὶ ἀνθρώπους) ἄγριος, ἀτίθασος: *πλιὰ 'γρια κι' ἀνημέρωτη παρὰ θεριὸ κανένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [884].—Πβ. *ἀμέρωτος, ἀνήμερος*.—Γιὰ συνών. βλ. *ἀνήμερος*.

ἀνημπόρετος, ἐπίθ., Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β' 232, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 168, 288, 348, 358, 360, Γ' 301, 1222, Δ' 317, Ε' 810, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 92, 208· *ἀνεμπόρετος*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 8, 28· *ἀμπόρετος*, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 136.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *(ἠ)μπορῶ*. Γιὰ τὸν τ. *ἀμπόρετος* πβ. τὸ οὐσ. *ἀμποριὰ* (Λουκόπ., Ποιμ. 264)· γιὰ τὸν τ. *ἀνεμπόρετος* πβ. τὸ σημερ. *ἀνέμπορος* (ΙΛ, λ. *ἀνήμπορος*). Ὁ τ. *ἀνημπόρετος* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀδύναμος, ἀνήμπορος, ἀνίσχυρος (πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Δίδε ἀπὸ τὸ ἔχει σου εἰς τοὺς θυλακωμένους, σ' αὐτείνους τοὺς ἀμπόρετους καὶ τοὺς ἐλυπημένους* Δεφ., Λόγ. 136. **2**) Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ, ἀκατόρθωτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ κάμω τ' ἀνημπόρετα σήμερο μπορεμένα* Θυσ. 92· *ἄνθρωπος ἀνημπόρετο πράμα ποτὲ δὲν κάνει* Ἐρωτόκρ. Γ' 1222· *μοῦ φαίνεται ἀνεμπόρετο νὰ κάψω γιὰ λόγου του ποτὲ φωτιὰ τοῦ πόθου* Πιστ. βοσκ. I 8, 28.

ἀνημποριὰ ἡ, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [77], Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 192, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 314, 328, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 55, 678, 872· *ἀνημπόρια*, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 192.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνήμπορος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνημπορία*).

1) Ἀδυναμία σωματικὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνημπορία* 1): *νὰ σᾶς βουηθῶ 'ς τσ' ἀνημποριὲς ἐδὰ στὰ γερατειά σας* Ἐρωτόκρ. Δ' 314. **2**) Χρηματικὴ ἀδυναμία, φτώχεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνημπορία* 2): *πτωχεία, ἤγουν ἡ ἀνημπόρια, ἐκράτιε τῶν ἀλλωνῶν τὴν κακογνωμίαν τιμωρημένην* (ἔκδ. *-αμένην*) Σουμμ., Ρεμπελ. 192.

ἀνήμπορος, ἐπίθ., Μαχ. (Dawk.) 420^{36}, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VI 57, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [26, 48, 449, 459], Ἀλφ. (Κακ.) 10^{66}, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 259, Β' 178, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἀφ. 58, Πρόλ. Χάρ. 12, 126, Α' 566, Β' 57, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 280, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 320, 588, Β' 106, 906, 2048, 2103, Γ' 318, 925, 982, 1283, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 44, 765, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Δ' 85, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 398, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [54], Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 36, Β' 262, Ἰντ. δ' 170,

181, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 149, 'Αλφ. (Mor.) III 46 (ἔκδ. *ἀνηπόρους*· διορθώσ.), III 76 (ἔκδ. *ἀνηπόρους*· διορθώσ.), IV 66.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *(ἠ)μπορῶ* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 109). Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

1α^1) (Προκ. γιὰ πρόσωπα) ἀδύναμος, ἀσθενικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *κάνει καὶ τὸν ἀνήμπορο ἄντρα καὶ παλληκάρι* 'Ερωτόκρ. Α' 588· *τὸ γέρο τὸν ἀνήμπορο, τὸν πρικαμένο κύρη* 'Ερωτόκρ. Γ' 982· *κορασιὲς ἀνήμπορες θάνατο θὰ τοῦ δώσου* 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 126· **α**^{2}) (προκ. γιὰ ὄργανο τοῦ σώματος) ποὺ ἔχει χάσει τὴν ἱκανότητά του: *γιατὶ σβηστὰ κι' ἀνήμπορα* (ἐνν. «μάτια μου») *τώρα σιμά της νά 'στε;* Πανώρ. Β' 178· **β**) (προκ. γιὰ πράγματα) ἀνίσχυρος, ἀδύνατος: *εἰς τοῦτο ὁποὺ βάλθηκα τὸ πέλαγος τὸ πλήσιο μ' ἔτσι μικρὸ κι' ἀνήμπορο καράβι ν' ἀρμενίσω* 'Ερωφ. 'Αφ. 58· *μ' ἀνήμπορο κοντάρι θὲ νὰ δράμης* 'Ερωτόκρ. Β' 2103. **2**) Φτωχὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *...πλούσιους ρίχνει χαμηλὰ κι' ἀνήμπορους σηκώνει* 'Ερωφ. Α' 566. **3**) Μὴ πραγματοποιήσιμος, ἀδύνατος: *καὶ νὰ φυλάξω ἀνήμπορον εἶναι τὴν παρθενιά μου* Ροδολ. Δ' [26]· *τὰ δυνατὰ ἀπαλύνασι, τ' ἀνήμπορα* (=πράγματα, ἀνήμπορες γνῶμες) *μπορέσα* 'Ερωτόκρ. Γ' 1283.

ἀνήξευρος, ἐπίθ., Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 525^{26-7}, Μαχ. (Dawk.) 512^{21}, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 310, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 96^1, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [621]· *ἀνήξερος,* Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 129^1.

'Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *(ἠ)ξεύρω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνήξερος*).

1) 'Αδαής, ἄπειρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνήξερος* 1α): *καὶ νὰ γίνουν καὶ αὐτεῖνοι οἱ ἀνήξευροι μεσχῖνοι εἰς τὸν πόλεμον λιοντάρια* Τριβ., Ταγιαπ. 310· *Ὦ ἄκακη κι' ἀνήξευρη, ὁ νοῦς σου ἄλλο δὲ γνώθει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [621]. **2)** Ἄγνωστος: *διὰ τὴν ἀνάμειξιν τῆς γονῆς ὅτι ἤθελεν εἶσταιν ἀνήξευρον τὸ παιδίον ποίου ἀνδρὸς ἔναι* Ἑλλην. νόμ. 525^{26-7}.

ἀνηξεύρω· *ἀνηξεύρετε,* 'Αχιλλ. (Hess.) L 1232, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἂν ἠξεύρετε* (διόρθ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 200).

ἀνηπίστευτος, ἐπίθ., βλ. *ἀπίστευτος*.

ἀνήπορος, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνήμπορος*.

ἀνὴρ ὁ, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XVI 19.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνήρ*.

Κανείς: *εἶπεν ὁ Μωσὲ πρὸς αὐτουνούς: ἀνὴρ μὴ περσέψη ἀπὸ αὐτὸ ὡς τὸ πουρνὸ* ὅ.π. —Πβ. *ἄνθρωπος* $1β^2$, $1δ^1$.

ἀνήφερτος, ἐπίθ., βλ. *ἄφερτος*.

ἀνήφορον τό, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 393, 403, 736, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 750, Διγ. (Καλ.) Esc. 675, 'Ακ. Σπαν. (Legr.) 35^{232}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5373, Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 72, Διγ. (Lambr.) O 1481.

'Από τὸ οὐσ. *ἀνήφορος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνήφορος*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 17.

1) 'Ανήφορος, ἀνηφορικὸς δρόμος (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνήφορος*): *καὶ τὸν λαγὸ εἰς τ' ἀνήφορον τρίτον νὰ τὸν γυρίσω* Διγ. Esc. 675. Πβ. *ἀνάβα* β, *ἀναβάσταμαν*. **2**) (Μεταφ.) δυσκολία, δυσχέρεια (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνήφορος*, Παροιμ.): *τὰ μεγάλα ἀνήφορα κατήφορα μ' ἐφέραν* Σαχλ., 'Αφήγ. 72· *καὶ θέλω πιάσειν ἀπ' ἐδῶ τὸ ἀνήφορον τοῦ πόνου* Λόγ. παρηγ. L 403. Πβ. *ἀδημονία* 1.

ἀνήφορος ὁ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5405, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 5405, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 348^{31}.

'Από τὸ *ἀναφέρω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 17.

'Ανήφορος: *σπουδαίως τὸν ἀνήφορον ἔδραμαν κ' ἐσώσασιν ἐκεῖσε* Χρον. Μορ. Η 5405.

ἀνθέμνοστος, ἐπίθ., βλ. *ἀνθόμνοστος*.

ἄνθημα τό, Διγ. (Mavr.) Gr. II 256, III 293, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 427, Διγ. (Καλ.) Α 879, Φλώρ. (Κριαρ.) 1586.

'Από τὸ *ἀνθῶ*. Ἡ λ. καὶ στὸν Ἡσύχ. καὶ ἀλλοῦ (L-S).

Ἄνθος: *καὶ ἐκ τὸ καθένα ἄνθημα καὶ ἐκ τὸ καθένα ρόδα* Φλώρ. 1586· *περιστερά μου πάντερπνε, πανώραιόν μου δένδρον, μετὰ τοῦ σοῦ ἀνθήματος, τέκνον τοῦ παμποθήτου* Διγ. Gr. III 293.

ἀνθηρόχειλος, ἐπίθ., Ἑρμον. (Legr.) Β 226.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀνθηρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *χεῖλος*.

Ποὺ ἔχει «ἀνθηρὰ» χείλη: *ἀνθηρόχειλος τὰ χείλη, εὔχειλη κατὰ τὸ πρέπον* ὅ.π.

ἄνθηση ἡ· *ἄνθεση,* 'Αχιλλ. (Hess.) L 489.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄνθησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ, λ. *ἄνθησι*).

Παραγωγὴ λουλουδιῶν: *ἦσαν δὲ καὶ τριαντάφυλλα καὶ ἄνθεση πολλὴ* ὅ.π.

ἄνθι τό, Διγ. (Καλ.) Α 2836, 'Αχιλλ. (Hess.) Ν 721, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXV 31· *ἄθι,* Πανώρ. (Κριαρ.) Γ' 81.

'Από τὸν πληθ. τὰ *ἄνθη* - *ἄνθια*.

Ἄνθος: *νὰ χαθῇ* (ἐνν. τὸ πρόσωπό σου) *σὰ ρόδο γὴ ἄθι ἄλλο* Πανώρ. Γ' 81.

ἀνθὶ τό· *ἀθί,* Πεντ. (Hess.) Γέν. XL 10, Ἔξ. XXV 33, XXXVII 17, 'Αρ. VIII 4.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνθίον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἄνθος: *ἀνέβην τὸ ἀθί της, ὡρίμασαν τὰ βοτρύδια της σταφύλια* αὐτ. Γέν. XL 10.

ἀνθιβάλλω, βλ. *ἀθιβάνω*.

ἀνθιβολὴ ἡ, βλ. *ἀθιβολή*.

ἀνθίζω, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1038, 'Αχιλλ. (Hess.) Ν 975, Ch. pop. (Pern.) 462, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 208, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [43, 879], Β' [471], Λίμπον. (Legr.) 197, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 135^1, 180^{20}, 552^4, 570^{11}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 69^{65}· *ἀθίζω,* 'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 392, Θησ. (Βεν.) Ζ' [57^3], Ch. pop. (Pern.) 378, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XI 38, 43 (ἔκδ. *ἀθισοῦσιν*· Ξανθ., ΕΕΒΣ 1926, 343, διόρθ. *ἀθίσασιν*· γράφε *ἀθίσασι*), Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 317, Ε' 397, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 60, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 5, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 124, Ε' 275· *ἀθθίζω,* Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 97^5, 114^{10}, 134^3.

Τὸ ἀρχ. *ἀνθίζω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *ἀθθίζω* καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *ἀνθῶ*).

Α' 'Αμτβ. **1α**) (προκ. γιὰ ἄνθος) ἀνθίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνθῶ* 1): *τὸ ρόδο*

τὸ τριαντάφυλλον ἦλθε καιρὸς ν' ἀθίση Ch. pop. 378· **β**) βγάζω ἄνθος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνθῶ* 1): *σ' ὅλον τὸν κόσμον βλάστησαν τὰ δένδρη μου* (δηλ. τοῦ Ρεθύμνου) *κι' ἀνθίσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 180^{20}· *Μὲ δίχως τὴ δροσὰ νεροῦ, χόρτα χαριτωμένα, θέλετε στέκει πάντα σας πράσινα καὶ ἀνθισμένα* Πανώρ. Β' 208· *μ' ἀπῆς κ' ἡ τύχη θέλησε ξύλα ξερὰ ν' ἀνθίσου κι' ἀγάπησές με, βασιλιέ, κ' ἔχεις με σὰν παιδί σου* Ἐρωτόκρ. Ε' 275· πβ. *ἀνατέλλω* Α 2· **γ**) εἶμαι γεμάτος ἄνθη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνθῶ* 1): *Οἱ βρύσες ποῦ 'ναι, τὰ νερὰ κ' οἱ ἀνθισμένοι κῆποι;* Τζάνε, Κρ. πόλ. 570^{11}· *καὶ εἰς τὸ κεφάλιν του ἐφόριε στεφάνι ἀνθισμένον* Λίβ. Esc. 1038. **2**) Δυναμώνω (ἀμτβ.) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀνθῶ* 2): *Ἂν δώση χάρην ὁ Θεὸς τὸ θάρρος μου κι' ἀθθίση* Κυπρ. Ἐρωτ. 134^{3}. Πβ. *ἀναθάλλω* Α2. **3**) (Μεταφ.) βρίσκομαι σὲ ἀκμή, σὲ λάμψη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνθῶ* 2· πβ. ΙΛ, λ. ἀνθῶ 1, Παροιμ.): *Ἂν ἤθελά 'χει ἐγὼ τὸ πρόσωπό σου τ' ὄμορφο, τὸ γλυκὺ καὶ τ' ἀθισμένο* Πιστ. βοσκ. Ι 1, 60· *...σ' αὐτόνο τ' ἀνθισμένον τὸ πρόσωπόν σου, τὸ γλυκὺ καὶ τὸ χαριτωμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [471]· *Πάντα ἡ ἀγάπη βρίσκεται 'ς κάθε καιρὸ ἀνθισμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [879]. Συνών. *ἀγλαΐζω* Β, *ἀκτινοβολῶ*. Πβ. *ἀναθάλλω* Α 1α. **Β'** Μτβ. **α**) Κάνω (κάτι) νὰ ἀνθίση: *Τοῦτά 'ν' τὰ πόδια τῆς τιμῆς, ἀπ' ὅπου νὰ πατήσουν ἔχουν συνήθιν μυρωδιᾶς τραντάφυλλον νὰ ἀθθίσουν* Κυπρ. ἐρωτ. 114^{10}· **β**) βγάζω (ἄνθη): *καὶ τὸ λιβάδιν ἤνθισεν τριαντάφυλλα τοῦ κήπου* Ἀχιλλ. Ν 975.—Πβ. *ἀνθῶ*.

ἀνθιλογία ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 267^{8}.

Τὸ οὐσ. *ἀνθιλογὴ* (βλ. *ἀθιλογὴ*) μὲ ἐπίδρ. τῆς κατάλ. *-ία* τοῦ οὐσ. *ἀντιλογία*. Πβ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 10 καὶ ΕΕΠ 7, 1911, 57.

Διένεξη: *Περὶ τῶν αἵρετων τοὺς νὰ βάλουν ἐκεῖνοι ὁποὺ ἔχουν ἀνθιλογίαν νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὸν τόπον τους* ὅ.π.—Πβ. *ἀθιλογή, ἀνακάτωμα(ν)* 4, *ἀναμεταξία, ἀνάμιξις* 2.

ἀνθίσταμαι, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 58^{3}, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 13^{2}, 61^{11}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνθίσταμαι*.

Προβάλλω ἀντίσταση, ἄμυνα: *ὡς οὐκ ἠδυνήθη ἀντιστῆναι αὐτῷ, φυγὰς ᾤχετο ἐν τόποις δυσβάτοις* Ἔκθ. χρον. 58^{3}.—Συνών. *ἀγωνίζομαι* 1α.

ἀνθίτσι(ν) τό· *ἀθίτσιν,* Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1161.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄ(ν)θος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσιν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸ ἄνθος: *καὶ παμποικίλων καὶ τερπνῶν ἀθίτσιων μυρισμένων* ὅ.π.

ἀνθοβολῶ, Πουλολ. (Krawcz.) 195.

Τὸ μτγν. *ἀνθοβολέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ ἄνθη) ἀναβλαστάνω, φυτρώνω, βρίσκομαι στὴν ἀκμή μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Εἰς τὴν γλυκέαν τὴν αὐγήν, τὴν γλυκοδροσισμένην ἀνθοβολοῦν τὰ ἄνθη της* ὅ.π.—Συνών. *ἀναβλαστάνω*.

ἀνθόγαλο τό· *ἀθόγαλο,* Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 104, Γ' 388.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθος* καὶ *γάλα*. Ὁ τ. *ἀθόγαλο* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀθόγαλα*) (στὸ Somav. *ἀθόγαλον*).

Λιπαρὴ οὐσία ποὺ σχηματίζεται στὴν ἐπιφάνεια τοῦ γάλακτος (βλ. Κουκ., ΕΕΚΣ 3, 1940, 71): *Νὰ σοῦ γεμίσω ἀθόγαλο ὅλη τὴ γαλαυτιά σου* αὐτ. Γ' 388· *δὲν ἄφηνε ἀθόγαλο μιὰ στάξη σκιὰς νὰ χάση* αὐτ. Β' 104.

ἀνθολογῶ, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 293, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 6262· *ἀθολογῶ,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 6262, 7685.

29.9.70.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1) Διαλέγοντας συγκεντρώνω (πρόσωπα), στρατολογῶ: *ἄλλους ἀνθολογήσατε ἐκ νέου ἀπελάτας* Διγ. Gr. VI 293. **2**) (Προκ. γιὰ ἔκθεση γεγονότων) κάνω ἐπιλογὴ (Ἡ χρ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ἐβιάστην κι' ἀνθολόγησα καὶ ἔγραψά το οὕτως* Χρον. Μορ. P 6262. **3**) (Προκ. γιὰ κτήματα) ξεδιαλέγω τὸ καλύτερο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· πβ. *ἐν τοῖς ἐπαινουμένοις ἀνθολογεῖν τὰ χρηστότερα* Εὐστ., Opusc., Tafel, 54^{49}): *Καὶ ποιήσετε τὴν μερισίαν ὅλης τῆς μπαρουνίας· τὸ τρίτον γὰρ χωρίσετε κι' ἀθολογήσετέ το ...τὰ πέντε νὰ εἶναι ὅλα ἀπὸ τὰ καλλιότερα δεμοσικὰ τοῦ τόπου* Χρον. Μορ. Η 7685.

ἀνθομαλαθρόκουκον, Πωρικ. (Ζώρ.) Ζ 32, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνηθομαλαθρόκουκον*.

ἀνθόμηλον τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) II H 65e.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθος* καὶ *μῆλον*.

Εἶδος μήλου (βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 103 καὶ Hesseling-Pernot, Προδρ., σ. 118): *ἀνθόμηλα, γλυκόμηλα καὶ ἐκ τὰ στρουθομηλίτσια* ὅ.π.

ἀνθόμνοστος, ἐπίθ., Λίβ. (Μαυρ.) P 2623.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνθος* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἔμνοστος*.

Ὡραῖος ἐξαιτίας τῶν λουλουδιῶν του: *ἐπαρέτρεχα τὸ ἀνθόμνοστον λιβάδιν* ὅ.π.

ἀνθόμοιος, ἐπίθ., Βέλθ. (Κριαρ.) 470, Φλώρ. (Κριαρ.) 149, Λίβ. (Μαυρ.) P 998, 2557, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1278, 3052, 3058, 3094, Λίβ. (Wagn.) Ν 2113, 3640, 3676.

Ἡ λ. ἤδη μτγν. (L-S) καὶ σὲ Σχολ. (L-S Κων/νίδη).

Ὅμοιος, παρόμοιος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *γιατὶ ἦταν ἀνθόμοια* (ἐνν. ἡ κόρη) *τοῦ δροσεροῦ τοῦ κρίνου* Φλώρ. 149· *τοιαύτην δουλείαν ἀνθόμοιον ὡς πρὸς τὴν ἰδικήν σου* Λίβ. Sc. 3058· *παρείκαζες ἀνθόμοιον τὸν κύκλο τῆς σελήνης* (ἐνν. πρὸς τὸ κορμὶ τῆς κόρης) Λίβ. Ν 2113 (ἐσφαλμ. Trapp, JÖBG 14, 1965, 27).—Συνών. *ἀδελφὸς* 3.

ἀνθομολογοῦμαι, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 365.

Τὸ μτγν. *ἀνθομολογέομαι*.

Ἐξομολογοῦμαι (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II 1): *Τῷ Ὑψίστῳ ἀνθομολογοῦμαι καὶ αἰνῶ* ὅ.π.—Συνών. *ἀναγγέλλω*.

ἀνθοπετροξύστης ὁ, Λίβ. (Μαυρ.) P 805.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθος* καὶ *πετροξύστης* (=μτγν. *λιθοξύστης*).

Αὐτὸς ποὺ σκαλίζει ἄνθη πάνω στὴν πέτρα (βλ. καὶ Lambert, Λίβ., σ. 442, λ. *ἀνθοπετροξύσθης*): *Εἶδα τῶν δώδεκα μηνῶν τὰ γράμματα καὶ λόγους, οὓς ἔποικ' ὁ παράξενος, ὁ ἀνθοπετροξύστης* ὅ.π.

ἀνθοποικιλία ἡ, Λίβ. (Μαυρ.) P 754, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1051, Ν 910.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθος* καὶ *ποικιλία*.

Ποικιλία ἀνθέων: *τέρπομαι τὰ μυρίσματα τῆς ἀνθοποικιλίας* Λίβ. Ν 910.

ἄνθος τό, Ι, Σπαν. (Lundström) U 6, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2385, Διγ. (Mavr.) Gr. III 54, IV 766, VIII 290, Διγ. (Καλ.) Esc. 192, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 884, Διγ. (Καλ.) Α 4515, Ἑρμον. (Μαυρ., Ἐκλ. Α') σ. 73 στ. 5, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1112, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 609, Ἀλφ. (Μπουμπ.) III 47, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 18, Αἰτωλ., Βοηβ. (Băn.)

34, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′ [360]· *ἄθος*, 'Αγν. ποιήμ. (Ζώρ.) Β′ 19, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 68.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνθος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Λουλούδι (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *κόνις καὶ τέφρα καὶ καπνός, ἄνθος, σκιὰ καὶ ὄναρ* Σπαν. U 6· *Ὡς ὀνείρατα τὰ πλούτη καὶ ὡς ἄνθος ἡ ζωὴ* 'Αλφ. ΙΙΙ 47· *Καὶ τὰ μῆλα σου καὶ τ' ἄθη μ' ἔβαλαν εἰς πλήσια πάθη* 'Αγν., ποιήμ. Β′ 19. Πβ. *ἀνθὸς* 1α. **2α**) Δροσιά, χάρη, ὀμορφιὰ (ἀνθρώπου ἢ ἀνθρώπινου προσώπου) (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ. τοῦ *ἄνθος* = «χρῶμα ὑφάσματος» καὶ τὸ μτγν. *ἀνθοβάφος*, Κουκ., ΒΒΠ Β² 34): *τὸ ἄνθος τοῦ προσώπου σου ἐμάραινεν ἡ θλῖψις* Διγ. Esc. 192· *γυμνώνει με* (δηλ. τὸ Διγενὴ ὁ Χάρος) *τὸν ταλαίπωρον, τὰ κόκκαλα μ' ἀφήνει, τὸ κάλλος καὶ τὸ ἄνθος μου ἐκεῖνος μοῦ τὸ παίρνει* Διγ. Α 4515· **β**) στολίδι, ὀμορφιὰ (τοῦ κόσμου): *καὶ ἀγάλι - ἀγάλι ἐπήγαινα, σιγὰ - σιγὰ ἐπερπάτου, τὸν κόσμον ἐξενίζουμου, τ' ἄνθη καὶ τὰ καλά του* 'Απόκοπ. 18· *λέγω τὸν Κατακουζηνόν, τ' ἄνθος τοῦ κόσμου τούτου* Αἰτωλ., Βοηβ. 34. **3**) (Προκ. γιὰ πρόσ. ἀγαπημένο ἢ καὶ σὲ προσφών.): *καὶ ἄνθος τὸ πανεύγενον, τὸν πάγκαλον υἱόν μου* Διγ. Gr. ΙΙΙ 54· *δεῦρο, ἄνθος γλυκύτατον, ῥόδον μεμυρισμένον* Διγ. Gr. IV 766. **4**) 'Εκλεκτὸ τμῆμα ἀνθρώπινης ὁμάδας ἢ καὶ πράγματος, «ἀφρόκρεμα» (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *καὶ πάλιν κόσμου καλλονὴ καὶ τῶν χαρίτων ἄνθος* Καλλίμ. 2385· *ἐξετρύγησεν ἐκεῖσε πάσης γὰρ σοφίας ἄνθος* 'Ερμον. σ. 73 στ. 5· *'ς τέτοιους ἀνθρώπους βγενικοὺς ἀπ' τὸ ἄνθος τῆς Φραγκίας* Χρον. Μορ. Η 1112· *τὸ ἄνθος τοῦ φουσάτου* Γεωργηλ., Βελ. 609· *Αὐτή, ποὺ ἦτον πάντα της τῆς παρθενιᾶς τὸ ἄνθος* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [360]. Φρ. *τὸ ἄνθος τῆς νεότητος* = ἡ ἀκμὴ τῆς νεότητας: *μὴ ἄνθος τῆς νεότητος πρὸ καιροῦ ἀπολέσῃς* Διγ. Τρ. 884 (Πβ. *ἐν τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας* 'Ιωάνν. Χρυσόστ., P.G. 60,480, καθὼς καὶ *ἥβης ἄνθος* 'Ιλ. Ν 484). Πβ. *ἀνθὸς* 2. **5**) (Μεταφ.) καρπός· ἀποτέλεσμα: *Ὡς μέλιττα ἐπόθησεν ἐκ νεαρᾶς νὰ μάθη, νὰ ἐρευνήσῃ, νὰ εὑρῇ τῶν ἀρετῶν τὰ ἄθη* Βίος ἁγ. Νικ. 68.

ἄνθος, ΙΙ· *ἄνθον* (τόν), Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 317, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄθον* (ὀνομ. *ἄθος* ὁ)· διόρθ. Ξανθ., Βυζαντίς, 1, 1909, 352.

ἀνθὸς ὁ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 199^{3}, 'Αχιλλ. (Haag) L 523, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) IV 64, Πανώρ. (Κριαρ.) Πρόλ. Διὸς 32, Β′ 203, Σταφ., 'Ιατροσ. (Legr.) 14^{389}, Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 1, 55· 1, 201, ΙΙ 1, 178, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [1113], Ζήν. (Σάθ.) Ε′ 28· *ἀθός*, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 450^{10}, 'Αγν. ποιήμ. (Ζώρ.) Β′ 13, 'Απόκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 26, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 127, Γ′ 1191, Δ′ 1889, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [114], Χορ. δ′ [58], Ζήν. (Σάθ.) Β′ 378· *ἀθθός*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 42^{2}, 66^{2}, 97^{7}, 112^{10}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνθος* μὲ καταβιβ. τοῦ τόνου.

1) Ἄνθος, λουλούδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄνθος* 1α): *Ὡσὰν ἀθὸς καὶ λούλουδο πὄχει ὀμορφιὰ καὶ κάλλη* 'Ερωτόκρ. Δ′ 1889· *Χόρτα, οἱ ἀνθοί σας σήμερο παίρνουσι τόση χάρη μόσκο νὰ 'δρώνουν τὸ ταχὺ κι' ἀργὰ μαργαριτάρι* Πανώρ. Β′ 203·... *ὁ πάγος στὰ φυτὰ κ' εἰς τοὺς ἀνθοὺς ἡ κάψις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α [1113]· *Τὸ πράμα ποὺ 'ναι σὰν ἀσκιὰ καὶ σὰν ἀθὸς διαβαίνει* 'Ερωτόκρ. Γ′ 1191· ...*δένδρο ἀπὸ τσ' ἀθοὺς καὶ φύλλα μαδισμένο* Ζήν. Β′ 378· *ὄντε κάμνης τὸν ἀθό σου, νὰ κοιμούμουνα εἰς τὸ σκιό σου* 'Αγν. ποιήμ. Β′ 13. Πβ. *ἄνθος* Ι1. **2**) Τὸ ἐκλεκτότερο τμῆμα ἑνὸς πράγματος ἢ τὸ ἄκρον ἄωτον ἑνὸς χαρακτηριστικοῦ ἢ μιᾶς ἀρετῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄνθος* 4): *τέτοιο ἀνθὸ τσῆ ὀμορφιᾶς ἡ φύση νὰ θὲ νὰ σοῦ χαρίσῃ* Πιστ. βοσκ. Ι 1, 55. Πβ. *ἄνθος* 4.

ἀνθοστόλιστος, ἐπίθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 552^{4}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἄνθος* καὶ τὸ *στολίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ εἶναι στολισμένος μὲ ἄνθη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *κάμποι ἀνθοστόλιστοι* ὅ.π.

ἀνθότυρον τό· *ἀθότυρο(ν)*, Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 182 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

'Απὸ τὰ οὐσ. *ἄνθος* καὶ *τυρί(ν)*. Βλ. καὶ Κουκ., 'Αθ. 42, 1930, 51 καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 179, 182. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνθοτύρι*).

Εἶδος μυζήθρας (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ϛ′ 453 καὶ Εὐστ. Λαογρ. Α′ 193-4· πβ. ΙΛ, λ. *ἀνθοτύρι* 2): *ὅμως, εἰ βούλει, μάνθανε καὶ τὰ τοῦ μονοκύθρου* (παραλ. 4 στ.), *ἀθότυρα κἂν τέσσαρα καὶ βλάχικον ὀλίγον* ὅ.π.—Συνών. *ἀπότυρο(ν)*.

ἀνθόφυλλον τό, Βέλθ. (Κριαρ.) 291.

'Απὸ τὰ οὐσ. *ἄνθος* καὶ *φύλλον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτεχν. (ΙΛ).

Ἄνθη καὶ φύλλα τοῦ δέντρου (Πβ. ΙΛ): *Καὶ τοῦ ἀνθοφύλλου ὁ πλασμὸς πολλὰ ὡραιωμένος* ὅ.π.

ἀνθόχροια ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 129.

'Απὸ τὰ οὐσ. *ἄνθος* καὶ *χροιά*.

Ποικιλία καὶ ζωηρότητα χρωμάτων, ὅπως τῶν λουλουδιῶν: *ὡς ἄνθος ἐρυθρόβαπτον Ἑρμῆς ἐφωτοβόλει· νάρκισσος καλλιπέταλος ἐφαίνετο σελήνη. Τοιαύτη τις ἀνθόχροια τὸν οὐρανὸν ἐκόσμει* ὅ.π.

ἀνθράκι τό· *ἀθράκι*, 'Ιατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 158 τξ′.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνθράκιον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀθράκι*).

'Απόστημα κακοήθους μορφῆς (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ., L-S στὴ λ. ΙΙ· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἄνθρακας*): *Εἰς ἀθράκι τὸ ἐβγαίνει εἰς τὸ χέριν καὶ εἰς πάσα κακὸν κρέας νὰ τρώγῃ...* ὅ.π.—Συνών. *ἀβγάσιμον*. Πβ. *ἀνθρακιὰ* 2.

ἀνθρακιὰ ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 133· *ἀνθρακία*, 'Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 540^{21}, 'Ιατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 164 χπδ′.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνθρακιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀθρακιά*).

1) Σωρὸς ἀπὸ ἀναμμένα κάρβουνα μετὰ τὸ χώνεμα τῆς φλόγας (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1, καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀθρακιὰ* 1): *πῶς δ' αὖ εἰς τὴν ἀνθρακιὰν τὴν φοβερὰν ἐκείνην κείμενα βλέπω, βασιλεῦ, τὰ πλήθη τῶν ἰχθύων* Προδρ. IV 133· *εἰς κακκάβιν καινὸν βάλε αὐτὸ* (δηλ. τὸ ῥάφανον) *καὶ ἐπιτίθει ἀνθρακίαν μαλακὴν* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 540^{21}. Συνών. *ἀθάλη* 1. **2**) Ἡ ἀσθένεια «ἄνθρακας»: 'Ιατροσ. κῶδ. 164 χπδ′. Πβ. *ἀνθράκι*.

ἀνθρακίας, οὐσ., ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1123, 4756.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνθρακίας*.

1) (Οὐσ.) πολύτιμος λίθος (πβ. τὸ ἀρχ. *ἄνθραξ*, L-S στὴ λ. ΙΙ 1, καὶ τὸ μτγν. *ἀνθρακίτης*, L-S): *ὡς μάργαρον κατάλευκον, ὡς λίθον ἀνθρακίαν* αὐτ. 4756. Πβ. *αἱματίτης, ἀμέθυσος, ἀμέθυστος, ἄνθραξ* 2α. **2**) ('Επίθ.) ἀναμμένος σὰν κάρβουνο: *βλέπειν γὰρ ἔδοξε δαλὸν φλόγεον ἀνθρακίαν ἐκ τῆς αἰδοῦς προκύπτοντα ταύτης καὶ πυρπολοῦντα* αὐτ. 1123. Πβ. *ἄνθραξ* 1.

ἀνθρακοδόχη ἡ, Προδρ., Σεβ. (Παπαδημ.) 34.

'Απὸ τὰ ἀρχ. οὐσ. *ἄνθραξ* καὶ *δοχή*.

Τὸ δοχεῖο ἢ τὸ μέρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ ἀναμμένα κάρβουνα (Πβ. Δημητράκ., λ.

ἀνθρακοδοχεῖον): *πῶς μὲν ἐξερριπίζετο* (ἔκδ.—*πέζετο*· διορθώσ.) *τὸ πλῆθος τῶν ἀνθράκων περὶ τὸ φλογοτήγανον καὶ τὴν ἀνθρακοδόχην* ὅ.π.

ἀνθρακουργία ἡ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Β′ 120.

Ἀπὸ τὸ *ἀνθρακουργῶ*.

(Μεταφ.) φρ.: *ἔρωτος ἀνθρακουργία* = ἐρωτικὸ πάθος ὅ.π.—Πβ. *ἀναλαμπὴ* Β.

ἀνθρακῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3626.

Τὸ ἀρχ. *ἀνθρακῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνθρακώνω*).

Μεταβάλλω (κάτι) σὲ κάρβουνο, ἀπανθρακώνω, ἀποτεφρώνω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀθρακώνω* 1α, β): *Τηλίκον ἄνδρα στρατηγὸν Ρωμαίους ζημιώσας καὶ μέρος καίριον τεμὼν ἐκ τῆς ὁλομελείας τὸ κάλλιστον ὁ κάκιστος ἠνθράκωσε καμίνῳ* ὅ.π.

ἄνθραξ ὁ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) $170^{18,28}$, Ταμυρλ. (Wagn.) 52, Ἱστ. Πατρ. (Βόνν.) 201^{19}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [93].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνθραξ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄνθρακας*).

1) Ἀναμμένο, πυρακτωμένο κάρβουνο (βλ. L-S στὴ λ. I1): *Τοὺς μὲν εἰς σούβλαν ἔβαλεν καὶ ἐκατέκαυσέν τους* (παραλ. 1 στ.)· *ἄλλοι κατεδικάζοντο ἄνθρακας ἐς γαστέρα* Ταμυρλ. 52. **2α**) Πολύτιμος λίθος (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II 1): *τοπάζια, χρυσόλιθοι, ἄνθρακες καὶ σαρδία* Ροδολ. Γ′ [93]· *σαρδίου, παξίου, σμαράγδου, ἄνθρακος* Ἱστ. πατρ. 201^{19}. Πβ. *αἱματίτης, ἀμέθυστος, ἀνθρακίας* 1· **β**) (μεταφ.) κόσμημα ποὺ ἀπαστράπτει σὰν ἀναμμένο κάρβουνο: *Ἡ δεξιὰ ταθεῖσα καὶ αὖ κυρτωθεῖσα τῆς κεφαλῆς ἥψατο τῷ δακτύλῳ καὶ τοῦ περὶ τὸ μέτωπον ἄνθρακος* Μακρεμβ., Ὑσμ. 170^{28}.

ἄνθρουπος ὁ, βλ. *ἄνθρωπος*.

ἀνθρωπαπάτης ὁ, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ιε′ 5 (χφ. καὶ ἔκδ. *ἀνθρωποπάτης*· διόρθ. Hercher, Erotici Scriptores Graeci II σ. 566).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ *ἀπάτη*.

Αὐτὸς ποὺ ἐξαπατᾶ τοὺς ἀνθρώπους: *Οὐδὲν γὰρ χεῖρον ἕτερον νόμισμα παρ᾽ ἀνθρώποις ἔβλαστεν οἷον ὁ χρυσός, χρυσὸς ὁ κακορρέκτης* (παραλ. 1 στ.), *ἀνθρωπαπάτης ὁ πικρός, ἡ τῆς κακίας ῥίζα* ὅ.π.

ἀνθρωπάριον τό, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 58.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνθρωπάριον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνθρωπάριο*).

Ὁμοίωμα ἀνθρώπου σὲ μικρογραφία: *ἔπλασσεν ἀνθρωπάρια καὶ πλοῖα σὺν κηρίῳ* ὅ.π.

ἀνθρωπέα ἡ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1646· *ἀθρωπέ,* Πανώρ. (Κριαρ.) Δ′ 80· *ἀνθρωπία,* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 1646, Θησ. (Βεν.) ΙΑ′ [3^3]· *ἀνθρωπιά,* Γεωργηλ. Θαν. (Legr.) 600· *ἀθρωπιά,* Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1222, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ′ 672.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνθρωπος*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 227. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Αὐτὸ ποὺ χαρακτηρίζει τὸν εὐάγωγο ἄνθρωπο: *τὴ στόρησην τῆς ἀνθρωπιᾶς ἐξέσκισες κ᾽ ἐγδύθης καὶ πορπατεῖς ὡσὰν τὸ ζό, λογαριασμὸ δὲν ἔχεις* Ἐρωτόκρ. Α′ 1222· *σὲ στράτα νύφη νά ᾽βρωμεν ἀποὺ νὰ τοῦ ταιριάζη εἰς ἀνθρωπιὰ καὶ εἰς φρόνεψη καὶ εἰς πλούτη νὰ τοῦ μοιάζη* Φορτουν. Γ′ 672· **β**) συμπεριφορὰ (γενικότερα): *Ἐκατηγόρα δυνατὰ τὴν ἀνθρωπίαν τοῦ κόσμου, πῶς ἦσαν ἅπαντες τυφλοὶ κ᾽ εἰς τὸν βυθὸν τοῦ σκότους* Θησ. ΙΑ′ [3^3]. **2**) Ὑποτέλεια· ὑποχρεώσεις τοῦ ὑποτελοῦς στὸ φεουδάρχη (βλ. Ἀδαμαντίου, ΔΙΕΕΕ 6, 1902/6, 460, Ζέπο, ΕΕΒΣ 18, 1948, 207 καὶ Ostrogorsky, Pour l'histoire de la féodalité byz., 1954, σ. 57 καὶ Βρανούση, Πεπρ. Β′ Κρητ. Συν. Γ′ 16): *νὰ ἔχουσιν ὁ καταεὶς πρὸς τὴν οὐσίαν ὁποὺ εἶχεν τὴν ἀνθρωπέαν καὶ τὴν στρατείαν, τόσον νὰ τοῦ ἐνεμείνη* Χρον. Μορ. Η 1646.

ἀνθρωπία καὶ **-πιὰ** ἡ, βλ. *ἀνθρωπέα*.

ἀνθρωπικός, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 4, 79.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνθρωπικός*.

Ποὺ ἀνήκει, ποὺ σχετίζεται μὲ τὸν ἄνθρωπο: *αἷμα ἀνθρωπικὸν νὰ θυσιάσω* ὅ.π.—Συνών. *ἀνθρώπινος* 1.

ἀνθρωπινά, ἐπίρρ., Λίβ. (Μαυρ.) P 1773, 1780, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1076, 1083, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2154, 2161, Λίβ. (Wagn.) N 1894, 1901, Μαχ. (Dawk.) 444^{13}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνθρωπινός*.

1) Ὅπως οἱ ἄνθρωποι: *ἐξενιζόμην τὸ πουλὶν πῶς ἐκατεδουλώθη καὶ ἀνθρωπινὰ ἐσύντυχεν ἕως διὰ τὴν δούλωσίν του* Λίβ. Sc. 1083. **2**) Ὅπως οἱ ἄνδρες: *νὰ γυρίση τὸ πόδιν της* (ἐνν. ἡ ῥήγαινα) *νὰ κάτση ἀνθρωπινὰ* (ἐνῶ πρὶν καθόταν γυναικεῖα) Μαχ. 444^{13}.

ἀνθρώπινος, ἐπίθ., Σπαν. (Hanna) V 94, 121, 98, Κώδ. Χρονογρ. (Ἀμ.) 60, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 88^2, 90^{14}, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 52, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ′ 121· *ἀνθρωπινός,* Ἀχιλλ. (Hess.) N 993, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [79], Κυπρ. Ἐρωτ. (Pitsill.) 7^{14}, Πικάτ. (Κριαρ.) 45, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) 619, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Γ′ 381, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 5, 334· 6, 319, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 1120, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 776, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [326], Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) 75^{31}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [203]· *ἀθρωπινός,* Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 103^4, Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 298, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 1120.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνθρώπινος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ ἀνήκει, ἀναφέρεται σὲ ἄνθρωπο ἢ σχετίζεται μ᾽ αὐτόν: *τὴ σάρκα τὴν ἀνθρωπινὴ βαστῶ καὶ τυραννοῦμαι* Θυσ. 776· *ἐκεῖνον* (δηλ. *τὸ γεράκιν*) *λέγει πρὸς αὐτὴν ἀνθρωπινὴν λαλίαν* Ἀχιλλ. N 993. Πβ. *ἀνθρωπικός*. **2**) Ποὺ ταιριάζει σὲ ἄνθρωπο πολιτισμένο: *ἀπαίδευτος ἀπὸ καλογερικὴ τάξη καὶ πρᾶξιν ἀνθρωπίνην* Κώδ. Χρονογρ. 60.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. **1**) ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων, τὰ καθιερωμένα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους (Πβ. L-S, λ. *ἀνθρώπινος*): *ἀπέθανε* (ἐνν. ὁ Ἰησοῦς) *κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τοῦ σωθῆναι τὸν κόσμον* Ἱστ. πατρ. 88^2. **2**) Τὸ ἀνθρώπινο γένος: *Καὶ οὐκ ἔστι γὰρ ἀντάλλαγμα τῆς καθαρᾶς ἀγάπης καὶ οὐκ ἔστιν εἰς τ᾽ ἀνθρώπινον εἰμὴ τιμὴν νὰ δίδη* Σπαν. V 121.

ἀνθρωποακατούνευτος, ἐπίθ., Λίβ. (Lamb.) Sc. 2372 (κριτ. ὑπ.), Esc. 3557 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἀκατούνευτος*. Πβ. καὶ *ἀνθρωποαπερίκοπος*.

Ποὺ δὲν κατοικεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους, ἔρημος: *ἐξέβηκα εἰς παράστρατον ὁκάπου εἰς ἄγριον τόπον, εἰς ἀνθρωποακατούνευτον κ᾽ ἐπιάσα μονοπάτιν* αὐτ. Sc. 2372 (κριτ. ὑπ.).

ἀνθρωποαναστέναγμα τό, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 148.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ *ἀναστέναγμα*.

Ἀναστεναγμός: *Θέλεις ἀκούειν ἀπὸ μακρέα τῆς κακοδυστυχίας ἀνθρωποαναστενάγματα καὶ πικροπόνους λόγους* ὅ.π.

ἀνθρωποαπερίκοπος, ἐπίθ., Λίβ. (Μαυρ.) P 1877· *ἀνθρωποαπερίκοπτος,* Λίβ. (Lamb.) Sc. 1581.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἀπερίκοπ(τ)ος*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Lambert, Λίβ., σ. 442, λ. *ἀνθρωποαπερίκοπος*. Πβ. καὶ *ἀνθρωποακατούνευτος*.

(Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ δὲν τὸν ἔχουν περικόψει, διανοίξει οἱ ἄνθρωποι, ἄβατος (πβ. *ὄρη τὰ οὐκ ἦτον δυνατὸν κανεὶς νὰ περικόψη* Λόγ. παρηγ. O 41): *κλεισούρας ἐδιεβήκαμεν ἀνθρωποαπερικόπτους* Λίβ. Sc. 1581.—Συνών. *ἀνεπίβατος, ἀνεπιχώρητος*.

ἀνθρωποβόρος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3249.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνθρωποβόρος*.

Ποὺ κατατρώγει ἀνθρώπους (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *φθόνε, θηρίον χαλεπόν, ληστά, φονεῦ, διῶκτα, σκορπίε μυριόκεντρε, τίγρις ἀνθρωποβόρε* ὅ.π.—Πβ. *ἀνθρωποφάγος*.

ἀνθρωποεπιθυμῶ, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 241.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ τὸ *ἐπιθυμῶ* (Γιὰ τὴ λ. βλ. Ἀνδρ., ΕΕΦΣΠΘ 7, 1956, 6).

Ἐπιθυμῶ νὰ ἔρθω σὲ ἐπαφὴ μὲ ἀνθρώπους: *ὁ ξένος, ὡς ἐπήγαινεν καὶ ἀνθρωποεπεθύμειν* ὅ.π.

ἀνθρωπόλεθρος, ἐπίθ., Ἑρμον. (Legr.) T 178, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 411^{31}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ *ὄλεθρος*. Ἡ λ. ἤδη στὴ Σούδα καὶ στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 239^{51}.

Ποὺ ἐξολοθρεύει τοὺς ἀνθρώπους: *Ὦ ἀνθρωπόλεθρε θάνατε* Διγ. Ἄνδρ. 411^{31}.

ἀνθρωποπάτης, βλ. *ἀνθρωπαπάτης*.

ἄνθρωπος ὁ, Σπαν. (Hanna) A 222, B 85, V 52, O 53, Σπαν. (Legr.) P 29, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 172, 226, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 544, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 2, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 67, II G 71, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2096, 6125, 6132, 6150, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) 312, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 15^{12}, $66^{4,23}$, 106^{16}, 135^{28}, 236^{12}, 260^{11}, 273^{3}, 343^{16}, $363^{2,3}$, 401^{7}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 524^{7}, 525^{8}, 527^{17}, 536^{20}, 578^{20}, 580^{13-4}, Διγ. (Mavr.) Gr. V 159, Διγ. (Καλ.) Esc. 386, A 2654, Ἑρμον. (Legr.) Δ 60, Ω 356, Ὡροσκ. (Λάμπρ.) $39^{1,7}$, 43^{23}, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 158, 621, 1373, 1464, 1583, 1869, 2416, 3144, 3982, 4726, 5042, 5105, 5185, 5697, 6323, 6972, 7786, 8583, 8709, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 83, Πουλολ. (Krawcz.) 350, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 160 υϛʹ, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) A 430, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 455, Λίβ. (Μαυρ.) P 300, Λίβ. (Lamb.) Sc 224, 685, 2121, Esc. 541, 2461, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1574, Ἰμπ. (Κριαρ.) 15, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1189, 3470, Μαχ. (Dawk.) 6^{25}, $8^{6,24}$, 292^{5}, 364^{19}, 406^{28}, 454^{1}, 488^{20}, 552^{25}, $574^{20,23}$, $632^{18,26}$, 666^{2}, 668^{15}, Δούκ. (Grecu) 357^{9}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 12^{6}, 16^{27}, 18^{1}, 70^{33}, 118^{27}, Θησ. (Βεν.) Βʹ [86^{2}], ϛʹ [55^{3}], Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{200}, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 404, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 29, 85, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 150^{32}, 154^{6}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 141^{19}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 7^{21}, $52^{8,10}$, 76^{16}, Συναξ. γυν. (Krumb.) 72, 204, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 18, 24, 25, 39, 53, 125, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 130, Πένθ. θαν. (Knös) S 130, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 4, Πεντ. (Hess.) Γέν. XI 5, Ἔξ. XVI 20, Λευιτ. XVI 17, Δευτ. XXXII 8, Βίος γέρ. (Schick) V 827, Ἀχέλ. (Pern.) 346, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 10^{14}, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 22, 83, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 58, 62, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 49^{20}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 82^{12}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) I 95, Δωρ. Μον. (Hopf) 237,

Δωρ. Μον. (Buchon) XXIII, Πανώρ. (Κριαρ.) Αʹ 36, 197, 284, Βʹ 202, Δʹ 271, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρ. 14, Εʹ 11, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 188, Χίκα, Μονῳδ. (Μανούσ.) 131, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 185, 186, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 318^{19}, 334^{31}, 363^{21}, 393^{24}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Αʹ 1203, 2237, Γʹ 313, Δʹ 546, Εʹ 1420, Στάθ. (Σάθ.) Αʹ 266, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 27, 68, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 73, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσωπ. Εἰρ.) 146, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 158, 173, Λίμπον. (Legr.) 307, Φορτουν. (Ξανθ.) Αʹ 339, Γʹ 458, Πρόλ. κωμ. (Βεργ.) 33, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 163^{19}, 214^{12}, 274^{14}, 331^{2}, 374^{20}, 396^{25}, 398^{14}, 526^{14}, 555^{23}· *ἄνθρουπος,* Μαχ. (Dawk.) 184^{6}· *ἄθρωπος,* Πεντ. (Hess.) Γέν. I 26, IX 5, XIII 8, XVIII 2, XIX 5, 10, XX 8, XXVI 7, XXXII 29, XXXIV 7, XXXVII 28, XLVII 6, Ἔξ. IV 19, VIII 13, IX 10, XVI 20, Λευιτ. XXII 5, Ἀρ. VIII 17, XIII 32, XXXI 11, 35, 49, XXXIV 17, Δευτ. V 21, XIII 14, XXV 11, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Αʹ 597, Δʹ 130, 138, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 76, 235, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Αʹ 1344, Βʹ 243, Γʹ 313, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 58, 304, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 206, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. αʹ 23, 94, βʹ 107, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 332^{14}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνθρωπος*. Ὁ τ. *ἄθρωπος* ἤδη στὸν 3. αἰ. μ.Χ. σὲ ἐπιγρ. (Dieterich, Unter. gr. Spr. 116). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α^{1}) Ἄνθρωπος (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Καὶ τί καὶ πῶς πανθάνουσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου* Ἰμπ. 15· **α^{2}**) (ὁ ἑν. περιληπτ.) οἱ ἄνθρωποι, τὸ ἀνθρώπινο γένος (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Κάτεχε πῶς εἰσὲ πολλὰ τὸ ζὸ τ' ἀνθρώπου μοιάζει* Ἐρωτόκρ. Αʹ 1203· **α^{3}**) (μὲ τὸ τόσος) ἀνθρώπινο πλῆθος ὡς πλήρωμα πλοίου, κλπ.: *νὰ χάσουν τόσον ἄνθρωπον καὶ τὰ πλεούμενά της* Τζάνε, Κρ. πόλ. 396^{25}· *ἄναψε καὶ τὸ κάτεργο γιαμιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη, ὁποὺ 'χε τόσον ἄνθρωπον κ' ἦτον ἀρματωμένον* Τζάνε, Κρ. πόλ. 398^{14}· **α^{4}**) (μὲ ἄλλο οὐσ., ὁπότε τὸ ἄνθρωπος διακοσμητικό· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α, Φρ.): *παιδίος ἄνθρωπος* Μαχ. 6^{25}· *ἀπαίδευτοι νὰ πολεμοῦν μετὰ Φράγκους ἀνθρώπους* Χρον. Μορ. H 4726· *ἀπὸ τοῦ νῦν ἄνθρωπός μου εἶσαι λίζιος* Χρον. Μορ. H 1869 (πβ. homme lige)· *βʹ μάρτυρας ἀνθρώπους* Ἀσσίζ. 135^{28}· *Δασκάλοι ἀθρῶποι φρόνιμοι κομπώνονται καὶ σφάνου* Ἐρωτόκρ. Γʹ 313· *ἄνθρωπος ληστὴς* Λίβ. Sc. 224· *ἄνθρωπον πολεμιστὴν* Δούκ. 357^{9}· **α^{5}**) ἀνκάτοικος: *Ἐλθόντος... τοῦ ἀμιρᾶ καὶ εἰς... αὐτὸ τὸ Λεοντάριν καὶ εὑρὼν αὐτὸ ἔρημον ἀνθρώπων* Σφρ., Χρον. μ. 118^{27}· **α^{6}**) (μὲ γεν. ἰδιότητας) ἱκανός, κατάλληλος (γιὰ κάτι) (Πβ. τὴ σημερ. ὅμοια χρ. γιὰ νὰ δηλωθῆ τὸ «ἄξιος νὰ πάθη κάτι», ΙΛ στὴ λ. 1α, Φρ.): *ἄνθρωπος τῆς κατσάνης* Πουλολ. 350· *ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων* Μαχ. 8^{24}· *Ἐγέμισε τὸ πέλαος ἀνθρώπους τοῦ πολέμου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 374^{20}· πβ. *ἄγρυπνος, ἀμφοτεροδέξιος*. Φρ. *δὲν εἶμαι μπλιὸ ἄνθρωπος* = δὲν ὑπάρχω πιά, χάνομαι: *ἂν εἶχες πεῖ τ' ὄχι κ' ἐδά, ἄνθρωπος μπλιὸ δὲν ἤμουν* Ἐρωτόκρ. Εʹ 1420· (μὲ ἐπίθ.) *τοπικὸς ἄνθρωπος* = ἐντόπιος: *ἦσαν τοπικοὶ ἄνθρωποι ὅπου ἐγνωρίζαν τοὺς τόπους καὶ τὰ διάβατα* Χρον. Μορ. H 5042· *μεγάλος ἄνθρωπος* = σημαντικὸς ἄνθρωπος, ἀξιωματοῦχος: *οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι, οἱ κεφαλάδες ὅλοι* Χρον. Μορ. H 5697· *ὥρισεν δύο ἀμιράδες μεγάλους ἀνθρώπους νὰ ἔλθουν μαντατοφόροι* Μαχ. 292^{5}· *μικρὸς ἄνθρωπος* = ταπεινὸς ὡς πρὸς τὴν προέλευση ἄνθρωπος: *ἀπ' ἀρετὲς φτωχότερος παρὰ μικροὺς ἀθρώπους* Ἐρωφ. Δʹ 308· *τρανὸς ἄνθρωπος* = ἠλικιωμένος ἄνθρωπος: *ἕτερον εἰς τρανὸν ἄνθρωπον ποὺ δὲν ἠμπορεῖ νὰ οὐρήση* Ἰατροσ. κῶδ. 160 υϛʹ· **β^{1}**) (χωρὶς ἄρν.) κάποιος, καθένας (Πβ. Π.Δ., Tisch., Ἀρ. XXIV 2): *ὅταν δὲ θέλης κτήσασθαι πρὸς ἄνθρωπον φιλίαν...* Σπαν. P 29· *ἔβαλεν ἄνθρωπον κ' ἐσκότωσέν τον* Κώδ. Χρονογρ. 62· *εἶδα χαρτὶν ἐρωτικὸν τάφος νὰ γένη ἀνθρώπου* Λίβ. Sc. 685· *καὶ χίλιες γνῶμες ἄνθρωπος ἔχει ὥστε νὰ γεράση* Ἐρωτόκρ. Δʹ 546· *Δευτερογαμῶν ὁ πατὴρ χρῆσιν ἔχει νὰ δώση πρὸς τὰ παιδία ἄνθρωπον νὰ βλέπη τὰ πράγματα τῶν παιδίων* Ἑλλην. νόμ. 578^{20}· *καὶ ἐπέρσεψαν ἀθρῶποι ἀπὸ αὐτὸ ὡς τὸ πουρνὸ* Πεντ. Ἔξ. XVI 20· **β^{2}**) (μὲ ἄρν.) κανείς,

οὔτε ἕνας: *δίχως νὰ σφάξουν ἄνθρωπον ἔλα νὰ τὸ νικήσῃς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 274^{14}· *στέκουν ρημασμένα καὶ ἄνθρωπος δὲν κατοικᾶ, γιατί 'ναι χαλασμένα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 331^{2}· *γιατὶ ἄθρωπος μὲ λίγωμα ποτὲ δὲν ἀποθαίνει* Θυσ. 304· *Τοῦ λέει: «Γιέ μου, τὰ κλειδιὰ ἀθρώπου δὲν τ' ἀφήνω»* Ἐρωτόκρ. Α' 1344· συνών. *ἀνήρ*· **β³**) (μὲ τὴ μτχ. «γεννημένος» γιὰ νὰ δηλωθῇ κατάφαση· βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 535) ὁποιοσδήποτε, καθένας: *τὸν λόγον ὅπου εἰπῇ κ' ἐπισχεθῇ ἀνθρώπου γεννημένου* Χρον. Μορ. Η 5185· *ἂν τὰ εἶπα ἐγὼ τῶν ἀδελφῶν μου ἢ ἂν τὰ ἐμολόγησα ἀνθρώπου γεννημένου* Διγ. Esc. 386· **β⁴**) (σὲ ἀρνητ. φράση μὲ τὴ μτχ. «γεννημένος» γιὰ νὰ δηλωθῇ ἰσχυρὴ ἄρν.· βλ. Ξανθ., ὅ.π.· πβ. καὶ Διγ. Esc. 386) κανεὶς ἀπολύτως: *ἀνδρείαν τόσην ὁποὺ δὲν εὑρίσκεται εἰς γεννημένον ἄνθρωπον* Διγ. Ἄνδρ. 363^{21}. **2**) Ἄνθρωπος καθὼς πρέπει, μὲ ἀνθρωπιὰ (Ἡ σημασ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Καὶ λέγει των μετὰ χολῆς: «Οὐκ εἶστε γὰρ ἀνθρῶποι νὰ ἐντρέπεστε κ' αἰσχύνεστε ρόγαν νὰ μὲ ζητᾶτε* Χρον. Μορ. Η 5105. **3**) Κάτοχος, κυρίαρχος: *πολλῶν πραγμάτων ἄνθρωπον θέλω σὲ καταστήσει, χώρας μεγάλης δέσποινα σὲ θέλω καταστήσει* Λίβ. Sc. 2121. **4α**) Ἄνδρας (Ἡ σημασ. ἤδη σὲ Σχολ. Ἀριστοφ., Θεσμ. 682, στὸν Προκόπ., Ἀνέκδ. 50Α καὶ στὸ Μαλάλ., Βόνν., 66^{10}· βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 9· καὶ σήμ. στὴ Θράκ., Κύπρο κ.ἀ., ΙΛ στὴ λ. 2· πβ. τὸ γαλλ. homme καὶ τὸ ἰταλ. uomo): *ποταπῆς ἡλικίας μέλλει νὰ ἔνι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γεναίκα πρὶν ὁρμαστοῦσιν* Ἀσσίζ 363^{3}· *περὶ τῶν δωρεῶν, τῶν δίδει ὁ ἄνθρωπος τῆς γυναικός του, ἀφοῦ τὴν πάρῃ* Ἀσσίζ. 15^{12}· **β**) ἄνδρας, «παλληκάρι»: *ἀλλὰ ἂς σταθοῦμε ὡς ἄνθρωποι, στρατιῶτες παιδεμένοι* Χρον. Μορ. Η 3982. Πβ. *ἀγόρι(ν)* 1. **5**) Βοηθός, ὑπηρέτης (πβ. Μαλάλ., Βόνν., 325^{3}, Δημητράκ. στὴ λ. 8): *ἔστειλε κρυφὰ ἄνθρωπον ἐδικό του ἐμπιστεμένο εἰς τὸν βεζὶρ πασὰ* Χρον. σουλτ. 49^{20}· *ἐζήτησαν* (ἐνν. *οἱ Πιζάνοι*) *βοήθειαν ὥσπερ ὑπόκλιτοί τους* (δηλ. *τῶν Βενετιῶν*), *δοῦλοι πιστότατοι αὐτῶν καὶ ἄνθρωποι ἐδικοί τους* Κορων., Μπούας 18· *Τὸ κάστρον ἔνι τοῦ αὐθέντη μας τοῦ ρηγὸς καὶ ἐμεῖς ἀνθρῶποι του* Μαχ. 454^{1}. **6**) Ὑποτελής, τιμαριοῦχος (βλ. Ἀδαμαντίου, ΔΙΕΕΕ, 1902/6, 543 καὶ Ζέπο, ΕΕΒΣ 18, 1948, 207· πβ. καὶ Ἄννα Κομν. 10, 289· ἡ χρ. καὶ σὲ σιγίλλ. 10. καὶ 11. αἰ., Schlumberger, Nic. Phoc. 725, Sigillographie 480 καὶ Κωνσταντόπουλου, Βυζ. μολυβδόβουλλα, Διεθν. ἐφημ. Νομ. Ἀρχ. Ϛ', 1903, 87, ἀρ. 335): *ἐποίησε* (ἐνν. ὁ Γοδεφρεῖδος Β' Βιλλαρδουΐνος) *τὴν συμβίβασιν κ' ἐγίνη ἄνθρωπός του* (δηλ. τοῦ Λατίνου αὐτοκράτορα τῆς Πόλης) Χρον. Μορ. Η 6323. Πβ. *ἀνθρωπέα, λίζιος*. **7**) Στρατιώτης, πολεμιστής: *ἔφθασαν τὰ κάτεργα ὅλα κ' ἐμαζωχτῆκαν* (παραλ. 2 στ.) *κι' ἀνθρώπους ἔξω βγάλασι ὀγιὰ νὰ πολεμοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 214^{12}· *Διὰ τοῦτο ἂς χωρίσωμεν ἀπὸ ὅλα μας τὰ ἀλλάγια 'λαφροὺς ἀνθρώπους, φρόνιμους, στρατιῶτες παιδεμένους* Χρον. Μορ. Η 6972. Συνών. *ἀγόριν* 1, *ἀδνουμιάτης*. Πβ. *ἀζάπης*.

ἀνθρωπότης ἡ, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 298, 498, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 5, 26, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 49, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [228]· *ἀνθρωπότη*, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἀφ. 46· *ἀθρωπότη*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 142^{20}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνθρωπότης*. Γιὰ τὸ μετασχημ. βλ. Παπαδ. Α., ΛΔ 3, 1941, 22.

1) Οἱ ἄνθρωποι στὸ σύνολό τους: *εἶναι τὰ ροῦχα τὰ φοροῦν ὅλη ἡ ἀνθρωπότης εἰς ἅπαντα τὰ πέρατα, μικροί τε καὶ μεγάλοι* Διήγ. παιδ. 498. **2**) Ἀνθρωπισμός, εὐγένεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Ἡ καλοσύνη τὸ λοιπὸ τῆς φωτερότητάς σου καὶ ἡ ἀνθρωπότη ἡ σπλαχνικὴ τῆς ἀγαθότητάς σου* Φορτουν. Ἀφ. 46. Πβ. *ἀνάλεξη*. **3**) Οἱ εὐγενεῖς στὸ σύνολό τους: *ἐσθίουν με* (δηλ. τὸ λαγὸ) *οἱ βασιλεῖς καὶ τρώγουν μ' οἱ ρηγάδες, οἱ ἄρχοντες, οἱ εὐγενεῖς καὶ πᾶσα ἀνθρωπότης καὶ θέτουν με εἰς τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ σκουτέλια* Διήγ. παιδ. 298. **4**) Φιλανθρωπία· εὐσπλαχνία, οἶκτος: *Νόμε πρικέ, 'ς τσ' ἀνθρώπους δίχως καμιὰ ἀνθρωπότητα ποὺ δίδεις τὸν θάνατον γιὰ παίδευση τσ' ἀγάπης* Πιστ. βοσκ. III 4, 26. Πβ. *ἀνθρωποφιλία*.

ἀνθρωποφάγος, ἐπίθ.· θηλ. *ἀνθρωπόφαγη*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 559^{22}· *ἀνθρωποφαγούσα*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 209^{27}, 501^{2}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνθρωποφάγος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ ἐπίθ. σὲ *-ούσα* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 162 (Σὲ κυπρ. τραγ., Σακ., Κυπρ. Β' σ. 22, ᾆσμα 5^{47}, τ. *ἀνθρωποφάς*· σήμ. στὴ Θεσσαλία *ἀνθρωποφαγάς*, ΙΛ, λ. *ἀνθρωποφαγάς*).

Ποὺ κατατρώγει τοὺς ἀνθρώπους: *Καὶ σὺ καλοθεμέλιωτη γῆ, ἀνθρωποφαγούσα, κλαῦσον, γιατὶ μὲ αἵματα τῶν Χριστιανῶν σ' ἐλούσα* αὐτ. 209^{27}· *Τὴ χώρα ηὗραν* (ἐνν. οἱ ἐχθροὶ) *εὔχαιρη, μὲ διχωστὰς ἀνθρώπους* (παραλ. 3 στ.). *Ἡ χώρα ὅλη ἐγέμισε εἰς τὴν πεθυμημένη χώρα τὴν ἀνθρωπόφαγη κ' ηὗραν τη ρημασμένη* αὐτ. 559^{22}. Πβ. *ἀνθρωποβόρος*.

ἀνθρωποφαγούσα, ἐπίθ., βλ. *ἀνθρωποφάγος*.

ἀνθρωποφιλία ἡ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2458.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνθρωπόφιλος*.

Φιλανθρωπία· εὐσπλαχνία (πβ. γρ. παράλλ. χφ. Ρ: *φιλανθρωπία*): *τὸ σπλάχνος κι' ἀνθρωποφιλίαν, ὁποὺ εἶχεν εἰς τοὺς πάντας* ὅ.π.—Πβ. *ἀνθρωπότης* 4.

ἀνθρωπόφιλος, ἐπίθ., Δεφ., Λόγ. (Kar.) 344.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ *φίλος*.

Ποὺ ἀγαπᾶ τοὺς ἀνθρώπους· ποὺ ἀφοσιώνεται στὸν ἄνθρωπο: *τοὺς σκύλους, ...γιατὶ ὑποτάσσονται τοὺς λέγω ἀνθρωποφίλους* ὅ.π.

ἀνθρωποφόντης, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι β' 47, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3605, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 150.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνθρωπος* κατὰ τὸ *Ἀργεϊφόντης*.

Ποὺ σκοτώνει τοὺς ἀνθρώπους: *ὁ δὲ θεομισέστατος ἀνθρωποφόντης δράκων* Μανασσ., Χρον. 3605.

ἀνθύμησις ἡ, βλ. *ἐνθύμησις*.

ἀνθυμοῦμαι· *ἀνθυμᾶσθε*, Διγ. (Hess.) Esc. 500, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἂν ἐνθυμᾶσθε* (χφ. *ἀνθυμᾶσθε*· ἐκδ. διόρθ. *ἐνθυμᾶσθε*).

ἀνθυπατεύω, Πωρικ. (Ζώρ.) Α 1, Ὀψαρ. (Krumb.) 361^{1}.

Τὸ μτγν. *ἀνθυπατεύω*.

Εἶμαι ἀνθύπατος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S· γιὰ τὸν τίτλο βλ. Stein, B-NJ 1, 1920, 372-3 καὶ Bréhier, Les institutions de l'empire byzantin 77, 100, 109, 117, 223, 228): *Βασιλεύοντος τοῦ πανενδοξοτάτου Κήτου καὶ ἀνθυπατεύοντος τοῦ περιβλέπτου Δελφίνου* Ὀψαρ. 361^{1}.

ἀνθυπισχνοῦμαι, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α' 248, Ϛ' 507.

Ἡ λ. ἤδη σὲ Σχολ. (L-S).

Ὑπόσχομαι (κάτι) ὡς ἀνταπόδοση (Πβ. L-S): *Διόνυσε, πῶς πάλαι τὸν τῆς Δροσίλλης ἀνθυπέσχου μοι γάμον, ἐπεί σε πολλαῖς ὑπὲρ αὐτῆς θυσίαις ἐδεξιούμην...;* αὐτ. Α' 248.

ἀνθυποκλέπτω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 214$^{21-2}$.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. *ὑποκλέπτω*.

Κάνω κ' ἐγὼ (κάτι) κρυφὰ μὲ τὴ σειρά μου: *αὐτὴν* (ἐνν. τὴν κόρην) *προσεκύνησα καθυποκλέπτων ἐρωτικῶς τὸ προσκύνημα· ἡ δ' ἀνθυπέκλεψεν, ὡς εἰκός, τὸν τράχηλον παρθενικῶς ὑποκλίνασα* ὅ.π.

ἀνθυποκρούομαι, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2900.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. *ὑποκρούομαι*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Γρηγόριο Νύσσης (Lampe, Lex.).

Δίνω ἀπάντηση ἀντικρούοντας (Πβ. Lampe, Lex.): *...ἐπέλεγε μεθ' ὅσης ἀναιδείας: «Οὐ χρὴ τὸν περικείμενον τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα ψευδηγορεῖν...* (παραλ. 3 στ.)». *Πρὸς ὃν ἀνθυπεκρούετο σοφῶς ὁ βασιλεύων: «Οὐ χρὴ τὸν περικείμενον τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα παρά τινος κατέρχεσθαι...»* ὅ.π.

ἀνθυποκρύπτομαι, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3801.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. *ὑποκρύπτομαι*.

Κρύβομαι κ' ἐγὼ μὲ τὴ σειρά μου κάτω ἀπὸ τὴ γῆ, πεθαίνω κ' ἐγὼ μὲ τὴ σειρά μου: *Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἡράκλειον ἠνάγκασεν ἡ φύσις δοῦναι τὸν χοῦν τοῦ σώματος τῇ γῇ τῇ δανεισάσῃ, ὁ παῖς αὐτοῦ χειρίζεται τὰ σκῆπτρα...* (παραλ. 1 στ.) *καὶ τῆς ἀρχῆς γευσάμενος πρὸς ἓν ἔτος τοῦ στέφους ἀνθυπεκρύβη τάχιον, ἐξέλιπε πρὸ χρόνου* (παραλ. 1 στ.), *τῆς μητρυιᾶς... καὶ τοῦ Πύρρου συγκερασάντων φάρμακον αὐτῷ θανατηφόρον* ὅ.π.—Πβ. *ἀναπαύω* B9.

ἀνθυποστρέφω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ϛ' 646, Η 207, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 214^{3}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2860, 4060, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 633, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2522.

Τὸ μτγν. *ἀνθυποστρέφω*.

A' (Ἀμτβ.) ἐπιστρέφω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ὀλυμπιόδωρο, L-S):... *ἐκναυστολῶν κατὰ τοῦ Μιζιζίου μεῖραξ τρυφεροπρόσωπος... ἐκεῖθεν ἀνθυπέστρεψεν ἀνὴρ τελειοπώγων* Μανασσ., Χρον. 3860· *ἐς τὴν ἐμὴν ταύτην Εὐρύκωμιν ἀνθυπέστρεψα* Μακρεμβ., Ὑσμ. 214. **B'** Μτβ. (μὲ ἀντικ. τὴ λ. *σπάθη*) στρέφω ἐναντίον (κάποιου), γιὰ νὰ ἀποκρούσω (κάποιον) (Ἡ μτβ. χρ. τοῦ ρ. ἤδη στὸ Γεώργ. Πισίδη, Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Ἐκ πλαγίου προέβαλον δοῦναι μοι κονταρέας· πρὸς οὓς συντόμως τὴν ἐμὴν ἀνθυποστρέψας σπάθην τὰ κοντάρια ἔτεμον παρευθὺς ἀμφοτέρων* Διγ. Gr. VI 633.

ἀνθυπόσχεσις ἡ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Γ' 228.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ὑπόσχεσις* ἢ ἀπὸ τὸ *ἀνθυπισχνοῦμαι*.

Ἀμοιβαία ὑπόσχεση: *Κόρης ἀπειλὰς δῆθεν ἐκτινακτρίας αὐταγγέλους Κύπριδος ἔγνων πολλάκις, τῶν σχημάτων δὲ τὴν πολύτροπον πλάσιν καὶ τὴν σιωπήν, ἀνθυπόσχεσιν ξένην* ὅ.π.

ἀνθῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 581, 962, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1593, 1979, Διγ. (Mavr.) Gr. I 33, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 348, Φλώρ. (Κριαρ.) 125, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 423, Λίβ. (Μαυρ.) P 2510, Φυσιολ. (Pitra) 346^{6}, Ch. pop. (Pern.) 205, 219, 569, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 14, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 133, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 7, Ἀχέλ. (Pern.) 2433, Εὐγέν. (Vitti) 1457, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Πρόλ. [38], Λίμπον. (Legr.) 11, Διακρούσ. (Ξηρ.) 111^{15}· *ἀθῶ,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 659, 3943, 4046, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1753, 1755, Ch. pop. (Pern.) 229, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 90, Πικατ. (Κριαρ.) 405, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) A' 664, 1883, Γ' 1418· *ἀθιῶ,* Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 7^{8}, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ' 136, 144, Δ' 363, Ε' 24, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 511, 513· *'θιῶ,* Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 132^{8}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνθῶ*. Ἡ λ. μὲ ὅλους τοὺς τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

A' Ἀμτβ. **1α**) (προκ. γιὰ ἄνθος) ἀνθίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸν Μάη ὅταν τὰ ρόδα ἀνθοῦν καὶ ἐκπέμπουν μυρωδίες* Φλώρ. 125· Πβ. *ἀνατέλλω* A2· **β**) βγάζω ἄνθη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐρέγετο νὰ συντηρᾷ τὰ δέντρη ποὺ ἀθοῦσα* Ἐρωτόκρ. A' 1883· *θαυμάζομαι... πῶς οὐ μυρίζουν τὰ βουνά, πῶς οὐκ ἀνθοῦν οἱ κάμποι* Ἐρωτοπ. 423· *ηὕραμεν ἀναλίβαδον ν' ἀθῇ, νὰ πρασινίζῃ* Λίβ. Esc. 4046. Πβ. *ἀνθίζω* A1β. **2**) (Μεταφ.) ἀκμάζω, θάλλω (Πβ. L-S στὴ λ. II 2, 3, ΙΛ στὴ λ. 2 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 5): *σήμερο ἀθεῖ ἡ γιἀγάπη σας καὶ ὁ πόθος ὁ δικός σας* Πανώρ. Δ' 363· *εἰς φιλοσόφους, ρήτορας καὶ ἄνδρας θαυμασίους ἀνθεῖ* (ἐνν. *ὁ φθόνος*) *καὶ οὐ μαραίνεται χρόνους διακοσίους* Ριμ. Βελ. 14· *Μὰ πάσα πρᾶμα θρέφεται καὶ ἀθεῖ καὶ λουλουδίζει* Πανώρ. Ε' 24· *Τὸ ριζικὸ καὶ ἡ μοίρα σας νὰ ἀθιοῦσι καὶ νὰ δένου* Στάθ. Γ' 511· *μιὰ μελαχρινὴ δώδεκα χρόνων κόρη δίχως νιψίδι ἢ ἀπόφτιασμα ἀνθεῖ καὶ λουλουδίζει* Ch. pop. 569· *καὶ τὰ συνήθια ποὺ 'χουν φυτρωμένα μὲς στὴν καρδιά μου δροσινὰ κι' ἀθιοῦσιν* Κυπρ. ἐρωτ. 7^{8}· *εἰς τὰ σχολειά μ'* (δηλ. τῆς Ἀθήνας) *ἀνθούσασι ρήτορες, διδασκάλοι* Λίμπον. 11· *τὴν κόρην πάλι ἐβλέπω* (παραλ. 1 στ.). *Ἀθεῖ τὸ μῆλον τῆς σαρκὸς ὡς τὸ θεωρεῖς εἰς δένδρον* Λίβ. Esc. 659· συνών. *ἀναθάλλω* A1. **3**) (Μεταφ.) ἀκμάζω ἐκ νέου· ζωντανεύω: *ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς πῶς οὐκ ἠδύνατο ἐγεῖραι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν; Διὰ τοῦτο ὁ Προφήτης ἔλεγε: «Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει»* Φυσιολ. 346^{6}. Πβ. *ἀναζῶ* Aα. **B'** Μτβ. **1**) κάνω νὰ φυτρώσῃ (κάτι)· κάνω νὰ ἐμφανισθῇ (Πβ. Sophocl. στὴ λ. 3 καὶ Θεόδ. Στουδ., Ἰαμβ., Speck, LI 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1, μτβ.): *ἀθεῖ τοῦ πόθου τὸ κλαδὶν καὶ τὸ δενδρὸν τοῦ πόνου, ἐκεῖνο πόθου 'πωρικὰ καὶ ἐτοῦτο πόνου φύλλα* (ἔκδ. *ἐκεῖνα... ἐτοῦτα...*· διορθώσ. κατὰ Sc. 2791) Λίβ. Esc. 3943· *τὸ ριζικὸ κ' ἡ μοίρα σας νὰ ἀθιοῦ μαργαριτάρια* Στάθ. Γ' 513· *ξανθός, ὡραῖος, ἀνθῶν ἄρτι τὸ γένειον εὐπρεπέστατον, σγοῦρον* Διγ. Gr. I 33· *κἂν ψυγῇ* (ἐνν. τὸ *ρόδον*) *καὶ μαρανθῇ, πάλιν ἀνθεῖ τὴν χάριν* Καλλίμ. 1593. Πβ. *ἀναβλαστάνω*. **2**) (Μεταφ.) δυναμώνω, ἐνισχύω (κάτι): *Ὅλοι χορεύγουν καὶ γελοῦν, χαίρουνται τὸ ποθοῦσιν κ' ἐμὲν τὰ δάκρυα κ' ἡ πικριά, τὴν πεθυμιάμ μου 'θιοῦσιν* Κυπρ. ἐρωτ. 132^{8}· *ἡ νὺξ ἡ χαριτόβρυτος τὰς ἡδονὰς ἀνθοῦσα* (ἐσφαλμ. ἐνόησε Trapp, JÖBG 14, 1965, 29) Καλλίμ. 1979. Πβ. *ἀναρριπίζω* 1, *ἀνδρίζω* A.—Πβ. *ἀνθίζω*.

ἀνθὼν ὁ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 299.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄνθος*. Ἡ λ. ἤδη σὲ Γλωσσάρ. (Steph., Θησ., λ. *ἀνθεών*). Σὲ ἐπιγρ. ἀπαντᾶ τ. *ἀνθεὼν* (L-S).

Μέρος ὅπου εἶναι φυτεμένα ἄνθη: *Ἀπέσω γὰρ παρέκυπτεν εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ πλάτος ἀνθὼν καὶ φύλλων καὶ φυτῶν εὐώδης παρὰ φύσιν* ὅ.π.

ἀνιάτρευτος, ἐπίθ., Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 354, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [300].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἰατρεύω*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Μ. Βασίλ. (Lampe, Lex.).

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ θεραπευτῇ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Σωφρόν. Ἱεροσολ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Ὤχου πληγὴ ἀνιάτρευτη, θανατερὴ περίσσια* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [300].—Πβ. *ἀναγιάτρευτος*.

ἀνίδεος, ἐπίθ., Φλώρ. (Κριαρ.) 498.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ἰδέα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πού ἔχει ἀλλοιωθῆ ἡ μορφή του: *καὶ παρευθὺς παραλλαγὴν νὰ ποίσῃ τὸ λιθάριν· ἀγνώριστον, ἀνίδεον, τὸ ἀληθὲς δεικνύει* ὅ.π.—Συνών. ἄγνωρος 2β, *ἀλλοτριωμένος, ἀνεγνωρημένος*. Πβ. *ἀλλαξοπροσωπισμένος, ἀλλοχροιαίνω* μτχ., *ἀμαυρώνω*.

ἀνίδικος, Ζήν. (Σάθ.) Δ' 118, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀντίδικος*.

ἀνίερος, ἐπίθ., Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 139, 188.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνίερος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πού ἀντικανονικὰ ἀσκεῖ τὸ ἱερατικὸ λειτούργημα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Τιμόθεο τὸν Πρεσβ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *περὶ ψευδοϊερέων, ὁποὺ δὲν ἔλαβαν χειροτονίαν καὶ ἔτσι λαϊκοὶ ἀνίεροι περιπατοῦν καὶ γελοῦν τὸν κόσμον καὶ βαπτίζουν παιδία* αὐτ. 188. **2**) Ὁ μὴ χριστιανὸς (πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Περὶ βαπτιζόντων παιδία ἀγαρηνῶν ἢ τοὺς δεχθοῦν δι' ἀναδόχους ἢ ἐπαίρνουν θυσίαν αἱρετικῶν καὶ περὶ βαπτίσματος ἀνιέρων* αὐτ. 139.

ἄνικμος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6342, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 2083, 2246.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

α) Πού δὲν ἔχει ἰκμάδα, ὑγρασία· ξηρὸς (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ.): *ἔρημος διαβατὴ ἔστιν ἀνικμοτάτη* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 2083· **β**) (προκ. γιὰ φυτὰ) πού δὲν ἔχει χυμὸ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *Καταφρονοῦντες Μιχαὴλ ἄντικρυς ὡς ἀνίκμου κράμβης, ἀφύλλου, γηραιᾶς* Μανασσ., Χρον. 6342.

ἀνίκμως, ἐπίρρ., Λέοντ., Αἰν. (Legr.) II 12, Χρησμ. (Trapp) III[12].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄνικμος*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Μ. Ἀθανάσ. (Lampe, Lex.).

Χωρὶς νὰ καταβληθῆ δύναμη· χωρὶς νὰ γίνῃ προσπάθεια: *Τὴν γὰρ εἰρήνην, ἣν κατεῖχες τὸ πρώην καὶ Θεὸς ἀφείλατο ἐκ σοῦ ἀνίκμως* Λέοντ., Αἰν. II 12.

ἄνικον τό, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 68.

Πιθ. ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ οὐσ. *νίκη*.

Ὄνομα φανταστικοῦ μετάλλου: *Καὶ ἤφεράν του σκουτάρι σιδερένιον ἀπὸ ἄνικον* ὅ.π.

ἀνιμένω, βλ. *ἀναμένω*.

ἀνιμῶμαι, Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 344[17].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ἀπορροφῶ: *ἀνιμᾶται ὁ ἀὴρ τοῦ νεκροῦ πᾶσαν ὑγρότητα* ὅ.π.

ἀνίξης, βλ. *ἀνοίγω*.

ἀνίουλος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1060, 3859.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ἴουλος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 6. αἰ. (L-S Κων/νίδη).

Πού στὰ μάγουλά του δὲν ἄρχισαν ἀκόμη νὰ βγαίνουν «ἴουλοι» (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Χριστόδωρο, L-S Κων/νίδη): *μεῖραξ τρυφεροπρόσωπος, ἀνίουλος, ἀπώγων* αὐτ. 3859.

ἀνιπόλπιστα, ἐπίρρ., βλ. *ἀναπέλπιστα*.

ἀνιπόλπιστος, ἐπίθ., βλ. *ἀναπέλπιστος*.

ἀνίπταμαι, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 224, Διγ. (Καλ.) Α 674.

Τὸ μτγν. *ἀνίπταμαι*. Ἡ λ. καὶ στὸ Φυσιολ. (Karn.) Μ 39[4].

Πετῶ: *τὸν μαῦρον μετὰ προσοχῆς ἐὰν καβαλικεύσῃς, ὡς ἀετὸς ἀνίπταται, τὶς ποτὲ οὐ μὴ σὲ φθάσῃ* Διγ. Τρ. 224.—Συνών. *ἀναπετῶ* Αα.

ἀνισόδρομος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) II 359 (βλ. *ἀνυσίδρομος*).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνισόδρομος*.

Πού ἔχει ἄνιση τροχιὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τῆς τύχης ὁ τροχὸς ἄνω καὶ κάτω τρέχει ἀνισοδρόμους τὰς φορὰς τιθεὶς καὶ πολυστρόφους* ὅ.π.

ἄνισος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2235.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄνισος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

Ἀνόμοιος, διαφορετικός: *ἀεὶ μὲν λεοντόθυμον σκυμνὸν ὁ λέων τίκτει* (παραλ. 1 στ.), *παρὰ δ' ἀνθρώποις ἄνισοι παῖδες πρὸς τοὺς τοκέας* ὅ.π.—Πβ. *ἀλλιώτικος, ἄλλος* 5.

ἀνίστατος· *ἀνίστατον*, Λίβ. (Wagn.) Ν 2030, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀσύστατον*.

ἀνιστορίζω, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1646, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1888.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀνιστορῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνιστορῶ*).

Ἀναπολῶ (κάποιον): *βλέπε με* (δηλ. τὸ *δακτυλίδιν*) *καὶ ἀνιστόριζε ἐκείνην τὴν ὡραίαν* αὐτ. Esc. 1888.—Βλ. *ἀναθυμοῦμαι* 1, *ἀνιστορῶ*.

ἀνιστορῶ, Σπαν. (Hanna) Α 15, Β 19, V 14, Σπαν. (Λάμπρ.) V 13, 21, 396, 570, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 393, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 399, Διγ. (Mavr.) Gr. VII 62, Βέλθ. (Κριαρ.) 95, 175, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1497, 2540, Λίβ. (Lamb.) Sc. 253, 475, 806, 1844, 2890 (ἔκδ. *ἀνιστορεῖ το*· διορθώσ. *ἀνιστορεῖτο*), 2998, Esc. 143, 1378, 1593, 1611, 3004, Ν 159, 1228, 1437, 1473, 1697, 3497, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 124, 712, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 431, κριτ. ὑπ.), Ἐρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρ. 75, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [919], Ε' [1399], Διγ. (Lambr.) Ο 558, 1546, 1844, 2386· *'νιστορῶ*, Διγ. (Lambr.) Ο 724· *ἀναστορῶ*, Λίβ. (Lamb.) Sc. 508 (*ἀνεστόρησε* ἀόρ. πιθ. τοῦ *ἀναστορῶ* μὲ ἐπίδρ. ἀορ. μὲ ἐσωτ. αὔξηση), Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1[202], Ἰμπ. (Legr.) 162, 212, 781, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε' 419, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. β' 102, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 4, 93, V 5, 209· 5, 242· 6, 362· 7, 82, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Δ' 57, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [443], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Χορ. α' [14], Ε' [750], Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 210, Δ' 182.

Τὸ ἀρχ. *ἀνιστορῶ*. Ἡ λ., καθὼς καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) διηγοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *ἐκάθισε καὶ ἀνεστόρησε τὸ τί ἐποινηλατήθην* Λίβ. Sc. 508· συνών. *ἀναδιδάσκω* β, *ἀναδιηγοῦμαι, ἀναθιβάλλω* Α1β, *ἀναφέρω* Α1β· **β**) (ὑποκ. λ. *τραγούδι, λόγος*, κλπ.) διηγοῦμαι, ἐξιστορῶ: *τότε ὁ Λίβιστρος ἐχείρησε νὰ λέγῃ τραγούδημαν παράξενον καὶ ἐκεῖνο ἀνιστορεῖτο: «Φέγγος, τοὺς ἐτσιγάρισεν...»* Λίβ. Sc. 2890· *Λόγος ἕβδομος δηγᾶται καὶ καλὰ ἀνιστορᾶται* Διγ. Ο 2386. **2**) Περιγράφω: (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Εὐγένιο Πανορμίτη, Ἰαμβ. στιχ., Gigante, VII 24, XXII 58): *τὸ περιβόλιν ἐκ παντὸς τίς νὰ τὸ ἀνιστορήσῃ; Ἦτον ὁ τοῖχος του ὑψηλός, ὅλος μετὰ μουσείου...* Ἀχιλλ. Ν 712. **3α**) Ζωγραφίζω (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Ἰωάννη Δαμασκηνό, Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *χαμοτρικλίνους θαυμαστούς, εὐμήκεις, χρυσωρόφους, ἐν οἷς πάντων τὰ τρόπαια τῶν πάλαι ἐν ἀνδρείᾳ λαμψάντων ἀνιστόρησε χρυσόμουσα, ὡραῖα* Διγ. Gr. VII 62· **β**) ἐπιμελοῦμαι κάτι μὲ τέχνη, φιλοτεχνῶ: *ἅπαντα τὰ διερραγότα τούτου τείχη ἀνεκαίνισε καὶ ἀνιστόρησεν εἰς κάλλος καὶ ὡραιότητα* Παράφρ. Χων. 431 κριτ.

ὑπ. **4α**) ('Ενεργ. καὶ μέσ.) θυμοῦμαι, ἀναπολῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6α): βλέπε με καὶ ἀνιστόρει την ἐκείνην τὴν ὡραίαν Λίβ. Sc. 806· φυλλολογώντας τὰ χαρτιὰ τὰ κάλλη ἀναστοροῦμαι τσῆ Πετρονέλλας Φορτουν. Α' 210· Δίδυμε, ἐγὼ λογιάζω καλότατα τὸ πῶς ἀναστορᾶσαι τὴν νύκτα κείνη τὴν πολλὰ καημένη καὶ φοβερή· Μὰ ποιὸς ἀνάμεσά μας τόσα 'ναι λιγονούσης νὰ μὴν τήνε θυμᾶται; Πιστ. βοσκ. Ι 4, 93· συνών. ἀναθιβάλλω Β1, ἀναθυμοῦμαι 1, ἀναφέρω 3. Πβ. ἀναμινιάζω 1α, ἀναμνίζω 1, ἀνιστορίζω· **β**) ἀναλογίζομαι: καὶ ἂν φονευθῆ τὸ ταίρι του (ἐνν. τοῦ τρυγονιοῦ) καὶ λείψη ἀπὲ τὸν κόσμον (παραλ. 2 στ.), πάντοτ' εἰς πέτραν κάθεται, θρηνεῖ καὶ οὐκ ὑπομένει· τὴν στέρησίν του ἀνιστορεῖ καὶ πνίγει τὸν ἑαυτόν του Λίβ. Ν 159· συνών. ἀναβιβάζω 4, ἀνανοῶ, ἀναπεμπάζω· **γ**) μνημονεύω (σὲ μνημόσυνο): νὰ ψάλουσιν (ἐνν. ἱερεῖς) τὸν ταπεινὸν ξένον ν' ἀναστορήσουν καὶ νὰ τὸν μνημονεύουσι καὶ νὰ τὸν μακαρίσουν 'Ιμπ. 781. **5**) Σκέπτομαι, συλλογίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6γ): ηὗρεν ὁκάποιον ἄνθρωπον νὰ κάθηται θλιμμένος, νὰ ἀνιστορῆ τὸ ἀνώφορον τὸ πότε νὰ τὸ ἀνάβη Λόγ. παρηγ. Ο 399· λογίσου καὶ ἀνιστόρησε καὶ ἰδὲς πόσα μὲ ἦλθαν Λίβ. Ν 1473. **6**) Μαθαίνοντας (ἕνα γεγονὸς) τὸ «ζῶ», τὸ ἀναπαριστῶ (μὲ τὴ φαντασία μου): τὸ πιττάκιν τὸ ἔγραψες, μάθε, κρατεῖ το ἡ κόρη, βλέπει το καὶ ἀναγνώθει το καὶ ἀνιστορεῖ τὰ λέγει Λίβ. Ν 1228. **7**) (Προκ. γιὰ ὄνειρο) βλέπω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2β): Στὸν ὕπνο μου ἐθώρουν ὄνειρο καὶ γροικᾶτεν το καθὼς τὸ ἐνιστόρουν. Εἰς τὴν 'Ασπρόπετρα ἀτοὶ εἶδα καὶ ἐπηγαίναν Διγ. Ο 724.

ἀνίσχυρος, ἐπίθ., Βίος 'Αλ. (Reichm.) 1137, 1514, 2193, 2254, 2594, 4542, 'Αχιλλ. (Hess.) Ν 428.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀνίσχυρος.

α) Ποὺ δὲν ἔχει δύναμη, ποὺ δὲν εἶναι ἀνδρεῖος: "Οθεν κακῶς ἀπώλετο πᾶσα Θηβαίων πόλις (παραλ. 1 στ.), ἰσχὺν δεικνῦσ' ἀνίσχυρον, δι' ἧς κακῶς ἐφθάρη Βίος 'Αλ. 2254· Θαυμάζω γοῦν ὅπως ὑμεῖς ἄνδρες γενναῖοι ὄντες (παραλ. 2 στ.) ἐχθροῖς κατεδουλώθητε βαρβάροις, ἀνισχύροις Βίος 'Αλ. 1514· **β**) (προκ. γιὰ λόγους) ποὺ δὲ δίνει δύναμη, δὲν ἐνθαρρύνει: Μέχρι καὶ τίνος τοὺς πολλούς, Αἰσχίνη, φέρεις λόγους ἀνάνδρους ἀνισχύρους τε καὶ μεμαλθακισμένους ὥστε μὴ παρατάξασθαι πρὸς μάχην 'Αθηναίους; Βίος 'Αλ. 2594.

ἀνίσως, σύνδ., 'Ασσίζ. (Σάθ.) $38^{10,15,31}$, 39^{18}, 41^{6}, 47^{4}, 49^{1}, 72^{18}, 73^{7}, 308^{17}, Διγ. (Καλ.) Α 2727, Μαχ. (Dawk.) 336^{37}, Βουστρ. (Σάθ.) 422, 450, 472, 475, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 17^{9}, 43^{5}, 54^{1}, 69^{17}, 87^{11}, 91^{35}, 93^{58}, 99^{3}, $102^{6,22}$, $104^{55,67,77}$, 111^{7}, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 742, Ποίημ. 'Αλ. Κύπρ. (Τζεδ.) 1194, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 195, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 4, 19, Εὐγέν. (Vitti) 1364, 1391, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 59, Β' 51, 135, 150, Γ' 325, 'Ιντ. γ' 133, 161, Δ' 524, 'Ιντ. δ' 102, 'Αλφ. (Mor.) IV 67· ἀνισῶς, Μαχ. (Dawk.) 16^{4}, $20^{21,23}$, $136^{16,35}$, 158^{12}, 168^{11}, 190^{16}, 208^{18}, 246^{11}, 256^{20}, 322^{13}, 338^{3}, 404^{21}, 502^{26}, 516^{19}, 562^{22}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 26^{3}, 73^{7}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [5], Δ' [25, 485], Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 225, 268, Δ' 39, Ε' 357, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Β' 59, 457, 'Ιντ. γ' 2, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 186· 1, 342· 5, 186· II 3, 26· III 5, 64· IV 1, 39· 3, 9, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 59, Β' 99, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [340, 1272], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 425 (ἔκδ. ἀνίσως· διόρθ. 'Αλεξ. Στ., Κρ. Χρ. 8, 1954, 271), 'Ιντ. γ' 122, Δ' 112· ἀνοσῶς, Μαχ. (Dawk.) 276^{4}· ἀνισωστάς, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 689, 'Αποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 44, 55, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 130, 241, 292.

'Απὸ τὸν ὑποθ. σύνδ. ἂν καὶ τὸ ἐπίρρ. ἴσως. 'Ο τ. ἀνισωστὰς κατὰ παρέκταση ἀπὸ ἀναλογία πρὸς ἄλλα ἐπιρρ. ὅπως διχωστάς, μαλλιοστὰς κ.τ.δ. (Βλ. Χατζιδ., ΕΕΠ 7, 1910/11, 80 καὶ Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ. σ. 496). Γιὰ τὴ λ. καὶ τοὺς τ. βλ. Ψάλτη, ΛΑ 5, 1918/20, 41 κέ. Γιὰ τὸν τ. ἀνισῶς πβ. δίχως - διχῶς. 'Η λ. ἤδη στὴ Διαθ. Νίκων. (Λάμπρ.) 228 καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ('Υποθ. μὲ ἑπόμ. συνήθως τὸ σύνδ. καὶ ἢ ἐνίοτε τὸν ὅτι, ἂν ⟨ἢ τὸν ὅτι νά, καὶ νὰ μὲ ὑποτακτ.⟩) ἂν τυχόν, ἂν συμβῆ νὰ..., ἂν ('Η σημασ. ἤδη στὴ Διαθ. Νίκων., Λάμπρ., 228 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): ἀνίσως καὶ εἶσαι ἀληθῶς ἐκεῖνος ὁ 'Ακρίτης, λάλησόν με, αὐθέντα μου, διὰ τὸν ποθητόν μου Διγ. Α 2727· ἀνίσως ὅτι κάτεργα ἀρματωμένα γενουβήσικα νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον καὶ νὰ μηδὲν ἔχουν πραματεῖες, νὰ μηδὲν εἶναι κρατούμενοι νὰ ἐμποῦν εἰς τὴν 'Αμόχουστον Μαχ. 136^{35}· ἀνίσως ὅτι ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη ὁποὺ ἀγκαλὲ τὸν ἀρεστιασμένον οὐδὲν ἔχουν ἐξουσίαν εἰς ἐκεῖνον 'Ασσίζ. 308^{17}· ἀνίσως ὁ κύρης ἢ ἡ κυρὰ ἂν τὸν δέρνουν 'Ασσίζ. 73^{7}· ἀνίσως καὶ ποτὲ νὰ καταντήσης ἐκεῖ ποὺ νὰ θαφτοῦν τὰ κόκκαλά μου, μηδὲν εἶσαι τόσον σκληρὸς μιτά μου Κυπρ. ἐρωτ. 104^{77}· θάνατος μόνο τὸ λοιπό, τοῦτ' ἀνισῶς καὶ λάχη, νὰ δώση τέλος 'ς τσῆ καρδιᾶς μπορεῖ μόνο τὴ μάχη 'Ερωφ. Β' 457· κ' ἐσὺ ἀνισῶς καὶ κάμωμα σὰν τοῦτο εἶχες γροικήσει, πιστεύγω πῶς ὡς μάννα μου γλυκειὰ εἶχες μ' ἀμποδίσει Ροδολ. Δ' [485]· ἀνίσως κ' εἶναι βασιλιός, τὸ σφάλμα του ἂς παιδέψη Φορτουν. 'Ιντ. γ' 133· σοῦ τάσσω ἀνισωστὰς καὶ βγούμενε μὲ νίκη ὀξώτου ἀπὸ ταχιὰ κι' ἀργὰ θὲς τρώγει νὰ χορταίνης Φορτουν. Α' 130. Πβ. ἂν 1, ἀνὲ(ν) 1. "Εκφρ. ἀνίσως καί... ἢ = εἴτε... εἴτε: 'Ανίσως κ' εἶμαι ζωντανὸς ἢ ἀποθαμμένος Κυπρ. ἐρωτ. 69^{17}. Πβ. ἄν, "Εκφρ. **2**) ('Εναντιωμ., παραχωρητ. μὲ ἑπόμ. συνήθως τὸ σύνδ. καὶ) ἂν καί, μολονότι, ἐνῶ, ἀκόμη καὶ ἄν: δὲν εἶχα ζήλαν κείνους ποὺ γελοῦσαν, ὅτι, ἀνισῶς καὶ χαίρουνται, ποθοῦσιν, τίτοιες χαρὲς δὲν μοιάζουν τῆς χαρᾶς μου Κυπρ. ἐρωτ. 26^{3}· ἀνίσως καὶ καθ' ὥραν δὲν βιγλοῦνται (ἐνν. οἱ καρδιὲς ποὺ ποθοῦνται), ἡ πεθυμιὰ διὰ κεῖνον δὲν γυρίζει Κυπρ. ἐρωτ. 43^{5}· ἀνισῶς νά 'χαμεν λείπειν ἐθέλετ' ἔχειν πρόφασην Μαχ. 322^{13}· 'Ανισωστὰς κ' οἱ ἄγνωστοι χάνονται, δὲ 'φελοῦσι, οἱ φρόνιμοι πολλὲς φορὲς τὰ δύσκολα νικοῦσι 'Ερωτόκρ. Δ' 689. Πβ. ἂν 2, ἀνὲ(ν) 2. Συνών. ἀγκαλά. **3**) (Αἰτιολ. μὲ ἑπόμ. συνήθως τὸ σύνδ. καὶ) ἐπειδή: 'Ανίσως, ὦ κυρά μου, κι' ὄμορφ' εἶσαι τόσον... (παραλ. 2 στ.) δὲν ἔν' θαῦμα ἂν εἶσαι ἀξ αὔτου μου περίτου ἀγαπημένη Κυπρ. ἐρωτ. 87^{11}· μὴν τό 'χης γιὰ μεγάλο 'ς τοῦτο ἀνισῶς τὸν πόλεμο ἦρθα κ' ἐγὼ νὰ βάλω (παραλ. 1 στ.) ...'ς κίνδυνο τὸ κορμί μου 'Ερωφ. 'Ιντ. γ' 2· παραπόνεση σ' ἐμὲ κιαμιὰ μὴν ἔχης ἀνίσως καὶ τὰ πάθη μου ἀκόμη δὲν κατέχης Φορτουν. Β' 150. **4**) ('Απορημ. μὲ ἑπόμ. τὸ σύνδ. καὶ) μήπως καί, ἐὰν (εἰσάγοντας ἐξαρτημένη πρότ.) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): νὰ δῶ ἀνισῶς καὶ θέλουσι νὰ στρέψουσιν ὀπίσω τὴν "Ελεναν Φορτουν. 'Ιντ. γ' 122· νὰ τοῦ μηνύσης ἀνισῶς καὶ ὁ ὅρκος ἐγίνην ἔμπροσθέν σου Μαχ. 516^{19}· νὰ πέψη μαντατοφόρους εἰς τὸν σουλτάνον ἀνισῶς καὶ θέλει νὰ ποίση τὴν ἀγάπην Μαχ. 168^{11}. Συνών. ἀμὴ 5. Πβ. ἂν 4, ἀνὲ(ν) 4.

ἀνισωστάς, ἐπίρρ., βλ. ἀνίσως.

ἀνιχνευτὴς ὁ, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 4401.

'Απὸ τὸ ἀνιχνεύω. 'Η λ. ἤδη στὸν 5. αἰ. μ.Χ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. ὡς στρατιωτ. ὅρος.

'Εξερευνητὴς (Πβ. Lampe, Lex.): μὴ τολμηρῶς ἐπιχειρῇς κακῶς τοῖς ἀδυνάτοις μήπως βυθῶν ἀνιχνευτὴς βουλόμενος γενέσθαι προσαπολέσῃς τὴν ζωὴν ὅ.π.

ἀνιχνεύω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 473, Δούκ. (Grecu) 319^{3}.

Τὸ ἀρχ. ἀνιχνεύω. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). 'Απ. καὶ μέσ. ἀνιχνεύομαι (=ἀνιχνεύω) στὸν 'Αριστόβ. 'Αποστόλιο ('Υπόθ. Κατομυομαχίας Θ. Προδρόμου, Hunger, 3).

1) 'Εξετάζω, ἐρευνῶ, ἀναζητῶ (πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): παρευθὺς ἀνίχνευον, ἐζήτουν, ἐμερίμνουν, κατεπειγόμην ἐφευρεῖν τὸν λόγον, τὴν αἰτίαν Γλυκᾶ Στ. 473. Συνών. ἀνακρίνω, ἀνερευνῶ 1. Πβ. ἀναγέρνω, ἀναγυρεύω 1α, ἀναψηλαφῶ 2, ἀνερευνῶ 2α. **2**) Διαισθάνομαι, μαντεύω: 'Ο δὲ καδδινάλιος ἀνιχνεύων πᾶσαν καρδίαν καὶ πάντα σκοπὸν

τῶν Γραικῶν (οὐκ ἐλάνθανον γὰρ τὰ μαγγανεύματα καὶ αἱ ἀπάται τῶν Γραικῶν αὐτῷ) ἔσπευδε βοηθῆσαι Δούκ. 319^{3}.

ἀνιψ-, βλ. *ἀνεψ-*.

ἀνιῶμαι· μτχ. *ἠνιασμένος,* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 347^{85}.

ἀνιών, μτχ. Ἀσσίζ. (Σάθ.) 525^{22}, 564^{12}.

Ἡ μτχ. τοῦ ἀρχ. *ἄνειμι*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 6. αἰ. μ.Χ. (Sophocl.).

Ἄμεσος πρόγονος (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ. μ.Χ., Sophocl.): *Πάλιν λέγομεν τὰ πένθη τῆς μάννας ἢ τοῦ κυροῦ ἢ ἄλλου ἐκ τοὺς ἀνιόντας οὐδὲν κωλύουν νὰ ὀρμαστοῦν τὰ παιδιά τους* αὐτ. 525^{22}· *Ἡ συγγένεια ὄνομά ἐστιν γενικόν, μοιράζεται δὲ εἰς τρία πρόσωπα, εἰς ἀνιόντας, ἤγουν πατέραν ἢ μητέραν, εἰς κατιόντας καὶ εἰς τοὺς ἐκ πλαγίου* αὐτ. 564^{12}.

ἂν-κι' ἄν, σύνδ.· *ἂν-κι' ἅ,* Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 139.

Οἱ σύνδ. *ἄν, καί, ἂν* (κατὰ παράταξη). Ἡ λ. καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ). Βλ. καὶ Ψάλτη, ΛΑ 5, 1918, 43.

(Ἐνδοτ.) ἂν καί, μολονότι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Φελούσινε* (ἐνν. *τὰ ἅρματα*) *συχνιά, γιατὶ κεῖνοι* (ἔκδ. *ἐκεῖνοι*· διορθώσ.) *ἀποὺ τὰ βαστοῦσι, ἂν-κι' ἃ δὲν ἔχου καὶ καρδιά, τοὺς ἄλλους φοβερίζου* ὅ.π.—Συνών. *ἀγκαλά, ἀνίσως* 2.

ἀνμέ, σύνδ., βλ. *ἀμή*.

ἀννοικτός, ἐπίθ., βλ. *ἀνοικτός*.

ἄννοιξη ἡ, βλ. *ἄνοιξη*.

ἀννώνα ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) II H 25e, 26.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀννώνη* = λατ. *annona*. Ἡ λ. ἤδη σὲ παπυρ. (L-S, λ. *ἀννώνη*) 3. αἰ. μ.Χ., καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ., καθὼς καὶ γιὰ τὰ παράγ. *ἀννωνάριος, ἀννωνεύω,* βλ. Τριαντ., Ἄπ. Α' 434 καὶ 432. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Karayannopoulos, Finanzwesen 106-7, Dölger, Finanzverwaltung II 58 καὶ Κουκ., ΒΒΠ ς' 17, 100, 125.

Βοήθημα ποὺ δινόταν κάθε χρόνο ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα στοὺς ἄπορους πολίτες (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Εὐάγριο, Sophocl., καὶ τὴ σημερ., ΙΛ): *Τοῦ ἀποσώνουν τὰ ἐμά, τὰ σὰ καὶ τῆς μητρός μου, διά τε τῆς ἀννώνας μου καὶ τοῦ μοναστηρίου* αὐτ. 25e.

ἀννωνικός, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) II H 26q.

Ἡ λ. σὲ παπυρ. (L-S). Βλ. καὶ Karayannopoulos, Finanzwesen 93.

Ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἀννώνα, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐτήσιο βοήθημα τοῦ βασιλέα πρὸς τοὺς ἄπορους πολίτες: *Ἀπὸ δὲ κρέατος παστοῦ λίτρας εἴκοσι δύο, καὶ δέκα μέτρα οἰναρι..ν, ἀννωνικὸν καὶ τοῦτο* ὅ.π.

ἄνοδος ἡ, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2773.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄνοδος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

(Προκ. γιὰ σκάλα) σειρὰ ἀπὸ σκαλοπάτια (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. B I1): *ὁ πύργος οὖν κοχλοειδῆν εἶχε τὸν ἀναβάτην, ἄνοδον ἔφερε* (ὑποκ. *ὁ ἀναβάτης*) *πολλὴν τὴν ἐπὶ τοῦ τρικλίνου* ὅ.π.

ἀνοησία ἡ, *ἀνοσία,* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 363^{15}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνοησία*· Ἡ λ. καὶ σήμ.

30.9.70.

Ἀφροσύνη (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *μὴ δυνηθεὶς τὴν πολλὴν εὐτυχίαν βαστάσαι ἔπεσεν εἰς ἀπόνοιαν καὶ ἀνοσίαν ἐσχάτην καὶ ἐθεοποίησε ἑαυτὸν* ὅ.π.

ἀνόητα, ἐπίρρ., Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2261, Βέλθ. (Κριαρ.) 1075, Φλώρ. (Κριαρ.) 354, Ἰμπ. (Κριαρ.) 113, 297, 508, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 395, Ἰμπ. (Legr.) 117.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνόητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Κρυφά, χωρὶς κανεὶς νὰ πάρη εἴδηση: *σιγά, κρυφὰ καὶ ἀνόητα, κανεὶς μὴ τὸ νοήση* Βέλθ. 1075· *καὶ παρακάλεσον... συμβοηθῆσαι, ὅπως αὐτὸν ἐκπέσωμεν ἀνόητα τὴν νύκτα* Διγ. Τρ. 2261.—Συνών. *ἄγνωστα* 1, *ἀγνώστως, ἄδηλα* 1, *ἀνεγνώριστα*. Πβ. *ἀκτύπητα*.

ἀνοητεί, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. (Hercher) 516^{7}.

Ἡ λ. ἤδη στὰ Anecdota Graeca (L-S).

Χωρὶς κανεὶς νὰ πάρη εἴδηση, κρυφά: *παραγίνεσθαι δὲ ἐγγύθεν ἀνοητεὶ* ὅ.π. Γιὰ συνών. βλ. *ἀνόητα*.

ἀνόητος, ἐπίθ., Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 341$^{4-5,10}$, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{25}· *ἀνενόητος,* Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. β' 171.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνόητος*. Γιὰ τὸν τ. *ἀνενόητος* βλ. Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 33. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἠλίθιος, μωρὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *Ἄνοστε κι' ἀνενόητε, λωλὲ καὶ ψοματάρη* Φορτουν. Ἰντ. β' 171. Συνών. *ἀγνωσιάρης, ἄγνωστος* 2β. **2**) Ποὺ δὲν εἶναι σοφός: *τοὺς ἀνοητοτέρους ποιῆσαι ἅπαντας φιλοσόφους μικρούς τε καὶ μείζονας* Μάρκ., Βουλκ. 341$^{4-5}$. **3)** Ποὺ δὲν ἔχει λογικό, ἄλογος (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Ἀντάμα τὰ ἀνόητα καὶ λογικὰ μὲ θαῦμα ἐδίδασκες νὰ δίδουσι δόξαν Κυρίου κι' ἆσμα* Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{25}.

ἄνοιαστος, ἐπίθ., βλ. *ἀνέγνοιαστος*.

ἄνοιγμα τό, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XIII 2, 12^{δἰς}, 13, XXXIV 19, 20, Ἀρ. III 12, VIII 16, Δευτ. XV 8.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄνοιγμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φρ. *Ἀνοίγω ἄνοιγμα* = ἀνοίγω: *ἄνοιγμα νὰ ἀνοίξης τὸ χέρι σου αὐτουνοῦ* αὐτ. Δευτ. XV 8. **2**) Φρ. (α) *ἄνοιγμα (μήτρας)* = πρωτότοκο ἀνθρώπου ἢ ζώου: *νὰ ἀπεράσης πᾶν ἄνοιγμα μήτρας τοῦ Κύριου* αὐτ. Ἔξ. XIII 12· *ἄνοιγμα βοδιοῦ καὶ προβάτου* αὐτ. Ἔξ. XXXIV 19· (β) *ἄνοιγμα μήτρας* = τέκνο: *πᾶν πρωτότοκο ἄνοιγμα μήτρας ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ* αὐτ. Ἀρ. III 12. Πβ. *ἀνάθρεμμα*.

ἀνοιγμὸς ὁ, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XV 11.

Ἀπὸ τὸ *ἀνοίγω*.

Φρ. *ἀνοιγμὸ ἀνοίγω* = ἀνοίγω: *ἀνοιγμὸ νὰ ἀνοίξης τὸ χέρι σου τοῦ ἀδελφοῦ σου* ὅ.π.– Πβ. *ἀκουσμός*.

ἀνοιγοκλειῶ καὶ **ἀνοιγοκλῶ,** Πουλολ. (Krawcz.) 468, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [254]· *ἀνοιγοκλείνω,* Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [12^{6}].

Ἀπὸ τὰ ρ. *ἀνοίγω* καὶ *κλειῶ - κλῶ*. Οἱ τ. σὲ *-κλῶ* καὶ *-κλείνω* ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *-κλείω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνοιγωκλείνω*).

Ἀνοίγω καὶ κλείνω διαδοχικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνοιγοκλείνω* 1): *ὁ κουκουβὰς ἐστράφηκεν, ἐστάθην εἰς τὸ μέσον, ἀνοιγοκλεῖ τὰ μάτια του* Πουλολ. 468.—Πβ. *ἀνοιγοσφαλίζω*.

ἀνοιγοσφαλίζω, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β′ 357, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 436, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [1196], Β′ [197].

Ἀπὸ τὰ ρ. *ἀνοίγω* καὶ *σφαλίζω* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 478 καὶ Ἀνδρ., Ἀφ. Τριαντ. 45). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνοιγωσφαλνῶ*).

Ἀνοιγοκλείνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀνοιγωσφαλνῶ*): *ἐκεῖνο τὸ φιλὶ ἀπ' ἀνοιγοσφαλίζει τσὶ πόρτες τσῆ Παράδεισος καὶ τσὶ καρδιὲς δροσίζει* Ἐρωφ. Β′ 357· *ἔκανε ὅλες τσὶ καρδιὲς ὁποὺ τὸν ἀγροικοῦσα καὶ ἀνοιγοσφαλίζασι τὰ φύλλα κ' ἐπονοῦσα* Ἐρωτόκρ. Α′ 436.—Πβ. *ἀνοιγοκλειῶ*.

ἀνοιγοσφάλισμα τό, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρ. 77, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Δ′ 67, Ζήν. (Σάθ.) Δ′ 339.

Ἀπὸ τὸ *ἀνοιγοσφαλίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνοιγωσφάλημα*).

Ἀνοιγοκλείσιμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀνοιγωσφάλημα*): *καὶ σ' ἕν' ἀνοιγοσφάλισμα τῶν ὀμματιῶν του ἀντάμι χίλιοι στρατιῶτες ἔτρεμαν ὀμπρός του σὰν καλάμι* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ′ 67· *Σ' ἕναν ἀνοιγοσφάλισμα τῶν ἀμματιῶ ἀποσώνω καὶ δίχως λύπηση κιαμιὰ πάσ' ἄνθρωπο σκοτώνω* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 77.

ἀνοίγω, Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙ Η 19k, Κρασοπ. (Λάμπρ.) 37, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 346^{54}, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 178^{9}, 330^{29}, 430^{26}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 563^{1}, Ἱερακοσ. 153 κβ′, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1295, Esc. 1405, 2432, Λίβ. (Wagn.) Ν 2132, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 693, Χρον. Τόκκων (Schirò) 3108, 3448, 3470, Φυσιολ. (Zur.) XXIV^{12}, Μαχ. (Dawk). Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 496, Ἐκθ. χρον. (Lambr.) 10^{12}, 59^{7}, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 110, 107, 130, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 206, 310, 703, 736, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 458, Πεντ. (Hess.) Γέν. ΙΙΙ 5, VII 11, XXI 19, XXIX 31, XXX 22, Ἔξ. XXI 33, Ἀρ. XXVI 10, Δευτ. XI 6, XV 8, 11, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 120^{20}, 159^{18}, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 44, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ′ 42, Ε′ 384, Πανώρ. (Κριαρ.) Α′ 326, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρ. 4, Α′ 123, Γ′ 125, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 8, 30, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1443, 2717, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 192, Διγ. (Πασχ.) Ἀνδρ. 337^{26}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 684, 1419, Δ′ 1394, 1699, 1701, Στάθ. (Σάθ.) Β′ 13, 23, 156, Γ′ 156, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 138, 164, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [708], Δ′ [1460], Ε′ [1302], Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 33, Α′ 187, Ἰντ. α′ 114, Γ′ 465, 763, Δ′ 307, Ζήν. (Σάθ.) Δ′ 61, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 134^{22}, 138^{3}, 170^{4}, 216^{2}, 217^{11}, 222^{21}, 226^{17}, 263^{23}, 299^{11}, 310^{13}, 337^{18}, $340^{4,22}$, 372^{16}, 383^{21}, 388^{20}, 407^{12}, 436^{26}, 460^{22}, 476^{24}, 496^{15}, $501^{3,10}$, 504^{1}, 506^{4}, 509^{22}, 516^{1}, 519^{18}, 526^{4}, 572^{16}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 76^{5}· *ἀννοίγω*, Μαχ. (Dawk.) 90^{20}, 186^{5}, 200^{8}, 202^{25}, 252^{9}, 366^{8}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 132^{16}, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 310· *ἀννοίω*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 11^{10}, 68^{3}, 132^{16}, 138^{21}· *'νοίγω*, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 460, Φλώρ. (Κριαρ.) 1697, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 668, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 515^{4}.

Τὸ ἀρχ. *ἀνοίγω*. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Α′ Μτβ. **1α**) (μὲ παράλ. τοῦ ἀντικ.) ἀνοίγω τὴν πόρτα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀνοίγνυμι* Ι 1α καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Κερά, ἄνοιξε, νὰ ζήσῃς, γιατὶ ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ* Κατζ. Δ′ 42. Φρ. *ἀνοίγω τὸ στόμα, τὰ χείλη* (γιὰ νὰ μιλήσω) (Πβ. *ἤνοιξε πρὸς θεὸν στόμα: «Ἰδού...»* [=*εἶπε*] Θεοδόσ. Διάκ., Παναγιωτάκης, Α 58): *ἄνοιξε καὶ τὸ στόμα σου καὶ ἡ γλώσσα σου ἂς λαλήσῃ* Συναξ. γυν. 458· *γαληνὰ τὰ χείλη της ἄνοιξεν, ταῦτα λέγει* Πόλ. Τρωάδ. 171· πβ. *ἀναπτύσσω*, *ἀναχασκίζω* α, *ἀναχάσκω*· βλ. καὶ *ἀθιβάλλω* α, *ἀναθιβάλλω* Α1α· **β**) ξεκλειδώνω (Ἡ σημασ. ἀρχ.): *δίδει κλειδιὰ κ' ἐνοίξασιν, ἀνέβηκεν ἐπάνω* Φλώρ. 1697· **γ**) (προκ. γιὰ ἐκκλησία) ἀνοίγω, ἐπιτρέπω νὰ λειτουργήσῃ (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1β καὶ ΙΛ στὴ λ. Β1): *Εἰς δὲ τὸ ἡμέτερον γένος ἦν ἀγαθός, ἠνέῳξε δὲ καὶ ναούς, οὕσπερ ἀπέκλεισεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ* Ἐκθ. χρον. 59^{7}· **δ**) ξεκουμπώνω: *ἀνοίγουν τὰ τραχήλια* Συναξ. γυν. 600· **ε**) παραβιάζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1γ): *Κ' οἱ Τοῦρκοι σὰν ἐμπήκασι, τὰ μνήματα ἀνοῖξαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 226^{17}· *Τὰ μαγατζιὰ ἀνοίξασι, τὰ πράγματα χαρίζαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 222^{21}· **2α**) Σχίζω (στὰ δύο): *μὰ ἡ κοπανιὰ ἔτσ' ἀλάβωτο δὲ θὲ νὰ τὸν ἀφήσῃ καὶ τὸ σκουτάριν ἤκοψε κι' ὡς τὰ μισὰ τ' ἀνοίγει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1699· *τὴν γῆν ἀνοίξασι κ' ἐβγῆκ' ἀποὺ τὸν Ἅδη* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 4· *κι' ἂς μοῦ 'το μπορετὸ τὸ στῆθος μου ν' ἀνοίξω* Ἐρωφ. Γ′ 125· **β**) (προκ. γιὰ πληγή) διανοίγω γιὰ νὰ θεραπεύσω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α4): *ἂν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μου εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς ὁπλὴν ὅτι εἶχεν ὀστία τσακισμένα καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἐγίνωσκεν νὰ τὸ ἀνοίξῃ, ἀμμὲ ἐκράτειν το* Ἀσσίζ. 178^{9}· *Ἴσως κι' ἂν ἤθελε ἀνοιχθῇ περσότερο ἡ πληγή της* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1302]. Πβ. *ἀναπτύσσω* 2. **3α**) (Προκ. γιὰ λάκκο) σκάβω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3α): *νὰ ἀνοίξῃ ἀνὴρ λάκκο* Πεντ. Ἔξ. XXI 33· συνών. *ἀνασκάπτω* 1· **β**) τρυπῶ, σπάζω: *ὕδωρ τοῦτο ἤτησαν καὶ ἤνοιξε* (δηλ. ὁ Μωυσῆς) *τὴν πέτραν* Κρασοπ. 37· **γ**) φρ. *ἀνοίγω τόπο* = γκρεμίζω καὶ δημιουργῶ χῶρο κενό: *τὰ χώματα ἐρίξαν ὁποὺ 'χανε στὸ χάλασμα κι' ὅλον τὸν τόπον 'νοῖξαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 515^{4}· **δ**) φρ. *ἀνοίγω (τὴ) στράτα* = προετοιμάζω τὴν πορεία πρὸς κάποιο γεγονὸς (Ἡ φρ. καὶ σὲ μεσν. παροιμ.: *κατάφαγε τὸν βίον σου καὶ ἀνοίγει ὁ Θεὸς τὴν στράταν σου* Krumb., Sprichw. 109): *Εὔκολον τρόπον καὶ καλὴν μιὰν στράτα νὰ μ' ἀνοίξῃς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [708]. **4**) Φρ. (προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) *ἀνοίγω τὴ μήτρα* = παρέχω τὴ δυνατότητα γιὰ σύλληψη παιδιοῦ: *ἄκουσεν πρὸς αὐτὴν ὁ Θεὸς καὶ ἄνοιξεν τὴ μήτρα της* Πεντ. Γέν. XXX 22. **5**) Φρ. (μεταφ.) **α**) *ἀνοίγω τὴν καρδίαν* (κάποιου) = κάνω νὰ εὐθυμήσῃ κάποιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α φρ.): *Κ' ἐμένα ἡ γιἀναγάλλιαση μ' ἀνοίγει τὴν καρδιά μου* Στάθ. Γ′ 156· *ἀνοίγει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τὸ κυνήγι* Χρον. Τόκκων 3470· **β**) *ἀνοίγω μὲ λόγους τὴν καρδιά (μου)* = ἐξομολογοῦμαι, ἐκμυστηρεύομαι: *Ὦ ἄγριε Ἄρη,... ...ἐντροπὴ ἔχω μεγάλην διὰ νὰ σὲ ἀνοίξω, κάκιστε, μὲ λόγους τὴν καρδιάν μου* Θησ. Ι 59· **γ**) *ἀνοίγω τὰ σπλάχνα* = δείχνω συμπόνια (σὲ κάποιον), λυποῦμαι (κάποιον): *τὰ σπλάχνα τὸ λοιπὸν ἄννοιξε, θέα, καὶ κάμε ὡσὰν Πανώρια, ὄχι Μεδέα· κείνη τὸν πληγωμένον ἐλυπήθην* Κυπρ. ἐρωτ. 138^{21}· συνών. *ἀγαπῶ* 1γ· **δ**) *ἀνοίγω τοὺς ὀφθαλμούς, τὸν νοῦ* (κάποιου) = κάνω κάποιον νὰ δῇ καλά, διαφωτίζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1α, φρ.): *ζήτησον καὶ σοὶ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης... καὶ αὐτὸς ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδιᾶς σου* Φυσιολ. XXIV 12· *τὴ στράτα εἶχε δείξει ἀπ' ὄκουσε ἀληθινά, τὸν νοῦ ντως εἶχε ἀνοίξει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 476^{24}· **ε**) *ἀνοίγω τὸ φῶς* (κάποιου) = τὸν κάνω νὰ «δῇ φῶς», νὰ «δῇ ἄσπρη μέρα»: *νά 'λθου νὰ τοὺς φονεύσουνε, ν' ἀνοίξουνε τὸ φῶς μου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 526^{4}. **6α**) (Προκ. γιὰ σημαία) ξεδιπλώνω: *ὅσοι παντιέρες βάσταξαν τότεσον τὲς ἀνοίγαν* Κορων., Μπούας 130· *τὰ φλάμπουρα ν' ἀνοίγουσιν καὶ βόλια νὰ πετοῦσιν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 519^{18}· **β**) ἐκτείνω, ἁπλώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α8): *Ἡ κόρη χεῖρας ἄνοιξε, δοξάζει τῷ Κυρίῳ* Ἰμπ. 647· *Καὶ τὲς ἀγκάλες σου ἄνοιξε καὶ μέσα νὰ τὸν βάλῃς* Δεφ., Λόγ. 458· **γ**) (προκ. γιὰ ναυτικὸ ταξίδι) φρ. *ἀνοίγω τ' ἄρμενα* = ἁπλώνω τὰ πανιά· ξεκινῶ: *καὶ τ' ἄρμενά του ἄνοιξε κι' ἀποὺ τὸν τόπον βγαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 372^{16}· **δ**) φρ. *ἀνοίγω ἄνοιγμα, ἀνοιγμὸν* = ἀνοίγω: *ἀνοιγμὸ νὰ ἀνοίξῃς τὸ χέρι σου τοῦ ἀδερφοῦ σου* Πεντ. Δευτ. XV 11· *ὅτι ἄνοιγμα νὰ ἀνοίξῃς τὸ χέρι σου αὐτουνοῦ* Πεντ. Δευτ. XV 8. **7**) Ἀποκαλύπτω, φανερώνω, ἀνακοινώνω (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀνοίγνυμι* Ι 2): *κ' ἐκεῖνον τὸ δὲν πεθυμῶ ἀνοίξουμ μου καὶ μάθω* Κυπρ. ἐρωτ. 132^{16}· *γράφει τινὰς εἰς τὴν διαθήκην του καὶ τὴν βουλώνει νὰ τὴν ἀνοίξουν μόνον μετὰ*

τὸν θάνατόν του Βακτ. ἀρχιερ. 164· *Εἰς τὴν ἡμέραν ὅτι τελειωθοῦν οἱ μάρτυρες ὅλοι, διδεῖ ἡμέραν καὶ ἀνοίγουν τοὺς μάρτυρας* Ἑλλην. νόμ. 563^{1}· *ἔρωτα, ὡς ἦσουν σπλαχνικὸς περίσσα καὶ ἄνοιξές μου τὸ θησαυρὸ τῆς χάρης σου* Στάθ. Β΄ 13· συνών. *ἀναδεικνύω* γ, *ἀνακαλύπτω, ἀνασκεπάζω* Β, *ἀναφέρω* Α1α. Πβ. *ἀβιζάρω*. Ἰδιάζ. χρ.: *ἀνοίγω γραφή, γράμμα* = ἀποσφραγίζω γράμμα (γιὰ νὰ τὸ διαβάσω): *διὰ νὰ ἀνοίξουν τὴν γραφὴν καὶ νὰ τὴν ἀναγνώσουν* Διακρούσ. 76^{27}. **8**) (Μεταφ.) προκαλῶ, δημιουργῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α7): *ν' ἀνοίξη ἀνάμεσά σας ἔχθρητες* Φορτουν. Ἰντ. α΄ 114. **Β΄** Ἀμτβ. **1**) Εἶμαι κλειστὸς καὶ ἀνοίγω: *ὡσὰν ἀνοίξη ἡ χέρα σου, ἄνεμος εἶν' γεμάτη* Ἐρωτόκρ. Δ΄ 1394· *Κ' ἡ πόρτα δὲ τῆς πόλεως καθημερνῶς ἀνοῖγε* Κορων., Μπούας 100. **2**) Ξεχύνομαι: *οἱ καταράχτες τοῦ οὐρανοῦ ἄνοιξαν* Πεντ. Γέν. VII 11. **3α**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἀνοίγω στὰ δύο, σχίζομαι· ὑφίσταμαι ρῆγμα: *κ' ἐπέσανε καὶ τὰ τειχιὰ σὲ τόπους κι' ἀνοικτῆκαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 501^{10}· *«Σκόρπισε, χῶμαν ἄλαλον· ἄνοιξε, γῆς» ἐκράξαν* Ἀπόκοπ. 110· *κ' ἐφάνη σου ἥστραψ' οὐρανὸς κ' ἡ γῆς στὰ βάθη ἀνοίκτη* Ἐρωτόκρ. Δ΄ 1701· **β**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) ὑφίσταμαι ρῆγμα, τρυπιέμαι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α4 ἀμτβ.): *Ἐσκότωσε πολλότατους κ' οἱ στέρνες ἀνῳκτῆκα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 383^{21}· **γ**) σπάζω: *ὅλα στὴν ξέρα ἤλθανε καὶ τὰ μαδέρια ἀνοίγαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 340^{22}. **4**) (Προκ. γιὰ βόμβα) σκάζω, ὑφίσταμαι ἔκρηξη: *Κι' ὁ Τοῦρκος πάντα νὰ πετᾷ τσὶ μπόμπες γιὰ ν' ἀνοίγουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 504^{1}. **5**) (Προκ. γιὰ πληγὴ) ξεθυμαίνω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α4 ἀμτβ.): *Εἰς πάθος πρὸς τὸ νὰ ἀνοίξη* Ἰατροσ. κῶδ. 153 κβ΄. **6**) (Προκ. γιὰ ἄνθος) ἀνθίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α11 ἀμτβ.): *Δυὸ δροσινὰ τραντάφυλλ' ἀννοιμένα πῶς ἔναι μπορετὸν νὰ μὲν μυρίζουν;* Κυπρ. ἐρωτ. 68^{3}· *ὡς ρόδον ὅταν ἀνοίγη τὴν αὐγὴν νὰ δέξεται δροσίαν* Λίβ. Sc. 1295. **7**) Παραμερίζω, κάνω τόπο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 10 ἀμτβ.): *ὥρμησε... ἔμπροσθεν παντὸς τοῦ λαοῦ· ἀνοίξαντες γὰρ καὶ δόντες αὐτὸν δρόμον οἷα στρατηγὸς ...* Ἔκθ. χρον. 10^{12}. Συνών. *ἀδειάζω* 3. **8α**) (Προκ. γιὰ καιρὸ) γίνομαι αἴθριος, καλυτερεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2. Πβ. Sophocl. στὴ λ. 1): *Κι' ἀφότου ἄνοιξε ὁ καιρὸς ἀπὸ τὸν Μάρτιον μήναν* Χρον. Μορ. 2901· *Ὡς ὅπου ν' ἀνοίξη ὁ καιρὸς θέλομεν ἰδεῖν* Μαχ. 282^{23}· **β**) φρ. *ἀνοίγει ἡμέρα* = ξημερώνει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α ἀμτβ. φρ.): *κ' εἶπε νὰ δώσουσι φωτιὰ ὡσὰν ἀνοίξη ἡ μέρα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 216^{2}. **9**) Φρ. *ἀνοίγουν οἱ στράτες, οἱ σκάλες, ὁ τόπος* = ξαναρχίζει ἡ (ἐμπορικὴ) ἐπικοινωνία: *ἀνοίγουσιν οἱ τόποι τους, ἀνοίγουσιν οἱ σκάλες, ἐδῶ κ' ἐκεῖθες περπατοῦν καὶ οἱ πραγματευτάδες* Ἱστ. Βλαχ. 1443. **10**) Φρ. *ἀνοίγουν τὰ μάτια (μου)* = διαφωτίζομαι: *μ' ἀνὲ καὶ ἀνοίξει ἐθέλασι τὰ μάτια τοῦ νοός της* Φορτουν. Πρόλ. 33· *ξέρει ὁ Θεὸς ὅτι τὴν ἡμέρα ὁποὺ φᾶτε ἀπὸ ἐκεῖνο καὶ νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια σας καὶ νὰ εἶστε σὰ Θεὸς* Πεντ. Γέν. III 5.

ἀνοίκειος, ἐπίθ., Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 100^{15}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνοίκειος*.

Ἀνάρμοστος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. II): *Ὡς δὲ βασιλεὺς ἐγεγόνει... τοῦτο ἦν πάλιν ἀνοίκειον· τίς γὰρ τῶν τῆς πόλεως ἀρχόντων ἢ ἀρχοντισσῶν κυρίαν καὶ δέσποιναν κατεδέξατο Βενετικοῦ θυγατέραν;* ὅ.π.

ἀνοικτάρι(ν) τό, Μαχ. (Dawk.) 52^{11}, 108^{24}, 180^{11}, 376^{26}, 414^{34}, 446^{31-2}. *ἀννοικτάρι(ν),* Μαχ. (Dawk.) 619^{19}, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 322, 648, 810, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 280, 764.

Ἀπὸ τὸ μεσν. οὐσ. *ἀνοικτήριον* (Dawk., Ἀφ. Χατζιδ. 45) κατὰ ἄλλα οὐσ. σὲ *-άρι*. Ἡ λ. *ἀνοικτήριον* στὸν Μ. Ἀτταλ. (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ΄ 285 καὶ Κουκ , Εὐστ. Λαογρ. Α΄ 55). Ὁ πληθ. *ἀνοικταρία* κατὰ τὰ ἄλλα σὲ *-ία* (ἐσφαλμ. ὁ Παντ. προτείνει διόρθ. *ἀνοικτάρια,* ΕΕΒΣ 9, 1932, 470). Ὁ πληθ. *ἀνοικτάργα* διάμεσος μεταξὺ τῶν τ. *ἀνοικτάρια* καὶ

(σημερ.) *ἀννοιχτάρκα* (Βλ. Χατζ., Διασπ. 514, 519). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ, λ. *ἀνοιχτάρι*).

1) Κλειδὶ (φυλακῆς, κάστρου, πόλης) (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μ. Ἀτταλ., βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ΄ 285, καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνοιχτάρι* 1): *ὅρισεν ὁ βισκούντης καὶ ἀννοῖξαν τὴν φυλακήν,.. ἐδῶκαν τ' ἀνοικταρία τοῦ βισκούντη καὶ ἦρταν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κοντοσταύλη* Μαχ. 376^{26}· *ἐκλειδῶσαν τὸ κάστρον καὶ ἐδῶξαν τὸν μαντατοφόρον,.. ἐσύντυχεν* (ἐνν. ὁ Ἀντρὲ ντὲ Μπουνὲς) *τοῦ καπετάνου καὶ τοῦ σὶρ Τζουὰν Φαράντου καὶ τοὺς μαστόρους καὶ ἐστρέψαν τ' ἀνοικταρία τοὺς μαντατοφόρους* Μαχ. 52^{11}· *ὀρδινιάσαν καὶ ἐποῖκαν εἰς τὴν Λευκωσίαν ὁ Γαβριὲλ... ἀνοικταρία καὶ ἔπεψέν τα μὲ τὸν Μαχὴ εἰς τὴν Ἀμόχουστον, ...ἐκδέχουντα νὰ ἔρτη ὁ ρήγας νὰ τοῦ ἀνοίξουν τὴν Ἀμόχουστον νὰ τὴν πάρη* Μαχ. 616^{19}. **2**) (Μεταφ.) (προκ. γιὰ πόλη) ἐπίκαιρο στρατηγικὸ σημεῖο, τὸ κυριότερο σημεῖο μιᾶς χώρας: *πού 'σαι* (δηλ. ἡ Λευκωσία) *τῆς Βενετιᾶς κλειδίν, τῆς Κύπρου ἀννοικτάριν* Θρ. Κύπρ. Κ 322.

ἀνοικτός, ἐπίθ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 94^{25}, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 161, Λίβ. (Lamb.) Ν 399, Ἀχιλλ. (Hess.) L 33, 52, Ν 100, Ἰμπ. (Κριαρ.) 81, Μαχ. (Dawk.) 506^{22}, Θησ. (Foll.) I 21, Ch. pop. (Pern.) 22, 24, 66, 70, 289, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 232, 480, Συναξ. γυν. (Krumb.) 128, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 71^{31}, 142^{19}, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 1, 47, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ΄ 249, Ζήν. (Σάθ.) Γ΄ 13, 340, Ε΄ 131, Τζάνε ,Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 385^{22}· *ἀννοικτός,* Μαχ. (Dawk.) 14^{29}, 372^{38}, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 629· *ἀνοιχτός,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 80^{11}, 330^{2}, Ἑβρ. ἐλεγ. (Παπαγ.) 168, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. IV 11, Δευτ. III 5, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ΄ 347, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α΄ 1086, 1121, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ΄ [1405]· *ἀνεῳκτός,* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1152.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνοικτός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ, λ. *ἀνοιχτός*).

1α¹) Ἀνοικτὸς (ἀντίθ. κλειστὸς) (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ., λ. *ἀνοιχτὸς* Α1): *ἦσαν β' πόρτες καθολικὲς ἀννοικτὲς εἰς τὴν Λευκωσίαν, τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀντρέα* Μαχ. 372^{38}· *μετὰ ὡρίτσαν ὀλιγὴν* (ἔκδ. *ὀλίγην*· διορθώσ.) *εἶδα ἀνοικτὰς τὰς πόρτας* Λίβ. Ν 396· *Τὰ μάτια νά 'ναι κι' ἀνοιχτὰ τὴ νύχτα δὲ θωροῦσι* Ἐρωτόκρ. Α΄ 1121· *ὑγρὰ πιττάκια ἀπὸ σπουδῆς ἐκ τοὺς γραφιοὺς ἐπαίρναν· ἄλλοι ἔβλεπα τὰ βούλλωναν καὶ ἄλλοι ἀνοικτὰ τὰ φέρναν* Ἀπόκοπ. 480· *Μὲ τὲς ἀγκάλες ἀνοικτὲς κ' ἐμένα δὲν θυμᾶσαι* Ch. pop. 66· *Πούρι καλὰ κατέχω πὼς λίγο'ναι* (ἔκδ. *λιγὸ εἶναι*· διορθώσ.) *ὁποὺ 'τονε ἀνοικτὸν τὸ σπήλιο ἐτοῦτο* Πιστ. βοσκ. IV 1, 47· *καὶ πῶς θωροῦν τὰ ροῦχα τους δίχως τὴν ἐλικιάν τους καὶ πῶς τοὺς οἴκους ἀνοικτοὺς χωρὶς τὴν φαμελιάν τους;* Ἀπόκοπ. 232. Φρ. (1) *χαρτὶν ἀνοικτὸν*=διάγγελμα ἡγεμόνα: *ὁ ρήγας ὅρισεν καὶ ἐποῖκαν ἄλλον χαρτὶν ἀνοικτὸν τὸ ὁποῖον ἔφαινεν οὕτως* Μαχ. 506^{22}. (2) *σπίτι ἀνοιχτὸ*=σπίτι προσιτὸ (σὲ κάποιον), φιλόξενο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνοιχτὸς* 1φρ.): *Πάντα ἀνοιχτὸ τὸ σπίτι μου θέλ' εἶσται γιὰ τ' ἐκεῖνο* (δηλ. τὸν *Κωσταντὴ*) Κατζ. Γ΄ 347. (3) *ἔχω τ' ἀφτιὰ ἀνοικτὰ*=προσέχω, ἔχω τὸ νοῦ μου: *Τ' ἀφτιὰ θὲ νά 'χωμε ἀνοικτὰ κάθ' ὥρα νὰ γροικοῦσι* Φορτουν. Γ΄ 249. Συνών. *ἀγροικῶ* III 1δ. Πβ. *ἀκρώννομαι* γ. (4) *ἔχω τὸ χέρι ἀνοικτὸ*: εἶμαι ἁπλόχερος, «ἀνοιχτοχέρης», γενναιόδωρος (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, λ. *ἀνοιχτὸς* 1 φρ.): *Ὅποιος τὸ χέρι ἔχει ἀνοικτὸ ἐκεῖνος μόνο πρέπει γιὰ βασιλιὸ ὁ κόσμος μας καθημερνὸ νὰ βλέπη* Ζήν. Γ΄ 13· **α²**) ποὺ ἔχει ἄνοιγμα: *Νά 'σαν τὰ στήθη μου ἀνοικτὰ νά 'δες τὰ σωθικά μου* Ch. pop. 789. **β¹**) (προκ. γιὰ πόλη) ποὺ οἱ πύλες της εἶναι ἀνοικτές, ποὺ δὲ φρουρεῖται: *ἔστειλε ἕναν πασὰ καὶ ἐμπῆκε μέσα στὴν χώρα, διατὶ ἦτονε ἀνοικτὴ καὶ σουλτὰν Ἀχομάτης δὲν ἦτονε ἐκεῖ* Χρον. σουλτ. 142^{19}· **β²**) ἀτείχιστος: *ὅλα ἐτοῦτα κάστρα περιορισμένα τεῖχο ψηλὸ πόρτες καὶ ἀμπάρα ὀξωθιὸ ἀπὸ τὰ κάστρα τὰ ἀνοιχτὰ πολλὰ πολλὰ* Πεντ. Δευτ. III 5· **γ**) ξεκλείδωτος: *περὶ ἐκείνου ὁποὺ παραδίδει τὸ ἐδικόν του οὗ ἕναν σκεῦος κλειδωμένον καὶ μετὰ ταῦτα εὕρῃ*

τον ἀνοιχτὸν ᾿Ασσίζ.330^{2}· **δ**) ἀκάλυπτος: ἐγύρευγέν τον ἀνοιχτὸ γιὰ νὰ τόνε λαβώσῃ᾿Ερωτόκρ. Β′ 1086· Πλήγωσε τούτην τὴν καρδιὰν ποὺ σοῦ ᾿τον ὀχθρεμένη. Νά το τὸ στῆθος μ᾿ ἀνοιχτὸν ποὺ ᾿ς τοῦτο σ᾿ ἀνιμένει Σουμμ.,Παστ. φίδ. Δ′[1405]·ἦταν τὰ στήθη σου ἀνοικτά· φέγγαν με σὰν φανάρι Ch. pop.70· **ε**¹) ποὺ δὲν ἔχει φυσικὰ ἐμπόδια, ποὺ ἔχει ἀνοικτὸ καὶ εὐρὺ ὁρίζοντα (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀνοιχτὸς Α2, 4): νὰ ἐμποῦνε εἰς τὴν Ρούμελη ἀπὸ τόπους ἀνοικτούς, ὁποὺ νὰ εἶναι κάμποι διὰ νὰ βολῇ νὰ πολεμήσουν Χρον. σουλτ. 71^{31}· **ε**²) (προκ. γιὰ τὸν οὐρανὸ) ἀνοικτός, ἐλεύθερος (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, λ. ἀνοιχτὸς Β1): ἦταν οἱ οὐρανοὶ ἀνοιχτοὶ καὶ ἀκούστη ἡ κατάρα ῾Εβρ. ἐλεγ. 168· **ϛ**) ἀπλωμένος, ξεδίπλωτος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀνοιχτὸς Α5): μὲ ἄρμενα ἀνοικτὰ ἄς ἔβγωμε εἰς τὸν κάμπο Θησ. Ι 21. **2**) Ποὺ βλέπει, ποὺ δὲν εἶναι τυφλός: εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν: «Τίς ἔβαλεν στόμα τοῦ ἄνθρωπου; Γὴ τίς νὰ βάλῃ βουβὸν γὴ κουφὸν (ἔκδ. κοῦφον· διορθώσ.) γὴ ἀνοιχτὸν γὴ τυφλόν; (ἔκδ. τύφλον· διορθώσ.) Πεντ. ᾿Εξ. IV 11. **3**) (Προκ. γιὰ γυναίκα) (τὸ ἐπίθ. μὲ τὸ ἐπίρρ. ὀπίσω) ποὺ ἔχει συνουσιαστῇ παρὰ φύση (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, λ. ἀνοιχτὸς Β7): γυναίκα κακορίζικε, Εὔα μαγαρισμένη, ὁποὺ εἶσαι ὀπίσω ἀνοικτὴ καὶ ἀπὸ ᾿μπροσθεν (ἔκδ. ἀπό ᾿προσθεν· διορθώσ.) σκισμένη Συναξ. γυν. 128. **4**) Πλατύς, ποὺ ἔχει φαρδειὲς πλάτες, ρωμαλέος (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 561 καὶ B-NJ 2, 1921, 201. Πβ. τὰ σημερ. ἀνοιχτοκούταλος, ἀνοιχτοκουταλάτος, ΙΛ): Οἱ δισουμιές του ἀνοικτές, παράξενον τὸ στῆθος ᾿Ιμπ. 81· ἐπάνω του καὶ κάτω του ἀνοικτὸς ὡς λεοντάριν ᾿Αχιλλ. L 52. **5**) (Προκ. γιὰ δικαστικὴ διαδικασία) ἐκκρεμὴς (Βλ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 99): ᾿Εὰν γένηται ὅτι ἕναν ἀγκάλεμαν γένηται εἰς τὴν αὐλὴν καμμίας ὑποθέσεως καὶ οἱ κριτάδες ἔνι ἐπάνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν νὰ τὸ κρίνουν καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ὁμοφρονήσουν ἐπάνω τῆς ρηθείσης κρίσεως, ἀμὲ βάνουν τὸ αὐτὸν ἔγκλημαν ἀνοικτόν, ὅν λέγεται φράγκικα ἀρεσπίτ ᾿Ασσίζ. 94^{25}.

ἄνοιξις -η ἡ, ῾Ιερακοσ. (Hercher) 349^{25}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 699, 3515, 4996, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 698, Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 35, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1460, 1470, 1529, 1544, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [1], Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 184.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἄνοιξις. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἄνοιξι).

1α) (Προκ. γιὰ κατασκευὴ πόρτας ἢ παραθύρου) διάνοιξη· οἱ διαστάσεις τοῦ ἀνοίγματος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): Περὶ φεγγίτου καὶ θύρας ἀνοίξεως Βακτ. ἀρχιερ. 184· **β**) τὸ σημεῖο ὅπου ἀνοίγει ἡ πόρτα ἢ τὸ ἄνοιγμα ποὺ δημιουργεῖται μεταξὺ τῆς πόρτας καὶ τῆς παραστάδας: κ᾿ ἕναν κλειδὶ ἐκρέμουντο μ᾿ ἕνα χρυσὸ βαστάι ἐκεῖ κοντὰ στὴν ἄνοιξη τσῆ πόρτας στό ᾿να πλάι ᾿Ερωτόκρ. Α′ 1460· **γ**) (προκ. γιὰ ἑρμάρι) χώρισμα: ᾿ς ψιλὸ πανὶ ἡ ζγουραφιὰ ἤτονε καμωμένη· στὴν ἄνοιξη τὴ δεύτερη τὴν εἶχε φυλαμένη ᾿Ερωτόκρ. Α′ 1544. **2**) (Προκ. γιὰ τὰ νύχια τοῦ πτηνοῦ) τὸ ἄνοιγμά τους: ἵνα ἡ τῶν ὀνύχων ἄνοιξις περιπλεκομένη τῷ ξύλῳ πληρώσῃ τὸ κοῖλον τοῦ ποδὸς ῾Ιερακοσ. 349^{25}. **3α**) ῾Η βελτίωση τῶν καιρικῶν συνθηκῶν ποὺ συμπίπτει μὲ τὴν ἐποχὴ τῆς ἄνοιξης (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Du Cange, Addenda): Κι᾿ ἄν θέλῃ ὁ Θεὸς κ᾿ ἡ τύχη μας νὰ ζοῦμεν ἕως τὸν Μάρτιον, εἰς ἄνοιξιν γὰρ τοῦ καιροῦ ποὺ ἁρμόζει τῶν φουσάτων νὰ οἰκονομοῦνται εἰς ἅρματα Χρον. Μορ. Η 4996· καὶ ἕως ἄννοιξην καιροῦ πάλιν νὰ πολεμίζουν καὶ μέσα στὸν ᾿Απρίλιον πάλιν νὰ κοντρεστάρουν Θρ. Κύπρ. Κ 698· πβ. ἀνοίγω Β8α· **β**) ἡ ἐποχὴ τῆς ἄνοιξης (Βλ. Du Cange· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἄνοιξη 4): ῏Ω μυρισμένη μου ἄνοιξις, τοῦ χρόνου ἀρχὴ καὶ νιότης Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [1]· τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ καλοκαίρι τὸ γλυκύτατον Χίκα, Μονωδ. 35.

ἀνοιχτάρι(ν) τό, βλ. ἀνοικτάρι(ν).

ἀνοιχτόματος, ἐπίθ., Πεντ. (Hess.) ᾿Αρ. XXIV 3, 4.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. ἀνοιχτὸς καὶ τὸ οὐσ. μάτι. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀνοιχτομμάτης).

Ποὺ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια (τῆς ψυχῆς), ποὺ τοῦ ἀποκαλύπτεται ἡ ᾿Αλήθεια: λέει ὁποὺ ἀκούει λόγια Θεοῦ, ὅς κοίταγμα τοῦ ἱκανοῦ κοιτάζει, πέφτει καὶ ἀνοιχτόματος αὐτ. 4.

ἀνοιχτός, ἐπίθ., βλ. ἀνοικτός.

ἀνόλπιδα, ἐπίρρ., βλ. ἀνέλπιδα.

ἀνόλπιστα, ἐπίρρ., βλ. ἀνέλπιστα.

ἀνόλπιστος, ἐπίθ., βλ. ἀνέλπιστος.

ἀνολπίστως, ἐπίρρ., βλ. ἀνελπίστως.

ἄνομα, ἐπίρρ., Διγ. (Καλ.) Α 479, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XII 10, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [328].

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. ἄνομος. ῾Η λ. στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

᾿Ανόσια, παράνομα, ἀντικανονικὰ (Πβ. τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄνομος, L-S): τὴν ἀδελφὴν ποὺ ἥρπασας νὰ μὴν μᾶς τὴν στερήσῃς, εἰ δὲ καὶ πράξῃς ἄνομα, πάντως ἐθανατώθης Διγ. Α 479· τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον ἄνομα τὸν πουλοῦσιν Χούμνου, Π.Δ. XII 10· ὁ βασιλιά τση διώχνει τη κι᾿ οὐδεποσῶς ψηφᾶ τη, μάλιστα μ᾿ ἄλλο βασιλιὸν ἄνομα προξενᾶ τη Ροδολ. Δ′ [328]. — Συνών. ἀθέσμως. Πβ. ἀκαταστάτως.

ἀνομάζω· ν᾿ ἀνομάζεται, ᾿Αρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 372, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ νὰ ᾿νομάζεται (βλ. ὀνομάζω).

ἀνοματίζω, βλ. ὀνοματίζω.

ἀνομάτοι οἱ, βλ. ᾿νομάτοι.

ἀνόμευτος, ἐπίθ., ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 166^{3}, 417^{22}.

᾿Απὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ νομεύω.

Ποὺ δὲν ἔχει δικαίωμα νομῆς σὲ περιουσία: νὰ ἐβγάλῃ ἀπὲ τὴν νομὴν ἐκεῖνον καὶ νὰ ἀνομέψῃ τὸν ἄλλον ὁποὺ ἔνι πλεῖον δίκαιος κληρονόμος, διότι ἀνόμευτος ἄνθρωπος κανεὶς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλῇ διὰ τὸ δίκαιόν του αὐτ. 166^{3}.

ἀνομεύω, βλ. νομεύω.

ἀνόμημα(ν) τό, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 151^{17}, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 18.

Τὸ μτγν. οὐσ. ἀνόμημα. ῾Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β′ 454).

῎Ανομη πράξη: καὶ τὰ πολλὰ ἀνομήματα τὰ κάμνουν οἱ ἀνθρῶποι Σκλάβ. 18.

ἀνομία ἡ, Μιχ. ἱερομ. (Merc. S.-G.) 14, 29 ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 20^{1}, 86^{18}, 114^{24-5}, 156^{19}, 163^{5}, 187^{1}, 190^{1}, 294^{8}, 365^{30}, ῾Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 557^{4}, Διγ. (Mavr.) Gr. V 247, Διγ. (Καλ.) Esc. 109, 1394, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 34, 1746, 1817, Διγ. (Καλ.) Α 469, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1245, Φλώρ. (Κριαρ.) 248, Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. (Legr.) 243, 308, ᾿Αρμούρ. (Κυριακ.) 171, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) III 36, V 4, 11, Γαδ. διήγ. (᾿Αλεξ. Λ.) 524, ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 2294, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 322^{30}, 372^{35}· ἀνομιά, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 76, Φλώρ. (Κριαρ.) 1746, ᾿Ανακάλ. (Κριαρ.) 62, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) I 2, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 579, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.)φ. 244β 5.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀνομία. ῾Η λ. καὶ σήμ. καὶ σὲ δημ. τραγ. (ΙΛ).

1α) Παρανομία, παράνομη πράξη, ἀδίκημα (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1): Περὶ

τοῦ κλέπτη τὸν νὰ πιάσουν εἰς τὴν ἀνομίαν Ἀσσίζ. 190^{1} · *Τὰ παιδία ὁποὺ γεννηθοῦν ἀπ' ἐκεί-νους τοὺς γάμους οὐ λογίζονται νόμιμοι παῖδες, ἀλλὰ ἀνομίας υἱοὺς* Ἑλλην. νόμ. 557^{4}· Πβ. ἁμαρτία 4· **β**) εὐθύνη γιὰ τὴν παρανομία, ἐνοχή: *ἐπεσαύτην ἀνομίαν εἶχεν ἐκεῖνος ὁποὺ τὸν ἐποῖκεν νὰ τὸ ποίσουν, ὡσὰν ἐκεῖνον ὁποὺ τὸ ἐποῖκεν* Ἀσσίζ. 86^{18}. Πβ. *ἁμαρτία* 1γ. **2**) Ἁμαρτία, ἁμάρτημα (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *φύγετ' ἐκ τὴν παράδεισον, ὡς θέλ' ἡ ἀνομιά σας* Χούμνου, Π.Δ. Ι 2· *στὸ γένος τῶν χριστιανῶν πολλά 'ναι θυμωμένος* (ἐνν. ὁ Θεός), *στὴν ἀνομιά ντως τὴν πολλή, στὰ κρίματα τὰ τόσα* Π.Ν. Διαθ. φ. 244β 5· *νὰ συγχωρηθοῦν ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀνομίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ παράπτωμαν διὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας* Ἀσσίζ. 114^{24}. **3**) Ἀδικία (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Θεέ μου, πῶς ἀπόμεινες τὴν τόσην ἀνομίαν, οἱ Τοῦρκοι νὰ κερδίσουσι τὴν πόλιν τὴν ὀλβίαν;* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 308· *Λοιπὸν ὁποῖος σὲ ἔσφαξεν, στὸν Ἄδην ἔστειλέ σε;* (παραλ. 1 στ.) *πῶς ἔπαθες, μακρόθυμε, τούτην τὴν ἀνομίαν;* Διγ. Α 469· *τὴν δὲ μορφήν σου οὐ βλέ-πομεν, ἔδε ἀνομία μεγάλη* Διγ. Esc. 109. Συνών. *ἁμαρτία* 3β. **4**) Ἀτυχία, ἀναποδιά, κακὴ σύμπτωση: *καὶ ἂν οὐδὲν τὸν εὕρωμεν ἐκεῖ, ἔδε ἀνομία μεγάλη* Διγ. Esc. 1394· *ἀπεδὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπέρασαν τῆς νύκτας καὶ αὐτοὶ οὐκ ἐκοιμήθησαν· ἔδε ἀνομία μεγάλη* Πόλ. Τρωάδ. 76. Συνών. *ἁμαρτία* 3γ.

ἀνόμιος, ἐπίθ., Φλώρ. (Κριαρ.) 61.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄνομος* πιθ. κατὰ μετρικὴ παρέκταση.

Ἄνομος: *Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ ὁμοζύγου ταύτης* (παραλ. 1 στ.) *τοῖς ἀνομίοις ἔλε-γεν: «Τὴν ταπεινήν με ἀφῆτε»* ὅ.π.

ἀνόμοιος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 1744, Πτωχολ. (Schick) Ρ 663, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 12^{9}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνόμοιος*.

Ποὺ δὲ μοιάζει μὲ κάτι, ποὺ δὲ σχετίζεται μὲ κάτι: *Δαρεῖος μὲν κομπηγορῶν ἀφρόνως ταῦτα λέγει ὡς γεγονὼς ἀνόμοιος τῶν τυχηρῶν τοῦ βίου* Βίος Ἀλ. 1744.

ἀνομολογῶ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 7^{24}.

Τὸ μτγν. *ἀνομολογῶ* (ἀρχ. συνήθ. *ἀνομολογοῦμαι*). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 454).

Ὁμολογῶ, παραδέχομαι (Ἡ σημασ. στὸ μέσ. ἤδη μτγν., L-S, λ. *ἀνομολογοῦμαι* Ι1, χωρίο Μουσωνίου· καὶ σήμ., Σακ., Κυπρ. Β' σ. 454): *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ ἀρνᾶται ἐκεῖνον ὁποὺ τοῦ ἐδανεῖσαν καὶ τάπισα* (=κατόπιν) *μόνης του ἀνομολογᾶ* ὅ.π.

ἄνομος, ἐπίθ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 22, Διγ. (Mavr.) Gr. Ι 251, Διγ. (Hess.) Esc. 170, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 657, 7132, 7156, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 21, 49, Θρ. πατρ. (Krumb.) Ο 52, Μαχ. (Dawk.) 682^{21}, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{124}, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 92, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 33^{21}, Συναξ. γυν. (Krumb.) 34, 58, 221, 254, 359, 387, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 693, 696, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 322^{23}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [546], Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 99, Β' 18, Ζήν. (Σάθ.) Δ' 265, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 378^{10}, 404^{19}, $487^{12,19}$, Δια-κρούσ. (Ξηρ.) 82^{16}, 89^{9}, 97^{25}, 99^{13}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄνομος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ.).

1α) (Συχνὰ προκ. γιὰ τοὺς ἀλλοπίστους, ἀλλὰ καὶ γενικότερα) φαῦλος, «κακοῦργος», ποὺ δὲν ἔχει οὔτε ἱερὸ οὔτε ὅσιο (Ἡ χρ. καὶ σήμ. καὶ σὲ δημ. τραγ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἐπῆρεν ὁ ἄνομος Τοῦρκος τὴν Πόλιν τῇ κη' Μαΐου* Μαχ. 682^{21}· *σὰν εἶδεν τ' ἄνομα σκυλιὰ* (δηλ. τοὺς Τούρκους) *κ' ἐχάλασαν τοὺς τοίχους* Ἀνακάλ. 21· *τότες ἐπῆραν τ' ἄνομον κορμίν του καὶ*

τὸ ρίξαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 404^{19}· *τοῦ βγάλανε τὴν ἄνομη ψυχὴ καὶ τοῦ τὴν πῆραν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 487^{19}. Πβ. *ἀγριόπιστος*· **β**) φαῦλος: *ἔχουν καὶ τοῦτο οἱ ἄνομες, οἱ σκύλες οἱ γυ-ναῖκες* Συναξ. γυν. 58· *ἄνομο βλέπω ἡ γραφὴ καὶ φταίστη τόνε κρίνει* Ζήν. Δ' 265. Συνών. *αἰτιατός, ἁμαρτωλὸς* 1β. **2**) Ἄπιστος: *κι' ἀνὲν καὶ πιστικὴ μπορεῖ γὴ ἄνομη νὰ μὲ κρίνη* Ροδολ. Γ' [546]. Συνών. *ἀβάπτιστος* 2, *ἀγριόπιστος*. **3**) (Προκ. γιὰ βοῦλλα, νόμισμα, κλπ.) μὴ νόμιμος, πλαστός: *περὶ τὸν χρυσοχὸν ὁποὺ ποιεῖ ἄνομας βοῦλλας* Ἀσσίζ. 22^{13}.

ἀνομόφυλος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι α' 60.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄνομος* καὶ τὸ οὐσ. *φῦλον*.

Ποὺ ἀνήκει σὲ ἀλλόπιστο ἔθνος: *ἔρως οὐ μόνον ἐν πλωτοῖς καὶ πτερωτοῖς ἰσχύει* (πα-ραλ. 2 στ.) *καὶ βέλος ἐπαφίησι καὶ τοῖς ἀνομοφύλοις* ὅ.π.

ἀνομπλῶ, βλ. *ἀναμπλῶ*.

ἀνόμως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2254, Διγ. (Καλ.) Esc. 171, Θησ. (Βεν.) Ι' [33^{1}].

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνόμως*.

Παρανόμως, ἀδικαιολόγητα, ἄδικα (Πβ. L-S, λ. *ἄνομος* Ι2): *καὶ ἐπούλησαν καὶ ἔσφα-ξάν τους ἀνόμως καὶ ἀδίκως* Διγ. Esc. 171.—Πβ. *ἄκριτα, ἀναιτίως*.

ἀνόνυμος, βλ. *ἀνώνυμος*.

ἀνορδίνιαστος, ἐπίθ., Περὶ γέρ. (Wagn.) 95· *ἀρδίνιαστος*, Κορων., Μπούας (Σάθ.). 56, 77.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ὀρδινιάζω*.

α) Ἀτακτοποίητος, ἀσυγύριστος (Ἡ σημ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀνάπλεκη, ἀνορδί-νιαστη, κρέμονται τὰ μαλλιά της* Περὶ γέρ. 95. **β)** (προκ. γιὰ στράτευμα) ἀνέτοιμος γιὰ μάχη: *εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἐμπῆκε· τοὺς εὕρηκεν ἀρδίνιαστους 'ξ ἐκείνην τὴν μερίαν* Κορων., Μπούας 77.

ἀνόρεκτος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 377^{25}, 380^{1}, 446^{1}, 507^{16}, Ὀρνεοσ. (Her-cher) 579^{24}, 581^{6}· *ἀνόρεχτος*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3203, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 3203.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ., καθὼς καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνόρεχτος*).

1) (Προκ. γιὰ ζωντανοὺς ὀργανισμοὺς ἢ καὶ γιὰ τὸ στόμαχο) ποὺ δὲν ἔχει ὄρεξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ δὲ αἴγειον* (ἐνν. κρέας) *διαλύει μὲν καλῶς τοὺς ἐν τῇ κοιλίᾳ λίθους, ποιεῖ δὲ τὸν στόμαχον αὐτοῦ ὑγρὸν καὶ ἀνόρεκτον* Ἱερακοσ. 380^{1}· *ἐὰν... λεπτύ-νηται τὸ ὄρνεον καὶ ᾖ ἀνόρεκτον* Ἱερακοσ. 446^{1}. **2**) Ἀπαράδεκτος: *ἀκούσων ταῦτα ὁ πρίγκιπας μεγάλως τὸ ἐχολιάσεν· ἐφάνη τον ἀνόρεχτον* Χρον. Μορ. Η 3203.

ἀνορεκτῶ, Κυνοσ. (Hercher) 592^{16}, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) ϡξθ'.

Τὸ μτγν. *ἀνορεκτέω* (L-S Κων/νίδη).

Δὲν ἔχω ὄρεξη: *εἰς κύνα ἀνορεκτοῦντα* Κυνοσ. 592^{16}· *περὶ στομάχου ὅταν οὐ χωνεύῃ τὴν τροφὴν καὶ ἀνορεκτᾷ* Ἰατροσ. κῶδ. ϡξθ'.

ἀνορεξία ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 14^{402}, Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 281, Ἱερακοσ. (Hercher) 353^{32}, 451^{17}, Θησ. (Foll.) Ι 44, 80, Θησ. (Βεν.) Θ' [14^{6}]· *ἀνορεξιά*, Θησ. (Foll.) Ι 28, 111· *ἀναροξιά*, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 518.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνορεξία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἔλλειψη ὄρεξης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ πωρινὰ ἀβγοτάραχα διὰ τὴν ἀνορεξίαν* Προδρ. ΙΙΙ 281. **2**) Ἔλλειψη προθυμίας, κακὴ διάθεση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τότες τοῦ δούκα τὸ ἔδειξαν κι᾽ αὐτὸς μὲ παρρησίαν τὸν στόλο ἐκεῖθεν ὄρθωσεν χωρὶς ἀνορεξίαν* Θησ. Ι 44. **3**) Αὐτὸ ποὺ προκαλεῖ τὴ δυσαρέσκεια κάποιου, ποὺ εἶναι ἀντίθετο πρὸς τὴν ἐπιθυμία του, κακό: *οὐδέποτε τοῦ ἐποίκαμεν ἀνορεξιὰν καμίαν, διὰ νὰ ἔχη τίποτε ἀφορμήν, ὄχληση νὰ μᾶς ποίση* Θησ. Ι 28. Πβ. *ἄγγρισις* 2, *ἄγγρισμα* 2, *ἀγγρίσμιν*, *ἀνευχαριστία* 1.

ἀνορεξιάζω, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XXVI 11, 15.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνορεξία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Μὲ αἰτ. ἀντικ.) δείχνω ἀδιαφορία, δὲν εἶμαι πρόθυμος (γιὰ κάτι): *ἂν τὶς κρίσες μου νὰ ἀνορεξιάση ἡ ψυχή σας γιὰ νὰ μὴ κάμετε ὅλες τὶς παραγγειλές μου* αὐτ. 15· **β**) (μὲ αἰτ. προσ.) ἀποστρέφομαι, σιχαίνομαι (κάποιον): *νὰ δώσω τὸ ἀπλίκεμά μου μεσωθιό σας καὶ νὰ μὴ ἀνορεξιάση ἡ ψυχή μου ἐσᾶς* αὐτ. 11.

ἀνόρεχτος, ἐπίθ., βλ. *ἀνόρεκτος*.

ἀνορθώνω, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 414, Πικατ. (Κριαρ.) 364, 385, 414· *᾽νορθώνω*, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 676.

Τὸ ἀρχ. *ἀνορθόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Α΄Μτβ. **1α**) Τακτοποιῶ, διευθετῶ: *Εἶδεν ὁ Θεὸς ὅ,τι ἔκαμεν κ᾽ ἦταν καλοκτισμένα, ἀνορθωμένα, δυνατὰ καὶ τέλεια ὀρθωμένα* Πικατ. 414. Συνών. *ἀγαθύνω* 3· **β**) (μὲ ἀντικ. τὴ λ. *συμβουλή*) ὀργανώνω, σοφίζομαι: *ἀκοῦτε εἶντα συμβουλὴν ἐνόρθωσεν* Σαχλ., Ἀφήγ. 676. **2**) Διατάσσω, καθορίζω: *Μᾶλλον αὐτὸς* (δηλ. ὁ Θεὸς) *μὲ ἀνόρθωσε ποτὲ νὰ μὴν καθίσω* Πικατ. 364. Συνών. *ἀναγράφω* 4α. **Β΄** (Ἀμτβ.) ἀνορθώνομαι, τεντώνομαι πρὸς τὰ ἐπάνω (γιὰ νὰ πάρω δύναμη) προκ. νὰ ἐπιχειρήσω κάτι δύσκολο: *Ἀνόρθωσεν τὸ ἀνήφορον ν᾽ ἀνέβη τῆς ὀδύνης* Λόγ. παρηγ. L 414.

ἀνορία ἡ, βλ. *ἐνορία*.

ἀνόριστα, ἐπίρρ., Πικατ. (Κριαρ.) 363.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνόριστος*.

Χωρὶς τὸν ὁρισμό, χωρὶς τὴ συγκατάθεση κάποιου: *δὲν πέφτει φύλλον εἰς τὴν γῆν ἐκ τὸ δενδρὸν ἀπάνω ἀνόριστα τοῦ ἀφεντός, καθὼς καταλαμβάνω* ὅ.π.—Συνών. *ἄβουλα*.

ἀνορταλίζω, Ἱερακοσ. (Hercher) 341^{23}, 342^{10}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ **ὀρταλίζω* < *ὀρταλὶς* ἡ=νεογνὸ πτηνοῦ.

Τινάζω τὶς φτεροῦγες καὶ κράζω: *χειρὶ κατέχοντες ... περιστερὰν ἀνορταλίζειν αὐτὴν ἐρεθίζουσιν* αὐτ. 341^{23}.

ἀνόρυξις ἡ, Δούκ. (Grecu) 435^{5}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀνορύσσω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 104^{46}.

Ἀνασκαφή: *τάφρων, βοθύνων καὶ χωμάτων ἀνορύξεσιν* ὅ.π.

ἀνοσία ἡ, βλ. *ἀνοησία*.

ἀνόσιος, ἐπίθ., Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2360 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 2].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνόσιος*.

Ξεπεσμένος, ποὺ βρίσκεται σὲ κατάπτωση: *Ἀλίμονον, ἀλίμονον στὸ γένος τῶν Ρωμαίων! πῶς ἔγινεν ἀνόσιον καὶ καταφρονεμένον!* ὅ.π.

ἀνοσίως, ἐπίρρ., Φλώρ. (Κριαρ.) 455.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀνοσίως*.

Μὲ τρόπο ἀξιοκατάκριτο: *ὁρίζει καὶ σεβάζουσιν εἰς φυλακὴν τὴν κόρην, εἰρκτῇ κατασφαλίζουσιν, δεσμεύουν ἀνοσίως* ὅ.π.

ἀνοστάγρα ἡ, Φορτουν. (Ξανθ.) Α΄ 223.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄνοστος* καὶ τὴν κατάλ. *-άγρα*. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 29.

Ἀνόητα λόγια, ἐπιπολαιότητες: *δὲ μπορὰ ᾽φουκροῦμαι σήμερο τσὶ ἀνοστάγρες του* ὅ.π. —Πβ. *ἀμετρία*, *ἀνοστία* α.

ἀνοστάδα ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β΄ [1233].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. ἄνοστος καὶ τὴν κατάλ. *-άδα*. Ἡ λ. στὸν Κατσαΐτη, Κλαθμ., Ἀφ. 92 (=ἄχαρος [στίχος]) καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) ἀπέχθεια (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Μωρὲ χωριάτη, ἀδιάντροπε, βούρδουλα καὶ θηρί᾽ ἄγριο* (παραλ. 1 στ.) *καὶ βρομισμένη σιχασιά, τοῦ κόσμου ἀνοστάδα* ὅ.π.—Πβ. *ἀνοστία*.

ἀνοστία ἡ, Συναξ. γυν. (Krumb.) 1020· *ἀνοστιά*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α΄ 1008, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ΄ 131, Ε΄ 265.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄνοστος* καὶ τὴν κατάλ. *-ία*.

α) Ἄνοστα, ἀνόητα λόγια (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1δ): *Γροίκ᾽ ἀνοστιά, γροίκ᾽ ἀρρωστιά, γροίκα δαιμόνου ὀδύνη* Ἐρωτόκρ. Α΄ 1008· **β**) ἀνόητη πράξη: *μόνον ὅλοι οἱ μεθυστάδες καὶ οἱ κλέπτες καὶ οἱ ληστάδες κάμνουν τέτοιες πελελάδες, ἀνοστίες καὶ κουζουλάδες* Συναξ. γυν. 1020· **γ**) ἀνόητη σκέψη: *θαρρεῖς καὶ ὅλοι ἔχου τσὶ ἔγνοιες σου, ὅλοι ἔχου τσ᾽ ἀνοστιές σου;* Φορτουν. Γ΄ 131.—Πβ. *ἀνοστάγρα*.

ἀνοστίζω, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β΄ 350, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β΄ 1358, Ε΄ 448.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄνοστος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*.

Α΄ (Μτβ.) παρουσιάζω κάποιον χωρὶς ἀρετές, χάρες, ψέγω κάποιον (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἤψεγε τοῦ Ρωτόκριτου τὴ νιότη καὶ τὰ κάλλη κι᾽ ἀνόστιζέ τζη τον πολλὰ μὲ πονηριὰ μεγάλη* Ἐρωτόκρ. Β΄ 1358. **Β΄** (Ἀμτβ.) γίνομαι ἄνοστος, ἄχαρος, ἀσήμαντος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3, ἀμτβ.): *ὅσον ἐμπόρι᾽ ἀσκήμισε καὶ μέσα της λογιάζει νὰ τ᾽ ἀνοστίση τοῦ γαμπροῦ νὰ μὴν τήνε πειράζη* Ἐρωτόκρ. Ε΄ 448· *πάντα ἂς μισσεύγουν ἀπ᾽ αὐτὴ κι᾽ ἂς μὴν πολυχορταίνου, γιατὶ ἀνοστίζει τὸ πολὺ φιλὶ καὶ δὲ γιαγέρνου* Κατζ. Β΄ 350.

ἄνοστος, ἐπίθ., Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 152^{3}, Περὶ γέρ. (Wagn.) 60, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α΄ 18, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ΄ 167, 366, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α΄ 716, 1770, Β΄ 2346, Φορτουν. (Ξανθ.) Α΄ 112, Β΄ 368, 446, Ἰντ. β΄ 171, Δ΄ 356.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄνοστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲν ἔχει χάρη, ἄχαρος: *ἄνοστα καὶ κακόχνωτα εἶν᾽ τ᾽ ἀγκαλιάσματά του* Περὶ γέρ. 60· *ξεφάντωσες πολλ᾽ ἄνοστες εἶν᾽ τοῦτες νὰ σ᾽ ἀρέσου* Πανώρ. Γ΄ 167· *ἄνοστος κασταίνεται ὁ πόθος σὰ γεράση* Ἐρωτόκρ. Α΄ 1770· **β**) ἄσχημος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Κληρίδης, Κυπρ. Σπ. 8, 1944, 100· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1β): *κανένα νιὸ ἀνοστότερο,*

φτωχὸ καὶ κασσιδιάρη Πανώρ. Γ' 366· συνών. *ἀθώρετος*· **γ**) δυσάρεστος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *ἐγίνην τόσον ἄνοστον σ' αὐτόν μου πράμαν ποὺ διάλεξα καλύτερά 'ν' στραφῆν στὸ κλάμαν* Κυπρ. ἐρωτ. 152^{3}· πβ. *ἀδέξιος*· **δ**) (προκ. γιὰ λόγια) ποὺ δὲν εἶναι εὐχάριστος (σὲ λογοπαίγνιο μὲ ὑπαινιγμὸ σὲ φαγητό): *Τοῦτα τὰ λόγια τ' ἄνοστα πῶς τὰ μισᾶ ἡ κοιλιά μου!* Κατζ. Α' 18.

Τὸ οὐδ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.=ἀνόητα λόγια: *ποῦ τὰ 'βρες τοῦτα τ' ἄνοστα ὁποὺ μ' ἀναθιβάνεις;* 'Ερωτόκρ. Α' 716. Πβ. *ἀνοστάγρα, ἀνοστάδα, ἀνοστία α.*

ἀνοσῶς, ἐπίρρ., βλ. *ἀνίσως.*

ἄνου, σὲ θέση προστ., Βουστρ. (Σάθ.) 491.

Γιὰ τὴν προέλ. τῆς λ. ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄνω* ἢ τὸ ἀρχ. *ἄνα* (=σήκω), βλ. Μενάρδ., 'Αθ. 37 (1923) 43-4 καὶ Χατζ., Διασπ., 232-3, ὅπου καὶ ἄλλη σχετικὴ βιβλιογραφία.

Σήκω: *Ἄνου νὰ πᾶμεν εἰς τὴν αὐλὴν* ὅ.π.

ἀνούρα ἡ, 'Ακ. Σπαν. (Legr.) 37^{273}.

Πλαστὴ λ. ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄνω* καὶ τὴν προστ. ἐνεστ. τοῦ *οὐρῶ*: *μωρὴ ἀνούρα, κατούρα, κατουροποδέα* ὅ.π.

ἀνούσιος, ἐπίθ., Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 352^{3}.

Τὸ μτγ. ἐπίθ. *ἀνούσιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει ὑλικὴ ὑπόσταση, ποὺ δὲν εἶναι αἰσθητὸς (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. D): *Τοῦτο τὸ ἀνούσιον καὶ ἄψαυστον διὰ τῆς ὀσφρήσεως πνεῦμα* ὅ.π.

ἀνοχὴ ἡ, Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὐστρ.) 37, Προδρ. (Hess.-Pern.) II H 87, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2284, 3609, Δούκ. (Grecu) 325^{9}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 116^{22}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 14^{27}, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 45^{12}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνοχή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

'Ανεκτικότητα, μακροθυμία (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl. στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *τοιαύτη Θεοῦ ἀνοχὴ καὶ παραχώρησις ἐγένετο* Ἱστ. πολιτ. 45^{12}· *...ὁ νήφων θυμολέων εἰς τὸν ἀπονυστάζοντα πολλάκις σχηματίζει πολλὰς ἁπλῶς τὰς ἀνοχάς, τεχνάζει καὶ προφάσεις ὥστε καιρὸν ἐπιστροφῆς δοῦναι τοῖς πταίουσί σοι* Γλυκᾶ, Στ. Β' 37· Φρ. *τῆς ἀνοχῆς σου* (*Χριστέ, Θεέ, Λόγε*): *ὦ τῆς ἀνοχῆς καὶ μακροθυμίας σου, Χριστὲ βασιλεῦ, καὶ εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς αἰτίους* Σφρ., Χρον. μ. 116^{22}· *τοῦ Σατανᾶ τὸν παῖδα τοῦ κράτους ἔσχε κοινωνὸν τῆς ἀνοχῆς σου, Λόγε,* Μανασσ., Χρον. 2284· *Ὦ τῆς ἀνοχῆς σου, Χριστὲ βασιλεῦ* Δούκ. 325^{9}.—Πβ. *ἀνεξικακία.*

ἀνόχλητα, ἐπίρρ., Πουλολ. (Krawcz.) 668.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνόχλητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

Δίχως θόρυβο καὶ ἀναταραχή, ἥσυχα (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., Δημητράκ.): *ἀφήκασιν τὴν ταραχήν, ἀφήκασιν τὰς ὕβρεις, εἰρηνικά, ἀνόχλητα ἐπλήρωσαν τὸν γάμον* ὅ.π.—Πβ. *ἀκτύπητα.*

ἀνόχλητος, ἐπίθ., Πουλολ. (Krawcz.) 465.

'Απὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ὀχλῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν ἐνοχλεῖ (κάποιον)· ἥσυχος (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τὸ ταπεινὸν καὶ θλιβερόν, ἀνόχλητον τρυγόνιν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνενόχλητος* 3.

ἄντα, σύνδ., βλ. *ὅταν.*

ἀνταίρω, Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὐστρ.) 105, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6479, Διήγ. Βελ. (Cant.) 160, Δούκ. (Grecu) 237^{26}, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 263.

Τὸ ἀρχ. *ἀνταίρω.*

Α' Μτβ. **α**) σηκώνω (κάτι) ἐναντίον κάποιου (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. στὴν Παλατ.'Ανθολ.. ἡ σημασ. στὸ μέσ. στὸ Θουκυδ., L-S στὴ λ. I): *εἰ τοῦ λοιποῦ τολμήσει τις ἀντᾶραι σοι τὰς χεῖρας* Γλυκᾶ, Στ. Β' 105· **β**) (μὲ αἰτ.) φέρνω ἀντίρρηση, ἀνθίσταμαι (σὲ διαταγὴ) (Πβ. τὴν ἀρχ. ἀμτβ. σημασ., L-S,στὴ λ. II): *εἴ τις τολμηρὸς φανῇ ἀνταίρειν ὁρισμόν μου* Ριμ. Βελ. 263. **Β'** ('Αμτβ.) ἐπαναστατῶ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μαλάλα, Βόνν., 385^{9}): *Ὁ δὲ Μουρὰτ... οὐκ ἐπαύετο νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐρευνῶν ἀφορμήν τινα, ὥστε ἀντᾶραι τῷ Τζινεήτ* Δούκ. 237^{26}· *περινοστήσας τοιγαροῦν πόλεις περιθρακίας ἤθροισε σμῆνος στρατιᾶς, ἐφώρμησεν, ἀντῆρεν* Μανασσ., Χρον. 6479. Συνών. *ἀνταρτεύω.*

'Ανταχόσκυλος ὁ, 'Οψαρ. (Krumb.) 362$^{29-30}$.

'Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντακαῖος* καὶ τὸ *σκύλος* (Βλ. Krumbacher, 'Οψαρ. σ. 29).

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *ἀντακόσκυλος* = εἶδος ψαριοῦ τῆς οἰκογένειας τῶν ὀξυρρυγχιδῶν (Βλ. L-S, λ. *ἀντακαῖος* καὶ Krumb., ὅ.π.): *τὸ Σκορπίδιν, ὁ 'Ανταχόσκυλος, τὸ Σαυρίδιν· τὸ 'Αχέλι* ὅ.π.

ἀνταλιαστὴς ὁ, βλ. *ἐνταλιαστής.*

ἀντάλλαγμα τό, Σπαν. (Hanna) Α 156, Β 157, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 195, Σπαν. (Legr.) P 93, Σπαν. (Λάμπρ.) V 120, 168, 195, Διγ. (Sath.-Legr.)Τρ. 458, Διγ. (Καλ.) Α 971, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 93, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 45.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντάλλαγμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Αὐτὸ ποὺ μπορεῖ νὰ ἀντικαταστήση κάτι, αὐτὸ ποὺ τὸ δίνουν ἢ τὸ παίρνουν ὡς ἀντιστάθμισμα, τὸ ἰσάξιο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Φίλου πιστοῦ ἀντάλλαγμα, λέγει ὁ Θεολόγος, δὲν εἶναι ἄξιος ποτὲ μηδὲ ὁ κόσμος ὅλος* Ἱστ. Βλαχ. 45· *τίποτε οὐκ ἔνι ἀντάλλαγμα τῆς καθαρᾶς ἀγάπης* Σπαν. Β 157. Πβ. *ἀλλαξία* 3. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ πρόσωπο) ἀλλαγὴ ἔκφρασης, ἀλλοίωση τοῦ προσώπου ἀπὸ συναισθηματικὴ ἀντίδραση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Βλέποντας τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ 'Αμιρᾶ οἱ δοῦλοι εὐθὺς ἀνταποκρίνονται...* (παραλ. 1 στ.): *«Οὐ γὰρ εὑρήσεις ἀφ' ἡμῶν ἀφορμὴν ῥαθυμίας»* Διγ. Α 971. Πβ. *ἄλλαγμα* 2, *ἀλλαξία* 3, *ἀλλοτριωμένος, ἀλλοχροιαίνω.*

ἀντάμα, ἐπίρρ.· *ἐντάμα*, Σταφ., 'Ιατροσ. (Legr.) 12^{348}, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 179, Καλλίμ. (Κριαρ.) 786, Βέλθ. (Κριαρ.) 768, 786, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 27, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 55, Φλώρ. (Κριαρ.) 665, 1736, Λίβ. (Lamb.)Sc. 137, 1441, 2894, N 129, 615, 766, 'Αχιλλ. (Hess.) N 1472, Βησσ., 'Επιστ. (Λάμπρ.) 35^{11}, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 432, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 442, 541, Συναξ. γυν. (Krumb.) 47, 68, 357· *ἐντάμι*, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 96· *ἐνταμῶς*, Λίβ. (Lamb.) Esc. 4160, Συναξ. γυν. (Krumb.) 834· *ἐνταμοῦ*, 'Ιατροσόφ. (Du Cange, λ. *μποῦφα*)· *ἀντάμα*, Τρωικὰ (Praecht.) 525^{10}, 531^{13}, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 14, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 99^{11}, 332$^{16-7}$, 344^{18}, 477$^{1-2}$, Διγ. (Καλ.) Esc. 188, Διγ. (Hess.) Esc. 415, 581, 1118, 1304, Διγ. (Καλ.) Α 937, 2603, 'Ακ. Σπαν. (Legr.) 41^{401}, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 177, Πτωχολ. (Schick) P 147, Πτωχολ. (Ζώρ.) 5, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 309, Φλώρ. (Κριαρ.) 123, 290, 1030, 1699, 1829, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 155, 241, 'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 708, 'Απολλών. (Janss.) 157, 279, 403, 553, 698, 836, Λίβ. (Μαυρ.) P 110, Λίβ. (Lamb.)Esc. 246, 740, 2586, 3605, Λίβ. (Wagn). N 1114, 2279, 'Αχιλλ. (Haag)L 100, 911, 'Αχιλλ. (Hess.)L 185, 1073, 1075, 1141, 'Ιμπ.

(Κριαρ.) 298, 440, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 39, Λέοντ., Αἰν. (Legr.) I 265, Φυσιολ. (Pitra) 372^{37}, Βησσ., Ἐπιστ. (Λάμπρ.) 23^{15}, Μαχ. (Dawk.) 6^{13}, 30^{7}, 44^{25}, 46^{32}, 100^{12}, 214^{16}, 258^{25}, 264^{33}, 290^{31}, 502^{19}, 504^{22}, 634^{24}, 640^{19}, Θησ. (Foll.) I 60, 118, Θησ. (Βεν.) Β' [44^{3}], Δ' [23^{7}], Ε' [102^{8}], Ζ' [12^{8}], Ἀρμούρ. (Κυριακ.) 200, Ch. pop. (Pern.) 376, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VIII 73, XI 8, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 4^{8}, 5^{25}, Βουστρ. (Σάθ.) 420, 474, 498, Γάδ. διήγ. (Wagn.) 36, 53, 525, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 33, 70, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 105, 107, 574, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 79^{14}, 155^{4}, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 233, 270, 315, Ἆσμα σεισμ. (Σπυριδ.) 38, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 100, Μυστ. παθ. (Parlang.-Μανούσ.) 30, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 355, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 45, 54, 373, 536, Ἱστ. Βατοπ. (Βαλ.) 40, Περὶ γέρ. (Wagn.) 129, Πεντ. (Hess.) Γέν. XIII 6, Δευτ. XII 22, XXII 10, XXV 5, Ἀχέλ. (Pern.) 120, 377, 1831, 2480, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 1^{2}, 4^{2}, 12^{3}, 106^{1}, 128^{3}, 142^{1}, Αἰτωλ., Βοηβ. (Băn.) 75, 141, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 324, 377, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 284, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 67^{7}, 131^{10}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 371, 392, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [411], Ἀλφ. (Κακ.) 23^{91}, Ποίημ. Ἁλ. Κύπρ. (Τζεδ.) 1281, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 234, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ' 121, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 6, 189, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 522, 571, Σταυριν. (Legr.) 803, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 184, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 867, 907, 2677, Θυσ. (Μέγ.²) 670, Ἱερόθ. Ἀββ. (Legr.) 331, Εὐγέν. (Vitti) 588, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [636], Ε' [32, 1107], Λίμπον. (Legr.) Εἰσαγ. 77, 228, Πρόλ. κωμ. (Βεργ.) 19, Διγ. (Lambr.) Ο 1930, 2711, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 232^{20}, 381^{9}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 92^{21}· *ἀνδάμα*, Ἑβρ. ἐλεγ. (Παπαγ.) 172, 174· *ἀντάμε*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 110^{11}· *ἀντάμι*, Ἀπολλών. (Wagn.) 640, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 122^{15}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [188, 271], Δ' [354], Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 334, Γ' 231, 361, Δ' 247, Ε' 433, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ' 314, Δ' 398, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρ. 54, Α' 362, Ἰντ. α' 65, Β' 39, 384, Ἰντ. β' 93, Γ' 200, Ἰντ. γ' 73, Δ' 318, Ε' 238, 512, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 353· II 3, 60· V 6, 252, Θυσ. (Μέγ.²) 385, 955, Στάθ. (Σάθ.) Α' 282, Β' 182, Ἰντ. β' 22, Γ' 181, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 134, Β' 98, Γ' 57, Δ' 9, 67, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [1254], Ε' [1094, 1100], Λίμπον. (Legr.) 51, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 190, Ἰντ. α' 130, β' 94, 162, Γ' 130, Ἰντ. γ' 50, Δ' 58, Ἰντ. δ' 106, Ε' 75, Ζήν. (Σάθ.) Α' 226, Ε' 280, Λεηλ. παροικ. (Κριαρ.) 584, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 240^{19}, 418^{17}, 447^{24}, 527^{21}· *ἀντάμιν*, Πανώρ. (Κριαρ.) Δ' 72· *ἀνταμῶς*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 15^{30}, 86^{17}, 128^{18}, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 244 (ἔκδ. *ἀνταμό σας*· διορθώσ.), Γύπ., (Κριαρ.) Γ' 336, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [964], Δ' [1455]· *ἀντάμως*, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 170· *ἀνταμοῦ*, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 212 (χφφ. SA) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴ μτγν. φρ. *ἐν τῷ ἅμα* (Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Β' 124-125 καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 215). Ὁ τ. *ἀνδάμα* ἀπὸ τάση ἀρχαϊστική. Τὸ ἀρχικὸ α ἀπὸ ἀφομοίωση. Ὁ τ. *ἀντάμε* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σέ -ε (Βλ. Γεωργακ., B-NJ 14, 1938, 145). Οἱ τ. *ἀντάμι*, *ἐντάμι* κατὰ τὰ *ὁμάδι*, *μαζὶ* (Πβ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 497, λ. *ἀντάμη*). Οἱ τ. *ἀνταμῶς*, *ἐνταμῶς* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ -ῶς (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΕΕΠ 7, 1910/11, 84). Ὁ τ. *ἀνταμῶς* καὶ σὲ ἀντίγραφο τοῦ Χρον. Τόκκων ἀπὸ τὸ Σοφιανὸ (βλ. Schirò, RES-EE 7, 1969, 217). Οἱ τ. *ἀνταμοῦ*, *ἐνταμοῦ* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ -οῦ. Ὁ τ. *ἀνταμοῦ* καὶ σὲ κρητ. ἔγγρ. τοῦ 1446 (Μανούσ., Θησαυρ. 3, 1964, 98). Ἡ λ. ἤδη τὸ 10. αἰ. (Διαθ. Νίκων., Λάμπρ., 224^{15}, 226^{34}) καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ). Πβ. καὶ Krumbacher, Συναξ. γυν. σ. 414.

Α') Ἐπίρρ. **1α**) (Τροπ.) (συχνὰ μὲ τὸ ἐπίθ. *ὅλος*, ἰδίως σὲ κυπριακὰ κείμ.· ἡ ἐπανάληψη *ἀντάμι-ἀντάμι* γιὰ ἐπίταση) μαζὶ (Πβ. *ἅμα* Α, φρ. 3β· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μ' ὅλη τὴ δόξ' ἀντάμι* Ἐρωφ. Α' 362· *ἔναν, ἀπὄχει κι' ἀρετὲς καὶ βασιλειὰν ἀντάμι* Ἐρωφ. Δ' 318· *ὡς εἴδασιν τ' ἀδέλφια της τὴν κόρην μαραμένην, ἀντάμα οἱ πέντε ἐστενάξασιν* Δίγ. Esc. 188· *ὅλοι ἀντάμα ἐγράψαν εἰς χαρτὶν τὲς ἀφορμὲς* Μαχ. 46^{32}· *ἀντάμι-ἀντάμι*

θυσιὰν νὰ τσ' εἶχα κάμει (ἐνν. τὶς ψυχὲς) Πιστ. βοσκ. V 6, 252· συνών. *ἅμα* Α, φρ. 3β, *ἀμφοτέρως* 1· **β**) (προκ. γιὰ προσέγγιση ἢ συμπλοκὴ) μαζί, μεταξὺ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *γυρεύουσι τὰ ταίρια τους ἀντάμα νὰ σμιχτοῦσι* Ἐρωτοπ. 708· *ὁ εἷς τὸν ἕτερον θεωρεῖ ἐντάμα νὰ συγκρούσουν* Φλώρ. 665· *οἱ λαγωοὶ καὶ ἀετοὶ ἐμάλωναν ἀντάμα* Αἰτωλ., Μῦθ. 106· Πβ. *ἀναμεταξὺ* 1β. **2**) (Χρον.) συγχρόνως, ἀμέσως, συνεχῶς: *σ' ἕν' ἀνοιγοσφάλισμα τῶν ὀμματιῶν του ἀντάμι* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 67· *ἴασε καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὸ κορμὶν ἐντάμα* Συναξ. γυν. 68· *γὴ ποιοί 'χασίνε κάμει τοῦτες σας τσὶ Πυράμιδες μέρα καὶ νύκτ' ἀντάμι κοπιάζοντας ἔτσ' εὔκαιρα;* Ἐρωφ. πρόλ. Χάρ. 54. Συνών. *ἀδιάλειπα*, *ἀδιάλειπτα*, *ἀδιαλείπτως*. Πβ. *ἅμα* Α, φρ. 3α. **Β'**) Πρόθ. (μὲ γεν., μὲ αἰτ., μὲ τὶς προθ. *μέ*, *μετά*, *εἰς* + αἰτ.) μαζὶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 5): *νὰ εἶναι ὅλοι ἀντάμα του, νὰ στέκουν μετὰ κεῖνον* Ἀχιλλ. L 205· *ἔλα λοιπὸν ἀντάμα μας* Διγ. Ο 2711· *ἀντάμα μὲ τὴν πλήξην ἡ χαρά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 79^{14}· *ἄς ἔλθη εἰς τὸ ὀσπίτιν μου ἀντάμα μετὰ μένα* Ἰμπ. 440· *καὶ εἰς ἐμὲν ἀντάμα ἐκάθετον κ' ἐπρόσεχεν ἡ κόρη* Λίβ. Esc. 3605. Πβ. *ἅμα* Β1.

ἀντάμε, ἐπίρρ., βλ. *ἀντάμα*.

ἀνταμείβω, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 82^{34}, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 181· *ἀντιμείβω*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 8, 38.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀνταμείβομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοινὴ καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

(Ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἀνταποδίδω (τὰ ἴδια σὲ κάποιον)· ἀνταποδίδω (γενικὰ) (πβ. L-S, λ. *ἀνταμείβομαι* II· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ τὰ ἀνταμείψη* (ἐνν. ὁ *πρέντζιπες*) *ἑπταπλασίως τοῦ πασαενὸς* Σουμμ., Ρεμπελ. 181· *ἀλλὰ τοῦτο δὴ ... ἦν βεβαίωσις καὶ ἐκσφράγισμα τῆς εἰς ἐμέ σου ἀγάπης καὶ δουλοσύνης, ὁποὺ λέγω καὶ εἰς ἐμὲ τοῦ νὰ χρεωστῶ νὰ ἀνταμείβωμαι* Σφρ., Χρον. μ. 82^{34}· *Κόρη κατακαημένη, κ' εἶντα κακὰ στὸν πόθο σου τὸν τόσο βρίσκεσαι ἀντιμειμένη* Πιστ. βοσκ. IV 8, 38.—Πβ. *ἀντιμεύω* 1α.

ἀντάμειψις ἡ, Δούκ. (Grecu) 349^{2}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 84^{6}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 186^{1-2}· *ἀντίμειψις* -η, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 154^{13}, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξήρ.) 554^{20}.

Τό μτγν. οὐσ. *ἀντάμειψις* (Γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς πρόθ. *ἀντὶ* στὸν τ. *ἀντίμειψις-η* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 27). Ἡ λ. καὶ σήμ. (-*ψη*) στὴν Κρήτ. Ὁ τ. *ἀντίμειψη* καὶ σήμ. στὴν Κέρκ. (ΙΛ, λ. *ἀντάμειψι*).

1) Ἀνταμοιβή, ἀνταπόδοση (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντάμειψι*): *ἀφέντες οἱ Τοῦρκοι τὸν λίθον..., ἄρδην κατεποντίσθη* (ἐνν. ἡ *ναῦς*) *ἐν τῷ βυθῷ. Τοῦτο τὸ δῶρον ἀντάμειψις τῆς ἀκραιφνοῦς φιλίας* (γεν. ὑποκειμενική), *ἧς ἐπεδείξαντο Τοῦρκοι τοὺς Γαλατινούς* Δούκ. 349^{2}· *κατὰ τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἕκαστος τὴν ἀντάμειψιν λήψεται* Ψευδο - Σφρ., 186^{1-2}· *νὰ τοῦ ποιήση μεγάλην τιμὴν καὶ τὴν ἀντίμειψιν διὰ τὴν καλοσύνην ὁποὺ τοῦ ἔκαμεν* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 154^{13}. Συνών. *ἀντίδοσις*. Πβ. *ἀντιπλουτίζω*. **2**) Πληρωμή, τιμωρία: *Κ' ἐσεῖς παιδιὰ τοῦ Ἰσμαήλ...* (παραλ. 3 στ.) *Ὀμπρὸς στὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ θὰ στέκη νὰ φωνάζη ἀντίμειψη νὰ κάμετε πάσα ψυχὴ νὰ κράζη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 554^{20}.

ἀνταμεύω, βλ. *ἀντιμεύω*.

ἀντάμι(ν), βλ. *ἀντάμα*.

ἀνταμοιβὴ ἡ, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 96, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 423, 480, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 2, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1309, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 222^{25}, 228^{14}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 470, 2241, Διγ. (Καλ.) Α 983, 2722, 3318, Ἑρμον. (Legr.) Μ 137, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 692, 3319, 3343, 3434, 6321, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 4439, Φλώρ. (Κριαρ.) 419,

1133, 1150, Λίβ. (Μαυρ.) P 2608, Λίβ. (Lamb.)Sc. 2974, Λίβ. (Wagn.) N 3571, 3629, Θησ. (Βεν.) Β′ [32^{3}], Ε′[54^{5}], ΙΒ′ [28^{6}], Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{54}, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 579, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 149, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 151, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 1^{13}, 40^{20}, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 90, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 1328, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1596, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 57, Ζήν. (Σάθ.) Β′ 208, Γ′ 88, 163, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 165^{8}· *ἀνταμοιδή*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 160^{31}, 412^{17}· *ἀντιμοιβή*, Λίβ. (Wagn.) N 3195 (ἔκδ. *ἀντιμεικόν*· διορθώσ.), Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 286, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 107, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 228, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 31^{17}, 59^{36}, 94^{6}, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. β′ 94, 126, 151, Ἰντ. δ′ 104.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνταμοιβή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. Ὁ τ. *ἀντιμοιβὴ* (μὲ ἀποκατάσταση τῆς πρόθ. *ἀντί*· βλ. *ἀντιμεύω*, ἐτυμ.) καὶ στὸν Κατσαΐτ. (Κριαρ.) Ἰφ. Ε′ 141, 914, 919 καὶ Θυ. Ε′ 213 καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. *ἀνταμοιδὴ* βλ. Κονομῆ, Κρ. Χρ. 7, 1953, 149.

1α) Ἀνταπόδοση εὐεργεσίας, ἀμοιβὴ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. 2, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τῶν εὐεργετημάτω μου ποιὰ ἀνταμοιβὴ ἔδωσές μου;* Ζήν. Γ′ 163· **β**) ἀντα-πόδοση, ἱκανοποίηση (γενικά): *ἐθάρρουν νὰ κερδίσω βασιλικὰς ἀνταμοιβὰς καὶ εὐχαριστίας μεγάλας* Φλώρ. 419· *ἀνταμοιβὴ τσ' ἀγάπης σου νὰ δώσω θὰ γυρέψω* Ζήν. Β′ 208· *γιὰ ἀντι-μοιβὴ τάσσω κ' ἐγὼ νὰ σοῦ χαρίσω ἀντάμι καὶ νὰ σοῦ δώσω λυγερὴ μὲ παινεμένα κάλλη* Φορτουν. Ἰντ. β′ 126· *νὰ ποίσω ἀντίσηκον καλὸν καὶ ἀντιμοιβὴν φιλίας* Λίβ. N 3195. **2α**) Ἐπανόρθωση: *ἄρματα γὰρ ἐβάσταξα μὲ αὐτὸν νὰ πολεμήσω, ἀλλὰ ὕστερον ἐγνώρισα ὅτι ἔσφαλα πρὸς αὐτον κ' ἔποικα τὴν ἀνταμοιβὴν ὡς τὸ ὥρισεν ἀτός του* Χρον. Μορ. P 4439· **β**) ἱκανοποίηση, ἠθικὴ ἀποζημίωση: *ἐκράτησεν τοῦ βασιλέως ἐκείνου τοῦ Ρομπέρ-του τὴν θυγάτηρ του...* (παραλ. 1 στ.). *Σ' ἀνταμοιβὴν τοῦ βασιλέως, διατὶ ἔσφαλεν πρὸς αὐτον* (παραλ. 1 στ.), *ἐποίησε τὴν συμβίβασην* Χρον. Μορ. H 6321· *Τὸ κοῦρσον ὅπου ἐποί-κετε καὶ ἡ αἰχμαλωσία ἂς ἔνι εἰς ἀνταμοιβὴν τοῦ φόνου τοῦ λαοῦ σας* Χρον. Μορ. H 692· γ) ἀποκατάσταση, ἀποζημίωση: *καὶ ἂν ἐποῖκεν κανένα κακὸν οὔ καμίαν κλεψίαν* (ἐνν. ὁ υἱός),.. *τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἔνι κρατημένος ὁ πατὴρ οὔ ἡ μήτηρ... καὶ νὰ ποιήσουν τὴν ἀνταμοιδὴν ἐπάνω εἰς πάσα τους τὰ ἀγαθὰ* Ἀσσίζ. 412^{17}. **3α**) Ποινή, τιμωρία: *Περὶ τοῦ βάνοντος πῦρ εἰς χώραν καὶ γίνεται τίποτες ζημία ποταπὴν ἀνταμοιβὴν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ οὑποὺ ἐποῖκεν τὴν ζημίαν* Ἀσσίζ. 222^{25}· *Τότε πτωχὴ ἡ ἀλεπού, ὡς εἶδε φαγωμένα τὰ τέκνα της, τὰ ἔκλαιε πικρά, φαρμακωμένα. Καὶ τοῦ Θεοῦ δεήθηκεν ἀνταμοιβὴν νὰ ποίσῃ* Αἰτωλ., Μῦθ. 1^{13}· *μέσον φλογὸς ἐνέτυχεν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος· τοιαύτη γὰρ ἀνταμοιβὴ κεῖται τοῖς ἀλαζόσι* Γλυκᾶ, Στ. 423· **β**) ἀντεκδίκηση, ἀντίποινα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Δὲν θέλω λείψει, ἔλεγε, ἀνταμοιβὴ νὰ δώσω κι' ὅ,τι κακὸ ἐκάμανε γιὰ νὰ τῶνε πλερώσω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 165^{8}· *Ἐγὼ δὲ τὴν ἀνταμοιβὴν ἀξίαν σοὶ παρέξω. Καὶ ῥαβδέα τὸν ἔκρουσεν ἄνω εἰς τὸ μετώπιν* Διγ. Τρ. 470· *ὁ Τοῦρκος ἔκαμε τὴν ἀντιμοιβὴ τῆς Τρωάδας ὁποὺ ἐκάμανε οἱ Ἕλληνες καὶ ἐπειδὴ ὁ Τοῦρκος κρατεῖ ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Ἀνατολῆς, ἐξεγδικιώθη εἰς τὴν Πόλη* Χρον. σουλτ. 94^{6}.

ἀνταμοιβῶ· *ἀνταμοιβεῖ*, Διήγ. Βελ. (Cant.) 332, ἐσφαλμ. ἀνάγν. τοῦ οὐσ. *ἀνταμοιβή*.

ἀνταμοῦ, ἐπίρρ., βλ. *ἀντάμα*.

ἀνταμώνω, Πτωχολ. (Ζώρ.) Z 277, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 133^{11}, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 54, 55, Αἰτωλ., Βοηβ. (Bǎn.) 317, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 370, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α′ 138, Ε′ 14, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α′ 409, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 1096, 1117, 1201, Σταυριν. (Legr.) 315, 350, 780, 1009, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 888, 1093, 1283, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 166, 189, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 441, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [680], Β′ [389], Γ′ [1374], Δ′ [457, 719], Ε′ [779, 1063], Φορτουν. (Ξανθ.) Ε′ 207,

Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 170^{14}, 427^{14}, 474^{7}· *ἀνδαμώνω*, Ἑβρ. ἐλεγ. (Παπαγ.) 172· *'νταμώνω*, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 56, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 455, 639.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀντάμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

I Ἐνεργ. μτβ. **1α**) Συναντῶ (κάποιον) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *ὑπῆγε καὶ ἀντάμωσε τὸν ἀρχηγὸν Σκεντέρη* Ἱστ. Βλαχ. 888· *Τὶς Μποργιανοὺς 'νταμώνομεν κάτω στὴν ἐκκλησίαν* Διήγ. ὡραιότ. 639· *Καὶ ἔτσι ἐπήγαμεν καὶ ἐνταμώσαμεν τὶς* (=τσὶ) *Καστρι-νοὺς εἰς τὸν Ἅγιον Ἀνδρέα* Διήγ. πανωφ. 56· **β**) (προκ. γιὰ πολεμικὴ συνάντηση) συγκρούομαι: *λαὸν δὲν εἶχαν πλιό, διατὶ τοὺς ἐσκοτῶσαν, ὅταν ἐρίξαν τὸ τειχιὸ καὶ μέσα τσ' ἀνταμῶσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 170^{14}. Συνών. *ἀνακατώνω* Γ2. **2α**) Ὁδηγῶ σὲ ἐρωτικὴ ἕνωση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4β): *Ὤ! τί γλυκειὰ δημηγερσιὰ ποὺ εἶναι αὐτὴ ποὺ σώνει τὸν ποθητὸν στὴν ποθητὴν κι' ὁμάδι τσ' ἀνταμώνει!* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [719]· **β**) ἑνώνω μὲ γάμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *Ὦ ἀδερφέ μου, ἔλα νὰ τοὺς ἀνδαμώσωμε ἀνδάμα τοὺς δύο· καὶ τὰ παιδιὰ ποὺ θέλουν κάμουν...* Ἑβρ. ἐλεγ. 172. Συνών. *παντρεύω*. **II** Μέσ. **Α′** Μτβ. **1**) Συναντῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *ὅτε νὰ ξαναγράψῃ δὲ ὁ βασιλέας πάλι νὰ πᾶ νὰ τὸν ἀνταμωθῇ στὴν Πράγαν τὴν μεγάλη* Παλαμήδ., Βοηβ. 1096. **2**) ἑνώ-νομαι σαρκικὰ (Πβ. ΙΛ, στὴ λ. 3β): *τὰ ταίρια τους γιὰ νὰ μποροῦ ν' ἀνταμωθοῦσι, κρίνω* Κατζ. Α′ 138. **Β′** Ἀμτβ. (μὲ τὴν πρόθ. *μὲ* + αἰτ. ἢ χωρὶς τὴν πρόθ. *μὲ*) **1**) Συναντῶμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *Μ' ἀπῆτις ἔφταξε ἐκεῖ στὸ κάστρο ἀνταμώθη μὲ τὸ γενεραλίσσιμο καὶ σὲ φιλιὰ ἐδόθη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 474^{7}· *Εἶδε κανεὶς τὴν ὄργητα μ' ἀγάπη ἀνταμωμένην;* (παραλ. 1 στ.) *σὲ στῆθος καὶ σὲ μιὰν καρδιὰν σμικτὰ νὰ κατοικοῦσι;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [680]· *ἀνταμώθηκαν αὐτεῖν' οἱ πριντζιπάδες* Σταυριν. 315. **2α¹**) Συνε-νώνομαι, ἑνοποιοῦμαι, σμίγω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *γιατὶ τὸ σφάλμα ποὺ 'καμα χίλιοι ἂν ἀνταμωθοῦσι πρῶτοι τοῦ κόσμου ποταμοὶ νὰ πλύνου δὲ μποροῦσι* Ἐρωφ. Α′ 409· **α²**) συγκεντρώνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Κ' εἴπαμεν: ἂς ὑπά-γωμεν μὲ αὐτοὺς ν' ἀνταμωθοῦμεν γὴ ὅλοι νὰ γλυτώσωμεν γὴ ὅλοι νὰ χαθοῦμεν* Διήγ. ὡραιότ. 441· *ἀνίσως καὶ συβάζεται ὅλοι ν' ἀνταμωθοῦμε, τὸν γάμον της νὰ κάμωμε, περίσσα νὰ χαροῦμε* Φορτουν. Ε′ 207. Πβ. *ἀναμίγω* Β1α. **3**) Ἑνώνομαι σαρκικὰ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3β): *καὶ ἀνταμώθηκε μ' ἐμένα κ' ἔκαμα, υἱέ μου, σένα* Πτωχολ. Z 277· *στὸ στρῶ-μα ν' ἀνεβοῦμε, γλυκὰ νὰ ξεφαντώσωμε, γλυκὰ ν' ἀνταμωθοῦμε* Κατζ. Ε′ 14.

ἀνταμῶς καὶ **ἀντάμως,** ἐπίρρ., βλ. *ἀντάμα*.

ἀντανακλίνομαι, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ζ′ 333.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. *ἀνακλίνομαι*.

Κατακλίνομαι, πλαγιάζω καὶ ἐγώ: *ὁ μὲν Κλέανδρος εἰς τὸν ὕπνον ἐκλήθη, ἡ γραῦς δὲ λοιπὸν ἔνθεν ἀντανεκλίθη* ὅ.π.—Συνών. *ἀκουμπίζω* Α1α, *ἀναπαύω* Β7.

ἀντάξιος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. VI 305, Διγ. (Καλ.) A 1142, Ἑρμον. (Legr.) Θ 13, Λίβ. (Lamb.) Esc. 4208, Λίβ. (Wagn.) N 3630, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 22^{1}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀντάξιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

α) Ποὺ δὲν εἶναι κατώτερης ἀξίας, ἰσάξιος (Πβ. L-S στὴ λ. 2): *ἀντ' αὐτῆς τῆς καλοήθου ἄλλην ἀνταξίαν ταύτης* (παραλ. 5 στ.) *καὶ γυρεύσετε νὰ βρῆτε ἄλλην ἀντ' αὐτῆς ὡραίαν νὰ δοθῇ γὰρ πρὸς ἐμέναν* Ἑρμον. Θ 13· **β**) ποὺ ταιριάζει ὡς πρὸς τὴν ἀξία, ἐπάξιος: *ἡ νεότης οὖν αὐτοῦ καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμὸν οὐδὲν ἀφῆκαν ἵνα γένηται πρὸς αὐτὸν ἀντάξιον τῆς ἀγάπης καὶ δουλοσύνης αὐτοῦ* Σφρ., Χρον. μ. 22^{1}· *ἵνα ποίσω ἀντάξιον τῆς φιλίας σου* Λίβ. N 3630· *οὐκ ἔστι σου ἀντάξιον ψυχῆς ὁ κόσμος ὅλος* Διγ. A 1142.

ἀνταπάγομαι, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ζ′ 161.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἀπάγομαι.*

Ὁδηγοῦμαι διὰ τῆς βίας κάπου (Πβ. Δημητράκ., λ. *ἀπάγω* 8): *ἐμπίπτομεν δὲ Παρθικῇ στρατραρχίᾳ θήραμα καινὸν καὶ δεθέντες αὐχένας εἰς τὴν ἐκείνων ἀνταπήχθημεν πόλιν* ὅ.π.

ἀνταποδίνω, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 182^{26}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 450, 2241, Διγ. (Καλ.) Α 3318, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{34}, Ἱστ. Πατρ. (Βόνν.) 100^{2}, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1064, 1552, 1854, 2150, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 380^{16}, 385^{5}, Διγ. (Lambr.) Ο 1084.

Τὸ ἀρχ. *ἀνταποδίδωμι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Πληρώνω (χρέος) (Πβ. L-S, λ. *ἀνταποδίδωμι* 1): *ἔδωκέ με ῥαβδέαν ... ἔβαλέ με ὁ νοῦς νὰ τὸν ἀνταποδώσω τῆς ῥαβδέας τὸ χρέος* Διγ. Ἄνδρ. 380^{16}· **β**) ἀποζημιώνω: *ἐὰν... ἐκεῖνος ὁ ἀσθενὴς... ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἀνταποδώσῃ ... ἐτεσαῦτα ὅσα ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἢ ἡ σκλάβα ἔχρηζεν τὴν ἡμέραν ἀποὺ ἐτελεύτησεν* Ἀσσίζ. 182^{26}. Συνών. *ἀμαντιάζω* 2, *ἀναπληρώνω* Α2α. **2**) (Καμιὰ φορὰ μὲ σύστ. ἀντικ. λ. ὅπως *ἀνταμοιβή, ἀνταπόδομα, ζημία,* κλπ.) ἀνταποδίδω καλὸ ἢ κακὸ ποὺ μοῦ ἔγινε (Πβ. L-S, λ. *ἀνταποδίδωμι* 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μηδὲ καὶ ἀνεκδίκητον ἐάσωμεν τὴν τόλμην* (παραλ. 1 στ.), *ἀνταποδώσωμεν αὐτῷ ἀνταμοιβὴν δικαίαν* Διγ. Α 3318. Συνών. *ἀνταμείβω.* **3**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεό, τὸ Χριστό, κλπ., καμιὰ φορὰ μὲ σύστ. ἀντικ. λ. ὅπως *ζημία,* κλπ.) παρέχω ἀνταμοιβὴ (γιὰ ἐνάρετη πράξη) ἢ τιμωρῶ: *κατὰ τὸ πρέπον νὰ τιμᾶς καὶ νὰ τοὺς εὐλαβῆσαι* (ἐνν. τοὺς καλογέρους) *καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος θέλει σοῦ τὸ πληρώσει καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν νὰ τὸ ἀνταποδώσῃ* Ἱστ. Βλαχ. 1854· *κατὰ τὴν πολιτείαν του νὰ τοῦ ἀνταποδώσῃ γὴ βασιλείαν οὐρανῶν καὶ τοὺς λαμπροὺς στεφάνους γὴ κόλασιν αἰώνιον καὶ τὰς φρικτὰς βασάνους* Διγ. Ο 1084· *ἀλλ' ἡ θεία σπάθη τοῦ Θεοῦ δὲν ἄφηκεν αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς μάκρος νὰ μηδὲν τοῦ ἀνταποδώσῃ τὸ ἀνταπόδομά του καθὼς ἔκαμεν* Ἱστ. Πατρ. 100^{2}· *ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἔστερξεν αὐτὴν τὴν ἀδικίαν, ἀμὴ τοῦ ἀνταπέδωκεν διπλήν, τριπλὴν ζημίαν* Ἱστ. Βλαχ. 1064. Πβ. *ἀνατάζω* 2β, *ἀντιμετρῶ* γ.

ἀνταπόδομα τό, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 100^{2}, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 47.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνταπόδομα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Ὡς σύστ. ἀντικ. στὸ ρ. *ἀνταποδίνω*) αὐτὸ ποὺ ἀνταποδίδεται· τιμωρία: *ἀλλ' ἡ θεία σπάθη τοῦ Θεοῦ δὲν ἄφηκεν ... νὰ μηδὲν τοῦ ἀνταποδώσῃ τὸ ἀνταπόδομά του καθὼς ἔκαμεν* Ἱστ. πατρ. 100^{2}· *ἄμποτες ὁ δικαιοκρίτης ἐσύ, ποὺ ἠξεύρεις τίς ἡ αἰτία, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν σωματικὰ* Συναδ., Χρον. 47.—Πβ. *ἀντάμειψις* 2, *ἀντίμεψις -ψη, ἀντιπαίδευσις.*

ἀνταπόδοσις ἡ, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 403, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 119, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 209^{19}, 461^{15-6}, 471^{24}, 478^{12}, Διγ. (Mavr.) Gr. III 188, V 254, Ἀλφ. (Κακ.) 14^{67}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 373^{4}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνταπόδοσις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνταπόδοσι*).

1) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) ἀπονομὴ δικαιοσύνης (τιμωρία ἢ εὔνοια) κατὰ τὴ δευτέρα παρουσία: *ἐλησμόνησα τὸν Θεὸν καὶ τὴν φρικτὴν ἡμέραν τῆς ἀνταποδόσεως εἰς τὴν ὁποίαν τὰ κρυπτὰ φανεροῦνται ὅλα* Διγ. Ἄνδρ. 373^{4}· *ξενίζομαι εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁποὺ οὐδὲν πιστεύει κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν στοὺς μέλλοντας αἰῶνας* Ἀλφ. 14^{67}· *κόσμος, ὡς οἶδας, ἕτερος ἡτοίμασται καὶ κρίσις* (παραλ. 5: στ.)· *οἱ πάντες ἀνταπόδοσιν εὑρήσομεν ἀξίαν τῶν λογισμῶν, τῶν ἐννοιῶν ἐκείνων καὶ τῶν τρόπων* Γλυκᾶ, Στ. 403. **2α**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) τιμωρία:

ἑκάστου ἀνταπόδοσιν καὶ τῶν πλημμελημένων, τῶν δὲ δικαίων ἄφεσιν, καθώσπερ ἀπηγγέλθη Διγ. Gr. III 188· **β**) ποινή, τιμωρία: *καὶ διὰ τοῦτο οἱ κριτάδες παρευτὺς ἐντέχεται νὰ κρίνουν εἰς ἀνταπόδοσιν, τὴν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ διὰ ἐκεῖνον τὸ παράπτωμαν* Ἀσσίζ. 209^{19}· *τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ... νὰ λάβῃ τοιαύτην ἀνταπόδοσιν... νὰ τὸν κρεμάσουν* Ἀσσίζ. 471^{24}· πβ. *ἀντάμειψις* 2, *ἀντίμεψις -ψη* 3, *ἀντιπαίδευσις.*

ἀνταποδώνω, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 344.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀνταποδίνω.*

(Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) ἀποδίδω δικαιοσύνη: *ὁ Θεὸς ... πληρώνει τοῦ καθενὸς σὰν ἔκαμε καὶ τοῦ ἀνταποδώνει* ὅ.π.

ἀνταποκρίνομαι, Σπαν. (Λάμπρ.) V 450, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 248, 317, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 253, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1134, Πωρικ. (Ζώρ.) Α 22, Ἰατροσ. (Legr.) 25^{8}, Διγ. (Mavr.) Gr. I 219, III 254, IV 170, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 51, 304, 316, 2399, Διγ. (Καλ.) Α 486, 514, 754, 767, 972, 1605, 2215, Βέλθ. (Κριαρ.) 858, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 55, 218, Ἑρμον. (Legr.) Γ 99, Ν 384, Ξ 42, Σ 215, Ω 68, Φλώρ. (Κριαρ.) 235, 1659, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1981, 2197, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2029, Esc. 2878, Λίβ. (Wagn.) Ν 2563, 2849, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 183, 388, 425, 518, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 123, Δούκ. (Grecu) 255^{15}, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 197, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 299, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 143, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 348^{18}.

Τὸ μτγν. *ἀνταποκρίνομαι.* Στὸ Δούκ. (Grecu) 255^{16} καὶ πλαστὸ ἀπαρέμφ. *ἀνταποκρῖναι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δίνω ἀπάντηση: *Καὶ τότε πρῶτος ἀδελφὸς οὕτως ἀνταποκρίθη* Διγ. Α 486· *ἐκεῖνοι ἀνταπεκρίθησαν, τὸν βασιλέα λέγουν* Ἀχιλλ. Ν 183· *Ὁ δὲ Βασίλειος πάλιν ἀνταπεκρίθη καὶ εἶπεν* Διγ. Ἄνδρ. 348^{18}· *Εὐθὺς ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸν αὐτὸν τοιαῦτα* Διγ. Α 972.—Πβ. *ἀμφινεύω.*

ἀντάρα ἡ, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 41^{404}, Θησ. (Βεν.) Ζ′ [37^{7}, 104^{8}, 113^{6}], Η′ [3^{1}], Θ′ [48^{1}], ΙΑ′ [12^{5}], Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 754, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 294, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 123, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 176, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 236, Περὶ γέρ. (Wagn.) 132, Πεντ. (Hess.) Δευτ. IV 11, V 19, XIII 6, Ἀχέλ. (Pern.) 2031, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 254, 986, 1212, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 167, 183, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 450, 555, Γ′ 975, 1635, Δ′ 182, 1827, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 68, 270, 283, 754, Εὐγέν. (Vitti) Πρόλ. 74, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Πρόλ. [43], Γ′ [825], Ε′ [1148], Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 252, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 184^{24}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 93^{22}· *ἐντάρα,* Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 754.

Ἀπὸ τὸ *ἀναταράσσω* (Δεκαβ., Ἀθ. 27, 1915, ΛΑ 158 κέ.· πβ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 42, 1930, 51 καὶ 43, 1931, 71). Ἄλλες ἐτυμολ. βλ. ΙΛ, λ. *ἀντάρα,* ἐτυμ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. καὶ τὸ σημερ. *κατσαντάρα,* Γεωργακ., ΛΔ 2, 1940, 128).

1α) Θύελλα μὲ σφοδρὸ ἄνεμο καὶ συννεφιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ὅλες τσῆ φαίνουνται χιονιὲς κι' ἀνεμικὲς κι' ἀντάρες* Ἐρωτόκρ. Β′ 450· *ἐφοβήθηκε κι' αὐτὴ τσ' ἀντάρας τὸ σκοτίδι* Ἐρωτόκρ. Δ′ 182· *Μὲ τὸν καιρὸν οἱ συννεφιὲς παύγουσι κ' οἱ ἀντάρες* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1635· *καὶ κάμῃ ἀντάρα καὶ βροχὴ κι' ὁ οὐρανὸς μαυρίσῃ* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1827· πβ. *ἀὴρ-ἀέρας* 3α· **β**) (μεταφ.) ἀναταραχή: *καὶ τότε παραιτήθηκα τοῦ κόσμου τὲς ἀντάρες* Γαδ. διήγ. 294. Συνών. *ἀνακάτωμα(ν)* 1, *ἀνακατωσιά, ἀνακάτωσις -ση* 2, *ἀνάλωσις* 2. Πβ. *ἀγανάκτησις -ση* 2γ. **2α**) Σκοτείνιασμα τοῦ οὐρανοῦ, ὁμίχλη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ἀπὸ τὸν τόσον σκοτασμὸν καὶ τὴν μεγάλη ἀντάρα ἐμπῆκε ὁ κόσμος σ' ὅ-*

χλησην καὶ φόβον καὶ τρομάρα Σκλάβ. 123· **β**) (μεταφ. προκ. γιὰ τὸ νοῦ) σκοτούρα, σύγχυση: Ὑγιέ μου, βιάζεσαι νὰ δῆς τσῆ ψῆς σου τὴν τρομάρα, τοῦ λογισμοῦ τὴ σκότιση, τοῦ νοῦ σου τὴν ἀντάρα Θυσ. 754. **3α**) Φασαρία, θόρυβος, ἀναστάτωση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Δίχως ἀντάρα καὶ φωνὴ τούτ' ἡ δουλειὰ ἄς γένη* Θυσ. 283· *βοὴ πολλὴ ἐγίνηκε, σύγχυσις καὶ ἀντάρα* Διακρούσ. 93^{22}· *ἐθαυμαζότουνα ... εἰς τὴν...ἀποτσιποσύνην τοῦ λαοῦ ἐτούτου...διὰ τὲς ἄπρεπες ἀντάρες ὁποὺ ἔκαμναν* Σουμμ., Ρεμπελ. 167· συνών. *ἀγανάκτησις -ση* 2 γ, *ἀναβουβαριασμός, ἀνακάτωμα(ν)* 1, *ἀνακατωσιά, ἀναλογή, ἀναμιγή, ἀναμίγι, ἀναρχία* 1· πβ. *ἀλαλάι*· **β**) βοή: *Τὸ ἔδαφος δὲν τρέμει πλιά, ἀντάρες δὲν γροικιῶνται* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1148]· *μαχαιριὲς στὰ μάτια του ... καὶ ἀντάρα στ' ἀφτιά του* 'Αχ. Σπαν. 41^{404}. **4**) Διασκέδαση, ξεφάντωμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *τοῦ πόθου τὲς ξεφάντωσες, τῆς νεότης τὲς τρομάρες ἔφαγεν ὁ ἀχρόνιστος δίχως χαρὲς κι' ἀντάρες* Περὶ γέρ. 132. **5**) Ἀποστασία (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *ὁ προφήτης ἐκεῖνος ... νὰ ἀποθάνη ὅτι ἐσύντυχεν ἀντάρα ἰπὶ τὸν Κύριο τὸν Θεό σας* Πεντ. Δευτ. XIII 6. **6**) (Μεταφ.) στενοχώρια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *καημοὺς καὶ πάθη, βάσανα καὶ ἀντάρες* Λεηλ. Παροικ. 252· *πικριές, ἀγκούσα καὶ τρομάρες καὶ τώρη πάλιν μὲ ἔβαλες 'ς τόσες βαρὲς ἀντάρες* Τριβ., Ρὲ 176· *ἐκλαίγασι πολλότατοι κ' εἴχασι πλήσι' ἀντάραν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 184^{24}· *Σ' εἶντα σκουντούφλα βρίσκεσαι, ἀνεμικὴ κι' ἀντάρα;* Θυσ. 68. Συνών. *ἀγανάκτησις -ση* 1δ, *ἀγανακτισμὸς* α, *ἀγκούσα* Β, *ἄγκωμα, ἀδημονία* 2α, *ἀνάγκαση* 4. Πβ. *ἀνάγκη* 2α.

ἀνταρεύομαι· *ἀνταρεύγομαι*, Διγ. (Καλ.) Esc. 947· μτχ. *ἀνταρεμένος*, Ἱερόθ. 'Αββ. (Legr.) 332.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀντάρα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀνταρεύω*).

Κάνω θόρυβο, προκαλῶ ἀναταραχὴ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2 καὶ Β2 καὶ λ. *ἀντάρα* 1): *καὶ ἐφωνίαζαν* (ἐνν. οἱ *καβαλάροι*) *καὶ ἀνταρεύγοντα καὶ ταραχὰς σηκώνουν* Διγ. Esc. 947. Ἡ μτχ. *ἀνταρεμένος* (προκ. γιὰ τὸν οὐρανὸ)=πολὺ συννεφιασμένος, Ἱερόθ. 'Αββ. 332.—Πβ. *ἀντάρα*.

ἀνταρσία ἡ, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 1977, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 206.

Ἀπὸ τὸ *ἀνταίρω* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 227 καὶ Georgac., Glotta 36, 1957, 113. Κατὰ 'Ανδρ., Λεξ. ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *ἄρσις* < *αἴρω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. μ.Χ. (L-S) καὶ στὸ Θεοφ., Χρον. (de Boor) 181^{25}, 245^{17}, 296^{2}, καθὼς καὶ σήμ. ὡς λόγ., ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλους τ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ἀνυποταξία, στάση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *οὐδὲ ψυχή μου ἤγειρε κατὰ σοῦ ἀνταρσίαν· οὐκ ἐγενόμην, βασιλεῦ, ἀντάρτης εἰς ἐσένα* Γεωργηλ., Βελ. 206.

ἄνταρσις ἡ, Δούκ. (Grecu) 217^{30-1}, 247^{28}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄνταρσις*.

Ἐξέγερση: *τὰ σφαλέντα καὶ παρὰ σοῦ πραχθέντα καὶ τὰς ἀντάρσεις καὶ ὧν ἐπεχειρίσω κατ' αὐτοῦ* αὐτ. 217^{31}· *Οἱ δὲ Λατίνοι φοβούμενοι μήπως οἱ Ρωμαῖοι στενοχωρηθέντες ποιήσωσιν ἄνταρσιν* αὐτ. 247^{28}.

ἀντάρτεμα τὸ, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXXI 27· *ἀδάρτεμα*, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XXVI 40· *ἀδάρτημα*, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. V 15.

Ἀπὸ τὸ *ἀνταρτεύω*.

Ἀπείθεια, ἀνυποταξία: *ἐγὼ ξέρω τὸ ἀντάρτεμά σου* αὐτ. Δευτ. XXXI 27.

ἀνταρτεύω, Πεντ. (Hess.) Γέν. XIV 4, Δευτ. I 26, 43, IX 23, XXXII 51· *ἀδαρτεύω*, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXIII 21, Λευιτ. V 15, XXVI 40.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀντάρτης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Πελοπόνν. (ΙΛ).

α) (Μὲ αἰτ. πράγμ.) δείχνω ἀνυπακοὴ (σὲ κάτι) (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἀνταρτέψετε τὸν ὁρισμὸ τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σας* αὐτ. Δευτ. I 26· **β**) ἐπαναστατῶ: *δώδεκα χρόνια ἐδούλεψαν... καὶ δέκα τρία χρόνια ἀντάρτεψαν* αὐτ. Γέν. XIV 4. Συνών. *ἀνταίρω* Β.

ἀντάρτης ὁ, Σπαν. (Λάμπρ.) V 96, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 1714, 1950, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 207, 441, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 255, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXI 18, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 118, (*ἀνταρτές*, πληθ.) Πεντ. (Hess.) Δευτ. IX 7, 24, XXXI 27, Σπαν. (Ζώρ.) V 263.

Ἀπὸ τὸ *ἀνταίρω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.· στὸν Ἡσύχ.: «*τύραννος ἀντιβαίνων βασιλεῖ*»· καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ πληθ. *ἀνταρτές*, ἀντικανονικὰ σχηματισμένος, εἶναι ὕποπτος· ἑπομένως ἀπίθ. ὁ ἑν. *ἀνταρτής*, μολονότι ἀλλιῶς δὲ θὰ ἦταν ἀδιανόητος, ἀφοῦ θὰ σχηματίζονταν κατὰ ἄλλα οὐσ. σὲ *-τής*.

1) Ἐπαναστάτης (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *συκοφαντεῖται δὲ αὐτὸς ὑπὸ τῶν μεγιστάνων ὡς δημηγέρτης καὶ δεινὸς ἀντάρτης βασιλέως* Γεωργηλ., Βελ. 441. **2**) Ἀνυπάκουος, ἀπειθὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὡς εἴ τις τολμηρὸς φανῇ ἀνταίρειν ὁρισμόν μου, εὐθὺς νὰ λάβη θάνατον ἔμπροσθεν ὀφθαλμῶν μου οὐ μόνον ὁ ἀντάρτης μου, ἀλλ' οἱ ὁμοφρονοῦντες* Ριμ. Βελ. 265· *ἀνὴρ ... ἀγνέφτης καὶ ἀντάρτης δὲν ἀκούει εἰς τὴ φωνὴ τοῦ πατρός του καὶ εἰς τὴ φωνὴ τῆς μάννας του* Πεντ. Δευτ. XXI 18.

ἀνταρτικός, ἐπίθ., Δούκ. (Grecu) 251^{26}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀντάρτης*

(Πληθ. οὐδ.) ἐπανάσταση: *ἠγέρθη τις τῶν υἱῶν τοῦ βεηβόδα Βλαχίας... ἐν στρατιωτικῷ σχήματι καὶ συνομιλῶν καθ' ἑκάστην σὺν νεωτέροις καὶ πρὸς τὰ μάχιμα καὶ ἀνταρτικὰ ἐπιδεξίοις* ὅ.π.

ἀνταστράπτω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 170^{13}.

Τὸ μτγν. *ἀνταστράπτω*.

Ἀστράφτω, λάμπω δίπλα σὲ κάτι ἄλλο: *Λίθοι ... μάλα τηλαυγεῖς πῦρ ἀπαστράπτοντες καὶ φῶς ἀπαυγάζοντες, ὑδάτων μεστοί. Εἴποις ἂν ἰδὼν μεμῖχθαι τὰ ἄμικτα, ὕδωρ καὶ πῦρ... Τὸ μὲν κυματοῦται τῷ ἐρυθήματι, τὸ δ' ἀνταστράπτει* ὅ.π. Πβ. *ἀνταυγάζω*.

ἀνταυγάζω, Φλώρ. (Κριαρ.) 973, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 404.

Τὸ μτγν. *ἀνταυγάζω*.

1) ('Αμτβ.) λάμπω: *Ὡς ἥλιος ἀντηύγαζεν μέσον εἰς τὸ παλάτιν, ὡς κρύσταλλος ἀντέφεγγεν τῆς κόρης τὸ τραχήλιν* Φλώρ. 973. Πβ. *ἀνταστράπτω*. **2**) (Μτβ.) συναγωνίζομαι κάποιον στὴ λάμψη: *τῶν σκουταρίων φωταυγαὶ καὶ τῶν ἁρμάτων πάντων τὸν ἥλιον ἀντηύγαζον κι' αὐτὴν τὴν 'Αφροδίτην* Γεωργηλ., Βελ. 404. Συνών. *ἀντιλάμπω* 2.

ἀνταυγῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 76, 119, 201, Φλώρ. (Κριαρ.) 8.

Τὸ ἀρχ. *ἀνταυγέω*.

1) ('Αμτβ.) λάμπω δίπλα σὲ κάτι ἄλλο: *ἔστιλβεν ἥλιος λαμπρὸν ὡς ὄβρυζον χρυσίον, ἀντηύγει δ' ὡς κασσίτηρος σφαῖρα τῆς 'Αφροδίτης* Μανασσ., Χρον. 119· *ἔλαμπον ῥόδων*

καλλοναί, κρίνων ἀντηύγει χρόα Μανασσ., Χρον. 201. **2)** (Μτβ.) συναγωνίζομαι στὴ λάμψη: *ὁ κύκλος τοῦ προσώπου της τὸν ἥλιον ἀντηύγει* Φλώρ. 8.

ἀντεγχαράττω ἤ **-σσω,** Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4338.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐγχαράττω* ἤ *-σσω.*

Ἐγχαράσσω, ἀπεικονίζω (κάτι) ἀντὶ ἄλλου: *ἐξέκοψεν ἐκ τῶν ναῶν τὰς ἱερὰς μορφώσεις, ἀντενεχάραξε δ' αὐτοῖς χρώμασιν καὶ ψηφῖσιν τὰ φίλα κυνηγέσια καὶ τὰς ἱππηλασίας* ὅ.π.

ἀντεισακούομαι, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 230.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *εἰσακούομαι.*

(Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) ἐπακούω, ἐκπληρώνω παράκληση ποὺ μοῦ ἀπευθύνεται: *οὕτω γὰρ ἄν πως καὶ Θεὸς ἀντεισακούσεταί σου* ὅ.π.

ἀντεισβάλλω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) ϛ' 43.

Τὸ μτγν. *ἀντεισβάλλω.*

Ἐμβάλλω κάτι κοντὰ σὲ κάτι ἄλλο· ἐπιφέρω κάτι ἀμέσως μετὰ ἀπὸ ἄλλο: *Ἔμελλες ἄρα καὶ μετὰ πλάνην τόσην, τύχη πονηρά, δυσμενής, ποινηλάτις, μετὰ φυλακὰς καὶ μετ' αἰχμαλωσίας* (παραλ. 4 στ.) *ἀντεισβαλεῖν μοι συμφορὰν βαρυτέραν* ὅ.π.

ἀντελαρία ἡ, βλ. *ἀρτιλερία.*

ἀντεληνομπροστέληνα τά, Θησ. (Βεν.) [Marshall, BZ 30, 1929/30, 135], Θησ. (Βεν.) ϛ' [17[4]]· *ἐντεληνοπροστέληνα,* Ἀχιλλ. (Haag) L 824, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1116· *ἐντελημπροστέληνα,* Διήγ. παιδ. (Wagn.) 519· *ἐντεληπροστέληνα,* Διήγ. παιδ. (Wagn.) 761.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀντελήνα* (ἤ *ἀντελήνη*) (λατ. *antellina, antelena, antilina*) καὶ *ὀπισθελήνα* (ἤ *ὀπισθελήνη*) (λατ. *postilena*· πβ. καὶ τὸ οὐσ. *κούρβα* ἡ, καὶ *ὀπισθοκούρβα* ἡ, καὶ *ὀπισθοκούρβια* τά, Μαυρικ., Στρατηγ., Mihăescu, Γλωσσ.). Τὸ β' συνθ., στὸ Μαυρίκ. ἐπίσης 52[1,19], μὲ παρετυμ. πρὸς τὸ ἐπίρρ. *ἐμπρὸς* (ἤ καὶ τὸ *ἐμπροστέλα*). Βλ. καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Α' 43, Τριαντ., Ἄπ. Α' 413, 420, 423, καθὼς καὶ 382, Hesseling, Ἀχιλλ., σ. 139, Hess. (Byz. 1, 1924, 312) καὶ Marshall (BZ 30, 1929/30, 135). Γιὰ τὴ λ. *μπροστελήνα* βλ. καὶ Pern., Et. linguist. Γ' 477-8, καὶ γιὰ τὴ λ. *ἀντελήνα* τὸν ἴδιο ὅ.π., σ. 354. Πβ. καὶ *ὀπιστομπροστελήνα* ἡ (Διήγ. παιδ., Wagn., 642), *διπλοεντέληνος* (Προδρ., Hess.-Pern., IV 4) καὶ *ἀλογοτριπλοντέληνος.*

Στηθιστῆρες, προστέρνια τοῦ ἀλόγου: *τὰ ἐντεληνοπροστέληνα καὶ ἡ κεφαλαρέα μάλαγμαν ὁλοπόρφυρον μετὰ λιθομαργάρων* Ἀχιλλ. N 1116.

ἀντένα ἡ, Ἀχέλ. (Pern.) 614, 1672, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 178, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 255[6], 324[23], 398[5], 444[14]· *ἀτένα,* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 444[20].

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *antenna* (βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 65 καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Α' 71). Τ. *ἀντίνα* ἀπαντᾶ σὲ κυπρ. χφ. τοῦ 16. αἰ. (βλ. Παντ., Ἀθ. 34, 1922, 156). Βλ. καὶ Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι, λ. *ἀντένα.*

Κεραία τοῦ ἱστοῦ πλοίου· τὸ ἐπίκριον: *ἀντένες, τράβες καὶ πολλὰ ξύλ' ἄλλα νὰ κολλήσουν* Ἀχέλ. 1672· *κάτεργ', ἀντένες καρφωτὲς ἀπ' ἄνωθεν ὡς κάτω* Ἀχέλ. 614.—Βλ. καὶ *ἀντενάλιν.*

ἀντενάλε τό, βλ. *ἀντενάλιν.*

ἀντενάλιν τό, Καραβ. (Del.) 494[15], 495[30], 498[18], 504[3]· *ἀντενάλε,* Καραβ. (Del..) 495[19].

Τὸ ἰταλ. *antennale.*

Κεραία τοῦ ἱστοῦ πλοίου: *ἀβαντζάρουσιν πόντους τόσους ὅσο ἔναι τὸ ἄρμενον εἰς τ' ἀντενάλε* αὐτ. 495[19].—Βλ. καὶ *ἀντένα.*

ἀντενώπιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3725, 4075.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἐνώπιος.*

(Προκ. γιὰ μάχη) ποὺ γίνεται κατὰ μέτωπο: *συμπλακεὶς ἀντενωπίοις μάχαις* αὐτ. 3725.

ἀντεξανίσταμαι, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 436.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐξανίσταμαι.* Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἡλιόδ. (L-S).

Σηκώνομαι ἐναντίον κάποιου: *ὁ φθόνος, τὸ κακὸ θηριόν, πάλιν ἀντεσηκώθην, ἀντεξανέστη τοιγαροῦν κατὰ Βελισαρίου* ὅ.π.—Συνών. *ἀντεπεγείρομαι.* Πβ. *ἀνταίρω* Αα.

ἀντεπαυγάζω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5959.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ μτγν. *ἐπαυγάζω.*

Ἐκλάμπω ἀντὶ ἄλλου: *ἀλλ' αἴφνης ἀντεπηύγασεν ἀπὸ χειμῶνος ἔαρ* ὅ.π.

ἀντεπεγείρομαι, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3743.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐπεγείρομαι.*

Σηκώνομαι ἐναντίον κάποιου: *ἄλλος τραχὺς βαρύβρομος, μυριοκύμων κλύδων ἀντεπηγέρθη φοβερὸν βρυχόμενος ὡς λέων* ὅ.π.—Πβ. *ἀνταίρω* Αα.

ἀντεπέρχομαι, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α' 277, 355.

Τὸ μτγν. *ἀντεπέρχομαι.*

Ἔρχομαι, φτάνω σὰ σὲ ἀντίθεση μὲ ἄλλο γεγονός: *Ἐπεὶ δὲ καὶ νὺξ ἀντεπῆλθεν, ὡς βλέπεις* αὐτ. Α' 277· *τοῖς αἰχμαλώτοις ἀντεπῆλθεν ἡμέρα* αὐτ. Α' 355.

ἀντεπιρρέω, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) ϛ' 58.

Τὸ ἀρχ. *ἀντεπιρρέω.*

Ρέω πρὸς τὰ πίσω: *τὸ δάκρυ δ' ἐκτρεπόμενον ὁδοῦ τῆς εἰς τὰς κόρας* (παραλ. 1 στ.) *ἀντεπιρρεῖ πρὸς τὴν ψυχὴν ὥσπερ ἐν παλιρροίᾳ* ὅ.π.—Βλ. καὶ *μετοχετεύω.*

ἀντεπιρροθῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4016.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐπιρροθῶ.*

Ἀντηχῶ: *καὶ λόφοι μὲν ἀντίδουπα τοῖς θρηνηταῖς ἀντήχουν, ἀκταὶ δὲ κυματόκλυστοι δεινὸν ἀντεπερρόθουν* ὅ.π.—Συνών. *ἀναβρυχῶμαι, ἀντιδονῶ* 1.

ἀντεπιστένω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α' 51.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐπιστένω.*

Θρηνῶ μαζὶ μὲ ἄλλους: *ἀναδραμόντες τοῖς ἀπεξενωμένοις συμπατριώταις ἀντεπέστενον μέγα* ὅ.π. —Πβ. *ἀναγκάζω* 9, *ἀνακαλῶ* Β.

ἀντεπιφορτίζομαι, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι δ' 21.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐπιφορτίζομαι.*

(Προκ. γιὰ λύπη) ἐπιφορτίζομαι καὶ ἐγώ: *τὰς θλίψεις τὰς τοῦ σύνεγγυς ἀντεπιφορτισθήτω* ὅ.π.

ἀντέρα ἡ, Φορτουν. (Ξανθ.) Β′ 289.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. *ἄντερο*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μεγάλο ἔντερο: *δὲν εὑρίσκεται ἡ κοιλιὰ γεμάτη ἀντέρες* Φορτουν. Β′ 289.

ἀντερίζω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Δ′ 240.

Τὸ μτγν. *ἀντερίζω*.

Συναγωνίζομαι (κάτι), θεωροῦμαι ἰσοδύναμος, ὅμοιος μὲ κάτι: *ἐκεῖ κατεῖδον ἡμιγύμνους ὠλένας, αἷς οὐδὲ χιὼν ἀντερίσειν ἰσχύσοι* ὅ.π.—Πβ. *ἀνταυγάζω* 2, *ἀνταυγῶ* 2, *ἀντιλάμπω* 2.

ἄντερο τό, βλ. *ἔντερο*.

ἀντεροσπασμὸς ὁ, βλ. *ἐντεροσπασμός*.

ἀντεροσύκωτα τά, βλ. *ἐντεροσύκωτα*.

ἀντευσπλαγχνία ἡ, Λεξ. (Miller) III 13.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *εὐσπλαγχνία*.

Εὐσπλαχνία (ὡς ἀνταπόδοση): *Πρὸς τὴν παναμέτρητον ἀντευσπλαγχνίαν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνθρωποφιλία*.

ἀντεφαπλῶ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ζ′ 293.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐφαπλῶ*.

Ἁπλώνω, ἐκτείνω: *προκειμένη τὰς χεῖρας αὐτῆς ἀντεφήπλου τοῖς νέοις* ὅ.π.

ἀντεφοπλίζω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2206, 3651.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἐφοπλίζω*.

Ἐξοπλίζω καὶ ἐγώ: *καὶ πλοῦς ἐγίνετο ταχὺς ἐπὶ τὴν Βυζαντίδα. Μανθάνει ταῦτα καὶ Φωκᾶς, στρατὸν ἀντεφοπλίζει* αὐτ. 3651.

ἀντέχω, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 681.

Τὸ ἀρχ. *ἀντέχω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὑπομένω, ἐξακολουθῶ νὰ ἀντιστέκωμαι, νὰ ὑφίσταμαι κάτι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀνδρομαθὰ ἔκλαυσεν τόσα, ἡ γυνὴ τοῦ Ἕκτόρου, ὅτι ἔχασεν τὴν λαλίαν, οὐκ ἠμπόρει νὰ ἀντέχῃ, οὐδὲ πνοὴ οὐκ ἐξήρχετο ἐξ αὐτὴν τὸ παράπαν* ὅ.π.

ἄντζα ἡ· *ἄτζα,* Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 45^{543}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀντζὶ*‹*ἀντίον* (Ἄμ., ΛΑ 6, 1923, 112) ἢ ἀπὸ τὸ λατ. *anta* (Κουκ., Ἀφ. Χατζιδ. 33 καὶ Ἀθ. 35, 1923, 198 κέ.). (Κατὰ Thumb, German. Elem. im Neugriech. στὸ German. Abhandl. 232, ἀπὸ τὸ δημῶδες λατ. *ancia*). Πβ. ὅμως καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 36, 1924, 184. Τὴν ἄλλη σχετικὴ βιβλιογρ. βλ. ΙΛ στὴ λ., ἐτυμ. Ἡ λ. στὸν τ. *ἄντσα,* ποὺ καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ) καὶ σὲ παροιμ. (Πολ. Ν., Παροιμ. Γ′ 279), ἤδη στὸν Ψελλὸ (βλ. Ψελλοῦ, Ἑρμην. μερῶν σώμ., Σάθ. νγ′ καὶ Σανγιν., Ὀνομ. μελῶν, Σάθ. 51)· στὸν τ. *ἄνζα* στὸν Εὐστ., Παρεκβ. (βλ. Κουκ., Εὐστ., Λαογρ. Β′ 255). Ἡ λ. ἤδη στὸν Ψευδο-Γαληνὸ καὶ τὸν Ἡρωδιανὸ (βλ. Κουκ., Ἀφ. Χατζιδ. 34). Σχετικὰ μὲ τὴ λ. βλ. καὶ Pern., Et. inguist. 354.

Ταρσός: *ἐπίασεν* (ἐνν. ὁ γιατρὸς) *τὸν σφυγμὸν αὐτοῦ ἀπὸ τὴν ἄτζαν* Ἀκ. Σπαν. 45^{543}.

ἄντζαλα τά, Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 36^{253}.

Πλάσμα ἀπὸ φιλοπαιγμοσύνη.

Πράγματα ἀσήμαντα: *μάζωξε ἄντζαλα, μάνταλα, σάνταλα, κλάνταλα,... καὶ θέσ᾿ τα εἰς τὰ γένια σου, σπανέ, καὶ θέλεις ποιήσει ὡραίαν ... γενειάδαν* ὅ.π.

ἀντζάτος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 34^{188}· *ἀτζάτος,* Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 34^{200}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄντζα* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀντζᾶτος*).

Ποὺ ἔχει κνῆμες δυνατές: *ὁ κακὸς σπανός, ... ὁ ἀντζάτος* αὐτ. 34^{188}.

ἀντζί(ν) τό· *ἀτζί,* Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 489, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ′ 318, Φορτουν. (Ξανθ.) Α′ 316, Β′ 22, 92.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀντὶ* (Ἄμ., ΛΑ 6, 1923, 111-2) ἢ ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀντικνήμιον* (Χατζιδ., Ἀθ. 36, 1924, 185-6) ἢ ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἄντζα* (Kalits., Erkl. Eust. 7 καὶ Κουκ., Ἀφ. Χατζιδ. 36 καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β′ 255). Ἡ λ. *ἀντζίον* ἤδη στὸ Ζωναρᾶ, Λεξ., λ. *κωλῆν* καὶ σὲ Σχολ. Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 784 (βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β′ 255). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀντζί*). Πβ. *ἄντζα,* ἐτυμ.

1) Πόδι (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀντζὶ* 4): *Πάγω λοιπό, μὰ τρέμουσι τ᾿ ἀτζά μου ἀποὺ τὴν πεῖνα* Φορτουν. Α′ 316. Φρ. *δὲν εἶναι γιὰ τ᾿ ἀτζί (μου)*=ξεπερνᾶ τὶς δυνάμεις (μου): *Ἔτσια δουλειά, βαρειόμοιρε, δὲν εἶναι γιὰ τ᾿ ἀτζί σου* Πανώρ. Γ′ 318. **2**) Γλουτὸς (Πβ. ΙΛ, στὴ λ. 3): *ἡ Βαρελοπούλα τρέχοντα τ᾿ ἀτζιά της* (ἔκδ. *τὰ τζιά της*· διορθώσ.) *ἐκτυποῦσα* Σαχλ. Β′ PM 489.

ἀντηλάρισμα τό, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 570.

Ἀπὸ τὸ *ἀντηλιαρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στοὺς τ. *ἀντηλάρισμα* καὶ *ἀντηλιάρισμα* (ΙΛ, λ. *ἀντηλιάρισμα*).

Ἀνταύγεια, ἀντανάκλαση φωτός: *δίχως φωτιὰ ἦτον ἐκεῖ φοβῶντας μὴν περάσῃ κανεὶς καὶ δῇ ἀντηλάρισμα καὶ τὸ κακὸ λογιάσῃ* ὅ.π.

ἀντήρητα, ἐπίρρ., βλ. *ἀνεντήρητα*.

ἀντί, πρόθ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 128, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 225, Βέλθ. (Κριαρ.) 247, 1160, Φλώρ. (Κριαρ.) 279, Λίβ. (Μαυρ.) P 1633, Λίβ. (Lamb.) Sc. 617, 775, 2915, 2923, Esc. 1727, Λίβ. (Wagn.) N 584, 753, Ἀχιλλ. (Haag) L 19, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 144· *ἀντίς,* Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 8^{226}, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 225α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. (Σάθ.) 82^{22}, 171^{27}, 423^{14}, Φλώρ. (Κριαρ.) 741, Ἀπολλών. (Janss.) 705, Λίβ. (Μαυρ.) P 461, 1218, 1611, Λίβ. (Lamb.) Sc. 756^{2634}, Esc. 716, 1832, 1848, 3801, N 591, 1636, 1649, 1666, 1698, 3518, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 216, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) K 209, Ἰμπ. (Legr.) 565, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 152, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 107, Χρον. σουλτ. (Ζώρ) 140^{11}, Ἀλφ. (Κακ.) 14^{80}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε′ 19, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ′ 398, Δ′ 246, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. α′ 9, Δ′ 421, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 2, 145, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2507, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 331^{20}, 399^{11}, Θυσ. (Μεγ.²) 980, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 209, Μαρκάδ. (Legr.) 558, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 240^{9}, 425^{11}, 431^{11}, 550^{23}· *ἄντις,* Προδρ. (Hess.-Pern.) III 225 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 2, 10, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε′ [116,500]· *σαντίς,* Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XIII 16, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 118^{35}· *σάντες,* Μαχ. (Dawk.) 446^{2}·

ἀντιτά, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXII 16, XXVI 5, XXX 2, 15, XLIV 4, Ἀρ. VIII 16, XXV 13, Δευτ. I 36, II 21, 22, IV 37, VII 12, XXI 14, XXII 29, XXVIII 47, 62· *ἄντιτα,* Πεντ. (Hess.) Γέν. IV 25, Λευιτ. VI 15, XXVI 43.

Ἡ ἀρχ. πρόθ. *ἀντί.* Οἱ τ. *ἀντί(ς), ἄντις* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντί*). Τὸ -ς τοῦ *ἀντὶς* κατὰ τὸ *χωρὶς* (Γεωργακ., B-NJ 14, 1938, 151). Οἱ τ. *σαντίς, σάντες* πιθ. ἀπὸ τὸ *ὡς ἀντὶς* (πβ. *ὡσὰν-σὰν*). Γιὰ τὸ *-ες* τοῦ *σάντες* πβ. τὸ *πάντες* (Μαχ., Dawk., 36^{9}· βλ. καὶ Dawk., Makh. B′ 265-6). Βλ. καὶ Dölger, BZ 33, 1933, 107. Ὁ τ. *ἀντὶς* καὶ στὸν Μαυρίκ., Στρατηγ. (Mihăescu) 132^{8}, 254^{15}, κλπ. Ὁ τ. *ἀντιτὰ* κατὰ τὸ *μετὰ* (Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 29 καὶ ΕΕΠ 8, 1912, 27 κέ.).—Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ., τυπολ.

1) Ἀντὶ (γιὰ νὰ δηλωθῇ ἀντικατάσταση, ἀνταλλαγή, ἀνταπόδοση) (Ἡ χρήση ἀρχ., L-S στὴ λ. A III 1, 3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A1): *ἀντὶς τοῦ Παραδείσου κόλαση πλήσια ὀγιὰ σὲ θέλει ἔχει τὸ κορμί σου* Κατζ. Ε′ 19· *ἐφυλακίσες με σάντες τῆς χάριτας ἀπού ᾽θελες νὰ μοῦ ποίσης* Μαχ. 446^{2}· *κἀκεῖνος ζητᾶ δύο ἀντὶς τοῦ ἑνοῦ* Ἀσσίζ. 423^{14}· *ἀντὶς γιὰ κάργες βάνουσι τὰ ᾽ρνίθια καὶ κρεμνοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 423^{11}· *ἀντὶς γιὰ δάκρυα αἵματα ἐτύχαινε νὰ τρέχου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 550^{23}· *ἀντὶς χαρὰ π᾽ἀνίμενα πολλὴν ἐπῆρα πρίκα* Πανώρ. Δ′ 246· *ἀντὶς ἐκεῖνα ὅλα τὰ καλὰ αὐτὴ ἦτον ἡ ἀνταμοιβή σου* Διγ. Ἄνδρ. 331^{20}· *καὶ σαντὶς νὰ μ᾽ ἀγιτιάση* (ἐνν. τὸ *λαμπρὸν*) *τὸ κριτήριον μου πιντώννει* Κυπρ. ἐρωτ. 118^{35}· *σαντὶς* (ἔκδ. *σὰν τίς*· διορθώσ.) *νὰ κλαίγη ἐγέλα* Χούμνου, Π.Δ. XIII 16· (ἐνίοτε μὲ προηγούμ. τὸ ὡς): *πέμπω σε, κράτει, φόρει το* (δηλ. τὸ δαχτυλίδι) *καὶ θώρει το ὡς ἀντίς μου* Λίβ. N 1649· *εἰς τὴν πατρίδα τὴν ἐμὴν ἀφήνω σε ὡς ἀντίς μου* Λίβ. Esc. 716· *ἀντὶς τὴν πληρωμὴ τοῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι του* Χρον. σουλτ. 140^{11}· *καὶ ἀντὶς καλὴν ἀνταμοιβὴν φιλιὰ νὰ τοῦ πληρώση* Βεντράμ., Γυν. 107· *γιατὶ ἀντιμέψετε κακὸ ἀντιτὰ καλό;* Πεντ. Γέν. XLIV 4· *νὰ εἶναι ἀντιτὰ νὰ ἀκούσετε αὐτὰ καὶ νὰ φυλάξη ὁ Κύριος ὁ Θεός σου ἐσὲν τὴ διαθήκη καὶ τὴν ἐλεημοσύνη ὅς ἔμοσεν τῶν γονεῶν σου* Πεντ. Δευτ. VII 12. Φρ. *κάθομαι ἀντιτὰ* (κάποιου)=ἀντικαθιστῶ κάποιον, μπαίνω στὴ θέση ἄλλου: *ἐκλερονόμησάν τους καὶ ἔκατσαν ἀντιτά τους* Πεντ. Δευτ. II 21. **2**) (Ἐνίοτε μὲ προσωπ. ἢ ἄλλη ἀντων.) ἐξαιτίας (κάποιου) (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. A III 4): *ἔχουν τοὺς πόνους μου ἀκομὴ καὶ ἀντίς μου ἀναστενάζουν* Λίβ. Sc. 2634· *καὶ τί βραδύνεις τὸν καιρὸν καὶ ἀντὶ σου ἀγανακτοῦμεν;* Λίβ. N 753. **3**) (Ἐνίοτε μὲ προσωπ. ἀντων.) γιὰ χάρη (μου), γιὰ λογαριασμό (μου) (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S, στὴ λ. A III 4): *κλάψετ᾽ ἐσεῖς, κοράσια μου, τώρα ἀντὶς γιὰ κείνη* Ἐρωφ. Δ′ 421· *σήμερον παραδίδω σε ζωὴν καὶ θάνατόν μου, ἀντὶς τὴν ἀφεντία σου νὰ ζήσω, ν᾽ ἀποθάνω* Ἀργυρ., Βαρν. K 209. **4**) (Μὲ τὸ *ὅς*) γιὰ τὸ λόγο ὅτι..., ἐπειδή. (Γιὰ τὴ μετάσταση τῆς πρόθ. σὲ σύνδ. πβ. ΙΛ στὴ λ. A2): *ἀντιτὰ ὅς ἔκουσεν ὁ Ἀβραὰμ εἰς τὴ φωνή μου καὶ ἐφύλαξεν τὴ φύλαξή μου, τὶς παραγγειλές μου, τοὺς τόπους μου καὶ τὶς ὁρμηνές μου* Πεντ. Γέν. XXVI 5· *νὰ δώση ὁ ἀνὴρ ὁποὺ πλαγιάζει μετ᾽ ἐκείνην τοῦ πατρὸς τῆς παιδοπούλας πενήντα ἄσπρα καὶ αὐτουνοῦ νὰ εἶναι γιὰ γεναίκα ἀντιτὰ ὅς τὴν ἐκακούχησεν* Πεντ. Δευτ. XXII 29· *ἀντιτὰ ὅς ἔκαμες τὸ πράμα ἐτοῦτο καὶ δὲν ἐμπόδισες τὸν γιό σου τὸν μοναχικό σου ὅτι εὐλογημὸ νὰ σ᾽ εὐλογήσω* Πεντ. Γέν. XXII 16. Συνών. *ἀνίσως* 3. **5**) Ἐνῶ (μὲ κάποια ἀντίθεση): *νὰ ἀπομείνετε εἰς ἀνθρώπους ὀλίγους ἀντιτὰ ὡς ἤσαστον σὰν τὰ ἄστρη τοῦ ὀρανοῦ* Πεντ. Δευτ. XXVIII 62. Συνών. *ἀνίσως* 2.

ἀντιασχολοῦμαι· *ἀντισχολοῦμαι,* Λίβ. (Μαυρ.) P 1622, Λίβ. (Lamb.) Sc. 767, 784, Λίβ. (Wagn.) N 1660, 1675· *ἀντισκολοῦμαι,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 1857, 1874.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *ἀσχολοῦμαι.*

Ἀσχολοῦμαι ἀμοιβαῖα· ἀνταποκρίνομαι στὴν ἀγάπη (κάποιου): *λέγω σε δεσποτεία μου καὶ φῶς μου σὲ κηρύττω καὶ πάλι* (ἔκδ. *πάλιν*· διορθώσ.) *ἀντισχολοῦμαι σε, καρδιά* (ἔκδ. *καρδίαν*· διορθώσ.) *μου, δακτυλίδιν* Λίβ. Sc. 784· *ἐδάρτε ἀντισκολήθησε καὶ παρηγόρησέ τον, γράφε τον καὶ πιττάκι σου* Λίβ. Esc. 1857.

ἀντιβαδιάζω, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ′ 511.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *βάδιον* (λατ. *vadium*). Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀντενεργῶ, ἐναντιώνομαι· κάνω κάποιον ν᾽ ἀλλάξη γνώμη, μεταπείθω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3α): *Μαγάρι νὰ μὴν ἤρθασι γιὰ νὰ μ᾽ ἀντιβαδιάσου, μὰ τίβετας δὲν κάνουν* ὅ.π.—Πβ. *ἀνατριχώνω, ἀντιδικῶ α.*

ἀντιβαδιαστὴς ὁ, Ch. pop. (Pern.) 830· *ἀντιβαδιστής,* Ch. pop. (Pern.) 829.

Ἀπὸ τὸ *ἀντιβαδιάζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἀντιβαδιστὴς* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *βαδίζω.*

Αὐτὸς ποὺ ἐναντιώνεται σὲ κάτι: *Ποτέ μου εἰς ἀλλουνοῦ φιλιὰ ἀντιβαδιστὴς δὲν ἤμουν καὶ στὴν δική μου τὴν φιλιὰ βρίσκω ἀντιβαδιαστάδες* ὅ.π.

ἀντιβαδιστὴς ὁ, βλ. *ἀντιβαδιαστής.*

ἀντίβλεψις ἡ, Ἑρμον. (Legr.) X 320.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίβλεψις.* Ἡ λ. στὸν Ξενοφ.

Ἐνατένιση, ἀντίκρυσμα: *ἡ ἀντίβλεψις ἐρώντων ἀναφλέγει τὴν καρδίαν* ὅ.π.

ἀντιβολῶ, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 1032, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 248, Ἀπολλών. (Janss.) 729, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 436, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 1401.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιβολέω.*

Παρακαλῶ, ἱκετεύω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀντιβολέω* 5): *ἀξιῶ καὶ ἀντιβολῶ τῆς σῆς δόξης τὸ κράτος ἀγαπᾶν τὸ ὑπήκοον, ἐλεεῖν πενομένους* Διγ. Gr. IV 1032· *Καὶ εἴ τις ἐναντιωθῇ, τ᾽ ἀντιβολῶ καὶ γράφω, δέομαι ὡς ἁμαρτωλὸς οὐ μὴ βληθῆν᾽ ἐν τάφῳ* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1401.

ἀντιβούλλα ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 270^{28}, 479^{8}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *βούλλα.*

Πλαστὴ σφραγίδα: *Περὶ τοῦ ἐνταλιαστῆ ὁποὺ χαράσσει ἀντιβούλλας τῶν ρηγατικῶν διὰ πράγμαν τὸ τοῦ ἔδωκαν* αὐτ. 270^{28}· *Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἀνταλιαστὴς γίνεται ἐτεσαῦτον ἀπότορμος ὁποὺ νὰ ποιήση ἀντιβούλλας* αὐτ. 479^{8}.

ἀντίγραμμα(ν) τό, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 2420, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 600, Ἀπολλών. (Janss.) 311, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1679, Ἀχιλλ. (Hess.) N 882, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) O 210, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 127, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) K 121, Λίβ. (Wagn.) N 1739.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *γράμμα(ν).*

1) Γραπτὴ ἀπάντηση (Ἡ σημασ. καὶ παλαιότ. μεσν.· βλ. λ.χ. Loenertz, ΕΕΒΣ 33, 1964, 104: *Ἰάγγος γὰρ δεξάμενος λόγους τοῦ Ἀμουράτη ἀντίγραμμαν ἀπέστειλεν εἰς τοὺς Ἰσμαηλίτας* Ἀργυρ., Βάρν. K 121. Συνών. *ἀντιπίττακον.* **2**) Ἀντίγραφο, γραπτὸ πανομοιότυπο (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *τὸ ἀντίγραμμα τῆς συμφωνίας ἐκείνης* (παραλ. 2 στ.) *νὰ τὰ βασταίνη μετ᾽ αὐτὸν ἐκεῖσε εἰς τὴν Φραγκίαν* Χρον. Μορ. H 2420.

ἀντιγραφὴ ἡ, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 528^{11}, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 987, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1496, Διγ. (Καλ.) A 2362, Λίβ. (Μαυρ.) P 1490, 1685, Λίβ. (Lamb.) Sc. 481, Esc. 1440, Λίβ. (Wagn.) N 1443.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντιγραφή*.

1) Γραπτὴ ἀπάντηση (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἀθήναιο, Δημητράκ. στὴ λ. 1): *νὰ δέχεται γραφὰς καὶ ἀντιγραφὰς νὰ πέμπῃ* Λίβ. Esc. 1440. Συνών. *ἀντιπίττακον*. **2**) Διαταγή· ἐξουσία: *Ὅσα ὁ ἀνὴρ δωρεῖται τοῖς γονεῦσιν τῆς μελλούσης ὁρμασθῆναι μετ' αὐτοῦ ὡς διὰ νὰ γενῇ ὁ γάμος καὶ ἐὰν οὐδὲν φθαστοῦν νὰ γενοῦν οἱ γάμοι, οὐδὲ ἀπὸ θείας ἀντιγραφῆς, τουτέστιν ἐξουσίας, ἀναιρεῖται, ἀλλὰ στρέφεται ὅθεν ἐδόθη* Ἑλλην. νόμ. 528^{11}.

ἀντίγραφον τό, Λίβ. (Lamb.) Sc. 320, Esc. 1784, Λίβ. (Wagn.) N 1288.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίγραφον*. Ἡ λ. καὶ ὡς παλαιογρ. ὅρος καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ, λ. *ἀντίγραφο*).

Γραπτὴ ἀπάντηση: *δέχεται γραφὴν καὶ ἀντίγραφον νὰ πέμπῃ* αὐτ. Sc. 320.—Συνών. *ἀντιπίττακον*.

ἀντιγράφω, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 514^{20}, Διγ. (Καλ.) Esc. 537, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2542, 2807, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 130, Λίβ. (Lamb.) Sc. 707, Esc. 2022, Λίβ. (Wagn.) N 1604, 1763, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 125, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) K 118, Δούκ. (Grecu) 157^{25}, 211^{9}, 329^{26}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 2^{15}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 363^{26}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 145.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιγράφω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀπαντῶ σὲ γράμμα μὲ γράμμα (Βλ. L-S στὴ λ. I): *Τὰ γράμματα δ' Ἀλέξανδρος ἰδὼν τῶν Ἀθηναίων* (παραλ. 3 στ.) *ἀντέγραψεν ἐπιστολὴν τοῖς Ἀθηναίοις ταύτην* Βίος Ἀλ. 2807· *τοὺς λόγους αὐτοῦ ἀσπασίως ἐδέξατο καὶ ἀντέγραψεν* Δούκ. 211^{9}· *καὶ πάλιν ἀντιγράφει με πρὸς τὴν γραφὴν ἐκείνην* Λίβ. Sc. 707· *Τί 'τον, κυρά μου, ἡ 'πόθεσις καὶ τίς ὁ λογισμός σου, ὅτι οὐδὲν μοῦ ἀντίγραψες κ' ἐλύπησές με τόσα;* Ἐρωτοπ. 130. **2**) (Προκ. γιὰ ἔγγραφο ἢ ἄλλο γραπτὸ κείμενο) περιλαμβάνω: *Περὶ διαθήκης μυστηριακῆς ὁποὺ γράφουνται μέσα μάρτυρες καὶ οὐδὲν τὴν βλέπουν μέσα τί λέγει καὶ ἀντιγράφει* Βακτ. ἀρχιερ. 145.

ἀντιδάκτυλος ὁ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 556^{22}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντιδάκτυλος*.

Τὸ παχύτερο δάκτυλο, ποὺ βρίσκεται ἀντίθετα πρὸς τὰ ἄλλα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *ὄνυχα ... λαβὼν τοῦ αὐτοῦ δακτύλου οἷός ἐστιν ὁ παθὼν κἂν τε ὁ μέσος κἂν τε ὁ ἀντιδάκτυλος* ὅ.π.

ἀντίδερον τό, βλ. *ἀντίδωρον*.

ἀντίδικα, ἐπίρρ., Ὕμν. Παναγ. (Κακ.) 6, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 29, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 27, 182, Ε' 228, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Γ' 183, Ἰντ. γ' 69, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 4, 219· III 4, 59· 6, 194· IV 5, 56· 5, 62· 5, 84, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 800, Στάθ. (Σάθ.) Ἰντ. β' 115, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ' 11, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [164, 228], Δ' [326] Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [308, 1024], Ε' [903, 1619], Ζήν. (Σάθ.) Β' 264, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 227^{23}, 245^{14}, 497^{25}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀντίδικος*.

Α' Πρόθ. **1**) Μὲ ἐχθρικὴ διάθεση: *ἀντίδικά μας τ' ἅρματα νὰ πιάσου δὲ φοβοῦνται* Ζήν. Β' 264· *ἀντίδικα εἰς τὸν ἐχθρὸν φόνον πολὺν νὰ δώσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 245^{14}· *καὶ κρίμα σὺ κιανένα τῶν οὐρανῶν ἀντίδικα ποτέ σου νὰ μηδὲν* (ἔκδ. *μὴν δέν*· διορθώσ.) *εἶχες κάμει* Πιστ. βοσκ. IV 5, 62. **2**) Κατὰ παράβαση: *Μολονετοῦτο ἀντίδικα τσῆ φύσης μετὰ μένα δὲν ξεύρω μ' εἶντα θάμασμα στέκουν κατοικημένα* (ἐνν. ἡ χαρὰ καὶ ἡ πρίκα) Κατζ. Γ' 29. **Β'** (Ἐπίρρ.) ἄδικα, ἀδικαιολόγητα: *ἀντίδικα κατέχω πὼς τὴν ζωήν μου χάνω* Πιστ. βοσκ. IV 5,56. Πβ. *ἄκριτα, ἀναιτίως, ἀνάξια, ἀνόμως*.

ἀντιδικία ἡ, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 583^{10}, Διάτ. κυπρ. (Σάθ.) 512^{2}, Ὡροσκ. (Λάμπρ.) 39^{23}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντιδικία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.· ὡς ἰδιωμ. στὴν Κρήτη (*ἀντιδικιά*, ΙΛ, λ. *ἀντιδικιά*).

α) Φιλονεικία, ἔριδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πρός τινας ἕξουσιν ἔχθρας καὶ ἀντιδικίας, ἀλλὰ νικήσουσιν αὐτοὺς* Ὡροσκ. 39^{23}· συνών. *ἄγρητα, ἀλληλομαχία, ἀμφίβολον*· πβ. *ἀγκάρα*· **β**) ἀντίθεση (σὲ κάτι)· παράβαση: *ἡ ἀτεκνία διδοῖ χώραν τῆς ὁρμασίας καὶ οὐδὲν ποιεῖ ἀντιδικίαν τῆς φύσεως* Ἑλλην. νόμ. 583^{10}· πβ. *ἁμαρτεμός, ἁμάρτημα(ν)* 1, *ἁμαρτία* 1α· **γ**) ἀντίρρηση: *Ἰσάζομεν καὶ ὁρίζομεν ὅτι τὸν αὐτὸν Γερμανὸν τὸν Γραῖκον ἀρχιεπίσκοπον ἕως οὗ ζῇ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἡμετέρου ἰσασμοῦ μὴ ὄντος ἀντιδικίας τοῦ Λατίνου ἀρχιερέως* Διάτ. κυπρ. 512^{2}.

ἀντίδικος, οὐσ. καὶ ἐπίθ., Διδ. Σολ. (Legr.) P 61, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1053, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 89^{24}, 214^{16}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 517^{5}, 518^{11}, 519^{29}, 521^{5}, 545^{9}, 548^{7}, 571^{18}, 576^{1}, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 2581, 2703, 3584, 6500, 6519, 7122, 7132, 9052, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3754, 6519, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2353, Λίβ. (Wagn.) N 2082, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1185, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 548, Θησ. (Βεν.) Β' [67^{2}], Ε' [32^{7}, 98^{1}], Ϛ' [10^{7}], Η' [10^{6}, 130^{2}], Θ' [34^{4}, 50^{3}], Θησ. (Schmitt) 335 III 75, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 255, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 390, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 35, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 592, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 298, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 912, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 18^{14}, 35^{18}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 177^{19}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 393, Ροδολ. (Μανούσ.) Α' [520], Γ' [462, 554], Δ' [149], Ἀλφ. (Κακ.) 21^{11}, Ὕμν. Παναγ. (Κακ.) 6, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 100, Γύπ. (Κριαρ.) Α' 238, 270, Β' 489, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. α' 7, Β' 70, Γ' 9, 183, Ε' 485, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 379· 3, 62· VI 3, 25· 3, 194, Σταυριν. (Legr.) 685, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1300, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 122, 1018, 1685, Δ' 576, Ε' 596, Εὐγέν. (Vitti) 1177, Στάθ. (Σάθ.) Ἰντ. β' 28, 103, Γ' 239, 461, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ' 11, Δ' 177, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Πρόλ. [58], Δ' [305] Λίμπον. (Legr.) 241, Φορτουν. (Ξανθ.) Β' 242, Ἰντ. δ' 86, 92, Ζήν. (Σάθ.) Α' 15, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 516, Διγ. (Lambr.) O 1849, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 459^{9}, 487^{10}, 490^{19}, 534^{20}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντίδικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Οὐσ.) ἀντίπαλος, ἐχθρός: *τὸ ξέτρεχε γιὰ γιατρικὸ ἦτον ἀντίδικός του* Ἐρωτόκρ. Α' 122· *Τὸν τόπον σου φυλάξωμεν ἀπὸ τοὺς ἀντιδίκους* Χρον. Μορ. H 3584· συνών. *ἀντίμαχος* Β, *ἀντίος, ἀντίπαλος* 1· **β**) (δικαν.) ἀντίδικος (ὅπως καὶ σήμ.): *ἐκεῖνος ὁ ἀντίδικος ὁποὺ ἐντέχεται νὰ πολεμήσῃς* Ἀσσίζ. 214^{16}. **2α**) (Ἐπίθ.) ἐχθρικός, δυσμενής: *Ζήλεια κακὴ κι' ἀντίδικη, δυσκολονικημένη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 459^{9}· *Γροικᾶ καὶ τοῦ ἀηδονιοῦ γιάντα τὸ ριζικό ντου κράζει περίσσ' ἀντίδικο μὲ τὸν κιλαδισμό ντου* Πανώρ. Α' 270· *Μοίρα κακὴ κι' ἀντίδικη, τυραννισμένη μοίρα* Ἐρωφ. Γ' 9· *Ὦ ἄστρα, πολλὰ 'ντίδικα πού 'στε στὴ γέννησή μου* Πανώρ. Β' 489· *μὴν εἶσαι 'ς τούτη τὴ δουλειὰ ποσῶς ἀντίδική μου* Ἐρωφ. Β' 70· *στὸν ὕπνον ὄνειρα ἀντίδικα ξανοίγω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 434^{20}· *ἀπῆς καιρὸ ἀντίδικο ἡ τύχη θέλει φέρει* Στάθ. Γ' 239· *ἀντίδικο γνωρίζοντας πολλὰ τὸ ριζικό μου* Ροδολ. Γ' [554]· *ἡ τύχη μου ἡ ἀντίδικη τὴ νίκη νὰ μᾶς φέρῃ* Φορτουν. Ἰντ. δ' 92· συνών. *ἀδέξιος, ἀντίμαχος* Α· πβ. *ἄδικος* 3· **β**) (δικαν.) *τὸ ἀντίδικον μέρος*=οἱ διάδικοι: *ἔδωκεν τὸ ἀντίδικον μέρος τὰ δίκαιά του τὴν δεῖνα ἡμέραν* Ἑλλην. νόμ. 518^{11}· *Τὸ δὲ ἀντίδικον μέρος διδοῖ τὰ ἐρωτήματα* Ἑλλην νόμ. 521^{5}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.: ἀναποδιά, συμφορά: *'Αιλίμονον, τίς τό 'λπιζε τοῦτο τ' ἀντίδικό μου;* Φαλιέρ., Ἱστ. V 298· *Πρικὺ 'ναι δίχως πλερωμὴ ἄνθρωπος νὰ δουλεύγη   καὶ ἀντίδικο στὴ δούλεψη ὅποιος δὲν ἀντιμεύγει* Γύπ. Α' 238. Πβ. *ἀδεξιοσύνη, ἀδικία* 3, *ἄδικο(ν)* 2β, *ἀλί, ἀλίμονον, ἀνομία* 4, *ἀντιπάθημα.*

ἀντιδικῶ, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 552^{7}, 553^{5}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιδικῶ.*

α) Ἐναντιώνομαι, ἀντιτίθεμαι, φέρνω ἀντίρρηση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S): *Εἰ δὲ ἠγόρασεν ὁ ἄνθρωπος γυναῖκα ὡς διὰ νὰ τῆς ὁρμαστῇ καὶ ἐκεῖνος ἀντιδικῇ νὰ μηδὲν ὁρμαστῇ* αὐτ.552^{7}· συνών. *ἀνατριχώνω*· πβ. *ἀντιβαδιάζω*·   **β**) (μὲ αἰτ.) φέρνω ἀντίρρηση, ἀποκρούω: *Ὁ πατὴρ ὁποὺ οὐδὲν ἀντιδικεῖ τὴν ὁρμασίαν τοῦ υἱοῦ του αἰσχρᾶς γεναμένης δοκεῖ τοῖς νόμοις ὅτι μὲ τὸν ὁρισμόν του γένεται ἡ ὁρμασία* αὐτ. 553^{5}.

ἀντίδι(ν) τό, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 13, 329.

Τὸ παλαιότ. *ἰντύβιον* ‹*ἴντυβον* ‹λατ. *intubus* ἢ *intybus.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Κοραῆ Ἄτ. Δ' 426 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 94-5.

Εἶδος λαχανικοῦ τοῦ εἴδους «κιχώριον»: *ἐφόρτωνέ με λάχανα, σέλινα καὶ ἀντίδια* Γαδ. διήγ. 329.—Βλ. καὶ *ἰντύβιν.*

Ἀντίδιος ὁ, Πωρικ. (Ζώρ.) Α 29, Πωρικ. (Camar.) S 105^{8}.

Τὸ οὐσ. *ἀντίδιον* προσωποποιημένο.

Προσωποποίηση τοῦ ἀντιδιοῦ: *σεβαστὲ Μαρούλιε καὶ 'Αντίδιε, πρωτοκαθήμενοι τοῦ* βιστιαρίου Πωρικ. S 105^{8}.

ἀντιδόνισμα τό, Φυσιολ. (Legr.) 848.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀντιδονῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀντιδόνημα*).

Ἀντήχηση (πβ. ΙΛ, λ. *ἀντιδόνημα* 1): *ὁ ἄρσην μὲ τὴν μύτην του τὸ δένδρον κοπανίζει·   ἄνω καὶ κάτω τὸ κτυπᾶ, τὸ θηλυκὸν ἀφκρᾶται·   ἂν ἔχῃ ἀντιδόνισμα, καθίζουν καὶ τρυποῦν το* ὅ.π.

ἀντιδονῶ, Διγ. (Mavr.) Gr. I 180, Διγ. (Καλ.) Α 371, Βέλθ. (Κριαρ.) 864, Διήγ. Βελ. (Cant.) 264, 279, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 22, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1087, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 408, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 60, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 18, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 320^{3}, 377^{15}·   *ἀντοδονῶ,* Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 448·   *ἀηδονῶ,* Διγ. (Καλ.) Α 2241·   *ἀδονῶ,* Διγ. (Hess.) Esc. 38, Ἀχιλλ. (Hess.) L 780.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *δονῶ.* Ὁ τ. *ἀντοδονῶ* ἀπὸ ἀφομοίωση. Οἱ τ. *ἀηδονῶ, ἀδονῶ* κατὰ παρετυμ. πρὸς τὸ *ἀηδόνι, ἀδόνι.* Πβ. ΙΛ, λ. *ἀηδονειοῦμαι* καὶ *ἀηδονίζω.* Βλ. καὶ Καλονάρου, Διγ., Β' σ. 62· Hesseling, Ἀχιλλ., σ. 138 (στ. 1083, 1092). Ἄλλες ἐτυμολ. προτ. ἢ διορθώνουν οἱ Haag, Ἀχιλλ. σ. 98 (στ. 800) καὶ Τσοπ., Ἑλλην. 17, 1962, 84. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἀδονῶ* καὶ στὴν Κύπρο.

1) Ἀντηχῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀπ' τὰ συχνοφιλήματα καὶ ἀπ' τὰς περιπλοκάς των   τὰ δένδρη τὰ ἀναίσθητα καὶ αὐτὰ ἀντιδονοῦσα* Βέλθ. 864· *ἀντιδονοῦσαν καὶ τὰ ὄρη ἀπὸ τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν ὡραιοτάτην* Διγ. Ἄνδρ. 377^{15}. Συνών. *ἀναβρυχῶμαι, ἀντεπιρροθῶ.*   **2**) Ἠχῶ, βγάζω ἦχο χαρούμενο ἢ θρηνητικὸ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Τὰ ὄρη τότε ἐσκίρτησαν, αἱ πέτραι ἀηδονοῦσαν* Διγ. Α 2241· *ἀντιδονοῦν οἱ ποταμοί, κλαίουσιν τὰ λιβάδια* Περὶ ξεν. 22. Πβ. *ἀλαλάζω.*

ἀντιδοξάζω, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 340, 771, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 253.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιδοξάζω.*

Τιμῶ αὐτὸν ποὺ μὲ ἐτίμησε· ἀνταποδίδω τὴν τιμὴ ποὺ μοῦ ἔγινε (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ. μ.Χ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *τίμησε καὶ δόξασεν* (ἐνν. ὁ Βελισάριος) *καλῶς τὴν βασιλειάν σου,   ἐσὺ δὲ ἀντιδόξασες μὲ ὅλην τὴν καρδιάν σου* Γεωργηλ., Βελ. 771· *ἀντιδόξασον κ' ἐσύ, ἅγιε, τὸν λαόν σου* Βίος ἁγ. Νικ. 253.—Πβ. *ἀκριβοτιμῶ, ἀκροτιμῶ.*

ἀντίδοσις ἡ, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) Ν 360.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίδοσις.*

Ἀνταπόδοση, ἀμοιβὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *καὶ κάμνει πράξεις ἀγαθές· ἐκεῖνος ἂς ἠξεύρῃ   ὅτι διπλὴν ἀντίδοσιν ἀπὸ Θεὸν θέλει εὕρει* Πένθ. θαν. Ν 360 ὅ.π.—Συνών. *ἀντάμειψις* 1. Πβ. *ἀντικάνισκον.*

ἀντίδοτον τό, Ἱερακοσ. (Hercher) 444^{4}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 519^{23}, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 168^{r}νβ'.

Τὸ οὐδ. τοῦ μτγν. ἐπιθ. *ἀντίδοτος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Φάρμακο, γιατρικὸ (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. ἤδη μτγν., Sophocl., λ. *ἀντίδοτος* 2β): *'Αντίδοτον πρὸς ἀναπνοὴν ἱέρακος* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 519^{23}.

ἀντίδωρον τό, Gesprächb. (Vasm.) 46^{853}, Ἀλφ. (Κακ.) 15^{16}, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσωπ. Εἰρ.) 364, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 137, 172·   *ἀντίδερον,* Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσωπ. Εἰρ.) 672.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *δῶρον.* Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ *ω* σὲ *ε* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 239, Β' 257, 406. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 199. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ, λ. *ἀντίδωρον* ΙΙ).

(Ἐκκλ.) τὸ κομμάτι τοῦ ἄρτου ποὺ εὐλογήθηκε καὶ δίνεται στοὺς πιστοὺς στὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντίδωρο* ΙΙ 1): *Βαγγέλιο ν' ἀκούσωμεν καὶ ἀντίδωρον νὰ φᾶμε* Ἀλφ. 15^{16}.—Συνών. *ἄζυμον, ἀναφορὰ* 4.

ἀντίθετος, ἐπίθ., Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 301.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀντίθετος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἀντίστοιχος καὶ ἰσοδύναμος (Πβ. τὴ μτγν. σημασ. στὸ ἐπίρρ., L-S στὴ λ. 1): *Ἦτον ἀντίθετον σκαμνὶν τῆς βασιλειᾶς τῆς Ρώμης   καὶ τῆς ἀλαζονειᾶς ἀγγειὸν καὶ τῆς διπλῆς τῆς γνώμης* ὅ.π.

ἀντιθλίβομαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 181^{31}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Πιέζομαι, σφίγγομαι (Πβ. L-S, λ. *ἀντιθλίβω*): *'Ωνειροπόλουν τὴν τράπεζαν καὶ τὴν Ὑσμίνην κιρνῶσαν «ἂν θλίψῃ», λέγων, «τὸν δάκτυλον, ἀντιθλιβήσεται γενναιότερον»* ὅ.π.

ἀντιθρυλλῶ, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2138.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *θρυλλῶ.*

Μεταδίδω (σὲ ἄλλους), διαδίδω τὴν ἀντίθεσή μου: *'Αντιθρυλλούντων οὖν λοιπὸν πάντων καὶ προσφωνούντων* ὅ.π.

ἀντιθυμώνω, Διγ. (Lambr.) Ο 1339.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *θυμώνω.*

Ἐρεθίζομαι, θυμώνω καὶ ἐγὼ μὲ τὴ σειρά μου (Πβ. L-S, λ. *ἀντιθυμοῦμαι*): *ἀντιθυ-*

μών' ὁ Διγενής, χύνεται καὶ ἁρπᾶ την (δηλ. τὴν ἀρκούδα) ὅ.π.—Πβ. *ἀγανακτῶ* Β1α, *ἀγγρίζω* Β1α, *ἀγριάζω, ἀναθυμώνομαι, ἀνάπτω* Β2δ.

ἀντικαθίσταμαι, Φλώρ. (Κριαρ.) 132.

Τὸ ἀρχ. *ἀντικαθίσταμαι.* Ἡ λ. καὶ σήμ.

(Μέσ. μὲ ἐμπρόθ. προσδ.) πηγαίνω καὶ ἐγκαθίσταμαι: *ἀπέθανεν ἡ εὐγενικὴ καὶ ἐκ τὴν ζωὴν τὴν ὧδε ἐδιέβην, στὴν αἰώνιον ζωὴν ἀντεκατέστην* ὅ.π.

ἀντικακώνω, Βέλθ. (Κριαρ.) 55.

Τὸ μτγν. *ἀντικακόω.*

'Ανταποδίδοντας κακὸ ταλαιπωρῶ (κάποιον), τὸν βασανίζω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S· πβ. τὸ σημερ. *ἀντίκακος,* ΙΛ): *Εἰ δ' ἀπ' ἐμοῦ κακώσεως τίποτι κέντρον ἔχεις, ἐκδίδω σε τὸ σῶμα μου, ὅλον τὸν ἑαυτό μου· σφάττε, τυράννησον κακῶς καὶ ἀντικάκωσέ με* ὅ.π.

ἀντικάνισκον τό, Μαχ. (Dawk.) 562^{12}.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *κανίσκιον.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 11. αἰ.· βλ. Rouillard-Collomp, Actes de Lavra I συντ. 28, 75-76, συντ. 31, 33, συντ. 41,35. Βλ. καὶ Χατζιδ. ΜΝΕ Α' 78. Πβ. καὶ Rouillard, Mél. Diehl Α' 282.

Δῶρο ποὺ προσφέρεται ὡς ἀνταπόδοση ἢ ἀμοιβή: *διατὶ μοῦ ἐδούλευσεν πολλὰ εἰς τὴν χρῆσιν μου θέλει νὰ τοῦ στρέψω ἀντικάνισκον / Καὶ διδῶ του τὸ χωριὸν τὴν Λίαν* ὅ.π.

ἀντικαταφιλῶ, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1791, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1095, 1874, Λίβ. (Wagn.) Ν 1913.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *καταφιλῶ.*

'Ανταποδίδω τὰ φιλήματα: *καταφιλᾶ τὸ χέριν μου, εἶτα τὸ μέτωπόν μου· καὶ ἐγὼ ἀντιπεριπλέκομαι καὶ ἀντικαταφιλῶ τον αὐτ.* Ρ 1791.—Πβ. *ἀνασπάζομαι.*

ἀντίκειμαι· *ἀντικείμενος,* μτχ., Διγ. (Mavr.) Gr. V 251, Διγ. (Καλ.) Α 2768, Φυσιολ. (Zur.) XLVIII^{15} (ἔκδ. *ἀνεικειμένας·* διορθώσ.), Φυσιολ. (Pitra) 350^{9}, 357^{19}, Δούκ. (Grecu) 193^{29}, 353^{6}, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 592, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 158^{6}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 373^{2}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντίκειμαι.*

Ἡ μτχ. **Α'** ὡς ἐπίθ. (προκ. γιὰ πονηρὰ πνεύματα) διαβολικός: *τοὺς ἁγίους ἀποστόλους τοὺς περάσαντας τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις* Φυσιολ. XLVIII^{15}· **Β'** ὡς οὐσ. **1α)** ἀντίπαλος (σὲ πόλεμο), ἐχθρὸς (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *ἀντίκειμαι* III): *ἦν κρατῶν τὰς ἄκρας τοῦ μὴ διαδρᾶναι τὸν ἀντικείμενον* Δούκ. 193^{29}· **β)** ἀντίδικος (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. 3): *μεγάλας συκοφαντίας,... οἱ ἀντικείμενοι, ἤτοι οἱ ἀντίδικοι αὐτοῦ, ἐποίησαν* Ψευδο-Σφρ. 158^{6}. **2)** Διάβολος (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2b. Πβ. καὶ Φυσιολ., Karn., Μ 36$^{7-8}$, 46^{15} ὅπου ἡ μτχ.=διαβολικός): *'Αλλὰ ὁ ἀντικείμενος καὶ σκότους ὁ προστάτης, ἐχθρός τε καὶ πολέμιος τοῦ ἡμετέρου γένους* Διγ. Α 2768. Βλ. καὶ *ἀντίπαλος* β, *ἀντιστάτης* 3.

ἀντικέφαλον τό, 'Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 581^{16}, 'Ιατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 154 ριθ', Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 82.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀντικέφαλος,* ποὺ ἐχρησιμοποιήθηκε ὡς οὐσ. τὰ μτγν. χρόνια.

Τὸ πίσω μέρος τοῦ κεφαλιοῦ, τὸ ἰνίο (Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸ ἄλογόν του, ὁ Βουκέφαλος, ἐπίασεν τὸ ἄλογον τοῦ Πώρου εἰς τὸ ἀντικέφαλον καὶ ἔρριξέν το κάτου εἰς τὴν γῆν* Διήγ. 'Αλ. V 82.

ἀντικήνσωρ ὁ, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 211.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντικένσωρ* (καὶ τ. *ἀντικέσσωρ*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Ἡσύχ. καὶ Du Cange, λ. *ἀντικένσωρ.* Πβ. Μαυρίκ., Στρατηγ. (Mihăescu) 58^{1} κ.ἀ.

'Εξηγητὴς τῶν νόμων: *κάποιος Στέφανος ἐξήγησε τὰ δίγεστα εἰς πλάτος... καὶ τοὺς κώδικας τοὺς ἐξήγησεν ὁ Θαλέλαιος ἀντικήνσωρ εἰς πλάτος* ὅ.π.—Πβ. *ἀναγγελτής.*

ἀντικοττῶ, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 46· *ἀντικοντῶ,* Φλώρ. (Κριαρ.) 829.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *κοττῶ.* Γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. Κουκ., 'Αθ. 30, 1919, ΛΑ 22-4 καὶ ΕΕΦΣΠΑ, περ. β' 6, 1955/6, 237, πβ. ὅμως καὶ Φάβ., 'Αθ. 30, 1919, 11. Ἡ λ. καὶ σήμ. καὶ μὲ τοὺς δύο τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀντικοτῶ*).

'Ανταναклῶ· παραβγαίνω, συναγωνίζομαι μὲ ἐπιτυχία (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀντικοτῶ* 3β): *Πανέμορφον, 'πιτήδειον ὑπῆρχε τὸ παιδίον, οὐδὲ κόρη εὑρίσκετο διὰ νὰ τὸν συνερίσην· τὸν ἥλιον ἀντικοττεῖ καὶ αὐτὴν τὴν 'Αφροδίτην* 'Αχιλλ. Ο 46· *τὰ ὡραῖα τὰ τραχήλια τους καὶ πόδας των χιονάτους (χιόνι καὶ γάλα καὶ χαρτὶ ἀντικοντοῦν οἱ πόδες)* Φλώρ. 829.—Πβ. *ἀντερίζω.*

ἀντικόφτω, 'Ιμπ. (Legr.) 544· *ἀντισκόφτω,* Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 162.

Τὸ ἀρχ. *ἀντικόπτω.* Γιὰ τὴν προσθήκη τοῦ *σ* στὸν τ. *ἀντισκόφτω* βλ. Β-ΝJ 6, 1928, 401 κέ. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Καταπαύω τὸ ἔργο κάποιου, τὸν ἀναγκάζω νὰ διακόψη τὴν ἐργασία του (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντικόφτω* 1): *νὰ εἰπῇ γὰρ ῥήματα πολλὰ καὶ νὰ μᾶς ἀντικόψη* 'Ιμπ. 544· *νὰ τὸν ἐναντιωθοῦνε καὶ νὰ τὸν ἀντισκόψουνε* Σουμμ., Ρεμπελ. 162.—Πβ. *ἀναστέλλω* Ι 1.

ἀντίκρυ, ἐπίρρ., Διήγ. πόλ. Θεοδ. (Merc. S.-G.) 64, Λίβ. (Lamb.) Sc. 34, Θρ. Κων/π. (Ζώρ.) Β 45, 75, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [477]· *ἀντικρύ,* 'Ιερακοσ. (Hercher) 342^{26}, 'Εξήγ. πέτρ. (Βέης) 274, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 503, Δωρ. Μον. (Buchon) XIX· *ἄντικρυ,* Διήγ. πόλ. Θεοδ. (Merc. S.-G.) 24, Θρ. Κων/π. (Παπαδ.-Κερ.) Η 268^{107}, Δούκ. (Grecu) 239^{19}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 9^{5}, 50^{20}, 51^{14}, 66^{12}, 71^{14}, 72^{20}, 73^{24}, 74^{10}, 'Ιστ. πολιτ. (Βόνν.) 63^{5}. *ἀντίκρυς,* Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 514^{10}, Διγ. (Mavr.) Gr. VIII 66 (ἔκδ. *ἄντικρυς·* διορθώσ.), Φλώρ. (Κριαρ.) 815, 'Απολλών. (Janss.) 175, Λίβ. (Lambr.) Ν 640, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VIII 87 (ἔκδ. *ἄντικρυς·* διορθώσ.), Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Bǎn.) 159^{1}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 357^{16}, 375^{34}· *ἀντικρύς,* Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 398^{6}· *ἄντικρυς,* Σπαν. (Lundström) U 84, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 237, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1160, 3445, 4553, 5032, 5262, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 514^{15}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 3164, Διγ. (Καλ.) Α 1998, 2898, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 929, 'Απολλών. (Wagn.) 175, 'Αχιλλ. (Hess.) Ν 30, 707, Θησ. (Schmitt) 338 VII 108, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VIII 84, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 508^{19}, 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 199^{2}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 389^{28}, 407^{10}, Διήγ. ὡραιότ. ('Ασώπ. Εἰρ.) 319· *ἄντικρυν,* Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 72^{9}. *ἀντίκρυτα,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 214^{27}, Λίβ. (Lamb.) Esc. 759, 3068, Βεν. (Λάμπρ.) 79, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) G 254, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 3, 63, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 956, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 178^{δίς}, 179, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1271, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 149^{27}, 151^{26}, 495^{5}, 512^{3}.

Τὰ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀντικρὺ* καὶ *ἄντικρυς.* Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της, ἐκτὸς τῶν τ. *ἄντικρυς* καὶ *ἄντικρυν,* καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. *ἀντίκρυτα* βλ. Χατζιδ., ΕΕΠ 7, 1910/11, 83. Ὁ τ. *ἀντικρὺς* στὸ Δοκειαν. (Hopf) 253.

1) Ἀπέναντι (Πβ. L-S, λ. *ἀντικρὺ* II 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐβγαίνω ἀπὸ τὴν τέντα μου, θεωρῶ ἀντικρὺ τὸ κάστρο* Λίβ. P 503· *ὁ Τοῦρκος καστελώνεται, τριντζέρες εἶχε κτίσει εἰς τὰ Χανιὰ ἀντίκρυτα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 151^{26}· *ἀπὸ τὴν χώρ' ἀντίκρυτα εἴχανε ἐξαμώσει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 149^{27}· *τεντώσαντες ἀπ' ἀλλήλων ἄντικρυ, ἀπέχοντες ὡς στάδια πέντε* Δούκ. 239^{19}· *Βλέπεις... ἐκεῖνον τὸ ἀναλίβαδον, τὸ εἶναι ἀντίκρυτά μας* Λίβ. Esc. 3068· *τὸ κάτεργο ἔστεκε ἀντίκρυτα τοῦ μοναστηρίου διὰ νὰν τὰ περιλάβη* Σουμμ., Ρεμπελ. 179. **2**) Ἐναντίον (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, λ. *ἄντικρυς* II): *οὐ βλέπει* (ἐνν. ὁ κριτὴς) *πρόσωπον πτωχοῦ εἰς κρίσιν τὴν δικαίαν, ἀλλ' οὔτε εἰς ἄρχοντα ὁρᾷ ἀντίκρυς τοῦ δικαίου* Ἑλλην. νόμ. 514^{10}· *Τρεῖς εἶν' ποὺ θὲ νὰ πολεμοῦ καὶ δέκα ἀντίκρυτά ντως νὰ δείξουσι τὴν τέχνη ντως καὶ τὴν παλληκαριά ντως* Ἐρωτόκρ. Β' 1271. *Ἦτον ἀντίκρυς μου ὁ λαὸς στὴν χώραν ὀργισμένος* Χούμνου, Π.Δ. VIII 87. **3**) (Ἀντὶ ἐπιθ.) ἀντικρινός: *τὰ ἄντικρυ βουνὰ τὰ ἀντιπέραν* Διήγ. πόλ. Θεοδ. 24. **4**) (Ἀντὶ ἐπιθ.) ἀπολύτως ὅμοιος (Πβ. L-S, λ. *ἄντικρυς* II· πβ. τὸ σημερ. *ἀντίκρυ χαραυγή*, ΙΛ στὴ λ. Φρ.): *δός με ὀλίγον ἔντερον ... λαπάραν τραγανόδεχτον, τὴν ἄντικρυς νευρώδη* Προδρ. IV 237· *Ἡ κόρη δὲ ἦν ἐξαίρετος... τῆς Ἀφροδίτης ἄντικρυς καὶ Ἑλένης Μενελάου* Ἀχιλλ. N 707· *σύζυγον... ἐρωτικήν, ἐξαίρετον, ἄντικρυς Ἀφροδίτην* Ἀχιλλ. N 30.

ἄντικρυν, -υς καὶ **ἀντίκρυς** καὶ **ἀντικρύς,** ἐπίρρ., βλ. *ἀντίκρυ.*

ἀντίκρυτα, ἐπίρρ., βλ. *ἀντίκρυ.*

ἀντιλαλιὰ ἡ, Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [30^{4}], Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 1661, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 7,88· V 2, 119, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [1154].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *λαλιά.* Ἡ λ. ἤδη στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 125^{10}· βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 191. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀντίλαλος: *στὰ ρέματα ἡ ἀντιλαλιὰ μὲ θρῆνος ἀντιφώνα* Θησ. ΙΑ' [30^{4}]· *ἤτονε Χάρος ἡ λαλιά, ἡ ἀντιλαλιὰ ὅλον αἷμα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1661.

ἀντίλαλος ὁ, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [1465].

Ἀπὸ τὸ *ἀντιλαλῶ* ὑποχωρητικά. Βλ. ὅμως καὶ Herwerden, Lex. supplet. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἠχὼ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Μὲ τὴν λαλιὰν τ' ἀντίλαλον ποὺ εἶχε προφητεύσει* ὅ.π.

ἀντιλαλῶ, Λίβ. (Μαυρ.) P 2272, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2205, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 319, Γ' 627, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1760, Δ' 932, 1006, 1792, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 1087, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 218^{3}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [324], Ε' [988, 1456].

Τὸ μτγν. *ἀντιλαλέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἀμτβ. Ἀντηχῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Γροικᾶς, κερά μου, ὡσὰ φωνὴ ποὺ ἀντιλαλεῖ στὴ βρύση;* Θυσ. 1087· *ἡ σάλπιγγα χτυπᾶ στὸ φόρο κι' ἀντιλάλει* Ἐρωτόκρ. Β' 1760· *πάει ἡ λαλιὰ στὸν οὐρανὸ τὰ νέφη ἀντιλαλοῦσι* Ἐρωτόκρ. Δ' 1006· *ἀντιλαλεῖ τὸ σίδερο στὴ δυνατὴ ντως χέρα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1792· *Μὰ στὲς καρδιὲς μὲ δύναμην κτυποῦν κι' ἀντιλαλοῦσι* (ἐνν. οἱ *μιλιὲς*) Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [988]. Συνών. *ἀναβρυχῶμαι, ἀντεπιρροθῶ, ἀντιδονῶ.* **Β'** (Μτβ.) **α**) Ἀποκρίνομαι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2β): *καὶ λόγους ἀντελάλησεν, φίλε μου, πρὸς ἐμέναν* Λίβ. P 2272· **β**) ἀπηχῶ, ἐπαναλαμβάνω (κάτι): *Ἐτοῦτα π' ἀπὸ λόγου μου ἔμαθαν τ' ὄνομά σου ν' ἀντιλαλοῦσι το συχνὸ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [324].

ἀντιλαμβάνω, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 252, Δούκ. (Grecu) 155^{12}, 217^{23}, 373^{2}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 408^{26}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιλαμβάνω.*

Α' (Ἐνεργ.) διαδέχομαι: *τὸν φθόνον ἀντιλαμβάνει φόβος* Δούκ. 217^{24}. **Β'** (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) βοηθῶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II β): *τύπτουσαι τὰ στήθη ἐδέοντο τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ τοῦ ἀντιλαβέσθαι αὐτῶν* Δούκ. 373^{2}· *εἰ συμβῇ αὐτῷ ἀκηδία ἢ ἄλλος πειρασμός, οὐκ ἔχει τὸν ἀντιλαμβανόμενον* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 252· *πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἔχειν εἰς τοὺς φυγάδας αἰχμαλώτους τοῦ ἀντιλαμβάνειν καὶ σώζειν αὐτοὺς εἰς τὸ φρούριον καὶ ἐλευθέρους γράφεσθαι* Δούκ. 155^{12}. Συνών. *ἀγιδιάζω, ἀγιτιάζω, ἀιδάρω.*

ἀντιλάμπω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 72, Διγ. (Mavr.) Gr. I 254, VI 26, VII 41, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1899, Διγ. (Καλ.) Α 2858, Ἀχιλλ. (Hess.) N 82, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 593.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιλάμπω.*

1) Ἀντανακλῶ τὴ λάμψη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S): *καὶ τὰ φουσάτα ἔλαμπον ὡς ἥλιος τὴν ἡμέραν, ἀντέλαμπεν ὁ στρατηγὸς στὴν μέσην τοῦ φουσάτου* Γεωργηλ., Βελ. 593· *Ἔλαμπεν ἴον εὔοσμον, ἀντέλαμπε τὸ ρόδον* Μανασσ., Χρον. 72. **2**) (Μτβ.) συναγωνίζομαι στὴ λάμψη: *τὸν ἥλιον ἀντέλαμπεν* (ἐνν. ὁ Ἀχιλλέας), *τὰ ἄστρα καὶ τὴν σελήνην* Ἀχιλλ. N 82· *Ἥλιε, τὶ ἐφθόνησας τὸ ὡραῖον μας ἀδέλφιν, ἀδίκως ἐθανάτωσας δι' οὗ ἀντέλαμπέ σου!* Διγ. Gr. I 254. Συνών. *ἀνταυγάζω* 2, *ἀνταυγῶ* 2.

ἀντιλέγω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 742, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 455^{14}, Βέλθ. (Κριαρ.) 964, Ἑρμον. (Legr.) M 153, Ω 78, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 357, Διήγ. Βελ. (Cant.) 170, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 257, Ἀπολλών. (Janss.) 586, Δούκ. (Grecu) 201^{3}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 152^{21}, 180^{11}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιλέγω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φέρνω ἀντίρρηση συζητώντας (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Εἰ δὲ ἑώρα αὐτοὺς ἀνθισταμένους καὶ ἀντιλέγοντας* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 257· *τοῦτο καλῶς εἴρηκας· οὐδὲ ἐγὼ ἀντιλέγω* Δούκ. 201^{3}· *οὐκ ἀντιλέγομεν ἡμεῖς ἄχρι καὶ ἑνὸς λόγου* Βέλθ. 964. **2**) Ἀπαντῶ: *ἡ δὲ μικρὸν στενάξαντα ἀντεῖπε πρὸς ἐκεῖνον* Καλλίμ. 742. Πβ. *ἀντιλαλῶ* Β1α. **3**) Ἀπαντώντας δικαιολογοῦμαι: *ἐὰν παραγενόμενος ὁ Φίλιππος ἐνταῦθα ἔγκυον προσευρήσῃ μοι, τὶ πρὸς αὐτὸν ἀντείπω;* Βίος Ἀλ. 357. **4**) Ἀντικρούω: *ἀκροβολισμῶν γενομένων καὶ συμπλοκῆς τὸ τῶν Ρωμαίων στράτευμα... καλῶς καὶ ἀνδρείως ἀντελέγοντο τοῖς Ἀγαρηνοῖς* Ψευδο-Σφρ. 180^{11}.

ἀντιλήπτωρ ὁ, Διγ. (Mavr.) Gr. VII 226, Διγ. (Καλ.) Α 2744.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντιλήπτωρ.*

Προστάτης, ὑπερασπιστής: *καὶ ἅπαντες τὸν Διγενὴν ἐκάλουν εὐεργέτην, ἀντιλήπτορα μέγιστον καὶ σὺν Θεῷ προστάτην* Διγ. Gr. VII 226.—Πβ. *αἰγίς.*

ἀντίληψις ἡ, Διγ. (Mavr.) Gr. III 297, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2658, 2965, Διγ. (Καλ.) Α 4178, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 246, Βησσ., Ἐπιστ. (Λάμπρ.) 35^{4}, Ch. pop. (Pern.) 199, Αἰτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. (Λάμπρ.) 77, Εἰς Θεοτ. (Κακ.) 22, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 244α 5, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 80, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 396^{30}, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε' 98.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίληψις.*

1) Συμπάθεια (πρὸς κάποιον), βοήθεια, στήριγμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 2): *πρὸς βασιλεῖ ὑποταγήν, πρὸς πάντας τὴν ἀγάπην, εἶχε θερμὴν ἀντίληψιν πάντοτε εἰς τοὺς δούλους* Διγ. Α 4178· *εἶδες, ψυχή μου, ἔλεγον, ἐκδικητὴν ὃν ἔχεις καὶ οἵαν σοι ἀντίληψιν ὁ*

πλαστουργὸς παρέσχεν; Διγ. Τρ. 2658. **2**) ('Αντὶ προσωπ. ἀντων. μὲ τὰ κτητ. *μου, σου,* κλπ.) ἐγώ, κλπ.: *ἀγάπα με μὲ τὴν καρδιὰν καὶ μὲ τὴν ὄρεξίν σου, διατὶ κ' ἐγὼ φλογίζομαι διὰ τὴν ἀντίληψίν σου* Ch. pop. 199· *πῶς ηὗρες τὸ παιδί σου πολλὰ περίσσα χαίρομαι μὲ τὴν ἀντίληψή σου* Φορτουν. Ε'98· *ἡ ἀντίληψή σου πῶς ἀκοῦς; πῶς λέσι τὸ ὄνομά σου;* Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 5· *ἐδεξάμην τὰ γράμματα τῆς ἀντιλήψεώς σας* Βησσ., 'Επιστ. 35^{4}· *μά τὴν ἀλήθεια, ἀγαφτικὴ κιαμιά 'λλη δὲν ὁμοιάζει τσ' ἀντίληψής σου σὰν αὐτὴ τσ' ὑπόληψής σου μοιάζει* Κατζ. Α' 80. Βλ. καὶ *ὑπόληψη.*

ἀντιλογητὴς ὁ, 'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 322.

'Από τὸ *ἀντιλογῶ.* 'Η λ. σήμ. σὲ θηλ. γένος στὴν Τσακωνιὰ (ΙΛ).

Αὐτὸς πού ἀντιμιλεῖ· κακολόγος, συκοφάντης: *"Αν τό'χα ξεύρειν, ἄγουρε, καὶ λιθοκάρδιος εἶσαι καὶ ψεύστης καὶ ἀντιλογητὴς καὶ ὁπού φιλεῖς κομπώνεις, δὲν σ' ἔχα δώσει τὸ φιλίν, νὰ εἶχες τοῦ ἡλιοῦ τὰ κάλλη* ὅ.π.-Συνών. *ἀβάνης.*

ἀντιλογία ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 14 (χφ. V) (κριτ. ὑπ.), Καλλίμ. (Κριαρ.) 2136, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 80^{18}, 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 536^{1}, 'Ωροσκ. (Λάμπρ.) 44^{4}, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 983, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Wagn.) 801, 'Αργυρ. Βάρν. (Mor.) Κ 161, Θησ. (Βεν.) ΙΒ' [18^{8}], Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 656, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 1046.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντιλογία.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) 'Αμφισβήτηση, ἀντίρρηση ('Η σημασ. ἀρχ.): *αἱ καυχησίαι αἱ πολλαὶ καὶ αἱ ἀντιλογίαι* Διήγ. παιδ. 983· *λέγει ἡ αὐτὴ νεαρά, διαλύεται ὁ γάμος ἐξ ἀνάγκης καὶ δίχως ἀντιλογίαν* 'Ελλην. νόμ. 536^{1}. Φρ. *χωρὶς ἀντιλογίας*=ἀναμφισβήτητα, ἀσφαλῶς: *ἐλθὼν εὑρήσεις τὸ ποθεῖς χωρὶς ἀντιλογίας* Καλλίμ. 2136· **β**) διαμαρτυρία: *κάλλιον ν' ἀποθάνωμεν ἀπάνου εἰς τὸ σπαθὶ μας μετὰ τιμῆς καὶ ἔπαινος χωρὶς ἀντιλογίας* 'Αργυρ., Βάρν. Κ 161. **2**) 'Απάντηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ δώσουν λόγους πρακτικοὺς καὶ ἀντιλογίας νὰ πάρουν* Γεωργηλ., Βελ. 656. Πβ. *ἀντιλογοῦμαι.*

ἀντίλογος ὁ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 302^{5}, Μαχ. (Dawk.) 144^{25}, 162^{7}, 178^{32}, 246^{16}, 280^{26}, $320^{8,29}$, 328^{35}, $338^{15,28,30}$, 372^{5}, 378^{24}, 470^{17}, 478^{10}, 480^{22}, 496^{11}, 512^{8}, 556^{30}, 646^{24}, 676^{9}, Βουστρ. (Σάθ.) 434, 497, 516, 519, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 175.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *λόγος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Απάντηση (συνήθ. γραπτὴ) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐδια(βά)σαν τα καὶ ἔδωκάν του ἀντίλογον* Μαχ. 676^{9}· *ἔδωκέν μου ἀντίλογον καὶ ἔφερά τον εἰς τὴν 'Αμμόχουστον τοῦ ἀρχιεπισκόπου* Βουστρ. 519· συνών. *ρεσπόστα.* **2**) Μήνυμα, ἀνακοίνωση: *εἶχεν ὁρισμὸν ἀπὸ τὸν ρήγα ὅ,τι ποίση νὰ τοῦ πέψη ἀντίλογον ἀπὸ τὸ Καργίος* Μαχ. 178^{32}.

ἀντίλογος, ἐπίθ., 'Αλφ. (Κακ.) 23^{62}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀντίλογος.*

'Εριστικός: *πικρὰν γυνήν, ἀντίλογον, γλωσσώδη* ὅ.π.

ἀντιλογοῦμαι, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) G 263^{33}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιλογοῦμαι.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντιλογῶ*).

Δίνω ἀπάντηση (σὲ συζήτηση) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντιλογῶ* Β1): *Καὶ αὐτοὶ τὸν ἀντιλογήθηκαν τοῦ 'Αλεξάνδρου* ὅ.π.—Πβ. *ἀντιλογία* 2.

ἀντίλοξος, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ζ' 322.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἐπίθ. *λοξός.* Πβ. ΙΛ, λ. *ἀντίλοξα.*

Πλάγιος, λοξός: *ποδῶν κίνησις εὐτονωτέρα καὶ πυκνὸν ἀντίλοξον εὔστροφον τάχος* ὅ.π.

ἀντιλύπησις ἡ, Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) Ι δ' 41, ΙΙ 144.

'Η λ. στὸν 'Αριστ.

Πρόκληση λύπης γιὰ ἀντίποινα ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S): *'Ο μὲν γὰρ ἔρως καὶ φιλεῖν καὶ στέργειν ἀναγκάζει, ὁ δὲ* (δηλ. ὁ θυμός) *πρὸς ἀντιλύπησιν καὶ μῖσος παροξύνει* αὐτ. ΙΙ 144.

ἀντιλύτρωσις ἡ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 439^{6}.

'Από τὸ *ἀντιλυτρόω -ώνω* (Πβ. L-S, λ. *ἀντιλυτρωτέον*).

'Η δέσμευση τῆς ἐλευθερίας (κάποιου) ἐξαιτίας ἑνὸς γεγονότος (ὀφειλῆς, κλπ.) (πβ· *ἀντίλυτρον,* Lampe, Lex.): *ἐὰν ὁ πατὴρ οὔ ἡ μήτηρ ἔνι εἰς τὸ σακέλλιον τοὺς Σαρακηνοὺς εἰς ἀντιλύτρωσιν διὰ καρτέσια μίαν ὁμάδαν* ὅ.π.

ἀντιμάχησις ἡ, Δούκ. (Grecu) 333^{1} (ἔκδ. *ὀλίγοις ἀντιμάχεσιν*· ἐκδ. προτ. *ὀλίγαις ἀντιμαχήσεσιν*).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντιμάχησις.*

Πολεμικὴ σύγκρουση ('Η σημασ. μτγν., L-S): *Περαιωθέντος οὖν τοῦ 'Απριλίου τὸ δίμοιρον ἐν ὀλίγαις ἀντιμαχήσεσιν ὁ γὰρ τύραννος εἰς πλέον ἠθροίζετο* ὅ.π.—Πβ. *αἱματοχυσία, ἀλληλομαχία, ἀνακάτωμα(ν)* 4, *ἀνακάτωσις -ση* 3.

ἀντιμαχία ἡ, Σπαν. (Hanna) Α 623· *ἀντιμαχιά,* Σπαν. (Ζώρ.) V 211.

'Από τὸ ἐπὶθ. *ἀντίμαχος.*

Διαμάχη, ἀνταγωνισμὸς (Πβ. τὸ μτγν. *ἀντιμάχησις,* L-S): *τὸ γὰρ λογάριν φέρνει σε εἰς πολλὴν ἀντιμαχίαν καὶ ζῆλον ὑπεράπειρον* Σπαν. Α 623.—Συνών. *ἀμφίβολο(ν).*

ἀντιμάχομαι, Διγ. (Hess.) Esc. 705, Διγ. (Καλ.) Esc. 878, 'Ερμον. (Legr.) Σ 286, Δούκ. (Grecu) 357^{4}, 359^{14}, "Εκθ. Χρον. (Lambr.) 20^{11}, 40^{18}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 396^{17}, 564^{14}, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 284^{9}, 285^{17}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιμάχομαι.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) Πολεμῶ ἐναντίον κάποιου, καταπολεμῶ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S· πβ. καὶ ΙΛ): *κάστρα νὰ ἀντιμαχιστῶ, θηρία νὰ φονεύσω* Διγ. Esc. 878· *τὴ θάλασσα ἀντιμάχεται* (ἐνν. *ὁ πόθος*), *τὸ πῦρ οὐ διαλογίζει* Διγ. Esc. 705· *Καὶ μέσα ἀντιμάχοντας λουμπάρδες ἀπολοῦσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 284^{9}. Συνών. *ἀγωνοῦμαι.* **2**) Προβάλλω ἀντίσταση: *Οἱ δὲ τῆς πόλεως ἀντεμάχοντο ἀνδρείως, ὅσον ἡ δύναμις* Δούκ. 357^{4}. **Β'** ('Αμτβ.) πολεμᾶ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο: *Νὰ σμίγουν, ν' ἀντιμάχωνται, νὰ πέφτουν, ν' ἀποθαίνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 285^{17}. Μτχ. *ἀντιμαχόμενος*=ἀντίπαλος, ἐχθρός: *τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου μὴ ἀφῆτε συληθῆναι ἐκ τῶν ἀντιμαχομένων* 'Ερμον. Σ 286.

ἀντίμαχος, ἐπίθ. καὶ οὐσ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4369, 5660, Δούκ. (Grecu) 233^{6}, 301^{17}, 331^{9}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀντίμαχος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' ('Επίθ.) ἐχθρικὸς ('Η σημασ. μτγν., L-S, καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *ἦσαν ὁρῶντες τὸν τύραννον ἐκεῖ τὰς σκευὰς τὰς πετροβόλους πηγνύοντα καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀντίμαχον ἐν τοῖς τοίχοις παράταξιν* Δούκ. 331^{9}. **Β'** (Οὐσ.) ἀντίπαλος, ἐχθρὸς (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): *μάχην συνάπτει καρτεράν, ἡττᾷ τοὺς ἀντιμάχους* Μανασσ. Χρον. 4369.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.: προμαχώνας, ὀχύρωμα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β2): *ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς ἠσχολεῖτο πρὸς τὰ ἀντίμαχα τῆς πόλεως* Δούκ. 233^{6}· *τρεῖς πύργους ὡς ἀντίμαχα καὶ ἀκροπόλεις* Δούκ. 301^{17}.

ἀντιμαχῶ, Ἑρμον. (Legr.) Κ 110, Δούκ. (Grecu) 331^{18}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) $13^{23,26}$, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 19^{3}.

Τὸ μτγν. *ἀντιμαχῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Θράκη (ΙΛ).

Καταπολεμῶ, πολεμῶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Πλὴν ἡ βουλὴ ἐδίδοτο ὥστε τοὺς Ρωμαίους ἀντιμαχεῖν ἐκ τῶν τοίχων* Δούκ. 331^{18}· *Ἐδιέμεινεν οὖν ὁ ἄρχων ἐκεῖνος φυλάττων καὶ ἀντιμαχῶν ἐπὶ ἡμέρας πλείστας* Ἔκθ. χρον. 13^{23}.—Συνών. *ἀγωνοῦμαι* 1.

ἀντιμείβω, βλ. *ἀνταμείβω*.

ἀντιμεικόν, Λίβ. (Wagn.) Ν 3195, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀντιμοιβὴν* (Πβ. Λίβ., Lamb., Sc. 2594, Esc. 3759, Μαυρ., Ρ 2424).

ἀντιμειμένος, μτχ., βλ. *ἀνταμείβω*.

ἀντίμειψις ἡ, βλ. *ἀντάμειψις*.

ἀντιμεμένος, μτχ. βλ. *ἀντιμεύω*.

ἀντιμεταστρέφομαι, Καλλίμ. (Κριαρ.) 246.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *μεταστρέφομαι*.

Μεταβάλλομαι (πρὸς τὸ καλύτερο): *Εἰ δὲ συμβῆ με κίνδυνος,* (παραλ. 1 στ.) *ἀντιμεταστραφήσονται καὶ μεταγυρισθῶσιν τῶν φερομένων παρ' ἡμῶν ἐπιβημάτων* (=συμβάντων) *φύσεις* δ.π.

ἀντιμετρῶ, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 393, Δούκ. (Grecu) 285^{14}, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 54^{14}, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1594, 1936, 2638, 2640, 2641, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 184^{15}.

Τὸ μτγν. *ἀντιμετρῶ*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀντιμετροῦμαι*.

α) Παραχωρῶ, δίνω κάτι ὡς ἀντάλλαγμα, ὡς ἀποζημίωση, ὡς ἀμοιβὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Καὶ ὁ πατὴρ τῆς εἰρήνης ἀντεμέτρησε τὴν τελευτὴν τοῦ βαρβάρου ἐν εἰρήνῃ καὶ οὐκ ἐν μαχαίρᾳ* Δούκ. 285^{14}· *πλὴν καὶ ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅσον καιρὸν νὰ ζήσῃς, ἀντιμετρᾶ σου ὁ Θεὸς πλείονα νὰ κερδίσῃς* Ἱστ. Βλαχ. 1936· **β**) πληρώνω μὲ τὴ σειρά μου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S. Πβ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *ἐγὼ* (δηλ. *ὁ Κύριος*), *φησίν, ἀντιμετρῶ τὴν ὀφειλὴν ἀξίως* Γλυκᾶ, Στ. 393· *ἔπιεν ἐξ οὗ ἐκέρασεν ἐν ᾧ μέτρῳ μετρήσας ἀντιμετρηθεὶς καὶ τὸ ζῆν ἐκμετρήσας* Ἱστ. πολιτ. 54^{14}· *ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε καὶ ἀντιμετρηθήσεσθε* Ἱστ. Βλαχ. 2638· **γ**) τιμωρῶ: *Στερέωσόν μας, Κύριε, τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ καὶ τοῖς ἐχθροῖς χριστιανῶν δικαίως ἀντιμέτρα* Ἱστ. Βλαχ. 2638· *τὸ ἀφεντικὸν γράμμα νὰ μὴ πατιέται* (παραλ. 2 στ.) *κ' ἐκεῖνον τὸν ἐνάντιον δικαίως ἀντιμέτρα* Ἱστ. Βλαχ. 1594. Συνών. *ἀνατάζω* 2β.

ἀντιμετωπῶ, Ἔκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) $18^{15-16,21}$.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀντιμέτωπος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Κίνναμο (Steph. Θησ.).

(Ἐνεργ. καὶ μέσ.) εἶμαι, τάσσομαι ἀντιμέτωπος (σὲ κάποιον) (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Κίνναμο, Steph., Θησ.): *εἰ δ' οὐδεὶς ἀντιμετωπῆσαι θαρρήσει τῷ βασιλεῖ, τὸν τῆς ἀσπίδος κόσμον προτίθησιν* αὐτ. 18^{15-16}· *Ὁ... κράτιστος βασιλεὺς ἱππάζεται ... ἀντιμετωπούμενος τῷ βορρᾷ θρασυνομένῳ καὶ ἀντιπνέοντι* αὐτ. 18^{21}.—Πβ. *ἀντιπαλαμῶμαι*.

ἀντιμεύω, Σπαν. (Hanna) Α 614, Διδ. Σολ. (Legr.) Ρ 66, Διγ. (Hess.) Esc. 1533, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 526, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3761, Θησ. (Βεν.) Β' [81^{6}], Ε' [63^{1}], ΙΑ' Ὑπ. [10], Κορων., Μπούας (Σάθ.) 152, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 174, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [956], Χορ. β' [48, 58], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 350^{22}· *ἀντιμεύγω*, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 44, 185, Πεντ. (Hess.) Γέν. XLIV 4, L 15, 17, Δευτ. XXXII 6, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 150, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 238, Β' 305, 598, Γ' 239, Δ' 201, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 380, Β' 382, Γ' 208, Ἰντ. γ' 35, Δ' 706, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 1, 445, III 6, 378, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 54, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 792, 966, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [194, 467], Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. δ' 20, Διγ. (Lambr.) Ο Πρόλ. 21, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 480^{8}· *ἀνταμεύω*, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 708, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 41, 295, 2249· μτχ. *ἀντιμεμένος*, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ' 144.

Ἀπὸ τὸ *ἀνταμείβω* μὲ ἀποκατάσταση τῆς πρόθ. *ἀντὶ* (βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 27)· ἡ κατάλ. *-εύω* ἀναλογικὰ πρὸς τὰ ρ. σὲ *-εύω* (βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 9, 1897, 199, 215· 24, 1912, 12 καὶ ΜΝΕ Α' 271, Β' 518). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *ἀντιμεύγω* καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀνταμείβω*).

1α) Ἀνταποδίδω (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀνταμείβομαι* II· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνταμείβω* 1): *Τὸ στόμα μόνον τὸ φιλὶ ἀντιμεύει* Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. β' [58]. *γιατὶ ἀντιμέψετε κακὸ ἀντιτὰ καλό;* Πεντ. Γέν. XLIV 4· *διὰ νὰ τοῦ ἀντιμέψουν μέρος ἀπὸ τὲς χάρες καὶ ἀγάπες ὁποὺ ἐλαβαίνανε* Σουμμ., Ρεμπελ. 174· *Κ' ἂν ἔναι καὶ βοηθήσῃς μου, ὁ Θιὸς σοῦ τ' ἀντιμεύγει* Πανώρ. Β' 598· *Καὶ τὶ ἔχεις, ὦ κακόγνωμη...* (παραλ. 1 στ.) *καὶ ὡσὰν τὸ ψάρι τὸ χλωρόν, ἔτσι μὲ τυραννίζεις; καὶ νά 'ρθῃ μέρα καὶ καιρὸς καὶ νὰ σὲ τὸ ἀντιμέψω* Ἐρωτοπ. 526. Πβ. *ἀνταμείβω* I· **β¹**) (εἰρωνικὰ) ἀποδίδω τιμὲς (σὲ κάποιον): *Περάσειν ἔχω, Μαξιμοῦ, ὡς διὰ σὲν τὸ ποτάμιν. Καὶ νὰ σοῦ ἀντιμέψωμεν ὡς καὶ δίκαιον ἔχεις* Διγ. Esc. 1533· *Κρατεῖτε τόνε* (δηλ. τὸν *Πανάρετο*), *στρατηγοί, κ' ἐλᾶτε μετὰ μένα διπλοῦ νὰ τοῦ ἀντιμέψωμε τὰ μὄχει καμωμένα* Ἐρωφ. Δ' 706· **β²**) ἐνεργῶ ἀνταποκρινόμενος σὲ ἀνάλογη πράξη: *πάλι Τοῦρκοι σάρπανα ἐρρίκτα κι' ἀντιμεύγα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 480^{8}· **γ**) ἐκδικοῦμαι (ἀνταποδίδοντας), τιμωρῶ (Πβ. τὴ σημασ. στὸ 5. αἰ. μ.Χ., Lampe Lex., λ. *ἀμείβομαι* 2): *μέσα του λύπην ἔπηρεν μετὰ ἔχθρας μεγάλης, πλὴν δὲν τὸ ἔδειχνεν τινός, μόνον καιρὸν καρτέριεν νὰ τ' ἀνταμέψῃ αὐτουνοῦ* Παλαμήδ., Βοηβ. 708· *ν' ἀντιμέψω τ' ἄδικο ποὺ 'καμε τοῦ κυροῦ μου* Ἐρωτόκρ. Β' 792· *Μὰ κ' ἡ θεά, καθὼς θωρῶ, καλὰ τῶς τ' ἀντιμεύγει· μὲ τσὶ θανάτους κι' ἀστοχιὲς περίσσια τσὶ παιδεύγει* Πανώρ. Δ' 201· *νὰ ὑπαγαίνουν στὴν Οὐγγριὰν διὰ νὰ ἀνταμέψουν λωλὸν τὸν Μπατοργάμπορον καὶ νὰ τὸν φρονιμέψουν* Ἱστ. Βλαχ. 295· συνών. *ἀνατάζω* 2β, *ἀντιμετρῶ* γ· πβ. *ἀνταποδίνω* 3. **δ¹**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) (ἠθικὰ) κατὰ ἀνταπόδοση πληρώνω, ἀμείβω, ἱκανοποιῶ: *'ς τόσο καλὸ ποὺ τοῦ 'καμα πῶς μ' ἔχει ἀντιμεμένο* Ἐρωφ. Δ' 144· *τῶ δουλευτάδω τῶν πιστῶ τσὶ κόπους ν' ἀντιμεύγῃ* Ἐρωφ. Α' 380· *Μὰ δὰ σὲ θέλει ἀντιμευθῆ πλέο παρὰ ποὺ κοπιάζεις* Φαλιέρ., Ἱστ. V 185· *καὶ μ' ἕνα σκιὰς ἀνάβλεμμα γλυκὺ νὰ τ' ἀντιμεύγῃς* Πανώρ. Β' 305· *νὰ γδικιωθῶ, ν' ἀντιμευτῶ τὸ δίκιο μου μὲ βιάζει* Ἐρωτόκρ. Β' 966· **δ²**) (προκ. γιὰ συναισθηματικὴ κατάσταση) παρέχω ἀντάλλαγμα, πληρώνω, ἱκανοποιῶ: *Μιὰ κι' ἄλλη σαΐτιὰ νὰν τὰ δοξέψῃ* (δηλ. ὁ Ἔρωτας τὰ στόματα) *καὶ τὴν πληγὴν τους πάσχουν τὴν γλυκειά τους ἕνα μὲ τ' ἄλλο στόμα ν' ἀντιμέψῃ* Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. β' [48]. Πβ. *ἀναπληρώνω* Α' 2β. **2**) Ἀναπληρώνω: *υἱέ μου, ἂν σ' ἔθλιψεν ὁ Θεὸς κ' ἔχασες ἐδικόν σου, μὴ βλασφημήσῃς εἰς Θεὸν...* (παραλ. 1 στ.) *ὅτι ἐκεῖνος ἔχει το πάλιν νὰ τ' ἀντιμέψῃ* Σπαν. Α 614. **3**) Ἐπιστρέφω, ἐξοφλῶ (χρέος): ... *δὲν ἔχω δύναμη νὰ πλερώσω, τὸ χριός μου ν' ἀντιμέψω τὸ περίσσιο* Πιστ. βοσκ. II 1,445. **4**) (Μὲ ἀντικ. πρόσ. ἢ καὶ μὲ β' ἀντικ. τὴ λ. *κακὸ*) προξενῶ κακό: *νὰ μᾶς μανιοκρατήξῃ ὁ Ἰωσὲφ καὶ στρεμμὸ νὰ στρέψῃ*

ἐμᾶς ὅλη τὴν κακοσύνη ὅς ἀντιμέψαμε αὐτὸν Πεντ. Γέν. 15· *συμπάθησε ἐδὰ τὴν ἁμαρτιὰ τῶν ἀδερφιῶν σου καὶ τὸ φταίσιμό τους ὅτι κακὸ σὲ ἀντίμεψαν* Πεντ. Γέν. L 17.—Πβ. *ἀνταμείβω*.

ἀντίμεψις -ψη ἡ, Πανώρ. (Κριαρ.) 'Αφ. 32, Β' 436, Γ' 448, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Α' 257, 'Ιντ. α' 155, Γ' 208, 'Ιντ. γ' 35, Δ' 656, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 4, 227· II 3,40, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1159, Β' 930, Δ' 229, 1396, 1406, Ε' 494, Θυσ. (Μέγ^{2}.) 53, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 367, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 184, Γ' 72, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [386, 1031], Β' [673], Γ' [1160], Δ' [625], Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 106.

'Από τὸ *ἀντιμεύω*. 'Η λ. καὶ στὸ Βλάχ. Τ. *ἀντίμευσις* στὸ Du Cange, λ. *ἀντιμεύειν*.

1α) 'Ανταμοιβὴ ('Η σημασ. καὶ στὸ Βλάχ.): *Μιὰ χάρη σὲ παρακαλῶ...* (παραλ. **1** στ.) *καὶ τάσσω σου σὰν ἄνθρωπος νὰ μὴ τὸ λησμονήσω μηδὲ κ' ἐσένα διχωστὰς ἀντίμεψη ν' ἀφήσω* Φορτουν. Δ' 106· *'Αληθινὰ ἡ Πανώρια αὐτὴ δὲν ἤπρεπε νὰ δώση τόσα κακὴν ἀντίμεψη στοῦ Γύπαρη τὴν τόση ἀγάπην ἀποὺ τσῆ βαστᾶ* Πανώρ. Γ' 448· πβ. *ἀντιμισθία*· **β**) ἔνδειξη εὐγνωμοσύνης, ἀνταπόδοση: *ἐπῆγε* (ἐνν. *ἡ Πανώρια*) *δούλη του πεμπάμενη ἀπὸ μένα* ⟨'ς⟩ *τσὶ χάρες λίγη ἀντίμεψη ἀπ' ἔχω γνωρισμένα* Πανώρ. 'Αφ. 32· συνών. *ἀντίδοσις, ἀντιμισθός*· **γ**) ἀνταμοιβή, πληρωμή: *θὰ πάρω τοῦτο τὸ χρυσὸ δερμάτι μετὰ μένα. *Ω κόποι περασμένοι μου, πῶς εἶστε πληρωμένοι μ' ἀντίμεψη πολλὰ ἀκριβή!* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Γ' 72· *Καινούργιο πράμα κι' ἄτυχο εἶν' ἕνας νὰ θελήση πρίχου δουλέψη ἀντίμεψη τοῦ κόπου νὰ ζητήση* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 184. **2**) 'Ανταπόδοση, ἀνταπόκριση σὲ αἰσθήματα: *Μὰ ξεῦρε πὼς ἀντίμεψην ἀπ' αὖτονε δὲν βρίσκει στὸν πόθον, μὰ καθημερνῶς μόνη της θέλει πλήσκει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' 1031. **3**) 'Εκδίκηση, τιμωρία: *'Ανεῖ γιὰ κρίμα ἡ χάρη σου ἀντίμεψη γυρεύγη, τιμώρησε τὸν 'Αβραάμ· τὸ τέκνο τί σοῦ φταίγει;* Θυσ. 53· *καὶ τὸ παιδὶ μ' ἂν ἤθελε κανεὶς νὰ μοῦ σκοτώση, σ' ἔτοιον καιρὸν ἀντίμεψη δὲν ἤθελα τοῦ δώσει, οὐδὲ γυρέψειν ἤθελα νὰ γδικιωθῶ ἔτοια ὥρα* 'Ερωτόκρ. Β' 930. Συνών. *ἀντιπαίδευσις*. Πβ. *ἀνταπόδομα*.—Πβ. *ἀντάμειψις*.

ἀντιμήνσιον τό, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 137, 158.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ λατιν. οὐσ. *mensa*. Βλ. Sophocl. καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀντιμίσιον*· Bréhier, Monde Byzantin III 239 καὶ Θρησκ. καὶ ἠθ. ἐγκυκλοπ. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντιμήσι*).

'Αγιασμένο ὕφασμα ποὺ ἁπλώνεται ἐπάνω στὴν ἁγία Τράπεζα γιὰ νὰ τελεστῆ τὸ μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας ἢ ἀντικαθιστᾶ τὴν ἁγία Τράπεζα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντιμήσι*): *Περὶ καταφρονήσεως τοῦ ἱερέως ὁποὺ καταφρονεῖ καὶ ἱερουργεῖ χωρὶς ἀντιμηνσίου* αὐτ. 158.

ἀντιμηνύω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Β' 317, Γ' 394, Η' 276, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 910, Λίβ. (Lamb.)Sc. 1152, 2022, Esc. 3189, Λίβ. (Wagn.)Ν 1987, 2840.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *μηνύω*. 'Η λ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. (Mor.) 114^{19} καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Απαντῶ σὲ μήνυμα, στέλνω ἀπάντηση ('Η σημασ. στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν., Mor., 114^{19}): *εἴδησιν δίδουν παρευθὺς Χρυσοῦν τὸν βασιλέαν, ἐκεῖνος ἀντεμήνυσεν πάλιν τὸν Βερδερίχον* Λίβ. Sc. 1152. **2**) 'Απαντώντας καθορίζω, τάζω: *'Ωρισμένον γοῦν ἀντεμήνυσα χρόνον, καθ' ὃν συνέλθω πρὸς λόγους τῇ παρθένῳ* Εὐγεν., Δρόσ. Γ' 394. **3**) 'Αναγγέλλω, στέλνω εἴδηση γιὰ κάποιον: *τοὺς παῖδας ὑμῖν ζῶντας ἀντιμηνύσω* Εὐγεν., Δρόσ. Η' 276. Συνών. *ἀβιζάρω* β, *ἀβιζιάζω* β, *ἀβερτίρω* α.

ἀντιμιλῶ, Χρον. Μορ. (Καλ.)Η 16.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *μιλῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μιλώντας ἐναντιώνομαι, ἀντιλέγω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἂν ἦτον τόσα ἀπότολμος νὰ τοὺς ἀντιμιλήση* (ἐνν. *ὁ πατριάρχης*), *εὐτὺς χάμω τὸν ἔρριπταν, πολλὰ τὸν τιμωροῦσαν* ὅ.π.

ἀντιμισθία ἡ, Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὐστρ.) 172, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 2834, Δούκ. (Grecu) 249^{8}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντιμισθία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

'Ανταμοιβή, ἀνταπόδοση ('Η σημασ. μτγν., L-S): *Δικαίας οὖν ἐλάβομεν ἡμεῖς ἀντιμισθίας ἐφ' οἷς καλοῖς ἐπράξαμεν μᾶλλον πρὸς 'Αθηναίους* Βίος 'Αλ. 2834· *'Υμεῖς δὲ τὴν ἀντιμισθίαν πληρώσαντες ἐποιήσατε ἡμῖν τὴν τοσαύτην ζημίαν* Δούκ. 349^{8}.—Βλ. καὶ *ἀντάμειψις* 1, *ἀντίδοσις, ἀντίμεψις-ψη* 1α, 1β, 1γ, 2, *ἀντιμισθός*.

ἀντιμισθὸς ὁ, Φυσιολ. (Zur.) XXXIX 2^{15}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *μισθός*.

"Ο,τι προσφέρεται ἀντὶ μισθοῦ, ἀνταπόδοση: *πορευθεὶς οὖν καὶ σὺ τὸν ἀντιμισθὸν ποίησον τοῖς γονεῦσι, ἵνα ἐπελεύσεται σοι εὐχὴ* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντάμειψις* 1, *ἀντίδοσις, ἀντίμεψις -ψη* 1β, 2, *ἀντιμισθία*.

ἀντινάλλως, ἐπίρρ., Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 59^{16}.

'Από τὴν ἔκφρ. *ἄλλ' ἀντ' ἄλλων* › *ἀλλαντάλλων* › *ἀντανάλλων* › *ἀντανάλλως* › *ἀντινάλλως*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀντὶ* Α1α Φρ.

"Αλλ' ἀντ' ἄλλων, ἀντίθετα πρὸς τὴν πραγματικότητα, ψέματα: *εἶπανε τοῦ φουσάτου τοῦ Μουσταφᾶ τὸ ἐναντίο, ὅτι... Καὶ ἐτοῦτα ἦτονε ἀντινάλλως* ὅ.π.

ἀντίναυλον τό, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 639 κριτ. ὑπ.), Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 540^{26}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *ναῦλον*. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 363.

(Ναυτ.) φόρος προσωπικὸς (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. G. Rouillard, Les taxes maritimes et commerciales 281-2· Zakythinos, Despotat grec de Morée Β' 243 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 363): *τὸ ἐπιτεθὲν παρ' αὐτοῦ κεφάλαιον εἰς τοὺς ναύτας, τὸ νῦν λεγόμενον ἀντίναυλον* Παράφρ. Χων. 639 κριτ. ὑπ..

ἀντινήφω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ζ' 83.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. *νήφω*.

Συγκεντρώνομαι (στὸν ἑαυτό μου): *ἡ γραῦς Μαρυλλὶς ἀντένηψε καὶ λέγει* ὅ.π.

ἀντινομοθετῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) $272^{10-1,12}$.

Τὸ μτγν. *ἀντινομοθετῶ*.

Θέτω ἀντίθετους νόμους, νομοθετῶ ἀντίθετα πρὸς ἄλλους νόμους ('Η σημασ. μτγν., Sophocl.): *τοῖς ἐλευθέροις ἀφοσιοῦται τὸ ἐλεύθερον, οἷς νόμος 'Ελλήνων πρότερον καὶ φύσις αὐτὴ τὴν ἐλευθερίαν ἀπεχαρίσατο· ἀντιχρησμοδοτεῖτε δ' ὑμεῖς, ἀντινομοθετεῖτε τοὺς ἐλευθέρους καταδουλούμενοι* ὅ.π.

ἀντίον τό· *ἀττίον*, Διγ. (Mavr.) Gr. VII 76.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίον*. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ B^{2} 115 καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 432. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κυλινδρικὸ ὄργανο τοῦ ὑφαντικοῦ ἱστοῦ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1, καὶ σημερ., ΙΛ, λ. *ἀντὶ* 1α, β): *τῇ χειρὶ ἀκόντιον φέροντα ὡς ἀττίον* ὅ.π.

ἀντίος, ἐπίθ.· *ἀντιός,* Κορων., Μπούας (Σάθ.) 36.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀντίος.*

᾿Αντιμέτωπος, ἀντίπαλος σὲ μάχη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀντίος* Ι1α): *Καὶ ἔναι πράγμ' ἀδύνατον μὲ ὅλον τὸν στρατόν μου νὰ φυλάξω τὸν τόπον μου ὁμοῦ καὶ τὸν 'μαυτόν μου, ὅτι ἂν ὁ Φράντζας μοναχὸς ἤθελεν ἔλθει ἀντιός μου...* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντίμαχος* Β, *ἀντίπαλος* 1.

ἀντιπάθημα τό, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 172.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *πάθημα.*

᾿Αντίστοιχο πάθημα, δυστυχία, συμφορά: *"Αν ἡ Σωσάνν' ἁμάρτεψε χρεία 'ναι νὰ πεθάνη* (παραλ. 1 στ.)· *δὲν βλέπει ἡ κρίση εὐγένεια, μηδὲ τὰ μεγαλεῖα, μηδὲ ἀντιπαθήματα, μήτε πολυλογία* ὅ.π.

ἀντιπαθῶ, Μανασσ., ᾿Αριστ. (Τσολ.) ΙΙ 541.

Τὸ μτγν. *ἀντιπαθῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

῎Ερχομαι σὲ ἀντίθεση, ἀντιδρῶ (Πβ. L-S στὴ λ. Ι): *᾿Αντιπαθεῖ γὰρ φυσικῇ δυνάμει τὸ κιτρίον καὶ πρὸς τὰ δηλητήρια καὶ πρὸς θηρῶν ἐφόδους* ὅ.π.

ἀντιπαίδευσις ἡ, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 178.

᾿Απὸ τὸ μεσν. *ἀντιπαιδεύω.*

᾿Ανταπόδοση κακοῦ, τιμωρία: *Περὶ παιδεύσεως τῶν κακοποιῶν: ἀντιπαίδευσις, ζημιὰ ἀντὶ ζημίας ὁποὺ ζημιώνει ἄλλον* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντάμειψις* 2, *ἀνταπόδομα, ἀντίμεψις -ψη* 3.

ἀντιπαλαμῶμαι, Μανασσ., ᾿Αριστ. (Τσολ.) Ι θ' 48,, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1549, 5816.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. *παλαμῶμαι.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Sophocl.).

᾿Επινοῶ, μηχανῶμαι, ἐπιχειρῶ (κάτι) ἀντιδρώντας, ἀντιμετωπίζω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 7. αἰ., Sophocl.): *ἀλώπηξ δέ τις δολερὰ τούτοις ἀντιζηλοῦσα καὶ τοῖς ἀνάπτουσι τὸ πῦρ ἀντιπαλαμωμένη σβεννύειν ἔσπευδεν αὐτὸ καὶ μαρασμὸν ἐπάγειν* Μανασσ., Χρον. 1549· *τὸν λιμὸν παραίτιον εἶναι μαθὼν τοῦ πένθους ἐντέχνως ἀντετάξατο* (ἐνν. ὁ Βασίλειος) *πάθει τῷ δυσπαλαίστῳ ἀντιπαλαμησάμενος γενναίως τῷ γενναίῳ* Μανασσ., Χρον. 5816.

ἀντίπαλος ὁ, Ἑρμον. (Legr.) Μ 201, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 60, 117, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 246, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2817, Διακρούσ. (Ξηρ.) 114^{19}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίπαλος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Αὐτὸς ποὺ παλεύει ἐναντίον κάποιου· πολέμιος, ἐχθρὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ἀντίπαλε τοῦ ζοφεροῦ, εἰδώλων καθαιρέτα* Βίος ἁγ. Νικ. 246· *τὸν αἰσθητὸν ἀντίπαλον κατάβαλον ἐν τάχει* Διακρούσ. 114^{19}. Βλ. καὶ *ἀντίμαχος* Β, *ἀντίος*· **β**) (προκ. γιὰ τὸ διάβολο) (Ἡ σημασ. σὲ ἐπιστ. παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ, Lampe, Lex., σὲ Μαρτύριο, Sophocl.): *ἐκεῖνον τὸν ἀντίπαλον ὁποὺ μᾶς ξεπλανάγει* Ἱστ. Βλαχ. 2817. Βλ. καὶ *ἀντιστάτης* 3.

ἀντιπαραμεριάν, βλ. *ἀντιπέραν.*

ἀντιπαράταξις ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6382, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1009, 1020, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2362, Δούκ. (Grecu) 41^{11}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 96^{15-6}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντιπαράταξις.*

᾿Αντιμετώπιση καὶ ἀντίκρουση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Οἱ μὲν ἐτρικυμίζοντο πρὸς τὴν τοῦ κάστρου μάχην καὶ πρὸς ἀντιπαράταξιν καὶ συμπλοκὴν πολέμου* Καλλίμ. 1020· *Καὶ πύργον ὑπερμεγέθη πρὸς ἀντιπαράταξιν ὑπερεστηκότα τοῦ λιμένος ᾠκοδόμησεν* Δούκ. 41^{11}· *ἐμαυτὸν ηὐτρέπισα πρὸς ἀντιπαρατάξεις ἵππους δοκίμους ἀγαγὼν καὶ ἅρματα σὺν τούτοις* Διγ. Τρ. 2362.—Βλ. καὶ *ἀναίρεσις.*

ἀντιπαρατάσσω -ττω, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) Β' 307, Δούκ. (Grecu) 165^{6}.

Τὸ μτγν. *ἀντιπαρατάσσω* (L-S, λ. *ἀντιπαρατάσσομαι* ΙΙ· πβ. καὶ Κεκ., Στρατ., Wass.-Jern., 58^{18}).

Παρατάσσομαι ἐναντίον κάποιου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀντιπαρατάσσομαι* ΙΙ): *ἔδωκάν τον βουλὴν καὶ μὴ θέλοντα νὰ ἀντιπαρατάξη τῷ Κομνηνῷ* Παράφρ. Μανασσ. Β' 307. *καταστῆσαι τοῦτον* (δηλ. τὸν *υἱὸν*) *κύριον ἐν τοῖς ὁρίοις ἐκείνοις καὶ κεφαλὴν πρὸς Πέρσας ἀντιπαρατάττουσαν* Δούκ. 165^{6}.—Βλ. καὶ *ἀντιπαρίσταμαι.*

ἀντιπαρίσταμαι, Ἑρμον. (Legr.) Υ 243.

Τὸ μτγν. *ἀντιπαρίσταμαι.*

Τάσσομαι ἀντιμέτωπος, ἀντικρούω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *καὶ πηδήσας γοῦν αὐτίκα* (ἐνν. *ὁ "Εκτωρ*) *ὡς ἱέραξ ὑψιπέτης κατ' αὐτοῦ τοῦ ᾿Αχιλλέως τὴν δ' ἀσπίδαν πεφραγμένος ᾿Αχιλλεὺς ἀντιπαρέστη* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντιπαρατάσσω.*

ἀντίπασχα τό, Gesprächb. (Vasm.) 120^{2856}.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *Πάσχα.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. μ.Χ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα, ἡ Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ ἢ ἡ ἑβδομάδα ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα (Βλ. Lampe, Lex. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1).

ἀντιπασχίζω, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2426, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2596.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *πασχίζω.*

Βοηθῶ κάποιον συμμετέχοντας στὰ παθήματά του: *ποῖον ἐκ τὰς πασχίσεις σου τὰς ἔπαθες μετά μου ἀντίσηκον νὰ δυνηθῶ τὸ νὰ σὲ ἀντιπασχίσω;* Λίβ. Sc. 2596.

ἀντιπάσχω, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 158, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2599, Esc. 398, Ν 393, Λίβ. (Wagn.) Ν 3196.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιπάσχω.*

Ὑφίσταμαι κάτι συμμετέχοντας στὰ παθήματα ἄλλου: *καὶ ποῖον σου καρδιοκλόνισμα, φίλε μου, ἐγκάρδιε φίλε, νὰ δυνηθῶ εἰς τὰ ἐπάσχισες μετ' ἐμὲ νὰ ἀντιπάθω;* Λίβ. Sc. 2599. —Βλ. καὶ *αἰσθάνομαι* Α2β, *ἀναφέρω* Α5, *ἀντέχω.*

ἀντιπατητὴς ὁ, ᾿Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 395.

᾿Απὸ τὸ *ἀντιπατῶ.*

Αὐτὸς ποὺ ταλαντεύεται, ποὺ δὲν εἶναι σταθερός, ἀσταθὴς (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀντιπατῶ* 5): *ἐγώ 'δα τὴν ἀγάπη σου* (=ἐσένα) *δίγνωμον εἰς ἐμένα, δίγνωμον καὶ ἀντιπατητὴν καὶ τῆς φιλιᾶς καμένον* ὅ.π.

ἀντιπατῶ, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1065, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1775, 1899, Δ' 1156, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 475.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *πατῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πατῶ στερεὰ (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Σφίγγουνται, ξανασάζουνται κι' ἀντιπατοῦν τσὶ σκάλες* 'Ερωτόκρ. Β' 1899. Βλ. καὶ *ἀποπατῶ*. **2**) Βαδίζω κομπαστικὰ (Ἡ σημασ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2β): *'Ωσὰ γεροντογάιδαρος* ... (παραλ. 2 στ.)... *ἀφριματεῖ καὶ ἀντιπατεῖ, τ' ἀρθούνια του φουσκώνει* Φορτουν. Δ' 475. **3**) Πατῶ: *'Επάνω δὲ τῆς ἐκκλησιᾶς ἀντιπατεῖς καὶ θρώσκεις εἰς τὰ τῆς Μέσης δώματα* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1065.

ἀντιπέραν, ἐπίρρ., Διήγ. πόλ. Θεοδ. (Merc. S.-G.) 24, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 128^{20} Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 17^{14}· *ἀντίπερα(ν)*, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2410, Διγ. (Καλ.) Α 3577, 3876, Βέλθ. (Κριαρ.) 315, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2097, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1879 (Sc. καὶ Ν 2713 *ἀντίπερον*· διορθώσ.· πβ. Ρ 2097 *ἀντίπερα*·) 'Αρμούρ. (Κυριακ.) 31, Σαχλ. Β' (Wagn.) ΡΜ (ἔκδ. *ἀντιπαραμεριάν*· διόρθ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 358: *ἀντίπερα μεριάν*), Πικατ. (Κριαρ.) 36, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) G 277^{42}, 278^{16}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 126^{26}, Παλαμήδ. Βοηβ. (Legr.) 268, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 390^{31}, Στάθ. (Σάθ.) Α' 260, Λίμπον. (Legr) 70, Διγ. (Lambr.) Ο 1587, 1602, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 192^{21}, 325^{22}, 333^{22}, 383^{1}, 489^{10}, 506^{17}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀντιπέραν* (βλ. L-S στὴ λ. Ι). Ὁ τ. *ἀντίπερα(ν)*, μὲ ἀναβιβ. τοῦ τόνου, ἤδη στὸν Ἡσύχ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντίπερα*).

(Συνήθως μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ. ἢ μὲ γεν.· ἢ χρ. μὲ γεν. μτγν., L-S στὴ λ. Ι) στὸ ἀπέναντι μέρος, στὴν ἀπέναντι πλευρὰ ἢ ὄχθη, ἀντίκρυ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντίπερα*): *πρὸς βοήθειαν δραμών, εἰς τὴν ἀντίπερα πόλιν τοῦ ἀμιρᾶ Βοστίτσαν περάσας* Σφρ., Χρον. μ. 128^{20}. *ἀντίπερα τοῦ ποταμοῦ ἦτον ὀλίγον ὕδωρ* Διγ. Α 3577· *Καράβια κάτεργα γιὰ μιὰ ἐφύγασιν μὲ βίαν κ' ἐπῆγαν κ' ἐσταλάρανε ἀντίπερα στὴ Ντίαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 333^{22}.—Βλ. καὶ *ἀγνάντια, ἀνάγναντα*.

ἀντιπεριπλέκω, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1791, 2094, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1095, 1874, Esc. 2173, 3032, Λίβ. (Wagn.) Ν 1913, 2709.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *περιπλέκω*.

('Ενεργ. καὶ μέσ.) ἀγκαλιάζω σὲ ἀνταπόδοση : *κρατεῖ καὶ περιπλέκει με, μυριοκαταφιλεῖ με καὶ ἐγὼ ἀντιπεριπλέκω τον, μυριοκαταφιλῶ τον* Λίβ. Esc. 3032· *καταφιλᾷ τὸ χέριν μου, εἶτα τὸ μέτωπόν μου καὶ ἐγὼ ἀντιπεριπλέκομαι καὶ ἀντικαταφιλῶ τον* Λίβ. Ρ 179.—Βλ. καὶ *ἀγκαλίζω, ἀναγκαλίζω, ἀναπλέκομαι* 1.

ἀντιπερισπῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3697.

Τὸ μτγν. *ἀντιπερισπῶ*.

Διασπῶ, διασκορπίζω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀντιπερισπᾶν Χοσρόου τὰς δυνάμεις* ὅ.π.

ἀντίπερος· *ἀντίπερον*, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1879, Ν 2713, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀντίπεραν*.

ἀντιπηδῶ, 'Αχιλλ. (Haag) L 786, 'Αχέλ. (Pern.) 1538.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *πηδῶ*. Βλ. καὶ Steph., Θησ., λ. *ἀντιπηδάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Εκτινάσσομαι μὲ δύναμη, κάνω ἅλμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὡς λέων ἀντεπήδησεν κ' ἐτίναξεν ὡς δράκων* 'Αχιλλ. L 786· (προκ. γιὰ πέτρες) χοροπηδῶ, ἐκσφενδονίζομαι: *Πέτρες ἐκ τὸν συγχαλασμὸν πολλὲς ἀντιπηδοῦσαν καὶ χάμαι καὶ πρὸς ἄνωθεν μὲ δύναμιν πετοῦσαν* 'Αχέλ. 1538.

ἀντιπίπτω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α' 24.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ.

'Επιτίθεμαι (γιὰ νὰ ἀμυνθῶ), ἀνθίσταμαι (Ἡ σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. 2): *ἐσπάθιζον ἄνδρας ἀθλίους, οὓς ἀντιπίπτειν ἔβλεπον πειρωμένους* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνεβαίνω* 2, *ἀνταίρω* Αβ.

ἀντιπίττακον τό, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1491, 1519, Λίβ. (Lamb.) Sc. 482, 571, 601, 681, Λίβ. (Wagn.) Ν 1444, 1503.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *πιττάκι(ον)*.

'Επιστολὴ ἀπαντητική: *ἔκατσα καὶ ἀντιπίττακον ἔγραψα πρὸς ἐκεῖνον* Λίβ. Ν 1444.—Βλ. καὶ *ἀντίγραμμαν* 1, *ἀντιγραφὴ* 1, *ἀντίγραφον*.

ἀντίπλους, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3652· *ἀντίπλοος*, Προδρ., Ροδ. (Hercher) 326^{163}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *πλοῦς*.

(Προκ. γιὰ πλοῖο, στόλο) ποὺ πλέει καὶ ἐπέρχεται ἀντίθετα, ἐχθρικά: *Φωκᾶς στρατὸν ἀντεφοπλίζει καὶ στόλον ἀνεμόπτερον, ἀντίπλουν ἑτοιμάζει* Μανασσ., Χρον. 3652· *ναῦς ἀντιπλόους* Προδρ., Ροδ., 326^{163}.

ἀντιπλουτίζω, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1922.

'Από τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *πλουτίζω*.

Παρέχω πλοῦτο καὶ ἀγαθὰ ὡς ἀνταμοιβή, ἀνταμείβω ὑλικά: *ὅστις κάμνει τοῦ πτωχοῦ τοιαύτην καλοσύνην δίδει στὸ χέρι τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ Θεῷ δανείζει καὶ ὁ Θεὸς τὸ δέχεται καὶ τὸν ἀντιπλουτίζει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντάμειψις* 1.

ἀντιπνέω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 229^{9}, 235^{18}, Ἔκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) 18^{22}.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ.

α) (Προκ. γιὰ ἄνεμο) πνέω ἀντίθετα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2· πβ. καὶ L-S στὴ λ. 1): *μὴ πρὸς πνεῦμα πανεύδιον ἀντιπνεύσῃς Διὸς* Μακρεμβ., Ὑσμ. 229^{9}· **β**) (μεταφ.) (προκ. γιὰ τὴν τύχη) ἀντιστρατεύομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *Ὦ δυστυχημάτων ἐμῶν, ὢ τύχης ὅλης ἀντιπνεούσης ἡμῖν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 235^{18}.

ἀντίπνοια ἡ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 232^{17}.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ.

'Αντίθετη πνοὴ ἀνέμου (Ἡ σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S Κων/νίδη στὴ λ. 2): *ἐμοὶ δ' οὐκέτι σθένος ἀντέχειν πρὸς ...πνευμάτων ἀντίπνοιαν* ὅ.π.

ἀντίποδα τά, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 159^{29}.

Πιθ. ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *πόδι* καὶ ὄχι τὸ ἀρχ. *ἀντίπους*.

Στηρίγματα: *ἄφησαν σκαλωσίες καὶ τὰ ἀντίποδα χρόνον ἕνα ὁποὺ ἐστέγνωσεν ὁ τοῦρλος καὶ ἐστερεώθη* ὅ.π.

ἀντίποδες οἱ, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 159^{20}, Λίμπον. (Legr.) 70.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀντίπους* ὡς οὐσ.

Ἡ ἀντίθετη ἄκρη τῆς γῆς (Πβ. Στράβ. 1, 1, 13): *ἡ φήμη ἂς πετάξῃ καὶ μέσα στοὺς ἀντίποδας καὶ ἀντίπερα ἂς προφθάσῃ* Λίμπον. 70.

ἀντιποιῶ, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 515^{17}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιποιῶ*.

(Μὲ γεν.) κάνω κακό, βλάπτω (κάποιον): *μὴ δῶρα λάβωσιν αὐτοὺς* (δηλ. οἱ συνήγοροι) *ἐκ μέρους ἀμφοτέρων* (ἔκδ. *ἐμφοτέρων*· διορθώσ.) *καὶ βλάψωσιν τὰ μέρη τους ψυχῆς ἀντιποιοῦντες* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀδικῶ, ἀντικακώνω*.

ἀντιπροίκι τό· *ἀντιπρούκι,* Φορτουν. (Ξανθ.) Β′ 438, Δ′ 74.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀντίπροικο* ἢ ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *προίκα*. Ἡ λ. καὶ σήμ· (ΙΛ).

Αὐτὰ ποὺ δίνει ὁ γαμπρὸς στοὺς γονεῖς τῆς νύφης (Βλ. καὶ Κουκ. ΒΒΠ Δ′ 77 καὶ Μέγ., ΕΛΑ 1, 1939, 111): *τσῆ Πετρονέλλας τσὶ δμορφιὲς βλέποντας καὶ τὰ κάλλη τρέχουσινε τὰ σάλια του ἴδια σὰν τοῦ ἀφορμάρη κι᾽ ὡς καὶ ἀντιπρούκια τσῆ ἤταξε* (δηλ. τῆς μητέρας της) *μεγάλα νὰ τὴν πάρῃ* Φορτουν. Δ′ 74.—Πβ. *ἀντίπροικο*.

ἀντίπροικο τό, Περὶ γέρ. (Wagn.) 31,68,72.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *προίκα*. Ἡ λ. ἤδη σὲ παπυρ. 6. αἰ. (Preisigke-Kiessling, λ. *ἀντίπροικον*).

α) Αὐτὰ ποὺ δίνει ὁ γαμπρὸς στοὺς γονεῖς τῆς νύφης (Βλ. καὶ Κουκ. ΒΒΠ Δ′77 καὶ Μέγ., ΕΛΑ 1, 1939, 111): *διὰ τὸ πολὺν τ᾽ ἀντίπροικο καὶ ῥοῦχα ὁποὺ δίδει παίρνει τὴν νέαν ὁ γέροντας καὶ τρώ την σὰν ἀπίδι* αὐτ. 31· πβ. *ἀντιπροίκι*· **β**) τὰ δῶρα τοῦ γαμπροῦ στὴ νύφη: *καὶ τὸ λοιπὸν στολίζεται τὸ ταπεινὸ τρυγόνι τ᾽ ἀντίπροικο τοῦ γέροντος καὶ δείχνει σὰν παγώνι* αὐτ. 68.—Πβ. *ἀντιπροίκι*.

ἀντιπροπίνω, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι ε′ 21, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 691.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιπροπίνω*.

Κάνω πρόποση καὶ ἐγώ· (ἐδῶ) θρηνολογῶ μαζὶ μὲ ἄλλον (σὰ νὰ πίνω ἐξαιτίας πένθους): *καὶ τὰς ἀλλήλων συμφορὰς οἰκτίροντες ἀλλήλοις ἀντιπροπίνουσι πικρὰν πένθους φιλοτησίαν* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ε′ 21.

ἀντιπροσέχω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) ϛ′ 95.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *προσέχω*.

Δίνω προσοχή: *ἀντιπροσσχὼν τοῖς λόγοις* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙΙ 1δ, *ἀκρώννομαι* γ.

ἀντιπροσκυνῶ, Λίβ. (Μαυρ.) P 1806, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2193.

Τὸ μτγν. *ἀντιπροσκυνῶ*.

Ἀνταποδίδω «προσκύνημα», χαιρετισμὸ (Γιὰ τὰ εἴδη χαιρετισμοῦ βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β′ 203 κέ.): *κλίνω τραχήλιν, προσκυνῶ καὶ αὐτὴ ἀντιπροσκυνᾷ με* Λίβ. Esc. 2193.

ἀντιπρόσχαρο τό, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1035 (ἔκδ. *ἀντὶ πρόσχαιρο*· cod. Barb. [βλ. Lambert, Λίβ. Esc. 1035, κριτ. ὑπ.] *ἀντιπρόσκερον*· Keil. [βλ. Lambert., ὅ.π.] διόρθ. *ἀντὶ πρόσχαρον*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *πρόσχαρο* (=χαρά, πρόσθετη χαρὰ) ⟨*πρὸς*+*χαρά*· πβ. τὸ ἐπίθ. *προσχαρὴς*⟩*πρόσχαρος*. Γιὰ τὴ σημασ. τῆς *ἀντὶ* ὡς α′ συνθ. πβ. τὰ σημερ. *ἀντιμάννα* (=παιδὶ ὅμοιο μὲ τὴ μάννα), *ἀντιπατέρας* (=παιδὶ ὅμοιο μὲ τὸν πατέρα)· ἐπίσης *ἀντίκριμα*=κρίμα· *ἀντιθύριδο*=θυρίδι· *ἀντιέρωτας, ἀντιδαύλι* (=μεγάλος ἔρωτας, μεγάλος δαυλός)· *ἀντίπλακο, ἀντίπλουμο* (μικρὴ πλάκα, μικρὸ πλουμί). Γιὰ ὅλα αὐτὰ βλ. οἰκεῖα ἄρθρα, ΙΛ).

Χαρά, εἶδος χαρᾶς· πρόσθετη χαρὰ ἢ μικρὴ χαρά: *καὶ τῶν ἀρνίων τοὺς σκιρτισμοὺς ἔχω* (δηλ. ἐγὼ ὁ Ἀπρίλιος ὡς βοσκὸς) *ἀντιπρόσχαρό μου* ὅ.π.

ἀντιπροσωπῶ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Θ′ 206.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *πρόσωπο(ν)*.

Ἔχω τὸ πρόσωπό μου ἀπέναντι σ᾽ ἄλλο πρόσωπο:...*Δρόσιλλαν ἀπέναντι καθίσοι* (παραλ. 3 στ.) *ὅπως... ἀντιπροσωπῶν ἐμβλέποι τῇ παρθένῳ* ὅ.π.

ἀντιπρούκι τό, βλ. *ἀντιπροίκι*.

ἀντιπυργοβόλημα· *ἀντιπυργοβολήματα*, Βέλθ. (Legr., BGV Α′) 247, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀντὶ πυργοβολήματα*.

ἄντις, ἐπίρρ., Σπαν. (Ζώρ.) V 227, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [74, 90, 293, 297], Β′ [466, 672], Γ′ [254 762], Χορ. γ′ [88], Δ′ [589, 1018], Ε′ [71, 540], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [25] (ἔκδ. *ἄντιε* πιθ. κατὰ τυπογρ. λάθος).

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *anzi* (ἀρχαϊκ. *anti*, λαϊκ. λατ. * *antja* λατ. *ante*). Τὸ τελ. -ς ἀπὸ ἐπίδρ. ἐπιρρ. σὲ -ς. Βλ. καὶ Κριαρ. (ΕΕΒΣ 10, 1933, 93 σημ. 4).

Μᾶλλον, καὶ μάλιστα, καὶ ἀκόμη, καὶ ὅμως, καὶ βέβαια (γιὰ νὰ βεβαιωθῇ κάτι λίγο ἢ πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ εἰπωμένα προηγουμένως): *Πολλὰ θέλ᾽ ἔχει τὴν καρδιὰν σκληρὴν καὶ μαρμαρένη· ἄντις καρδιὰν τὸ στῆθος του δὲν ἤθελε βασταίνει* αὐτ. Δ′ [589]· *Μιὰ κόρη τόσ᾽ εὐγενική, νεράιδα πλουμισμένη, ἄντις μπορῶ νὰ τὴν εἰπῶ θεὰ χαριτωμενη* αὐτ. Α′ [74]· *πόθος αἰτία δὲν δίνει ποτὲ σὲ πράξες ἄσχημες, ἄντις αὐτὸς τὴν σβήνει* αὐτ. Γ′ [254]· *Γιὰ νὰ μπορῇ νὰ γιατρευθῇ ᾽κλουθώντας τὴν βουλήν μου, ἄντις βουλὴ τ᾽ Ἀπόλλωνος ποὺ μ᾽ εἶχε συμβουλεύσει πὼς ὁ ἀέρας τσ᾽ Ἀρκαδιᾶς εἶχε νὰ τὸν γιατρεύσῃ* αὐτ. Ε′ 71·*Ἄλλη δὲν ἔχουσι λοιπὸν στὸν οὐρανὸ οἱ θεοί μας ἔγνοιαν, οὐδ᾽ ἄλλη μέριμναν παρὰ τὴν ἐδικήν μας, ἄντις ἐτούτη ἤτουνα ἐμπόδισις μεγάλη ⟨᾽ς⟩ τσ᾽ ἀνάπαυσές τους τὲς πολλὲς* αὐτ. Α′ [297]· *ἄντις ἀνίσως καὶ σταθῶ καλὰ νὰ τὸ λογιάσω, πράγμα εἶναι νὰ τὸ λυπηθῶ* αὐτ. Δ′ [1018]· *Γροίκησ᾽ ἐδὰ τί ἐλόγιασα κ᾽ ἔχω ἀποφασισμένο νὰ κάμω ᾽ς τούτην τὴν δουλειά, ἄντις σὰν καμωμένο τό᾽ χω γιὰ τὴν ἀγάπην σου* αὐτ. Γ′ [762].—Βλ. καὶ *ἀκμὴν* 4β, *ἀλλὰ* 1, *ἀμὴ* 3.

ἀντίς, πρόθ., βλ. *ἀντί*.

ἀντίσηκος, ἐπίθ., Σπαν. (Hanna) B 494, Σπαν. (Legr.)P 272, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 704, 715, Προδρ., Στ. δεητ. (Maiuri) 40, Φλώρ. (Μαυρ., Ἐκλ. Α′) 1596, Λίβ. (Μαυρ.) P 1596, Λίβ. (Lamb.) Sc. 368, 514, 919, 2594, 2596, 2828, 3053, Esc. 1485, 1617, 1870, 1879, 3759, 3761, 4018, 4213, Λίβ. (Wagn.) N 1334, 1446, 1605, 1687, 3195, 3434, 3521, 3635, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 255.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *σηκός*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἡσύχ., λ. *ἰσόζυγιον* (κατὰ ἔκδ. K. Latte· κατὰ ἔκδ. Schmidt *ἰσοζύ[γι]ον*), καθὼς καὶ στὸν Εὐστ., Ἰλ. (Stallb.) 1075^{8}. Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. ἐπίσης στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 3^{30}, καθὼς καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντίσηκο*).

α) Ἀντίστοιχος, ἰσάξιος, ἀντάξιος: *ἂν ἔπαιρνεν κατάλλαμαν ἀντίσηκον ὁ Χάρος, ψυχήν, σῶμα γιὰ λόγου σας νὰ δώκαμεν μὲ θάρρος* Ἀπόκοπ. 255·...*ποῖα τὰ ἐκακοπάθησες, τὰ ἔπαθες δι᾽ ἐμέναν καὶ τί ἀντίσηκον καλὸν νὰ σὲ τὸ ἀντιμέψω*, Λίβ. Esc. 3761· *νὰ ποίσω ἀντίσηκον καλὸν καὶ ἀνταμοιβὴν φιλίας* Λίβ. Sc. 2594· *οἷος τὰς ξένας συμφορὰς ἡγεῖται ὡς δικάς του, χάριν εὑρίσκει ἀντίσηκον ὁπόθεν οὐκ ἐλπίζει* Σπαν. Β′ 494· **β**) ὅμοιος: ὁπού

'σαν τὰ μαλλίτσια του (δηλ. τοῦ Φλώριου) *ὡσὰν τὸ δακτυλίδιν, ὁπού 'τον καὶ ἀντίσηκος τῆς κόρης Πλατζια-Φλώρης* Φλώρ. 1596· **γ**) ἀντίστοιχος, ἀμοιβαῖος, ἀπαντητικὸς (1) (προκ. γιὰ ἐπιστολή): *'Ανάγνωσά την τὴν γραφὴν τοῦ δακτυλιδοπούλου καὶ ἀντίσηκον τὴν ἔγραψα πιττάκιν* Λίβ. Esc. 1879· (2) (προκ. γιὰ φωνή): *φώναξε..., στρίγγισε εἰς γῆν, ἀλλ' ἔρημον καὶ πρόσεξε ἀπὸ τότε ἀκούεις ἀντίσηκον φωνὴν ὡς πρὸς τὴν ἐδικήν σου* Λίβ. Sc. 919.

Τὸ οὐδ. **1**) Ὡς οὐσ. **α**) αὐτὸ ποὺ μπαίνει στὴ θέση ἄλλου, ὑποκατάστατο (πβ. καὶ τὴ σημασ. «διάδοχος, κληρονόμος» σὲ πρακτικὰ μονῆς Ξηροποτάμου JÖBG 17, 1968, 89 καὶ 95)· φρ. *ποιῶ ἀντίσηκον* (κάποιου)=ἀντικαθιστῶ κάποιον, παίζω τὸ ρόλο του: *ἂν ἀποθάνη ὁ Πρόδρομος...* (παραλ. 1 στ.) *ποῦ νὰ εὕρης ἄλλον Πρόδρομον τοιοῦτον, τὴν κεφαλήν σου; Ἄν τύχη ἂν εἴπης τὸν ζουγλὸν νὰ ποίση ἀντίσηκόν μου, νὰ ποίση καὶ ἑταῖριν μου καὶ αὐτόχρημα ὡς ἐμένα, οὐκ ἐγνωρίζεις δέσποτα τὸν Πρόδρομον τὸν ἔχεις* Προδρ., Στ. δεητ. 40· **β**) ἀπάντηση σὲ ἐπιστολή: *ἄς δέξεται πιττάκιν μου, γραφήν μου ἂς ἀναγνώση ...καὶ ἀντίσηκον ἂς γράψη* Λίβ. Sc. 368· *ἔστειλα ἐτούτην τὴν γραφὴν καὶ ἀντίσηκον οὐκ εἶδα* Λίβ. Esc. 1870· *ἐδῶκε με πιττάκιν σου τάχα τῆς συμπαθείας· ἀντίσηκον τὸν ἔποικα πάλιν ἐλευθερίας* Λόγ. παρηγ. L 704. **2**) Ὡς ἐπίρρ.=σὰν σὲ ἀντάλλαγμα, σὲ ἀνταπόδοση: *καὶ σὺ καθόμοιον ἔπαθες ὅσα καὶ ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον· θέλω καὶ ἐγὼ ἀντίσηκον νὰ σὲ δουλεύσω ἐσένα καὶ νὰ πασχίσω μετὰ σὲ τὰ ἔπαθες διὰ ἐμένα* Λίβ. N 3635·*... ποῖον ἐκ τὰς πασχίσεις σου, τὰς ἔπαθες μετά μου, ἀντίσηκον νὰ δυνηθῶ τὸ νὰ σὲ ἀντιπασχίσω;* Λίβ. Sc. 2596.

ἀντισηκοῦμαι, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 2148.

Τὸ παλαιότ. μεσν. *ἀντισηκοῦμαι* (6. αἰ. μ.Χ., L-S, λ. *ἀντισηκόω, παθητ.*), παθητ. τοῦ ἀρχ. *ἀντισηκόω*.

'Αντικαθίσταμαι: *Τὸ γὰρ μειζότερον κακὸν ὑπὸ μετριωτέρου ἀντισηκούμενον κακοῦ μετρίαν ἔχει λύπην* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Γ δ.

ἀντισηκώνομαι, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 435.

Τὸ παλαιότ. μεσν. *ἀντισηκοῦμαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀντισηκώνω*).

'Ορθώνομαι ἐναντίον κάποιου: *Ὁ φθόνος, τὸ κακὸ θηριὸν πάλιν ἀντεσηκώθην, ἀντεξανέστη τοιγαροῦν κατὰ Βελισαρίου* ὅ.π.

ἀντισκιρτῶ, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 454.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *σκιρτῶ*.

Σκιρτῶ συμμετέχοντας σὲ χαρά: *ὄρη... καὶ κάμποι ἀντιδονοῦσι καὶ νάπες τε καὶ ποταμοὶ ὁμοῦ ἀντισκιρτοῦσι. Χαίρουσι γὰρ τὰ ἄψυχα καὶ τὰ ἐμψυχωμένα* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγαλλιάζω, ἀγαλλιῶ, ἀκροχαίρομαι, ἀλεγριάζομαι, ἀναγαλλιῶ*, Α 3, *ἀναπηδῶ* 2, *ἀναχαίρομαι*.

ἀντισκολοῦμαι, βλ. *ἀντιασκολοῦμαι*.

ἀντισκόφτω, βλ. *ἀντικόφτω*.

ἀντισταίνω, Δούκ. (Grecu) 351^{8}, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 183, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 367, Στάθ.) (Σάθ.) Β' 199, 212, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 263^{6}, 267^{4}, 474^{26}.

'Απὸ τὸ ἀρχ. *ἀνθίστημι*. Γιὰ τὸ σχηματ. τοῦ ρ. σὲ *-αίνω* βλ. Hatzid., Einleit. 411, Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 314, ἀλλὰ καὶ Pern., Et. linguist. Β' 340-2. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ μέσ. (ΙΛ, λ. *ἀντιστένω*).

('Ενεργ. καὶ μέσ.) ἐναντιώνομαι, προβάλλω ἀντίσταση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ τίνος ἀντισταίνεσαι, κλαίγεις καὶ δὲν ἀρνεύγεις...;* Θυσ. 367· *ἤθελε ν' ἀντισταίνεται στὴν μάχην τοῦ ἀνέμου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 263^{6}· *οὐδεὶς ὁ ἀντισταίνων ἐμακροβίω* Δούκ. 351^{8}· *ἀδύνατα ἐντισταίνουμου* Στάθ. Β' 212.—Βλ. καὶ *ἀνατριχώνω, ἀντιβαδιάζω, ἀντιδικῶ* α, *ἀντιμιλῶ*.

ἀντιστασία ἡ, Θησ. (Βεν.) Η' [35^{1}]· *ἀντιστασιά*, Θησ. (Foll.) Ι 73, Θησ. (Βεν.) ΙΒ' [6^{8}] (ἔκδ. *ἀντιστασίαν*).

'Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίστασις*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 305^{10} καὶ τὸ Νικήτ. Χων. (Βόνν.) 709^{8}.

Ἄμυνα, ἀντίσταση: *πρὸς τὲς κοπανὲς αὐτῶν τίποτε οὐδὲν ἀξιάζει τῶν γυναικῶν ἀντιστασιὰ στὸ κροῦσμα τῶν Ἑλλήνων* Θησ. Ι 73· *Νὰ μᾶς ἀρέση ὁλωνῶν εἴ τι τῶν Θιῶν* (ἔκδ. *Θίων*) *ἀρέσει, ἀφοῦ τινὰς ἀντιστασιὰν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ποίση* Θησ. ΙΒ' [6^{8}].

ἀντίστασις ἡ, Δούκ. (Grecu) 369^{22}, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 599, 800.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίστασις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντίστασι*).

1) 'Αντίσταση, ἄμυνα (Πβ. L-S στὴ λ. Ι καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἡ δὲ τῶν πλοίων καὶ τοῦ λιμένος ἀντίστασις οὐκ ἐνεδίδου χώραν τοῖς Τούρκοις τοῦ στῆσαι τὰς κλίμακας ἐν τοῖς τείχεσιν* Δούκ. 369^{22}. **2**) 'Εξέγερση, ἐπανάσταση, ἀνταρσία (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *ἡ τοῦ Λαγκρὰφ ἀντίστασις εἰς χαλασμὸν καὶ γέλως αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἔγενεν* 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 800.

ἀντιστάτης ὁ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3206, Λίβ. (Μαυρ.) P 194, 2742, Λίβ. (Lamb.) Esc. 275, 435, N 312, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{224}, 7^{61}, Πικατ. (Κριαρ.) 486, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 729.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντιστάτης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς τεχνικὸς ὅρος (Δημητράκ. στὴ λ. 2).

1) 'Επαναστάτης: *τοῦ καίσαρος ἔγενον ἀντιστάται μετὰ δυνάμεως πολλῆς* 'Αξαγ., Κάρολ Ε' 729. Βλ. καὶ *ἀντάρτης* 1. **2**) Αὐτὸς ποὺ δὲν πειθαρχεῖ, ποὺ ἐναντιώνεται σὲ ἀνώτερό του ἢ ἰσχυρότερό του, ἐπαναστάτης: *ἀπάνω εἰς αὔτους νὰ ἀπελθῆ διὰ νὰ τοὺς πολεμήση ὡς ἀντιστάτες κι' ἄπιστους ὅπου ἦσαν πρὸς ἐκεῖνον* Χρον. Μορ. Η 3206· *παράνομοι κατὰ Θεοῦ ἀντιστάτες* (ἐνν. ὁ 'Αδὰμ καὶ ἡ Εὔα) Πικατ. 486· *τοῦ πόθου εἶσαι ἀντιστάτης* Λίβ. P 2742. **3**) Ὁ διάβολος: *Δράκος κρυφὸς ὁ δαίμονας, λέων ὁ ἀντιστάτης, ὅταν γυρεύη μὴ εὑρῆ ν' ἁρπάξη ὡς πειράτης* Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{61}. Βλ. καὶ *ἀντίπαλος* Β.

ἀντιστατοῦμαι, Ἑρμον. (Legr.) Ο 201 (ἂν δὲν πρόκειται γιὰ ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀντιστατοῦντες*.

Τὸ μέσ. τοῦ ἀρχ. *ἀντιστατῶ*.

'Ανθίσταμαι, ἀμύνομαι: *οἱ Ἕλληνες πρὸς τούτους ὁμοιῶς ἀντιστατοῦνται* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνταίρω* Αβ, *ἀντιπίπτω*.

ἀντιστέκω, Ἑρμον. (Legr.) Τ 265, Θησ. (Foll.) Ι 52, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 61, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) G 263^{4}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 32^{28}, 60^{33}, 64^{6}, 75^{35}, 79^{10}, 81^{13}, 100^{6}, 119^{17}, 129^{36}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [1065], Διακρούσ. (Ξηρ.) $107^{15,28}$· *ἀντιστέκομαι*, Διγ. (Mavr.) Gr. Ι 297, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 340, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3354, 8428, Λίβ. (Μαυρ.) P 1317, Λίβ. (Lamb.) Sc. 209, Esc. 556, 1611, Λίβ. (Wagn.) N 1182, 'Αχιλλ. (Haag) L 173, 'Αχιλλ. (Hess.) L 153, Μαχ. (Dawk.) 12^{26}, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 42, 44, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 58, 71, 130, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) G 279^{10}, Πεντ. (Hess.) 'Εξ. XXXII 25, Δευτ. XI 6, 'Αχέλ. (Pern.) 903, 1759, Αἰτωλ., Μῦθ.

(Λάμπρ.) 118^{9}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 52^{2}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 125^{21}, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. δ' 92, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 187· Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 510, 733, 913, 1030, 1038, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 629, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 373^{1}, 377^{28}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 971, 1085, Γ' 251, 1369, Θυσ. (Μέγ.²) 142, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [484], Β' [760, 1068], Γ' [477], Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. β' 119, Ζήν. (Σάθ.) Δ' 394, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 205^{5}, 238^{20}, 274^{20}, 279^{25}, 298^{4}, 528^{13}, 575^{25}, 578^{22}, 585^{8}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 83^{17}, 84^{15}, 85^{19}, $86^{2,4}$· *'ντιστέκομαι,* Γύπ. (Κριαρ.) Πρόλ. Β' 15· *ἀντιστέκουμαι,* Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XV 7, Δευτ. XXXIII 11.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *στέκω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) (προκ. γιὰ διαμάχη) προβάλλω ἀντίσταση, ἀποκρούω (κάτι), ἐναντιώνομαι: *ἤτονε μέσα ὁ μπεγλέρμπεης μὲ τὴν φαμελία του τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀντίστεκε τοῦ Τέκλε τοῦ Κουζιλμπάση* Χρον. Σουλτ. 129^{36}· *ἔκοψε ἐκεινοὺς ὁποὺ ἀντιστέκανε εἰς τὸν πόλεμο* Χρον. σουλτ. 60^{33}. *οἱ Τοῦρκοι σίμωσαν μέσα διὰ νὰ μποῦσι· ἐκεῖνοι πάλι ἤθελαν νὰ τοὺς ἀντισταθοῦσι* Διακρούσ. 83^{17}· *Κι' ὡσὰν ἐμένα βασιλιὸς καυχοῦμαι δὲν ἐφάνη* (παραλ. 1 στ.) *ν' ἀντισταθῆ στοῦ λόγου μου, γιατὶ ὅλα τὰ κτισμένα κάστρη τὰ δυνατότειχα ἐγὼ 'χω κερδεμένα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 575^{25}· *Νὰ τοὺς ἰδῶ ἂν δύνωνται τώρα οἱ Μαλτεζάνοι ν' ἀντισταθοῦν στὴν δόξαν μου* Διακρούσ. 86^{2}· *μόνον νὰ τοὺς μηνύσωμε γιὰ νὰ παραδοθοῦνε, νὰ παύσ' ὁ φόνος ὁ πολύς, νὰ μὴν ἀντισταθοῦνε* Διακρούσ. 85^{19}· *Καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀντιστέκανε ἀνδρειωμένα* Χρον. σουλτ. 119^{17}· **β**) (μέσ.) προβάλλω ἀντίσταση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *ἡ κόρη δὲν ἤθελεν, ἀμὴ ἀντιστέκετον πολλὰ καὶ ὅρκιζέ με εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς εὐχὰς τῶν γονέων* Διγ. Ἄνδρ. 373^{1}· *ν' ἀντισταθῆ τοῦ ἔρωτος καὶ νὰ μηδὲν ξεπέση;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [760]· *οὐδένα γίνεται δίχως μου ποτέ, μηδ' ἔναι καμωμένα, μηδὲ μπορὰ 'ντιστέκεται στὴ χάρη τὴ δική μου* Γύπ. Πρόλ. Β' 15. **2**) (Μέσ.) ἐναντιώνομαι, προβάλλω ἀντιρρήσεις (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *κι' οὐδὲ μπορεῖς ν' ἀντισταθῆς στὰ θέλαν οἱ γονεῖς σου* Ἐρωτόκρ. Γ' 1369· *ν' ἀφουκραστῶ μ' ἀπομονὴ κ' εἰς ὅ,τι μοῦ μιλήσης ποτὲ νὰ μὴν ἀντισταθῶ, μὰ νὰ γενῆ τὸ ὁρίσης* Θυσ. 142· *Ὡς τώρ' ἀπὸ τὸ Ρέθυμνος εἶχες κ' ἔχεις βοήθεια καὶ οὐδένας μὴ ἀντισταθῆ τὸ πὼς δὲν εἶν' ἀλήθεια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 585^{8}. **3**) (Μέσ.) (προκ. γιὰ πόνο) ἀντιστέκομαι· ὑπομένω: *κάθισε, ἀνιστόρησε πόνους τοὺς ἀντιστάθην πόσας πικρίας ὑπέμεινα καὶ ἀνάγκας ὑπεστάθην* Λίβ. Esc. 1611.

Ἡ μτχ. *ἀντιστεκόμενος* (*-κούμενος*) ὡς οὐσ.=ἐχθρός, ἀντίπαλος: *σύντριψε τ' ἀπάκια τῶν ἀντιστεκουμένων του καὶ τῶν μισητάδων του* Πεντ. Δευτ. XXXIII 11.

Τὸ οὐδ. τῆς μτχ. ὡς οὐσ.=ὅ,τι ὑφίσταται γύρω σὲ κάποιον (Πβ. *ὑπόστασις* Π.Δ., Tisch., Δευτ. XI 6): *ἐκατάπιε τους καὶ τὶς φαμέλιες τους καὶ τὶς τέντες τους καὶ ὅλο τὸ ἀντιστεκόμενο ὅς εἰς τὰ ποδαρικά τους* Πεντ. Δευιτ. XI 6.

ἀντιστέκωμα τό, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XXVI 37.

Ἀπὸ τὸ *ἀντιστέκω.*

Ἀντίσταση: *ἀντιστέκωμα ὀμπροστὰ στὸν ὀχτρὸ* ὅ.π.

ἀντιστεφανῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 243^{30}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *στεφανῶ.*

Στεφανώνω κ' ἐγὼ σὲ ἀνταπόδοση: *ῥόδοις ταύτην* (δηλ. τὴν κεφαλὴν) *ἀντεστεφάνωσεν*

ἄντιτα καὶ **ἀντιτά,** πρόθ., βλ. *ἀντί.*

ἀντιστηρίζω, Φυσιολ. (Zur.) IXL 2^{16}, Φυσιολ. (Punt.) Β 9^{17}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ὑποστηρίζω, προστατεύω (Πβ. L-S Κων/νίδη στὴ λ. I): *ἐπελεύσεταί σοι εὐχὴ παρὰ πατρὸς καὶ μητρὸς ἡ ἀντιστηρίζουσά σε ἀπὸ πάσης κακουργίας* Φυσιολ. IXL2^{16} 2^{16}.— Βλ. καὶ *ἀγιτιάζω.*

ἀντιστρατεύω, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1584.

Τὸ μτγν. *ἀντιστρατεύω.*

Ἐκστρατεύω ἐναντίον κάποιου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἔτυχε δὲ καὶ ὁ υἱὸς ἐκείνου... τοῦ στρατηγοῦ... ἀντιστρατεύειν τούτῳ* ὅ.π.

ἀντιστρέφω, Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὐστρ.) 188, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Δ' 91, Ἑρμον. (Legr.) Σ 105, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 5185, Λίβ. (Lamb.) Sc. 924, Φυσιολ. (Zur.) XIX $3α^{2}$, Δούκ. (Grecu) 201^{4}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιστρέφω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ἐνεργ. **1**) Στρέφω (τὸ πρόσωπο) πρὸς τὴν ἄλλη μεριά: *τοὺς δὲ συγκοπιάσαντας ὡς ἐχθροὺς λογίζῃ καὶ ἀντιστρέφεις τὸ πρόσωπον* Δούκ. 201^{4}. **2α**) Στέλνω πίσω, ἐπιστρέφω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν., Mor., 13^{47}): *καὶ λάβε τὸν Ἀντίγονον... ...τὸν πρωτοσύμβουλόν μου καὶ τοῦτον σῶον πρὸς ἡμᾶς ἀντίστρεψον ἐνδόξως* Βίος Ἀλ. 5185· βλ. καὶ *ἀναπέμπω* 2· **β**) ἐπαναφέρω: *ἔστησαν ἐξαχθέντες οἱ φυλακῖται* (παραλ. 13 στ.) *οὓς δὲ προπέμπει φῶς ἐλεύθερον βλέπειν ἄλλους πρὸς εἱρκτὴν δυστυχῶς ἀντιστρέφει* Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 91. **Β'** Μέσ. **1**) Στρέφομαι πρὸς κάποιον: *καὶ ὁμοιάζει ὅτι οὐκ αἰσθάνεσαι, γίνεσαι ὡς τὸ λιθάριν καὶ τὰ πονῶ 'θελοκουφεῖς καὶ οὐκ ἀντιστρέφεσαί με* Λίβ. Sc. 924. **2**) Γυρίζω πίσω: *ὁ Πάτροκλος αὐτίκα ἀντιστράφην εἰς τὴν μάχην* Ἑρμον. Σ 105. Βλ. καὶ *ἀναζευγνύω.* **3**) Μεταβάλλομαι: *εἰς ἔχθραν ἀντεστράφησαν πολλὴν τὰ τῆς φιλίας* Γλυκᾶ, Στ. Β' 188. Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Β β, δ.—Βλ. καὶ *ἀνεπιστρέφω, ἀνθυποστρέφω, ἀντιμεταστρέφομαι.*

ἀντιστροφὴ ἡ, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 175, Λίμπον. (Legr.) 21.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1) Ἀλλαγή, μεταβολή: *Μὲ τῶν καιρῶν τσ' ἀντιστροφὲς ... ἐχάθηκε τὸ κράτος μου, ἐπέσαν τ' ἅρματά μου* Λίμπον. 21. Βλ. καὶ *ἄλλαγμα* 1, *ἀλλαξία* 1, *ἄλλαξις-η* 1, *ἀναλλαγὴ* 1, *ἀνατροπὴ* 1β. **2**) Ἐπιστροφή: *Περὶ προικὸς ἀντιστροφῆς* Βακτ. ἀρχιερ. 175. Βλ. καὶ *ἀνάκαμψις.*

ἀντίστροφος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 81.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀντίστροφος.*

Φρ. *ἐξ ἀντιστρόφου*=ἀντίθετα (Πβ. L-S στὴ λ. III): *μετοχετεύει* (ἐνν. *ἡ πίστις*) *τοὺς βουνοὺς πρὸς τὴν ὑγρὰν οὐσίαν, ἐξ ἀντιστρόφου πάλιν δὲ τὴν θάλασσαν ξηραίνει* ὅ.π.

ἀντιστρόφως, ἐπίρρ., Ριμ. Βελ. (Wagn.) 778, Διακρούσ. (Ξηρ.) 101^{29}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀντιστρόφως.*

α) Μὲ ἀντίθετη κατεύθυνση: *καὶ νὰ ξεβάλουσιν εὐθὺς πάντα τὰ πέταλά τους καὶ νὰ τὰ καλικώσουσιν τὰ πέταλ' ἀντιστρόφως* (παραλ. 1 στ.), *νὰ ποίσης τοὺς ἐνάντιους ὅλους ν' ἀπατηθοῦσιν* Ριμ. Βελ. 778· **β**) ἀντίθετα (Πβ. L-S, λ. *ἀντίστροφος* I3 ἐπίρρ.): *Καὶ τώρα πάλιν κάμνει το, ἂν θέλη ἀντιστρόφως· σ' ἐμᾶς νὰ στείλη τὴν χαρὰ καὶ εἰς ἐκείνους ψόφος* Διακρούσ. 101^{29}.

ἀντιστυλώνομαι, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [231].

'Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *στυλώνομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σηκώνομαι παίρνοντας δύναμη ἢ σηκώνομαι γιὰ νὰ προβάλω ἀντίσταση (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ.1β): *"Επειτ' ἀντιστυλώθηκε* (ἐνν. ὁ σκύλος) *καὶ τιναξὲς τοῦ δίνει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναλαμβάνω* Α 6.

ἀντιτάσσω, Πρόδρ. (Legr.) 2^{1}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5815, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 650, Διγ. (Καλ.) Esc. 235, Διγ. (Sath.-Legr.) Tρ. 2518, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 53^{4}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιτάσσω*.

Α' ('Ενεργ.) συναγωνίζομαι (κάποιον), μοιάζω (μὲ κάποιον) (Πβ. L-S στὴ λ. II 3): *...κοράσια ἔμορφα...* *τὸν ἥλιον ἀντιτάσσουν* Διγ. Esc. 235. Βλ. καὶ *ἀντερίζω, ἀντικοττῶ*. **Β'** Μέσ. **1α**) Τάσσομαι ἐναντίον κάποιου, ἀντιστέκομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 2): *ζητῶν... βοήθειαν πρὸς τὸ ἀντιτάξασθαι τῷ ἀδελφῷ* Ἱστ. πολιτ. 53^{4}· βλ. καὶ *ἀντιτῶμαι*· **β**) (προκ. γιὰ δυσάρεστο γεγονὸς) ἀντιμετωπίζω, καταπολεμῶ (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. II 1): *ἐντέχνως ἀντετάξατο πάθει τῷ δυσπαλαίστῳ* (δηλ. τῷ λιμῷ) Μανασσ., Χρον. 5815. Βλ. καὶ *ἀντιμάχομαι* Α1, *ἀντιμαχῶ, ἀντιπαλαμῶμαι*. **2**) 'Εναντιώνομαι (Πβ. L-S στὴ λ. II 2): *μὴ ἀλαζονεύου· Θεὸς γὰρ ἀντιτάσσεται πᾶσιν ὑπερηφάνοις* Διγ. Gr. VI 650. Βλ. καὶ *ἀνατριχώνω, ἀντιβαδιάζω, ἀντιδικῶ, ἀντιλέγω*.

ἀντιτείνω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 381, Ἱερακοσ. (Hercher) 505$^{31-2}$, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3887, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 161, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 23, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 291, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 1008, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Ε' 622, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 5,63.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιτείνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τείνω, ἐκτείνω, τεντώνω (Ἡ σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. I 1): *μὴ τὴν χεῖρα ἀντίτεινε* Ἱερακοσ. 505$^{31-2}$. Βλ. καὶ *ἀνορθώνω* Β. **2α**) 'Εναντιώνομαι, ἀντιστέκομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ. L-S στὴ λ. II 1· πβ. καὶ ΙΛ): *ἄφες τὰ πάντα φέρεσθαι καθὼς ἐκεῖνα θέλουν. Μὴ τὸ τυχὸν ἀντίτεινε καὶ βλάψης τὸν ἑαυτόν σου*, Γλυκᾶ, Στ. 381· *εἶσαι ἀφέντης μου λίζιος κι' οὐδὲν σὲ ἀντιτείνω* Χρον. Μορ. Η 3887· βλ. καὶ *ἀγωνίζομαι* 1α, *ἀλληλογῶ* Β, *ἀμπώθω, ἀνατριχώνω, ἀντέχω, ἀντιβαδιάζω, ἀντιδικῶ* α, *ἀντιμιλῶ, ἀντιτάσσω* 2· **β**) ἀμφισβητῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II 1 καὶ σημερ., ΙΛ): *Τὸ πράμα ἀποὺ κρίνει τῆς ἀφεντιᾶς σ' ἡ φρόνεψη μηδένας τ' ἀντιτείνει* 'Ερωφ. Ε' 622.

ἀντιτινάσσομαι, Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) II 391.

'Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *τινάσσομαι*.

'Εκτινάσσομαι, ἐκσφενδονίζομαι: *ὥσπερ ἀνεμοφόρητος φελλὸς ἀντετινάχθη* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντιπηδῶ* α^{1}, α^{2}.

ἀντιτοξεύω· *ἀντιτοξεύσω*, Λίβ. (Μαυρ.) P 561, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *νὰ τὴν τοξεύσω* (πβ. Λίβ., Lamb., Esc. 825, Ν 702).

ἀντίτοπα, ἐπίρρ., Διήγ., 'Αλ. (Mitsak.) G 280$^{15-6}$, 281^{27}.

'Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *τόπος*.

Στὴ θέση κάποιου προσώπου ἢ πράγματος, ἀντί: *ἐπροσκύνησαν τοῦ Φιλόνη ἀντίτοπα τοῦ 'Αλεξάνδρου* αὐτ. 280$^{15-6}$· *'Αμὴ ἀντίτοπα τὸν γάμον τὸν ἐδικό σου ἐχύθηκαν αἵματα πολλὰ* αὐτ. 281^{27}. Πβ. *ἀντιτόπιος, ἀντίτυπος*.

ἀντιτόπιος, ἐπίθ., Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 33.

'Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ οὐσ. *τόπος*. Πβ. τὸ μεσν. οὐσ. *ἀντιτοπία* (Du Cange).

Ποὺ μπαίνει στὴ θέση ἄλλου, ἀντικαταστάτης: *'Ο 'Αλέξανδρος... τὸν Φίλιππον, ὁποὺ εἶχεν ἀφήκει τὴν μητέρα του ... καὶ εἶχεν πάρει ἄλλην ἀντιτοπίαν αὐτῆς καὶ ἔκαμεν ὡσὰν γάμον* ὅ.π.—Πβ. *ἀντίτοπος*.

ἀντιτυπία ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 345.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντιτυπία*.

Πανομοιότυπο, ἀντίτυπο (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Θεόδ. Στουδίτη, Lampe, Lex. στὴ λ. 2· πβ. καὶ τὴ σημασ. στὸ Μ. 'Αθανάσιο, Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *δερματίνην ἐνδυθεὶς σαρκὸς ἀντιτυπίαν* (ἐνν. ὁ *'Αδὰμ*) ὅ.π.

ἀντίτυπον τό, 'Αχ. Σπαν. (Legr.) 41^{421}, 42^{424,427}, Λίβ. (Μαυρ.) P 1501, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{27}, Ἱστ. 'Ηπείρ. (Cirac Estop.) XXIV 4.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀντίτυπος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. καὶ σὲ παπυρ. (L-S, λ. *ἀντίτυπος* I 2c) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀντίτυπος* 3)· καὶ ὡς παλαιογρ. ὅρος.

1) Αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀπόλυτα ὅμοιο, ἀπαράλλακτο (σὰν κάτι ἄλλο), ἀντίγραφο, ὁμοίωμα (Πβ. L-S, λ. *ἀντίτυπος* I 2c καὶ ΙΛ, λ. *ἀντίτυπος* 3β): *Μαγαρίζομέν σε, τραγογένη σπανέ, καὶ ὑβρίζομεν τὸ ἄσχημον βλέμμα σου ὡς ἀντίτυπον γαδάρας τὴν οὐρὰν* 'Αχ. Σπαν. 41^{421}· *Χριστοῦ ἀντίτυπον* (ἐνν. σέ, Φραγκίσκε) *σ' ἔχει προμηνυτέψει* (ἐνν. ὁ *'Ιωάννης*) Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{27}. **2**) 'Απαντητικὴ ἐπιστολή: *τὰ χέρια σου ἄς κρατήσωσιν πιττάκιον ἐδικόν μου· ἀνάγνωσέ το ἀπὸ ψυχῆς καὶ ἀντίτυπον μέ γράψε* Λίβ. P 1501. Βλ. καὶ *ἀντιγραφή, ἀντιπίττακον, ἀντίσηκος* οὐδ. 1.

ἀντίτυπος ὁ, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 7873, 'Απολλών. (Janss.) 828· *ἀντίτοπος*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 7926, 'Απολλών. (Wagn.) 834, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 142^{23}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀντίτυπος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἀντίτοπος* κατὰ παρετυμ. πρὸς τὸ *τόπος*. Βλ. καὶ Κριαρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1957/58, 229 κέ.

'Αναπληρωτής, ἀντικαταστάτης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *νὰ τὸν κρατοῦν ἀντίτυπον ὡσὰν νὰ ἦτον ὁ ρήγας* Χρον. Μορ. P 7873.

ἀντιτῶμαι, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3887, πιθ. πλάσμα ἀντὶ *ἀντιτάσσομαι*· πβ. πάντως Schmitt, Χρον. Μορ. σ. 600, λ. *ἀντιτείνω* καὶ Hatzid., Einleit. 65, ὅπου μαρτυρεῖται τ. *κατατῶ* ἀντὶ *κατατάσσω*.

ἀντιφάρμακον τό, 'Απολλών. (Janss.) 24, Βεντράμ., Γυν. (Knös) 266, 267.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μέσο θεραπείας (κακοῦ, ἀνάγκης) (Πβ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐκείνη δὲ ὡς ἔβλεπεν τὴν συμφορὰν τῆς κόρης* (παραλ. 1 στ.) *μὴ ἔχων ἀντιφάρμακον τὸ τί αὐτὴν ποιῆσαι* 'Απολλών. 24· *Διατὶ ἔχει τὴν ἀσθένεια* (ἔκδ. *ἀσθένειαν*· διορθώσ.) *τὴ γυναικεία* (ἔκδ. *γυναίκεια*· διορθώσ.) *τὴ φύση, γυρεύει τὸ ἀντιφάρμακον 'κ τὸ κίνδυνον νὰ γλύση καὶ αὐτὸ τὸ ἀντιφάρμακον ὁ ἄνδρας στὸ κορμί της* Βεντράμ., Γυν. 266, 267.—Βλ. καὶ *ἀγωγὴ* 3, *ἀμάντα* 1β.

ἀντίφασις ἡ, Δούκ. (Grecu) 329^{6}.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ.

'Απάντηση, ἀντίκρουση, ἀναίρεση (ἄποψης, ἰδέας): *γράφων* (ἐνν. ὁ *Γεννάδιος*)

κατὰ τῶν ἐνωτικῶν καὶ πλέκων συλλογισμοὺς καὶ ἀντιφάσεις κατὰ τοῦ...Θωμᾶ τοῦ δὲ Ἀκινάτου ὅ.π.

ἀντιφέγγω, Φλώρ. (Κριαρ.) 974.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *φέγγω.*

Λάμπω, ἀπαστράπτω (πβ. ΙΛ, λ. *ἀντιφεγγίζω* 4): *Ὡς ἥλιος ἀντηύγαζεν μέσον εἰς τὸ παλάτιν, ὡς κρύσταλλος ἀντέφεγγεν τῆς κόρης τὸ τραχήλιν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγλαΐζω, ἀκτινοβολῶ, ἀνταστράπτω, ἀνταυγάζω, ἀνταυγῶ.*

ἀντίφημι, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ϛ' 163, Διγ. (Καλ.) Α 900, 1139, Βέλθ. (Κριαρ.) 677, 856, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 224, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1170, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 483.

Τὸ ἀρχ. *ἀντίφημι.*

Ἀπαντῶ, ἀποκρίνομαι, λέγω: «*Πῶς ἔχεις, κόρη εὐγενική, ψυχῆς παρηγορία;*» *Ἡ δέ*: «*Καλῶς, ἀντέφησεν, διὰ τῆς σῆς ἀγάπης*» Ἀχιλλ. Ν 1170.

ἀντίφθογγος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5718.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀντίφθογγος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

(Προκ. γιὰ τραγούδι) ποὺ ἔχει ἦχο καὶ ρυθμὸ ἀντίστοιχο, σύμφωνο (Πβ. L-S): *ἐν, ᾧ περιεχόρευε τῶν ἀρετῶν ὁ κύκλος, ἀντίφθογγα δ' ὑπέψαλλε χαρίτων ἡ χορεία* Μανασσ. Χρον. 5718.

ἀντιφιλοτιμοῦμαι, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) Ι ε' 19, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6155, 6268, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 689.

Τὸ μτγν. *ἀντιφιλοτιμοῦμαι.*

Ἐνεργῶ ἀνταποδίδοντας τὸ καλὸ ποὺ μοῦ ἔγινε: *Ξέρξης ... ὑπὸ καλὴν πλατάνιστον ἀνακλιθεὶς ἐν θέρει κόσμοις ἀψύχοις τὸ φυτὸν ἀντεφιλοτιμεῖτο* Μανασσ., Χρον. 6268· *ὁπόσοι δ' ἂν μετάσχωσι ταυτοπαθῶν καμάτων ἀλλήλοις τὸ φιλάνθρωπον ἀντιφιλοτιμοῦνται* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ε 19.—Βλ. καὶ *ἀνταμείβω, ἀνταποδίνω* 2.

ἀντιφιλῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 227^{6}.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιφιλῶ.*

Ἀνταποδίδω τὰ φιλήματα (Πβ. L-S: *Καὶ πάλιν φιλῶ ξυμπλεκόμενος καὶ πάλιν ἀντιφιλοῦμαι καταπλεκόμενος* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντικαταφιλῶ.*

ἀντιφλεβοτόμιος, ἐπίθ.· *ἀντιφλεμοτόμιος,* Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 45^{545}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ μτγν. ἐπίθ. *φλεβοτόμος.* Τὸ *μ* τοῦ τ. *ἀντιφλεμοτόμιος* πιθ. ἀπὸ ἐπίδρ. τῆς συλλ. *μι.*

(Προκ. γιὰ πανὶ) ποὺ χρησιμοποιεῖται μετὰ τὴ φλεβοτομία ὡς ἐπίδεσμος: *ἐπάρετέ τον λεπτὴν φλεμοτομίαν μὲ τὸ πελέκιν ἀπὸ τὸ κωλόντερον καὶ ἀντιφλεμοτόμιον πανὶν* Ἀκ. Σπαν. 45^{545}.

ἀντιφλεμοτόμιος, ἐπίθ., βλ. *ἀντιφλεβοτόμιος.*

ἀντιφώνησις ἡ, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 150.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀντιφωνῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς νομ. ὅρος.

(Νομ.) προφορικὴ ὑπόσχεση καταβολῆς χρέους σὲ ὁρισμένο χρονικὸ διάστημα (Βλ. Γ. Πετρόπουλος, Ἱστορία καὶ εἰσηγήσεις τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, Ἀθῆναι, 1963, Α' 1020, 1088): *Περὶ ἐγκαλεσίας ἀντιφωνήσεως ὁποὺ ἔταξα νὰ πληρώσω τὸ ξένον χρέος* ὅ.π.

ἀντιφωνητὴς ὁ, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 262.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀντιφωνῶ.*

Ἐγγυητής: *Ἠξεύρει τ' ἀντιφωνητὴς ἐτοῦτα νὰ τὰ κρίνῃ* ὅ.π.

ἀντίφωνον τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 265, 271 (χφ. Η) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀντίφωνος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. μ.Χ. (Lampe, Lex., λ. *ἀντίφωνος* 2) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στίχοι ψαλμῶν ποὺ ψάλλονται πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς θείας λειτουργίας (βλ. Lampe, Lex., λ. *ἀντίφωνος* 2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐκεῖνοι νὰ χορταίνουσι τὸν ὕπνον καθ' ἡμέραν, ἐγὼ δὲ ἂν λείψω ἀντίφωνον αὐτίκα νὰ ἀποθνήσκω* ὅ.π.

ἀντιχαίρω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 167, Πρέσβ. ἱππ. (Breillat) 119.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιχαίρω.*

Ἡ προστακτ. σὲ ἀνταπόδοση χαιρετισμοῦ·χαῖρε καὶ ἐσύ: *Ἐγὼ δ' «ἀντίχαιρε, Σώσθενες» εἶπον* Μακρεμβ., Ὑσμ. 167· *καὶ« χαῖρε» προσφθεγξάμενος «ἀντίχαιρε» λαμβάνει* Πρέσβ. ἱππ. 119.—Βλ. καὶ *ἀγαλλιάζω, ἀγαλλιῶ, ἀκροχαίρομαι, ἀλεγριάζομαι, ἀναγαλλιῶ, ἀναθάλλω* Α3, *ἀναχαίρομαι.*

ἀντιχαρίζομαι, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ϛ' 165, Ζ' 228.

Τὸ ἀρχ. *ἀντιχαρίζομαι.*

α) (μὲ δοτ.) εὐεργετῶ, εὐνοῶ: *Ζεὺς αὐτὸς ἄναξ ἀντιχαρίσαιτό σοι* Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ' 165· βλ. καὶ *ἀγαθύνω* 1β, *ἀγαπῶ* 1δ· **β**) (μὲ αἰτ.) χαρίζω (ἐπιπροσθέτως) (πβ. Εὐστ., Opusc., Tafel, 70^{84}): *καὶ μεῖζον ἄλλο δῶρον ἀντεχαρίσω* Εὐγεν., Δρόσ. Ζ' 228.

ἀντίχαρις ἡ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 445^{26} (αἰτ. *ἀντιχάριταν*), Λίβ. (Lamb.) Sc. 2592, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (ἔκδ. προσεχὴς Κακ.· ἀνακ. ἐκδ.) 38.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀντίχαρις* (Γιὰ τὴ λ. βλ. Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 133 καὶ 22).

1) Ἀνταμοιβὴ (Βλ. Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 22): *ποτάπην νὰ εὕρω ἀντίχαριν, φίλε, εἰς τὴν φιλίαν* Λίβ. Sc. 2592. Βλ. καὶ *ἀντάμειψις* 1, *ἀντίμεψις-η* 1α, γ, *ἀντιμισθία, ἀντίμισθον.* **2**) Τιμωρία: *τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ κύρης Μιχαὴλ ἔπεσεν νὰ ἔχῃ τοιαύτην ἀντιχάριταν ὡς γιὸν ἔλαβεν ὁ κύρης Ρομπὲρτ ἂν εἶχεν εἶσταιν ἔνοχος τῆς κλεψίας ὁποὺ τοῦ ἐκατάπλεκεν* Ἀσσίζ. 445^{26}. Βλ. καὶ *ἀντάμειψις* 2, *ἀνταπόδομα, ἀντίμεψις-η* 3, *ἀντιπαίδευσις.*

ἀντίχνημα ? Θησ. (Βεν.) Δ' [80^{8}]=ἀντιτέχνημα ? (Βλ. Marshall, BZ 30, 1929/30, 135, λ. *ἀντύχνημα*).

τοῦ παιγνιδιοῦ ἀντίχνημα γεμάτον τῆς φαλσίας ὅ.π.

ἀντίχνι, Θησ. (Βεν.) ΙΒ' [15^{6}].

Μήπως β' συνθ. τὸ οὐσ. *ἴχνος*=χνάρι, πρότυπο?

...σ' ὅλους τοὺς μεγιστάνους ἀπὲ τοὺς ὅποιους πρέπει τους νὰ παίρνουσιν ἀντίχνι.
Καὶ πάντα 'ς τέτοια πράγματα οἱ πάντες ν' ἀκλουθοῦσι ὅ.π.

ἀντιχρησμοδοτῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 272^{10}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *χρησμοδοτῶ.*

Τάσσομαι ἐναντίον χρησμοῦ: *Ἀπόλλων χρησμοδοτεῖ, ... ἀντιχρησμοδοτεῖτε δ' ὑμεῖς* αὐτ. 272^{10}.

ἀντίχριστος ὁ, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 117, Δούκ. (Grecu) 375[20], Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 432[3-4], 436[23].

Τὸ μτγν. οὐσ. ἀντίχριστος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. Κριαρᾶ, Ἀνακάλ., σ. 54.

Ὁ ἐναντίος, ὁ ἐχθρὸς τοῦ Χριστοῦ, ὁ διάβολος: *Ὁ δὲ υἱὸς τῆς ἀνομίας, ὁ πρόδρομος τοῦ ἀντιχρίστου ἀναβὰς ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης ἐποίησε τὴν προσευχὴν* Δούκ. 375[20].

ἀντλημὸς ὁ, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) σιζ'.

ἀντλῶ, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 5[114,136], 10[275], Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3175, Ἱερακοσ. (Hercher) 470[6], 495[24], Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 526[13], 554[21], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 150, 2018, Διακρούσ. (Ξηρ.) 111[6].

Τὸ ἀρχ. *ἀντλῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Βρέχω, καταβρέχω: *ἄντλιε τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας μέχρι ἀγκῶνος* Σταφ., Ἰατροσ. 10[275]· *ῥίζας ὀλίγας εἰς ὕδωρ ἑψήσας... καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸν ἱέρακα ἀντλήσεις* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 526[13]· *Δεῖ σε ἀντλεῖν τοῦτο τὸ πάθος μετὰ χλιαροῦ ἐλαίου* Ἱερακοσ. 495[24].

ἀντμονίρω, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 218.

Ἀπὸ τὸ ἐνετ. *admonir*.

Συμβουλεύω (ἐλέγχοντας κάπως): *Γιὰ νὰ θελήσω σήμερο τὸ Λοῦρα νὰ ἀβερτίρω καὶ νὰ τὸν ἀντμονίρω* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναφέρω* Α1δ.

ἀντοδονῶ, βλ. *ἀντιδονῶ*.

ἀντοδύρομαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 268[29].

Τὸ μτγν. *ἀντοδύρομαι*.

Ὀδύρομαι μὲ τὴ σειρά μου: *ἡ... μήτηρ Πάνθεια πικρὸν ἀντωδύρετο «Οἴμοι, τέκνον Ὑσμίνη» λέγουσα* ὅ.π.

ἀντολικός, ἐπίθ., βλ. *ἀνατολικός*.

ἀντόμνυμι, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2689.

Τὸ ἀρχ. *ἀντόμνυμι*.

Ὁρκίζομαι (ἀπαντώντας σὲ κάποιον ἢ ζητώντας νὰ ἀμυνθῶ ἐναντίον του): *ἡ δέ, τῆς τύχης τῆς πικρᾶς, ὡς ἔοικε, σφαλλούσης, ἀντόμνυσι καταφαγεῖν* (ἐνν. τὸ *μῆλον*) ὅ.π.

ἀντόντι τό, βλ. *δόντι*.

ἀντοφθαλμίζομαι, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 298.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ μτγν. *ἀντοφθαλμέω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Γρηγόρ. Κύπρ. (Boisson., Anecd. Α' 344).

(Σὲ πληθ.) ἀνταλλάσσομε βλέμματα, ἀντικρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο: *ὅταν ἀντοφθαλμίσωνται νὰ ἰδῇ ὁ εἷς τὸν ἄλλον μετὰ θυμοῦ, μετὰ χολῆς οἱ πάντες νὰ σφαγοῦσιν* ὅ.π.

ἀντοφθαλμῶ, Πλουσιαδ., Ἐπιστ. (Μανούσ.) 305[28].

Τὸ μτγν. *ἀντοφθαλμέω*.

(Προκ. γιὰ περισσότερα πρόσ.) ἀντικρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο: *διεσχίσθητε ἀπ' ἀλλήλων οἷα ἐχθροὶ καὶ μνησικακεῖτε ἀλλήλοις καὶ οὐδ' ἀντοφθαλμῆσαι ἀνέχεσθε* ὅ.π.

ἀντραγίδα ἡ, Ἀχ. Σπαν. (Legr.) 44[516].

Γιὰ τὴ λ. βλ. Heldr.-Μηλιαρ. 47, ὅπου τ. *ἀνδραΐδα* καὶ Langkavel, Bot. sp. Gr. σ. 149, λ. *ἀνδραΐδα* καὶ 121[240].

Τὸ φυτὸ «ἐρύγγιον»· φιδάγκαθο, μοσχάγκαθο: *κῆπον ὅλον ἀντραγίδας* ὅ.π.

ἀντράδελφος ὁ, βλ. *ἀνδράδελφος*.

ἄντραλος, ὁ, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1030 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ (σημερ. ἰδιωμ.) οὐσ. *ἄντραρος* (ΙΛ) μὲ ἀνομοίωση τοῦ β' ρ. Ἀπίθ. ὅτι ὑπόκειται τ. *ἄντρακλος* τοῦ οὐσ. *ἄντρακλας* (ΙΛ). Ἀπίθ. καὶ ὅσα σημειώνει ἡ Lambert, Λίβ., σ. 35.

Μεγαλόσωμος ἄνδρας: *Ἀπρίλης ἦτον ἀπ' αὐτὸν νὰ εἶδες ποιμέναν* (χφ. *ποιμένον*· διόρθ. Lamb.) *ἄνδρα· ἀσκέπαστος, ἀκτένιστος, ἄντραλος εἰς τὴν πλάσιν* ὅ.π.

ἀντρανίζω, βλ. *ἐντρανίζω*.

Ἀντρανοπολίτης ὁ, βλ. *Ἀνδριανοπολίτης*.

ἄντρας ὁ, βλ. *ἄνδρας*.

ἀντρεία καὶ **ἀντρει(γι)ὰ** ἡ, βλ. *ἀνδρεία*.

ἀντρειεύ(γ)ω, βλ. *ἀνδρειεύω*.

ἀντρειοσύνη ἡ, βλ. *ἀνδρειοσύνη*.

ἀντρειότη(τα) ἡ, βλ. *ἀνδρειότητα*.

ἀντρειωμένα, ἐπίρρ., βλ. *ἀνδρωμένα*.

ἀντρειωμένος, μτχ., βλ. *ἀνδρειώνω*.

ἀντρειώνω, βλ. *ἀνδρειώνω*.

ἀντρέπομαι, βλ. *ἐντρέπομαι*.

ἀντρεύ(γ)ω, βλ. *ἀνδρειεύω*.

ἀντρικός, ἐπίθ., βλ. *ἀνδρικός*.

ἀντρόγενο καὶ **ἀντρόγυνο(ν)** τό, βλ. *ἀνδρόγυνον*.

ἀντρομώνω, βλ. *ἀνδροα(ρ)μώνω*.

ἀντροπὴ ἡ, βλ. *ἐντροπή*.

ἀντροπιάζομαι, βλ. *ἐντροπιάζομαι*.

ἀντρόυνο τό, βλ. *ἀνδρόγυνον*.

ἀντρυνίσκω, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 75[40].

Ἀπὸ τὸ **ἀντρύνω* (πβ. L-S, λ. *ἀνδρύνω*) καὶ τὴν κατάλ. *-ίσκω*.

Γίνομαι ἄνδρας, μεγαλώνω· (ἐδῶ) αὐξάνομαι, πληθύνομαι: *οἱ πλῆξες σου ἐφυράναν κ' ἐπαλιύναν κ' ἐμέναν τώρα νιώννουν, τώρ' ἀντρύναν* ὅ.π.

ἀντρωμένος, μτχ., βλ. *ἀνδρειώνω*.

ἀντύχως, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 2[31], 34[7], 93[8], 95[33], 108[34].

Ἀπὸ τὴν ἔκφρ. ἂν τύχῃ μὲ ἐπίδρ. τοῦ συνών. *ἀνίσως* (βλ. Pitsillides, Κυπρ. ἐρωτ., σ. 412). Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. τὸ σημερ. (Λιβύσσ. Λυκίας) *ἀντυχοῦ* (ΙΛ).

(Μὲ τὸ σύνδ. νὰ)μήπως, γιὰ νά, ὥστε νά: *βάλε βουργὰ φωνές, ὅσες νὰ σώσῃς, ἀντύχως ν' ἀγροικήσῃ ἡ κυρά μου* αὐτ. 2[31].Συνών. *ἀνίσως*. Πβ. *ἄν*, Ἔκφρ. *ἂ λάχῃ* (νὰ) ἢ *ἂ λάχῃ* (καί), *ἂν τύχῃ* (νά), *ἄν...* (νὰ) β.—Βλ. καὶ *ἀνίσως* 4.

ἀντωθῶ, Καναν. (P.G. 156) 61A, Δούκ. (Grecu) 183[15], 367[11].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1) Ὠθῶ πρὸς τὸ ἀντίθετο μέρος· παρακινῶ: *ἀντωθεῖ δέ με πάλιν καὶ ἕλκει τὸ ἴδιον τῆς ὀρέξεως τὸ ἀνθρώπινον πάθος* Καναν. 61A. **2**) Ἐμποδίζω, ἀποκρούω (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Μαυρικ., Στρατηγ., Mihăescu, 130[23], προκ. γιὰ ἐχθρούς): *τῆς τύχης...ἀπροσκόπτως προτρεχούσης εἰσάξαι με εἰς τὴν πατρικὴν ἡγεμονίαν, ὑμεῖς ἀντωθεῖτε ταύτην καὶ οὐκ ἐᾶτε προβῆναι;* Δούκ. 183[15]. Βλ. καὶ *ἀγωνίζομαι, ἀμπώθω, ἀνακόπτω* 1. **3**) Σπρώχνω: *ἑλκόμεναι* (ἐνν. αἱ παρθένοι), *εἰ γὰρ καὶ βίᾳ ἀντωθοῦντο καὶ ῥαβδιζόμεναι* Δούκ. 367[11].—Βλ. καὶ *ἀμπώθω*.

ἀνύβριστος, ἐπίθ., Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 347.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνύβριστος*.

Ποὺ δὲν ὑβρίζεται, ποὺ δὲν πρέπει νὰ ὑβρίζεται (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. I): *κατεφρόνησας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμίανας τὰ ἱερὰ τοῦ ναοῦ σκεύη καὶ ὕβρισας τὰ ἀνύβριστα* ὅ.π.

ἀνυδρία ἡ, Σπαν. (Hanna) A 524· *ἀνυδριά*, Διδ. Σολ. (Legr.) P 12· *ἀνεδρία*, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 436.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνυδρία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνυδριά*).

Ἔλλειψη βροχῆς, ἀνομβρία, ξηρασία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.,ΙΛ): *ἀπὸ χειμῶνος δυνατοῦ, ἀπὸ ἀνυδριᾶς καὶ ξήρας ξηραίνονται καὶ χάνονται* (ἐνν. τὰ ἀμπέλια καὶ τὰ χωράφια) Διδ. Σολ. P 12.—Βλ. καὶ *ἀβροχία*.

ἀνυδρισμένος, μτχ. ὡς ἐπίθ., Κάτης (Băn.) 109 (Πβ. Καψ., ΕΕΚΣ, 1, 1938, 571).

Ἡ μτχ. τοῦ **ἀνυδρίζω* ὡς ἐπίθ. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *ἀνυδρίζω*).

Διψασμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνυδρίζω*): *τότεσας ἀποσώνουσι δυὸ κάτες ἀνυδρισμένοι* ὅ.π.

ἄνυδρος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. V 25, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1646, Διγ. (Καλ.) A 938, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1[185], Ἐχθ. Χρον. (Lambr.) 65[15], Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 343, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 333[33], 368[14].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄνυδρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ ὑποφέρει ἀπὸ ἔλλειψη νεροῦ, ξερὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἀνύδρους τε καταλαβὼν κάμπους τῆς Ἀραβίας* Διγ. Gr. V 25· **β**) (προκ. γιὰ φυτὸ) ποὺ δὲν ποτίζεται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Καθὼς εἰς τ' ἄνυδρο δεντρὸ τὰ φυλλαράκια ἀρχίζουν νὰ πυκνοπρασινίζουσι* Ἐρωφ. Α' 343.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ξηρασία, αὐχμηρότητα: *ἐφοβεῖτο γὰρ τὸ τοῦ τόπου δύσβατον καὶ ἀμμῶδες καὶ ἄνυδρον* Ἐχθ. Χρον. 65[15].

ἀνύπαντρος, ἐπίθ., Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 356, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 81.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ὕπανδρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἄγαμος, ἀνύμφευτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): *Γιατὶ γυναίκα σὰν νερὸ ἐγλήγορα συμ-*

πέφτει, θὲς παντρεμεν' ἢ ἀνύπαντρη (ἐκδ. *παντρεμένη καὶ ἀνύπαντρη*· διόρθ. Κριαρ., Byz. 28, 1958 ⟨1959⟩, 88), *ὅπου τὴν ρίξῃς πέφτει* Τριβ., Ρὲ 356.

ἀνυπεύθυνος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3354.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνυπεύθυνος*.

Ποὺ δὲν ὑπόκειται σὲ περιορισμὸ καὶ ἔλεγχο (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): *ἀρχὴν τὴν ἀνυπεύθυνον δίδωσι τῷ γενναίῳ* ὅ.π.

ἀνυπόγνωστος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 2201.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ὑπογιγνώσκω*. Τὸ ρ. στὸν Εὐστ., Opusc., Tafel, 39[86]· βλ. καὶ Κουμαν., Συναγ.

Ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν φανταστῆ, νὰ τὸν ὑποψιαστῆ: *καὶ τὸ κακομηχάνημαν τῆς πονηρᾶς δουλίδος τοσοῦτον ἀνυπόγνωστον, τοσοῦτον κεκρυμμένον* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνείκαστος* 1.

ἀνυπόδετος, ἐπίθ., Προδρ. (Μαυρ., Ἐκλ. Α') Β' 93, 138.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνυπόδετος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Ξυπόλυτος (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl., καὶ σήμ.): *καὶ σὺ 'λθες ἀνυπόδετος καὶ δίχα ὑποκαμίσου* αὐτ. Β' 93.

ἀνυπόδητον τό, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 34[30].

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνυπόδητος* ὡς οὐσ.

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ξυπόλυτος: *τὸ ἀνυπόδητον καὶ ὀλιγότροφον καὶ τὸ χαμαὶ κεῖσθαι τῶν περισσῶν ἐστι διηγεῖσθαι* ὅ.π.

ἀνυπόκριτος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 2169, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 119, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 256.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνυπόκριτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Γνήσιος, εἰλικρινής, ἀπροσποίητος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ.): *εἰς πόθον ἀνυπόκριτον, εἰς καθαρὰν ἀγάπην* Καλλίμ. 2169· *πρέπει ἐξομολόγησις νὰ γένηται... ἐν συνειδότι καθαρῷ, γνώμῃ ἀνυποκρίτῳ* Συναξ. γαδ. 119.—Βλ. καὶ *ἄδολος, ἀδόλωτος* α, β, *ἀκέραιος* 3, *ἀκράτος* β, *ἀληθὴς* 1, 2.

ἀνυπόληπτος, ἐπίθ., Σπαν. (Hanna) A 393, 609, V 182, Σπαν. (Μαυρ.) P 134, 290, 434, Σπαν. (Λάμπρ.) V 203, 420, Σπαν. (Ζώρ.) V 187· Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 107, *ἀνυπόληφτος*, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 371, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 107 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ὑπόληψη*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Ποὺ δὲν εἶναι ἄξιος νὰ τὸν ἐκτιμοῦν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *καὶ κάμης με ἀνυπόληφτο δοῦλο στὰ γερατειά μου* Θυσ. 362.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ἀνυποληψία: *καὶ ὡς εἶδα τὸ ἀσυνείδητον καὶ τὸ ἀνυπόληπτόν της, στενάζων καὶ λυπούμενος ἄλλην διέβην ῥύμην* Προδρ. IV 107.

ἀνυποληπτῶ, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 5267.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνυπόληπτος*.

Δὲ δείχνω ἐκτίμηση, δὲ σέβομαι (κάποιον): *ἐκεῖνοι οὐδὲν τοῦ ἐποίκασιν τίποτε πονηρίαν, οὔτε ἀνυποληπτήσαν τὸν βασιλέαν κὰν ὅλως* ὅ.π.

ἀνυπόληφτος, ἐπίθ., βλ. *ἀνυπόληπτος.*

ἀνυποληψὰ ἡ, βλ. *ἀνυποληψία.*

ἀνυποληψία ἡ, Πτωχολ. (Ζώρ.) Ν 797, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 168, 174, 190· *ἀνυποληψὰ,* Ch. pop. (Pern.) 46 (ἔκδ. *ἀνυπόληψες*· διορθώσ.)

᾿Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ὑπόληψη.* Ἡ λ. καὶ σήμ.

α) Ἔλλειψη ὑπόληψης, σεβασμοῦ, ἐκτίμησης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.):*...νὰ μείνουν οἱ ἄρχοντες μὲ τὴν ἀνυποληψίαν καὶ ἀτιμίαν ἀπὸ τὸν λαὸν* Σουμμ., Ρεμπελ. 168· **β**) πράξη ποὺ φέρνει ἀνυποληψία: *τὰ δάκρυ μου νὰ τὰ 'ποισα μελάνι γιὰ νὰ γράψω καὶ τ' ἀκριοδακτυλίτσα μου νὰ 'ποισα τὸ κοντύλι καὶ νὰ 'κατσα καὶ νὰ 'γραψα τὲς ἀνυποληψές σου* Ch. pop. 46· **γ**) ἐξευτελισμός: *εἰς τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀνυποληψίας, ἃς τὸν γέροντα ἐποῖκεν* Πτωχολ. Ν 797.

ἀνυπόλυτος, ἐπίθ., ᾿Ανακάλ. (Κριαρ.) 80, Μαχ. (Dawk.) 610^{32}, Βουστρ. (Σάθ.) 471, 474.

Τὸ ἐπίθ. *ἀνυπόδετος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ξυπόλυτος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

᾿Ανυπόδητος, ξυπόλυτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): *ἐκατέβην ὁ Κούντης τῆς Τρίπολης... καὶ οὗλες οἱ κυράδες καὶ ἡ κούνταινα ἀνυπόλυτοι* Μαχ. 610^{32}· *Γυμνὲς καὶ ἀνυπόλυτες, δαρμένες, πειvασμένες* ᾿Ανακάλ. 80. —Βλ. καὶ *ἀνυπόδετος.*

ἀνυπομόνητος, ἐπίθ., Προδρ., Σεβ. (Παπαδημ.) 178, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 315, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2152, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1963, Λίβ. (Wagn.) Ν 2786.

Ἡ λ. στὸν ᾿Αριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ᾿Αφόρητος, ἀβάσταχτος (Ἡ σημασ. στὸν ᾿Αριστ., L-S στὴ λ. I): *τὰς ἰδικάς μου συμφορὰς τὰς ἀνυπομονήτους τὰς ἔπαθα* Λίβ. Sc. 1963. **2**) ᾿Ανυπόμονος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ): *Τῆς καρτερίας δ' ἀληθῶς τὸν στέφανον πῶς πλέξω, αὐτὸς ἀνυπομόνητος καὶ γογγυστὴς ὑπάρχων* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 315.

ἀνυπομονιὰ ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [578].

᾿Από τὸ ἐπίθ. *ἀνυπόμονος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

᾿Ανυπομονησία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Μὰ μὲ τὴν ἀνυπομονιὰν βλάψιμον τόσον δίνεις* ὅ.π.

ἀνυπόμονος, ἐπίθ., Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 707.

᾿Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ὑπομένω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ὑπομένει· ἀσυγκράτητος (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ): *διατὶ 'ναι λόγοι θλιβεροὶ θρηνητικὰ γραμμένοι, μὲ θρῆνον ἀνυπόμονον ἔνι περιπλεμένοι* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀκάθεκτος, ἀκατάσχετος, ἀκράτητος, ἀκράτιστος.*

ἀνύποπτος, ἐπίθ., Δούκ. (Grecu) 81^{14}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 164^{39}, Ἔκθ. Χρον. (Lambr.) 41^{22}, ᾿Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 627, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 54^{10}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 20.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνύποπτος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲν τὸν ὑποπτεύεται κανείς, ποὺ δὲν προκαλεῖ ὑποψίες· ἀναμφισβήτητος, βέβαιος (Βλ. L-S στὴ λ. 1 καὶ 2): *ἐκέλευσε τοὺς ὁδηγοὺς καὶ ἀρχηγοὺς τοῦ στόλου ἀνύποπτον ἀσφάλειαν δοῦναι* ᾿Αξαγ., Κάρολ. Ε' 627. Βλ. καὶ *ἀναμφίβολος.* **2**) Ποὺ δὲν ὑποψιάζεται, δὲν ὑποπτεύεται (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐστέρησε τῶν ὀφθαλμῶν τὸν διάδοχον... ᾿Ιωάννην τὸν Λάσκαριν καὶ ἀνύποπτον φόβου παντὸς οὗτος τὴν βασιλείαν ἐλευθέραν ἑαυτῷ κατεστήσατο* Ψευδο-Σφρ. 164^{39}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=Τὸ νὰ μὴν προκαλῆ κανεὶς ὑποψία: *ἦλθε δὲ ἐπὶ ὀνόματι ἀποκρισιαρίου διὰ τὸ ἀνύποπτον* Ἱστ. πολιτ. 54^{10}.

ἀνυπόπτως, ἐπίρρ., ᾿Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 772.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀνυπόπτως.*

Χωρὶς ὑποψίες· ἀπαρατήρητα (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀνύποπτος* 1 ἐπίρρ.): *πρoτρεψάμενος ...περάσωσιν τὸν ποταμὸν ἄμφω καὶ ἀνυπόπτως* ὅ.π.

ἀνυπόστατος, ἐπίθ., Προδρ., Σεβ. (Παπαδημ.) 4, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 89, 880, Καλλίμ. (Κριαρ.) 213, 1132, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 322, Βίος ᾿Αλ. (Reichm.) 3678, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 69, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 310.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνυπόστατος.* Ἡ λ. καὶ σήμ.

1) ᾿Ακαταμάχητος, ἀσυγκράτητος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I): *ἄμαλον, ἀνυπόστατον, ἀδούλωτον καθόλου* Καλλίμ. 213. Βλ. καὶ *ἀκάθεκτος, ἀκατάμαχος, ἀκατάσχετος, ἀκράτητος, ἀκράτιστος, ἀνεπιχείρητος.* **2α**) Ποὺ δὲν ἔχει σταθερὴ βάση, σαθρὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 1): *ἐν τοῖς φθαρτοῖς καὶ τοῖς ἀνυποστάτοις* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 89· **β**) ποὺ δὲν ἔχει ἠθικὸ ὑπόβαθρο: *γιὰ ψεύτρα καὶ ἀνυπόστατη φαίνεται 'τι μὲ κρένεις* Τριβ., Ρὲ 310· **γ**) ἀσταθής: *βλέψον τὴν ἀνυπόστατον ἐναλλαγὴν τοῦ χρόνου* Βίος ᾿Αλ. 3678.

ἀνυποστόλως, ἐπίρρ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 2399, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 48^{4}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 146^{8}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνυποστόλως.*

Χωρὶς συστολή· μὲ παρρησία, ἄφοβα (Ἡ σημασ. μγν. L-S): *ἀνυποστόλως λέγουσι καὶ μετὰ παρρησίας* Καλλίμ. 2399.—Βλ. καὶ *ἀδείλιαστα, ἀδειλιάστως, ἀδιάντροπα, ἀδιαντρόπως, ἀμερίμνως* β.

ἀνυποστρόφως, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 486.

᾿Από τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνυπόστροφος.*

Χωρὶς ἐπιστροφή, ἀγύριστα: *῾Αμαρτωλοὶ πορεύθητε πάντες ἀνυποστρόφως ὅπου Ταρτάρου κάκωσις, ὅπου ζοφώδης ᾅδης* ὅ.π.

ἀνυποταγὴ ἡ, Μαχ. (Dawk.) 660^{16}.

᾿Από τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ οὐσ. *ὑποταγή.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. μ.Χ., Lampe, Lex. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἔλλειψη πειθαρχίας, ἀπείθεια, ἀνυποταξία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τοῦτον ἐγίνην διὰ τὴν ἀνυποταγὴν τοῦ λαοῦ* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνταρσία, ἀντάρτεμα.*

ἀνυπότακτος, ἐπίθ., Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 201, Μαχ. (Dawk.) 416^{32} Γεωργηλ., Βελ., (Wagn.) 333· *ἀνυπόταχτος,* ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) $290^{11,13}$.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνυπότακτος.* Ὁ τ. *ἀνυπόταχτος* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνυπόταχτος*).

(Προκ. γιὰ ἄνθρωπο ἢ ζῶο) ποὺ δὲν ὑποτάσσεται, ἀπειθής, ἀτίθασος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνυπόταχτος* 2): *εἴ τις δὲν ὀπιδιάση τὸν αὐτὸν ὁρισμὸν νὰ κόβγουν τὴν κεφαλὴν του ὡς ἀνυπότακτον* Μαχ. 416^{32}· *περὶ αὐτοῦ ὁποὺ τὸ ἀγοράζει τὸ*

αὐτὸ κτηνὸ τὸ ριστίβικον ἤγουν τὸ ἀνυπόταχτον Ἀσσίζ. 290^{11}.—Βλ. καὶ *ἀγέρωχος* 1, *ἄγροικος* 1, *ἀνήμερος* 1α, *ἀνημέρωτος, ἀντάρτης* 2.

ἀνυποταξία ἡ, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 504^{9}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνυποταξία.* Ἡ λ. καὶ σήμ.

Ἀνυποταγή, ἀπείθεια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *διὰ τὴν ἀνυποταξίαν καὶ ἀπιστίαν τῶν Γραικῶν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀντάρτεμα.*

ἀνυπόφορος, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 527^{11}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2695, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1079, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 21^{4}, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 182.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνυπόφορος* (Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ὑποφέρῃ κάποιος, ἀφόρητος (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. καὶ σήμ., ΙΛ): *πικρίαν ἀνυπόφορον* Τρωικὰ 527^{11}· *ἀνυπόφοροι εἰς τόσες τους ἄπρεπες τάξες* Σουμμ., Ρεμπελ. 182.—Βλ. καὶ *ἀβάστακτος, ἀνυπομόνητος.*

ἀνυσίδρομος· *ἀνυσιδρόμους,* Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) ΙΙ 359, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνισοδρόμους* (διόρθ. Trapp, JÖBG 18, 1969, 74).

ἀνύστακτος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 238^{26}, Καλλίμ. (Κριαρ.) 905.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *νυστάζω.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. μ.Χ., Lampe, Lex. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνύσταχτος*).

Ποὺ δὲ νυστάζει καὶ δὲν κοιμᾶται, ἄγρυπνος (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ. μ.Χ., Lampe, Lex. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνύσταχτος*): *ἀνυστάκτους φύλακας* Καλλίμ. 905.

ἀνυστέρητος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2780.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνυστέρητος.*

Ποὺ δὲ στερεῖται (κάτι) (Πβ. L-S, λ. *ὑστερέω* IV 1 μέσ.): *ἡ πόλις μάλιστα πάσας τὰς μυριάδας τῶν στρατοπέδων θρέψειε καὐτῶν τῶν πολεμίων, ἀνυστερήτους πέμπουσα πάντας* ὅ.π.

ἀνυστερήτως, ἐπίρρ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2788, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 136.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀνυστερήτως.* Ἡ λ. μὲ τὴ νεώτερ. σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. (Θεοχ., Διαθ. 22 κ.ἀ.).

Χωρὶς στέρηση· ἄφθονα: *πάλιν εἰ καὶ χρυσίον ἐν φόροις θέλει τοῦ λαβεῖν, ἀνυστερήτως ἔχει* Βίος Ἀλ. 2788.

ἀνυφαντάδικο τό, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 64.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνυφάντης-ἀνυφαντής* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ., λ. *-άδικο*).

Κατάστημα τοῦ «ἀνυφαντῆ»: *Εἶχεν χρέος τὸ ρουφέτι τὸ ἀνυφαντάδικο* ὅ.π.

ἀνυφαντάρης ὁ, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 73^{17}, 322^{16}.

Τ. τοῦ οὐσ. **ἀνυφαντάριος* (Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α′ 413) ⟨*ἀνυφαντής*+*-άριος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνυφαντάρις*).

Αὐτὸς ποὺ ὑφαίνει· ὑφάντης (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ B^{1} 215 κέ.): *νὰ δώσῃ τὰ νήματα τοῦ ἑνοῦ ἀνυφαντάρη νὰ τὰ κάμῃ πανὶ* αὐτ. 322^{16}.

ἀνυφαντής ὁ, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1237, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 181· *ἀλυφαντής,* Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXXV 35, XXXIX 22· *ἀλυφαντοὺ* ἡ, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 520.

Ἀπὸ τὸ μεσν. *ἀνυφαίνω* (Ἄμ., Ἀθ. 28, 1916, ΛΑ 91). Ἀπίθ. ἡ ἑρμηνεία τοῦ Meyer (Analecta Graecensia 17). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν καταβιβ. τοῦ τόνου βλ. Χατζιδ., Ἀκαδημ. Ἀναγν. Α′ 547-8 καὶ ΜΝΕ Β′ 94. Ὁ τ. *ἀλυφαντὴς* ἀπὸ ἀνομοίωση (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 328).

1) Αὐτὸς ποὺ ὑφαίνει, ὁ ὑφάντης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1) (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ B^{1} 315 κέ.): *Περὶ τεχνιτῶν, ...ἀνυφαντῶν, ραπτῶν* Βακτ. ἀρχιερ. 181. **2**) «Ρωγαλίδα» (τοῦ γένους τῶν ἀραχνοειδῶν) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2) (Βλ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 400-1 καὶ Κουκ., Λαογρ. 7, 1923, 323 σημ. 6): *Ὁ ἔρωτας ἀνυφαντὴς μὲ πονηριὰν ἐγίνη, ἀράχνην ἤστεσε ψιλὴ κ' ἐπιάστηκε σ' ἐκείνη* Ἐρωτόκρ. Α′ 1237.

ἀνυφαντική ἡ, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 30.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνυφαντής.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ τέχνη τοῦ «ἀνυφαντῆ»: *ἔμαθα τὴν ἀνυφαντικὴν* ὅ.π.

ἀνύχι τό, βλ. *νύχι.*

ἀνυψώνω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 358, Ἑρμον. (Legr.) Λ 54, Χ 209, Φυσιολ. (Legr.) XXXII, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 962.

Τὸ μτγν. *ἀνυψόω -ῶ.*

α) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) σηκώνω ψηλά: *πυρσοὺς... ἀνυψώνουν* Ἑρμον. Χ 209· *σημαίαν ἀνυφώσαντο* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 962· βλ. καὶ *ἀναβαστῶ, ἀνακρημνῶ, ἀνασηκώνω* Α 1, *ἀνασταίνω* 1· **β**) (κατὰ βιασμὸ) ὑψώνομαι: *ἂν ἔχῃ ὡς ὄρος ἀναβῆν, ὡς κέδρος ἀνυψῶσαι* Γλυκᾶ, Στ. 358· βλ. καὶ *ἀνάγω, ἀνακεφαλίζω* α, *ἀναπετῶ* Αγ, *ἀναστηλώνω, ἀνατέλλω* Α 2, *ἀνεβάζω* 4, *ἀνεβαίνω* 1β, *ἀνεγείρω* Β 1, *ἀνέχω* Β· **γ**) ἐξυψώνω (ἠθικῶς)· *μὴ τῇ γαστριμαργίᾳ σχόλαζον... καὶ ἀνύψωσον σεαυτὸν* Φυσιολ. XXXII· βλ. καὶ *ἀναβιβάζω, ἀναπτερώνω.*

ἄνω, ἐπίρρ., Σπαν. (Hanna) Α 152, Β 188, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 562, Προδρ. (Hess.-Pern.) Ι 214, ΙΙ Η 25b, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 752, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 44^{20}, 63^{7}, 292^{18}, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β′ (Strzyg.) 554, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 1666, 1983, 2557, 4152, 6643, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4016, 4396, Διήγ. Βελ. (Cant.) 449, Πανάρ. (Λαμψ.) 79^{17}, Περὶ ξεν. (Wagn.) V 113, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 430, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1368, Σταυριν. (Legr.) 1284, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 83, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε′ [1013]· *ἄνων,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 423^{4}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἄνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1α) Ἐπάνω (σὲ κάτι): *οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς* Ἀσσίζ. 44^{20}· **β**) ἐπάνω (σὲ κάποιους)· ἐπικεφαλῆς: *τὸν εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἄνω εἰς τὸν λαόν του* Χρον. Μορ. Ρ 6643· **γ**) περισσότερο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ὅσοι κρατοῦνε καὶ ἔχουσιν ἄνω τῶν φιὲ τεσσάρων* Χρον. Μορ. Ρ 1983· *ἕνα μάρκον ἀσήμιν καὶ ἄνων* Ἀσσίζ. 423^{4}· **δ**) μεταξύ: *εἰς ἀντρείαν ἐξάκουστος ἄνω τῶν στρατιώτων* Χρον. Μορ. Ρ 4152· **ε**) (ἐπιθετ.) ποὺ βρίσκεται ἐπάνω· ἐκλεκτός: *Τὸν δ' εὐγενῆ, τὸν δ' ὑψηλόν, τὸν ἐκ τῆς ἄνω μοίρας* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 752· Φρ. (μὲ ἄρθρο ἐνίοτε) *οἱ ἄνω*=οἱ εὐγενεῖς: Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β′ 554· *ἄνω εἰς τὴν θάλασσα*=παραθαλασσίως: *Τὰ κάστρη... ποὺ ἔνι ἄνω εἰς τὴν θάλασσα... ἕως ἔχομε τὰ πλευτικά, ἐκεῖ ἂς ἀπελθοῦμε* Χρον. Μορ. Ρ 1666· *ἡ ἄνω βασιλεία*=ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν: Γλυκᾶ, Στ. 562· *ἡ ἄνω πατρίς*=ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν: Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1368· *ἡ ἄνω θεία Πρόνοια*=ἡ θεία Πρόνοια: Βίος Ἀλ. 4016, 4396· *τ' ἄνω φροντιστήρια*=ἡ θεία βούληση: Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1013] (πβ. *αἱ ἄνω δυνάμεις* Ἰατροσόφ., Legr., XVIII)· (μὲ ἐμ-

πρόθ. προσδιορ. προκ. γιὰ χρόνο) κατὰ τὴ διάρκεια: *ἄνω εἰς τὴν σταύρωσιν* Περὶ ξεν. V 113. **2**) Πρὸς τὰ ἐπάνω· πρὸς τὸν οὐρανὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὀμνύετε μήτε ἄνω μήτε κάτω* Σπαν. Β 188· *ἐπῆγεν κάτω τὸ παιδὶν κι' ἄνω ἡ ψυχή μου ἐξέβη* Ἀπόκοπ. 430· (προκ. γιὰ τὸν οὐρανὸ μὲ ἄρθρο) *τὰ ἄνω*=τὰ ὕψη: Διήγ. Βελ. 449. **3**) Προηγουμένως: *ὡς φθάσας εἶπον ἄνω* Προδρ. Ι 214· (μὲ ἄρθρο) *τὰ ἄνω*=τὰ προηγούμενα: *ἂν ἐξετάσης ἀκριβῶς ἔμπροσθεν καὶ τοῖς ἄνω* Προδρ. ΙΙ Η 25b.

ἀνώγαιον τό, Διγ. (Hess.) Esc. 1650, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 199[6], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1186, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 160· *ἀνώγειον*, Λίβ. (Lamb.) Ν 370· *ἀνώγι(ν)*, Λίβ. (Wagn.) Ν 369, 2160, Μαχ. (Dawk.) 590[20], Σαχλ. (Vitti) Ν 19, Σαχλ. Α' (Wagn.) Μ 21, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 211, Συναξ. γυν. (Krumb.) 225, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 118, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 34[15], Σταυριν. (Legr.) 33, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 736, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 385, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 156[28], Διακρούσ. (Ξηρ.) 97[8].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνώγαιον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνώγει*).

1) Τὸ ἐπάνω πάτωμα διώροφου σπιτιοῦ (Βλ. Κουκ. ΒΒΠ Δ' 261 καὶ Εὐστ. Λαογρ. Α' 68 καὶ ΙΛ, λ. *ἀνώγει* 1α): *Στὴν κάμερά τζη, πού 'τονε ἕνα ψηλὸν ἀνώγι, εἶχε ἄλλη κάμερ' ὄμορφη εἰς ἐκεινῆς κατώγι* Ἐρωτόκρ. Γ' 385· *κυρά, κατέβα ἐκ τὰ ψηλά, κατέβ' ἀπὸ τ' ἀνώγια καὶ πήγαινε στὴν ἐκκλησιὰν ν' ἀκοῦς Θεοῦ τὰ λόγια* Ἀπόκοπ. 211· *Αὐτεῖνοι, λέγω, χαίρονται εἰς τὰ ψηλὰ τ' ἀνώγια κ' ἐμᾶς μᾶς ἐπανέβηκαν λύπες καὶ μοιρολόγια* Διακρούσ. 97[8]. **2**) Κολόνα μὲ ἀγωγὸ ποὺ ἀνεβάζει νερό: *εἰς τὴν φισκίναν ἔσωθεν ἱστήκετον ἀνώγιν καὶ ἀπάνω εἰς τὸ ἀνώγειον μάρμαρον ὡς λεκάνην* Λίβ. Ν 369. Συνών. *ἀνάγων, νεροαγωγή, νεροαναβάτης*. **3**) Διώροφο σπίτι (σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἰσόγειο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀνώγει* 2): *εἰς κάθε σπίτι χαμηλὸν κ' εἰσὲ ψηλὰ ἀνώγια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 156[28].

ἀνωγεγραμμένος ὁ, Γράμμα κρ. διαλ. (Μανούσ.) 67.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄνω* καὶ τὴ μτχ. *γεγραμμένος*.

Ποὺ τὸ ὄνομά του εἶναι πιὸ πάνω σημειωμένο: *Ἐγὼ ἀνωγεγραμμένος Μανουὴλ ὁ χρυσοχὸς* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπανωγεγραμμένος*.

ἀνωγιαστός, ἐπίθ., Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 327.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀνώγαιον -ἀνώ(γ)ι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀνωγειαστός*.

(Προκ. γιὰ δωμάτιο) ποὺ βρίσκεται στὸ «*ἀνώγαιον*»: *τσῆ κάμαρας τσ' ἀνωγιαστῆς, ἐκείνης τοῦ δωμάτου* ὅ.π.

ἀνώδυνα, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 742, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1794, Λίβ. (Wagn.) Ν 2637.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνώδυνος*.

Χωρὶς ἐνόχληση: *θωρῶ ὅτι ἀνώδυνα καὶ ἀμέριμνα κοιμᾶται* Λίβ. Ν 2637.

ἀνώδυνος, ἐπίθ., Μιχ. ἱερομ. (Merc. S-G.) 38, Στ. Ἀδὰμ (Merc. S.-G.) 117, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 544, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1417, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1765, Esc. 313, Ν 452, Ἰμπ. (Legr.) 47, 364, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 270.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνώδυνος*. Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. σὲ γλωσσάρ. (Σάθ., ΜΒ ϛ' σ. λβ')· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀνώδυνο*.

α) Ποὺ δὲν προκαλεῖ ὀδύνη· ποὺ δὲ σχετίζεται μὲ μέριμνες· εὐχάριστος: *Χαρὰν ...ἀνώδυνον* Ἰμπ. 47· *ἀνώδυνον ζωὴ* Στ. Ἀδάμ 117· *ἡμέρας ἀνωδύνους* Λίβ. Ν 452· **β**) (προκ.

γιὰ ἄνθρωπο) ἀμέριμνος: *ζούσασιν ἀνώδυνοι διχῶς προσώπου ἱδρῶτι* Σκλάβ. 270. Βλ. καὶ *ἀνέγνοιαστος*.

ἄνωθε, ἐπίρρ., βλ. *ἄνωθεν*.

ἄνωθεν, ἐπίρρ., Προδρ. (Hess.-Pern.) ΙΙΙ 289q (χφφ. gCSA) (κριτ. ὑπ.), 424, 444, IV 193, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 30[2], 63[28], 73[25], 81[7], 90[17], 94[19], 95[4], 96[6], 138[14], 147[12], 340[15], 451[26], 452[2], 456[8], Ἰατροσ. (Legr.) 21[97], Βέλθ. (Κριαρ.) 286, 352, Μαχ. (Dawk.) 88[23], 96[21], 104[32], 186[22], 242[30], 370[7], 592[23], Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1[217], Συναξ. γυν. (Krumb.) 161, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 68, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 191[21], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 411, 750, Συμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 157, 181, 184, Ἱερόθ. Ἀββ. (Legr.) 337, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 56, 57, Διακρούσ. (Ξηρ.) 110[1]· *ἄνωθε*, Βέλθ. (Κριαρ.) 344· *ἄνωθι*, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 44[6], 122[2].

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἄνωθεν*. Ἡ λ. καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ). Στὸ Χρον. Γαλαξ. (Σάθ.) καὶ τ. *ἄνωθες*.

1α) Στὸ ἐπάνω μέρος: *ἄνωθεν κανδήλια κρέμανται μ' ἀλυσίδες* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 411· *ἄλλος εἰς χέριν ἵστατο ἄνωθε τῶν Ἐρώτων* Βέλθ. 344· **β**) πρὸς τὰ ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Πόντο, ΙΛ στὴ λ. 2): *ἄνωθεν βλέμμα ἔρριψεν* Βέλθ. 286. Φρ. (μὲ αἰτ. ἢ ἐμπρόθ. προσδιορ.) *ἄνωθι (σ)τὸ*...=κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ...: *εἰσὲ ἄνωθι τὴν ἀνακάτωση ἐκαταδιώξανε τὸν Μεχεμὲτ πασὰ* Χρον. σουλτ. 122[2]· **γ**) (προκ. γιὰ τὸν οὐρανὸ) *τὰ ἄνωθεν*=τὰ ὕψη: *ἀπ' τους οὐρανούς, τὰ ἄνωθεν καὶ ὕψη* Διακρούσ. 110[1]. **2**) Προηγουμένως: *ἄνωθεν ἑρμηνεύτην εἰς τὰ ἄλλα κεφάλαια* Ἀσσίζ. 94[19]· **3)** (Μὲ τὸ ἄρθρο) ὁ μνημονευμένος, ἐκεῖνος ποὺ ἀναφέρθηκε: *Ὁ ἄνωθεν Τζάκες ἐπῆγεν εἰς τὸν ἀφέντην του* Μαχ. 242[30]· *κη' Ἰουνίου τῆς ἄνωθεν ἐχρονίας* Μαχ. 186[22].

ἄνωθι, ἐπίρρ., βλ. *ἄνωθεν*.

ἄνω κάτω, ἐπίρρ., Διήγ. παιδ. (Wagn.) 952, Ἀχέλ. (Pern.) 2467, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 70, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 802, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 198, 222, 245, 294, 658, 972, 1177, Σταυριν. (Legr.) 112, 450, 976, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 1932, Γ' 1277, Δ' 194, Θυσ. (Μέγ.[2]) 144, Εὐγέν. (Vitti) 1353, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 256, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 262, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 118, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 260, 442, Διγ. (Lambr.) Ο 510, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 448[14].

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἄνω κάτω*. Ἡ ἔκφρ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸ ἐπίρρ. βλ. Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 81.

1) Ἀνάποδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *τάσσω σου τὰ κουνενὰ ἄνω κάτω νὰ γυρίσω* Φορτουν. Δ' 118. Βλ. καὶ *ἀνάστροφα*. **2**) Φύρδην-μίγδην (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *μπήκασιν ὅλοι τους ἄνω κάτω* Ἀχέλ. 2467. Βλ. καὶ *ἀνάκατα* 1, *ἀνάκατος* 1. Φρ. **1α**) *Βάνω, ρίχνω, σύρνω*, κλπ., *ἄνω κάτω* (μὲ ἀντικ. πράγμα)=ἀνατρέπω (Βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ 6, περ. β', 1955/6, 237): *τὰ σπίτια καὶ τὰ τείχη της*[=*Σιλίστρας*] *ἔβαλεν ἄνω κάτω* Παλαμήδ., Βοηβ. 198· *τὴν ἀρμάδα ἤθελεν νὰ ρίξη ἄνω κάτω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 448[14]. Βλ. καὶ *ἀνακατώνω* Α1β· **β**) *γίνομαι, πηγαίνω ἄνω κάτω* (μὲ ὑποκ. πράγμα ἢ γεγονὸς)=ἀνατρέπομαι (κυριολ.)· ὑφίσταμαι ἀναταραχή, σύγχυση: *ἡ χώρα ἀπὸ τὴν χαρὰ ἔγινεν ἄνω κάτω* Διγ. Ο 510· *ὅλα γιὰ μένα σφάλασι καὶ πᾶσιν ἄνω κάτω* Ἐρωτόκρ. Γ' 1277. Βλ. καὶ *ἀνακατώνω* Α6· (μὲ τὸ ρ. *εἶμαι*)=ἔχω ἀνατραπῆ. **2α**) *βάνω* (ἢ *βάλλω*) *ἄνω κάτω* (μὲ ἀντικ. πρόσωπο ἢ λ. ὅπως *λογικά, ὀμυαλὸς*)=φέρνω σὲ σύγχυση: *ἦρθ' ἐγνοιανὸ μαντάτο, ὁποὺ 'βαλε τῆς Ἀρετῆς τὸν ὀμυαλὸ ἄνω κάτω* Ἐρωτόκρ. Δ' 194· *τοὺς Τούρκους ἐχυμίστηκεν, ἄνω κάτω τοὺς βάλλει* Παλαμήδ., Βοηβ. 294. Βλ. καὶ *ἀνάκατα* 2, *ἀνακατώνω*

B3· **β**) *πηγαίνω ἄνω κάτω* (μὲ ὑποκ. λ. ὅπως *κεφαλή, λογισμός, νοῦς*)=παθαίνω σύγχυση: *Ὁ λογισμός του ἐπῆγεν ἄνω κάτω* Λεηλ. Παροικ. 442· *ἀπὸ τὴν πίκραν μου ἐπῆγεν ἄνω κάτω ὁ νοῦς μου* Εὐγέν. 1353· (μὲ ρ. *ἔχω* καὶ ἀντικ. τὴ λ. *νοῦν*)=εἶμαι συγχυσμένος: *Καὶ ὅλοι τὸν νοῦν τως εἶχαν ἄνω κάτω* Λεηλ. παροικ. 260.—Τὸ ἐπίρρ. καὶ ὡς οὐσ.=δίπατο σπίτι (Κουκ., ΒΒΠ Δ΄ 261-2).

ἀνωμαλία ἡ, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 611, 1336, 1751, Διγ. (Lambr.) O 700.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀνωμαλία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ἔλλειψη κανονικότητας (Ἡ σημασ. ἀρχ. L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ.): *νὰ μηδὲν ἀποθάνωμεν ἐν τῇ ἀνωμαλίᾳ, μόν' εἰς ἐξομολόγησιν καὶ ἐν τῇ μετανοίᾳ* Ἱστ. Βλαχ. 611· **β**) ἀνώμαλη περίσταση (Ἡ σημασ. ἀρχ. L-S σὴ λ. II): *τὰ στρατεύματα καὶ οἱ ἀνωμαλίες τοὺς ἔκαναν ἔτσι πτωχοὺς* Ἱστ. Βλαχ. 1751· **γ**) ἀναστάτωση: *γιατ' ἐφοβήθην μὴν γενῇ σύγχυσις καὶ μαλία κ' εἰς ὅλην τὴν συγγένειαν μεγάλ' ἀνωμαλία* Διγ. O 700· βλ. καὶ *ἀναβουβαριασμός, ἀνακάτωσις -ση* 2.

ἀνωμέρου, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 298^{5}, 352^{24}, 357^{26}.

Ἀπὸ τὰ ἐπιρρ. *ἄνω* καὶ *μέρου* (*μέρος* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ *-ου*). Πβ. τὸ σημερ. οὐσ. *ἀνωμεριὰ* (Δημητράκ.) καὶ τὰ ἐπιρρ. *ἀπεδῶ-μέρου* καὶ *ἀπεκεῖ-κάτωθεν-μέρου* (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ ἀριθμὸ) περισσότερο: *ἕνα μάρκον ἀσήμι καὶ ἀνωμέρου* αὐτ. 357^{26}.—Βλ. καὶ *ἄνω* 1γ, *ἀνωτέρω*.

ἀνώμυμος, βλ. *ἀνώνυμος*.

ἄνων, ἐπίρρ., βλ. *ἄνω*.

ἀνωνυμία ἡ, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 5422.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀνωνυμία*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Ἔλλειψη «ὀνόματος», φήμης· ἀφάνεια (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S): *οὐκ ἐκτησάμην ὄνομα, μᾶλλον ἀνωνυμίαν* ὅ.π.

ἀνώνυμος ὁ, Μαχ. (Dawk.) 146^{6}· *ἀνώμυμος,* Μαχ. (Dawk.) 146^{6} (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνώνυμος*. Ὁ τ. *ἀνώμυμος* ἀπὸ ἀφομοίωση. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ὁ ἁπλὸς ἄνθρωπος: *οἱ κάτωθεν, χωρὶς τοὺς ἀνωνύμους* (ἔκδ. *ἀνονύμους*) ὅ.π.

ἀνωποίητος, ἐπίθ., Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 260β 9.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄνω* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ποιητός*.

Ποὺ ἔχει γίνει ἀπὸ ἀνώτερη δύναμη, ἀπὸ τὸ Θεό: *Ὦ ἄνθρωπε ἀνωποίητε καὶ ἄνωθε καμωμένε* ὅ.π.

ἀνωράς, ἐπίρρ., Μαχ. (Dawk.) 264^{17}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄνωρος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἐνωρίς*· βλ. ὅμως καὶ Μενάρδ., Ἀθ. 6, 1894, 147, ὅπου μνημονεύεται τ. *ἀνώρας*.

Νωρίς, ἐγκαίρως: *Καὶ ὁ βαχλιώτης εἶπεν του: «Ἀφέντη, ...νὰ φέρουν ἀνωρὰς* ὅ.π. — Πβ. *απονωρίς*.

ἀνωρρεπής, ἐπίθ., Δούκ. (Grecu) 137^{16}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄνω* καὶ τὸ *ρέπω*.

Ποὺ ρέπει πρὸς τὰ ἐπάνω, ὑψηλός: *ἡλικίαν τοῦ σώματος ἀνωρρεπῆ καὶ πολὺ εἰς τὸ ὄρθιον ἱσταμένη* ὅ.π.

ἀνωστιά, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 5, 144, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀγνωστιά*.

ἀνώτερα, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 315^{7}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀνώτερος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

(Προκ. γιὰ λόγο) προηγουμένως, πιὸ πάνω: *καθάπερ ἐλαλήθη ἀνώτερα εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἄνω* 3, *ἄνωθεν* 2.

ἀνωτερικός, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 53, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 588^{8}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνωτερικός*.

(Προκ. γιὰ τόπο) **α**) ποὺ βρίσκεται στὸ ἐσωτερικό, μεσόγειος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *τὰ ἀνωτερικὰ μέρη* Διήγ. Ἀλ. V 53· **β**) (πιθ.) ποὺ βρίσκεται πρὸς τὰ πάνω, πρὸς τὰ βόρεια (πβ. L-S, λ. *ἄνω* B, AII 1e): *στόλον ἀποστείλας κατὰ τὰ ἀνωτερικὰ μέρη τοῦ Εὐξείνου Πόντου παρέλαβε τὸ μέγα πτολίεθρον, τὸν Καφὰν λεγόμενον τῆς Χερρονήσου τῆς ἐν τῷ Ταυρικῷ* Ψευδο-Σφρ. 588^{8}.

ἀνώτερος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4580, Δούκ. (Grecu) 89^{5}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) ποὺ βρίσκεται σὲ ὑπέρτερη κατάσταση (Πβ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α, β): *τὸν Θεόν σου ἀνώτερον καὶ δυνατὸν* Βίος Ἀλ. 4580. **2**) (Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ βρίσκεται στὸ ἐσωτερικό, μεσόγειος: *πρὸς τὰ ἀνώτερα μέρη τῆς Ἀρμενίας* Δούκ. 89^{5}·

ἀνωτέρω, ἐπίρρ., Ἔκθ. Χρον. (Λάμπρ.) 33^{6}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀνωτέρω*.

Παραπάνω, περισσότερο (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *πάντας ἄνδρας ἀπὸ δωδεκαετοῦς καὶ ἀνωτέρω* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀλλότοσον* β, *ἄνω* 1γ, *ἀνωμέρου*.

ἀνωφέλεια· *ὅσον ἀνωφελείᾳ,* Σφρ., Χρον. μ. (PG 156) 1073C, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ὅσον ἀφελείᾳ,* (βλ. Σφρ., Χρον. μ. Grecu, 128^{33}).

ἀνωφέλετος, ἐπίθ., βλ. *ἀνωφέλητος*.

ἀνωφέλητος, ἐπίθ.· *ἀνωφέλετος,* Διγ. (Καλ.) A 3346, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 42^{20}, 58^{24}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνωφέλητος*. Ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν παρέχει ὠφέλεια· μάταιος, ἄχρηστος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1· προκ. γιὰ πρόσ. πβ. Διαθ. Νίκων., Λάμπρ., 227^{27}): *ἀνωφελέτους κόπους* Διγ. A 3346. Βλ. καὶ *ἀδιαφόρητος, ἄκαιρος* 3α, 3β, *ἀνώφελος*. **2**) Ποὺ δὲν ὠφελεῖται, δὲν ἀπολαμβάνει (κάτι) (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. II· καὶ ΙΛ στὴ λ. 4): *ὁ βίος δὲν ἀξίζει εἰς ἕναν ἀνωφέλετον ποὺ δὲν τόνε γνωρίζει* Αἰτωλ., Μῦθ., 58^{24}.

ἀνώφελος, ἐπίθ., Σπαν. (Legr.) P 347, Λίβ. (Μαυρ.) P 347· *ἀνέφελος,* Ἐρωφ. (Ξανθ.) E΄ 135.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀνωφελής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲν παρέχει ὠφέλεια, ἄχρηστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πράγμ'*

ἀνώφελον Λίβ. Ρ 347· βλ. καὶ *ἀδιαφόρητος, ἄκαιρος* 3α, 3β· **β**) μάταιος: *ἀνέφελος μεταγνωμὸς* 'Ερωφ. Ε' 135.

ἀνωφελῶς, ἐπίρρ., Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 426^{12}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ.

Μὲ τρόπο ἐπιζήμιο (Πβ. Δημητράκ.): *ἥν προέδειξεν ἀνδρείαν ἐκ τοῦ φόβου ἔχασε καὶ ἀνωφελῶς μετὰ ταῦτα ἔπραξεν ὅ.π.*

ἀνωφερής, ἐπίθ., Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2840, 2842, Διγ. (Καλ.) Α 4047, Μαρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 345^{14}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ.

Ποὺ κατευθύνεται πρὸς τὰ ἐπάνω ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. Ι 1): *δρῶντας τούτου* (δηλ. *τοῦ ὕδατος*) *τὴν ὁρμὴν ἀνωφερὲς παράπαν* Διγ. Α 4047.

ἀνώφλιο(ν) τό, 'Απολλών. (Janss.) 550, 560, 728, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XII 7, 22· *ἀνώφλι(ν)* τό, Λίβ. (Lamb.) Ν 205, 'Ιερόθ. 'Αββ. (Legr.) 332· *ἀνώφιλιο,* 'Αχέλ. (Pern.) 1345.

'Από τὸ ἐπίρρ. *ἄνω* καὶ τὸ οὐσ. *φλιά*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀνώφλι*).

Δοκάρι τῆς πόρτας ἢ τοῦ παράθυρου (μεταξὺ τῶν παραστάδων) ποὺ συγκρατεῖ τὸν τοῖχο, ὑπέρθυρο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α· βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 282): *τὸ ἀνώφλιν τῆς πόρτας* Λίβ. Ν 265· *ἀπάνω εἰς τὸν λαιμόν του ἦτον τὸ ἀνώφλι τοῦ παραθυρίου πέτρινον* 'Ιερόθ. 'Αββ. 332.

ἀνώφορον τό, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 192, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 132^{22}.

Τὸ οὐδ. τοῦ μτγν. ἐπιθ. *ἀνώφορος* ὡς οὐσ.

α) Αὐτὸ ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὰ ἐπάνω, ἀνήφορος: *τὸ ἀνώφορον τοῦ Σιδηροκάστρου* Σφρ., Χρον. μ. 132^{22}· βλ. καὶ *ἀνάβα, ἀνήφορον* 1· **β**) (μεταφ.) δυσκολία: *τοῦ πόνου τὸ ἀνώφορον ἤρξου ψυχὴ ἀναβαίνειν* Γλυκᾶ, Στ. 192· βλ. καὶ *ἀδημονία* 1.

ἀξ, πρόθ., βλ. *ἐκ*.

ἄξα, ἐπίρρ., βλ. *ἄξια*.

ἀξὰ ἡ, βλ. *ἀξία*.

ἀξάβνου, ἐπίρρ., βλ. *ξάφνου*.

ἀξάγι τό, βλ. *'ξάι*.

ἀξάγκωνα, ἐπίρρ., βλ. *ἐξάγκωνα*.

ἀξαγκωνιάζω, βλ. *ἐξαγκωνιάζω*.

ἀξαγοράζω, βλ. *ἐξαγοράζω*..

ἀξαγόρευτος, ἐπίθ.· *ἀξηγόρευτος,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 16^{28}, $133^{1,9}$, $137^{19,26,28}$, 146^{11}, 188^{23}, 263^{17}, 397^{24}.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *'ξαγορεύω*. 'Ο τ. *ἀξηγόρευτος* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει ἐξομολογηθῆ, ἀξομολόγητος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ ς' 250): *πεθαίνου ἀξηγόρευτοι καὶ ἀδιάτακτοι καὶ ἄτεκνοι* αὐτ. 397^{24}.

ἀξάδελφος ὁ, βλ. *ἐξάδελφος*.

ἀξαδέρφι τό, βλ. *ἐξαδέρφι*.

ἀξάδερφος ὁ, βλ. *ἐξάδελφος*.

ἀξάζω, βλ. *ἀξιάζω*.

ἀξαίνω, βλ. *αὐξαίνω*.

ἀξακουστός, ἐπίθ., βλ. *ἐξακουστός*.

ἀξαλείφω, βλ. *ἐξαλείφω*.

ἀξαμινιάζω, βλ. *ἐξαμινιάζω*.

ἄξαμον τό, 'Ασσίζ, (Σάθ.) 215^{7}, Μαχ. (Dawk.) 6^{16}, 254^{35}, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 264.

'Από τὸ οὐσ. *ἔξαμον* ('Η λ. καὶ στοὺς Script. orig. 28^{13}, 49^{1}· Κωδ., Παρεκβ., Βόνν., 45^{1}, 66^{10}· κώδ. 13. αἰ., Λάμπρ., ΝΕ 9, 1912, 166) ⟨λατ. *examen* μὲ προληπτικὴ ἀφομοίωση (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 233). Κατὰ τὸν Meyer, NS III 10 καὶ τὸν Triand,. Lehnw. 122 [="Απ. Α' 427] ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ λατ. *examen*. Βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β' σ. 457. Πβ. *ξαμώνω*.

Μονάδα μέτρου· μέγεθος (Πβ. Script. orig. ὅ.π., Κωδ., Παρεκβ. ὅ.π., κώδ., Λάμπρ., ὅ.π.): *'Επῆρεν τους μιτά της νὰ τοὺς ἰδῆ ὁ υἱός της τὸ μάκρος καὶ τὸ πλάτος, ὅτι ὅλοι ἦτον εἰς ἕναν ἄξαμον* Μαχ. 6^{16}.

ἀξαμώνω, βλ. *ξαμώνω*.

ἀξανά, ἐπίρρ., βλ. *ξανά*.

ἀξανα-, βλ. *ξανα-*

ἀξαναγκάζω, βλ. *ἐξαναγκάζω*.

ἀξανακρινίσκω, βλ. *ξανακρινίσκω*.

ἀξαναπαρχῆς, ἐπίρρ., βλ. *ξαναπαρχῆς*.

ἀξανασπῶ, βλ. *ἐξανασπῶ*.

ἀξανάστροφα, ἐπίρρ., βλ. *ξανάστροφα*.

ἀξανασύρνω, βλ. *ξανασύρνω*.

ἀξανεμίζω, βλ. *ξανεμίζω*.

ἀξανοίγω, βλ. *ξανοίγω*.

ἀξαπάρχομαι, βλ. *ἐξαπάρχομαι*.

ἀξαπόλυτα, ἐπίρρ., βλ. *ἐξαπόλυτα*.

ἀξαπόλυτος, ἐπίθ., βλ. *ἐξαπόλυτος* καὶ *ξυπόλυτος*.

ἀξαπολύω, βλ. *ἐξαπολύω*.

ἀξαπολῶ, βλ. *ἐξαπολῶ.*

ἀξαργιτοῦ, ἐπίρρ., βλ. *ξαργιτοῦ.*

ἀξαργῶ, βλ. *ἐξαργῶ.*

ἀξαρμάτωτος, ἐπίθ., βλ. *ξαρμάτωτος.*

ἀξαφήνω, βλ. *ἐξαφήνω.*

ἄξαφνα, ἐπίρρ., βλ. *ἔξαφνα.*

ἀξάφνου, ἀξάφνω, ἐπίρρ., βλ. *ξάφνου, ξάφνω.*

ἀξαφταίννω, βλ. *'ξαφταίνω.*

ἀξάφτω, βλ. *ἐξάπτω.*

ἀξέγνοιαστα, ἐπίρρ., βλ. *ξέγνοιαστα.*

ἀξέγνοιαστος, ἐπίθ., βλ. *ξέγνοιαστος.*

ἀξείκαστος, ἐπίθ,. βλ. *ἀνεξείκαστος.*

ἀξεκούραστος, ἐπίθ., βλ. *ξεκούραστος.*

ἀξεσκεπής, ἐπίθ., 'Αρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 393.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ξέσκεπος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀσκεπής.*

Ποὺ ἔχει ξέσκεπο τὸ κεφάλι, ποὺ δὲ φορεῖ καπέλο: *ἀξεσκεπὴς προσδέχετο τοῦ πατριάρχου λόγον* ὅ.π.

ἀξέστρωτος, ἐπίθ., βλ. *ξέστρωτος.*

ἀξηγόρευτος, ἐπίθ., βλ. *ἀξαγόρευτος.*

ἀξηνάστροφα, ἐπίρρ., βλ. *ξανάστροφα.*

ἄξια, ἐπίρρ., Διγ. (Καλ.) Α 2155, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 14, 64, 70, 78, 112, 128, 147, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 339^{8}, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 189^{18}· *ἀξία,* Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) Εἰσαγ. 48· *ἄξα,* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [28], 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 137, 2337.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄξιος.* 'Ο τ. *ἀξία* κατὰ βιασμὸ γιὰ μετρικοὺς λόγους. 'Η λ. καὶ ὁ τ. *ἄξα* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κατὰ τρόπο ἄξιο, ὅπως ἀξίζει, ὅπως πρέπει (Βλ. L-S, λ. *ἀξίως* καὶ ΙΛ): *νὰ χαίρεσθε δὲ ἄξια τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς σας* Διγ. Α 2155· *εἰς πόλεμον ἄξια μαθημένους* Κορων., Μπούας 128· *ἄξια τοὺς ἐπλήρωνε* Κορων., Μπούας 14· *οἱ πλιὰ ὅμορφες κ' εὐγενικὲς κ' οἱ πλιὰ ἄξα στολισμένες* Ροδολ. Γ' [28].

ἀξία ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3364, 4166, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 502^{11}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2113, Διγ. (Καλ.) Α 20, 4756, Βέλθ. (Κριαρ.) 17, 'Ωροσκ. (Λάμπρ.) 39^{22}, 43^{6}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1022, 6063, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 6064, Πτωχολ. (Ζώρ.) Ν 343, Φλώρ. (Κριαρ.) 161, 397, 611, 933, 1835, Λίβ. (Lamb.) Ν 305, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 262, Μαχ. (Dawk.) 308^{29}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 92^{35}, Θησ. (Βεν.) Β' [32^{1}], ς' [15^{2}], Ι' [48^{3}], Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 227, 651, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 67, 132, 152, Βίος γέρ. (Schick) V629, 854, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 100^{22}, 103^{6}, 'Ιστ. πολιτ. (Βόνν.) 25^{10}, 31^{1}, 52^{12}, 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 147^{2}, Μ. Χρονογρ. (Τωμ.) 37^{19}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 1098, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 158, 186, Λίμπον. (Legr.) 235, 239, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 442^{16}· *ἀξιά,* Συναξ. γαδ. (Wagn.) 80, Θησ. (Foll.) Ι 31, 65, 89, 126, Θησ. (Βεν.) Β' [5^{6}], Γ' [36^{6}], ς' [31^{4}], Θησ. (Schmitt) 332, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 204, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 210, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 27^{10}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 151, Πεντ. (Hess.) Γέν. XLIX 3, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 2, 111· III 2, 41, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [268, 494], Χορ. β' [12], Ζήν. (Σάθ.) Α' 55, Διγ. (Lambr.) Ο 2220.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀξία.* 'Η λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Γενικὰ) ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, (ἀξιόλογη) ὑπόσταση ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ.): *ἅ* (δηλ. τὰ *ὀφίκια*) *ἀκόμη θέλει εἴσθαιν καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν τους* Σφρ., Χρον. μ. 92^{35}· *ἄς ἀποσκεπασθῇ ἡ ἀξιὰ κ' ἡ δύναμίς μας* Θησ. Ι, 89. Φρ. *κατ' ἀξίαν*=σύμφωνα μὲ τὴν ἀξία ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3): *ὁ βασιλεὺς... μεγάλως τοὺς ἐδέχθην ..., ὡς πρέπει κατ' ἀξίαν* Γεωργηλ., Βελ. 651· **β**) ἱκανότητα, ἀξιοσύνη ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Εἰς τὴν Μιλάνα διέβηκε μὲ περισσὴν ἀξίαν* Κορων., Μπούας 132. **2**) Αὐτοκυριαρχία: *μοῦ σύγχυσε* (ἐνν. ὁ "Ερωτας) *τὸν νοῦν κ' ἐπῆρε τὴν ἀξιά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' 268. **3α**) Τιμή, δόξα (Πβ. L-S στὴ λ. 2· Lampe, Lex. στὴ λ. 2d· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *λαμπρά τοὺς ὑποδέχονται, ἀξίας μεγάλας κάμνουν* Φλώρ. 1835· *ἄς ἔμπη εἰς ἅρματα ὅποιος ἀξιὰν γυρεύει* Θησ. Ι 65· **β**) ἀξιοπρέπεια (Πβ. L-S στὴ λ. 2): *εἰς ἀξιὰν καὶ ἔπαινον ἄνοιγεν ἡ καρδιά της* Θησ. Ι 126· **γ**) ὑπόληψη (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2α): *Τὴν ἔχουσιν σ' ἀξιὰ κ' εἰσὲ καμάρι* Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. β' [12]. **4α**) 'Αξίωμα, βαθμὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2): *γεγυμνωμένον πάσης... ἀρχιερατικῆς ἀξίας* 'Ιστ. πατρ. 147^{2}· *δίδω σου τὴν ἀξίαν τοῦ νὰ 'σαι καπετάνιος* Γεωργηλ., Βελ. 227· *ἐδῶκαν τὴν ἀξίαν τῶν 'Ιεροσολύμων καὶ τὰ σημεῖα εἰς τὴν 'Αμόχουστον* Μαχ. 308^{29}. Φρ. *κατ' ἀξίαν*= σύμφωνα μὲ τὸ ἀξίωμα, τὸ βαθμό: *"Απαντες ἐσυνήχθησαν, στέκονται κατ' ἀξίαν* Φλώρ. 397· **β**) ἐξουσία (Πβ. L-S στὴ λ. 2· Lampe, Lex. στὴ λ. 2 b ii, 2c): *'Ο σκύλος καὶ τ' ἀλάφι αὐτὸ βρίσκονται στὴν ἀξιά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [494]. Βλ. καὶ *ἐξιά*· **γ**) δύναμη, ἰσχύς, δικαίωμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *ἐπαύξησις τῆς ἀξίας τῶν νοταρίων* 'Ωροσκ. (Λάμπρ.) 43^{6}· *Χάρε, καὶ ποῦ 'βρες τὴν ἀξίαν καὶ ἔχεις τόλμην τόσην;* Γεωργηλ., Θαν. 204· **δ**) ἀξίωση: *πᾶσαν εὔλογον ἀξίαν αὐτοῦ... ἐξεπλήρου* 'Ιστ. πολιτ. 31^{1}. **5**) 'Επιτηδειότητα: *ἐπλήθυναν καὶ ηὔξηναν ὅλες ἐκεῖνες οἱ χῶρες ἀπὸ πᾶσα τέχνην καὶ ἀξίες ἀρκετὲς* Σουμμ., Ρεμπελ. 158. **6**) ('Αξιόλογη) παραχώρηση, προσφορά, εὐεργεσία: *ὅταν ὁ χοντρὸς ἄνθρωπος ἔμβη εἰς καμίαν ἀξίαν θέλει νὰ πάρῃ περισσότερο* Σουμμ., Ρεμπελ. 186. **7**) 'Αμοιβή: *'Εκ τῶν ἔργων καθεεὶς λαμβάνει τὴν ἀξίαν* Διγ. Α 4756. —Βλ. καὶ *καταξίας.*

ἀξιαζητῶ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 406^{12}.

'Από συμφ. τοῦ *ἀξιάζω* καὶ τοῦ *ζητῶ.*

'Απαιτῶ δικαιωματικὰ κάτι, προβάλλω ἀπαιτήσεις καὶ δικαιώματα γιὰ κάτι: *εἰ δὲ κανεὶς δίδῃ πράγμαν εἰς τὸ ποῖον ἔχει τὴν καῦσιν, τουτέστιν ἐξουσίαν, εἰς ἕνα μερτικὸν καὶ ἀπὲ τὸ ἕτερον οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιαζητηθῇ κάν τε τὸ πράγμαν ἐδόθην...* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνερευνῶ* 3.

ἀξιάζω, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 3^{19}, 5^{23}, 12^{19}, $13^{8,10,29}$, 15^{12}, 20^{15}, 27^{1}, 37^{17}, 51^{31}, 52^{1}, 54^{14}, 58^{2}, $62^{13,15}$, 78^{7}, $82^{23,28}$, 83^{6}, 84^{30}, 87^{24}, 90^{4}, 94^{6}, 95^{31}, 98^{6}, $102^{18,29}$, 103^{18}, $104^{18,26}$ 107^{31}, $112^{3,15}$, 121^{9}, 122^{31}, $123^{4,14}$, 126^{12}, 133^{14}, 136^{6}, 139^{25}, 140^{30}, 141^{6}, 142^{28}, 143^{9}, 144^{8},

$148^{17,28}$, 150^{8}, 154^{23}, $155^{11,24}$, 157^{11}, 160^{8}, $161^{21,28,29}$, 162^{3}, $170^{22,25}$, 171^{17}, 174^{8}, 179^{30}, 180^{7}, 181^{18}, $191^{22,23,25}$, 194^{26}, 198^{22}, 227^{5}, $259^{1,8}$, $303^{21,22}$, 317^{15}, $332^{19,24}$, 334^{28}, 345^{30}, 348^{5}, 352^{22}, $362^{26,27}$, 363^{23}, 367^{8}, 374^{21}, 392^{11}, 395^{20}, 407^{6}, 422^{11}, $458^{10,12}$, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 522^{8}, 527^{21}, Διγ. (Hess.) Esc. 611, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1638, 3995, 4944, 6372, 6377, Πτωχολ. (Schick) P 10, Πτωχολ. (Ζώρ.) N 224, 308, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1356, Rechenb. (Vog.-Hung.) 14, 18, Θησ. (Foll.) I 73, Θησ. (Βεν.) Ι' [13^{2}], Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 661 κριτ. ὑπ.). Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 501, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 95, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) G 287^{21}, Βίος γέρ. (Schick) V 314, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Γ' 274· *'ξιάζω*, Πτωχολ. (Ζώρ.) N 319, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 86^{22}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [795]· *ἀξάζω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 9^{18}, $258^{5,30}$, 300^{28}, 306^{5}, 307^{9}, 322^{7-8}, 344^{2}, 388^{13}, 453^{21}, 491^{29}, Rechenb. (Vog.-Hung.) $1^{2,3}$ Μαχ. (Dawk.) 152^{28}, $310^{32,33}$, 324^{5}, 504^{14}, 550^{20}, 564^{15}, 612^{4}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 152, Ἀχέλ. (Pern.) 213, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 78, 1397, Β' 146, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 687, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 22, Γ' 32, 63, Ἰντ. γ' 137· *'ξάζω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 61^{7}, 181^{4}, 290^{7}, 321^{18}, 435^{1}, Μαχ. (Dawk.) 8^{33}, $24^{14,24}$, 76^{16}, 326^{28}, 436^{20}, 678^{27}, Βουστρ. (Σάθ.) 450, 457, 469, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 270, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 361, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 2, 147, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 263, 265· *ἐξιάζω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 181^{4}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 524^{15}, 528^{5}, 535^{15}, 541^{21}, 584^{20}· *ἐξάζω*, Μαχ. (Dawk.) 516^{29}.

Ἀπὸ τὸ *ἀξίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω*. Πβ. πάντως τὸ μέλλ. *ἀξιάσει* σὲ ἐπιγρ., L-S Κων/νίδη, καὶ L-S, λ. *ἀξιάω* (βλ. καὶ Hatzid., Einleit. 391). Κατὰ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 628, λ. *ξάζω* καὶ Καλιτσ., BZ 44, 1951, 310 ἀπευθείας ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀξία*. Ὁ τ. *ἀξάζω* κατὰ τὸ *(ἰ)σιάζω*⟩*σάζω* (Dölger, BZ 33, 1933, 107). Τὸ *ἐ* τῶν τ. *ἐξιάζω* καὶ *ἐξάζω* ἀπὸ τὸν ἀόρ. Γιὰ τὴ μτχ. *ἀξιαζόμενος* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 13. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἔχω ἀξία, ἀξίζω (Βλ. L-S, λ. *ἀξιάω*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀξιάζει Φράγκος εἰς φαρὶ διὰ εἴκοσι Ρωμαίους* Χρον. Μορ. Η 4944· *τί τόπος ἔνι ὁ Μορέας καὶ τί ἠμπορεῖ νὰ ἀξιάζῃ;* Χρον. Μορ. Η 6372· **β**) ἔχω ἰσχύ, φέρνω ἀξιόλογο ἀποτέλεσμα: *καὶ πρὸς τὲς κοπανὲς αὐτῶν* (δηλ. τῶν *Ἑλλήνων*) *τίποτε οὐδὲν ἀξιάζει τῶν γυναικῶν ἀντιστασιὰ* Θησ. I 73· Ἡ μτχ. *ἀξιαζόμενος*=ἄξιος, ἱκανός, ἰσχυρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τ' ἀξαζόμενο, τ' ὄμορφο παλληκάρι* Ἐρωτόκρ. Α' 1397· *τ' ἀξαζόμενο κορμί, τ' ἀντρειωμένο* Φορτουν. Γ' 32· *τὴν ἀξιαζόμενη καὶ μπορεμένη χώρα* Ἐρωφ. Γ' 274· **γ**) (προκ. γιὰ λόγους, γνώμη) ἔχω ἀξία, ἔχω ἀπήχηση, εἰσακούομαι: *ἐπερπάτησεν... εἰς ἄρχοντες ὁποὺ ἤξευρεν ὁ λόγος του νὰ ἀξιάζῃ* Χρον. Τόκκων 1356. **2**) Ταιριάζω, ἁρμόζω (καὶ ἀπροσώπως=πρέπει· πβ. ΙΛ, λ. *ἀξίζω* 3): *νά 'ξευρα πόσον ἡ σκλεριὰ σὲ 'ξιάζει* Κυπρ. ἐρωτ. 86^{22}· *ἀναθρέφετον ὡς πρέπει καὶ ὡς ἀξιάζει* Διγ. Esc. 611. **3**) Κοστίζω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀξίζω* 1): *ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ μὲ δίκαιον ὅσα ὁ σκλάβος οὗ ἡ σκλάβα ἐξάζαν* Ἀσσίζ. 435^{1}· *ἔξαζεν διακόσιες χιλιάδες ὀνομίσματα* Μαχ. 678^{27}. Ἡ μτχ. *ἀξαζόμενος*= ποὺ ἔχει ὑλικὴ ἀξία, πολύτιμος: *ηὗραν ἕναν πύργον γεμάτον ἀξαζόμενα πράγματα* Μαχ. 152^{28}. Τὸ οὐδ. τῆς μτχ. *ἀξιαζόμενον*=τιμή, ἰσότιμο: *οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ἀξιαζόμενον τῶν ἀμαχίων του* Ἀσσίζ. 62^{15}. **4**) Ἀποφέρω χρηματικὸ ὄφελος: *ἔδωκέν του τὴν ἀρχιεπισκοπήν, ἡ ποία 'ξάζει πάσα χρόνον ιβ' χιλιάδες δουκάτα* Βουστρ. 450. **5**) Χρησιμεύω, ὠφελῶ: *ἂν γένηται ὅτι ὁ ἄνδρας ἔσφαξεν τὴν γυναῖκαν του,...οὐδὲν τὸν ἀξιάζει τίποτες ἂν πῇ ὅτι ἡ γυναίκα του ἦτον κούρβα* Ἀσσίζ. 227^{5}· *Εἶντα μοῦ 'ξάζει νὰ γροικῶ, τί μὲ 'φελᾶ νὰ ξεύρω* Ἐρωτόκρ. Α' 265· *ἐπῆρεν τον καὶ ἐγιάτρευσέν τον οὕτως κακὰ μὲ τὰ ἐμπλάστριά του, ὅτι τίποτες οὐδὲν τὸν* (ἔκδ. *τήν*· διορθώσ.) *ἀξίαζεν* Ἀσσίζ. 179^{30}. **6α**) Ἔχω νομικὴ ἰσχύ, ἰσχύω, εἶμαι ἔγκυρος (Βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β' 458): *οὐδὲ οἱ μαρτυρίες τους νὰ 'ξάζουν* Μαχ. 24^{14}· *ἐπεὶ ὑπ' ἐξουσία εὑρίσκεται ἡ κόρη εἴ τι ἐποίησεν οὐδὲν ἐξιάζει*

Ἑλλην. νόμ. 524^{15}· *ἂν ἀξιάζῃ μὲ δίκαιον* (ἐνν. *ἡ δόσις*) (ἐσφαλμ. ὁ Δένδιας, Ἀθ. 36, 1924, 151, ἑρμηνεύει) Ἀσσίζ. 123^{14}. Ἡ μτχ. *ἀξιαζόμενος, ἀξαζόμενος, ἐξαζόμενος* (α)= ἔγκυρος: *εἴ τι ποίσῃ νὰ εἶναι ἀξαζόμενον* Μαχ. 504^{14}· *τὴν ἀγάπην καὶ τοὺς ὁρισμοὺς ὅπου ἐγίνουνταν ἀνάμεσόν σας κρατεῖ τα ἡ ἀφεντιά σου ἐξαζόμενα;* Μαχ. 516^{29}· *ποία πούλησῃ πρέπει νὰ ἀξιάζῃ καὶ ποία οὐδὲν ἔνι ἀξιαζόμενη* Ἀσσίζ. 37^{17}· (β)=ἀξιόπιστος (δικαστικῶς): *Ἐὰν γίνεται ὅτι... ὁ ἀγκαλῶν οὐκ ἔχει Ἀκουβίτας μάρτυρας οὐδὲν ἔνι ἀξαζόμενοι τοῦ Νεστουρίου* Ἀσσίζ. 307^{9}· **β**) ἔχω νομικὸ δικαίωμα: *αἱ δὲ γυναῖκες οὐδὲν ἀξιάζουν νὰ ποιήσουν τίποτε ἄνευ κουρατόρου* Ἀσσίζ. 527^{21}. **7**) Ἔχω τὴν ἀξίωση, ἀπαιτῶ: *οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζῃ ἕτερον ἀνάστελμαν* Ἀσσίζ. 90^{4}· *πρέπει νὰ ἀξιάζουν μὲ τοιοῦτον ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐμπῇ εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας* Ἀσσίζ. 98^{6}.

ἀξιέπαινος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. IV 902, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 394.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀξιέπαινος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

(Προκ. γιὰ πολύτιμο ἀντικείμενο) θαυμαστός: *μετὰ σελλοχαλίνων ἀργυρῶν τε χυμευτῶν, ἔργων ἀξιεπαίνων* Διγ. Gr.IV 902· *εἶχε κορόναν θαυμαστήν, ἀξιοτιμημένην, μὲ λίθους ἀξιέπαινους καλῶς πεποιημένην* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394.

ἀξίζω, Διγ. (Καλ.) Esc. 1020, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 1657, 4944, Πουλολ. (Ζώρ.) Ἀθ. 449, Πτωχολ. (Ζώρ.) N 312, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 78, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 208, 287, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 94^{43}, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 19, 21, Βίος γέρ. (Schick) V 236, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 47^{27}, 67^{8}, 97^{10}, 117^{8}, 133^{13}, 138^{7}, 142^{8}, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 83^{24}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1492, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 195, Γ' 310, Δ' 290, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ' 748, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 67, Σταυριν. (Legr.) 528, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 49, 1339, 1568, 1582, 2165, 2835, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 18, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ' 60, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [124, 791], Γ' [545], Δ' [1519], Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 277, Ζήν. (Σάθ.) Ε' 87, 257· *'ξίζω*, Θρ. Κων/π. (Ζώρ.) Βαρβ. 33, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 11^{6}, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Β' 454, Δ' 553, Ε' 266, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 3, 126· III 3, 378· 4,12· 5,129, Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. (μετὰ Ε' πράξ.) 9δίς, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 731, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [793], Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. γ' 162, Δ' 316, Ἰντ. δ' 52, Ζήν. (Σάθ.) Β' 125, Δ' 122, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 224^{10}, 302^{4}, 575^{1}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος*. Ὁ τ. *'ξίζω* καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1507 (Προσφ. Κυριακ. 475). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἔχω ἀξία, βαρύτητα, εἶμαι πολύτιμος, χρήσιμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ν' ἀκούσῃς εἶντα ἀξίζω* Φορτουν. Δ' 277· *ἐκείν' ἡ φήμη ἡ καλὴ εἶναι ὁποὺ ἀξίζει* Ἱστ. Βλαχ. 2165· *τὰ πλευτικὰ ἀξίζουσιν πλέο ἐκ τὰ φουσάτα* Χρον. Μορ. P 1657· *καὶ δὲν ἀξίζει τίποτες ἀσήμι καὶ λογάρι ὡσὰν ὁ φίλος ὁ πιστὸς ὁποὺ νὰ ἔχῃ χάρη* Ἱστ. Βλαχ. 49· *τί ὠφελεῖ ἡ ὀμορφιά, τὰ κάλλη τὸ τί 'ξίζουν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [793]· *Καὶ τοῦτο τί ἀξίζει, ὁπού, ἂν ἐσκοτώνανε δέκα, αὐτοὶ ἐρχόντησάνε ἑκατὸ* Χρον. σουλτ. 83^{24}· *ἐὰν... δὲν ἀξίζῃ τίποτες ὁ λόγος ὁ δικός σου* Ἱστ. Βλαχ. 1582· *γιὰ νὰ δῇς τί 'ξίζω σὲ μιὰ μάχη* Φορτουν. Δ' 316. **2**) Ταιριάζω, ἁρμόζω (καὶ ἀπροσώπως=πρέπει) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *δὲν τὸν ἀξίζει ἡ βασιλεία* Πουλολ. Ἀθ. 449· *ὡς πρέπει καὶ ὡς ἀξίζει* Διγ. Esc. 1020. **3**) Κοστίζω (Βλ. Du Cange· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πῶς τὸ λέγουν τὸ λιθάριν, τί ν' ἀξίζῃ ἡ τιμή του* Πτωχολ. N 312.

ἀξίνα ἡ, βλ. *ἀξίνη*.

ἀξινάριν τό· *'ξινάριν*, Μαχ. (Dawk.) $64^{13,16}$.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀξινάριον.*῾Ο πληθ. *'ξιναρία κατὰ ἄλλα σὲ-ία.* Βλ. *ἀνοικτάρι(ν)*, ἐτυμολ. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σκαπάνη στενή, τσάπα (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Sophocl.˙ ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀξινάρι* 2): *῾Ο λαὸς ὅτοιμα ἐπίασε νερὸν καὶ 'ξιναρία καὶ ἦλθα ν' ἀγιτιάσουν τὸ δεντρόν,... τότες ἐσκίσαν μέσα τὴν κερατσίαν μὲ τὸ 'ξινάριν* ὅ.π.

ἀξίνη ἡ, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 2207˙ *ἀξίνα,* Φυσιολ. (Legr.) 65, Περὶ γέρ. (Wagn.) 78.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀξίνη.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σκαπάνη (῾Η σημασ. μτγν., βλ. Bekker, Anecd. Graec. 1, 62, 9˙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 268, 269, 285): *στὸν Χάρον ἔχει θαρρετά, στὸ φθυάρι, στὴν ἀξίνα* Περὶ γέρ. 78.

ἀξινογλαφία ἡ, Φυσιολ. (Zur.) III 2^{48}.

'Απὸ τὸ *ἀξινογλάφω.*

(Προκ. γιὰ δέντρο) πελέκημα: *γινώσκων τὴν ἀξινογλαφίαν τοῦ δένδρου,* ὅ.π.

ἀξινογλάφω, Φυσιολ. (Zur.) III 2^{65}˙ *ἀξινογλάπτω,* Φυσιολ. (Zur.) III 2^{46}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀξίνη* καὶ τὸ ἀρχ. *γλάφω.*

Κόβω μὲ τὴν ἀξίνα, πελεκῶ: *ἀξινογλάπτει τὸ δένδρον ὥστε ἐκκοπῆναι* αὐτ. III 2^{46}.

ἀξινογλύφω, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 963.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀξίνα* καὶ τὸ ἀρχ. *γλύφω.*

Κόβω μὲ τὴν ἀξίνα, πελεκῶ: *ἀξινογλύφουν τὰ δενδρὰ* ὅ.π.

ἀξιοδωροφορῶ, Μαρκάδ. (Legr.) 742.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ τὸ *δωροφορῶ.*

Προσφέρω πλούσια δῶρα: *ποῖος γιὰ τὴν ἀγάπην του ἤθελε πλιὸ τιμήσει τοὺς νέους ποὺ στεφάνωσε καὶ ἀξιοδωροφορήσει* ὅ.π.

ἀξιομαρτυρημένος, μτχ., Συναξ. γυν. (Krumb.) 172.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ τὴ μτχ. *μαρτυρημένος.*

Ποὺ ἀξίζει νὰ μνημονευθῆ: *ὡσὰν καὶ ἄλλοι ἀμέτρητοι, ὁποὺ ἦσαν παινεμένοι, μὲ ἀρετὴν καὶ δύναμην ἀξιομαρτυρημένοι* ὅ.π.

ἀξιοπαινεμένος, μτχ., Διγ. (Lambr.) Ο Πρόλ. 10, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 563^{4}.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ τὴ μτχ. *παινεμένος.*

Ποὺ ἀξίζει νὰ ἐπαινεθῆ: *νὰ σ' ἔχωμένε καὶ ἡμεῖς ὡς φίλον μπιστεμένον, ἐσὲν τὸν εὐλαβέστατον καὶ ἀξιοπαινεμένον* Διγ. Ο Πρόλ. 10˙ *Κ' ἡ Βενετία μ' ἔσκεπε ἡ ἀξιοπαινεμένη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 563^{4}.

ἀξιοπαρακαλῶ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 718, 1006, 2123, 6015, 6152, 6753.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ τὸ *παρακαλῶ.*

Παρακαλῶ θερμά: *φιλικῶς τοῦ τὸ ἔγραψεν, ἀξιοπαρακαλεῖ τον νὰ ἔλθη μὲ τὴν ῥήγαιναν* αὐτ. 6015.—Βλ. καὶ *ἀναζητῶ* 4, *ἀντιβολῶ.*

ἀξιοπένθητος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4005.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ τὸ *πενθῶ.*

Ποὺ ἀξίζει νὰ τὸν πενθήση κάποιος: *ἦν γοῦν ἀξιοπένθητον Χερσωνιτῶν τὸ πάθος* ὅ.π.

ἀξιοπρεπής, ἐπίθ., Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 90, 'Αργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 93.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀξιοπρεπής.* ῾Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ταιριαστὸς (πβ. L-S): *Τί ἀξιοπρεπεστάτην τιμὴν νὰ σᾶς δοξάσω;* 'Αργυρ., Βάρν.Κ 93.

ἀξιοπρεπῶς, ἐπίρρ., Βίος 'Αλ. (Reichm.) 1663.

'Απὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀξιοπρεπής.* ῾Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

῞Οπως ἀξίζει, ὅπως ταιριάζει: *Τιμήσας ἀξιοπρεπῶς* ὅ.π.

ἄξιος, ἐπίθ., Σπαν. (Λάμπρ.) V 110, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 22, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 922, Θρ. πατρ. (Krumb.) 92, 'Αργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 8, Μαχ. (Dawk.) 294^{23}, Δούκ. (Grecu) 203^{18}, Θησ. (Βεν.) Γ' [68^{7}], Ε' [20^{2}], Ζ' [124^{8}], Ch. pop. (Pern.) 509, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 13, 17, 22, 33, 47, 56, 61, 67, 74, 82, 103, 120, 126, 132, 138, 139 δίς, 146, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 457, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 52^{10}, ῾Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 115^{2}, ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 453, 511, 729, 759, 1189, 2323, 2851, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε' 454, 'Ερωφ. (Ξανθ.) 'Αφ. 56, 'Ιντ. α' 147, Δ' 408, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 5, 15, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) Εἰσαγ. 46, Σταυριν. (Legr.) 319, 783, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 160, 163, 172, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 372^{1}, 'Εγκ. ἀγ. Δημ. (Λαούρδ.) 110^{179}, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 73, 210, Β' 26, 57, Δ' 167, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) ῾Υπόθ. [59], Δ' [408, 496], Ε' [257, 1619], Λίμπον. (Legr.) 126, 'Επίλ. 85, Φορτουν. (Ξανθ.) 'Ιντ. α' 33, 65, Ζήν. (Σάθ.) Γ' 304, 354, Μαρκάδ. (Legr.) 360, Διγ. (Lambr.) Ο 21, 422, 503, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 144^{7}, 151^{4}, 176^{4}, 199^{16}, 368^{14}, 377^{13}, 435^{21}, 462^{26}, 517^{20}, 537^{2}, 586^{16}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 87^{6}, 108^{1}˙ *ἄξος,* Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{6}, 'Αχέλ. (Pern.) 2056, 2094, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [296], Πανώρ. (Κριαρ.) 256, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 27, 474, 1640, Β' 552, 2097, Γ' 74, 1596, Δ' 23, 1248, 2002, Θυσ. (Μέγ.²) 7, 644, 711, Φορτουν. (Ξανθ). 'Ιντ. α' 36, 135, β' 42, 53, 133, Γ' 396, 660, Δ' 45, Ζήν. (Σάθ.) Γ' 235, Ε' 84, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 167^{10}, 247^{8}, 547^{16}, 570^{8}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄξιος.* Γιὰ τὸν τ. *ἄξος,* ποὺ καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ., βλ. Χατζιδ., (Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ. σ. 459). ῾Η λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

1) ῾Ικανός, ἐπιδέξιος, ἔμπειρος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἄξοι τοῦ σπαθιοῦ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{10}˙ *ἄξιον εἰς τοὺς πολέμους* Χρον. σουλτ. 52^{10}˙ *δὲν ἤμουνε ἄξια νά 'χω μιὰ θυγατέρα* Μαρκάδ. 360˙ *ἄξιος δημηγόρος* Κορων., Μπούας 22. Βλ. καὶ *ἄγρυπνος.* **2**) Γενναῖος, δυνατὸς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *τοὺς ἄξους στρατιῶτες* 'Αχέλ. 2094: Βλ. καὶ *ἀγχεσίμαχος, ἄνδρας* 2, *ἀνδρεῖος, ἀνδρικὸς* 2δ, *ἀνδροκάρδιος.* **3α**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) μεγαλοδύναμος: *ἄξε θεέ μου* Φορτουν. 'Ιντ. β' 53˙ **β**) ἀξιοσέβαστος, ἀξιότιμος: *ἄξιε βασιλιὲ* 'Ερωφ. Δ' 408˙ *ἄξιο ἀνδρόγυνον* Διγ. Ο 21˙ *τσ' εἰκόνες τσὶ εὐγενικές, τσ' ἄξιες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 547^{16}. **4**) Πιστός, ἔμπιστος: *αὐτὸς ἀπόφιλός ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἄξιος φίλος* Σπαν. V 110. Βλ. καὶ *ἀδόλωτος* α. **5**) (Προκ. γιὰ γνώμη) συνετός: *ὡς ἀξίαν τὴν βουλὴν πολλὰ ἐπαίνεσέ του* Κορων., Μπούας 47. Βλ. καὶ *ἀγαθογνώμων, ἀνδρόνους.* **6**) (Προκ. γιὰ ἀντικείμ.) πολύτιμος: *τ' ἄξο μαργαριτάρι* Ζήν. Ε' 84. Βλ. καὶ *ἀκριβὸς* 5α, *ἀκριβώδης, ἀξιοτιμημένος, ἀξιοτίμητος, ἀξιότιμος.*

ἀξιόσεπτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4230.

'Απὸ τὰ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ *σεπτός.*

'Αξιοσέβαστος: *καθαίρεσιν σεπτῶν εἰκονογραφημάτων ...κατάλυσιν στηλῶν θείων, ἀξιοσέπτων* ὅ.π.

ἀξιοσύνη ἡ, Θησ. (Foll.) Ι 33, 65.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *ἀξιωσύνη*).

1) Τιμή, ὑπόληψη: *ἄς ζήση ὡς θέλει σ' ἀτυχιὰ διχῶς καμιὰ ἀξιοσύνη* αὐτ. Ι 65. Βλ. καὶ *ἀξίωσις* 2. **2**) Γενναιότητα: *Μὴ λυπηθῆτε, ἀρχόντισσες, ποσῶς τὴν ἀξιοσύνη* αὐτ. Ι 33. Βλ. καὶ *ἀνδρεία* 1α, *ἀνδρειοσύνη*.

ἀξιότητα ἡ, Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [19^{8}], Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 7^{32}, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 361, 365, Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 122, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.) 106^{60}· *ἀξότητα*, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [331].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος*. Ἡ λ. *ἀξιότης* ἤδη στὸ Μακάριο Αἰγύπτιο καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *ἀξιότη*).

1) Ἀξία (Πβ. Δημητράκ., λ. *ἀξιότης*): *πόση τσῆ φέρνει* (ἐνν. τῆς ἐπαρχίας) *ἀξότηταν ὁ Νεῖλος* Ροδολ. Γ' [331]. **2**) Ὑπόληψη: *Πλοῦτος καὶ ἀξιότητα καὶ σὲ τιμὴν μεγάλη(ν) μὲ τὴν ὀκνιὰν κι' ἀνάπαυσην δὲν ἠμπορεῖ νὰ βγάλη* Δεφ., Λόγ. 365. **3**) Ἀξίωμα: *βρίσκονται* (ἐνν. ἄνθρωποι) *εἰς ἀξιότητες κ' εἰσὲ μεγάλα πλούτη* Φορτουν. Πρόλ. 122.

ἀξιοτιμημένος, μτχ., Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 372, 393, 394.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ τὴ μτχ. *τιμημένος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

1) Ποὺ ἀξίζει νὰ τιμᾶται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *εὐλόγησόν με, δέσποτα ἀξιοτιμημένε* αὐτ. 372. **2**) Πολύτιμος: *εἶχε κορόναν θαυμαστήν, ἀξιοτιμημένην* αὐτ. 394. Βλ. καὶ *ἀκριβὸς* 5α, *ἀκριβώδης, ἀξιότιμος*.

ἀξιοτίμητος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.), 2802, Διήγ. Βελ. (Cant.) 502, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 22, 28, 114, Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) K 20, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 394, Δωρ. Μον. (Buchon) 32.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀξιοτίμητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

1) Πολύτιμος (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S): *θρόνους ἀξιοτίμητους* Διήγ. Βελ. 502. Βλ· καὶ *ἀκριβὸς* 5α, *ἀκριβώδης, ἀξιοτιμημένος* 2, *ἀξιότιμος*. **2**) Ποὺ ἀξίζει νὰ τιμᾶται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ): *οὕτω τι μέγα καὶ σεπτὸν ἡ βασιλεία χρῆμα αὐτοῖς ἀξιοτίμητον τοῖς ζῴοις τοῖς ἀλόγοις* Μανασσ., Χρον., 2802. Βλ. καὶ *ἀξιοτιμημένος* 1. **3**) Σημαντικός, σπουδαῖος: *μήνυμαν ἀξιοτίμητον στέλνει ὁ Ἀμουράτης* Παρασπ., Βάρν. C 114· *ποίαν ἀξιοτίμητον αὐτὸν* (δηλ. τὸν Μ. Κων/τῖνο) *γραφὴν νὰ γράψω, ὑψηλοτάτον ἔπαινον ὁ νοῦς μου ν' ἀναβάση;* Παρασπ., Βαρν. C 22. Βλ. καὶ *αἰσθητὸς* 4, *ἀκριβὸς* 5β, *ἀναγκαῖος* 3, *ἀναρίθμητος* ϛ'.

ἀξιότιμος, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 288^{38}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀξιότιμος*.

Πολύτιμος: *ἱμάτιον ἐπανώφορον, διπλοῦν χαμουχὰν πράσινον,...ἀξιότιμον* ὅ.π.—Βλ· καὶ *ἀκριβὸς* 5α, *ἀκριβώδης, ἀξιοτιμημένος* 2, *ἀξιοτίμητος* 1.

ἀξιοτρισμακάριστος, ἐπίθ., Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) K 53.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *ἄξιος* καὶ *τρισμακάριστος*.

Ὁ πολὺ ἄξιος νὰ μακαρίζεται: *ἀξιοτρισμακάριστος καὶ μέγας στεφανίτης* ὅ.π.

ἀξιῶ, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 6^{14}, 39^{4}.

Τὸ ἀρχ. *ἀξιῶ*.

Παρακαλῶ (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., Sophocl. στὴ λ. 1· πβ. L-S § ἡλ. II 2, χωρίο Ἀρι-

στέα· βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ.Β' 95): *ἀξιωθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως τούτου ...παύσασθαι τοῦ κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης πολέμου ἀπεκρίθη* αὐτ. 6^{14}.

ἀξίωμαν τό, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 41^{10}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀξίωμα*. Ὁ τ. στὸν Πόντο (ΙΛ) καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 459).

Ἀξία σὲ χρῆμα (Πβ. Σακ., Κυπρ. Β' σ. 459): *ἐντέχεται νὰ ψηφιστῇ τὸ ἀξίωμαν τοῦ ἐνοικίου τοῦ σπιτιοῦ* ὅ.π.

ἀξιωματικός, ἐπίθ. καὶ οὐσ., Δούκ. (Grecu) $171^{6,9}$.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀξιωματικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Ἐπίθ.) ποὺ σχετίζεται ἢ ἀναφέρεται σὲ ἀξιώματα: *ἐγκρατὲς καὶ περὶ τὴν ἡγεμονίαν ταύτην ἀξιωματικώτερον* αὐτ. 171^{6}. **2**) (Οὐσ.) ἀξιωματοῦχος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *εὐτυχεῖς ἀξιωματικούς τε καὶ λαμπροὺς ἡγεμόνας ἀπέδειξαν* αὐτ. 171^{9}.

ἀξιώνω, Σπαν. (Μαυρ.) P 363, Διγ. (Hess.) Esc. 1290, Διγ. (Καλ.) A 2229, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 330, 2494, Διήγ. Βελ. (Cant.) 247, Φλώρ. (Κριαρ.) 1813, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) A 144, Ἰακ., Παραιν. (Ζώρ.) 9, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1994, Θρ. πατρ. (Krumb.) 94, Μαχ. (Dawk.) 468^{10}, Θησ. (Foll.) Ι 110, Θησ. (Βεν.) Β' [24^{6}, 43^{3}, 44^{4}, 81^{2}], Ζ' [144^{8}], Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{122}, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 349, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 757, Πικατ. (Κριαρ.) 193, Ἰμπ. (Legr.) 522, Σκλάβ. (Μουμπ.) 89, Συναξ. γυν. (Krumb.) 48, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 53, 75, 104, 150, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 151, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 8, Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XV 2, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 233, Ἀχέλ. (Pern.) 921, Αἰτωλ., Βοηβ. (Băn.) 299, Ἀλφ. (Κακ.) 21^{10}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 84, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 418, Β' 244, Γ' 348, Δ' 660, Ε' 392, Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 2, 287, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 251, Βίος Δημ. Μοσχ. (Knös) 91, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 777, Σταυριν. (Legr.) 376, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1829, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 160, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 364^{30}, Εὐγέν. (Vitti) 418, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 132, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 47, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 217, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [578, 1236], Ζήν. (Σάθ.) Γ' 257, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 382, Διγ. (Lambr.) Ο 372, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 346^{25}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 80^{23}· *'ξιώνω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 87^{22}, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 4^{7}, Ἰμπ. (Legr.) 26· *ἀξώνω*, Κάτης (Băn.) 19, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 252, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [217, 439], Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 244α 17, Γύπ. (Κριαρ.) Πρόλ. Διὸς 36, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 55, 348, Β' 437, 444, 494, Δ' 391, 411, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 46, Β' 521, Στάθ. (Σάθ.) Α' 263, Β' 18, 56, Γ' 516, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἀφ. 1, 22, Πρόλ. 50, Ἰντ. γ' 78, Ε' 412, Ζήν. (Σάθ.) Β' 295, Γ' 46, 90, Δ' 330, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 250, 465, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 411^{18}, 580^{7}· *'ξώνω*, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) $1^{1,147}$, Θυσ. (Μέγ².) 387, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. β' 13, Ε' 40.

Τὸ ἀρχ. *ἀξιόω*. Ἡ λ. στὸ νεώτερ. τ. ἤδη στὸν 9. αἰ. (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 290), στὸ Du Cange, λ. *ἀξιώννειν* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἐνεργ. **1α**) Θεωρῶ ἢ καθιστῶ (κάποιον ἢ κάτι) ἄξιο (γιὰ κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. Α1): *νὰ τσ' ἀξώση καὶ νὰ δοῦν παιδὶ ποὺ πεθυμοῦσα* Ἐρωτόκρ. Α' 46· *ὁ Κύριος νὰ σ' ἀξώση στὶς πίκρες κ' εἰς τοὺς πόνους σου τέλος γοργὸ νὰ δώση* Πανώρ. Α' 55· *Ἐσεῖς καὶ μὲ ἀξιώσετε νὰ εὕρω ἄνεσην καμπόση* Διήγ. ὡραιότ. 47· *ὁ Θεὸς... νὰ σὲ ἀξιώση νὰ χαίρεσαι τὰ πάντερπνά σου κάλλη* Διγ. Ἄνδρ. 364^{30}· **β**) γίνομαι ἄξιος, ἀποκτῶ τιμή: *τὸν Παλαμών' ἂν νικήσετε, ν' ἀξιώση τ' ὄνομά σας* Θησ. Ζ' [144^{8}]. **2α**) Τιμῶ (παρέχοντας

τιμές, ἀξιώματα) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *τιμᾶ καὶ ἀξιώνει τους σεβαστοκρατορίας* Φλώρ. 1813· *τιμᾶ καὶ ἀξιώνει τον καὶ στήνει τον ὀμπρός του* Ριμ. Βελ. 757· *ἀξίωσαν κ' ἐδόξασαν κι' ὡς ρήγα τὸν τιμῆσαν* Κορων., Μπούας 75· **β**) ἐπευφημῶ (κάποιον) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *φημίζει καὶ ἀξιώνει τους εἰς ὅλον τὸν λαόν του* Γεωργηλ., Βελ. 349· **γ**) (προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) δοξάζω (Πβ. *καὶ δοξάσω αὐτὸν* Π.Δ., Tisch., Ἔξ. XV 2): *Θεὸς τοῦ πατρός μου καὶ νὰ τὸν ἀξιώσω* Πεντ. Ἔξ XV 2. **3**) Παρέχω, προξενῶ (καλὸ ἢ κακό) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α4): *πόνους ἄξωσές με* Πανώρ. Β' 444· *τὴ χαρὰ ὁποὺ μ' ἄξωσες* Στάθ. Β' 18. **4**) Παρακαλῶ θερμά: *παρακαλεῖ κι' ἀξιώνει την στὴν γῆν νὰ ἔχη πεζέψει* Χρον. Μορ.Η 2494· *τὸν ἀξιώνουσιν ὡς φίλον κι' ἀδελφόν τους νὰ ποιήση νὰ ἔχουν πλευτικὰ* Χρον. Μορ. Η 330. **5**) Δίνω ἀξία, σημασία (σὲ κάποιον): *μηδὲ ἀξιώνης τον, ἀλλὰ ἄφηνέ τον καὶ ἄς φλυαρῆ* Ἰακ., Παραιν. 9. **6**) Ἀναγνωρίζω καὶ ἐπανορθώνω (κάτι): *τώρα τὸ σφάλμα ἀξιώνω τὸ περίσσιο* Πιστ. βοσκ. Ι 2, 287. **Β' Μέσ. 1α**) Θεωροῦμαι ἄξιος (γιὰ κάτι): *μεγάλης τιμῆς ἀξιώνουνται* Βακτ. ἀρχιερ. 217· *ἀξώθηκες τιμὲς στὰ ὕστερά σου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 411^{18}· **β**) γίνομαι ἄξιος (γιὰ κάτι) (Πβ. ΙΛ στὴλ. Β2): *ν' ἀξιωθῆς, νὰ χαίρεσαι τὰ ἔτη τῆς ζωῆς σου* Διγ. Esc. 1290. Ἡ μτχ. *ἀξ(ι)ωμένος* ὡς ἐπίθ. **α**) ἄξιος, ἱκανός, γενναῖος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1 μτχ.): *κορμὶ ἀξωμένο* Ἐρωτόκρ. Β' 521· *ἀξωμένος στρατηγὸς* Ροδολ. Γ' [217]· *ἀφέντρα ἀξιωμένη* Ἐρωφ. Α' 418· **β**) σπουδαῖος, σημαντικός: *μαντάτον ἀξωμένον* Κάτης 19. **2**) Κατορθώνω, πετυχαίνω (κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3): *χαῖρε, διότι 'ξιώθηκες νὰ βρῆς τὸν ἐστερεύθης* Σκλέντζα, Ποιήμ. 4^{7}. **3**) Ὑποχρεώνομαι: *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ μέλλει νὰ ξημερωθῆ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν τακτὴ ἡμέραν καὶ τί μέλλειν 'ξιωθῆ νὰ δώση εἰς τὴν αὐλὴν* Ἀσσίζ. 87^{22}.

ἀξίως, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 6015, Φλώρ. (Κριαρ.) 164, 1483, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 353, Ἰμπ. (Κριαρ.) 239, 439· *ἀξιῶς,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 5, 388.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀξίως.*

Μὲ ἀξιοπρέπεια: *ὁ εἷς τὸν ἄλλον χαιρετᾶ ὡς ἔπρεπεν, ἀξίως* Φλώρ. 1483.

ἀξίωσις -ση ἡ, Θησ. (Βεν.) Ϛ' [71^{7}], Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 41^{1}, 65^{9}· *ἀξίωση,* Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [69^{7}].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀξίωσις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

1) Αἴτημα, ἀπαίτηση (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 1): *ἀκούσαντες οἱ γενίτσαροι ὅτι οὐ πείθεται τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν, ἐστασίασαν* Ἱστ. πολιτ. 65^{9}. Βλ. καὶ *ἀναφορὰ* 1α. **2**) Τιμή: *Ἐξ ὅλες τὲς ἀξίωσες καὶ ἐκ τὲς παρρησιές του ἐτοῦτο ἐλογίζετον ν' αὐξήση τὲς τιμές του* Θησ. Ϛ' [71^{7}]. Βλ. καὶ *ἀξιοσύνη* 1. **3**) Ἱκανότητα: *εἰς παντοτινὴν μνήμην τῆς ἄξιωσής του* Θησ. ΙΑ' [69^{7}]. Βλ. καὶ *ἀνδρεία* 1δ.

ἀξοπίσω, βλ. *ἐξοπίσω.*

ἄξος, ἐπίθ., βλ. *ἄξιος.*

ἀξότητα ἡ, βλ. *ἀξιότητα.*

ἀξούγγι(ον) καὶ **ἀξούγγι(ν)** τό, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) $1^{10,14}$, 6^{154}, Ἱερακοσ (Hercher) 376^{3}, 460^{22}, 486^{13}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 530^{22}, 552^{29}, Κυνοσ. (Hercher) 590^{26}, 594^{30}, 597^{12}, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 852, Gesprächb. (Vasm.) 42^{758}, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 523, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 405 κριτ. ὑπ.)· *ὀξύγγιν,* Φυσιολ. (Legr.) 601· *ξύγγι(ν),* Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 12^{345}, 13^{362}, 14^{382}, Φυσιολ. (Legr.) 191, Πεντ. (Hess.) Γέν. IV 4, Ἔξ. XXIII 18, XXIX 13, Λευιτ. Ι 8, 12, III 3 δίς, 4, 9, 10, 16, 17, IV 8, 19, 26, VI 5, VII 3, IX 19, X 15, XVI 25, XVII 6, Δευτ. XXXII. 38, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 83· *ξυγγίον,* Φυσιολ. (Pitra) 372^{26}· *ἐξούγγιν,* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 348.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀξούγγιον* (πβ. τὸ μτγν. οὐσ. *ἀξουγγία* ἡ ‹ λατ. *axungia*). Ὁ τ. *ὀξύγγιον,* ποὺ ἤδη μτγν., κατὰ παρετυμολογία πρὸς τὸ *ὀξὺς* (βλ. Meyer, NS III 11). Ἀπαντᾶ καὶ μτγν. τ. *ἀξύγγιον* (Sophocl., λ. *ἀξούγγιον*). Ὁ τ. *ξυγγίον* πιθ. κατὰ ἀντιγραφικὸ παρατονισμό. Ὁ τ. *ἐξούγγιν* ἀπὸ ἐπίδρ. λ. ἀπὸ *ἐξ-*. Γιὰ τὴ λ., παράγωγα καὶ σύνθετα βλ. Du Cange λ. *ἀξιγκεύειν, ἀξίγκι, ἀξούγγιον.* Ἀπαντᾶ καὶ *χηνάξουγγον* (Σταφ., Ἰατροσ., Legr., 1^{11}) καὶ *λειψαξούγγιος* (Ὀψαρ., Krumb., 361^{7}). Γιὰ τὴν ἐπίδοση τῆς λ. στὰ ἰδιώμ. βλ. Meyer, NS III 10-11. Ὁ τ. *ξύγγι* καὶ σήμ. κοιν. (Δημητράκ., λ. *ξύγκι*).

Ζωικὸ λίπος, πάχος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀξούγγιον* καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *ξύγκι*): *Ἀξούγγιν αἴγειον ἄλειφε τὰ χείλη* Σταφ., Ἰατρ. 1^{10}· *τὸ ξύγγι ὁποὺ σκεπάζει τὴν κοιλιὰ* Πεντ., Ἔξ. XXIX, 13. Βλ. καὶ *ἄλειμμα(ν)* 3.

ἀξουγγωτός, ἐπίθ., Γεωργηλ. Θαν. (Wagn.) 557.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀξούγγι(ο)ν* καὶ τὴν κατάλ. *-ωτός.*

Ποὺ εἶναι γεμάτος ξύγγι, πάχος: *κρέας ἀξουγγωτὸ* ὅ.π.

ἄξουστος· *ἄξουστη,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 3, 22, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ξάκουστη* ἢ *ξακουστή.*

ἄξυλος, ἐπίθ., Μανασ., Χρον. (Βόνν.) 109.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄξυλος.* Ἡ λ. καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ φωτιὰ) ποὺ δὲν τροφοδοτεῖται ἀπὸ ξύλα (πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *οἶκος* (ἐνν. ὁ ἥλιος) *πυρὸς ἀξύλου* ὅ.π.

ἀξυμφωράτως, ἐπίρρ., Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Β' 117.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. **ἀξυμφώρατος,* ποὺ ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἐπίθ. **ξυμφωρατὸς—***συμφωρατός*).

(Πιθ.) στὰ κρυφά, κλεφτάτα: *Εἰώθασι γὰρ ὠχρίαν προσλαμβάνειν αἱ μὴ βλέπεσθαι προσδοκῶσαι παρθένοι, ὅταν τις αὐταῖς ἀπροόπτως ἐγγίσῃ καὶ προσλαλήσῃ μᾶλλον ἀξυμφωράτως* ὅ.π.

ἀξυπόλυτος, ἐπίθ., βλ. *ξυπόλυτος.*

ἄξυστος, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) III 207.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄξυστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι ξυσμένος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1)· (προκ. γιὰ ψάρι) ποὺ δὲν ἔχει καθαριστῆ ἀπὸ τὰ λέπια του: *θυννόκομμαν... ἄπαστον, ἄξυστον, σαχνὸν* ὅ.π.

ἀξώνω, βλ. *ἀξιώνω.*

ἀοίδιμος, ἐπίθ., Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 532^{22}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 18^{28}, 58^{17}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀοίδιμος.*

(Προκ. γιὰ νεκρὸ) ἀείμνηστος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν., Mor., 29^{89}· βλ. καὶ Ἡσύχ.): *ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς* Σφρ., Χρον. μ. 58^{17}.

ἄοικος, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. III 89, Δούκ. (Grecu) 299^{4}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 17^{18}, 33^{7}, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 25^{4}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄοικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ἀκατοίκητος (βλ. Ἄμ., Ἀθ. 28, 1916, ΛΑ 87· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἀνθρώπων δὲ χωρὶς καὶ ἀοίκου εἰπεῖν μεινάσης τῆς πόλεως* Ἱστ. πολιτ. 25^{4}· *εἰς ἀοίκους κλεισούρας* Διγ. Gr. III 89.

ἀόμματος, ἐπίθ., Ἰατροσ. (Legr.) 26^{23}, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 8.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ὄμμα*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 5. αἰ. (Lampe., Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τυφλὸς (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 5. αἰ., Lampe, Lex καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐκάθετον ἀόμματος, ὡσὰν τυφλὸς ὁποὺ 'τον* Τζαμπλάκ. 8.

ἄοπλος, ἐπίθ., Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 68.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄοπλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) ἀνίσχυρος: *ἦσαν ἄοπλοι δίχως τῶν ὀφθαλμῶν τους* ὅ.π.

ἀόρατα, ἐπίρρ., Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 85.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀόρατος*.

Ξαφνικά, ἀπροσδόκητα (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀόρατος* Β2): *ὁ δρέπανος τοῦ θανάτου ἐξάφνισέ με ἀόρατα* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀθρόον* 1, *ἀθρόως* 2β, *αἰφνηδόν, αἰφνίδια, αἰφνίδιον, αἰφνιδιοῦ, αἰφνιδῶς, ἀκαρτέρετα, ἀναπέλπιστα*.

ἀόρατος, ἐπίθ., Διήγ., Ἀλ. (Mitsak.) V 56.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀόρατος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ) καὶ στὴν Κύπρο ὡς ὀνομασία εἴδους κέδρου (Σακ., Κυπρ. Β′ σ. 459).

(Προκ. γιὰ ὅρκο) ἀφάνταστος, πρωτοφανέρωτος: *ἔδωκέν τους ὅρκον φοβερόν, ἀόρατον* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνείκαστος* 1.

ἀοράτως, ἐπίρρ., Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 1018, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 100^{20}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀοράτως*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Χωρὶς νὰ φαίνεται, νὰ γίνεται ὁρατὸ κάτι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀόρατος* Ι): *ἀοράτως ἤκουσαν ψαλμοὺς τῆς Θεοτόκου* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1018.

ἀοργησία ἡ, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 257.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ἀπουσία ὀργῆς, πραότητα (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ.): *ἀκακίαν δὲ καὶ ἀοργησίαν ἐν μὲν τοῖς εὐπειθέσι καὶ ὑπηκόοις διετήρει, ἐν δὲ τοῖς ἀνηκόοις... ὀργιστικῶς ἐπέπληττεν* ὅ.π.

ἀόργητος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. Β′ (Εὐστρ.) 42.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ποὺ δὲν ὀργίζεται, πράος (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ.): *τὸν ἀόργητον οἶδεν ἀγανακτοῦντα* ὅ.π.

ἀόργιστος, ἐπίθ., Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 402^{24}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀόργιστος*.

Ποὺ δὲν ὀργίζεται, πράος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἐλεήμων, ἀόργιστος, δὲν ὠργίζετον ποτὲ τινὰν* ὅ.π.

ἀόρη τά, Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 235, βλ. *ὄρος*.

ἀουρικῶ, βλ. *ἀγροικῶ*.

ἀουτόρες ὁ, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 294.

Τὸ ἰταλ. *autore*.

Συγγραφέας: *ἕνα ποέτα ὅποιο θὲς γὴ ἕνα ψηλὸ ἀουτόρε Λατίνο* ὅ.π.

ἀπ', πρόθ., βλ. *ἀπό*.

ἀπαγγέλλομαι· *ἀπεγγείλατο*, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 442^{8}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐπηγγείλατο*.

ἀπαγκούμπι(ον) τό, βλ. *ἀπακούμπι*.

ἀπαγκούμπισμαν, τό, βλ. *ἀπακούμπισμαν*.

ἀπαγλαΐζω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4245.

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S).

Ἀφαιρῶ (ἀπὸ κάποιον ἢ κάτι) τὴν «αἴγλη», τὰ στολίδια: *ἀπαγλαΐζει τοὺς ναούς, ἀποκοσμεῖ τεμένη* ὅ.π.

ἀπαγνωσιά, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XIII 56, βλ. *ἀγνωσία*.

ἀπαγορεύω, Καλλίμ. (Κριαρ.) 230, 1055, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 3150, Δούκ. (Grecu) 361^{1}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 168^{16}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαγορεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

Α′ Ἐνεργ. **1**) (Μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντων.) ἀπελπίζομαι, ἀπογοητεύομαι (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Ὁ βασιλεὺς οὖν ἀπαγορεύσας ἑαυτὸν... εἶπε λόγον λύπης ἄξιον* Δούκ. 361^{1}. **2**) Ἀποφεύγω: *πόλεμον γὰρ μετὰ θηρῶν χωρὶς ἀνάγκης μάχης ὁ φρόνιμος ὁ στρατηγὸς ἀπαγορεύειν οἶδε* Καλλίμ. 230. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β 1β, *ἀναμερίζω* β. **Β′** (Μέσ.) ἀπελπίζω, ἀπογοητεύω (κάποιον):... *τοῦ ἰατροῦ ἐλθόντος πρὸς ἐκεῖνον ἀπηγορεύσατο αὐτὸν τὸν θάνατον μηνύσας* Διγ. Τρ. 3150.

ἀπάδεια ἡ, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1701, 2811, 3018, 7834, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1387 (ἔκδ. *ἀπέθειες*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ἄδεια*. Γιὰ τὸν σχηματ. πβ. *ἀποβοήθεια* (ΙΛ).

Ἄδεια, εὐχέρεια: *οὐκ εἶχαν ἀπάδειαν ξύλο κανὲν νὰ ἐμπάσουν* Χρον. Μορ. Η 2811· *νὰ ἔχῃ ἀπάδειαν κ' ἐξουσίαν* (ἐνν. ὁ κυβερνήτης) *νὰ κυβερνᾷ τοὺς πάντας εἰς ὄρεξιν κι' ἀνάπαψην τῶν τοπικῶν ἀνθρώπων* Χρον. Μορ. Η 7834· *ἐλευθερίες ἔχουσιν, ἀπάδειες μεγάλες* Χρον. Τόκκων 1387.

ἀπαδειάζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 374^{8}, 396^{8}, 436^{5}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀδειάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Ἀδειάζω ἐντελῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ. στὴ λ. 1): *ἀπῆτις τ' ἀπαδειάσανε* (ἐνν. τὸ καράβι) *κι' ὅλο τὸ πράμα βγάνου ...τότες φωτιὰ τοῦ βάνου* αὐτ. 374^{8}.

ἀπαδιάντροπος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [1222].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἀδιάντροπος* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποδιάντροπος*).

᾿Αναιδής, ξεδιάντροπος (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποδιάντροπος*): *Γυναῖκες ἀπαδιάντροπες* ὅ.π.

ἀπαθής, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 400^{30}, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 357.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαθής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

1) (Προκ. γιὰ ὄργανο τοῦ σώματος) ἀβλαβής, ὑγιὴς (Ἡ σημασ. ἤδη μτγν., L-S στὴ λ. I): *Ὑπόχυσις λέγεται ὅταν ἀπαθῶν φαινομένων τῶν ὀφθαλμῶν οὐχ ὁρᾷ τὸ ζῶον* Ἱερακοσ. 400^{30}. **2**) ᾿Αδιάφορος (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ἀπαθεῖς ἄνθρωποι* Χειλᾶ, Χρον. 357.

ἀπαθιβολὴ ἡ, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α΄ 346, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ΄ 92.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ἀθιβολή*.

Λόγος, κουβέντα: *τούτη τὴν ἀπαθιβολὴ μὴ μοῦ ξαναθυμίσης* Κατζ. Α΄ 346.—Βλ. καὶ *ἀθιβολὴ* 2α, *ἀθιλογὴ* 2.

ἀπαιδευσία ἡ, ἐνιαχοῦ· *ἀπαιδευσιά,* Πουλολ. (Ζώρ.) ᾿Αθ. 269, Ζ΄ 225· *ἀπαιδεψία,* Λίβ. (Wagn.) Ν 1428.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπαιδευσία*.

ἀπαίδευτα, ἐπίρρ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 1098, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 137^{23}.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπαίδευτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.)

1) Μὲ ἀγροῖκο, βάναυσο τρόπο: *Οὐκ ἔποικεν ἀπαίδευτα* Καλλίμ. 1098. **2**) ᾿Ασυλλόγιστα, ἐπιπόλαια: *ἀπεκρίθησαν ἄπρακτα καὶ ἀπαίδευτα* Ἱστ. πατρ. 137^{23}.

ἀπαίδευτος, ἐπίθ., ᾿Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 569^{26}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 608, 693, 1062, 1142, 4257, 4726, Μαχ. (Dawk.) 192^{1}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαίδευτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἄπειρος (Πβ. L-S στὴ λ. II): *ἀπαίδευτος τῆς μάχης* Χρον. Μορ. Η 1062· *ἀπαίδευτοι νὰ πολεμοῦν μετὰ Φράγκους* Χρον. Μορ. Η 4726. Βλ. καὶ *ἀγνώριστος* 3, *ἄγνωρος* 3, *ἄγνωστος* 1, *ἀδόκιμος* β, *ἀκάτεχος* 1, *ἀμάθητος, ἄμαθος, ἀνήξευρος* 1. **2**) ᾿Απειθάρχητος: *ἀπόλυσεν ὁ ρήγας τὴν Τρίπολιν γλήγορα διὰ τὸν ἀπαίδευτον λαὸν* Μαχ. 192^{1}. **3**) (Προκ. γιὰ σκουλήκι) ποὺ δὲν ταλαιπωρεῖται (προστατευμένο ἀπὸ τὸ περίβλημά του): *σκωλήκιν τὸ ἀπαίδευτον* ᾿Ορνεοσ. ἀγρ. 569^{26}.

ἀπαιδεψία ἡ, βλ. *ἀπαιδευσία*.

ἀπαίρνω, βλ. *παίρνω*.

ἀπαίσια, ἐπίρρ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 272^{1}.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπαίσιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ).

Ἄπρεπα: *ἀφειδῶς τὴν γλῶτταν προπέμπουσιν, ἀπαίσια κινοῦσιν αὐτὴν* ὅ.π.

ἀπαίσιος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 236^{12}, 269^{24}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6546, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) Β 313, Δούκ. (Grecu) 159^{11}, 173^{17}, 209^{20}, 251^{6}, 343^{21}, Πρέσβ. ἱππ. (Breillat) 253.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπαίσιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

1) Δυσοίωνος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ): *ὁ Παγιαζὴτ τὴν ἀπαίσιον αὐτῷ εἶδεν ὥραν* Δούκ. 209^{20}· *οἰωνὸς ἀπαίσιος* Μανασσ. 6546. **2**) Φρικτὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *οὐδέποτε γενήσεται δι᾿ ἐμοῦ τὸ ἀπαίσιον τοῦτ᾿ ἔργον* Δούκ. 159^{11}.

ἀπαιτῶ I, Σπαν. (Hanna) Α 68, Β 507, V 182, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 388, Σπαν. (Legr.) Ρ 165, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 460, Σπαν. (Λάμπρ.) V 80, 529, 562, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2853, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 14^{15}, 113^{10}, 272^{4}, 390^{28}, 446^{6}, 470^{14}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 528^{7}, 530^{13}, 577^{4}, $584^{8-9,25,26,28,30}$, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ. 507^{18}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3413, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 3319, Βίος ᾿Αλ. (Reichm.) 4480, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2128, 2163, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1933, Λίβ. (Wagn.) Ν 2796, Χρησμ. (Trapp) I 327, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 88^{34}, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 152.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαιτῶ*.

Α΄ 1) Ζητῶ ἀπὸ κάποιον κάτι ἐπίμονα: *θέλω σὲ ἀπαιτήσει νὰ κάτσης νὰ μὲ ἀφηγηθῆς* Λίβ. Sc.1933: *ἔτρεχον, ὑπάγουν ὅλοι, ἀπαιτοῦσιν τοὺς παπάδας...* Χρησμ. I 327. Βλ. καὶ *ἀναγυρεύω* 1α, *ἀναζητῶ* 1. **2**) ᾿Επιβάλλω, ὁρίζω: *νὰ τῆς δώσης λύσιν τοῦ τοιούτου γάμου τοῦ συναφθῆναι ἑτέρῳ ἀνδρί, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ* Ἑλλην. νόμ. 530^{13}. Βλ. καὶ *ἀναγκάζω*. **3**) ᾿Επιτρέπω: *Ἤθελα καὶ ἄλλα περισσὰ νὰ σ᾿ ἔγραφα παιδί μου, ἀλλ᾿ ὁ καιρὸς οὐκ ἀπαιτεῖ, τὰ πράγματα ᾿μποδίζουν* Κομν., Διδασκ. Δ 388. **Β΄** (᾿Ενεργ. καὶ μέσ.) καθιστῶ ἀναγκαῖο (γιὰ μένα), χρειάζομαι: *Περὶ τὸν ὅρκον τὸν ἀπαιτεῖ...* ᾿Ασσίζ. 272^{4}· *τοὺς ὅρκους ἀπαιτοῦνται* Σπαν. V 182.

ἀπαιτῶ II· *ἀπαιτοῦσιν,* Συναξ. γυν. (Krumb.) 525, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπετοῦσιν* (βλ. *πετῶ*).

ἀπαιωρῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 9^{1}, Ἑρμον. (Legr.) Ε 249.

Τὸ μτγν. *ἀπαιωρῶ* (παλαιότ. *ἀπαιωροῦμαι*).

Κρεμῶ: *Ἡ δέ μοι παρθένος ὅλην ἑαυτὴν ἀπαιωρήσασα τοῦ τραχήλου μου* Μακρεμβ., Ὑσμ. 9^{1}.

ἀπακάτω, ἐπίρρ., βλ. *ἀποκάτω*.

ἀπάκιν τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 180, IV 166, 174, 181, 185, 195, ᾿Ακ. Σπαν. (Legr.) 44^{508}, Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 57, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 379, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXXV 11, XXXVII 34, Ἔξ. XII 11, XXVIII 42, Δευτ. XXXIII 11, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α΄ 77, Πανώρ. (Κριαρ.) Α΄ 389, Β΄ 18, Στάθ. (Σάθ.) Α΄ 105, Φορτουν. (Ξανθ.) Ε΄ 55, 70.

Κατὰ τὸν Κοραῆ, Ἄτ. Α΄ 204 καὶ τὸ Χατζιδ., ᾿Αθ. 22, 1910, 254, ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀλωπέκιον* (ὁ καθένας τους δέχεται διαφορετικὴ ἐξέλιξη). Ἡ λ. ἤδη στὸν 7. αἰ. (᾿Ιατροσοφιστὴς Θεόφιλος, Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς V 5· βλ. Κουκ., ΕΕΒΣ 17, 1941, 39). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ Παγκ., ᾿Ιδίωμ. Κρ. Β΄ 134).

Τὰ ψαχνὰ μέρη τοῦ σώματος γύρω ἀπὸ τὰ νεφρά: *μὴ βλέπης τὸ ἀπάκιν μας, οὐκ ἔν᾿ τοῦ λάρυγγός σου* Προδρ. IV 174· *ἀκρόπαστον ἀπάκιν σύμπλευρον ἐμαγείρευον* Προδρ. IV 166. Φρ. *συντρίβω τ᾿ ἀπάκια* (κάποιου)=καταβάλλω (κάποιον): *σύντριψε τ᾿ ἀπάκια τῶν ἀντιστεκουμένων* Πεντ. Δευτ. XXXIII 11.

ἀπακοὴ ἡ, βλ. *ὑπακοή*.

ἀπακολουθῶ, βλ. *ἐπακολουθῶ*.

ἀπακούμπι τό, Θυσ. (Μέγ^{2}.) 768 (κριτ. ὑπ.)· *ἀπακούμπιον,* Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 7^{8}, ᾿Ιμπ. (Legr.) 558· *ἀπαγκούμπι,* Θησ. (Βεν.) Γ΄ [41^{6}]· *ἀπαγκούμπιον,* Φλώρ. (Μαυρ., ᾿Εκλ. Α΄) 1151· *ἀποκούμπι,* Θυσ. (Μέγ.^{2}) 768· *ἀπεκούμπι,* Θησ. (Βεν.) Δ΄ [50^{1}].

'Από τὸ *ἀπακουμπῶ* (Χατζιδ., MNE Β' 67. Βλ. καὶ Triand., Lehnw. 91 = "Απ. Α' 399). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκκούμπι*).

α) "Ο,τι προσφέρει στήριγμα, προστασία· καταφύγιο (Ἡ σημασ., καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποκκούμπι* Β): *ἤσουνε τ' ἀποκούμπι μου καὶ ἡ παρηγοριά μου* Θυσ. 768· *καὶ ἀπαγκούμπι γίνημαν στοὺς πόνους κ' εἰς τὲς θλίψες* Θησ. Γ' [41^{6}]· βλ. καὶ *ἀβοερία, ἀκουμπιστήρι* Β, *ἀκούμπιστρ(ον), ἀνακουμπιστήρι, ἀπακούμπισμα, ἀποκουμπιστήρι, βάσταμα*· **β**) εὐχάριστη κατάσταση: *οὐδὲ καλὰ ἀπέσωσεν εἰς τέτοιο ἀπεκούμπι* Θησ. Δ' [50^{1}].

ἀπακούμπισμα τό· *ἀποκούμπισμα*, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 265· *ἀπαγκούμπισμαν*, Φλώρ. (Κριαρ.) 1169.

'Από τὸ *ἀπακουμπῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκκούμπημα*).

"Ο,τι στηρίζει, προστατεύει· καταφύγιο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποκκούμπημα*): *"Ελεγα εἰς ἀπαγκούμπισμαν ἐσένα νά 'βρω εἰς γῆρας* Φλώρ. 1169· *νὰ μ' εὕρουν ἀποκούμπισμα, νὰ τοὺς γηροθροφήσω* Περὶ ξεν. Α 265.—Βλ. καὶ *ἀκουμπιστήρι* Β, *ἀπακούμπι*.

ἀπακουμπιστήρι τό, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 44.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ἀκουμπιστήρι*.

Στήριγμα, προστασία: *τῶν πεινασμένων τὴν τροφὴν καὶ τ' ἀπακουμπιστήρι* δ.π.—Βλ. καὶ *ἀκουμπιστήρι* Β, *ἀκούμπιστρο(ν), ἀνακουμπιστήρι*.

ἀπακουμπῶ· *ἀποκουμπῶ*, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{9}, Ριμ. κόρ. (Pern.) 621, Πικατ. (Κριαρ.) 50, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1476.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀκουμπῶ*. 'Απιθανότ. ἀπὸ τὸ μτγν. *ἐπακκουμβίζω* (ΙΛ, λ. *ἀποκκουμπῶ*). Βλ. καὶ Triand., Lehnw. 109 = "Απ. Α' 414. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, δ.π.).

1) Γέρνω, στηρίζομαι κάπου: *στὸ παραθύρι σώνει* (ἐνν. ἡ κόρη), *ἔφτασε κι' ἀποκούμπησε* Ριμ. κόρ. 621· *δείχνει πὼς πονεῖ κι' ἀποκουμπᾶ στὴν κλίνη* 'Ερωτόκρ. Α' 1476. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Α2β, Β1, *ἀκουμπῶ* Α1, 2α. **2**) Βρίσκω καταφύγιο, προστασία: *νά 'βρω τόπον νὰ βολῆ νὰ πὰ ν' ἀποκουμπήσω* Πικατ. 50.

ἀπακουστά, ἐπίρρ., Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [81].

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀκουστὰ* (πληθ. τοῦ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀκουστός*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Εξ ἀκοῆς, ἀπὸ φήμη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *γνωρίζω το κι' ἀπακουστὰ γροικῶ το* δ.π.

ἀπακούω, βλ. *ὑπακούω*.

ἀπαλαίνω, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 439, Δ' 167, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [330], Ε' [1138]· *ἀπαλύνω*, Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) Ι ζ' 7, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 396, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 141, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 4, 14, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 1283, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 125, 888, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 276, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 566^{2}· *'παλύνω*, Ζήν. (Σάθ). Β' 203 ('Αλεξ.Στ., Κρ.'Ανθολ. σ. 217 διόρθ.:*'παλύνης*), Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 407.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαλύνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαλένω*).

Α' (Μτβ.) κάνω κάτι ἁπαλό, μαλακό: *τὸν τόνον* (ἐνν. τοῦ τόξου) *ἂν χαλώῃ* (ἐνν. τις) *τὸ τόξον ἀνενέργητον, ἠπάλυνται τὸ κέρας* Μανασσ., 'Αρίστ. Ι ζ' 7· (προκ. γιὰ συναίσθημα) μετριάζω τὴν ἔνταση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2β): *τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ μερώνει κι' ἀπαλαίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1138]· (προκ. γιὰ ψυχικὴ διάθεση καὶ τὰ λόγια ἀνθρώπου): *τὴν ὄρεξή της τὴ σκληρὴ λιγάκι ν' ἀπαλύνη* Κατζ. Β' 396· *'Απάλυνε τὰ λόγια σου κι' ἄσ' τὴ σκληριὰ τὴν τόση* Θυσ. 125. **Β'** ('Αμτβ.) χάνω ἀπὸ τὴν ἔντασή μου, γίνομαι ἤπιος: *'Εμέρων' ὅλα τ' ἄγρια, τὰ δυνατὰ 'παλαίνα* 'Ερωτόκρ. Α' 439· *τὸ δυνατὸ ἀπαλαίνει, ὅλα μερώνουν, κάτεχε, κι' ἄσ' τὸν καιρὸ νὰ πηαίνη* 'Ερωτόκρ. Δ' 167· (προκ. γιὰ συναίσθημα): *μπορεῖ νὰ τσ' ἀπαλύνη ἡ ὄρεξη καὶ πρὸς ἐσὲ νὰ κάμη ἐλεημοσύνη*- Πανώρ. Α' 141.

ἀπαλαίω, βλ. *παλαίω*.

ἀπαλάμη ἡ, βλ. *παλάμη*.

ἀπαλαμιὰ ἡ, βλ. *παλαμιά*.

ἀπαλαρέα ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 185, 321, Πεντ. (Hess.) "Εξ. XXV 29, XXXVII 16, 'Αρ. IV 7, VII 25, 37, 43, 49, 55, 61, 67, 73, 85.

'Από τὸ λατ. *epularia* (Κουκ., ΒΒΠ Ε' 427) κατὰ τὰ θηλ. σὲ *-έα*. Ὁ Georgac. (Glotta 31, 1951, 213) ἀνάγει τὴ λ. στὸ *ἀπαλάρις* (*-άριος*), γι' αὐτὸ καὶ δασύνει τὴ λ., ποὺ τὴν σχολιάζουν σωστὰ οἱ Hesseling-Pernot, Προδρ., σ. 119. Οὔτε καὶ ὁ Triand., Lehnw. 86 = "Απ. Α' 395, 404, 425 ἐτυμολογεῖ μὲ πλήρη ἐπιτυχία. Ἡ λ. ἤδη στὸν 'Ιωάννη Λυδό, Περὶ μηνῶν, Wünsch, I 97: *τὸ κανοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἱερῶν σατούραν, ἐπὶ δὲ τῶν εὐωχιῶν ἐπουλαρίαν, ἣν ἀπαλαρέαν ἐξ ἀγνοίας προσαγορεύομεν*· καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαλαριά*).

Λεκάνη· πιάτο (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπαλαριὰ* 1): *ἀπαλαρέα μουχρούτινον* (=πήλινη λεκάνη· βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 154 σημ. 6) Προδρ. III 185· *ἐκεῖνοι* (ἐνν. *τρώγουν*) *τὰ γλυκίσματα μὲ τὰς ἀπαλαρέας, ἡμεῖς δὲ τὰ χολόκουκα μὲ τὰς πολλὰς πικρίας* Προδρ. III 321.—Βλ. καὶ *γαβάθι, μουχρούτι(ν)*.

ἀπαλαφρά, ἐπίρρ., Πανώρ. (Κριαρ.) Ε' 34, Στάθ. (Σάθ.) Πρόλ. 16.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐλαφρὰ* ἢ ἀπευθείας ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπαλαφρός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπάλαφρα*).

Πολὺ ἐλαφρά: *Μηδένα οἱ σαΐτες μου ποτὲ δὲ θανατώνου, μᾶλλιος γλυκιὰ κι' ἀπαλαφρὰ πάσα καρδιὰ πληγώνου* Πανώρ. Ε' 34.

ἀπαλαφραίνω, βλ. *ἀπολαφραίνω*.

ἀπαλεύγω, βλ. *παλεύω*.

ἀπαληθινά, ἐπίρρ., Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [1297, 1300]· *ἀπαρθινά*, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 11, Πανώρ. (Κριαρ.) Γ' 372, Ε' 131, 287, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Α' 227, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 698, Β' 244, Ε' 1070, 1100, Στάθ. (Σάθ.) Α' 131, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [282], Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 524, Ε' 231· *'παρθινά*, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 548· *ἀπαρθενά*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 8, 67· V 7, 62.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀπαληθινός*. Ἡ λ. στὸ Du Cange, λ. *ἀπαληθεινά*. Ὁ τ. *ἀπαρθινὰ* καὶ στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. σπάνια στὴν Κρήτη, Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ. σ. 413. Βλ. καὶ Χατζιδ., 'Αθ. 36, 1924, 178.

'Αληθινά, πραγματικά: *'Απαρθινά, Ρωτόκριτε, θεριὰ σὲ θανατῶσα;* 'Ερωτόκρ. Ε' 1070· *ἂν εἶναι ἀπαρθενὰ τὸ πὼς μοῦ πῆρε ὁ Σίλβιος τὴ ζωή μου* Πιστ. βοσκ. IV 8, 67· *Τοῦτο τὸ λέγει ἀπαρθινὰ* Κατζ. Β' 11· *"Εν' τον ἐδῶ ἀπαληθινὰ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1300].—Βλ. καὶ *ἀδόλως, αἰσθητὰ* 1, *αἰσθητικῶς* 2, *ἀλήθεια* 4, *ἀληθινὰ* 1, *ἀληθινόν, ἀληθοσύνη* 4.

ἀπαληθινός, ἐπίθ.· *ἀπαρθινός,* Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 538, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1935, 2075, Β' 662, Γ' 140, Δ' 46, 148, 426, 1038, Ε' 513, 1380, 1444, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 406, Δ' 413, 436, 547, Ε' 231· *ἀπαρθανός,* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 334^{2}· *ἀπαρθενός,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 5, 102· ΙΙΙ 1, 91.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἐπαληθινός.* Γιὰ τὸν τ. *ἀπαρθινὸς* βλ. Χατζιδ., 'Αθ. 36, 1924, 178 καὶ Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ. σ. 500.

'Αληθινός, πραγματικός: *τὰ ψευγάδια τ' ἄλλα τ' ἀπαρθενὰ* Πιστ. βοσκ. Ι 5, 101.

Τὸ οὐδ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.=ἀλήθεια: *μὰ σὰν ἐπιάσεν τὸ νερό, τὸ πρόσωπό ντου πλύνει, τ' ἀπαρθινὰ φανέρωσε κι' ὁ Ρώκριτος ἐγίνη* 'Ερωτόκρ. Ε' 1380. — Βλ. καὶ *ἄδολος, αἰσθητικὸς* 2, *αἰσθητὸς* 1α, *ἀκέραιος* 3, *ἀκράτος* β, *ἀληθὴς* 2.

ἀπαλησμονῶ, βλ. *ἀπολησμονῶ.*

ἀπαλλαγὴ ἡ, 'Ιερακοσ. (Hercher) 422^{28}, Θησ. (Foll.) Ι 130, Θησ. (Bεν.) Β' [80^{1}], ΙΒ' [73^{7}].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπαλλαγή.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ) ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

'Απελευθέρωση, λύτρωση: *ἀμφότερα δὲ* (δηλ. καὶ οἱ δύο περιπτώσεις ἀσθένειας) *μίαν ἔχουσιν ἀπαλλαγὴν καὶ πάθους θεραπείαν* 'Ιερακοσ. 422^{28}. Βλ. καὶ *ἀνάρρυσις.*

ἀπαλλάσσομαι, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 87, Μάρκ., Βουλκ. (Λάμπρ.) 351^{2}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαλλάσσομαι.* 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

1) (Μτβ.) ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ κάποιον ('Η σημασ. ἀρχ. βλ. καὶ 'Ανδρ., Προσφ. Κυριακ. 55): *οὐ δυνατόν ἐστι τούτους* (=ἀπ' αὐτοὺς) *ἀπαλλαγῆναι* (ἐνν. *τὸν γάδαρον*) Συναξ. γαδ. 87. **2**) ('Αμτβ.) ἐξαφανίζομαι ('Η σημασ. ἀρχ.): *εἰς τὰς ὀρέξεις τὰς δι' ὀλίγων ἀπαλλαττομένας τρικυμίζονται τῶν ἀνθρώπων οἱ λογισμοὶ* Μάρκ., Βουλκ. 351^{2}.

ἀπαλλόθεν, ἐπίρρ., 'Ασσίζ. (Σάθ.) 199^{3}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἀλλόθεν.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαλλοῦθε*).

'Από ἄλλο μέρος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *τὰ μελίσσια ζοῦν ἀπαλλόθεν καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀνθοὺς* ὅ.π.

ἀπαλλοῦ, ἐπίρρ., Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 360.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἀλλοῦ.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Από ἄλλο μέρος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ) : *ἀπὸ τὸ νοῦ μου τὸ σοφὸ κι' ὄχι ἀπαλλοῦ κλεμμένα* (ἐνν. *τὰ βέρσα*) ὅ.π.

ἀπαλόβιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6692.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀπαλὸς* καὶ τὸ οὐσ. *βίος.*

Ποὺ διάγει μαλθακὴ ζωή: *τριγέρων ἀπαλόβιος, σπάταλος, τρυφητίας* ὅ.π.

ἀπαλὸν τό, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 88.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀπαλὸς* ὡς οὐσ.

Κεφάλι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαλὸς* Β1β): *ἐδῶκε με ὁ κουρνιαχτός, ἔκατσε στὸ μυαλό μου, ἐγέμισεν ἀκ τ' ἄχυρα ὅλον τὸ ἀπαλόν μου* ὅ.π.

ἀπαλόπνοος, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) Ι γ' 20, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 208, 3928, 4871.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀπαλὸς* καὶ τὸ οὐσ. *πνόος.*

(Προκ. γιὰ τὸν ἄνεμο) ποὺ πνέει ἀπαλά, ἐλαφρά: *Ζέφυρος ἀπαλόπνοος* Μανασσ., Χρον. 208.

ἀπαλοπτέρυξ, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6570.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀπαλὸς* καὶ τὸ οὐσ. *πτέρυξ.*

(Προκ. γιὰ πτηνὸ) ποὺ ἔχει ἀπαλά, μαλακὰ φτερά· τρυφερός, ἀδύνατος: *στρουθοῖς ἀπαλοπτέρυξιν* ὅ.π.

ἀπαλοσάρκιν τό, βλ. *ἀπαλόσαρκος.*

ἀπαλόσαρκος, ἐπίθ., Λίβ. (Lamb.) Esc. 418, Ν 295· *ἀπαλοσάρκιν* τό, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 177.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαλόσαρκος.* Γιὰ τὸν τ. τοῦ οὐδ. *ἀπαλοσάρκιν* βλ. Παπαδ. Α., 'Αθ. 35, 1923, 250 καὶ 37, 1925, 167-80· πβ. καὶ *ἄκαπνος,* ἐτυμολ.

Ποὺ ἔχει ἀπαλή, τρυφερὴ σάρκα ('Η σημασ. ἀρχ.): *τὸ πρῶτον τούτου πρόσωπον βρέφος μικροῦ παιδίου, ἀπαλοσάρκιν, τρυφερὸν* Λίβ. Ρ 177.—Βλ. καὶ *ἀκροσαχνισμένος.*

ἀπαλόφρων, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ϛ' 27.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπαλόφρων* (L-S Κων/νίδη).

Ποὺ ἔχει τρυφερὰ αἰσθήματα, ἤπιος ('Η σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη): *παῖς ἀπαλόφρων* ὅ.π.

ἀπαλόψυχος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4130.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀπαλὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ψυχή.* 'Η λ. ἤδη στὸν 'Ησύχ., λ. *γλυκύθυμος.*

Ποὺ εἶναι ψυχικῶς ἀνίσχυρος: *ἄνθρωπον ἀπαλόψυχον, νωθρὸν περὶ τὰς πράξεις* ὅ.π.

ἀπαλύνω, βλ. *ἀπαλαίνω.*

ἀπαμπώθω· (ἀόρ.) *ἐπάμπωσε,* Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 123, 587.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀμπώθω.* 'Ο ἀόρ. *ἐπάμπωσε* ἀπὸ ἐνεστ. *'παμπώθω* ἢ *'παμπώνω* (Γεωργακ., ΛΔ 2, 1940, 124-5). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Απωθῶ, παρασύρω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *'Ιδὲ τὸ ποῦ σ' ἐπάμπωσε ἡ μοίρα σου, Σαχλίκη* αὐτ. 587· *ἐπάμπωσέ με ἡ τύχη μου, εἶπε μοι: Γεῖρε, φύγε* αὐτ. 123. —Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 2, *ἀναισχυντῶ* Β1.

ἀπαμπώνω, βλ. *ἀπαμπώθω.*

ἀπαναγνώθω· *'παναγνώθω,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 1260 (ἐσφαλμ. ἡ Lambert, σ. 132, κριτ. ὑπ., διόρθ. *ἀναγνώθω*).

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀναγνώθω.*

Διαβάζω καλά, μέχρι τέλους: *ἀπότις τὸ ἐπενέγνωσαν, ὅλες ἀντάμα τρέχουν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναγνώθω* 1α.

ἀπαναιδεύομαι, Μακρεμβ., 'Υσμ. (Hercher) 240^{29}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἀρχ. *ἀναιδεύομαι.* 'Η λ. καὶ στὸ Νικήτ. Χων. (Βόνν.) 287^{1}. Τὸ ἐπίρρ. *ἀπηναιδευμένως* στὸν 'Ακροπολίτη (Μανδηλαρᾶς, 'Αθ. 62, 1958, 355).

Συμπεριφέρομαι μὲ ἀναίδεια: *... ὅσα ταῖς γυναιξὶν ἀπηναιδεύετο καὶ τἄλλ' ὁπόσα βαρβαρικῶς καὶ ἀσέμνως ἐστέλλετο* ὅ.π.

ἀπανάμεσα, ἐπίρρ., βλ. *ἀποανάμεσα.*

ἀπανασαίνω, Πουλολ. (Krawcz.) 346.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀνασαίνω.*

Παίρνω ἀναπνοή: *εἰ δὲ πολλάκις ἂν σταθῇ* (ἐνν. *τὸ ψαρόπουλον*) *μικρὸν ν' ἀπανασάνη* (ἔκδ. *μικρὸν ἀπανασάνεις*· διορθώσ.), *εὐθὺς βουτᾶς καὶ παίρνεις την* ὅ.π.

ἀπανδοχὴ ἡ, βλ. *ἀπαντοχή.*

ἀπανεγνώριστος· *ἀπανεγνώριστες,* Λίβ. (Wagn.)N 2628, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπ' ἀνεγνώριστες.*

ἀπάνεμο τό, Πανώρ. (Κριαρ.) Ε' 393.

Τὸ *οὐδ.* τοῦ ἐπιθ. *ἀπάνεμος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπάνεμος*).

Τόπος ποὺ δὲν προσβάλλεται ἀπὸ τὸν ἄνεμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπάνεμος* 2): *Τὸν οὐρανὸ παρακαλῶ, τὸν ἥλιο, τὸ φεγγάρι* (παραλ. 1 στ.) *νὰ σᾶσε δίδουν ὅλωνῶν ἀπάνεμο καὶ νέφη* ὅ.π.

ἀπανθίζομαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 269[12].

Τὸ μτγν. μέσ. *ἀπανθίζομαι.*

Μαζεύω λουλούδια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1, μέσ.): *τὸν βότρυν ἐτρύγησε καὶ τὴν ροδωνιὰν ἀπηνθίσατο* ὅ.π.

ἀπανθρωπία ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 289p (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Καλλίμ. (Κριαρ.) 990, 2366, Δούκ. (Grecu) 73[7], Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2299.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπανθρωπία.* Ἡ λ. καὶ σὲ παπυρ., L-S καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπανθρωπιά*).

Σκληρότητα (Ἡ σημασ. σὲ παπυρ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπανθρωπιά*): *Κλαῦσον καὶ φρῖξον, ἥλιε, εἰς τὴν ἀπανθρωπίαν* Ἱστ. Βλαχ. 2299.—Βλ. καὶ *ἀγριογνωμοσύνη, ἀγριοψυχία, ἀδιακρισία* 1β, *ἀκροβυστία* 3, *ἀλυπησία, ἀπανθρωπότης.*

ἀπάνθρωπος, ἐπίθ., Φυσιολ. (Legr.) 466, Περὶ γέρ. (Wagn.) 145.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπάνθρωπος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι ἄνθρωπος: *τὴν πίστιν ὡς ἀπάνθρωποι, ὡς ὄνοι δὲ τὴν γνῶσιν, ὡς ἄνθρωποι μὲν τῇ μορφῇ ἐφαίνοντο* (ἐνν. οἱ αἱρετικοὶ) *τοῖς πᾶσιν* Φυσιολ. 466.

ἀπανθρωπότης ἡ, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1735, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [97], Διακρούσ. (Ξηρ.) 100[23]· *ἀπανθρωπότη,* Ροδολ. (Βεν.) Πρόλ. Μελλ. 38.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπάνθρωπος* καὶ τὴν κατάλ. *-ότης.* Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ· (Lampe, Lex.).

Σκληρότητα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ., Lampe, Lex): *Ὦ τῆς ἀπανθρωπότητος, οὐαὶ τῆς δυστυχίας* Ἱστ. Βλαχ. 1735.—Βλ. καὶ *ἀπανθρωπία.*

ἀπανθρώπως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4924, Καλλίμ. (Κριαρ.) 517, Δούκ. (Grecu) 233[30].

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπανθρώπως.*

Μὲ σκληρότητα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀπάνθρωπος* II 2 ἐπίρρ.): *τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττουσιν ἀνηλεῶς καὶ ἀπανθρώπως* Δούκ. 233[30].

ἀπάνου, ἐπίρρ., βλ. *ἐπάνω.*

ἀπανουθιά, ἐπίρρ., βλ. *ἐπανωθιά.*

ἀπάνουργος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) I η' 36.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπάνουργος.*

Ποὺ δὲν εἶναι πανοῦργος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Καρδία γὰρ ἀπάνουργος καὶ μὴ δολορραφοῦσα* ὅ.π.

ἀπανταίνω, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [156].

Ἀπὸ τὸ *ἀπαντῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ., (ΙΛ, λ. *ἀπαντένω*). Γιὰ τὸ σχηματ. βλ. ΙΛ, ὅ.π. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπαντῶ,* ἐτυμολ.

(Μτβ.) συναντῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαντένω* 1): *Στὴν στράταν μ' ἀπανταίνει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνταμώνω* IIα, *ἀπαντήχνω* α.

ἀπανταχόθεν, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 1262.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπανταχόθεν.*

Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀπανταχόθεν ἑαυτοῖς ἀθροίσαντες συμμάχους* ὅ.π.

ἀπάντεξη ἡ, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. XII 6.

Ἀπὸ τὸ *ἀπαντέχω.*

Συνάντηση: *ἂν εἶναι ὁ προφήτης σας τοῦ Κυρίου μετ' ἀπάντεξη πρὸς αὐτόν, νὰ νιωθῶ μὲ τὸ ὄνειρο νὰ συντύχω εἰς αὐτὸν* ὅ.π.

ἀπάντεχα, ἐπίρρ., βλ. Προσθῆκες Β' τόμ., λ. *ἀναπάντεχα.*

ἀπαντεχαίνω, Σταυριν. (Legr.) 212, 742, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 1015, 2343, Εὐγέν. (Vitti) 603, 1540, Διακρούσ. (Ξηρ.) 87[17]· *'παντεχαίνω,* Ἀρχ. Μεγ. (Merc. S.-G.) B 2, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 52, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 341, Μαρκάδ. (Legr.) Πρόλ. 23, Διακρούσ. (Ξηρ.) 100[21]· *ἀπαντυχαίνω,* Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 452, Στ. Βοεβ. (Λάμπρ.) 47, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 373, 393, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [996]· *'παντυχαίνω,* Γαδ. διήγ. (Wagn.) 490, Ἀλφ. (Μπουμπ.) III 2, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 154[12], Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 35[29].

Ἀπὸ τὸ *ἀπαντέχω* μὲ πιθ. ἐπίδρ. τῶν *περιμένω, ἀνιμένω* (ΙΛ, λ. *ἀπαντέχω,* ἐτυμολ.). Ὁ τ. *ἀπαντυχαίνω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *τυχαίνω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 297 καὶ 133-4· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπαντέχω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.).

α) Περιμένω (κάτι εὐχάριστο ἢ δυσάρεστο) ἢ ἁπλῶς περιμένω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαντέχω* 1αβ): *ἀπὸ τὴν σήμερον ποσῶς καλὸ μὴν 'παντυχαίνης* Γαδ. διήγ. 490· *ξεύρω πῶς ἡ μάννα μου μὲ θέλει ἀπαντεχαίνει νὰ πὰ νὰ τὴν ἀγκαλιαστῶ* Εὐγέν. 603· *εὔκαιρ' ἀπαντεχαίνετε καὶ κεφαλοπονεῖτε* Διακρούσ. 100[21]· *ἐπαντεχαίναμεν πότε νὰ ξημερώση* Διήγ. ὡραιότ. 341· *ἡ ὥρα δὲν μᾶς καρτερεῖ, δὲν μᾶς ἀπαντεχαίνει* Ἱστ. Βλαχ. 1015· βλ. καὶ *ἀγαλῶ, ἀκροκαρτερῶ, ἀναμένω* 1α· **β**) περιμένω (μὲ κακὴ πρόθεση), καραδοκῶ: *τοὺς ἀπαντυχαίνουσιν στὴν πίσσα νὰ τοὺς βάλουν* Στ. Βοεβ. 47.

ἀπαντέχω, Σπαν. (Hanna) Α 49, 515, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 273, 281, 536, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 280, 444, 552, Διγ. (Καλ.) Esc. 1421, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 406, 411, Περὶ ξεν. (Wagn.) V 264, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2664, 3005, Esc. 4173, Ἀχιλλ. (Hess.)

N 1091, 1094, ᾿Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 484, ᾿Ιμπ. (Κριαρ.) 621, Βησσ., ᾿Επιστ. (Λάμπρ.) 36^{7}, ᾿Αλφ. (Μπουμπ.) Ι 24, Σαχλ. Β′ (Wagn.) Ρ 195, Συναξ. γυν. (Krumb.) 631, Πένθ. θαν. (Knös) S 332, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 301, Πεντ. (Hess.) Γέν. VIII 10, 12, XLIX 18, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 3^{8}, 34^{6}, 53^{6}, 90^{18}, 101^{10}, ᾿Αλφ. (Κακ.) 11^{3}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 728, 1018, Σταυριν. (Legr.) 301, ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 732, 773, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 329^{22}, 341^{23}, 352^{28}, 387^{26,31}, 388^{13}, 390^{33}, 392^{28}, Εὐγέν. (Vitti) 808, 1253, 1261, Ροδολ. (Βεν.) Α′ [374, 494], Β′ [513], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ′ 461, Ζήν. (Σάθ.) Α′ 100, Γ′ 102, Δ′ 303, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 159^{10}, 249^{30}, 548^{14}, 564^{2}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 72^{11}, 73^{2}· *᾿παντέχω*, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 59, ᾿Ασσίζ. (Σάθ.) 158^{12}, 200^{18}, Διγ. (Καλ.) Esc. 167, ῾Ερμον. (Legr.) Π 230, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 3571, 8519, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 2116, 2882, 6230, Σπαν. (Ζώρ.) V 32, 46, 47, 50, 402, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 263, Μαχ. (Dawk.) 44^{13}, 106^{3}, 342^{31}, 356^{9,10}, 378^{25}, 420^{14}, 548^{3}, 580^{30}, Θησ. (Βεν.) Γ′ [78^{2}], Ϛ′ [4^{7}], Θ′ [67^{2}], Θησ. (Schmitt) 335 III 75, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 73, Βουστρ. (Σάθ.) 424, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 471, ᾿Αλφ. (Μπουμπ.) Ι 45, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 104^{26}, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 34^{12}, 43^{14,34}, 72^{12}, 77^{10}, 109^{7,10}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 1313, Σταυριν. (Legr.) 405, 627, ῾Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1514, Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 354^{10}, 367^{12}, 370^{1}, 379^{1,5}, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 56, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [1247], Μαρκάδ. (Legr.) 114, 282, Διγ. (Lambr.) Ο 1767, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 146^{28}, 327^{12}· *᾿μπαντέχω*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1319 (κριτ. ὑπ.).

᾿Από τὸ ἀρχ. **ὑπαντέχω* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 133 κέ. καὶ 297 [πβ. καὶ Χατζιδ., Παρνασσ. 16, 1894, 335-351], ὅπου ἀπορρίπτεται γνώμη τοῦ Κοραῆ, ῎Ατ. Β′ 52, δεκτὴ ὅμως ἀπὸ τὸ Wagn., Le roman de Imbérios 58). Βλ. καὶ Georgac., Glotta 36, 1957, 186. Κατὰ Τραχίλη, ᾿Αθ. 45, 1923, 225, ἡ λ. ἀπὸ συμφυρμὸ τοῦ *ὑπαντῶ* καὶ τοῦ *δέχομαι*· βλ. καὶ Blanken, Dial. Cargèse 210.

1) Βρίσκομαι σὲ κατάσταση ἀναμονῆς, περιμένω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐπαρήγγειλέν τους νὰ ἀπαντέχουν ἐκεῖ ἕως οὗ νὰ τοὺς μηνύσουν* Διγ. ῎Ανδρ. 387^{26}· *τὸ μεσονύκτιον ἔρχομαι, κόρη, ἀπάντεχέ με* ᾿Αχιλλ. Ο 484. Βλ. καὶ *ἀγαλῶ, ἀκροκαρτερῶ, ἀναμένω* 1α. **2**) ᾿Ελπίζω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β· πβ. Χατζιδ., ᾿Αθ. 25, 1913, 207): *καὶ τὰ τειχιά μου ἐρίξανε κ' εἶντα καλὸ ἀπαντέχω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 548^{14}· *καὶ τὴν τιμὴν ἀπάντεχεν γλήγορα νὰ ἀκούσῃ* Αἰτωλ., Μῦθ. 90^{18}· *ὅσο ποὺ σύρνει τὸν καιρὸ τὸν γλυτωμὸ ἀπαντέχει* Ζήν. Δ′ 303. Βλ. καὶ *ἀναμένω* 1β. **3**) (Μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ.) ἔχω ἐμπιστοσύνη (σὲ κάποιον): *μηδ' ἀπαντέχῃ εἰς συγγενὴν ὅτι ἤλλαξεν ὁ κόσμος* Σαχλ. Β′ 195· *μόνον τὰ λόγια ἔχασες ᾿παντέχοντα εἰς ἐκεῖνον* Σπαν. V 402. **4**) Σκοπεύω νὰ...: *ἐπάντεχε νὰ τοὺς κατηχήσῃ καὶ νὰ τοὺς γροικήσουν* Μαχ. 356^{10}. Βλ. καὶ *ἀναμένω* 2. **5**) Φοβοῦμαι (κάτι) (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *παραβλέπεις τὸν κριτήν, κρίσην οὐκ ἀπαντέχεις* ᾿Αλφ. Ι 24. Βλ. καὶ *ἀκροδειλιάζω*. **6α**) ῾Υπομένω, ἐγκαρτερῶ, ἀντέχω: *νύκτας καὶ ἡμέρας ἀπαντέχει νὰ πολεμῇ* Διγ. ῎Ανδρ. 341^{23}· βλ. καὶ *ἀντέχω*· **β**) (ἀμτβ.) κάνω ὑπομονή: *᾿Απάντεχε, παιδάκι μου, καὶ ὧρες δὲν περνοῦσι ποὺ λέγω πῶς τὰ μάτια σου βλέπου τὸ ᾿ποθυμοῦσι* Εὐγέν. 1253· **γ**) στέργω, ἀνέχομαι (κάτι): *῾Ωσὰν τὸν εἶδεν ὁ ῾Ερμῆς τὴν γνώμην ὅπου ἔχει καὶ τὴν δικαιοσύνη του, τ' ἄδικον δὲν ᾿παντέχει· τὰ τρία ⟨τὰ⟩ τσικούρια τότε ἐχάρισέν τα* Αἰτωλ., Μῦθ. 43^{14}· βλ. καὶ *ἀναφέρω* Α 5. **7**) ῎Εχω τὴ γνώμη, ὑποθέτω, νομίζω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἔτσι πῶς εἴμεστα κ' ἐμεῖς θαρροῦσι κι' ἀπαντέχου, γιατὶ θαρρεῖ τὰ ἔργα του πῶς ὅλοι ὁ κλέφτης ἔχου* Φορτουν. Γ′ 461· *᾿παντέχοντα ὁ πρίντζης ὅτι ἦτον λυμένη ἡ καρδία τῆς ῥήγαινας διὰ τὸν ὅρκον* Μαχ. 548^{3}· *νὰ ξεύρῃ πῶς εἴμεστεν ὑποτακτικοί του, μηδὲν ᾿παντέχῃ ὅτι ἐρεβελιάσαμεν* Μαχ. 378^{25}· *εἰς τὴν ψυχή του φέρνασι πολλὰ μεγάλη ζάλη, γιατὶ δὲν ἦτον δυνατὸν τὸν πόθον του νὰ ἔχῃ ὡσὰν ὁποὺ*

᾿τον ῾Οβριά, δύσκολον τὸ ᾿παντέχει Μαρκάδ. 114. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* Ι 3α, *ἀναθιβάλλω* Β2. **8**) Προσέχω: *καὶ ἀπαντέχων πρὸς αὐτὴν τί ἔνι τὸ θέλει ὁρίσειν* Λόγ. παρηγ. Ο 444· *καὶ τώρα ἂς ᾿παντέξωμεν μὴ λαθαστοῦμε πάλι* Αἰτωλ., Μῦθ. 109^{10}. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙΙ 1δ, *ἀγρυπνῶ* 2.

ἀπαντὴ ἡ, Διγ. (Mavr.) Gr. II 30, IV 843, VI 740, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1380, Διγ. (Καλ.) Α 2244, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1309, 3265, 5250, 6430, 6897, 8880, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 5235, ᾿Αχιλλ. (Hess.) Ν 621, ᾿Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 326, Θησ. (Foll.) Ι 129, Θησ. (Βεν.) Β′ [23^{2}].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπαντή*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. Παπαδ. Α., ΑΠ 11, 1941, 182.

α) Συνάντηση: *ὁ βασιλεὺς ἦλθεν εἰς ἀπαντήν του* Χρον. Μορ. Η 1309· **β**) προϋπάντηση, ὑποδοχή: *λαὸς πολὺς εἰς ἀπαντὴν ἐξῆλθον* Διγ. Gr. II 30· βλ. καὶ *ἀναδοχὴ* 1· **γ**) πολεμικὴ συνάντηση (῾Η σημασ. ἤδη στὸ Μαυρικ., Στρατηγ., Mihăescu, 102^{14}): *ἀπῆρεν τὰ φουσάτα του κ' ἦλθεν εἰς ἀπαντήν του* Χρον. Μορ. 3265.—Βλ. καὶ *ἀπάντημαν, ἀπάντησις*.—῾Η λ. *᾿Απαντὴ*=῾Υπαπαντὴ (τῆς Θεοτόκου) καὶ στὸ Βίο Εὐθυμ. πατριάρχ. (Karl.-Hayt.) 87^{17} καὶ σὲ ἄλλα κείμενα· πβ. καὶ Τωμ., ΕΕΒΣ 33, 1964, 7.

ἀπάντημαν τό· *ἐπάντημαν*, Φλώρ. (Κριαρ.) 26.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπάντημα*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπάντημα*).

Συνάντηση, συναπάντημα (Πβ. L-S στὴ λ. II): *Μετὰ δὲ τοῦ πορεύεσθαι στράταν τοῦ ταξιδίου ἐπάντημαν ἐνάντιον, πλήρης ζημίας γέμον* ὅ.π.—῾Η λ. καὶ μὲ λαογρ. περιεχόμενο (Κουκ., ΒΒΠ Α^{2} 214, Ε′ παράρτ. 109 καὶ Del., AIPhHOS 2, 1934, 212). —Βλ. καὶ *ἀπαντή, ἀπάντησις*.

ἀπάντησις ἡ, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 228, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 160, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 493, 2050, Διγ. (Καλ.) Α 2194, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1735, Λίβ. (Lamb.) Esc. 4324, Λίβ. (Wagn.) Ν 1812, Δούκ. (Grecu) 139^{29}, Θησ. (Βεν.) Β′ [90^{3}], Διγ. (Πασχ.) ῎Ανδρ. 395^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπάντησις*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπάντησι* 1).

α) Συνάντηση (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I): *περιεπάτει τὴν ὁδόν, ἐπήγαινε τὸν δρόμον· ἄνθρωπον εἰς ἀπάντησιν ποτὲ νὰ μὴ ἐπιτύχῃ* Λόγ. παρηγ. Ο 228· **β**) προϋπάντηση, ὑποδοχὴ (῾Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I καὶ L-S Suppl.): *εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ἤρχοντο διὰ τάχους* Διγ. Α 2194· *σὺν τῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ συγκλήτῳ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ* Δούκ. 139^{29}. Βλ. καὶ *ἀναδοχὴ* 1· **γ**) πολεμικὴ συνάντηση (῾Η σημασ. ἤδη στὸ Μαυρικ., Στρατηγ., Mihăescu, 110^{25}.): *εἰς αὐτηνῆς (=τῆς Μαξιμῶς) τὴν ἀπάντησιν ἐκίνησα εὐθέως καὶ ἐβγῆκα* Διγ. ῎Ανδρ. 395^{2}. —Βλ. καὶ *ἀπαντή, ἀπάντημαν*.

ἀπαντήχνω, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 97, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2 67 (ἔκδ. *ἀπαντήχει*· διορθώσ. *ἀπαντήχνει*), 178· *᾿παντήχνω*, ῏Ασμα σεισμ. (Σπυριδ.) 19, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 642· ἀόρ. *ἀπάντηξα*, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 126, Ρίμ. θαν. (Κακ.) 130, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β′ 123, 401, Ε′ 5, Πανώρ. (Κριαρ.) Α′ 308, Β′ 53, Γ′ 471, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 6, 243, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 1112, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 595, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 318^{2}, 527^{21}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 399· ἀόρ. *(ἐ)πάντηξα*, ᾿Αχιλλ. (Haag) L 498, ᾿Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Δ′ 1157, Φορτουν. (Ξανθ.) Β′ 13.

᾿Από τὸν ἀόρ. *ἀπάντηξα* τοῦ *ἀπαντῶ* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 291)· διαφορετικὰ ἑρμηνεύει Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 593-4.

Α′ ᾿Ενεργ. **α**) συναντῶ: *῾Ο πρῶτος ποὺ τοῦ ᾿πάντηξε ἦτο δικὸς τοῦ Ρήγα* ᾿Ερωτόκρ. Δ′ 1157· *῎Α σ' ἀπαντήξῃ ῾Οράτσιος, πὲ νὰ μοῦ συμπαθήσῃ* Κατζ. Β′ 401· *ἂν ἀπαντήξω γῆ*

ὀχθρὸ γὴ φίλο, τὸ θυμὸν ὀπὄχω θὰ τοῦ δείξω! Κατζ. Β′ 123· βλ. καὶ *ἀνταμώνω* I1α, II A1, II B1· **β**) ὑποδέχομαι, προϋπαντῶ: *ἤβγασιν κ' ἐπαντῆξαν τον ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες* 'Αχιλλ. L 498· βλ. καὶ *ἀναδέχομαι* 2· **γ**) ἀντιμετωπίζω, ἀντιστέκομαι: *ὅσοι τὸν ἀπαντῆξαν ἤδερνέν τους καὶ νὰ μπαρκαριστοῦσιν ἔβιαζέν τους* Λεηλ. Παροικ. 595· βλ. καὶ *ἀγωνίζομαι* 1α, *ἀντιπαλαμῶμαι*. **Β′** (Μέσ.) προφυλάσσω τὸν ἑαυτό μου, ἀμύνομαι (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπαντῶ* 5): *'Εδῶ στὴν κοσμικὴ ζωὴ διὰ νὰ βαστακτοῦμε πρέπει μὲ τ' ἄρματα τοῦ νοῦ ὅλοι ν' ἀπαντηκτοῦμε* Φαλιέρ., Ρίμ. L 97.

ἀπαντήχω· *ἀπαντήχει*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 67, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπαντήχνει*.

ἀπάντικρυς, ἐπίρρ., Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 382^{11}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸν τ. *ἄντικρυς* τοῦ ἐπιρρ. *ἀντίκρυ* ἢ ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀπαντικρὺ* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἄντικρυς*. Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπαντίκρυ*.

'Απέναντι, στὴν ἄλλη μεριά: *ἡ κόρη ἔστεκεν ἀπάντικρυς καὶ ἔβλεπεν* ὅ.π.

ἀπαντλῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5057, 5805, 6256, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1284.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαντλέω*.

1) 'Αντλῶ (Πβ. L-S): *φρέαρ ... ἀφ' οὗ ἕκαστος ἀπαντλῶν πιεῖν...μέλλει* Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 1284· *φιλοδωρίας θάλασσαν, λίμνην ποτιμωτάτην* (παραλ. 1 στ.), *ἐξ ὧν ἀπήντλησαν πολλοὶ νάματα ζωοτρόφα* Μανασσ., Χρον. 6256·*καὶ θησαυροὶ μὲν πάντοθεν χρημάτων ἀπηντλοῦντο* Μανασσ., Χρον. 5057. **2**) 'Εκκενώνω, ἀδειάζω: *Τὰς δημοσίας ἀπαντλεῖν κελεύει σιτοθήκας καὶ δύο τοῦ νομίσματος σιτοπωλεῖν μεδίμνους* Μανασσ., Χρον. 5805. Βλ. καὶ *ἀδειάζω* 2, *ἀπαδειάζω*.

ἀπαντονάρω, βλ. *ἀμπαντονάρω*.

ἀπαντοχὴ ἡ, Φλώρ. (Κριαρ.) 1168, Λίβ. (Lamb.) Sc. 739, N 946, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 138, 220, 'Ανακάλ. (Κριαρ.) 4, Θησ. (Βεν.) Γ′ [24^2], Ζ′ [140^3], Η′ [123^8], Ch. pop. (Pern.) 393, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XI 52, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 610, Σαχλ. (Vitti) N 186, 268, 'Απόκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 59, 350, 'Ιμπ. (Legr.) 244, 560, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 123, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 103, Ρίμ. θαν. (Κακ.) 26, 33, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 246β 23, 335β 17, 336α 20, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Γ′ 79, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 354, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 154, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Ε′ 1478, Θυσ. (Μέγ^2.) 525, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 77, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [15], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [941], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ′ 597, 'Ιντ. γ′ 17, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 558^{21}, 562^1· *ἀπανδοχή*, Λίβ. (Μαυρ.) P 1604, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2248 (κριτ. ὑπ.), Δούκ. (Grecu) 335^9· *'παντοχή*, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 126, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 16, 24, 112, Διήγ. ὡραιότ. ('Ασώπ. Εἰρ.) 41.

'Από τὸ *ἀπαντέχω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). 'Ο τ. *ἀπανδοχὴ* ἀπὸ δῆθεν ἀρχαΐστ. τάση.

α) 'Ελπίδα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *'Αφῆτε τὴν ἀπαντοχὴ ὅσοι τὴν πόρτα μπῆτε* Π.Ν. Διαθ. φ. 246β 23· *τὴν ἀπαντοχὴν τῆς σωτηριᾶς μου ἐχάσα* 'Απόκοπ. 59· *εἰς πελελὲς ἀπαντοχὲς δίχως πτερὰ πετοῦσιν!* Σαχλ. N 186· *κείτεται δίχ' ἀπαντοχῆς καὶ βλέπει τὸ μαχαίριν* 'Απόκοπ. 350· *μὲ τὰ φουσάτα του ἔχει τὴν 'παντοχήν του νὰ πάρῃ χώρας ἄδικα* Κορων., Μπούας 24. **β**) (ἠθ.) στήριγμα ('Η σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 5): *τὸν εἶχα θάρρος μου, ἀπαντοχὴ κι' ὀλπίδα* 'Ερωτόκρ. Ε′ 1478· *θάρρος μου τοῦ φτωχοῦ κι' ἀπαντοχή μου* Βοσκοπ. 354· βλ. καὶ *ἀκουμπιστήρι* B, *ἀκούμπιστρον, ἀνάπαυσις* 5, *ἀπακούμπι, ἀπακουμπιστήρι*· **γ**) προστασία, καταφύγιο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6): *'Αξίωσέ με, δέσποινα, νὰ σ' ἔχω 'παντοχή μου* Διήγ. ὡραιότ. 41· *καὶ τὰ πτωχὰ καὶ τὰ γυμνὰ ροῦχα ἐνδύ-*

νασίν τα καὶ σπίτιν καὶ ἀπαντοχὴ νὰ καλυβιστοῦν, νὰ πέσουν ξένοι τινὲς αἰχμάλωτοι καὶ ροῦχα διὰ νὰ θέσουν Γεωργηλ., Θαν. 610.

ἀπαντροπὴ ἡ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 163^4.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ἀντροπὴ* ‹*ἐντροπή*.

Μεγάλη ντροπὴ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. 'Ασσίζ. 414^{23}): *ἂν τὸν ἔδωκεν δι' ἀπαντροπήν, διατὶ τὸν εἶδεν εἰς ἐκείνην τὴν ἀνομίαν πολεμῶντα, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τὰ στρέψῃ μὲ τὸ κείμενον* ὅ.π.

ἀπαντυχαίνω, βλ. *ἀπαντεχαίνω*.

ἀπαντῶ, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 181, 189, 195, 303, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 83^6, 455^5, 472^{26}, Διγ. (Καλ.) Esc. 681, 682, 683, 686, 688, A 417, 'Ακ. Σπαν. (Legr.) $28^{2,9}$, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 523, 'Ερμον. (Legr.) E 161, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 4003, 4916, 6413, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3765, 4020, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 5341, Θεολ., Τζίρ. (Λάμπρ.) 355^3, Λίβ. (Μαυρ.) P 2768, 'Αχιλλ. (Haag) L 91, 1121, 'Αχιλλ. (Hess.) L 135, 1493, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 30, 95, 99, 108, 254, 352, 375, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1521, Φυσιολ. (Zur.) XLV 1^6, Μαχ. (Dawk.) 2^8, 76^{20}, 106^6, 364^{26}, 420^{30}, 424^{20}, 622^6, 682^7, Δούκ. (Grecu) 43^{9-10}, 105^{18}, 153^7, 'Αρμούρ. (Κυριακ.) 65, 137, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 29, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 108^{36}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 105, 116, 140, "Ανθ. χαρ. (Κακ.) V 13^r, Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) V 676, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 115^3, Ρίμ. θαν. (Κακ.) 122, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 2, 102, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1731, 1734, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 182, 184, 186, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 27, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Β′ 44, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [133, 501], Λίμπον. (Legr.) 327, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 415, Διγ. (Lambr.) O 2048, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 158^{24}, 272^{20}, 281^{10}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 327^{21}· *'παντῶ*, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 138^{20}, Διγ. (Hess.) Esc. 149, Διγ. (Καλ.) Esc. 360, Gesprächb. (Vasm.) 101^{28}, 'Αχιλλ. (Hess.) L 262, Μαχ. (Dawk.) 272^{26}, 358^{30}, 612^{18}, 622^4, 634^{11}, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 578, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 85^9, 92^{32}, 'Ιμπ. (Legr.) 104, 113, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 140 (ἔκδ. *'παντοῦν*· ὀρθὴ διόρθωση Πολ. Λ., Μετὰ "Αλ., σ. 46, *πατοῦν*), Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 163, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 379^{32}, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 647, Διγ. (Lambr.) O 2557· *'μπαντῶ*, Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) A 638.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαντῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ). Γιὰ παλαιότερη χρ. της βλ. Kaps., Vorunters. 141.

1α) Συναντῶ ('Η σημασ. ἀρχ. L-S στὴ λ. I 1α καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μιὰ κορασιὰ μ' ἀπάντησε μ' ὄμορφα πλήσια κάλλη* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Β′ 44· *συναπάντημα εἶναι κακὸν μεγάλον, ἂν ἀπαντήσῃς τὸν παπὰν ἢ ἱερωμένον ἄλλον* 'Ιστ. Βλαχ. 1734· *ἕνας ἀγὰς τ' ἀπάντησε κ' ἐκεῖ τόνε γκρεμίζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 272^{20}· *ὡς γιὸν ἔρκετον, εἰς τὴν στράταν ἐπάντησε 'νοῦ καραβίου σαρακήνικου* Μαχ. 272^{26}· *ποτέ ντου δὲν ἐθέλησεν, ὅπου κι' ἂν τοῦ 'παντήξῃ, νὰ τσῆ μιλήσῃ, ὄντε τὴ δῆ* 'Ερωτόκρ. Β′ 647· βλ. καὶ *ἀνταμώνω* I 1α, II A1, B1, *ἀπαντήχνω* α· **β**) προϋπαντῶ, ὑποδέχομαι (πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Τρία μίλια 'κ τὴν Πάδουβα ἐξέβη ν' ἀπαντήσῃ αὐθέντη τὸν Μερκούριον* Κορων., Μπούας 116· *εἶν' ὁ πατέρας μου κ' ἔρχεται ν' ἀπαντήσῃ ἐμένα* Διγ. O 2048. Βλ. καὶ *ἀναδέχομαι* 2, *ἀπαντήχνω* β. **2**) 'Αποκρίνομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁ εἷς στὸν ἄλλον* (ἔκδ. *τὸν ἄλλον*· διορθώσ.) *ἀπαντᾷ μὲ τ' ἄρματα νὰ σώσῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 281^{10}. **3**) 'Ανταποκρίνομαι (σὲ κάτι), ὑπακούω: *εἰ μὲν ἀπαντήσει πρὸς τὸ θέσπισμα, τὸν θηρώμενον ἕξουσιν ὡς ἀνδράποδον· εἰ δ' ἀποκρούσει τὸ προσταχθέν, εὔδηλον τὴν κατηγορίαν καταγγελοῦσι* Δούκ. 43^{9-10}· βλ. καὶ *ἀγροικῶ* III 1β, *ἀκούω* A6, *ἀκρουμάζομαι* 2. **4α**) 'Αντιμετωπίζω (σὲ μάχη, σὲ ἀγώνα, κτλ.), ἀντικρούω

(Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I 2α· πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *«ἐσὺ πόσους δύνασαι, Βασίλη, ἀπαντῆσαι;»* Διγ. Esc. 686· *ὁρίζει τον ν' ἀρματωθῆ, πάγει νὰ τὸν 'παντήση* Ἰμπ. (Legr.) 104· *Διὰ ν' ἀπαντήσουν τὸν θυμόν, τὲς κονταρὲς τῶν Φράγκων* Χρον. Μορ. Η 4916· *Ὑπάγει νὰ ἀπαντηθῆ ἐκεῖνος μὲ τὸν ξένον* Ἰμπ. (Κριαρ.) 108· *νὰ ἀπαντήση ἀδείλιαστα τοῦ Χάρου τὸ δρεπάνι* Λίμπον. 327· βλ. καὶ *ἀντιπαλαμῶμαι, ἀντιπαρίσταμαι, ἀπαντήχνω* γ· **β**) (σὲ δικαστήριο) ἀντικρούω (ἀντίδικο): *ἡ συντροφία ἐντέχεται νὰ ἀξιάζη, ἵνα ἀπαντήση μέσον τοὺς συντρόφους* Ἀσσίζ. 83^{6}· βλ. καὶ *ἀντιδικῶ* β· **γ**) ὑπερνικῶ (συναισθ. κατάσταση): *Οὐδὲ παλάτια δύνονται οὐδ' ἐκκλησιὲς μποροῦσι ἀλλαδεφόρως τὸν καημὸν τὸν ἔχω νὰ 'μπαντοῦσι* (ἔκδ. *ν' ἀμπαντοῦσι*· διορθώσ.) Φαλιέρ., Ἱστ. Α 638· **δ**) προστατεύω, προφυλάσσω (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 536 καὶ ΙΛ στὴ λ. 5): *Ἐὰν ἦσαν ἀληθινοὶ οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων, ἀπαντηθῆν ἤθελαν ἀπὸ τὴν ἱστίαν, ὅτι νὰ μηδὲν καγοῦν* Διήγ. Ἀλ. V 49. Βλ. καὶ *ἀγιτιάζω* Αα. **5**) Ἐμποδίζω (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1538, Κατσουρ., ΕΜΑ 5, 1955, 55^{22} καὶ σ. 84, λ. *ἀπαντημένο*· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3α, 4β): *τοῦτα, καλέ, τὰ σίδερα δὲν γνώθεις καὶ ἀπαντοῦ σε;* Φαλιέρ., Ἱστ.V 676· *καὶ ἀπάνω τὰ 'ποδήματα τὴν σκόνην νὰ 'παντοῦσιν* Ἀχιλλ. L 262.Βλ. καὶ *ἀνακόπτω* 1, *ἀντωθῶ* 2. **6**) (Ἀμτβ.) ἀντέχω: *ἐστάθην δυνατὸς εἰς τὸ σπαθίν του καὶ ἐδιαφεντεύγετον ὥσπου ἀπάντα* Μαχ. 424^{20}· *ψυχὴ πολύπονε, πολυσυμφορωτάτη, πῶς ἀπαντᾶς παράδοξον, πῶς οὐκ ἐρράγης ξένον* Γλυκᾶ, Στ. 181. **7α**) Διαρκῶ (βλ. Σακ., Κυπρ. Β' σ. 460): *ἐποίκασιν πόλεμον καὶ ἀπάντησεν πολλὴν ὥραν* Μαχ.364^{26}· *οἱ κριταὶ νὰ ποιήσουν δίκαιον... ὅσον ἀπαντᾶ ἡ ἐξουσία τοῦ ρηγὸς* Ἀσσίζ. 472^{26}· *ἦλθεν ἄλλον θανατικὸν ὅπου 'πάντησεν περίτου παρὰ α' χρόνον* Μαχ. 622^{4}· *γι' αὐτὸν 'παντᾶ πνοή μου· ἀμμὲ πικρὴ ζωή μου ὡς γιὸν στὸν ἥλιον χιόνιν ἐφυρᾶτον* Κυπρ. ἐρωτ. 85^{9}· **β**) (προκ. γιὰ πράγμ.) διατηροῦμαι: *ἂν εἶχαν ποίσειν τὰ καρτζὰ ἀσημένα, ἤθελα εἶσταιν τόσα φτενά, ὅτι ἠθέλαν καταλύεσθαιν γλήγορα· ἀμμὲ ἐσμίξαν τα μὲ τὸ χάρκωμαν ν' ἀπαντοῦν* Μαχ. 76^{20}· *τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ τεθνεῶτος ἦσαν τοιαῦτα ὁποὺ οὐδὲν ἐδύνουνταν νὰ βαστάξουν νὰ 'παντήσουν χρόνον καὶ ἡμέραν νὰ μηδὲν ποντιστοῦν* Ἀσσίζ. 138^{20}· **γ**) κρατιέμαι στὴ ζωή: *πόσον καιρὸν ν' ἀπαντήσωμεν, μέλλει νὰ 'ποθάνωμεν* Μαχ. 2^{8}. **8**) Ἱκανοποιῶ: *δὲν τοὺς ἀπάντα νὰ στέκουνται ὡς ἐστέκανε καὶ οἱ πατέρες τους εἰς τὴν τάξην καὶ ὑποταγὴν* Σουμμ., Ρεμπελ. 184. Βλ. καὶ *ἀδειάζω, ἀναπαύω* Α 1Ϛ, *ἀναπληρώνω* Α 2β.

ἀπάνω, ἐπίρρ., βλ. *ἐπάνω.*

ἀπανω-, βλ. *ἐπανω-*

ἀπάνω κάτω, βλ. *ἐπάνω κάτω.*

ἀπαξάπαν, ἐπίρρ., Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 320, Κατάλ. πατριαρχ. (Laurent) 234.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀπαξάπας* ὡς ἐπίρρ.

α) Στὸ σύνολο, τὸ ὅλον: *συνάγουσι ἀπαξάπαν φλ(ω)ρ(ία) ,β* Κατάλ. πατριαρχ. 234· **β**) ἐντελῶς, καθολοκληρίαν: *ἡ νῆσος... ἀπαξάπαν ἐκαίετον* Πόλ. Τρωάδ. 320. Βλ. καὶ *ἀθρόον* 2, *ἀκέρια, ἄκρα* Φρ., *ἀκριβῶς* β.

ἀπαξιμάδιν τό, βλ. *παξιμάδι.*

ἄπαπα, ἐπιφ., Λέοντ., Αἰν. (Legr.) Ι 168 (ἔκδ. *ἀπαῦτα*· διορθώσ.), Χρησμ. (Trapp) Ι 100, 103, 176, 183.

Πιθ. τὸ ἀρχ. ἐπιφ. *ἀπαπαῖ* (Trapp, Χρησμ., σ. 116). Πβ. πάντως τὸ *παπαὶ* τοῦ Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 15.

Ὢ! ἀλίμονο: *Ἄπαπα κ' ἡ πίττα ἐχάθη* αὐτ. Ι 100.—Βλ. καὶ *ἀγιμένα, ἀλί, ἀλίμονο.*

ἀπαράγραπτος, ἐπίθ., Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 92^{2}.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *παραγράφω*. Πβ. τὸ μτγν. *ἀπαράγραφος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 5. αἱ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. ὡς λόγ. Βλ. καὶ L-S Κων/νίδη.

Ἀπαράβατος, ἀμετάτρεπτος, ἀμετάβλητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): *αἱ προφητεῖαι ἦσαν ἀπαράγραπτοι* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγύριστος, ἀδιάγερτος* 2, *ἀμετάκλωστος.*

ἀπαράδεκτος, ἐπίθ., Ι, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 278.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπαράδεκτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ποὺ δὲν μπορεῖ κάποιος νὰ τὸν παραδεχτῆ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *φίλος ἀπαράδεκτος εἰς ὅλους ἐγενόμην* ὅ.π.

ἀπαράδεκτος, ἐπίθ., ΙΙ, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 278, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπαραδεκτὸς* (βλ. Παπαδημητρίου, Σαχλ., Ἀφήγ. 152, καὶ Nikitckii, Viz. Vrem. 4, 1897, 663), βλ. *παραδεκτός.*

ἀπαράδοτος, ἐπίθ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 959, Βίος όσ. Ἀθαν. (Βέης) 247^{8}.

Τὸ μτγν. *ἀπαράδοτος* (L-S Suppl.).

(Προκ. γιὰ φρούριο) ποὺ δὲν παραδίδεται, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ κυριευτῆ, ἄπαρτο: *πάντες... ἔκριναν τὸ κάστρον ἀπαράδοτον, πανόχυρον καὶ μέγα* Καλλίμ. 959.

Τὸ οὐδ. = (κάτι) ποὺ δὲ γίνεται κατὰ παράδοση, ποὺ δὲν εἶναι καθιερωμένο· ἄπρεπο (γεγονὸς): *τὸ αὐτομολεῖν ἐν πειρασμοῖς ἀπαράδοτον* Βίος όσ. Ἀθαν. 247^{8}.

ἀπαράθραυστος, ἐπίθ., Ἑρμον. (Legr.) Β 5, Ψευδο-Σφρ. (Crecu) 580^{19}.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *παραθραύω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἱ. (Lampe, Lex).

Ἀδιάσειστος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 6. αἱ., L-S. Πβ. καὶ Lampe, Lex.): *ἅπερ γοῦν ὁ Φοῖβος εἶπεν ἀπαράθραυστα γὰρ ὅλα* Ἑρμον. Β 5.

ἀπαραίτητος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. (Hercher) 511^{8}, Βέλθ. (Κριαρ.) 67, Δούκ. (Grecu) 329^{23}, Ψευδο-Σφρ. (Crecu) 316^{13}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαραίτητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Ἀναπόφευκος (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ Στεφ. Ἰχνηλ., Sjöberg, 194^{4}): *Ὡς δ' εἶχεν ἀπαραίτητον τῆς ξενιτείας τὴν στράτα, τοῦτον οὐκ εἵλκυσαν ποσῶς τοῦ ἀδελφοῦ του οἱ λόγοι* Βέλθ. 67· *εἶχον κατὰ νοῦν ἀπαραίτητον λογισμὸν ὅτι, ἐὰν ἡ πόλις ἁλῷ, καὶ τὸ φρούριον αὐτῶν ἔρημον γενήσεται* Δούκ. 329^{23}.

ἀπαραιτήτως, ἐπίρρ., Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 552, Λίβ. (Lamb.) Sc. 526, Esc. 1631 (κριτ. ὑπ.), Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 289, 835, 1281.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀπαραιτήτως*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

1) Ἀναπόφευκτα, δίχως ἄλλο: *κἂν θάνατος ἐπώδυνος μὲ πρόκειται ἀπὸ τούτου καὶ ἀπαραιτήτως ἐκ παντὸς χάνομαι ἀπὸ τοῦ κόσμου, τολμήσειν θέλω, αὐγούστα μου, τὰ τῆς τιμῆς σου πάντα* Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 552. **2**) Ἀκατάπαυστα: *τὸ κατ' ὀλίγον ὀλιγὸν τρυπᾶ το τὸ λιθάριν ἐκ τοῦ νεροῦ τὸν σταλαγμὸν τὸν ἔχει ἀπαραιτήτως* Λίβ. Esc. 1631.

ἀπαρακάθομαι, βλ. *παρακάθομαι.*

ἀπαρακάλιο τό, βλ. *παρακάλιο.*

ἀπαράκλητος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον., (Βόνν.) 371, Βίος όσ. Ἀθαν. (Βέης) 242 (βλ. *ἀπαράκλιτος*), 244, 245, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) Ι 134.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαράκλητος*. Ἐπίρρ. *ἀπαράκλητα* στὴν Ἄννα Κομν. (Ἀντωνιάδ., Μνήμ. Λάμπρ. 372).

Ἀπαρηγόρητος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II): *εἶχον ἀπαράκλητον τὸ πένθος οἱ γενάρχαι* Μανασσ., Χρον. 371.

ἀπαράκλιτος, ἐπίθ., Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 242 (ἔκδ. *ἀπαρακλήτῳ*· διορθώσ.), 245 (ἔκδ. *ἀπαράκλητον*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *παρακλίνω*. Ἡ λ. καὶ στὸν Ψελλὸ (Μανδηλαρᾶς, Ἀθ. 62, 1958, 354).

(Προκ. γιὰ τόπο) ἀπόκρημνος: *τῷ ἀκροτάτῳ καὶ ἀπαρακλίτῳ ὄρει τῷ πρόποδι τοῦ Ἄθωνος* αὐτ. 242. Τὸ ἀπαράκλιτον=ἡ τραχύτητα: *τὸ καθ' ὑπερβολὴν σκληρὸν καὶ ἀπαράκλιτον τοῦ τόπου* αὐτ. 245.

ἀπαράλλακτος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 246, Πτωχολ. (Schick) P 588, Πτωχολ. (Ζώρ.) N 572, Διήγ. Βελ. (Wagn., Carm.) 2, Φλώρ. (Κριαρ.) 508, Λίβ. (Μαυρ.) P 2557, Λίβ. (Lamb.) Sc. 3093, Esc. 4252, Λίβ. (Wagn.) N 3676.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπαράλλακτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαράλλαχτος*). Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. ἤδη στὸ Μ. Βασίλειο (Lampe Lex., λ. *ἀπαράλλακτος* II B2).

1) Ὅμοιος σ' ὅλα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαράλλαχτος*): *Ἔχει γὰρ ἄλλην ἀδελφὴν ἡ ἐρωτικὴ Ροδάμνη ἀνθόμοιον, ἀπαράλλακτον ὡς ἔνι αὐτὴ ἐκείνη* Λίβ. P 2557. 2) Ποὺ δὲν ὑπόκειται σὲ ἀλλαγὴ (Πβ. L-S): *εἰκόνα ἄτρωτον, ἀπαράλλακτον, ἀμείωτον* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 246· *λύπη ἀπαράλλακτος, ὀδύνη καὶ πικρία* Διήγ. Βελ. 2.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. = σταθερότητα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ., Lampe, Lex., λ. *ἀπαράλλακτος* I): *τὸ ἀκέραιον τοῦ φρονήματος, τὸ δυνατὸν τοῦ πόθου, τοῦ πόθου τὸ ἀπαράλλακτον* Φλώρ. 508.

ἀπαραλλάκτως, ἐπίρρ., Ἑρμον. (Legr.) E 241.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπαραλλάκτως*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπαράλλαχτα*.

Χωρὶς καμία διαφορά, ἐντελῶς ὅμοια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *γραμμὴν ὁμοίαν τὴν τοῦ ταῦ ἀπαραλλάκτως* ὅ.π.

ἀπαράλυτος, ἐπίθ., Φλώρ. (Κριαρ.) 456.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἀρχ. *παραλύω*. Ἡ λ. ἤδη σὲ παπυρ. τοῦ 6. αἰ. (L-S) καὶ στὸ Μαυρικ., Στρατηγ. (Mihăescu) 120[24] (κριτ. ὑπ.).

Ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ χαλαρώση καὶ νὰ λυθῆ (πβ. Μαυρικ., Στρατηγ., Mihăescu, ὅ.π.): *Χεῖρας καὶ πόδας σφίγγουσιν δεσμοῖς ἀπαραλύτοις* ὅ.π.

ἀπαραμίλλητος· *ἀπαραμιλλήτους πόδας*, Ἑρμον. (Μαυρ., Ἐκλ. Α') 637, ἐσφαλμ. ἀνάγν. ἀντὶ *ἀπαράμιλλη τοὺς πόδας*. Βλ. Ἑρμον. (Legr.) B 278.

ἀπαράμιλλος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὔστρ.) 56, Ἔκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) 18[24], Ἑρμον. (Legr.) B 278, Δ 155, H 71, K 101, Βίος ὁσ. Ἀθαν. (Βέης) 237, Χίκα, Μονῳδ. (Μανούσ.) 9.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *παραμιλλάομαι*, ἂν ὄχι τὸ *παράμιλλος*. Ἡ λ. καὶ στὸν Λ. Διάκονο (Βόνν.) 27 B, στὸν Εὐστ., Opusc. (Tafel) 208[33], κλπ., καθὼς καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ παραβληθῆ μὲ ἄλλον, ἀσύγκριτος (Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.): *γλυκύτης ἀπαράμιλλε, βυθὲ φιλανθρωπίας* Γλυκᾶ, Στ. Β' 56.

5.4.71.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=τὸ νὰ μὴν μπορῆ κάτι νὰ συγκριθῆ μὲ ἄλλο: *τὸ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἀπαράμιλλον* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 237.

ἀπαραμύθητα, ἐπίρρ., Ἱστ. Βατοπ. (Βαλ.) 40.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπαραμύθητος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἰουλιανὸ (Δημητράκ.).

Ἀπαρηγόρητα (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἰουλιανό, Δημητράκ.): *θρηνοῦντες ἀπαραμύθητα* ὅ.π.

ἀπαραμύθητος, ἐπίθ., Σπαν. (Hanna) V 11, Σπαν. (Μαυρ.) P 6, Σπαν. (Λάμπρ.) V 18, Διήγ. Βελ. (Cant.) 2, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1567, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 2, Γεωργηλ., Βέλ. (Wagn.) 6, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 3, Βίος Δημ. Μοσχ. (Knös) 111.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαραμύθητος*.

Ἀπαρηγόρητος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 1): *λύπη ἀπαραμύθητος* Ριμ. Βελ. 3· *πόνοι ἀπαραμύθητοι* Ἀχιλλ. N 1567· *θλῖψις ἀπαραμύθητος* Ἀνακάλ. 2.

ἀπαραπροσδοκήτως, ἐπίρρ., Καναν. (P.G. 156) 64A, 68D.

Ἀπὸ συμφ. τοῦ ἐπιρρ. *ἀπροσδοκήτως* καὶ τῆς φρ. *παρὰ προσδοκίαν*.

Ἀναπάντεχα: *ἀπαραπροσδοκήτως κατέδραμον καὶ ἡμᾶς ἀπέκλεισαν καὶ ὑπὸ τὴν δεσποτείαν αὐτῶν πάντα τὰ ἔξω ἐγένοντο* αὐτ. 64A.

ἀπαραριθύμητος, ἐπίθ., Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) I6.

Ἂν δὲν πρόκειται γιὰ ἁπλὴ ἀντιγραφικὴ ἀλλοίωση τοῦ *ἀπαραμύθητος* (Βλ. Σπαν., Λάμπρ., V 18), πιθ. ἀπὸ συμφ. τῶν ἐπιθ. *ἀπαραμύθητος* καὶ *ἀναρίθμητος*.

Ἀπαρηγόρητος: *κουφισμὸν τῶν πόνων μου, τῶν ἀπαραριθυμήτων* ὅ.π.

ἀπαρασάλευτος, ἐπίθ., Φυσιολ. (Legr.) 431, 855, Φυσιολ. (Zur.) XIX 4b[8], Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 264.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *παρασαλεύω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ. (Lampe, Lex.).

Ἀδιάσειστος, ἀκλόνητος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ., Lampe, Lex.): *τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἀπαρασάλευτον ἔχων* Φυσιολ. XIX 4b[8].

ἀπαράτρωτος, ἐπίθ., Ἑρμον. (Legr.) Ω 165.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *παρατιτρώσκω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex.).

Ἀβλαβής, ἄθικτος, ἀπαραβίαστος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 5. αἰ., Lampe, Lex.): *καὶ θεσμοὺς γὰρ τῆς φιλίας ἐκτηρῶν ἀπαρατρώτους* ὅ.π.

ἀπαραχώρετος, ἐπίθ., Πεντ. (Hess.) Γέν. XVIII 25 (ἔκδ. *ἀπαρηγόρετο*· διορθώσ.), XLIV 7 (ἔκδ. *ἀπαρηχώρετο*· διορθώσ.), 17 (ἔκδ. *ἀπαριχώρετο*· διορθώσ.).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπαραχώρητος*.

(Τὸ οὐδ.) ποὺ δὲν εἶναι θεμιτό, ἐπιτρεπτό: *ἀπαραχώρετο ἐμὲν ἀπὸ νὰ κάμω ἐτοῦτο* αὐτ. XLIV 17.—Βλ. καὶ *ἄθεσμος*.

ἀπαργιάζω, βλ. *ἀπαριάζω*.

ἀπαρεγχείρητος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 212[21], 263[15].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαρεγχείρητος*.

Ποὺ δὲν ὑπέστη φθορά, ἀναλλοίωτος (Πβ. L-S): *ὅλον τὸν τῆς παρθενίας θησαυρὸν καὶ μέχρις αὐτῶν ὀφθαλμῶν ἐφυλαξάμην ἀπαρεγχείρητον* αὐτ. 263[19].

ἀπαρέκβατος, ἐπίθ., Δούκ. (Grecu) 267^{19}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἀρχ. *παρεκβαίνω.*

Ποὺ δὲν κάνει παρεκβάσεις· (προκ. γιὰ ζυγαριὰ) ἀκριβής, ἀλάνθαστος: *καὶ ὁ Ἐφέσου Μάρκος... ἄκρως πεπαιδευμένος καὶ ... κανὼν καὶ στάθμη ἀπαρέκβατος* ὅ.π.

ἀπαρεμποδίστως, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 652.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπαρεμποδίστως.*

Ἀνεμπόδιστα, ἐλεύθερα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Εἴτι κελεύεις εἰς αὐτὸν ποῖσε ἀπαρεμποδίστως* ὅ.π.

ἀπαρηγορησία ἡ, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1609.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπαρηγόρητος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ τ. *-σιὰ* (Δημητράκ., Βλαστοῦ, Συνών. σ. 32, λ. *ἀπελπισιά*).

Ἔλλειψη παρηγοριᾶς, ἀπελπισία: *κύμα μὲ φέρνει καὶ δέρνομαι ἀπαρηγορησίας* (κατὰ Esc.· πιθ. ὀρθότερη ἡ διόρθ. τῆς Lamb. στὸ κριτ. ὑπ. κατὰ Sc. 506 καὶ N 1470) ὅ.π.

ἀπαρηγόρητα, ἐπίρρ., Συναδ., Χρον. (Πέννας) 60, Λίμπον. (Legr.) 458, Διγ. (Lambr.) O 3034.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπαρηγόρητος.* Ἡ λ. ἤδη στὸ Μ. Βασίλειο (Lampe, Lex., λ. *ἀπαρηγόρητος* 1) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χωρὶς παρηγοριὰ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μ. Βασίλειο, Lampe, Lex., λ. *ἀπαρηγόρητος* 1 καὶ σήμ., ΙΛ): *κλαίγει ἀπαρηγόρητα, μὲ θλίψη της μεγάλη* Διγ. O 3034.

ἀπαρηγόρητος, ἐπίθ., Τρωικὰ (Praecht.) 530^{8}, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 12, Λίβ. (Μαυρ.) P 45, Λίβ. (Lamb.) Esc. 33, N 67, Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [25^{1}], Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 53, Ἱερόθ. Ἀββ. (Legr.) 332, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) 490^{37-8}, Λίμπον. (Legr.) 508.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπαρηγόρητος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ βρίσκει ἢ δὲν ἐπιδέχεται παρηγορία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἤτον ἀπαρηγόρητος, ἕως ὅτι ἐπαρεκάλεσάν τον νὰ φάγη* Τρωικὰ 530^{8} *συμφορὰ... ἀπαρηγόρητος* Κώδ. Χρονογρ. 53· *ἀπαρηγόρητον κλάψιμο* Θησ. ΙΑ' [25^{1}]· *νὰ εἶσαι ἀπαρηγόρητος* (ἐνν. *ξένε*) *ἐδῶ εἰς τὴν ξενιτείαν* Λίβ. N 67.—Βλ. καὶ *ἀπαράκλητος* 1.

ἀπαρθανός, ἐπίθ., βλ. *ἀπαληθινός.*

ἀπαρθενά, ἐπίρρ., βλ. *ἀπαληθινά.*

ἀπαρθενάσα ἡ, Βουστρ. (Σάθ.) 512.

Ἀπὸ τὸ προβηγκιανὸ *apartenensa* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66).

Περιοχή: *ἐποῖκαν τὸν μισὲρ Τζόρτζον κονταρὴν κόντη τὲ Τζὰφ εἰς τὸν Ἀμμόχουστον καὶ ἐδῶκαν του καὶ ρένταν τὴν Βαβατζινίαν μὲ τὴν ἀπαρθενάσαν της* ὅ.π.

ἀπαρθενός, ἐπίθ., βλ. *ἀπαληθινός.*

ἀπαρθινά, ἐπίρρ., βλ. *ἀπαληθινά.*

ἀπαρθινός, ἐπίθ., βλ. *ἀπαληθινός.*

ἀπαριάζω, Ἄλ. Κύπρ. (Τζεδ.) 1557, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 22, 447, Ἱστ.

Βλαχ. (Legr.) 2556 [=Γέν. Ρωμ. (Λάμπρ.) 146], Εὐγέν. (Vitti) 1007, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [409, 632], Β' [956, 1028, 1119, 1268], Δ' [759], Πρόλ. κωμ. (Βεργ.) 13, Ἀλφ. (Mor.) IV 24.

Τὴ λ. ἐτυμολογοῦν: Κοραῆς (Ἄτ. Β' 41) ἀπὸ τὸ *ἀναπαριάζω*>*ἀμπαριάζω*, Χατζιδ. (Ἀθ. 1, 1889, 259, 261 καὶ ΜΝΕ Α' 212) ἀπὸ τὸ *παρεάζω*>*παρjάζω*>*ἀπαρjάζω*, Κυριακ. (ΒΖ 44, 1957, 359) ἀπὸ τὸ *ρόγα*>*ρογιάζω*>*ἀπορογιάζω*>*ἀπoργιάζω*> *ἀπαργιάζω*. Ἡ λ. καὶ σὲ σημείωμα τοῦ κώδ. 70 τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου (Λάμπρ., ΝΕ 12, 1915, 115), στὸν Κατσαΐτ., Κριαρ., πολλαχοῦ καὶ σήμ. (σὲ παροιμ. καὶ δημ. τραγ., Πολ. Ν., Ἐπετ. Παρνασσ., 2, 1898, 85 καὶ Δημητράκ. Βλ. καὶ ΝΕ 12, 1915, 116).

1α) Ἐγκαταλείπω, παρατῶ (κάποιον ἢ κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ Ἄμ. ὅ.π.): *Ἔτσι μ' ἀπάριασε γυμνήν, ξένην κι' ἀπελπισμένην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [759]· βλ. καὶ *ἀμπαντονάρω, ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαρνοῦμαι, ἀπαφήνω* 1· **β**) ἀφήνω: *τὴν Βλαχιὰν νά 'ν' ἥσυχη ποσῶς δὲν ἀπαριάζαν* Παλαμήδ., Βοηβ. 22. **2**) Κληροδοτῶ: *καὶ μάρμαρο τσὶ δόξες του γραμμένες νὰ τσ' ἀφήνη καθὼς μᾶς τὶς ἀπάριασε κι' ὡς τώρα ἔν' γραμμένες* Πρόλ. κωμ. 13. Βλ. καὶ *ἀπαφήνω* 4.

ἀπαρίθμησις ἡ, Δούκ. (Grecu) 225^{22}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπαρίθμησις.*

Καταβολὴ (χρημάτων) (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Γρηγ. Νύσσης, Δημητράκ.): *τὸ δὲ χρέος ἦν ὡς εἴκοσι ἑπτὰ χιλιάδας νομισμάτων ἀπαρίθμησιν* ὅ.π.

ἀπαριθμῶ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 791, Διγ. (Καλ.) Α 1683.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαριθμῶ.*

Διηγοῦμαι καὶ καταμετρῶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S στὴ λ. III 2): *Τὸν οἶκον δὲ τοῦ στρατηγοῦ καὶ ὅλον του τὸν πλοῦτον ἀπαριθμῆσαι δυνατὸς οὐδεὶς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ* Διγ. Α 1683.

ἀπαρκιάδος, ἐπίθ., Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 155, 362.

Ἀπὸ τὴ μτχ. τοῦ βενετ. *parechiar* ἢ τοῦ ἰταλ. *apparechiare.*

Ἕτοιμος: *δίδει ὀρδινιὰ εἰς ὅλην τὴν ἀρμάδα τὰ κόπανά τους νά 'χουν ἀπαρκιάδα* αὐτ. 362.

ἀπαρματώνω, Ἀχιλλ. (Hess.) N 587, Μαχ. (Dawk.) 108^{37}, 134^{7}, Βουστρ. (Σάθ.) 439, 476· *ἀποαρματώνω,* Ἱμπ. (Lambr., Coll.) 126, Μαχ. (Dawk.) 154^{6}· *ἀφαρματώνω,* Βουστρ. (Σάθ.) 543.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀρματώνω.* Ὁ τ. *ἀφαρματώνω* κατ' ἀναλογία πρὸς ἄλλα ρ. μὲ α' συνθ. τὴν πρόθ. *ἀπό.* Ἡ λ. καὶ στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (ΙΛ).

1) (Ἐνεργ.) (προκ. γιὰ πλοῖο) ξαρματώνω, ἀφαιρῶ τὸν ὁπλισμὸ (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Πόντο, ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ τὰ κάτεργα τὰ ἐκράτουν ἀρματωμένα οὖλα νὰ τὰ ἀπαρματώσουν* Βουστρ. 476. **2**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) βγάζω τὰ ἅρματα, ἀφοπλίζομαι: *εὐθὺς ἀπαρματώνουνται, πίπτουσιν, προσκυνοῦν τον* Ἀχιλλ. N 587. **3**) (Προκ. γιὰ κάτεργο) παύω νὰ εἶμαι σὲ ἐνεργὸ ὑπηρεσία· μπαίνω σὲ «παροπλισμό»: *νὰ στραφοῦν τὰ κάτεργα εἰς τὴν Ἀμόχουστον ν' ἀπαρματώσουν* Μαχ. 134^{7}. Βλ. καὶ *ἀρματώνω.*

ἄπαρνος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 7, 2 (ἔκδ. *ἄπαρος*· πιθ. διορθωτέον σὲ *ἄπαρνος* ἢ *ἄπονος*· ἀπίθ. διόρθ. τοῦ Schreiner, BZ 57, 1964, 156: *ἄπαρτος*).

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπαρνος.* Πβ. τὸ ποντιακὸ *ἀπαρνότερος* (ΙΛ).

Πού ἀπαρνεῖται· πού δείχνεται σκληρὸς (πβ. τὸ *ἄσπλαχνος* τοῦ Σουμμάκη καὶ τὸ *dispietato* τοῦ ἰταλ. προτύπου): *ἔμεινε ἀγαφτικὸς ἄπαρνος Γίπας* ὅ.π.

ἀπαρνοῦμαι, Καλλίμ. (Κριαρ.) 672, Ἔκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) 16^{28}, Διγ. (Καλ.) Esc. 346, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1676, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [87], Σαχλ. Β′ (Wagn.) P 5, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 113, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) AN 313, Ἀχέλ. (Pern.) 2213, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 335β 6, Κατζ. (Πολ. Λ.) Πρόλ. 8, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Γ′ 392, Φαλλίδ. (Ξανθ.) 50, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 425, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 137, 375, 684, 1221, 1761, Β′ 280, 1130, 1931, Γ′ 158, 1115, 1226, 1313, 1442, 1726, Δ′ 447, 817, 839, Ε′ 515, 743, Φορτουν. (Ξανθ.) Α′ 3, Γ′ 445, Διγ. (Lambr.) O 1882, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 173^{14}, 177^{25}, 179^{21}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 109^{2}· *'παρνοῦμαι,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 3173, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{181}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1249· *ἀπαρνιῶμαι,* Ch. pop. (Pern.) 779 (ἔκδ. *ἀπαρνῶνται*· Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ., σελ. 106 διόρθ.: *ἀπαρνιῶνται*)· ἀόρ. *ἀπαρνίστηκα,* Διγ. (Lambr.) O 1753.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαρνοῦμαι.* Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαρνιέμαι*).—Βλ. καὶ *ἐπαιρνοῦμαι,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 101^{21}.

Ἀρνιέμαι ἐντελῶς, λησμονῶ, ἐγκαταλείπω (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *γονεῖς του ἐπαρνήθηκεν διὰ τὴν ἐμὴν ἀγάπην* Λίβ. Esc. 3173· *καὶ τὰ βιβλία σφάλιξε, τὸ ξόμπλι τζ' ἀπαρνᾶται* Ἐρωτόκρ. Α′ 684· *τὴ σέλλαν ἀπαρνήθηκε, ὕπνο βαρὺ κοιμᾶτο* Ἐρωτόκρ. Β′ 1931· *ἀδέλφια κι' ἄλλους ἐδικοὺς ἐτότες ἀπαρνοῦνται* Κατζ. Πρόλ. 8.—Βλ. καὶ *ἀμπαντονάρω, ἀπαριάζω* 1α, *ἀπαφήνω* 1.

ἄπαρος, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 7, 2, πιθ. ἐσφαλ. γρ. ἀντὶ *ἄπαρνος* ἢ *ἄπονος.* Ἀπίθανη διόρθ. τοῦ Schreiner, BZ 57, 1964, 156: *ἄπαρτος.*

ἀπαρπάζω, βλ. *ἀφαρπάζω.*

ἀπαρρησίαστος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Ἀναγ. (Εὐστρ.) 6, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3410, 4193.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπαρρησίαστος.*

1) Πού δὲν ἔχει τὴν τόλμη νὰ μιλήσῃ: *οὕτως ἀπαρρησίαστον κακομηχάνου στόμα* Μανασσ., Χρον. 3410. **2**) Δειλὸς (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ a, b): *καὶ πῶς θρασὺς ὁ τὴν αἰδῶ προβεβλημένην ἔχων, ὁ δ' αὖ ἀπαρρησίαστος τὰς χεῖρας πῶς ἀνταίρει;* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 6. Βλ. καὶ *ἀκάρδιος.*

Τὸ οὐδ. = δειλία, φόβος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ., Lampe, Lex. στὴ λ. Α): (Τὸ γὰρ *ἀπαρρησίαστον ἠνάγκαζεν ἐπέχειν*), *ὡς ὕστερον ἐδράξατο καιροῦ καὶ παρρησίας ἐξέρρηξε τὸν τοκετὸν* Μανασσ., Χρον. 4193.

ἀπάρτι, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 651, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 694, Πρόδρ. (Legr.) 3^{4}, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 5, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1114, 1192, 1485, 1681, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 400^{24}, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 135, 203, 620, 841, VI 310, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 93, 984, 1538, 2220, 2236, Διγ. (Καλ.) A 3218, Βέλθ. (Κριαρ.) 969, Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 33, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1745, 4991, Φλώρ. (Κριαρ.) 20, 109, Λίβ. (Μαυρ.) P 562, Λίβ. (Lamb.) Sc. 539, 653, 1062, 1366, 1862, 2242, 2809, 3106, Esc. 3019, 3450, 3881, 4265, Λίβ. (Wagn.) N 703, 888, 1880, 2413, 2699, 2734, 3046, 3688, 3692, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 635, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 193, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 437· *ἀπάρτε,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1613, 9226.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπάρτι* (L-S, λ. *ἀπαρτί* ΙΙΙ).

α) Πρὶν ἀπὸ λίγο, μόλις: *Ὁκάποτε ἦλθεν τῆς αὐγῆς τὸ ἐρωτικὸν ἀστρίτσιν, εἶδα τὸν ἥλιον, ἤρξατο ἀπάρτι νὰ χαράζῃ* Λίβ. Sc. 1062· βλ. καὶ *ἀκμὴν* 3, *ἅμα* Β2, Φρ.· **β**) ἕως τώρα: *τὸν ἐπληροφόρεσαν οἱ ἄρχοντες οἱ Ρωμαῖοι, ὅτι οὐδὲν τοῦ ἐκάμασιν τίποτε χρεία ἀπάρτι* Χρον. Μορ. Η 1745· **γ**) ἤδη, κιόλας (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἀρέθ., Ἐπιστ., Karl.-Hayt., 300· πβ. καὶ Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν., Mor., 29^{273}): *ἀπάρτι τὸ καλοκαιρίον ἐπλήρωσεν κ' ἐδιάβη* Χρον. Μορ. Η 4991· *ὡς δὲ τοῦ οἴκου ἔμελλον ἀπάρτι πλησιάσαι πλῆθος ἄπειρον γυναικῶν αὐτοῖς συναπαντῶσιν* Διγ. Gr. IV 841· **δ**) εὐθὺς ἀμέσως: *ἰδὼν δὲ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπάρτι πληρωθεῖσαν ἔλαβε τὸ μαρσίπιον μετὰ τὴν βακτηρίαν* Φλώρ. 20· *ἐπεὶ ὡς οἰκείαν τῆς θυγατρὸς αὐτὸς τῆς ἰδικῆς μου ἐνέπλεξε καὶ ἠγάπησε νὰ τῆς τὸν δώσω ἀπάρτι* Βέλθ. 969· βλ. καὶ *ἅμα* Α′ 3α· **ε**) τώρα (Πβ. L-S, λ. *ἀπαρτὶ* ΙΙΙ 2): *Λοιπὸν ἀπάρτι, μάννα μου, πάλιν παρακαλῶ σε* Καλλίμ. 1192· **ς**) ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἑξῆς, τοῦ λοιποῦ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀπαρτὶ* ΙΙΙ 1 καὶ L-S Suppl.): *χάρισε, ζῆσε τὸν καιρὸν ὅσον ἀπάρτι ζήσῃς* Λίβ. Sc. 3106· *καὶ μὴ ἀπάρτι ἔστωσαν φροντίδες περὶ τούτων· ἐγὼ ποιήσω τοὺς ἐχθροὺς δούλους εἶναι τοῦ κράτους* Διγ. Τρ. 1538· *ἀπάρτι χώρισε ἀπ' αὐτοὺς καὶ πλέον μὴν ἀργήσῃς* Ἀπόκοπ. 437.

ἀπαρτίζω, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 541^{19} (ἔκδ. *ἀπηρτισμένον*· διορθώσ. *ἀπηφρισμένον*· βλ. *ἀπαφρίζω*), Rechenb. (Vog.) 38^{9}, Δούκ. (Grecu) 141^{1}, 147^{9}, 211^{18}, 231^{13}, 307^{5}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 11^{26}, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 16^{3}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπαρτίζω.*

1) Τακτοποιῶ, κανονίζω (Πβ. L-S στὴ λ. Ι): *Ὁ δὲ Μαχουμὲτ τὰ τῆς δύσεως μέρη καλῶς ἀπαρτίσας...* Δούκ. 141^{1}. **2**) Ἑτοιμάζω, συγκροτῶ: *Ἐν Καλλιουπόλει ἐλθὼν στόλον ἀπαρτίζει κατὰ τοῦ δουκὸς* Δούκ. 147^{9}. **3**) (Προκ. γιὰ κτίσμα) ἀποπερατώνω τὴν οἰκοδόμηση: *Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἀπαρτίσας καλῶς τὸ φρούριον...* Δούκ. 307^{5}· *μετὰ δὲ τὸ τελειῶσαι καὶ ἀπαρτίσαι τὸ κάστρον...* Ἱστ. πολιτ. 16^{3}. **4**) Τακτοποιῶ διαιρώντας: *τὰ μζ' ἀπάρτιζε εἰς ἑβδομάδας* (=ἑπτάδες) Rechenb. 38^{9}.

ἀπαρχὴ ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 897, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 3170, Δούκ. (Grecu) 251^{5}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπαρχή.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Ἀρχή, ἔναρξη (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 5): *Ἀπαρχὴ κακὴ καὶ ἀπαίσιος τῶν μελλόντων κακῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ* Δούκ. 251^{5}· *τῆς δὲ νυκτὸς ἦν ἀπαρχὴ καὶ γέννα τῆς σελήνης* Καλλίμ. 897. Βλ. καὶ *ἄκρα* 1β.

Ἡ αἰτ. ὡς ἐπίρρ.=ἀπὸ τὴν ἀρχή: *ἐρῶ γὰρ σοὶ τὴν ἀπαρχήν, ἡμῖν γε τὰ συμβάντα* Διγ. Τρ. 3170.—Βλ. καὶ *ἀρχή.*

ἀπαρχή, ἐπίρρ., Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 336α 3 (ἔκδ. *ἀπαρχιῶτες*· Κριαρ., BN-J 10, 1934, 405 διόρθ.: *ἀπαρχὴ ὄντες*), Φορτουν. (Ξανθ.) Ε′ 292.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπ' ἀρχή.*

Ἀπὸ τὴν ἀρχή: *ἀπαρχὴ ὄντες ηὕραμε ἐσένα σωτηρία, πάλι σ' ἐσένα τρέχομε, θεόνυμφε Μαρία* Π.Ν. Διαθ. φ. 336α 3· *ἡ συντροφιά σου ξεύρεις το πὼς ἀπαρχὴ ἤρεσέ μου* Φορτουν. Ε′ 292.—Βλ. καὶ *ἀπαρχῆς* 1.

ἀπαρχῆς, ἐπίρρ., Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) 274, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 24^{9}, 26^{2}, 30^{4}, 35^{29}, 37^{4}, 136^{13}, 156^{10}, 205^{2}, Διγ. (Hess.) Esc. 1773, Μαχ. (Dawk.) 322^{4-5}, Θησ. (Βεν.) ΙΑ′ [71^{8}], Θησ. (Foll.) Ι 26, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 20, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 531, Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) 120, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β′ 216, Γ′ 127, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 178^{14}· *ἀποαρχῆς,* Διγ. (Hess.) Esc. 1824.

'Από τὴ συνεκφ. *ἀπ' ἀρχῆς*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) 'Από τὴν ἀρχή, στὴν ἀρχὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *καλή, ὡς εἶδες ἀπαρχῆς ὅτι εἴχαμεν τὸν πόθον, σήμερον χωριζόμεθα καὶ ἀπέρχομαι εἰς τὸν κόσμον τὸν μαῦρον* Διγ. Esc. 1773· *ἀπαρχῆς ἂν ἤθελα δώσω κ' ἐγὼ τορνέσα, τώρα 'θελά 'σται σπίτι της σὰ νοικοκύρης μέσα* Κατζ. Γ' 127. Βλ. καὶ *ἀπαρχή*. **2**) Κατ' ἀρχήν, πρῶτα-πρῶτα: *ἀπαρχῆς διηγεῖται περὶ τοῦ βισκούντη ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ εἶναι* 'Ασσίζ. 24^{9}· *'Ο βισκούντης τῆς χώρας... ἐντέχεται ἀπαρχῆς νὰ ἔχη πίστην καὶ δικαιοσύνην καὶ κρίσην* 'Ασσίζ. 26^{2}. **3**) 'Από πρίν: *Καὶ καθεμιᾶς* (ἔκδ. *κάθε μίας*) *τὴν ὄψην της τὴν ἤθελε γνωρίσει εἴ τις τὲς ἤξευρ' ἀπαρχῆς χωρὶς ν' ἀντιλογήση* Θησ. ΙΑ' [71^{8}]. **4**) Καθ' ὁλοκληρίαν, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος: *τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος ἀπαρχῆς νὰ μοῦ στρέψη τὸ τοῦ ἔδωκα διὰ νὰ ποίση τὴν δουλείαν μου* 'Ασσίζ. 156^{10}. *'Εντέχεται ἄνθρωπος νὰ πῆ ἀπαρχῆς καὶ ἐντέχεται καλὰ ν' ἀγροικηθῆ εἰς τὴν αὐλὴν* 'Ασσίζ. 35^{29}. **5**) (Πιθ.) ξανά, ἀπὸ τὴν ἀρχή: *δός του ὑγείαν ἀποαρχῆς ὡς ἐλεήμων, Λόγε* Διγ. Esc. 1824.

ἀπαρχιώτης· *ἀπαρχιῶτες*, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 336α 3, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπαρχὴ ὄντες* (βλ. Κριαρ., B-NJ 10, 1934, 405).

ἀπάρχομαι, Σπαν. (Hanna) A 52, Σπαν. (Λάμπρ.) V 63, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 137, 182, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 110, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 3090, Διγ. (Καλ.) A 8, 304, 376, 910, Πουλολ. (Krawcz.) 435, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 503.

Τὸ ἀρχ. *ἀπάρχομαι*.

'Αρχίζω ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. IV): *λοιπόν, υἱέ μου, ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπάρχομαι τοῦ λέγειν* Σπαν. V 63· *ὅταν ἀπάρξεσαι τὸ κρά, πάλιν τὸ κρὰ κραυγάζεις* Πουλολ. 435· *τότε τὸ πρῶτον δαδουχεῖν ἀπήρξατο τὴν νύκτα* Μανασσ., Χρον. 110.

ἄπασα, ἐπίθ., Σπαν. (Hanna) O 158, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 449, Θησ. (Foll.) I 101, Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [25^{2}], Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 176, 183.

Τὸ θηλ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἅπας* ὡς ἄκλιτο κοινὸ καὶ γιὰ τὰ τρία γένη. 'Η λ. ὡς ἄκλιτη καὶ σὲ ἀντίγραφο μολυβδόβουλλου τοῦ 1493. Βλ. καὶ Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 163, σημ. 9.

'Ο καθένας: *ἄπασα γένος* Θησ. I 101· *ἄπασα θεὸς* Θησ. ΙΑ' [25^{2}].—Βλ. καὶ *πάσα*.

ἀπασβολῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4452, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 581.

Τὸ μτγν. *ἀπασβολόω* (Sophocl.). 'Η λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *ἀποσβολώνω* (ΙΛ, λ. *ἀποσβολώνω*). Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' (παράρτ.) 6, Πολ. Ν., Λαογρ. 4, 1912-13, 653. Βλ. καὶ *κατασβολώνω*.

1) 'Αμαυρώνω (κάτι) μὲ «ἀσβόλη», μὲ καπνιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποσβολώνω* 1· πβ. Πολ. Ν., Λαογρ. 4, 1912/13, 653 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε', παράρτ. 6)· (προκ. γιὰ τὰ μάτια) καταστρέφω: *τὰς κόρας ἀπησβόλωσεν αὐτοῦ τῶν πατραδέλφων* Μανασσ., Χρον. 4452. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ νοῦ) συσκοτίζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 7): *ὁ νοῦς γὰρ ἀπασβολωθεὶς ἐξ ἀκρατοποσίας* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 581. Βλ. καὶ *ἀνασβολωμένος*. —Βλ. καὶ *ἀποσβολώνω*.

ἀπαστάντε, ἐπίθ., Μαχ. (Dawk.) χφ. O 580^{22} (βλ. Dawkins., Μαχ. Β' 237).

'Από τὸ ἰταλ. *a bastante* (βλ. Dawkins, ὅ.π.).

'Αρκετός, ἱκανός. —Βλ. καὶ *αὐταρκητὸς*.

ἄπαστος, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) III 207, 'Ορνεοσ. (Hercher) 582^{11}, 'Αχ. Σπαν. (Legr.) 35^{207}.

'Από τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *παστὸς* ⟨ *πάσσω*. 'Η λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι ἀλατισμένος, ἀνάλατος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Θυννόκομμαν δαμάκιν, ἄπαστον, ἄξυστον, σαχνόν, ἄπλυτον, καπνισμένον* Προδρ. III 207· *βούτυρον ἄπαστον* 'Ορνεοσ. 582^{11}.—Βλ. καὶ *ἀνάλατος* 1, *ἄναλος, ἄπαστρος*.

ἀπαστράπτω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 4901, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 8, VII 28.

Τὸ μτγν. *ἀπαστράπτω*.

'Ακτινοβολῶ, ἀστράφτω ('Η σημασ. μτγν., L-S): *τὰ ἴα ἀπαστράπτοντα χροὰν εἶχον θαλάσσης* Διγ. Gr. VII 28· (μὲ ἀντικ.· ἡ χρ. μτγν., L-S): *ὡς ἥλιος ἀπήστραψεν ἀκτῖνας σεμνοῦ βίου* Μανασσ., Χρον. 4901.

ἄπαστρος, ἐπίθ., Προδρ. (Μαυρ., 'Εκλ. Α', σ. 47) Β' 225, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 215· *ἄσπαστρος*, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 207 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ οὐσ. *πάστρα* ⟨ *σπάστρα*. 'Η λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἄπαστος* (ἐσφαλμ. ἀντὶ *ἄπαστρος*· βλ. Du Cange Add., λ. *ἄπαστρος*, Κορ., ῎Ατ· Α' 267 καὶ Κουκ., 'Αθ. 42, 1930, 46)· καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀσπαστρία*.

Ποὺ δὲν ἔχει καθαριστῆ, ἀκάθαρτος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ ξύλον τὸ λασπωμένον καὶ ἄπαστρον* Βακτ. ἀρχιερ. 215.

ἀπασφαλίζω, 'Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 557^{1}.

'Η λ. σὲ σχόλ. (L-S).

Στερεώνω, ἐξασφαλίζω: *ἀναγέμισον τὸν αὐτὸν ὄνυχα μετὰ τοῦ αἵματος καὶ ἔμπηξον εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἐξέβη καὶ ἀπασφάλισον* ὅ.π. —Βλ. καὶ *ἀποσφαλίζω*.

ἀπασχολῶ· *ἀπασχολῆσαι*, Λίβ. (Μαυρ.) P 884, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *νὰ μὲ ἀσχολήση* (βλ. Λίβ., Lamb., Sc. 1121 καὶ κριτ. ὑπ.).

ἀπατὰ, ἐπίρρ., βλ. *ἀπαῦτα*.

ἀπατζήδικο τό, βλ. Προσθῆκες β' τόμ., λ. *ἀμπατζήδικο*.

ἀπατζῆς ὁ, βλ. Προσθῆκες β' τόμ., λ. *ἀμπατζῆς*.

ἀπατηλῶς, ἐπίρρ., Καλλίμ. (Κριαρ.) 2335, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 893.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπατηλῶς*.

Μὲ τρόπο ἀπατηλὸ ('Η σημασ. μτγν., L-S). *Πολλὴν τὴν δουλοσύνην ἀπατηλῶς ἐδείχνασιν οἱ τῆς ἐχίδνης παῖδες* Καλλίμ. 2335.

ἀπατητικῶς, ἐπίρρ., 'Ερμον. (Legr.) A 273, Ω τίτλ. μετὰ στ. 157.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπατητικῶς*.

Μὲ τρόπο ἀπατηλὸ ('Η σημασ. μτγν. L-S): *ἀπατητικῶς εἴθ' οὕτως προσαποστελλοῦν κρυφίως μηδαμῶς μιὰ τῆς ἄλλης μὴ γινώσκουσα τὶ πράττει* αὐτ. A 273.

ἀπάτητος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3025, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [947].

'Από τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *πατῶ* (Βλ. L-S). 'Απίθ. ὁ συσχετισμὸς μὲ τὸ *ἀναπαίτητος* (Δραγ., 'Αθ., 24, 1912, 363-5). (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Β1). 'Η λ. καὶ σὲ χρυσόβουλλα τοῦ 14. αἰ. (Βυζαντὶς 2, 1911/12, 74) καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) 'Αδιάβατος, ἀπροσπέλαστος (Πβ. L-S στὴ λ. I· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4α,

β): *ἀπάτητο χαράκι* Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [947]. Βλ. καὶ *ἀδιόδευτος, ἀνεπίβατος*· **β**) ἀπροσπέλαστος σὲ εἰσπράκτορα φόρων, ἀπαλλαγμένος ἀπὸ καταβολὴ φόρων (βλ. καὶ Δραγ., ὅ.π.): *συμβίβασιν ἐζήτησαν ἀπάτητος νὰ εἶναι, τέλος οὔτε δεσποτικὰ νὰ ποίσουσιν ποτέ τους, καθὼς οὐδὲν τὸ ἔποικαν πώποτε οἱ γονιοὶ* (ἔκδ. *γονοὶ*) *τους* Χρον. Μορ. P 3025. Βλ. καὶ *ἀκουμμέρκευτος*.

ἀπατός, ἀντων., βλ. *ἀπαυτός*.

ἀπάτουν, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 314[4], ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπά* (=ἀπάνω) *τουν* (γιὰ τὸ *ν* τῆς ἀντων. *του* πβ. *ἀλλοῦν*, λ. *ἀλλοῦ* καὶ *ἀφοῦν*, λ. *ἀφοῦ*), βλ. *ἐπάνω*.

ἀπατυχεύομαι, Ἀχέλ. (Pern.) 2005.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀτυχεύω*.

Εἶμαι πέρα γιὰ πέρα ἄτυχος· ἀδύνατος, ἀσθενὴς (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 308): *τὰ ξύλα ὁποὺ δύνουνταν εὐθὺς ὀρδινιαστῆκαν, γιατ' ἦσαν κ' ἐξαρμάτωτα, πολλὰ 'πατυχευθῆκαν* ὅ.π.

ἀπαυγάζω, Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 170[10], Μανασσ., Χρον. (Bόnn.) 6687.

Τὸ μτγν. *ἀπαυγάζω*.

Ἐκπέμπω λάμψη (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *πῦρ ἀπαστράπτοντες καὶ φῶς ἀπαυγάζοντες* Μακρεμβ., Ὑσμ. 170[10].

ἀπαύγασμα τό, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 572[9], Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 698.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπαύγασμα*.

(Μεταφ.) λάμψη· στολίδι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τὸ τάγμα τοῦ γένους τὸ ἀπαύγασμα* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 698.

ἀπαυθαδίζω, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Ζ' 60.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀπαυθαδίζομαι*. Ἀπίθ. ὅτι πρόκ. γιὰ ρ. *ἀπαυθαδέω* (πβ. πάντως Sophocl., λ. *ἀπαυθαδέω*). Γιὰ τ. *αὐθαδίζω* βλ. Sophocl., λ. *ἀπαυθαδιάζω*.

Γίνομαι αὐθάδης, θρασύς: *ἀπαυθαδίσας ἐξ ἐρωτομανίας πρὸς ἁρπαγὴν ὥρμησε ληστικωτέραν* ὅ.π.

ἀπαῦτα, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 355, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 20[12], 109[7], 119[19], 120[10], 153[20], 168[11,22], 169[27], 171[18], 173[31], 177[1], 186[21], 193[16], 196[17], 203[8], 222[16], 227[30], 228[12], 235[5], 250[12], 285[14], 339[20], 370[28], 371[22,28], 401[17], 405[6], 412[16], 413[26], 448[20], 454[6], 461[1], 482[26], Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 915, Λέοντ., Αἰν. (Legr.) I 168 (πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄπαπα*· βλ. στ. 175 κριτ. ὑπ. καὶ λ. *ἄπαπα*), Μαχ. (Dawk.) 552[13], Θησ. (Foll.) I 83· *ἀπατά*, Φλώρ. (Κριαρ. 588, 1250, Πεντ. (Hess.) Γέν. III 1, 22, IV 4, 22, 26, VI 3, 4, VII 3, X 21, XIII 5, XIV 7, 16 δίς, XV 14, XVI 13, XVII 16, XIX 21, XXIV 19, 25, XXVI 21, XXVII 31, 33, XXXI 15, XXXII 7, XXXV 17, XXXVII 7, XXXVIII 10, XL 15, XLV 29, XLVI 4, XLVII 3, XLVIII 19, L 18, 19, Ἐξ. II 19, III 9, IV 9, 10, 14, V 2, 14, VI 4, VII 23, VIII 17, 28, X 24, 25, XII 31, XIX 9, XXI 35, XXXIII 12, Λευιτ. XXV 45, XXVI 24, 40, 42, Ἀρ. IV 22, XIII 27, XVIII 2, 28, XXIII 25, XXIV 12, XXVII 13, Δευτ. I 28, 37, II 6, 11, 20, VII 20, IX 19, XII 30, XV 17, XXIII 3, XXXI 27, XXXIII 21, Κατζ. (Πολ. Λ.) Ε' 33, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 5, 207· 6, 388, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 2031, Στάθ. (Σάθ.) Α' 235, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [353], Ε' [191], Σουμμ., Παστ. φιδ. (Βεν.) Δ' [334], Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 386, Β' 346, 466, Γ' 136, 546, 617, 635, Δ' 343, 481, Ε' 383.

Ἀπὸ τὸ ἐμπρόθ. *ἀπ' αὐτὰ* (Ξανθ., Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 134. Βλ. καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 425 καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 41, 1929, 12). Διαφορετικὰ ἐτυμολογεῖ Τσοπ., Δωρ. ἀντων. 15-6. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπατὰ* καὶ *ἀπαυτοῦ*).

1α) (Τοπικὸ) ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαυτοῦ* 1): *Οἱ Βενετίκοι ἐτάξαν μου νὰ μοῦ δώσουν ὅσα θέλω ν' ἀποβγάλω τοὺς Γενουβήσους ἀπαῦτα* Μαχ. 552[13]· βλ. καὶ *ἀπαυτοῦ* 1α· **β**) (γιὰ νὰ δηλωθῇ σειρὰ) ὕστερα: *τὸ ἐμπροστινὸν ἔν' Γλυκασμὸς καὶ παροπίσω Τέρψις καὶ τότ' ἀπαῦτα ἡ Χαρὰ* Λόγ. παρηγ. L 355. Βλ. καὶ *ἀπαυτοῦ* 1β. **2α**) (Χρονικὸ) στὸ σημεῖο αὐτό, τώρα: *ἀπαῦτα ἀρχεύομεν νὰ ποῦμεν τὰς κρίσας* Ἀσσίζ. 250[12]· βλ. καὶ *ἀπάρτι* ε· **β**) ὕστερα: *τοὺς ὥρισε... ...νὰ βάλουσιν Ἀλέξιον τὸν Βατάτσην εἰς τὸ σκαμνὶ τῆς βασιλείας· κ' ἐκεῖνοι τὸν ἐβάλαν κι' ἀπαῦτα ἀπὸ τοὺς ἴδιους του κ' ἐκ τῶν Ρωμαίων τὸ γένος, ἐσφάξαν καὶ ἀπέκτειναν κ' ἐθανατώσανέ τον* Χρον. Μορ. Η 915. Βλ. καὶ *ἀπαυτοῦ* 2β. **3α**) Ἀκριβῶς (ἐπιτατικὸ) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπατὰ* 1): *ὥσπερ ἀπαῦτα ἐκεῖνος νὰ τὸ εἶχεν ποιήσει διὰ χειρός του* Ἀσσίζ. 153[20]· *ἐκεῖνος ἀπαῦτα ἔνι ὁ κλέπτης* Ἀσσίζ. 173[31]· *Καὶ ἐγὼ ποθῶ τὸν Φλώριον ὡς ἀπατὰ ἐμένα* Φλώρ. 588· *Σήμερον ἀπατὰ ἔχουσι δοσμένον λόγον στὸ σπήλιο ἐτοῦτο νὰ βρεθοῦσι* Πιστ. βοσκ. III 6, 388· **β**) ἀλήθεια, βέβαια (βλ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 425): *Τὴ ντισιπλίνα ἀπατὰ ἤπρεπε νὰ σοῦ δώσω* Φορτουν. Α' 386· *ἐδὰ μοῦ φαίνεται ἀπατὰ κ' εἶσαι ξαναντωμένος* Φορτουν. Δ' 481. Βλ. καὶ *ἀλήθεια* 4, *ἀληθινὰ* 1, *ἀληθινόν*, *ἀμὴ* 3, *ἄντις*, *ἀπαληθινά*. **4**) Ἐπίσης, καὶ (βλ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 425): *Ἔτσι νὰ χωρίσετε ἀπατὰ ἐσεῖς τὸ χώρισμα τοῦ Κύριου* Πεντ. Ἀρ. XVIII 28· *καὶ ἔστρεψεν ὅλο τὸ πλοῦτος καὶ ἀπατὰ τὸ Λὼτ τὸν ἀδελφό του* Πεντ. Γέν. XIV 16.

ἀπαυτός, ἀντων.· *ἀπαυτὸς* ἢ *'παυτός*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 90[32]· *ἀπαῦτος*, Σπαν. (Μαυρ.) P 94 (ἔκδ. *ἀπ' αὐτον*)· *ἀπατός*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5834, 6468, 7862, 7872, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 7841, Φλώρ. (Κριαρ.) 724, Λίβ. (Wagn.) N 3529, Ἀχιλλ. (Haag) L 194, Ἀπαρν. (Πολ. Λ.) 7, Θρ. πατρ. (Krumb.) 7, 89, Θησ. (Foll.) I 8, 21, 27, 30, 57, 60, 118, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [108], Β' [75[6]], Γ' [8[8]], Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 299, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 310, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 272, 346, Τριβ., Ταγιαπ. (Irmsch.) 275, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 83[3], Αἰτωλ., Βοηβ. (Băn.) 181, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 316, 391, Γ' 542, Δ' 143, Ε' 424, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 287, Γ' 24, 505, Δ' 331, Ε' 207, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 97, Γ' 360, Δ' 37, 213, Ἰντ. δ' 19, Ε' 294, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 1, 335· 4, 324· III 3, 32, 155, 420· 6, 57· IV 3, 39· 5, 72, 179· 8, 70· V 1, 9· 2, 215· 4, 122· 5, 43, 374· 6, 283· 8, 27, Σταυριν. (Legr.) 1131, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 148, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1653, Β' 954, Γ' 71, 199, Εὐγέν. (Vitti) 392, 518, Στάθ. (Σάθ.) Β' 64, 110, Γ' 179, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 79, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [243], Δ' [225], Χορ. δ' [2], Ροδολ. (Βεν.) Α' [213, 594], Β' [71], Ε' [306, 583, 616], Σουμμ., Παστ. φιδ. (Βεν.) Α' [67], Β' [440, 978], Γ' [80, 717, 795], Δ' [91, 1195], Ε' [48, 696] Λίμπον. (Legr.) 83, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 26, Γ' 721, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 347[9], 404[12], 430[18], 487[9], 536[22], 559[26]· *'πατός*, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 77, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 171[7].

Κατὰ Χατζιδ., Ἀθ. 41, 1929, 9-15, ἀπὸ τὶς φρ. *ἀπ' αὐτοῦ, ἀπ' αὐτόν, ἀπ' αὐτῶν, ἀπ' αὐτῆς*, κλπ. Κατὰ Φιλ., Γλωσσογν. Α' 176-7 καὶ Τσοπ., Δωρ. ἀντων. 3 κέ. ἀπὸ τὴν ἀρχ. δωρ. ἀντων. *αὐταυτός*. Ὁ τ. *ἀπατὸς* κατὰ Χατζιδ., ὅ.π., ἀπὸ παρετυμ. πρὸς τὸ *ἀτός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μὲ τὴν ἀντων. *μου, σου, του*) **1α**) (Ἐγὼ) ὁ ἴδιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Τοῦτο τὸ συντυχαίνω γιατὶ ἀπατός μου τό 'χα δοκιμάσει* Πιστ. βοσκ. V 1, 9· *διατὶ καλὰ ἐγροικήσατε, ὡσὰν κ' ἐγὼ ἀπατή μου* Θησ. I 27· *Καὶ τὸ βιζίρη ὁ βασιλιὸς κράζει τὸν ἀπατόν του* Τζάνε, Κρ. πόλ. 404[12]· **β**) (ἐγὼ) ὁ ἴδιος, μόνος (μου) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὸ πράγμα ἀπατόν του φανερό 'ναι* Πιστ. βοσκ. V 6, 283· *ἀνὲν καὶ σὺ ἀπατή σου δὲν τὸ ξεύ-*

ρεις, τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση κάμε νὰ σοῦ τὸ ποῦσι Πιστ. βοσκ. III 3, 155· *μὲ θέλημα δικό μου μ' ἔβαλες κάτω, μὰ κ' ἐγὼ ἔπεσα ἀπατός μου* Κατζ. Γ' 542· *Ἐνδύνομαι τὰ ράσα μου, κουρεύομ' ἀπατή μου* Γαδ. διήγ. 299. **2**) Ὡς αὐτοπαθὴς ἀντων. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Κ' ἔβλεπε καὶ τοὺς χριστιανοὺς σὰν καὶ τὸν ἀπατό ντου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 536^{22}· *γιατὶ ἴσα ὁρίζεις ὅλε μας, σὰν καὶ τὴν ἀπατή σου* Ροδολ. Δ' [225].

ἀπαυτοῦ, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2786, Λίβ. (Lamb.) N 890, 896, 903, Χρον. Τόκκων (Schirò) 3001, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 58· *ἀπαύτου*, Διγ. (Hess.) Esc. 1279, 1298, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 46, 441, 736, 744, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 752, 787, 810, 1423, 1663, 2683, 2744, 2786, 3157, 3187, 3583, 4024, 4411, 4476, 4673, 4737, 5092, 5243, 5352, 5432, 5576, 5615, 5622, 6841, 7061, 8020, 8172, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 915, 1752, 2611, 4097, 5352, 5622, Λίβ. (Lamb.) N 824, 853, 858, 865, 919, Λίβ. (Wagn.) N 930, Χρον. Τόκκων (Schirò) 3437, Θησ. (Foll.) I 42, 88· *ἀπαῦτο*, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 752.

Ἀπὸ συνεκφ. τῆς πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὴ γεν. ἢ αἰτ. τῆς ἀντων. *αὐτὸς* ἢ τὸ ἐπίρρ. *αὐτοῦ*. Ἡ ἐκφρ. καὶ στὸν Προκόπ., Ἀνέκδ. 21, 27 (Βλ. καὶ Sophocl., λ. *ἀπὸ* 14 καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 237. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *ἀπαύτου* καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. καὶ *ἀπαυτόθι*= *αὐτοῦ*, Πατριαρχ. γράμμ. (Μανούσ.) 5.

1α) (Τοπικὸ) ἀποκεῖ, ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐγείρου ἀπαύτου, Φιλοπαπποῦ, καὶ ὄνειρα μὴ βλέπῃς* Διγ. Esc. 1298· *νὰ ἔβγῃς ἀπαυτοῦ καὶ πάγαινε ἀλλοῦ καὶ κρυβήσου εἰς ἀναγνώριστον τόπον* Συναδ., Χρον. 58· βλ. καὶ ἀπαῦτα 1α· **β**) ὕστερα ἀπὸ κάτι, κατόπιν: *ἐλπίζω πρῶτα εἰς τὸν Θεὸν κι' ἀπαύτου στὴν εὐχήν σου* Χρον. Μορ. H 3583· *καὶ θέλει χάσει ὁ πρίγκιπας πρῶτα τὸν ἐνιαυτόν του κι' ἀπαύτου γὰρ τὸν τόπον του καὶ τὸν λαόν του ὅλον* Χρον. Μορ. H 5092· *Ἀπαύτου τὴν παράξενον εἶδα Μακροθυμίαν* Λίβ. N 858. Βλ. καὶ ἀπαῦτα 1β. **2α**) (Τοπικὸ καὶ χρονικὸ) ἀποκεῖ, ὕστερα: *νὰ πᾶν εἰς τὴν Βελιγοστὴν κι' ἀπαύτου εἰς τὸ Νίκλι* Χρον. Μορ. P 1752· *κι' ἀπαύτου πάλε ἐδιάβηκεν ὀλόρθα εἰς τὴν Θήβαν* Χρον. Μορ. H 8020· *ἀπαύτου ἐκατέβησαν ὀλόρθα εἰς τὴν Πρινίτσαν* Χρον. Μορ. H 4673· **β**) (χρονικὸ) ὕστερα, μετὰ ἀπὸ κάτι: *ἀπαύτου ἔδειρε ἄλλους δυὸ ὅπου ἦταν συγγενεῖς του* Χρον. Μορ. H 4024· *Ἀπαύτου γὰρ ἐσίγησαν ἀμφότερα τὰ μέρη κ' ἐρίξαν τὴν κατηγορίαν εἰς τοὺς Μονοβασιῶτες* Χρον. Μορ. H 5576· *ἀπαῦτο ἐπήρασιν βουλὴ τὸ πῶς νὰ ἔχουν πράξει* Χρον. Μορ. P 752· βλ. καὶ ἀπαῦτα 2β· **γ**) ὕστερα (σὲ διήγηση, γιὰ νὰ δηλωθῇ διαδοχὴ γεγονότων): *Ἀπαύτου πάλε ὁ ἁγιώτατος ὁ πάπας γὰρ τῆς Ῥώμης* Χρον. Μορ. H 6841· *ἀπαύτου πάλε ἡ διδαχὴ ὅπου μᾶς ἐδιδάχτη τῆς ἐκκλησίας τὸν ὄρδιναν τὸ πῶς νὰ τὸν κρατῶμεν* Χρον. Μορ. H 810.

ἀπαφεντεύω· *ἀποφεντεύγω*, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{32}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 590, 832, Δ' 282.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀφεντεύ(γ)ω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 507).

Γίνομαι κύριος χώρας ἢ κάποιου πράγματος, ἐξουσιάζω (κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Ξανθουδίδη, ὅ.π.): *νὰ πάρῃς, θυγατέρα μου, ἄντρα σου τὸν ὑγιό ντου, ν' ἀποφεντέψετε κ' οἱ δυὸ τὰ πλούτη καὶ τὸ βιό ντου* Ἐρωτόκρ. Δ' 282.

ἀπάφημα τό, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XXV 5, Δευτ. XV 1, 9, XXXI 10· *ἀπάφησμα*, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XXV 11· *ἀπέφημα*, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XV 2.

Ἀπὸ τὸ *ἀπαφήνω*.

1) Αὐτὸ ποὺ φυτρώνει μόνο του, αὐτοφυὲς (πβ. Π.Δ., Tisch., Λευιτ. XXV 5, 11 *τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα*): *τὸ ἀπάφημα τοῦ θέρου σου μὴ θερίσῃς* αὐτ. Λευιτ. XXV 5. **2**) (Προκ. γιὰ χρέη) ἄφεση, διαγραφή: *νὰ κάμῃς ἀπάφημα* αὐτ. Δευτ. XV 1. **3**) Παύση, ἀνάπαυση (ἀπὸ ἐργασία): *εἰς καιρὸ χρόνο τοῦ ἀπάφημα εἰς τὴν ἑορτὴ τῶν καλυβιῶν* αὐτ. Δευτ. XXXI 10. Βλ. καὶ ἀναπαγὴ 1, ἀνάπαυμα, ἀνασασμὸς 1, ἀνάψυξη, ἀνέσι.

ἀπαφήνω, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 148, Σπαν. (Ζώρ.) V 171, Μαχ. (Dawk.) 588^{31}, Πεντ. (Hess.) Ἐξ. XXIII 5, 11, Δευτ. XV 2, 3, XXIX 27· *'παφήνω*, Rechenb. (Hung.-Vog.) 42, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1178, Διγ. (Mavr.) Gr. VII 190, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1636, Ἑρμον. (Legr.) Ψ 220, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 647, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' (Ζώρ.) 1242· *ἐπαφήνω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 17^{8}, 130^{14}, 135^{7,31}, 139^{4,17}, 140^{26}, 141^{2}, 143^{1}, 145^{17}, 263^{23}, 331^{7}, 386^{10}, 425^{10}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀφήνω*. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαφίνω*).

1) Ἀφήνω ἐντελῶς, ἐγκαταλείπω, παρατῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαφίνω*): *καὶ μοναῦτα ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κλόζαν γυρεύγοντα τὸν σὶρ Βιτὸρ καὶ ἀπαφῆκεν τοὺς Γενουβήσους εἰς τὰς φυλακὲς* Μαχ. 588^{31}. Βλ. καὶ ἀμπαντονάρω, ἀπαριάζω 1α, ἀπαρνοῦμαι. **2**) Προσπερνῶ: *ὅτι νὰ ἰδῇς γαδοῦρι τοῦ μισοῦντα σου σταλίζει κατωθιὸ τὸ γομάρι καὶ νὰ πάψῃς ἀπὸ νὰ ἀπαφήσῃς αὐτουνοῦ* Πεντ. Ἐξ. XXIII 5. **3**) Τραβῶ, ἀποσπῶ, ἀπομακρύνω (Πβ. Π.Δ., Tisch., Δευτ. XXIX 28 *ἐξῆρεν*): *καὶ ἀπάφηκέ τους ὁ Κύριος ἀπὸ τὴν ἡγῆ τους μὲ θυμὸ* Πεντ. Δευτ. XXIX 27. **4**) Κληροδοτῶ: *Περὶ ἐκείνου τὸ ἐπαφήνει ἡ συμβία τοῦ συμβίου της, ὅταν ἀποθάνῃ* Ἀσσίζ. 263^{23}· *ἐκεῖνα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, τὰ ἐλάβασιν, οὐδὲν χρήζουν εἰς ὅσα ἐπαφῆκεν* Ἀσσίζ. 135^{31}. Βλ. καὶ ἀπαριάζω 2. **5**) (Προκ. γιὰ διαγραφὴ χρεῶν) κάνω ἄφεση, διαγραφή: *νὰ ἀπαφήσῃ πᾶν νοικοκύρης δανειστὴς τὸ χέρι του* Πεντ. Δευτ. XV 2. **Φρ. α**) *ἀπαφήνω αἴσθησιν, νοῦν, λογισμὸν*=λιποθυμῶ: *αἴσθησιν, νοῦν καὶ λογισμὸν καὶ γνῶσιν ἐπαφῆκα* Καλλίμ. 1178· βλ. καὶ ἀναισθητῶ 1α, ἀνακεφαλίζω β· **β**) *ἀπαφήνω φωνὴν*=πεθαίνω: *ἐν τούτῳ νόσος τῇ μητρὶ ἐλθοῦσα τοῦ Ἀκρίτου διὰ τεσσάρων ἡμερῶν τὴν φωνὴν ἐπαφῆκε* Διγ. Gr. VII 190. Βλ. καὶ ἀναπαύω Β9.

ἀπάφησμα τό, βλ. *ἀπάφημα*.

ἀπαφορίζομαι· *ἀποφορίζομαι*, Μαχ. (Dawk.) 626^{16}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀφορίζω*.

Κατορθώνω νὰ ἀπαλλαγῶ ἀπὸ ἀφορισμό: *ποῖκεν τίποτε κακὸν καὶ ἀφορίσαν τον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν πάπαν καὶ ἀποφορίστην* ὅ.π.

ἀπαφορμῆς, ἐπίρρ.· *ἀποαφορμῆς*, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 716· *ἀπαφορμή*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 56^{8}· *'παφορμή(ν)*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 93^{23}, 100^{3}, 104^{72}, 120^{6}. *ἀποναφορμάς*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 294^{8}.

Ἀπὸ συνεκφ. τῆς πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ οὐσ. *ἀφορμή*. Ὁ τ. *ἀποναφορμὰς* κατὰ ἄλλα ἐπιρρ. σὲ -άς (π.χ. *περιττοπλιάς*).

Ἐξαιτίας: *εἶμαι μέσα στὸν ἄδην 'παφορμήσ σου* Κυπρ. ἐρωτ. 100^{3}.—Βλ. καὶ ἀφορμή, ἐπιαφορμῆ.

ἀπαφρίζω, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 523^{24}, 537^{9}, 540^{1}, 541^{19} (ἔκδ. *ἀπηρτισμένον*· διορθώσ.).

Τὸ μτγν. *ἀπαφρίζω*.

Ἀφαιρῶ τὸν ἀφρό· (προκ. γιὰ μέλι) παίρνω τὸ ἐκλεκτὸ μέρος (βλ. Πεζόπ. BN-J 5, 1926, 66): *μέλιτος καλοῦ, ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν* αὐτ. 537^{9}.

ἀπάχτυπος ὁ, βλ. *ἀπόχτυπος.*

ἀπγιαζίριν τό, βλ. *ἀπλαζίριν.*

ἀπέ, πρόθ., βλ. *ἀπό.*

ἀπεβγαίνω, βλ. *ἀποβγαίνω.*

ἀπεβγάλλω, βλ. *ἀποβγάνω.*

ἀπεβγάνω, βλ. *ἀποβγάνω.*

ἀπεγράφω, βλ. *ὑπογράφω.*

ἀπεδά, ἐπίρρ., Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 75, 491, 515, Gesprächb. (Vasm.) 16^{109}, 73^{21}, Λίβ. (Μαυρ.) P 559, 606, Λίβ. (Lamb.) Esc. 214, 823, 881, 1770, Λίβ. (Lamb.) N 259, 423, 700, 747, Λίβ. (Wagn.) N 1035, 1167, 1486, 2085, 2505, 3075, 3092, 3503, Ἀχιλλ. (Haag) L 1045, Ἀχιλλ. (Hess.) L 1025, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 406, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 415, 642· *ἀποδά,* Διγ. (Καλ.) Esc. 161, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 869, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 288, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ′ 544.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐδά.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπεδῶ*).

1) Ἀποδῶ? (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπεδῶ* 1α): Λίβ. N 700. Βλ. καὶ *ἀπεδεπά.* **2α**) Τώρα, αὐτὴ τὴ στιγμή: *λέγω την: σώπασε ἀπεδὰ μὴ ἀκούσουν εἰς τὸ κάστρον* Λίβ. (Wagn.) N 3075· Βλ. καὶ *ἀπάρτι* δ, *ἀπαῦτα* 2α, *ἀπεδάρε* α· **β**) ἀπὸ τώρα, ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπεδῶ* 2): *μὴ λυπῆσαι, ἐπεὶ ἀπεδὰ δουλώνεσαι καὶ ὀμνύεις νὰ μὴ ἀπιστήσης* Λίβ. (Lamb.) N 423· **γ**) ἤδη, κιόλας: *ἀπεδὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπέρασαν τῆς νύκτας καὶ αὐτοὶ οὐκ ἐκοιμήθησαν* Πόλ. Τρωάδ. 75· βλ. καὶ *ἀπάρτι* γ, *ἀπεδάρε* β· **δ**) ἔπειτα: *«ἠξεύρεις ποῦ ἐκατήντησεν τοῦ φίλου μας τὸ τέλος, φίλε μου, τὸ συνέτυχεν τὴν χθεσινὴν ἡμέραν;» καὶ εἶπα τον: «Ναί, εἰς τὰ ἐρωτικοπρόσωπα τὰ τρία, καὶ πῶς ἠθέλετε ἀπεδὰ σιμώσειν εἰς τὸ κάστρον»* Λίβ. P 606. **3**) Μάλιστα, βέβαια (Βλ. Ξανθ., Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 135): *λοιπόν, ἀπῆν τὸ ρώτησες, θέλω σοῦ τ' ἀναγγείλει ὡς ἐξανάγκης ἀποδὰ μὲ τὰ πικρὰ τὰ χείλη* Ἀπόκοπ. 288· *διατὶ εἶν' πολλὲς μαστόρισσες, μαυλίστρες καμωμένες· ὅλες τὲς ἔχουν πλεὰ ἀπεδὰ πολιτικὲς στεμμένες* Σαχλ., Ἀφήγ. 642. Βλ. καὶ *ἀμή, ἀπαῦτα* 3β, *ἐδά.* Φρ. *ἀποδὰ κι' ὀμπρὸς*=τοῦ λοιποῦ Λίβ. (Lamb.) N 423.

ἀπέδαρε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδάρε.*

ἀπεδάρε, ἐπίρρ., Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 106, Λίβ. (Lamb.) Sc. 103, 1683 (κριτ. ὑπ.) Esc. 866, 1230, 2833. *ἀπέδαρε,* Λίβ. (Μαυρ.) P 1235· πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπεδάρε.*

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐδάρε.*

α) Τώρα: *πῶς ἀπέδαρε τὴν ἀρχὴν νὰ ἔμβω τῆς ἀγάπης;* Λίβ. P 1235· βλ. καὶ *ἀπάρτι* δ, *ἀπαῦτα* 2α, *ἀπεδὰ* 2α, *ἀπεδῶ* 4· **β**) ἤδη, κιόλας: *ἀπεδάρ' ἐδιάβηκεν τὸ δίμοιρον τῆς νύκτας* Πόλ. Τρωάδ. 106.—Βλ. καὶ *ἀπάρτι* γ, *ἀπεδὰ* 2γ, *ἀπεδάρτε.*

ἀπεδάρτε, ἐπίρρ.· *ἀποδάρτε,* Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 2731.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐδάρτε.* Κατὰ ΙΛ, λ. **ἀπεδῶ-ἄρτι,* ἀπὸ τὰ ἐπιρρ. *ἀπεδῶ* καὶ *ἄρτι.*

Ἤδη, τώρα πιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἐγὼ ἀποδάρτε ἐπλήρωσα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου κ' ἐσὺ ἀπομένεις ἀπ' ἐμοῦ ἀφέντης κληρονόμος* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπάρτι* γ, *ἀπεδὰ* 2γ, *ἀπεδάρε.*

ἀπεδαυτοῦ, ἐπίρρ.· *ἀποδαυτοῦ,* Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ′ 1994.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐδαυτοῦ.*

Ἀπαυτοῦ: *ἀνασηκώσου ἀποδαυτοῦ καὶ σῶσε, βούηθησέ μου* ὅ.π.

ἀπεδεκεῖ, ἐπίρρ.· *ἀποδεκεῖ,* Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 424, Δ′ 278, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α′ 131, Γ′ 382, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 4, 11· III 3, 176· IV 3, 159· V 5, 217 (χφ. *ἀποδεκεῖ*· ἔκδ. ἐσφαλμ. *ποδεκεῖ*), Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 2019, Δ′ 773, Ε′ 942, Στάθ. (Σάθ.) Πρόλ. 30, Β′ 5 (ἔκδ. *ἀπῶδε-κεῖ*), 97, Γ′ 32, 33, 63, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ′ 28, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 35, 99, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. α′ 22, Β′ 85, Γ′ 134, 341, 553, Ἰντ. γ′ 63, Δ′ 421, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 219^{20}, 261^{24}, 262^{27}, 264^{27}, 293^{22}, 323^{18}, 330^{10}, 341^{2}, 347^{8}, 376^{16}, 396^{26}, 400^{26}, 415^{25}, 443^{20}, 445^{10}, 452^{24}, 461^{10}, 462^{14}, 504^{2}, 556^{13}· *'ποδεκεῖ,* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 382^{7}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐδεκεῖ.* Κατὰ ΙΛ, λ. **ἀπεδῶ-ἐκεῖ* ἀπὸ τὰ ἐπιρρ. *ἀπεδῶ* καὶ *ἐκεῖ.* Τ. *ἀπέδεκει* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπεδῶ-ἐκεῖ*).

1α) (Προκ. νὰ δηλωθῆ κίνηση) ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *πρὶ μισσέψ' ἀποδεκεῖ τοῦ Κρητικοῦ σιμώνει* Ἐρωτόκρ. Β′ 2019· *ἀποδεκεῖ ποτὲ μὴν πάρῃς ζάλο* Στάθ. Γ′ 63· *ἀποδεκεῖ μὲ προθυμιὰ μισσεύγω μανισμένος* Φορτουν. Β′ 85· βλ. καὶ *ἀπεδεκεῖθεν, ἀπεκεῖσε*· **β**) (προκ. γιὰ ἐνέργεια ποὺ γίνεται ἀπὸ κάποιον ποὺ βρίσκεται μακριὰ) ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος: *Θεά μου, ἀποὺ τὸν οὐρανὸ τὸν τρίτο κατοικίζεις κι' ἀποδεκεῖ τὰ πράματα ὅλου τοῦ κόσμου ὁρίζεις* Πανώρ. Δ′ 278· *Στὴν Ἔγριπο κατοίκησε κι' ἀποδεκεῖ λογιάζει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 773· *καὶ χίλια στήθη ἀποδεκεῖ πληγώνω πάσα μέρα* Στάθ. Πρόλ. 50· *κάτω στὴ γῆ ἀποδεκεῖ χαρίζω κάθα πραμάτου τὴ θροφή, χορτῶ, δεντρῶ κι' ἀθρώπω* Φορτουν. Ἰντ. α′ 22· *Θεά μου, ὁποὺ στὸν οὐρανὸ τὸ τρίτο ἡ κατοικιά σου εὑρίσκεται κι' ἀποδεκεῖ πλουμίζει ἡ ὀμορφιά σου· καὶ ἀποδεκεῖ τὰ πράματα τοῦ κόσμου διαφεντεύγεις* Φορτουν. Ἰντ. γ′ 63· *ἐσύρνομου καὶ ἀποδεκεῖ τ' ἀμμάτια μόνο ἔπαιζα* Στάθ. Γ′ 32. Βλ. καὶ *ἀπεκεῖσε* β. **2**) Ἀπ' αὐτὸ (=γεγονὸς ποὺ μνημονεύτηκε): *καὶ ἀποδεκεῖ* (ἐνν. ἀπὸ τὶς ὀμορφιές σου) *θὲς γνώσει πόσες φωτιὲς μὲ καίγουσι* Πιστ. βοσκ. III 3, 176. **3**) Διαμέσου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. **ἀπεδῶ-ἐκεῖ* 2): *Γνωρίζεις τη πολλὰ καλὰ καὶ ἀποδεκεῖ σιμά τση συχνὰ περνᾶς καθημερνὸ κι' ἀπὸ τὴ γειτονιά τση* Φορτουν. Γ′ 553· *κι' ὡσὰν δὲν εἶδαν τίποτας, ἀποδεκεῖ περνοῦνε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 445^{10}. **4**) Ἀπὸ σημεῖο (ὅπου προσεγγίζει κανεὶς): *μ' ἂν τὸ πιάσῃς* (ἐνν. τὸ μαχαίρι) *ἀποδεκεῖ ὁποὺ κόβγει μπορεῖ νὰ σὲ πληγώσῃ* Πιστ. βοσκ. I 4, 11. **5**) Φρ.: *ἀποδεκεῖ πού*=ἐνῶ, μολονότι: *ἀποδεκεῖ ποὺ δὲ θαρρεῖ τινάς, τ' ἀκοῦσιν ἄλλοι* Ἐρωφ. Α′ 131.

ἀπεδεκεῖθεν, ἐπίρρ.· *ἀποδεκεῖθες,* Δεφ., Λόγ. (Kar.) 599, 616.

Τὸ ἐπίρρ. *ἀπεδεκεῖ-ἀποδεκεῖ* μὲ τὴν κατάλ. *-θες.* Κατὰ ΙΛ, λ. **ἀπεδῶ - ἐκεῖθε,* ἀπὸ τὰ ἐπιρρ. *ἀπεδῶ* καὶ *ἐκεῖθε.*

Ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος: *ὡσὰν γιατρὸς ἐγίνηκε κι' ἀποδεκεῖθες βγαίνει* αὐτ. 599.—Βλ. καὶ *ἀπεδεκεῖ* 1α, *ἀπεκεῖσε* β.

ἀπεδεπά, ἐπίρρ., Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [1058], Γ′ [1189, 1369], Ε′ [1328], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 436^{25}· *ἀποδεπά,* Πανώρ. (Κριαρ.) Α′ 58, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. β′ 133, Γ′ 88, Ἰντ. δ′ 54, Ε′ 224, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 3, 418, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 1137, 1174, Ε′ 129, 242, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ′ 85, Δ′ 122, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [338], Φορτουν. (Ξανθ.) Α′ 71, Ἰντ. γ′ 37, Δ′ 240, Ἰντ. δ′ 58, 94, 164, Ζήν. (Σάθ.) Β′ 162, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 259^{16}, 417^{3}, 574^{9}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐδεπά*. 'Ο τ. *ἀποδεπὰ* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπεδῶ - ἐπά*).

'Αποδῶ: *μακριὰ δὲν εἶναι ἀπεδεπὰ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1328]· *νὰ ξοριστῆς ἀποδεπὰ* Πανώρ. Α' 58· *ἀποδεπὰ πασίχαρος περίσσια νὰ γυρίσω* 'Ερωφ. Γ' 88· *ὅλοι μὲ τὰ φουσάτα μας ἀποδεπὰ νὰ βγοῦμε* Φορτουν. 'Ιντ. δ' 58.—Βλ. καὶ *ἀπεδὰ* 1, *ἀπεδῶ* 1, *ἀπεδῶθεν* 1α.

ἀπέδω, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδῶ*.

ἀπεδῶ, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 413, Διγ. (Hess.) Esc. 1204 1519, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2635, Esc. 1842, 2280, 3090, 3561, Λίβ. (Wagn.)N 2012, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 398, Πένθ. θαν. (Knös) S 398, Κώδ. Χρονογρ. ("Αμ.) 51^{24}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [521]· *ἀπέδω,* Προδρ. (Hess.-Pern.) II 65, Βέλθ. (Κριαρ.) 283, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 890, 1617, 5836, Λίβ. (Μαυρ.) P 224, 2650, Λίβ. (Lamb.) Sc. 64, 751 (κριτ. ὑπ.), 1589, 1592, 1717, Λίβ. (Wagn.) N 225, 313, 2425, 'Αχιλλ. (Hess.) N 559, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 130^{12}, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 306, Μαρκάδ. (Legr.) 676· *'πεδῶ,* 'Απολλών. (Wagn.) 696· *ἀποδῶ,* Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 335α 26, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Δ' 17.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐδῶ*. 'Η λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *ἀπὲ*) καὶ σήμ., καθὼς καὶ οἱ τ. της (ΙΛ).

1) (Προκ. νὰ δηλωθῆ κίνηση) **α**) ἀποδῶ, ἀπὸ αὐτὸ τὸ σημεῖο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐδιέβην ἀπεδῶ στρατιώτης πονεμένος* Λίβ. Sc. 2635· *μὰ γιάντα στέκομ' ἐδεπά; γιάντα ἀποδῶ δὲ βγαίνω;* 'Ερωφ. Δ' 17· βλ. καὶ *ἀπεδὰ* 1, *ἀπεδεπά*, *ἀπεδῶθεν* 1α· **β**) ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά: *ἀπέδω ἀπέκει ἔκοπτεν, ἔτρεχεν ὥσπερ λέων* 'Αχιλλ. N 559. **2**) (Προκ. νὰ δηλωθῆ στάση) ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά: *κρημνὸν ἀπέδω ἐβλέπαμεν, ὄρος ἀπέκει πάλιν* Λίβ. Sc. 1589· *εἶδεν ἀπέδω καὶ ἀπεκεῖ τοῦ ποταμοῦ τὰ μέρη* Βέλθ. 283. Βλ. καὶ *ἀπεδῶθεν* 1β. **3**) (Προκ. νὰ δηλωθῆ προέλευση) ἀποδῶ: *γιατὶ σὲ δείχνει ἡ φορεσιὰ νὰ μὴν εἶσαι ἀπέδω* Μαρκάδ. 676. Βλ. καὶ *ἀπεντεῦθεν* γ. **4**) Τώρα, ἀπὸ αὐτὴ τὴ στιγμὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *καὶ ἐγράφην εἰς τὸ πρόγραφον μόνος τῆς Δυστυχίας καὶ θέλω πιάσειν ἀπεδῶ τὸ ἀνώφορον τοῦ πόνου* Λόγ. παρηγ. O 413. Βλ. καὶ *ἀπάρτι* δ, *ἀπαῦτα* 2α, *ἀπεδὰ* 2α, *ἀπεδάρτε*. Φρ. *Τὰ ἀπέδω καὶ τὰ ἀπέκει*=τὰ ποικίλα Προδρ. II G 65· *ἀποδῶ καὶ ὀμπρὸς*=τοῦ λοιποῦ Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 421.—Βλ. καὶ *ἐδῶ*.

ἀπεδῶθε(ν), ἐπίρρ., Λίβ. (Lamb.) Sc. 2376, Χρησμ. (Trapp) I 114, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 175, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 336^{18}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Χορ. ε' [11]· *ἀπεδῶθες,* Θησ. (Βεν.) Γ' [65^{1}]· *ἀποδῶθεν,* Λέοντ., Αἰν. (Legr.) I 106.

'Από τὸ ἐπίρρ. *ἀπεδῶ* καὶ τὴν παραγ. κατάλ. *-θεν*. 'Η λ. στὸν τ. *ἀπεδῶθε* καὶ *ἀποδῶθε* καὶ σήμ. κοιν. καὶ μὲ διάφ. τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀπεδῶθε*).

1) (Τοπ.) **α**) ἀποδῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπεδῶθε* 1α): *ἀλλέως δὲν θέλομεν σὲ ἀφήσει νὰ ἐβγάλης τὰ ροῦχα σου ἀπεδῶθε* Σουμμ., Ρεμπελ. 175· βλ. καὶ *ἀπεδὰ* 1, *ἀπεδεπά*, *ἀπεδῶ* 1· **β**) ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά: *νὰ ἔχη ἀπεδῶθεν ποταμὸν καὶ ἀπεκεῖθεν τὸ λιβάδιν* Λίβ. Sc. 2376. Βλ. καὶ *ἀπεδῶ* 2. **2**) (Χρον.) ἀποδῶ κ' ἔπειτα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ., λ. *ἀπεδῶθε* 2): *ἀπεδῶθεν πάλιν ἔβλεπα καὶ τὸ πταίσιμόν μου* Διγ. "Ανδρ. 336^{18}. Φρ. *τὸ ἄμε ἀπεδῶθες*=ἡ ἀπομάκρυνση: *Οὐδὲν ἠξεύρεις, φίλε μου, τὸ ἄμε ἀπεδῶθες γεμάτο ἔναι τὲς πικρὲς καὶ πόνους καὶ φαρμάκια* Θησ. Γ' [65^{1}].

ἀπεδῶθες, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδῶθε(ν)*.

ἀπεζά, ἐπίρρ., βλ. *πεζά*.

ἀπεζάλα ἡ, βλ. *πεζάλα*.

ἀπέζεμα τό, βλ. *πέζεμα*.

ἀπεζεύ(γ)ω, βλ. *πεζεύω*.

ἀπεζικὸν τό, βλ. *πεζικόν*.

ἀπεζός, ἐπίθ., βλ. *πεζός*.

ἀπεθαινίσκω, βλ. *ἀποθαινίσκω*.

ἀπεθαίνω, βλ. *ἀποθαίνω*.

ἀπεθαμένος, μτχ., βλ. *ἀποθαίνω*.

ἀπεθαμὸς ὁ, βλ. *ἀποθαμός*.

ἀπέθεια· *ἀπέθειες,* Χρον. Τόκκων (Schirò) 1387, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπάδει ες* (βλ. *ἀπάδεια*).

ἀπεθηνίσκω, βλ. *ἀποθαινίσκω*.

ἀπεθνήσκω, βλ. *ἀποθνήσκω*.

ἀπεθυμία ἡ, βλ. *ἐπιθυμία*.

ἀπεθυμῶ, βλ. *ἐπιθυμῶ*.

ἀπειδή, σύνδ., βλ. *ἐπειδή*.

ἀπεικάζω, I, Σπαν. (Hanna)B 139, 241, V 137, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ18, 172, Σπαν. (Legr.) P 72, 129, Σπαν. (Μαυρ.) P 14, Σπαν. (Λάμπρ.) V 20, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2007, Βέλθ. (Κριαρ.) 107, 323, 390, 453, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1341, 2209, 4120, 4831, 6379, 7626, 9025, Λίβ. (Μαυρ.) P 581, 1717, Λίβ. (Lamb.) Sc. 794, 858, 913, Esc. 854, 1996, 2034, 2713, Λίβ. (Wagn.) N 1685, 2603, Θησ. (Βεν.) Δ' [60^{7}], Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 16, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 102^{21}, Διγ. (Lambr.) O 1442· *'πεικάζω,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 183^{6}, Διγ. (Hess.) Esc. 1218, 'Ερμον. (Legr.) Η 359, 'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 457, Βεν. (Μπουμπ.) 10, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 126^{23}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [66], Δ' [1297]· *ἐπεικάζω,* Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 77.

Τὸ ἀρχ. *ἀπεικάζω*. Τὸ *ἐπεικάζω* μᾶλλον ἄσχετο πρὸς τὸ ἀρχ. *ἐπεικάζω*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. *'πεικάζω* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Παρομοιάζω ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I3 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μέγα κακόν, μέγα θηριὸν ὁ φθόνος ἔνι, φίλοι· σκορπίον ἀπεικάζουν το μὲ μύρια κεντρούνια* Γεωργηλ., Βελ. 16. **2**) Εἰκάζω, συμπεραίνω ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2): *'Ο Σίλβιος μ' ἐθανάτωσε; καὶ πόθεν τὸ 'πεικάζεις;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1297]. **3**) Νομίζω, θεωρῶ ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. III καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *καὶ μίλιν ἔν ἀπέχοντες ἡμῶν, ὡς ἀπεικάζω* Διγ. Τρ. 2007· *καὶ τοῦ γυμνοῦ πτωχότερον, παιδί μου, τί ἀπεικάζεις;* Κομν., Διδασκ. Δ 172. Βλ. καὶ *ἀναθιβάλλω* B2. **4**) Σκέπτομαι, φαντάζομαι (πβ. ΙΛ στὴ λ. 5): *Καὶ λάβε ταῦτα κατὰ νοῦν, μόνος σου ἀπείκασέ τα* Βέλθ. 107· *στέκω καὶ ἀναγινώσκω την, καὶ ἀπείκασέ με, φίλε, νὰ χάσω εἰσμίαν τὰς πικρίας μου, τὰς εἶχα εἰς τὴν καρδιάν μου* Λίβ. Esc. 2034· *'Επεὶ δὲ τὸ 'Ερωτόκαστρον ἀπέξω ἦτον κτισμένον ἐκ σαρδωνύχου λαξευτοῦ, ἀπείκασε τὸ ἀπέσω* Βέλθ. 323. Βλ. καὶ *ἀναβιβάζω* 4, *ἀνεβάζω* 3β. **5**) 'Αντιλαμβάνομαι, «παίρνω εἴδηση» κάτι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6α): *μὲ ζέση τὴν*

ἐπόθει τὴν ὄρεξή του πάντοτες κρυφὰ τὴν εἶχε κεῖνος· τόσο ποὺ δὲν ἀπείκασε ποτὲ τινὰς τὸ πρᾶμα Θησ. Δ' [60[7]]. Βλ. καὶ ἀγκατιάζω, ἀκορτζέρομαι, ἀκούω Α5. **6α)** Καταλαβαίνω, ἐννοῶ κάτι (Ἡ σημασ. ἤδη σὲ πάπ., Byz. 13, 1938, 517, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 7): *Ἐν τούτῳ ἔπρεπε νὰ ἐγροικᾶς καὶ νὰ τὸ ἀπεικάσῃς, ὅτι ἔν' καλλίων σου ἄνθρωπος καὶ χριστιανὸς μὲ ἀλήθειαν* Χρον. Μορ. Η 4120· *κι' ὅσο τὸ ἐπληροφορέθηκεν κι' ἀπείκασε τὸν δόλον ἐγύρεψεν καὶ ηὕρηκεν βάρκαν τοῦ νὰ ναυλώσῃ* Χρον. Μορ. Η 2209· **β)** καταλαβαίνω, διαπιστώνω κάτι: *καὶ εἰσμίαν 'πεικάσωμεν ὅτι ἀληθῶς μᾶς λέγει* Διγ. Esc. 1218· **γ)** καταλαβαίνω, ἐννοῶ, ἔχω κρίση: *Λοιπὸν ὁποὺ ἔναι φρόνιμος καὶ βλέπει καὶ ἐπεικάζει* Νεκρ. βασιλ. 77· *Ἄνθρωπος εἶσαι γνωστικὸς ποὺ γνώθεις καὶ 'πεικάζεις* Ἐρωτοπ. 457. **7)** Γνωρίζω, ξέρω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 8): *Ὀκάποιον ηὗρεν ἐκεῖ ἄνθρωπον γὰρ τοῦ τόπου ὅπου ἔξευρε κι' ἀπείκαζεν τὸ μέρος τῆς Πρινίτσας* Χρον. Μορ. Η 4831· *τὸν νεροφόρο, λέγει του ἂν εἶν' καὶ ἀπεικάζει νὰ τοῦ εἰπῇ ποῦ βρίσκουνταν... οἱ ἀπελάτες* Διγ. Ο 1442. Βλ. καὶ αἰσθάνομαι Α1, Γ. **8)** Αἰσθάνομαι (κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6γ): *Ὁ γὰρ νεκρὸς οὐδὲν πονεῖ, ὅτι αἴσθησιν οὐκ ἔχει, ἐγὼ δὲ ζῶ κ'αἰστάνομαι, τὸ πάθος ἀπεικάζω* Κομν., Διδασκ. Δ 18.

ἀπεικάζω, ΙΙ· *'πεικασμένος,* Βεν. (Μπουμπ.) 15, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *πυκασμένος* (μτγ. τοῦ ἀρχ. *πυκάζω*· βλ. L-S, λ. *πυκάζω*, παθ.).

ἀπείκασις -η ἡ, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 532, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 895, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 223 (ἔκδ. *ποίκασιν*· Wagn. σωστὰ ὑποθέτει *ἀπείκασην*. Βλ. καὶ Papadim., Viz. Vrem. 1, 1894, 653.

Ἀπὸ τὸ *ἀπεικάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπεικασιά*).

1) Ἀπεικόνιση: *Δράκων ὁ* (ἔκδ. *καὶ*· Σβορ., Ἀθ. 47, 1937, 137, διόρθ.: *ὁ*) *Χρόνος καὶ δενδρὸν ἀπείκασις τοῦ βίου* Λόγ. παρηγ. L 532. **2)** Ἱκανότητα περιγραφῆς: *ἤθελα φρόνησιν πολλὴν κι' ἀπείκασην μεγάλην* (ἐνν. γιὰ νὰ περιγράψω τὰ βάσανα τῆς φυλακῆς) Σαχλ. Β' 223. **3)** Ἐξυπνάδα (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. ἀπεικασιὰ 2): *ἐδὰ εἰπέτε, πολτικὲς* (ἔκδ. *πολιτικές*· διορθώσ.) *τὴν φρόνεσην τὴν εἶχα, τὴν εἶχα ἀπείκασην ἐγώ, ἡ Ποθοτσουτσουνία* (ἔκδ. *Ποθατζουστουνία*· διόρθ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 369· ἀπίθανη ἡ ἄποψη τοῦ Morgan, Κρ. Χρ. 14, 1960, 218) Σαχλ., Ἀφήγ. 895.

ἀπεικονίζω, Δούκ. (Grecu) 313[27].

Τὸ μτγν. *ἀπεικονίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Συλλαμβάνω μὲ τὸ νοῦ, μελετῶ: *καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν τὴν πᾶσαν παρασκευὴν ἀπεικόνιζε διὰ τῆς νυκτὸς καὶ τὸ πρωὶ κελεύων ἐγένετο* ὅ.π.

ἀπειλή ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 590, Βέλθ. (Κριαρ.) 1098, 1118, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 319, Λίβ. (Lamb.) Esc. 4394 (πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *τίς εἴπη τὰς*, βλ. κριτ. ὑπ.), Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 586, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 243, 321, 437, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 227.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπειλή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Κίνδυνος ποὺ προσεγγίζει (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 2): *ἡ ἀλουποὺ τὸ νὰ ἰδῇ τὴν ἀπειλὴν ἐκείνην ἐκρήμνισεν καὶ ἔδωκεν στὴν θάλασσαν ἀπέσω* Συναξ. γαδ. 319· *οὔτε νὰ φύγουν εἴχασιν, οὔτε νὰ πολεμοῦσιν* (παραλ. 3 στ.), *ἰδόντες δὲ τὸ θέαμα, τὴν ἀπειλὴν ἐκείνην εὐθὺς ἀπαρματώνουνται, πίπτουσιν, προσκυνοῦν τον* Ἀχιλλ. Ν 586. **2α)** Συμφορά, κακὸ (Πβ. Μαλάλ., Χρονογρ., Βόνν., 142[12]): *κ' ἐσὺ καρδιά μου, σείστητι* (ἔκδ. *σύστητι*· σωστὰ διάβασε Wagner, Carm.) *ἐβλέποντας τὸν κλόνο καὶ τοῦ σεισμοῦ τὴν ἀπειλὴν* Σκλάβ. 227· *ἐπέρασέν τους ὁ θυμός, ἐσμίξαν τὰ φουσάτα· μεγάλη θνήση καὶ ἀπειλὴ ἐγίνετον εἰς*

αὔτους Παρασπ., Βάρν. C 243· βλ. καὶ *ἀδικία* 3, *ἄδικον* 2β, *ἀλὶ τό, ἀλίμονον τό, ἀντιπάθημα*· **β)** καταιγίδα (βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β',6, 1955/56, 238. Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *Καὶ εἰς τοσαύτην ἀπειλὴν καὶ εἰς τοῦ νεροῦ τὴν βίαν* Βέλθ. 1098· *εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐκείνης τῆς ἡμέρας τρυγόνια ἐχωρίσθησαν ἐκ τῆς πολλῆς τῆς βίας* Βέλθ. 1118.

ἀπειλητικός, ἐπίθ.· *'πειλητικός,* Ἀργυρ., Βάρν. (Mor.) Κ 436.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπειλητικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

ἀπειλικῶς, ἐπίρρ., Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 541, Διγ. (Καλ.) Α 1057.

Ἀπὸ τὸ *ἀπειλητικῶς* μὲ βιασμὸ ἀπὸ μετρ. ἀν. ἢ ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπειλὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-ικῶς*.

Μὲ σκαιὸ τρόπο: *ἀπειλικῶς μ' ἠλέγξαντες, ἀγριωδῶς ἰδόντες* Διγ. Τρ. 541.

ἀπεὶν, σύνδ., βλ. *ἀπῆς*.

ἄπειρα, ἐπίρρ., Ι, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2631.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπειρος* (*πεῖρα*) (ἂν δὲν ὑπόκειται στὸ χωρίο τὸ ἐπίρρ. *ἄπορα*).

Δίχως πεῖρα, μὴν ξέροντας τί πρέπει νὰ κάμη (κάποιος): *ὡς τοὺς εἶδα περισσοὺς ὅλους ἁρματωμένους* (παραλ. 2 στ.), *περιεστάθην ἄπειρα καὶ εἰς ᾄδην ἐκατέβην* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπειράστως*.

ἄπειρα, ἐπίρρ., ΙΙ, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 362.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπειρος* (*πέρας*).

Ἀπεριόριστα, ἀπέραντα, πάρα πολύ: *Ηὗρε μας περιλαμπαστοὺς... ...καὶ ἄπειρα λυπημένους* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἄκρον* 4.

ἀπείρακτα, ἐπίρρ., Ἐγκ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.) 112[264].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπείρακτος*.

Χωρὶς ὄχληση: *ὅστις ἔχει τάσσιμον, ἂς τὸ δώσῃ ἀπείρακτα* ὅ.π.

ἀπείρακτος, ἐπίθ., Ἱστ. Ἠπείρ. (Cirac Estop.) XIII 9.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πειράζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπείραχτος*).

Ἀνενόχλητος (Ἡ σημασ. καὶ στὴ Διαθ. Νίκων., Λάμπρ., 227[13,30], 228[22] καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.1α): *ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων γίνεται ἀπείρακτη ἀπὸ τῶν Ἀλβανιτῶν χρόνους πέντε* ὅ.π.

ἀπείρανδρος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 2058, Ἀλφ. (Wagn., Carm.) 118.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπειρος* καὶ τὸ οὐσ. *ἀνήρ*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἡσύχ., λ. *μνηστὴ* καὶ στὸ Σωφρόν. Ἱεροσολ. (Lampe, Lex.).

Ποὺ δὲν ἔχει ἔρθει σ' ἐπαφὴ μὲ ἄνδρα, παρθένος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἡσύχ., λ. *μνηστή*· προκ. γιὰ τὴν Παναγία καὶ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἡ χρ. ἤδη στὸ Σωφρόν. Ἱεροσολ., Lampe, Lex.): *εἰς γῆν κατῆλθεν σαρκωθεὶς ἐκ κόρης ἀπειράνδρου* Ἀλφ. 118. — Βλ. καὶ *ἀλόχευτος*.

ἀπείραστος, ἐπίθ., Ἐγκ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.) 106[41-2], Διγ. (Mavr.) Gr. IV 124, 480, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 358, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2851, Λίβ. (Wagn.) Ν 3457, Ἀχιλλ. (Hess.) L 977, Ν 999, 1291, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 547, Φυσιολ. (Legr.) 919, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 978.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπείραστος*.

1) Ποὺ δὲν ἔχει πείρα (κάποιου πράγματος), ἄπειρος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ. μ.Χ., L-S στὴ λ. II): *ἀπείραστος εἰς θηριομαχίαν* Διγ. Gr. IV 124· *ἀπείραστος, ἀπρόκοπος γραμμάτων* Ριμ.Βελ. 978· *ἀπείραστον τοῦ πόθου* Ἐρωτοπ. 358· *ἀπείραστον ἀγάπης* Λίβ. Sc. 2851. Βλ. καὶ ἀκάτεχος 1, ἀμάθητος, ἄμαθος, ἀνήξευρος, ἀπαίδευτος 1. **2**) Ἀβλαβής: *τὴν ἐμὴν βασιλείαν οἱ θεοὶ ἀήττητον διατηρήσουσιν, ὑμᾶς δὲ πάντας ἀπειράστους διαφυλάξουσιν* Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 106[41-2]. Βλ. καὶ ἀπαράτρωτος. **3**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεό· μὲ βιασμὸ στὴ σημασ. καὶ τὴ σύνταξη) ποὺ δὲ βάζει σὲ πειρασμό: *Μηδεὶς γὰρ πειραζόμενος λεγέτω, ἀδελφοί μου, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ πειράζεται, μηδεὶς τοῦτο λεγέτω· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστος πάντων ἡμῶν ὑπάρχει, ἡμεῖς δὲ πειραζόμεθα ἐκ τῆς ἐπιθυμίας* Φυσιολ. 919 (ἐσφαλμ. νοεῖται τὸ χωρίο, AAEEG 7, 1873, 290).

ἀπειράστως, ἐπίρρ., Διήγ. Βελ. (Cant.) 546.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπείραστος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.).

Χωρὶς πείρα: *ἐγὼ δὲ λέγω ἀπρόκοπος, γραμμάτων ἀπειράστως* ὅ.π.—Βλ. καὶ ἄπειρα I.

ἀπειρόμαχος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6674.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπειρος* καὶ τὸ οὐσ. *μάχη*. Πβ. ἀρχ. *ἀπειρομάχας*.

Ποὺ δὲν ἔχει πείρα πολεμικὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀπειρομάχας*): *γράμμα ... συμπεῖθον* (παραλ. 1 στ.), *αὐτὸν δ᾽ ὡς ἀπειρόμαχον ζῆν ἐν ἀπραγμοσύνῃ* ὅ.π.—Βλ. καὶ ἀπειροπόλεμος.

ἀπειρομέριμνος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6431.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄπειρος* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *μέριμνα*.

Ποὺ παρέχει πολὺ μεγάλες ἔγνοιες: *καὶ μέλλων ἀπανίστασθαι τοῦ βίου καὶ τῶν βίου, κλόνον ἀπειρομέριμνον εἶχε κατὰ καρδίας* ὅ.π.

ἀπειρόμετρος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6034.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπειρος* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *μέτρον* Ἡ λ. καὶ στὸ Τζέτζη (Steph., Θησ.).

Ποὺ ἐκτείνεται ἀπεριόριστα, ἀμέτρητος: *οἱ βίοι γὰρ τοῖν ἀδελφοῖν ἦσαν ἐκ διαμέτρου ἀλλήλων παραλλάττοντες ἀπειρομέτροις μέτροις* ὅ.π. —Βλ. καὶ ἄμετρος 1.

ἄπειρον τό, I, Ἀχιλλ. (Hess.) N 205.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἄπειρος* (*πεῖρα*) ὡς οὐσ.

Ἔλλειψη πείρας, ἀπειρία (σχετικὰ μὲ κάτι) (βλ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 203· διαφορετικὰ ὁ Hesseling, Ἀχιλλ., σ. 128) (Ἡ σημασ. στὸ ἐπίθ. ἀρχ., L-S, λ. *ἄπειρος* A· 1): *ἐφοβᾶτον πάντοτε* (ἐνν. ἡ μητέρα τοῦ Ἀχιλλέως) *τὸ ἄπειρον τῆς μάχης* (ἐνν. τοῦ υἱοῦ της) ὅ.π.—Βλ. καὶ ἀκατεχιά.

ἄπειρον τό, II, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1999.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἄπειρος* (*πέρας*) ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Τὸ ἄπειρο, ποὺ δὲν ἔχει πέρας· τὸ χάος, τὸ κενὸ (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, λ. *ἄπειρος* B 1· καὶ τὴ σημερ.): *φωνάζω εἰς τὸ ἄπειρον* Λίβ. Esc. 1999. Βλ. καὶ ἄβυσσος 1α, ἄδεια τά.

ἀπειρόπλεθρος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5879.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄπειρος* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *πλέθρον*.

Ποὺ ἐκτείνεται σὲ πολυάριθμα, ἀμέτρητα πλέθρα, ποὺ ἔχει ἀμέτρητη ἔκταση: *τοὺς τῶν Ρωμαίων ὅρους ἐπλάτυνε σχοινίσμασι χωρῶν ἀπειροπλέθρων* ὅ.π.

ἀπειροπόλεμος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 1715, 1959.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπειροπόλεμος*.

Ποὺ δὲν ἔχει γνωρίσει τὸν πόλεμο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *πόλεις ἁρπάζων καὶ πορθῶν τὰς ἀπειροπολέμους* αὐτ. 1715. —Βλ. καὶ ἀπειρόμαχος.

ἄπειρος, ἐπίθ.· *ἄπειρον,* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε´ (Ζώρ) 75.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπειρος (πέρας)*· Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Τὸ οὐδ. ὡς ἐπίρρ. =συνεχῶς, δίχως τελειωμό: *ὑποτρέχειν ἄπειρον* ὅ.π.

ἀπείς, σύνδ., βλ. *ἀπῆς*.

ἀπεῖτις, σύνδ., βλ. *ἀπῆτις*.

ἀπεκατήντημαν τό, βλ. *ἀποκατάντημα*.

ἀπεκάτω, ἐπίρρ., βλ. *ἀποκάτω*.

ἀπεκβαίνω, Διγ. (Καλ.) Esc. 1316, Ἑρμον. (Legr.) K 36, M 75, 94, Σ 115, Υ 111, Λίβ. (Μαυρ.) P 1472, Λίβ. (Wagn.) N 2697, 3503· *ἀποκβαίνω,* Διγ. (Καλ.) Esc. 52.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἐκβαίνω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἀχμέτ, Ὀν. (Drexl) 159[4] καὶ τὸν Εὐστ., Ἰλ. (Stallb.) Γ´ 326[5].

α) Ἀπομακρύνομαι: *ὀλίγον ἀπεξέβημεν τῆς γραίας τὸ καλύβιν* Λίβ. N 2697· *ὁ ἀμιρὰς ὡς τὸ ἤκουσεν, μακρέα τὸν ἀποξέβην* Διγ. Esc. 52· *ἀπεξέβηκαν ὡς ἀπὸ μίλιν ἕνα* Διγ. Esc. 1316. Βλ. καὶ ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀνασπῶ II (μέσ.) 1, ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω B· **β**) ἀποφεύγω, ξεφεύγω: *ν᾽ ἀπέκβω τὰ δύσκολα* Λίβ. P 1472· *ἀπεξέβην τοῦ κινδύνου* Ἑρμον. Υ 111. Βλ. καὶ ἀναγυρίζω, ἀναμερίζω β· **γ**) (μὲ τὸ οὐσ. ζωὴ) ἀπομακρύνομαι, φεύγω ἀπὸ τὴ ζωή, πεθαίνω: *τῆς ζωῆς γὰρ ἀπεξέβη* Ἑρμον. Σ 115. Βλ. καὶ ἀναπαύω B 9, ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω 5 φρ. β, ἀπεκδύομαι, ἀπέρχομαι 4.

ἀπεκβάλλω, Ἑρμον. (Legr.) O 51, Σ 266, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 408b (χφ. C) (κριτ. ὑπ.)· ἀόρ. *ἐπεξέβαλα,* Λίβ. (Lamb.) Sc. 1021 (περιττὴ ἡ διόρθ. τῆς Lambert, κριτ. ὑπ.· πβ. τὸ σημερ. *ἐπεγβάλλω* στὸν Πόντο, ΙΛ, λ. *ἀποβγάλλω*).

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S).

1) (Προκ. γιὰ τὸν ὁπλισμὸ) βγάζω καὶ ἀποθέτω: *ἀπεξέβαλεν τὰ ὅπλα* Ἑρμον. Σ 266. **2**) (Μεταφ.) Φρ. *ἀπεκβάλλω ἐκ θανάτου*=σώζω ἀπὸ τὸ θάνατο: *ἐπεκβάλασιν αὐτίκα ἐκ θανάτου τὸν Δυσσέαν* Ἑρμον. O 51. **3**) Προπέμπω, ξεπροβοδίζω: *προστάσσει ὁ ἡγούμενος ἵνα τοὺς ἀπεκβάλουν* Προδρ. III 408b.—Βλ. καὶ ἀποβγάνω, παρεκβάλλω.

ἀπέκβασις ἡ, Δούκ. (Grecu) 237[31].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ἔκβασις*.

Ἀποτέλεσμα: *Ὃ σοι βουλητὸν πράττε, τὴν ἀπέκβασιν τῷ Θεῷ ἄφες* ὅ.π. —Βλ. καὶ ἄνθος I 5.

ἀπεκβολή ἡ, Βησσ., Ἐπιστ. (Λάμπρ.) 36[8].

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (L-S).

Ἀπομάκρυνση, ἀποπομπή (Ἡ σημασ. σὲ Σχολ.): *Τοὺς ἄλλους τοὺς ὁσπιτικοὺς οὐδὲν τοὺς διορθώνομεν ἡμεῖς ἀκόμη, ἐπειδὴ ἀπαντέχω ἀκόμη νὰ ἴδω τί θέλει γένην εἰς τὴν μέλλουσαν ἀπεκβολὴν* ὅ.π.

ἀπεκδύομαι, Ἑρμον. (Legr.) Φ 295.

Τὸ μτγν. *ἀπεκδύομαι.*

Ἀποβάλλω (κάτι)· μὲ ἀντ. τὴν λ. ζωή=πεθαίνω (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. I, καθὼς καὶ τὸ μεσν. *μεταλλάσσω βίον*): *ἀπεκδύθην τὴν ζωήν του* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β 9, *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω* 5 φρ. β, *ἀπεκβαίνω* γ, *ἀπέρχομαι* 4.

ἀπέκει, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεκεῖ.*

ἀπεκεῖ, ἐπίρρ., Τρωικὰ (Praecht.) 523^{28}, Σπαν. (Hanna) Β 445, Ἀσσίζ. (Σάθ). 21^{28}, 175^{3}, 197^{31}, 201^{21}, Βέλθ. (Κριαρ.) 283, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 1053, Λίβ. (Wagn.) Ν 281, Χρησμ. (Trapp) I 383, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Legr.) 866, Μαχ. (Dawk.) 468^{6}, 628^{13}, Θησ. (Βεν.) Β′ [6^{3}], Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 558^{27}, Ἀχέλ. (Pern.) 2535, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 54, κ.π.ἀ.· *ἀπέκει,* Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 693, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 465, Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 65, III 158 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 211, 216i (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 222 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 223, 398, 400q (χφ. H) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. (Σάθ.) 380^{17}, 464^{12}, Διγ. (Hess.) Esc. 525, Διγ. (Καλ.) Esc. 303, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 861, 968, 1398, 2038, 3309, 3370, 4211, 4806, 6038, 6039, 6067, 6724, 8772, 8913, 8915, 9023, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 235, Φλώρ. (Κριαρ.) 1381, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1048, Esc. 1186, Λίβ. (Wagn.) Ν 135, 225, 511, 870, 2429, Ταμυρλ. (Wagn.) 87, Ἀχιλλ. (Haag) L 388, 961, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 251, Λέοντ., Αἰν. (Legr.) IV 11, Θησ. (Βεν.) Β′ [95^{1}], Καραβ. (Del.) 500^{17}, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 267, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 156, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 68, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 132, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 7, Πένθ. θαν. (Ζώρ). Ν 245, Πένθ. θαν. (Knös) S 332, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 113^{3}, 126^{10}, 138^{3}, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 229, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. (Ζαμπ.) σ. 371, Ἀλφ. (Κακ.) 11^{78}, Ρίμ. θαν. (Κακ.) 116, Ἄλ. Κύπρ. (Τζεδ.) 2470, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 588, Σταυριν. (Legr.) 992, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 139, 150, Λίμπον. (Legr.) 89, Μαρκάδ. (Legr.) 695, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 213^{21}, κ.π.ἀ.· *ἀπέκεις,* Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. β′ μετὰ στ. 62, 122· *ἀποκεῖ,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 5^{27}, Μαχ. (Dawk.) 492^{6}, Καραβ. (Del.) 493^{10}, 495^{20}, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 68, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 27^{36}, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Γ′ 1469, Δ′ 1184, Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 72, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 312^{8}, 360^{27}, 402^{8}, 521^{23}, κ.π.ἀ.· *'ποκεῖ,* Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 230, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Ε′ 676· *ἀπόκει,* Ch. pop. (Pern.) 675, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 92^{62}, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 646, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 563, Ἀνων., Ἱστ. σημ. (Σάθ.) ρμα′, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ′ 239, Ε′ 96, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 2, 192 (ἔκδ. *ἀποκιράσει*· γράψαμε *ἀπόκει 'ράσσει*), Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1481, Β′ 318, 1135, Γ′ 1362, Δ′ 69, 506, Ε′ 240, 1538, Εὐγέν. (Vitti) 336 Ροδολ. (Βεν) Α′ [198], Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ′ [594], Φορτουν. (Ξανθ.) Β′ 397, Γ′ 393, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 308^{23}, 470^{22}, 477^{1}, 532^{13}, 534^{5}, κ.π.ἀ.· *ἀπόκεις,* Κατζ. (Πολ. Λ.) Β′ 13, Γ′ 167, Δ′ 44, Πανώρ. (Κριαρ.) Β′ 21, 554, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 200, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 2098, Γ′ 451, Δ′ 1686, Ε′ 976, 1389, Εὐγέν. (Vitti) 204, 244, 1082, 1454, Στάθ. (Σάθ.) Β′ 72, 289, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Β′ μετὰ στ. 100, Γ′ μετὰ στ. 88, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ μετὰ στ. [550], Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 292, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [23], Β′ [578], Ε′ [472, 502], Φορτουν. (Ξανθ.) Α′ 169, Ἰντ. α′ 131, Γ′ 703, Δ′ 401, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 184, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 422^{6}, 495^{22}, κ.π.ἀ.· *ἀπόκειας,* Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) I 169.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐκεῖ.* Στοὺς τ. *ἀπέκει, ἀπόκει(ς), ἀπόκειας,* ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἀναλογικὰ πρὸς ἄλλα χρον. ἐπιρρ. Γιὰ τὸν τ. *ἀπέκει* πβ. τὸν τ. *ἐδέκει* τοῦ *ἐδεκεῖ.* Ὁ τ. *ἀπόκεις* κατὰ ἄλλα χρον. ἐπιρρ. (*ὕστερις,* κλπ.). Ὁ τ. *ἀπόκειας* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ *-ας.* Βλ. καὶ Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 29, Μενάρδ., Ἀθ. 6, 1894, 146, Παπαδ. Ἀ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 112-3. Ἡ λ. καὶ στὸν Πορφυρογ., Ἔκθ. (Vogt) 158· βλ. καὶ Du Cange, λ. *ἀπέκει.* Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ)· ὁ τ. *ἀπόκειας* καὶ σὲ κρητ. δημ. τραγ. (Ἀκ. Ἀθ., Δημ. τραγ. Α′ 141^{35}).

Α′ Τοπ. **1α**) (Κίνηση ἀπὸ τόπο) ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐμίσσεψα ἀπέκει* Χρον. Μορ. Η 6067· **β**) (κίνηση διὰ τόπου) ἀπὸ ἐκεῖ, διὰ μέσου: *ἤλθασιν κι' ἀπέρασαν ἀπέκει καὶ εἰς τὸν Μορέαν ἐφτάσασιν* Χρον. Μορ. Η 1398· **γ**) (προέλευση): *Ἔλπιζε εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ βοηθηθῇς ἀπέκει* Λίβ. Ν 870. Φρ. (προκ. γιὰ ἀποπομπή) *πηγαίνω ἀπεκεῖ ποὺ ἔρχομαι: νὰ πᾶσιν ἀπεκεῖ ποὺ ἦλθαν ἕως Μονοδενδρίου* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 866· **δ**) (προκ. γιὰ στάση· ἐνίοτε μὲ τὸ *λείπω*· ἢ χρ. καὶ προκ. νὰ δηλωθῇ τοπικὰ διαίρεση, χωρισμὸς) ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *ὅταν δὲ γίνηται βουλή, ποτὲ ἀπεκεῖ μὴ λείπῃς* Σπαν. Β 445· *βλέπεις τὸν εὐνουχόπουλον ὁποὺ προσκύπτει ἀπέκει;* Λίβ. Esc. 1186· *ἐμπρὸς μας ἔναι θάλασσα, κρεμνὸς ἀπέκει πάλιν* Λίβ. Ν 2429 Φρ. *ἀποκεῖ καὶ ἀπάνω* =ἀπὸ ἕνα σημεῖο καὶ πέρα: *ἀποκεῖ καὶ ἀπάνω θέλει νὰ ἔνι ὀργιὲς δεκαέξι* Καραβ. 493^{10}. **Β′** Χρον. **α**) ἔπειτα, κατόπιν, ἀκολούθως (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2β): *ἀνέγνωθεν τὰ γράμματα καὶ ἀπέκει ἐφίλησέν τα* Διγ. Esc. 303· *θώριε τὸν μπούσουλά σου νὰ μὴ παραστρατήσωμεν κι' ἀπέκει, σφάκελά σου* Γαδ. διήγ. 156· *ἔστεκεν ὡς ἔνι τὸ μάρμαρον· νὰ εἶπες ὑπετάγην οὐκ εἶχα ἀπέκει σπαραγμὸν* Λίβ. Sc. 1048· *ἀπέκ' ὕστερα γίνονται τὰ μῆλα καὶ τὰ φύλλα* Κορων., Μπούας 7· **β**) Φρ. *ἀπεκεῖ καὶ ὀμπρὸς*=ἀπὸ τότε καὶ ὕστερα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ἠμπορεῖ νὰ τὸ πουλήσῃ ἀπεκεῖ καὶ ὀμπρὸς* Ἀσσίζ. 201^{21}. **Γ′ 1**) (Ὡς ἐπακόλουθο μιᾶς προϋπόθεσης) ἀποκεῖ καὶ πέρα, κατόπιν: *Μόνον ἂς ἔναι εὐγενικὴ κι' ἀπόκει ἂν σφάλλῃ σ' ἄλλα νὰ τ' ἀπομένῃς δύνεσαι* Δεφ., Λόγ. 563· *Τὴ χώρα ἂς μοῦ δώσουσι κι' ἀπόκει ὅ,τι μ' ὁρίσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 534^{5}. **2**) (Μὲ τὸ σύνδ. *καὶ*) ἀκόμη, προσέτι: *ἔπειτα ὁ γεωργὸς νὰ 'ναι καλὸς τεχνίτης καὶ ἀπεκεῖ ὁ σπόρος καλὸς* Σοφιαν., Παιδαγ. 97. **3**) (Μὲ τὸ σύνδ. *καὶ*) ἑπομένως (Πβ. τὸ σημερ. *ἀπεκεῖ*=λοιπόν, στὴν Κορσική, Blanken, Dial. Cargèse 211): *καὶ ἀπεκεῖ οὐδὲν εἶπεν καλὰ καὶ ἁρμόδια;* Σοφιαν., Παιδαγ. 102. Φρ. *τὰ ἀπέδω καὶ τὰ ἀπέκει*=τὰ ποικίλα Προδρ. II G 65· *ἀποεκεῖ ἀπού*=ἐνῶ, μολονότι Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 396.—Βλ. καὶ *ἐκεῖ.*

ἀπεκεῖθε(ν), ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 222, 612, Προδρ. (Hess.-Pern.) IV 87, Διγ. (Καλ.) Esc. 1497, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 7443, Λίβ. (Μαυρ.) P 182, Λίβ. (Lamb.) Sc. 35, 1178, 2376, Esc. 467, 2280, Λίβ. (Wagn.) Ν 2012, 2423, Ἀχιλλ. (Hess.) Ν 1495, Λέοντ., Αἰν. (Legr.) I 106, Χρησμ. (Trapp) I 114, Θησ. (Foll.) I 67, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [186], Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 466, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 334^{17}· *ἀπεκείθενε,* Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′ [961]· *ἀποκεῖθε,* Βέλθ. (Κριαρ.) 1194· *ἀποκεῖθεν,* Καλλίμ. (Κριαρ.) 323· *ἀποκεῖθθεν,* Μαχ. (Dawk.) 428^{18}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐκεῖθεν.* Βλ. καὶ Παπαδ. Α., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 113. Ἡ λ. ἤδη τὸν 5. αἰ. μ.Χ. στὸν Ἐπιφάνιο (Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπεκεῖθε*).

1α) (Μὲ ρ. ποὺ δηλώνουν κίνηση ἀπὸ τόπο) ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ λ. *ἀπεκεῖθε* 1): *ἐξέβης ἀπεκεῖθεν* Χρον. Μορ. Η 7443· **β**) (προκ. γιὰ ἀπομάκρυνση) ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ σημεῖο: *ὀφθαλμοὺς ἀπῆρας ἀποκεῖθεν* Καλλίμ. 323. **2**) (Μὲ ρ. ποὺ δηλώνουν κίνηση διὰ τόπου) ἀπὸ ἐκεῖ, διὰ μέσου: *κρουῶ σουγλεὰν*

τὸ χέριν μου καὶ ἐδιέβην ἀπεκεῖθε Προδρ. IV 87. **3**) (Μὲ ρ. ποὺ δηλώνουν κίνηση σὲ τόπο) πρὸς τὰ ἐκεῖ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπεκεῖθε* 2): *ἀπῶδε ἐστρέφετον ὁ ξένος καὶ ἀπεκεῖθεν* Λόγ. παρηγ. Ο 222. **4**) (Προκ. γιὰ στάση) ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος (Πβ. τὴ σημερ. χρ., ΙΛ, λ. *ἀπεκεῖθε* 3): *Πέντε τὴν ἐπαρέτρεχον ἀπόθεν καὶ ἀπεκεῖθεν* Διγ. Esc. 1497· *ἐγυρεῦσαν ἀπόθεν καὶ ἀποκεῖθθεν* Μαχ. 428^{18}· *νὰ ἔχῃ ἀπεδῶθεν ποταμὸν καὶ ἀπεκεῖθεν τὸ λιβάδιν* Λίβ. Sc. 2376· *κρημνὸν ἐκεῖθεν βλέπομεν, ὄρη ἀπεκεῖθεν πάλιν* Λίβ. N 2423. **5**) (Ὡς ἐπίθ.) ποὺ κατέχει τὴν πιὸ πέρα θέση: *καὶ τὸ ἀπεκεῖθεν πρόσωπον γέροντος νὰ εἶδες ὄψιν* Λίβ. P 182.

ἀπεκείθενε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεκεῖθεν.*

ἀπέκειμαι· *ἀπέκειται,* Λίβ. (Wagn.) N 2169, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπόκειται·* βλ. *ἀπόκειμαι.*

ἀπέκεινα, Πρόδρ. (Hess.-Pern.) III 400q (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), ἐσφαλμ. γρ. ἀντ *ἀπέκει τὰ* (Βλ. *ἀπέκει*).

ἀπέκεις, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεκεῖ.*

ἀπεκεῖσε, ἐπίρρ., Σπαν. (Hanna) A 469, Ἱερακοσ. (Hercher) 508^{7}, Chron. br. (Loen.) 68.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἐκεῖσε.* Ἡ λ. ἤδη στὸ Θεοφ., Χρον. (Βόνν.) 471, 18.

Ἀποκεῖ **α**) (προκ. γιὰ ἀπομάκρυνση): *ὅταν δὲ γίνεται βουλή, μὴ λείπῃς ἀπεκεῖσε* Σπαν. A 469· **β**) (προκ. γιὰ κίνηση): *καὶ ἀνέβησαν ἀπεκεῖσε* Chron. br. 68. Βλ. καὶ *ἀπεδεκεῖθεν.*

ἀπεκερδαίνω, βλ. *ἀποκερδαίνω.*

ἀπεκίασμα, Λίβ. (Lamb.) Esc. 3414, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπεσκίασμα·* βλ. *ἀποσκίασμα.*

ἀπεκλισιάρης ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος.*

ἀπεκνεύω, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2008.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἐκνεύω.*

Κάνω νεῦμα: *καὶ ταύτης* (ἐνν. τῆς κόρης) *ἀπεκνεύσαντες ἦλθον ἐμοῦ πλησίον* ὅ.π.—Βλ. καὶ ἀμφινεύω, ἀνανεύω.

ἀπεκούμπι τό, βλ. *ἀποκούμπι.*

ἀπεκτείνω, βλ. *ἀποκτείνω.*

ἀπεκτυλίσσω, Λίβ. (Μαυρ.) P 1510 (ἔκδ. *ἀπεκτυλίσσει·* χφ. κατὰ Lambert, Λίβ. σ. 444, λ. *ἀπεκτυλίσσω, ἀποντυλίσσει*)· *ἀποεκτυλίσσω,* Λίβ. (Μαυρ.) P 1393 (χφ. *ἀπὸ ἐντυλίσσει·* ἔκδ. *ἀπεκτυλίσσει·* διορθώσ.), Λίβ. (Lamb.) Sc. I 274 (χφ. *ἀποεντυλίσσει·* ἐκδ. σ. 444, λ. *ἀποεντυλίσσω,* διόρθ., *ἀποεκτυλίσσει*).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἐκτυλίσσω.*

Ξετυλίγω: *ἐπαίρνει τὴν γραφήν, ἔλυσε τὸν δεσμόν της, ἀποεκτυλίσσει, βλέπει τα, τὰ γράφει* Λίβ. P 1393.

ἀπελακτισμὸς ὁ, βλ. *ἀπολακτισμός.*

ἀπελάτης ὁ, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 293, 680, VIII 97, Διγ. (Hess.) Esc. 222, 622, 784, 891, 1151, 1204, 1239, 1294, 1309, 1415, 1583, 1603, 1735, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 932, 1044, 1053, 1054, 1068, 1071, 1085, 1549, 2002, 2035, 2064, 2209, 2245, 2312, 2319, 2874, Διγ. (Καλ.) A 1469, 1921, 2422, 3208, 3225, 4080, 4650, Βέλθ. (Κριαρ.) 104, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 59, Δούκ. (Grecu) 337^{10}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 345^{22}, 364^{35}, 394^{2}, 404^{29}, 408^{4}, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 136, Διγ. (Lambr.) O 1405 κ.ἀ.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπελάτης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. τὸ οὐσ. *ἀπελατικὸν* τὸ (καὶ *ἀπελατικὸς* ὁ)=ᾆσμα συνοδευτικὸ πομπῆς καὶ γενικότερα ᾆσμα ξεκινήματος στὸν Πορφυρογ., Ἔκθ. (Dölger, Παρασπορὰ 306). Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Πάπ.-Λαρ., Γεν. Ἐγκυκλοπ., λ. *ἀπελάτης.*

1) Κλέφτης ζώων (Πβ. L-S καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ′ 212): *περὶ ἀπελατῶν, ἤγουν αὐτοὶ ποὺ κλέπτουν τὴν ἀγέλην τῶν ζώων* Βακτ. ἀρχιερ. 136. **2α**) Εἶδος πολεμιστῆ στὰ σύνορα τοῦ βυζαντινοῦ κράτους (Πβ. Sophocl. καὶ Καλονάρο, Διγ. Α′ σ. 90 σημ. στ. 1582): *προδότης ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀλλὰ ζητῶ γενέσθαι ἄρτι ἐν τῇδε τῇ μονῇ μεθ' ὑμῶν ἀπελάτης* Διγ. Τρ. 1068· *ὃν εἶχε πρῶτον ἄγουρον, ἔξαρχον ἀπελάτων* Διγ. Τρ. 2312· *νὰ διώκῃ κι' ἀπελάσῃ σε ὡς μέγας ἀπελάτης καὶ νικητὴς ν' ἀναφανῇ* Βέλθ. 104· *μά τὸν ἅγιον Θεόδωρον, τὸν μέγαν ἀπελάτην* Διγ. A 1921. Βλ. καὶ *ἀκρέμων·* **β**) γενναῖος πολεμιστής, παλληκάρι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἤφεράν του καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ὅμηρος... Καὶ ἐπῆρεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸ βιβλίον καὶ ἄρχισεν νὰ τὸ ἀναγνώθῃ· καὶ αὐτοῦ ηὗρεν τοὺς πολέμους γραμμένους τῶν...μεγάλων ἀπελάτων* Διήγ. Ἀλ. V 59.—Βλ. καὶ *ἀγόρι(ν)* 1, *ἄγουρος* 2, *ἀγχεσίμαχος, ἄνδρας* 2, *ἀνδρεῖος, ἀνδρικὸς* 2α, *ἀνδροκάρδιος, ἄνθρωπος* 4β, *ἄξιος* 2.

ἀπελατικιὰ ἡ· *'πελατικιά,* Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) O 695.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπελατίκι(ν)* καὶ τὴν κατάλ. *-ιὰ* (*κατὰ τὸ κοντάρι(ν) - κονταριά,* κλπ.).

Χτύπημα μὲ τὸ «ἀπελατίκι»: *'πελατικιὰν τὸν ἔδωκεν ἀπάνου στὸ κεφάλιν* ὅ.π.

ἀπελατίκι(ν) τό, Βέλθ. (Κριαρ.) 207, 231, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 1156, 5062, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 325, Ἀχιλλ. (Haag) L 408, 453, 467, 902, 1019, 1219, 1222, Ἀχιλλ. (Hess.) N 553, 1195, 1316, 1522, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) O 693, Θησ. (Βεν.) Η′ [33^{2}], Θησ. (Schmitt) 337 VII 12, Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 469, 478, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 81, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 10, 62, Διήγ. Ἀλ. (Μητσάκ.) G 287^{37}. *'πελατίκι(ν),* Χρον. Μορ. (Schmitt) P 5062, Θησ. (Βεν.) Ϛ′ [27^{5}, 33^{4}], Ζ′ [12^{3}], Η′ [15^{8}], Θ′ [35^{7}], Βουστρ. (Σάθ.) 429, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 238, Σταυριν. (Legr.) 385, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [251].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπελάτης* (Βλ. Χατζιδ., Βυζαντὶς 2, 1911/12, 517). Ἀπίθανη ἡ ἐτυμ. τοῦ Δραγ., Ἀθ. 24, 1912, 365, ἀπὸ τὸ οὐσ. *πέλτης* ἢ *πέλτον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Du Cange, λ. *πελατίκη,* καθὼς καὶ Κορ., Ἄτ. Β′ 54.

1) Ρόπαλο (Γιὰ τὴ λ. καὶ τὸ πράγμα βλ. Καλονάρο, Διγ. Α′ σ. 92 σημ. στ. 1635 καὶ σ. 173 σημ. στ. 3101 καὶ Πάπ.-Λαρ., Γεν. Ἐγκυκλοπ., λ. *ἀπελατίκιν·* ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ): *τ' ἀπελατίκιν ἔσυρεν τὸ ἔμορφον ἐκεῖνο κ' ἐτίναξεν τὸ χέριν του κ' ἐκτύπησεν τὸ κάστρο* Ἀχιλλ. L 902· *κρατεῖ σκουτάριν στρογγυλόν, βαρὺν ἀπελατίκιν* Ἀχιλλ. L 467. **2**) Ἀξίωμα(?) (βλ. Κονομῆ, Κρ. Χρ. 7, 1953, 153): *Καὶ ὁ μισὲρ Ἕκτορ ἦτον εἰς τὸ σπίτιν του καὶ ἐπέψαν καὶ ἐφέραν τον καὶ ἐδῶκαν του τὸ 'πελατίκιν* Βουστρ. 429. Βλ. καὶ *ἀξιότητα* 3.

ἀπελαφρύνω, βλ. *ἀπολαφραίνω.*

ἀπελέγχω, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 536.

Τὸ ἀρχ. *ἀπελέγχω.*

'Ελέγχω ἔντονα· ξεπερνῶ (κάτι), εἶμαι ὑπέρτερος, ἀνώτερος, φυσικότερος (Πβ. L-S): *τῆς θαλάσσης τὰ κύματα ἀσύγκριτ' ἀπελέγχουν* (ἐνν. τὰ μάρμαρα καὶ αἱ τούτων συνθέσεις) ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνελέγχω*.

ἀπελεύθερος, ἐπίθ., 'Ασσίζ. (Σάθ.) 32^{27}, 281^{23}, 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 542^{2}, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 2912, 4691, 5392· *ἀπελεύτερος,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 281^{27}· *ἀπολεύθερος,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 455^{19}·

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπελεύθερος*.

1α) Δοῦλος πού ἀπέκτησε τὴν ἐλευθερία του ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀπελεύθερος*): *καὶ ὁ ἀπολεύθερος νὰ στραφῆ σκλάβος* 'Ασσίζ. 455^{19}· *'Ομοίως ἀνέναι ὅτι ὁ ἀπελεύθερος, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁ δοῦλος, ἤγουν σκλάβος Σαρακηνὸς ἢ ἕτερός τις καὶ ἐβαπτίσθη* 'Ασσίζ. 32^{27} (Βλ. καὶ *φραγκομάτοι* Βουστρ., Σάθ., 454)· **β**) ἐλεύθερος: *"Ανθρωπος ὁ μὴ ἔχων γυναίκα καὶ ἀγοράση δούλην καὶ ἔχει την εἰς τὸ κρεβάτιν αὐτοῦ ... τὰ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα... ἀπέρχονται ἀπελεύθεροι, ὅπου δ' ἂν βούλωνται* 'Ελλην. νόμ. 542^{2}. Βλ. καὶ *ἀδούλωτος* 1α, *ἀκαταδούλωτος* α. **2**) 'Απαλλαγμένος ἀπὸ φόρους: *τὴν πόλιν ἐχαρίσατο τούτοις ἀπελευθέραν, φόρους αὐτοὺς... μὴ διδόναι* Βίος 'Αλ. 2912.

ἀπελευθερώνω, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1544.

Τὸ ἀρχ. *ἀπελευθερῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολευτερώνω*).

Κάνω κάποιον ἐλεύθερο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπολευτερώνω* 1): *Κάμε καλά, ἀφέντη μου... καὶ ... ἀπελευθέρωσέ τους* ὅ.π.

ἀπελεύτερος, ἐπίθ., βλ. *ἀπελεύθερος*.

ἀπελογιάζω, βλ. *ἀπολογιάζω*.

ἀπελπίζω, Σπαν. (Hanna) V 57, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 720, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 731, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 356 (χφ. H) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) II 126 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) V 96^{2}], Συναξ. γαδ. (Wagn.) 260, Φλώρ. (Κριαρ.) 728, Βίος όσ. 'Αθαν. (Βέης) 260, Λίβ. (Μαυρ.) P 2632, Λίβ. (Lamb.) Esc. 51, 1007, 1794, Δούκ. (Grecu) 345^{17}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 144^{14}, Θησ. (Foll.) I 54, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 716, 'Αχέλ. (Pern.) 968, 2352, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ. 122^{8}, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ (Παπαδ. - Κερ.) 254, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 181, Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 334^{15}, 409^{27}, Διήγ. ὡραιότ. ('Ασώπ. Εἰρ.) 689, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' 387, Δ' 759, Διγ. (Lambr.) O 1743, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 117^{8}, 173^{13}· *ἀπερπίζω,* Διγ. (Hess.) Esc. 1129· *ἀπολπίζω,* Θησ. (Βεν.) Θ' [21^{6}], Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 70^{8}, Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) V 286, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 81^{2}, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. 336α, 20, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 44, 'Ερωφ. (Ξανθ.) Α' 445, Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 1, 433· IV 5, 304, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 697· *ἀπορπίζω,* Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) Α 387· *'πολπίζω,* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 437, 461.

Τὸ ἀρχ. *ἀπελπίζω*. 'Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ('Ενεργ. καὶ μέσ., ἀμτβ.) χάνω τὴν ἐλπίδα μου, ἀπογοητεύομαι ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εἰς Κύριον τὰς ἐλπίδας σου ἔχε καὶ μὴ ἀπελπίσης* Φλώρ. 728· *ὡσὰν μᾶς ἐπεριτριγύρισαν οἱ Ρωμαῖοι καὶ ἀπελπισθήκετε ὅλοι* Διγ. "Ανδρ. 334^{15}· *καὶ ἀπήλπισα τοῦ ζῆν* Λίβ. P 2632· *ἀπολπίστη πὼς δὲν ἠπορεῖ νὰ τὴν ἐπάρη* Χρον. σουλτ. 81^{2}· *ἀπολπισμένος τσῆ ζωῆς* Πανώρ. Α' 44· *ἀπελπιζόμουν* (ἔκδ.-*μεν*· διορθώσ.) *τό 'γραφεν ἀπελπισίας μαντάτο* Λίβ. Esc. 1794· *'Ο Διγενὴς τὸ πὼς νὰ 'λθῆ ἦτον ἀπελπισμένη* (ἐνν. *ἡ κόρη*) Διγ. O 1743· *τὰ ὀρφανὰ καὶ ἄπορα καὶ τὰ ἀπελπισμένα* Βίος ἁγ. Νικ. 181. Βλ. καὶ

ἀπελπιοῦμαι. **2**) ('Ενεργ. μτβ. μὲ ἀντικ. πρόσ.) κάνω κάποιον νὰ χάση τὴν ἐλπίδα του ('Η σημασ. στὴν Παλατ. 'Ανθολ., L-S στὴ λ. II, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Εὐχαριστοῦμεν τὸν Χριστὸν ποὺ δὲν μᾶς ἀπελπίζει* Διήγ. ὡραιότ. 689· *ἐτοῦτον τὸν νέον ὁποὺ ἀπελπίσθη τώρα ἀπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ γνωρίμων καὶ φίλων* Διγ. "Ανδρ. 409^{27}.

ἀπελπιοῦμαι, Σπαν. (Ζώρ.) V 562· *ἀπολπιοῦμαι,* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Δ' 12.

'Απὸ τὸ *ἀπελπίζομαι*.

Χάνω τὴν ἐλπίδα μου, ἀπογοητεύομαι: *καὶ πρὶν τὸ τέλος στοχαστῆς, μὴν ἀπολπιέσαι τόσα* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 12.—Βλ. καὶ *ἀπελπίζω* 1.

ἀπελπισία ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1058, Λίβ. (Μαυρ.) P 2066, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1794, Καναν. (P.G.156) 73 B· *ἀπελπισιά,* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [290]· *ἀπολπισά,* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 531^{23}.

'Απὸ τὸ *ἀπελπίζω*. Γιὰ τ. *ἀπελπιστία* βλ. Lampe, Lex. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Απώλεια κάθε ἐλπίδας, ἀπόγνωση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *παντελῶς ἀναίσθητος ἐκ τῆς ἀπελπισίας* Καλλίμ. 1058· *ὁ νοῦς τ' ἀλλάσσει σ' ἀπελπισιὰ* Ροδολ. Γ' [290]· *ἐπήρανε ἀπολπισὰ τὸ πὼς δὲν τοὺς νικοῦνε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 531^{23}.

ἀπέλπιστος, ἐπίθ., Θησ. (Βεν.) Θ' [44^{7}].

'Η λ. ἤδη σὲ λατ. γλωσσάρια (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει χάσει κάθε ἐλπίδα, ἀπογοητευμένος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Μόνον διόλου νὰ βαλθῶ, ἀπέλπιστος νὰ γένω, ἀφὸν αὐτῆς ἀρέσει της ἔτσι γιὰ ν' ἀποθάνω* ὅ.π.

ἀπεμισσε(υ)μὸς ὁ, βλ. *ἀπομισσεμός*.

ἀπεμποδίζω, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 390^{22}.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἐμποδίζω*.

'Εμποδίζω: *Καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐξ ἐναντίας γενναίως ἀπεμπόδιζον αὐτοὺς καὶ ἐκ τῶν κλιμάκων πολλάκις αὐτοὺς ἀπεκρήμνιζον* ὅ.π.

ἀπεμπολητὴς ὁ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3953, 4884.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπεμπολητής*.

Πωλητὴς ('Η σημασ. μτγν., L-S): *οἵαν ἀνθ' οἵας εὐτυχοῦς ἀντηλλαξάμην τύχην! Φορτίων ἀπεμπολητὴς ὁ τῶν Ρωμαίων κράτωρ* αὐτ. 4884.

ἀπεμπρός, ἐπίρρ.· *ἀπομπρός,* Φλώρ. (Κριαρ.) 1612, 'Αχιλλ. (Hess.) N 560, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) O 378, Θησ. (Foll.) I 62, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [48], Β' [6^{3}], Ch. pop. (Pern.) 495, Γαδ. διήγ. ('Αλεξ. Λ.) 276, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 322, Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 541, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 137, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 432, 'Ερωφ. (Ξανθ.) 'Ιντ. β' 27, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 367, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1302, 2682, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β' [340, 1145], Ε' [1689], Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 12, Α' 253, Β' 10, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 179^{25}· *ἀπουμπρός,* Μαχ. (Dawk.) 662^{18}· *ἀπουομπρός,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 93^{9}, 343^{4}.

'Απὸ συνεκφ. τῆς πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἐμπρός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Απομπροστὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *τότες νὰ μᾶς ἀππηδήσουν ἐκεῖνοι ἀπουμπρὸς καὶ τοῦτοι ἀπουπίσω καὶ νὰ μᾶς σκοτώσουν* Μαχ. 662^{18}. Βλ. καὶ *ἀπέμπροσθεν*. **2**) Φρ. *διώχνω, παίρνω ἀπομπρός μου* (α)=ἀπομακρύνω: *"Εδιωχνεν ἀπομπρός της τὸ κοπάδι* Βοσκοπ. 367· *'Αφνίδια μοῦ τὴν ἅδραξε κ' ἐπῆρε τη ἀπομπρός μου* Σουμμ.,

Παστ. φίδ. Β′ [340]· (β)=ἐξαφανίζω: *μοῦ παίρνουσιν πᾶσα χαρὰ ’πομπρός μου* Θησ. Πρόλ. [48]· *βγαίνω, διαβαίνω, φεύγω, χάνομαι,* κλπ. *ἀπομπρός του*=ἀπομακρύνομαι (ἀπὸ κάποιον): *ἐμίσησέν τους ὁ Χριστὸς καὶ ἐβγῆκαν ἀπομπρός του* Γαδ. διήγ. 276· *δὲ δίδεις λίγη ἀνάπαψη πρίχου διαβῶ ἀπομπρός σου* Ζήν. Β′ 10· *Νὰ ’χα πτερὰ νὰ πέτουνα νὰ φύγω ἀπομπρός σου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 179^{25}· *κ’ ἐσὺ ἀπομπρός μου νὰ χαθῇς, ἀγάπη μου μεγάλη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1689]· *Ὡσὰν κερὶ ἐσβήνεται καὶ χάνεται ἀπομπρός μας* Δεφ., Λόγ. 432.

ἀπέμπροσθεν, ἐπίρρ., ’Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 467· *ἀπόμπροσθεν,* Συναξ. γυν. (Krumb.) 128 (ἔκδ. *ἀπὸ ’προσθεν·* διορθώσ.), Πένθ. θαν. (Ζώρ.) Ν 481· *ἀποόμπροστε,* Πεντ. (Hess.) Γέν. III 8, XXIII 3, XLV 3, ’Αρ. XVII 11, 24, XXII 3, XXXIII 52, Δευτ. I 17, VI 19, XXVI 4, XXVIII 20· *ἀπεόμπροστε,* Πεντ. (Hess.) Γέν. VII 7.

’Από συνεκφ. τῆς πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἔμπροσθεν.* ‛Η λ. καὶ στὸν Κεκ., Στρατ. (Wass.-Jern.) 15^{21}.—Βλ. καὶ *ἀπεμπρὸς* 1.

’Απομπροστά: *διέβηκεν ἀπέμπροσθεν τῆς κόρης* ’Αχιλλ. Ο 467.—Βλ. καὶ *ἀπεμπρὸς* 1.

ἀπέμπω, βλ. *πέμπω.*

ἀπεμψία ἡ, βλ. *ἀπεψία.*

ἀπέναντι, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 344, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 3168.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπέναντι.* ‛Η λ. καὶ σὲ παπυρ. (Preisigke-Kiessling) καὶ σήμ. (ΙΛ).

’Αντίκρυ (‛Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπέναντί μου κάθισον καὶ χόρτασόν με βλέπειν* Διγ. Τρ. 3168.—Βλ. καὶ *ἀγνάντια* 1, *ἀνάγναντα* 1α, *ἀντιπέραν.*

ἀπεναντίας, ἐπίρρ., Παϊσ., ‛Ιστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 2227.

’Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἐναντίος.* ‛Η λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. καὶ σὲ παπυρ. (βλ. Lampe., Lex. καὶ Steph., Θησ., λ. *ἀπεναντίον*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

’Απέναντι (‛Η σημασ. στὸν 4. αἰ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπεναντίας δὲ αὐτοῦ πέλουν αἱ πυραμίδες* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγνάντια* 1, *ἀνάγναντα* 1α, *ἀντιπέραν.*

ἀπεντεῦθεν, ἐπίρρ., Σπαν. (Hanna) Β 203, Διγ. (Mavr.) Gr. VI 203, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2128, Διγ. (Καλ.) Α 3125, Βέλθ. (Κριαρ.) 752, ‛Ερμον. (Legr.) Θ 11, Ι 143, Λ 304, Ρ 67, 134, Ψ 267, Τζαμπλάκ. (Ζώρ.) 5, 135, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 351, ’Έκθ. χρον. (Lambr.) 76^{7}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπεντεῦθεν.*

α) ’Από αὐτὴ τὴ στιγμή, ἀμέσως: *καὶ εἰ δοκεῖς, ἀρξώμεθα τῆς μάχης ἀπεντεῦθεν* Διγ. Gr. VI 203· βλ. καὶ *ἅμα* φρ. Α 3α· **β**) ἀποδῶ καὶ πέρα, τοῦ λοιποῦ: *τὰ ἡμέτερα γὰρ ὅπλα ἀπεντεῦθεν ἂς ἐπάρῃ* ‛Ερμον. Λ 304· βλ. καὶ *ἀπάρτι* ς· **γ**) (μὲ ὑπονοούμενη μτχ. *καταγόμενος*) ἀποδῶ· ντόπιος: *ἦν γὰρ ἐκεῖ τις ἀπεντεῦθεν τεφτερτάρης* ’Έκθ. χρον. 76^{7}. Βλ. καὶ *ἀπεδῶ* 3.

ἀπεντροπῆς, ἐπίρρ., ’Απόκοπ. (’Αλεξ. Στ.) 181· *ἀποεντροπῆς,* Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 2229, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2072, Λίβ. (Wagn.) Ν 2885· *ἀποντροπῆς,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 3247 (κριτ. ὑπ.)

’Από τὴ συνεκφ. *ἀπ’ ἐντροπῆς.* Οἱ ἄλλοι τ. μὲ ἀποκατάσταση τῆς πρόθ. *ἀπό.*

’Από ντροπή, ἐξαιτίας ντροπῆς: *ἀπεντροπῆς ἐδείχνασι δάκρυα πικρὰ νὰ χύνουν* ’Απόκοπ. 181.

ἀπέξω, ἐπίρρ., Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 107, Προδρ. (Hess.-Pern.) II 65, Διγ. (Hess.) Esc. 529, 591, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 741, Βέλθ. (Κριαρ.) 322, 845, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 629, 7054, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2153, 2340, Esc. 3336, 3527, ’Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 435, Θησ. (Foll.) Ι 79, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 149^{3}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 143· *ἀππέξω,* Μαχ. (Dawk.) 364^{35}, 432^{20}, 524^{3}, 582^{26}, ᾎσμα Μάλτ. (Σπυριδ.) 37, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 674, 725, 763· *ἀμπέξω,* Μαχ. (Dawk.) 58^{3}· *ἀπόξω,* Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) I 6, 12, Σαχλ., ’Αφήγ. (Παπαδημ.) 878, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 346, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 506, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXIII 11, Βοσκοπ. (’Αλεξ. Στ.) 159, 161, ’Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 1479, 1886, Β′ 1861, 2208, 2434, Γ′ 429, 1320, Δ′ 587, 861, 881, Ε′ 60, 563, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [59], Φορτουν. (Ξανθ.) ’Ιντ. δ′ 109, Ζήν. (Σάθ.) Β′ 334, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 207, 222, 229, 638, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 256^{2}· *ἀππόξω,* Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 719· *’πόξω,* ’Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Ε′ 1151.

’Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἔξω.* ‛Η λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ). ’Εσφαλμ. ἡ παρατήρηση τοῦ Μενάρδ. γιὰ τὸν τ. *ἀμπέξω* (Byz. 8, 1933, 367).

1) (Προκ. γιὰ κίνηση) **α**) ἔξω ἀπὸ (‛Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 1α): *καὶ ἄξαφνα ἐκ’ ἔφτασεν* (ἐνν. ὁ Μιχαὴλ) *ἀπέξω ’ποὺ τὸ Ρούσι* Παλαμήδ., Βοηβ. 143· **β**) πρὸς τὰ ἔξω: *’κ τὸ πλευρὸν ἐπεράσασιν κ’ ἐδιάβησαν ἀπέξω* Χρον. Μορ. Η 7054. **2**) (Προκ. γιὰ στάση) στὸ ἔξω μέρος (‛Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. Α 2): *Εἱστήκει ἀπέξω Βέλθανδρος, παρακροᾶται ταῦτα* Βέλθ. 845· *τὴν Εὔαν καὶ πρωτόπλαστον ἀπόξω τοὺς σφαλίζουν* Χούμνου, Π.Δ. I 6. Φρ. *μοῦ φαίνεται ἀπόξω*=ἐξωτερικεύω ἐσωτερικὴ διάθεση: *ἐγροίκα μέσα στὴν καρδιὰ μαχαίρι καὶ πληγώνει· ἀπόξω δὲν τοῦ φαίνετο, μὰ μέσα ντου τὸ χώνει* ’Ερωτόκρ. Ε′ 60.

ἀπέξωθεν, ἐπίρρ., Προδρ. (Hess.-Pern.) I 250, Διγ. (Mavr.) Gr. I 95, IV 270, Διγ. (Καλ.) Esc. 67, 528, ’Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 438, Διήγ. ‛Αγ. Σοφ. (Băn.) 153^{14}, ’Αχέλ. (Pern.) 1184, Διγ. (Πασχ.) ’Άνδρ. 314^{32}, 399^{17}· *ἀπόξωθεν,* Λίβ. (Wagn.) Ν 2751, ’Αχιλλ. (Hess.) Ν 1071, ’Αχέλ. (Pern.) 212, 1168.

’Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἔξωθεν.* ‛Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Τ. *ἀπεξωθιὸν* στὰ Κυπρ. ᾄσμ. (Σακ.) 3, 12. Βλ. καὶ Mihevc., Živa antica 15, 1966, 356.

α) (Προκ. γιὰ κίνηση) ἀπέξω (‛Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 1): *ἐκεῖνος δὲ ἐτριγύριζεν ἀπόξωθεν τοῦ τείχου* ’Αχιλλ. Ν 1071· **β**) (προκ. γιὰ στάση) στὸ ἔξω μέρος, ἀπέξω (‛Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 2): *καὶ σφαλισμένον τὸ εὕρηκα καὶ ἀπέξωθεν ἱστάμην* Προδρ. I 250· *καὶ ἀπέξωθεν τοῦ τρικλίνου ἔκαμεν ἡλιακοὺς* Διγ. ’Άνδρ. 399^{17}.

ἀπεόμπροστε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέμπροσθεν.*

ἀπεπά, ἐπίρρ.· *ἀποπά,* ’Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α′ 184, 195, Γ′ 330, 334.

’Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐπά.* ‛Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

’Αποδῶ (‛Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ νὰ μακρύνῃς ἀποπά, νὰ πορπατῇς στὰ ξένα* αὐτ. Α′ 184.—Βλ. καὶ *ἀπεδὰ* 1, *ἀπεδεπά, ἀπεδῶ* 1α, *ἀπεδῶθεν* 1.

ἀπεπτῶ, ‛Ιερακοσ. (Hercher) 453^{28}, $456^{30,31}$, 457^{8}.

Τὸ μτγν. *ἀπεπτέω.*

’Έχω δυσπεψία, δὲ χωνεύω (‛Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *’Εὰν ἀπεπτῇ ὁ ἱέραξ καὶ ἐμῇ τὴν τροφήν, θεράπευε οὕτως* αὐτ. 456^{31}.

ἄπερ, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 7969.

Τὸ οὐδ. τῆς ἀρχ. ἀντων. ὅσπερ στὸν πληθ. ὡς ἐπίρρ.

Ὅπου: *ἅπερ τὸν ἐκράτει ὁ βασιλέας εἰς φυλακὴν του ἀπέσω* ὅ.π.

ἀπεραζόμενος, μτχ., βλ. *περνῶ.*

ἀπέραμα τό, βλ. *πέραμα(ν).*

ἀπεραντολεσχία ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3210.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπέραντος* καὶ τὸ οὐσ. *λέσχη.*

Ἀπεραντολογία, πολυλογία: *βοὰς ἀφῆκε κατ' αὐτοῦ δυσφήμους τοῦ κρατοῦντος καὶ φλήναφον ἀπέπτυσεν ἀπεραντολεσχίαν* ὅ.π.

ἀπέραντος, ἐπίθ., Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 566.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπέραντος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φρ. *εἰς ἀπέραντον*=στὸ διηνεκές: *εἰς ἀπέραντον, τουτέστιν πάντοτε, ὁ γάμος ὑπάρχει κωλυμένος* ὅ.π.

ἀπέρασμα τό, βλ. *πέρασμα.*

ἀπέραστος, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. (Μητσάκ.) G 285[27], Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 6, 391.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπέραστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Μεταφ.) ἀνυπέρβλητος, ἄφθαστος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τσ' ἀπέραστες ἐκεῖνες τὶς ψυχές σας* Πιστ. βοσκ. V 6, 391· **β)** ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν περάση, ἀδιάβατος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *καὶ τὸ ποτάμι ἀπέραστον εἶναι ποδοβολῆς* Διήγ. Ἀλ. G 285[27]. Βλ. καὶ *ἀπέρατος.*

ἀπέρατος, ἐπίθ., Πικατ. (Κριαρ.) 32, 136, 203, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [1248].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπέρατος* (*περάω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπέραστος*).

Ἀδιάβατος, ἀπέραστος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *καὶ μονοπάτι' ἀπέρατα, ποὺ δὲν περνοῦν διαβάτες* Πικατ. 136.—Βλ. καὶ *ἀπέραστος* β.

ἀπεργάζομαι, Εἰς Θεοτ. (Κακ.) 35.

Τὸ ἀρχ. *ἀπεργάζομαι.*

Συντελῶ, φροντίζω: *αἰτῶ σε δέ, ἀπέργασαι ἐλθεῖν ἐν τῷ Χριστῷ μου* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπεργάζω.*

ἀπεργάζω, Ἱερακοσ. (Hercher) 339[3], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1998.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀπεργάζομαι.*

1) Κάνω, κατασκευάζω μὲ τέχνη (Πβ. L-S, λ. *ἀπεργάζομαι* Ι1): *Φλοιὸν κεράσου λαβόντες καὶ ξύσαντες αὐτὸν λεπτὸν ἀπεργάζουσιν* Ἱερακοσ. 339[3]. **2)** Προξενῶ, παράγω (Πβ. L-S, λ. *ἀπεργάζομαι* ΙΙ): *Πέφυκε σφόδρα καυστηρὸν ὕδωρ ἀνακοχλάζον κινούμενόν τε βίαιον καὶ ἦχον ἀπεργάζον* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1998.—Βλ. καὶ *ἀπεργάζομαι.*

ἀπεργώνω, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 79, 1254, 1589, 2184, 2236, 2540, 5033, 5573, 7040, 8250, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3954, 3966.

Πιθ. ἀπὸ τὸ *ἀπέργω* (-*είργω*) καὶ τὴν κατάλ. -*ώνω* (Δραγ., Ἀθ. 26, 1914, 28). Ἡ λ. καὶ στὸν Πόντο (ΙΛ).

1α) Παραπλανῶ, ξεγελῶ: *ἐδάρτε τὸν ἐμπόδισε κ' ηὑρέθη ἀπεργωμένος* (ἐσφαλμ. ἑρμηνεύει τὸ ΙΛ) Χρον. Μορ. Η 2540· *ὅσον σὲ ὀμνύει* (ἐνν. ὁ Ρωμαῖος) *πλειότερον κι' ὅρκους σὲ ἀφιερώνει τόσον σὲ μηχανεύεται διὰ νὰ σὲ ἀπεργώση* Χρον. Μορ. Η 1254· *ἄλλοι τὸν ἀπεργῶσαν κ' ἐπίστεψεν τὰ λόγια τους κ' ἔστειλε ἐδῶ φουσάτα* Χρον. Μορ. Η 5573· **β)** προδίδω: *κι' ὁ βασιλεὺς ἀπέμεινεν, ἀπέργωσεν τοὺς Φράγκους τὸν ὅρκον ὅπου ὄμοσεν ἔσφαλε, ἐπάτησέ τον* Χρον. Μορ. Η 79. **2)** Ζημιώνω: *Τὸ πράγμα ὅπου ἀπεργώθησαν οὐ μὴ τὸ πάθουν πλέον* Χρον. Μορ. Η 5033· *Ἂν θέλῃς νὰ καθέζεσαι νὰ τὰ παρακαθίσῃς, ἔχασες τὸ ἐπεχείρησες, ἀπεργωμένος εἶσαι* Χρον. Μορ. Η 1589.

ἀπεριέργως, ἐπίρρ., Καναν. (P.G. 156) 61Β.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπεριέργως.*

Χωρὶς περιέργεια, μὲ ἀφέλεια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀπερίεργος,* ἐπίρρ.): *ἔγραψα ταῦτα... ἵνα οἱ ἰδιῶται ὡς ἰδιῶται ἀπεριέργως καὶ ἀκαταγνώστως ἀναγινώσκωσι ταύτην* ὅ.π.

ἀπερικάλυπτος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 173[29], Καλλίμ. (Κριαρ.) 629, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 5436, Δούκ. (Grecu) 75[21], 353[14].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S Κων/νίδη). Ἀπ. ἐπίρρ. *ἀπερικαλύπτως* ὡς ἐσφαλμ. γρ. στὸν Ἡλιόδ. (L-S Suppl.).

α) Ποὺ δὲν εἶναι καλυμμένος μὲ ἐνδύματα, ἀκάλυπτος, γυμνὸς (Πβ. L-S Κων/νίδη): *βλέπεις ἀπερικάλυπτον τὸ ταπεινόν μου σῶμα* Καλλίμ. 629· βλ. καὶ ἀνοικτὸς 1 δ· **β)** (προκ. γιὰ πολεμιστὴ) ποὺ μάχεται ἀκάλυπτος: *Οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἰδόντες τὴν εἰσοδοέξοδον αὐτῶν φανερὰν γενομένην καὶ μὴ δυναμένους ἐξιέναι... καὶ ἀνθίστασθαι τοῖς Τούρκοις... ἀπερικαλύπτους ὄντας, τῶν τειχέων καταπεσόντων* Δούκ. 353[14].

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. **1)** Ἔλλειψη καλύμματος, γυμνότητα: *Τῆς τετάρτης τὸ διακῦπτον ἐξ οὐρανοῦ, τὸ αἰθέριον, τὸ ἀπερικάλυπτον, τὸ λαμπρὸν τοῦ προσώπου, τὰ τῆς δίκης ζυγὰ καὶ τἄλλ' ὁπόσα προσφόρως ὁ τεχνίτης τῇ Θέμιδι προσεφήρμοσε* Μακρεμβ., Ὑσμ. 173[29]. **2)** (Μεταφ.) ἡ μὴ τήρηση προσχημάτων· κυνισμός, ὠμότητα: *τοῦ τυράννου τὸ ἀπερικάλυπτον καὶ τὸ αὔθαδες* Δούκ. 75[21].

ἀπερίκοπος, ἐπίθ., Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 177, Ἀχέλ. (Pern.) 428.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἐπίθ. *περίκοπος* (Δημητράκ.). Στὸν Καλλίμ. (Κριαρ.) 2523 ἐπίρρ. *περίκοπα.*

(Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν πλησιάση, εὐπρόσιτος: *οἱ μερμῆγκοι ὅταν βροῦν κάποιον φαγί θεμένο σὲ τόπον ἀπερίκοπον..., ἀπάνω πλήθη τρέχουσιν* Ἀχέλ. 428.

ἀπερικόσμητος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. (Hercher) 173[5], 269[14], Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 31.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ μτγν. *περικοσμῶ.*

1) Ποὺ δὲ φορεῖ κοσμήματα, ἀστόλιστος: *καὶ μου τὴν κεφαλὴν ἀφῆκε ἀπερικόσμητον, ἀφελόμενός μου τὸν στέφανον* Μακρεμβ., Ὑσμ. 269[14]· **2)** Ποὺ δὲν ἀποτελεῖ «κόσμον», ἀλλὰ βρίσκεται σὲ κατάσταση χαώδη (πβ. Π.Δ., Tisch., Γέν. Ι 2: *ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος*): *Ἡ γῆ δ' ἀπερικόσμητος, ἀόρατος ὑπῆρχε* Μανασσ., Χρον. 31.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ.=Ἔλλειψη κοσμημάτων, στολισμοῦ: *τὸ τοῦ χιτῶνος ἀπερικόσμητον* Μακρεμβ., Ὑσμ. 173[6].

ἀπερισκόπητος, ἐπίθ., Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 51[4].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἀρχ. *περισκοπῶ.*

Πού δὲν ἐξετάζεται μὲ περίσκεψη: *οὐκ ἀφῆκε δὲ οὐδεμίαν ἐργασίαν ἢ πραγματείαν ἀπερισκόπητον* ὅ.π.

ἀπερίτμητος, ἐπίθ., Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 42^{6}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπερίτμητος.*

Πού δὲν ὑπέστη περιτομὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ἐφάνη γάρ τι μόνον δέρμα, σημεῖον ἀπεριτμήτου ἀνδρὸς* ὅ.π.

ἀπέριττος, ἐπίθ., Δούκ. (Grecu) 365^{8}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπέριττος.*

Πού δὲν ἔχει τίποτε περιττό, ἁπλός, λιτὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀνδρὶ εὑρεθέντι ἐν τῷ κίονι ἱσταμένῳ, λίαν ἀπερίττῳ καὶ πενιχρῷ* ὅ.π.

ἀπερίφρακτος, ἐπίθ., Φυσιολ. (Zur.) LIV^{12}, Δούκ. (Grecu) 143^{32}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *περιφράσσω.* Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἐφραὶμ Σύρο (Lampe, Lex.) καὶ τὸν Βλάχ.

α) Πού δὲν εἶναι γύρω φραγμένος, ἄφρακτος, ἀπεριτείχιστος (Πβ. Lampe, Lex.): *κατεάξας... τὰ τείχη... ἀφῆκε τοὺς οἰκήτορας κατοικεῖν ἀπεριφράκτους* Δούκ. 143^{32}· **β**) (προκ. γιὰ ψυχὴ πού ἔχασε τὴν πίστη στὰ θεῖα) ἀνοχύρωτος, ἀπροστάτευτος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἐφραὶμ Σύρο, Lampe, Lex.): *περιπατῶν σκοπευόμενος ὅπως εὕρῃ ἀπερίφρακτον ψυχήν, μὴ ἔχουσαν φόβον Θεοῦ* Φυσιολ. LIV^{12}.

ἀπερνῶ, βλ. *περνῶ.*

ἀπερπάτητος, ἐπίθ.· *ἀπροπάτηκτος,* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 430.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *περπατῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. *ἀπροπάτηκτος* πβ. τὸν τ. *ἀπορπάτηχτος* (ΙΛ, ὅ.π.).

Πού δὲν ἔχει περπατηθῆ, ἀδιάβατος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἡ θάλασσα ... ἐπόμεινεν ἀπροπάτηκτος... καὶ τινὰς ἀπ' αὐτείνη δὲν ἐπέρασε πλέον* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπέρατος, ἀπέραστος* β'.

ἀπερπίζω, βλ. *ἀπελπίζω.*

ἀπέρχομαι, Σπαν. (Hanna) V 175, Διγ. (Mavr.) Gr. V 195, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1047, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1595, 7883, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 2442, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 3568, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 10^{16}, 138^{27}, 142^{23}, 144^{6}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπέρχομαι.*

1α) Βαδίζω, προχωρῶ: *ἐκεῖνος... καβαλικεύσας ἀπῆλθεν τὴν ὁδὸν τὴν περὶ τὴν Νικομηδείαν φέρουσαν* Σφρ., Χρον. μ. 10^{16}· *ἀπέλθωμεν ἀμφότεροι τὸν δρόμον ἀκινδύνως* Βίος Ἀλ. 3568· **β**) περνῶ, προχωρῶ: *οἱ χῶρες εἶναι ἁπλότερες, κάμποι γὰρ καὶ δρυμῶνες, ν' ἀπέρχεσαι ἐλεύθερα μὲ ὅλα σου τὰ φουσάτα* Χρον. Μορ. Η 1595). **2**) Περιέρχομαι, περιοδεύω: *ὁ ἀφέντης... σωματικῶς ν' ἀπέρχεται ἐντὸς τοῦ πριγκιπάτου* Χρον. Μορ. Η 7883. **3α**) Ἐκστρατεύω: *Τὸ δὲ θέρος τοῦ πδ' ἔτους ἀπῆλθε κατὰ Βλαχίας μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ* Σφρ., Χρον. μ. 144^{6}· **β**) ἐπέρχομαι, ἐπιτίθεμαι: *εἶτα ἀπελθόντος* (μήπως ἐσφαλμ. ἀντὶ *ἐπελθόντος*?) *καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀμιρᾶ ἐνικήθη* Σφρ., Χρον. μ. 142^{23}. Βλ. καὶ *ἀνεβαίνω* 2. **4**) Φεύγω (ἀπὸ τὴ ζωή), πεθαίνω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II, χωρίο ΔιογένηΛαέρτ.): *Χιλίους χρόνους ἐὰν ζῇς, ἀποθαίνομεν πάλιν, ὅλα ἐνταῦθ' ἀφήνομεν, γυμνὸς θέλεις ἀπελθεῖν* Σπαν. V 175. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β 9, *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω* 5 φρ. β, *ἀπεκβαίνω* γ, *ἀπεκδύομαι.* Φρ. *ἀπέρχομαι ἐκ τὸν κόσμον*=πεθαίνω (πβ. L-S στὴ λ. II): *ἦλθε κ' ἐκείνου ὁ καιρὸς ν' ἀπέλθῃ ἐκ τὸν κόσμον* Χρον. Μορ. Ρ 2442.

ἀπερῶ, βλ. *περνῶ.*

ἀπεσκίασμα τό, βλ. *ἀποσκίασμα.*

ἀπέσου, ἀπέσσω, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέσω.*

ἀπεστείλημα τό, βλ. *ἀποστείλημα.*

ἀπεστειλμὸς ὁ, βλ. *ἀποστειλμός.*

ἀπεστείλνω, βλ. *ἀποστέλλω.*

ἀπεστέλλω, ἀπεστέλνω, βλ. *ἀποστέλλω.*

ἀπεστία ἡ, βλ. *ἀπιστία.*

ἀπεσυνάζω, βλ. *ἀποσυνάζω.*

ἀπέσω, ἐπίρρ., Τρωικὰ (Praecht.) 532^{3}, 535^{4}, Σπαν. (Hanna) Ο 233, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 517, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) Ο 58, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 239, III 52, 152, 298, 404α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Καλλίμ. (Κριαρ.) 913, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 178^{5}, 198^{14}, Διγ. (Mavr.) Gr. VIII 51, Διγ. (Hess.) Esc. 436, 756, 1123, 1724, Διγ. (Καλ.) Esc. 544, Βέλθ. (Κριαρ.) 323, Ἀχ. Σπαν. (Legr.) 505, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 553, Ἑρμον. (Legr.) Ρ 258, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1709, 1710, 3463, 5843, 6503, 7164, 7440, 7593, 8797, 8891, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 544, Πουλολ. (Krawcz.) 159, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 348, Πτωχολ. (Schick) Ρ 182, Διήγ. Βελ. (Cant.) 66, Φλώρ. (Κριαρ.) 1616, Σπαν. (Ζώρ.) V 502, Περὶ ξεν. (Wagn.) V 259, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 203, 578, Ἀπολλών. (Wagn.) 219, 614, Λίβ. (Μαυρ.) Ρ 1265, 2528, 2578, Λίβ. (Wagn.) Ν 2177, Ἀχιλλ. (Haag) L 944, Ἀχιλλ. (Hess.) L 271, 379, Ν 127, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 293, Ἰμπ. (Κριαρ.) 251, 695, Λέοντ., Αἰν. (Legr.) II 31, Χρησμ. (Trapp) VI 6, VII 8, Φυσιολ. (Legr.) 450, 845, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 64, 895, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 341, 385, Θησ. (Foll.) I 4, 79, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. [31, 158], Β' [35^{4}], Ch. pop. (Pern.) 42, Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 6, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 634, Ἀγν. ποιήμ. (Ζώρ.) Β' 2, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 421, 663, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 333, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (Ζώρ.) 50, Διήγ. Ἀλ. (Μητσάκ.) G 275^{32}, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 493 κ.π.ἀ.· *ἀπέσσω,* Μαχ. (Dawk.) 110^{17}, 458^{5}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 95^{19}, 108^{31}· *ἀππέσσω,* Μαχ. (Dawk.) 218^{8}, $458^{9,10}$, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 635, 719, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 679, 846· *ἀπέσου,* Προδρ. (Hess.-Pern.) III 52 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 152 (χφ. Η) (κριτ. ὑπ.)· *ἀμπέσσω,* Μαχ. (Dawk.) 110^{28}· *ἀπόσω,* Διγ. (Hess.) Esc. 544, 756· *ἐπέσω,* Τρωικὰ (Praecht.) 533^{5}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἔσω.* Γιὰ τὸν τ. *ἀπέσου* πβ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 209. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Mihevc., Živa antica 15, 1966, 356.

Α' Τοπ. **1**) (Προκ. γιὰ κίνηση) **α**) ἀπομέσα (πρὸς τὰ ἔξω) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *νὰ βγάλετε τοὺς ἀσεβεῖς ἀπέσω ἀπὸ τὴν Πόλην* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 895· *δύο ἀρκούδια ἐπήδησαν ἀπέσω ἀπὸ τὸ δάσος* Διγ. Esc. 756· *Ἡ ρήγαινα ὅρισεν... καὶ ἐστρέψαν της ὅ,τι τῆς ἐπῆραν ἀππέσσω της* Μαχ. 218^{8}· **β**) (ἀπὸ ἔξω) πρὸς τὰ μέσα, μέσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ἔπεψεν δύναμην ἀμπέσσω ὁ καπετάνιος* Μαχ. 110^{28}·

ηὗρεν τὰ κάτεργα ἕτοιμα, ἐσέβηκεν ἀπέσω Χρον. Μορ. Η 6503· *οἱ Φράγκοι ἀπέσω ἐσέβησαν, τὸ κάστρο ἐπαραλάβαν* Χρον. Μορ. Η 1709· *Ἡ Μαργαρώνα τὰ ἔβαλεν ἀπέσω εἰς τὸ κελίν της* Ἰμπ. 695· βλ. καὶ *ἀπέσωθεν α*· **γ**) στὰ ἐνδότερα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2β): *ἐγὼ ἐγύρισα Συρίαν καὶ Ρωμανίαν ἀπέσω ἐκατέβηκα* Διγ. Esc. 544. **2**) (Προκ. γιὰ στάση) μέσα, ἀπομέσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *Τὸ κάστρον ἦτον δυνατὸν καὶ καλὰ ἀφυρωμένο ἀπὸ πάσαν του μεριάν, ἀπέσω καὶ ἀπέξω* Θησ. Ι 79· *Κι' ὁ ρήγας... ὥρισεν κ' ἐθρόνιασάν τον εἰς τὸ παλάτι ἀπέσω* Χρον. Μορ. Η 3463· *Μόνον τοῦτο ἀπέμεινεν ἀπέσω στὴν καρδιά μου* Θησ. Πρόλ. [31]· *γλήγορα ἐγνωρίσαν το ἀπέσω ἐκ τὸ καστέλλιν* Ἀχιλλ. L 379· *ἐφοροῦσαν ἀπέσω εἰς τὰ ροῦχα τους ἅρματα* Τρωικὰ 532^3· *ὥρας χαρὰ γὰρ δύναται νὰ διώξῃ χρόνου λύπην, ἂν ἔναι ἐγκάρδιος ἡ χαρὰ καὶ ἀπὲ ψυχὴν ἀπέσω* Λίβ. Ν 2177. Βλ. καὶ *ἀπέσωθεν β*. **3**) (Μὲ τὸ ἐπίρρ. *ἐντὸς* γιὰ νὰ δηλωθῇ κάποια ἐπίταση) μέσα: *κότον γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ σου εἴσβαλες ἐντὸς ἀπέσω* Ἑρμον. Ρ 258. **4**) Ἀνάμεσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *ἐμὲν μόνον ἀφήσετε ἀπέσω εἰς τὰ θηρία* Διγ. Esc. 1724. **5**) (Ἰατρ.) ἐσωτερικά, στὸν (ἀνθρώπινο) ὀργανισμό: *ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔβανέν τον πράγματα θερμὰ καὶ ξηρὰ ἀπὲ τὰ ποῖα ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔβλαψέν τον ἀπέσω καὶ ἀπέθανεν* Ἀσσίζ. 178^5. **6**) Ἐπάνω?: *οὐχ ἔφα* (ἐνν. τὸ *ποντίκιν*) *μόνον τὴν πίτταν, ἀλλὰ καὶ χωροπατεῖ ἀπέσω* Χρησμ. VII 8. (Μὲ τὸ ἄρθρο) **α**) *τὸ ἀπέσω*=τὸ ἐσωτερικό: *Ἐπεὶ δὲ τὸ Ἐρωτόκαστρον ἀπέξω ἦτον κτισμένον ἐκ σαρδωνύχου λαξευτοῦ, ἀπείκασε τὸ ἀπέσω* Βέλθ. 323· **β**) *οἱ ἀπέσω*= αὐτοὶ ποὺ βρίσκονται μέσα: *Γροικώντα οἱ ἀπέσσω* Μαχ. 458^5. **Β'** (Χρον.) σὲ διάστημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *Κ' εἰς τὴν Κλαρένσαν ἔσωσεν ἀπέσω εἰς τρεῖς ἡμέρας* Χρον. Μορ. Η 5843· *νὰ ζητήσῃ δίκαιον στὸ ἰγονικὸν ἐκεῖνον ἀπέσω εἰς τὰ τέρμενα ὅπου ἔχουν τὰ συνήθια* Χρον. Μορ. Η 7593. **Γ'** (Τροπ.) (πιθ.) σύμφωνα (μὲ κάτι): *οὐδ' ἐτραγούδα τεχνικὰ ἀπέσω εἰς τὴν τέχνην* Ἀπολλών. 219.—Βλ. καὶ *ἀναμέσον*.

ἀπέσωθεν, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 577, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 186, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 548, Διγ. (Hess.) Esc. 1138, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 314^{24}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἔσωθεν*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀπεσωθεό* (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ κίνηση) πρὸς τὰ μέσα: *καὶ μία σπαθέαν τοῦ ἔδωσα εἰς τὰς δισουμέας ἐπάνω καὶ ἡ κεφαλή του ἐχώθηκε ἀπέσωθεν τῆς βάλτης* Διγ. Esc. 1138· *ἀπέσωθεν ἐσέβηκα νὰ ὑπάγω πρὸς ἐκείνην* Λόγ. παρηγ. L 577· **β**) (προκ. γιὰ στάση) μέσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ., λ. *ἀπεσωθεό*): *ἔκαμε καὶ κῆπον ἀπέσωθεν* Διγ. Ἄνδρ. 314^{24}· *ἥνπερ ἔχεις ἀπέσωθεν ἐμφάνισον ἀγάπην* Διγ. Gr. IV 548.

ἀπέσωμαν τό, βλ. *ἀπόσωσμα*.

ἀπεσώνω, βλ. *ἀποσώνω*.

ἀπεταχτός, ἐπίθ., βλ. *πεταχτός*.

ἀπεταχύ, ἐπίρρ., βλ. *ἀποταχύ*.

ἀπέτις, σύνδ., βλ. *ἀπῆτις*.

ἀπετούμενο τό, βλ. *πετούμενο*.

ἀπετουνῦν, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτουνῦν*.

ἀπετυλίσσω, βλ. *ἀποτυλίσσω*.

ἀπετυχαίνω, βλ. *ἀποτυχαίνω*.

30.4.71.

ἀπετῶ, βλ. *πετῶ*.

ἀπετώρα, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτώρα*.

ἀπευθύς, ἐπίρρ.· *ἀπεύτυς*, Μηλ., Ὁδοιπ. (Παπαγ. Σπ.) 637.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *εὐθύς*. Ὁ τ. *ἀπεύτυς* μὲ ἀναβιβ. τοῦ τόνου (πβ. *ἀπεκεῖ-ἀπέκει, παρ' αὐτὰ-παραῦτα, παρευθὺς-πάρευθυς*). Πβ. καὶ τὸ σημερ. *ἀπευθείας* (ΙΛ).

Ἀμέσως (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπευθείας*): *καὶ ὕστερα ἀπεύτυς ἐχάθηκε ἡ φωτία καὶ ὁ καπνὸς* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἅμα* Λ φρ. 3α, *ἀπεντεῦθεν α*.

ἄπευκτος, ἐπίθ., Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2950, Διγ. (Καλ.) Α 4163.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀπεύχομαι*· ὄχι τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπευκτός*. Ὁ ἀναβιβ. τοῦ τόνου πιθ. γιὰ νὰ τονιστῇ ἡ ἐνδιάθετη ἄρνηση τῆς λ.

Ποὺ δὲν εὔχεται κανεὶς τὴν πραγματοποίησή του· ἀνεπιθύμητος: *ἡ ἀτεκνία ἡ ἄπευκτος, ἡ λίαν δεινοτάτη* Διγ. Α 4163.

ἀπεῦτις, ἐπίρρ., βλ. *ἀπευθύς*.

ἀπεχαιρετίζω, βλ. *ἀποχαιρετίζω*.

ἀπεχέρισμα, Λίβ. (Lamb.) Esc.1200, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐπιχείρημα* ἢ *ἐπιχείρισμα*.

ἀπέχω, Συναξ. γυν. (Krumb.) 83.

Τὸ ἀρχ. *ἀπέχω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Διαφέρω (ἀπὸ κάποιον): *ἐὰν θέλῃς, ἄνθρωπε, νὰ ἰδῇς τὴν διαφοράν, τὴν ἔχεις ἀπὸ τὴν γυναίκαν πλεότερον καὶ πόσον τὴν ἀπέχεις* ὅ.π.

ἀπεχώρισμα, Λιβ. (Lamb.) Esc. 887, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐπιχείρημα* ἢ *ἐπιχείρισμα*.

ἀπεψία ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 17^{473}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 566^2· *ἀπεμψία*, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) ,αλβ'.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Δυσπεψία: *κουμφέτο εἰς ἀπεμψία στομάχου* Ἰατροσ. κῶδ. ,αλβ'.

ἀπηγαίνω, βλ. *πηγαίνω*.

ἀπηγορία· *ἀπηγορίας*, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 1130, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *κατηγορίας* (βλ. καὶ Χρον. Μορ., Καλ., Η 1130).

ἀπήδημα τό, βλ. *πήδημα*.

ἀπηδῶ, βλ. *πηδῶ*.

ἀπηθώνω, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXVI 10· *'πηθώνω*, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 175· *ἀποθώνω*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 7672 (ἀόρ. *ἀπόθωκα*. Περιττὴ ἡ διόρθ. τοῦ Δραγ., Ἀθ. 24, 1912, 366: *ἀπόθεσα*), Θησ. (Βεν.) Ϛ' [48^5], Ζ' [79^6].

Ἀπὸ τὸ *ἀπόθωσα*, ἀόρ. τοῦ *ἀποθέτω*, κατὰ τὸ *ἐσήκωσα* (βλ. ΙΛ, λ. *ἀποθώνω*, ἐτυμολ. καὶ Φάβ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 43· πβ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 505 καὶ Ἀθ. 24, 1912, 12). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποθώνω*)· βλ. καὶ Blanken, Grecs d. Cargèse 211, λ. *ἀποθένω*.

α) Τοποθετῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. ἀποθώνω 1): *καὶ νὰ τὸ ἀπηθώσῃς ὄμπροστε στὸν Κύριο τὸν Θεό σου* Πεντ. Δευτ. XXVI 10· βλ. καὶ ἀκουμπίζω Β3α, ἀκουμπῶ Β, ἀνακουμπίζω Α· **β**) ἐναποθέτω, ἐμπιστεύομαι: *ἐγὼ διὰ τοῦτο ὅρισα κ' ἠφέραν τὸ βιβλίον* (παραλ. 1 στ.)· *διὰ νὰ κριθοῦμε μετ' αὐτό, νὰ λείψῃ ἡ ἀλαζονειά τους· κι' ἀπόθωκα τὴν διάταξην στὴν τήρησην τῆς κούρτης* Χρον. Μορ.Η 7672· βλ. καὶ ἀνάθομαι· **γ**) ἐγκαθιστῶ: *καὶ ἀφόντας τὸν ἐπηθώσανε εἰς τὸ σπίτι ἐκεῖνο ὁποὺ ἦτον ἑτοιμασμένο νὰ κατοικήσῃ* Σουμμ., Ρεμπελ. 175.

ἀπῆν, σύνδ., βλ. *ἀπῆς*.

ἀπῆντις, σύνδ., βλ. *ἀπῆτις*.

ἀπηνῶς, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3638.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπηνῶς*.

Σκληρά, μὲ ὠμότητα: *δημευομένους ἀπηνῶς, οἰκτρῶς σπαρασσομένους* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀλύπητα* 1, *ἀνηλεῶς*.

ἀπῆς, σύνδ., Γαδ. διήγ. (Ἀλεξ. Λ.) 380, Πικατ. (Κριαρ.) 182, Κατζ. (Πολ. Λ.) Α' 237, Β' 15, Ε' 462, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 77, 181, Γ' 253, 587, Ε' 389, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἀφ. 11, Πρόλ. Χάρ. 49, Α' 83, 297, 581, Β' 167, 503, Γ' 163, 277, Δ' 191, 419, Ε' 65, Πιστ. βισκ. (Joann.) I 1, 289· 2, 10, 196· II 2, 27· V 2, 56· 4, 52 (ἔκδ. *ἀμπείς*· διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 281)· 5, 29 (ἔκδ. *ἀμπείς*· διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 281)· 5, 246, Φαλλίδ. (Ξανθ.) 121, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 323, 1097, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 171, 266, 335, Β' 77, 1737, Γ' 1703, Δ' 1091, 2007, Ε' 157, 1265, 1418, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 75, 647, 879, Στάθ. (Σάθ.) Α' 313, Β' 47, Γ' 239, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 133, Γ' 19, δ' 1, 65, 81, Ροδολ. (Βεν.) Ἀφ. [11, 51], Α' [603, 628, 697], Β' [173], Ε' [159], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [77, 163, 197, 376], Δ' [21, 541], Ε' 85, 267], Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 206, Β' 191, 241, Ἰντ. β' 61, Πρόλ. ἔπαιν. Κεφαλλην. (Εὐαγγελ.) 1, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 217, 485, 511, 673, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 143^{5}, 199^{13}, 239^{29}, 251^{21}, 254^{16}, 331^{4}, 334^{5}, $375^{1,27}$, 399^{13}, 400^{26}, 436^{14}, 448^{1}, 452^{11}, 488^{15}, 519^{21}, 553^{1}, 563^{15}, 579^{5}· *ἀπῆν*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 58, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 58, Φλώρ. (Κριαρ.) 628, 678, Ἀνακάλ. (Κριαρ.) 52, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 519, 612, 909, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 940, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 369, 419, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 37, 88, 113, 161, 196, 241, 580, 594, 654, 817, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 179, 190, 287, Πικατ. (Κριαρ.) 277, 427, Ἰμπ. (Legr.) 163, 564, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 712, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 2, 3, 19, Ἀχέλ. (Pern.) 297, 433, 732, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 407, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 3, 70· *ἀφῆς*, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 414, 538· *ἀφῆν*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 28^{30}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 520, Ριμ. κόρ. (Pern.) 769· *ἀφῆ*, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 581.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀφ' ἧς* (*ὥρας, ἡμέρας*) (Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Β' 56, Φάβη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 49-50 *καὶ* ΙΛ, λ. *ἀφῆς*). Βλ. ὅμως καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 409. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφῆς*).

1α) Ὅταν, ἀφοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφῆς* 2): *Πολλοὶ ἀπῆς σκοτώσασι μ' ἀντρεία τὸν ὀχθρό ντως, τότες κι' αὐτοὶ κρυγιοὶ νεκροὶ πέφταν ὀχ τ' ἄλογό ντως* Ἐρωτόκρ. Δ' 1091· *ἀπῆν ἐκάμασιν πολλὲς χαλάστρες, ἐσχολάσαν* Ἀχέλ. 732· *καὶ ἀπῆν ἐδιάβησαν καιροὶ καὶ εἶδα καλὰ τὸ πράγμα* Σαχλ., Ἀφήγ. 161· βλ. καὶ ἅμα Γ1, ἄν 5· **β**) μόλις: *Κι' ἀπῆς οἱ Τοῦρκοι ἤλθασι, πριχοῦ καλὰ νὰ φθάσουν, ἐκάμασι συμβούλιον ὅλοι νὰ τὴν χαλάσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 199^{13}· *Κι' ἀπῆς ἐφτάξασιν ἐκεῖ, χαρὲς πολλὲς ἀρχίζουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 436^{14}· **γ**) ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού, ἀφότου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφῆς* 1): *οἱ κριτάδες οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ συβουλέψουν τινάν, οὐδὲ νὰ ἀκούσουν τινὸς ἀφῆν καθίσουν εἰς τὸν θρόνον τους* Ἀσσίζ. 28^{30}· *ἀπῆν ἡ Πόλη ἐχάθηκεν, ὁ κόσμος ἂς προσέχῃ* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 519. **2**) (Χρον. καὶ αἰτιολ.) ἀφοῦ, μιὰ καί: *κι' ἀπῆς τὸ πράμα γίνηκε, μὴ στέκεσαι σὲ θλίψη* Ἐρωφ. Β' 167· *Οἱ Φράγκοι ἀπῆν ὀμόσασιν, τοὺς ὅρκους ἐβαστάξαν* Χρον. Μορ. Η 58. **3**) (Ἐνίοτε μὲ ἑπόμενο τὸ σύνδ. *καὶ*) μιὰ καί, ἐπειδὴ (Ἡ σημασ. καὶ σὲ δημ. τραγ. 18. αἰ., Ἀκ. Ἀθ., Δημ. τραγ. Α' 140^{15} καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφῆς* 3): *Ἀφέντη, ἀπῆς ρωτᾶς, κάτεχε πὼς μὲ λέσι Κριτίδη* Ἐρωτόκρ. Ε' 157· *Λοιπὸν ἀπῆν τὸ ρώτησες, θέλω σοῦ τ' ἀναγγείλει ὡς ἐξανάγκης ἀποδὰ μὲ τὰ πικρὰ τὰ χείλη* Ἀπόκοπ. 287· *μ' ἀπῆς κ' ἡ μοίρα τό 'θελε κ' ἔτοιας λογῆς ἐσφάγης* Ἐρωτόκρ. Δ' 2007. Βλ. καὶ ἀνίσως 3.—Βλ. καὶ *ἀπῆτις*.

ἀπῆτις, σύνδ., Διγ. (Καλ.) Esc. 1577, Βεν. (Λάμπρ.) 34, Ch. pop. (Pern.) 36, 231, 508, 575, 612, 748, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VIII 109, X 35, Σαχλ. (Vitti) N 275, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 246, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 110, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 59, 237, 273, 313, 323, 379, 380, 421, 453, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 9, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 62, 295, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) AN 253, L 67, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 295, Περὶ γέρ. (Wagn.) 45, Ἀχέλ. (Pern.) 896, 1882, Π.Ν. Διαθ. (Μέγ.) φ. $246^{β}$ 17, φ. $335^{α}$ 6, Κατζ. (Πολ. Λ.) Β' 169, Δ' 75, 302, Ε' 11, 521, Πανώρ. (Κριαρ.) Πρόλ. 33, Β' 421, Γ' 633, Ε' 329, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 565, Β' 15, 348, Γ' 185, Δ' 207, Ε' 127, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 75· II 1, 228, 257· III 1, 25· 2, 54· IV 5, 309· V 3, 60· 4, 106· 6, 194, 380, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 297, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 191, 617, 953, 1382, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 163, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1221, 1399, 2097, Β' 1661, 2103, Γ' 1006, Δ' 1205, 1374, Ε' 175, 625, 1025, 1056, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 77, 769, 850, 880, Στάθ. (Σάθ.) Α' 22, 39, Β' 299, Γ' 41, 117, 242, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Γ' 49, Δ' 109, δ 55, Ροδολ. (Βεν.) Α' [129, 595], Β' [12], Ε' [247, 297, 304], Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 9, Φορτουν. (Ξανθ.) Πρόλ. 63, Α' 2, Ἰντ. α' 3, 168, Β' 35, 370, 496, Ἰντ. β' 58, Γ' 617, 751, Ἰντ. γ' 5, 77, 117, Ἰντ. δ' 148, Ε' 175, 313, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 182, Α' 320, Β' 397, Γ' 127, 366, Δ' 96, Ε' 224, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 25, 95, 237, 353, 467, 627, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 143^{21}, 147^{1}, 149^{7}, 180^{19}, 201^{8}, 206^{25}, 214^{19}, 229^{19}, 233^{15}, 245^{29}, 251^{19}, 257^{11}, 275^{11}, 281^{1}, 287^{4}, 300^{1}, 304^{19}, 315^{21}, 349^{5}, 357^{25}, 367^{17}, 374^{8}, 375^{23}, 385^{21}, 407^{8}, 409^{24}, 415^{16}, 424^{21}, 441^{11}, 442^{19}, 443^{15}, 446^{23}, 448^{23}, 455^{21}, 474^{7}, 480^{7}, 500^{3}, 500^{7}, 505^{15}, 518^{15}, 525^{5}, 535^{8}, 539^{9}, 543^{16}, 549^{25}· *ἀπῆτι*, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VIII 103, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 33, Ἀχέλ. (Pern.) 1140, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Δ' 621, Φορτουν. (Ξανθ.) Β' 222, Ε' 109· *ἀπῆντις*, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 151, 219, 399· *ἀφῆτις*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 96^{7}, 103^{35}, 104^{65}, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 33, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 174· *ἀφουτίς*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 48^{2}· *ἀπέτις*, Λίβ. (Lamb.). Esc. 4064· *ἐπῆτις*, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 288^{7}.

Ἀπὸ τὸ σύνδ. *ἀπῆς* κατὰ συμφ. πρὸς τὸ *ἀπότις* (ΙΛ, λ. *ἀφῆτι*) ἢ κατ' ἀναλογία πρὸς ἄλλα ἐπιρρ. σὲ *-τις* (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 270). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφῆτι*). Γιὰ τὸν τ. *ἀφουτὶς* πβ. τ. *ἀφούτις* (ΙΛ, λ. *ἀφῆτι*).

1α) Ὅταν, ἀφοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφῆτι* 2α): *Κι' ἀπῆτις ἐθρηνήσαμεν κ' ἐκλάψαμεν ὁμάδιν, τότε τὴν ἐρωτήσαμεν: «Καὶ σὺ πότε στὸν ἅδην;»* Ἀπόκοπ. 421· *Κι' ἀπῆτις μᾶς εὐχίστηκεν, ἐδάκρυσεν κ' ἐξέβην* Ἀπόκοπ. 323· *ἀπῆτις φτάξῃ σὲ καιρὸ παιδιὰ νὰ φανερώσῃ* Φορτουν. Α' 2· βλ. καὶ ἅμα Γ1, ἄν 5· **β**) μόλις (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφῆτι* 2β): *γιατὶ ἀφῆτις, ἀφέντη, σὲ βιγλίσῃ, στὸν οὐρανὸ πηγαίνει τραγουδῶντα* Κυπρ. ἐρωτ. 104^{65}· *κι' ἀπῆτις μᾶς ἐγνώρισεν, ἦρθεν κ' ἐσίμωσέ μας* Ἀπόκοπ. 380· **γ**) ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού, ἀφότου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφῆτι* 1): *καὶ ἀφῆτις ἐγεννήθηκες ποτὲ καλὸ δὲν εἶδα* Τριβ., Ρὲ 174· *Ἀπῆτις ἀνεντράλισα τὰ ἐρωτικά σου κάλλη..., ὁ νοῦς μου βιάζει με...* Ch. pop. 231· *Κι' ἀπῆτις ἐσκλαβώθηκα κ' οἱ Τοῦρκοι μ' ἐπατῆσαν, ...βλά-*

στησαν τὰ δέντρη μου Τζάνε, Κρ. πόλ. 180^{19}. **2**) (Χρον., αἰτιολ.) ἀφοῦ, μιὰ καί: *Ὅσοι κι' ἂν ἐγλυτώσανε, ἀπῆτις τοὺς νικῆσαν, τοὺς πήρανε γιὰ τὸ κουπὶ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 415^{16}· *Μ' ἀπῆτις ἐξημέρωσε κι' ἄργησα νὰ σὲ ἰδοῦσι τὰ μάτια τοῦ προσώπου μου, ἤθελα νὰ χυθοῦσι* Κατζ. Β' 169. **3**) (Πολλὲς φορὲς μὲ ἑπόμενο τὸ σύνδ. *καί*) μιὰ καί, ἐπειδή (Ἡ σημασ. καὶ σὲ κρητ. δημ. τραγ., Ἀκ. Ἀθ., Δημ. τραγ. Α' 22^{2} καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφῆτι* 3): *μ' ἀπῆτις θέλει ὁ βασιλιός, δὲν ἠμπορὰ γενῆ ἄλλο* Φορτουν. Ἰντ. δ' 148· *Μ' ἀπῆτις μὲ κακὴν καρδιὰ στέκεται, θὰ τσῆ στείλω* Ἐρωφ. Β' 15· *Μ' ἀπῆτις ἔφταξα ἐδεπά, θὰ πάγω νὰ χτυπήσω τὴν πόρτα νὰ μ' ἀνοίξουσι* Κατζ. Ε' 11· *Ἀφέντη, λαμπιρὴ γιὰ μᾶς κράζεται τούτ' ἡ μέρα, ἀπῆτις κ' ἔτοιον ὄμορφο μαντάτο μᾶς ἐφέρα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1374. Βλ. καὶ ἀνίσως 3. **4**) (Μὲ ἑπόμενο τὸ σύνδ. *καί*) ἀκόμη καὶ ἄν: *γιατί, σὰ μὲ νικήσουνε, ὅλοι σας θὰ κοπῆτε, ἀπῆτις κ' εἰς τὰ μνήματα μπῆτε νὰ φυλακτῆτε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 535^{8}. Βλ. καὶ ἀνίσως 2.—Βλ. καὶ *ἀπῆς*.

ἀπήχησις ἡ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5047.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπήχησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Ἦχος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *ἀσέμνων τε καὶ πορνικῶν ᾀσμάτων ἀπηχήσεις* ὅ.π.

ἄπιαστος, ἐπίθ., Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 16· *ἀπίαστος,* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 666, κριτ. ὑπ.), Κορων., Μπούας (Σάθ.) 20.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πιάνω*. Ὁ τ. *ἀπίαστος* στὸν Ἡσύχ., λ. *ἄναπτος* καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲν πιάνεται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Λοιπὸν τὸ τρέχειν ἔπαυσα, οὕτως καὶ τὸ σπουδάζειν καὶ τὸ ξετρέχειν τ' ἄπιαστον* (ἐνν. *'λάφιν*) *καὶ τὸ φαρὶν κολάζειν* Ἀπόκοπ. 16· **β**) (προκ. γιὰ λόγια) κούφιος, ἀβάσιμος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3, Παροιμ. φρ.): *Καὶ ὄχι λόγια ἀπίαστα ὡς τὴν πνοὴν τ' ἀνέμου* Κορων., Μπούας 20.

ἀπιδάκι τό, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 453.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπίδι(ν)* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-άκι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸ ἀχλάδι· (μεταφ.) τὸ γυναικεῖο αἰδοῖο (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπίδι* 1β): *Καὶ νὰ μηδ' ἀγαπᾶ καὶ αὐτὸς πολλῶ λογιῶ ἀπιδάκια* ὅ.π.—Πβ. *ἀγγουράκι*.

ἀπιδάτον τό, Προδρ. (Hess.-Pern.) 283 β (χφ. C) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀπιδάτος* ὡς οὐσ.

Γλύκισμα ἀπὸ ἀχλάδια: *γρανάτα, σαχαράτα τε καὶ τό τε ἀπιδάτον* ὅ.π.

ἀπιδέα ἡ, Λεξ. (Miller) IV 536, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 1693· *ἀπιδιά,* Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 83, 92, Φυσιολ. (Legr.) 383.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπιδέα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπιδέα*).

Ἀχλαδιά: *συκέας, ἀπιδέας τε, ῥοδέας καὶ μηλέας* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1693.—Βλ. καὶ *ἀπίδιν* 2.

ἀπιδιὰ ἡ, βλ. *ἀπιδέα*.

ἀπιδιάζω, Μαχ. (Dawk.) 332^{34}, βλ. *ὀπεδιάζω*.

ἀπίδι(ν) τό, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 5^{114}, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 245^{31}, 497^{1}, Ch.pop. (Pern.) 6, 677, 685, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 394, 418, 690, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 453, Περὶ γέρ. (Wagn.) 32, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 233, 1495, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 24· *ἀπίδιον,* Ἰατροσ. κῶδ. (Ἀμ.) ,αλπ'.

Ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ἄπιον*. Ἡ λ. καὶ στὸν Σήθ, Τροφ. (Langkavel) 10, 6, καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπίδι*).

1) Ὁ καρπὸς τῆς ἀχλαδιᾶς, τὸ ἀχλάδι: *Ἀπὲ τὰ μῆλα καὶ ἀπίδια τὸ τέταρτο νὰ δώσῃ δικαίωμαν* Ἀσσίζ. 497^{1}· *τὰ λεγόμενα μέσπιλα καὶ κυδώνια ἄωρα καὶ ἀπίδια καὶ ῥοΐδια ὄξινα* Σταφ., Ἰατροσ. 5^{114}. Φρ. *τοῦ πόθου τ' ἀπίδι*=ἡ ἐρωτικὴ ἀπόλαυση (Πβ. καὶ ἀπιδάκι καὶ ΙΛ, στὴ λ. 1β): *Νὰ φᾶμε μὲ γλυκύτητα τοῦ πόθου μας τ' ἀπίδι* Φαλιέρ., Ἱστ. V 418. **2**) Τὸ δέντρο τῆς ἀχλαδιᾶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 2· βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 238): *κ' εἰς τὸ προαύλιον δ' αὐτῶν δένδρη ἐμφυτευμένα μετ' ἀπιδιῶν καὶ κλήματα ἔτσι καὶ ἄλλα χόρτα* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 233.—Βλ. καὶ *ἀπιδέα*.

ἀπίδιον τό, βλ. *ἀπίδι(ν)*.

Ἀπίδιος, ὁ, Πωρικ. (Wagn.) V 3.

Προσωπ. τοῦ οὐσ. *ἀπίδι*: *Ἀπιδίου τοῦ πρωτονοταρίου* ὅ.π.

ἀπιδοσφόνδυλος, ἐπίθ., Πουλολ. (Krawcz.) 236.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀπίδι(ον)* καὶ *σφόνδυλος*.

Ποὺ μοιάζει μὲ ἀχλαδόσχημο σφοντύλι ἀδραχτιοῦ: *ἠξεύρουν σε* (ἐνν. τὸν *καρκαρίον*) *...ἄτυχε, ἀπιδοσφόνδυλε καὶ γριζοφορεμένε* ὅ.π.

ἀπίλ- καὶ **ἀπιλ-,** βλ. *ἀπόλ—* καὶ *ἀπολ—*.

ἀπίλωτος, ἐπίθ., Βουστρ. (Σάθ.) 457.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπίλωτος* (L-S Suppl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη καὶ Χίο (ΙΛ).

Ἀσυμπίεστος· ἀκατέργαστος (βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *μουρουπάδες πιλωμένες· ... καὶ τζαμιλοττία ἀπίλωτα* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἄνεργος* 4.

ἄπιος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. (Legr.) 34^{178}, Ἰμπ. (Κριαρ.) 678.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πίνω*.

Ποὺ δὲν ἔχει πιεῖ, διψασμένος: *ἀπέμεινεν εἰς τὸ ἐρημονήσιν ἄφαγος, ἄπιος ἄνθρωπος* Ἰμπ. 678.—Βλ. καὶ *ἀπότιστος*.

ἄπιστα, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 100^{31}, 461^{23}, 478^{1}, Μαχ. (Dawk.) 656^{8}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπιστος*. Ἡ λ. καὶ στὸν Πόντ. (ΙΛ).

1) Χωρὶς εἰλικρίνεια: *φέρνει τὴν μαρτυρίαν ἄπιστα διὰ τίποτες πράγμαν τὸ μέλλει νὰ ἔχῃ* Ἀσσίζ. 100^{31}. **2**) Ἄδικα, ἀντικανονικά, παράνομα: *λέγει ὅτι αὐτὸ τὸ κρίσιμον ἔνι ἄπιστα λαλημένον* Ἀσσίζ. 461^{23}. Βλ. καὶ *ἄκριτα, ἄνομα, ἀνόμως*. **3**) Μὲ δολιότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 1): *καὶ ὁπόσα τὸν ἐπλημελέψαν ὅτι ἔδωκάν του θάνατον ἄδικα καὶ ἄπιστα* Μαχ. 656^{8}.

ἀπίστευτος, ἐπίθ., Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 222, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [975]· *ἀνεπίστευτος,* Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 167, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Β' 15, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 779, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Πρόλ. [16], Β' [762].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πιστεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν πιστέψῃ κανεὶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, στὴ. λ 1): *ἀνὲν καὶ πῶ κι' ἀπίστευτο, 'ς τοῦτο συμπάθησέ μου* Ἐρωφ. Α' 222.

ἀπιστία ἡ, Παράφρ. Μανασσ. (Praecht.) 308, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 22^{27}, 53^{3}, 84^{6}, 144^{2},

194^{8}, 196^{20}, 228^{12}, 233^{6}, 334^{4}, 364^{20}, 395^{15}, 478^{9}, Διάτ. Κυπρ. (Σάθ.) 504^{9}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 636, 662, 669, 681, 727, 783, 801, 5441, Φλώρ. (Κριαρ.) 453, Λίβ. (Lamb.) Esc. 276, Μαχ. (Dawk.) 168^{4}, 254^{28}, 534^{17}, 674^{1}, Δούκ. (Grecu) 85^{8}, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 2710, 2758· *ἀπεστία,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 478^{4-5}· *ἀπιστιά,* Διήγ. Βελ. (Cant.) 340, Λίβ. (Μαυρ.) P 2743, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 59, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [1155].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπιστία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἔλλειψη πίστης, ἐμπιστοσύνης· κακοπιστία (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ. καὶ χρ., L-S στὴ λ. Ι 1, καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὴν κακοσύνην τῶν Ρωμαίων, τὴν ἀπιστίαν ὅπου ἔχουν* Χρον. Μορ. Η 727· *Περὶ τοῦ ὅρκου τῆς ἀπιστίας ἀπὲ τὸ ποῖον ἡ αὐλὴ οὐδὲν νὰ πάρῃ τίποτες* Ἀσσίζ. 232^{26}· *οὐδὲν πρέπει νὰ πάρῃ τίποτες ἡ αὐλὴ ... τὰ ἐθέσπισαν νὰ παίρνουν ἀποὺ ἄλλατα ἄπιστα ἀγκαλέματα, διότι τοῦτον οὐδὲν ἔνι ἔγκλημαν, ἀμμὲ ἔνι ἀπιστία* Ἀσσίζ. 233^{6}. **2**) Ἀναξιοπιστία (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. Ι 2): *νὰ μείνῃ ὡς ἄπιστος... ὅτι ἀφ' ἑαυτός του ἔδειξεν τὴν ἀπιστίαν* Ἀσσίζ. 53^{8}. **3**) Ἔλλειψη χριστιανικῆς πίστης (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 4, καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2· πβ. καὶ τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. ΙΙ): *Ἐκεῖνος γὰρ ὁ ἀπόστολος* (δηλ. *ὁ Πέτρος*)... (παραλ. 3 στ.) *διὰ νὰ πατάξῃ τὰ εἴδωλα, τὴν ἀπιστίαν τῶν ἐθνῶν* Χρον. Μορ. Η 783. **4**) Δολιότητα: *διότι ἐποίησεν τοῦτο διὰ τὴν ἀπιστίαν του, διὰ νὰ ἀποβγῇ τῆς δουλοσύνης* Ἀσσίζ. 196^{20}. **5**) Κατηγορία: *Τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ὁ σὶρ Μιτζὲλ ἔπεσε νὰ λάβῃ τοιαύτην ἀντροπὴν ... καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ἀποὺ βάνουν ἐπάνω ἄλλου τοιαύτην ἀπιστίαν* Ἀσσίζ. 194^{8}. **6**) Προδοσία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ): *λίγον ἔλειψε νὰ σκοτώσουν τὴν ρήγαινα διὰ τὴν ἀπιστίαν ἀποὺ τοὺς ἐποῖκεν* Μαχ. 534^{17}. **7α**) Ἀνυπακοὴ στοὺς νόμους, παρανομία: *διότι ἐποίησεν νὰ ποιήσουν μὲ τὰ καρτεσία του τὸν γραμματικὸν νὰ ποιήσῃ τὴν ἀπιστίαν, τὸ ἄλλον ἔνι ὅτι ἐκεῖνος εἶχεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ἐκείνη τὴν ἀπιστίαν ἀπαῦτα, ὅτι ἠγνώριζέν το καλὰ* Ἀσσίζ. 478^{9}. Βλ. καὶ *ἁμάρτημα(ν)* 3, *ἁμαρτία* 4, *ἀνομία* 1α· **β**) παράβαση τῶν ὅρων μιᾶς συμφωνίας, παρασπονδία: *νὰ κρατήσῃ τὴν ἀγάπην στερεωμένην μὲ τὴν δικαίαν ἐξουσίαν, χωρὶς καμίαν κακίαν οὔ καμίαν ἀπιστίαν* Μαχ. 254^{28}· *Ἐὰν λάχῃ ὅτι β' ἢ γ' ἄνθρωποι συντροφεύγουν ἐν τῷ ἅμα... καὶ λαγχάνῃ μετὰ ταῦτα ὅτι ἔχουν μεσόν τους καμίαν ἀδυσκεψίαν, ὥσπερ ἀπιστίαν κανενοῦ* (ἔκδ. καὶ ἑνοῦ· διορθώσ.· πβ. Ἀσσίζ 334^{4}) *πράγματος τῆς συντροφίας καὶ ἐκεῖνος ὁ σύντροφος ζητᾶ τη ὅρκον ἀπὲ τοῦτον τὸ ἀπιστεῖ* Ἀσσίζ. 84^{6}.

ἄπιστος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 319, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 36^{23}, 53^{4}, 60^{5}, 84^{25}, $101^{11,12}$, 105^{17}, 193^{3}, 219^{13}, 229^{15}, 233^{5}, 268^{7}, 270^{21}, 302^{5}, $351^{3,11}$, 355^{29}, 444^{28}, 477^{31}, 478^{6}, 481^{20}, Διγ. (Mavr.) Gr. III 270, IV 19, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 707, 788, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 551, 666, 750, 818, 833, 3206, 4899, 4986, 5813, 8171, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 5279, 5813, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 2618, Διήγ. πόλ. Θεοδ. (Merc. S.-G.) 9, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 479, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1448, Φυσιολ. (Pitra) 339^{18}, Μαχ. (Dawk.) 174^{6}, 266^{23}, 478^{34}, 642^{22}, Θησ. (Βεν.) Β' [30^{1}], Κορων., Μπούας (Σάθ.) 13, 50, Διήγ. Ἀλ. (Μητσάκ.) G 278^{32}, Ἀχέλ. (Pern.) 521, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 91^{4}, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ε' 85, 604, Πιστ. βοσκ. (Joann.) IV 3, 195· V 2, 245, Σταυριν. (Legr.) 578, 1214, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 256, 1420, 1499, Ἰντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Α' 53, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 186, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 370^{25}, 476^{16}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 112^{26}· *ἄπεστος,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 334^{23}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπιστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 1α) Ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν ἐμπιστευτῇ, ἀναξιόπιστος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι 1, καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Τὸ δίκαιον ὁρίζει ἐκεῖνος ὁποὺ ἔφερεν τοὺς μάρτυρες ἀπίστους κατὰ πρόσωπα τοῦ ἄλλου, ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔγκλημαν* Ἀσσίζ. 351^{11}· *ὡσὰν ἐκεῖνον τὸν ἄπιστον Ἰούδαν τὸν Σκαριώτην* Χρον. Μορ. Η 666· **β**) ποὺ παραβαίνει τὸν ὅρκο του, ἐπίορκος: *καθάπερ ἐντέχεται νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπεστος ὁποὺ ἐψεύσθην τὸν ὅρκον του* Ἀσσίζ. 334^{23}· **γ**) ποὺ δὲν εἶναι νομοταγής, ἀπειθάρχητος: *Νὰ μὴ μᾶς κράζῃ ὁ βασιλέας ἀπίστους δημηγέρτες* Χρον. Μορ. Η 4986· βλ. καὶ *ἀπαίδευτος* 2· **δ**) ποὺ προδίδει τὴ συζυγικὴ ἢ τὴν ἐρωτικὴ πίστη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Καὶ ἂν δὲν πιστεύῃς, ἄπιστε, καὶ ἂ δὲν πληροφορᾶσαι, ἔπαρ' τὸν πόθον ἀπ' ἐμὲ καὶ δός τον ὅπου θέλεις* Ἐρωτοπ. 479. **2α**) (Προκ. γιὰ ἔγγραφο) ἄκυρο: *ἀποὺ χαρτὶν ἄπιστον οὐδὲν πρέπει κανεὶς νὰ ποίσῃ ζήτησην* Ἀσσίζ. 355^{29}· **β**) πλαστός, παραχαραγμένος: *Περὶ τῶν χρυσοχῶν ὁποὺ χαράσσουν ἄδικας βούλλας καὶ ἄπιστας χαραγὰς* Ἀσσίζ. 229^{15}· **γ**) (προκ. γιὰ μετρικὲς μονάδες) ἀνακριβής, λειψός: *Περὶ ἐκείνου οὔ περὶ ἐκείνης, τὸν πιάνουν εἰς ἄπιστον μέτρον οὔ παρκάτω ζύγιν* Ἀσσίζ. 481^{20}· **δ**) (προκ. γιὰ καταγγελία) ψεύτικος (Πβ. καὶ Ἀσσίζ. 482^{25}): *τὰ ἐθέσπισαν νὰ παίρνουν* (δηλ. *ἡ αὐλὴ*) *ἀποὺ ἄλλατα ἄπιστα ἀγκαλέματα* Ἀσσίζ. 233^{5}. **Β' α**) (Προκ. γιὰ τοὺς μὴ χριστιανοὺς) ἀλλόθρησκος (Ἡ σημασ. μγν., L-S στὴ λ. ΙΙβ· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *Καὶ ἐμήνυσεν εἰς ὅλον τὸ νησὶν τῆς Κύπρου ὁποὺ ἔχει Σαρακηνοὺς ἀπίστους* Μαχ. 174^{6}· *Καὶ παρ' ἀπίστων τῶν Τουρκῶν ἀδίκως διωχθέντες* Κορων., Μπούας 13. Βλ. καὶ *ἀβάπτιστος* 1β, *ἀγριόπιστος*· **β**) (προκ. γιὰ χριστιανοὺς ποὺ δὲν ἀνήκουν στὸ ἴδιο δόγμα) ἑτερόδοξος, αἱρετικός: *Ἀφότου οἱ ἄπιστοι Ρωμαῖοι, ἐκεῖνοι οἱ δημηγέρτες* Χρον. Μορ. Η 833.

ἀπιστῶ, Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὔστρ.) 67, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 108, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2435, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 48^{8}, 59^{1}, 308^{27}, Διγ. (Hess.) Esc. 721, Διγ. (Καλ.) Α 247, 668, 1380, Βέλθ. (Κριαρ.) 154, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1297, 3257, 3865, 4225, 5548, 5660, 8157, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 1297, 3871, Διήγ. Βελ. (Cant.) 490, Φλώρ. (Κριαρ.) 1647, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) Α 171, Λίβ. (Μαυρ.) P 949, 2822, Λίβ. (Lamb.) Sc. 529, 605, 721, 1211, 1882, Esc. 1634, 1820, 2116, Λίβ. (Wagn.) Ν 423, 1508, 1621, 1863, 2716, 3110, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1333, Φυσιολ. (Pitra) 346^{1}, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 129, 836, Μαχ. (Dawk.) 320^{23}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 114^{8}, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 846, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 115, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 527, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 61^{36}, 94^{18}, Σταυριν. (Legr.) 786, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 327^{33}, 400^{33}, 441^{2}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Γ' [1362].

Τὸ ἀρχ. *ἀπιστῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δὲν πιστεύω, ἀμφισβητῶ (κάτι) (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. Ι): *τοῦτο οὐδὲν σὲ* (=*σοῦ*) *τὸ ἀπιστῶ, πιστεύω εἰς τὰ λέγεις* Λίβ. Sc. 605· *ἀνίσως ὅτι ὁ καραβοκύρης ἢ ἄλλος κανεὶς ἀπιστεῖ ὅτι ἐτεσαῦτον οὐδὲν ἔπεσεν* (ἐνν. *ἀπὲ τὸ γομάριν*) Ἀσσίζ. 48^{8}. Βλ. καὶ *ἀμφιβάλλω* 1. **2**) Δείχνομαι ἄπιστος, ἀπειθῶ (σὲ κάποιον) (πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. ΙΙ, καὶ τὴ μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 7· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀπίστησεν τὸν ἀφέντη του* (=*στὸν ἀφέντη του*) *κ' ἐδιάβη στὸν ἐχτρόν του* Χρον. Μορ. Η 3257· *Ἀπίστησε τὸν ἀφέντην του κ' ἐγίνη δημηγέρτης* Χρον. Μορ. Η 8157· *Κι' ὡς εἶδε ἐτοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ Βαλδουίνος, τὸ πῶς τὸν ἀπιστήσασιν τὸ γένος τῶν Ρωμαίων* Χρον. Μορ. Η 1297· βλ. καὶ *ἀπεργώνω* 1β. **3α**) Ἐπαναστατῶ: *τὰ Ἄλβανα ἀπίστησαν, ὁ τόπος ἀνακατώθη* Χρον. Τόκκων 1333· *οἱ δὲ Οὔγγροι ἀπίστησαν καὶ σήκωσαν κεφάλι* Σταυριν. 786· βλ. καὶ *ἀνταίρω* Β, *ἀνταρτεύω* β· **β**) (μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ.) δὲν τηρῶ τὴν πίστη μου ὡς ὑπήκοος, ἀποσκιρτῶ: *ἀπιστήσανε* (ἐνν. *οἱ Ἀλβανίτες*) *ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν Ρωμαίων* Χρον. σουλτ. 61^{36}. **4**) Προδίδω τὴν πίστη μου, ἀλλαξοπιστῶ (πβ. τὴ μτγν. σημασ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *οἱ Ἀραβῖται βούλονται ἐμὲ τοῦ θανατῶσαι· νὰ σφάξωσι τὰ τέκνα σου, πατρὸς ὡς ἀπιστοῦντος* Διγ. Α 668. **5**) Προδίδω τὴν ἐρωτικὴ πίστη, ἀπατῶ (πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἐπεὶ ἀπεδὰ δουλώνεσαι καὶ ὀμνύεις νὰ μὴ ἀπιστήσῃς, ἔχεις καὶ κόρης ἠθικῆς, εὐγενικῆς ἀγάπην* Λίβ. Ν 423.

ἀπίσω, ἐπίρρ., βλ. *πίσω.*

ἀπλά, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. (Σάθ.) 37^{20}, 286^{34}, 422^{24}, Ἰμπ. (Legr.) 9, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 256, Ροδολ. (Bev.) Ε′ [493].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἁπλός.*

1) Μὲ τρόπο ἁπλὸ (Πβ. ΙΛ, στὴ λ. 1): *Ἁπλότερα ἤθελα νὰ πῆς τὸ πρᾶμα πῶς ὁδεύγει, γιατὶ ἡ γραφή του δύσκολα τὰ λόγια σημαδεύγει* Ροδολ. Ε′ [493]. **2**) (Προκ. γιὰ οἰκονομικὴ συναλλαγὴ) χωρὶς συμφωνητικὸ καὶ μάρτυρες: *ἀνισῶς καὶ πάρῃ ἀρραβῶναν ἀπ' ἐκείνην τὴν πούλησιν ἀπλὰ* Ἀσσίζ. 37^{20}. **3**) (Προκ. γιὰ ἔμμετρο κείμενο γραμμένο σὲ ἀνομοιοκατάληκτους στίχους) ἀνομοιοκατάληκτα: *Τὸν* (=τὸν Ἰμπέριο, τὴν *Ἐξήγησιν* τοῦ *Ἰμπερίου*) *εἶχα δεῖ καὶ μ' ὄτυχεν ἀπλὰ διεγραμμένον· βούλομαι νὰ τὸν βάλω 'γὼ εἰς τὸ ριμαρισμένον* Ἰμπ. 9.

ἀπλάδενα ἡ, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ′ 551, Εὐγέν. (Vitti) 501.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπλάδα* μὲ συμφ. πρὸς τὸ βενετ. *piadena* (Meyer NS II 86-7, IV 12). Ἡ λ. σὲ ἔγγρ. τοῦ 1625 καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σκεῦος φαγητοῦ πλατὺ καὶ ρηχό, πιατέλα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἤθελα μὲ πολλὴ χαρὰ καὶ μὲ δροσιὰ μεγάλη ν' ἀρχίσω μιὰν ἀπλάδενα μὲ ρύζι νὰ ξαγλήσω* Κατζ. Γ′ 551· *Μέσα σὲ μιὰν ἀπλάδενα γεμάτη μακαρόνες* Εὐγέν. 501.

ἀπλαζίρι(ν) τό, Μαχ. (Dawk.) 244^{33}, 320^{32}, 466^{27}, 534^{35}, 668^{29}, Βουστρ. (Σάθ.) 418, 429, 430, 466, 467, 487, 525, 536, Ἀνθ. χαρ. (Κακ.) V φ. 1r· *ἀπλαζίρ,* Βουστρ. (Σάθ.) 428, 465.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *plaisir* (Dawkins, Μαχ. Β′ σ. 237) ἢ τὸ προβ. *plaser* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66).

1α) Εὐχαρίστηση: *Θωρῶντα του ὁ μέγας μάστρος ἐπῆρε μεγάλον ἀπλαζίριν καὶ ἐποῖκεν του μεγάλην τιμὴν* Βουστρ. 418· *ἐμάθαμεν πῶς... οὖλοι οἱ ἀφέντες θέλουν σε διὰ ρήγαινα καὶ ἐπήραμεν μεγάλον ἀπλαζίριν* Βουστρ. 487. Βλ. καὶ *ἀναψυχὴ* 2· **β**) ἐπιθυμία: *εἴ τις ἔχει ἀπλαζίρι ν' ἀγροικήσῃ τὸν πόσον τῶν Γενουβήσων ὁποὺ ἐπεθάναν εἰς τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρου* Μαχ. 466^{27}. Βλ. καὶ *ἀγάπη* 8α, *ἀκρίβεια* 3· **γ**) διασκέδαση: *τοῦτο ἐποῖκαν το διὰ νὰ πάρουν ἀπλαζίριν ὅλην τὴν Δευτέραν* Μαχ. 668^{29}. **2α**) Φιλοφροσύνη, περιποίηση: *ἐποῖκαν τους μεγάλην τιμὴν καὶ πολλὰ ἀπλαζίρια καὶ καλὴν συντροφίαν* Βουστρ. 466· βλ. καὶ *ἀνάπαυσις* 1 Ϛ· **β**) ἐξυπηρέτηση, εὐεργεσία: *καὶ ἔποικεν καὶ ἄλλους πολλὰ ἀπλαζιρία κ' ἐκεῖνοι ἐποῖκαν τον πολλὰ κακὰ* Βουστρ. 429. Βλ. καὶ *ἀγαθοσύνη* 4, *δισπλαζίριν.*

ἀπλάκιν τό, βλ. *ἀπλίκιν.*

ἀπλανής, ἐπίθ., Χίκα, Μονωδ. (Μανούσ.) 40, 50.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπλανής.*

Ποὺ δὲν πλανᾶται (στὸ ἔργο του), ἀλάνθαστος (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2α, b): *χθὲς ἦτον... ὁδηγημένον ἀπὸ ποιμένα καλόν ... καὶ σήμερον ἔγινε χηρεμένον ἀπὸ ὁδηγὸν ἀπλανέστατον* αὐτ. 40.

ἀπλαστία ἡ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Β′ 79.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπλαστία.*

Σεμνότητα: *οὐκ ἔβλεπε βλέποντας ἐξ ἀπλαστίας, ἀλλ' ἔφλεγε ξύμπαντας ἐξ εὐμορφίας* ὅ.π.

ἄπλαστος, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Β′ 69, Ϛ′ 448, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 353.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἁπλός, φυσικὸς (Πβ. L-S, στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 3): *Καλλιγόνην κατεῖδον ὀψὲ καὶ μόλις ἐκ θυρίδων ἄπλαστον ἐκκρεμωμένην* Εὐγεν., Δρόσ. Β′ 69. **2**) (Προκ. γιὰ γνώμη) ἀκαταστάλακτος· ἀνόητος (Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 3γ): *καὶ τὴν ἄπλαστον γνώμην, ἣν εἶχε τὸν τοσοῦτον καιρὸν* Χειλᾶ, Χρον. 353.—Βλ. καὶ *ἀγνωσιάρης, ἄγνωστος* 2β, *ἀγροίκιστος, ἀκέφαλος* 3, *ἀλαφροκέφαλος, ἄμυαλος.*

ἀπλέρωτος, ἐπίθ., βλ. *ἀπλήρωτος.*

ἄπλετος, ἐπίθ., βλ. *ἄπλευστος.*

ἄπλευστος, ἐπίθ.· *ἄπλετος,* Δούκ. (Grecu) 215^{8}· *ἄπλευτος,* Βίος Ἀλ. (Reichm.) 4355.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸν ἀόρ. τοῦ *πλέω.* Ὁ τ. *ἄπλετος,* ἂν δὲν πρόκειται γιὰ μὴ γνήσιο τ., ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ ἐνεστ. *πλέω.*

Ποὺ δὲν εἶναι πλωτός: *εἶναι θαλάσσης τῷ βυθῷ τούτους αὐτῆς ἀπλεύτου* Βίος Ἀλ. 4355.

ἄπλευτος, ἐπίθ., βλ. *ἄπλευστος.*

ἀπλήγωτος, ἐπίθ., Μαρκάδ. (Legr.) 640.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *πληγώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀτραυμάτιστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπλήγωτος εἰς τὴν καρδιὰ* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀλάβωτος.*

ἄπληκτον τό, βλ. *ἄπλικτον.*

ἀπλήρωτος, ἐπίθ., Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 106, Διγ. (Καλ.) Α 544, Βέλθ. (Κριαρ.) 509, Διήγ. Βελ. (Cant.) 162, 275, 301, Φλώρ. (Κριαρ.) 1227, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2171, Esc. 3354 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. (Wagn.) Ν 2992, Ἰμπ. (Κριαρ.) 472, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 448, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 3, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 68^{11}, 76^{34}, Εἰς Θεοτ. (Κακ.) 39, Ρίμ. θαν. (Κακ.) 38, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 338^{9}· *ἀπλέρωτος,* Λίβ. (Lamb.) Esc. 3365, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VI 39, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Πρόλ. Χάρου 108.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπλήρωτος.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπλέρωτος*).

1α) (Προκ. γιὰ ἐργασία) ποὺ δὲν πληρώνεται, ἄμισθος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπλέρωτος* 2β): *Οἱ ἀπλήρωτοι ἦτανε δεκαπέντε χιλιάδες* Χρον. σουλτ. 68^{11}· **β**) (μεταφ. προκ. γιὰ πράξεις) ποὺ δὲν τιμωρεῖται ἢ δὲν ἐπαινεῖται: *ποὺ κάμωμα ἀπλέρωτο στὸν κόσμο δὲν ἀφήνει* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρου 108. Βλ. καὶ *ἀγδίκιωτος.* **2**) Ἄφθονος, ἀτέλειωτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπλέρωτος* 5): *καὶ ἔτσι ὑπάγουσι εἰς τὴν ἀπλήρωτον ἐκείνην χαρὰν* Διγ. Ἄνδρ. 338^{9}· μὲ ... (παραλ. 1 στ.) *στεναγμοὺς ἀπλήρωτους ἀποχαιρέτησάν τους* Φλώρ. 1227· *χρῆμα πολὺν ἀπλήρωτον καὶ πλοῦτον οὐκ ὀλίγον* Διήγ. Βελ. 301. Βλ. καὶ *ἀναρίθμητος, ἄπληστος* 3.

ἀπληστία ἡ, Εὐγεν., Δρόσ. (Hercher) Α′ 26.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπληστία.*

Μανία καταστροφῆς: *Πᾶν συγκατέκλων δένδρον ἐξ ἀπληστίας, καίτοι βρίθον βλέποντες ἐξ εὐκαρπίας* ὅ.π.

ἄπληστος, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) 1272, Διγ. (Mavr.) Gr. IV 855, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 698, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 710.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπληστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲ χορταίνει, ἀκόρεστος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ δώροις καὶ χαρίσμασι τὴν ἄπληστον ἐμπλήσῃς* Προδρ. I 272. **2**) Ἔντονος, ἀπέραντος (Ἡ σημασ. ἀρχ., Δημητράκ., στὴ λ. 2): *καὶ ἦν ἄπληστος ἡδονὴ καὶ μεγίστη τερπνότης* Διγ. Gr. IV 855· *ἐγκάριξεν εἰς τὴν χαρὰν τὴν ἄπληστον τὴν εἶχεν* Διήγ. παιδ. 710. Βλ. καὶ *ἀνείκαστος* 2β, *ἀνεξείκαστος*. **3**) ἄφθονος: *καὶ βαλσαμόλαιον ἄπληστον ἐχρίσαν τὸ κορμίν του* Πόλ. Τρωάδ. 698. Βλ. καὶ *ἀναρίθμητος, ἀπλήρωτος* 2.

ἀπλήστως, ἐπίρρ., Ἀχιλλ. (Hess.) N 354, 733, Ἀχιλλ. (Haag) L 520.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀπλήστως*.

Σὲ μέγιστο βαθμὸ (Πβ. Μαυρικ., Στρατηγ., Mihăescu, 274^{9}): *Ἦσαν δὲ γένη πάντρεπνα ἀπλήστως τῶν πουλίων* Ἀχιλλ. N 733· (προκ. γιὰ εὐχὴ) ἀχόρταγα· ὑπερβολικά: *γλυκιὰ καταφιλοῦσι τον, ἀπλήστως εὔχουνταί τον* Ἀχιλλ. N 354.—Βλ. καὶ *ἄκρα* 9 Φρ., *ἀκριβὰ* 5, *ἄκρον* 4, *ἄμετρα, ἀμέτρητα, ἀμετρίως* β, *ἄπειρα* II.

ἀπλικάρω, Κατζ. (Πολ. Λ.) Δ' 130, Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 147, Δ' 244.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *aplicar* ἢ τὸ ἰταλ. *applicare*.

Ἐφαρμόζω, προσαρμόζω, τοποθετῶ ἐπάνω: *καὶ ἄνθρωπος naturaliter νά 'χῃ τὸ νοῦ καὶ γνώσῃ τοῦ δόθηκεν, e tutto ciò ζαβάγραν ἔχει τόση ποὺ συντηρῶ difficulter τὸ λογισμὸ ἀπλικάρει* Φορτουν. Γ' 147· *ἀπλικάρησε ὅλον τὸν λογισμό του nelle dilizie μοναχὰς* Κατζ. Δ' 130.

ἀπλίκεμα(ν) τό, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 6441, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 37^{8}, Πεντ. (Hess.) Λευιτ. XXVI 11, Ἀρ. XVI 27, Δευτ. XII 5· *ἀπλίσεμα*, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. XXIV 5.

Ἀπὸ τὸ *ἀπλικεύω* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 35). Γιὰ τὸ -*σ* τοῦ τ. *ἀπλίσεμα* βλ. Τριαντ., Ἄπ. Α' 358).

Κατοικία, ἐνδιαίτημα: *ὁ καθαεὶς ἐδιέβηκεν εἰς τὸ ἀπλίκεμάν του* Χρον. Μορ. P 6441· *γίνετον γιὰ λλόγου σου, κυρά μου, ἀπλίκεμαν τῆς πλήξης ἡ καρδιά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 37^{8}. Βλ. καὶ *ἀνάπαυσις* 9β. —Βλ. καὶ *ἀπλίκιν* 2α.

ἀπλικεύω, Πρόδρ. (Legr.) 5^{3}, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 6^{5}, 23^{12}, 40^{11}, 74^{26}, 232^{28}, 242^{18}, 243^{4}, 251^{7}, 289^{9}, 323^{9}, 424^{1}, 449^{11}, 482^{20}, 493^{21}, Διγ. (Καλ.) Esc. 293, 528, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 231, Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 90, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 1306, 2062, 2201, 2317, 5047, 5872, 6435, 8890, 8892, 9042, 9212, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2264, 5050, 6630, 9040, Μαχ. (Dawk.) 94^{19}, 416^{3}, 568^{2}, 628^{21}, 654^{14}, 656^{31}, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) III 2 0, Βουστρ. (Σάθ.) 425, 426, 454, 496, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 113^{8}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 134, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) AN 64· *ἀμπλικεύω*, Διγ. (Mavr.) Gr. II 102, 157· *ἀπλικεύγω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 271^{20}, 482^{18}, Πεντ. (Hess.) Γέν. IX 27, XIV 13, XVI 12, XXV 18, XXVI 2, XLIX 13, Ἔξ. X 14, XVII 1, XVIII 5, XXIV 16, XXV 8, XXIX 46, Λευιτ. XVI 16, Ἀρ. I 50, II 3, 12, III 23, IX 17, 18, 22 δίς, X 5, 6, 12, XI 26, XXXI 19, XXXIII 8, XXXV 34, Δευτ. I 33, XII 11, XIV 23, XVI 2, 6, 11, XXVI 2, XXXIII 12, 16, 20, 28· *ἀπλισεύγω*, Πεντ. (Hess.) Ἀρ. XI 25, XXI 10, 11· *'πλικεύγω*, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXVI 17, XXXIII 18, Ἔξ. XIII 20, XV 27, XL 35, Ἀρ. II 33· *'πλικεύω*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 41^{9}, 288^{22}, Διγ. (Hess.) Esc. 528, Μαχ. (Dawk.) 374^{5}, 540^{27}, Δούκ. (Grecu) 93^{5}, Κυπρ. Ἐρωτ. (Pitsill.) 156^{1}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 69· μτχ. *ἀπλικεμένος*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 208^{17}, 290^{6}, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 8898, Φλώρ. (Κριαρ.) 923, Μαχ. (Dawk.) 80^{21},

106^{31}, 328^{21}, 400^{30}, 416^{28}, 564^{30}, Βουστρ. (Σάθ.) 442, 443, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 96^{11}· *ἀπλικευμένος*, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 123· *ἀπλικιμένος*, Μαχ. (Dawk.) 348^{36}· *'πλικεμένος*, Μαχ. (Dawk.) 526^{25}.

Ἀπὸ τὸ λατ. *applicare* (*castra*) (Meyer, N S III 11) κατὰ τὸ *πεζεύω* (Δένδια, Ἀθ. 36, 1925, 159). Γιὰ τοὺς τ. *ἀπλισεύγω, ἀμπλικεύω, 'πλικεύω*, βλ. Τριαντ., Ἄπ. Α' 341, 358, 363, 368· ἡ λ. ἤδη τὸν 6./7. αἰ. (Sophocl.).

Α' Ἀμτβ. **1α**) Στρατοπεδεύω (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 7. αἰ. Sophocl. στὴ λ. 1): *Τώρα ἂς στραφοῦμεν εἰς τὸν ρήγα καὶ εἰς τὸ φουσάτον του ὅπου ἀπλικέψαν εἰς τὴν Χεροκοιτία* Μαχ. 656^{31}· *καὶ ὡσὰν ἀπεσώσασιν εἰς τοῦ Ραχὲ τὸ κάστρον, ἔξω ἐπλικεύσασιν ἀπέξωθεν τοῦ κάστρου* Διγ. (Hess.) Esc. 528· *Ἀφέντη κοντοστάβλη, ἔνι μεγάλη μας ἀντροπὴ νά 'σαι 'πλικεμένος ἔξω τοῦ κάστρου* Μαχ. 526^{25}· *νὰ συνεπάρουν τὰ φουσάτα ὁποὺ ἀπλικεύγουν νοτικὰ* Πεντ. Ἀρ. X 6· **β**) (μεταφ.) *ὁ Χάρος μὲ τὸν Ἔρωταν εἶχαν 'πλικέψειν εἰς μιὰν μονὴν κ' ἦτον βραδὺν κ' εἶχαν πεζέψειν* Κυπρ. ἐρωτ. 156^{1}· *καὶ ἀνέβην ἡ ἀκρίδα ἰπὶ ὅλη τὴν ἡγῆ τὴν Αἴγυφτο καὶ ἀπλίκεψεν εἰς ὅλο τὸ σύνορο τῆς Αἴγυφτος* Πεντ. Ἔξ X 14. **2α**) Διαμένω, κατοικῶ (πβ. Sophocl. στὴ λ. 2): *περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποὺ ἀπλικεύγει εἰς ἄλλου οἰκίαν καὶ ὁ κύριος τοῦ οἴκου χάνει τίποτες ἀπὲ τὸ σπίτιν* Ἀσσίζ. 482^{18}· *καὶ ἂν παίρνῃ ἐνοίκιν τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνι οὗ ἀπλικεύοντα εἰς τὸ σπίτιν ἐκεῖνος ὁποὺ τὸ κρατεῖ* Ἀσσίζ. 289^{9}· *Ἔσωσεν τότες ὁ καιρὸς ὁ Κάης νὰ μισέψῃ κ' εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν νὰ πὰ διὰ ν' ἀπλικέψῃ* Χούμνου, Π.Δ. III 20, 15· *ἐδιαλαλῆσαν ὅτι πάσα ἄνθρωπος ἀπλικεμένος εἰς τὴν Λευκωσίαν νὰ πὰ νὰ πολομᾶ τὴν δουλείαν του* Μαχ. 416^{28}· *καὶ ἐφανερώθην πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος καὶ εἶπεν: «μὴ κατέβῃς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀπλίκεψε εἰς τὴν ἡγῆ ὅς νὰ πῶ πρὸς ἐσὲν* Πεντ. Γέν. XXVI 2. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* B6· **β**) (προκ. γιὰ σύννεφο) παραμένω, στέκομαι: *ὅλες τὶς ἡμέρες ὅς νὰ ἀπλικέψῃ τὸ σύννεφο ἰπὶ τὸ μίσκαν* Πεντ. Ἀρ. IX 18· *ἀπλίκεψεν τὸ σύγνεφο εἰς τὴν ἔρημο τοῦ Παραν* Πεντ. Ἀρ. X 12· **γ**) (προκ. γιὰ μέλισσες) φωλιάζω: *Ἐὰν γίνεται ὅτι τὰ μελίσσια, τὰ ἔνι εἰς τὰ ἀγγεῖα μου, πᾶν ἔξω καὶ ἀπλικεύουν εἰς ἄλλα ἀγγεῖα* Ἀσσίζ. 449^{11}. **B'** Μτβ. **1**) Ὁδηγῶ κάποιον νὰ στρατοπεδεύσῃ, ἐγκαθιστῶ σὲ στρατόπεδο: *καὶ ἐμπαίνοντα ὁ ρήγας εἰς τὴν χώραν μὲ τοὺς Σαρακηνούς, ἀπλίκευσέν τους* Βουστρ. 454· *ἐκεῖ ἔστησαν τὴν τέντα του καὶ ἀπλικέψασίν τον* Χρον. Μορ. P 5050· *Ἀπάνω πρὸς ἀνατολὰς ἐκεῖ τὸν ἀπλικέψαν* Χρον. Μορ. H 5047. **2**) Χορηγῶ κατάλυμα σὲ κάποιον, φιλοξενῶ: *ὥρισεν, ἀπλικέψαν τον τιμητικὰ εἰς τὴν χώραν* Χρον. Μορ. H 6435· *τὸν ποῖον ἐτίμησέν τον ὁ ρήγας καὶ ἐποῖκεν του μεγάλους ὀξόδους καὶ ἀπλίκεψέν τον εἰς τὰ σπίτια τοῦ σὶρ Τουμὰς Σπινόλα* Μαχ. 628^{20}· *ὥρισεν κι' ἀπλικέψαν τον στῆς ἀφεντίας τὰ ὀσπίτια* Χρον. Μορ. H 2317·

φρ. *ἀπλικεμένος εἰς τὴν φούρκαν*=προσαρτημένος στὴν ἀγχόνη: *ἀμμὲ ἐὰν γένηται ὅτι νὰ μηδὲν ἔνι καθαρὸς ἀπὲ τὸ τζουΐζε, ἐντέχεται νὰ ἔνι παρευτὺς ἀπλικεμένος εἰς τὴν φούρκαν, κρεμασμένος* Ἀσσίζ. 208^{17}.

ἀπλικιμένος, μτχ., βλ. *ἀπλικεύω*.

ἀπλίκιν τό, Hist. Imp. (Rochow) $196^{73,79}$, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 5^{31}, 6^{4}, 38^{31}, $39^{4,6,13,14,16,30}$, 40^{9}, 69^{9}, 77^{22}, 210^{27}, 317^{22}, 420^{13}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 460, Διγ. (Καλ.) A 973, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 1280, 6604, Μαχ. (Dawk.) 78^{11}, 110^{29}, 141^{19}, 172^{20}, 194^{12}, 264^{28}, 292^{20}, 310^{36}, 316^{25}, 342^{22}, 376^{14}, 600^{19}, 610^{6}, 634^{32}, 662^{30}, 668^{32}, 678^{20}, Βουστρ. (Σάθ.) 413, 458, 461, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 125^{34}· *ἀπλάκιν*, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 141^{19}.

Ἀπὸ τὸ *ἀπλικεύω* (Meyer, NS III 11). Βλ. ὅμως καὶ Μενάρδ., Ἀθ. 18, 1906, 375. Ἡ λ. ὡς τοπων. σήμ. στὴν Κύπρο (Μενάρδ., ὅ.π. καὶ Σπυριδ., ΕΕΒΣ 23, 1953, 174). Πβ. καὶ τὸ σημερ. *ἀπλικειὰ* (ΙΛ).

1) Στρατόπεδο, καταυλισμὸς (βλ. Καλονάρο, Διγ. Α' σ. 59 σημ. στ. 973): *Ὅπου θέ-*

λεις ἂς γενοῦν τ' ἀπλίκια, αὐθέντα Διγ. Α 973· *διὰ νὰ ἔχουν τὰ φουσάτα τους ἀνάπαψην κι' ἀπλίκιν* Χρον. Μορ. Η 6604· *τὸν Γαλατὰν τοὺς δίδει..* (παραλ. 1 στ.), *χώραν ἐποίκασιν ἐκεῖ κι' ἀπλίκιν τους* Χρον. Μορ. Ρ 1280. Βλ. καὶ *ἄπλικτον*. **2α**) Κατοικία, διαμονὴ (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπλικειά*): *'Εὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δώση τὸ ἀπλίκιν του ἢ τὸν ἀγρόν του ἢ τὸν κῆπον του εἰς ἔφητον κάτινος ἀνθρώπου* 'Ασσίζ. 77^{22}· *καὶ κοντὰ τοῦ αὐτοῦ ἀπλικίου ἦτον ἄλλο 'να ἀπλίκιν πλιθθαρένον τοῦ κούντη τε Γιάφα* Μαχ. 78^{11}· *Τίς νά 'χεν πεῖ στὰ μμάτια της ἀπ ὄχει ἀπλίκιν ἡ φιλιὰ* Κυπρ. ἐρωτ. 125^{34}· **β**) ἔπαυλη (βλ. Μενάρδ., 'Αθ. 18, 1906, 375): *'Ο ποῖος ἀνάστησεν ἕναν ὄμορφον περιβόλιν καὶ ἕναν ὄμορφον ἀπλίκιν εἰς τὴν Ποταμίαν* Μαχ. 610^{6}· *ἐπερίλαβάν τους μὲ μεγάλην τιμὴν καὶ χαρὰν καὶ ἐπέψαν τους εἰς ὄμορφα ἀπλικία καὶ ἀναπαύτησαν* Μαχ. 292^{29}· *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ νὰ πάρη σπίτιν ἢ ἀπλίκιν εἰς ἀμάχιν διὰ πράγμαν τὸ νὰ δώση* 'Ασσίζ. 40^{9}.

ἄπλικτον τό, Διγ. (Mavr.) Gr. III 84, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2861.

'Από τὸ λατ. *applicitum* (βλ. Psaltes, Grammatik, σ. 112 καὶ Χατζιδ.,'Επετ. Παρνασσ. 13, 1917, 4, καθὼς καὶ Κόλια, ΕΕΒΣ 17, 1941, 150).'Η λ. στὸν τ. *ἀπλίκιτον*=στρατόπεδο, ἤδη σὲ παπυρ. τοῦ 4. αἰ. (L-S· βλ. καὶ L-S Suppl., λ. *ἄπληκτον*). Τ. *ἀπλίκτον* στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. (Mor.) 44^{128}, 45^{86}. Βλ. καὶ Du Cange, λ.*ἀπληκεύειν*, ὅπου μαρτυρεῖται καὶ τ. *πλῆκτον*.

Στρατόπεδο, καταυλισμὸς ('Η σημασ. ἤδη στὸ Μαυρίκ., Στρατηγ., Mihăescu, σ. 387): *ὅπου θέλεις, αὐθέντη μου, ἂς γίνουν τ' ἄπλικτά σου* Διγ. Gr. III 84· (μεταφ.) *νὰ ἔνι τὸ καθέναν τὸ δενδρὸν καὶ ἡ καθεμία του βρύσις χαριτοερωτοανάπαυσις καὶ ἄπλικτον εὐνοστίας* Λίβ. Sc. 2861.

ἀπλίσεμα τό, βλ. *ἀπλίκεμα(ν)*.

ἀπλισεύγω, βλ. *ἀπλικεύω*.

ἁπλοδία· *ἁπλοδίας*, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 5992, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἁπλωσίας*.

ἁπλόθριξ, ἐπίθ., 'Ερμον. (Legr.) Δ 186.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἁπλόθριξ*.

Ποὺ ἔχει ἴσια, ἀπεριποίητα μαλλιὰ (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ′ 351): *'Ο δὲ 'Οδυσσεὺς μεσῆλιξ καὶ λευκός τε καὶ προγάστωρ, στρεβλογνώμων καὶ ἁπλόθριξ* ὅ.π.

ἀπλοκαμὸς ὁ, βλ. *πλοκαμός*.

ἄπλοκος, ἐπίθ., Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 109· *ἀνάπλεκος*, Περὶ γέρ. (Wagn.) 95.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄπλοκος*. Σήμ. καὶ τ. *ἀνέπλεκος* (ΙΛ, λ. *ἄπλεχτος*).

Ποὺ δὲν εἶναι πλεγμένος, ἄπλεχτος, ἀχτένιστος (Πβ. πάντως καὶ Κουκ., 'Αθ. 43, 1931, 83): *ἄλλες νὰ τά 'χουν ἄπλοκα καὶ ἄλλες εἰς πλεξουδές των* Γεωργηλ., Θαν. 109· *ἀνάπλεκη, ἀνορδίνιαστη, κρέμονται τὰ μαλλιά της* Περὶ γέρ. 95.

ἁπλός, ἐπίθ., Σπαν. (Hanna)V 65, Γλυκᾶ, Στ. Β′(Εὐστρ.) 55, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. (Miller) 125, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1594, Χρον. Μορ. (Schmitt)Ρ 6603, Λίβ. (Lamb.) Esc. 609, 'Αχιλλ. (Haag) L 77, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 70, Φυσιολ. (Zur.) LIII^{10}, Δούκ. (Grecu) 121^{34}, 261^{22}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 111, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 69^{8}, Κώδ. Χρονογρ. ("Αμ.) 47, 'Ιστ. Βλαχ. (Legr.) 1919· *ἁπλύς*, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 1740, 6603.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἁπλόος*. Γιὰ τὴ λ. *ἁπλὸς* βλ. L-S, λ. *ἁπλόος*. Γιὰ τὸν τ. *ἁπλὺς* (κατὰ τὸ *βαθὺς* κ.τ.ὅ.) βλ. Χατζιδ., 'Αθ. 25, 1913, 292.

1) (Προκ. γιὰ πρόσ. ἢ ἀνθρώπινη ἐνέργεια) εἰλικρινής, τίμιος, εὐθὺς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἁπλόος* IIb· πβ. καὶ τὴ σημασ. «δίκαιος» στὸν 'Αριστ.· ἡ σημασ. «εἰλικρινής», κλπ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἦν γὰρ ὁ Μουσουλμὰν τοσοῦτον ἀγαθὸς καὶ ἁπλούστατος, ὅσον ὁ Τζινεΐτ πονηρὸς καὶ περίεργος* Δούκ. 121^{34}· *ἦτον ἁπλὸς εἰς ἔρωταν, ἀσύγκριτος εἰς* (ἔκδ. *καί*· διόρθ. Κριαρ., 'Αθ. 50, 1940, 184) *κάλλος* 'Αχιλλ. Ο 70. Βλ. καὶ *ἄδολος, ἀκέραιος* 4, *ἀληθὴς* 1. Φρ. *ἁπλὸ χέρι*=γενναιόδωρο χ.: *νὰ εἶν' ἁπλὸν τὸ χέρι σου στὴν ἐλεημοσύνην* 'Ιστ. Βλαχ. 1919. **2**) 'Απλοϊκός, ἀφελής, ἀνόητος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἁπλόος* IIc· βλ. καὶ Lampe, Lex., λ. *ἁπλοῦς* B1b· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *αἱ δὲ καρδίαι αὐτῶν ὥσπερ λύκοι ἁρπάζοντες τοὺς ἁπλουστέρους ἀπολοῦσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν* Φυσιολ. LIII^{10}. Βλ. καὶ *ἁπλόψυχος*. **3**) (Προκ. γιὰ γλωσσ. ὕφος) ἀνεπιτήδευτος, ἁπλὸς στὴ διατύπωση ('Η σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ.,Lampe,Lex., λ. *ἁπλοῦς* D· καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *ἁπλοῦς* 2): *ἐμετάβαλα εἰς λέξην ἁπλὴν* (ἐνν. παλαιότερα καὶ ἀρχαϊστικότερα κείμενα) Κώδ. Χρονογρ. 47. **4**) (Προκ. γιὰ χρον. διάστημα) (πιθ.) σύντομος: *καὶ ἦτον ἁπλὸν* (χφ. Ρ *ἁπλῶς*) *τὸ διάστημα ἐκείνης τῆς ἡμέρας* Λίβ. Esc. 609. **5**) Ποὺ δὲν ἔχει δεσμεύσεις, ἀπεριόριστος (Πβ. L-S, λ. *ἁπλόος* III2 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *ἁπλοῦς* 5): *ὁ βασιλεὺς δὲ τοῦ 'δωκε ἁπλὴν τὴν ἐξουσίαν νὰ πάγη ὅπου βούλεται, νὰ δείξη ἀνδραγαθίαν* Κορων., Μπούας 111. Βλ. καὶ *ἀπειρόμετρος*. **6**) 'Απλωτός, ἁπλόχωρος (πβ. Lampe., Lex., λ. *ἁπλοῦς* F· καὶ ΙΛ στὴ λ. 3): *νὰ ἀπέλθουν εἰς τὸ Νίκλι ...διὰ τὸ ἔνι ἁπλὺς ὁ τόπος διὰ νὰ ἔχουν τὰ φουσάτα τους ἀνάπαψην καὶ ἀπλίκιν* Χρον. Μορ. Η 6603· *εἶδαν* (ἐνν. οἱ Φράγκοι) *τὸν τόπον ἔμνοστον, ἁπλύν, χαριτωμένον* Χρον. Μορ. Η 1740.

ἁπλότης ἡ, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 667, Καλλίμ. (Κριαρ.) 974, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 280, Θησ. (Βεν.) Ϛ′ [9^{4}], Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 210, "Εκθ. χρον. (Lambr.) 1^{1}, 57^{5}, 72^{7}, Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) V 163, 214, 'Ιστ. πολιτ. (Βόνν.) 69^{21}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Β′ [1026], Δ′ [709].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἁπλότης*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἁπλότη*).

1) Εἰλικρίνεια, ἐμπιστοσύνη ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἁπλότη* 1): *καὶ δίδω σου ἁπλότητα καὶ ἀνεξικακίαν· σὺ δὲ δράσσεις... καὶ πνίγεις με* Διήγ. παιδ. 280. **2**) Καλοσύνη, εὐγένεια ψυχῆς: *τὸν πόθον σου, τὴν τύχην σου καὶ τὴν ἁπλότητά σου* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 214. Βλ. καὶ *ἀνθρωπότης* 2. **3**) Γενναιοδωρία, ἁπλοχεριά: *ὅσους ἐκατεδάμασεν τὸ τρόχωμαν τοῦ χρόνου ἐλᾶτε εἰς τὴν ἁπλότηταν ἐδῶ τῆς Εὐτυχίας* Λόγ. παρηγ. L 667. Βλ. καὶ *ἀνοικτὸς* $1α^{1}$ φρ. 4. **4**) Τιμή, δόξα: *πλάνησέ με ὁ κόσμος καὶ εἶχα δόξες καὶ χαρὲς κι' ἁπλότητες μεγάλες* Σαχλ. Β′ 210. Βλ. καὶ *ἀξίωσις* 2, *ἀξιωσύνη* 1. **5**) 'Απλοϊκότητα, ἀνοησία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἁπλότη* 2): *κ' ἡ πίστις ποὺ θαρρεύτηκα μὲ τὴν ἁπλότητά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [706]. **6**) (Προκ. γιὰ δημώδη γλώσσα γραμματειακοῦ ἔργου): *"Εκθεσις χρονικὴ συντομωτέρα, συντεθεῖσα ἐν ἁπλότητι λέξεων* "Εκθ. χρον. 1^{1}. Βλ. καὶ *ἁπλῶς* 1β. **7**) Φρ. *ἐξ ἁπλότητος*=ἁπλῶς: *'Αλλ' οὕτως ἐξ ἁπλότητος, ὡς καὶ συνήθως εἶχες, ἐξέβης πρὸς ἀναψυχὴν* Καλλίμ. 74.

ἀπλούμιστος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α′ [164].

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πλουμίζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει «πλουμιά», ἀστόλιστος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπλούμιστον ὀχ τοὺς ἀνθοὺς τὸ τρυφερὸν λιβάδι* ὅ.π.

ἁπλοχωριὰ ἡ, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXXII 17, "Εξ. VIII 11.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἁπλόχωρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Εὐρυχωρία, ἀπόσταση (Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *ἁπλοχωριὰ νὰ βάλετε ἀνάμεσα μαντρὶ καὶ ἀνάμεσα μαντρὶ* αὐτ. Γέν. XXXII 17. Βλ. καὶ *ἁπλωσία*. **2**) Ἀνακούφιση (πβ. Π.Δ., Tisch., Ἔξ. VIII 15): *εἶδεν ὁ Φαρὼ ὅτι ἦτον ἁπλοχωριὰ καὶ ἐβάρυνεν τὴν καρδιά του καὶ δὲν ἄκουσεν πρὸς αὐτουνοὺς χαθὼς ἐσύντυχεν ὁ Κύριος* αὐτ. Ἔξ. VIII 11. Βλ. καὶ *ἀηράέρας* 4, *ἀμάντα* 1β, *ἀνακωχή, ἀνάπαυσις* 1β, *ἀναπνιὰ* Β2, *ἀνασασμὸς* 2, *ἀναψυχὴ* 1.

ἁπλοψυχία ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 18.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἁπλόψυχος*.

(Πιθ.) ἀνοησία: *Ἐγὼ δὲ παρεξέκλινα μικρὸν ἐκ τῆς εὐθείας καὶ ἀεὶ μετ' ὀδυρμῶν πολλῶν καὶ κωκυτῶν καὶ θρήνων ρημάτων γράφω χαρμονήν, γραμμάτων τερποσύνην καὶ οὐ ποιῶ τ' ἀπὸ χαρᾶς, οὐδ' ἐξ ἁπλοψυχίας* ὅ.π.

ἁπλόψυχος, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 14, H 14.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἁπλὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ψυχή*.

(Πιθ.) ποὺ ἔχει ἁπλή, ἁπλοϊκὴ ψυχή· ἀνόητος: *ὁ ... λέγων σερφετίας φαίνεται ὅτι ἔνι ἁπλόψυχος καὶ ποιεῖ το ἀπὸ σπατάλης* αὐτ. G 14. Βλ. καὶ *ἀγνωσιάρης, ἄγνωστος* 2β, *ἀγροίκιστος, ἀκέφαλος* 3, *ἀλαφροκέφαλος, ἄμυαλος, ἄπλαστος* 2, *ἁπλός* 2.

ἁπλύς, ἐπίθ., βλ. *ἁπλός*.

ἀπλυσιὰ ἡ, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 535.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πλύνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ἄπλυτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἡ ἀλουσιὰ καὶ ἀπλυσιὰ τὰ εἴχανε καμένα* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀλουσία*.

ἅπλωμα τό, I, Πεντ. (Hess.) Γέν. I 6, 7, 8, 14, Δευτ. XII 7, 18, XV 10, XXIII 21, XXVIII 8.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Χῶρος ἐκτεταμένος (Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 3)· φρ. *ἅπλωμα τοῦ οὐρανοῦ*=οὐράνιος θόλος, τὸ στερέωμα: *καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἂς εἶναι φεγγίτες εἰς ἅπλωμα τοῦ οὐρανοῦ νὰ χωρίση ἀνάμεσα τὴν ἡμέρα καὶ ἀνάμεσα τὴ νύχτα* Πεντ. Γέν. I 14. **2**) Φρ. *ἅπλωμα τοῦ χεριοῦ ἢ τῶν χεριῶν*=ἐργασία, μόχθος: *νὰ σ' εὐλογήση ὁ Κύριος ὁ Θεός σου εἰς ὅλα τὰ καμώματά σου καὶ εἰς πᾶν ἅπλωμα τοῦ χεριοῦ σου* Πεντ. Δευτ. XV 10· *νὰ χαρῆτε εἰς πᾶν ἅπλωμα τῶν χεριῶν σας* Πεντ. Δευτ. XII 7.

ἅπλωμα II, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 109, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἅπλοκα*, βλ. *ἅπλοκος*.

ἀπλωμιστός, ἐπίθ., βλ. *πλουμιστός*.

ἁπλώνω, Μυστ. (Vogt) 56, Σπαν. (Hanna) V 12, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 27, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 145, 189, III 192α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 288, Διγ. (Mavr.) Gr. III 307, Διγ. (Hess.) Esc. 1285, Διγ. (Καλ.) Esc. 119, 1285, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2157, 2186, Διγ. (Καλ.) Α 437, 3186, 4207, Βέλθ. (Κριαρ.) 542, 658, 659, 799, 'Αχ. Σπαν. (Legr.) 33^{147}, Ἑρμον. (Legr.) Μ 236, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 6275, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 748, Φλώρ. (Κριαρ.) 673, Λίβ. (Lamb.) Sc. 313, 3112, Esc. 941, 1433, 1941, Λίβ. (Wagn.) Ν 274, 906, 1281, 'Αχιλλ. (Hess.) L 294, 1267, N 865, 1616, Χρησμ. (Trapp) X 20, Φυσιολ. (Pitra) 340^{1}, Θρ. Κων/π. (Παπαδ.-Κερ.) Η 88, Δούκ. (Grecu) 293^{16}, Θησ. (Βεν.) Γ' [33^{3}], ΙΒ' [62^{1}], Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XIII

40, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 583, 844, Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) 115, Διήγ. 'Αλ. (Mitsak.) V 10, 'Απόκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 39, Συναξ. γυν. (Krumb.) 860, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 262, 441, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 104, Μυστ. παθ. (Parlang.-Μανούσ.) 19, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 472, Θρ. Θεοτ. (Μανούσ.) 96, Τριβ., Ρὲ (Irmsch.) 233, 250, Πεντ. (Hess.) Γέν. III 22, VIII 9, XXII 12, Ἔξ. III 20, IV 4, XXII 7, Λευιτ. XIII 5, 'Αρ. IV 13, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 69^{9}, 122^{3}, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 193, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 74^{21}, 129^{5}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 117^{2}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 549, Ε' 487, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 22, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 330^{3}, 382^{18}, 384^{35}, 388^{24}, 390^{13}, 393^{6}, 410^{5}, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1148, 1719, 1891, Β' 542, Γ' 77, 523, 579, 862, 1459, Ε' 1061, Διήγ. ὡραιότ. ('Ασωπ. Εἰρ.) 107, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Ε' [1475], Φορτουν. (Ξανθ.) Γ' 478, Δ' 500, Ε' 370, Ζήν. (Σάθ.) Α' 92, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 498, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 135^{26}· *ἁπλώννω*, Μαχ. (Dawk.) $182^{22,34}$, 654^{35}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 8^{10}, 93^{37}, 131^{12}· *'πλώνω*, Πικατ. (Κριαρ.) 491, Ἆσμα Μάλτ. (Σπυριδ.) 47, Διγ. (Lambr.) Ο 1483.

Τὸ ἀρχ. *ἁπλόω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *'πλώνω* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 1α) (Προκ. γιὰ ὕφασμα, κλπ.) στρώνω (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. Α6· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *νὰ τὸ ἁπλώσωμεν* (ἐνν. *τὸ πεύκιν*) *ἀπουκάτω σου διὰ νὰ κάτσης* Μαχ. 654^{35}· *ἐκβαλὼν τὸ φακεόλιον αὐτοῦ ἁπλώνει αὐτὸ χαμαὶ* Μυστ. 56· *ἅπλωσεν τὸ καββάδι του στὴν γῆν καὶ τότ' ἀνέβη* Αἰτωλ., Μῦθ. 122^{3}· **β**) (προκ. γιὰ σκηνὴ στρατοπέδου) στήνω: *οἱ τέντες του στοὺς κάμπους ἁπλωμένες* 'Αχιλλ. L 294. **2**) Σκιαγραφῶ, παριστάνω: *στὸ μέτωπόσ σου ἠθέλησεν νὰ ποίση ὁ Πόθος τὸ θρονίν του καὶ ν' ἁπλώση στὴν μιὰν μεριὰν τὸ θάρρος μὲ τὸν ἅδην, στὴν ἄλλην ζωγραφιὰν μὲ δίχα χάδι* Κυπρ. ἐρωτ. 8^{10}. **3α**) (Μὲ ἀντικ. λ. ὅπως *χέρι, πόδι, ἀγκώνας, οὐρά, φτερά*, κλπ.) ἁπλώνω (γιὰ ἐνέργεια φιλική, ἐρωτικὴ ἢ ἐχθρική) (Πβ. L-S, λ. *ἁπλόω* 1 χωρίο Σωρανοῦ)· βλ. καὶ Lampe., Lex. στὴ λ. Α2, 3· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α, β· πβ. καὶ τὸ *χεῖρας ἁπλῶσαι γυναικικῶς τοῖς διώκουσιν* τοῦ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 216-7 καὶ 217 σημ. 2): *ἅπλωσα τὸ χεράκι μου καὶ πιάνω ἕνα κουτάλι* Κατζ. Γ' 549· *νὰ ἁπλώσω τὸ χέρι μου καὶ νὰ δείρω τὴν Αἴγυφτο* Πεντ. Ἔξ III 20· *μὴ ἁπλώσω τὸ ποδάρι μου καὶ δώσω σου κλοτσέα* Διήγ. παιδ. 748· *καὶ τὸν ἀγκώναν του ἥπλωσεν εἰς τὸν κάμπον ὡς σκουτέλιν* Διγ. Esc. 1285· *τὴν οὐράν του ἥπλωσεν* Θρ. Κων/π. Η 88· *πότε, γεράκιν μου καλόν, τὰς πτέρυγας ἁπλώσης;* Διγ. Gr. III 307· **β¹**) (μὲ ἐννοούμενο ὡς ἀντικ. λ. ὅπως *χέρι*, κλπ.) ἁπλώνω τὸ χέρι, πλησιάζω (ἀδιάφορα, φιλικά, ἐρωτικὰ ἢ ἐχθρικὰ) (κάποιον ἢ κάπου) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2β. Βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/6, 238): *Ἐσίμωσ' ὁ Ρωτόκριτος, στὸ παραθύρ' ἁπλώνει, κι' ἀγαληνὰ καὶ σιγανὰ ποιὸς εἶναι φανερώνει* 'Ερωτόκρ. Γ' 579· *ἀπὸ τὰ φύλλα τοῦ δενδροῦ ἐπλώσασιν κ' ἐπιάσαν· τὰ μέλη του τὰ ταπεινὰ μ' ἐκεῖνα ἐσκεπάσαν* Πικατ. 491. Φρ. *ἁπλώνω τὸ χέρι μου* (σὲ κάποιον)=παρέχω βοήθεια: *Πλάστη μου, θέλεις ποίσειν νά 'χες του* (ἐνν. τοῦ στόματός μου) *συμπαθήσειν ἁπλώνοντα τὸ χέρισ σου σ' ἐμέναν* Κυπρ. ἐρωτ. 93^{37}· **β²**) (μὲ ὑποκ. λ. ὅπως *χέρι*, κλπ.) πλησιάζω (ἀδιάφορα, φιλικά, ἐρωτικὰ ἢ ἐπιθετικά): *κι' ἄξα δὲν εἶν' ἡ χέρα ντου σ' ἔτοιο δεντρὸ ν' ἁπλώση* 'Ερωτόκρ. Γ' 77· *αὐτὴ δὲν εἶν' γιὰ λόγου σου, δὲν εἶν' γιὰ σὲ ἔτοια βρώση· σ' ἔτοιο δεντρὸν ἡ χέρα σου ζουγλαίνεται ν' ἁπλώση* 'Ερωτόκρ. Α' 1148· **γ**) ἐγγίζω: *τσὶ στόλισες ὀρέγοντα, τσὶ πάστρες ἐπαινοῦσα καὶ δὲν ἁπλώσασι ποθὲς* 'Ερωτόκρ. Α' 1891· *Καὶ μόνο μὲ τὴν ἐμιλιὰ μὲ δίχως νὰ τ' ἁπλώνω μοῦ φαίνεται σβήν' ὁ καημὸς ὁ τόσος ὁποὺ χώνω* 'Ερωτόκρ. Γ' 523· *Ποιὸς εἶσ' ἐσὺ π' ἀποκοτᾶς κι' ἁπλώνεις στ' ἄρματά μου;* Κατζ. Ε' 487· *Πῶς ἥπλωσας ἐπάνω μου; τὸ πῶς οὐκ ἐντράπης;* Προδρ. I 145. Φρ. *ἁπλώνω στὴν τιμὴ* (κάποιου)=προσβάλλω, θίγω (κάποιον): *Ἐγὼ βουλὴ οὐδὲ θέλημα ποτὲ δὲ θέλω δώσει εἰς τὴν τιμὴν 'νοῦς βασιλιοῦ γεῖς δουλευτὴς ν' ἁπλώση* 'Ερωτόκρ. Γ' 1160. **4**) Ἐπιχειρῶ: *μὴν ἁπλώσης ν' ἀρχίσης πράγμα*

περισσὸ νὰ μὴ μπορῆς νὰ τὸ σώσῃς Διήγ. ὡραιότ. 107. Φρ. *τὸ χέρι (μου) ἁπλώνει*= ἐπιχειρῶ: *μ' ἐπαρακίνησε νὰ γράψω μ' ἔγνοιαν τόση, μὰ μένα δὲν ἐτύχαινε τὸ χέρι μου ν' ἁπλώσῃ, γιατὶ δὲν εἶμαι ποιητὴς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 135[26]. **5**) Παρέχω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 2ε): *Ἅπλωσε, ἀφέντη, τὸ λοιπὸν τὴν χάρην, ρῦσαι με ἀχ τὰ δεσμὰ* Κυπρ. ἐρωτ. 131[12]. **6**) (Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο καὶ τὶς ἀκτίνες του) ἐκπέμπω (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. B1): *ὅταν ἁπλώσῃ τὰς ἀκτῖνας του ὁ ἥλιος εἰς τὴν γῆν, τάχατες νὰ εὕρῃ ἄλλην ἀσπρύτερην;* Διγ. Ἄνδρ. 384[35]. **7α**) Ξαπλώνω κάτω (κάποιον) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.3α): *ὁ σουλτάνος, ἐθυμώθην...καὶ ὥρισε νὰ τὸν ἁπλώσουν χαμαὶ νὰ τὸν παιδεύσουν* Μαχ. 182[22]· *τύπτουν τον εἰς τὴν γῆν πρηνῆ, ὕστερον τὸν ἁπλώνουν, τάχιστα τὸν τυφλώνουσι* Ριμ. Βελ. 583· *καὶ ὅταν ἐφονεύθηκε, τότε ἁπλώθη ἴσια* Αἰτωλ., Μῦθ. 69[9]· **β**) βάζω κάτω, καταβάλλω (κάποιον): *ἐγὼ δὲ ἐγληγόρευσα καὶ ἔδωκά του πρωτύτερα καὶ ἐπέταξά τον σύσσελλον καὶ ἥπλωσά τον εἰς τὴν γῆν* Διγ. Ἄνδρ. 393[6]. **8α**) (Προκ. γιὰ ἐπιστολὴ) ξετυλίγω· ἀνοίγω (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. C): *εἶχεν καὶ χαρτὶν εἰς τὸ ἕναν του τὸ χέριν ἁπλωμένον, νὰ γέμῃ ὅλο γράμματα καὶ ἄκουσε τὶ ἐλαλῆσαν* Λίβ. N 274· **β**) (προκ. γιὰ στράτευμα) παρατάσσω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. ἁπλόω 1, χωρίο Παυσαν.): *ἅπλωσε τὰ φουσάτα του εἰσὲ ὅλον τὸν τοῖχο* Χρον. σουλτ. 74[21]. **9α**) (Μεταφ.) (προκ. γιὰ ἐξουσία, νόμο, κλπ.) ἐπεκτείνω· ἐνισχύω (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. B1): *νὰ πολεμᾷ νὰ ἁπλώσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ τὸν νόμον του* Χρον. σουλτ. 129[5]· **β**) (προκ. γιὰ λόγους) ἐπεκτείνω (Lampe, Lex. στὴ λ. F): *ἅπλωνε τοὺς λόγους του μὲ πολλὰ παραδείγματα τῆς θείας γραφῆς εὐμορφότατα* Ἱστ. πατρ. 117[2]. **B'** Ἀμτβ. ἐνεργ. **α**) ἐπεκτείνομαι: *δὲν ἅπλωσεν ἡ πληγὴ εἰς τὴν τσίπα* Πεντ. Λευιτ. XIII 5· *χαρτία ... νὰ ἔχουν γράμματα καὶ ἦσαν ἁπλωμένα* Λίβ. Esc. 941. Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ.=μακρύς: *εἶχε βραχίονες ἔμορφους, χοντροὺς καὶ ἁπλωμένους* Θησ. ΙΒ' [62[1]]· **β**) (προκ. γιὰ ἐξουσία) ἐνισχύομαι: *ἐρίζωσεν εἰς τὸν Μορέαν, ἅπλωσεν ἡ ἀφεντιά του* Χρον. Μορ. P 6275. **Γ'** Ἀμτβ. μέσ. **1α**) (Μὲ ὑποκ. λ. ὅπως χέρι, κλπ.) ἐκτείνομαι μένοντας ἀδρανής: *ὀστέα συνετρίβησαν, ἡ χεὶρ ὅλη ἡπλώθη* Διγ. Τρ. 2186· *ἐτσακίσθη τὸ κόκκαλον καὶ ἡπλώθη τὸ χέριόν του πάραυτα* Διγ. Ἄνδρ. 382[18]· **β**) ἁπλώνομαι, ἐκτείνομαι: *Ὁ πλόκαμος εὐφυῶς περὶ τοὺς ὤμους ἥπλωται τῆς παρθένου* Μακρεμβ., Ὑσμ. 170[21]· *ὡς κλέπτης καὶ κατάδικος ἐπάνω σου ἡπλώθη* Θρ. Θεοτ. 96. **2**) (Προκ. γιὰ ἄνθρωπο ἢ ζῶο) ξαπλώνομαι (χάμω): *παρ' ἐλπίδα κατὰ γῆς καταπεσὼν ἡπλώθη* Προδρ. I 189· *καὶ μυκησάμενος ὡς βοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ἡπλώθη* Διγ. Τρ. 2157. **3**) Διαδίδομαι (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. D1, 2, G καὶ ΙΛ στὴ λ. B1): *ἠκούσθη πανταχοῦ τὸ πράμα καὶ ἡπλώθη* Ριμ. Βελ. 844· *ἡ τοῦ Βασιλείου ἡπλοῦτο φήμη ἀνὰ τὴν βασιλεύουσαν* Παράφρ. Μανασσ. 288. **4**) Ἀναθαρρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. B2): *ἤλλαξε τὰς κακώσεις της ἡ τύχη σου ἀπ' ἐσένα καὶ μὲ τῆς τύχης τὸ καλὸν ἁπλώθησε καὶ ζῆσε* Λίβ. Sc. 3112. **5**) Εὐφραίνομαι: *νὰ ἐκάθισα εἰς τὸ πλάγιν της, νὰ ἠρξάμην ροκανίζειν· ν' ἀγκώθην ἡ κοιλία μου, ν' ἁπλώθην ἡ ψυχή μου* Προδρ. III 192α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

ἁπλῶς, ἐπίρρ., Σπαν. (Hanna) V 199, O 226, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 214, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 22, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 593, 5075, Καλλίμ. (Κριαρ.) 188, 381, 420, 682, 1022, 1046, 1119, 1598, 2330, 2424, 2550, Βέλθ. (Κριαρ.) 708, Πουλολ. (Krawcz.) 55, Λίβ. (Lamb.) Sc. 232, 421, 576, 1556, Esc. 76, 1168, 1461, 3632, N 127, 679, 803, Λίβ. (Wagn.) N 2394, Ἀχιλλ. (Hess.) N 107, Κώδ. Χρονογρ. (Ἄμ.) 48.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. ἁπλῶς. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀνεπιτήδευτα· κάπως ἀδέξια (βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. A· πβ. καὶ ΙΛ, λ. ἁπλὰ 1): *μὲ τὴν πνοήν του ἐχείρισεν νὰ παίζῃ τὸ καλάμιν καὶ ἁπλῶς, ὡς οὐκ ἐγνώριζε τί ἔναι τὸ θέλει* Λόγ. παρηγ. L 214· **β**) (προκ. γιὰ ὕφος λόγου) σὲ ἁπλό, δημώδη λόγο (Πβ. ΙΛ, λ. ἁπλὰ 1· πβ. ἐπίσης Λουκάνου, Ὁμήρ., Ἰλ. τίτλ., Foll., Libri greci 120, *τὰς ὁμηρικὰς*

λέξεις ἁπλῶς ἐξηγημένας): *ἐκεῖνοι γράφουσι σοφῶς καὶ κατὰ λόγον, ... ἐγὼ δ' οὐχ οὕτως γράφω* (παρχλ. 2 στ.), *ἀλλ' οὖν λιτῶς, μοναχικῶς, ἁπλῶς, εὐκολωτάτως* Προδρ. III 22· *εἰς τὴν ἁπλῶς γλῶτταν μετέφερον* Κώδ. Χρονογρ. 48. Βλ. καὶ ἁπλότης 6. **2**) Καθαρά, σαφῶς: *ἔκατσα καὶ ἐκατέλεξα τὸ ὄνειρον ἐκεῖνον, τὸ εἶδα ἁπλῶς, ὡς αἰσθητῶς* Λίβ. Sc. 1556. **3α**) Χωρὶς ἰδιαίτερη πρόθεση, τυχαῖα (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. E,K,L· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· πβ. καὶ ΙΛ, λ. ἁπλὰ 2): *ὡς εἴδαμεν ἡμεῖς τὸν ὕπνον τὸν τοσοῦτον ... πρὸς τὴν καυχίτσαν εἴπαμεν ἁπλῶς καὶ κατὰ τύχην: «Παράκατσε καὶ πρόσεξε μήπως τὴν νύκταν κλαίῃ...»* Καλλίμ. 2424· *οὐχ ἁπλῶς καὶ τυχερῶς εἶχον* (ἐνν. *αἱ πύλαι*) *τὴν ἁρμονίαν* Καλλίμ. 188· **β**) χωρὶς ἰδιαίτερο λόγο, ἀφελῶς (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. F): *ἁπλῶς γὰρ καὶ ὡς ἔτυχεν, εἰς πειρασμὸν μὴ πέσῃς* Σπαν. O 226. **4**) Γενικά, γιὰ γενίκευση (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II4 καὶ σήμ.): *ἐξύρα καὶ τὸ γένειον μέχρις ἐπιδερμίδος, ἐδείκνυ καὶ τὰς παρειὰς ἐψιμμυθιαμένας καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον ἁπλῶς εἶχεν ἐξηλλαγμένον* Μανασσ., Χρον. 593· *ἐσκόπα ὁ νοῦς μου, ἐγύρευγε τὸ πῶς νὰ ἐπιχερήσω τῆς κόρης τὴν ὑπόθεσιν καὶ μετὰ τέχνης ποίας καὶ ἁπλῶς ἐκατεκόπτετον εἰς ἑκατὸν ὁ νοῦς μου* Λίβ. Esc. 1168. **5**) (Ἐπιτατ.) **α**) (χωρὶς ἄρν. συνήθως μὲ τὸ ἐπίθ. πᾶς) ἀνεξαίρετα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. B4, καθὼς καὶ Schirò, Barlaam Calabro Epistole greche, σ. 337): *Οἱ μὲν ἐτρικυμίζοντο πρὸς τὴν τοῦ κάστρου μάχην καὶ πρὸς ἀντιπαράταξιν καὶ συμπλοκὴν πολέμου· ἁρμάτων ἦτον ἔξαψις καὶ δοκιμὴ φαρίων καὶ πάντες εἴχασιν ἁπλῶς τὴν περὶ τούτου ζάλην* Καλλίμ. 1022· *καὶ τότε τοὺς αὐθέντας μου καὶ τοὺς γεννήτοράς μου* (παρχλ. 2 στ.) *ἔφαγεν, ἐκατέπιεν, ἐφάνισεν τελείως καὶ μόνην μὲ κατέστησεν πάσης ἁπλῶς ἐλπίδος* Καλλίμ. 682· **β**) (μὲ ἄρν.) καθόλου: *λάβωμαν, τραῦμαν πούποτε ἁπλῶς ποτὲ οὐχ εὗρον, τὸ μῆλον δὲ τὸ μαγικὸν εὑρίσκουσι τῆς γραίας* Καλλίμ. 2550· *ἁπλῶς οὐδὲν τὸν ἤφηκαν τὸ νὰ κακοπαθήσῃ* (παραλ. 1 στ.) *ὡς ἵνα ζῶντα δώσουσιν πρὸς τὸν κρατοῦντα τοῦτον* Καλλίμ. 2330. **6**) Μόνο, μονάχα (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. C D): *Ἐν μάχαις τὸν ἀνίκητον τὸν ἐν πολέμῳ μέγαν* (παραλ. 1 στ.) *βλέμμαν ἁπλῶς ἐρωτικὸν ἐνέκρωσεν, ἐχάσεν* Καλλίμ. 1119· *Ἁπλῶς ἂν εἶδες τὸν κλαθμὸν καὶ θρῆνον τὸν τῆς κόρης, νὰ φρίξῃς! ἐξεμάρανεν πᾶσαν ἀνθρώπου φύσιν* Καλλίμ. 1598.

ἁπλωσία ἡ, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 5992 (ἔκδ. *ἁπλοδία*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἅπλωσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἁπλωσιά*).

Εὐρυχωρία, ἁπλοχωριὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἁπλωσιὰ* 3): *Μαθὼν δὲ ταῦτ' Ἀλέξανδρος ἐκέλευσεν αὐτίκα τεθῆναι κλίνην τὴν αὐτοῦ πρὸς τόπον ἁπλωσίας* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἁπλοχωριά*.

ἅπλωσις ἡ, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XIII 55.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἅπλωσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἅπλωσι*).

Ἅπλωμα· (ἐδῶ) τὸ τράβηγμα (τῆς γενειάδας): *εἰσμιὸν νομίζει ὁ βασιλεὺς γιἅπλωσις τῶν γενιῶν του, ἀπ' ἀγνωσιάν* (ἔκδ. *ἀπαγνωσιάν*· διορθώσ.) *του ὁ Μωυσῆς τὴν ἔκαμεν στανιό του* ὅ.π.

ἁπλωτά, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 661.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἁπλωτός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σὲ ἔκταση (Πβ. καὶ ΙΛ): *νά 'χῃ ἁπλωτὰ τὰς χεῖρας της ἀπέδω καὶ ἀπέκει* ὅ.π.

ἁπλωτός, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. (Reichm.) 5241.

Ἀπὸ τὸ *ἁπλώνω*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἁγιολ. κείμ. (Κουγ., Λαογρ. 3, 1911, 281· Μανδηλαρᾶ, Ἀθ. 62, 1958, 356· πβ. καὶ Πεζόπ., B-NJ 5, 1927, 72) καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Lampe, Lex.

Ποὺ ἔχει ἐπίστρωμα, ἐπένδυση (ἀπὸ κάποια ὕλη): *τράπεζαι δ' ἦσαν ἁπλωταὶ μετ' ὕλης ἐλεφάντων* ὅ.π.

ἄπνους, ἐπίθ., Προδρ. (Hess.-Pern.) III 1f, Καλλίμ. (Κριαρ.) 935, Διγ. (Hess.) Esc. 1853, Διγ. (Καλ.) Α 4601, Βέλθ. (Κριαρ.) 1130, Λίβ. (Μαυρ.) P 2355, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2472, Λίβ. (Wagn.) N 3089.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπνοος*.

Νεκρὸς (πβ. καὶ L-S στὴ λ. II 2): *πνιγμένην, ἄπνουν καὶ νεκρά, πρησμένη ἐξαπλωμένη* Βέλθ. 1130. —Βλ. καὶ *ἀκάρδιος* 1β.

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ, ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ, ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐδῶ καταχωρίστηκαν 1) παραδρομὲς καὶ παροράματα κατὰ τὴ σύνταξη καὶ ἐκτύπωση τῶν ἄρθρων· 2) ὁρισμένες βελτιώσεις καὶ συμπληρώσεις ποὺ διατυπώθηκαν ἀπὸ συγγραφεῖς βιβλιοκρισιῶν τοῦ Α' τόμου τοῦ Λεξικοῦ*· 3) προσθῆκες ποὺ ὀφείλονται στὴ χρησιμοποίηση δημοσιευμάτων ποὺ κατὰ τὴ σύνταξη τῶν ἄρθρων εἴτε δὲν εἶχαν ἀκόμη δεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας εἴτε δὲν ἦταν τότε στὴ διάθεσή μας.

Ἐχρησιμοποιήθηκαν ἐδῶ οἱ παρακάτω βραχυγραφίες: ἄ.=ἄρθρο· ἀρ.=ἀριθμὸς μέσα στοὺς βιβλιογραφικοὺς πίνακες· διάβ.=διάβασε· διάγρ.=διάγραψε· ἐ.= ἐτυμολογικὸ τμῆμα τοῦ ἄρθρου· λ.=λῆμμα· παράλ.=παράλειψε· παραπ.= παραπεμπτικὸ λῆμμα· πρόσθ.=πρόσθεσε· σ.=σημασιολογικὸ τμῆμα τοῦ ἄρθρου· τέλ.=τέλος τοῦ ἄρθρου ἢ τμήματος τοῦ ἄρθρου.

Ὁ ἀριθμὸς ποὺ ἀκολουθεῖ τὴ βραχυγραφία δηλώνει τὴ γραμμὴ τοῦ τμήματος τοῦ ἄρθρου.

ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΤΟΜΟ

σελ. ε' σημ. 1 σειρὰ 1 ἀντὶ *den* διάβ. *dem*

ἀρ. 71 σειρὰ 6 ἀντὶ *Wetenshappen* διάβ. *Wetenschappen*

ἀρ. 110 σειρὰ 5 ἀντὶ *Prolegomera* διάβ. *Prolegomena*

ἀρ. 139 σειρὰ 3 ἀντὶ *Koniunklijke* διάβ. *Koninklijke*· ἀντὶ *le* διάβ. *te*· σειρὰ 4 ἀντὶ *Afdeling* διάβ. *Afdeeling*

ἀρ. 159 σειρὰ 2 μετὰ τὸ *1926* πρόσθ.: —28

ἀρ. 240 σειρὰ 2 ἀντὶ 223 διάβ. 220

ἀρ. 243 σειρὰ 5 ἀντὶ *Byzantinische* διάβ. *Byzantinistische*

ἀρ. 284 σειρὰ 2 ἀντὶ *Ζυμοφούστου* διάβ. *Ζυφομούστου*

ἀρ. 711 σειρὰ 1 ἀντὶ VIII διάβ. III

ἀρ. 755 μετὰ τὸ *στίχοι* πρόσθ.: καὶ νέος αὐτόγραφος κῶδιξ τοῦ Ἰωάννου

ἀρ. 789 σειρὰ 1 ἀντὶ *byzantinischer* διάβ. *byzantinischen*

ἀρ. 973 σειρὰ 2 μετὰ τὸ 1905 πρόσθ.: -1907

ἀρ. 1011 σειρὰ 2 (τέλ.) πρόσθ.: Δ', Ἀθήνα 1927

ἀρ. 1092 σειρὰ 1 ἀντὶ *Volküberlieferungen* διάβ. *Volksüberlieferungen*

ἀρ. 1101 σειρὰ 3 μετὰ 1910 πρόσθ.: β' ἔκδ. 1925

ἀρ. 1216 σειρὰ 1 ἀντὶ *der* διάβ. *den*

ἀρ. 1307 σειρὰ 1 ἀντὶ I διάβ. I - IV

ἀρ. 1457 σειρὰ 4 ἀντὶ *Appolonius* διάβ. *Apollonius*

---

* Βιβλιοκρισίες ἐδημοσίευσαν (ἢ μοῦ ἀνακοίνωσαν σὲ ἀντίγραφο τὸ περιεχόμενο τῶν βιβλιοκρισιῶν τους) οἱ παρακάτω ἐρευνητές: Κ. Δημαρᾶς, H. Eideneier, Θ. Κωστάκης, Br. Lavagnini (ἀνακοίνωση στὴν Accademia Nazionale dei Lincei τῆς Ρώμης, 2 Ἀπριλ. 1970), H. Mihaescu, K. Mitsakis, Γ. Σπυριδάκης, E. Trapp, N. Τωμαδάκης, Β. Φόρης, Κ. Χατζηϊωάννου, Ι. Χατζηφώτης. Βλ. Βιβλιογραφία τοῦ τόμου τούτου ἀρ.: 1595, 1836, 1639, 1732α, 1769α, 1921, 1928, 2006, 1772, 1779, 1781.

σελ. ρκθ′ σειρὰ 17 μετὰ τὸ *Ὀξφόρδη* πρόσθ.: 1925-40· σειρὰ 13 (ἀπὸ κάτω) ἀντὶ *Ausschriften* διάβ. *Aufschriften*

σελ. ρλγ′ σειρὰ 2 (ἀπὸ κάτω) μετὰ *κέ.* πρόσθ.: Ἀθήνα 1924 *κέ.*

σελ. ρλδ′σειρὰ 9 (ἀπὸ κάτω) ἀντὶ *Forchungen* διάβ. *Forschungen*

σελ. ρμ′, στήλη β′ σειρὰ 14 (ἀπὸ κάτω) ἀντὶ *Hawry* διάβ. *Haury*

ἀβάνης ἐ. 1 πρὶν ἀπὸ τὸ *ἀραβ.* πρόσθ.: τουρκ. *havan*⟨

ἀβανία ἐ. 2 μετὰ τὸ 59 πρόσθ.: καθὼς καὶ τοῦ Μαγουλᾶ ΕΕΦΣΠΑ, περ. β, 20, 1969/70, 336-41 καὶ Cortelazzo, Influsso 252-3

ἄβατος σ. (τέλ.) πρόσθ.:—Βλ. καὶ *ἀνέβατος*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀβγάτιση ἡ· *ἐβγάτιση*, Σπαν. (Ζώρ.) V 539.

Ἀπὸ τὸ *ἀβγατίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Μύκονο (ΙΛ, λ. *ἀβγάτισι*).

Προκοπή: *τί ἐβγάτιση νὰ λάβω ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον...;* ὅ.π.

ἀβγό· λ. ἀντὶ *ἀβγὸ* διάβ. *ἀβγό(ν)*

ἄβλαφτος ἐ. μετὰ τὸ *βλάπτω* πρόσθ.: ἢ τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄβλαπτος*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀβοηθῶ, βλ. *βοηθῶ*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθεσε τὸ ἄ.:

ἀβόσκητος, ἐπίθ.· *ἀβόσκιστος,* Πιστ. βοσκ. (Joann.) II 5, 34 (ἔκδ. καὶ χφ. *ἀσβ—*· διορθώσ.).

Τό μτγν. ἐπίθ. *ἀβόσκητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ δὲν ἔχει βοσκηθῆ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *περίσσιους κάμπους* (ἔκδ. *κάμουν*) *καὶ ὄρη πολλὰ καὶ ἀβόσκιστα περίσσια* ὅ.π.

ἀβραμιαῖος ἐ. 2 (τέλος) πρόσθ.: Γιὰ τὸν τ. *Ἀβρὰμ* βλ. Mitsakis, Romanos § 28.

ἄβρομος τ. μετὰ τὸ *ἐπίθ.* πρόσθ.: *ἄβρομος* (ἄβρωμος)· σ. 2 μετὰ *ἄβρωμος* πρόσθ.: καὶ Lampe, Lex., λ. *ἄβρομος*

ἄβυχοι τ. 1 μετὰ τὸ 103 πρόσθ.: (λείπει ἀπὸ χφ· πρόσθ. Ζώρ.)

ἀγάλι ἐ. 3 μετὰ τὸ 340 πρόσθ.: πβ. καὶ Μαγουλᾶ, ΕΕΦΣΠΑ, περ. β′, 20, 1969/70, 343-4

ἀγαλιάζω ἐ. 2 μετὰ τὸ *γαλιάζω* πρόσθ.: καθὼς καὶ Μαγουλᾶ, ΕΕΦΣΠΑ, περ. β′, 20, 1969/70, 343-5

ἀγαλλίασις σ. 4 ἀντὶ *ἤ* διάβ. *κ’*

ἀγάπη τ. 2 (ἀπὸ κάτω) μετὰ τὸ 347 πρόσθ.: Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β′ 223, 316, 328

ἀγαπῶ σ. 21 πρὶν ἀπὸ τὸ *β′* πρόσθ.: Φρ. *ἀγαπῶ ἀλλοῦ*=αἰσθάνομαι ἐρωτικὸ αἴσθημα γιὰ ἄλλο πρόσωπο (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *κατέχω καὶ ἀγαπᾶς καὶ ἀλλοῦ. Καὶ εἶς ὁποὺ διγνωμίζει πῶς ἠμπορεῖ τὸν πόθο ντου καθάρια νὰ κρατίζῃ;* Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 553

ἀγαπῶ δ′ σ. 3 ἀντὶ *πιντώνουνται* διάβ. *πιντώννουνται*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀγαρικός· *ἀγαρικῇ* (καρδίᾳ), Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 50^{10}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀγροικικῇ* (διόρθ. Χαριτων., Πλάτων 4, 1952, 95).

ἀγγελομουσουδάτος σ. 1 ἀντὶ *ἀγγελομίσιδος* διάβ. *ἀγγελομοίσιδος*

ἀγγελοφορεμένος ἐ. μετὰ τὸ *φορῶ* πρόσθ.: Ἄσχετο τὸ ἀθησαύριστο (Μανδηλαρᾶς, Ἀθ. 62, 1958, 335) *ἀγγελοφορῶ*=φέρνω ἀγγελία

ἀγγρίζω σ. 3 ἀντὶ 133^{25} διάβ. 133^{26}

ἀγδίκιωτος τ. (τέλ.) πρόσθ.: *ἀνεγδίκιωτος,* Ἐρωφ. (Ξανθ.) Γ′ 306

Στὴν οἰκεία θέση ἀντικατάστησε τὸ ἄ. *ἀγενίζω* κατὰ τὰ ἀκόλουθα:

ἀγενίζω, Πικατ. (Κριαρ.) 336, 340, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ′ 315 (ἔκδ. *ἀσενίζουν*· διορθώσ.).

Τὸ μτγν. *ἀγεννίζω* ἢ *ἀγενίζω*. Γιὰ τὴ λ. πβ. Βλάχ., λ. *ἀγενεύγω, ἀγενιά, ἀγενικός, ἀγενικὰ* καὶ ΙΛ, λ. *ἀγενικός, ἀγενικά, ἀγενικοπίνω.*

1) (Ἀμτβ.) φέρομαι μὲ ἀπρέπεια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀγεννίζω*· πβ. Βλάχ., ὅ.π. καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *ἀναγελοῦν καὶ προσκαλοῦν καὶ κράζουν καὶ ἀγενίζουν* (ἐνν. *οἱ πολτικὲς*) Κατζ. Γ′ 315. 2) (Μτβ.) βρίζω: *Καὶ τάχα τότε ἐκίνησα τὸν Χάρο ν’ ἀγενίζω καὶ ἀνάταξά τον ἄχριστα καὶ τ’ ὄνομά ντου ἐβρίζω* Πικατ. 336. Βλ. καὶ *ἀνατάζω* 5, *ἀνατιμώνω, γενολογῶ, παστολογῶ, ὑβρίζω.*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀγίνωσκος, ἐπίθ., Ἄνθ. χαρ. (Κακ.) V 45^{r}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *γινώσκω.*

Ἄπειρος, ἀδαής· (ἐδῶ) ἀθῶος: *τὸ κακὸν ὁποὺ ἐγίνετον εἰς τοῦτον τὸν κόσμον εἰς τοὺς ἀγινώσκους* ὅ.π. (Πβ. *τὸ κακὸν ὁποὺ νὰ ἔποικες τοῦ καθαροῦ* [=ἀθώου] Ἄνθ. χαρ. φ.Ε C^{v}). —Βλ. καὶ *ἀδόλωτος* β, *ἀκαταζήτητος, ἀκριμάτιστος, ἀμέριμνος* δ, *ἀναιτίατος* β, *ἀναμάρτητος* γ, *ἀνέγκλητος* 1α.

ἀγιόζουμον τ. 1 ἀντὶ 301β διάβ. 301

ἅγιος, ἐπίθ. τ. 2 (στὴν οἰκεία θέση) πρόσθ.: Ἀσσίζ. (Σάθ.) 30^{25} (*ἁγίες*)· σ. διάγρ. *3β* καὶ θεώρησε ὅτι τὸ συναφὲς παράθεμα ἀνήκει στὴν προηγούμενη διαίρεση τοῦ σ.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀγκλῶ, βλ. *ἀνακαλῶ.*

ἀγκωνάρι(ον)· ἀντὶ τοῦ λ. διάβ. *ἀγκωνάρι(ν).*

ἀγνάντια ἐ. (τέλ.) πρόσθ.: Τ. *ἀγνάντις* σὲ ἔγγρ. τοῦ 1666 (Γριτσόπ., Μονὴ Φιλοσ. 118)· σήμ. τ. *ἀγνάντι* ἰδιωμ.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀγνεύτης, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXI 18, 20.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *γνεύω* ⟨ *νεύω.*

Ἀπειθής: *υἱὸς ἀγνεύτης καὶ ἀντάρτης* αὐτ. Δευτ. XXI 18.

ἄγνωρος (τέλ.) πρόσθ.: —Βλ. καὶ *ἀνεγνωρημένος* καὶ *ἀνεγνωριὰ*

ἄγνωστος τ. 4 μετὰ τὸ 129^{12} πρόσθ.: Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 1,24 (ἔκδ. *ἄνωστη*· διορθώσ.)

ἀγνώστως σ. 3 ἀντὶ *τσι* διάβαζε *το*

ἀγραμματὴς ἐ. (τέλος) πρόσθ.: πβ. *ἀθεὴς* (Lampe, Lex.)

ἀγροικικὸς τ. πρόσθ.: Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 50^{10} (κριτ. ὑπ.)· σ. πρόσθ.: **2)** Ἄξεστος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ὑπερηφάνῳ καὶ ἀπλήστῳ ἀγροικικῇ καρδίᾳ αἱρετικός,* Σφρ., Χρον. μ. 50^{10} (κριτ. ὑπ.).

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀγρωνιμιὰ ἡ, βλ. *γνωριμία.*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀγρώνισις ἡ, βλ. γνώρισις.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἄγωρος ὁ, βλ. *ἄγουρος.*

ἄδεια ἡ, τ. 7 πρὶν ἀπὸ τὸ Γ' 400 πρόσθ.: Β' 782· τ. 11 πρόσθ.: Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 318

ἀδείπνητος τ. 1 μετὰ τὸ *ἐπίθ.* πρόσθ.: Μαχ. (Dawk.) 396[13]

ἀδιάντροπος ἐ. (τέλ.) πρόσθ.: Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Georgac., Glotta 36, 1957, 108

ἄδικο(ν) τ. 9 πρόσθ.: Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 977

ἄδικος τ. (τέλ.) πρόσθ.: Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 571

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀδραγαθῶ, βλ. *ἀνδραγαθῶ*.

ἀδρινὸς τ. 1 μετὰ *Ἐξ.* ἀντὶ XX διάβ. XXV· ἐ. (τέλ.) πρόσθ.: Ὁ Φόρης (Ν. Ἑστ. 88 1970, 1565) προτείνει ἐτυμ. ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δρύινος*

ἀδυναμάρι ἐ. μετὰ τὸ 273[9]) πρόσθ.: πβ. *ἀπομονάρι* (λ. *ἀπομεινάρης*)

ἀέρι(ον) μετὰ τὸ λ. πρόσθ.: καὶ *ἀέριν*

ἀετὸς τ. (τέλ.) πρόσθ.: 731

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀθθὸς ὁ, βλ. *ἀνθός*.

ἀθιβάλλω ἐ. (τέλ.) πρόσθ.: Βλ. καὶ Τραχίλη, Ἀθ. 45, 1935, 223-5

Αἰγύπτισσα τ. 1 μετὰ *Γέν.* πρόσθ.: XVI 1, 3.

αἰκάνωτος τ. ἀντὶ 30[29] διάβ. 30[30].

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

αἴνιγμα τό· *'νίγμα,* Ἀπολλών. (Janss.) 40.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αἴνιγμα*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

αἰνιγματωδῶς, ἐπίρρ.· *'νιγματωδῶς,* Ἀπολλών. (Janss.) 681.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *αἰνιγματωδῶς*. Γιὰ τὸν τ. *'νιγματωδῶς* πβ. *αἴνιγμα*.

αἴφυια τ. μετὰ 132 πρόσθ.: 137· *ὄφυια,* Ἱερακοσ. (Hercher) 380[30], Πουλολ. (Ζώρ.) Ζ 119, 126, 368, Ἀθ. 121, 420, 498· σ. 2 μετὰ 80 πρόσθ.: ΛΑΣ 1928, 66· σ. 4 μετὰ *παώνιν* ἀντὶ ὅ.π. διάβ. Πουλολ. (Krawcz) 132· *τὸν γλάρον καὶ τὴν ὄφυια πρῶτα μου ἐξαδέλφια* Πουλολ. (Ζώρ.) Ἀθ. 420.

αἰχμαλωτίζω σ. 10 μετὰ τὸ *κάτι* πρόσθ.: διανοητικῶς

αἰώνιος τ. 2 πρὶν ἀπὸ τὸ *ναιώνιος* πρόσθ.: Θησ. (Bεν.) Γ' [63] (ἔκδ. *αἰῶνοι·* διορθώσ.)

ἀκάματος σ. 3 διάγρ. τὸ *ἀκαταπόνεστος*

ἀκάμωτος τ. (τέλ.) πρόσθ.: Θυσ. (Μέγ.[2]) 728

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀκατάγνωστος, ἐπίθ.· *ἀκατέγνωστος,* Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) 101.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀκατάγνωστος*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S).

Ἀνεπίληπτος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *νὰ ἔχουν* (ἐνν. οἱ διδάσκαλοι) *βίον καὶ διαγωγὴν ἀκατέγνωστον* ὅ.π.

ἀκατάφλεκτος τ. πρόσθ.: Εἰς Θεοτ. (Κακ.) 13

ἀκέραιος τ. 8 μετάθεσε τὴν παραπομπὴ *Δεφ., Λόγ.* (*Kar.*) *539* στὸν τ. *ἀκέριος* μετὰ τὸ 373

ἀκέρδητος ἐ. 1 παράλ. τὸ *ἀρχ*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἄκερος II, ἐπίθ., βλ. *ἄκαιρος* 4.

ἀκέφαλος σ. (τέλ.) πρόσθ.:—Βλ. καὶ *ἀνακέφαλος*

ἀκμὴν τ. στὸν τύπο *ἀκόμη* πρόσθ.: Ζήν. (Σάθ.) Ε' 315 καθὼς καὶ Θυσ. (Μέγ.[2]) 303 καὶ στὸν τύπο *ἀκόμα*: Ζήν. (Σάθ.) Ε' 299 καὶ Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 145· ἐ. 7 μετὰ τὸ *ἀκόμη* πρόσθ.: τ. *ἀγμὴν* στὸ Ρωμανὸ (βλ. Μανδηλαρᾶ, Ἀθ. 62, 1958, 336)

ἀκολουθῶ σελ. 163 σειρὰ 7 (ἀπὸ κάτω) ἀντὶ *δάση ταγυρίζω* διάβ. *δάσητα γυρίζω* καὶ ὄχι ὅπως κατὰ παραδρομὴ διορθώνεται στὰ Παροράματα τοῦ Α' τόμου

ἀκουμπῶ ἐ. 2 ἀντὶ *-ισα* διάβ. *—ησα*

ἀκριβούτσικος ἐ. (τέλ.) πρόσθ.: καὶ Kaps., Berichte z. XI. Intern. Byz.-Kongr. 37

ἀκρίδα I τ. διάγρ. τὶς παραπομπές: Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 103, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 287, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 70

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀκροθαρρῶ, Σπαν. (Ζώρ.) Ρ 302.

Ἀπὸ τὸ *ἀκρο-* καὶ τὸ *θαρρῶ*. Γιὰ τὸ *ἀκρο-* βλ. *ἀκροβλαστημῶ* (ἐτυμολ.).

Παίρνω κάποιο θάρρος: *Πολλοὶ πρὶν τοὺς γνωρίσουσιν φαίνονται γλυκολόγοι, μᾶλλον καλοϋπόληπτοι ... καὶ ἀφοῦ ποίσουσιν* (ἔκδ. *ποιήσουσιν·* διορθώσ.) *γνωριμιὰν καὶ ἀφοῦ ἀκροθαρρέσουν, τότε γὰρ δείχνει ὁ καθεεὶς καὶ τὴν ὑπόληψήν του* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναψυχῶ* I B, *ἀνδρειεύω* A2α, *ἀνδρίζω* Bβ.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀκροσκιάζομαι, Σπαν. (Ζώρ.) V 592.

Ἀπὸ τὸ *ἀκρο-* καὶ τὸ *σκιάζομαι*. Γιὰ τὸ *ἀκρο-* βλ. *ἀκροβλαστημῶ* (ἐτυμολ.).

Φοβοῦμαι λίγο, τρομάζω: *καὶ σκιάζεται* (ἐνν. ἡ γριὰ) *ἐκ τὸν ἤσχιον της ὡσὰν ἡ ἐλαφίνα* (παραλ. 2 στ.) *καὶ τάχα ἀκροσκιάζεται ὡσὰν ἡ κορασία* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* A2, *ἀκροδειλιάζω, ἀκροφοβοῦμαι, ἀνατρομάζω* α.

ἀκροσταλάρω, τ. (τέλ.) πρόσθ.: Γ' 267

ἀκροστιχίδα σ. 1 μετὰ τὸ *λέξη* πρόσθ.: (γενικότερα) ποίημα

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἄκυρος, βλ. *ἄκαιρος* 4.

ἀλαργάρω τ. 1 μετὰ (*Ζώρ.*) πρόσθ.: 90[10]· σ. 3 μετὰ τὸ *ἀλαργῶ* πρόσθ.: **2**) (Μτβ.) ἀπομακρύνω· (προκ. γιὰ ἐχθρὸ) ἀποκρούω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀλλαργάρω*, μτβ.): *ἐρίχνασι ἀπάνω εἰς τοὺς Τούρκους κοντάρια ... καὶ ἀλαργάρανε τοὺς ἐχθροὺς* Χρον. σουλτ. 90[10]

ἀλαργῶ σ. 3 μετὰ *ἀλαργάρω* πρόσθ.: 1

ἀλασμάριν· ὁ Μενέλαος Χριστοδούλου (σὲ ἐπιστολή του) προτείνει ἐτυμολ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἐλασμὸς* (ἀπὸ τὸ *ἐλαύνω*) καὶ προσθέτει ὅτι ἡ λ. σημαίνει στὴν Κύπρο τὴν ἐργασία τῆς μέλισσας, ἀλλὰ καὶ τὴν προίκα (ποὺ γίνεται μὲ συνεχῆ ἐργασία τῆς νέας). Προσθέτει ὅτι στὸ χωριὸ τῶν Ἀσσιζῶν δηλώνονται τὰ χρήματα ποὺ κερδίζονται. Ὁ Κ. Α. Πιλαβάκης (σὲ ἐπιστολή του) προτείνει ὡς σημασ. τοῦ *ἀλασμάριν* τῶν Ἀσσιζ. τό: ἀρραβώνας, «καπάρο».

ἀλαφροκοπῶ ἐ. 1 ἀντὶ *ἀλαφρὸς* διάβ. *ἀλαφρὰ*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀλέφας ὁ, βλ. *ἐλέφας*.

ἀληθινεύω τ. (τέλ.) πρόσθ.: Διήγ. Ἀλ. (Μητσάκ.) G 277[8]

ἀληθινὸς σ. 2 (ἀπὸ τέλ.) μετὰ τὸ 1893 πρόσθ.: (βλ. καὶ Jannacone, BSI 11, 1950, 161-6)

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἄλιμον τό, βλ. *ἄλεμον*.

ἀλίμονον ἐ. 2 μετὰ τὸ *Λεξ.* πρόσθ.: καὶ Eideneier, JÖBG 17, 1968, 221-9

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀλιστερός, ἐπίθ., βλ. *ἀριστερός.*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀλλαξομάλλιος, ἐπίθ.· *ἀναξομάλλιος,* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 485, κριτ. ὑπ.).

Πιθ. ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀλλάσσω* καὶ τὸ οὐσ. *μαλλιά.* Τὸ *-να-* ἀντὶ *-λλα-* πιθ. ἀπὸ ἀνομοίωση, ἂν δὲν πρόκειται γιὰ ἐσφαλμ. γρ. Γιὰ τὴ σύνθεση πβ. ἄλλα σύνθ. μὲ α' συνθετ. τὸ *ἀλλαξο-*· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀλλαξομάλλης.*

(Πιθ.) ἀναμαλλιασμένος (πβ. Νικήτ. Χων., Βόνν., 485[12]: *λυσιχαίτας*): *πολλοὺς δαιμονολήπτους... περισυνάξαντες... καὶ ἑτέρους ἀναξομαλλίους* (κριτ. ὑπ. ἔκδ.: *ἀναξομαλίους*) *καὶ κουτρουλοὺς... πράττοντας ὅσα καὶ οἱ δαιμονιακοὶ ποιοῦσι* ὅ.π.

ἀλλάσσω ἑ. 3 μετὰ τὸ *παράγωγα* πρόσθ.: καὶ σύνθετα

ἀλλεοτρόπως ἑ. πρόσθ.: πβ. καὶ *ἀλλοτρόπως* (ἐτυμολ.)

ἀλλέως σ. 1 (ἀπὸ τέλ.) ἀντὶ *ἀπεθινήσκω* διάβ. *ἀπεθηνίσκω*

ἀλληλόδρομος ἑ. 2 μετὰ τὸ *ἀλληλένδετος* πρόσθ.:(Δημητράκ.)· σ. **1**: νόει τὴ σημασ.: Ποὺ ἀκολουθεῖ παράλληλη πορεία

ἀλληλουϊάριον· μετὰ τὴ σημασ. πρόσθ.: «ἀλληλούια» (ποὺ ἐπαναλαμβάνεται)

ἀλλιώτικος ἑ. 3 (τέλ.) πρόσθ.: Διαφορετικὴ προέλευση ὑποστηρίζει ὁ Kaps., Berichte z. XI. Intern. Byz.-Kongr. 37.

ἀλλόπιστος τ. 2 πρόσθ.: Ἄνθ. χαρ. (Κακ.) V 14ᵛ

ἀλλοτρόπως ἑ. πρόσθ.: πβ. καὶ *ἀλλεοτρόπως* (ἐτυμολ.)

ἀλλοῦ σ. 6 μετὰ *σημ.* πρόσθ.: ΙΛ καὶ

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀλμέγω, βλ. *ἀρμέγω.*

ἀλογάριαστος ἑ. μετὰ τὸ *λ.* πρόσθ.: καὶ παλαιότερα στὸ Τυπικὸν τοῦ Γρηγορ. Πακουριανοῦ (Petit, Viz. Vrem. 11, 1904, 55[13]). Τὸ ἐπίρρ. *ἀλογαριάστως,* Mikl.-Müller, Acta et dipl. III 249 καὶ IV 424

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀλογοτρόφος ὁ, Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) 113.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄλογο* καὶ τὸ *τρέφω.* Πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀλογοτροφεῖον.*

Ἱπποκόμος: *ὁ ὡραῖος λόγος τοῦ ἱπποκόμου καὶ ἀλογοτρόφου* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀλογάρης.*

ἀλύπητος τ. 9 μετὰ τὸ 331 πρόσθ.: Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [117]

ἅμα τ. **1** μετὰ τὸ *ἐπίρρ.* πρόσθ.: πρόθ., σύνδ.

ἀμάλακτος ἑ. 1 ἀντὶ 1927 διάβ. 1926

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀμαλωτεύ(γ)ω, βλ. *αἰχμαλωτεύω.*

ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΟΜΟ

ἁμαρτία τ. σελ. 3 σειρὰ 8 μετὰ (Knös) πρόσθ.: S

ἄμε τό, σ. (τέλ.) πρόσθ.: Βλ. καὶ *ἀπεδῶθε(ν)* 2 Φρ.

ἀμελῶ τ. 1 διάβ. *Schirò*

ἀμερέμνου ἑ. (τέλ.) πρόσθ.: Βλ. καὶ *σωφρόνου*· σ. **1** διάβ. *ἀμερέμνου κ' ἠρχούντανε*

ἀμέρωτος τ. 1 ἀντὶ 170 διάβ. 179

ἀμεταστρεφὴς σ. 2 ἀντὶ *Ἄδην* διάβ. *Ἅιδην*

ἀμέτρητος τ. (τέλος) πρόσθ.: *ἀναμέτρητος,* Ἀλφ. (Mor.) III 32

ἀμετρία σ. 2 ἀντὶ *ἀμετρία* διάβ. *ἀμετρίαν*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀμήν, Ἀπολλών. (Janss.) 851, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) IX 41, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 403, 409, 438.

Τὸ μτγν. *ἀμὴν* (ἑβρ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Εἴθε, γένοιτο (Ἡ σημασ. μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ. 1· καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμὴν* Ἀπολλών. 851. **2**) (Μὲ τὸ *λέγω* γιὰ ἔμφαση) ἀλήθεια (Ἡ χρ. μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ. 2): *ἀμήν, ἀμὴν σοῦ* (ἔκδ. *σοι*· διόρθ. Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ. σ. 63) *λέγω, ἀλήθεια λέγω, κάτεχε εἰς ὅ,τι καὶ ἃ σοῦ 'μνέγω* Χούμνου, Π. Δ. IX 41. Βλ. καὶ *ἀληθινὰ* 1, *ἀληθινόν, ἀπαῦτα* 3β.

ἀμηχανιὰ τ. ἀντὶ *Shick* διάβ. *Schick*

ἀμιράλης σ. 6 ἀντὶ *Dawk.,* Makh. διάβ. *Dawkins,* Μαχ.

ἀμιρὰς ἑ. 2 μετὰ τὸ 66) πρόσθ.: βλ. καὶ Nissen, BZ 38, 1938, 372

ἀμίρισσα σ. (τέλ.) πρόσθ.: καὶ ὄν. προσώπου τῆς Εὐγέν.

ἄμουλα ἑ. 2 ἀντὶ *Parlers de Chio* διάβ. *Ét. linguist*· ἑ. 3 ἀντὶ *Ein Kapitel* διάβ. *Kap.*

ἀμπαντονάρω τ. 2 μετὰ *'παντονάρω* πρόσθ.: Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 58, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 951,

ἄμπαρ ἑ. 2 ἀντὶ *Parlers de Chio* διάβ. *Et. linguist.*

ἀμπαρομόσχος τ. μετὰ τὸ (Hess.) (ποὺ ἀπαντᾶ δὶς) πρόσθ.: Ν

ἀμπατζήδικο τ. μετὰ 45 πρόσθ.: 56

ἀμπατζῆς τ. (τέλ.) πρόσθ.: *ἀπατζής,* Συναδ., Χρον. (Πέννας) 44

ἀμπελοχώραφα ἑ. μέσα στὴν παρένθεση νὰ μείνῃ: Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἄμπονος, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 2, 254, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄπονος.*

ἀμπόρετος σ. 4 (τέλ.) πρόσθ.:—Βλ. καὶ *ἀνημπόρετος*

ἄμποτε τ. (τέλ.) πρόσθ.: Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 58

ἀμπουγιάρω ἀντὶ *ἀπογκιάρω* διάβ. *ἀπογγιάρω*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἄμφωνος, Διγ. (Hess.) Esc. 1853, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄφωνος.*

ἀνάβα τ. 1 μετὰ [59⁵] πρόσθ.: Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 4¹⁸

ἀνάβγω ἀντὶ *ἀνάφτω* διάβ. *ἀνάπτω*

ἀνάβλεμμα (τέλ.) πρόσθ.:—Βλ. καὶ *ἀνάμπλεμμα*

ἀναβλυστάνω σ. 2 διάγρ.: Ἱστ. Σινᾶ

ἀναβράζομαι σ. (τέλ.) ἀντὶ *λεοντὴν* διάβ. *λεοντῆν*

ἀναγαλλὶς σ. 1 μετὰ *ἀναγαλλὶς* πρόσθ.: Πβ. Σάθ., ΜΒ Ϛ' σ. λβ', ὅπου τὸ συνών. *ἀπλάθιον*· βλ. καὶ Du Cange, Add., λ. *ἀπλάτιον*

ἀναγαλλιῶ σ. (τέλ.) ἀντὶ *ἦσ'* διάβ. *ἦσ'*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀναγέλασμαν τό, Ἄνθ. χαρ. (Κακ.) V 44ᵛ.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀναγελῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀναγέλασμα*).

Ἐκβιασμός, βία: *ἡ τρίτη* (ἐνν. *μανιέρα*) *ἔνι νὰ ποίσῃς νὰ ποίσουσιν κανέναν πράμαν στανιό του τινὸς καὶ τοῦτον κράζουν το ἀναγέλασμαν* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀναγέλιον τό, Ἄνθ. χαρ. (Κακ.) V 45ᵛ.

Ἀπὸ τὸ ἀναγελῶ ὑποχωρητικά. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀνάγελο).

Ἐμπαιγμός, κοροϊδία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐκεῖνον ὁποὺ δίδεται χωρὶς θέλημαν δὲν ἔναι καλὸν δῶρημα, ἀμμὲ ἔνι ἀναγέλιον* ὅ.π.

ἀναγελῶ 7 μετὰ *Βακτ.* διάγρ. τὸ Β

ἀνάγκη σ. 13 διάγρ. τὸ παράθεμα ἀπὸ Ἱερακοσ. 464³· σ. (τέλ.) ἀντὶ *ἀνάγκην* διάβ. *ἀνάγκη*.

ἀναζητῶ τ. 2 (ἀπὸ τέλ.) μετὰ τὸ 472 πρόσθ.: Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 279

ἀναθεματισμὸς σ. 2 ἀντὶ *ἀναθετατισμοὺς* διάβ. *ἀναθεματισμοὺς*

ἀναθυμίζω τ. 3 μετὰ (*Legr.*) πρόσθ. 372

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀναιλειστός, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Ι 8, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνελπίστως* (βλ. Κομν., Διδασκ., Λάμπρ., Δ 14).

ἀναισχυντία τ. 1 μετὰ *(Legr.)* ἀντὶ *Ο* διάβ. *Ω*

ἀναισχυντῶ τ. 3 μετὰ *ἀνασχυντῶ* πρόσθ.: Σπαν. (Ζώρ.) V 543

ἀνακλαίω τ. (τέλ.) πρόσθ.: Ροδολ. (Βεν.) Ε' [161]

ἀνάλατος σ. 3 μετὰ *ἄναλος* πρόσθ.: *ἄπαστος*

ἀναλέγομαι τ. μετὰ 121¹ πρόσθ.: *'ναλέγομαι*

ἀναλογῶ σ. 3 ἀντὶ *ἀνεκδοχὸν* διάβ. *ἀνεκδοχὴν*

ἄναλος σ. 3 μετὰ *ἀνάλατος* 1 πρόσθ.: *ἄπαστος*

ἀναμαλάσσω ἑ. διάγρ. τὸ *Ἀπὸ*

ἀνανεμοστρόφιλος μετὰ τὸ *βοσκ.* πρόσθ.: (Joann.)

ἀνανεῶ -ώνω τ. πρόσθ.: Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) 105· σ. τέλ. πρόσθ.: **Β'**) (Ἀμτβ.) ἀνανεώνομαι, ἐνισχύομαι: *μόνον ὁ νοῦς ὅσον γηρᾶ ἀνανεώνει* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀνανοῦς ὁ, Ἄνθ. χαρ. (Κακ.) V 2ᵛ.

Ἀπὸ τὸ *ἀνανοῶ* (βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 22, 1910, 208) ἢ τὴν πρόθ. *ἀνὰ* καὶ τὸ οὐσ. *νοῦς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σοβαρὴ σκέψη, βαθειὰ κρίση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1)· στὴ φρ. *νοῦς καὶ ἀνανοῦς*, ὅπως καὶ σήμ., ΙΛ: *κατὰ τὸ λαλεῖ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸ βιβλίον του ἀπάνω εἰς τὴν ψυχὴν διὰ τὸν νοῦν καὶ ἀνανοῦν* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀναξομάλιος, ἐπίθ., βλ. *ἀλλαξομάλλιος* (Προσθῆκες στὸ β' τόμο, σελ. 376).

ἀνάπαυσις -η σ. σειρὰ 1 σελ. 113 ἀντὶ *παρευθεὶς* διάβ. *παρευθὺς*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀναπιέμαι· *ἀναπιέσαι*, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 316, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 314 (χφ. *ἀναπαύεσε*), πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀγαπιέσαι*.

ἀνάπλεκος ἀντὶ τοῦ ὅλου ἄ. νόει τὸ παραπ.:

ἀνάπλεκος, ἐπίθ., βλ. *ἄπλοκος*.

ἀνάπλοκος σ. (τέλ.) διάγρ.:—Πβ. *ἀνάπλεκος*.

ἀναπονοῦμαι ἑ. ἀντὶ *πονοῦμαι* διάβ. *ἀπονοῦμαι*· σ. ἀντὶ *προσπαθῶ, κοπιάζω* νόει: ἀπειλῶ, φοβερίζω

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀναπόσπαστος, ἐπίθ.· *ἀπόσπαστος*, Δωρ. Μον. (Buchon) XXVII.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀν-* καὶ τὸ *ἀποσπῶ*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Δαμάσκιο (L-S) καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν ἀποσπάσῃ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Δαμάσκιο καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τὴν Μοθώνην καὶ τὴν Κορώνην νὰ τὰ ἔχουν αἰώνια καὶ ἀπόσπαστα* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀναπτερυγιάζω, Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) Ἀφ. 93.

Ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀναπτερυγίζω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *φτερουγιάζω*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀναφτερουγιάζω* (ΙΛ).

Κινῶ τὰ φτερά μου γιὰ νὰ πετάξω· τονώνομαι, ἐνισχύομαι (ἠθικῶς): *βιβλία... χρήσιμα ... εἰς τὸ νὰ ἀνακαινισθῇ καὶ νὰ ἀναπτερυγιάσῃ ἀπὸ τὴν τόσην ἀπαιδευσίαν τὸ ἐλεεινὸν γένος* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνάπτω* Β2γ, *ἀνδρειοῦμαι* 2, *ἀνδρίζω* Βα, *ἀναφτερουγίζω*.

ἀνάρια τ. πρόσθ.: Ἑβρ. ἐλεγ. (Παπαγ.) 164

ἀνάστροφα (τέλ.) πρόσθ.:—Βλ. καὶ *ἄνω κάτω* 1

ἀνατέλλω σ. 10 ἀντὶ *ἀνατέλειν* διάβ. *ἀνατέλλειν*

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀναφτερουγιάζω, βλ. *ἀναπτερυγιάζω*.

ἀναφτερουγίζω σ. (τέλ.) πρόσθ.: *ἀναπτερυγιάζω* (Προσθῆκες στὸ β' τόμο)

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀνδιάντροπος· *ἀνδιάντροπη*, Πουλολ. (Ζώρ.) Α 207, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀδιάντροπη*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀνδραγαθῶ· *ἀδραγαθῶ*, Διγ. (Hess.) Esc. 1855.

Τὸ ἀρχ. *ἀνδραγαθῶ*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀνθρωπόμορφος, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. (Trumpf) FE 65 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀνθρωπόμορφος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Ποὺ ἔχει μορφὴ ἀνθρώπου (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σήμ.): *πουλία ἀνθρωπόμορφα*.—Βλ. καὶ *ἀνθρωποπρόσωπος*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀνθρωποπρόσωπος, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. (Trumpf) FE 65.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ *πρόσωπον*.

Ποὺ ἔχει πρόσωπο ἀνθρώπου, ἀνθρωπόμορφος: *πουλία ἀνθρωποπρόσωπα* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνθρωπόμορφος*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀννοικτάρι(ν) τό, βλ. *ἀνοικτάρι(ν)*.

ἀνοικτὸς τ. 1 ἀντὶ *Λίβ.* (*Lamb.*) *Ν 399* διάβ. *Λίβ.* (*Wagn.*) *Ν* 396

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀνταίνω· *'νταίνω*, Εὐγέν. (Vitti) 906.

Τὸ ἀρχ. *ἀντῶ* μὲ τὴν κατάλ. *-αίνω* ἀναλογ. πρὸς ρ. σὲ *-αίνω*, ποὺ σχηματίστηκαν ἀπὸ ἀόρ. *-εσα* (*ἀπάντεσα*<*ἀπάντησα*). Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀντένω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Καραγιάννη, Ἑλλην. 23, 1970, 351.

Προσκρούω (σὲ κάτι), σκοντάφτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2β): *Καὶ ὅσο* (ἔκδ. *ὅσον*· διόρθ. Καραγιάννη, ὅ.π., 351 σημ. 2): *ἔφευγα ὀκ τὴν παίδευσην, ἔντεσα εἰς τὴν βάτο* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπανταίνω*.

ἀντάμα ἑ. 5 μετὰ τὸ *ἀνταμῶς* πρόσθ.: σὲ ἔγγρ. τοῦ 1477 (Darrouzès, Χαριστ. Ὀρ-

λάνδ. Α' 304)· ἐ. 8 μετὰ τὸ 98) πρόσθ.: καὶ σὲ ἐπιστ. τοῦ 1453 (Darrouzès, REB 22, 1964, 111).

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀντάν, σύνδ., βλ. *ὅταν.*

ἀντάρα ἐ. 2 μετὰ *ἐτυμ.* πρόσθ.: Βλ. καὶ Spadaro (Byz. 38, 1968, 543)

ἀνταρεύομαι τ. πρόσθ.: Θησ. (Βεν.) Θ' [55⁷]· σ. 2 ἀντὶ *ἐφωνίαζαν ... καὶ* διάβ. *ἐφωνιάζαν* (ἐνν. οἱ *καβαλάροι*) *καὶ* (ἔκδ. *ἐφωνίαζαν τά·* διόρθ. Ξανθ., Χρ. Κρ. **1**, 1912, 560)

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀντιδεράκι τό, βλ. *ἀντιδωράκι.*

ἀντίδι(ν) ἐ. 2 μετὰ τὸ 426 πρόσθ.: Pern., Ét. linguist. Γ' 400

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀντιδωράκι τό· *ἀντιδεράκι,* Διήγ. ὡραιότ. ('Ασώπ. Εἰρ.) 289.

'Υποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀντίδωρον - ἀντίδερον.*

('Εκκλ.) ὅ,τι καὶ τὸ *ἀντίδωρον*: *'Ο οἰκονόμος λειτουργᾶ, δώνει τ' ἀντιδεράκι* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀντικιρνῶ, Μανασσ., 'Αρίστ. (Τσολ.) II 190.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀντὶ* καὶ τὸ *κιρνάω.*

(Μεταφ.) ἀνταλάσσω: *συμβολαὶ στομάτων ... τὰ φιλήματα τερπνῶς ἀντικιρνῶσαι.*

ἀντικοττῶ τ. μετὰ τὸ 46 πρόσθ.: Βίος Δημ. Μοσχ. (Knös) 487

ἀντιλαλῶ τ. 2 μετὰ τὸ 627 πρόσθ.: Πιστ. βοσ. (Joann.) I 2, 18· V 6, 49

ἀντιμάχομαι σ. 1 διάγρ. τὸ *Α' Μτβ.*· σ. 3 διάγρ. τὸ παράθεμα ἀπὸ Τζάνε, Κρ. πόλ. 284⁹· σ. 5 ἀντὶ *Β' 'Αμτβ.* διάβ. *3*

ἀντισταίνω σ. 3-4 ἀντὶ *ἀδύνατα* διάβ. **ἀδυνατὰ**

ἀντιστασία σ. 2 ἀντὶ *Θιῶν* διάβ. *θιῶν*

ἀντιφάρμακον σ. 3 ἀντὶ *τὴν* διάβ. *την*

ἀντρειωμένα· ἀντὶ *ἀνδρωμένα* διάβ. *ἀνδρειωμένα*

ἀνυποληψία σ. 3 ἀντὶ *δάκρυ* διάβ. *δάκρυα*

ἀνυπόστατος σ. 1 ἀντὶ *ἄμαλον* διάβ. *ἄμαχον*

ἄνω τ. 1 μετὰ *ἐπίρρ.*, πρόσθ.: Σταφ., 'Ιατροσ. (Legr). 4¹⁰³· σ. 18 μετὰ 25b πρόσθ.: 4) Φρ. *κενώνω ἄνω*=βγάζω τροφὴ ἀπὸ τὸ στόμα, κάνω ἐμετὸ Σταφ., 'Ιατροσ. 4¹⁰³.

ἄνω κάτω σ. (τέλ.) πρόσθ.: —Βλ. καὶ *ἐπάνω κάτω*

ἀνώφλιο(ν) λ. *ἀνώφλιο(ν)* διάβ. *ἀνώφλι(ον)*

ἄξαμον ἐ. 1 μετὰ τὸ *orig.* πρόσθ.: (Preger)

ἀξιάζω σ. σελ. 297 σειρὰ 1 (ἀπὸ κάτω) ἀντὶ *ὑπ' ἐξουσία* διάβ. *ὑπεξουσία*

ἀξυμφοράτως σ. 1 ἀντὶ *βλέπεσθια* διάβ. *βλέπεσθαι*

ἀόρατος τ. πρόσθ.: Διήγ. 'Αλ. (Trumpf)FE 45, 46· σ. 1 διάγρ. τὸ: *Προκ. γιὰ ὅρκο* καὶ πρόσθ. στὸ τέλος τοῦ παραθέματος: Διήγ. 'Αλ. V 56· *θαυμαστοὺς καὶ ἀοράτους τόπους ηὗρα πολλοὺς* Διήγ. 'Αλ. FE 45

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀουκτοριτὰ ἡ, "Ανθ. χαρ. (Κακ.) V 3ʳ.

Τὸ ἰταλ. *autorità* γραμμένο μὲ ἱστορικὴ ὀρθογραφία.

Αὐθεντία, κύρος (ἐδῶ συγγραφέα): *Γράφει ὁ φιλόσοφος... προβιάζοντα* (=ἀποδεικνύοντας) *μὲ ἀουκτοριτὰν καὶ οὐδεκαμιὰ ἀρετὴ ἐμπορεῖ νά 'ναι χωρὶς ἀγάπην* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὰ παραπ.:

ἀπαδυνατίζω, βλ. *ἀποδυνατίζω.*

ἀπαδυνατῶ, βλ. *ἀποδυνατῶ.*

ἀπακουμπῶ τ. 2 πρόσθ.: 'Εβρ. ἐλεγ. (Παπαγ.) 168 (ἔκδ. *ἀποκουβήσουν*) Χρον. Τόκκων (Schirò) 1324 (ἔκδ. *ἀποκουβήσουσιν*), Νεκρ. βασιλ. (Μανούσ.) 14, Πεντ. (Hess.) Γέν. XXVII 37, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [907]· σ. (τέλος) πρόσθ.: **3**) (Μτβ.) ἀφήνω (κάτι) στὴν προστασία (τρίτου): *ὥστε νὰ καταστήσουσιν νὰ φέρουσιν ἀφέντην, ἰδοὺν νὰ ἀποκουμπήσουσιν* (ἔκδ. *-κουβήσουσιν*) *ὅλα εἰς πρόσωπόν του* Χρον. Τόκκων 1324. **4**) (Μτβ.) προσφέρω, χαρίζω: *σιτάρι καὶ μοῦστον ἀποκούμπησά του* Πεντ. Γέν. XXII 37.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἄπαυστα, ἐπίρρ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. (Κακ.) 451.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄπαυστος.*

Συνεχῶς, ἀκατάπαυστα: *οἱ καμπάνες ... ἐσημαίνασιν ἄπαυστα* ὅ.π.

Η ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΑΥΤΟΥ, ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ
ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΕΜΜ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ ΚΑΙ ΥΙΩΝ,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΣΕ ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΝΤΙΤΥΠΑ,
ΑΡΧΙΣΕ ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1969 ΚΑΙ ΕΤΕΛΕΙΩΣΕ
ΤΟ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 1971.

Διευθύνσεις σύμφωνα μὲ τὸ νόμο:
Ε. Κριαρᾶς, Ἀγγελάκη 1, Θεσσαλονίκη
Τυπογραφεῖα Ἐμμ. Σφακιανάκη καὶ Υἱῶν, Φρ. Ρούζβελτ 92, Θεσσαλονίκη